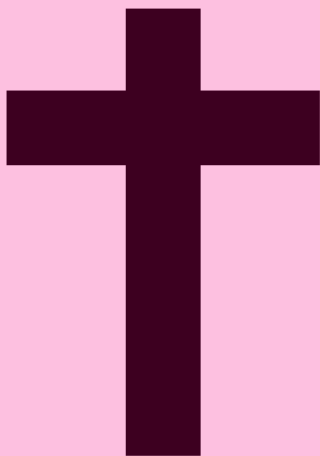

Bag-ong Kasuyatan ag
Henesis — Exodo

Bantoanon: Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo New
Testament+

Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo
Bantoanon: Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bantoanon

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 30 Dec 2021
bdc820c5-352d-5175-bfdb-7f650d8d08ab

Contents

Mateo	1
Markos	73
Lukas	121
Juan	197
Binuhatan	251
Roma	320
1 Corinto	356
2 Corinto	391
Galasya	412
Epeso	425
Pilipos	436
Colosas	444
1 Tesalonica	452
2 Tesalonica	459
1 Timoteo	463
2 Timoteo	474
Tito	481
Filemon	486
Hebreo	489
Santiago	516
1 Pedro	525
2 Pedro	535
1 Juan	541
2 Juan	550
3 Juan	552
Judas	554
Pahadag	558

MATEO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

APOSTOL MATEO

Si Mateo ay usang manugsukot it buhis nak ingtawag ni Hesus nak magsunor sa Ida. Sida ay ingpangayanan ra nak Levi. Kaling Maadong Balita o Ebanghelyo ay ingsuyat ni Mateo nak usa sa mga disipulo ni Hesus, mga 20-40 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 50-70 A.D.) Kag maramong parti it kali ay makikita ra sa mga Maadong Balita nak ingsuyat nina Markos ag Lukas ag kag ibang parti ay makikita ra sa Maadong Balita nak ingsuyat ni Juan.

Kag hanrom ni Mateo ay ipamatuor sa ida mga kalahing Hudyo nak si Hesus kag inra ingpapaabot nak Mesiya. Sa bisayang Griyego, kag Mesiya ay ingtatawag nak Kristo. Kag gustong bisayahon it kali ay si Hesus kag Manluluwas nak ingpromisa it Dios tuna pa it kato.

Diling libro makikita kag inghalinan ni Hesus tuna kang Abraham hastang kang Jose nak naging asawa ni Maria. (Mat. 1:1-17.) Maramong beses ingsisiling ra nak si Hesus ay inanak ni David. (Mat. 1:1; 9:27 ag iba pa.) Kali ay importante dahil kag gustong bisayahon ay sa paabuton si Hesus ay mahari sa tanang katawuhan it Dios tuyar sa inghimo it kato it Ida ginikanan nak si David.

KAG SUYOR IT MATEO

Kag Inghalinan ni Hesus ag Pagkaanak sa Ida 1:1—2:23

Si Juan nak Manugbawtismo 3:1-12

Kag Pagbawtismo ag Pagtintar kang Hesus 3:13—4:11

Kag Ministeryo ni Hesus sa Galileya 4:12—13:58

Kag Pagmatay kang Juan nak Manugbawtismo 14:1-11

Kag Ministeryo ni Hesus sa Palibot it Galileya 14:13—18:35

Kag Pagpanaw ni Hesus pa-Herusalem 19:1—20:34

Kag Huling Ministeryo ni Hesus sa Jerusalem 21:1—26:46

Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Ida Kamatayon 26:47—27:66

Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni Hesus 28:1-20

Kag Maadong Balita Tungor kang Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni MATEO

KAG INGHALINAN NI HESUS AG PAGKAANAK SA IDA

Kag Inghalinan ni Hesu-Kristo

(Lukas 3:23-38)

¹ Imaw kali kag lahi nak inghalinan ni Hesu-Kristo, parayan sa mga inanak ni David ag halin ra sa mga inanak ni Abraham:*

² Si Abraham kag tatay ni Isaac,†

ag si Isaac ray kag tatay ni Jacob.‡

Si Jacob kag tatay ni Juda ag ida mga haling kayake.

* 1:1 1:1 Basaha ra sa Hen. 22:18. † 1:2 1:2a Basaha ra sa Hen. 21:3,12. ‡ 1:2 1:2b Basaha ra sa Hen. 25:26.

3 Kaling si Juda[§] kag tatay nina Pares ag Zara,
ag kag inra nanay ay si Temar.
Si Pares ray kag tatay ni Ebron,
ag si Ebron kag tatay ni Aram.

4 Si Aram kag tatay ni Aminadab,
ag si Aminadab kag tatay ni Naason
nak tatay ray ni Salmon.

5 Si Salmon kag tatay ni Booz,
ag kag ida nanay ay si Rahab.
Si Booz ray kag tatay ni Obed,
ag kag ida nanay ay si Ruth.

Si Obed kag tatay ni Jese,*

6 ag sida kag naging tatay ni Haring David.†
Masunor, si David kag tatay ni Solomon.
Ag kag ida nanay ay katong dating asawa ni Urias.

7 Si Solomon kag tatay ni Rehoboam,
ag si Rehoboam ray kag tatay ni Abias
nak tatay ni Asa.

8 Si Asa kag tatay ni Jehosafat,
ag si Jehosafat ray kag tatay ni Joram
nak tatay ni Ozias.

9 Si Ozias kag tatay ni Jotam,
ag si Jotam ray kag tatay ni Ahaz
nak tatay ni Esequias.

10 Si Esequias kag tatay ni Manases,
ag si Manases ray kag tatay ni Amon
nak tatay ni Josias.

11 Kaling si Josias kag tatay ni Jeconias ag ida mga hali nak kayake.
Katong kapanahunan ninra, kag mga Israelinhon ay ingbihag ag
ingraya paliwas sa Herusalem papagto sa mayadong bansa it
Babilonya.

12 Pagkatapos it inra pagkaraya sa Babilonya:
Si Jeconias kag tatay ni Salatiel,
ag si Salatiel ray kag tatay ni Zorobabel.‡

13 Si Zorobabel kag tatay ni Abiud,
ag si Abiud ray kag tatay ni Eliaquim
nak tatay ni Azor.

14 Si Azor kag tatay ni Sadoc,
ag si Sadoc ray kag tatay ni Aquim
nak tatay ni Eliud.

15 Si Eliud kag tatay ni Eleazar,
ag si Eleazar ray kag tatay ni Matan
nak tatay ni Jacob.

16 Kaling si Jacob kag naging tatay ni Jose.
Ag si Jose kag naging asawa ni Maria nak imaw kag nanay ni Hesus,
nak ingtatawag nak Kristo.

§ 1:3 1:3 Basaha ra sa Hen. 38:27-30; 49:8-12. * 1:5 1:5 Basaha ra sa Ruth 4:17,22; 1 Sam. 16:1. † 1:6 1:6 Basaha ra sa 2 Sam. 12:24. ‡ 1:12 1:12 Basaha ra sa 1 Cro. 3:19; Ezz. 2:1-2; Neh. 7:6-7; 12:1-6; Hagai 1:1 ag Zac. 4:6-10.

17 Ngani, kaling inghalinan ni Hesu-Kristo ay nagpapakita nak inggwa it katorseng henerasyon magtuna kang Abraham hastang kang Haring David, katorse rang henerasyon magtuna kang Haring David hastang kag mga Israelinhon ay ingbihag ag ingraya paliwas sa Herusalem papagto sa mayadong bansa it Babilonya, ag katorse ray ra magtuna it katong pagkaraya sa inra sa Babilonya hastang sa pagkatawo kang Kristo.

Kag Pagkaanak kang Hesu-Kristo
(Lukas 2:1-7)

18 Ngasing, tuyar kali kag parayan kung pauno ing-anak si Hesu-Kristo. Si Maria nak Ida nanay ag si Jose ay nagpamayadey. § Pero bag-o sinra kasayon, nasaduran ninra nak sabakey si Maria sa parayan it gahom it Ispirito Santo. 19 Si Jose nak ida magiging asawa ay usang maadong tawo nak nagtutuman sa Dios.* Ag dahil ngani sa tuyar nak kamutangan ni Maria, ay ida naisip nak buyagan kali myentras waya pa it nakakasador nak iba, dahil waya sida it gusto nak mapahuda si Maria.

20 Habang ing-iisip nida kaling ida plano, nagpakita sa ida kag usang anghel it Ginoong Dios parayan sa pananango ag nagsiling sa ida, “Jose, inanak ni David, aya giruha-ruha sa pagpakasay kang Maria, kumo parayan sa gahom it Ispirito Santo kag ida pagsabak. 21 Sida ay maanak it kayake ag apangayanan nimo Sidang Hesus, † dahil Sida kag maluwas sa Ida mga katawuhan sa inra mga kasal-anan.”

22 Natabo kaling tanan para matuman kag ingpasiling it Ginoong Dios sa propeta it kato nak,

23 “Masabak kag usang birhen nak rayaga
ag maanak it kayake,
ag atawagon nak Emmanuel.”
(Kag gustong bisayahon
it pangayan nak Emmanuel
ay “kaibahan nato kag Dios.”) ‡

24 Pagbati ni Jose, ingtuman nida kag sugo it anghel it Gino-o ag ingpakasayan nida si Maria. 25 Pero waya sinra giubay hastang waya pa naanak si Maria. Ag katong nag-anakey si Maria it kayake ay ingpangayanan kali ni Jose nak Hesus.

2

Kag mga Tawong Halin sa Subatan

---

§ 1:18 1:18 Basaha sa Glosaryo kag tungor sa kustombre it “Pagpamayadi it mga lahi it Hudyo.” * 1:19 1:19 Si Jose ay maado nak tawo dahil nagsusunor sida sa Kasuguan ni Moises. Ag kumporme rahang Kasuguan ay dapat buyagan it kayake kag ida asawa nak nasabakan it iba. † 1:21 1:21 Kag pangayang Hesus sa bisayang Griyego ay Josue sa bisayang Hebreo nak kag gustong bisayahon ay “Manluluwas kag Dios” o “Manluluwas.” ‡ 1:23 1:23 Isa. 7:14.

¹ Si Hesus ay ing-anak sa banwa it Betlehem* sa probinsya it Hudeya. Kag hari it kato ay si Herodes.† Pagkaanak kang Hesus, inggwa it nag-inabot sa syudad it Herusalem halin sa subatan. Kaling mga tawo ay maayam magbasa it gustong bisayahon it mga bituon. ² Pag-abot ninra ruto, sinra ay nagpinangutana, “Hariiney kag ing-anak nak magiging hari it mga lahi it Hudyo? Tong hagto kami sa amo lugar sa subatan, nakita namo kag bituon nak tanra it Ida pagkatawo, kada nagpali kami para dayawon Sida.”

³ Katong narunggan kali ni Haring Herodes, nalibog sida, ag imaw ra kag tanang taga-Herusalem. ⁴ Kada ingtipon ni Haring Herodes kag tanang Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan,‡ ag ingpangutana sa inra kung hariin gianakan kag gingpromisang Kristo.

⁵ Nagsabat sinra, “Sa Betlehem sa probinsya it Hudeya, dahil ngani tuyar kali kag ingsuyat it propeta it katong una,”

⁶ “Ikaw, Betlehem sa duta it lahi ni Juda,

aber ikaw ay maisot nak baryo,

ikaw kag magiging pinaka-importante,

dahil sa imo mahalina kag usang punong

marumaya sa Ako katawuhon nak banwang Israel.’ ”§

⁷ Tong narunggan kali ni Haring Herodes, gingpatawag nida it pasikreto katong mga tawong halin sa subatan ag ida ing-ayam kung kauno unang nagpakita kag bituon. ⁸ Ag pagkatapos sinra ay ida gingsugo pa-Betlehem ag nagsiling, “Pagtoy ag hanapon nak gador katong anak, ag pag makita ninro, balik nak raan kamo dili ag umaan ako, agor ako ay makapagto ag makadayaw ra sa ida.”

⁹ Pagkarungog ninra sa ingsiling it hari, nagginaney katong mga halin sa subatan ag nakita ray ninra liwat katong bituon nak inra dating nakita habang hagto pa sinra sa inra lugar sa subatan. Sinra ay ingpangunahan it bituon ag kali ay nagpundo pag tungor rutong bayay kung hariin katong Anak. ¹⁰ Abang rako kag inra kasadya dahil nakita ray ninra katong bituon.

¹¹ Pag-abot ninra ruto, nagsuyor sinra sa bayay ag nakita ninra kag Anak ag Ida nanay nak si Maria. Nagyuhor sinra ag nagdayaw sa Anak. Masunor, ingbuksan ninra kag inra mga mamahayong regalo nak buyawan, mabangyong insenso ag mira* ag ingta-o kali sa Anak.

¹² It katong pabalikey sinra kang Haring Herodes, ingpaandaman sinra it Dios parayan sa pananamgo nak indiey gibalik. Kada nag-iba yangey sinra it rayan papauli sa inra sariling lugar.

Kag Paglikaw nina Jose Papagto sa Ehipto

¹³ Pagkahalin it kinang mga tawong halin sa subatan, nagpakita kag anghel it Ginoong Dios kang Jose parayan ray sa pananamgo ag

* **2:1** 2:1a Sa bisayang Hebreo kag gustong bisayahon it ngayang Betlehem ay “Bayay it Tinapay,” ag kaling banwa ay 8 kilometros papagto sa sur halin sa syudad it Herusalem. † **2:1** 2:1b Kaling Herodes ay una sa tatlong Herodes nak ingmitang sa Bag-ong Kasuyatan. Sida ay ingtatawag nak Bantog dahil inggagahaman nida kag mga tawo ag maayam magpatugrok it mga maragkong establecimiento tuyar sa Templo sa Herusalem. Maimon ra sida ag mapintas, kada ingpamatay nida kag ida asawa ag ruhang anak. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kang “Herodes (Una).” ‡ **2:4** 2:4 o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.” § **2:6** 2:6 Mik. 5:2. * **2:11** 2:11 Kag mira ay mahay ag mabangyong buyong nak human sa duga halin sa anit it usang klasing kahoy.

nagsiling, “Bangon, ag ray-on nak raan kag Anak ag Ida nanay sa Ehipto. Ruto yang anay kamo hastang waya pa kamo Nako nasilingga. Dahil siguradong ipahanap nak gador ni Haring Herodes kag Anak para matyon.”

¹⁴ Rali-rali it bangon si Jose sa gab-i nak kato ag ingraya kag Anak ag Ida nanay papagto sa Ehipto. ¹⁵ Ruto sinra giistar hastang mamatay si Haring Herodes. Kali ay natabo pramas matupar kag ingpasiling it Ginoong Dios it kato parayan sa propeta,

“Halin sa Ehipto ay ingtawag Nako kag Ako Anak.”†

Kag Pagpamatay ni Haring Herodes sa mga Anak

¹⁶ Katong naayaman ni Haring Herodes nak sida ay ingluko it katong mga tawong halin sa subatan, abang kahangit nida. Kada ingsugo nida nak ipamatay kag tanang mga anak nak kayake sa Betlehem ag sa mga kayungot nak lugar nak kag edad ay ruhang tuig paubos, dahil imaw kina kag edad it kinang anak basi sa ida bilang tuna tong nakita ninra katong bituon.

¹⁷ Kada natupar kag ingpasiling it Dios parayan kang Propeta Jeremias nak,

¹⁸ “Abang kusog nak tibaw ag panambitan

kag narurunggan sa lugar it Rama,‡

Ingtitibawan ni Raquel kag ida mga anak.

Inding gador sida magpaamo-amo,

dahil namatayey sinrang tanan.”§

Kag Pagbalik nina Jose sa Nazaret

¹⁹ Pagkamatay ni Haring Herodes, nagpakita ray kag usang anghel it Ginoong Dios sa pananamgo ni Jose hagto sa Ehipto, ²⁰ ag nagsiling ray sa ida, “Bangon, ag ray-on kag Anak ag Ida nanay papauli sa inro bansang Israel, dahil minatayey kag mga tawong gustong magpamatay sa Anak.”

²¹ Kada, nagbangon sida ag ingraya nida kag Anak ag Ida nanay pabalik sa Israel. ²² Pero pag-abot ninra ruto, narunggan nida nak kag anak ni Haring Herodes nak si Arquelao ay imaw kag nagsubli nak hari sa probinsya it Hudeya, ag nahadlok sida, kada waya sida igbalik ruto. Ag natabo ray nak ingpaandaman sida it Dios parayan sa pananamgo, kada naglikaw sida papagto sa probinsya it Galileya. ²³ Ag ruto sinra nag-istar sa banwa it Nazaret.* Kada natupar kag ingpasiling it Dios

† **2:15** 2:15 Mababasa nato sa Ose. 11:1 nak it katong una ay ingpakita it Dios kag Ida pagpalangga sa mga inanak ni Israel nak Ida ingliwas sa Ehipto pramas salbaron sinra sa pagkaulipon. Makikita ra nato sa Exo. 4:22 nak kag Ida pagpalangga sa inra ay pay tuyar sa Ida panganay nak anak. Ag dili ra sa Mat. 2:15 ay ato ra mababasa nak ingpakita it Dios kag Ida pagpalangga kang Hesus, kada Ida ingbuot nak kali ay ray-on ra paliwas sa Ehipto. ‡ **2:18** 2:18a Kag baryo it Rama ay 8 kilometros papagto sa norte halin sa syudad it Herusalem. § **2:18** 2:18b Jer. 31:15. * **2:23** 2:23 Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak taga-Nazaret (o Nazarenhon) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang taga-Nazaret ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang Nazaret ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo.

parayan sa mga propeta it kato nak, “Atawagon Sidang taga-Nazaret.”

3

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO

(Markos 1:1-8; Lukas 3:1-18; Juan 1:23,26-27)

¹ Katong panahong kato, nagpagto si Juan nak Manugbawtismo sa mayangkag nak kabukiran it Hudeya, ag hagto sida nagbabantala nak, ² “Maghinuysoy kamo! Mayungotey kag paghari it Dios.”

³ Kaling si Juan kag ingpapatungran ni Propeta Isaias katong nagsiling sidang,

“Inggwa't usang nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran nak nagsisiling,

‘Thanra ninro kag arayanan it Gino-o,

Tadlunga kag Ida mga rayanan.’ ”*

⁴ Kag suksok ni Juan ay human sa yinayang balahibo it kamelyo ag kag ida panghagkos ay human sa anit it hadop, ag kag ida pagkaon ay mga apan-apan ag rugos.†

⁵ Katong panahon nak kato ay maramong tawo halin sa syudad it Herusalem, sa bug-os nak probinsya it Hudeya ag ruto ra hampig sa Suba it Jordan ay nagpipinagto sa ida. ⁶ Ingpahadag anay ninra kag inra mga kasal-anan bag-o ingbabawtismuhan sinra ni Juan sa Suba it Jordan.

⁷ Pero katong nakita nida kag mga Pariseo ag Saduseo nak nagsusuor sa ida para magpabawtismo, ingbisar-an nida sinra. Siling nida, “Kamong mga tusong tawo! Sin-o kag nagpaandam sa inro nak makakaiwas kamo sa paabutong parusa it Dios kung kamo ay mapabawtismo? ⁸ Kung klarong kamo ay naghinuysoyey ay ipakita kina ninro parayan sa inro maadong buhat. ⁹ Aya ninro giisipa nak porke si Abraham kag inro inghalinan ay makakaiwasey kamo sa parusa. Ingsisiling nako sa inro nak kaya ra it Dios nak maghuman it mga magiging inanak ni Abraham halin sa mga bato nak kali. ¹⁰ Kag parusa it Dios sa inro ay tuyar sa wasay nak nakahanaey sa pinakaugat it puno. Ag bawat puno nak waya gipapamunga it maado ay apukanon yangey ag ahimuong rabok.

¹¹ “Ingbabawtismuhan nako kamo sa tubi pramas ipakita nak kamo ay naghinuysoyey. Pero inggwa it usang paabuton nak mas yabaw pa kisa sa ako ag aber sa pagbaoy it Ida sandalyas ay buko ako angay. Sida kag mabawtismo sa inro it Ispirito Santo ag kayado.‡ ¹² Sida ay puyding ikumpara sa usang manugpakuyay nak ibuyag kag mga upa sa timgas. Ahawanan anay nida kag apakuyadan, ag tipunoney nida kag timgas sa ida usunan ag asunugon kag upa sa kayado nak indi mapayong-payong.”

KAG PAGBAWTISMO AG PAGTINTAR KANG HESUS

Kag Pagbawtismo kang Hesus

(Markos 1:9-11; Lukas 3:21-22)

¹³ It katong nagbabawtismo pa si Juan sa Suba it Jordan, si Hesus ay nagpagto ra ruto sa ida halin sa Galileya pramas magpabawtismo ra.

* 3:3 3:3 Isa. 40:3. † 3:4 3:4 Basaha ra sa 2 Hari 1:8. ‡ 3:11 3:11 Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4.

¹⁴ Pero mapaindi tan-a si Juan sa pagsiling nak, “Asing gusto Nimong magpabawtismo sa ako? Ako kag dapat magpabawtismo sa Imo.”

¹⁵ Pero ingsabat sida ni Hesus, “Himu-a yangey kali. Tama yang nak mahimo kali para mataman kag tanang kabubut-on it Dios.” Kada nagsugot si Juan ag ingbawtismuhan si Hesus.

¹⁶ Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, nagtakas nak raan Sida sa tubi. Pagtakas nida, nagbuka kag langit, ag nakita Nida kag Ispirito it Dios nak nagbababa tuyar sa usang salumpati, ag nag-apon kali sa Ida.

¹⁷ Ag inggwa't usang Boses halin sa langit nak nagsiling, “Kali kag Ako pinalanggang Anak, nak Ako namumut-an.”§

4

Kag Pagtintar ni Satanas kang Hesus

(Markos 1:12-13; Lukas 4:1-13)

¹ Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, ingraya Sida it Ispirito Santo sa mayado ag mayangkag nak kabukiran para tintaron ni Satanas.

² Nagpuasa Sida sa suyor it kwarentang adlaw ag kwarentang gab-i, ag ginutom nak gador Sida. ³ Ngasing, nag-abot kag Tintador nak si Satanas ag nagsiling sida kang Hesus, “Kung Ikaw kag matuor nak Anak it Dios, sugu-a kaling mga bato nak maging tinapay.”*

⁴ Pero nagsabat si Hesus, “Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Buko yang sa pagkaon nabubuhi kag tawo kundi sa bawat bisaya it Dios.’ ”†

⁵ Masunor ay ingraya Sida ni Satanas sa ingtatawag nak sagradong syudad it Herusalem, ag Sida ay ingpatinrog sa pinaka-tumbo it Templo, ⁶ ag nagsiling sa Ida, “Kung matuor Kang Anak it Dios, yukso, dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan,

“ ‘Asuguon it Dios kag Ida mga anghel

nak kuguson ag rahanan Ka

pramas kag Imo siki ay indi magtama sa bato.’ ”‡

⁷ Nagsabat si Hesus sa ida, “Nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan, ‘Daey igpurbahe kag GINO-O nak intro Dios.’ ”§

⁸ Pagkatapos, ingraya ray Sida ni Satanas sa pinaka-tumbo it abang taas nak baguntor ag ingpakita sa Ida kag tanang gingharian it kalibutan ag tanang kamanggaran it kali. ⁹ Ag nagsiling si Satanas sa Ida, “Ita-o nako kaling tanan sa Imo kung mayuhor Ka ag madayaw sa ako.”

¹⁰ Pero nagsabat si Hesus sa ida, “Satanas, layas! Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ginoong Dios yang kag imo dapat dayawon, ag Sida yang kag imo dapat serbisyuhan.’ ”*

¹¹ Pagkatapos it kali, naghalin si Satanas sa Ida ag nag-inabot kag mga anghel para asikasuhon Sida.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA GALILEYA

Kag Pagtuna it Pagtudlo ni Hesus sa Galileya

(Markos 1:14-15; Lukas 4:14-15)

§ 3:17 3:17 Basaha ra sa Sal. 2:7 ag Isa. 42:1. * 4:3 4:3 Kag pinaka-kan-on it mga lahi it Hudyo ay tinapay. † 4:4 4:4 Deu. 8:3. ‡ 4:6 4:6 Sal. 91:11-12. § 4:7 4:7 Deu. 6:16.

* 4:10 4:10 Deu. 6:13.

¹² Pagkarungog ni Hesus nak napriso si Juan nak Manugbawtismo, nagbalik Sida sa probinsya it Galileya. ¹³ Pero bukoey Sida sa Nazaret giistar, kundi nagsaydo Sida sa syudad it Capernaum sa habig it Ragat it Galileya, sa lugar it mga inanak nina Zabulon ag Naptali. ¹⁴ Parayan sa Ida pag-istar raha ay natupar kag ingpasiling it Dios parayan kang Propeta Isaias it kato nak,

¹⁵ “Kag duta nak Zabulon ag Naptali
ay nararayanan papagto sa ragat,

patabok sa Suba it Jordan,†

sa lugar it Galileya kung riin nag-iistar
kag maramong buko Hudyo.

¹⁶ Kag mga tawo hagto nak pay nabubuhi sa karuymanan,
ay kamatayon yang kag inra ingpapaabot.

Pero nakikitaey ninra kag paabutong kasusiga nak kahadagan,
ag pay tuyar sa pagsubat it adlaw sa aga,

kali ay maabot ag mapahadag sa inra isip.”‡

¹⁷ Tuna it kato, ingtunaan ni Hesus kag Ida pagbantala nak,
“Maghinuysoy kamo, dahil mayungotey kag paghari it Dios.”§

*Kag mga Unang Disipulos nak Ingtawag ni Hesus
(Markos 1:16-20; Lukas 5:1-11)*

¹⁸ Usang adlaw, habang nagpapanaw si Hesus sa habig it Ragat it Galileya, nakita Nida kag ruhang magmanghor nak sina Simon nak ingtatawag rang Pedro, ag si Andres. Sinra ay nagpapangyada dahil mangingisra sinra. ¹⁹ Ing-ayaba sinra ni Hesus, “Maley! Sunor kamo sa Ako! Atudluan Nako kamo kung pauno makaraya it mga tawo nak masunor sa Ako.” ²⁰ Sa nak raan, ingbadaan ninra kag inra pagpangisra ag nagsunor sa Ida.

²¹ Nagpadayon sina Hesus it pagpanaw halin ruto ag nakita ray Nida kag ruhang magmanghor nak sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo. Sa rayapang sinra kaibahan kag inra tatay nak nagtatahi it inra lambat. Ing-ayaba ra sinra ni Hesus nak magsunor sa Ida, ²² ag sa nak raan, ingbilin ninra kag inra tatay ag inra rayapang ag nagsunor sa Ida.

*Kag Pagtudlo ni Hesus ag kag Pagpaado sa mga Tawo
(Lukas 6:17-19)*

²³ Inglibot nina Hesus kag bug-os nak probinsya it Galileya, ag nagtududlo sa mga sinagoga* ag nagbabantala it Maadong Balita† tungor sa paghari it Dios sa kabuhi it tawo. Ingpaado ra Nida kag tanang klasi it sakit ag nababatyagan it tawo. ²⁴ Kada nabantog Sida sa bug-os nak bansa it Sirya, ag rinaya sa Ida kag tanang inggwa't nababatyagan ag iba't-ibang klasi it sakit, mga nakakabatyag it hapros, mga tawong ingsasaniban it mayaot, mga di tigbak ag mga yupog, ag Ida ingpaado sinrang tanan.

† **4:15** 4:15 Kaling habig it Suba it Jordan ay sa sugbuhan. ‡ **4:16** 4:16 Isa. 9:1-2. § **4:17** 4:17 o “gingharian it langit.” Kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios o gingharian it langit, kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo, ag kung kausa ra ay kag langit kung hariin kag Dios ay naghahari. * **4:23** 4:23a Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan. † **4:23** 4:23b o “Ebanghelyo.”

²⁵ Kada ngani ingsunran Sida it maramong tawo halin sa probinsya it Galileya, sa Sampuyong Syudad sa lugar it Decapolis, sa syudad it Herusalem, sa probinsya it Hudeya ag sa yudo it Suba it Jordan.

5

Kag mga Tawong Abang Buynas (Lukas 6:20-23)

¹ Usang adlaw, tong nakita ni Hesus kag abang ramong tawo, nagtukar Sida sa usang baguntor ag nag-ingkor. Pagkaingkor Nida, nagpayungot sa Ida kag Ida mga manugsunor. ² Ag nagtuna Sida it pagtudlo sa inra sa pagsiling:

³ “Abang buynas kag mga nag-aako nak sinra ay waya it mahihimo kung waya kag bulig it Dios, dahil kabilang sinra sa mga inghaharian it Dios!

⁴ Abang buynas kag mga nalilisor, dahil aramayan sinra it Dios.

⁵ Abang buynas kag mga mapainubuson, dahil mabaton sinra it tanang ingpromisa it Dios.

⁶ Abang buynas kag mga naghahanrom nak magtuman sa kabubut-on it Dios,

dahil ita-o sa inra it Dios kag inra inghahanrom!

⁷ Abang buynas kag mga maluluy-on, dahil akaluy-an ra sinra it Dios!

⁸ Abang buynas kag mga malimpyo it tagipusuon, dahil makikita ninra kag Dios!

⁹ Abang buynas kag mga nagpapatigayon para mag-ado kag relasyon it inra mga isigkatawo, dahil abilangon sinrang mga anak it Dios!

¹⁰ Abang buynas kag mga gingpapahirapan, dahil sa inra pagtuman sa kabubut-on it Dios, kumo sinra ay kabilang sa mga inghaharian it Dios!”

¹¹ “Abang buynas kamo kung dahil sa inro pagsunor sa Ako kamo ay inglilibak it mga tawo, ingpapahirapan, ag ingbibisayahan it waya’t kaklaruhan! ¹² Ngani, magkinasadya kamo, dahil karako kag inro mababatong premyo sa langit, kumo kag inra inghihimo sa inro ay tuyar ra sa inghimo sa mga propeta it kato!”

Kag Tungor sa Asin ag Iwag (Markos 4:21-25; 9:50; Lukas 8:16-18; 14:34-35)

¹³ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagtudlo ag nagsiling:

“Kamo nak Ako mga manugsunor ay tuyar sa asin sa kalibutan. Pero kung mawar-an it lasa kag asin, ay pauno pa kali mapapaasin ray liwat? Wayaey kina it puyos, kada ipilak yangey ag adama-damaan it mga tawo.

¹⁴ “Kamo ra ay tuyar sa iwag sa kalibutan. Ag tanra-e ninro nak kag syudad nak nakatugrok sa ibabaw it baguntor ay indi maitago. ¹⁵ Ag waya ra it nagsusuga it iwag ag ibutang sa irayom it gantangan, kundi ingbubutang sa tamang butangan agor mahahadagan kag tanan nak nasasakupan. ¹⁶ Ag tuyar ra, pahadaga kag inro iwag sa atubangan it

mga tawo agor makita ninra kag inro maadong buhat ag dayawon kag inro Tatay nak asa langit.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kasuguan ni Moises

¹⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Aya ninro giisipang nagpaali Ako para wagiton kag Kasuguan ni Moises ag kag pagtudlo it mga propeta, kundi nagpaali Ako para tuparon kag inra tanang ingsiling. ¹⁸ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, myentras rahina pa kag langit ag duta, ay inding gador mawagit kag pinaka-maisot nak letra o tuldok sa Kasuguan it Dios hastang waya pa natupar kag tanan.

¹⁹ “Kada kag tawong magsuway aber sa pinaka-maisot nak kasuguan, ag magtudlo sa iba nak indi gitumanon kina, sida ay magiging pinaka-mababa sa gingharian it Dios. Pero kag magtuman sa kasuguan ag magtudlo sa iba nak tumanon kina ay magiging mataas sa gingharian it Dios. ²⁰ Kada ingsisiling Nako sa inro nak kung indi ninro mayabawan kag kaaduhan it mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan, inding gador kamo makaagom sa gingharian it Dios.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kahangit

²¹ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ninro kag ingsugo sa ato mga ginikanan it katong una pa nak, ‘Indi kamo magpangmatay, ag si-o mang tawo nak magpangmatay ay dapat husgaran ag parusahan.’ ²² Pero kali kag Ako masisiling sa inro. Aber si-o mang tawo kag mahangit sa ida isigkatawo ay ahusgaran ag aparusahan. Ag aber si-o man nak mainsulto sa ida isigkatawo sa pagsiling nak ‘waya ka’t puyos!’ ay puyding iakusar sa atubangan it Konseho. Ag aber si-o man nak masiling sa ida isigkatawo nak ‘buang ka!’ kag apagtuan nida ay kayado ruto sa impyerno.

²³ “Kada, kung mahalar ikaw sa Dios ruto sa Templo, ag sa oras nak mapayungot ikaw sa altar ay narumruman nimo nak inggwa it tawo nak napayain sa imo, ²⁴ bilinan anay kag imo inughalar sa atubangan it altar ag suuran katong nahangit sa imo, ag magpasag-uli anay kamo bag-o magbalik ag maghalar sa Dios.

²⁵ “Ag usa pa, kung inggwa it maakusar sa imo, aregluha nak raan bag-o ka nida ray-on sa korte. Kung indi, aray-on ka nida sa husgado ag ita-o ka nida sa gwardya, ag aprisuhon ka. ²⁶ Ag matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Indi ka kaliwas hanggat waya nimo nababadare kag tanang atraso nimo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpangawatan

²⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ra ninro kag kasuguan nak, ‘Indi kamo magpangawatan.’* ²⁸ Pero kali kag Ako masisiling sa inro. Aber si-o mang tawo kag magmuyat nak inggwa’t mayaing hanrom sa usang kabade ay pay nahimoy nida kag pagpangawatan sa ida tagipusuon. ²⁹ Kung kag imo tuong mata kag magiging dahilan it imo pagkakasala, yukata ag ipilak, dahil maado pang mawar-an ka it usang parti it imo yawas, kisa kumpleto kang ipilak sa impyerno. ³⁰ Kung kag imo tuong damot kag magiging dahilan it imo pagkakasala, utuya ag ipilak, dahil maado pang mawar-an ka it usang parti it imo yawas, kisa kumpleto kang ipilak sa impyerno.”

* 5:27 5:27 Exo. 20:14.

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagbuyag it Mag-asawa

(Mateo 19:9; Markos 10:11-12; Lukas 16:18)

³¹ Nagsiling pa si Hesus, “Nasisiling ra it kato nak kung abuyagan it usang kayake kag ida asawa, dapat nidang taw-an kag ida asawa it Kasuyatan bilang pamatuor it inra pagbinuyagan.† ³² Pero kali kag Ako masisiling sa inro, aber si-o mang kayake kag mabuyag sa ida asawa, puyra yang kung nagpangawatan kag kabade nak waya ra it ibang rason, kag kayake kag nakasala. Ag kaling kayake kag nakasala ray liwat dahil sida kag nagtutuy-og sa kabade nak magpangawatan pag mag-asawa ray liwat kaling kabade. Ag aber si-o man kag maasawa diling kabade nak ingbuyagan it ida asawa ay nagpapangawatan ra.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagsumpa

³³ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ra ninro kag ingsugo sa ato mga ginikanan it katong una pa nak, ‘Indi ninro igbaliwayaon kag inro ingsumpa sa Ginoong Dios kundi tumanon kina.’‡ ³⁴ Pero kali kag Ako masisiling sa inro. Ayang gador kamo gisumpa. Aya gisiling nak saksi nako kag langit, dahil trono kina it Dios. ³⁵ Aya ra gisiling nak saksi nako kag duta, dahil tungtungan kina it Ida mga siki. Aya ra gisiling nak saksi nako kag Herusalem, dahil syudad kina it Makagagahom nak Hari. ³⁶ Ag aya ra gisumpa kag imo uyo, dahil indi nimo mapaputi o mapaitom miskin usang buhok sa imo uyo. ³⁷ Magsiling yangey ikaw nak ‘Oho’ kung ‘Oho,’ ag ‘Buko’ kung ‘Buko,’ dahil kung inggwa pa it magsubra raha ay haliney kina sa kayainan.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagbayos

(Lukas 6:27-36)

³⁸ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ra ninro kag ingsugo sa ato mga ginikanan it katong una pa nak, ‘Kag kabadaran it nakasala sa imo ay mata sa mata ag ngisi sa ngisi,’§ ³⁹ Pero kali kag Ako masisiling sa inro, aya gibayos sa mga nakasala sa inro. Kung inggwa it matampa sa imo tuong uda, atubangan pa sa ida kag kayudo. ⁴⁰ Kung iakusar ka para mabaoy kag imo baro, taw-an yangey pati kag imo alimungmong. ⁴¹ Ag kung apiliton ka it usang tawo nak pas-anon kag ida raya it usang kilometro, pas-ana kina it ruhang kilometros. ⁴² Ag kung inggwa it naghahagar sa imo, taw-e, ag aya gipaindi-e kag gustong maghuyam sa imo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpalangga sa Kaaway

(Lukas 6:27-28,32-36)

⁴³ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ra ninro kag ingsiling it katong una pa nak, ‘Palangga-a kag imo amigo pero hangite kag imo kaaway.’* ⁴⁴ Pero kali kag Ako masisiling sa inro, palangga-a kag inro kaaway ag pangamuyuan kag mga nagpapahirap sa inro, ⁴⁵ pramas abilangon kamong anak it inro Tatay nak asa langit. Ingpapasubat Nida kag adlaw buko yang para sa mga maado kundi para ra sa mga mayain, ag ingpapauyan Nida buko yang para sa mga nagtutuman sa Dios kundi para ra sa mga waya. ⁴⁶ Kung kag apalanggaon yang ninro ay katong nagpapalangga sa inro, niong premyo kag inro mababaton?

† 5:31 5:31 Deu. 24:1. ‡ 5:33 5:33 Lev. 19:12; Bil. 30:2 ag Deu. 23:21. § 5:38 5:38 Exo. 2:24; Lev. 24:20 ag Deu. 19:21. * 5:43 5:43 Lev. 19:18.

Di бага, aber kag mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasalanan ra ay nagpapalangga sa mga nagpapalangga sa inra? ⁴⁷ Ag kung sa inro hali yang kamo mapakita it maado, ay ni-o kag inro nahimong mas maado kisa sa iba? Inghihimo ra kina it mga waya gipapati sa Dios. ⁴⁸ Ngani, kinahangyan nak kag inro pagpalangga ra ay maging pareho sa pagpalangga it inro Tatay sa langit nak waya nak gador it kakuyangan.”

6

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagbulig

¹ Nagpadayon si Hesus it Ida pagtudlo, “Magrahan kamo nak buko yang pakitang tawo kag paghimo ninro it maado para purihon kamo. Kung tuyar kag inro ahimuon, wayang gador kamo it mababaton nak premyo halin sa inro Tatay sa langit.

² “Kada, pag kamo ay magbulig sa mga mahirap, aya gipatuyar sa mga tawo nak kag pagbulig ay pakitang tawo yang nak ingpaparadaw kina sa sinagoga ag sa mga rayan, agor apurihon sinra it tawo. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, kag pagpuri it tawo sa inra ay imaw yang kag premyo nak inra mababaton.

³ “Kada ngani pag mabulig kamo, aya gipaayaman miskin sa pinakamayungot ninrong hali, ⁴ agor waya it makaayam. Ag kag tatay ninro sa langit nak imaw kag nakakakita it inro inghuhuman nak patago ay Sida kag mata-o sa inro it premyo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpangamuyo (Lukas 11:2-4)

⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Pag kamo ay magpangamuyo, aya gipatuyar sa mga tawo nak kag pangamuyo ay pakitang tawo yang. Abang gusto ninrang magpangamuyo it nakatinrog sa mga sinagoga ag sa mga kanto it rayan agor makita sinra it mga tawo. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, kag pagpuri it tawo sa inra ay imaw yang kag premyo nak inra mababaton.

⁶ “Kada pag kamo ay magpangamuyo, suyor sa inro kwarto ag sarhe kag hagra, bag-o magpangamuyo sa inro Tatay nak indi makitang kaibahan ninro. Ag Sida nak imaw kag nakakakita it inro inghuhuman nak patago ay imaw it mata-o't premyo sa inro.

⁷ “Pag kamo ay magpangamuyo, aya giulit-ulita it sambit kag mga bisayang waya it kapuyos-puyos tuyar sa inghuhuman it mga waya gikikilaya sa Dios. Kabi ninra ay arunggan sinra it Dios dahil sa ramo it inra nabisaya. ⁸ Aya ninro sinra gipatuyare, dahil ayamey it inro Tatay kung ni-o kag inro kinahangyan bag-o pa kamo maghagar.

⁹ “Ngani, tuyar kali kag inro pangamuyo,

‘Amo Tatay sa langit,

dayawon kag Imo balaang pangayan.

¹⁰ Kabay pang mapasa-amo kag Imo paghari, ag kabay pang matuman kag Imo kabubut-on dili sa duta tuyar sa langit.

¹¹ Taw-e kami it amo pagkaon sa adlaw-adlaw.

¹² Patawara kami sa amo mga kasal-anan, tuyar sa amo pagpatawar sa mga nakakasala sa amo.

13 Ag aya gituguting maraya kami it panulay, kundi likawan kami sa kayainan.’ ”

[“Dahil waya it katapusan kag Imo paghari, pagka-gamhanan ag kahimayaan. Kabay pa.”]*

14 “Kung apatawaron ninro kag mga nakasala sa inro, apatawaron ra kamo it inro Tatay sa langit. 15 Pero kung indi ninro gipatawaron kag mga nakasala sa inro, indi ra kamo gipatawaron it inro Tatay sa langit.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpuasa

16 Nagsiling pa si Hesus, “Pag mapuasa kamo, aya gipatuyar sa mga tawo nak kag pagpuasa ay pakitang tawo yang. Ingpapakita ninra nak pay nalilisor sinra ag waya ninra giaayusa kag inra sarili agor makita it mga tawo nak sinra ay nagpupuasa. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, kag pagpuri it tawo sa inra ay imaw yang kag premyo nak inra mababaton. 17 Kada pag kamo ay magpuasa, magpangyam-os anay ag husayon kag inro buhok, 18 agor indi maayaman it mga tawo nak nagpupuasa kamo, kundi kag makakaayam yang ay kag inro Tatay nak indi makita. Ag Sida nak imaw kag nakakakita it inro inghuhuman nak patago ay imaw it mata-o’t premyo sa inro.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kayamanan sa Langit

(Lukas 12:33-34; 16:13)

19 Nagsiling pa si Hesus, “Aya kamo gitipon it manggar dili sa duta dahil kag inro mga kamanggaran dili ay aanayon yang, atuktukon, ag kag inro mga bayay ay asuryon ag atakawan. 20 Kada sa langit tipuna kag inro kayamanan. Hagto ay waya it mga anay ag tuktok nak masira, ag waya ra it masuyor sa inro bayay ag mapanakaw. 21 Dahil kung hariin kag inro kayamanan, ay hagto ra kag inro tagipusuon.

22 “Kag mata ay pay iwag it imo yawas. Kada kung mahadag kag imo mata, mahahadagan kag imo bug-os nak yawas. 23 Pero kung maruyom kag imo mata, maruruyman ra kag imo bug-os nak yawas. Kada ngani kung kabi nimo ay mahadagey kag imo kaisipan ag imo naayaman nak kag kahadagan yaki nak rahina sa imo ay maruyom, kinang ruyom ay grabing karuymanan talaga.

24 “Waya it makakaserbisyo it rungan sa ruhang amo, dahil apabad-an nida kag usa ag apalanggaon kag usa, o matutom sida sa usa ag amayainon kag usa. Ngani, indi kamo makaserbisyo it rungan sa Dios ag sa manggar.

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa mga Kinahangyan it Tawo

(Lukas 12:22-31)

25 “Kada, kali kag Ako masisiling sa inro. Aya gikalibog sa inro mga kinahangyan para sa pagpangabuhi, kung ni-o kag inro akaunon ag ainumon, ag tungor sa kinahangyan it inro yawas, kung ni-o kag inro isuksok. Dahil mas mahalaga kag inro kabuhi kisa sa pagkaon ag kag inro yawas kisa sa baro. 26 Muyati ninro kag mga pispis nak nagyuyupar. Waya sinra gitatanom o giaani. Waya ra sinra gititipon sa usunan, pero gingpapakaon gihapon sinra it inro Tatay sa langit.

* 6:13 6:13 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Mateo ay waya naumir kag huling parti it kaling bersikulo 13. Parayan sa pagbutang it mga brakets [ ] makikita nato rili nak kali ay huley narugang.

Kamo pa ara nak mas mahalaga kisa rahang mga pispis? ²⁷ Nak si-o sa inro kag makakasugrong it aber usang oras sa haba it ida kabuhi parayan sa pagpakalibog?

²⁸ “Asing nalilibog kamo kung ni-o kag inro isuksok? Muyati ag isipa kung pauno nagtutubo kag mga buyak sa bukir. Waya sinra gipapangabudlay o gihahaboy, ²⁹ pero ingsisiling nako sa inro, aber si Haring Solomon† nak abang ramong manggar ay waya kasuksok it tuyar't ganda sa mga buyak. ³⁰ Kung paunong ingpapaganda it Dios kag mga buyak it hilamunon sa bukir, nak ngasing ay buhi ag pagkainsulip ay ahayason ag ipilak sa kayado, kamo pa ara kag indi Nida gibaruan? Abang isot kag inro pagtu-o!

³¹ “Kada ngani aya ninro gikalibge kung ni-o kag inro akaunon o ainumon o isuksok, ³² kumo kina kag inghigingabot it mga tawong waya gipapati sa Dios. Pero ayamey it inro Tatay sa langit nak kinahangyan ninro kinang tanan. ³³ Kada imbes nak magpakakalibog kamo, kag inro yangey unahon ay magtinguha kamo nak magpasakop sa paghari it Dios ag tumanon kag Ida kabubut-on. Kung tuyar kag inro ahimuon, Ida ra ita-o sa inro kag inro tanang mga kinahangyan.

³⁴ “Kada aya gikalibog it para insulip. Bahalaey kag para insulip nak mga isipon. Tamaey kag para ngasing nak adlaw.”

7

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Paghusgar sa Isigkatawo (Lukas 6:37-42)

¹ Nagpadayon si Hesus it Ida pagtudlo, “Aya gihusgare kag inro isigkatawo agor indi ra kamo gihusgaran it Dios, ² dahil kung pauno ninro inghuhusgaran kag inro isigkatawo ay tuyar ra kag paghusgar it Dios sa inro. Ngani, kung kag inro paghusgar ay ikumpara sa taksanan, kung ni-o kag ingtaksan it inro ingta-o ay imaw ra kag agamiton nak pangtakos it Dios sa inro.

³ “Asing nakikita nimo kag maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo, pero waya nimo namamasre kag pay trusong puling nak hina sa imo mata? ⁴ Ag pauno nimo masisiling sa imo isigkatawo nak, ‘Maley, abay-on nako kinang puling sa imo mata,’ kung sa imo mata mismo ay inggwa't pay trusong puling? ⁵ Kag imo inghuhuman ay pay pakitang tawo yang ra! Bay-a anay kinang pay trusong puling sa imo mata, agor makakakita ka it maado ag mababaoy kinang maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo.

⁶ “Aya gipilitan kag pagtudlo it sagradong mga bisaya it Dios sa mga indi magpati, dahil sinra ay pay tuyar sa iro nak mapangagat gihapon aber ingtataw-aney it malasang bahog. Imaw ra sa mga baktin, kung imo ita-o kag perlas sa inra ay inra yang kina adama-damaan.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Paghagar sa Dios (Lukas 11:9-13)

⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Padayon yang kamo it hagar sa Dios, ag kamo ay Ida ataw-an. Padayon yang kamo sa paghanap, ag Ida kamo abuligan pramas makakakita. Padayon yang kamo it pagkatok, ag Ida

† 6:29 6:29 Basaha ra sa 1 Hari 10:1-10.

kamo abuksan. ⁸ Dahil aber si-o man kag naghahagar sa Dios ay atawan, ag aber si-o man kag naghahanap ay makakakita, ag aber si-o man kag nagkakatok ay abuksan.

⁹ “Inggwa baga it maguyang nak mata-o it bato sa ida anak, kung tinapay kag ida ginghahagar, ¹⁰ o sawa, kung isra kag ida inghahagar? Syempre waya! ¹¹ Kung kamong mga makasal-anan ay maayam magta-o it mga maadong butang sa inro mga anak, kag inro pa ara Tatay nak asa langit? Maayam ra Sida magta-o it mga maadong bagay sa mga naghahagar sa Ida.

¹² “Kada kung ni-o kag imo gusto nak ahimuon sa imo it iba, ay imaw ra kag imo ahimuon sa inra. Imaw kina kag ingtutudlo it Kasuguan ni Moises ag ingsuyat it mga propeta.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Ruhang Rayan
(Lukas 13:24)

¹³ Nagsiling pa si Hesus, “Suyor kamo sa makitir nak pasuyuran. Mayapar kag pasuyuran ag maado kag rayanan papagto sa impyerno, kada karamong nagrарayan raha. ¹⁴ Pero makitir kag pasuyuran ag mahirap kag rayanan papagto sa kabuhi nak waya't katapusan, kada apila yang kag nakakakita it kaling rayan.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagkilaya it Buko Matuor nak Propeta
(Lukas 6:43-45)

¹⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Mag-andam kamo sa buko matuor nak propeta nak nag-aabot sa inro. Kag inra hitsura ay pay kabuot-buot nak mga tawo nak pay tuyar sa maanar nak karnero, pero sa kamatuuran, sinra ay maisog tuyar sa bang-aw nak iro. ¹⁶ Makikilaya ninro sinra parayan sa inra mga inghimo, tuyar sa inro pagkilaya sa puno parayan sa inra bunga. Kada ngani indi kita makapu-po it ubas sa ruyog-rugay, ag indi kita makahugot it igos sa puno it aruma. ¹⁷ Kag maadong puno ay nagbubunga it maado, pero kag mayaing puno ay nagbubunga ra it mayain. ¹⁸ Ag kag maadong puno ay indi magbunga it mayain, ag kag mayaing puno ay indi ra magbunga it maado. ¹⁹ Kag bawat puno nak waya gipapamunga it maado ay apukanon yangey ag ahimuong rabok. ²⁰ Kada ngani makikilaya ninro kag mga buko matuor nak propeta parayan sa inra mga mayaing inghimo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa mga Nagtutuman sa Kabubut-on it Dios
(Lukas 13:25-27)

²¹ “Buko tanang nag-aayaba sa Ako nak, ‘Gino-o, Gino-o’ ay makaka-suyor sa gingharian it Dios, kundi kag mga nagtutuman yang sa kabubut-on it Ako Tatay sa langit. ²² Pag-abot it adlaw it huling paghusgar it Dios sa tawo, karamo kag masiling sa Ako nak, ‘Gino-o, Gino-o, di baga sa Imo pangayan ingbantala namo kag mga mensahe, sa Imo pangayan ingpalayan ra namo kag mga mayaot ag sa Imo pangayan naghuman kami it mga milagro?’ ²³ Pero kali kag Ako isiling sa inra, ‘Buko kamo Nako kilaya! Halin kamo dili, kamo nak waya gitutuman sa Ako kabubut-on!’ ”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Ruhang Manugtugrok
(Lukas 6:46-49)

²⁴ Nagsiling pa si Hesus, “Kag tanang nagrurungog it Ako mga bisaya, ag ingtutuman kali, ay tuyar sa maayong tawo nak nagtugrok it ida bayay sa kabatuan. ²⁵ Nag-uyan, nagbaha, ag nagbagyo, ag kaling bayay ay inglampusan it makusog nak hangin. Pero wayang gador kali naguba, dahil kali ay nakatugrok sa kabatuan.

²⁶ “Pero sida nak nagrurungog it kaling Ako mga bisaya ag waya kali gitutumana, ay tuyar sa tawo nak kuyang kag pag-iisip nak nagtugrok it ida bayay sa baybay. ²⁷ Nag-uyan, nagbaha, ag nagbagyo, ag kaling bayay ay inglampusan it makusog nak hangin. Ag kali ay naguba. Ag talagang ingdistruso it husto kina.”

²⁸ Pagkatapos it kaling pagtudlo ni Hesus, rakong gador kag katingaya it mga tawo, ²⁹ dahil nakita ninra nak kag Ida pagtudlo ay inggwa’t gahom, ag buko tuyar sa pagtudlo it inra mga Manunudlo it Kasuguan.

8

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak di Sakit nak Kitong (Markos 1:40-45; Lukas 5:12-16)

¹ Pag-us-os ni Hesus halin sa baguntor, nagsinunor sa Ida kag abang ramong tawo. ² Ag inggwa it usang tawong di sakit nak kitong nak nagpayungot ag nagyuhor sa atubangan ni Hesus, ag nagsiling, “Gino-o, kung Imo abut-on, mapapaado Nimo ako.”

³ Inghunat ni Hesus kag Ida damot ag inghuytan kaling tawo, ag nagsiling, “Oho, gusto Nako! Apaaduhon ka Nako!” Ag sa nak raan ay nawagit kag ida kitong ag naglinas kag ida anit. ⁴ Ag gingsilinggan sida ni Hesus, “Aya nak gador gipang-uma-umaan sa mga tawo kaling Ako inghuman sa imo, kundi pagto anay nak raan sa saserdote ag pamuyati sa ida kag imo yawas nak naulian. Ag mata-o ka it halar kumporme sa Kasuguan ni Moises bilang pamatuor sa mga tawo nak ikaw ay maadoy.”*

Kag Pagpaado sa Usang Suguon it Kapitan it mga Sundalo nak taga-Roma (Lukas 7:1-10)

⁵ Pag-abot ni Hesus sa syudad it Capernaum, inggwa it usang Kapitan it mga sundalo it Roma nak nagsuor sa Ida ag nagpangabay, ⁶ “Gino-o, kag usa nakong suguon ay indi makahiwas ag abang hirap kag ida kamutangan. Hagto sida sa amo bayay nakahigra.”

⁷ Ag nagsiling si Hesus, “Kitay! Apagtuan Nato sida, ag Ako sida apaaduhon.”

⁸ Pero nagsiling kag Kapitan, “Gino-o, buko ako karapatdapat nak pagtuan Nimo sa amo bayay. Kung magsiling yang Ikaw nak mauulian kag ako suguon, ay talagang mauulian sida. ⁹ Ayam nako nak kaya Nimong himuon kali dahil ako ra ay asa irayom it gahom it ako pinuno, ag inggwa ra ako it mga sundalo nak asa irayom it ako gahom. Kung masiling ako sa usa nak, ‘Pagtoy,’ ay mapagto sida. Ag kung masiling ray ako sa iba nak, ‘Payungot dili,’ ay mapayungot sida sa ako. Ag imaw ra kung masiling ako sa ako suguon nak, ‘Himu-a kali,’ ay matuor nak ahimuon nida kina.”

* **8:4** 8:4 Basaha ra sa Lev. 13:49; 14:2-32.

¹⁰ Pagkarungog it kali ni Hesus, abang katingaya talaga Nida, kada Sida ay napasiling sa Ida mga manugsunor, “Matuor kaling Ako ingsiling sa inro. Waya pang gador Ako it nakikita nak Israelinhon nak tuyar it rako kag pagtu-o. ¹¹ Tanra-e ninro kali. Karamong buko Hudyo nak halin sa subatan ag sugbuan ay maatubang sa lamesa ag makaon kaibahan nina Abraham, Isaac ag Jacob sa gingharian it Dios. ¹² Pero kag mga lahi it Hudyo nak dapat tan-a'y kabilang ruto sa gingharian it Dios, sinra ay ipilak sa liwas sa karuymanan, ag hagto sinra matinibaw ag mapangpagot kag inra mga ngisi.”

¹³ Pagkatapos, nagsiling si Hesus sa Kapitan, “Pauliey. Matutuman kag imo ginghahagar kumporme sa imo pagtu-o.” Ag katong oras rang kato, naulian matuor kag suguon it Kapitan.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong Tawo
(Markos 1:29-34; Lukas 4:38-41)

¹⁴ Pagkatapos, nagpagto si Hesus sa bayay nina Pedro ag nakita Nida kag ida panugangang kabade nak nakahigra, dahil sida ay ingsasagnat. ¹⁵ Ingpayungutan sida ni Hesus ag inghuytan kag damot. Sa nak raan ay nawagit kag ida sagnat ag sida ay nagbangon ag gingtahawan sinra.

¹⁶ Maruyomey, gingpangraya it mga tawo kang Hesus kag maramong ingsasaniban it mga mayaot, ag parayan sa Ida bisaya ay naglayas kinang mga mayaot ag nag-ado kag tanang di sakit. ¹⁷ Kinang Ida inghuman ay katuparan it gingbisaya it Dios parayan kang Propeta Isaias it kato nak,

“Sida kag nagbaoy it ato mga kayudahan

ag Sida ra kag nagpaado sa ato mga sakit.”†

Kag Nahanungor sa Tawo nak Buko Hanra Magsunor kang Hesus
(Lukas 9:57-62)

¹⁸ Pagkakita ni Hesus nak nagrарagipon sa Ida kag abang ramong tawo, gingsilingan Nida kag Ida mga disipulos nak matabok sinra sa ragat papagto sa yudo. ¹⁹ Katong sinra ay patabukon pa yang, inggwa it usang Manunudlo it Kasuguan nak nagsuor kang Hesus ag nagsiling, “Maestro, masunor ako sa Imo aber hariin Ka magpagto.”

²⁰ Nagsabat si Hesus, “Aber kag mga ilahas nak iro ay inggwa it yukuhan, ag kag mga pispis ay inggwa it pugar, pero Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay waya it maadong katuyugan.”

²¹ Inggwa ra it nagsiling sa Ida nak usa sa Ida mga manugsunor, “Gino-o, pasugte anay akong magpauli. Hingan ako masunor sa Imo pag namatayey kag ako tatay ag ako napayubongey sida.”

²² Nagsabat si Hesus, “Sunor yangey sa Ako. Pabadyang kag mga waya't pagtu-o nak tuyar sa mga minatay sa pagmuyat it Dios nak magyubong sa inra kapwa minatay.”

Kag Pagpakalma ni Hesus sa Bagyo
(Markos 4:35-41; Lukas 8:22-25)

²³ Pagkatapos, nagsakay si Hesus sa rayapang kanunot kag Ida mga manugsunor, ag naglargay sinra. ²⁴ Ag habang sinra ay nagbibiyahе ay inggwa't bagyo nak gulping nag-abot. Ag halos napupun-aney it tubi kag rayapang nak pay mayugrangey.

† 8:17 8:17 Isa. 53:4.

Pero si Hesus ay katuyog gihapon. ²⁵ Kada ingsuuran Sida it mga disipulos ag ingpukaw, “Gino-o, salbara kita! Mayugrangey kita!”

²⁶ Ag napasiling si Hesus sa inra, “Asing nahadlok kamo? Abang isot gihapon kag inro pagtu-o.” Nagbangon Sida ag ingsaway kag hangin ag ragat. Ag sa nak raan ay nagkalma.†

²⁷ Natingaya sinra ag napasiling, “Niong klasing tawo kali? Asing miskin hangin ag ragat ay nasunor sa Ida?”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Ruhang Tawong Gingsasaniban it Maramong Mayaot

(Markos 5:1-20; Lukas 8:26-39)

²⁸ It katong nakaabotey sina Hesus sa lugar it Gadara, inggwa it ruhang kayake nak halin sa mga kuyba nak yuyubngan nak nagsapoy-sapoy sa Ida. Kaling mga tawo ay ingsasapian it mga mayaot ag abang isog sinra, kada waya it nagrарayan raha. ²⁹ Pagkakita ninra kang Hesus sinra ay napaukaw, “Anak it Dios, ni-o kag Imo labot sa amo? Asing nagpali Ikaw, buko pa oras para kastiguhon kami?”

³⁰ Ruto sa mayado-yado ay inggwa it maramong baktin nak nagpapang-ibok. ³¹ Ag nagpakitluoy kang Hesus katong mga mayaot hina sa ruhang kayake, “Kung apalayason Nimo kami, pasuyura yangey kami raha sa mga kabaktinan.”

³² Ag nagsiling si Hesus, “Hala suyor kamo!” Ngani, kag mga mayaot ay nagliniwas sa ruhang kayake ag nagsinuyor sa mga baktin. Ag naggulpi it ragyo kag mga kabaktinan diretsuhan papagto sa pangpang, kada nagkahuyog sinra sa ragat ag nagkayumos.

³³ Pagkakita dili it mga manugbantay it kinang mga baktin ay nagrinarayan ra sinra papauli sa banwa. Pag-abot ninra ruto ay inra gingpamalita kag tanang natabo, pati katong natabo sa ruhang kayaking nasaniban. ³⁴ Ngani, nagliniwas kag halos tanang tawo sa banwa ag nagpinagto kang Hesus. Tong inra nasapoy si Hesus ay inra ingpakapilit nak pahalidon Sida sa inra lugar.

9

Kag Pagpaado ni Hesus sa Yupog

(Markos 2:1-12; Lukas 5:17-26)

¹ Pagkatapos, nagsakay ray sina Hesus sa rayapang ag nagtabok sa ragat papauli sa Capernaum nak Ida sariling banwa. ² Pag-abot ninra ruto, inggwa it mga tawong nagrарaya kang Hesus it usang yupog nak nakahigra sa rudan. Tong nakita ni Hesus kung pauno't rako kag inra pagtu-o, siling Nida sa yupog, “Doy, pakusuga kag imo buot. Gingpatawarey kag imo mga kasal-anan.”

³ Inggwa ra ruto it mga Manunudlo it Kasuguan ag tong narunggan ninra kali napasiling sinra sa inra sarili, “Rakong pasipala kali sa Dios! Kaling tawo ay pay nag-aako nak Sida ay kapareho it Dios!”

⁴ Pero ayamey ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iisip, kada napasiling Sida sa inra, “Asing nag-iisip kamo it mayain? ⁵ Ni-o kag mas marali igsiling, ‘Ingpatawarey kag imo mga kasal-anan,’ o ‘Bangon ag magpanaw?’ ⁶ Ako kali ingpapakita sa inro pramas pamatuuran

† 8:26 8:26 Basaha ra sa Sal. 89:9; 107:23-32.

nak Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,* ay inggwa't karapatan dili sa duta nak magpatawar sa mga kasal-anan." Kada nagsiling ray Sida sa yupog, "Bangoney raha, ag ray-on kinang imo rudan ag pumauliey." ⁷ Nagtinrog matuor kinang yupog ag pumauli. ⁸ Pagkakita it mga tawo sa natabo, sinra ay nahadlok ag nagdayaw sa Dios dahil ingtaw-an Nida kag tawo it karapatan ag gahom nak tuyar it kali.

*Kag Pagtawag ni Hesus kang Mateo
(Markos 2:13-17; Lukas 5:27-32)*

⁹ Naghalin si Hesus ruto, ag sa Ida pagpanaw nakita Nida kag usang manugsukot it buhis nak kag ngayan ay Mateo. Sida ay nag-iingkor sa ida pwesto. Nagsiling si Hesus sa ida, "Maley, sunor sa Ako!" Nagtinrog matuor si Mateo ag nagnunot sa Ida.

¹⁰ Marugay-rugay, myentras nagkakaon sina Hesus ag Ida mga manugsunor sa bayay nina Mateo, nag-inabot kag maramong manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo, ag nagrungan sinra it kaon nina Hesus. ¹¹ Pagkakita kali it mga Pariseo, nagpangutana sinra sa mga manugsunor ni Hesus, "Asing nagrurungan it kaon kag inro maestro sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anan?"

¹² Narunggan ni Hesus kag inra ingsiling ag napasiling Sida, "Kag tawo nak waya't sakit ay bukoey kinahangyan kag doktor, kundi kag inggwa yang it sakit. ¹³ Isipa anay it maado kung ni-o kag gustong bisayahon it kaling nakasiling sa Sagradong Kasuyatan nak, 'Kag Ako hanrom ay maging maluluy-on kamo sa inro isigkatawo, buko nak mahalar yang kamo pramas matuman kag Kasuguan.'[†] Kag rason kung asing nagpali Ako ay para tawagon kag mga makasal-anan, buko para sa mga nag-iisip nak sinra ay maadong tawo."

Kag Bag-ong Pagtudlo ni Hesus ag kag Yumang Pagtudlo it mga Pariseo

(Markos 2:18-22; Lukas 5:33-39)

¹⁴ Pagkatapos, nagpayungot kang Hesus kag mga manugsunor ni Juan nak Manugbawtismo ag nagpangutana, "Asing kami yang ag kag mga manugsunor it mga Pariseo kag perming nagpupuasa,[‡] pero kag Imo mga manugsunor ay waya?"

¹⁵ Ingsabat sinra ni Hesus, "Asi, sa oras it kasay, ay malilisor pa бага kag mga tigkayake kung kaibahan pa ninra kag kayake nak akasayon? Syempre indi! Pero maabot kag mga adlaw kung sauno abay-oney sa inra kinang kayake nak kasayon, ag imawey kag adlaw nak sinra ay mapuasa."

¹⁶ "Waya it naghahakpoy it bag-ong yamit sa yumang baro, dahil maukyo kag bag-ong yamit nak inghakpuyan ag lalong marako kag gisi. ¹⁷ Imaw ra, waya it nagsusuyor it bag-ong human nak ayak sa yumang susudlan nak human sa anit it hadop, dahil kung isuyor kina sa yumang susudlan, mayupok kag susudlan, mauudak kag ayak ag indiey mapuyusan kinang susudlan. Kag tamang himuon ay ibutang

* **9:6** 9:6 Kag tawag nak "Anak it Tawo" ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit. † **9:13** 9:13 Basaha ra sa Ose. 6:6. ‡ **9:14** 9:14 Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios.

kag bag-ong human nak ayak sa bag-ong susudlan agor parehong mapupuyusan.”

*Ingpaado ni Hesus kag Kabade ag Ingbanhaw Nida kag Dalagita
(Markos 5:21-43; Lukas 8:40-56)*

¹⁸ Myentras inghibisaya pa kali ni Hesus, inggwa it nag-abot nak pinuno it mga Hudyo. Nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus ag nagsiling, “Sir, kamamatay pa yang it ako anak nak kabade. Maley, nunot anay sa ako ag ipatong kag Imo damot sa ida, agor mabuhi pa sida.”

¹⁹ Kada nagtinrog si Hesus ag nagnunot sa ida. Imaw ra kag Ida mga manugsunor.

²⁰ Katong sa rayan pa yang sinra, inggwa't usang kabade nak doseng tuigey nak nahihirapan dahil ingrurugo. Nagpayungot sida sa likor ni Hesus ag ingsapliir kag gadar it Ida baro. ²¹ Inghuman nida kali dahil naisip nida nak kung mahuytan yang nida kag baro ni Hesus ay mauulianey sida.

²² Napasauli si Hesus ag pagkakita Nida sa kabade ay napasiling Sidang, “Ding, pakusuga kag imo buot. Gingpaado ka dahil sa imo pagtu-o sa Ako.” Ag sa nak raan ay naulianey sida.

²³ Pag-abot nina Hesus sa bayay it kinang pinuno it mga Hudyo, nakita Nida kag mga tawo nak nagkikinanta ag kag iba ay naggugulo.

²⁴ Nagsiling si Hesus sa inra, “Halin kamo! Buko minatay kinang anak kundi nagkakatuyog yang sida.” Pero inggur-an yang Sida it mga tawo.

²⁵ It katong ingpaliwasey ninra kag mga tawo, nagsuyor si Hesus sa kwarto kung hariin kag anak, ag inghuytan Nida kag damot it anak, ag nagbangon kali.

²⁶ Nabantog kaling inghuman ni Hesus sa tanang mga banwa ruto.

Ingpaado ni Hesus kag Ruhang Bulag

²⁷ Pagkahalin nina Hesus ruto ay inggwa it ruhang kayaking bulag nak nagsunor sa Ida ag nag-aayaba it makusog, “Inanak ni David, kaluy-i kami!”

²⁸ Pag-abot ni Hesus sa bayay nak Ida ingpapagtuan, nagsuyor Sida ruto. Nagsuyor ra kinang ruhang bulag, ag sinra ay Ida ingpangutana, “Nagtutu-o baga kamo nak kaya Nako kamong paaduhon?”

Nagsabat sinra, “Opo, Gino-o.”

²⁹ Inghuytan ni Hesus kag inra mga mata ag nagsiling Sida sa inra, “Kumporme sa inro pagtu-o ay imaw it matutuman.” ³⁰ Ag sinra ay nakakita matuor. Ag ingpakatugon nak gador sinra ni Hesus nak indi kali ninra gipang-uma-uma miskin kanin-o. ³¹ Pero paghalin ninra ruto, gingpamalita gihapon ninra kag inghuman ni Hesus sa inra sa bug-os nak lugar.

Ingpaado ni Hesus kag Udom

³² Pagkahalin it katong ruhang bulag, inggwa it ingraya kang Hesus nak usang udom nak ingsasaniban it mayaot. ³³ Ingpalayay ni Hesus kag mayaot ag nakabisayang raan kag udom. Abang katingaya it mga tawo ag napasiling sinra, “Abaa! Waya pang gador it natatabong tuyar it kali sa bug-os nak Israel!”

³⁴ Pero nagpamidong yang kag mga Pariseo ag napasiling, “Kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Satanas nak pinuno ninra!”

Naluoy si Hesus sa mga Tawo

³⁵ Pagkatapos, inglibot nina Hesus kag tanang mga banwa ag baryo sa pagtudlo sa mga sinagoga ag pagwali it Maadong Balita tungor sa paghari it Dios. Ag nagpapaado Sida it tanang klasi it sakit ag nababatyagan it tawo. ³⁶ Pagkakita Nida sa maramong tawo, naluoy Sida sa inra, dahil napuproblemahan sinra ag pay nawawar-an it pag-asa, tuyar sa mga karnero nak waya it manugbantay. ³⁷ Kada nagsiling Sida sa Ida mga manugsunor, “Abang bugana kag anihon, pero apila yang kag manug-ani. ³⁸ Ngani, pangamuyo kamo sa Gino-o nak Tag-iya it Anihon nak magparaya it mga manug-ani sa Ida anihan.”

10

Gingpapanaw ni Hesus kag Ida Doseng Disipulos agor Magbantala
(Markos 6:7-13; Lukas 9:1-6)

¹ Pagkatapos, gingtawag ni Hesus kag Ida doseng disipulos, ag ingtaw-an it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga mayaot ag magpaado it tanang klasi it sakit ag nababatyagan it tawo.

² Imaw kali kag mga ngayan it doseng apostoles:

kag una ay si Simon nak ingtatawag rang Pedro,
masunor, si Andres nak ida manghor,
si Santiago ag ida manghor nak si Juan
nak mga anak ni Zebedeo,

³ sina Felipe ag Bartolome,
sina Tomas ag si Mateo nak manugsukot it buhis,
sina Santiago nak anak ni Alpeo,
ag Tadeo,

⁴ si Simong makabayan,
ag si Judas Iscariote nak tong huli ay imaw kag nagtraidor kang
Hesus.

⁵ Ingpapanaw ni Hesus kaling Ida doseng apostoles ag ingtugunan sinra nak:

“Aya kamo gipagto sa lugar it mga buko Hudyo. Aya ra gisuyor sa aber usang banwa it mga Samaryanhon, ⁶ kundi hagto kamo mapagto sa inro mga kalahing Hudyo nak pay mga karnerong nawagit. ⁷ Sa tanan nak mga lugar nak inro apagtuan ay ipalapnag sa inra nak mayungotey kag paghari it Dios. ⁸ Paaduha kag mga di sakit ag banhawon kag mga minatay. Paaduha ra kag mga di kitong ag palayason kag mga mayaot sa mga ingsasaniban. Kag inro ingbaton ay waya’t badar, kada mata-o ra kamo it waya’t badar. ⁹ Aya kamo giraya it marakong kwarta o aber niong sinsilyo sa inro panghagkos. ¹⁰ Aya ra giraya it binagtong para sa inro pagpanaw, o ilisan nak baro, sandalyas, o miskin bakulo. Dahil tuyar sa usang trabahador kamo ra ay karapatdapat nak magbaton it inro mga akaunon.

¹¹ “Kung hariin man kamong banwa o baryo magpagto, hanapa anay ninro kag usang tawo nak hanrang magbaton sa inro, ag ruto

yangey kamo madayon sa inra bayay hastang maghalin kamo rutong lugar. ¹² Pagsuyor ninro sa bayay, siling anay nak, ‘Kabay pang paka-maaduhon it Dios kaling inro panimayay!’ ¹³ Ag kung karapatdapat sinra dahil inra ingbabaton kag inro ingrarayang panudlo, sinra ay talagang apakamaaduhon it Dios, pero kung indi ninra'g batunon ay indi ra sinra gipakamaaduhon it Dios. ¹⁴ Kung indi gibatunon o girunggan kag inro ingtutudlo it mga nag-iistar rutong bayay o banwa man, ay halin kamo raha. Pero sa inro paghalin ay paypage it taybo kag inro siki bilang tanra nak wayaey kamo it salabton sa inra kabuhi. ¹⁵ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inra kisa sa parusang abatonon it mga taga-Sodoma ag Gomora.”

*Kag Paabuton nak Pagpahirap sa mga Manugsunor ni Hesus
(Markos 13:9-13; Lukas 21:12-17)*

¹⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Mag-andam kamo! Dahil ingsusugo Nako kamo sa tunga it mga tawong maisog tuyar sa mga ilahas nak iro, aber kamo ay pay tuyar sa mga karnero nak mabuot. Kada kinahangyan nak kamo ay maging listo sa peligro tuyar sa mga sawa, ag magrahan tuyar sa mga salumpati.

¹⁷ “Mag-andam kamo! Dahil bilang mga manugsunor Nako, kamo ay inra arakpon ag aray-on sa inra mga korte.* Kamo ay inra alatiguhon sa inra mga sinagoga, ¹⁸ ag abistigaron sa atubangan it mga gobernador ag hari, dahil sa inro pagtu-o sa Ako. Ag imaw kina kag oras nak kamo ay makakapamatuor sa inra ag sa mga buko Hudyo it tungor sa Ako. ¹⁹ Pero sa oras nak iatubang kamo sa inra, aya kamo gikalibog kung pauno kamo masabat o kung ni-o kag inro ibisaya. Dahil sa oras nak kato, ipaayam it Dios sa inro kung ni-o kag tamang ibisaya. ²⁰ Kumo buko halin sa inro sariling isip yang kag inro ibisaya, kundi halin sa Ispirito it Dios nak inro Tatay.

²¹ “Sa oras rang kato, inggwa it mga tawong waya nagtutu-o sa Ako nak matraidor ag ipamatay kag inra mga hali nak nagtutu-o. Imaw ra kag ahimuon it mga tatay sa inra anak ag alabanan it mga anak kag inra maguyang ag ipamatay ra.† ²² Alabanan ra kamo it tanan, dahil sa pagsunor ninro sa Ako. Pero kung makakatiis kamo hastang sa kamatayon ay maluluwas kamo. ²³ Kung apahirapan kamo sa usang banwa, takas kamo papagto sa ibang banwa. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, myentras waya pa ninro natatapos kag inro paglibot sa tanang banwa it Israel ay maabotey Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

²⁴ “Waya it usang nag-aaray nak mas maayam kisa sa ida maestro, ag waya ra it usang suguon nak mas mataas kisa sa ida amo. ²⁵ Kada ngani dapat hanraey kag nag-aaray nak magbaton it parehong pagtrato nak ingbabaton ra it ida maestro, ag imaw ra kag suguon ag ida amo. Kung Ako nganing pinuno it panimayay ay ing-iinsulto it tawo sa pagtawag sa Ako nak Beelzebul,‡ ay dey laloey kamong mga myembro it Ako panimayay.”

* **10:17** 10:17 o “Sanhedrin.” † **10:21** 10:21 Basaha ra sa Mik. 7:6. ‡ **10:25** 10:25 Si Beelzebul kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang Satanas.

Indi Kita Dapat Mahadlok sa Pagpahirap it Tawo

(Lukas 12:4-7)

²⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Kada, aya gikahadlok sa mga mapahirap sa inro, dahil waya it nakatabon nak sa tamang oras ay indi gibuksan, ag waya ra it nakatago nak indi giliwas ag maaayaman. ²⁷ Kag tanang Ako ingbisaya sa inro sa maruyom, ay inro isiling sa karamuan ruto sa mahadag. Ag kag tanang Ako ingbisaya nak para sa ato yang, ay imaw it inro ibandilyo sa maramong tawo halin sa kuyungan. ²⁸ Aya gikahadluki kag mga tawong nagmamamatay it yawas, pero indi kamamatay it kalag. Kag Dios yang kag inro dapat kahadlukan, dahil Sida kag makakaparusa it kalag ag yawas sa impyerno. ²⁹ Di baga kag ruhang maya ay indi mabadaran it mamagong? Pero aber maisot yang kag inra balor, ay waya gihapon it aber usa sa inra kag mamatay ag matikrag sa duta kung indi gitugutan it Dios nak inro Tatay sa langit. ³⁰ Ay kamo pa ara? Miskin buhok gani ninro ay biláng Nida. ³¹ Kada ngani aya kamo gikahadlok. Mas mahalaga kamo kisa sa libo-libong maya.

³² “Kag tanang nag-aako sa atubangan it tawo nak Ako ay ingkikilaya ninra, ay akilay-on ra Nako sa atubangan it Ako Tatay sa langit. ³³ Pero si-o man kag magbalibar sa Ako sa atubangan it mga tawo ay ibalibar ra Nako sa atubangan it Ako Tatay sa langit.”

Kag Pag-away-away it Myembro it Panimayay

(Lukas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Nagsiling pa si Hesus, “Aya giisipang nagpaali Ako sa duta para magraya it katimunungan sa mga tawo. Buko katimunungan kag Ako raya, kundi kaguluhan. ³⁵ Kada sa paabuton, dahil sa Ako, maaway-away

‘kag anak nak kayake ag tatay,

imaw ra kag anak nak kabade ag nanay,

ag kag umagar nak kabade ag ida panugangang kabade.

³⁶ Ngani, kag ida mismong panimayay kag ida magiging kaaway.’[§]

³⁷ “Si-o mang nagpapalangga sa Ako ay buko karapatdapat nak maging Ako manugsunor. ³⁸ Kung si-o man kag indi magpas-an it ida krus parayan sa pagtiis it tanang hirap hastang sa ida kamatayon, dahil sa ida pagsunor sa Ako, ay buko karapatdapat nak maging manugsunor Nako.

³⁹ “Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawaran it kabuhi nak waya’t katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya’t katapusan.”*

Apremyuhan it Dios kag mga Nagbabaton sa Ida mga Katawuhan

(Markos 9:41)

⁴⁰ Nagsiling pa si Hesus, “Kag nagbabaton sa inro ay nagbabaton ra sa Ako, ag kag nagbabaton sa Ako ay nagbabaton ra sa Dios nak nagparaya sa Ako. ⁴¹ Kag nagbabaton sa usang propeta, dahil sida ay propeta it Dios, ay mabaton ra it premyo pareho sa propeta. Ag kag nagbabaton sa usang maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, dahil

§ 10:36 10:36 Basaha ra sa Mik. 7:6. * 10:39 10:39 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

sida ay nagtutuman sa Dios, sida ay mabaton ra it premyo nak pareho sa tawong kina. ⁴² Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Si-o man kag mapainom it aber usang basong tubi sa pinaka-kubos, dahil sida ay Ako manugsunor, ay siguradong mabaton it premyo katong nagpainom sa ida.”

11

Kag Pangutana ni Juan nak Manugbawtismo
(Lukas 7:18-35)

¹ Pagkatapos it kaling pagtugon ni Hesus sa Ida doseng disipulos, naghalin Sida ruto para magtudlo ag magwali sa ibang mga banwa sa Galileya.

² Habang si Juan nak Manugbawtismo ay asa prisuhon pa, ay nag-abot sa ida kag mga balita tungor sa inghihimo ni Kristo. Kada ingsugo ni Juan kag ida pilang manugsunor nak magpagto ³ ag magpangutana, “Ikaw бага kag ingpromisa it Dios nak mapali o inggwa pa kami it ahuyaton nak iba?”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Balik kamo kang Juan ag silinggan sa ida kag inro narunggan ag nakita. ⁵ Nakakita nganat kag mga bulag, nakapanaw kag mga piang, naulian kag mga di kitong, nakarungog kag mga bungoy, nabuhi kag mga minatay ag ingbantala sa mga mahirap kag Maadong Balita. ⁶ Silinggan ra sa ida nak abang buynas kag mga tawong waya nawawar-e it pagtu-o sa Ako.”

Kag Pagbisaya ni Hesus Tungor kang Juan nak Manugbawtismo
(Lukas 7:24-35)

⁷ Pagkahalin it mga ingsugo ni Juan nak Manugbawtismo, ingsiling ni Hesus sa mga tawong nagtitipon ruto kag tungor kang Juan. Siling Nida:

“It katong nagpagto kamo sa mayangkag nak kabukiran, ni-o kag inro gustong makita? Usang tawong waya it bisaya nak ingpapanin-rugan tuyar sa tigbaw nak ingpapalir-palir it hangin? Syempre buko no? ⁸ Kung buko, ni-o talaga kag inro gustong makita? Usang tawong maganda it baro? Syempre buko! Kag mga nagbabaro it maganda ay nag-iistar sa palasyo it hari. ⁹ Kung tuyar, asing nagpagto kamo ruto? Ni-o talaga kag inro gustong makita, usang propeta? Oho, pero ingsisiling Nako sa inro, mas yabaw pa sida sa inra. ¹⁰ Si Juan nak Manugbawtismo kag ingtutukoy sa Sagradong Kasuyatan, “‘Apaunahon Nako sa Imo kag Ako suguon,

nak imaw kag mahanra it Imo arayanan.’”*

¹¹ “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Sa mga ing-anak dili sa duta ay waya pang gador it nakikilaya nak mas yabaw kisa kang Juan nak Manugbawtismo. Pero kag pinaka-kubos nak tawo sa gingharian it Dios ay mas yabaw pa kisa sa ida.

¹² “Tuna it katong nagpabantala si Juan nak Manugbawtismo hasta ngasing, abang rako nak gador kag epekto it pagwali tungor sa paghari it Dios, ag maramong tawo kag nagmamakusog nak magpasakop sa Ida. ¹³ Kag tanang ingpaunang suyat sa mga libro it mga propeta ag sa Kasuguan ni Moises ay tungor sa palaabuton, ag kag pag-abot ni Juan nak Manugbawtismo ay imaw pa yang kag pagtuna it katuparan

* 11:10 11:10 Mal. 3:1.

it kaling tanan. ¹⁴ Kada kung nagpapati kamo sa ingsiling it usang propeta it kato nak mabalik si Propeta Elias† sa palaabuton, ay buko si Elias kag ingpapatungran it kali, kundi si Juan nak Manugbawtismo mismo. ¹⁵ Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

¹⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Hariin Nako ikumpara kag mga tawo ngasing nak panahon? Sinra ay tuyar sa mga anak nak nag-iidamo sa plasa nak indi mamutang sa inghihimo it inra kaidamo. Kada nag-iinukawan sinra it tuyar kali,

¹⁷ “Aber naghuhuyop kami it turutot para sa inro, ay waya kamo gisasadaw!

Ag aber nagpapanambitan kami, ay waya gihapon kamo nalilisor!”

¹⁸ “Kamong mga tawo ay tuyar sa inra ngasing. Asi? Dahil it katong nag-abot si Juan nak Manugbawtismo nak nagpupuasa ag waya nag-iinom it ayak, ay nakasiling kamo nak, ‘Sida ay ingsasaniban it mayaot!’ ¹⁹ Ag ngasing nak nagpali ra Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, nak nagkakaon ag nag-iinom ay nakasiling ray kamo nak, ‘Muyati yang kaling tawo, abang kagor ag palayango! Ag Sida ay nag-iiba sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo.’ Pero aber tuyar kag inro ingsisiling, makikita gihapon ninro nak tama kag kaayaman it Dios parayan sa maadong inghihimo it mga nagbabaton it kina.”

*Kag mga Paandam ni Hesus sa mga Tawo nak Waya Gihinuysoy
(Lukas 10:13-15)*

²⁰ Pagkatapos, ingbisar-an ni Hesus kag mga nag-iistar sa mga banwa kung hariin Sida naghuman it maramong milagro, dahil waya sinra gihihinuysoy sa inra mga kasal-anan. ²¹ Siling Nida, “Kahahadlok kag matatabo sa inro mga taga-Corazin! Imaw ra kamong taga-Betsayda! Kahahadlok kag parusang inro maaaguman dahil waya kamo gihinuysoy sa inro mga kasal-anan! Kung sa Tiro ag Sidon ay inghuman Nako kag mga milagro nak pareho sa inghuman ra Nako sa inro, ay dey marugayey ra tan-a sinra nak nakasuksok it barong kustal ag ingwiwisikan it abo kag inra uyo, bilang tanra it inra paghinuysoy. ²² Kali kag Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inro kisa sa parusang abatunon it mga taga-Tiro ag Sidon.

²³ “Kamong mga taga-Capernaum, kabi baga ninro ay aray-on kamo sa langit. Inding gador! Dahil impyerno kag inro apagtuan! Kung sa Sodoma ay inghuman Nako kag mga milagro nak pareho sa inghuman ra Nako sa inro, ay dey tan-a’y naghinuysoy sinra ag hasta ngasing hagto pa gihapon kag inra banwa. ²⁴ Kali kag Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inro kisa sa parusang abatunon it mga taga-Sodoma.”

*Nagpapasalamat si Hesus sa Ida Tatay nak Dios
(Lukas 10:21-22)*

²⁵ Masunor, nagpangamuyo si Hesus, “Tatay, Gino-o it langit ag duta, ingpapasalamat Ka Nako dahil waya Nimo gipaayaman kaling tanan

† 11:14 11:14 Basaha ra sa Mal. 4:5.

sa mga maayo ag nakaaray. Pero ingpahadag Nimo kali sa mga tawong hanraey magpaubos ag magtuon tuyar sa mga anak. ²⁶ Opo Tatay, dahil imaw kina kag Imo gustong matuman.”

²⁷ Pagkatapos, gingsilinggan Nida kag mga tawo, “Kag tanang butang ay ingtugyan sa Ako it Ako Tatay. Waya it nakakilaya kung si-o nak gador Ako bilang Anak kundi kag Tatay yang. Waya ra it nakakilaya kung si-o nak gador kag Tatay kundi Ako yang nak Ida Anak, ag imaw ra sa mga tawo nak gusto Nakong ipakilaya kag Tatay sa inra.”

²⁸ Nagsiling pa si Hesus, “Kamong mga napilay ag nabubug-atan, payungot sa Ako, ag kamo ay Ako apapahuwayon. ²⁹ Magpasakop kamo sa Ako ag magtuon, dahil Ako’y mabuot ag mapainubuson, ag kag inro huna-huna ay magkakainggwa it kahilwayan. ³⁰ Kag Ako mga sugo ay buko mabug-at nak tumanon kundi magaan yang.”

12

*Si Hesus kag Yabaw kisa sa Adlaw it Inugpahuway
(Markos 2:23-28; 3:1-6; Lukas 6:1-5)*

¹ Usang adlaw nak Sabado nak imaw kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo,* naparayan sina Hesus sa triguhan, ag nakabatyang it gutom kag Ida mga manugsunor, kada nagpuksi sinra it uhay ag ingkitkit. ² Pagkakita it mga Pariseo, nagsiling sinra kang Hesus, “Hay, muyati, mismong Imo mga manugsunor kag naghuhuman it ingbabawal sa Adlaw it Inugpahuway.”†

³ Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa kag inghimo nina Haring David it katong inggutom sida ag ida mga kanunot? ⁴ Nagsuyor sida sa Bayay it Dios ag nagbaoy it tinapay nak hinalar sa Dios ag ingkaon. Kumporme sa Kasuguan ni Moises kina ay bawal kaunon it aber si-o puyra yang sa mga saserdote. Pero nagkaon si David ag ingpakaon ra nida kag ida mga kaibahan.‡ ⁵ Waya pa baga ninro nababasa sa Kasuguan ni Moises nak kag tawo kung magtrabaho sa Adlaw it Inugpahuway ay nakakasala? Pero kag mga saserdote nak padayon nak nagsiserbisyo sa Templo sa Adlaw it Inugpahuway ay waya gipapamutangan nak nakakasala. ⁶ Kali kag Ako ingsisiling sa inro. Kag mas yabaw kisa sa Templo ay rahali ngasing. ⁷ Ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ako hanrom ay maging maluluyon kamo sa inro isigkatawo, buko nak mahalar yang kamo pramas matuman kag Kasuguan.’§ Kung naintyendihan ninro kag gustong bisayahon it kali ay waya tan-a ninro gipapamutangan nak nakakasala kaling mga waya gisusuway sa Kasuguan. ⁸ Ingsisiling Nako, sinra’y waya ighihimo it sala, ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag inggwa it karapatan nak magsiling kung ni-o kag puyding himuon ag indi sa Adlaw it Inugpahuway.”

*Kag Pagpaado ni Hesus sa Kayaking Pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway
(Markos 3:1-6; Lukas 6:6-11)*

* **12:1** 12:1 Sa bisayang Hebreo kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo ay Syabat.

† **12:2** 12:2 Ingsisiling it mga pinuno it Hudyo nak bawal sa inra Kasuguan nak mag-ani sa Adlaw it Inugpahuway, ag kaumir rili kag pagpuksi it ni-o mang klasing uhay. ‡ **12:4** 12:4

Basaha ra sa 1 Sam. 21:1-6. § **12:7** 12:7 Basaha ra sa Ose. 6:6.

⁹ Pagkahalin nina Hesus ruto ay nagpagto sinra sa inra sinagoga. ¹⁰ Ag inggwa ruto it usang kayaking pingkaw kag usang damot. Ruto ra ay inggwa it pilang Pariseo nak naghahanap it rason pramas maiakusar si Hesus. Nagpangutana sinra sa Ida, “Tama bagang magpaado it mga di sakit sa Adlaw it Inugpahuway?”

¹¹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Kung usa sa inro rili ay inggwa it karnerong nahuyog sa bal-ong sa Adlaw it Inugpahuway, indi baga ninro kato igpagtuan pramas bay-on? ¹² Mas mahalaga kag tawo kisa sa karnero, kada puyde kitang maghimo it maado sa ato isigkatawo sa Adlaw it Inugpahuway.”

¹³ Masunor, ingsugo Nida kag pingkaw, “Hunata kinang imo damot.” Inghunat matuor it kinang kayake kag ida damot ag nag-ado kato it pareho sa kayudong damot.

¹⁴ Ag tong nakita ninra kina, naghinalin kinang mga Pariseo ag nagplano kung pauno ipamatay si Hesus.

Si Hesus kag Pinili it Dios

¹⁵ Pero naayaman ni Hesus kag inra plano, kada naghaling nak raan Sida ruto. Maramo kag nagsunor sa Ida ag gingpaado Nida kag tanang di sakit. ¹⁶ Ugaling Ida ingtugon sinra nak indi gipamalita kag tungor sa Ida. ¹⁷ Ngani, natupar kag ingpasuyat it Dios parayan kang Propeta Isaia nak,

¹⁸ “Hali kag Ako suguon nak Ako pinili.
Sida kag Ako pinalangga ag Ako namumut-an.
Ita-o Nako sa Ida kag Ako Ispirito
ag ibantala Nida sa tanang mga nasyon
kung pauno maging matarong sinra sa pagmuyat Nako.

¹⁹ Indi Sida gipakig-away o magkusog it boses.

Indi ra Sida mag-ukaw sa mga karsada.

²⁰ Indi Sida giutoy it tigbaw nak naghahapay,
o magpayong it nag-iidlap-idlap nak iwag.
Mapadayon Sida nak magpakita it kaluoy
hastang mapirde kag kayainan it pagka-matarong it Dios.

²¹ Sida kag aasahan it tanang mga nasyon!”*

Kag Gahom ni Hesus ay Buko Halin kang Satanas

(Markos 3:20-30; Lukas 6:43-45; 11:14-23)

²² Usang adlaw, inggwa it ingraya kang Hesus nak usang kayaking bulag ag udom nak ingsasaniban it mayaot, pramas paaduhon sida. Kada sida ay nakabisaya ag nakakita. ²³ Dahil dili, abang katingaya it tanang nakakita ag napasiling, “Sabaling Sida katong ingpromisa it Dios nak naghaling sa mga inanak ni Haring David.”

²⁴ Pero tong narunggan kali it mga Pariseo, napasiling sinra, “Kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Beelzebul nak pinuno ninra!”†

²⁵ Nasasaduran ni Hesus kag inra ging-iisip, kada napasiling Sida:
“Mabagsak kag bawat gingharian nak kag mga sinakupan ay naglalaman-labanan. Ag imaw ra, masisira kag bawat syudad ag pamilya. ²⁶ Ag kung si Satanas it mapalayas sa ida mga sinakupang

* 12:21 12:21 Isa. 42:1-4. † 12:24 12:24 Beelzebul kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang Satanas.

mayaot, ingkagalaban nida kag ida sarili. Kung tuyar ay pauno mayawig kag ida gingharian? ²⁷ Kung Ako ay nagpapalayas it mga mayaot parayan sa gahom ni Beelzebul, ay kanin-o gahom kag inggagamit it intro mga manugsunor nak magpalayas it mayaot? Kag intro mismong mga manugsunor kag nakakapamatuor nak sala kamo! ²⁸ Pero kung parayan sa Ispirito it Dios kag Ako pagpalayas sa mga mayaot, ay maaayaman nak gador ninro nak nag-abotey sa intro kag paghari it Dios.

²⁹ “Si Satanas ay tuyar sa usang makusog nak tawo, ag kung inggwa it gustong magsuyor sa ida bayay agor bay-on kag ida ari-arian, ay kinahangyan anay nak gapuson sida, ag pagkatapos, puyding bay-oney kag ida tanang mga gamit.†

³⁰ “Kag waya gikakampi sa Ako ay nagkukontra sa Ako, ag kag waya gibubulig sa pagtipon it mga tawo para sa Ako, ay imaw kag nagbubulig sa mga tawo nak magpayado sa Ako. ³¹ Ngani, ingsisiling Nako kali sa intro, apatawaron it Dios kag tanang nahimong kasal-anan ag tanang pagpasipala it tawo. Pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron. ³² Imaw ra, apatawaron it Dios kag magpasipala sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron, ngasing ag hastang sa waya’t katapusan.”

³³ Nagsiling pa si Hesus, “Kung maado kag bunga it usang puno it kahoy, masisiling nak maado ra kag inghalinang puno. Pero kung mayain kag bunga it usang puno it kahoy, masisiling nak mayain ra kag inghalinang puno, dahil nakikilaya kag puno sa ida bunga. ³⁴ Kamong mga tusong tawo! Pauno kamo makakabisaya it maadong bagay kung kamo mismo ay mayain? Kung ni-o kag sa suyor it intro tagipusuon ay imaw ra it nagliliwas sa intro yuba! ³⁵ Kag nagliliwas sa yuba it maadong tawo ay maado, halin sa ida maadong tagipusuon. Ag kag nagliliwas sa yuba it mayaing tawo ay mayain ra, halin sa ida mayaing tagipusuon. ³⁶ Tanra-e ninro kali. Sa adlaw it paghusgar it Dios sa tawo, apanabtan it mga tawo kag tanang inra nabisaya nak waya’t puyos. ³⁷ Kag intro ingbibisaya, ay imaw kag agamiton it Dios bilang pamatuor sa Ida paghusgar sa intro, kung kamo ay nakasala o waya.”

Ingbisayahan ni Hesus kag mga Pinuno nak Nagpupurba sa Ida
(Mateo 16:1-4; Markos 8:11-12; Lukas 11:29-32)

³⁸ Pagkatapos, inggwa it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo nak nagsiling kang Hesus, “Maestro, pakita-e baga kami it milagro bilang pamatuor nak Ikaw ay halin sa Dios!”

³⁹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay subrang yain ag buko matutom sa Dios! Aber tuyar, ingpapaka-hanapan gihapon ninro Ako it milagro bilang pamatuor kung sin-o talaga Ako. Pero waya it ibang ipakita sa intro, kundi kag natabo yang it kato kang Propeta Jonas.‡ ⁴⁰ Kung paunong si Jonas ay nagtiner it tatlong adlaw ag tatlong gab-i sa suyor it bituka it marakong isra, ay imaw ra Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay matiner ra it tatlong adlaw ag tatlong gab-i sa irayom it duta. ⁴¹ Sa huling paghusgar it Dios sa tawo, matinrog kag mga taga-Ninive

† 12:29 12:29 Basaha ra sa Isa. 49:24-25. § 12:39 12:39 Basaha ra sa Jon. 3:4-5.

kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sinra kag maakusar sa inro, dahil sinra ay naghinuysoy katong gingpaandaman sinra ni Jonas, ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Jonas, pero waya gihapon kamo gihihinuysoy.⁴² Sa adlaw rang kato, matinrog ra kag Reyna it Seba* kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sida ra ay maakusar sa inro. Dahil halin sa pinaka-mayadong lugar, nagpagto sida kang Haring Solomon para runggan kag ida rakong kaayaman. Ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Solomon, pero waya gihapon ninro Sida gipapatihe.”

Kag Pagbalik it Mayaot sa Ida Dating Ingtineran
(Lukas 11:24-26)

⁴³ Nagsiling pa si Hesus, “Kung inggwa it usang mayaot nak magliwas sa usang tawo, malibot-libot anay kina sa mga kabukiran kung hariin ay waya it tubi myentras naghahanap it mapahuwayan.⁴⁴ Ag kung waya it makita, masiling kina sa ida sarili, ‘Mabalik yangey ako sa ako ginghalinan.’ Pagbalik nida hagto sa tawong ida ginghalinan, makikita nidang waya it nag-iistar ruto. Ag kali ay malimpyoy ag mas maadoy ngasing.⁴⁵ Kada pagkakita nida kali, ay mapanaw ray sida ag mapang-ikag it pito pang mayaot nak mas mayain pa sa ida, ag masuyor sinra ag maistar ruto. Ngani, kag kamutangan it katong tawo ay lalong mapakayain. Ag imaw ra kina kag matatabo sa mga mayaing tawo sa ngasing nak panahon.”

Kag Matuor nak Pamilya ni Hesus
(Markos 3:31-35; Lukas 8:19-21)

⁴⁶ Myentras nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida nanay ag mga hali.† Naghuhuyat sinra sa liwas, dahil gusto ninrang makabisaya Sida.⁴⁷ Ag inggwa’t nagpayungot ag nagsiling sa Ida, “Maestro, pasensya anay. Hagto sa liwas kag Imo nanay ag mga hali. Gusto Ka ninrang makabisaya.”

⁴⁸ Pero nagsabat si Hesus, “Oho ngani! Pero sasin-o pa kag Ako ingkikilaya nak Ako nanay ag Ako mga hali?”⁴⁹ Pagkatapos, Ida ingtudlo kag Ida mga manugsunor ag nagsiling Sida, “Kali kag Ako nanay ag mga hali.⁵⁰ Dahil kag tanang nagsusunor sa kabubut-on it Ako Tatay nak asa langit ay imaw kag Ako ingkikilaya nak Ako mga hali ag Ako nanay.”

13

Kag Istorya Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi
(Markos 4:1-9; Lukas 8:4-8)

¹ Katong adlaw rang kato, nagliwas si Hesus sa bayay ag nagpagto sa habig it Ragat it Galileya, ag ruto Sida nag-ingkor.² Inragipunan Sida it karuramong tawo, kada nagsakay Sida sa usang rayapang nak asa piluw, ag ruto Sida nag-ingkor pramas magbisaya sa inra myentras sinra ay nakatulay sa habig it baybay.³ Ag nagtudlo Sida it maramong

* 12:42 12:42 Kali kag Reyna it Sur. Basaha ra sa 1 Hari 10:1-13. † 12:46 12:46 o “manghor.” Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali, pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran kaling mga hali ay mga manghor ni Hesus.

bagay parayan sa mga istorya* nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

“Panimati kamo! Usang adlaw, inggwa't usang mangunguma nak nagliwas para magsabwag it binhi sa ida uma. ⁴ Sa ida pagsabwag, inggwa't ibang binhi nak nagtugpa sa rayan, ag inggwa't mga pispis nak nag-inabot ag ingpangtuktok kali. ⁵ Kag ibang binhi ay nagtugpa sa mabatong duta, ag dahil manipis yang kag raga ruto ay nagtinubo nak raan kag mga binhi. ⁶ Ugaling it katong nag-initey kag adlaw, kag mga bag-ong tubo nak tanom ay nagkupos ag nagpangyadong, dahil waya nakaungot it maado kag gamot sa irayom it raga. ⁷ Kag ibang binhi ray ay nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hilaunon. Nagtinubo kali, ugaling nagpakagapa kag mga hilaunon ag nayumos kag mga nagtubo nak binhi ruto. ⁸ Pero kag ibang binhi ay nagtugpa sa maadong duta, ag kali ay nagtubo it maado ag nagpamunga, kada inggwa't natubas. Inggwa't mga binhi nak nagpanubas it katamtaman yang, inggwa ra't nagpanubas it rako, ag inggwa't nagpanubas it bugana. ⁹ Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag intro narunggan!”

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya
(Markos 4:10-12; Lukas 8:9-10)

¹⁰ Marugay-rugay, nagpayungot kang Hesus kag Ida mga manug-sunor ag nagpangutana, “Asing Imo ingpaparayan pa sa mga istorya kag Imo pagtudlo sa mga tawo?”

¹¹ Nagsabat si Hesus:

“Dahil kamo yang kag gingtaw-an it pribilehiyo nak maintyendihan kag mga dating tinago nak kaayaman tungor sa paghari it Dios. Pero kag karamuan ay waya gitaw-e, kada kag tanan nak inra narurunggan ay pay mga istorya yang. ¹² Kag tawo nak nagpapati sa ida narurunggan ay mas lalong marurugangan pa kag kaayam ag magiging bugana pa. Pero kag tawo nak waya gipapati, aber katong maisot nak pagkaintyendi raha sa ida ay abay-on pa. ¹³ Kada ngani mga istorya yang kag Ako inggagamit nak parayan sa Ako pagtudlo sa mga tawo,

“dahil aber magpakamuyat man sinra
ay indi gihapon sinra makakita,

ag aber magpakapanimati man

ay indi gihapon sinra makarungog ag makaintyendi.

¹⁴ Kada, natumaney sa inra kag ingsiling ni Propeta Isaias it kato nak, ‘Aber magpakapanimati man kamo

ay indi gihapon kamo makaintyendi,

ag aber magpakamuyat man ay

indi ra gihapon ninro mabaoy

kung ni-o kag gustong bisayahon it intro nakikita.

¹⁵ Kumo indiey giruytan kag tagipusuon it kaling mga tawo, nagpapabungoy-bungoy kag inra mga talinga,

ag gingpipilot ninra kag inra mga mata,

sabaling makakita pa matuor sinra,

makarungog pa kag inra mga talinga,

* **13:3** 13:3 o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

ag makaintyendi pa kag inra tagipusuon.
 Waya nak gador sinra it gustong makaintyendi,
 sabaling maghinuysoy pa sinra,
 ag paaduhon Nako.’ ”†

¹⁶ “Pero abang buynas kamo, dahil naiintyendihan ninro kag inro nakikita ag narurunggan. ¹⁷ Matuor kaling Ako ing-siling sa inro. Maramong mga propeta ag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Ako ay naghahanrom nak makita ra kag inro nakikita, ugaling ay waya ninra nakita. Inghahanrom ra ninrang marunggan kag inro narurunggan, ugaling waya kali ninra narunggi.”

Kag Pagpahadag Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi (Markos 4:13-20; Lukas 8:11-15)

¹⁸ Nagsiling pa si Hesus, “Ngasing, panimati-i ninro kaling Ako ipahadag sa inro it katong Ako ing-istorya tungor sa mangunguma nak nagsasabwag it mga binhi.

¹⁹ “Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa rayan ay gingpapatuyar sa mga tawong nakarungog it mensahe tungor sa paghari it Dios, pero waya ninra naintyendihe kag inra narunggan. Nag-abot si Satanas nak imaw kag inghalinan it tanang kayainan, ag ing-agaw nida sa inra isip kag inra mga narunggan. ²⁰ Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa mabatong duta ay gingpapatuyar ray sa mga nakarungog it mensahe it Dios nak masadyang ingbaton nak raan kina, ²¹ ugaling buko marayom kag ruyot it kali sa inra tagipusuon. Kada waya pa ngani narugay, it katong nag-abot kag mga pagpurba o mga pagpahirap sa inra dahil sa inra pagsunor sa mensahe, ay sa nak raan kag inra pagtu-o ay nagyamig ag nawagit.

²² “Kag natabo ray sa ibang binhi nak nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hila munon ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ugaling mas ing-una pa ninra kag pagpangalibog sa kalibutanhong mga butang ag paghanap it manggar nak imaw kag mabulag sa inra, hastang mawar-an it lugar sa inra tagipusuon kag mensahe. Kada kag inra kabuhi ay waya it bunga halin sa inra narunggan. ²³ Pero kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa maadong duta ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios ag nakaintyendi. Kada nagkainggwa kali it bunga sa inra kabuhi. Sinra ay tuyar sa duta kung hariin kag mga binhi ay nagpanubas it bugana. Inggwa ra't nagpanubas it rako ag inggwa ra't nagpanubas it katamtaman yang.”

Kag Istorya Tungor sa mga Hila Munon

²⁴ Inggwa ray it ibang istoryang gingsiling si Hesus sa mga tawo. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang tawo nak nagsasabwag it mga maadong binhi sa ida uma. ²⁵ Usang gab-i habang katuyog kag ida mga trabahador, nag-abot kag ida kaaway, ag kag ida triguhan ay ingsabwagan it mga binhi it hila munon bag-o humalin. ²⁶ Katong nagtuboey kag trigo ag nagbueros, rungan nak nagyuaw kag mga hila munon.

† 13:15 13:15 Isa. 6:9-10.

27 “Kada, nagsuor kag mga trabahador sa ida ag nagpangutana, ‘Sir, buko бага maadong binhi kag imo ingpasabwag sa amo sa imo uma? Asing inggwa it hila munon nak nagtubo rili? Hariin ara kali gihalin?’

28 “Ingsabat nida sinra, ‘Inggwa it kaaway nak naghimo it kali!’

“Pagkarungog it kali, ingpangutana ray sida it mga trabahador, ‘Agabuton бага namo kaling mga hila munon?’

29 “Sabat nida, ‘Aya anay, sabaling magabot pati kag trigo. 30 Badyang anay raha, sinra magrunan it ragko hastang sa anihon. Pag maaney, asilinggon nako kag mga manug-ani nak, “Tipunon anay kag mga hila munon ag pangbugkos-bugkuson para sunugon. Ag kag mga trigo ay tipunon sa ako usunan.” ’ ”

Kag Istorya Tungor sa Pinaka-maisot nak Busoy

(Markos 4:30-32; Lukas 13:18-19)

31 Nagbisaya ray si Hesus sa inra it usa pang istorya. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar sa pagtubo it usang maisot nak busoy† it mustasa nak ingtanom it usang tawo sa ida uma. 32 Kaling busoy kag pinaka-maisot sa tanang klase it busoy it mga tanom dili sa ato. Pero kung kali ay ingtanomey, kali ay marako tuyar sa mababang puno ag mapakagapa. Ag sa mga sanga it kali ay naghuhuman it pugar kag mga pispis.”

Kag Istorya Tungor sa Pangpaalsa

(Lukas 13:20-21)

33 Kali pa kag usa sa mga istorya ni Hesus. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar sa rakong epekto it maisot nak pangpaalsa§ sa paghuman it tinapay. Kag maisot nak pangpaalsa nak gingyakot it usang kabade sa marakong minasang arina ay imaw kag nagpaalsa sa tanang minasa.”

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Markos 4:33-34)

34 Ingtudlo ni Hesus kaling tanan sa maramong tawo parayan sa mga istorya. Waya ra Sida it gingbisaya nak waya giparayanan sa istorya. 35 Ginghaman Nida kali agor matuman kag ingsiling it Dios parayan sa Ida propeta it kato nak,

“Sa Ako pagbisaya sa inra, mga istorya kag Ako agamiton.

Ako ipahadag sa inra kag mga butang nak waya napahadagan sa inra

tuna tong ingtuga kag kalibutan.”*

Kag Pagpahadag it Istorya Tungor sa mga Hila Munon

36 Pagkatapos, ingpahalin ni Hesus kag mga tawo ag nagsuyor sida sa bayay. Nagpayungot sa Ida kag Ida mga manugsunor ag siling sa Ida, “Pahadagan sa amo kag gustong bisayahon it istorya tungor sa hila munon sa uma.”

† 13:31 13:31 Kag ngayan it kaling maintik nak busoy sa mga lugar it Israel ay mustasa. Pero kali ay buko maisot nak utan pareho sa ato pagkakilaya, kundi kali ay nagrarako ag nagiging usang marakong puno. § 13:33 13:33 Kag inra pangpaalsa ay ingtatawag nak “lebadora.” Kali ay “yeast” sa bisayang Inglis. Para sa mga lahi it Hudyo kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan. * 13:35 13:35 Basaha ra sa Sal. 78:2.

³⁷ Siling ni Hesus, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag nagsabwag it maadong binhi. ³⁸ Kag uma ay kag kalibutan. Ag kag mga maadong binhi ay kag mga tawong inghaharian it Dios, ag kag mga hilamunon ay kag mga tawong inghaharian ni Satanas nak imaw kag inghalinan it tanang kayainan. ³⁹ Kag kaaway ra nak nagsabwag it hilamunon ay si Satanas. Kag inug-ani ay kag katapusan it kalibutan ag kag mga manug-ani ay kag mga anghel.

⁴⁰ “Kung paunong ingpangbugkos-bugkos kag mga hilamunon para sunugon, imaw ra kag matatabo sa katapusan it kalibutan. ⁴¹ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maparaya it mga anghel para bay-on kag tanang naghihimo it kayainan ag tanang mga suwail. ⁴² Ipilak sinra it mga anghel sa lugar it kayadong indi nak gador mapayong. Ag hagto sinra matinibaw ag mapangpagot kag inra mga ngisi. ⁴³ Pero kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios ay mahadag it pay tuyar sa adlaw sa gingharian it inra Tatay nak Dios. Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

Kag Pagiging Sinakupan it Dios ay Mas Mahalaga kisa sa Kamang-garan

⁴⁴ Nagbisaya ray si Hesus it ibang istorya, “Kag paghari it Dios ay tuyar ra sa tibor nak nakayubong sa usang bukir. Pagkakita rili it usang tawo, abang kasadya nida. Ag gingtabunan nida kali liwat ag pumauli sida. Pagkatapos, binaligya nida kag tanang ida ari-arian ag binakay katong bukir.”

⁴⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang negosyante nak naghahanap it pinaka-magandang perlas. ⁴⁶ Katong nakitaey nida kag usang perlas nak abang ganda, pumauli sida ag binaligya kag tanang ida ari-arian ag ingbakay katong perlas.”

Kag Istorya Tungor sa Lambat

⁴⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Kag paghari ra it Dios ay tuyar sa lambat nak ing-iitsa sa ragat ag nakakabaoy it sari-saring isra. ⁴⁸ Katong punoey kag lambat, hinaas kina patakas, ag nag-ingkor kag mga tawo para hikniton kag mga isra sa lambat. Gingtipon sa kanastro kag mga maado, ag pinamilak kag mga indi makaon. ⁴⁹ Tuyar ra kag matatabo sa katapusan it kalibutan. Mainabot kag mga anghel ag abuyagon kag mga mayain sa mga maado. ⁵⁰ Ipilak it mga anghel kag mga naghihimo it kayainan sa lugar it kayadong inding gador mapayong. Ag hagto sinra matinibaw ag mapangpagot kag inra mga ngisi.”

⁵¹ Pagkatapos, nagpangutana si Hesus sa Ida mga manugsunor, “Ngasing, naintyendihan baga ninro kaling tanan?”

Nagsabat sinra, “Opo.”

⁵² Ag nagsiling ray si Hesus, “Kada ngasing, ayamey ra ninrong kag bawat manunudlo it Kasuguan nak nagpasakokey sa paghari it Dios, ay tuyar sa mayaman nak tag-ya it bayay nak inggwa it maramong mga magandang butang. Ag maayam sida kung pauno gamiton kag mga bag-o, pati kag mga yuma.”

*Waya Gikilay-a si Hesus it Ida mga Kasimanwa sa Nazaret
(Markos 6:1-6; Lukas 4:16-30)*

⁵³ Pagkatapos it kaling pagtudlo ni Hesus parayan sa mga istorya naghaling Sida ruto. ⁵⁴ Pagkatapos, nagpauli Sida sa Ida sariling banwa kung hariin Sida girako ag nagtudlo sa inra sinagoga. Ag natingaya kag mga nakarungog sa Ida ag napasiling sinra, “Hariin Sida gibaoy it Ida kaayam? Pauno Sida nakakahuman it Ida mga milagro?” ⁵⁵ Buko baga Sida kag anak it panray? Ag kag Ida nanay ay si Maria? Ag sina Santiago, Jose, Simon ag Judas kag Ida mga hali† nak kayake? ⁵⁶ Ag di baga dili ra sa ato nag-iistar kag Ida mga hali nak kabade? Hariin Nida natun-an kinang tanan?” ⁵⁷ Ag waya nak gador ninra nakilaya Sida.

Pero siling ni Hesus sa inra, “Kag propeta ay ingtatahor aber hariin puyra yang sa ida sariling banwa ag pamilya.”

⁵⁸ Ag dahil waya sinra it pagtu-o sa Ida, apila yang kag Ida inghumang milagro ruto.

14

KAG PAGMATAY KANG JUAN NAK MANUGBAWTISMO

(Markos 6:14-29; Lukas 9:7-9)

¹ Katong nakaabot kang Herodes Antipas nak gobernador it Galileya* kag balita tungor kang Hesus, ² nagsiling sida sa ida mga opisyalen nak, “Kina ay si Juan nak Manugbawtismo. Nabanhaw sida, kada nakakahuman sida it mga milagro.”

³ Nasiling nida kali dahil sa ida inghuman kang Juan it kato. Ida ingparakop si Juan, ingpagapos ag ingpaprison, dahil imaw kag gusto it ida asawa nak si Herodias. Kaling si Herodias kag dating asawa it maguyáng ni Herodes nak imaw si Felipe. Ag parehong ingbuyagan nina Herodes ag Herodias kag inra unang asawa agor sinrang ruha kag maasawa.† ⁴ Dahil dili, puat ingbibisayahan ni Juan si Herodes nak, “Bawal sa Kasuguan it Dios nak asawahon nimo kinang kabade.”‡ ⁵ Kada gusto ni Gobernador Herodes nak ipamatay tan-a si Juan, pero nahadlok sida sa mga tawo, dahil ingkikilaya ninrang propeta si Juan nak Manugbawtismo.

⁶ Pag-abot it kompli-anyo ni Gobernador Herodes, nagsadaw sa atubangan it ida mga bisita kag rayagang anak ni Herodias, ag namutan kali ni Gobernador Herodes. ⁷ Kada nagpromisa sida riling rayaga nak ita-o kung ni-o man kag ida ahagaron. ⁸ Ag dahil sa sugog it ida nanay nagsiling kaling rayaga, “Taw-an sa ako kag uyo ni Juan nak Manugbawtismo nak nakabutang sa bandihado.”

⁹ Dahil dili nalisor nak gador si Gobernador Herodes, pero dahil sa ida gingpromisa sa atubangan it ida mga bisita, ingwego nida nak ita-o yangey kag inghagar it rayaga. ¹⁰ Kada ingpapugutan si Juan sa prisuhan. ¹¹ Ag ingraya ninra kag uyo ni Juan nak nakabutang sa bandihado, ag ingta-o ninra sa rayaga. Pagkaton nida, ingrayang raan nida kina sa ida nanay. ¹² Pagkasador kali it mga manugsunor ni Juan, nagpagto sinra ag ingbaoy kag ida yawas ag ingyubong. Bag-o, gingpaayam ninra kali kang Hesus.

† **13:55** 13:55 o “manghor.” * **14:1** 14:1 Si Herodes Antipas kag usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog. † **14:3** 14:3 Nagpakasay si Herodias kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-o nag-iba kang Prinsipe Herodes Antipas nak manghor it kali. ‡ **14:4** 14:4 Basaha ra sa Lev. 18:16.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA PALIBOT IT GALILEYA

*Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libong Tawo
(Markos 6:30-44; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-14)*

¹³ Katong narunggan ni Hesus nak ingpugutan si Juan nak Manug-bawtismo, naghaling Sida ruto sa karamuan kaibahan it Ida mga disipulos, ag nagsakay sa rayapang patabok sa lugar nak waya't mga tawo. Tong nasaduran it mga tawo nak naghaling sina Hesus naganat sinra sa Ida. Halin sa mga banwa, nagpamaybayan sinra papagto sa lugar kung hariin nagpagto sina Hesus. ¹⁴ Pagrunggo nina Hesus sa habig it baybay, nakita ninra kag abang ramong tawo. Naluoy si Hesus sa inra ag ingpaado Nida kag mga di sakit.

¹⁵ Tong pasugbuhoney kag adlaw, kag Ida mga disipulos ay nagpayungot sa Ida ag nagsiling, "Bukir pa man kali ag haponey. Kada papagtu-a anay kinang mga tawo raha sa mga baryo pramas makabakay sinra it inra makakaon."

¹⁶ Pero siling ni Hesus sa inra, "Bukoey kinahangyan nak maghinalin pa sinra. Kamo it mapakaon sa inra."§

¹⁷ Nagsabat sinra, "Limang bilog yang nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra kag hali sa ato."

¹⁸ Siling ni Hesus, "Ray-a kina rili sa Ako." ¹⁹ Masunor, ingpaingkor anay Nida kag mga tawo sa hilaunon, ag ingbaoy Nida kinang limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra. Nagtanga Sida sa langit ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida gingparti-parti kaling mga tinapay ag tinapahang isra hastang kali ay nagramo, bag-o gingta-o sa Ida mga disipulos agor sinra it mapana-o sa mga tawo.

²⁰ Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.

²¹ Ruto sa mga nagkaon ay inggwa it limang libong kayake. Ag sa pagbilang ay buko pa kaunir rili kag mga kabade ag mga anak.

*Kag Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw it Ragat
(Markos 6:45-52; Juan 6:16-21)*

²² Pagkatapos, ingpasakay nak raan ni Hesus sa rayapang kag Ida mga disipulos ag ingpauna sa tabok it ragat habang Ida ingpapauli kag mga tawo. ²³ Pagkahalin it mga tawo, ausa Sidang nabilin ruto ag nagtukar Sida sa bagunor agor magpangamuyo. Naabutan Sida it gab-i ruto nak ausa.

²⁴ Katong oras nak kato, sa yaworey kag rayapang nak ingsasakyan it Ida mga disipulos. Nagyain kag panahon ag inglalampusan it bayor kag rayapang dahil sungsunon kag hangin. ²⁵ Katong aga-agay, nagpayungot si Hesus sa inra nak nagpapanaw sa ibabaw it tubi. ²⁶ Pagkakita sa Ida it mga disipulos nak nagpapanaw Sida sa ibabaw it tubi,* abang kahadlok ninra ag napaukaw it, "Aroy! Murto!"

²⁷ Sa nak raan nagsiling si Hesus sa inra, "Aya kamo gikahadlok. Ako kali! Kusuge kag inro buot!"

²⁸ Pagkarungog kali ni Pedro, siling nida, "Gino-o, kung Ikaw talaga kina, papanawa ra ako sa ibabaw it tubi papanha sa Imo."

²⁹ Ag siling ni Hesus, "Maley!"

§ 14:16 14:16 Basaha ra sa 2 Hari 4:42-44. * 14:26 14:26 Basaha ra sa Job 9:8 ag Sal. 77:19.

Nagsalta si Pedro sa rayapang ag pumanaw sa ibabaw it tubi papagto kang Hesus. ³⁰ Pero katong namalayan nida nak nagrarako kag bayor dahil sa makusog nak hangin, nahadlok sida ag inot-inot sida it pairayom, kada pumakaukaw sida, “Gino-o, tabangi ako!”

³¹ Sa nak raan, inghunat ni Hesus kag Ida damot ag hinawiran sida. Ag nagsiling si Hesus, “Kaisot kag imo pagtu-o! Asing nagruruha-ruha ikaw?”

³² Masunor, nagsakay sinra sa rayapang ag naggulpi it kalma kag hangin. ³³ Ag ingdayaw Sida it mga disipulos ruto sa rayapang ag nagsiling sinra sa Ida, “Matuor nak Ikaw kag Anak it Dios.”

Kag Pagpaado ni Hesus sa mga di Sakit sa Genesaret
(Markos 6:53-56)

³⁴ Pagkatapos, nagtabok sinra sa ragat ag nagrunggo sa lugar it Genesaret. ³⁵ Nakilaya si Hesus it mga taga-ruto ag gingpamalitang raan sa tanang lugar palibot ruto kag pag-abot Nida. Kada ingraya it mga tawo sa Ida kag tanang di sakit. ³⁶ Nagpakitluoy sinra sa Ida nak aber pahuytan yang kag gadar it Ida baro† sa mga di sakit. Ag matuor, kag tanang nakahudot ay nag-ado.

15

Kag Pagtudlo it mga Pariseo ay Buko Kumporme sa Kasuguan it Dios
(Markos 7:1-13)

¹ Usang adlaw, inggwa it mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan halin sa Herusalem nak nagpayungot kang Hesus, ag nagpangutana sa Ida, ² “Asing waya gisusunra it Imo mga manugsunor kag mga sulunranon nak gingmat-an it ato mga maguyang? Asing nagkakaon sinra it waya gipapanghinaw it damot kumporme sa ato sulunranon?”

³ Nagsabat si Hesus, “Ay kamo, asing waya ra ninro gisusunra kag Kasuguan it Dios, dahil baga sa inro mga sulunranon? ⁴ Halimbawa, kag mga sugo it Dios ay, ‘Tahura kag imo tatay ag nanay,’* ag ‘Si-o man kag magsumpa sa ida tatay o nanay ay dapat mamatay.’† ⁵ Pero sa inro pagtudlo, kag usang tawo ay puyding magsiling sa ida mga maguyang nak, ‘Ibulig tan-a kali nako sa inro, ugaling inghalarey kali nako sa Dios,’ ⁶ kada bukoey sida obligado nak sustentuhan pa kag ida mga maguyang. Dahil dili, ingbabaliwaya ra ninro kag mga sugo it Dios ag ingtutuman yang kag inro mga sulunranon. ⁷ Mga pakitang tawo yang! Tamang gadar kag ingsiling it Dios parayan kang Propeta Isaias tungor sa inro. ⁸ Siling Nida,

“ ‘Ingtatahor yang Ako it kaling mga tawo sa inra yuba,
pero kag inra tagipusuon ay mayado sa Ako.

⁹ Waya it puyos kag inra pagdayaw sa Ako,
dahil kag inra ingtutudlo ay mga kasuguan yang it tawo,
pero inra ingsisiling nak kina ay mga Kasuguan kuno Nako.’ ”‡

Kag Nagpapabuling sa Tawo sa Pagmuyat it Dios
(Markos 7:14-23)

† 14:36 14:36 Basaha ra sa Bil. 15:38-39. * 15:4 15:4a Exo. 20:12. † 15:4 15:4b Exo. 21:17. ‡ 15:9 15:9 Isa. 29:13.

¹⁰ Gingpayungot ni Hesus sa Ida kag mga tawo ag ingsilinggan nak, “Panimati-i kaling ibisaya Nako sa inro ag intyendihon it maado. ¹¹ Waya it bagay nak nagsusuyor sa yuba it tawo pramas sida ay maging mabuling sa pagmuyat it Dios, kundi katong naglililwas.”

¹² Ngasing, nagpayungot kag mga manugsunor sa Ida ag nag-uma. Siling ninra, “Gino-o, ayam бага nimo nak napayain kag mga Pariseo dahil sa Imo ingbisaya?”

¹³ Nagsabat si Hesus, “Kag tanang tanom nak waya gitamnan it ako Tatay sa langit ay Ida agabuton sa palaabuton. ¹⁴ Pabad-e yang sinra! Sinra ay pay mga bulag nak nag-aagkay sa kaparehong bulag. Kung bulag kag maagkay sa tawong bulag, pareho sinrang mahuhuyog sa buho!”

¹⁵ Nagpangutana si Pedro sa Ida, “Pahadagan sa amo kung ni-o kag gustong bisayahon it katong Imo ing-istorya it kuman tungor sa mga niong bagay kag nagpapabuling sa tawo sa pagmuyat it Dios?”

¹⁶ Nagsiling si Hesus, “Asi pati ra kamo ay waya pa nakaintyendi? ¹⁷ Waya pa бага ninro naiintyendihe nak kag nagsusuyor sa yuba it tawo ay nagdidiretso sa bituka ag inaliwas? ¹⁸ Pero kag kayainan nak naglililwas sa yuba ay halin sa tagipusuon, ag imaw kina kag nagpapabuling sa tawo. ¹⁹ Dahil naghahalin sa tagipusuon kag mga hanrom nak mayain tuyar sa pagpangmatay, pagpangawatan, pag-ubay sa buko imo sariling asawa, pagpanakaw, pagpangsira sa isigkatawo ag pagpasipala. ²⁰ Imaw kali kag mga nagpapabuling sa tawo. Pero kung makaon nak waya anay gipapanghinaw it damot kumporme sa pagtudlo it mga Pariseo ay waya kina gipapabuling sa tawo.”

Kag Pagtu-o it Usang Kabade nak Taga-Canaan
(Markos 7:24-30)

²¹ Pagkatapos, naghalin ruto si Hesus ag nagpagto sa mga lugar palibot sa mga banwa it Tiro ag Sidon. ²² Ruto ay inggwa't nag-iistar nak usang kabade nak buko Hudyo. Sida ay halin sa lahi it mga taga-Canaan it kato. Nagpayungot sida kang Hesus nak nag-uukaw, “Gino-o, Inanak ni Haring David, kaluy-i ako! Kag ako anak nak kabade ay ingsasaniban it mayaot ag ingpapahirapan nak gador sida.”

²³ Pero gingpabunguy-bunguyan yang sida ni Hesus, kada gingpayungutan Sida it Ida mga manugsunor ag nagsiling sa Ida, “Pahalina kina. Kasasapot! Pakasunor-sunor sa ato ag pakaukaw.”

²⁴ Siling ni Hesus, “Ingpapali Ako para yang sa mga lahi it Hudyo nak sinra ay tuyar sa mga karnerong yaag.”

²⁵ Pero katong kabade ay nagsunor gihapon ag nagyuhor sa atubangan ni Hesus ag nagpapaka-siling nak, “Gino-o, buligi ako!”

²⁶ Ugaling gingsabat sida ni Hesus, “Buko tama nak bay-on kag pagkaon sa mga anak ag ibahog sa mga iro.”§

²⁷ Pero nagsabat kag kabade, “Oho ngani, Gino-o, pero miskin mga iro ay nagkakaon ra it mga mumog nak nahuhuyog sa irayom it lamesa it inra amo.”

§ 15:26 15:26 Kag Ida gustong bisayahon nak mga anak ay mga lahi it Hudyo ag kag mga iro ay katong buko mga Hudyo.

²⁸ Pagkarungog ni Hesus sa ida sabat, nagsiling Sida, “Nang, abang rako ka imo pagtu-o! Matutuman kinang imo inghahagar.” Ag katong oras rang kato ay nag-ado kag ida anak.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong di Sakit

²⁹ Pagkahalin ruto, nagpagto si Hesus sa habig it Ragat it Galileya, ag nagtukar Sida sa usang baguntor ag nag-ingkor ruto. ³⁰ Nag-inabot kag karuramong tawo nak di rayang mga piang, bulag, yupog, udom ag maramong iba pang mga di sakit. Pinangbutang ninra sa atubangan ni Hesus kaling tanan ag Ida ingpaado sinrang tanan. ³¹ Pagkakita it mga tawo nak nakabisayay kag mga udom, nag-adoy kag mga yupog, nakapanawey kag mga piang, ag nakakitaey kag mga bulag, abang katingaya ninra ag nagdayaw sinra sa Dios it Israel.

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Ap-at nak Libong Tawo (Markos 8:1-10)

³² Pagkalipas it tatlong adlaw ruto, ging-ayaba ni Hesus kag Ida mga disipulos ag nagsiling, “Naluluoy Ako riling mga tawo. Tatlong adlawey nato sinrang kanunot ag wayaey sinra it akaunon. Waya Ako it gustong pahalinon sinrang gutom sabaling malupyoy sinra sa rayan.”

³³ Nagsabat kag Ida mga disipulos, “Riin kita mabaoy it ipakaon sa tuyar it ramong tawo rili sa lugar nak waya it kabayay-bayay?”

³⁴ Nagpangutana si Hesus, “Pilang bilog kag tinapay ninro raha?”

Sabat ninra, “Pito, ag pilang bilog nak tinapahang isra nak maintik.”

³⁵ Masunor, ingpaingkor anay ni Hesus kag mga tawo, ³⁶ ag ingbaoy Nida katong pitong bilog nak tinapay ag mga tinapahang isra. Nagpasalamat anay Sida sa Dios, ag ingparti-parti Nida kali hastang nagramo, bag-o ingta-o sa Ida mga disipulos kag mga tinapay ag isra, ag sinra ray kag nagpana-o sa mga tawo.

³⁷ Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it pitong marakong tabig.

³⁸ Ruto sa mga nagkaon ay inggwa it ap-at nak libong kayake. Ag sa pagbilang ay buko pa kaumir rili kag mga kabade ag mga anak.

³⁹ Pagkatapos, ingpapauliey ni Hesus kinang mga tawo bag-o Sida nagsakay sa rayapang kaibahan kag Ida mga disipulos papagto sa lugar it Magadan.

16

Kag Pagpurba kang Hesus it mga Pariseo ag Saduseo (Mateo 12:38-42; Markos 8:11-12; Lukas 11:29-32)

¹ Pag-abot ninra ruto, inggwa't mga Pariseo ag Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Gusto ninrang purbahan kung talagang Sida ay ingparaya it Dios, kada naghagar sinra it usang milagro halin sa langit bilang pamatuor.

² Pero nagsabat si Hesus sa inra, “Kung puya kag sugbuhan nasiling kamo nak, ‘Masilak insulip dahil puya kag sugbuhan.’ ³ Ag kung karuyom kag langit sa aga nasiling ray kamo nak, ‘Mauyan isag dahil karuyom kag langit.’ Nababasa ninro kag mga tanra nak ingpapakita it Dios tungor sa natatabo sa ngasing nak panahon! ⁴ Kag mga tawo sa ngasing

nak panahon ay subrang yain ag buko matutom sa Dios! Aber tuyar, ingpapaka-hanapan gihapon ninra Ako it milagro bilang pamatuor kung sin-o talaga Ako. Pero waya it ibang ipakita sa inra, kundi kag natabo yang it kato kang Propeta Jonas.”* Pagkatapos, ingbadaan sinra ruto nina Hesus.

Kag Paandam Tungor sa mga Salang Pagtudlo it Pariseo ag Saduseo (Markos 8:14-21)

⁵ Pagkatabok nina Hesus sa kayudong rekudo, namalayan it mga manugsunor nak waya yaki sinra nakaraya it bayon nak tinapay. ⁶ Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Mag-andam kamo sa pangpaalsa† it mga Pariseo ag mga Saduseo.”

⁷ Pagkarungog kali it mga manugsunor, nag-istoryahan sinra. Siling ninra, “Yati ngani, waya abi kita it bayon nak tinapay e, kada nasiling Nida kato.”

⁸ Ayam ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iistorya, kada ingpangutana Nida sinra, “Asing ingkakilibgan ninro kung waya kamo it bayon nak tinapay? Abang isot kamo it pagtu-o! ⁹ Waya pa baga gihapon kamo nakakaintyendi? Nalimutaney baga ninro katong ingparti-parti Nako kag limang bilog yang nak tinapay hastang kina ay nagramo ag ingpakaon sa subrang limang libong tawo? Ag nalimutaney baga ninro kung pilang tabig kag natura? ¹⁰ Imaw ra katong pitong bilog nak tinapay nak ingparti-parti hastang kina ra ay nagramo para sa subrang ap-at nak libong tawo. Piling marakong tabig pa kag natura? ¹¹ Asing waya ninro naiintyendihe kag Ako ingbibisaya sa inro nak buko tinapay kag Ako ingpapaandam, kundi kag pangpaalsa it mga Pariseo ag mga Saduseo!”

¹² Kada ngasing, naintyendihaney it mga manugsunor nak buko yaki tungor sa pangpaalsa nak inggagamit sa tinapay kag pagpaandam ni Hesus sa inra, kundi tungor sa salang tudlo it mga Pariseo ag Saduseo.

Kag Pagkakilaya ni Pedro kang Hesus Bilang Gingpromisang Kristo (Markos 8:27-30; Lukas 9:18-21)

¹³ Katong nag-abot sina Hesus sa lugar it Cesareya Pilipos, gingpangutana Nida kag Ida mga manugsunor, “Siling it mga tawo sin-o kuno Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo?”

¹⁴ Nagsabat sinra, “Kag siling it iba, Ikaw kuno ay si Juan nak Manugbawtismo. Siling ray it iba, Ikaw kuno ay si Propeta Elias. Ag inggwa ra it nagsisiling nak, Ikaw kuno ay si Propeta Jeremias o usa sa iba pang mga propeta it kato.”

¹⁵ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, “Pero kamo, sin-o Ako para sa inro?”

¹⁶ Nagsabat si Simon Pedro, “Ikaw kag gingpromisang Kristo nak Anak it buhi nak Dios.”

¹⁷ Pagkarungog ni Hesus it kaling ida sabat, siling Nida sa ida, “Abang buynas ikaw Simon nak anak ni Jonas, dahil buko kag mga tawo kag nagpasador sa imo it kaling kamatuuran kundi kag Ako Tatay sa langit. ¹⁸ Ag ingsisiling Nako sa imo, ikaw ay kilaya rang Pedro nak kag gustong bisayahon ay bato. Ag riling bato, ay Ako itugrok

* **16:4** 16:4 Basaha ra sa Jon. 3:4-5. † **16:6** 16:6 Kag pangpaalsa nak inggamit it mga lahi it Hudyo ay lebadora, nak sa Ingles ay “yeast.” Sa inra pagmuyat kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan.

kag Ako iglesya nak imaw kag tanang nagtutu-o sa Ako, ag aber kag gahom ni Satanas ag tanang ida mga sinakupan ay indi makapirde dili. ¹⁹ Ita-o Nako sa imo kag karapatan tuyar sa naghuhudot it mga dawit it Gingharian it Dios. Aber ni-o kag imo ingbabawal rili sa duta ay imaw ra sa langit, ag aber ni-o man kag imo itugot rili sa duta ay imaw ra sa langit.”

²⁰ Pagkatapos ay Ida ingtugon kag Ida mga manugsunor nak inding gador giuma aber kanin-o nak Sida kag Kristo nak gingpromisa it Dios.

Kag Pagpasador ni Hesus Tungor sa Ida Arayanang Hirap ag Kamatayon

(Markos 8:31-33; Lukas 9:22)

²¹ Tuna it kato, ingtunaaney ni Hesus it pahadag sa Ida mga manugsunor nak Sida ay kinahangyang magpagto sa Herusalem, ag matiis it maramong hirap sa damot it mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan. Siling pa Nida, Sida ay amasyon, pero sa pangtatlong adlaw, Sida ay mababanhaw.

²² Pagkarungog it kali ni Pedro, ingraya anay nida si Hesus sa habig-habig ag gingsaway, “Gino-o, kabay pang indi kina gitugot it Dios nak matabo sa Imo.”

²³ Pero ing-atubang sida ni Hesus ag nagsiling, “Payado sa Ako, Satanas! Imo Ako ingpipigahan sa pagtuman sa kabubut-on it Dios. Kag imo ging-iisip ay buko para sa Dios kundi para sa tawo.”

Dapat Maging Hanra sa Hirap nak Aaguman sa Pagsunor kang Hesus
(Markos 8:34—9:1; Lukas 9:23-27)

²⁴ Pagkatapos, nagsiling si Hesus sa Ida mga manugsunor:

“Sin-o man sa inro kag gustong magsunor sa Ako ay dapat limtan kag ida sariling kagustuhan, ag pas-anon kag ida krus, nak kag gustong bisayahon ay hanraey sidang magtiis it hirap hastang sa kamatayon, alang-alang sa ida pagsunor sa Ako. ²⁵ Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya’t katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya’t katapusan. ²⁶ Ni-o kag mapapakamos it usang tawo aber mapasa-ida man kag bug-os nak kalibutan, kung mawawagit ra kag ida kabuhi? Mababayduhan бага it aber niong butang it tawo kag ida kabuhi? Syempre indi!‡

²⁷ “Dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay mabalik sa kahimayaan it Ako Tatay, ag kanunot kag Ida mga anghel. Ag imaw kag oras nak Ako ita-o kag tamang kabadaran sa bawat tawo kumporme sa ida ginghimo. ²⁸ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Inggwa it ibang nagtitinrog dili nak indi makaagom it kamatayon, hastang waya ninra nakikita kag pagpaali Nako bilang Hari, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”

17

Kag Pagyabot it Hitsura ni Hesus

(Markos 9:2-13; Lukas 9:28-36)

¹ Pagkalipas it an-om nak adlaw, gingnunot ni Hesus si Pedro ag kag magmanghor nak sina Santiago ag Juan, patukar ruto sa usang mataas

‡ 16:26 16:26 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

nak baguntor nak sinra-sinra yangey. ² It katong hagtoy sinra nakita ninra nak nagyabot kag hitsura ni Hesus sa inra atubangan. Naghadag it pay adlaw kag Ida uda ag nagputi it kasusilaw kag Ida baro.

³ It yang pakita sina Moises ag Propeta Elias, ag sinra ay nagpakig-istorya kang Hesus. ⁴ Kada, napasiling si Pedro kang Hesus, “Gino-o, maado nak hali kami! Kung gusto Nimo, matukor ako it tatlong pasilungan no? Usa para sa Imo, usa para kang Moises ag usa para kang Elias.”

⁵ Myentras nagbibisaya pa sida ay nayampuyan sinra it kasusilaw nak rampog, ag halin raha ay inggwa it Boses nak nagsiling, “Imaw kali kag Ako Pinalanggang Anak nak Ako namumut-an. Panimati kamo sa Ida!”

⁶ Pagkarungog it mga disipulos diling Boses, abang kahadlok ninra ag naparapa sinra. ⁷ Ingpayungutan sinra ni Hesus ag inghuytan. Siling Nida, “Tinrog kamo, ag aya gikahadlok!” ⁸ Ag katong nagtanga sinra, wayaey sinra it ibang nakita ruto kundi si Hesus yangey.

⁹ Ag habang nag-uus-os sinra halin sa baguntor, ingtugon sinra ni Hesus nak, “Aya gipang-uma-umaan aber kanin-o kag inro nakita, hastang waya pa nababanhaw Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”

¹⁰ Masunor, ingpangutana si Hesus it kinang tatlo, “Asing nagsisiling kag mga Manunudlo it Kasuguan nak dapat magpaali anay si Propeta Elias?”

¹¹ Nagsabat si Hesus, “Matuor, dapat magpaali anay si Elias para maghanra it tanang butang.* ¹² Pero kag Ako masisiling sa inro ay nakapaley si Elias. Ugaling waya sida gikilay-a it mga tawo ag inra ingpahirapan sida kumporme sa inra gusto. Ag imaw ra, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay apahirapan ra ninra.” ¹³ Pagsiling ni Hesus it kina, naintyendihan it mga manugsunor nak si Juan nak Manugbawtismo yaki kag Ida gingsisiling nak Elias.

*Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak nak Ingsaniban it Mayaot
(Markos 9:14-29; Lukas 9:37-43a)*

¹⁴ Pagbalik ni Hesus ag Ida tatlong disipulos sa ubos it baguntor ay karamong tawoy ruto. Inggwa it usang kayaking nagpayungot kang Hesus ag nagyuhor sa Ida atubangan, bag-o nagsiling, ¹⁵ “Gino-o, kaluy-i kag ako anak! Sida ay ingtitigbak ag napapaka-hirapan pag ing-aabot. Permi sidang natutumba sa kayado ag sa tubi. ¹⁶ Ingrayay nako sida sa Imo mga disipulos, pero waya ninra napaado.”

¹⁷ Nagsabat si Hesus, “A! Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay mga waya't pagtu-o ag mga matugas it uyo! Hastang sauno pa Nako kamo dapat ibhan ag tis-an? Hala! Maley, ray-a kinang imo anak dili sa Ako.” ¹⁸ Ingsaway ni Hesus kag mayaot ag naghaling kato sa anak, ag sa nak raan nag-ado sida.

¹⁹ Pagkatapos it kina, katong sinra yangey, nagpayungot kag mga disipulos kang Hesus ag nagpangutana, “Asing waya namo napalayas katong mayaot?”

²⁰ Nagsabat si Hesus, “Dahil kuyang kag inro pagtu-o! Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung inggwa kamo it pagtu-o aber tuyar yang it isot sa busoy it mustasa, pwede ninrong silinggan kaling baguntor,

* 17:11 17:11 Basaha ra sa Mal. 4:5.

‘Saydo hagto!’ Ag masaydo kali. Ag makakahuman kamo it aber ni-o.
²¹ Pero sa parayan yang it pagpangamuyo ag pagpuasa, mapapahalin kinang tuyar it klasing mayaot.”

Ingpasador ray ni Hesus kag Tungor sa Ida Kamatayon
 (Markos 9:30-32; Lukas 9:37-43a)

²² Usang adlaw, nagtipon ray kag mga manugsunor sa Galileya, ag nagsiling si Hesus sa inra, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa damot it mga mahusgar sa Ako. ²³ Amasyon ninra Ako, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.” Pagkarungog kali it mga manugsunor, abang kalisor ninra.

Kag Pagbadar it Buhis Para sa Templo

²⁴ Pagbalik nina Hesus sa banwa it Capernaum, nagpayungot kang Pedro kag mga manugsukot it buhis it Templo ag ingpangutana sida, “Nagbabadar baga it buhis sa Templo kag inro maestro?”

²⁵ Nagsabat si Pedro, “Oho, syempre.”

Pagkatapos, nagsuyor sida sa bayay ag nauna si Hesus magpangutana sa ida, “Ni-o sa Imo muyat, Simon? Kanin-o gisusukot it mga buhis kag mga hari rili sa duta, sa inra mga anak o sa iba?”

²⁶ Nagsabat si Pedro, “Sa iba!”

Siling ray ni Hesus, “Kung tuyar, bukoey kinahangyan nak magbadar kag inra mga anak no? ²⁷ Pero miskin tuyar, pramas waya sinra it masiling sa ato, pagto sa ragat ag iitsa kag imo bunit ruto. Bay-a kag unang isra nak makubit ag buk-a kag yuba, ag inggwa ka it makikitang kwarta nak balor it buhis natong ruha. Bay-a kina ag ibadar kag buhis sa Templo para sa atong ruha.”

18

Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan
 (Markos 9:33-37; Lukas 9:46-48; 22:24)

¹ Katong oras nak kato, nagpayungot kang Hesus kag mga disipulos ag nagpangutana, “Gino-o, sin-o kag pinaka-yabaw sa tanan sa gingharian it Dios?”

² Pagkarungog ni Hesus it kali, ing-ayaba Nida kag usang anak ag ingpapayungot sa inra tunga. ³ Ag nagsiling Sida sa inra:

“Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung kamo ay indi magbag-o ag magpatuyar sa mga anak, inding gador kamo makaagom it paghari it Dios. ⁴ Kag si-o mang nagpapaubos it tuyar sa anak nak kali, ay imaw kina kag pinaka-yabaw sa mga ginghaharian it Dios.

⁵ “Ag aber si-o man kag nagbabaton sa usang mapainubusong tawo nak nagsusunor sa Ako, tuyar diling anak, ay nagbabaton ra sa Ako.”

Kag Paandam Kung Kita Kag Maging Dahilan it Pagkasala it Iba
 (Markos 9:42-48; Lukas 17:1-3)

⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Aber sin-o man kag maging dahilan it pagkasala it usang mapainubusong tawo tuyar riling mga anak nak nagtutu-o sa Ako, ay mas maado pang maghigot yangey sida sa liog it marakong bato nak panggiling ag ihuyog sa ragat.

⁷ “Kahahadlok kag matatabo sa mga tawo sa kalibutan dahil sa maramong bagay nak nagiging dahilan pramas sinra ay mahuyog sa

pagpakasala! Inding gador mawagit kag mga tuyar nak dahilan, pero mas kahahadlok kag matatabo sa tawong imaw kag inghahalinan it pagkakasala it ida isigkatawo!

⁸ “Ag kung kag imo damot o siki kag magiging dahilan it imo pagpakasala, utuya ag ipilak! Maado pang mag-agom ka it kabuhi nak waya't katapusan nak utoy kag usang siki o damot, kisa ipilak ka sa kayado nak inding gador mapayong nak inggwa it ruhang damot o ruhang siki. ⁹ Imaw ra, kung kag imo mata kag magiging dahilan it imo pagpakasala, yukata ag ipilak! Mas maado pang mag-agom ka it kabuhi nak waya't katapusan nak usa yang kag mata, kisa ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa kayado ruto sa impyerno.”

Kag Istorya Tungor sa Karnerong Nayaag
(Lukas 15:3-7)

¹⁰ Nagsiling pa si Hesus, “Magrahan kamo nak indi gimayainon aber usa sa mga anak nak kali. Dahil ingsisiling Nako sa inro, kag inra mga anghel ay puat nakaatubang sa Ako Tatay sa langit. ¹¹ (Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag nagpaali agor luwason kag mga tawong nayaag.)

¹² “Halimbawa, kung inggwa it usang tawo nak nagbabantay sa usang gatos nak karnero ag nayaag kag usa, ni-o kag ida ahimuon? Di baga ibilin anay nida kag nobentay-nuybe nak nagsasabsab sa bukir agor hanapon katong nayaag? ¹³ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung makita nida kali, mas marako kag ida kasadya dahil diling usa, kisa sa nobentay-nuybe nak waya nayaag. ¹⁴ Tuyar ra kag pamatyag it inro Tatay sa langit. Waya Sida gusto nak mawagit kag aber usa sa mga anak nak kali.”

Kag Ahimuon Kung Inggwa it Nakasala sa Imo
(Lukas 17:3)

¹⁵ Nagsiling ra si Hesus, “Kung inggwa it hali sa pagtu-o nak nakasala sa imo, payungute sida ag bisayahan it sida yang. Kung abatunon nida kag ida nahimong sala, mabalik kag inro maadong relasyon. ¹⁶ Pero kung indi sida magbaton it ida kasal-anan, nuntan kag usa o ruhang hali sa pagtu-o agor sinra it matestigo sa kamatuuran nak inro ing-iistorya.* ¹⁷ Ag kung indi pa gihapon sida magbaton it ida kasal-anan sa inra atubangan, umaan kali sa grupo it mga nagtutu-o. Ag kung indi pa gihapon sida magbaton it ida kasal-anan sa inra atubangan, ipamutang sida nak wayaey it pagtu-o sa Dios o sida ay makasal-anan tuyarey sa usang manugsukot it buhis.

¹⁸ “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber ni-o kag inro ingbabawal rili sa duta ay imaw ra sa langit, ag aber ni-o man kag inro itugot rili sa duta ay imaw ra sa langit.

¹⁹ “Ag usa pa, matuor nak gador kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung kag ruha sa inro rili sa duta ay magkausa ag magpangamuyuan, atumanon it Ako Tatay sa langit kag inro inghahagar; ²⁰ dahil miskin riin kung inggwa it ruha o tatlong nagtitipon dahil sa inra pagtu-o sa Ako, hagto Ako kaibhanan ninra.”

Kag Istorya Tungor sa Suguon nak Waya Igpapatawar

* **18:16** 18:16 Basaha ra sa Deu. 19:15.

²¹ Pagkatapos, nagpayungot si Pedro kang Hesus ag nagpangutana sa Ida, “Gino-o, kung nakasala sa ako kag usa nakong hali sa pagtu-o, pilang beses nako sidang apatawaron? Hastang pitong beses baga?”

²² Gingsabat sida ni Hesus, “Buko yang pitong beses kundi sitentay-syenteng beses pa.

²³ “Kumo kag paghari it Dios ay puyding ikumpara sa usang hari nak gustong magpanukot it utang sa ida mga suguon. ²⁴ Kag unang ida ingsukot ay inggwa it utang nak pilang milyong pesos, ²⁵ pero waya sida it ibadar. Kada ingsugo it hari nak ibaligya kinang tawo bilang ulipon, kaibahan kag ida asawa, mga anak ag tanang ida ari-arian pramas makabadar.

²⁶ “Kada, nagyuhor kaling suguon sa atubangan it hari ag nagpak-itluoy. Siling nida, ‘Pinalanggang Hari, taw-e pa ako it panahon ag abadaran ka nako it tanang ako utang sa imo.’ ²⁷ Naluoy sa ida kag hari, kada ingpatawar sida ag ingpahalin.

²⁸ “Pero pagkaliwas it kinang suguon ruto ay nasapoy nida kag usa sa mga pareho ra nidang suguon nak di utang sa ida it usang gatos yang. Ida kali niliab ag gingyutok bag-o sumiling nak, ‘Badare kag imo utang!’

²⁹ “Ngani, nagyuhor katong suguon ag nagpakitluoy sa ida. Siling nida, ‘Taw-e pa ako it panahon ag abadaran ka nako.’

³⁰ “Pero waya sida gisugot ag ingpapriso nida katong di utang sa ida hastang nakabadar.

³¹ “Katong nakita kali it ibang mga suguon, napayain sinra ag nagpagto sinra sa hari pramas iuma kung ni-o kag natabo.

³² “Kada, ingpatawag kinang suguon it hari ag nagsiling sa ida, ‘Abang yain ikaw nak tawo! Gingpatawar ka nako sa imo utang dahil nagpakitluoy ka sa ako. ³³ Naluoy ako sa imo. Asing waya ikaw naluoy sa imo kaparehong suguon?’ ³⁴ Ag sa kahangit it hari, ingpapriso nida kinang suguon hastang nakabadar it ida tanang utang.

³⁵ “Tuyar ra kag ahimuon sa inro it Ako Tatay sa langit kung indi ninro gipatawaron it hugot sa inro tagipusuon kag inro isigkatawo.”

19

KAG PAGPANAW NI HESUS PA-HUDEYA

*Kag Pagtudlo Tungor sa Pag-asawa ag Pagbuyag
(Markos 10:1-12; Lukas 16:18)*

¹ Pagkatapos it kaling pagtudlo ni Hesus, Sida ay naghaling sa Galileya ag nagpagto sa probinsya it Hudeya bag-o nagtabok sa Suba it Jordan.

² Gingsunran Sida it karuramong tawo ag ingpaado Nida kag mga di sakit.

³ Inggwa ra it mga Pariseo ruto nak nagpayungot sa Ida para purbahan Sida. Nagpangutana sinra, “Ingtutugutan baga it ato Kasuguan nak buyagan it usang kayake kag ida asawa miskin ni-o man kag rason?”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa sa Sagradong Kasuyatan nak tuna pa it katong una ay gingtugay it Dios kag tawo, nak kayake ag kabade?*” ⁵ Ag siling pa it Dios, ‘Ngani, inabilin it kayake

* 19:4 19:4 Hen. 1:27; 5:2.

kag ida tatay ag nanay agor sida ay mapisan sa ida asawa ag sinrang ruha ay magiging usa.[†] ⁶ Bukoey sinra ruha kundi usa. Kada ngani indi dapat pabuyagon it tawo kag ingpag-usa it Dios.”

⁷ Ingpangutana ray Sida it mga Pariseo, “Kung tuyar, asing nagsugot si Moises nak kag kayake ay puyding magbuyag sa ida asawa basta't ahimuon nida kag Kasuyatan bilang pamatuor nak sinra ay buyagey.”[‡]

⁸ Nagsabat si Hesus, “Dahil ngani abang tugas kamo it uyo, kada ingtugot ni Moises nak buyagan ninro kag inro asawa. Pero buko kina kag kabubut-on it Dios tuna pa sa Ida pagtuga sa kayake ag kabade.[§] ⁹ Kada ingsisiling Nako sa inro, si-o mang kayake kag magbuyag sa ida asawa, puyra yang kung nagpangawatan kag kabade nak waya ra it ibang rason, ag kaling kayake ay maasawa ray sa ibang kabade, sida ay nakakasala it pagpangawatan.”

¹⁰ Pagkarungog it kali, nagsiling sa Ida kag mga manugsunor, “Kung tuyar yang ra it kina kag kamutangan it kayake sa pag-asawa, maado pang indi yangey gasawa.”

¹¹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Imaw, pero buko tanan ay kayang magtiis nak indi mag-asawa, kundi katong ingtaw-an yang it tuyar nak abilidad. ¹² Maramo kag mga rason kung asing kag ibang tawo ay indi mag-asawa. Inggwa't mga kayake nak indi mag-asawa dahil kag inra pagkakayake ay inggwa't diperensya. Kag iba ay indi mag-asawa dahil sinra ay ingkapon. Ag kag iba ray ra ay indi mag-asawa dahil sa inra hanrom nak magserbisyo sa gingharian it Dios. Kada kag makakatiis nak indi mag-asawa, ay batunon yangey kali nak inggwa it kasadya.”

Gingbendisyunan ni Hesus kag mga Anak

(Markos 10:13-16; Lukas 18:15-17)

¹³ Pagkatapos, inggwa it tawong nagraya it inra mga anak kang Hesus para ipangabay nak ipatong Nida kag Ida damot ag ipangamuyo sinra. Pero ingsaway sinra it mga disipulos.

¹⁴ Pero nagsiling si Hesus, “Pabad-e kinang mga anak nak magpayungot sa Ako. Aya sinra gipigahe, dahil tuyar sa inra kag mga mapasakop sa paghari it Dios.” ¹⁵ Ag ingpatong ni Hesus kag Ida mga damot sa inra bilang pagbendisyon, bag-o Sida naghaling ruto.

Kag Usang Manggaranon

(Markos 10:17-31; Lukas 18:18-30)

¹⁶ Usang adlaw, inggwa it usang kayake nak nagpayungot kang Hesus ag nagpangutana, “Maestro, ni-o kag ako maadong ahimuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't katapusan?”

¹⁷ Nagsabat si Hesus, “Asing nagpapangutana ka sa Ako kung ni-o kag maado? Waya't ibang maado kundi kag Dios yang. Pero kung gusto nimong mapasa-imo kag kabuhi nak waya't katapusan, tumana kag Ida Kasuguan.”

¹⁸ Nagpangutana ray katong kayake, “Niong kasuguan?”

Nagsabat si Hesus, “Indi magpangmatay, indi magpangawatan, indi magpanakaw, ag indi magtestigo it binakak laban sa imo isigkatawo. ¹⁹ Tahura kag imo tatay ag nanay, ag palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili.”*

[†] 19:5 19:5 Hen. 2:24. [‡] 19:7 19:7 Deu. 24:1. [§] 19:8 19:8 Hen. 1:27; 5:2. * 19:19 19:19 Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20 ag Lev. 19:18.

²⁰ Siling it katong kayake, “Kinang tanan ay natumaney nako. Ni-o pa kag dapat nakong himuon?”

²¹ Siling ray ni Hesus sa ida, “Kung gusto nimong waya ka it kakuyangan sa imo inghihimo, pauli anay, ag ibaligya kag imo tanang ari-arian, ag ibulig kag binta sa mga pobre. Pag nahimo nimo kina, magkakainggwa ka it kayamanan sa langit. Pagkatapos, balik ag magsunor sa Ako.”

²² Pagkarungog rili it katong kayake ay nagpanaw sida nak mabug-at kag buot, dahil abang yaman sida.

²³ Siling ni Hesus sa Ida mga manugsunor, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Abang hirap talaga para sa mga mayaman nak magpasakop sa paghari it Dios. ²⁴ Ag ingsisiling pa Nako, mas marali pa para sa usang kamelyo nak magsuyor sa buho it radom kisa magpasakop kag mayaman sa paghari it Dios.”

²⁵ Pagkarungog kali it mga manugsunor, natingaya sinra ag nag-pangutana, “Ay kung tuyar kina, sin-o yang kag maluluwas?”

²⁶ Ingpakamuyatan sinra ni Hesus ag nagsiling, “Imposible nak mahimo kali it tawo, pero kaya it Dios nak himuon kag tanan.”

²⁷ Ag nagsiling si Pedro, “Gino-o, ay pauno kami? Ingbadaan namo kag tanan ag nagsunor kami sa Imo. Ni-o ra kag para sa amo?”

²⁸ Nagsiling ray sa inra si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Sa oras nak abag-uhon it Dios kag kalibutan, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maingkor sa Ako mahimayaong trono. Ag kamo ra nak Ako mga disipulos ay maingkor sa doseng trono ag ahusgaran kag doseng lahi it Israel.† ²⁹ Ag aber sin-o man nak nagbada it ida bayay, o mga hali nak kayake ag kabade o tatay, nanay, mga anak o mga duta alang-alang sa pagsunor sa Ako, ay mabalik kag mas subra pang kabuganaan para sa tanang ida ingbadaan ag magkakainggwa pa sida it kabuhi nak waya’t katapusan. ³⁰ Maramong ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton, ag kag mga ingmumuyatan nak pay waya’t puyos sa ngasing ay imaw kag makikilaya nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton.”‡

20

Kag Istorya Tungor sa mga Trabahador sa Ubasan

¹ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagtudlo parayan sa usang istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar kali. Inggwa it usang tag-iya it ubasan. Usang adlaw, nagliwas sida it aga pa pramas maghanap it mga trabahador para sa ida ubasan. ² Katong nakita nida kag pilang bilog nak trabahador, nagkasugtanan sinra nak usang denaryo kag inra inadlaw. Ag ingpapagto nida sinra sa ida ubasan.

³ “Katong mataas-taasey kag adlaw, nagliwas ray sida ag nakita nida kag iba sa merkado nak waya it inghuhuman. ⁴ Siling nida sa inra, ‘Pagto kamo sa ako ubasan ag magtrabaho ruto. Asuhuyan nako kamo it husto.’ ⁵ Kada nagpagto sinra.

† **19:28** 19:28 Kag doseng lahi it Israel kag mga inanak halin sa doseng anak ni Jacob nak ingpangayanan ray nak Israel. ‡ **19:30** 19:30 o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.”

“Ag nagliwas ray sida pagkatapos it paning-ugto ag nagbaoy ray sida it iba. Ag pagka-alas-tres it hapon, imaw gihapon kag ida inghimo. ⁶ Katong maalas-singkoy, nagliwas ray sida ag nakakita pa gihapon sida it ibang waya ra it inghuhuman. Siling nida sa inra, ‘Asing nag-iistambay yang kamo rili hastang hapon?’

⁷ “Nagsabat sinra, ‘Waya it nata-o sa amo it trabaho.’

“Nagsiling ray sida sa inra, ‘Kung tuyar, pagto kamo sa ako ubasan ag magtrabaho.’

⁸ “Katong serom-seromey, siling nida sa ida tawuhan, ‘Tawagay kag mga trabahador ag suhoyey sinra, magtuna sa nahuli, hastang sa nauna gitrabaho.’

⁹ “Kag mga nagtuna it alas-singko it hapon ay nagbaton it tig-usang denaryo.

¹⁰ “Kada katong nagpayungotey kag mga nauna gituna it trabaho, kabi ninra ay mabaton sinra it mas marako. Pero bawat usa sa inra ay nagbaton ra it tig-usang denaryo. ¹¹ Pagkabaton ninra, nagreklamo sinra sa tag-iya it ubasan. ¹² Siling ninra, ‘Hamak, usang oras yang kag ingtrabaho it kinang mga nahuli giabot. Pero asing tuyar, kami ay bug-os nak adlaw nak nagtrabaho, ag ingtiis namo kag init it adlaw, ay asing imo ingpareho kag inra suhoy sa amo?’

¹³ “Ingsilinggan it tag-iya kag usa sa inra, ‘Amigo, waya ka nako girada-a. Indi baga nagkasugot kita nak usang denaryo kag suhoy nimo sa usang adlaw?’ ¹⁴ Bay-a kag imo suhoy ag pumauli. Ginusto nakong suhuyan kaling mga nahuli it pareho sa suhoy nimo. ¹⁵ Asi? Waya baga ako it karapatan nak humanon kag ako gusto sa ako kwarta? O nahihili ka sa ako maadong buot?”

¹⁶ Pagkatapos, nagsiling si Hesus, “Tuyar ra, kag mga ingmumuyatan nak pay waya't puyos sa ngasing ay imaw kag akilay-on nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton, ag kag mga ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton.”*

Kag Pagpasador ray Liwat ni Hesus Tungor sa Ida Kamatayon
(Markos 10:32-34; Lukas 18:31-34)

¹⁷ Pagkatapos, nagpadayon sina Hesus patukar sa Herusalem, ag myentras nagpapanaw sinra, ingpayado Nida kag doseng disipulos sa mga tawo ag ingsemblinggan Nida sinra, ¹⁸ “Runggi ninro kali! Ngasing ay patukarey kita sa Herusalem ag pag-abot nato ruto, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay atraiduron ag ita-o sa mga Punong Saserdote ag sa mga Manunudlo it Kasuguan, nak mahusgar sa Ako it kamatayon. ¹⁹ Ag pagkatapos, ita-o ray ninra Ako sa mga buko Hudyo† para libakon, latiguhon ag ilansang sa krus. Pero sa pangtatlong adlaw ay mababanhaw Ako.”

Kag Pagpangabay it Nanay nina Santiago ag Juan
(Markos 10:35-45)

²⁰ Pagkatapos, nagpayungot kang Hesus kag asawa ni Zebedeo, kanunot kag ida ruhang anak nak kayake. Inggwa sida it gustong hagaron, kada nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus.

* **20:16** 20:16 o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.” † **20:19** 20:19 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

21 Gingpangutana sida ni Hesus, “Nang, ni-o kag imo gusto?”

Nagsabat sida, “Tan-a’y tugutan Nimong makaingkor kaling ako ruhang anak sa Imo tu-o ag wala, pag Ikaw ay maghariey sa Imo gingharian.”

22 Pero nagsabat si Hesus sa inra, “Wayá ninro naaayami kung ni-o kag inro inghahagar. Kaya baga ninro nak tis-an kag hirap tuyar sa Ako arayanan?”

Nagsabat sinra, “Oho, kaya namo!”

23 Siling pa ni Hesus, “Matuor, atis-an nak gador ninro kag hirap nak Ako arayanan. Pero buko Ako kag masiling kung sino kag makakaingkor sa Ako tu-o ag wala, dahil kinang pwesto ay gingtiganaey it Ako Tatay para sa Ida ingpili nak maingkor raha.”

24 It katong narunggan kali it katong sampuyong disipulos nahangit sinra sa ruhang magmanghor. 25 Kada ing-ayaba sinra ni Hesus ag nagsiling sa inra, “Ayam ninro nak dili sa kalibutan kag pinuno it mga nasyon nak waya nagkikilaya sa Dios ay inggagahaman kag inra mga nasasakupan nak inggwa it kaisog, ag kag mga importanting tawo sa inra ay imaw ra kag nagmamayor. 26 Pero para sa inro, buko dapat tuyar, kundi kung si-o man kag gustong makilaya sida ay dapat nak maging tuyar sa usang suguon. 27 Ag aber sin-o sa inro kag gustong mapamuno ay dapat maserbisyo sida tuyar sa usang ulipon. 28 Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay tuyar ra it kina. Nagpaali Ako buko para serbisuhan, kundi para magserbisyo ag magta-o it Ako kabuhi bilang pangtubos para sa maramong tawo.”†

Kag Pagpaado ni Hesus sa Ruhang Bulag

(Markos 10:46-52; Lukas 18:35-43)

29 Ngasing, habang paliwason sina Hesus sa banwa it Jerico ay insunran sinra it maramong mga tawo. 30 Ag natabo ra nak inggwa ruto it ruhang bulag nak nag-iingkor sa habig it rayan. Katong narunggan ninra nak nagrарayan si Hesus, nag-aayaba sinra it makusog, “Gino-o, Inanak ni David, kaluy-i kami!”

31 Gingsaway sinra it mga tawo ag gingpapahipos. Pero lalo ninrang pinaka-kusgan kag inra pag-ukaw, “Gino-o, Inanak ni David, kaluy-i kami!”

32 Nagruyog anay si Hesus ag ing-ayaba sinra, bag-o nagpangutana, “Ni-o kag inro gustong himuon Nako para sa inro?”

33 Nagsabat sinra, “Gino-o, gusto tan-a namo nak makakita!”

34 Naluoy nak gador si Hesus sa inra, kada inghuytan Nida kag inra mga mata, ag sa nak raan sinra ay nakakita ag nagsunor sa Ida.

21

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

Kag Pagsuyor ni Hesus sa Herusalem

(Markos 11:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 It katong mayungotey sina Hesus sa Herusalem, narayanan ninra kag baryo it Betpage paus-uson sa Baguntor it mga Olibo. Gingpauna anay ni Hesus kag ruha sa Ida mga disipulos, 2 ag ingsugo sinra, “Pagto kamo rutuong baryo nak asa uunhan. Sa nak raan makikita ninro kag

† 20:28 20:28 Isa. 53:10-12.

usang guyang nak asno nak nakalig-or kanunot kag ida turete. Hubara ag ray-on dili. ³ Kung inggwa it magpangutana sa inro kung ni-o kag inro inghimo, silinggang kinahangyan nganat kina it Gino-o, ag sa nak raan asugtan kamong bay-on kina.”

⁴ Natabo kali para matuman kag ingbisaya it propeta it kato. Siling Nida,

⁵ “Silingga kag mga taga-Herusalem,*
‘Muyati, nag-aabot kag inro Hari.

Mapainubuson Sida,
ag nakasakay Sida sa usang
tureting asno.’”†

⁶ Kada, kinang ruhang disipulos ay nagpagto ag gingtuman kag insugo ni Hesus. ⁷ Inggudor ninra kag guyang nak asno ag turete papagto kang Hesus. Pag-abot ninra ruto, inghapinan anay ninra it inra mga baro kag turete ag nagsakayey si Hesus.

⁸ Maramong tawo kag nagbukyar it inra baro sa rayan. Kag iba ay nag-utoy it mga pakyang it palmera ag mga ugbos it sanga nak di rahan halin sa mga puno sa habig, ag inghanig ra kali sa rayan bilang pagpakita it inra pagtahor. ⁹ Kag mga tawong nag-uuna ag nagsusunor kang Hesus ay nag-iinukaw it,

“Hosana! Mabuhay kag Inanak ni David!”

“Dayawon kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!”

“Dayawon kag Dios sa kataas-taasan!”‡

¹⁰ Pagkasuyor ni Hesus sa Herusalem, nagkinagulo kag mga tawo ag nagpinangutana, “Si-o ara kali?”

¹¹ Nagsabat kag karamuang nagnununot kang Hesus, “Kali kag Propetang si Hesus nak taga-Nazaret sa probinsya it Galileya.”

*Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo
(Markos 11:15-19; Lukas 19:45-48; Juan 2:14-15)*

¹² Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor Sida sa rayaag it Templo ag ingpaliwas Nida kag mga nagbabaligya ag mga nagpapamakay it mga hadop para ihalar ruto. Ingpabalintong Nida kag mga lamesa it mga nagbabaydo it kwarta, imaw ra kag mga ingkuran it mga nagbabaligya it salumpati. ¹³ Ag nagsiling Sida sa inra, “Gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ako bayay ay atawagong bayay nak pangamuyuan.¶ Pero inghuhuman ninro kaling lugar it mga radaon.’”*

¹⁴ Masunor, inggwa ray ruto it mga bulag ag mga piang nak nagpayungot kang Hesus, ag Ida sinra ingpaado. ¹⁵ Katong nakita it mga Punong Saserdote ag Manunudlo it Kasuguan kag inghimo ni Hesus ag mga anak nak nag-uukaw sa pagdayaw raha sa Templo sa pagsiling nak, “Dayawon kag Inanak ni David!” nahangit sinra.

¹⁶ Ag napasiling sinra kang Hesus, “Narurunggan baga Nimo kag inggisiling ninra?”

Nagsabat si Hesus, “Oho, narurunggan Nako. Waya pa baga ninro nabasa kag ingisiling sa Sagradong Kasuyatan nak,

* 21:5 21:5a o “mga taga-Sion.” It katong una pa kag usang baguntor sa tunga it Herusalem ay Sion kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo. † 21:5 21:5b Zac. 9:9.

‡ 21:9 21:9 Sal. 118:26. § 21:13 21:13a Isa. 56:7. * 21:13 21:13b Jer. 7:11.

‘O Dios, ingtutudluan Nimo kag mga anak ag mga nagsususo pa nak magdayaw sa Imo.’ ”†

¹⁷ Pagkatapos it kali, ingbilin sinra nina Hesus ruto ag nagliwas sa syudad para magpagto sa baryo it Betanya, ag ruto sinra nagkatuyog.

Kag Pagsumpa ni Hesus sa Usang Puno it Igos nak Waya it Bunga (Markos 11:12-14,20-24)

¹⁸ Pagkaaga, nagbalik sina Hesus sa syudad, ag myentras sa rayan sinra ay nakabatyag it gutom si Hesus. ¹⁹ Sa habig it rayan nakakita Sida it usang puno it igos. Ida kali ingpayungutan, pero waya Sida it nakitang bunga kundi puro rahan yang. Kada siling Nida sa puno it igos, “Indiey ka magpamunga liwat.” Ag sa nak raan namatay kag puno.

²⁰ Pagkakita it kali it Ida mga disipulos abang katingaya ninra, ag napasiling, “Asing namatay nak raan kaling puno?”

²¹ Nagsabat si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung magtu-o kamo sa Dios nak waya it pangruha-ruha, mahihimo ra ninro kag tuyar sa Ako inghimo riling puno it igos. Ag buko yang kina, kung isiling ra ninro riling baguntor, ‘Halin raha ag magsaydo sa ragat,’ kina ay matutuman. ²² Ag ni-o man kag inro hagaron sa Dios sa inro pangamuyo ay inro mababaton, kung matu-o nak gador kamo.”

Kag Pangutana Tungor sa Karapatan ni Hesus (Markos 11:27-33; Lukas 20:1-8)

²³ Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor ray si Hesus sa Templo ag nagtudlo ruto. Habang nagtudlo Sida, nagpayungot sa Ida kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, ag ingsura Sida, “Ni-o kag Imo karapatan para himuon kag tanang Imo ginghihimo? Si-o kag nagta-o sa Imo it kali?”

²⁴ Ingsabat sinra ni Hesus, “Apangutan-on ra kamo Nako. Pag nasabat ninro Ako, asabton ra kamo Nako kung riin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali. ²⁵ Kag pagbawtismo baga ni Juan sa mga tawo ay halin sa Dios o sa tawo?”

Nagpangunseho anay sinra ag nagsiling, “Kung magsabat kita nak ‘Halin sa Dios,’ isiling ray Nida sa ato nak, ‘Hay, asing waya ninro sida gipatihe?’ ²⁶ Pero kung masabat kita, ‘Halin sa tawo,’ ay madedelikaduhan kita sa mga tawo, dahil inra ingkikilaya nak si Juan ay usang propeta.”

²⁷ Kada, ingsabat ninra si Hesus, “Ilam, buko namo ayam.”

Ngani, nagsiling ra si Hesus sa inra, “Ay indi ra Nako igsiling sa inro kung hariin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.”

Kag Istorya Tungor sa Ruhang Anak

²⁸ Masunor, nagbisaya si Hesus sa inra parayan sa istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida,

“Ngasing, ni-o aboy kag inro masisiling dili sa istorya nak isiling Nako sa inro? Inggwa it usang tawo nak di ruhang anak. Usang adlaw, nagsiling sida sa panganay, ‘Anak, pagto sa ubasan ag magtrabaho ruto.’

²⁹ “Nagsabat kag ida anak, ‘Indi ako.’ Pero marugay-rugay, nagbag-o kag ida isip ag nagpagto sa ubasan.

30 “Ag nagpayungot ray kag tatay sa manghor ag tuyar ra kag ida ingsiling. Nagsabat kaling anak, ‘Opo, Tatay. Mapagto ako.’ Pero waya ra sida gipagto.

31 “Si-o ngasing sa ruha kag nagsunor sa gusto it inra tatay?”

Nagsabat sinra, “Kag panganay.”

Nagsiling ray si Hesus sa inra:

“Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag mga makasal-anan tuyar sa mga manugsukot it buhis ag mga kabade nak nagbabaligya it inra sarili ay mauuna pa sa inrong magpasakop sa paghari it Dios. 32 Dahil nagpaali sa inro si Juan nak Manugbawtismo ag ingpasador sa inro kung pauno magpangabuhì sa tamang parayan, pero waya ninro sida gipatihe. Pero kag mga tuyar sa manugsukot it buhis ag mga mayaing kabade ay nagpati sa ida. Ag aber nakitaey ninro kina, waya gihapon kamo gihinuysoy ag igpati kang Juan.”

Kag Istorya Tungor sa mga Bantay it Ubasan

(Markos 12:1-12; Lukas 20:9-19)

33 Nagpadayon sa pag-istorya si Hesus sa inra, “Panimati-i ray ninro kaling usa pang istorya.† Inggwa it usang tawo nak nagpatanom it ubas sa ida bukir.§ Inggurayan nida kali ag inghumanan it pusaan it ubas, bag-o nagtugrok sida it mataas nak bantayan. Masunor, ida ingpabantayan sa ida mga bantay kaling ubasan dahil mapagto sida sa ibang lugar.”

34 “Katong nag-abot kag oras it inugpu-po, ingpapagto it tag-iyà sa ubasan kag ida mga ulipon para bay-on sa ida mga bantay kag ida parti.

35 “Ugaling pag-abot it ida mga ulipon sa ubasan ingrakop sinra it mga bantay, ingbakoy kag usa, ingmatay kag usa ag ingbunggo kag usa. 36 Ingpapagto ray it tag-iyà kag ida maramo pang ulipon, pero imaw gihapon kag inghimo it mga bantay.

37 “Katong huli ay kag iday nak gador anak nak kayake kag ida ingpapagto. Siling nida sa ida sarili, ‘Siguradong atahuron ninra kaling ako anak.’ ”

38 “Pero pagkakita it mga bantay sa ida anak, nagkausa sinra ag nagsiling, ‘Imaw kali kag manugpanubli. Maley! Amatyon nato sida agor mapapasa-ato kaling ida panublion.’ 39 Kada pag-abot nida, inra sida ingrakop ag ingraya sa liwas it ubasan bag-o ingmatay.

40 “Ngani, pagbalik it tag-iyà it ubasan, ni-o ara kag ida ahimuon sa ida mga bantay?”

41 Nagsabat sinra, “Amatyong gador nida katong mga mayain nak bantay, ag apabantayan kag ubasan sa iba nak mata-o sa ida it ida parti sa oras it inugpu-po.”

42 Ingsilinggan sinra ni Hesus,
 “Waya pa бага ninro nabasa sa Sagradong Kasuyatan nak,
 ‘Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay
 ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.
 Inghimo kali it Gino-o.

Abang katitingaya kali sa ato pagmuyat.’ ”*

† 21:33 21:33a o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon. § 21:33 21:33b Basaha ra sa Isa. 5:1-7. * 21:42 21:42 Sal. 118:22-23.

⁴³ “Kada ngani, kali kag ako isiling sa inro, abay-on it Dios sa inro kag Ida paghari ag ita-o sa ibang mga lahi nak mapangabuhi it maado sa Ida pagmuyat. ⁴⁴ Kag sin-o mang mahuyog sa batong kali ay magkakabali-bali ag kag mahuhuyugan it kaling bato ay mayayata.”

⁴⁵ Pagkarungog it mga Punong Saserdote ag mga Pariseo it kaling istorya ni Hesus, nahalata ninra nak sinra kag gingpapatamaan it Ida ing-istorya. ⁴⁶ Kada arakpon tan-a ninra si Hesus, pero nahadlok sinra sa mga tawo, dahil ingkikilaya ninrang propeta si Hesus.

22

Kag Istorya Tungor sa Paghanra Para sa Kasayan

(Lukas 14:16-24)

¹ Nagbisaya ray si Hesus sa inra parayan sa istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

² “Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang hari nak naghanra para sa pakasay it ida anak nak kayake. ³ Gingsugo nida kag ida mga ulipon para sapuyon kag mga imbitado sa pakasay, pero waya't nagrungaw sa ida mga inimbitar.

⁴ “Kada, ingsugo ray nida kag iba nidang suguon ag siling nida sa inra, ‘Silingga kag mga imbitado nak nakahanraey kag pagkaon. Naihawey kag mga pinatabang turo ag hanraey nganat kag tanan, kada pagto'y kamo!’

⁵ “Pero waya kali gialibhata it mga imbitado ag nagpadayon gihapon sinra sa inra inghihimo. Kag iba ay nagpatukar sa inra bukir, kag iba ray ay nag-intyendi it inra negosyo. ⁶ Kag ginghimo it tong iba ay ingrakop kag mga ulipon it hari, ginghapros ag ingmatay. ⁷ Kada abang kahangit it hari, ag ingpapagto nida kag ida mga sundalo para matyon ra kag mga nagpangmatay sa ida mga ulipon, ag sunugon kag inra syudad.

⁸ “Pagkatapos, ingtawag nida kag ida mga ulipon ag nagsiling sida sa inra, ‘Hanraey kag pagkaon pero katong ako ing-imbitar ay buko karapatdapat. ⁹ Kada pagto ray kamo kung hariin kag maramong tawo ag papalion dili sa kasayan kag tanang inro makita.’ ¹⁰ Kada nagpagto matuor kag mga ulipon ag ing-imbitar kag tanang inra makita, mayain man ag maado. Ngani, napuno it mga tawo kag rungawan it kinasay.

¹¹ “Ag nagsuyor kag hari para muyatan kag mga nagrurungaw ag nakita nida nak inggwa't usang tawo nak waya nakabaro it angay para sa kasayan. ¹² Kada kali ay ingpangutana it hari, ‘Amigo, asing nagsuyor ikaw rili nak waya nakabaro it angay para sa kasayan?’ Pero waya nakalihok katong tawo.

¹³ “Kada, nagsiling kag hari sa ida mga suguon, ‘Gapusa kag ida damot ag siki, ag ipilak sa liwas sa karuymanan. Hagto sida matinibaw ag mapangpagot kag ida ngisi.’

¹⁴ “Maramo kag ingtawag it Dios nak magpasakop sa Ida paghari pero apila yang kag mga napili.”

Kag Pangutana Tungor sa Pagbadar it Buhis

(Markos 12:13-17; Lukas 20:20-26)

¹⁵ Naghalin kag mga Pariseo ruto ag nagplano sinra kung pauno ninra marakop si Hesus sa Ida mga ingbisaya. ¹⁶ Ag ingpapagto

ninra kang Hesus kag ibang inra mga manugsunor kanunot kag mga kakampi ni Gobernador Herodes. Nagpayungot sinra kang Hesus ag nagsiling, “Maestro, ayam namo nak kag Imo pagbisaya ay perming matuor, ag imaw ra kag Imo pagtudlo tungor sa kabubut-on it Dios. Waya ra Ikaw it ingpipiling tawo, ag waya Ikaw nahadlok aber sa isip it mga mataas nak tawo ay ingmamayain Nimo sinra parayan sa Imo pagbisaya. ¹⁷ Kada ni-o kag Imo masisiling dili? Tama baga nak kitang mga lahi it Hudyo ay magbadar it buhis sa Cesar nak Emperador it Roma?”

¹⁸ Pero ayamey ni Hesus kag inra mayaing plano, kada nagsiling Sida, “Kamong mga pakitang tawo! Asing ingpupurbahan ninro Ako? ¹⁹ Pakita-e baga Ako it kwarta ninra nak inggamit sa pagbadar it buhis.” Kada ingraya ninra sa Ida kag kwartang denaryo, ²⁰ ag nagpangutana si Hesus, “Kanin-ong uda ag ngayan kag nakasuyat diling kwarta?”

²¹ Nagsabat sinra, “Sa Cesar.”

Siling ray ni Hesus sa inra, “Ay kung imaw, ita-o ninro sa Cesar kag para sa Cesar ag sa Dios kag para sa Dios.”

²² Pagkarungog ninra it kali, natingaya sinra ag naghalin sinra ruto.

*Kag Pangutana Tungor sa Pagbanhaw it mga Minatay
(Markos 12:18-27; Lukas 20:27-40)*

²³ Marugay-rugay sa adlaw rang kato, inggwa it mga Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Sinra kag mga nagpapati nak kag mga minatay ay indi mabanhaw. Ag nagpangutana sinra sa Ida,

²⁴ “Maestro, ingsiling ni Moises nak, ‘Kung mamatay kag maguyáng nak kayake, ag mabalo kag ida asawa nak waya it anak, dapat sidang pakasayan it katong masunor sa ida nak kayake agor magkaanak sida para sa ida maguyáng.’* ”

²⁵ “Halimbawa, inggwa it pitong magmanghor nak kayake. Nag-asawa katong panganay ag namatay nak waya’t anak. Kada ing-asawa ray it ida manghor nak masunor sa ida kag ida asawa. ²⁶ Imaw ra kag natabo sa pangruha, pangtatlo, hastang sa pangpito. ²⁷ Pagkamatay ninrang tanan, namatay ra katong kabade. ²⁸ Ngasing, sa adlaw it pagkabanhaw it mga minatay, dahil naging asawa nida katong tanan, si-o sa pito kag ida maaasawa?”

²⁹ Nagsabat si Hesus, “Sala kinang inro ingpapatihan, dahil waya ninro naiintyendihe kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan ag kung pauno it rako kag gahom it Dios. ³⁰ Pag mabanhaw kag mga tawo, indiey sinra mag-asawa o aasawahon pa, dahil sinra ay magiging tuyarey sa mga anghel sa langit. ³¹ Ag tungor sa pagkabanhaw it mga minatay, waya pa baga ninro nabasa kag ingsisiling sa inro it Dios tungor raha? ³² Siling Nida, ‘Ako kag Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’ Kag Dios ay buko Dios it mga minatay kundi Dios it mga buhi.”†

³³ Ag katong narunggan kali it karamuan, natingaya sinra sa Ida tudlo.

*Kag Pinaka-importanting Kasuguan it Dios
(Markos 12:28-34; Lukas 10:25-28)*

* **22:24** 22:24 Basaha ra sa Hen. 38:8 ag Deu. 25:5. † **22:32** 22:32 Exo. 3:6.

³⁴ Katong narunggan it mga Pariseo nak kag mga Saduseo ay waya it naisabat kang Hesus, naghinuon sinra ag nagpagto sa Ida. ³⁵ Nagpangutana kag usa sa inra nak maayam sa Kasuguan agor purbahan si Hesus. ³⁶ “Maestro, ni-o kag pinaka-importanting sugo sa tanang Kasuguan it Dios?”

³⁷ Nagsabat si Hesus, “Palangga-a kag Gino-o nak imo Dios it hugot sa imo tagipusuon, bug-os nimong pagkatawo, ag bug-os nimong kaisipan.”[†] ³⁸ Imaw kina kag pinaka-importanting sugo it Dios. ³⁹ Ag kag pangruhang sugo nak pinaka-importante ay imaw kali, ‘Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili.’[§] ⁴⁰ Kag tanang Kasuguan ni Moises ag kag tudlo it mga propeta ay rahaley sa suyor it kaling ruhang Kasuguan.”

Kag Pangutana Tungor sa Ingpromisang Kristo
(Markos 12:35-37; Lukas 20:41-44)

⁴¹ Ngasing, dahil ingpalibutan si Hesus it mga Pariseo, ingpangutana sinra ni Hesus, ⁴² “Ni-o kag inro pagkaayam tungor sa ingpromisang Kristo? Riin Sida gihalin?”

Nagsabat sinra, “Kang Haring David.”

⁴³ Nagpangutana ray si Hesus, “Kung tuyar, asing Gino-o kag tawag sa Ida ni David? Buko baga tuyar kag ingsiling ni David it katong sida ay sa irayom pa it gahom it Ispirito Santo, ag siling nida,”

⁴⁴ “Siling it Gino-o sa Ako Gino-o:

Inkgor rili sa Ako tu-o
hastang mapairayom Nako sa Imo mga siki
kag Imo mga kaaway.”*

⁴⁵ “Kung si David mismo ay nagtawag sa Ida it ‘Gino-o,’ pauno masiling nak halin kang David kag ingpromisang Kristo?” ⁴⁶ Waya it nakasabat miskin usa sa inra. Ag tuna it kato wayaey it nagkakasakasa nak magpangutana pa sa Ida.

23

Kag Pagbisaya ni Hesus sa mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo

(Markos 12:38-40; Lukas 11:37-54; 20:45-47)

¹ Pagkatapos, nagbisaya si Hesus sa karamuan ag sa Ida mga manugsunor. ² Siling Nida:

“Kag mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo kag ingkikilaya nak manugpahadag it Kasuguan ni Moises. ³ Kada tumana ninro kag inra ingtutudlo, pero aya gipatuyare kag inra mga inghihimo, dahil sinra mismo ay waya gisusunor sa inra ingtutudlo. ⁴ Sa inra pagpatuman it Kasuguan ay pay ingpapas-an yang ninra kag mabugat nak raya sa mga tawo, nak sinra mismo ay waya gibubulig miskin iruot kag inra usang tudlo.”

⁵ “Tanang inra inghihimo ay puro paradaw agor apurihon sinra it mga tawo. Kada kag mga maintik nak kahon nak ingbubutangan it mga bersikulo halin sa Sagradong Kasuyatan nak inra inghihigot sa inra yupa ag braso,* ag kag mga pabiling sa gadar it inra alimungmong

[†] 22:37 22:37 Deu. 6:5. [§] 22:39 22:39 Lev. 19:18. * 22:44 22:44 Sal. 110:1. * 23:5 23:5a Basaha sa Exo. 13:9 ag Deu. 6:8-9.

ay inra ingpaparagkuan. ⁶ Sa mga punsyunan abang gusto ninrang mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo, ag imaw ra sa atubangan it sinagoga. ⁷ Abang gusto pati ninrang bugnuhon sinra it mga tawo sa banwa ag ayabahon nak ‘Maestro.’”†

⁸ “Pero kamo, aya gipaayaba it ‘Maestro,’ dahil kamong tanan ay pay magmanghor ag ausa kag inro Maestro.‡ ⁹ Ag aya ra giayabahang ‘Tatay’ kag inro isigkatawo rili sa duta, dahil ausa yang kag inro Tatay sa langit. ¹⁰ Ag aya ra gipaayabang ‘Gino-o,’ dahil ausa yang kag inro Gino-o nak imaw kag ingpromisang Kristo. ¹¹ Kag usa nak imaw it ingkikilaya it tanan ay dapat nak maging suguon ninro. ¹² Sin-o man kag nagtataas it ida sarili ay ibaba it Dios, ag kag nagpapaubos ay Ida itaas.”

¹³ Nagsiling pa si Hesus, “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Kamo kag nagpipiga sa mga tawo nak gustong magpasakop sa paghari it Dios. Kamo ngani ay waya gustong magpasakop raha ag ingpipigahan pa ninro kag iba.”

¹⁴ [“Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Ingluluko ninro kag mga kabading balo hastang naghira sinra, ag kaling inro mayaing inghimo ay gingtatabunan it inro mahabang pagpangamuyo. Ngani, yabaw kag inro abatonon nak parusa.”]§

¹⁵ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Inglilibot ninro kag ragat ag duta para yang makaraya it usang buko Hudyo sa inro pagtudlo. Pagkatapos, apatuyaron sida sa inro, hastang maging doble pa kag ida kayainan sa inro, kada mas yabaw pa kag ida kaparusahan sa impyerno.

¹⁶ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak pay tuyar sa mga bulag nak manug-agkay! Ingtutudlo ninro nak kung agamiton it usang tawo kag Templo sa ida pagsumpa, pweding indi nida kato gitumanon. Pero kung agamiton nida sa pagsumpa kag buyawan sa Templo, ay dapat nidang tumanon kag ida ingsumpaan. ¹⁷ Kamong mga bulag ag mga kuyang kag pag-iisip! Ni-o kag mas importante, kag buyawan o kag Templo nak imaw kag naghihimo nak maging sagrado kag buyawan?

¹⁸ “Ingsiling ra ninro nak kung agamiton it usang tawo kag altar sa ida pagsumpa, pweding indi nida kato gitumanon. Pero kung agamiton nida sa pagsumpa kag halar sa altar, ay dapat nidang tumanon kag ida ingsumpaan. ¹⁹ Kamong mga bulag! Ni-o kag mas importante, kag halar o kag altar nak imaw kag naghihimo nak maging sagrado kag halar? ²⁰ Kada ngani kung agamiton it usang tawo sa pagsumpa kag altar, syempre pati kag tanang halar ruto ay iday ra ing-umir sa pagsumpa. ²¹ Ag kung agamiton it usang tawo sa pagsumpa kag Templo, pati kag Dios ay iday ra ing-umir sa pagsumpa dahil kag Templo ay istaran it Dios. ²² Ag imaw ra, kung agamiton it usang tawo

† 23:7 23:7 Sa relihiyon it mga lahi it Hudyo kag bisayang “Maestro” ay “Rabbi.” ‡ 23:8 23:8

Si Hesus mismo kag ingpapatungran it kaling ingtatawag nak inra ausang maestro. § 23:14 23:14 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Mateo ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 14. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

sa pagsumpa kag langit, pati kag trono it Dios ay iday ra ing-umir sa pagsumpa dahil ruto nakaingkor kag Dios.

²³ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Mismong mga tanom nak inggamit ninro sa pampalasa ay ingtata-o ninro kag ika-sampuyong parti sa Dios. Pero kag Ida mga importanting sugo ay inro ingbabaliwaya, tuyar sa pagka-matarong, pagka-maluluy-on ag pagka-matinumanon. Ngani, imaw kali kag dapat ninrong tumanon ag indi ra dapat magpabada sa pagta-o it inro ika-sampuyong parti. ²⁴ Kamong mga bulag nak manug-agkay! Sa inro pagtuman sa Dios, kamo ay tuyar sa mga tawo nak ingasaya kag hayukhok sa inra ainumon, pero kag inra ingyayag-ok ra ay marakong kamelyo.

²⁵ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Kamo ay pay tuyar sa naghugas it baso ag mayukong, nak liwas yang kag inghugasan ag waya kag suyor. Kada mabuling gihapon kag suyor, pay tuyar sa tawong maado sa pangliwas, pero kag tagipusuon ay puno it kahakugan ag pagka-gahaman. ²⁶ Kamong mga bulag nak Pariseo! Limpyuha anay kag inro suyor agor maging malimpyo ra kag liwas.

²⁷ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Kamo ay tuyar sa pantyon nak ingpintahan it puti. Maganda kag pangliwas, pero kag suyor ay puno it mga suká ag nagyunot nak minatay. ²⁸ Tuyar kamo. Sa muyat it tawo ay abang ado kamo, pero sa kaklaruhan ay puro kamo pakitang tawo ag mga suwail.

²⁹ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Ingpapahimo pa ninro kag mga pantyon it mga propeta ag ingpapaganda ra kag mga lapida it mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios. ³⁰ Ag ingsisiling ninro kung nabuhi tan-a kamo it katong panahon it inro mga ginikanan, indi ninro gipamatay kag mga propeta tuyar sa inghimo ninra. ³¹ Pero sa ingbisaya ninrong kina, ingpapamatuuran ninro nak kamo ay mga inanak it mga nagmatay rutong mga propeta. ³² Hala, tapusa ninro kag ingtunaan it inro mga ginikanan!

³³ “Kamong mga tuso! Indi kamo makalikaw sa parusa sa impyerno.

³⁴ “Kada panimati kamo, Ako mismo kag maparaya sa inro it mga propeta, mga maayam ag mga manunudlo it mga bisaya it Dios. Pero kag iba ay inro amatyon parayan sa paglansang sa krus, kag iba ay alatiguhon sa inro sinagoga, ag kag iba ray ay ayaguron ag apahirapan aber hariin man sinra magpagto. ³⁵ Ngani, kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay sa inro asukton it Dios kag pagmatay it tanang mga maadong tawo nak nagtutuman sa Ida dili sa kalibutan, magtuna pa kang Abel hastang kang Zacarias nak anak ni Baraquias, nak ingmatay it inro mga ginikanan sa tunga it Sagradong Lugar it Templo ag altar raha sa rayaag. ³⁶ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kamong mga tawo nak nabubuhi pa ngasing kag mapanabat sa tanang kasal-anang kali.”

*Kag Kalisor ni Hesus sa mga Taga-Herusalem
(Lukas 13:34-35)*

³⁷ Pagkatapos, nagsiling si Hesus:

“Mga taga-Herusalem! Asing tuyar kamo? Ingpamatay ninro kag mga propeta ag ingbunggo ra kag mga suguon it Dios hastang mamatay! Maramong beses nak gusto tan-a Nakong tatapon kamo tuyar sa pagkukup it usang guyang nak manok sa ida mga isiw, ugaling waya kamo it gusto nak himuon kina Nako sa inro. ³⁸ Kada ngasing bahalaey kamo! Apabad-aney kamo it Dios! ³⁹ Ag kali kag Ako isiling sa inro, tuna ngasing, indiey ninro Ako makita, hastang mag-abot kag oras nak silinggon ninrong,

‘Dayawon kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!’ ^{*}*

24

Kag mga Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagsira sa Templo
(Markos 13:1-2; Lukas 21:5-6)

¹ Nagliwas si Hesus sa Templo ag katong pahalinoney Sida, nagpayungot kag mga disipulos ag ingtudlo sa Ida kag kagandahan it tanang parti it Templo.

² Pero siling ni Hesus sa inra, “Ah! Nagagandahan kamo rahang maragkong Templo. Pero matuor kaling Ako ingisiling sa inro. Maabot kag adlaw nak masisira kinang tanan ag wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong raha.”^{*}

Kag mga Tanra it Pagsira sa Herusalem ag Katapusan it Kalibutan
(Markos 13:3-23; Lukas 21:7-24)

³ Pagkatapos, habang nag-iingkor si Hesus sa Baguntor it mga Olibo, nagpayungot sa Ida kag Ida mga disipulos ag nagpangutana sa Ida it pasikreto, “Gino-o, silinggan sa amo kung sauno matatabo kinang Imo ingisiling? Ag ni-o kag tanra it Imo pagbalik ag kag katapusan it kalibutan?”

⁴ Nagsabat si Hesus:

“Mag-andam kamo agor indi kamo maluko ag mayaag, ⁵ dahil maramo kag mapali ag magamit it Ako pangayan. Masiling sinra, ‘Ako kag ingpromisang Kristo,’ kada karamo sinrang maluluko. ⁶ Makakarungog kamo it mga gera mayungot sa inro ag mabalitaan ra ninro nak inggwa it mga gera sa mayado. Pero aya kamo gikalibog. Dapat matabo kinang tanan. Pero buko pa kina kag katapusan. ⁷ Magera kag mga nasyon ag mga gingharian. Ag marayan kag mga tigkagutom ag mga linog sa iba’t-ibang lugar. ⁸ Pero kaling tanan ay buko pa katapusan it kalibutan kundi pagtuna pa yang it kahirapan. Kaling mga matatabo ay puyding ikumpara sa usang manug-anak nak napasyapo anay.

⁹ “Sa oras rang kato, arakpon kamo, apahirapan ag amatyon. Ag alabanan kamo it tanang mga tawo dahil sa inro pagsunor sa Ako. ¹⁰ Sa oras rang kato ay karamo kag matalikor sa inra pagtu-o, atraiduron ag alabanan kag inra isigkatawo. ¹¹ Mayuaw kag maramong buko matuor nak mga propeta nak maluko sa maramong tawo. ¹² Ag dahil sa pagramo it mga suwail, mawawagit kag pagpalangga it maramong tawo sa inra isigkatawo ag sa Dios. ¹³ Pero kag tawong makakatiis hastang sa katapusan ay imaw it maluluwas. ¹⁴ Ipalapnag sa bug-os

^{*} **23:39** 23:39 Sal. 118:26. ^{*} **24:2** 24:2 Basaha ra sa Jer. 7:1-14.

nak kalibutan kag Maadong Balita tungor sa paghari it Dios bilang pamatuor sa tanang lahi ag imawey kag pag-abot it katapusan.”

¹⁵ Nagbisaya pa si Hesus, “Sa paabuton, kag ingpaunang bisaya ni Propeta Daniel[†] ay matutuparey kung makikitaey ninro kinang nagrарaya it subrang kayainan nak nagtitinrog sa sagradong lugar. Imawey kina kag magiging dahilan nak abadaan kina it Dios.[‡] (Kamong mga nagbabasa, bahalaey kamo mag-intyendi it kali!) ¹⁶ Pag kali'y matabo, kag mga tawo dili sa Hudeya ay dapat magrayagan papagto sa kabukiran. ¹⁷ Kung inggwa't usang tawo nak sa ibabaw it ida bayay ay dapat sidang maghalin nak raan, ag indiey magsuyor sa bayay agor magbaoy pa it ida mga kagamitan. ¹⁸ Ag kung kag usang tawo ay hagto sa ida bukir ay indiey dapat magpauli agor magbaoy it ida baro. ¹⁹ Kaluluoy kag mga sabak ag mga nagpapasuso sa mga adlaw nak kato. ²⁰ Ipangamuyo ninro nak kag inro pagtakas ay indi matabo sa tigyamig o sa Adlaw it Inugpahuway, ²¹ dahil arayanan it mga tawo kag subrang kahirapan, nak waya't kapareho, tuna pa it katong pagtuga it kalibutan hastang sa ngasing, ag indiey kali marayanan liwat. [§] ²² Ag kung indi gipalip-uton it Dios kag haba it kaling matatabo ay wayang gador it tawong matutura dili sa duta. Pero alang-alang sa Ida mga pinili, apalip-uton Nida kag haba it kali.

²³ “Sa oras rang kato, kung inggwa it mga masiling sa inro, ‘Hali kag ingpromisang Kristo,’ o ‘Hina Sida,’ aya gipati. ²⁴ Dahil mayuaw kag maramong buko matuor nak Kristo ag maramong buko matuor nak propeta, ag mapakita sinra it mga katitingayang milagro ag tanra pramas lukuhon ag yaagon kag mga tawo, ag kung pwede, pati kag mga pinili it Dios. ²⁵ Tanra-e ninro kali! Ingpapaunay Nako kali it siling sa inro.

²⁶ “Kada, kung inggwa't mga masiling sa inro, ‘Hagto Sida sa disyerto!’ Aya gipagtu-e. Ag kung inggwa't masiling sa inro, ‘Hina sida sa suyor!’ Aya gipati. ²⁷ Dahil kag Ako pagbalik ay tuyar sa paghadag it kilat halin sa subatan hastang sa sugbuhan, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ²⁸ Matatabo kali tuyar sa ingsiling sa kabisayahan nak marali ninro makita kung hariin inggwa't minatay dahil sa pagragipon it mga uwak.”

Kag Pagbalik ni Hesus

(Markos 13:24-31; Lukas 21:24-31)

²⁹ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagbisaya:

“Sa nak raan, pagkatapos it kinang tanan nak kahirapan,
‘maruyom kag adlaw

ag indiey maghadag kag buyan.*

Kag mga bituon halin sa langit ay mahuhuyog,

ag kag tanan sa kalangitan ay mahinudong.’ ”[†]

³⁰ “Ag mayuaw sa langit kag tanra it Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. Ag mapanambitan kag tanang nasyon dili sa duta, ag makikita ninra Ako nak nagpipilhig ag nakatungtong sa rampog nak puno it gahom ag rakong kahimayaan. ³¹ Kag trumpeta

[†] 24:15 24:15a Basaha ra sa Dan. 9:27; 11:31; 12:11. [‡] 24:15 24:15b Basaha ra sa 2 Tes. 2:3-4. [§] 24:21 24:21 Basaha ra sa Dan. 12:1 ag Joel 2:2. * 24:29 24:29a Isa. 13:10. [†] 24:29 24:29b Isa. 34:4.

ay matunog it makusog ag Ako iparaya kag mga anghel sa tanang parti it kalibutan ag tanang parti it kalangitan[‡] pramas tipunon kag tanan nak Ako mga pinili.

³² “Isipa ninro kag puno it igos dahil inggwa kamo it matutun-an halin raha. Pag nakita ninro nak nagsasalingsingey ag nag-uusborey kag mga rahan, ayamey ninro nak mayungotey kag kwarisma no? ³³ Imaw ra, pag makita ninro nak natataboey kaling tanang Ako ingsisiling sa inro, maaayaman ninrong mayungotey kag pagbalik Nako nak pay hinaey sa liwas it pwertahan. ³⁴ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Matatabo kaling tanan bag-o mamatay kag mga buhi pa sa ngasing nak panahon. ³⁵ Kag langit ag duta ay mawawagit, pero kag Ako mga bisaya ay inding gador mawagit.”

Maging Hanra Para sa Pagbalik ni Hesus

(Markos 13:32-37; Lukas 21:34-36)

³⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Waya it nakakaayam kung niong adlaw o oras kag Ako pagbalik, aber kag mga anghel sa langit, ag aber ra Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. Kag Tatay yang kag nakakaayam it kali. ³⁷ Kung ni-o kag inghihimo it mga tawo katong sa kapanahunan ni Noe,[§] ay imaw ra kag ahimuon it mga tawo sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ³⁸ It kato bag-o gingpabaha kag kalibutan, kag mga tawo ay nagkakaon, nag-iinom ag nag-iinasawa hastang sa adlaw nak nagsuyor sina Noe sa arka. ³⁹ Ag waya ninra naiisip kung ni-o kag matatabo sa inra hastang nag-abot kag pagbaha ag nagkayumos sinrang tanan. Tuyar ra kag matatabo sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

⁴⁰ “Sa panahong kato, kung inggwa it ruhang kayake nak nagtatabo sa bukir, abay-on kag usa ag ibilin kag usa. ⁴¹ Ag kung inggwa it ruhang kabading nag-aasuran, abay-on kag usa ag ibilin kag usa.

⁴² “Kada, maghanra kamo, dahil buko ninro ayam kag adlaw it pag-abot it inro Gino-o. ⁴³ Tanra-e ninro kali. Kung inggwa it usang tag-iya it bayay nak nakakasador kung niong oras maabot kag mananakaw, mabantay sida ag indi nida gipabad-ang suryon kag ida bayay. ⁴⁴ Kada kamo ra ay maghanra puat, dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maabot sa oras nak waya ninro gipapaabuta.”

Kag mga Matutom ag Buko Matutom nak Suguon

(Lukas 12:41-48)

⁴⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Isipa ninro kung kamo ay tuyar sa matutom ag maayong suguon nak ingtugyanan it ida amo sa pagrumaya sa ibang mga suguon para mapakaon sinra sa tamang oras. ⁴⁶ Abang buynas katong suguon, kung sa pagbalik it ida amo ay maaabutan sida nak naghiihimo it mga ingtugyan sa ida. ⁴⁷ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kinang suguon nak saligan ay imaw kag aimbyaran it ida amo sa ida tanang ari-arian. ⁴⁸ Pero kung mayain katong suguon, masiling kali sa ida sarili, ‘Rugay pa bag-o magbalik kag ako amo!’ ⁴⁹ Kada ida apintasan kag ida mga kaparehong suguon ag sida ay makinaon ag maininom kaibahan kag mga palayango. ⁵⁰ Ag sa adlaw ag oras

[‡] 24:31 24:31 Basaha ra sa Deu. 30:4 ag Zac. 2:6. [§] 24:37 24:37 Basaha ra sa Hen. 7:1-24.

nak waya nida gipapaabuta ay mabalik kag ida amo. ⁵¹ Grabe kag parusa nak ita-o sa ida it ida amo, ag ipilak sida kaibahan it mga pakitang tawo ruto sa lugar kung hariin kag mga tawo ay nagtitinibaw ag nagpapangpagot kag inra mga ngisi.”

25

Kag Istorya Tungor sa Sampuyong Abay

¹ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagtudlo. Siling Nida:

“Kag mga gusto magpasakop sa paghari it Dios ay puyding ikumpara sa sampuyong rayagang abay nak nagraya it inra iwag ag nagliwas para magsapoy sa kayaking kasayon. ² Kag lima sa inra ay alisto, ag kag lima ay buko. ³ Kag limang buko listo ay nagraya it inra mga iwag, ugaling waya sinra giaman it lana. ⁴ Pero kag mga listo ay nagraya it lana, puyra pa katong hagto sa inra iwag. ⁵ Narugay kag pag-abot it kayaking kasayon, kada tinungka sinrang tanan ag nakatuyugan.

⁶ “Pag-abot it tungang gab-i, inggwa it nag-ukaw. Siling nida, ‘Haley sida! Sapuya ninro!’

⁷ “Sa nak raan, nagbangon kag sampuyong abay ag inghanra kag inra mga iwag. ⁸ Nagsiling kag mga buko listo sa mga listo, ‘Mahagar бага it aber maisot yang nak lana. Nag-iidlap-idlapey kaling amo mga iwag.’

⁹ “Nagsabat kag mga listo, ‘Sabaling indi gihusto kali sa atong tanan. Maado pa ay pagto yangey kamo sa tinrahan ag magbakay it para sa inro.’

¹⁰ “Kada, naghalin kinang limang buko listo nak abay para magbakay it lana. Pagkahalin ninra, tamang nag-abot kag kayaking kasayon. Kag limang listo ay kanunot nidang nagsuyor sa kasayan, ag ingtrangkahan kag hagraan.

¹¹ “Marugay-rugay, nag-abot kaling limang buko listong mga abay ag nag-ayaba it makusog, ‘Sir, Sir, pasurya kami!’

¹² “Pero nagsabat kinang kasayon, ‘Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Buko kamo Nako kilaya!’

¹³ “Kada, maging listo kamo permi, dahil buko ninro ayam kag adlaw ag kag oras it Ako pag-abot.”

Kag Istorya Tungor sa Tatlong Suguon nak Ingtaw-an it Puhunan (Lukas 19:11-27)

¹⁴ Nagsiling pa si Hesus, “Kali kag ibang istorya tungor sa paghari it Dios. Inggwa it usang tawo nak naghanra para magpagto sa mayadong lugar. Bag-o sida naghalin, ingpatawag nida kag ida mga suguon ag ingtugyan sa inra kag ida tanang ari-arian. ¹⁵ Ingsalig nida kag ida kwarta sa bawat usa kumporme sa inra abilidad. Kag usa ay ingtaw-an it limang libo, kag usa ay ingtaw-an it ruhang libo, ag kag usa ay usang libo, bag-o naghalin sida.

¹⁶ “Kinang ingtaw-an it limang libo ay nagpamakay it ibaligya, ag nagkainggwa sida it ganansya nak limang libo. ¹⁷ Imaw ra katong ingtaw-an it ruhang libo, nagganansya ra sida it ruhang libo. ¹⁸ Pero katong ingtaw-an it usang libo ay nagkutkot sa raga ag hagto yinubong katong kwartang ida nabaton.”

19 “Sa karugayon, nagbalik kinang amo it kaling mga suguon ag ingsumada kag mga ingtugyan sa inra. 20 Nagsuyor kag ingtugyanan it limang libo ag nagsiling sida, ‘Sir, haley kag limang libo nak ingta-o nimo sa ako pati kag limang libong ganansya nako.’ ”

21 “Siling it amo sa ida, ‘Ay maado! Matutom ag maado kang suguon! Nasasaligan ka sa maisot nak kwarta, kada aintriguhan ka nako it mas marako. Maley, makinasadya kita.’ ”

22 “Nagpayungot ra kag ingtugyanan it ruhang libo ag nagsiling, ‘Sir, haley kag ruhang libo nak ingta-o nimo sa ako pati kag ruhang libong ganansya nako.’ ”

23 “Siling it amo sa ida, ‘Ay maado! Matutom ag maado kang suguon! Nasasaligan ka sa maisot nak kwarta, kada aintriguhan ka nako it mas marako. Maley, makinasadya kita!’ ”

24 “Masunor, nagpayungot kag ingtugyanan it usang libo ag nagsiling, ‘Sir, ayam nakong ikaw ay istriko. Nag-aani ka aber buko nimo tinamnan ag nagtitipon ka aber buko nimo sinabwagan. 25 Kada nahadlok ako ag ingyubong nako kag imo kwarta. Kali kag imo usang libo-o.’ ”

26 “Siling sa ida it ida amo, ‘Mayain ag tamaran kang suguon! Ayam yaki nimo nak nag-aani ako aber buko nako tinamnan ag nagtitipon ako aber buko nako sinabwagan. 27 Kung tuyar, asing waya nimo kina gihuyugan sa bangko? Ay dey, inggwa tan-a ako it nabaoy nak ganansya ngasing!’ ”

28 “Ag ingsugo nida sa ida mga ibang suguon, ‘Bay-a sa ida kinang usang libo ag ita-o sa inggway it dyes mil. 29 Kada ngani kag tawo nak inggway ay arugangan pa ag magiging bugana, pero kag waya, dahil sida ay pabada, aber kag asa iday ay abay-on pa. 30 Ag kaling suguon nak waya’t puyos, pilakan ninro ruto sa liwas sa karuymanan. Hagto sida matinibaw ag mapangpagot kag ida ngisi!’ ”

Kag Nahanungor sa Huling Adlaw it Paghusgar it Dios sa Tawo

31 Nagsiling pa si Hesus, “Pag magbalik Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, raya kag Ako kahimayaan ag kanunot kag tanang mga anghel, Ako ay maingkorey sa Ako mahimayaong trono. 32 Matipon kag tanang lahi sa Ako atubangan ag abuyag-buyag Nako sinra sa ruhang grupo, tuyar sa pagbuyag-buyag it manugbantay sa ida mga hadop, usa para sa mga karnero ag usa para sa mga kambing. 33 Ibutang Nako sa Ako tu-o kag mga maadong tawo nak ingkukumpara sa karnero, ag sa Ako wala kag mga mayaing tawo nak ingkukumpara sa mga kambing.

34 “Ag Ako nak imaw kag Hari ay masiling sa mga asa Ako tu-o, ‘Maley, kamong mga ingpakamaado it Ako Tatay! Batuna kag panublion nak Ida ing-aman sa Ida gingharian para sa inro magtuna pa sa pagtuga it kalibutan. 35 Abatunon ninro kina dahil tong Ako ay inggutom, ingpakaon ninro Ako. Tong Ako ay ing-uhaw, Ako ay inro ingpainom, ag tong Ako ay usang dayo sa inro lugar, ingbaton ninro Ako sa inro pamayay. 36 It katong waya Ako it baro, Ako ay inro ingbaruan, tong Ako ay nagkasakit ay inro Ako ing-alagaan, ag tong Ako ay napriso ay inro Ako ingpagtuan ag ingbuligan.’ ”

37 “Masabat kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, ‘Gino-o, kauno Ka namo nakita nak nagutom ag ingpakaon Ka namo, nauhaw

Ka ag amo ingpainom? ³⁸ Kauno Ka naging dayo ag amo Ikaw gingbaton sa amo pamayay o waya Ka it baro ay amo Ka ingbaruan? ³⁹ Kauno Ka ra namo nakiting nagkasakit o sa suyor it prisuhan ag amo Ikaw ingpagtuan ag ingbuligan?

⁴⁰ “Akong hari ay masabat, ‘Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. It katong inghimo ninro kina para sa aber usa sa mga kubos nak Ako mga hali ay pay sa Ako ra kina ninro ginghimo.’

⁴¹ “Masunor, masiling Ako ruto sa mga tawo nak asa Ako wala, ‘Payado kamo sa Ako, kamong mga sinumpa it Dios. Pagto kamo sa lugar it kayado nak inding gador mapayong, nak inghanra para kang Satanas ag ida mga sinakupang anghel. ⁴² Aparusahan kamo ruto dahil tong Ako ay inggutom, waya ninro Ako gipakauna. Tong Ako ay inguhaw, waya ninro Ako gipainuma, ⁴³ ag tong Ako ay usang dayo sa inro lugar, waya ninro Ako gibatuna sa inro pamayay. It katong waya Ako it baro, waya ninro Ako gibaru-e, tong Ako ay nagkasakit ag sa suyor it prisuhan, waya ninro Ako gipagtu-e ag gibulige.’

⁴⁴ “Ag masabat ra sinra, ‘Gino-o, kauno Ka namo nakita nak inggutom, ing-uhaw, naging dayo, ag nawar-an it baro, inggwa it sakit o asa prisuhan ag waya Ka namo gibulige?’

⁴⁵ “Masiling Ako sa inra, ‘Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. It katong waya ninro gihimu-a kina para sa aber usa sa mga kubos nak Ako mga hali ay waya ra ninro kina gihimu-a sa Ako.’

⁴⁶ “Kada ngani Ako aray-on kaling mga tawo sa kaparusahan nak waya't katapusan, pero kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios ay Ako ataw-an it kabuhi nak waya't katapusan.”

26

Kag Plano it mga Punong Saserdote nak Pagrakop ag Pagmatay kang Hesus

(Markos 14:1-2; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Pagkatapos it kaling tanang pagtudlo ni Hesus, nagsiling Sida sa Ida mga manugsunor, ² “Ayamey ra ninro nak ruhang adlaw yangey ay Kapistahaney it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto.* Sa oras nak kina Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ilansang sa krus.”

³ Myentras ingsisiling ni Hesus kali, kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo ay nagtipon sa palasyo it Pinakamataas nak Saserdote nak si Caipas, ⁴ ag nagplano sinra nak rakpon si Hesus it patago bag-o ipamatay. ⁵ Kali kag inra plano, “Indi kali nato gihumanon sa kasagsagan it Pista sabaling magkagulo kag mga tawo.”

Kag Pagbubo it Pabangyo kang Hesus

(Markos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Ngasing, habang si Hesus ay ruto sa baryo it Betanya, sa bayay nina Simon nak dati ay di kitong nak ingpaado ni Hesus, ⁷ inggwa it usang kabading nagpayungot kang Hesus habang sinra ay nagkakaon. Kaling kabade ay inggwa it rayang pabangyo sa usang susudlan nak

* **26:2** 26:2 o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Pagkaluwas sa Ehipto.”

human sa piling bato, nak kag tawag ay alabastro. Ag ingbubo nida kaling pabangyo sa uyo ni Hesus.

⁸ Pagkakita kali it Ida mga manugsunor, sinaputan sinra ag napasiling sa usa'g-usa, "Asing ida yang ing-uudakan kinang pabangyo? Kanugon!" ⁹ Maado pang ingbaligya yangey kato ag ingta-o kag binta sa mga pobre!"

¹⁰ Naayaman ni Hesus katong inra ingbisaya, kada siling Nida sa inra, "Asing sida ay inro ingmamayain? Maado kaling ida inghimo sa Ako. ¹¹ Kag mga pobre ay hina yang permi.† Ag aber sauno gusto ninro sinrang buligan ay puyde. Pero Ako ay buko ninro perming kaibahan. ¹² Ingbubo nida kaling pabangyo sa Ako pramas ihanra kag Ako yawas sa pagyubong. ¹³ Ag matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber hariin ibantala kag Maadong Balita sa bug-os nak kalibutan ay mauumir it sambit nak gador kag inghimo it kaling kabade bilang pagrurumrom sa ida."

*Kag Pagtraidor ni Judas kang Hesus
(Markos 14:10-11; Lukas 22:3-6)*

¹⁴ Pagkatapos, si Judas Iscariote nak usa sa doseng disipulos ay nagpagto sa mga Punong Saserdote. ¹⁵ Ag nagpangutana sida, "Ni-o kag inro ita-o sa ako kung abuligan nako kamong marakop si Hesus?" Ngani, nagbilang sinra it treyntang pilak ag ingta-o sa ida. ¹⁶ Tuna it kato, naghanapey si Judas it magandang tyempo pramas maita-o si Hesus sa inra mga damot.

*Kag Paghanra nina Hesus sa Sagradong Paninghapon
(Markos 14:12-21; Lukas 22:7-13,21-23; Juan 13:21-30)*

¹⁷ It katong unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa,‡ nagpayungot kang Hesus kag Ida mga disipulos ag nagpangutana, "Hariin kag Imo gusto nak ihanra namo kag paninghapon para sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto?"§

¹⁸ Nagsabat Sida, "Pagto kamo sa syudad ag hanapon ninro katong ato kakilaya ag silingga sida, 'Siling it Maestro, mayungotey kag Ida oras. Kada ngasing nak Pista, makaon nganat kami sa inro bayay it paninghapon kaibahan kag Ako mga disipulos.' " ¹⁹ Nagsunor matuor kag mga disipulos sa sugo ni Hesus ag inghanra ninra kag paninghapon nak para sa Pista it Pagrumrom sa Pagkaluwas sa Ehipto.

²⁰ Pagkagab-i, nag-atubang si Hesus sa lamesa kaibahan kag Ida doseng disipulos. ²¹ Ag habang sinra ay nagkakaon, nagsiling si Hesus sa inra, "Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Usa sa inro rili kag matraidor sa Ako."

---

† 26:11 26:11 Basaha ra sa Deu. 15:11. ‡ 26:17 26:17a o "Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora." Kag inra pangpaalsa ay "lebadora" nak sa bisayang Inglis ay "yeast." Sa suyor it usang domingo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora dahil ingrumrom ninra nak imaw kag inghuman it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbulo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.) § 26:17 26:17b o "Pista it Pagligar," nak sa bisayang Griyego ay "Paskwa." (Basaha sa Exo. 12:1-13 ag Deu. 16:5-6.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang domingo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.)

²² It katong narunggan ninra kali, nalisor nak gador kag mga disipulos ag kada usa sa inra ay mansigpangutana kang Hesus, “Ako baga kato, Gino-o? Di baga buko?”

²³ Nagsabat si Hesus, “Kag matraidor sa Ako ay usa sa inro nak nagrurungan sa Ako sa pagsawsaw it tinapay sa mayukong. ²⁴ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay mataliwan, kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan. Pero kahahadlok kag matatabo sa tawong matraidor sa Ako! Maado pang wayaey sida natawo.”

²⁵ Nagpangutana ra si Judas nak matraidor sa Ida, “Maestro, ako baga kato?”

Nagsabat si Hesus, “Ikaw ngani!”

Kag Sagradong Paninghapon

(Markos 14:22-26; Lukas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)

²⁶ Myentras nagkakaon pa sinra, nagbaoy si Hesus it tinapay, ag pagkatapos it pasalamat sa Dios, Ida kali ingbika-bika ag ingpasa sa Ida mga disipulos ag nagsiling, “Baoy kamo. Kali kag Ako yawas.”

²⁷ Masunor, ingbaoy ra Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag pagkatapos it pasalamat sa Dios ay Ida ra kali ingpasa sa inra ag nagsiling, “Mansig-inom kamong tanan.” ²⁸ Ag siling Nida, “Kali kag Ako rugo nak imaw it pamatuor sa kasugtanan it Dios sa tawo, ag kali ay mabubuhos para sa maramong tawo agor mapatawar kag inra kasal-anan.* ²⁹ Kali kag Ako isiling sa inro. Tuna ngasing indiey nak gador Ako mag-inom liwat it kaling klase it inumon nak ubas, hastang waya pa Ako nakainom it bag-ong klase it inumon kaibahan ninro sa gingharian it Ako Tatay.”

³⁰ Pagkatapos it kaling bisaya ni Hesus, nagkanta sinra it usang kantang pagdayaw sa Dios, ag nagpagto sa Baguntor it mga Olibo.

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagbalibar ni Pedro

(Markos 14:27-31; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³¹ Habang sinra ay nagpapanaw, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Isag sa gab-i, Ako ay abadaan ag apabad-an ninrong tanan. Kali kag katuparan it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling,

“Amatyon Nako kag manug-alaga,

ag kag mga karnero ay mapangyasihas.”†

³² “Pero pag banhawon Ako it Dios, mauna Ako sa inro ruto sa Galileya.”

³³ Ag nagsiling si Pedro sa Ida, “Aber badaan Ka it tanan, ako ay indi magbada sa Imo.”

³⁴ Nagsiling si Hesus sa ida, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa imo. Isag sa gab-i, bag-o magbayo kag manok, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

³⁵ Pero nagmatugas si Pedro sa pagsiling, “Aber ako ay mamatay nak kaibhanan Nimo, inding gador Ka nako gibalibar.”

Ag imaw ra kag siling it ibang mga disipulos.

Kag Pagpangamuyo ni Hesus sa Getsemane

(Markos 14:32-42; Lukas 22:39-46)

* **26:28** 26:28 Basaha ra sa Exo. 24:8; Isa. 53:12; Jer. 31:31 ag Zac. 9:11. † **26:31** 26:31 Zac. 13:7.

³⁶ Pagkatapos, nagpagto sina Hesus sa usang lugar nak ingtatawag nak Getsemane[‡] ag nagsiling Sida sa Ida mga disipulos, “Dili yang anay kamo. Mapangamuyo Ako rutu-o.”

³⁷ Ag ingnunot ni Hesus si Pedro ag pag nahihirapan kag Ida buot. ³⁸ Ag nagsiling Sida sa inra, “Pay Ako’y mamamatay sa Ako rakong kalisor. Hali yang anay kamo ag maging listo ag magbantay kaibahan Nako.”

³⁹ Medyo nagpayado-yado si Hesus sa inra ag nagpangamuyo it pasubsob. Siling Nida, “Tatay Nako, kung puyde tan-a ay bay-a sa Ako kaling rakong hirap nak Ako arayanan. Pero sa gihapon ay buko kag Ako kabubut-on it masusunor kundi kag Imo.”

⁴⁰ Pagkatapos it Ida pangamuyo, nagbalik Sida ag naabutan Nidang nagkakatuoyog kinang tatlong disipulos. Kada napasiling Sida kang Pedro, “Indi baga kamo makatiis nak bati kanunot Nako miskin usang oras yang? ⁴¹ Maging mapagbantay kamo ag magpangamuyo agor indi kamo maraog it panulay. Matuor nak hanra kag ispirito pero kag yawas ay mayuda.”

⁴² Nagpayado-yado ray liwat si Hesus ag nagpangamuyo. Siling Nida, “Tatay Nako, kung kinahangyan rang gador nak dapat Nakong rayanan kaling hirap, matutuman kag Imo kabubut-on.”

⁴³ Pagkatapos, nagbalik ray Sida sa Ida mga disipulos ag naabutan Nida nak katuyog gihapon sinra, dahil waya ninra nakayani kag tungka. ⁴⁴ Nagpayado ray liwat Sida sa inra ag nagpangamuyo ray sa pangtatlong beses, ag imaw gihapon kag Ida ingpangamuyo.

⁴⁵ Pagkatapos, nagbalik ray Sida sa Ida mga disipulos ag nagsiling, “Katuyog pa gihapon kamo? Ag sige pa kag inro paunug-unog? Muyati! Orasey nak atraiduron Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ag ita-o sa damot it mga makasal-anan. ⁴⁶ Kitay! Tinrogey kamo! Haley kag matraidor sa Ako.”

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG IDA KAMATAYON

Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane

(Markos 14:43-50; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Habang nagbibisaya pa yang si Hesus, nag-abot si Judas nak usa sa Ida doseng disipulos. Abang ramo kag ida kanunot nak di rayang talibong ag mga pamakoy. Inngparaya sinra it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo. ⁴⁸ Bag-o pa sinra nakaabot ruto ay nataoy sa inra it traidor nak si Judas kag sinyas. Siling nida sa inra, “Kag ako aharian ay imaw nato it ingpali. Rakpa Sida!”

⁴⁹ Pag-abot ninra, nagdiretso si Judas kang Hesus ag nagsiling, “Maadong gab-i, Maestro!” ag hinarian nida kali.

⁵⁰ Siling sa ida ni Hesus, “Amigo, tumanay kung ni-o kag Imo ingpali.”

Ag sa nak raan, ingsuuran si Hesus it mga kanunot ni Judas, pinigong ag ingrakop. ⁵¹ Pagkakita kali it mga disipulos ni Hesus, usa sa inra ay naghugot it ida talibong ag inglabo kag suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas matuor kag talinga it kali.

⁵² Ag nagsiling si Hesus sa naglabo, “Balikan kinang Imo talibong sa tagob. Kung sa talibong ikaw nabubuhi, sa talibong ra ikaw

[‡] **26:36** 26:36 Kag gustong bisayahon it “Getsemane” ay “pusaan” dahil inggwa rili it gilingan para sa olibo, agor mapuga kag duga nak lana it kali.

mamamatay. ⁵³ Buko baga nimo ayam nak makakahagar Ako it tabang sa Ako Tatay, ag aparay-an nak raan Ako Nida it mga anghel nak mas maramo pa sa doseng batalyon? ⁵⁴ Pero kung tuyar kag Ako ahimuon, pauno matutupar kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling nak kali ay dapat nak matabo?”

⁵⁵ Ag ing-atubang ni Hesus katong mga tawo ag nagsiling Sida sa inra, “Ako baga ay tulisan? Asing ingraya pa ninro kag mga talibong ag pamakoy para rakpon Ako? Adlaw-adlaw hagto yang Ako nakaingkor sa Templo ag nagtutudlo ag waya ninro Ako girakpa ruto. ⁵⁶ Pero natabo kaling tanan agor matupar kag ingsuyat it mga propeta sa Sagradong Kasuyatan.”

Ag nagpangliklikan kag tanang mga disipulos ag binadaan Sida.

Kag Pagbistigar kang Hesus it Konseho it mga Hudyo
(Markos 14:53-65; Lukas 22:54-55,63-71)

⁵⁷ Ingraya si Hesus it mga nagrakop sa Ida sa palasyo ni Caipas nak Pinaka-mataas nak Saserdote kung hariin ay nagtiniponey kag mga Manunudlo it Kasuguan ag kag ibang mga pinuno it mga Hudyo. ⁵⁸ Nagsunor si Pedro kana Hesus, ugaling sa mayado-yado sida. Pag-abot sa palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote, nagsuyor si Pedro sa plasa sa tunga it palasyo ag nag-ingkor kanunot it mga gwardya agor makita kung ni-o kag matatabo kang Hesus.

⁵⁹ Kag mga Punong Saserdote ag kag inra mga kaibahan sa Konseho it mga Hudyo ay naghahanap it dahilan agor maiakusar kang Hesus para ipamatay Sida. ⁶⁰ Pero aber maramo kag nag-atubang ag nagtestigo it buko matuor laban kang Hesus, waya gihapon sinra it makitang magiging dahilan it inra pag-akusar.

Ugaling, katong huli, inggwa it ruhang nag-atubang, ⁶¹ ag nagsiling, “Siling it kaling tawo kaya kuno Nidang gub-on kag Templo it Dios ag sa suyor kuno it tatlong adlaw ay Ida ray kali apatinrugon.”

⁶² Nagtinrog kag Pinaka-mataas nak Saserdote ag nagpangutana kang Hesus, “Waya baga Ikaw it masasabat raha sa inra ing-aakusar sa Imo?” ⁶³ Pero naghapos yang gihapon si Hesus. §

Kada ingkumpronta ray Sida it Pinaka-mataas nak Saserdote, “Ingsusugo Ka nako sa ngayan it Dios nak Buhi, silinggan sa amo kung Ikaw kag klaro nak ingpromisang Kristo nak Anak it Dios.”

⁶⁴ Nagsabat si Hesus, “Oho, Ako ngani. Ag inggwa pa Ako it isiling sa inro. Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay makikita ninro nak nakaingkor sa bandang tu-o it Dios nak Makagagahom. Ag sa Ako pagbalik makikita ra ninro Ako nak nagpipilhig sa mga rampog.”

⁶⁵ Pagkarungog it kali it Pinaka-mataas nak Saserdote, inggisi nida kag ida baro sa ida kahangit ag napasiling, “Nagpapasipala Sida sa Dios! Pay gingbubutang Nida kag Ida sarili nak Sida ay kapantay it Dios! Bukoey nato kinahangyan kag iba pang testigo. Narungganey ra ninro kag Ida pagpasipala sa Dios! ⁶⁶ Ni-o kag inro masisiling?”

Nagrungan sinra sa pagsabat, “Dapat sidang matyon!”

⁶⁷ Ag ingrui-an ninra si Hesus sa uda ag sinuntok. Gingtampudong pa it iba ⁶⁸ ag nagsiling, “Kristo! Pitlu-a kung si-o kag nagtampudong sa Imo?”

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Markos 14:66-72; Lukas 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Ngasing, habang si Pedro ay nakaingkor sa plasa sa tunga it palasyo ay nagsuor sa ida kag usang kabulig nak kabade ag nagsiling, “Buko baga ikaw ay usa sa mga kaibahan ni Hesus nak taga-Galileya?”

⁷⁰ Pero nagbalibar si Pedro sa atubangan it tanang tawo raha. Siling nida, “Ilam, waya nako naayami kung ni-o kinang imo gingbibisaya.”

⁷¹ Sa nak raan, naglikaw sida papagto sa hagraan it pader, ag hagto ray inggwa it usa pang suguon nak kabading nagsiling sa mga tawo, “Kaling kayake ay kanunot ni Hesus nak taga-Nazaret.”

⁷² Nagbalibar ray si Pedro. Siling nida “Sumpa man, buko nako kilaya kinang tawo!”

⁷³ Marugay-rugay nagpayungot kang Pedro kag mga tawong rahagto ag nagsiling sa ida, “Talagang usa ka sa inra, dahil nakikilaya ka sa punto it imo pagbisaya.”

⁷⁴ Nagsabat si Pedro, “Sumpa man, mamatay man ako, talagang buko nako kilaya kinang tawo!”

Pagkabisaya it kali ni Pedro, sa nak raan nagbayo kag manok. ⁷⁵ Ag narumruman ni Pedro kag pagbisaya sa ida ni Hesus nak, “Bag-o magbayo kag manok ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

Kada, nagliwas sida ag pumakatibaw.

27

Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato

(Markos 15:1-5; Lukas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Pagkaaga, habang maruyom pa ay nagtipon ray kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo para magkausa sinra kung pauno husgaran it kamatayon si Hesus. ² Pagkatapos, ingpagapos ninra Sida ag ingraya kang Gobernador Pilato.*

Kag Pagbikti ni Judas

(Binuhatan 1:18-19)

³ Pagkasador ni Judas nak si Hesus ay inghusgaran it kamatayon, abang rako kag ida pagsuli-suli ag ida ing-uli kag treyntang pilak sa mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo. ⁴ Siling nida, “Nagkasala ako sa ako pagtraidor sa tawo nak waya it sala.”

Pero sida ay ingsabat ninra, “Buko amo problema kina! Bahala ka!”

⁵ Kada, ingpilak ni Judas katong kwarta sa suyor it Templo bag-o naghalin ag nagbikti.

⁶ Ingpunon it mga Punong Saserdote katong kwarta ag siling ninra, “Bawal sa ato Kasuguan nak irugang kaling kwarta sa kwarta it Templo, dahil kali ay kabadaran sa kabuhi it usang tawo.” ⁷ Kada nagkasugot sinra nak katong kwarta ay abakyon yangey kag duta it manughuman it kuyon para himuon nak yubungan it mga dayo. ⁸ Kada hastang ngasing, ingtatawag pa gihapon katong duta nak “Duta it Rugo.” ⁹ Sa inra inghimong kali, natupar kag ingsiling ni Propeta Jeremias it kato, tong nagsiling sida,

* **27:2** 27:2 Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang kag inggwa it gahom nak maghusgar it kamatayon ruto.

“Ingbaton ninra kag treyntang pilak bilang kabadaran sa kasugtanan it mga taga-Israel para sa ida kabuhi, ¹⁰ ag ingbadar sa duta nak ingbakay sa manughuman it kuyon tuyar sa ingsiling sa ako it Gino-o.”†

Kag Pagbistigar ni Gobernador Pilato kang Hesus
(Markos 15:2-5; Lukas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Ingraya ag ingpaatubang it mga pinuno it mga Hudyo si Hesus kang Gobernador Pilato para husgaran, ag ingpangutana Sida ni Pilato, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”

Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling!”

¹² Masunor, ing-akusar Sida it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, pero wayaey Sida gisabat.

¹³ Kada ingpangutana Sida ni Gobernador Pilato, “Waya baga Nimo narurungi kag mga ing-aakusar ninra laban sa Imo?” ¹⁴ Wayang gador gilihok-lihok si Hesus, kada abang katingaya ni Pilato.‡

Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon
(Markos 15:6-15; Lukas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)

¹⁵ Bawat Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, batasaney it gobernador nak paliwason kag si-o mang priso nak pinili it mga lahi it Hudyo. ¹⁶ It kato ay inggwa it usang priso nak bantog sa kayainan ag kag ida ngayan ay Hesus Barabas. ¹⁷ Katong nagtinipon kag mga tawo, ingpangutana sinra ni Pilato, “Si-o kag inro gustong paliwason nako, si Barabas o si Hesus nak ingtatawag nak Kristo?” ¹⁸ Ingpangutana kali ni Pilato sa inra dahil ayam nidang nahihili yang kang Hesus kag mga pinuno it mga Hudyo, kada ingraya ninra si Hesus para husgaran nida.

¹⁹ Ag habang si Pilato ay nag-iingkor sa husgaran, ingpaabot it ida asawa sa ida nak, “Aya gihusgare it kamatayon kinang tawong waya it kasal-anan, dahil it gab-i ay ingpahirapan ako it ako pananamgo tungor sa Ida.”

²⁰ Ugaling gingsugsog pang gador it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo kag mga tawo nak hagarong kang Pilato nak si Barabas kag apaliwason, ag si Hesus kag ipamatay.

²¹ Kada, nagpangutana si Pilato sa inra, “Si-o sa ruha kag gusto ninrong paliwason nako?”

Nagsabat sinra, “Si Barabas!”

²² Nagpangutana ray si Pilato sa inra, “Kung tuyar, ni-o kag ahimuon nako kang Hesus nak ingtatawag nak Kristo?”

Nagsabat sinrang tanan, “Lansangan Sida sa krus!”

²³ Nagpangutana ray liwat si Pilato, “Asi, niong gador kag Ida nahimong kayainan?”

Pero lalo pa sinrang nagpakaukaw, “Lansangan Sida sa krus!”

²⁴ Katong nakita ni Pilato nak waya sida it mahihimo ag sabaling magpakagulo pa kag mga tawo, nagpabaoy sida it tubi ag nagpanghinaw sa atubangan it mga tawo. Ag nagsiling sida, “Waya ako it salabtanon sa kamatayon it kaling tawo. Bahalaey kamo.”

²⁵ Nagsabat kag mga tawo, “Kami ag kag amo mga anak it mapanabat sa ida pagkamatay.”

† 27:10 27:10 Basaha ra sa Zac. 11:12-13. ‡ 27:14 27:14 Basaha ra sa Isa. 53:7.

²⁶ Pagkatapos it kina, ingpaliwas nida si Barabas ag ingpalatigo si Hesus, bag-o ingtugyan sa mga sundalo para ilansang sa krus.

*Kag Paglibak it mga Sundalo kang Hesus
(Markos 15:16-20; Juan 19:2-3)*

²⁷ Pagkatapos, ingranya it mga sundalo si Hesus sa baraks sa suyor it palasyo ni Gobernador Pilato, ag ingraguso Sida it iba pang mga sundalo it inra batalyon. ²⁸ Ing-ubahan ninra si Hesus ag ing suyuban it puyang tela nak pay kapa it hari. ²⁹ Masunor, nagyubir sinra it usang siitong bayagon nak inghumang kuruna ag ingputong sa uyo ni Hesus, ag ingpahudot sa Ida tuong damot kag usang kahoy nak pay bakulo. Bag-o nagyuhor sinra ag Sida ay inra inglibak sa pagsiling, “Mabuhay kag Hari it mga Lahi it Hudyo!” ³⁰ Ingruy-an ninra Sida bag-o ingbaoy katong kahoy nak pay bakulo ag pinaka-bakoy Sida sa uyo.

³¹ Pagkatapos ninrang libakon si Hesus, inra ing-uba katong puyang tela ag ingsuksukan Sida liwat it Ida baro. Masunor, Sida ay inra ingranya paliwas pramas ilansang sa krus.

*Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad
(Markos 15:21-32; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

³² Habang ingraraya it mga sundalo si Hesus papagto sa liwas it syudad, inra nakita kag usang kayake nak kag ngayan ay Simon nak taga-Cirene, ag inra ingpilit nak ipapas-an sa ida kag krus ni Hesus.

³³ Pag-abot ninra sa lugar nak ingtatawag nak Golgota, nak kag gustong bisayahon ay “Lugar it Bungo,” ³⁴ ingparimrim ninra si Hesus it ayak nak kag simbog ay mapait nak buyong nak pangbaoy it hapros. § Pero pagkatagam Nida it kali ay waya Nida giinuma. ³⁵ Masunor, inglansangey ninra Sida sa krus bag-o ingpartida kag Ida mga suksok sa parayan it pagbunut-bunutan.* ³⁶ Pagkatapos, nag-iningkor sinra ag ingbantayan Sida ruto. ³⁷ Ag sa Ida uyuhan, inggwa't nakasuyat nak akusar laban sa Ida nak nagsisiling,

KALI SI HESUS NAK HARI IT MGA LAHI IT HUDYO.

³⁸ Sa Ida magkanyudong habig ay inggwa it ruhang tulisan nak rungan ra sa Idang inglansang sa krus, usa sa tu-o ag usa sa wala.†

³⁹ Kag mga nagraranan ruto ay naglibak sa Ida ag napapaliong-liong habang nagsisiling, ⁴⁰ “A! Imaw kuno kali kag maguba it Templo ag mapatinrog liwat sa suyor it tatlong adlaw!‡ Ngasing, salbara kag Imo sarili! Kung klarong Ikaw kag Anak it Dios, pilhig raha sa krus!”

⁴¹ Imaw ra kag inghihimo it mga Punong Saserdote kanunot kag mga Manunudlo it Kasuguan ag mga pinuno it mga Hudyo. ⁴² Nagsisiling sinra, “Ingsalbar Nida kag ibang tawo pero kag Ida sarili ay indi Nida kayang salbaron! Anong klasing Hari kali it Israel? Kung mapilhig yang Sida ngasing sa krus, mapatey kami sa Ida! ⁴³ Nagsasalig kuno Sida sa Dios ag ingsisiling pa Nidang Sida kag Anak it Dios. Kung klaro kina, asalbaron tan-a Sida it Dios.” ⁴⁴ Katong ruhang tulisan nak inglansang nak karungan Nida ay naglibak ra sa Ida.

§ 27:34 27:34 Kaling mapait nak buyong ay mira nak human sa duga halin sa anit it usang klasing kahoy. (Basaha sa Sal. 69:21.) * 27:35 27:35 Basaha ra sa Sal. 22:18. † 27:38 27:38 Basaha ra sa Isa. 53:12. ‡ 27:40 27:40 Basaha ra sa Sal. 22:7-8; 109:25.

Kag Pagkamatay ni Hesus

(Markos 15:33-41; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ Pag-abot it alas dose it adlaw, gulping nagruyom kag bug-os nak kadutaan hastang alas tres it hapon. ⁴⁶ Katong maalas tresy it hapon, nag-ukaw it abang kusog si Hesus, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Kag gustong bisayahon it kali ay “Ako Dios, Ako Dios, asing Imo Ako gingpabad-an?”[§]

⁴⁷ Pagkarungog kali it ibang mga nagtitinrog ruto ay napasiling sinra nak, “Ging-aayaba Nida si Propeta Elias!”

⁴⁸ Inggwa ruto it usa nak nagrayagan ag nagbaoy it espongha, ingbasa kali it maaslom nak ayak nak pay sukà ag ingtuslok sa ugbo it usang pay tigbaw. Bag-o ida kato ingruot sa yuba ni Hesus para supsupon.* ⁴⁹ Pero siling ray it iba, “Ya anay, amuyatan nato kung mapakita si Propeta Elias agor isalbar Sida sa krus.”

⁵⁰ Nag-ukaw ray liwat si Hesus it makusog ag gingtugyan Nida kag Ida ispirito sa Dios.

⁵¹ Katong oras rang kato, it yang gulpi't gisi kag maramoy nak kurtina sa tunga it Sagradong Lugar it Templo, tuna sa ibabaw hastang sa ubos. Naglinog ag nagis-ak kag mga maragkong bato. ⁵² Naabrihan kag mga yuyubngan ag nabanhaw kag maramong sinakupan it Dios nak namatayey. ⁵³ Nagliniwas sinra sa yuyubngan, ag it katong nabanhaw si Hesus, sinra ay nagsuyor sa Herusalem nak imaw kag sagradong syudad, ag hagto sinra ay nakita it maramong tawo.

⁵⁴ Katong nabatyagan kag linog it Kapitan ag mga sundalo nak nagbabantay kang Hesus, ag nakita ninra kag tanang natabo, abang kahadlok ninra ag sinra ay napasiling, “Matuor nak gador, Sida kag Anak it Dios!”

⁵⁵ Hagto ra sa medyo mayado-yado ay inggwa it maramong kabade nak nagmumuyat. Sinra ay mga manugsunor ra ni Hesus ag nagsiserbisyo sa Ida tuna pa sa Galileya. ⁵⁶ Kag iba sa inra ay si Maria Magdalena, si Mariang nanay ni Santiago ag Jose, ag kag nanay it ruhang anak ni Zebedeo.†

Kag Pagyubong kang Hesus

(Markos 15:42-47; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Katong medyo haponey, nag-abot kag usang manggaranon nak taga-Arimateya nak kag ngayan ay Jose. Sida ra kag usa sa mga manugsunor ni Hesus. ⁵⁸ Nagpagto sida kang Gobernador Pilato ag inghagar nida kag yawas ni Hesus. Nagsugo si Pilato nak ita-o kato sa ida. ⁵⁹ Kada ingbaoy ni Jose kag yawas ni Hesus ag ingsaliburbanan it bag-ong yamit nak lino. ⁶⁰ Masunor, ingyubong nida kato sa sarili nidang yuyubngan, nak bag-o pa yang nidang ingpatiltil nak pay kuyba sa abang rakong bato. Pagkatapos, ida ingpaliger kag usang marakong bato nak pangsara rahang bungaran it yuyubngan, bag-o naghalin sida.

⁶¹ Ruto ra si Maria Magdalena ag usa pang Maria. Nakaingkor sinra ruto nak nakaatubang sa yuyubngan ni Hesus.

Kag mga Sundalong Nagbabantay sa Yuyubngan ni Hesus

§ 27:46 27:46 Basaha sa Sal. 22:1. * 27:48 27:48 Basaha sa Sal. 69:21. † 27:56 27:56 Kaling ruhang anak kag mga disipulos nak sina Santiago ag Juan.

⁶² Katong adlaw nak ingyubong si Hesus ay ingtatawag nak Adlaw it Paghanna para sa Adlaw it Inugpahuway. Ag pagkasunor nak adlaw, nak imawey kag Adlaw it Inugpahuway, nagpagto kang Gobernador Pilato kag mga Punong Saserdote ag mga Pariseo. ⁶³ Siling ninra, “Gobernador, narumruman yaki namo nak it katong buhi pa katong manluluko, siling Nida, Sida kuno ay mababanhaw sa pangtatlong adlaw, ⁶⁴ kada pabantayi it maado kag Ida yuyubngan hastang sa pangtatlong adlaw. Sabaling magpagto kag Ida mga manugsunor ag takawon kag minatay, ag isiling sa mga tawo nak Sida ay nabanhaw. Kung matabo kina, mas grabe pa kag aliwasan it pangluko ninra kisa naunang inghimo ni Hesus.”

⁶⁵ Ingsabat sinra ni Pilato, “Baoy it mga sundalo ag pabantayi it maado kag yuyubngan sa abot it inro kakayahan.” ⁶⁶ Kada nagpagto sinra sa yuyubngan, ag ingmarkahan kag batong ingsara rili para maayaman kung inggwa it mapaliger sa bato. Ag ingbilin kag mga sundalo para magbantay sa yuyubngan.

28

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Markos 16:1-8; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Pagkalipas it Adlaw it Inugpahuway, myentras aga-aga pa it adlaw nak Domingo,* nagpagto sina Maria Magdalena ag katong usang Maria.

² Katong oras mismo it yang gulpi't linog it makusog, dahil nagbaba halin sa langit kag usang anghel it Gino-o nak nagpayungot sa yuyubngan ag ingliger kag batong pangsara ruto bag-o nag-ingkor sa ibabaw it bato. ³ Kag ida uda ay abang siga nak pay kilat ag abang puti kag ida baro. ⁴ Sa kahadlok it mga sundalong nagbabantay sinra ay nagpanguyog, nagtinumba ag nawar-an it malay nak pay minatay.

⁵ Pero nagsiling kag anghel sa mga kabade, “Aya kamo gikahadlok. Ayam nakong inghahanap ninro si Hesus nak inglansang sa krus. ⁶ Wayaey sida rili, dahil nabanhawey Sida kumporme sa Ida ingsiling! Maley, muyati ninro kag lugar kung hariin ingbutang kag Ida yawas. ⁷ Pagkatapos ninrong mamuyatan, pagtoy kamo ag ibalita sa Ida mga manugsunor nak Sida ay nabanhawey. Ag mauunay Sida sa inro papagto sa Galileya. Ruto ay makikita ninro Sida. Aya ninro gilinti kaling ako ingsiling sa inro.”

⁸ Kada, nagrali-rali sinra it halin sa yubungan. Nahahadlok sinra pero rako ra kag inra kasadya. Paspasan sinra it rayagan papagto sa mga manugsunor ni Hesus para ibalita kag natabo. ⁹ Habang nagrarayagan sinra, nasapoy ninra it gulpi si Hesus ag ingbugno sinra, “Pariin kamo?” Nagpayungot sinra sa Ida, ag inghuytan ninra kag Ida siki ag ingdayaw Sida. ¹⁰ Ingsilinggan sinra ni Hesus, “Aya kamo gikahadlok! Pagtoy ag silinggan kag Ako mga hali nak magpagto nganat sa Galileya. Makikita ninra Ako ruto.”

Kag Balita it mga Sundalong Nagbabantay sa Yuyubngan

* **28:1** 28:1 Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Domingo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray.

¹¹ Pagkahalin it katong mga kabade, kag ibang mga sundalo nak nagbabantay sa yuyubngan ay nagbalik ra sa syudad ag ingbalita sa mga Punong Saserdote kag tanang natabo. ¹² Kada nagtinipon kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo ag naghinuon kung ni-o kag inra ahimuon. Ingbadaran ninra it husto kag mga sundalo agor tumanon ninra kag inra plano, ¹³ ag ingsugo ninra kag mga sundalo nak ipamalita. Siling ninra, “Imaw kali kag inro isiling, ‘Katong gab-i habang katuyog kami, nagpagto kag mga manugsunor ni Hesus ag ingtakaw kag Ida yawas.’ ¹⁴ Ag aya kamo gikalibog, kung makaabot man kali sa gobernador, kami it bahala, nak magpaintyendi sa inro agor indi kamo maparusahan.” ¹⁵ Ngani, ingbaton it mga sundalo katong kwarta ag inghimo kag sugo sa inra. Kada hasta ngasing, imaw pa kali kag ing-iistorya it mga lahi it Hudyo.

Kag Huling Tugon ni Hesus sa Ida mga Disipulos

(Markos 16:14-18; Lukas 24:36-49; Binuhatan 1:6-8)

¹⁶ Ngasing, kag onseng disipulos kag nagpagto sa Galileya, sa bukir nak ingtudlo sa inra ni Hesus. ¹⁷ Pagkakita ninra kang Hesus, Sida ay inra ingdayaw. Pero kag iba sa inra ay nagdududa gihapon.

¹⁸ Nagpayungot sa inra si Hesus ag nagsiling, “Ingtaoy sa Ako kag tanan nak karapatan sa langit ag duta. ¹⁹ Kada pagtoy kamo sa tanang mga lahi ag tudluan sinra kung pauno maging manugsunor Nako. Bawtismuhe sinra sa ngayan it Dios nak Tatay, Anak ag Ispirito Santo. ²⁰ Tudlu-e ra sinrang tumanon kag tanang sugo Nako sa inro. Ag tanra-e ninro, Ako ay puat kaibhanan ninro hastang sa katapusan it kalibutan.”

MARKOS KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

MARKOS

Kaling Maadong Balita ay ingsuyat ni Markos nak ingtatawag rang Juan Markos, mga 21-31 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 51-61 A.D.) Sida ay pakaisa ni Bernabe nak usang manugbulig ni Apostol Pablo sa pagpalapnag it Maadong Balita. Si Juan Markos ra ay naging kaibahan ni Pedro sa ida pagbantala. (Bin. 12:12,25; 15:37-39, ag iba pa.)

Halos tanang parti it kaling Maadong Balita ay makikita ra sa mga ingsuyat nina Mateo ag Lukas. Sa pagmuyat it ibang mga maayam sa Bibliya, sinra ay nagpapatey nak kag ida ingsuyat ay para ruto sa mga tawo nak ingpapahirapan dahil sa inra pagtu-o kang Hesus. Mas ingtaw-an ni Markos it balor kag mga ginghimo ni Hesus kisa sa Ida mga ingbisaya.

It katong mayungotey magtungang-tunga kaling libro ay gingpauna it bisaya ni Hesus kag tungor sa Ida paabuton nak kamatayon ag pagkabanhaw. Makikita ra rili kag rakong kahangit kang Hesus it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, nak tong huli ay imaw kag nagraya sa Ida sa kamatayon.

Kag tungor sa mahaba ag malip-ot nak pagtapos it kaling libro [Markos 16:9-20.], ay ingsisiling it mga maayam sa Bibliya nak kali ay ingsuyat kuno it iba, buko mismo si Markos.

KAG SUYOR IT MARKOS

Si Juan nak Manugbawtismo 1:1-8

Kag Pagbawtismo ag Pagtintar kang Hesus 1:9-13

Kag Ministeryo ni Hesus sa Galileya 1:14—6:13

Kag Pagmatay kang Juan nak Manugbawtismo 6:14-29

Kag Ministeryo ni Hesus sa Palibot it Galileya 6:30—9:38

Kag Pagpanaw ni Hesus pa-Hudeya 10:1—10:52

Kag Huling Ministeryo ni Hesus sa Herusalem 11:1—14:42

Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Ida Kamatayon 14:43—15:47

Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni Hesus 16:1-8 [9-20]

Kag Maadong Balita Tungor kang Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni MARKOS

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO

(Mateo 3:1-12; Lukas 3:1-18; Juan 1:23,26-27)

¹ Imaw kali kag pagtuna it Maadong Balita* nahanungor kang Hesu-Kristo nak Anak it Dios.

² It katong una pa ay gingsuyat ni Propeta Isaias kaling mga bisaya it Dios sa Ida Anak,
“Apaunahon Nako sa Imo kag Ako suguon,

* 1:1 1:1 o “Ebanghelyo.”

nak imaw kag mahanra it Imo arayanan.”†

3 “Sida katong nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran nak nagsisiling,

“Thanra ninro kag arayanan it Gino-o,

Tadlunga kag Ida mga rayanan.’”‡

4 Natupar kali it katong nagpagto si Juan nak Manugbawtismo sa mayangkag nak kabukiran, ag hagto sida nagbabantala nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag magpabawtismo agor apatawaron it Dios kag inra mga kasal-anan.

5 Ag maramong tawo halin sa bug-os nak probinsya it Hudeya ag maramong taga-Herusalem ay nagpipinagto sa ida. Ingpahadag anay ninra kag inra mga kasal-anan bag-o ingbabawtismuhan sinra ni Juan sa Suba it Jordan.

6 Kag gingsusuksok yang ni Juan ay baro nak human sa yinayang balahibo it kamelyo ag kag Ida panghagkos ay human sa anit it hadop, ag kag ida ginkakaon ay mga apan-apan ag rugos.§

7 Kali kag ida perming ingwawali, “Sa paabuton ay inggwa it usang maabot nak mas yabaw pa kisa sa ako, ag aber magyuhor agor hubaron kag higit it Ida sandalyas ay buko ako angay.

8 Ingbabawtismuhan nako kamo sa tubi, pero Sida kag mabawtismo sa inro it Ispirito Santo.”*

KAG PAGBAWTISMO AG PAGTINTAR KANG HESUS

Kag Pagbawtismo kang Hesus

(Mateo 3:13—4:11; Lukas 3:21-22; 4:1-13)

9 It katong hagto pa si Juan sa Suba it Jordan, si Hesus ay nagpagto ra ruto halin sa banwa it Nazaret† sa Galileya. Pag-abot Nida ruto, nagpabawtismo ra Sida kang Juan. 10 Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, katong nagtatakasey Sida sa tubi, sa nak raan nakita Nida nak nagbuka kag langit, ag nagbaba sa Ida kag Ispirito Santo tuyar sa usang salumpati. 11 Ag inggwa't usang Boses halin sa langit nak nagsiling, “Ikaw kag Ako pinalanggang Anak, ag sa Imo ay rako kag Ako kamuot.”‡

Kag Pagtintar ni Satanas kang Hesus

(Mateo 4:1-11; Lukas 4:1-13)

12 Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, sa nak raan ay ingpilit Sida it Ispirito Santo nak magpagto pa sa mayado ag mayangkag nak kabukiran. 13 Ag ruto Sida gitiner sa suyur it kwarentang adlaw nak ingtitintar ni Satanas. Ruto ay inggwa it mga ilahas nak hadop, pero kag mga anghel kag nag-aasikaso sa Ida.

† 1:2 1:2 Mal. 3:1. ‡ 1:3 1:3 Isa. 40:3. § 1:6 1:6 Basaha ra sa 2 Hari 1:8. * 1:8 1:8

Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4. † 1:9 1:9 Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak “taga-Nazaret” (o “Nazarenhon”) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang “taga Nazaret” ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang “Nazaret” ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo. ‡ 1:11 1:11 Basaha ra sa Sal. 2:7 ag Isa. 42:1.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA GALILEYA

Kag Pagtuna it Pagtudlo ni Hesus sa Galileya

(Mateo 4:12-17; Lukas 4:14-15)

¹⁴ Pagkarungog ni Hesus nak napriso si Juan nak Manugbawtismo, nagbalik Sida sa probinsya it Galileya ag ruto Sida nagwali it Maadong Balita halin sa Dios. ¹⁵ Siling Nida sa mga tawo, “Imawey kali kag panahon ag mayungotey kag paghari it Dios. § Kada maghinuysoyey kamo ag magtu-o sa Maadong Balita.”

Kag mga Unang Disipulos nak Ingtawag ni Hesus

(Mateo 4:18-22; Lukas 5:1-11)

¹⁶ Usang adlaw, habang nagpapanaw si Hesus sa habig it Ragat it Galileya, nakita Nida kag ruhang tawo nak kag mga ngayan ay si Simon ag si Andres nak ida manghor. Sinra ay nagpapangyada dahil mangingisra sinra. ¹⁷ Ing-ayaba sinra ni Hesus, “Maley! Sunor kamo sa Ako! Atudluan Nako kamo kung pauno makaraya it mga tawo nak masunor sa Ako.” ¹⁸ Sa nak raan ingbadaan ninra kag inra pagpangisra ag nagsunor sa Ida.

¹⁹ Nagpadayon sina Hesus sa pagpanaw, ag sa medyo unhan ay inggwa ray sinra it nakita nak magmanghor nak sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo. Sinra ay asa inra rayapang nak nagtatahi it inra lambat. ²⁰ Ging-ayaba ra nak raan sinra ni Hesus nak magsunor sa Ida. Ag nagsalta sinra sa rayapang ag inra ingbilin kag inra tatay nak si Zebedeo ruto kaibahan kag mga grumiti, bag-o nagsunor sinra kang Hesus.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak Nasasaniban it Mayaot

(Lukas 4:31-37)

²¹ Pagkatapos, nagpagto sina Hesus sa syudad it Capernaum. Ag pag-abot it Adlaw it Inugpahuway,* nagsuyor sinra sa sinagoga† ag ingtudluan ni Hesus kag mga tawo. ²² Katong mga tawo nak nakarungog ay rakong gador kag katingaya ninra sa Ida pagtudlo, dahil nakita ninra nak kag Ida pagtudlo ay inggwa't gahom, ag buko tuyar sa pagtudlo it inra mga Manunudlo it Kasuguan. ‡ ²³ Ruto sa sinagoga ay inggwa it usang tawo nak nasasaniban it mayaot. ²⁴ Marugay-rugay ay umidagag sida ag nagbisaya, “Hoy! Hesus nak taga-Nazaret! Aunhon kami Nimo? Nagpali baga Ikaw agor parusahan kami? Kilaya Ka nako! Ikaw kag Balaan nak halin sa Dios!”

²⁵ Pero, gingsaway ni Hesus katong mayaot sa pagsiling, “Hipos! Layas hina sa tawo!” ²⁶ Gingpakisay-kisay anay it mayaot katong tawo ag nagpapaka-idagag bag-o nagliwas sa ida.

²⁷ Abang katingaya it tanang nakakita it kali, kada sinra ay mansigpangutana sa usa'g-usa tungor kang Hesus. Siling ninra, “Ni-o kali? Bag-ong parayan ray baga it pagtudlo? Asing inggwa Sida it gahom nak pati kag mayaot ay nasunor sa Ida?” ²⁸ Sa nak raan ay

§ 1:15 1:15 o “gingharian it Dios.” Kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios o gingharian it langit, kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo, ag kung kausa ra ay kag langit kung hariin kag Dios ay naghahari. * 1:21 1:21a Kali sa bisayang Hebreo ay “Syabat.” Kaling adlaw ay magtuna sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hastang sa pagsugbo it adlaw sa Sabado. † 1:21 1:21b Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan. ‡ 1:22 1:22 o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

nabalita sa bug-os nak probinsya it Galileya kag tungor kang Hesus ag sa Ida ginghuman.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong Tawo
(Mateo 8:14-17; Lukas 4:38-41)

²⁹ Halin sa sinagoga, nagpagto si Hesus sa bayay nina Simon^S ag Andres kaibahan sina Santiago ag Juan. ³⁰ Ruto kag panugangan nak kabade ni Simon ay naghihigra dahil sida ay gingsasagnat. Pag-abot ni Hesus ruto, ging-umaan nak raan Sida nak ingsasagnat katong maguyang. ³¹ Inghuytan sida ni Hesus ag inghuytan kag damot ag inghangan. Sa nak raan ay nawagit kag ida sagnat ag nagtahaw sida sa inra.

³² Pagsugbo it adlaw, maruyomey, gingpangraya it mga tawo kang Hesus kag tanang mga masakit ag mga ingsasaniban it mayaot agor apaaduhon Nida. ³³ Kada halos tanang tawo sa banwa ay nagtinipon sa atubangan it bayay ni Simon. ³⁴ Kag tanan nak inggwa't aber niong klasing sakit ay gingpaado ni Hesus. Gingpalayas ra Nida kag maramong mayaot, pero waya Nida gipabisayaha, dahil ayam ninra kung sin-o si Hesus.

Kag Pagtudlo ni Hesus sa Probinsya it Galileya
(Lukas 4:42-44)

³⁵ Aga-aga pa it kag masunor nak adlaw, nagbangoney si Hesus ag nagpagto sa usang lugar nak waya't tawo, kung hariin ay ruto Sida nagpangamuyo. ³⁶ Pagkamalay nina Simon nak wayaey ruto si Hesus ay inra Sida inghanap. ³⁷ Ag tong nakitaey ninra Sida, nagsiling sinra, "Inghahanap Ka namo!"

³⁸ Pero nagsabat si Hesus, "Badyangey anay, dahil kinahangyan pa nato nak magpagto sa mga banwa nak mayungot dili, agor mawali ra Ako ruto. Imaw kali kag rason kung asing nagpaali Ako sa kalibutan." ³⁹ Kada, ginglibot nina Hesus kag bug-os nak probinsya it Galileya ag Sida ay nagbabantala sa mga sinagoga, ag nagpapalayas it mga mayaot sa mga tawo nak nasasaniban it kali.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak di Sakit nak Kitong
(Mateo 8:1-4; Lukas 5:12-16)

⁴⁰ Usang adlaw, inggwa it usang tawo nak di sakit nak kitong nak nagpayungot kang Hesus, ag nagyuhor sa Ida atubangan habang nagpapakitluoy. Siling nida, "Gino-o, kung Imo abut-on, mapapaado Nimo ako."

⁴¹ Abang kaluoy ni Hesus diling tawo ag inghuytan Nida kali, ag nagsiling, "Oho, gusto Nako! Apaaduhon ka Nako!" ⁴² Ag sa nak raan ay nawagit kag ida kitong ag naglinas kag ida anit.

⁴³⁻⁴⁴ Pagkatapos, gingsilinggan sida ni Hesus it tuyar kali, "Tanra-e it maado, aya nak gador gipang-uma-umaan sa mga tawo kaling Ako inghuman sa imo. Kundi pagto anay nak raan sa saserdote ag pamuyati sa ida kag imo yawas nak naulian. Ag mata-o ka it halar kumporme sa Kasuguan ni Moises bilang pamatuor sa mga tawo nak ikaw ay maadoy."* Ag sida ay gingpahalin Nida sa nak raan.

^S 1:29 1:29 Si Simon ay ingtatawag rang Pedro. * 1:43-44 1:43-44 Basaha ra sa Lev. 13:49; 14:2-32.

⁴⁵ Pero imbes nak maghipos yang kaling tawo ay gingpang-uma-uma nida kag ginghuman sa ida ni Hesus sa tanang ida nasapoy. Ngani, napakabantog si Hesus ag indiey basta-basta makasuyor sa mga banwa, dahil gingpapaka-ragipunan Sida it mga tawo. Kada ruto yangey Sida sa mga bukir-bukir. Pero sige gihapon kag pinagto sa Ida it mga taga-iba't-ibang mga lugar.

2

Kag Pagpaado ni Hesus sa Yupog (Mateo 9:1-8; Lukas 5:17-26)

¹ Pagkalipas it pilang adlaw, nagbalik sina Hesus sa syudad it Capernaum. Nagkalat nak raan sa mga tawo ruto kag balita nak sinra ay nag-abotey. ² Maramong tawo kag nagpinagto kang Hesus ag nagtinipon ruto sa Ida gingdadayunan. Ag napuno it mga tawo kag suyor it kinang bayay hastang sa hagranan, kada indiey makasuyor kag iba. Ag ruto Sida ay nagwali it mga bisaya it Dios sa inra.

³ It kag Sida ay nagwawali, inggwa't aray-on tan-a sa Ida nak usang yupog nak gingbabadawan sa rudan it ap-at nak tawo. ⁴ Pero dahil sa kasiot, waya sinra nakapayungot kang Hesus. Kada kag inra yangey ginghuman ay nagsaka sa diskanso sa ibabaw it bayay ag ingyubtan ninra kato sa tungor ni Hesus, agor iyusot katong yupog. Bag-o gingtunton ninra katong ida higraan nak rudan paubos. ⁵ Pagkakita ni Hesus kung pauno't rako kag inra pagtu-o sa Ida, nagsiling Sida sa yupog, "Doy, gingpatawarey kag imo mga kasal-anan."

⁶ Inggwa ra ruto it mga nag-iingkor nak pilang mga Manunudlo it Kasuguan. Ag pagkarungog ninra it kaling gingbisaya ni Hesus, nagpangutana sinra sa inra sarili, ⁷ "Asing tuyar magbisaya kaling tawo? Rakong pasipala kali sa Dios! Kaling tawo ay pay nag-aako nak Sida ay kapareho it Dios! Asi, si-o pa it makakapatawar sa mga kasal-anan it tawo, di бага Dios yang?"*

⁸ Pero ayamey ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iisip, kada napasiling Sida sa inra, "Asing tuyar kag intro ging-iisip? ⁹ Ni-o kag mas marali igsiling diling yupog? 'Ingpatawarey kag imo mga kasal-anan,' o 'Bangoney ag ray-on kinang imo rudan ag pumanawey!'" ¹⁰ Ako kali ingpapakita sa intro pramas pamatuuran nak Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,† ay inggwa't karapatan dili sa duta nak magpatawar sa mga kasal-anan." Kada nagsiling ray Sida sa yupog, ¹¹ "Gingsisiling Nako sa imo, bangoney raha, ag ray-on kinang imo rudan ag pumauliey."

¹² Ag habang nagmumuyat sinra, nagtulay matuor kinang yupog ag nagpanaw. Abang katingaya it katong tanan nak nagmumuyat, ag sinra ay nagdayaw sa Dios nak napasiling, "Aba! Waya pang gador ako nakakita it tuyar kato!"

Kag Pagtawag ni Hesus kang Mateo (Mateo 9:9-13; Lukas 5:27-32)

* **2:7** 2:7 Basaha sa Isa. 43:25 nak Dios yang kag makakatawar sa mga kasal-anan it tawo.

† **2:10** 2:10 Kag tawag nak "Anak it Tawo" ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit.

13 Pagkatapos it kina, nagbalik ray sa Hesus sa habig it Ragat it Galileya, ag ingragipunan Sida it maramong tawo, kada nagtudlo Sida sa inra. 14 Naghalin si Hesus ruto, ag sa Ida pagpanaw nakita Nida kag usang manugsukot it buhis nak kag ngayan ay Levi, † nak anak ni Alpeo. Sida ay nag-iingkor sa ida pwesto. Nagsiling si Hesus sa ida, “Maley, sunor sa Ako!” Nagtinrog matuor si Levi ag nagnunot sa Ida.

15 Marugay-rugay, habang nagkakaon sina Hesus ag Ida mga manugsunor sa bayay nina Levi, nag-inabot kag maramong manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo, ag nagrungan sinra it kaon nina Hesus, dahil maramong tuyar nak tawo kag nagsinunor sa Ida.

16 Nakaabot sa mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan nak nagrurungan it kaon yaki si Hesus sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anan. Kada nagpangutana sinra sa mga manugsunor ni Hesus, “Asing nagrurungan Sida it kaon sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo?”

17 Narunggan sinra ni Hesus, kada nagsabat Sida parayan sa usang kabisayahan, “Kag tawo nak waya't sakit ay bukoe kinahangyan kag doktor kundi kag inggwa yang it sakit. Kag rason kung asing nagpali Ako ay para tawagon kag mga makasal-anan, buko para sa mga nag-iisip nak sinra ay maadong tawo.”

Kag Bag-ong Pagtudlo ni Hesus ag kag Yumang Pagtudlo it mga Pariseo

(Mateo 9:14-17; Lukas 5:33-39)

18 Usang adlaw, it katong nagpupuasa kag mga manugsunor ni Juan nak Manugbawtismo § ag mga manugsunor it mga Pariseo ay inggwa't pilang tawo nak nagpayungot ag nagpangutana kang Hesus, “Asing katong mga manugsunor ni Juan ag mga manugsunor it mga Pariseo ay nagpupuasa, pero kag Imo mga manugsunor ay waya?”

19 Gingsabat sinra ni Hesus, “Asi, sa oras it kasay, mapuasa pa бага kag mga tigkayake kung kaibahan pa ninra kag kayake nak akasayon? Syempre indi! Myentras rahina pa kag kasayon nak kayake ay waya gipupuasa kag mga tigkayake. 20 Pero maabot kag mga adlaw kung sauno abay-oney sa inra kinang kayake nak kasayon, ag imawey kag adlaw nak sinra ay mapuasa.

21 “Waya it naghahakpoy it bag-ong yamit sa yumang baro, dahil maukyo kag bag-ong yamit nak inghakpoy ag lalong marako kag gisi it kinang yumang baro.

22 “Imaw ra, waya it nagsusuyor it bag-ong human nak ayak sa yumang susudlan nak human sa anit it hadop, dahil kung isuyor kina sa yumang susudlan, mayupok kag susudlan, mauudak kag ayak ag indiey mapuyusan kinang susudlan. Kag tamang himuon ay ibutang kag bag-ong human nak ayak sa bag-ong susudlan nak human sa anit it hadop.”

Si Hesus kag Yabaw kisa sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:1-8; Lukas 6:1-5)

† 2:14 2:14 Si Levi ay ingtatawag rang Mateo. § 2:18 2:18 Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios.

23 Usang adlaw nak Sabado nak imaw kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo, naparayan sina Hesus sa triguhan. Ag habang nagraranan sinra ruto ay nagpuksi kag Ida mga manugsunor it uhay.* 24 Pagkakita it mga Pariseo, nagsiling sinra kang Hesus, “Hay, muyati kag inra inghihimo! Asing inghihimo ninra kag ingbabawal sa Adlaw it Inugpahuway?”†

25 Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa kag inghimo nina Haring David it katong inggutom sida ag ida mga kanunot? 26 It katong kapanahunan it Pinaka-mataas nak Saserdote nak si Abiatar, ay nagsuyor si David sa Bayay it Dios ag nagbaoy it tinapay nak hinalar sa Dios ag ingkaon, ag ida ra ingpakaon kag ida mga kaibahan. Kumporme sa Kasuguan ni Moises kina ay bawal kaunon it aber sin-o puyra yang sa mga saserdote.”‡

27 Siling pa ni Hesus, “Ginghimo it Dios kag Adlaw it Inugpahuway alang-alang sa kaanduan it tawo, buko nak kag tawo ay ginghimo para sa Adlaw it Inugpahuway.§ 28 Kada ngani Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag inggwa it karapatan nak magsiling kung ni-o kag puyding himuon ag indi, sa Adlaw it Inugpahuway.”

3

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kayaking Pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:9-14; Lukas 6:6-11)

1 Usang Adlaw ray it Inugpahuway, nagpagto si Hesus sa inra sinagoga. Ag inggwa ruto it usang kayaking pingkaw kag usang damot. 2 Ruto ra ay inggwa it pilang mga Pariseo, ag inra gingmamasran si Hesus kung Ida apaaduhon katong pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway pramas inggwa sinra it rason nak maiakusar Sida. 3 Ing-ayaba ni Hesus katong pingkaw ag ingsilinggan, “Maley dili sa tunga.”

4 Ag nagpangutana si Hesus sa mga tawo, “Kumporme sa Kasuguan, ni-o kag puyding himuon nato sa Adlaw it Inugpahuway, maado o mayain? Magsalbar it tawo o magpangmatay?” Pero naghupos yang sinra ag waya gisabat.

5 Gingmuyatan sinrang tanan palibot ni Hesus nak inggwa't kahangit, dahil waya sinra it kaluoy sa inra isigkatawo. Ag Sida ay nalisor ra, dahil sa inra katugasan it tagipusuon. Masunor, gingbisayahan ni Hesus katong pingkaw, “Hunata kag imo damot!” Inghunat matuor it kinang kayake kag ida damot ag nag-ado kato.

6 Ag tong nakita ninra kina, sa nak raan naghinalin kinang mga Pariseo kaibahan kag mga kakampi ni Haring Herodes Antipas,* ag nagplano sinra kung pauno ipamatay si Hesus.

* **2:23** 2:23 Basaha ra sa Deu. 23:25. Kumporme sa pagtudlo it mga Pariseo kali ay usang trabaho, kada bawal sa Adlaw it Inugpahuway. † **2:24** 2:24 Ingsiling it mga pinuno it Hudyo nak Bawal sa inra Kasuguan nak mag-ani sa Adlaw it Inugpahuway, ag kaumir rili kag pagpuksi it ni-o mang klasing uhay. ‡ **2:26** 2:26 Basaha ra sa 1 Sam. 21:1-6. § **2:27** 2:27 Exo. 23:12 ag Deu. 5:14. * **3:6** 3:6 Sida ay si Prinsipe Herodes Antipas nak usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog. Si Herodes Antipas kag gobernador it Galileya pero ingtatawag nak “hari” it mga tawo. Tatlo halin sa inra pamilya ay ingtatawag nak Herodes. Sa pagmuyat it mga lahi it Hudyo, sinra kag mga traidor dahil kag nagbutang sa inra ay Roma.

Kag Maramong Tawo sa Habig it Ragat

⁷ Pagliwas nina Hesus ag Ida mga manugsunor sa sinagoga, naglikaw sinra papagto sa Ragat it Galileya. Nagsinunor sa inra kag abang ramong tawo halin sa mga probinsya it Galileya ag Hudeya, ⁸ ag halin ra sa syudad it Herusalem. Inggwa ra it mga halin sa lugar it Idumeya ag sa tabok it Suba it Jordan, ag inggwa ra it halin sa palibot it mga banwa it Tiro ag Sidon. Nagpagto sinra kang Hesus dahil narunggan ninra kag tanang Ida ginghihimo. ⁹ Dahil sa karuramong tawo, nagpahanra si Hesus sa Ida mga manugsunor it baruto nak Ida asakyan, sabaling maipit Sida it kaling mga tawo nak nagrurukrukan.

¹⁰ Ag dahil karamo kag Ida mga napaado, tanang mga di sakit ay nagtutuyuran agor makapayungot ag makahudot sa Ida. ¹¹ Kaibahan sa mga tawo rahagto ay kag mga nasasaniban it mga mayaot, ag bawat makita ninra si Hesus, sinra ay nagyiyinuhor sa atubangan Nida ag nagpapaka-ukaw it, “Ikaw kag Anak it Dios!” ¹² Pero gingbabawalan ni Hesus kaling mga mayaot nak mag-uma sa mga tawo kung si-o Sida.

Kag Pagpili ni Hesus sa Doseng Apostoles
(Lukas 6:12-16)

¹³ Pagkatapos, nagtukar si Hesus ruto sa baguntor ag gingpanunot Nida kag Ida mga gustong panunton. ¹⁴ Nagpili Sida it dose nak tawo nak imaw kag ingtatawag nak mga “apostoles” pramas maging kaibahan Nida, ag agor Ida iparaya nak magwali sa mga tawo. ¹⁵ Sinra ay Ida ra gingtaw-an it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga mayaot sa mga ingsasaniban.

¹⁶ Imaw kali kag doseng apostoles:

Si Simon nak ingtatawag rang Pedro,

¹⁷ si Santiago ag kag ida manghor nak si Juan nak mga anak ni Zebedeo. Sinra ay gingtatawag rang Boanerges, nak kag gustong bisayahon ay “mga anak it pangrayugrog,” dahil sinra ay marali mahangit.

¹⁸ Kag iba ay sina Andres, Felipe, Bartolome, Mateo ag Tomas.

Imaw ra si Santiago nak anak ni Alpeo, si Tadeo, si Simon nak makabayan,

¹⁹ ag si Judas Iscariote nak tong huli ay imaw kag nagtraidor kang Hesus.

Kag Gahom ni Hesus ay Buko Halin kang Satanas
(Mateo 12:22-32; Lukas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Pagkapili sa Ida mga apostoles, nagpauli sina Hesus sa inra gingdadayunan nak bayay ag nagtipon ray ruto kag maramong tawo, kada pay halos indiey sina Hesus makakaon. ²¹ It tong marunggan it Ida mga hali kag siling it mga tawo nak pay nagbubuangey si Hesus, dahil siguro kuno sa permi Sida nak nalilipasan it gutom, ay inra ingsapoy si Hesus agor piliton nak papaulion.

²² Sa oras nak kato, inggwa ra it nag-inabot nak mga Manunudlo it Kasuguan halin sa Herusalem, ag sinra ay napasiling, “Ingsasanibaney Sida ni Beelzebul nak pinuno it mga mayaot. Ngani, kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Beelzebul!”†

† 3:22 3:22 “Beelzebul” kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang Satanas.

23 Pagkarungog ni Hesus sa inra mga bisaya, gingpapayungot Nida sinra ag nagsabat Sida sa inra sa parayan it mga istorya[†] nak ingtatawag nak parabula:

“Asi, apalayason aboy ni Satanas kag ida sariling sinakupan? 24 Kung kag usang gingharian nak kag mga sinakupan ay naglalaban-laban, kali ay indi magrugay. 25 Ag imaw ra, masisira kag pamilya. 26 Ag kung si Satanas ra ay malaban sa ida sinakupang mayaot, ingkabalaban nida kag ida sarili, kada indiey magyawig kag ida gingharian. Kina ay siguradong mabagsak.

27 “Si Satanas ay tuyar sa usang makusog nak tawo, ag kung inggwa it gustong magsuyor sa ida bayay agor bay-on kag ida ari-arian, ay kinahangyan anay nak gapuson sida, ag pagkatapos, puyding bay-oney kag ida tanang mga gamit. §

28 “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Apatawaron it Dios kag tanang nahimong kasal-anan ag tanang pagpasipala it tawo. 29 Pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron, dahil kag sala nak kali ay waya't kapatawaran hastang sa waya't katapusan.”

30 Gingsiling kali ni Hesus sa inra dahil sa inra ingsiling nak, “Mayaot kag nagtitiner sa Ida!”

Kag Matuor nak Pamilya ni Hesus

(Mateo 12:46-50; Lukas 8:19-21)

31 Habang nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida nanay ag mga hali.* Gingpatawag ninra si Hesus ag naghuyat yang sinra sa liwas. 32 Maramong tawo kag nakaingkor sa palibot Nida, ag inggwa't nagpayungot ag nagsiling, “Maestro, pasensya anay. Hagto sa liwas kag Imo nanay ag mga hali. Ginhahanap Ka ninra.”

33 Pero nagsabat si Hesus, “Oho ngani! Pero sasin-o pa kag Ako ingkikilaya nak Ako nanay ag mga hali?”

34 Ag gingmuyatan Nida kag mga tawo nak nakaingkor sa palibot Nida, ag nagsiling, “Kali kag Ako nanay ag mga hali. 35 Dahil kag tanang nagsusunor sa kabubut-on it Dios ay imaw kag Ako ingkikilaya nak Ako mga hali ag Ako nanay.”

4

Kag Istorya Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi

(Mateo 13:1-9; Lukas 8:4-8)

1 Usang adlaw, nagtudlo ray si Hesus sa mga tawo sa habig it Ragat it Galileya. Inragipunan Sida it karuramong tawo, kada nagsakay Sida sa usang rayapang nak asa piliw, ag ruto Sida nag-ingkor pramas magbisaya sa inra ruto sa takas. 2 Ag nagtudlo Sida it maramong bagay parayan sa mga istorya nak ingtatawag nak parabula. Sa Ida pagtudlo ay nagsiling Sida:

3 “Panimati kamo! Usang adlaw, inggwa't usang mangunguma nak nagliwas para magsabwag it binhi sa ida uma. 4 Sa ida pagsabwag,

† 3:23 3:23 o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon. § 3:27 3:27 Basaha ra sa Isa. 49:24-25. * 3:31 3:31 o “manghor.” Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali, pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran kaling mga hali ay mga manghor ni Hesus.

inggwa't ibang binhi nak nagtugpa sa rayan, ag inggwa't mga pispis nak nag-inabot ag ingpangtuktok kali. ⁵ Kag ibang binhi ay nagtugpa sa mabatong duta, ag dahil manipis yang kag raga ruto ay nagtinubo nak raan kag mga binhi. ⁶ Ugaling it katong nag-initey kag adlaw, kag mga bag-ong tubo nak tanom ay nagkupos ag nagpangyadong dahil waya nakaungot it maado kag gamot sa irayom it raga. ⁷ Kag ibang binhi ray ay nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hilaunon. Nagtinubo kali, ugaling nagpakagapa kaling mga hilaunon ag nayumos kag mga nagtubo nak binhi ruto. ⁸ Pero kag ibang binhi ay nagtugpa sa maadong duta, ag kali ay nagtubo it maado ag nagpamunga, kada inggwa't natubas. Inggwa't mga binhi nak nagpanubas it katamtaman yang, inggwa ra't nagpanubas it rako, ag inggwa't nagpanubas it bugana."

⁹ Siling pa ni Hesus, "Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!"

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:10-17; Lukas 8:9-10)

¹⁰ Marugay-rugay, pagkahalin it mga tawo ag sinra-sinra yangey pati si Hesus ag Ida doseng apostoles ag pilang iba nak Ida mga kaibahan, ay nagpangutana sinra kang Hesus kung ni-o kag gustong bisayahon it katong Ida mga ing-istorya. ¹¹ Gingsabat sinra ni Hesus, "Kamo yang kag gingtaw-an it pribilehiyo nak maintyendihan kag mga dating tinago nak kaayaman tungor sa paghari it Dios. Pero kag karamuan ay waya gitaw-e, kada kag tanan nak inra narurunggan ay pay mga istorya yang. ¹² Kada matutupar sa inra kag ingsiling ni Propeta Isaias it kato nak,

"Aber magpakamuyat man sinra ay indi gihapon ninra mabaoy

kung ni-o kag gustong bisayahon it inra nakikita,

ag aber magpakapanimati man ay indi gihapon sinra makaintyendi.

Intugot kali it Dios sabaling maghinuysoy sinra, ag patawaron Nida.'

„*

Kag Pagpahadag Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi

(Mateo 13:18-23; Lukas 8:11-15)

¹³ Pagkatapos, nagpangutana si Hesus sa inra:

"Asi, waya бага gihapon ninro naintyendihe katong Ako ing-istorya tungor sa pagsabwag it binhi? Kung tuyar kina ay pauno ninro maiintyendihan kag iba pa Nako nak iistorya? ¹⁴ Imaw kali kag gustong bisayahon it kato. Kag mga binhi nak gingsabwag it usang mangunguma ay gingpatuyar sa mensahe it Dios. ¹⁵ Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa rayan ay ginpatuyar sa mga tawong nakarungog it mga bisaya it Dios, ugaling pagkarungog ninra, waya narugay ay nag-abot si Satanas, ag ing-agaw nida sa inra isip kag inra mga narunggan. ¹⁶ Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa mabatong duta ay gingpatuyar ray sa mga nakarungog it mensahe it Dios nak masadyang ingbaton nak raan kina, ¹⁷ ugaling buko marayom kag ruyot it kali sa inra tagipusuon. Kada waya pa ngani narugay, it katong nag-abot kag mga pagpurba o mga pagpahirap sa inra dahil sa

* 4:12 4:12 Isa. 6:9-10.

pagsunor sa mensahe, ay sa nak raan kag inra pagtu-o ay nagyamig ag nawagit.

¹⁸ “Ag kag natabo ray sa ibang binhi nak nagtugpa sa duta nak ing-gwa it mga siiton nak hilamunon ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ¹⁹ ugaling mas ing-una pa ninra kag pagpangalibog sa mga kalibutanhong mga butang, ag paghanap it manggar ag iba pang mga butang nak imaw kag mabulag sa inra, hastang mawar-an it lugar sa inra tagipusuon kag mensahe. Kada kag inra kabuhi ay waya it bunga halin sa inra narunggan. ²⁰ Pero kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa maadong duta ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios ag ingbaton. Kada nagkainggwa kali it bunga sa inra kabuhi. Sinra ay tuyar sa duta kung hariin kag mga binhi ay nagpanubas it katamtaman yang, inggwa ra't nagpanubas it rako ag inggwa ra't nagpanubas it bugana.”

Kag Istorya Tungor sa Puyos it Iwag
(Lukas 8:16-18)

²¹ Nagpadayon pa si Hesus, “Waya't tawong nagbibitbit it iwag nak inggwa't suga agor ibutang yang kali sa irayom it gantangan o ataguon sa silong it katri, ag indi gibutang sa tamang butangan. ²² Imaw ra tungor sa Ako mga ingbibisaya, waya it nakatago nak sa tamang oras ay indi giliwas. Ag imaw ra, waya't nakatagong kaayaman nak indi maintyendihan. ²³ Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

²⁴ Ag gingrugang pa Nida, “Intyendiha it maado kag inro narurungan. Kung ni-o't rako kag inro ingtitinguha nak pang-intyendi ay imaw ra kag ita-o it Dios sa inro. Ag kina ay Ida apaamanan pa. ²⁵ Kag tawo nak nagpapati sa ida narurunggan ay mas lalong marurugangan pa kag kaayam. Pero kag tawo nak waya gipapati, aber katong maisot nak pagkaintyendi raha sa ida ay abay-on pa.”

Kag Istorya Tungor sa Pagtubo it mga Binhi

²⁶ Nagpadayon pa si Hesus, “Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang tawo nak nagsabwag it binhi sa ida uma. ²⁷ Ag sa marayan nak mga adlaw ag gab-i sa ida pagtrabaho, sida ay padayon sa pagkatuyog ag pagbati. Ag kag mga binhing ida gingsabwag ay matubo ag maanam it inra yang nak buko nida ayam kung pauno kato matubo. ²⁸ Kag binhi mismo nak ingsabwag rahang duta ay nagtubo yang it ida ag nagpamunga, una ay nagpisik anay ag nag-anam. Masunor ay maburos ag magiging uyasey. ²⁹ Pagkahinog it uyas, kato ay agapasoney, dahil orasey para anihon.”†

Kag Istorya Tungor sa Pinaka-maisot nak Busoy
(Mateo 13:31-32; Lukas 13:18-19)

³⁰ Nagsiling pa si Hesus, “Ni-o kag ato puyding akumparahan it paghari it Dios, o niong istorya kag ato agamiton sa ato pagpahadag it kali? ³¹ Kag paghari it Dios ay tuyar sa pagtubo it usang maisot nak busoy it mustasa‡ nak ingtanom it usang tawo sa ida duta. Kaling busoy kag pinaka-maisot sa tanang klase it busoy it mga tanom dili

† **4:29** 4:29 Joel 3:13. ‡ **4:31** 4:31 Kag ngayan it kaling maintik nak busoy sa mga lugar it Israel ay mustasa. Pero kali ay buko maisot nak utan pareho sa ato pagkakilaya, kundi kali ay nagrarako ag nagiging usang marakong puno.

sa ato. ³² Pero kung kali ay ingtanomey, kali ay marako tuyar sa mababang puno ag mapakagapa. Kada marako kag mga sanga it kali hastang inghuhuman kali it mga pispis nak apunan ag raha ra sinra mapugar.”[§]

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:34-35)

³³ Parayan sa tuyar nak mga istorya kag Ida pagtudlo sa mga tawo tungor sa mga bisaya it Dios, kumporme sa inra kayang intyendihon. ³⁴ Kung sa karamuan, kag Ida pagtudlo ay perming parayan sa mga istorya yang, pero kung sinra-sinra yangey it Ida mga manugsunor ay Ida ingpapahadag sa inra kag gustong bisayahon it kali.

Kag Pagpakalma ni Hesus sa Bagyo

(Mateo 8:23-27; Lukas 8:22-25)

³⁵ Pagruyom-ruyom it katong adlaw nak kato, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Kitay, matabok kita sa ragat papagto sa yudo.” ³⁶ Kada ginghalinan ninra kag karamuan ruto sa takas. Ag si Hesus ay wayaey ninra gipasayduha halin sa Ida ging-iingkurang nak rayapang, ag sinra ay naglargay. Inggwa ra sinra it kanunot nak ibang mga baruto. ³⁷ It katong hagtoy sinra sa yawor, nagkusog it gulpi kag hangin, ag kag inra rayapang ay gingpapaka-lampusan it ragkong humbak, kada nagsuyor kag maramong tubi hastang kali ay halos mapupunoey.

³⁸ Pero si Hesus ay sige gihapon kag katuyog ruto sa pupa habang nakahilig sa uyunan. Kada gingpukaw Sida it Ida mga disipulos ag gingsiling, “Maestro, waya бага Ikaw nababayaka nak sabaling kita ay magyugrang?”

³⁹ Nagbangon si Hesus ag Ida ingsaway kag hangin ag ingsilinggan kag ragat nak, “Timunongey ag kumalma!” Ngani, naghupa kag hangin ag nagkalma kag ragat.*

⁴⁰ Pagkatapos ay gingbisayahan Nida kag Ida mga manugsunor, “Asing nahadlok kamo? Asi, waya pang gador бага kamo it pagtu-o!”

⁴¹ Ag sinra ay napakahadlok, kada sinra ay naghininghingan, “Sin-o talaga Sida, nak pati kag hangin ag ragat ay nasunor sa Ida?”

5

Kag Pagpaado ni Hesus sa Tawong Gingsasaniban it Linibong Mayaot
(Mateo 8:28-34; Lukas 8:26-39)

¹ Ngasing, nakatabokey sina Hesus sa ragat papagto sa lugar it mga Gerasanhon. ² Pagkasalta ninra, inggwa it usang kayake nak halin sa mga kuyba nak yuyubngan nak nagsapoy-sapoy sa Ida. Kaling tawo ay ingsasapian it mga mayaot ³ ag nag-iistar ruto sa mga yuyubngan. Wayaey nak gador sa ida it makakagapos aber kadina pa. ⁴ It kato ay maramong besesey sida nak ginggapos it pay pusas nak human sa kahoy, ag kadina ra. Katong mga pusas ay ida pinanglampos hastang magkabika-biká, ag katong kadina ay ida pinangbugto-bugto. Wayang gador it tawong di kusog nak makapiga sa ida. ⁵ Adlaw-gab-i, sida ay ruto sa mga kuyba nak yuyubngan ag sa mga kabagunturan nak

§ 4:32 4:32 Eze. 17:23; 31:6. * 4:39 4:39 Basaha ra sa Sal. 89:9; 107:23-32.

nagpapaka-idagak ag nagpapaka-inukaw, ag ging-uugaran nida it mga bato kag ida sarili.

⁶ Pagkaantaw it kaling tawo kang Hesus, nagpakarayagan sida payungot, ag pag-abot sa Ida atubangan kali ay nagyuhor. ⁷ Nagpakaukaw sida it kakusog-kusog ag nagsiling, “Hesus, Ikaw nak Anak it Pinaka-mataas nak Dios, ni-o kag Imo labot sa ako? Alang-alang sa Dios, maluoy Ka sa ako ag aya ako gikastiguha!” ⁸ Imaw kali kag ingsiling it kinang tawo, dahil kag sugo ni Hesus sa mayaot ay, “Mayaot, layas sa ida!”

⁹ Masunor, ingpangutana sida ni Hesus, “Ni-o kag imo ngayan?”

Nagsabat kag mayaot, “Kag ako ngayan ay Linibo, dahil karamo-ramo kami.” ¹⁰ Ag nagpakapakitluoy sida kang Hesus nak indi sinra gipahalidon rahang lugar.

¹¹ Ruto sa mataas nak bukir ay inggwa it abang ramong baktin nak nagpapang-ibok. ¹² Ag nagpakitluoy kang Hesus katong mga mayaot hina sa tawo, “Pasuyura yangey kami raha sa mga baktin.” ¹³ Ag ingsugtan ra sinra ni Hesus. Ngani, kag mga mayaot ay nagliniwas ruto sa tawo ag nagsinuyor sa mga baktin. Katong mga kabaktinan nak maabot sa mga ruhang libo ay naggulpi it ragyo diretsuhan papagto sa pangpang, kada nagkahuyog sinra sa ragat ag nagkayumos.

¹⁴ Pagkakita dili it mga manugbantay it kinang mga baktin ay nagrinayagan ra sinra ag gingpamalita sa banwa ag sa mga bukir kag tanang natabo. Dahil dili, nagpinagto kag mga tawo sa pangpang agor muyatan. ¹⁵ Pag-abot ninra ruto ay hagto pa sina Hesus, ag nakita it mga tawo katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot nak nagiingcorey ag nakabaroey. Ngani, kaling tawo nak dati ay nagbubuang, ngasing ay maadoy ka pag-iisip, kada nagkahadlok kinang mga tawo.

¹⁶ Gingbalitaan sinra it katong ibang mga tawo ruto nak nakakita kung ni-o kag natabo ruto sa tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot, ag imaw ra kag tungor sa mga baktin. ¹⁷ Dahil ruto, ingpakapilit it mga tawo nak pahalidon si Hesus sa inra lugar.

¹⁸ It katong pasakayoney si Hesus sa inra rayapang, nagpangabay sa Ida katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot nak kung maaari ay Ida panunton sida. ¹⁹ Pero waya sida gisugti ni Hesus ag nagsiling Sida nak, “Pauli yangey sa inro, ag silinggan kag imo mga kasimanwa kung ni-o’t rako kag kaaduhan nak ginghimo sa imo it Gino-o, ag kung pauno ikaw gingkaluy-an Nida.”

²⁰ Ag nagpauliey matuor sida, ag ida ra gingpamalita sa tanang mga lugar sa Decapolis* kung niong gador kag kaaduhan nak ginghimo sa ida ni Hesus, ag kag tanang tawo ruto ay nagkatingaya.

*Ingpaado ni Hesus kag Kabade ag Ingbanhaw Nida kag Dalagita
(Mateo 9:18-26; Lukas 8:40-56)*

²¹ Sa pagtabok liwat nina Hesus sa ragat it Galileya, ag pagrunggo pa yang ninra sa baybay, ingragipunan nak raan si Hesus it abang ramong tawo. ²² Nagpagto ra ruto kag usang pinuno it Sinagoga nak kag ngayan ay si Jairo. Ag pagkakita nida kang Hesus, nagyuhor sida sa Ida atubangan ²³ nak nagpakapakitluoy, “Naghihingayoey kag ako anak

* **5:20** 5:20 Kag Decapolis ay lugar nak inggwa’t sampuyong syudad nak kung hariin kag inra gingsusunor nak kultura ay Griyego.

nak dalagita. Nunot ra anay sa amo ag ipatong kag Imo damot sa ida agor maulian ag mabuhi.”²⁴ Kada nagnunot ngani si Hesus sa ida.

Ag nagsinunor ra kang Hesus kag karuramong tawo nak nagrukrok sa Ida palibot.²⁵ Kaibahan sa inra kag usang kabade nak doseng tuigey nak gingrurugo.²⁶ Katong kabade ay napakahirapaney sa iba't-ibang parayan it pagbuyong sa ida it maramong manugbuyong, ag naubosey ra rabuno kag tanang ida ari-arian, pero imbes nak maulian ay mas lalong nagmasyaro kag ida nababatyagan.

²⁷ It kato ay narungganey nida kag balita tungor kang Hesus, kada ngasing ay sumagil-ot sida sa karamuan hastang makaabot sa likor ni Hesus. Ingsapliir nida kag baro ni Hesus,²⁸ dahil sa ida isip, “Kung masapliir yang nako kag Ida baro ay mauulianey ako.”²⁹ Ngani, pagkasapliir nida sa baro ni Hesus, nagtungon nak raan kag ida pagrugo ag nabatyagan nida nak sida ay naulianey.

³⁰ Ag dahil nabatyagan ni Hesus nak inggwa't gahom nak naghaling sa Ida, sa nak raan ay sumauli Sida ag nagpangutana sa mga tawo, “Si-o sa inro kag nagsapliir it Ako baro?”

³¹ Nagsabat kag Ida mga manugsunor, “Maestro, nakikita ra Nimo nak nagsisinog-siugan kag maramong tawo sa Imo palibot, pauno namo masasaduran kung sin-o kag nagsapliir it Imo baro?”

³² Pero, nagpanglingat-lingat gihapon Sida sa paghanap kung si-o kag nagsapliir sa Ida.³³ Ag dahil ayam it katong kabade kag natabo sa ida, miskan sida'y nagpapanguyog sa kahadlok, nagpayungot sida kang Hesus ag nagyuhor sa Ida atubangan bag-o nag-uma it kaklaruhan.

³⁴ Ag nagsiling si Hesus sa ida, “Ding, gingpaado ka dahil sa imo pagtu-o sa Ako. Pauliey it hanuyos, dahil naulianey nak gador ikaw.”

³⁵ Myentras nagbibisaya pa yang it kali si Hesus, ay inggwa't mga nag-abot halin sa bayay it katong pinuno it Sinagoga nak si Jairo. Nagsiling sinra, “Tang, kabay nak indi ikaw magulpihanon dili sa amo ibalita. Kag imo anak rabuno ay ingbaoyey it Dios. Badaey yangy giawata kinang Maestro.”

³⁶ Narunggan ni Hesus kaling inra ging-uma kang Jairo, pero ingbaliwaya Nida kali ag nagsiling kang Jairo, “Aya gikahadlok, magtu-o ka yang sa Ako.”

³⁷ Nagpagto gihapon si Hesus sa bayay ni Jairo, pero waya Sida't ibang gingnunot kundi si Pedro ag kag magmanghor yang nak sina Santiago ag Juan.³⁸ Pag-abot ninra sa bayay ni Jairo, nakita ninra kag maramong tawo nak nagkakagulo. Inggwa't mga nagtitinibaw ag inggwa ra't mga nagpapanambitan.³⁹ Pagkasuyor ni Hesus, nagsiling Sida, “Asing nagkikinagulo ag nagtitinibaw kamo? Kinang anak ay buko minatay kundi nagkakatuyog yang sida.”⁴⁰ Pero inggur-an yang Sida it mga tawo.

Kada ingpaliwas Nida sinrang tanan, puyra yang sa mga maguyang it anak ag sa Ida mga kanunot nak manugsunor. Ag nagsuyor sinra sa kwarto kung hariin kag anak.⁴¹ Gingsuuran sida ni Hesus ag inghuytan sa damot, bag-o nagsiling Sida nak, “Talita kumi!” nak kag gustong bisayahon ay, “Nene, ingsisiling Nako sa imo, bangoney!”

⁴² Ag sa nak raan nagbangon katong anak ag nagpanaw-panaw. Katong anak ay nag-iidad it dose anyos.

Pagkakita rili it katong mga hagto sa kwarto ay pay mabuang sinra sa subrang katingaya. ⁴³ Ag gingpakatugon nak gador sinra ni Hesus nak indi gipang-uma-uma aber kanin-o kag natabo. Pagkatapos, nagsiling Sida, “Hala sige, pakaunay sida.”

6

*Waya Gikilay-a si Hesus it Ida mga Kasimanwa sa Nazaret
(Mateo 13:53-58; Lukas 4:16-30)*

¹ Pagkatapos, naghaling si Hesus ruto ag nagpauli sa Ida sariling banwa kung hariin Sida girako, kanunot kag Ida mga manugsunor. ² Pag-abot it Adlaw it Inugpahuway ay nagpagto sinra sa sinagoga ag ruto Sida nagtudlo. Maramong mga tawo ruto, ag pagkarungog ninra it Ida mga ingtutudlo ay nagkatingaya sinra ag napasiling,

“Hariin Sida gibaoy it Ida kaayam? Niong kaayam kaling Ida ingtutudlo? Pauno Sida nakakahuman it Ida mga milagro? ³ Buko baga kali katong panray nak anak ni Maria, ag hali* nina Santiago, Jose, Judas ag Simon? Ag di baga dili ra sa ato nag-iistar kag Ida mga hali nak kabade?” Ag waya nak gador ninra nakilaya Sida.

⁴ Pagkarungog it kali ni Hesus, nagbisaya Sida sa inra, “Kag usang propeta ay ingtatahor aber hariin, puyra yang sa Ida sariling banwa, sa tunga it Ida mga kahalihan ag sa Ida pamilya.” ⁵ Kada ngani waya Sida nakahaman it maramong milagro ruto puyra sa pilang tawo nak Ida ginghuytan ag gingpaado. ⁶ Ag natingayang gador Sida dahil waya sinra it pagtu-o sa Ida.

*Gingpapanaw ni Hesus kag Ida Doseng Apostoles agor Magbantala
(Mateo 10:5-15; Lukas 9:1-6)*

Pagkatapos it kina inglibot nina Hesus kag ibang mga baryo ag nagtudlo. ⁷ Ag gingtawag Nida kag Ida doseng apostoles, ag sinra ay Ida ingpapanaw it tig-ruha-ruha, ag ingtaw-an Nida it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga mayaot.

⁸ Sa inra pagpanaw, sinra ay Ida gingtugon nak indi magraya it aber niong gamit, puyra yang sa inra bakulo. Indi ra kuno sinra magraya it bayon nak pagkaon, o magbitbit it binagtong, o magsuksok it kwarta sa inra panghagkos. ⁹ Indi ra kuno ninra puyding dublihon kag inra suksok nak baro, pero puyde sinrang magsuksok it inra sandalyas. ¹⁰ Gingsiling pa sinra ni Hesus, “Pag abatunon kamo it usang tagbayay, ay ruto yangey kamo madayon sa inra bayay hastang maghalin kamo rutong lugar. ¹¹ Kung indi gibatunon o girunggan kag inro ingtutudlo sa usang lugar, ay halin kamo raha. Pero sa inro paghalin ay paypage anay it taybo kag inro siki bilang pamatuor it inro paandam sa inra nak wayaey kamo it salabton sa inra kabuhi.”

¹² Kada, nagpanaw sinra ag nagwali nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy sa inra mga kasal-anan. ¹³ Nagpalayas sinra it maramong mayaot sa mga tawo, ag kag ibang masakit ay ingbanlusan ra ninra it lana it olibo ag gingpaado.

*KAG PAGMATAY KANG JUAN NAK MANUGBAWTISMO
(Mateo 14:1-12; Lukas 9:7-9)*

* 6:3 6:3 o “maguyáng.”

¹⁴ Waya narugay, narunggan ni Haring Herodes Antipas† kag mga inghihimo ni Hesus, dahil Sida ay bantog. Inggwa't mga nagsiling, "Sida kuno ay si Juan nak Manugbawtismo nak nabanhaw, kada inggwa Sida it gahom pramas makahaman it milagro!"

¹⁵ Pero kag iba ay nagsiling, "Sida ay si Propeta Elias!"

Ag kag siling ray it iba ay, "Sida ay usang propeta nak tuyar sa mga propeta it katong una!"

¹⁶ Pero kag siling ni Haring Herodes Antipas ay, "Ingpapugutaney nako si Juan nak Manugbawtismo! Nabanhaw baga sida?"

¹⁷ Nasiling nida kali dahil sa ida inghimo kang Juan it kato. Ida ingparakop si Juan, ingpagapos ag ingpaprismo, dahil imaw kag gusto it ida asawa nak si Herodias. Kaling si Herodias kag dating asawa it maguyáng ni Herodes nak imaw si Felipe. Ag parehong ingbuyagan nina Herodes ag Herodias kag inra unang asawa agor sinrang ruha kag maasawa.‡ ¹⁸ Dahil dili, puat ingbibisayahan ni Juan si Herodes nak, "Bawal sa Kasuguan it Dios nak asawahon nimo kag asawa it imo maguyáng."§

¹⁹ Kada, nagpahimot si Herodias kang Juan, ag gustong gador nidang ipamatay kali. Ugaling, indi nida kali mahimo, ²⁰ dahil si Juan ay ingtago ni Haring Herodes sa prisuhan. Inghimo nida kali dahil nahadlok sida kang Juan, kumo ayam nida nak kali ay maadong tawo ag balaan. Ag inggwa ra it oras nak gusto nidang magrungog sa ingwawali ni Juan, aber sida ay nakukunsensya sa mga bisaya nak ida narurunggan.

²¹ Pero it katong huli, nagkainggwa't lugar si Herodias nak tumanon kag ida hanrom. Nag-abot kag kumpli-anyo ni Haring Herodes, ag nagkainggwa't rakong punsyon para sa mga opisyales, mga pinunong sundalo, ag mga dungganong tawo sa probinsya it Galileya. ²² Sa tunga it inra kasadyahan ay nagsuyor ag nagsadaw kag rayagang anak ni Herodias. Namut-an kali ni Haring Herodes ag ida mga bisita.

Kada, napasiling si Haring Herodes sa rayaga, "Hagara kag aber niong imo magustuhan ag ako kali ita-o sa imo!" ²³ Ag nagsumpa pa sida, "Aber ni-o kag imo hagaron ay ako ita-o, aber katunga pa it ako gingharian."

²⁴ Nagliwas anay kaling rayaga ag nagpangutana sa ida nanay, "Nay, ni-o kag ako ahagaron?"

Sabat ni Herodias, "Kag uyo nganat ni Juan nak Manugbawtismo."

²⁵ Sa nak raan ay nagrayagan kaling rayaga pabalik sa Hari ag nagsiling, "Kag gusto nako nak ita-o nimo sa ako ngasing nak raan ay kag uyo ni Juan nak Manugbawtismo nak nakabutang sa bandihado."

²⁶ Dahil dili nasubo nak gador si Haring Herodes, pero dahil sa ida gingpromisa sa atubangan it ida mga bisita ay waya sida it gustong baliwayaon kag ida binisayahan sa rayaga. ²⁷ Kada sa nak raan gingpapagto nida sa prisuhan kag usang sundalo ag ingsugo nak bay-on kag uyo ni Juan. Nagpagto katong sundalo sa prisuhan ag ingpugutan si Juan. ²⁸ Gingraya it kali kag uyo ni Juan nak nakabutang

† 6:14 6:14 Prinsipe Herodes Antipas kag usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog.

‡ 6:17 6:17 Nagpakasay si Herodias kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-o nag-iba kang Prinsipe Herodes Antipas nak manghor it kali.

§ 6:18 6:18 Basaha ra sa Lev. 18:16.

sa bandihado ag ingta-o sa rayaga. Pagkabaton nida, ingta-o ray nak raan nida kina sa ida nanay. ²⁹ It katong nabalitaan kali it mga manugsunor ni Juan, gingpagtuan ninra ag ingbaoy kag ida yawas ag ingyubong sa usang pantyon.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA PALIBOT IT GALILEYA

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libo nak Tawo
(Mateo 14:13-21; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Ngasing, nagbalikey kag mga apostoles ni Hesus sa Ida, ag nag-uma sinra it tanan nak inra nahimo ag naitudlo. ³¹ Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Kitay, mapagto anay sa usang lugar nak medyo mayado-yado sa karamuan agor makapahuway kamo.” Ida kali gingsiling dahil waya gitutungon kag pag-inabot it mga tawo, ag halos ay nawawar-aney sinra it oras nak makapahuway o makakaon it maado.

³² Kada, nagsakay sinra sa rayapang patabok sa lugar nak waya't mga tawo. ³³ Pero nakita sinra it maramong tawo ag naayaman ninra kag inra rumbo, kada nagrali-rali sinra it baktas halin sa iba't-ibang mga banwa, ag kag iba ay nauna pa ruto kana Hesus.

³⁴ Pagrunggo nina Hesus sa habig it baybay, nakita ninra kag abang ramong tawo. Naluoy si Hesus sa inra, dahil sinra ay tuyar sa mga karnero nak waya it manugbantay.* Ag sinra ay Ida ingtudluan it maramong mga bagay.

³⁵ Tong pasugbuhoney kag adlaw, kag Ida mga disipulos ay nag-payungot sa Ida ag nagsiling, “Bukir pa man kali ag haponey. ³⁶ Kada papagtu-a anay kinang mga tawo raha sa inggwa't mga bayay ag sa mga baryo nak asa palibot, pramas makabakay sinra it inra makakaon.”

³⁷ Pero nagsabat si Hesus sa inra, “Kamo it mapakaon sa inra.”†

Ag nagpangutana sinra, “Hariin ra namo abay-on kag kwatang ibakay it ipakaon sa inrang tanan? Kung mabakay kami it tinapay nak ipakaon sa inra ay halos tuyar sa wayong buyan nak kita‡ it trabahador kag amo magagastos!”

³⁸ Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Pilang gador kag tinapay nak hina sa inro? Hala, toy ag usisa-a anay.”

Pagkausisa ninra ay nagsiling sinra, “Inggwa yang dili sa atong tanan it limang bilog nak tinapay ag inggwa ra it ruhang bilog nak tinapahan nak isra.”

³⁹ Gingpaingkor sinrang tanan ni Hesus it punsok-punsok sa bag-ong tubo yang nak hilaunon. ⁴⁰ Ngani, kag mga tawo ay nag-iningkor it punsok-punsok. Kag iba ay sanggatos, kag iba ay singkwenta.

⁴¹ Gingbaoy ni Hesus kinang limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra. Nagtanga Sida sa langit ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida gingparti-parti kaling mga tinapay hastang kali ay nagramo ag ingta-o sa Ida mga disipulos agor sinra kag magpana-o sa tanang mga tawo. Ag imaw ra kag Ida inghuman sa ruhang bilog nak tinapahang isra.

* **6:34** 6:34 Basaha ra sa Bil. 27:17 ag Eze. 34:5. † **6:37** 6:37a Basaha ra sa 2 Hari 4:42-44.

‡ **6:37** 6:37b Kali ay 200 denaryo sa inra kwarta.

⁴² Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. ⁴³ Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga naturang tinapay ag tinapahan nak isra, ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.

⁴⁴ Kag ingbilang yang ninra ruto sa mga nagkaon ay mga kayake nak nag-abot it limang libo.

Kag Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw it Ragat
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Pagkakaon, ingpasakay nak raan ni Hesus kag Ida mga disipulos sa rayapang ag ingpauna sa tabok it ragat papagto sa banwa it Betsayda habang Ida ingpapauli kag mga tawo. ⁴⁶ Pagkahalin it mga tawo, ausa Sidang nabilin ruto ag nagtukar Sida sa baguntor agor magpangamuyo.

⁴⁷ It katong gumab-ey asa yaworey kag rayapang nak ingsasakan it mga disipulos ni Hesus, ag Sida ay nabilin ruto sa takas nak ausa. ⁴⁸ Nakita ni Hesus nak napapaka-hirapan sa paggaor kag Ida mga disipulos dahil sungsungon kag hangin. Mga bandang alas kwatro it aga,[§] natyamparan sinra ni Hesus nak nagpapanaw sa ibabaw it tubi,* ag pay alampasan tan-a sinra ni Hesus.

⁴⁹ Pero nakita Sida it Ida mga disipulos nak nagpapanaw sa ibabaw it tubi ag kabi ninra Sida ay murto, kada napaukaw sinra. ⁵⁰ Tanan sinra ay nakakita sa Ida ag abang kahadlok ninra.

Pero sa nak raan nagbisaya si Hesus sa inra, “Aya kamo gikahadlok! Ako kali! Kusuge kag inro buot!” ⁵¹ Masunor, nagsakay Sida sa inra rayapang ag naggulpi it kalma kag hangin. Ag subra kag inra katingaya, ⁵² dahil waya pa gihapon ninra naisip kung sin-o talaga Sida aber it katong Ida mapakaon kag karuramong tawo it pilang bilog yang nak tinapay, dahil buko pa ninra kali kayang isipon.

Kag Pagpaado ni Hesus sa mga di Sakit sa Genesaret
(Mateo 14:34-36)

⁵³ Pagkatapos, nagtabok sinra sa ragat ag nagrunggo sa lugar it Genesaret ag inra ingsaog kag inra ingsakan nak rayapang. ⁵⁴ Pagkasalta ninra, nakilaya nak raan si Hesus it mga taga-ruto, ⁵⁵ ag gingpamalitang raan sa tanang lugar palibot ruto kag pag-abot Nida. Ag naggayak sinra pramas ray-on kag inra mga masakit, aber katong mga asa rudan, aber hariin man sinrang lugar nak inra narunggan nak hagto si Hesus. ⁵⁶ Ngani, aber hariin Sida magpagto, sa mga banwa, baryo o bukir man, ay ingraraya it mga tawo kag inra mga di sakit sa inra mga plasa. Nagpapakitluoy sinra sa Ida nak aber pahuytan yang kag gadar it Ida baro† agor sinra ay mag-ado. Ag kag tanang mga tawo nak nakahudot rili ay talagang nag-ado.

7

Kag Pagtudlo it mga Pariseo ay Buko Kumporme sa Kasuguan it Dios
(Mateo 15:1-20)

¹ Usang adlaw, inggwa it mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan halin sa Herusalem nak nagpayungot kang Hesus. ² Ag

§ 6:48 6:48a o “pang-ap-at nak pagrilyebo it gwardya sa gab-i.” Kali ay tuna sa mga bandang alas tres hastang alas sais. * 6:48 6:48b Basaha ra sa Job 9:8 ag Sal. 77:19. † 6:56 6:56 Basaha ra sa Bil. 15:38-39.

nakita ninra nak kag Ida mga manugsunor ay nagkakaon nak waya anay gipapanghinaw ag kali ay buko kumporme sa inra gingtutudlo.

³ (Dahil kag mga Pariseo ag tanang mga lahi it Hudyo ay indi magkaon hastang waya sinra nakakapanghinaw it damot, kumporme sa sulunranon nak namat-an it inra mga maguyang. ⁴ Ag kung sinra ay halin sa merkado, indi anay sinra magkaon hastang waya pa sinra nakakalimpyo it inra yawas agor mawagit kag mga mabuling o mga kasal-anan nak nagtapon sa inra halin sa ibang mga tawo ruto sa merkado. Ag maramo pa kag inra mga gingsusunor tuyar sa paghugas it mga tasa, pitsil, ag kalderong bronse, imaw ra kag pagpunas anay sa inra mga pasanrigan sa pagkaon, bag-o kali gamiton.)

⁵ Kada, nagpangutana kaling mga Pariseo ag mga Manunudlo kang Hesus, “Asing waya gisusunor kaling Imo mga manugsunor sa mga sulunranon nak namat-an it ato mga maguyang, ag nagkakaon yang sinra it waya gipapanghinaw it damot?”

⁶ Gingsabat sinra ni Hesus:

“Tamang gador kag ingsiling it Dios parayan kang Propeta Isaias tungor sa inro nak mga pakitang tawo yang! Dahil kali kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan.

“Ingtatahor yang Ako it kaling mga tawo sa inra yuba, pero kag inra tagipusyon ay mayado sa Ako.

⁷ Waya it puyos kag inra pagdayaw sa Ako, dahil kag inra ingtutudlo ay mga kasuguan yang it tawo, pero inra ingsiling nak kina ay mga Kasuguan kuno Nako.*

⁸ “Gingbabaliwaya ninro kag Kasuguan it Dios ag imaw ninro it gingpapalabi kag pagsunor sa mga sulunranon it mga tawo.”

⁹ Nagpadayon pa Sida sa pagsiling, “Talagang kamo ay maayo maghuman it mga parayan pramas mabaliwaya kag Kasuguan it Dios, agor kag asunron ay kag inro mga sulunranon! ¹⁰ Di бага, nagsiling si Moises, ‘Tahura kag imo tatay ag nanay,† ag ‘Si-o man kag magsumpa sa ida tatay ag nanay ay dapat mamatay.‡ ¹¹ Pero sa inro pagtudlo, kag usang tawo ay puyding magsiling sa ida mga maguyang nak, ‘Ibulig tan-a kali nako sa inro, ugaling “Kurban” kali, nak kag gustong bisayahon ay inghalarey kali nako sa Dios,’ kada bukoey sida obligado nak sustentuhan pa kag ida mga maguyang. ¹² Dahil dili sa inro ingtutudlo ay ingbabay-an ninro it lugar nak makabulig kag mga anak sa inra mga maguyang. ¹³ Ingbabaliwaya ra ninro kag mga bisaya it Dios ag ingtutuman yang kag inro mga sulunranon. Ag buko yang kali kag inro ginghuhuman kundi maramo pang iba.”

Kag Nagpapabuling sa Tawo sa Pagmuyat it Dios

(Mateo 15:10-20)

¹⁴ Gingpayungot liwat ni Hesus kag mga tawo sa Ida ag ingsilingan nak, “Panimati-i kaling ibisaya Nako sa inro ag intyendihon it maado.

¹⁵ Waya it bagay nak nagsusuyor sa yawas it tawo pramas sida ay maging mabuling sa pagmuyat it Dios kundi katong nagliliwas. ¹⁶ Kung gusto ninro nak makaintyendi ay panimati it maado.”

¹⁷ Pagkatapos, ingbadaan ni Hesus kag mga tawo ag kaibahan kag Ida mga manugsunor ay nagsuyor sinra sa bayay nak inra ingdadayunan.

* 7:7 7:7 Isa. 29:13. † 7:10 7:10a Exo. 20:12. ‡ 7:10 7:10b Exo. 21:17.

Ag ruto ay gingpangutana Sida it Ida mga manugsunor tungor sa Ida ingbisaya. ¹⁸ Siling Nida sa inra, “Asi pati ra kamo ay waya pa nakaintyendi! Waya pa бага ninro naiintyendihe nak aber ni-o kag nagsusuyor sa yuba it tawo ay indi makapabuling sa ida, ¹⁹ dahil kali ay nagdidiretso sa bituka buko sa tagipusuon, ag kali ay inaliwas?” Sa pagbisaya Nida it kali ay Ida gingsisiling nak tanang pagkaon ay malimpyo ag puyding kaunon.

²⁰ Padayon pa Nida nak ingsiling, “Ngani, kag kayainan nak nagliliwas sa tagipusuon it tawo ay imaw kag nagpapabuling sa ida. ²¹ Dahil naghahalin sa tagipusuon kag mga hanrom nak mayain tuyar sa pag-ubay sa buko ida sariling asawa, pagpanakaw, pagpangmatay, pagpangawatan, ²² kahakugan, kayainan, pangluko, malaw-ay nak hanrom, pagkahili, pagpasipala, kahambugan, ag kuyang kag pag-iisip sa paghimo it tama. ²³ Kaling tanan nak mayaing mga bagay nak naghahalin sa tagipusuon it tawo ay imaw kag nagpapabuling sa tawo.”

Kag Pagtu-o it Usang Kabade nak Buko Hudyo

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Pagkatapos, naghalin ruto si Hesus ag nagpagto sa mga lugar palibot sa banwa it Tiro. Ruto nagdayon Sida sa usang bayay ag waya tan-a Sida it gusto nak maayaman it mga tawo nak hagto Sida, ugaling ay indi nak gador kali matago sa inra. ²⁵ Ruto ay inggwa't nag-iistar nak usang kabade nak kag anak nak kabade ay nasasaniban it mayaot. Nagpayungot kaling nanay kang Hesus ag nagyuhor sa Ida atubangan. ²⁶ Kaling nanay ay buko Hudyo, kundi usang Griyego nak taga-Siropenisya. Sida ay nagpakitluoy gihapon kang Hesus nak palayason kag mayaot sa ida anak.

²⁷ Ugaling gingsabat sida ni Hesus, “Abusgon anay kag mga anak, dahil buko tama nak bay-on kag pagkaon sa mga anak ag ibahog sa mga iro.”§

²⁸ Pero nagsabat kaling nanay, “Oho ngani, Gino-o, pero miskin kag mga iro nak nagbabantay sa irayom it lamesa ay nagkakaon ra it mga mumog nak nahuhuyog it mga anak.”

²⁹ Kada, nagsabat si Hesus sa ida, “Dahil sa imo sabat nak kina, makakapauliey ka it hanuyos. Katong mayaot ay naglayasey sa imo anak.”

³⁰ Nagpauliey matuor katong nanay ag nakita nida nak kag ida anak ay maadoy kag pagpahuway, ag kag mayaot ay wayaey sa ida.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak Bungoy ag Apa

³¹ Pagkatabo rili naghalin si Hesus sa lugar it Tiro. Nagdiretso anay Sida sa banwa it Sidon ag bag-o Sida bumalik sa habig it Ragat it Galileya ay naglikaw anay Sida papagto sa lugar it Decapolis (o Sampuyong Syudad). ³² Gingraya sa Ida ruto it mga tawo kag usang tawo nak bungoy ag apa. Nagpakitluoy sinra kang Hesus nak ipatong kag Ida damot dili sa tawo agor sida ay mag-ado.

³³ Gingraya sida ni Hesus sa uunhan nak mayado sa mga tawo. Ingsuksok anay Nida kag Ida mga tudlo sa buho it magkanyudong talinga it kaling tawo. Masunor ay gingruy-an Nida kag Ida damot

§ 7:27 7:27 Kag Ida gustong bisayahon nak mga anak ay mga lahi it Hudyo ag kag mga iro ay katong buko mga Hudyo.

ag gingsapilir kag rila it kaling tawo, ³⁴ bag-o nagtanga Sida sa langit ag naghingab it marayom. Pagkatapos, nagsiling Sida sa tawo, “Epata.” Kag gustong bisayahon it kali ay “Maabrihan ka.” ³⁵ Sa nak raan naabrihan kag ida talinga ag sida’y nakarungog ag pay nagyuga kag ida rila, ag nakabisaya sida it tadlong.

³⁶ Gingpakatugon ni Hesus kag mga tawo nak nagsinunor gihapon sa inra nak inding gador mag-uma aber kanin-o it tungor rili sa Ida inghimo. Pero aber ni-o Nida it piga ay lalo pa ngani sinra nak nagpang-uma-uma. ³⁷ Ag kag mga tawo nak nakarungog ay abang katingaya ag nagsiling, “Aba, abang ado kag Ida inghuman no! Napapaado Nida kag bungoy ag kag apa.”*

8

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Ap-at nak Libong Tawo (Mateo 15:32-39)

¹ It katong panahon nak kato ra, nagtipon ray kag maramong tawo agor magpanimati kang Hesus. Ag tong naubusan sinra it pagkaon ay ing-ayaba Nida kag Ida mga disipulos ag nagsiling, ² “Naluluoy Ako riling mga tawo. Tatlong adlawey nato sinrang kanunot ag wayaey sinra it akaunon. ³ Waya Ako it gustong pahalinon sinrang gutom sabaling malupyoy sinra sa rayan, ag mayado pa man kag ginghalinan it iba sa inra.”

⁴ Nagsabat kag Ida mga disipulos, “Riin kita mabaoy it ipakaon sa tuyar it ramong tawo rili sa lugar nak waya it kabayay-bayay?”

⁵ Nagpangutana si Hesus, “Pilang bilog kag tinapay ninro raha?” Sabat ninra, “Pito.”

⁶ Masunor, ingpaingkor anay ni Hesus kag mga tawo, ag ingbaoy Nida katong pitong bilog nak tinapay. Nagpasalamat anay Sida sa Dios, ag ingparti-parti Nida kali hastang nagramo bag-o ingta-o sa Ida mga disipulos, ag sinra ray kag nagpana-o sa mga tawo. ⁷ Inggwa ra sinra it pilang bilog nak tinapahang isra nak maintik, ag pagka-pasalamat ray ni Hesus sa Dios, Ida gingsugo sa mga disipulos nak kali ay inra ra ipana-o sa mga tawo.

⁸ Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it pitong marakong tabig. ⁹ Kag ingbilang yang ninra ruto sa mga nagkaon ay nag-abot it subrang ap-at nak libo.

Pagkatapos, ingpapauliey ni Hesus kinang mga tawo. ¹⁰ Bag-o nagsakay Sida sa rayapang kaibahan kag Ida mga disipulos papagto sa lugar it Dalmanuta.

Ingbisayahan ni Hesus kag mga Pinuno nak Nagpupurba sa Ida (Mateo 12:38-42; Mateo 16:1-4; Lukas 11:29-32)

¹¹ Pag-abot ninra ruto, inggwa’t mga Pariseo nak nagpayungot kang Hesus ag ingkumpronta Sida. Gusto ninrang purbahan kung talagang Sida ay ingparaya it Dios, kada naghagar sinra it usang milagro halin sa langit bilang pamatuor. ¹² Napahingab si Hesus it marayom ag nagsiling, “Asi arang kag mga tawo sa ngasing nak panahon ay perming naghahanap yang it mga milagro? Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Indi nak gador Ako magpakita sa inra it milagro!”

* 7:37 7:37 Isa. 35:5.

13 Pagkasiling ni Hesus it kali, binadaan Nida sinra ag nagsakay ray sinra it Ida mga manugsunor sa rayapang ag nagtabok papagto sa ibang baybay.

Kag Paandam Tungor sa mga Salang Pagtudlo it Pariseo ag Saduseo (Mateo 16:5-12)

14 Habang nakasakay sinra patabok it ragat, namalayan it mga manugsunor nak waya yaki sinra it rayang bayon nak pagkaon, puyra yang sa usang bilog nak tinapay. 15 Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Mag-andam kamo sa pangpaalsa* it mga Pariseo ag ni Haring Herodes.”

16 Pagkarungog kali it mga manugsunor, nag-istoryahan sinra. Siling ninra, “Waya abi kita it bayon nak tinapay e.”

17 Ayam ni Hesus kag inra ing-iistorya, kada ingpangutana Nida sinra, “Asing ingkakilibng ninro kung waya man kamo it bayon nak tinapay? Waya pa baga gihapon kamo nakakaintyendi? Talaga baga nak matugasey kag inro mga tagipusuon?† 18 Inggwa nak gador kamo it mga mata, indi baga kamo makakita? Inggwa ra kamo it mga talinga, indi baga kamo makarungog?‡ Waya baga ninro natatanra-e kag Ako ginghimo? 19 It katong Ako ingparti-parti kag limang bilog yang nak tinapay hastang kina ay nagramo ag gingpakaon sa subrang limang libong tawo, pilang tabig kag tura nak inro natipon?”

Sabat ninra, “Dose.”

20 “Ay it katong ingpakaon Nako kag subrang ap-at nak libong tawo it ingparti-parti nak pitong bilog yang nak tinapay hastang kina ra ay nagramo, pilang marakong tabig kag tura nak inro natipon?”

Sabat ray ninra, “Pito.”

21 Ag siling Nida sa inra, “Hay waya pa gihapon ninro naiintyendihe!”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Bulag sa Betsayda

22 Ngasing, nagrunggoey sinra mayungot sa banwa it Betsayda. Ruto ay inggwa't mga tawo nak nagraya kang Hesus it usang kayaking bulag, ag nagpakitluoy sinra sa Ida nak Ida kali huylan agor mag-ado. 23 Ging-agkay anay Nida kaling bulag paliwas sa baryo. Ruto ay Ida ingruyan kag mga mata it kaling bulag bag-o inghuylan kag mga mata it kali ag ingpangutana, “Inggwa'y ka't nakikita?”

24 Nagmuyat kag bulag it diretso ag nagsiling, “Inggway ako't nakikita nak mga tawo, ugaling sinra ay pay mga kahoy nak nagpapanaw.”

25 Ginghuylan liwat ni Hesus kag mga mata it kaling bulag. Nagtarok kali ag nakakita sida it maado dahil nagbalikey kag ida dating pagmuyat. 26 Pagkatapos, ingpapauliey sida ni Hesus, pero ingtugon sida, “Ayaey girayan sa baryo.”

Kag Pagkakilaya ni Pedro kang Hesus Bilang Gingpromisang Kristo (Mateo 16:13-20; Lukas 9:18-21)

27 Pagkatapos, nagpadayon si Hesus ag kag Ida mga manugsunor sa inra pagpanaw papagto sa mga baryo sa palibot it Cesareya Pilipos. It kag sinra ay nagpapanaw, pinangutana sinra ni Hesus, “Sin-o kuno Ako siling it mga tawo?”

* 8:15 8:15 Kag pangpaalsa nak inggamit it mga lahi it Hudyo ay “lebadora,” nak sa Ingles ay “yeast.” Sa inra pagmuyat kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan. † 8:17 8:17 Isa. 6:9-10 ag Jer. 5:21. ‡ 8:18 8:18 Eze. 12:2.

²⁸ Ag nagsabat sinra, “Kag siling it iba, Ikaw kuno si Juan nak Manugbawtismo. Siling ray it iba, Ikaw kuno ay si Propeta Elias. Ag inggwa ra it nagsisiling nak, Ikaw kuno ay usa sa ibang mga propeta it kato.”

²⁹ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, “Pero kamo, sin-o Ako para sa inro?”

Kag nagsabat ay si Pedro, “Ikaw kag gingpromisang Kristo.”

³⁰ Pagkarungog it kali ni Hesus, ingtugon Nida sinra nak inding gador giuma kali aber kanin-o.

Kag Pagpasador ni Hesus Tungor sa Ida Arayanang Hirap ag Kamatayon

(Mateo 16:21-28; Lukas 9:22)

³¹ Ag nagtunaey si Hesus it pagpahadag sa Ida mga manugsunor nak Sida, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay kinahangyan nak magtiis it maramong hirap ag isikway it mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan. Siling pa Nida, Sida ay amasyon, pero sa pangtatlong adlaw, Sida ay mababanhaw. ³² Mahadag kag Ida pagbisaya it kali sa inra. Ag dahil dili, ingranya anay Sida ni Pedro sa habig-habig ag gingsaway, dahil abi nida ay nagpapangasa si Hesus.

³³ Pero ingtalikran Nida si Pedro ag habang nagmumuyat Sida sa Ida mga manugsunor ay ingsaway ray Nida si Pedro ag nagsiling, “Payado sa Ako, Satanas! Kag imo ging-iisip ay buko para sa Dios kundi para sa tawo.”

Dapat Maging Hanra sa Hirap nak Aaguman sa Pagsunor kang Hesus
(Mateo 16:24-28; Lukas 9:23-27)

³⁴ Ag ingpapayungot ni Hesus kag mga tawo kaumir kag Ida mga manugsunor, ag nagsiling sa inra:

“Sin-o man sa inro kag gustong magsunor sa Ako ay dapat limtan kag ida sariling kagustuhan, ag pas-anon kag ida krus, nak kag gustong bisayahon ay hanraey sidang magtiis it hirap hastang sa kamatayon, alang-alang sa ida pagsunor sa Ako. ³⁵ Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako, ag para sa pagpalapnag it Maadong Balita, ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan. ³⁶ Dahil ni-o kag mapapakamos it usang tawo aber mapasa-ida man kag bug-os nak kalibutan, kung mawawagit ra kag ida kabuhi? ³⁷ Mababayduhan baga it aber niong butang it tawo kag ida kabuhi? Syempre indi!§ ³⁸ Sa ngasing nak panahon kag mga tawo ay subrang yainey ag buko matutom sa Dios! Ag aber sin-o man kag mahuda nak magsiling nak sida ay nagsusunor sa Ako ag sa Ako mga bisaya, ay Ako ra sida ikahuda sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, raya kag kahimayaan it Ako Tatay sa langit kaibahan kag mga balaan nak anghel.”

§ 8:37 8:37 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

9

¹ Ag nagpadayon Sida sa pagsiling, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Inggwa it ibang nagtitinrog dili nak indi makaagom it kamatayon, hastang waya ninra nakikita kag gamhanang paghari it Dios.”

Kag Pagyabot it Hitsura ni Hesus

(Mateo 17:1-8; Lukas 9:28-36)

² Pagkalipas it an-om nak adlaw, gingnunot ni Hesus sina Pedro, Santiago ag Juan patukar ruto sa usang mataas nak baguntor nak sinra-sinra yangey. Sa inra pagtukar, si Hesus ay nauuna sa inra ag kaling tatlo ay nagsusunor sa Ida. It katong hagtoy sinra nakita ninra nak nagyabot kag hitsura ni Hesus sa inra atubangan. ³ Pati kag Ida baro ay nagputi it kasuilaw, ag kag puti it kali ay mas subra pa sa pinakamaadong pangkula. ⁴ Ag it yang pakita sina Propeta Elias kaibahan ni Moises, ag sinra ay nagpakig-istorya kang Hesus.

⁵ Kada, napasiling si Pedro kang Hesus, “Maestro, maado nak hali kami! Matukor kami it tatlong pasilungan no? Usa para sa Imo, usa para kang Moises ag usa para kang Elias.” ⁶ Imaw kag ida nasiling dahil buko nida ayam kung ni-o kag ida ibisaya, dahil sa kahadlok ninra.

⁷ Ag imaw katong nayampuyan sinra it rampog, ag halin raha ay inggwa it Boses nak nagsiling, “Imaw kali kag Ako Pinalanggang Anak. Panimati kamo sa Ida!”

⁸ Pagkawagit it kinang rampog, nagpanglingat-lingat sinra, ugaling wayaey sinra it ibang nakita ruto kundi si Hesus yangey.

⁹ Ag habang nag-uus-os sinra halin sa baguntor, ingtugon sinra ni Hesus nak, “Aya gipang-uma-umaan aber kanin-o kag inro nakita, hastang waya pa nababanhaw Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.” ¹⁰ Kada ngani naghupos yang sinra, pero nagpinangutan-an sinra sa usa'g-usa kung ni-o kaling Ida gingsisiling nak mababanhaw Sida.

¹¹ Masunor, ingpangutana ninra si Hesus nak, “Asing nagsisiling kag mga Manunudlo it Kasuguan nak dapat magpaali anay si Propeta Elias?”

¹² Nagsabat si Hesus, “Matuor, dapat magpaali anay si Elias para maghanra it tanang butang.* Ag di бага inra gingsuyat ra nak Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay dapat magtiis it maramong hirap ag pagsikway?† ¹³ Pero kag Ako masisiling sa inro ay nakapaley si Elias ag inra ingpahirapan sida kumporme sa inra gusto, suno sa nakasuyat nak matatabo sa ida.”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak nak Ingsaniban it Mayaot

(Mateo 17:14-21; Lukas 9:37-43a)

¹⁴ Pagbalik ni Hesus ag Ida tatlong disipulos sa ibang nabilin nak mga manugsunor sa ubos it baguntor, nakita ninra nak abang ramong tawo kag nakapalibot sa inra. Inggwa ra ruto it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga manugsunor ni Hesus nak nagsusuay-suayan.

¹⁵ Abang katingaya it mga tawo pagkakita kang Hesus, ag sa nak raan ay nagrayagan sinra ag masadya nak nagsapoy-sapoy sa Ida.

¹⁶ Ag nagpangutana Sida sa inra, “Ni-o kag inro ingsusuayan?”

* 9:12 9:12a Basaha ra sa Mal. 4:5. † 9:12 9:12b Basaha ra sa Isa. 53:3.

17 Ag ruto sa karamuang mga tawo ay inggwa it usa nak nagbisaya sa Ida, “Maestro, gingraya nako sa Imo kag ako anak nak binatilyo nak naudom, dahil sida ay ingsasaniban it mayaot. 18 Ag bawat ing-aabot sida ay inabuyagsak sida it kali. Nagsusubo kag ida yuba, nagpapagot kag ida mga ngisi, ag napanugas sida. Nagpapangabay ako sa Imo mga disipulos nak palayason kaling mayaot, pero indi ninra kayang himuon kali.”

19 Nagsabat si Hesus, “A! Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay mga waya’t pagtu-o! Hastang sauno pa Nako kamo dapat nak ibhan ag tis-an? Hala! Maley, ray-a kinang imo anak dili sa Ako.”

20 Ag ingraya ngani ninra kinang anak sa Ida. Pagkakita it mayaot kang Hesus, sa nak raan gingpasalikar katong anak ag kali ay nagtumba ag nagkisay-kisay sa raga habang nagsusubo kag yuba.

21 Nagpangutana ngasing si Hesus sa tatay it kaling anak, “Kag-uno pa sida gitutuyar it kali?”

Sabat it tatay, “Tuna it katong maisot pa sida. 22 Maramong besesey nak sida ay ingbubuyagsak it kali sa kayado ag sa tubi agor matyon. Maluoy Ka sa amo, ag kung puyde, buligi kami.”

23 Siling ni Hesus sa ida, “Asing masiling ka nak, kung puyde! Tanan ay mahihimo sa usang nagtutu-o.”

24 Sa nak raan napaukaw kinang tatay ag nagsiling, “Nagtutu-o ako. Buligi pa ako nak mahusto kag ako pagtu-o sa Imo!”

25 Pagkakita ni Hesus nak maragipon kag mga tawo sa inra ay Ida ingsaway kinang mayaot nak nagsanib sa anak, “Ikaw mayaot nak nagpapangbungoy ag nagpapang-udom, layas hina sa ida ag badaey nak gador gibalik!”

26 Pakaidagak nak gador kinang mayaot nak asa anak ag pakakisay-kisay it tudo kali, bag-o naghaliway sa anak. Ag kinang anak ay pay minatayey gimuyatan, kada napasiling kag karamuang tawo, “Minatayey sida!” 27 Pero inghuytan ni Hesus sa damot kinang anak ag ingbangon. Ag nakatinrog ngani kinang anak.

28 Pagkatapos, nagsuyor sina Hesus sa bayay nak inra ingdadayunan, ag it katong sinra yangey ay nagpangutana sa Ida kag Ida mga disipulos, “Asing waya namo napalayas katong mayaot?”

29 Gingsabat sinra ni Hesus, “Katong klase it mayaot ay inding gador mapalayas, kundi parayan yang sa pagpangamuyo.”

Ingpasador ray ni Hesus kag Tungor sa Ida Kamatayon

(Mateo 17:22-23; Lukas 9:43b-45)

30 Naghalin sina Hesus ruto ag nagrayan sa iba't-ibang lugar sa probinsya it Galileya. Ugaling waya Sida it gusto nak masaduran it mga tawo, 31 dahil ngasing ay Iday gingtutudluan kag Ida mga manugsunor sa pagsiling, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa damot it mga mahusgar sa Ako. Amatyon ninra Ako, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.” 32 Waya ninra kali naintyendihe, pero natahap sinrang magpangutana sa Ida.

Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan

(Mateo 18:1-5; Lukas 9:46-48)

33 Nagpadayon sina Hesus ag nakaabot sa syudad it Capernaum. Pagkasuyor ninra sa bayay nak inra ingdadayunan ay nagpangutana

Sida sa Ida mga manugsunor, “Ni-o katong inro gingsusuayan sa rayan?”³⁴ Pero naghupos yang sinra, dahil habang sinra ay nagbabaktas pa, sinra ay nagsusuay kung sin-o sa inra kag pinaka-yabaw sa tanan.

³⁵ Ngasing, nag-ingkor si Hesus ag Ida ging-ayaba kag doseng disipulos ag nagsiling sa inra, “Kung inggwa sa inro it gustong magpamuno, ay dapat sidang mapainubuson ag magserbisyo sa tanan.”

³⁶ Ag raha ra ay inggwa it usang anak ag kali ay Ida inghuytan ag ingpapayungot sa inra tunga, bag-o Ida ingkukupan ag nagsiling sa inra, ³⁷ “Aber si-o man kag nagbabaton sa usang mapainubusong tawo nak nagsusunor sa Ako, tuyar diling anak, ay nagbabaton ra sa Ako. Ag aber si-o man kag nagbabaton sa Ako ay buko Ako yang kag ida gingbabaton, kundi kag Dios nak nagparaya sa Ako.”

Kung Buko Ato Kalaban ay Kakampi Nato

(Lukas 9:49-50)

³⁸ Pagkatapos, nagsiling si Juan kang Hesus, “Maestro, nakakita kami it usang tawo nak nagpapalayas it mga mayaot sa paggamit it Imo pangayan ag ingsaway namo sida, dahil buko namo sida kaibahan.”

³⁹ Pero nagsabat si Hesus:

“Pabad-e yang ninro sida, dahil waya’t naghuhuman it milagro parayan sa Ako ngayan ag pagkatapos ay amayainon ray Ako. ⁴⁰ Dahil sida nak buko ato kalaban ay kakampi nato. ⁴¹ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Si-o man kag mapainom it aber usang basong tubi sa inro, dahil kamo ay nagsusunor sa Ako nak imaw kag Kristo, ay siguradong mabaton it premyo katong nagpainom sa inro.”

Kag Paandang Kung Kita Kag Maging Dahilan it Pagkasala it Iba

(Mateo 18:6-9; Lukas 17:1-2)

⁴² “Aber sin-o man kag maging dahilan it pagkasala it usang mapainubusong tawo tuyar riling mga anak nak nagtutu-o sa Ako, ay mas maado pang maghigot yangey sida sa liog it marakong bato nak panggiling ag ipilak sa ragat. ⁴³ Ag kung kag imo damot yang ra kag magiging dahilan it imo pagpakasala ay maado pa nak utuyon yangey kina. Mas maado pa sa imo nak makaagom it kabuhi nak waya’t katapusan nak utoy kag damot, kisa ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa impyerno kung hariin indi mapayong-payong nak kayado.” ⁴⁴ [“Hagto ra ay inggwa it mga apihis nak indi mamatay ag kayado nak indi mapayong-payong.”][†] ⁴⁵ “Ag kung kag imo siki yang ra kag magiging dahilan it imo pagpakasala ay maado pa nak utuyon yangey kina. Mas maado pa sa imo nak makaagom it kabuhi nak waya’t katapusan nak utoy it siki, kisa ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa impyerno.” ⁴⁶ [“Hagto ra ay inggwa it mga apihis nak indi mamatay ag kayado nak indi mapayong-payong.”] ⁴⁷ “Imaw ra, kung kag imo mata kag magiging dahilan it imo pagpakasala, yukata yangey kina. Mas maado pang makasuyor sa gingharian it Dios sa langit nak ausa it mata, kisa ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa impyerno, ⁴⁸ kung hariin ay

“ waya it pagkamatay kag mga apihis

[†] 9:44 9:44 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Markos ay waya naumir sa pagsuyat kag mga bersikulo 44 ag 46. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

ag kag kayado ay waya it pagkapayong.’§

⁴⁹ “Tuyar sa pagrayan it buyawan sa kayado pramas mabaoy kag buling, kag bawat tawo ra ay marayan it maramong hirap pramas makatuon kung pauno maging maadong manugsunor it Dios. Maado kag epekto it kina tuyar sa asin nak inglilimpyo kag ni-o mang mabutangan it kali.”*

*Kag Asin nak Nawar-an it Lasa
(Mateo 5:13; Lukas 14:34-35)*

⁵⁰ “Kag asin ay maado. Pero kung kag lasa it kaling asin ay mabaoy ay pauno pa kali ipang-asin? Tuyar sa maadong ingtata-o it asin, ray-a ra ninro sa inro kabuhi kag inro maadong kabubut-on ag maging maado kag inro pagsinunranan.”

10

KAG PAGPANAW NI HESUS PA-HUDEYA

*Kag Pagtudlo Tungor sa Pag-asawa ag Pagbuyag
(Mateo 19:1-12; Lukas 16:18)*

¹ Ngasing, naghaling sina Hesus sa Capernaum ag nagpagto sa probinsya it Hudeya bag-o nagtabok sa Suba it Jordan. Kag mga tawo ruto ay nagtinipon liwat sa Ida, ag kumporme sa batasang Ida dating inghuhuman ay ingtudluan ray Nida sinra.

² Inggwa ra it mga Pariseo ruto nak nagpayungot kang Hesus ag nagpangutana sa Ida, “Ingtutugutan baga it ato Kasuguan nak buyagan it usang kayake kag ida asawa?” Inra kali ingpangutana dahil gusto ninra nak purbahan Sida.

³ Gingbalik sa inra ni Hesus kag inra pangutana, “Asi, ni-o kag sugo sa inro ni Moises nahanungor sa pagbuyag?”

⁴ Sabat ninra, “Nasugot si Moises nak kag kayake ay puyding magbuyag sa ida asawa basta’t ahimuon nida kag Kasuyatan bilang pamatuor nak sinra ay buyagey.”*

⁵ Nagsabat si Hesus, “Dahil ngani abang tugas kamo it uyo, kada ingsuyat nida kina. ⁶ Pero tuna pa it katong una ay, ‘Gingtugay it Dios kag tawo, nak kayake ag kabade.’† ⁷ ‘Ngani, inabilin it kayake kag ida tatay ag nanay agor sida ay mapisan sa ida asawa ⁸ ag sinrang ruha ay magiging usa.† Bukoey sinra ruha kundi usa. ⁹ Kada ngani kag ingpag-usa it Dios, indi dapat pabuyagon it tawo.”

¹⁰ Pagkasabat it kina sa inra ni Hesus ay nagsuyorey sinra sa bayay nak inra ingdadayunan ag ruto nagpangutana kag Ida mga manugsunor it tungor raha. ¹¹ Siling Nida sa inra, “Aber si-o man kag kayake nak magbuyag sa ida asawa ag mag-asawa ray sa iba, sida ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa. ¹² Ag imaw ra, aber si-o man kag kabade nak magbuyag sa ida asawa ag mag-asawa ray sa iba, sida ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa.”

§ 9:48 9:48 Isa. 66:24. * 9:49 9:49 o “Ging-asinan it kayado.” Mababasa nato sa Levitico 2:13 kung paunong bawat inughalar ay ing-aasinan anay agor maging limpyo ag maging usang kahalambut-anan sa atubangan it Gino-o bag-o sunugon. * 10:4 10:4 Deu. 24:1-4. † 10:6 10:6 Hen. 1:27; 5:2. † 10:8 10:8 Hen. 2:24.

Gingbendisyunan ni Hesus kag mga Anak

(Mateo 19:13-15; Lukas 18:15-17)

¹³ Pagkatapos, inggwa it tawong nagraya it inra mga anak kang Hesus agor apabendisyunan sa Ida. Pero ingsaway sinra it mga disipulos.

¹⁴ Pero it katong nakita kali ni Hesus nahangit Sida ag napasiling sa inra, “Pabad-e kinang mga anak nak magpayungot sa Ako. Aya sinra gipigahe, dahil tuyar sa inra kag mapasakop sa paghari it Dios. ¹⁵ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber sin-o man kag indi magpasakop sa paghari it Dios it tuyar sa pagpasakop it usang anak sa ida maguyang, ay indi nak gador makasuyor sa Ida gingharian.” ¹⁶ Ag Ida ingkugos ag ingkukupan kag mga anak, bag-o Ida gingbendisyunan sinra sa pagpatong it Ida damot sa inra.

Kag Usang Manggaranon

(Mateo 19:16-30; Lukas 18:18-30)

¹⁷ It katong pahalinoney sina Hesus habang sa rayan sinra, inggwa't usang tawo nak nagrayagan pasapoy sa Ida ag nagyuhor sa Ida atubangan. Nagpangutana kaling tawo, “Maadong Maestro, ni-o kag ako dapat dapat himuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't katapusan?”

¹⁸ Nagsabat si Hesus sa ida, “Asing imo Ako gingtatawag nak maado? Waya't ibang maado kundi kag Dios yang. ¹⁹ Ag tungor ray sa imo pangutana, ayam ra nimo kag mga Kasuguan, ‘Indi magpangmatay, indi magpangawatan, indi magpanakaw, indi magtestigo it binakak laban sa imo isigkatawo, indi magpangrada, ag tahura kag imo tatay ag nanay.’”[§]

²⁰ Ag siling ray it kaling tawo, “Maestro, tuna sa ako pagka-maisot akoey kali ingtutuman.”

²¹ Nabatyagan ni Hesus nak nagyungot kag Ida buot sa ida ag ingmuyatan sida ag nagsiling, “Oho, pero puyra pa raha, inggwa pa it usang bagay nak kuyang sa imo. Pauli anay ag ibaligya kag imo tanang ari-arian, ag ibulig kag binta sa mga pobre. Pag nahimo nimo kina, magkakainggwa ka it kayamanan sa langit. Pagkatapos, balik ag magsunor sa Ako.”

²² Pagkarungog nida rili ay nasubo kaling tawo ag nagpanaw sida nak magub-at kag buot, dahil abang yaman sida.

²³ Pagkatapos, gingmuyatan ni Hesus kag Ida mga manugsunor ag nagsiling, “Abang hirap talaga para sa usang mayaman nak magpasakop sa paghari it Dios!”

²⁴ Abang katingaya it Ida mga manugsunor sa Ida ingsiling.

Ag nagsiling ray si Hesus sa inra, “Mga anak, abang hirap talaga nak magpasakop sa paghari it Dios! ²⁵ Mas marali pa para sa usang kamelyo nak magsuyor sa buho it radom kisa magpasakop kag usang mayaman sa paghari it Dios.”

²⁶ Lalo pang natingaya kag Ida mga manugsunor, kada nagpangutana ray sinra sa Ida, “Ay kung tuyar kina, sin-o yang kag maluluwas?”

²⁷ Ingpakamuyatan sinra ni Hesus ag nagsiling, “Imposible nak mahuman kali it tawo, pero kaya it Dios nak himuon kag tanan, dahil waya't imposible sa Dios.”

28 Ag nagsiling si Pedro, “Gino-o, ay pauno kami? Ingbadaan namo kag tanan ag nagsunor kami sa Imo.”

29 Nagsabat si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya't tawo nak nagbada it ida bayay o mga hali nak kayake ag kabade, o nanay, tatay, mga anak o mga duta, alang-alang sa pagsunor sa Ako ag sa pagpalapnag it Maadong Balita, ³⁰ nak indi makabaton it mas subra pang kabuganaan para sa tanang ida ingbadaan. Kinang tanan ay mabalik sa ida ngasing, tuyar sa, kabuganaan sa mga bayay, mga hali nak kayake ag kabade, o nanay, mga anak ag mga duta, ugaling makaagom ra sida it pagpahirap. Ag sa paabuton nak panahon ay mabaton ra sida it kabuhi nak waya't katapusan. ³¹ Maramong ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton, ag kag mga ingmumuyatan nak pay waya't puyos sa ngasing ay imaw kag makikilaya nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton.”*

*Kag Pagpasador ray Liwat ni Hesus Tungor sa Ida Kamatayon
(Mateo 20:17-19; Lukas 18:31-34)*

32 Pagkatapos, nagpadayon sina Hesus patukar sa Herusalem. Ag si Hesus ay nag-una-una sa inra, ag kag ibang Ida mga manugsunor ay natingaya ag kag iba ay ingyawhakan. Marugay-rugay, Ida inghuyat kag Ida doseng disipulos ag Ida ray ingsiling sa inra kung ni-o kag matatabo sa Ida.

33 Nagsiling Sida, “Runggi ninro kali! Ngasing ay patukarey kita sa Herusalem ag pag-abot nato ruto, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa mga Punong Saserdote ag sa mga Manunudlo it Kasuguan, nak mahusgar sa Ako it kamatayon. Ag pagkatapos, ita-o ray ninra Ako sa mga buko Hudyo† ³⁴ nak imaw kag mainsulto ag maruya sa Ako. Inra ra Ako alatiguhon ag amatyon, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.”

*Kag Pangabay nina Santiago ag Juan
(Mateo 20:20-28)*

35 Pagkatapos, nagpayungot kang Hesus sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo. Nagsiling sinra sa Ida, “Maestro, inggwa tan-a kami it ipangabay sa Imo.”

36 Nagpangutana Sida sa inra, “Asi, ni-o kag inro gusto nak himuon Nako?”

37 Ag nagpangabay sinra, “Gusto namo nak kaming ruha it Imo apaingkuron sa Imo tu-o ag wala, pag Ikaw ay maghariey sa Imo kahimayaan.”

38 Pero nagsiling si Hesus sa inra, “Waya ninro naaayami kung ni-o kag inro inghahagar. Kaya baga ninro nak tis-an kag hirap tuyar sa Ako arayanan? Kaya baga ninro nak agumon kag kamatayon nak Ako aaguman?”

39 Nagsabat sinra, “Oho, kaya namo!”

Siling pa ni Hesus, “Matuor, atis-an nak gador ninro kag hirap nak Ako arayanan, ag aagumon ra ninro kag kamatayon nak Ako aaguman.

* **10:31** 10:31 o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.” † **10:33** 10:33 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

40 Pero buko Ako kag masiling kung sin-o kag makakaingkor sa Ako tu-o o wala, dahil kinang pwesto ay para talaga sa mga gingtiganaey it kali.”

41 It katong narunggan kali it katong sampuyong disipulos nahangit sinra kana Santiago ag Juan. 42 Kada ing-ayaba sinra ni Hesus ag nagsiling sa inra, “Ayam ninro nak dili sa kalibutan kag pinuno it mga nasyon nak waya nagkikilaya sa Dios ay inggagahuman kag inra mga nasasakupan nak inggwa it kaisog, ag kag mga importanting tawo sa inra ay imaw ra kag nagmamayor. 43 Pero para sa inro, buko dapat tuyar, kundi kung si-o man kag gustong makilaya sida ay dapat nak maging tuyar sa usang suguon. 44 Ag aber sin-o sa inro kag gustong mapamuno ay dapat maserbisyo sida tuyar sa usang ulipon. 45 Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay nagpaali buko para serbisuhan, kundi para magserbisyo ag magta-o it Ako kabuhi bilang pangtubos para sa maramong tawo.”†

Kag Pagpaado ni Hesus kang Bartimeo nak Bulag

(Mateo 20:29-34; Lukas 18:35-43)

46 Ngasing, nakaabotey sina Hesus ag Ida mga manugsunor sa banwa it Jerico. Ag tong paliwasoney sinra ruto ay nakarungan ninra kag maramong mga tawo. Sa habig it inra ingrarayanan ay inggwa't nag-iingkor nak usang bulag nak nagpapalimos. Kag ida ngayan ay si Bartimeo nak anak ni Timeo. 47 Narunggan ni Bartimeo nak si Hesus nak taga-Nazaret ay marayan. Kada nag-aayaba sida it makusog, “Hesus, Inanak ni David, kaluy-i ako!”

48 Gingsaway sida it mga tawo ag gingpapahipos. Pero lalo nidang pinaka-kusgan kag ida pag-ukaw, “Inanak ni David, kaluy-i ako!”

49 Nagruyog anay si Hesus ag nagsiling, “Payunguta sida.”

Ag ging-ayaba ngani ninra kinang bulag ag ingsilinggan, “Pakusuga kag imo buot! Maley, tinrog, gingpapayungot ka Nida.”

50 Ging-itsa nida kag ida alimungmong ag nagtinrog nak raan ag nagpayungot kang Hesus.

51 Nagpangutana si Hesus sa ida, “Ni-o kag gusto nimong himuon Nako para sa imo?”

Nagsabat kag bulag, “Maestro, gusto tan-a nakong makakita.”

52 Nagsiling si Hesus, “Pauliey, napaado ka parayan sa imo pagtu-o.”

Ag sa nak raan sida ay nakakita ag nagsunor kang Hesus sa rayan.

11

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

Kag Pagsuyor ni Hesus sa Herusalem

(Mateo 21:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 It katong mayungotey sina Hesus sa Herusalem, sa mga baryo it Betpage ag Betanya nak asa paus-uson sa Baguntor it mga Olibo, gingpauna anay ni Hesus kag ruha sa Ida mga disipulos, 2 ag ingsugo sinra, “Pagto kamo rutuong baryo nak asa uunhan. Pagkasuyor ninro ruto, makikita ninro kag usang nakalig-or nak tureting asno nak waya pang gador it nakakasakay. Bay-a yang ninro ag ray-on dili. 3 Kung inggwa it magpangutana sa inro kung asing ingbabaoy ninro kina,

† 10:45 10:45 Isa. 53:10-12.

silinggang kinahangyan nganat kina it Gino-o, ag iuli ra nak raan pagkatapos.”

⁴ Ag nagpagtoy ngani katong ruha. Ag nakita ninra katong usang turete nak asno nak nakalig-or sa habig it rayan sa liwas it hagraan it usang bayay. Inra inghubar kag higot it kato.

⁵ Ruto ay inggwa it mga nag-iistambay nak nagpangutana sa inra, “Hoy, asing inro kina inghuhubar?” ⁶ Ag nagsabat sinra kumporme sa ingtugon sa inra ni Hesus, kada gingpabad-an yangey sinra nak makahalin.

⁷ Inggudor ninra kag tureting asno papagto kang Hesus. Pag-abot ninra ruto, inghapinan anay ninra it inra mga baro kag turete ag nagsakayey si Hesus. ⁸ Maramong tawo kag nagbukyar it inra baro sa rayan. Kag iba ay nag-utoy it mga pakyang ag mga ugbos it sanga nak di rahon halin sa mga puno sa habig, ag inghanig ra kali sa rayan bilang pagpakita it inra pagtahor.

⁹ Kag mga tawong nag-uuna ag nagsusunor kang Hesus ay nag-iinukaw it,
“Hosana!”

“Mabuhay kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!”

¹⁰ “Kabay pang pakamaaduhon kag maabotey nak gingharian it ato tatay nak si Haring David!”

“Dayawon kag Dios sa kataas-taasan!”*

¹¹ Pagkasuyor nina Hesus sa Herusalem ay nagpagto sinra sa Templo. Nagsuyor Sida ag naglibot ruto habang nagpapangmuyat-muyat. Ugaling dahil maruyomey, nagliwas ray Sida ag nagbalik sa Betanya kaibahan kag Ida doseng disipulos.

Kag Pagsumpa ni Hesus sa Usang Puno it Igos nak Waya it Bunga (Mateo 21:18-19)

¹² Pagkasunor nak adlaw, it katong naghaliway sinra sa Betanya pabalik sa Herusalem ag habang sa rayan sinra, ay nakabatyag si Hesus it gutom. ¹³ Naantaw Nida kag usang puno it igos nak maguyangey kag mga rahon ag dapat ay di bungay, kada nagpayungot Sida ruto agor muyatan kung inggwa Sida it mahuhugot. Pero pag-abot Nida ruto, waya Sida it nakitang bunga kundi puro rahon yang, dahil buko pa kato kag panahon it tigbunga it igos. ¹⁴ Kada napasiling Sida sa puno, “Wayay nak gador it makakaon it imo bunga!” Ag narunggan kali it Ida mga disipulos.

Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo (Mateo 21:12-17; Lukas 19:45-48)

¹⁵ Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor Sida sa rayaag it Templo ag ingpaliwas Nida kag mga nagbabaligya ag mga nagpapamakay it mga hadop para ihalar ruto. Ingpabalintong Nida kag mga lamesa it mga nagbabaydo it kwarta, imaw ra kag mga ingkuran it mga nagbabaligya it salumpati. ¹⁶ Ag waya Nida gipayaktura sa rayaag it Templo kag mga tawo nak di rayang mga pinamakay. ¹⁷ Ag gingtudluan Nida kag mga tawo sa pagsiling, “Di бага gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan nak,
“Kag Ako bayay ay atawagong

* 11:10 11:10 Sal. 118:26.

bayay nak pangamuyuan it mga tawo halin sa tanang mga nasyon?†

Pero inghuhuman ninro kaling lugar it mga radaon.”‡

¹⁸ Pagkarungog it kali it mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan ay naghanap sinra it parayan kung pauno ninra amatyon si Hesus, kumo nahadlok sinra sa Ida, dahil kag tanang mga tawo ay natitingaya sa Ida pagtudlo.

¹⁹ Ag it katong medyo gab-ey, nagliwas sina Hesus sa syudad.

*Kag Leksyon Halin sa Punong Igos nak Namatay
(Mateo 21:19b-22)*

²⁰ Pagkaaga, sa inra pagbalik liwat sa syudad, nakita ninra katong puno it igos nak minatayey. ²¹ Narumruman ni Pedro kag ingsiling ni Hesus sa kahoy, ag napasiling sida, “Maestro, muyati! Kag puno nak Imo gingsumpa ay minatayey!”

²² Nagsabat si Hesus, “Magtu-o kamo sa Dios! ²³ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber sin-o man nak inggwa't pagtu-o sa Dios ay puyding magsiling riling baguntor nak, ‘Halin raha ag magsaydo sa ragat!’ Ag kung waya sida it pangruha-ruha sa ida tagipusuon ag magtu-o yang it matuor nak kag ida ginghahagar ay matutuman, ay talagang kina ay matutuman. ²⁴ Kada rumruma ninro nak aber ni-o man kag inro inghahagar sa pangamuyo, magtu-o kamo nak nabatoney ninro kali ag talagang kali ay mapapasa-inro.

²⁵ “Ag sa inro pagpangamuyo, patawara anay ninro kag nakasala sa inro agor apatawaron ra kamo it inro Tatay sa langit sa inro kasalanan. ²⁶ Kung indi kamo makapatawar sa mga nakasala sa inro, indi ra kamo gipatawaron it inro Tatay sa langit.”

*Kag Pangutana Tungor sa Karapatan ni Hesus
(Mateo 21:23-27; Lukas 20:1-8)*

²⁷ Nakaabot ray sina Hesus sa Herusalem ag nagsuyor sinra sa Templo. Habang nagpapanaw si Hesus raha ay ingpayungutan Sida it mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan, ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, ²⁸ ag ingsura Sida, “Ni-o kag Imo karapatan para himuon kag tanang Imo ginghihimo? Si-o kag nagta-o sa Imo it kali?”

²⁹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Apangutan-on ra kamo Nako. Pag nasabat ninro Ako, asabton ra kamo Nako kung riin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali. ³⁰ Kag pagbawtismo baga ni Juan sa mga tawo ay halin sa Dios o sa tawo? Sabta Ako!”

³¹ Nagpangunseho anay sinra ag nagsiling, “Kung magsabat kita nak ‘Halin sa Dios,’ isiling ray Nida sa ato nak, ‘Hay, asing waya ninro sida gipatihe?’ ³² Pero kung masabat kita, ‘Halin sa tawo,’ ay madedelikaduhan kita sa mga tawo, dahil inra ingkikilaya nak si Juan ay usang matuor nak propeta.”

³³ Kada, ingsabat ninra si Hesus, “Ilam, buko namo ayam.”

Ngani, nagsiling ra si Hesus sa inra, “Ay indi ra Nako igsiling sa inro kung hariin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.”

† 11:17 11:17a Isa. 56:7. ‡ 11:17 11:17b Jer. 7:11.

12

Kag Istorya Tungor sa mga Bantay it Ubasan
(Mateo 21:33-46; Lukas 20:9-19)

¹ Pagkatapos, nag-istorya si Hesus sa inra:*

“Inggwa it usang tawo nak nagpatanom it ubas sa ida bukir.† In-
gkurayan nida kali ag inghumanan it pusaan it ubas, bag-o nagtugrok
sida it mataas nak bantayan. Masunor, ida ingpabantayan sa ida mga
bantay kaling ubasan dahil mapagto sida sa ibang lugar.

² “Katong nag-abot kag oras it inugpu-po, ingpapagto it tag-iya sa
ubasan kag ida usang ulipon para bay-on sa ida mga bantay kag ida
parti. ³ Ugaling pag-abot it kinang ulipon sa ubasan ingrakop sida
it mga bantay ag ingbakoy, bag-o ingpapauli nak waya nak gador it
karaya-raya.

⁴ “Ingpapagto ray nida kag ibang ulipon, ag kali ay inra pinukoy
sa uyo kada naugaran, ag inra pa pinahud-an. ⁵ Ingpapagto ray nida
liwat kag usang ulipon, ag ngasing ay inray kali gingmatay. Ag imaw
ra gihapon kag inra inghuman sa maramo pang mga ingsugo nida nak
maggpagto. Kag iba sa inra ay ingbakoy ag kag iba ay ingmatay.

⁶ “Katong huli, ausa yangey kag nabibilin nak puyde nidang
papagtuon. Kali ay kag ida pinalanggang anak. Kada ida kali
pinapagto, dahil siling nida sa ida sarili, ‘Siguradong atahuron ninra
kaling ako anak.’

⁷ “Pero pagkakita it mga bantay sa ida anak, nagkausa sinra ag
nagsiling, ‘Imaw kali kag manugpanubli. Maley! Amatyon nato sida
agor mapapasa-ato kaling ida panublion.’ ⁸ Kada pag-abot nida, inra
sida ingrakop ag ingmatay, ag kag ida yawas ay ingpilak sa liwas it
ubasan.

⁹ “Ngasing, pagbalik it tag-iya it ubasan, ni-o ara kag ida ahimuon
sa ida mga bantay? Siguradong imaw kali kag ida ahimuon. Mabalik
sida ag amatyon ra katong mga bantay, ag abayduhan sinra it ibang
mga bantay. ¹⁰ Waya pa бага ninro nabasa sa Sagradong Kasuyatan
nak,

“Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay

ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.

¹¹ “Inghimo kali it Gino-o.

Abang katitingaya kali sa ato pagmuyat.’”‡

¹² Pagkarungog kali it mga pinuno it mga Hudyo ay inra tan-a
arakpon si Hesus, dahil nahalata ninra nak sinra kag gingpapatamaan
it Ida ing-istorya. Pero, nahadlok sinra sa mga tawo, kada ingpabad-an
yang anay ag naghinaliney sinra.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbadar it Buhis
(Mateo 22:15-22; Lukas 20:20-26)

¹³ Marugay-rugay, nagparaya kag mga pinuno it pilang Pariseo ag
piling kakampi ni Haring Herodes Antipas agor mahanapan si Hesus
it kasal-anan sa Ida pamisaya. ¹⁴ Nagpayungot sinra kang Hesus ag
nagsiling, “Maestro, ayam namo nak kag Imo pagbisaya ay perming
matuor, ag imaw ra kag Imo pagtudlo tungor sa kabubut-on it Dios.

* **12:1** 12:1a o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it
mas marayom nak gustong bisayahon. † **12:1** 12:1b Basaha ra sa Isa. 5:1-7. ‡ **12:11** 12:11
Sal. 118:22-23.

Waya ra Ikaw it ingpipiling tawo, ag waya Ikaw nahadlok aber sa isip it mga mataas nak tawo ay ingmamayain Nimo sinra parayan sa Imo pagbisaya. Kumporme sa Kasuguan it Dios, tama бага o buko nak kitang mga lahi it Hudyo ay magbadar it buhis sa Cesar nak Emperador it Roma? ¹⁵ Mabadar бага kami o indi?”

Pero dahil naayaman ni Hesus nak sinra ay mga pakitang tawo nak inggwa't mayaing plano, nagsiling Sida, “Asing ingpupurbahan nak gador ninro Ako? Pakita-e бага Ako it kwarta ninra nak usang denaryo, amuyatan Nako.” ¹⁶ Ag ingtaw-an ngani ninra Sida. Ag nagpangutana Sida sa inra, “Kanin-ong uda ag ngayan kag nakasuyat diling kwarta?”

Sabat ninra, “Sa Cesar.”

¹⁷ Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Ay kung imaw, ita-o ninro sa Cesar kag para sa Cesar, ag sa Dios kag para sa Dios.”

Ag abang katingaya ninra sa Ida ingsiling.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbanhaw it mga Minatay

(Mateo 22:23-33; Lukas 20:27-40)

¹⁸ Masunor, inggwa it mga Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Sinra kag mga nagpapati nak kag mga minatay ay indi mabanhaw. Ag nagpangutana sinra sa Ida, ¹⁹ “Maestro, ingsuyat ni Moises nak, ‘Kung mamatay kag maguyáng nak kayake, ag mabalo kag ida asawa nak waya it anak, dapat sidang pakasayan it katong masunor sa ida nak kayake agor magkaanak sida para sa ida maguyáng.’” ²⁰ Halimbawa, inggwa it pitong magmanghor nak kayake. Nag-asawa katong panganay ag namatay nak waya't anak. ²¹ Ing-asawa ngasing it pangruha kag balo, ag namatay ra sida nak waya't anak. Imaw ra kag natabo sa pangtatlo hastang sa pangpito. ²² Sinrang tanan ay parehong namatay nak waya nagkaanak ruto sa balo. Ag sa huli ay namatay ra katong kabade. ²³ Ngasing, sa adlaw it pagkabanhaw it mga minatay, dahil naging asawa nida katong pito, si-o sa inra kag ida maaasawa?”

²⁴ Nagsabat si Hesus, “Sala kinang inro ingpapatihan, dahil waya ninro naiintyendihe kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan ag kung pauno it rako kag gahom it Dios. ²⁵ Pag mabanhaw kag mga tawo, indiey sinra mag-asawa o aasawahon pa, dahil sinra ay magiging tuyarey sa mga anghel sa langit. ²⁶ Ag tungor sa pagkabanhaw it mga minatay, waya pa бага ninro nabasa kag ingsisiling sa inro it Dios sa libro ni Moises kag tungor raha it katong nagbisaya Sida kang Moises ruto sa mababang kahoy nak nagrarayab-rayab? Nagsiling kag Dios, ‘Ako kag Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’” ²⁷ Kag Dios ay buko Dios it mga minatay kundi Dios it mga buhi. Abang salang gador kamo.”

Kag Pinaka-importanting Kasuguan it Dios

(Mateo 22:34-40)

²⁸ Inggwa ra ruto it usang Manunudlo it Kasuguan nak nagpayungot sa inra, ag narunggan nida kag pagsuay-suayan nina Hesus ag mga Saduseo. Nakita nida nak maado kag mga sabat ni Hesus sa inra, kada

§ 12:19 12:19 Basaha ra sa Hen. 38:8 ag Deu. 25:5. * 12:26 12:26 Exo. 3:6. Kag gustong bisayahon it kali ay dahil nagdadayaw sinra sa Dios, aber rugayey sinra nak namatay, buhi hihapon sinra sa langit.

nagpangutana sida, “Ni-o kag pinaka-importanting sugo sa tanang Kasuguan it Dios?”

²⁹ Nagsabat si Hesus, “Kag pinaka-importanting sugo ay nagsisiling, ‘Panimati-i, O mga Israelinhon! Kag Gino-o nak ato Dios ay imaw yang kag Dios. ³⁰ Palangga-a kag Gino-o nak imo Dios it hugot sa imo tagipusuon, bug-os nimong pagkatawo, ag bug-os nimong kaisipan, ag tanang imo kusog.’† ³¹ Ag kag pangruhang sugo nak pinaka-importante ay imaw kali, ‘Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili.’‡ Puyra rili sa ruha, wayaey it mas importante pag sugo.”

³² Ag nagsiling kaling Manunudlo, “Maestro, tama Ka. Matuor kinang Imo ingsiling nak kag Dios ay ausa ag wayaey it ibang Dios kundi Sida yang. ³³ Ag tama yang nak dapat nato Sidang palanggaon it hugot sa ato tagipusuon, bug-os natong kaisipan, ag tanan natong kusog. Ag ato ra palanggaon kag ato isigkatawo tuyar sa pagpalangga nato sa ato sarili. Kali ay mas mahalaga pa sa tanang klasi it paghalar aber tuyar pa sa usang bug-os nak hadop nak ingsunog bilang inughalar sa Dios.”§

³⁴ It katong nakita ni Hesus nak maado kag pagsabat it kinang Manunudlo, nagsiling Sida, “Mayungotey ikaw magpasakop sa paghari it Dios.”* Ag pagkatapos it kali, wayaey it ibang nagkakasa-kasa nak magpangutana pa sa Ida.

Kag Pangutana Tungor sa Ingpromisang Kristo
(Mateo 22:41-46; Lukas 20:41-44)

³⁵ Habang nagpapadayon sa pagtudlo si Hesus sa Templo, nagpangutana Sida, “Pauno masisiling it mga Manunudlo it Kasuguan nak kag ingpromisang Kristo ay inanak ni Haring David? ³⁶ It katong si David mismo ay sa irayom pa it gahom it Ispirito Santo ay nagsiling, “Siling it Gino-o sa ako Gino-o,

“Inkor rili sa Ako tu-o
hastang mapairayom Nako sa Imo mga siki
kag Imo mga kaaway.” †

³⁷ “Kung si David mismo ay nagtawag sa Ida it ‘Gino-o,’ pauno masisiling nak halin kang David kag ingpromisang Kristo?”

Ag kag maramong mga tawo ay nasadyahan sa pagpanimati sa Ida.

Kag Pagbisaya ni Hesus sa mga Manunudlo it Kasuguan
(Mateo 23:1-36; Lukas 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Sa Ida pagtudlo ay nagsiling si Hesus, “Mag-andam kamo sa mga Manunudlo it Kasuguan nak nagpaparadaw sa banwa nak nakasutana ag ingbubugno it mga tawo. ³⁹ Sinra nak abang gustong mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo sa atubangan it sinagoga, ag imaw ra sa ingkuran sa mga punsyunan. ⁴⁰ Inglulukon ninra kag mga kabading balo hastang naghirap sinra, ag kaling inra mayaing inghimo ay gingtatabunan it inra mahabang pagpangamuyo. Ngani, yabaw kag inra abatonon nak parusa.”

† 12:30 12:30 Deu. 6:5. ‡ 12:31 12:31 Lev. 19:18. § 12:33 12:33 Basaha ra sa 1 Sam. 15:22; Ose. 6:6 ag Mik. 6:6-8. * 12:34 12:34 o “gingharian it Dios.” † 12:36 12:36 Sal. 110:1.

Kag Halar it Usang Kabading Balo

(Lukas 21:1-4)

⁴¹ Pagkatapos, nag-ingkor si Hesus sa rayaag it Templo mayungot sa huyugan it mga inghahalar nak kwarta. Nagmamasir Sida habang kag maramong mga tawo ay naghuhuyog. Maramong mga manggaranon kag naghuyog it marako. ⁴² Pero inggwa it usang pobreng kabading balo nak naghuyog it ruhang sinsilyo nak kag balor ay usang sentimo yang.

⁴³ Sa nak raan ingpapayungot ni Hesus kag Ida mga disipulos ag nagsiling sa inra, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag ginghuyog it kinang pobreng balo nak ruhang sinsilyo yang ay mas rako pa kag balor kisa sa ginghuyog it tanan nak naghalar. ⁴⁴ Mas rako kina dahil kag inghuyog it katong iba ay halin yangey sa subra it inra kabuganaan ag bukoey kina ninra kinahangyan. Pero kinang kabading balo ginghuyog gihapon nida kag ida tanang kita ngasing, sa yudo it ida kahirapan.”

13

Kag mga Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagsira sa Templo

(Mateo 24:1-2; Lukas 21:5-6)

¹ Nagliwas si Hesus sa Templo ag katong pahaliney Sida, usa sa Ida mga disipulos kag nagsiling sa Ida, “Maestro, muyati o! Abang ragko kag mga bato* nak inggamit dili sa Templo, ag abang ganda kinang tanan no!”

² Nagsabat si Hesus, “Ah! Nagagandahan kamo rahang maragkong Templo. Pero maabot kag adlaw nak masisira kinang tanan ag wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong raha.”†

Kag mga Tanra it Pagsira sa Herusalem ag Katapusan it Kalibutan

(Mateo 24:3-28; Lukas 21:7-24)

³ Pagkatapos, habang nag-iingkor si Hesus sa Baguntor it mga Olibo nak nakaatubang sa Templo sa medyo mayado-yado. Nagpayungot sa Ida sina Pedro, Santiago, Juan ag Andres ag nagpangutana, ⁴ “Maestro, silingan sa amo kung sauno matatabo kinang Imo ingisiling? Ag ni-o kag tanra nak kali ay matataboey?”

⁵ Nagsabat si Hesus:

“Mag-andam kamo agor indi kamo maluko ag mayaag, ⁶ dahil maramo kag mapali ag magamit it Ako pangayan. Masiling sinra, ‘Ako kag Kristo,’ kada karamo sinrang maluluko. ⁷ Makakarungog kamo it mga gera mayungot sa inro ag mabalitaan ra ninro nak inggwa it mga gera sa mayado. Pero aya kamo gikalibog. Dapat matabo kinang tanan. Pero buko pa kina kag katapusan. ⁸ Magera kag mga nasyon ag mga gingharian. Ag marayan kag mga linog ag mga tigkagutom sa iba't-ibang lugar. Pero kali ay buko pa katapusan it kalibutan kundi pagtuna pa yang it kahirapan. Kaling mga matatabo ay puyding ikumpara sa usang manug-anak nak napasyapo anay.

⁹ “Mag-andam kamo! Dahil bilang mga manugsunor Nako, kamo ay inra arakpon ag aray-on sa inra mga korte.‡ Kamo ay inra alatiguhon

* **13:1** 13:1 Kag mga bato nak inggamit sa Templo ay 4 por 4 por 15 pye. Kag iba ay dubli it rako rili. Kag Templo ay maganda dahil ingbutangan ninra it buyawan. † **13:2** 13:2 Basaha ra sa Jer. 7:1-14. ‡ **13:9** 13:9 o “Sanhedrin.”

sa inra mga sinagoga, ag abistigaron sa atubangan it mga gobernador ag hari dahil sa inro pagsunor sa Ako. Ag imaw kina kag oras nak kamo ay makakapamatuor sa inra it tungor sa Ako. ¹⁰ Pero dapat anay nak maiwali kag Maadong Balita sa tanang lahi sa kalibutan.

¹¹ “Ag sa oras nak kamo ay rakponey ag iatubang sa inra, aya kamo gikalibog kung ni-o kag inro ibisaya. Dahil sa oras nak kato, ipaayam it Dios sa inro kung ni-o kag tamang ibisaya, kumo buko halin sa inro sariling isip yang kag inro ibisaya kundi halin sa Ispirito Santo.

¹² “Sa oras rang kato, inggwa it mga tawong waya nagtutu-o sa Ako nak matraidor ag ipamatay kag inra mga hali nak nagtutu-o. Imaw ra kag ahimuon it mga tatay sa inra anak ag alabanan it mga anak kag inra maguyang ag ipamatay ra. [§] ¹³ Alabanan ra kamo it tanang mga tawo, dahil sa inro pagsunor sa Ako. Pero kag tawong makakatiis hastang sa katapusan ay imaw it maluluwas.”

Kag Naging Dahilan it Pagbada it Dios sa Templo

¹⁴ Nagbisaya pa si Hesus, “Sa paabuton, makikitaey ninro kinang nagraraya it subrang kayainan nak nagtitinrog hina sa lugar nak buko para sa ida.* Imawey kina kag magiging dahilan nak abadaan kina it Dios. (Kamong mga nagbabasa, bahalaey kamo mag-intyendi it kali!)† Pag kali'y matabo, kag mga tawo dili sa Hudeya ay dapat magrayagan papagto sa kabukiran. ¹⁵ Kung inggwa't usang tawo nak sa ibabaw it ida bayay ay dapat sidang maghalin nak raan, ag indiey magsuyor sa bayay agor magbaoy pa it ida mga kagamitan. ¹⁶ Ag kung kag usang tawo ay hagto sa ida bukir ay indiey dapat magpauli agor magbaoy it ida baro. ¹⁷ Kaluluoy kag mga sabak ag mga nagpapasuso sa mga adlaw nak kato. ¹⁸ Ipangamuyo ninro nak kag inro pagtakas ay indi matabo sa tigyamig, ¹⁹ dahil arayanan it mga tawo kag subrang kahirapan, nak waya't kapareho, tuna pa it katong pagtuga it Dios sa kalibutan hastang sa ngasing, ag indiey kali marayanan liwat.‡ ²⁰ Ag kung indi gipalip-uton it Dios kag haba it kaling matatabo ay wayang gador it tawong matutura dili sa duta. Pero alang-alang sa Ida mga pinili, apalip-uton Nida kag haba it kali.

²¹ “Sa oras rang kato, kung inggwa it mga masiling sa inro, ‘Hali kag ingpromisang Kristo,’ o ‘Hina Sida,’ aya gipati. ²² Dahil mayuaw kag maramong buko matuor nak Kristo ag maramong buko matuor nak propeta, ag mapakita sinra it mga katitingayang milagro ag tanra pramas lukuhon ag yaagon kag mga tawo, ag kung pwede, pati kag mga pinili it Dios. ²³ Kada ngani mag-andam kamo! Ingpapaunay Nako kali it siling sa inro.”

Kag Pagbalik ni Hesus

(Mateo 24:29-35; Lukas 21:25-33)

²⁴ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagbisaya,
 “Sa nak raan, pagkatapos it kinang tanan nak kahirapan,
 ‘Maruyom kag adlaw,
 ag indiey maghadag kag buyan. [§]

²⁵ Kag mga bituon halin sa langit ay mahuhuyog,

§ 13:12 13:12 Basaha ra sa Mik. 7:6. * 13:14 13:14a Basaha ra sa Dan. 9:27; 11:31; 12:11.

† 13:14 13:14b Basaha ra sa 2 Tes. 2:3-4. ‡ 13:19 13:19 Basaha ra sa Dan. 12:1 ag Joel 2:2.

§ 13:24 13:24 Isa. 13:10.

ag kag tanan sa kalangitan ay mahinudong.’*

²⁶ “Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay makikita ninra nak nagpipilhiag ag nakatungtong sa rampog nak puno it gahom ag rakong kahimayaan. ²⁷ Ag Ako iparaya kag mga anghel sa tanang parti it kalibutan ag tanang parti it kalangitan† pramas tipunon kag tanan nak Ako mga pinili.

*Kag Ingtataong Leksyon sa Tawo it Punong Igos nak Nag-uusborey
(Mateo 24:32-35; Lukas 21:29-33)*

²⁸ “Isipa ninro kag puno it igos dahil inggwa kamo it matutun-an halin raha. Pag nakita ninro nak nagsasalingsingey ag nag-uusborey kag mga rahan, ayamey ninro nak mayungotey kag kwarisma no? ²⁹ Imaw ra, pag makita ninro nak natataboey kaling tanang Ako ingsisiling sa inro, maaayaman ninrong mayungotey kag pagbalik Nako nak pay hinaey sa liwas it pwertahan. ³⁰ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Matatabo kaling tanan bag-o mamatay kag mga buhi pa sa ngasing nak panahon. ³¹ Kag langit ag duta ay mawawagit pero kag Ako mga bisaya ay inding gador mawagit.”

*Maging Hanra Para sa Pagbalik ni Hesus
(Markos 13:32-37; Lukas 21:34-36)*

³² Nagsiling pa si Hesus, “Waya it nakakaayam kung niong adlaw o oras kag Ako pagbalik, aber kag mga anghel sa langit ag aber ra Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. Kag Tatay yang kag nakakaayam it kali. ³³ Kada maging listo kamo permi, dahil buko ninro ayam kag oras it Ako pag-abot. ³⁴ Inggwa it usang tawo nak naghanra para magpagto sa mayadong lugar. Bag-o sida naghaling, ingtugyan nida kag ida panimayay sa ida mga suguon, ag bawat usa sa inra ay ingtaw-an nida it inra mga sariling kasablagan, ag gingtugon kag gwardya nak maging palabantay.

³⁵ “Kada, maghanra kamo, dahil buko ninro ayam kag adlaw it pag-abot it inro amo, kung sa pasugbuhon, kung sa tungang gab-i, kung sa aga-aga, o kung sa agay. ³⁶ Aya kamo gipabada nak sa ida gulping pag-abot ay maabutan kamo nida nak katuyog. ³⁷ Ag kaling Ako paandam sa inro ay para sa tanan. Kada magbantay nak gador kamo!”

14

*Kag Plano it mga Punong Saserdote nak Pagrakop ag Pagmatay kang Hesus
(Mateo 26:1-5; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)*

¹ Ruhang adlaw pa bag-o mag-abot kag Kapistahan it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto* ag kag Pista it Tinapay nak Waya't

* **13:25** 13:25 Isa. 34:4. † **13:27** 13:27 Basaha ra sa Deu. 30:4 ag Zac. 2:6. * **14:1** 14:1a o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang dominggo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Pagkaluwas sa Ehipto.”

Pangpaalsa,† kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan ay naghahanap it parayan agor inra maiparakop it patago si Hesus bag-o ipamatay. ² Nagsiling sinra, “Indi kali nato gihumanon sa kasagsagan it Pista sabaling magkagulo kag mga tawo.”

Kag Pagbubo it Pabangyo kang Hesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Ngasing, myentras nagdadayon sina Hesus sa baryo it Betanya sa bayay nina Simon nak dati ay di kitong, usang beses habang nagkakaon sinra ruto, ay inggwa it usang kabading nagpayungot kang Hesus. Kaling kabade ay inggwa it rayang pabangyo sa usang susudlan nak human sa piling bato, nak kag tawag ay alabastro. Kaling pabangyo ay abang mahay dahil human sa purong nardo. Ida ingbuong kag liog it katong magandang susudlan ag ingbubo kaling pabangyo sa uyo ni Hesus.

⁴ Inggwa ruto it ibang mga tawo nak nahangit ag napasiling sa usa-g-usa, “Asing ida yang ing-uudakan kinang pabangyo? Kanugon! ⁵ Mababaligya pa tan-a kato sa balor nak subra pa sa sweldo it usang tawo sa suyor it usang tuig.‡ Maado pang ingbaligya yangey kato ag ingta-o kag binta sa mga pobre!” Ag ingbasoy ninra katong kabade.

⁶ Pero nagpatunga si Hesus ag nagsiling, “Pabad-e yang sida! Asing sida ay inro ingmamayain? Maado kaling ida inghuman sa Ako. ⁷ Kag mga pobre ay hina yang permi.§ Ag aber sauno gusto ninro sinrang buligan ay puyde. Pero Ako ay buko ninro perming kaibahan. ⁸ Ginghamman nida kag ida makakayanan. Habang waya pa ay inghanraey nida kag Ako yawas sa pagyubong. ⁹ Ag matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber hariin ibantala kag Maadong Balita sa bug-os nak kalibutan ay mauumir it sambit nak gador kag inghuman it kaling kabade bilang pagrumrom sa ida.”

Kag Pagtraidor ni Judas kang Hesus
(Mateo 26:14-16; Lukas 22:3-6)

¹⁰ Pagkatapos, si Judas Iscariote nak usa sa doseng disipulos ay nagpagto sa mga Punong Saserdote, agor magpresenta nak sida kag matraidor kang Hesus ag ita-o Sida sa inra. ¹¹ Pagkarungog ninra it kali ay nasadyahan sinra, ag nagpromisa sinra nak ataw-an sida it kwarta. Kada tuna it kato, naghanapey si Judas it magandang tyempo nak maita-o si Hesus sa inra mga damot.

Kag Paghanra nina Hesus sa Sagradong Paninghapon
(Mateo 26:17-25; Lukas 22:7-23; Juan 13:21-30)

---

† **14:1** 14:1b o “Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora.” Kag inra pangpaalsa ay lebadora nak sa bisayang Inglis ay “yeast.” Sa suyor it usang dominggo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora dahil ingrurumrom ninra nak imaw kag inghuman it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbolo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa.” ‡ **14:5** 14:5 Kali ay 300 denaryo sa inra kwarta. § **14:7** 14:7 Basaha ra sa Deu. 15:11.

¹² It katong unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa, kung sauno inra ing-ihaw kag inughalar nak karnero bilang pagrurumrom sa pagkaluwas sa Ehipto,* nagpangutana kag Ida mga disipulos kang Hesus, "Hariin kag Imo gusto nak ihanra namo kag paninghapon para sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto?"

¹³ Gingsugo ni Hesus kag ruha sa Ida mga disipulos ag ingtugon it tuyar kali, "Pagto kamo sa syudad ag hagto ay inggwa kamo it masasapoy nak usang kayake nak nagpapas-an it gining. Sunor kamo sa ida, ¹⁴ ag sa bayay nak ida asuyuran ay masiling kamo sa tag-iya, 'Ingpapapangutana it amo Maestro kung hariin kuno kag ginghanrang kwarto para sa pagkaon Nida sa paninghapon kaibahan kag Ida mga disipulos sa ngasing nak Pista?' ¹⁵ Ag itudlo nida sa inro kag usang rakong kwarto sa ibabaw nak listoy. Hagto kamo mahikot it ato akaunon."

¹⁶ Nagpanawey katong ruhang disipulos papagto sa syudad kung hariin nakita ngani ninra kag tanan kumporme sa ingsiling ni Hesus. Ag hagto sinra gihikot it paninghapon para sa Pista it Pagrumrom sa Pagkaluwas sa Ehipto.

¹⁷ Pagkagab-i, nagpagto ruto si Hesus kaibahan kag Ida doseng disipulos. ¹⁸ Ag habang sinra ay nagkakaon, nagsiling si Hesus sa inra, "Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Usa sa inro nak kaibahan Nako rili nak nagkakaon sa lamesa ay matraidor sa Ako."†

¹⁹ Ag sinrang tanan ay nalisor, ag usa-usa sinra nak mansigpangutana kang Hesus, "Ako baga kato? Di baga buko?"

²⁰ Siling ni Hesus, "Kag matraidor sa Ako ay usa sa inrong dose nak nagrurungan sa Ako sa pagsawsaw it tinapay sa mayukong. ²¹ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay mataliwan kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan. Pero kahahadlok kag matatabo sa tawong matraidor sa Ako! Maado pang wayaey sida natawo."

Kag Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:26-30; Lukas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)

²² Habang nagkakaon pa sinra, nagbaoy si Hesus it tinapay, ag pagkatapos it pasalamat sa Dios, Ida kali ingbika-biká ag ingpasa sa Ida mga disipulos ag nagsiling, "Baoy kamo. Kali kag Ako yawas."

²³ Masunor, ingbaoy ra Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag pagkatapos it pasalamat sa Dios ay Ida ra kali ingpasa sa inra. Ag sinra ay mansig-inom ruto.

²⁴ Ag nagsiling Sida sa inra, "Kali kag Ako rugo nak imaw it pamatuor sa kasugtanan it Dios sa tawo, ag kali ay mabubuhos para sa maramong tawo."‡ ²⁵ Nagbisaya pa si Hesus, "Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Indiey nak gador Ako mag-inom liwat it kaling klase it inumon nak ubas hastang waya pa Ako nakainom it bag-ong klase it inumon ruto sa gingharian it Dios."

²⁶ Pagkatapos it kaling bisaya ni Hesus, nagkanta sinra it usang kantang pagdayaw sa Dios, ag nagpagto sa Baguntor it mga Olibo.

* **14:12** 14:12 o "Pista it Pagligar," nak sa bisayang Griyego ay "Paskwa." (Basaha sa Exo. 12:1-13 ag Deu. 16:5-6.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang dominggo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.) † **14:18** 14:18 Sal. 41:9. ‡ **14:24** 14:24 Basaha ra sa Exo. 24:8; Isa. 53:12; Jer. 31:31 ag Zac. 9:11.

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagbalibar ni Pedro
(Mateo 26:31-35; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁷ Habang sinra ay nagpapanaw, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Ako ay abadaan ag apabad-an ninrong tanan. Kali kag katuparan it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling, “Amatyon Nako kag manug-alaga,

ag kag mga karnero ay mapangyasihas.’[§]

²⁸ “Pero pag banhawon Ako it Dios, mauna Ako sa inro ruto sa Galileya.”

²⁹ Ag nagsiling si Pedro sa Ida, “Aber badaan Ka it tanan, ako ay indi magbada sa Imo.”

³⁰ Gingsabat sida ni Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa imo. Isag sa gab-i, bag-o magbayo kag manok it pangruhang beses, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

³¹ Pero nagmatugas nak gador si Pedro sa pagsiling, “Aber ako ay mamatay nak kaibhanan Nimo, inding gador Ka nako gibalibar.” Ag imaw ra kag siling ninrang tanan.

Kag Pagpangamuyo ni Hesus sa Getsemane
(Mateo 26:36-46; Lukas 22:39-46)

³² Pagkatapos, nagpagto sina Hesus sa usang lugar nak ingtatawag nak Getsemane* ag nagsiling Sida sa Ida mga disipulos, “Dili yang anay kamo. Mapangamuyo Ako rutu-o.”

³³ Ag Ida ingnunot sina Pedro, Santiago ag Juan, ag namasran ninra nak si Hesus ay nasusub-an nak gador ag pay nahihirapan kag Ida buot.

³⁴ Ag nagsiling Sida sa inra, “Pay Ako’y mamamatay sa Ako rakong kalisor. Hali yang anay kamo ag maging listo ag magbantay kaibahan Nako.”

³⁵ Medyo nagpayado-yado si Hesus sa inra ag ruto Sida ay nagyuhor it pasubsob, ag nagpangamuyo nak kung puyde ay indi yangey mag-abot sa Ida kag oras it pagpahirap. ³⁶ Ag siling pa Nida, “Abba, Tatay, ayam Nako nak waya Ka’t indi puyding himuon, kada kung puyde tana ay bay-a sa Ako kaling hirap nak Ako arayanan. Pero sa gihapon ay buko kag Ako kabubut-on it masusunor kundi kag Imo.”

³⁷ Pagkatapos it Ida pangamuyo, nagbalik Sida ag naabutan Nidang nagkakatuyog kinang tatlong disipulos. Kada napasiling Sida kang Pedro, “Simon, indi baga kamo makatiis nak bati kanunot Nako miskin usang oras yang? ³⁸ Maging mapagbantay kamo ag magpangamuyo agor indi kamo maraog it panulay. Matuor nak hanra kag ispirito pero kag yawas ay mayuda.”

³⁹ Nagpayado-yado ray liwat si Hesus ag pareho gihapon kag Ida pagpangamuyo. ⁴⁰ Pagkatapos, nagbalik ray Sida sa Ida mga disipulos ag naabutan Nida nak katuyog gihapon sinra, dahil waya ninra nakayani kag tungka. Ag indi ninra maayaman kung ni-o kag inra isabat sa Ida.

⁴¹ Sa Ida pangtatlong pagbalik sa inra ay nagsiling Sida, “Katuyog pa gihapon kamo? Ag sige pa kag inro paunug-unog? Tamaey kina! Orasey nak atraiduron Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it

§ 14:27 14:27 Zac. 13:7. * 14:32 14:32 Kag gustong bisayahon it “Getsemane” ay “pusaan” dahil inggwa rili it gilingan para sa olibo, agor mapuga kag duga nak lana it kali.

Tawo, ag ita-o sa damot it mga makasal-anan. ⁴² Kitay! Tinrogey kamo! Haley kag matraidor sa Ako.”

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG IDA KAMATAYON

*Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane
(Mateo 26:47-56; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-11)*

⁴³ Ag sa nak raan myentras nagbibisaya pa yang si Hesus, nag-abot si Judas nak usa sa Ida doseng disipulos. Karamo kag ida kanunot nak di rayang talibong ag mga pamakoy. Ingsing sinra it mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo.

⁴⁴ Bag-o pa sinra nakaabot ruto ay nataoy sa inra it traidor nak si Judas kag sinyas. Siling Nida sa inra, “Kag ako aharuan ay imaw nato it ingpali. Rakpa ninro, ag ray-on nak raan, ag bantayan it maado.”

⁴⁵ Pag-abot ninra, nagdiretso si Judas kang Hesus ag nagsiling, “Maestro!” ag hinaruan nida kali. ⁴⁶ Ag si Hesus ay pinigong ag rinakop it mga kanunot ni Judas.

⁴⁷ Pero usa sa mga tawong rahagto kag naghugot it ida talibong ag inglabo kag suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas matuor kag talinga it kali.

⁴⁸ Ag nagsiling si Hesus sa karamuan, “Ako baga ay tulisan? Asing ingraya pa ninro kag mga talibong ag pamakoy para rakpon Ako? ⁴⁹ Adlaw-adlaw hagto yang Ako nagtutudlo sa Templo ag waya ninro Ako girakpa ruto. Pero natabo kaling tanan agor matupar kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan.” ⁵⁰ Ag nagpangliklikan kag mga disipulos ag binadaan Sida.

⁵¹ Ag usang binata kag nagsunor gihapon kang Hesus. Sida ay nakaalimungmong yang. Arakpon ra tan-a Sida, ⁵² pero sida ay nagrayagan. Ag nahawiran ninra kag ida alimungmong, kada sida ay naubahan.

*Kag Pagbistigar kang Hesus it Konseho it mga Hudyo
(Mateo 26:59-66; Lukas 22:54-55,63-71)*

⁵³ Ingraya si Hesus it mga nagrakop sa Ida sa palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote. Kag mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag mga pinuno it mga Hudyo ay nagtiniponey ruto. ⁵⁴ Nagsunor si Pedro kana Hesus, ugaling sa mayado-yado sida hastang makasuyor sida sa plasa sa tunga it palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote. Ag hagto sida giingkor kanunot kag mga gwardya nak nagpapainit sa tupar it pugon nak di uling.

⁵⁵ Ngasing, kag mga Punong Saserdote ag kag ibang mga Konsehal ay naghahanap it dahilan agor maiakusar kang Hesus para ipamatay Sida. Pero waya sinra it nakita, ⁵⁶ dahil aber maramo kag nagtitestigo it buko matuor laban kang Hesus, ay indi gihapon magpareho kag inra mga gingsisiling.

⁵⁷ Ag inggwa it ibang mga nag-atubang ag nagtestigo it sala laban sa Ida nak nagsiling, ⁵⁸ “Narunggan namo kag Ida ingsiling nak agub-on kuno Nida kaling ato Templo nak inghuman it amo mga damot, ag sa suyok kuno it tatlong adlaw ay Ida ray apatinrugon kag Templo nak buko human it tawo.” ⁵⁹ Pero, waya gihapon gipapareho kag inra mga ingtitestigo.

60 Nagtinrog kag Pinaka-mataas nak Saserdote sa tunga it tanan ag nagpangutana kang Hesus, “Waya baga Ikaw it masasabat raha sa inra ing-aakusar sa Imo?” 61 Pero naghipos yang gihapon si Hesus ag waya Sida gisabat.†

Kada, gingpangutana ray Sida liwat it Pinaka-mataas nak Saserdote, “Ikaw baga kag ingpromisang Kristo nak Anak it Dalayawon nak Dios?”

62 Ag nagsiling si Hesus, “Oho, Ako ngani. Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay makikita ninro nak nakaingkor sa bandang tu-o it Dios nak Makagagahom. Ag sa Ako pagbalik, makikita ra ninro Ako nak nagpipilbig sa mga rampog.”

63 Pagkarungog it kali it Pinaka-mataas nak Saserdote, inggisi nida kag ida baro sa ida kahangit ag napasiling, “Bukoey nato kinahangyan kag iba pang testigo. 64 Narungganey ra ninro kag Ida pagpasipala sa Dios! Ni-o kag inro masisiling?”‡

Ag inghusgaran ninrang tanan si Hesus it kamatayon. 65 Ag ingruyan Sida it iba bag-o ingtabunan kag Ida uda ag Sida ay ingsuntok ag ingtampudong habang nagsisiling sa Ida, “Hala baga, pitlu-a kung si-o kag nagtampudong sa Imo?” Pagkatapos, gingta-o Sida sa mga gwardya ag inra ra Sida pinanampudong.

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Mateo 26:69-75; Lukas 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27)

66 Myentras ginghihimo ninra kali kang Hesus ay asa ubos pa gihapon it plasa si Pedro. Inggwa't nagpagto nak usang kabulig nak kabade it Pinaka-mataas nak Saserdote. 67 Pagkakita nida kang Pedro nak nagpapainit ruto ay ingmuyatan nida kali it maado ag nagsiling,

“Buko baga ikaw ay usa sa mga kaibahan ni Hesus nak taga-Nazaret?”

68 Pero nagbalibar si Pedro, “Ilam, waya nako naayami o naintyendihe kung ni-o kinang imo gingbibisaya.” Sa nak raan, naglikaw sida papagto sa rayanan pasuyor it palasyo. Imaw kato nak nagbayo kag manok.

69 Nakita ray sida it katong kabulig ag nagsiling ray kali sa mga tawo ruto nak, “Kaling tawo ay usa sa inra.”

70 Pero nagbalibar liwat si Pedro.

Marugay-rugay ray ingsilinggan sida it mga tawo ruto, “Talagang usa ka sa inra, taga-Galileya ikaw e.”

71 Nagsabat si Pedro, “Sumpa man, mamatay man ako, talagang buko nako kilaya kinang tawo nak inro ingsisiling!”

72 Ag imaw ngani nak nagbayo kag manok it pangruhang beses. Ag narumruman ni Pedro kag pagbisaya sa ida ni Hesus nak, “Bag-o magbayo kag manok it pangruhang beses ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.” Ag waya nida napigahe kag ida sarili ag pumakatibaw sida.

15

Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2,11-14; Lukas 23:1-5; Juan 18:28-38)

† 14:61 14:61 Basaha ra sa Isa. 53:7. ‡ 14:64 14:64 Basaha sa Lev. 24:16.

¹ Pagkaaga, habang maruyom pa ay nagtipon ray kag tanang mga Konsehal it mga lahi it Hudyo, kaumir kag mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag iba pang mga pinuno ninra. Ag nagkausa sinra nak ita-o si Hesus kang Gobernador Pilato para husgaran.* Kada ingpagapos ninra Sida ag ingraya kang Pilato.

² Ingpangutana Sida ni Pilato, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”

Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling.”

³ Masunor, nag-atubang ra kag mga Punong Saserdote ag maramo sinra nak ing-akusar laban sa Ida. ⁴ Nagpangutana liwat si Pilato kang Hesus, “Asi, wayaey Ka baga it isabat? Narunggan Nimo kag maramong inra ing-aakusar laban sa Imo.”

⁵ Pero wayaey gisabat pa si Hesus, kada abang katingaya ni Pilato.†

Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon
(Mateo 27:15-26; Lukas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)

⁶ Bawat Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, ay ingpapaliwas it gobernador kag si-o mang priso nak pinili it mga lahi it Hudyo. ⁷ It kato ay inggwa it usang priso nak kag ngayan ay Barabas. Sida ay usa sa mga kaibahan nak naglaban sa gobyerno it Roma ag kali ay nakamatay it tawo. ⁸ Ngasing, inggwa't maramong tawo nak nagpayungot kang Gobernador Pilato agor inra ahagaron nak paliwason kag priso nak inra napili, kumporme sa ida inghuhuman kada tuig.

⁹ Bilang sabat sa inra inghahagar, nagpangutana si Pilato sa inra, “Gusto baga ninro nak paliwason nako para sa inro kaling Hari it mga lahi it Hudyo?” ¹⁰ Ingpangutana kali ni Pilato sa inra dahil pay naisip nidang nahihili yang kang Hesus kag mga pinuno it mga Hudyo, kada ingraya ninra si Hesus para husgaran nida.

¹¹ Ugaling gingsugsog pang gador it mga Punong Saserdote kag mga tawo nak kag apaliwason ay si Barabas, imbes nak si Hesus.

¹² Ag nagpangutana liwat si Pilato sa inra, “Aunhon nako ngasing kaling tawo nak inro ingtatawag nak Hari it mga lahi it Hudyo?”

¹³ Ag nag-ukaw liwat sinra nak, “Lansangan Sida sa krus!”

¹⁴ Nagpangutana ray liwat si Pilato, “Asi, niong gador kag Ida nahumang kayainan?”

Pero lalo pa sinrang nagpakaukaw, “Lansangan Sida sa krus!”

¹⁵ Kada, sa kagustuhan ni Pilato nak indi mahangit sa ida kag mga tawo ay pinasugtan yangey sinra. Ag ingpaliwas nida si Barabas ag ingpalatigo si Hesus, bag-o ingtugyan sa mga sundalo para ilansang sa krus.

Kag Paglibak it mga Sundalo kang Hesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Pagkatapos, ingraya it mga sundalo si Hesus sa baraks sa suyor it palasyo ni Gobernador Pilato, ag ingraguso Sida it iba pang mga sundalo it inra batalyon. ¹⁷ Ing-ubahan ninra si Hesus ag ingsuy-uban it puyang tela nak pay kapa it hari. Masunor, nagyubir sinra it usang siitong bayagon nak inghumang kuruna ag ingputong sa uyo ni Hesus.

* **15:1** 15:1 Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang kag inggwa it gahom nak maghusgar it kamatayon ruto. † **15:5** 15:5 Basaha ra sa Isa. 53:7.

18 Ag nagsaludo sinra sa Ida habang nagsisiling, “Mabuhay kag Hari it mga Lahi it Hudyo!” 19 Ag pinaka-bakoy ninra Sida sa uyo it kahoy. Gingpangrui-an ninra Sida ag ingyuyurhan.

20 Pagkatapos ninrang libakon si Hesus, inra ing-uba katong kapa ag ingsuksukan Sida liwat it Ida baro. Masunor, Sida ay inra ingraya sa liwas it syudad pramas ilansang sa krus.

*Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad
(Mateo 27:32-44; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

21 Habang sa rayan sinra, inggwa it nasapoy nak usang kayake nak pabisong. Kag ngayan it kali ay Simon nak taga-Cirene, nak imaw kag tatay nina Alejandro ag Rufo. Ingpilit sida it mga sundalo nak pas-anon kag krus ni Hesus.

22 Gingraya ninra si Hesus sa bukir nak ingtatawag nak Golgota, nak kag gustong bisayahon ay “Lugar it Bungo.” 23 Gingtaw-an ninra Sida it ayak nak kag simbog ay buyong nak mira nak pangbaoy it hapros,† pero waya Nida kali gibatuna.

24 Masunor, inglansang ninra si Hesus sa krus bag-o ingpartida ninra kag Ida mga suksok sa parayan it pagbunut-bunutan, agor maayaman kung kanin-o mapapapagto kag Ida mga suksok.§

25 Bandang alas nwebe it aga katong adlaw nak inra inglansang sa krus si Hesus. 26 Ag sa ibabaw it Ida krus, inggwa't nakasuyat nak akusar laban sa Ida nak nagsisiling,

“KAG HARI IT MGA LAHI IT HUDYO.”

27 Sa Ida magkanyudong habig ay inggwa it ruhang tulisan nak rungan ra sa Idang inglansang sa krus, usa sa tu-o ag usa sa wala. 28 [Kali kag katuparan it gingsisiling sa Sagradong Kasuyatan nak, “Sida ay gingbilang nak makasal-anan.”]*

29 Kag mga nagrarayan ruto ay naglilibak sa Ida ag napapaliong-liong habang nagsisiling, “A! Imaw kuno kali kag maguba it Templo ag mapatinrog liwat sa suyor it tatlong adlaw!† 30 Ngasing, salbara kag Imo sarili ag pilhig raha sa krus!”

31 Imaw ra kag inghihimo it mga Punong Saserdote kanunot kag mga Manunudlo it Kasuguan. Ag sinra ra ay naglibak sa Ida sa parayan it pagparungog it inra bisaya nak, “Ingsalbar Nida kag ibang tawo pero kag Ida sarili ay indi Nida kayang salbaron! 32 Asing indi magpilhig sa Ida krus kaling ingpromisang Kristo nak Hari kuno it Israel, agor kung makita nato nak mahuman Nida, mapatey kita sa Ida?”

Katong ruhang tulisan nak gingsilang nak karungan Nida ay naglibak ra sa Ida.

*Kag Pagkamatay ni Hesus
(Mateo 27:45-56; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

33 Pag-abot it alas dose it adlaw, gulping nagruiyom kag bug-os nak kadutaan hastang alas tres it hapon. 34 Katong maalas tresay it hapon, nag-ukaw it abang kusog si Hesus, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Kag

† 15:23 15:23 Kaling mira ay mapait nak buyong nak human sa duga halin sa anit it usang klasing kahoy. (Basaha sa Sal. 69:21.) § 15:24 15:24 Basaha ra sa Sal. 22:18. * 15:28 15:28 Basaha ra sa Isa. 53:12. Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Markos ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 28. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

† 15:29 15:29 Basaha ra sa Sal. 22:7-8; 109:25.

gustong bisayahon it kali ay “Ako Dios, Ako Dios, asing Imo Ako gingpabad-an?” †

³⁵ Pagkarungog kali it ibang mga nagtitinrog ruto ay napasiling sinra nak, “Panimati-i yang ninro, ging-aayaba Nida si Propeta Elias!”

³⁶ Ag usa sa inra nak nagrayagan ag nagbaoy it espongha, ingbasa kali it maaslom nak ayak nak pay suka ag ingtuslok sa ugbos it usang pay tigbaw. Bag-o ida kato ingruot sa yuba ni Hesus para supsupon. Pero siling ray it iba, “Ya anay, amuyatan nato kung mapakita si Propeta Elias agor ipilhig Sida sa krus.” §

³⁷ Ag nag-ukaw ray si Hesus it makusog bag-o nabugto kag Ida ginhawa.

³⁸ Katong oras rang kato, it yang gulpi't gisi kag maramoy nak kurtina sa tunga it Sagradong Lugar it Templo, tuna sa ibabaw hastang sa ubos.

³⁹ Ag it katong nakita it Kapitan it usang gatos nak sundalo nak imaw kag nagbabantay kang Hesus, nak wayaey Sida gihihingab ay napasiling kali, “Matuor nak gador, kaling tawo ay Anak it Dios!”

⁴⁰ Hagto ra sa medyo mayado-yado ay inggwa it mga kabade nak nagmumuyat. Kaumir hina ay sina Maria Magdalena, Salome, ag Maria nak nanay ni Jose ag Santiago nak mas bata pa. ⁴¹ Sinrang tatlo ay nagnununot ag nagbulig kang Hesus it katong hagto pa Sida sa Galileya, kaibahan it iba pang mga kabade nak nagninunot ra sa Ida papagto sa Herusalem.

Kag Pagyubong kang Hesus

(Mateo 27:57-61; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Katong medyo haponey, dahil imaw kali kag Adlaw it Paghanra ag dispiras it Adlaw it Inugpahuway, nag-abot kag usang dungganong Konsehal sa Templo nak kag ngayan ay si Jose nak taga-Arimateya. Sida ra kag usa sa mga naghuhuyat sa pag-abot it paghari it Dios.* Ingpakusog nida kag ida buot pramas hagaron kag yawas ni Hesus kang Gobernador Pilato. †

⁴⁴ Pagkarungog ni Pilato it pangabay ni Jose ay natingaya sida asing namatayey nak raan si Hesus. Kada ingpatawag nida kag Kapitan agor mapangutana kung talagang minatayey Sida. ⁴⁵ It katong nasaduran nida sa Kapitan nak klaro matuor, ay nagsugot sida nak bay-on ni Jose kag yawas ni Hesus.

⁴⁶ Masunor, bag-o magbalik si Jose sa Golgota ay nagbakay anay sida it yamit nak lino. Pagbalik nida ruto ay inra ingbaoy kag yawas ni Hesus sa krus ag kali ay inra ingsaliburburan it katong yamit. Ag ingbutang ninra kag Ida yawas sa yuyubngan, nak pay kuyba nak ingpatiltil sa abang rakong bato. Masunor ay ingpaliger nida kag usang marakong bato nak pangsara rahang bungaran it yuyubngan.

⁴⁷ Nakita nina Maria Magdalena ag Maria nak nanay nina Jose kung hariin giyubngan si Hesus.

16

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

† 15:34 15:34 Basaha sa Sal. 22:1. § 15:36 15:36 Basaha sa Sal. 69:21. * 15:42-43 15:42-43a o “gingharian it Dios.” † 15:42-43 15:42-43b Exo. 34:25 ag Deu. 21:22-23.

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Mateo 28:1-8; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Pagkagab-i nak lipasey kag Adlaw it Inugpahuway,* si Maria Magdalena, si Salome, ag si Maria nak nanay nina Santiago ay nagbakay it buyong ag pabangyo agor inra ihanra kag yawas para sa pagyubong. ² Abang aga pa it katong adlaw nak Domingo† ay nagpagtoy sinra sa yuyubngan, ag bag-o sinra nakaabot ruto ay tamang pasubatoney kag adlaw. ³ Habang nagpapanaw sinra ay nagpipinangutan-an sinra, “Si-o aboy kag ato mapapangabay nak magpaliger it katong bato sa bungaran it yuyubngan?”

⁴ Ugaling mayado-yado pa, naantawey ninra nak katong bato ay napaligirey!

⁵ Pagsuyor ninra sa yuyubngan nakita ninra kag usang binata nak nag-iingkor banda sa tu-o. Kali ay nakasuksok it mahaba ag maputi nak baro. Ag hinadlukan sinra.

⁶ Pero nagsiling sa inra katong kayake, “Aya kamo gikahadlok! Inghahanap ninro si Hesus nak taga-Nazaret nak inglansang sa krus. Wayaey sida rili, dahil nabanhawey Sida! Muyati ninro kag lugar kung hariin ingbutang kag Ida yawas. ⁷ Kada pagkatapos ninrong mamuyatan, pagtoy kamo ag ibalita sa Ida mga manugsunor, laloey kang Pedro. Ag mauunay si Hesus sa inro papagto sa Galileya. Ruto ay makikita ninro Sida, kumporme sa Ida ingsiling sa inro it kato.”

⁸ Kada, nagrali-rali sinra it halin sa yubungan ag pumakarayagan. Sa inra kahadlok ag katingaya ay nagpinanguyog sinra, kada waya ninra napang-uma-uma aber kanin-ong inra nasapoy kung ni-o kag natabo.

KAG MAHABANG PAGTAPOS IT KALING LIBRO

Kag Pagpakita ni Hesus kang Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

⁹ [It katong adlaw nak Domingo nak nabanhawey si Hesus, abang aga pa ay nagpakitaey Sida kang Maria Magdalena nak imaw kag Ida unang ingpakitaan. Imaw kali kag kabade nak gingpaado ni Hesus it katong Ida ingpalayas kag pitong mayaot nak nagsanib sa ida. ¹⁰ Pagkatapos nak ida nakita si Hesus ay ida ingpagtuan kag mga manugsunor ni Hesus nak nagpapangalisor pa ag nagtitinibaw. Ag ida ing-uma sa inra kag ida nakita. ¹¹ Pero waya ninra gipatihe kag ingsiling ni Maria nak buhi si Hesus ag nakita kuno nida.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ruhang Disipulos

(Lukas 24:13-35)

¹² Masunor, nagpakita ray si Hesus sa ruha Nidang disipulos habang nagbabaktas sa bukir, pero yabot kag Ida hitsura. ¹³ Ag pagkakita ninra sa Ida ay nagbalik sinra sa Herusalem ag ing-uma ra sa inra mga kaibahan kag inra nakita, pero waya ra sinra gipatihe.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Onseng Apostoles

(Mateo 28:16-20; Lukas 24:36-49; Binuhatan 1:3-8)

* **16:1** 16:1 Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Domingo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray. † **16:2** 16:2 Sa inra pagbilang kali kag unang adlaw it inra usang domingo.

¹⁴ Pagkatapos, nagpakita ray si Hesus sa Ida onseng apostoles habang sinra ay nagkakaon. Sinra ay Ida gingbisayahan dahil sa katugasan it inra tagipusuon, kumo waya ninra gipatihe kag mga ingsiling it mga nakakita sa Ida nak nabanhaw Sida.

¹⁵ Ag katong huli nagsiling ra Sida sa inra, “Libot kamo sa bug-os nak kalibutan ag ibantala kag Maadong Balita sa tanang katawuhan. ¹⁶ Kung sin-o man kag magtu-o ag magpabawtismo ay maluluwas, pero kag indi magtu-o ay aparusahan it Dios sa adlaw it Ida huling paghusgar sa tawo. ¹⁷ Ag imaw kali kag mga pamatuor nak aray-on it mga nagtutu-o sa Ako. Sa paggamit it Ako Pangayan mapalayas sinra it mga mayaot. Mabisaya sinra it mga linggwahe nak waya ninra natun-e. ¹⁸ Kung mahuytan ninra kag mga sawa o makainom man sinra it mga di hilo, ay indi sinra mauno. Ag kung ipatong ninra kag inra mga damot sa mga di sakit, sinra ay maado.”

*Kag Pagraya it Dios kang Hesus sa Langit
(Lukas 24:50-53; Binuhatan 1:9-11)*

¹⁹ Pagkatapos it pagbisaya it Ginoong Hesus sa inra, gingraya Sida it Dios sa langit, ag hagto Sida nag-ingkor sa bandang tu-o it Dios. ²⁰ Ag nagpanglibutan kaling mga apostoles ag nagpangwali aber riing lugar nak inra mapagtuan, ag sinra ay gingbubuligan it Gino-o. Ag Ida gingpamatuuran kag inra mensahe parayan sa mga milagrong inra inghuhuman. Dayawon kag Dios.][†]

KAG MALIP-OT NAK PAGTAPOS IT KALING LIBRO

[⁽⁹⁾ Katong tatlong kabade ay nagpagto kana Pedro ag ida mga kaibahan ag nag-uma it inra nakita sa yuyubngan, pati kag gingsiling it katong kayake ruto. ⁽¹⁰⁾ Pagkatapos it kali, si Hesus mismo kag nagsugo sa Ida mga manugsunor nak iwali sa bug-os nak kalibutan kag Ida sagrado ag waya gililipas nak mensahe tungor sa kaluwasan nak waya't katapusan.]

[†] **16:20** 16:20 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Markos ay waya naumir sa pagsuyat kag mahabang pagtapos (Mar. 16:9-20.) ag malip-ot nak pagtapos sa Markos. (Mar 16:9-10.) Makikita nato nak kali ay huley narugang.

LUKAS KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

LUKAS

Kaling Maadong Balita ay ingsuyat ni Lukas, mga 30 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 60 A.D.) Kaling suyat kag una sa ruha nak ingsuyat ni Lukas para sa ida amigo nak si Teofilo nak usang dungganong tawo. Kag pangruhang suyat nak ida ingsuyat ay kag Mga Binuhatan it mga Apostoles.

Si Lukas ay usang doktor, ag sida yang kag nagsusuyat it ibang parti it Bibliya nak buko usang lahi it Hudyo. Sida ay naging kaibahan ra ni Apostol Pablo sa pilang mga pagbiyahe nida. (Bin. 16:10-15; 20:6—21:25; 28:1-15.) Si Lukas, bag-o magsuyat ay ida anay ingpapag-arayan it maado kung tama kag ida isuyat.

Kag gingsisiling ni Lukas dili ay tungor sa pagkatawo ni Hesus, hastang sa Ida kamatayon ag pagbanhaw, ag sa Ida ra pagpaibabaw panglangit. Ing-iistorya nida kag tungor sa inghihimo ni Hesus pramas mak-abulig sa mga tawo nak masakit, mga nahihirapan ag mga makasalan-an. Ingsisiling ra nida kung pauno it ramo kag Ida pagpangamuyo sa Ida Tatay nak Dios ag Ida pagtudlo sa Ida mga disipulos tungor sa pagpangamuyo. Ing-uumir ra nida kag maramong pagtudlo ni Hesus parayan sa mga istorya (o parabula) halimbawa, katong tungor sa mga nayaag nak ingsalbar it Dios. Kag pinaka-importante nak ingsiling ni Lukas ay si Hesus kag Kristo nak ingpromisa it Dios nak imaw kag maluwas sa tanan nak magtu-o sa Ida.

KAG SUYOR IT LUKAS

Kag Pagpangamusta 1:1-4

Si Juan nak Manugbawtismo 1:5—3:20

Kag Pagbawtismo ag Pagtintar kang Hesus 3:21—4:13

Kag Ministeryo ni Hesus sa Galileya 4:14—9:6

Kag Pagmatay kang Juan nak Manugbawtismo 9:7-9

Kag Ministeryo ni Hesus sa Palibot it Galileya 9:10-50

Kag Pagpanaw ni Hesus pa-Herusalem 9:51—19:27

Kag Huling Ministeryo ni Hesus sa Herusalem 19:28—21:38

Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Kag Ida Kamatayon 22:1—23:56

Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni Hesus 24:1-53

Kag Maadong Balita Tungor kang Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni LUKAS

KAG PAGPANGAMUSTA

Sa Imo Talahuron nak Teofilo,*

¹ Maramoey kag mga tawo nak nagtinguha nak magsuyat it mga natabo sa amo ² it katong rahali pa si Hesu-Kristo sa kalibutan. Nakita ninra kag tanang mga natabo magtuna pa sa primero, ag inra ra

* 1: 1:0 Lukas 1:3.

gingwali sa maramong lugar kag mga bisaya it Gino-o. ³ Ako ra mismo† kag nag-usisa it maado magtuna sa primero, ag nupay maado sa ako pagmuyat nak ako ra isuyat it pasunor kag tanang natabo agor imo mababasa. ⁴ Kali ay agor maayaman nimo kag kamatuuran tungor sa mga bagay nak gingtudloey sa imo.

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO

Kag Pagpaayam nak Matatawo si Juan nak Manugbawtismo

⁵ It katong kapanahunan ni Herodes nak Bantog nak Hari it Hudeya ay inggwa it usang saserdote nak kag ngayan ay Zacarias. Sida ay kaumir sa mga saserdote nak halin sa linya ni Abias. Kag ida asawa nak si Elisabet ay usa rang inanak it unang saserdote nak si Aaron. ⁶ Sinrang mag-asawa ay parehong matarong sa pagmuyat it Dios, dahil sa inra pagpangabuhi it kumporme sa mga Kasuguan ag sa mga sulunranon nak halin sa Ginoong Dios, kada waya't masisiling laban sa inra. ⁷ Ugaling ay waya sinra't anak dahil si Elisabet ay baog ag sinra'y parehong mga maguyangey.

⁸ Usang adlaw si Zacarias ay nagsiserbisyo sa atubangan it Dios bilang saserdote, dahil it kato ay turno it inra grupo sa pagserbisyo sa Templo. ⁹ Tuyar sa inra naanaraney sinra ay nagbunot-bunutan, ag si Zacarias kag nabunot nak imaw kag masunog it insenso sa Sagradong Lugar it Templo it Gino-o. Ngani, nagsuyor sida ruto ¹⁰ tong orasey it pagsunog it insenso. Sa liwas ay nagtiniponey kag maramong mga tawo nak nagpipinangamuyo.

¹¹ Habang rahagto sida, gulpi yang nak nagyuw kag usang anghel it Gino-o nak nakatinrog sa bandang tu-o it altar nak sunugan it insenso. ¹² Ngasing, nabayaka si Zacarias tong makita nida kag anghel ag nakabatyag sida it kahadlok. ¹³ Ugaling, nagsiling kali sa ida, “Zacarias, aya gikahadlok! Ingrungog it Dios kag imo pangamuyo, kada kag imo asawa nak si Elisabet ay maanak it kayake, ag imo sida apangayanan nak Juan. ¹⁴ Sida ay inro mamumut-an ag sida kag mata-o it kasadya sa inro. Ag sa ida pagkatawo ay maramo kag makinasadya, ¹⁵ dahil magiging rako kag pagmuyat sa ida it Gino-o. Indi sida mag-inom it ayak o mga nakakayango nak inumon. Ag sida ay mapupuno it Ispirito Santo habang sida ay ingsasabak it ida nanay.

¹⁶ “Ag ida apabalikon kag maramong mga taga-Israel sa Dios nak inra Gino-o. ¹⁷ Sida ra kag mauna pramas ihanra kag mga tawo para sa pag-abot it Gino-o. Sida ra kag maraya it ispirito ag gahom nak pareho kang Propeta Elias‡ it kato. Ahimuon nida kali agor apabalikon kag buot it mga tatay sa inra mga anak, ag agor pasunron kag mga suwail sa kaayam ag tugra it mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, sa pag-aman nida sa mga tawo nak hanrang magsunor sa Gino-o.”

¹⁸ Nagsiling si Zacarias sa anghel, “Pauno nako maaayaman nak matatabo kinang imo ingsiling? Kaguyangey ako ag imaw ra kag ako asawa.”

¹⁹ Nagsabat kag anghel, “Ako si Gabriel. Ako ay nagtitinrog sa atubangan it Dios, ag Sida kag nagsugo sa ako agor magraya sa imo it kaling masadyang balita. ²⁰ Ag dahil indi nimo ako igpatihan, tuna

† 1:3 1:3 Si Lukas kag nagsuyat it kaling Maadong Balita ag Mga Binuhatan. ‡ 1:17 1:17 Basaha ra sa Mal. 4:5.

ngasing ikaw ay mabubungoy ag mauudom hastang sa adlaw nak matupar kaling ako ingpaayam sa imo sa tamang panahon.”

²¹ Habang sa suyor pa si Zacarias it Templo, kag mga tawo ay naghuhuyat sa pagliwas nida, ag natingaya sinra asing narugay sida. ²² Pagliwas nida ay indiey sida makabisaya, kada naisip ninra nak inggwa it gingpakita sa ida kag Gino-o ruto sa suyor it Templo. Nagsinyas yangey sida sa inra ag nagpadayon kag ida pagkaudom.

²³ It katong nataposey kag mga adlaw it ida pagserbisyo sa Templo ay nagpauliey sida. ²⁴ Waya narugay, nagsabak kag ida asawa nak si Elisabet ag sa suyor it limang buyan ay waya sida giliwas-liwas it bayay. ²⁵ Siling nida, “Ingaluy-an ako it Gino-o, kada imaw kali kag resulta. Ingmyatan Nida kag ako kahimtangan, ag ingbaoy kag ako kahud-anan sa atubangan it mga tawo.”

Kag Pagpaayam nak Matatawo kag Usang Anak nak Apangayanan nak Hesus

²⁶ Sa pang-an-om nak buyan it pagsabak ni Elisabet, ingsugo ray it Dios kag anghel nak si Gabriel papagto sa banwa it Nazaret[§] sa Galileya. ²⁷ Sida ay ingsugo nak pagtuan kag usang birhen nak rayaga nak napamayadihaney it usang kayake nak kag ngayan ay Jose, nak halin sa lahi ni Haring David. Kag ngayan it kaling rayaga ay si Maria. ²⁸ Nagpakita kaling anghel kang Maria ag nagsiling, “Magkasadya ka, ikaw nak namut-an it Dios! Kag Gino-o ay kaibahan nimo!”

²⁹ Ugaling ay nabayaka sida riling ingbisaya sa ida it anghel ag ida ingpakaisip kung asing tuyar kag pagbugno sa ida it kali. ³⁰ Ag nagsiling ray sa ida kag anghel, “Maria, aya gikahadlok! Ikaw ay namut-an it Dios! ³¹ Panimati anay! Masabak ikaw ag maanak it kayake. Ag apangayanan nimo Sida nak Hesus.* ³² Mababantog Sida, ag atawagon nak Anak it Pinaka-mataas nak Dios. Ita-o sa Ida it Ginoong Dios kag trono it Ida ginikanan nak si David,[†] ³³ ag Sida kag mahari sa mga inanak ni Jacob hastang sa waya't katapusan. Ag kag Ida paghari[‡] ay indi matapos-tapos.”

³⁴ Nagpangutana si Maria sa anghel, “Pauno kali matatabo ay waya pa ngani ako it asawa?”

³⁵ Nagsabat kag anghel, “Kag Ispirito Santo ay mapasa-imo, ag asinrungan ka it gahom it Pinaka-mataas nak Dios, kada kag imo ianak ay atawagon nak Balaan, kag Anak it Dios. ³⁶ Pagtoy ag muyatan kag imo hali nak si Elisabet. Ayam it tanan nak sida ay baog, pero ngasing

§ **1:26** 1:26 Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak “taga-Nazaret” (o “Nazarenhon”) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang “taga-Nazaret” ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang “Nazaret” ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo. * **1:31** 1:31 Basaha ra sa Isa. 7:14. † **1:32** 1:32 Basaha ra sa Isa. 9:6. ‡ **1:33** 1:33 o “gingharian it Dios.” Sa Bibliyang Griyego, kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios, kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo. Kung kausa ra ay kag gustong bisayahon ay “langit” kung hariin kag Dios ay naghahari.

ay nagsabakey sida it usang kayake aber sida ay maguyangey. Ag kina ay pang-an-omey nak buyan. ³⁷ Waya't imposible sa Dios!”

³⁸ Ag nagsiling si Maria, “Oho, rahali ako nak ulipon it Gino-o. Kabay pang matabo sa ako kag imo inggisiling nak kabubut-on it Gino-o.” Imaw kato ag nawagitey kag anghel sa ida atubangan.

Kag Pagpagto ni Maria kang Elisabet

³⁹ Waya narugay pagkatapos it kina, nagrალი-rali it pagto si Maria sa inggwa't bukir ruto sa usang banwa sa Hudeya. ⁴⁰ Pag-abot nida ruto, nagsuyor sida sa bayay ni Zacarias ag ingkamusta si Elisabet. ⁴¹ Pagkarungog ni Elisabet it pangamusta ni Maria, napautbo kag anak nak asa ida bituka. Ag si Elisabet ay napun-an it Ispirito Santo, ⁴² ag napasiling it makusog, “Ingpakamaado ka sa tanang mga kabade, ag ingpakamaado ra kinang anak raha sa imo bituka! ⁴³ Ag asing ako ay ingtaw-an it kaling rakong pribilehiyo nak bisitahon it nanay it ako Gino-o? ⁴⁴ Dahil tong narunggan nako kag imo pangamusta, kaling anak dili sa ako bituka ay napautbo sa kasadya. ⁴⁵ Ag abang buynas ikaw dahil nagpati ka nak matutupar katong ingpasiling sa imo it Gino-o!”

Kag Kanta it Pagdayaw ni Maria

⁴⁶ Ag nagsiling si Maria:

“Kag ako tagipusuon ay nagdadayaw sa Gino-o,

⁴⁷ ag kag ako ispirito ay nagkakasadya

dahil sa Dios nak ako Manluluwas,

⁴⁸ dahil Ida nakita kag ako pagkakubos bilang Ida ulipon.

Tuna ngasing, hastang sa waya't katapusan,

ako ay atawagon it tanang tawo nak abang buynas,

⁴⁹ dahil Sida nak Makagagahom ay imaw kag naghimo sa ako

it mga katitingayang mga butang,

ag balaan kag Ida ngayan.

⁵⁰ Kag kaluoy it Dios ay para yang ruto sa mga inggwa't kahadlok sa Ida

sa bawat balhin it kada linahi. §

⁵¹ Ingpakita Nida kag kusog it Ida mga damot

katong gingpalayas Nida kag mga tawo nak nagpapamutang sa inra sarili

nak sinra'y mga mataas.

⁵² Gingbay-an it gahom kag mga naghahari halin sa inra mga trono, ag gingtaas Nida kag mga kubos.

⁵³ Ida ingbusog it mga maadong butang kag mga gutom,

pero kag mga manggaranon ay Ida ingpalayas nak waya't karaya-raya.

⁵⁴ Ingbuligan Nida kag Ida mga piniling Israelinhon nak nagsiserbisyo sa Ida

dahil waya Nida gilimti nak kaluy-an kita,

⁵⁵ tuyar sa Ida ingpromisa sa ato mga ginikanan magtuna kang Abraham

hasta sa bawat pagbalhin it ato mga linahi hastang sa waya't katapusan.”*

⁵⁶ Ag nagtiner si Maria ruto kana Elisabet sa suyor it tatlong buyan bag-o nagpauliey.

Kag Pag-anak ni Elisabet kang Juan nak Manugbawtismo

⁵⁷ Ngasing, nag-abot kag oras it pagpasyapo ni Elisabet ag nag-anak sida it kayake. ⁵⁸ It katong narunggan it mga kayungot ag mga kahalihan nida nak ingkaluy-an sida it Gino-o ay nagkinasadya sinra kaibahan sida.

⁵⁹ Pag-abot it pangwayong adlaw ay nagpagto sinra sa bayay nina Zacarias agor tulion kag anak.† Ag Zacarias tan-a kag ipangayan ninra sa anak sunor sa pangayan it ida tatay, ⁶⁰ ugaling nagsiling kag ida nanay, “Indi puyde, kag ato ipangayan sa ida ay Juan.”

⁶¹ Ag napasiling ray sinra, “Pero waya kamo it hali nak tuyar kag ngayan.”

⁶² Kada, gingsinyasan ninra kag tatay it anak agor masaduran kung ni-o kag gusto nida nak ipangayan dili.

⁶³ Naghagar si Zacarias it masusuyatan ag ingsuyat nida kali, “Kag ida ngayan ay Juan.” Kada sinrang tanan ay natingaya. ⁶⁴ Ag imaw katong nakabisayay sida nak pay nagyuga kag ida rila, ag sida ay nagdayaw sa Dios.

⁶⁵ Natingaya kag tanang inra mga kayungot. Ag kaling tanan nak natabo ay nabantog sa tanang mga banwa ag sa bug-os nak kabukiran it Hudeya. ⁶⁶ Ag kali ay natanom sa bawat isip it tanang mga nakarungog ag nagsiling sinra, “Magiging ni-o ara kaling anak?” dahil kag gahom it Gino-o ay hina sa ida.

Kag Kanta ni Zacarias

⁶⁷ Ngasing, kag tatay ni Juan nak si Zacarias ay napuno it gahom it Ispirito Santo ag nagta-o it mensahe halin sa Dios parayan sa pagkanta nak tuyar kali:

⁶⁸ “Dayawon kag Ginoong Dios it mga Israelinhon, dahil ingkaluy-an ag ingtubos Nida kag Ida mga katawuhan.

⁶⁹ Nagtaas Sida it usang gamhanan nak Manluluwas halin sa linya it Ida ulipon nak si David,

⁷⁰ (kumporme sa Ida gingpromisa parayan sa Ida mga balaan nak propeta it katong una.)

⁷¹ nak kita ay masasalbar sa mga damot it ato mga kaaway ag sa tanang mga naglalaban sa ato.

⁷² Sa parayan nak kina ingpakita it Dios kag pagtupar Nida sa Ida ingpromisang kaluoy sa ato mga ginikanan, ag kag Ida pagrumrom sa Ida balaan nak kasugtanan.

⁷³ Kali ay imaw kag Ida ingsumpaan sa ato Pinaka-tatay nak si Abraham,

⁷⁴ akaluy-an Nida kita nak masalbar

halin sa mga damot it ato mga kaaway, pramas makaserbisyo kita sa Ida nak waya’t kahadlok.

⁷⁵ Ag kita ay mapangabuhi sa balaan ag maadong parayan sa Ida atubangan it bug-os nak kabuhi.

⁷⁶ Ag ikaw, ako anak,

ay atawagon nak propeta it Pinaka-mataas nak Dios,

† 1:59 1:59 Basaha ra sa Hen. 17:12 ag Lev. 12:3.

dahil mauna ikaw sa Gino-o agor imo ihanra kag Ida arayanan.

⁷⁷ Ag imo ipaayam sa Ida katawuhan nak sinra ay maluluwas parayan sa pagpatawar sa inra mga kasal-anan.

⁷⁸ Kumo rako kag kaluoy it ato Dios, kada ingparaya Nida kag usa halin sa langit pramas luwason kita. Ag kag pag-abot it kaling usa ay puyding ikumpara sa pagsubat it adlaw sa aga.

⁷⁹ Sida kag mapahadag sa mga pay nabubuhi sa karuymanan, nak waya it pag-asa,

dahil kamatayon yang kag ingpapaabot it inra kabuhi.†

Ag Sida ra kag masapupo sa ato mga siki nak magtikang papagto sa rayan it katimunungan.”

⁸⁰ Kaling anak ay nagrako ag naging makusog sa ida ispirituhanong pagpangabuhi. Ag ruto sida giistar sa mayangkag nak kabukiran hastang nag-abot kag adlaw nak nagpakilaya sida sa nasyon it Israel.

2

Kag Pagkaanak kang Hesu-Kristo

(Mateo 1:18-25)

¹ It kato nagsugo kag Cesar nak kag ngayan ay si Agosto, nak kag tanang tawo nak nasasakupan it Emperyo it Roma ay dapat magpalista.

² Imaw kali kag unang pagpalista tong kag gobernador it Sirya ay si Cirenio. ³ Kada kag tanang tawo ay nagpinauli sa inra sariling mga banwa pramas magpalista.

⁴ Si Jose ay usa sa mga nagtukar halin sa banwa it Nazaret sa Galileya papagto sa banwa it Betlehem* sa Hudeya kung hariin natawo si Haring David, dahil si Jose ay halin sa linya ni David.

⁵ Nagpagto sida agor magpalista, kanunot kag ida napamayadihaney nak rayaga nak si Maria, kada pay iday ra asawa suno sa inra kustombre. Ag kali ay asa huling buyaney it ida pagsabak.† ⁶ Ag habang rahagto sinra, nag-abot kag oras it ida pagpasyapo. ⁷ Pero sa bayay nak dayunan ay wayaey it lugar para sa inra. Ngani, ging-anak ni Maria kag ida panganay nak anak nak kayake sa pasilungan it mga hadop. Gingpuros nida kali it yamit nak imaw kag inra ingpupuros sa mga bag-ong puslot nak anak, bag-o ingpahigra sa butangan it kumpay para sa mga alagang hadop.

Kag Pagpakita it mga Anghel sa mga Manugbantay it Karnero

⁸ Sa lugar ra nak kato it Betlehem ay inggwa't mga manugbantay it karnero nak asa bukir ag nagraramyag sinra it bantay sa inra mga alaga. ⁹ Gulpi yang nak inggwa't usang anghel it Gino-o nak nagpakita sa inra ruto, ag sinra ay nalibon it kasiga-sigang kahimayaan it Gino-o, kada sinra ay nagkahadlok. ¹⁰ Pero nagsiling sa inra kag anghel, “Aya kamo gikahadlok! Panimati kamo, dahil ingraray-an kamo nako it maadong balita tungor sa rakong kasadya nak mapapasa tanang mga tawo. ¹¹ Ngasing, hagto sa banwang inghalinan ni David ay ging-anak

† 1:79 1:79 Basaha ra sa Isa. 9:2. * 2:4 2:4 Sa bisayang Hebreo kag gustong bisayahon it ngayang Betlehem ay “Bayay it Tinapay,” ag kaling banwa ay 8 kilometros papagto sa sur halin sa syudad it Herusalem. † 2:5 2:5 Basaha sa Glosaryo kag tungor sa kustombre it “Pagpamayadi it mga lahi it Hudyo.”

kag Manluluwas nak imaw kag Kristo nak Gino-o. ¹² Kali kag magiging tanra para sa inro, makikita ninro kag usang anak nak napupuros it hamo ag nakahigra sa usang butangan it kumpay para sa mga alagang hadop.”

¹³ Bag-o gulping nagyuw ra kag karamo-ramong langitnon nak mga sundalong anghel nak nagdadayaw sa Dios sa pagsiling,

¹⁴ “Dayawon kag Dios sa kauibabawan, ag sa duta ay magkainggwa't katimunungan kag mga tawo nak Ida namumut-an!”

¹⁵ Pagkahalin it mga anghel sa inra atubangan ag nagbalik sa langit, kag mga manugbantay it karnero ay napasiling sa usa'g-usa, “Kitay sa Betlehem ag ato muyatan kaling natabo nak ingpabalita sa ato it Gino-o.”

¹⁶ Ngani, nagrალი-rali sinra it pagto, ag nakita ninra sina Maria ag Jose, kaibahan kag anak nak nakahigra sa butangan it kumpay.

¹⁷ Pagkakita ninra sa Ida, ing-uma ninra kana Maria kag ingsiling sa inra it mga anghel tungor riling anak. ¹⁸ Ag abang katingaya it tanang nakarungog sa ing-uma it kaling mga manugbantay it karnero. ¹⁹ Pero natanom sa isip ni Maria kaling tanang mga bagay ag ida kali ing-isip-isip.

²⁰ Pagkatapos it kato, nagbalik sa bukir kag mga manugbantay it karnero nak ginghihimaya ag gingdadayaw kag Dios sa tanang inra narunggan ag nakita, nak tuyar nak gador sa ing-uma it anghel sa inra.

Kag Pagta-o it Ngayan ag Paghalar kang Hesus sa Templo

²¹ Pag-abot it pangwayong adlaw it pagkatawo it kaling anak, ingpatuli Sida ag ingpangayanan nak Hesus, kag ngayan nak ingta-o sa Ida it anghel bag-o pa Sida ingsabak.

²² Pag-abot it adlaw it paglimpyo sa bag-ong anak nak nanay, kumporme sa ingkikinahangyan it Kasuguan ni Moises ay ingraya ni Jose ag ni Maria si Hesus sa Templo sa Herusalem agor ihalar sa Gino-o. ²³ Kali ay kumporme sa nasuyat sa Kasuguan it Ginoong Dios nak, “Bawat panganay nak kayake ay agahinon para sa Gino-o.”[†]

²⁴ Nagpagto ra sinra ruto sa Templo agor maghalar it kayake ag kabade nak bato-bato o ruhang batang salumpati nak ingmatay, kumporme sa ingsisiling sa Kasuguan it Gino-o. §

²⁵ Ngasing, inggwa ruto sa Herusalem it usang maguyang nak kayake nak kag ngayan ay Simeon. Kaling maguyang ay maadong tawo ag matutom sa Dios. Sida ay naghuhuyat sa itaong kahilwayan sa mga Israelinhon, ag kag Ispirito Santo ay hina sa ida. ²⁶ Ingpaayamey sa ida it Ispirito Santo nak indi anay sida gibay-on it Gino-o hastang waya pa nida nakikita kag Kristo nak ingpromisa it Gino-o.

²⁷ Sa pagtuytoy it Ispirito Santo nagpagto sida ag nagsuyor sa Templo. It katong ingraya ruto si Hesus it Ida mga maguyang agor tumanon kag inghahagar it Kasuguan ni Moises, ²⁸ ay ingkugos ni Simeon si Hesus ag nagdayaw sa Dios sa pagsiling,

²⁹ “Ako Gino-o, ako nak Imo ulipon ay pataliwaney it hanuyos, ngasing nak ingtuparey Nimo kag Imo ingpromisa sa ako.

[†] 2:23 2:23 Basaha ra sa Exo. 13:2,12,15. § 2:24 2:24 Basaha ra sa Lev. 12:8.

³⁰ Nakitaey it ako sariling mga mata kag Imo ingsugo nak Manlu-luwas,

³¹ nak Imo inghanra sa atubangan it tanang tawo.

³² Sida ay magiging iwag nak mata-o it kahadagan sa mga buku Hudyo,*

ag mata-o it kahimayaan sa Imo piniling nasyon nak Israel.”

³³ Napakatingaya kag tatay ag nanay it anak sa ingsiling ni Simeon tungor sa Ida. ³⁴ Masunor, ingbendisyunan sinra ni Simeon ag nagsiling sida kang Maria,

“Kaling anak ay piniliey pramas parusahan kag ibang tawo sa Israel ag aluwason kag iba. Sida ra kag magiging usang tanra nak nagtutudlo it rayan papagto sa Dios nak akuntrahon it maramong tawo. ³⁵ Ngani, kag mga nakatago sa kaisipan it tawo ay Ida ipaayam. Ag pag natabo kali Maria, kag imo tagipusuon ay pay ingtubsok it matayom.”

³⁶ Ag inggwa ra ruto sa Templo it usang kabade nak propeta nak kag ngayan ay si Ana, nak anak ni Panuel nak halin sa lahi ni Aser, ag sida ay kaguyang-guyangey. Pitong tuig yang sidang nagpangabuhing kaibahan kag ida asawa, ³⁷ bag-o sida ay nabalo. Ngasing ay otsenta ikwatrong tuigey sida. Puat sida ruto sa Templo, ag halos ay wayaey sida gihahalin ruto sa pagdayaw sa Dios parayan sa pagpuasa ag pagpangamuyo adlaw ag gab-i.

³⁸ It katong oras rang kato ay ruto sida sa Templo. Sida ay nagpayungot kana Maria ag nagpasalamat anay sa Dios, bag-o nagbisaya tungor sa anak para sa tanang rahagto nak naghuhuyat sa katubusan it Herusalem.

³⁹ Katong natumaney it mga maguyang ni Hesus kag tanan nak inghahagar it Kasuguan it Gino-o, nagpauliey sinra sa banwa it Nazaret sa Galileya. ⁴⁰ Ag si Hesus ay nagrako nak matigson ag maayo. Ag Sida ay namut-an it Dios.

Kag Pagpabilin ni Hesus sa Templo

⁴¹ Tuig-tuig kada Pista it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto,† kag mga maguyang ni Hesus ay nagpapagto sa Herusalem. ⁴² Tong si Hesus ay dose anyosey nagtukar sinra pa-Herusalem tuyar sa inra batasaney. ⁴³ Pagkatapos it Pista, nagginaney sinra papauli, pero kaling binatilyo nak si Hesus ay nagpabilin ruto sa Herusalem nak waya nasasaduri it Ida mga maguyang. ⁴⁴ Dahil kabi ninra ay hina si Hesus nak kaibahan it inra mga karungan, nagpadayon sinra sa inra pagpauli. Usang adlawey ninra it baktas bag-o Sida inghanap it Ida mga maguyang sa inra mga kahalihan ag mga kakilaya. ⁴⁵ Tong waya ninra nakita si Hesus, nagbalik sinra sa Herusalem ag inra Sida inghanap ruto.

⁴⁶ Pagkalipas it tatlong adlaw, nakita ninra Sida sa suyor it Templo nak nakaingkor kaibahan kag mga Manunudlo it Kasuguan.‡ Nagpapanimati Sida ag nagpapangutana sa inra. ⁴⁷ Ag kag tanan nak nagrurungog sa Ida ay nagkatingaya, dahil Sida ay karali-rali

* **2:32** 2:32 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.” † **2:41** 2:41 o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.) ‡ **2:46** 2:46 o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

makabaoy it Ida mga narurungan. Ag natingaya ra sinra sa Ida mga sabat.

⁴⁸ Katong nakita Sida ruto it Ida mga maguyang ay napakatingaya sinra. Ag ingpangutana Sida it Ida nanay, “Anak, asi rang tuyar kag Imo inghimo sa amo? Muyati, kami it Imo tatay, sa amo subrang pagkabayaka sa Imo ay nagpakahanap kami.”

⁴⁹ Nagsabat si Hesus, “Asing inro Ako ingpakahanap? Waya baga ninro naayami nak dapat talagang hali Ako sa bayay it Ako Tatay?”

⁵⁰ Pero waya ninra naintyendihe kaling Ida ingsiling sa inra.

⁵¹ Ag nagnunot Sida sa inra papauli sa Nazaret ag Sida ay naging masinunranon sa inra. Kaling tanang mga natabo ay natanom sa isip it Ida nanay.

⁵² Ag habang narurugangan kag Ida edad ay narurugangan ra kag Ida kaayo. Ag Sida ay namumut-an it Dios ag imaw ra kag mga tawo.

3

*Kag mga Inghimo ni Juan nak Manugbawtismo
(Mateo 3:1-12; Markos 1:1-8; Juan 1:23,26-27)*

¹ It katong pangkinseng tuigey it paghari it Cesar nak kag ngayan ay si Tiberias sa Emperyo it Roma, si Poncio Pilato kag gobernador it Hudeya. Si Herodes Antipas ra kag gobernador it Galileya. Kag ida maguyang ray ra sa tatay nak si Felipe kag Prinsipe it mga lugar it Itureya ag Traconite, ag si Lisantias kag gobernador it Abilinya.

² Ag sina Anas ag Caipas kag mga Pinaka-mataas nak Saserdote sa Herusalem.

Ay imaw ra kag tuig nak nag-abot kag mga bisaya it Dios kang Juan nak anak ni Zacarias, tong ruto pa sida sa mayangkag nak kabukiran.

³ Kada inglibot nida kag tanang mga lugar sa magkanyudong habig it Suba it Jordan ag nagbabantala nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag magpabawtismo agor apatawaron it Dios kag inra mga kasal-anan. ⁴ Ngani, parayan riling inghimo ni Juan ay ida ingtupar kag nakasuyat sa libro ni Propeta Isaias nak,

“Inggwa’t usang nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran nak nagsisiling,

‘Thanra ninro kag arayanan it Gino-o,

tadlunga kag Ida mga rayanan.*

⁵ Tambake ra kag tanang mga marayom nak parti it duta,

ag patagon kag mga kabagunturan.

Tadlunga kag mga liko-liko nak rayan,

ag pantayon kag mga bako-bako.

⁶ Makikita it tanang tawo kag Manluluwas nak ingsugo it Dios.’ †

⁷ Nagsiling matuor si Juan sa maramong tawo nak nagpipinagto sa ida agor magpabawtismo:

“Kamong mga tusong tawo! Sin-o kag nagpaandam sa inro nak makakaiwas kamo sa paabutong parusa it Dios kung kamo ay mapabawtismo? ⁸ Kung klarong kamo ay naghinuysoyey ay ipakita kina ninro parayan sa inro maadong buhat. Aya ninro giisipa nak porke si Abraham kag inro inghalinan ay makakaiwasey kamo sa parusa. Ingsisiling nako sa inro nak kaya ra it Dios nak maghuman

* 3:4 3:4 Isa. 40:3. † 3:6 3:6 Isa. 40:3-5.

it mga magiging inanak ni Abraham halin sa mga bato nak kali. ⁹ Kag parusa it Dios sa inro ay tuyar sa wasay nak nakahanaey sa pinakaugat it puno. Ag bawat puno nak waya gipapamunga it maado ay apukanon yangey ag ahimuong rabok.”

¹⁰ Nagpangutana kang Juan kag mga tawo, “Ni-o ngasing kag amo ahumanon?”

¹¹ Nagsabat sida, “Pag kag tawo ay inggwa't ruhang baro, dapat nidang ita-o kag usa ruto sa waya. Ag sida nak inggwa't pagkaon ay dapat nak ida partihan kag waya.”

¹² Inggwa ra it mga manugsukot it buhis nak nagpagto kang Juan agor magpabawtismo, ag nagpangutana sinra, “Maestro, ni-o kag amo dapat nak himuon?”

¹³ Ag nagsabat sida sa inra, “Aya kamo gisukot it subra sa dapat.”

¹⁴ Ag nagpinangutana ra sa ida kag mga rahagtong sundalo, “Ay kami, ni-o kag amo dapat himuon?”

Nagsabat sida sa inra, “Aya kamo gipang-agaw it mga butang nak buko para sa inro it pwersahan, ag aya ra kamo gipangwarta parayan sa pag-akusar nak waya't kaklaruhan. Imbis nak tuyar ay makuntento yangey kamo sa inro kita.”

¹⁵ Ag dahil sa ingsiling ni Juan ay lalong ingpapaabot it mga tawo kag pag-abot it ingpromisang Kristo, kada sinrang tanan ay nagpipinangutana sa inra sarili tungor kang Juan kung sidang gador kag Kristo.

¹⁶ Ingsabat sinrang tanan ni Juan, “Ingbabawtismuhan nako kamo sa tubi, pero inggwa it maabot nak mas yabaw pa kisa sa ako, ag aber maghubar it higot it Ida sandalyas ay buko ako angay. Sida kag mabawtismo sa inro it Ispirito Santo[†] ag kayado. ¹⁷ Sida ay puyding ikumpara sa usang manugpakuyay nak ibuyag kag mga upa sa timgas. Ahawanan anay nida kag apakuyadan, ag tipunoney nida kag timgas sa ida usunan ag asunugon kag upa sa kayado nak indi mapayong-payong.”

¹⁸ Maramong tuyar nak mga bisaya kag ida ingsiling sa ida pagwali it Maadong Balita[§] sa mga tawo.

¹⁹ Pero si Gobernador Herodes Antipas ay gingsaway* ni Juan dahil sa ida ging-iiba nak asawa it ida maguyáng, nak si Herodias,[†] ag imaw ra sa maramo pang kayainan nak ida inghuman. ²⁰ Pero rinugangan pa nida kag ida kayainan sa ida pagpapriso kang Juan.

KAG PAGBAWTISMO AG PAGTINTAR KANG HESUS

Kag Pagbawtismo kang Hesus

(Mateo 3:13-17; Markos 1:9-11)

²¹ Usang adlaw, habang nagbabawtismo si Juan sa mga tawo ruto ay nagpabawtismo ra si Hesus. Ag habang nagpapangamuyo Sida, nagbuka kag langit, ²² ag nagbaba sa Ida kag Ispirito Santo sa hitsura it usang salumpati. Ag inggwa't usang Boses halin sa langit nak

[†] **3:16** 3:16 Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4. **§ 3:18** 3:18 o “Ebanghelyo.” * **3:19** 3:19a Basaha ra sa Lev. 18:16. [†] **3:19** 3:19b Nagpakasay si Herodias kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-o nag-iba kang Prinsipe Herodes Antipas nak manghor it kali.

nagsiling, “Ikaw kag Ako pinalanggang Anak, ag sa Imo ay rako kag Ako kamuot.”[†]

Kag Inghalanan ni Hesu-Kristo

(Mateo 1:1-17)

²³ Katong nagtuna si Hesus sa Ida pagtudlo kag Ida edad ay mga treyntang tuigey. Sa isip it mga tawo Sida ay anak ni Jose nak anak ni Eli.

²⁴ Si Eli ay anak ni Matat,
ag si Matat ay anak ni Levi.

Si Levi ay anak ni Melki,
ag si Melki ay anak ni Jana.

Si Jana ay anak ni Jose,
²⁵ ag si Jose ay anak ni Matatias.

Si Matatias ay anak ni Amos,
ag si Amos ay anak ni Nahum.

Si Nahum ay anak ni Esli,
ag si Esli ay anak ni Nage.

²⁶ Si Nage ay anak ni Maat,
ag si Maat ay anak ni Matatias.

Si Matatias ay anak ni Semey,
ag si Semey ay anak ni Josec.

Si Josec ay anak ni Joda,
²⁷ ag si Joda ay anak ni Joanan.

Si Joanan ay anak ni Resa,
ag si Resa ay anak ni Zorobabel. §

Si Zorobabel ay anak ni Salatiel,
ag si Salatiel ay anak ni Neri.

²⁸ Si Neri ay anak ni Melki,
ag si Melki ay anak ni Adi.

Si Adi ay anak ni Cosam,
ag si Cosam ay anak ni Elmadam.

Si Elmadam ay anak ni Er,
²⁹ ag si Er ay anak ni Josue.

Si Josue ay anak ni Eliezer,
ag si Eliezer ay anak ni Jorim.

Si Jorim ay anak ni Matat,
ag si Matat ay anak ni Levi.

³⁰ Si Levi ay anak ni Simeon,
ag si Simeon ay anak ni Juda.

Si Juda ay anak ni Jose,
ag si Jose ay anak ni Jonam.

Si Jonam ay anak ni Eliaquim,
³¹ ag si Eliaquim ay anak ni Meleya.

Si Meleya ay anak ni Mena,
ag si Mena ay anak ni Matata.

Si Matata ay anak ni Natan,
ag si Natan ay anak ni David.*

[†] **3:22** 3:22 Basaha ra sa Sal. 2:7 ag Isa. 42:1.
4:6-10. * **3:31** 3:31 Basaha ra sa 2 Sam. 5:6.

§ **3:27** 3:27 Basaha ra sa Hagai 1:1 ag Zac.

32 Si David ay anak ni Jese,†
 ag si Jese ay anak ni Obed.
 Si Obed ay anak ni Booz,
 ag si Booz ay anak ni Salmon.
 Si Salmon ay anak ni Naason,
 33 ag si Naason ay anak ni Aminadab.
 Si Aminadab ay anak ni Admin,
 ag si Admin ay anak ni Arni.
 Si Arni ay anak ni Ebron,
 ag si Ebron ay anak ni Pares.
 Si Pares ay anak ni Juda,‡
 34 ag si Juda ay anak ni Jacob.§
 Si Jacob ay anak ni Isaac,*
 ag si Isaac ay anak ni Abraham.†
 Si Abraham ay anak ni Tera,
 ag si Tera ay anak ni Nahor.
 35 Si Nahor ay anak ni Serug,
 ag si Serug ay anak ni Reu.
 Si Reu ay anak ni Peleg,
 ag si Peleg ay anak ni Eber.‡
 Si Eber ay anak ni Sela,
 36 ag si Sela ay anak ni Cainan.
 Si Cainan ay anak ni Arpaksad,
 ag si Arpaksad ay anak ni Sem.§
 Si Sem ay anak ni Noe,*
 ag si Noe ay anak ni Lamec.
 37 Si Lamec ay anak ni Metusela,
 ag si Metusela ay anak ni Enoc.
 Si Enoc ay anak ni Jared,
 ag si Jared ay anak ni Mahalalel.
 Si Mahalalel ay anak ni Cainan,
 38 ag si Cainan ay anak ni Enos.
 Si Enos ay anak ni Set,†
 ag si Set ay anak ni Adan.‡
 Si Adan ay anak it Dios.

4

Kag Pagtintar ni Satanas kang Hesus (Mateo 4:1-11; Markos 1:12-13)

1 Ngasing, si Hesus nak puno it gahom it Ispirito Santo ay pahali-
 noney halin sa Suba it Jordan, ag Sida ay ingpangunahan it Ispirito
 Santo 2 papagto sa mayado ag mayangkag nak kabukiran. Sa suyor it
 kwarantang adlaw nagtiner Sida ruto nak ingtitintar ni Satanas. Sa

† **3:32** 3:32 Basaha ra sa Ruth 4:17,22 ag 1 Sam. 16:1. ‡ **3:33** 3:33 Basaha ra sa Hen. 38:27-30;
 49:8-12. § **3:34** 3:34a Basaha ra sa Hen. 25:26. * **3:34** 3:34b Basaha ra sa Hen. 21:3,12.
 † **3:34** 3:34c Basaha ra sa Hen. 22:18. ‡ **3:35** 3:35 Kag ngayan ni Eber kag inghalinan it
 tawag nak "Hebreo." § **3:36** 3:36a Basaha ra sa Hen. 5:32. * **3:36** 3:36b Basaha ra sa
 Hen. 5:29. † **3:38** 3:38a Basaha ra sa Hen. 5:1-3. ‡ **3:38** 3:38b Basaha ra sa Hen. 1:27;
 2:7,20.

suyor it katong mga adlaw wayang gador Sida't kinaon, ag tong kali ay mataposey Sida ay ginutom nak gador.

³ Nagsiling si Satanas kang Hesus, “Kung Ikaw kag matuor nak Anak it Dios, sugu-a kaling mga bato nak maging tinapay.”*

⁴ Ag nagsabat si Hesus, “Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Buko yang sa pagkaon nabubuhi kag tawo.’ ”†

⁵ Pagkatapos, ingraya ray Sida ni Satanas sa pinaka-tumbo it abang taas nak baguntor ag ingpakita sa Ida kag tanang gingharian it kalibutan sa suyor it usang pisok yang nak gador. ⁶ Ag nagsiling si Satanas sa Ida, “Ita-o nako sa Imo kaling tanan nak gahom ag kamanggaran it kaling mga gingharian, dahil ingtaoy kali sa ako mga damot ag puyde nako kaling ita-o aber kanin-o nako gusto. ⁷ Kada kung Imo ako adayawon kaling tanan ay magiging Imo.”

⁸ Pero nagsabat si Hesus sa ida, “Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ginoong Dios yang kag imo dapat dayawon ag Sida yang kag imo dapat serbisuhan.’ ”‡

⁹ Masunor ay ingraya Sida ni Satanas sa syudad it Herusalem, ag ingpatinrog sa pinaka-tumbo it Templo, ag nagsiling sa Ida,

“Kung matuor Kang Anak it Dios, yukso, ¹⁰ dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan,

‘Asuguon it Dios kag Ida mga anghel nak bantayan Ka.

¹¹ Akuguson ag arahanan Ka ninra pramas kag Imo siki ay indi magtama sa bato.’ ”§

¹² Nagsabat si Hesus sa ida, “Nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan, ‘Daey igpurbahe kag GINO-O nak intro Dios.’ ”*

¹³ Pagkatapos it kaling tanang pagtintar sa Ida ni Satanas, ingbadaan anay it kali si Hesus hastang sa pag-abot ray it masunor nak maadong tyempo.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA GALILEYA

Kag Pagtuna it Pagtudlo ni Hesus sa Galileya

(Mateo 4:12-17; Markos 1:14-15)

¹⁴ Pagkatapos, nagbalikey si Hesus sa probinsya it Galileya nak napuno it gahom it Ispirito Santo, ag nabantog sa tanang mga lugar ruto kag balita tungor sa Ida. ¹⁵ Nagtudlo Sida ruto sa mga sinagoga† ag Sida ay ingpupuri it tanan.

Waya Gikilay-a si Hesus it Ida mga Kasimanwa sa Nazaret

(Mateo 13:53-58; Markos 6:1-6)

¹⁶ Sa Ida pagpanglibutan ruto, nag-abot si Hesus sa Ida sariling banwa it Nazaret kung hariin Sida girako. Pag-abot it Adlaw it Inugpahuway,‡ tuyar sa Ida batasaney, nagsuyor Sida sa sinagoga. Ag sa oras it inugbasa sa Sagradong Kasuyatan, nagtinrog Sida agor imaw it magbasa. ¹⁷ Ingrawat sa Ida it manugbulig sa sinagoga kag kasuyatan

* **4:3** 4:3 Kag pinaka-kan-on it mga lahi it Hudyo ay tinapay. † **4:4** 4:4 Deu. 8:3. ‡ **4:8** 4:8 Deu. 6:13. § **4:11** 4:11 Sal. 91:11-12. * **4:12** 4:12 Deu. 6:16. † **4:15** 4:15 Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan. ‡ **4:16** 4:16 Kali sa bisayang Hebreo ay “Syabat.” Kaling adlaw ay magtuna sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hastang sa pagsugbo it adlaw sa Sabado.

ni Propeta Isaias. Ingbukyar Nida kali ag nakita Nida kag parti kung hariin nakasuyat kag tuyar it kali,

¹⁸ “Kag Ispirito it Gino-o ay hali sa Ako,

dahil ingpili Nida Ako

nak magwali it Maadong Balita sa mga pobre.

Ingsugo Nida Ako nak magbantala sa mga bihag

nak sinra ay mapapahilway,

kag mga bulag ay maado,

ag kag mga ingpapahirapan ay maalwan.

¹⁹ Ingsugo ra Nida Ako nak ibantala sa Ida mga katawuhan

nak nag-abotey kag tuig it pagluwas it Gino-o sa inra.”[§]

²⁰ Pagkabasa Nida rili, ay ingyungon Nida katong rolyo it kasuyatan ag ingrawat ray ruto sa manugbulig sa sinagoga ag nag-ingkorey. Ag ingpakamuyatan Sida it tanan nak rahagto sa sinagoga.

²¹ Nagsiling Sida sa inra, “Ngasing nak adlaw, natupar kaling parti it Sagradong Kasuyatan habang inro ingpapanimation.”

²² Ingpuri Sida it tanan ag natingaya sinra sa Ida kabale-baleng mga bisaya. Ag nagsiling sinra, “Buko baga kali kag anak ni Jose nak taga-dili sa ato?”

²³ Nagsiling Sida sa inra, “Siguradong kag masunor ninrong isiling sa Ako ay kag kabisayahan nak kali, ‘Manugbuyong, buyunga anay kag imo sarili. Himu-a ra rili sa imo sariling banwa kag mga milagro nak Imo kuno inghimo sa Capernaum.’ ”

²⁴ Ag nagsiling pa si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya’t propeta nak ingbabaton sa ida sariling banwa.

²⁵ “Isipa kag natabo it katong kapanahunan ni Propeta Elias. Waya gipauyana it Dios sa suyor it tatlong tuig ag tunga ag nagkainggwa it masyarong tigkagutom sa bug-os nak duta. Sa kamatuuran, maramong mga balong kabade rili sa Israel, ²⁶ pero waya gipapagtu-a it Dios si Elias sa aber sin-o sa inra rili, kundi sa usang balo nak buko nato kalahi ruto sa banwa it Sarepta sa Sidon.* ²⁷ Ag it katong kapanahunan ra ni Propeta Eliseo ay inggwa’t maramong kitungon dili sa Israel, pero waya it aber usa sa inra nak ingpaado kundi si Naaman yang nak buko nato kalahi pero usang taga-Sirya.”[†]

²⁸ Pagkarungog ninra it kali, kag tanang tawo sa sinagoga ay nagkahangit. ²⁹ Kada nagtinrog sinra ag ingtuy-og si Hesus paliwas sa banwa hastang makaabot sinra ruto sa pinaka-pangpang it bubaguntor kung hariin kag inra banwa, agor inra Sida ihuyog ruto nak una kag uyo. ³⁰ Ugaling ay it yang rayan si Hesus sa inra tunga ag ingbadaan sinra.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak Nasasaniban it Mayaot (Markos 1:21-28)

³¹ Pagkatapos, nag-us-os si Hesus sa syudad it Capernaum sa Galileya. Ag pag-abot it Adlaw it Inugpahuway, nagtudlo Sida sa mga tawo sa sinagoga. ³² Ag rakong gador kag katingaya ninra sa Ida pagtudlo, dahil nakita ninra nak kag Ida pagtudlo ay inggwa’t gahom.

³³ Ruto sa sinagoga ay inggwa it usang tawo nak nasasaniban it mayaot. Marugay-rugay ay umidagak sida ag nagbisaya, ³⁴ “Hoy!

§ 4:19 4:19 Isa. 61:1-2. * 4:26 4:26 Basaha ra sa 1 Hari 17:1,8-16; 18:1. † 4:27 4:27 Basaha ra sa 2 Hari 5:1-14.

Hesus nak taga-Nazaret! Aunhon kami Nimo? Nagpali baga Ikaw agor parusahan kami? Kilaya Ka nako! Ikaw kag Balaan nak halin sa Dios!”

³⁵ Pero, gingsaway ni Hesus katong mayaot sa pagsiling, “Hipos! Layas hina sa tawo!” Gingpakisay-kisay anay it mayaot katong tawo ruto sa inra tunga, bag-o nagliwas kali sa ida ag waya sida nauno.

³⁶ Abang katingaya it tanang nakakita it kali, kada sinra ay mansigpangutana sa usa'g-usa tungor kang Hesus. Siling ninra, “Ni-o kali? Asing inggwa Sida it karapatan ag gahom nak magsugo sa mga mayaot ag nasunor ra sinra?” ³⁷ Sa nak raan ay nabalita sa tanang mga lugar nak nakapalibot ruto kag tungor kang Hesus ag sa Ida ginghimo.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong Tawo

(Mateo 8:14-17; Markos 1:29-34)

³⁸ Pagkatapos, si Hesus ay nagliwas sa sinagoga bag-o nagpagto sa bayay nina Simon.[‡] Ruto kag panugangan nak kabade ni Simon ay abang taas kag sagnat, kada nagpangabay sinra kang Hesus nak paaduhon kali. ³⁹ Ingpayungutan sida ni Hesus ag nagtinrog sa tupar nida, bag-o ingsaway kag sagnat ag nawagit kali sa ida. Sa nak raan sida ay nagbangon ag gingtahawan sinra.

⁴⁰ Pagsugbo it adlaw, gingpangraya it tanang mga tawo kang Hesus kag inra mga hali nak di sakit agor paaduhon Nida. Ingpapatong ni Hesus kag Ida damot sa inra ag bawat usa ay nag-ado. ⁴¹ Ag maramo ra Sidang ingpalayas nak mga mayaot sa mga tawong inra nasasaniban ag sinra ay nagpanglayas ag nag-iinukaw it, “Ikaw kag Anak it Dios!” Pero ingsaway sinra ni Hesus ag wayaey sinra gipabisayaha pa dahil ayam ninra nak Sida kag ingpromisang Kristo.

Kag Pagtudlo ni Hesus sa Probinsya it Galileya

(Markos 1:35-39)

⁴² Aga-aga pa it kag masunor nak adlaw, nagpagto si Hesus sa usang lugar nak waya't tawo. Pero inghanap Sida it mga ingbadaan Nida sa banwa. Pagkakita ninra sa Ida, ay inra inghawiran nak indi anay Sida maghalin sa inra lugar. ⁴³ Pero nagsiling si Hesus, “Badyangey anay, dahil kinahangyan nak magwali ra Ako it Maadong Balita tungor sa paghari it Dios sa iba pang mga banwa. Imaw kali kag rason kung asing ingsugo Ako it Dios nak magpali sa kalibutan.” ⁴⁴ Kada, ginglibot nina Hesus kag bug-os nak probinsya it Hudeya ag Sida ay nagbabantala sa mga sinagoga.

5

Kag mga Unang Disipulos nak Ingtawag ni Hesus

(Mateo 4:18-22; Markos 1:16-20)

¹ Usang adlaw, habang nagtitinrog si Hesus sa habig it Ragat it Genesaret nak ingtatawag ra nak Galileya, kag mga tawo ay nagrurukrok agor makapanimati sa Ida pagwali it mga bisaya it Dios.

² Inggwa Sida't nakita nak ruhang rayapang sa habig it ragat, ugaling ay nakasaltay kag mga mangingisra ag sinra ay naghuhugasey it inra mga lambat. ³ Nagsakay Sida sa usa sa ruhang rayapang nak kag tag-iya ay si Simon, bag-o nagpangabay Sida kang Simon nak ituyor kali

[‡] **4:38** 4:38 Si Simon ay ingtatawag rang Pedro.

it maisot yang sa uunhan it ragsaan. Ag habang nag-iingkor Sida sa rayapang ay nagtutudlo sa mga tawo.

⁴ Pagkatapos it Ida pagtudlo, nagsiling Sida kang Simon, “Payawor kamo ag magtaktak it inro lambat agor makabaoy kamo it isra.”

⁵ Nagsabat si Simon, “Gino-o, usang gab-i kami nak nagpangisra pero wayang gador kami it nabaoy! Pero dahil sa Ikaw kag nagsiling sa amo, itaktak namo kag amo mga lambat.” ⁶ Ag pagkataktak ngani ninra, inra nasakop kag abang rakong yuta, ag halos magisi kag inra lambat. ⁷ Kada ingpaypay ninra kag inra mga kaibahan sa ibang rayapang agor magpabulig sa inra. Nagpagto ag nagbulig ra sinra, ag napuno it isra kag ruhang rayapang, kada pay halos mayinugrangey kali.

⁸ Pagkakita rili ni Simon Pedro, nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus ag nagsiling, “Payadu-e ako, Gino-o, dahil ako ay usang makasal-anan nak tawo.” ⁹ Kali ay dahil sa ida katingaya sa buko asi-asion nak karako it inra baoy nak isra, ag natingaya ra kag ida ibang kaibahan, ¹⁰ pati kag ida mga kaibahan nak sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo.

Ag nagsiling si Hesus kang Simon, “Aya gikahadlok, tuna ngasing ay indiey kamo magpangisra, kundi kamo'y kag manugraya it mga tawo nak masunor sa Ako.” ¹¹ Pagkasaog ninra it inra mga rayapang, ingbadaan ninra kag tanan ag nagsunor sa Ida.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak di Sakit nak Kitong
(Mateo 8:1-4; Markos 1:40-45)

¹² It katong rahagto pa si Hesus sa usang banwa ay nag-abot kag usang tawo nak abang puno it kitong. Pagkakita nida kang Hesus, nagpayungot sida ag nagyuhor sa Ida atubangan it subsob sa raga kag uda habang nagpakitluoy, “Gino-o, kung Imo abut-on, mapapaado Nimo ako.”

¹³ Inghunat ni Hesus kag Ida damot ag inghuytan kaling tawo, ag nagsiling, “Oho, gusto Nako! Apaaduhon ka Nako!” Ag sa nak raan ay nawagit kag ida kitong.

¹⁴ Pagkatapos ay gingpakatugon sida ni Hesus it tuyar kali, “Aya nak gador gipang-uma-umaan sa mga tawo kaling Ako inghimo sa imo, kundi pagto anay nak raan sa saserdote ag pamuyati sa ida kag imo yawas nak naulian. Ag mata-o ka it halar kumporme sa Kasuguan ni Moises bilang pamatuor sa mga tawo nak ikaw ay maadoy.”*

¹⁵ Ugaling ay lalo pang nabantog kag balita tungor kang Hesus. Kada maramong tawo kag nagtinipon agor magpanimati sa Ida ag agor mapaado sa inra mga sakit. ¹⁶ Pero inggwa it beses nak si Hesus ay naglilikaw sa mga tawo ag nagpapagto sa mayangkag nak kabukiran agor magpangamuyo.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Yupog
(Mateo 9:1-8; Markos 2:1-12)

¹⁷ Usang adlaw ray habang si Hesus ay nagtutudlo sa mga tawo, inggwa ruto it mga nag-iiningkor nak mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan nak halin sa mga banwa it Galileya ag Hudeya ag sa syudad it Herusalem. Kag gahom it Gino-o ay hina sa Ida agor magpaado sa mga inggwa it sakit. ¹⁸ Ag inggwa't nag-abot nak

* 5:14 5:14 Basaha ra sa Lev. 13:49; 14:2-32.

mga tawo nak inggwa't ingbabadawan sa rudan nak usang tawong indi makabayo-bayo, dahil waya't pamatyag kag ida tanang yawas. Pakapilit sinrang makasuyor agor maraya kali sa atubangan ni Hesus. ¹⁹ Pero dahil sa kasiot, waya sinra nakapayungot kang Hesus. Kada kag inra yangey ginghimo ay nagsaka sa diskanso sa ibabaw it bayay ag inra ingtangkas kag mga adobe sa tungor ni Hesus, agor iyusot katong yupog. Bag-o gingtunton ninra katong ida higraan nak rudan paubos sa atubangan ni Hesus.

²⁰ Pagkakita ni Hesus kung pauno't rako kag inra pagtu-o sa Ida, nagsiling Sida sa yupog, “Doy, gingpatawarey kag imo mga kasal-anan.”

²¹ Tong marunggan kali it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo, nagpangutana sinra sa inra sarili, “Aba! Ni-o ara kag pagkahuna-huna it kaling tawo sa ida sarili? Rakong pasipala kali sa Dios! Kaling tawo ay pay nag-aako nak Sida ay kapareho it Dios! Asi, si-o pa it makakapatawar sa mga kasal-anan it tawo, di baga Dios yang!”

²² Pero ayamey ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iisip, kada napsiling Sida sa inra, “Asing tuyar kag inro ging-iisip?” ²³ Ni-o kag mas marali igsiling? ‘Ingpatawarey kag imo mga kasal-anan’ o ‘Bangon ag magpanaw?’ ²⁴ Ako kali ingpapakita sa inro pramas pamatuuran nak Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,† ay inggwa't karapatan dili sa duta nak magpatawar sa mga kasal-anan.” Kada nagsiling ray Sida sa yupog, “Gingsisiling Nako sa imo, bangoney raha, ag ray-on kinang imo rudan ag pumauliey.”

²⁵ Ag sa nak raan nagtinrog matuor sa inra atubangan kinang yupog, ingraya kag ida rudan ag pumauli nak nagdadayaw sa Dios. ²⁶ Ag tanang rahagto ay nagkatingaya ag inra ingdayaw kag Dios. Nakabatyag ra sinra it kahadlok ag nagsiniling, “Nakakita kita ngasing it mga katitingayang natabo.”

Kag Pagtawag ni Hesus kang Mateo

(Mateo 9:9-13; Markos 2:13-17)

²⁷ Pagkatapos it kina, nagliwas si Hesus ag nakita Nida kag usang manugsukot it buhis nak kag ngayan ay si Levi,‡ nak nag-iingkor sa ida pwesto. Nagsiling si Hesus sa ida, “Maley, sunor sa Ako!” ²⁸ Nagtinrog matuor si Levi, ingbadaan nida kag tanan ag nagnunot sa Ida.

²⁹ Ag ginghanraan ni Levi it marakong punsyon si Hesus sa inra bayay, kaibahan kag Ida mga manugsunor, maramong mga manugsukot it buhis ag iba pang mga kaibahan ninra nak nagrungan it kaon sa lamesa.

³⁰ Kada nagnginuyob kag mga Pariseo ag kag mga Manunudlo it Kasuguan sa mga manugsunor ni Hesus. Siling ninra, “Asing nagrurungan Sida it kaon ag inom sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo?”

³¹ Narunggan sinra ni Hesus, kada nagsabat Sida, “Kag tawo nak waya't sakit ay bukoey kinahangyan kag doktor kundi kag inggwa yang it sakit. ³² Kag rason kung asing nagpali Ako ay para tawagon kag mga makasal-anan nak maghinuysoy, buko para sa mga nag-iisip nak sinra ay maadong tawo.”

† 5:24 5:24 Kag tawag nak “Anak it Tawo” ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit ‡ 5:27 5:27 Si Levi ay ingtatawag rang Mateo.

Kag Bag-ong Pagtudlo ni Hesus ag kag Yumang Pagtudlo it mga Pariseo

(Mateo 9:14-17; Markos 2:18-22)

³³ Usang adlaw, inggwa it mga tawo nak nagsiling kang Hesus, “Kag mga manugsunor ni Juan nak Manugbawtismo ay perming nagpupuasa[§] ag nagpapangamuyo. Imaw ra kag mga manugsunor it mga Pariseo, pero kag Imo mga manugsunor ay waya, ag sigi yang kag inra kaon ag inom.”

³⁴ Nagsabat si Hesus sa inra, “Asi, sa oras it kasay, mapuasa pa baga kag mga tigkayake kung kaibahan pa ninra kag kayake nak akasayon?

³⁵ Pero maabot kag mga adlaw kung sauno abay-oney sa inra kinang kayake nak kasayon, ag imawey kag adlaw nak sinra ay mapuasa.”

³⁶ Inrugang pa nida kag ibang mga halimbawa.* “Waya iggisi-a kag bag-ong baro pramas hakpuyan it yuma, dahil kung imaw kina kag ahimuon, ingsira katong bag-o, ag kaling inghakpoy ay indi mag-angay sa yuma.

³⁷ “Imaw ra, waya it nagsusuyor it bag-ong human nak ayak sa yumang susudlan nak human sa anit it hadop, dahil kung isuyor kina sa yumang susudlan, mayupok kag susudlan, mauudak kag ayak ag indiey mapuyusan kinang susudlan. ³⁸ Kag tamang himuon ay ibutang kag bag-ong human nak ayak sa bag-ong susudlan nak human sa anit it hadop.

³⁹ “Ag klaro nak waya't tawo nak naanarey sa marugayey ag maisogey nak ayak ay mahanap pa it yab-as, dahil makakasiling sida nak, ‘Mas maadong gador kaling yuma.’ ”

6

Si Hesus kag Yabaw kisa sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:1-8; Markos 2:23-28)

¹ Usang adlaw nak Sabado nak imaw kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo, naparayan sina Hesus sa triguhan. Ag habang nagrarayan sinra ruto ay nagpuksi kag Ida mga manugsunor it uhay. Ag kali ay inra ingkumos sa inra mga payar bag-o inra ingkitkit.

² Pagkakita it mga Pariseo, nagsiling sinra kang Hesus, “Asing inghihimo ninra kag ingbabawal sa Adlaw it Inugpahuway?”*

³ Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa kag inghimo nina Haring David it katong inggutom sida ag ida mga kanunot? ⁴ Nagsuyor sida sa Bayay it Dios ag nagbaoy it tinapay nak hinalar sa Dios ag ingkaon. Kumporme sa Kasuguan ni Moises kina ay bawal kaunon it aber si-o puyra yang sa mga saserdote. Pero nagkaon si David ag ingpakaon ra nida kag ida mga kaibahan.”†

⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag inggwa it karapatan nak magsiling kung ni-o kag puyding himuon ag indi sa Adlaw it Inugpahuway.”‡

§ 5:33 5:33 Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios. * 5:36 5:36 o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon. * 6:2 6:2 Ingsiling it mga pinuno it mga Hudyo nak bawal sa inra Kasuguan nak mag-ani sa Adlaw it Inugpahuway, ag kaumir rili kag pagpuksi it ni-o mang klasing uhay. † 6:4 6:4 Basaha ra sa 1 Sam. 21:1-6. ‡ 6:5 6:5 Basaha ra sa Ose. 6:6.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kayaking Pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:9-14; Markos 3:1-6)

⁶ Usang Adlaw ray it Inugpahuway, nagpagto si Hesus sa inra sinagoga ag nagtudlo. Ag inggwa ruto it usang tawo nak kag tuong damot ay pingkaw. ⁷ Ruto ra ay inggwa it pilang mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo, ag inra gingmamasran si Hesus kung Ida apaaduhon katong pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway pramas inggwa sinra it rason nak maiakusar Sida.

⁸ Ugaling ay ayam ni Hesus kag inra ing-iisip, kada nagsiling Sida sa pingkaw, “Maley dili sa tunga.” Nagtinrog ra kali ag nagpagto sa tunga.

⁹ Ag nagsiling ray si Hesus sa mga tawo, “Inggwa ako it pangutana sa inro. Kumporme sa Kasuguan, ni-o kag puyding himuon nato sa Adlaw it Inugpahuway, maado o mayain? Magsalbar it tawo o magpangmatay?”

¹⁰ Gingmuyatan sinrang tanan palibot ni Hesus, bag-o nagsiling Sida sa pingkaw, “Hunata kag imo damot.” Inghunat matuor it kinang kayake kag ida damot ag nag-ado kato.

¹¹ Dahil dili ay nahangit kag mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo, ag naghinuon sinra kung ni-o kag inra puyding himuon laban kang Hesus.

Kag Pagpili ni Hesus sa Doseng Apostoles

(Mateo 10:1-4; Markos 3:13-19)

¹² Pagkalipas it pilang adlaw, nagtukar si Hesus ruto sa baguntor pramas magpangamuyo. Ag sa bug-os nak gab-ing kato Sida ay nagramyag it pangamuyo sa Dios. ¹³ Pagkaaga, ingtawag Nida kag Ida mga manugsunor ag halin sa inra ay nagpili Sida it dose nak imaw kag ingtatawag nak mga “apostoles.”

¹⁴ Imaw kali kag doseng apostoles:

Sina Simon nak ingtatawag rang Pedro,
ag Andres nak ida manghor,
Santiago ag Juan, Felipe, Bartolome,

¹⁵ Mateo ag Tomas.

Imaw ra si Santiago nak anak ni Alpeo,
si Simon nak makabayan,

¹⁶ si Judas nak anak ni Santiago,
ag si Judas Iscariote nak tong huli
ay imaw kag nagtraidor kang Hesus.

Kag Pagtudlo ni Hesus ag kag Pagpaado sa mga Tawo

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Pagkatapos ay nag-us-os si Hesus kaibahan kag Ida mga manugsunor halin sa baguntor papagto sa medyo mataas nak patag. Nagtinrog Sida ruto agor magbisaya sa abang ramong tawo nak nagsusunor sa Ida, ag imaw ra sa maramong tawo halin sa bug-os nak probinsya it Hudeya, sa syudad it Herusalem, ag sa mga banwa it Sidon ag Tiro nak asa habig it baybay. Sinra ay nagtinipon ruto agor magpanimati sa Ida ag mapaado sa inra mga sakit. ¹⁸ Inggwa ra ruto it mga ingsasaniban it mga mayaot nak nataw-an it kahilwayan. ¹⁹ Kag tanang tawo ruto ay nagtinguhang makahudot sa Ida, dahil inggwa't gahom nak naghahalin sa Ida nak imaw kag nagpapaado sa inrang tanan.

Kag mga Tawong Ingpakamaado ag Ingpapaandam

(Mateo 5:1-12)

²⁰ Ingmuwatan ni Hesus kag Ida mga manugsunor bag-o nagsiling:

“Abang buynas kamong mga pobre,
dahil abilangon kamo sa inghaharian it Dios!

²¹ Abang buynas kamong mga nagugutom ngasing,
dahil kamo ay abusugon!

Abang buynas kamong mga nagtitibaw ngasing,
dahil kamo ay makinasadyang gador!

²² Abang buynas kamo kung dahil sa inro pagsunor sa Ako,
nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,
kamo ay inglalabanan it mga tawo, ing-iihig, inglilibak,
ag ing-iitsapuyra ag ingmamayain kag inro pangayan!

²³ Ngani, magkinasadya kamo sa adlaw nak kato ag umutbo-utbo pa,
dahil karako kag inro mababatong premyo sa langit,
kumo kag inra inghihimo sa inro ay tuyar ra sa inghimo
it inra mga ginikanan sa mga propeta it kato!

²⁴ Pero kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga manggaranon,
dahil nabatoney ninro kag inro kasadyahan dili sa duta!

²⁵ Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga nabusog ngasing,
dahil maabot kag adlaw nak kamo ay magugutom!

Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga nagkikinasadya ngasing,
dahil maabot kag adlaw nak kamo ay masusubo ag mapanambi-
tan!

²⁶ Kahahadlok kag matatabo sa inro, kamo nak gusto
ay perming ingpupuri it mga tawo,

dahil tuyar ra it kina kag inghimo it inro mga ginikanan
sa mga buko klaro nak mga propeta!

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagपालangga sa Kaaway

(Mateo 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Pero ingsiling nako sa inro nak mga nakakarungog, palangga-a
kag inro mga kaaway, himu-e it maado kag mga naglalaban sa inro,
²⁸ pakamaaduha kag mga nagsusumpa sa inro, ag pangamuyuan kag
mga nagmamaltrato sa inro. ²⁹ Kung inggwa it tawo nak matampa sa
imo uda, atubangan pa sa ida kag kayudo, ag kung inggwa it magpang-
agaw it imo alimungmong, taw-an pati kag imo baro. ³⁰ Taw-e kag
bawat naghahagar sa imo, ag pag inggwa it nagpang-agaw it inro
mga gamit ay bad-ey gibawi-a sa ida. ³¹ Kung ni-o kag imo gusto nak
ahimuon sa imo it iba, ay imaw ra kag imo ahimuon sa inra.

³² “Kung kag apalanggaon yang ninro ay katong nagpapalangga sa
inro, masisiling bagang kina ay dahil sa kaado it inro buot? Aber kag
mga makasal-anan ra ay nagpapalangga sa mga nagpapalangga sa inra.

³³ Ag kung kag inro yang abuligan ay kag mga nagbubulig sa inro,
masisiling bagang kina ay dahil sa kaado it inro buot? Aber kag mga
makasal-anan ra ay tuyar kag ginghihimo. ³⁴ Ag kung kag inro yang
apahuyamon ay kag mga tawo nak makakabadar sa inro, masisiling
bagang kina ay dahil sa kaado it inro buot? Aber kag mga makasal-
anan ra ay nagpapahuyam sa mga pareho ninrang makasal-anan pag
sinra ay mababadaran.

³⁵ “Imbis nak tuyar ay dapat ninrong palanggaon ra kag inro mga kaaway ag himu-e it maado, ag magpahuyam kamo nak waya giisip it kabadaran. Pag himuon ninro kali, rako kag inro magiging premyo sa langit ag kamo ay magiging anak it Pinaka-mataas nak Dios, dahil Sida ay maluluy-on aber sa mga waya’t utang nak buot ag sa mga mayain. ³⁶ Ngani, maging maluluy-on ra kamo tuyar sa inro langitnong Tatay nak maluluy-on.

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Paghugar sa Isigkatawo
(Mateo 7:1-5)

³⁷ “Aya gihugare kag inro isigkatawo agor indi ra kamo gihugaran it Dios. Aya kamo gisiling nak dapat parusahan kag inro isigkatawo agor indi ra kamo giparusahan it Dios. Maging mapinatawaron kamo agor apatawaron ra kamo it Dios. ³⁸ Magta-o kamo ag kamo ay atawan ra parayan sa tamang taksanan it Dios. Kag Ida ita-o sa inro ay rasok nak gador, ing-udug-udog pa, ag pang-aawas. Dahil kung ni-o kag ingtaksan it inro ingta-o ay imaw ra kag agamiton nak pangtakos it Dios sa inro.”

³⁹ Nagtudlo pa si Hesus sa inra parayan sa usang halimbawa, “Puyde bagang mag-agkay kag usang bulag sa usa rang bulag? Indi baga sinra parehong mahuyog sa buho? ⁴⁰ Waya it usang nag-aaray nak mas maayam kisa sa ida maestro, pero kung sida ay natudluaney it husto sida ay magiging tuyarey sa ida maestro.

⁴¹ “Asing nakikita nimo kag maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo, pero waya nimo namamasre kag pay trusong puling nak hina sa imo mata? ⁴² Ag pauno nimo masisiling sa imo isigkatawo nak, ‘Ako hali, maley, abay-on nako kinang puling sa imo mata?’ kung sa imo mata mismo ay inggwa’t pay trusong puling? Kag imo inghihimo ay pay pakitang tawo yang ra! Bay-a anay kinang pay trusong puling sa imo mata, agor makakakita ka it maado ag mababaoy kinang maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo.”

Sa Bunga Makikilaya Kag Puno
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Nagsiling pa si Hesus, “Waya’t maadong puno nak nagbubunga it mayain, ag waya’t mayaing puno nak nagbubunga it maado. ⁴⁴ Bawat puno ay nakikilaya sa ida bunga. Kada indi kita makahugot it madabas sa puno it aruma, ag indi kita makapu-po it ubas sa ruyog-rugay. ⁴⁵ Kag inghihimo it maadong tawo ay maado, halin sa ida maadong tagipusuon. Ag kag inghihimo it mayaing tawo ay mayain, halin sa ida mayaing tagipusuon. Dahil kung ni-o kag sa suyor it tagipusuon it tawo ay ruto ra naghahalin kag ida inghihimo!

Kag Ruhang Klase it Manugtugrok
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ “Asing ingtatawag ninro Ako nak, ‘Gino-o, Gino-o,’ ay waya ra kamo gitutuman sa Ako ingsisiling? ⁴⁷ Isiling Nako sa inro kung hariin puyding ikumpara kag bawat usa nak nagpapayungot sa Ako, nagrurungog ag nagtutuman it Ako mga bisaya. ⁴⁸ Sida ay tuyar sa usang tawo nak nagtugrok it bayay, nak nagkutkot anay it marayom bag-o ingtugrok kag haligi sa bato. Kada tong magbaha ag rayanan it makusog nak suyog kag bayay, kali ay waya natiog-tiog, kumo matibay

kag pagkatugrok. ⁴⁹ Pero sida nak nagrurungog it kaling Ako mga bisaya ag waya kali gitutumana, ay tuyar sa usang tawo nak nagtugrok it bayay sa raga, it waya gikutkutan it marayom ag buko matibay kag pagkatugrok sa haligi. Kada tong kag bayay ay rayanan it makusog nak suyog it baha, sa nak raan kali ay naguba ag naanor.”

7

Kag Pagpaado sa Usang Suguon it Kapitan it mga Sundalo nak taga-Roma

(Mateo 8:5-13)

¹ Pagkatapos it pagtudlo ni Hesus it kaling tanan sa mga tawo, nagpagto sida sa syudad it Capernaum. ² Inggwa ruto it usang Kapitan it mga sundalo it Roma nak inggwa it usang suguon nak abang palangga nida. Kali ay nagkasakit ag naghingayoy. ³ Pagkarungog nida it nahanungor kang Hesus, nagsugo sida it pilang pinuno it Hudyo agor magpangabay kang Hesus nak pagtuan anay kag ida suguon ag paaduhon.

⁴ Pag-abot ninra kang Hesus, nagpakapakitluoy sinra nak magnunot Sida sa inra sa pagsiling, “Kaling Kapitan ay dapat yang nimong paburan, ⁵ dahil palangga nida kag ato nasyon. Ag sida pa ngani kag nagpatugrok it amo sinagoga.” ⁶ Ag nagnunot si Hesus sa inra.

Tong mayungotey sinra sa bayay, ingsapoy-sapoy sinra it mga amigo it Kapitan ag ingpasing kag tuyar kali, “Gino-o, bad-ey giawata kag Imo sarili, dahil buko ako karapatdapat nak Imo palian, ⁷ kada ngani waya ako giruga-ruga nak ako mismo kag mag-atubang sa Imo. Kung magsiling yang Ikaw nak mauulian kag ako suguon, ay talagang mauulian sida. ⁸ Ayam nako nak kaya Nimong himuon kali dahil ako ra ay asa irayom it gahom it ako pinuno, ag inggwa ra ako it mga sundalo nak asa irayom it ako gahom. Kung masiling ako sa usa nak, ‘Pagtoy,’ ay mapagto sida. Ag kung masiling ray ako sa iba nak, ‘Payungot dili,’ ay mapayungot sida sa ako. Ag imaw ra kung masiling ako sa ako suguon nak, ‘Himu-a kali,’ ay matuor nak ahimuon nida kina.”

⁹ Pagkarungog it kali ni Hesus, abang katingaya talaga Nida, kada Sida ay napasauli ag napasiling sa maramong tawo nak nagsusunor sa Ida, “Matuor kaling Ako ingsiling sa inro. Waya pang gador Ako it nakikita nak Israelinhon nak tuyar it rako kag pagtu-o.” ¹⁰ Pagbalik sa bayay it katong mga ingsugo, nakita ninrang maadoy katong ulipon.

Kag Pagbanhaw sa Anak it Kabading Balo

¹¹ Waya narugay pagkatabo it kali, nagpagto si Hesus sa banwa it Nain. Nagnunot sa Ida kag Ida mga manugsunor ag kag karamoramong mga tawo. ¹² Tong mayungotey sinra sa pwertahan it banwa, nasapoy ninra nak inggwa it ingrarapit nak usang kayake. Kali ay bugtong nak anak it ida nanay nak balo. Abang ramong tawo kag nagrapit halin sa banwa.

¹³ Pagkakita it Gino-o riling balo napakaluoy Sida rili, kada nagsiling Sida, “Ayaey gipakapanambitan.”

¹⁴ Ag Ida ingpayungutan kag inghihigraan it minatay ag inghuytan, kada nagpundo kag mga nagbabadaw. Ag nagsiling Sida sa binatang minatay, “Doy, ingsugo Nako sa imo, bangon!” ¹⁵ Ag nagbangon

matuor kag minatay ag nagbisaya. Pagkatapos ay ing-agkay sida ni Hesus papayungot sa ida nanay.

¹⁶ Tanang rahagto ay nagkahadlok, ag inra ingdayaw kag Dios sa pagsiling, “Usang makagagahom nak propeta kag ingsugo sa ato tunga!” ag “Kita ay ingkaluy-an it Dios!”

¹⁷ Kaling balita tungor kang Hesus ay nabantog sa bug-os nak Hudeya ag imaw ra sa mga banwang nakapalibot.

Kag Pangutana ni Juan nak Manugbawtismo
(Mateo 11:2-6)

¹⁸ Kaling tanang natabo ay ingbalita kang Juan nak Manugbawtismo it Ida mga manugsunor. ¹⁹ Ag ingtawag ni Juan kag ruha sa inra ag ingsugo papagto sa Gino-o agor ipangutana sa Ida kali, “Ikaw baga kag ingpromisa it Dios nak mapali o inggwa pa kami it ahuyaton nak iba?”

²⁰ Ag pag-abot it kaling mga ingsugo kang Hesus, nagsiling sinra, “Kami ay ingsugo ni Juan nak Manugbawtismo nak palian Ikaw ag pangutan-on kung Ikawey baga kuno katong ingpromisa it Dios nak mapali o inggwa pa kami it ahuyaton nak iba?”

²¹ Waya anay sinra gisabta ni Hesus. Sida ay nagpadayon sa pagpaado sa maramong mga di sakit ag inggwa it mga mahapros. Ingpaado ra Nida kag mga ingpapahirapan it mga mayaot ag kag pagmuyat it maramong mga bulag. ²² Pagkatapos, ingsabat Nida sinra, “Balik kamo kang Juan ag silinggan sa ida kag inro narunggan ag nakita. Nakakita nganat kag mga bulag, nakapanaw kag mga piang, naulian kag mga di kitong, nakarungog kag mga bungoy, nabuhi kag mga minatay ag ingbantala sa mga mahirap kag Maadong Balita. ²³ Silinggan ra sa ida nak abang buynas kag mga tawong waya nawawar-e it pagtu-o sa Ako.”

Kag Pagbisaya ni Hesus Tungor kang Juan nak Manugbawtismo
(Mateo 11:7-19)

²⁴ Pagkahalin it mga ingsugo ni Juan nak Manugbawtismo, ingsiling ni Hesus sa mga tawong nagtitipon ruto kag tungor kang Juan. Siling Nida, “It katong nagpagto kamo sa mayangkag nak kabukiran, ni-o kag inro gustong makita? Usang tawong waya it bisaya nak ingpapaninrugaan tuyar sa tigbaw nak ingpapalir-palir it hangin? Syempre buko no? ²⁵ Kung buko, ni-o talaga kag inro gustong makita? Usang tawong maganda it baro? Syempre buko! Kag mga nagbabaro it maganda ay nag-iistar sa tunga it kabuganaan sa palasyo it hari. ²⁶ Kung tuyar, asing nagpagto kamo ruto? Ni-o talaga kag inro gustong makita, usang propeta? Oho, pero ingsisiling Nako sa inro, mas yabaw pa sida sa inra. ²⁷ Si Juan nak Manugbawtismo kag ingpapatungran sa Sagradong Kasuyatan,

“ ‘Apaunahon Nako sa Imo kag Ako suguon,

nak imaw kag mahanra it Imo arayanan.’* ”

²⁸ “Ingsisiling Nako sa inro, sa mga ing-anak dili sa duta ay waya pang gador it nakikilaya nak mas yabaw kisa kang Juan nak Manugbawtismo. Pero kag pinaka-kubos nak tawo sa gingharian it Dios ay mas yabaw pa kisa sa ida.”

* 7:27 7:27 Mal. 3:1.

²⁹ Pagkarungog it mga tawo, ag aber mga manugsukot it buhis, diling ingsiling ni Hesus, ay nagkumporme sinra nak tama kag inghimo it Dios, dahil si Juan kag nagbawtismo sa inra. ³⁰ Ugaling, kag mga Pariseo ag kag mga maayo tungor sa Kasuguan it Dios ay waya gikumporme ag waya gisugot nak imaw kato kag kabubut-on it Dios, dahil sinra ay waya nabawtismuhe ni Juan.

³¹ Nagsiling pa si Hesus, “Ni-o kag Ako masisiling tungor sa mga tawo ngasing nak panahon? Hariin Nako sinra puyding ikumpara? ³² Sinra ay tuyar sa mga anak nak nakaingkor sa plasa ag nag-iinukawan sa inra kaidamo it tuyar kali,

“ ‘Ingpapatunog namo kag plawta para sa inro,

pero waya kamo gisasadaw!

Nagpapanambitan kami,

pero kamo waya gitinibaw!’

³³ “Kamong mga tawo ay tuyar sa inra ngasing. Asi? Dahil it katong nag-abot si Juan nak Manugbawtismo nak nagpupuasa ag waya nag-iinom it ayak, ay nakasiling kamo nak, ‘Sida ay ingsasaniban it mayaot!’ ³⁴ Ag ngasing nak nagpali ra Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, nak nagkakaon ag nag-iinom ay nakasiling ray kamo nak, ‘Muyati yang kaling tawo, abang kagor ag palayango! Ag Sida ay nag-iiba sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo.’ ³⁵ Pero aber tuyar kag inro ingsisiling, makikita gihapon ninro nak tama kag kaayaman it Dios parayan sa pagpangabuhi it tanang nagbabaton it kina.”

Kag Pagbubo it Pabangyo kang Hesus sa Bayay ni Simon

³⁶ Usang adlaw, inggwa't usang Pariseo nak kag ngayan ay si Simon, nak nag-ikag kang Hesus nak magkaon sa ida bayay. Nagpagto si Hesus sa inra ag nag-atubang sa lamesa agor magkaon.

³⁷ Inggwa't usang kabade nak taga-ruto ag kali ay kilaya bilang usang mayaing kabade. Tong ida marunggan nak si Hesus ay ruto sa bayay it kaling Pariseo nak nagkakaon, nagpagto sida ruto nak di rayang pabangyo sa usang susudlan nak human sa piling bato, nak kag tawag ay alabastro. ³⁸ Nagsuor sida sa likor ni Hesus nak nakayumpagi ag nagpapanukon kag siko sa pasanrigan sa atubangan it mababang lamesang inra ingkakaunan. Nagpakatibaw sida ag nabasa kag siki ni Hesus it ida yuha, kada ingpahiran nida kali it ida mahabang buhok habang inghaharuan ag ingbubuan it kinang pabangyo.

³⁹ Pagkakita rili it kinang Pariseo nak nag-imbatar sa Ida, nagsiling sida sa ida sarili, “Kung talagang propeta it Dios kaling tawo, naaayaman tan-a Nida kung niong klase kaling kabade nak naghuhudot sa Ida. Kali ay usang mayain nak kabade.”

⁴⁰ Ag bilang pagsabat ni Hesus sa ida ing-iisip ay nagsiling Sida, “Simon, inggwa Ako it isiling sa imo.”

Nagpangutana si Simon, “Maestro, ni-o kato?”

⁴¹ “Inggwa't usang manugpautang, ag inggwa't ruhang nag-utang sa ida. Kag utang it usa ay limang gatos nak denaryo ag kag utang it usa ay singkwentang denaryo. ⁴² Tong waya sinra nakabadar, pareho sinra nak ingpatawar. Si-o aboy ngasing sa inrang ruha kag inggwa't mas marakong pagpalangga sa manugpautang?”

⁴³ Nagsabat si Simon, “Siguro, katong ingpatawar nak mas marako it utang.”

Ag nagsiling si Hesus, “Tama kag imo ingsiling.”

⁴⁴ Ag habang kag Ida mata ay ruto gimumuyat sa kabade nagpadayon Sida sa pagbisaya kang Simon, “Nakikita Nimo kaling kabade no? Tong pagsuyor Nako rili sa imo bayay waya nimo Ako gitaw-e it tubi nak inugpanghinaw sa Ako siki, pero sida ay ingbasa kag Ako siki it ida yuha ag ingpahiran it ida buhok. ⁴⁵ Waya nimo Ako giharu-e, pero sida, tuna tong nagsuyor dili ay waya gitutungon it haro sa Ako siki. ⁴⁶ Aber bub-an nimo Ako it lana it olibo sa Ako uyo ay waya, pero sida ay ingbub-an nida it pabangyo kag Ako siki! ⁴⁷ Ngani sida, aber maramo kag ida mga sala, ay napatawarey, kada mas rako kag ida pagpalangga. Pero kag tawo nak maisot kag napatawar nak sala ay maisot ra kag pagpalangga.”

⁴⁸ Ag nagsiling pa Sida ruto sa kabade, “Napatawarey kag imo mga sala.”

⁴⁹ Kag iba nak kaibahan ninra sa pagkaon ay nagsiling sa inra sarili, “Si-o kali nak pati kag pagpatawar it sala ay ingkakamhan?”

⁵⁰ Ag nagsiling pa si Hesus sa kabade, “Naluwas ikaw dahil sa imo pagtu-o. Pauliey it hanuyos.”

8

Kag mga Kabading Naging Manugsunor ni Hesus

¹ Pagkatapos, inglibot nina Hesus kag tanang mga banwa ag baryo sa pagtudlo ag pagwali it Maadong Balita tungor sa paghari it Dios. Kaibahan Nida kag Ida doseng apostoles, ² ag kag pilang mga kabade nak ingpaado Nida sa pagkaulipon it mga mayaot ag sa mga sakit. Kaumir sa inra ay si Maria Magdalena nak ingpaado ni Hesus sa pitong mayaot nak nagsanib sa ida, ³ si Juana nak asawa ni Cusa nak Manuggasulit ni Gobernador Herodes Antipas, si Susana ag maramo pang iba. Sinra kag nagpapakaon kang Hesus ag sa Ida mga apostoles.

Kag Istorya Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi (Mateo 13:1-9; Markos 4:1-9)

⁴ Usang adlaw, inggwa't mga nagtinipon nak maramong mga tawo halin sa iba't-ibang banwa agor magpanimati kang Hesus. Ag nagtudlo Sida sa inra it maramong bagay parayan sa mga istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

⁵ “Usang adlaw, inggwa't usang mangunguma nak nagliwas para magsabwag it binhi sa ida uma. Sa ida pagsabwag, inggwa't ibang binhi nak nagtugpa sa rayan, ag kali ay ingrarayan-rayanan yang it mga tawo ag ingpangtuktok it mga pispis. ⁶ Kag ibang binhi ay nagtugpa sa mabatong duta, ag pagtubo it kali ay nagkupos ag nagpangyadong dahil uga ruto kag raga. ⁷ Kag ibang binhi ray ay nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hilaunon. Rungan nagtinubo kaling tanan, ugaling nagpakagapa kaling mga hilaunon ag nayumos kag mga nagtubo nak binhi ruto. ⁸ Pero kag ibang binhi ay nagtugpa sa maadong duta, ag kali ay nagtubo it maado ag nagpanubas it bugana.”

Pagkatapos it Ida istorya ay ingkusgan ni Hesus kag Ida boses ag nagsiling, “Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:10-17; Markos 4:10-12)

⁹ Marugay-rugay, nagpangutana kang Hesus kag Ida mga manug-sunor kung ni-o kag gustong bisayahon it katong Ida ing-istorya. ¹⁰ Nagsabat Sida, “Kamo yang kag gingtaw-an it pribilehiyo nak maintyendihan kag mga dating tinago nak kaayaman tungor sa paghari it Dios. Pero kag karamuan ay waya gitaw-e, kada kag tanan nak inra narurunggan ay pay mga istorya yang. Kali ay pramas matupar kag ingsiling ni Propeta Isaias it kato nak, “‘Aber magpakamuyat man sinra ay indi gihapon sinra makakita, ag aber magpakapanimati man ay indi gihapon sinra makain-tyendi.’ ”*

Kag Pagpahadag Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi
(Mateo 13:18-23; Markos 4:13-20)

¹¹ Nagsiling pa si Hesus, “Imaw kali kag gustong bisayahon it katong Ako ing-istorya tungor sa pagsabwag it binhi. Kag mga binhi nak gingsabwag it usang mangunguma ay gingpatuyar sa mensahe it Dios. ¹² Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa rayan ay gingpapatuyar sa mga tawong nakarungog it mga bisaya it Dios, ugaling pagkarungog ninra, waya narugay ay nag-abot si Satanas, ag ing-agaw nida sa inra isip kag inra mga narunggan agor indi sinra magtu-o ag maluwas. ¹³ Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa mabatong duta ay gingpapatuyar ray sa mga nakarungog it mensahe it Dios nak masadyang ingbaton nak raan kina, ugaling buko marayom kag ruyot it kali sa inra tagipusuon. Kada nagpati ngani sinra pero sa marali nak panahon yang, ag it katong nag-abot kag mga pagpurba sa inra, ay sa nak raan kag inra pagtu-o ay nagyamig ag nawagit.

¹⁴ “Ag kag natabo ray sa ibang binhi nak nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hilaunon ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ugaling mas ing-una pa ninra kag pagpangalibog sa kalibutanhong mga butang, ag naraya sinra it inra paghanap it manggar ag kasadyahan it inra yawas, hastang mawaran it lugar sa inra tagipusuon kag mensahe. Kada kag bunga sa inra kabuhi it kali ay pay tuyar sa budog yang ag indi magguyang. ¹⁵ Pero kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa maadong duta ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ag kali ay ingpanghuytan it inra maado ag sinsero nak kabubut-on. Ag sinra ay nagpupursige sa pagtiis aber ni-o kag inra nararayanan ag kali ay nagkakainggwa sa inra kabuhi it maadong bunga.”

Kag Istorya Tungor sa Puyos it Iwag

(Markos 4:21-25)

¹⁶ Nagpadayon pa si Hesus, “Wayat tawong nagsusuga it iwag nak pagkatapos ay apakuyban ra kali it panabon o ataguon sa silong it katri. Imbis nak tuyar kali ay ida ibutang sa tamang butangan agor kag mga nagsusuyor ay mahahadagan. ¹⁷ Imaw ra tungor

* 8:10 8:10 Isa. 6:9.

sa Ako mga ingbibisaya, waya it nakatago nak sa tamang oras ay indi giliwas. Ag imaw ra, waya't nakatagong kaayaman nak indi masaduran ag maintyendihan.¹⁸ Kada, maging listo kamo sa inro mga ingpapanimation, dahil kag tawo nak nagpapati sa ida narurungan ay mas lalong marurugangan pa kag kaayam. Pero kag tawo nak waya gipapati, aber katong maisot nak pagkaintyendi nak ida inghuhuna-huna nak iday ay abay-on pa sa ida.”

Kag Matuor nak Pamilya ni Hesus
(Mateo 12:46-50; Markos 3:31-35)

¹⁹ Habang nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida nanay ag mga hali† pero indi sinra makapayungot sa Ida, dahil sa karamuon it tawo. ²⁰ Ag inggwa't nagpayungot ag nagsiling sa Ida, “Maestro, pasensya anay. Hagto sa liwas kag Imo nanay ag mga hali. Gusto ninrang magpakigkita sa Imo.”

²¹ Pero nagsabat si Hesus, “Oho ngani! Pero kag mga nagrurungog it mga bisaya it Dios ag nagtutuman it kali ay imaw kag Ako ingkikilaya nak Ako nanay ag Ako mga hali.”

Kag Pagpakalma ni Hesus sa Bagyo
(Mateo 8:23-27; Markos 4:35-41)

²² Usang adlaw, nagsakay si Hesus sa rayapang kanunot kag Ida mga disipulos, ag nagsiling Sida sa inra, “Kitay, matabok kita sa ragat papagto sa yudo.” Kada naglarga sinra. ²³ Ag habang sinra ay nagsasalida, nakatuyugan si Hesus.

It kag hagtoy sinra sa yawor, nagkusog it gulpi kag hangin ag halos mapupun-aney kag inra rayapang it tubi ag sinra ay nabutang sa peligro.

²⁴ Kada, gingpukaw si Hesus it Ida mga disipulos ag nagsiling, “Gino-o, Gino-o, mayugrangey kita!”

Nagbangon si Hesus ag Ida ingsaway kag hangin ag kag maragkong humbak. Ngani, naghupa kag hangin ag nagkalma.‡ ²⁵ Pagkatapos, gingbisayahan sinra ni Hesus, “Hariin kag inro pagtu-o?”

Ag sinra ay nagkahadlok ag nagkatingaya, kada sinra ay naghin-ingham, “Sin-o talaga Sida, nak pati kag hangin ag ragat ay nasunor sa Ida pag ingsasaway?”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Tawong Gingsasaniban it Linibong Mayaot
(Mateo 8:28-34; Markos 5:1-20)

²⁶ Ngasing, nakatabokey sina Hesus sa ragat papagto sa lugar it mga Gerasanhon, nak asa tungor it Galileya. ²⁷ Pagkasalta ninra, inggwa it usang kayake nak taga-ruto nak nagsapoy-sapoy sa Ida. Kaling tawo ay ingsasapian it mga mayaot, ag karugayey nak waya sida gisusuksok it baro ag waya giistar sa usang bayay, kundi ruto sa mga kuyba nak yuyubngan.

²⁸ Pagkakita nida kang Hesus, nagpakaidagak sida, bag-o nagyuhor sa Ida atubangan. Nagpakaukaw sida it kakusog-kusog ag nagsiling, “Hesus, Ikaw nak Anak it Pinaka-mataas nak Dios, ni-o kag Imo labot sa ako? Maluoy Ka sa ako ag aya ako gikastiguha!”

† **8:19** 8:19 o “manghor.” Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali, pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran kaling mga hali ay mga manghor ni Hesus. ‡ **8:24** 8:24 Basaha ra sa Sal. 89:9; 107:23-32.

²⁹ Imaw kali kag ingsiling it kinang tawo dahil kag sugo ni Hesus sa mayaot ay, “Mayaot, layas sa ida!” Ingpalayas ni Hesus kag mayaot riling tawo dahil sa Ida kaluoy, kumo it kato ay permi sidang ing-aabot. Kada perming inggwa it mga nagbabantay sa ida. Sida ay inra inggagapos it kadina ag ingbubutangan it pay pusas nak human sa kahoy. Ugaling ay nakakabuhi gihapon sida ag sida ay ingtatabog it mayaot papagto sa disyerto.

³⁰ Masunor, ingpangutana sida ni Hesus, “Ni-o kag imo ngayan?”

Nagsabat kag mayaot, “Kag ako ngayan ay Linibo.” Kali ay dahil sa karamo it mayaot nak hina sa ida. ³¹ Ag nagpakapakitluoy sinra kang Hesus nak indi sinra gipahalidon raha sa tawo ag apapagtuon ruto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar.

³² Ruto sa mataas nak bukir ay inggwa it abang ramong baktin nak nagpapang-ibok. Ag nagpakitluoy kang Hesus katong mga mayaot hina sa tawo nak raha yangey sinra pasudlon sa mga baktin. Ag ingsugtan ra sinra ni Hesus. ³³ Ngani, kag mga mayaot ay nagliniwas ruto sa tawo ag nagsinuyor sa mga baktin. Ag naggulpi it ragyo kag mga kabaktinan diretsuhan papagto sa pangpang, kada nagkahuyog sinra sa ragat ag nagkayumos.

³⁴ Pagkakita dili it mga manugbantay it kinang mga baktin ay nagrinayagan ra sinra ag gingpamalita sa banwa ag sa mga baryo kag tanang natabo. ³⁵ Kada nagpinagto kag mga tawo sa inggwa it pangpang agor muyatan kag natabo. Pag-abot ninra ruto ay hagto pa sina Hesus, ag nakita it mga tawo katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot. Kato ay nagyuyumpagi sa atubangan ni Hesus. Sida ay nakabaroey ag maadoy kag ida pag-iisip, kada nagkahadlok kinang mga tawo.

³⁶ Gingbalitaan sinra it katong ibang mga tawo ruto nak nakakita kung pauno nag-ado katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot. ³⁷ Dahil ruto, ingpakapilit it tanang taga-ruto nak mga Gerasanhon ag mga halin sa palibot nak lugar nak pahalidon si Hesus, dahil napakahadlok sinra. Kada ngani nagsakay sina Hesus sa rayapang ag nagtabok ray pabalik.

³⁸ Pero bag-o sinra maglarga, nagpangabay sa Ida katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot nak kung maaari ay Ida panunton sida.

Pero ingpapauli sida ni Hesus ag ingsiling, ³⁹ “Pauli yangey sa inro, ag silinggan kung ni-o't rako kag kaaduhan nak ginghimo sa imo it Dios.”

Ag nagpauli matuor sida, ag nagpang-uma-uma sa bug-os nak banwa kung niong gador kag kaaduhan nak ginghimo sa ida ni Hesus.

*Ingpaado ni Hesus kag Kabade ag Ingbanhaw Nida kag Dalagita
(Mateo 9:18-26; Markos 5:21-43)*

⁴⁰ Sa pagtabok liwat nina Hesus sa ragat pabalik sa Galileya, karamo-ramong mga tawo kag nagsapoy-sapoy sa Ida, dahil inra inghuhuyat Sida. ⁴¹ Kaibahan ninra kag usang pinuno it Sinagoga nak kag ngayan ay si Jairo. Nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus ag nagpakitluoy nak kung maaari ay magnunot anay Sida sa inra bayay, ⁴² dahil kag ida bugtong nak anak nak kabading nag-iidad it mga dose anyos ay naghingayoyoey. Kada nagnunot ngani si Hesus kang Jairo.

Ag habang nagpapanaw sina Hesus, nagrurukrok kag mga tawo sa Ida palibot. ⁴³ Kaibahan sa inra kag usang kabade nak doseng tuigey nak gingrurugo. Nagkaimoy-imoyey sida't kapapabuyong pero waya gihapon it nakakapaado sa ida.

⁴⁴ Sida ay nagsagil-ot sa karamuan hastang makaabot sida sa likor ni Hesus ag ida ingsapilir kag gadar it baro ni Hesus. Ag sa nak raan nagtungon kag ida pagrugo.

⁴⁵ Nagpangutana si Hesus, “Si-o sa inro kag nagsapilir sa Ako?”

Tong waya sa inra it nag-amin, nagsiling si Pedro sa Ida, “Gino-o, ayam ra Nimong napapalibutan Ka it karamo-ramong mga tawo nak nagsisiniug-siugan!”

⁴⁶ Pero nagsabat si Hesus, “Inggwa talaga it nagsapilir sa Ako, dahil nabatyagan Nako nak inggwa't gahom nak naghaling sa Ako.”

⁴⁷ Tong makita it kinang kabade nak sador ni Hesus kag ida inghimo, nagpapanguyog nak nagpayungot sida ag nagyuhor sa atubangan ni Hesus, ag ing-uma sa atubangan it mga tawo kung asing ida ingsapilir si Hesus ag kung pauno sa nak raan sida ay naulian.

⁴⁸ Ag nagsiling si Hesus sa ida, “Ding, gingpaado ka dahil sa imo pagtu-o. Pauliey it hanuyos.”

⁴⁹ Habang nagbibisaya pa yang kali si Hesus, ay inggwa't nag-abot nak usang tawo halin sa bayay it katong pinuno it Sinagoga nak si Jairo. Siling it kali kang Jairo, “Tang, kabay nak indi ikaw magulpihanan dili sa amo ibalita. Kag imo anak rabuno ay ingbaoyey it Dios. Badaey yangey giawata kinang Maestro.”

⁵⁰ Narunggan ni Hesus kaling ging-uma kang Jairo, ag nagsiling Sida sa ida, “Aya gikahadlok, magtu-o ka yang sa Ako ag katong imo anak ay mauulian.”

⁵¹ Pag-abot ninra sa bayay ni Jairo, waya si Hesus it ibang ingpasuyor kundi sina Pedro, Juan ag Santiago, ag kag tatay ag nanay yang it katong anak. ⁵² Tanang tawo ruto ay nagtitinibaw ag nagpapanambitan, pero nagsiling si Hesus, “Aya kamo gitinibaw dahil kinang anak ay buko minatay kundi nagkakatuyog yang sida.”

⁵³ Pero inggur-an yang Sida it mga tawo, dahil ayam ninra nak minatayey nak gador katong dalagita.

⁵⁴ Inghuytan ni Hesus kag damot it anak ag nagsiling, “Nene, bangoney!” ⁵⁵ Ag nagbalik matuor kag ida ispirito ag sa nak raan sida ay nagbangon, ag kali ay ingpataw-an ni Hesus it pagkaon. ⁵⁶ Abang katingaya it mga maguyang it katong dalagita, pero ingtugon sinra ni Hesus nak indi gipang-uma-uma aber kanin-o kag natabo.

9

Gingpapanaw ni Hesus kag Ida Doseng Apostoles agor Magbantala (Mateo 10:5-15; Markos 6:7-13)

¹ Pagkatapos, ingtawag ni Hesus kag Ida doseng apostoles, ag ingtaw-an Nida it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga mayaot ag magpaado it mga sakit. ² Ag masunor, sinra ay Ida'y ingpapanaw pramas ibantala kag tungor sa paghari it Dios ag agor paaduhon kag mga masakit. ³ Ingtugon Nida sinra, “Sa inro pagpanaw ay aya kamo giraya it aber niong gamit. Aya kamo giraya it bakulo, binagtong, bayon nak pagkaon, o kwarta man, ag aya ra giraya it ilisan nak baro.

⁴ Pag abatunon kamo it usang tagbayay, ay ruto yangey kamo madayon sa inra bayay hastang maghalin kamo rutong lugar. ⁵ Ag kung inggwa't lugar nak indi magbaton sa inro, ay halin kamo raha. Pero sa inro paghalin ay paypage it taybo kag inro mga siki bilang pamatuor it inro paandam sa inra nak wayaey kamo it salabton sa inra kabuhi.”

⁶ Kada, nagpanaw sinra ag nagpanglibutan sa mga baryo sa pagwali it Maadong Balita ag sa pagpaado sa mga masakit.

KAG PAGMATAY KANG JUAN NAK MANUGBAWTISMO
(Mateo 14:1-12; Markos 6:14-29)

⁷ Waya narugay, narunggan ni Herodes Antipas* nak gobernador it Galileya kag tanan nak inghuhuman ni Hesus. Ag naguluhan kag ida isip dahil inggwa't mga nagsisiling nak kato kuno ay si Juan nak Manugbawtismo nak nabanhaw. ⁸ Pero kag iba ay nagsiling, “Sida ay si Propeta Elias nak nagyuwang!” Ag kag siling ray it iba ay, “Sida ay usang propeta it katong una nak nabanhaw!” ⁹ Nagsiling si Gobernador Herodes Antipas, “Ingpapugutaney nako si Juan nak Manugbawtismo, kada buko sida! Si-o ara kaling ako nababalitaan nak naghihimo it mga milagro?” Ag inghanrom nak gador ni Gobernador Herodes Antipas nak makita si Hesus.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA PALIBOT IT GALILEYA

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libo nak Tawo
(Mateo 14:13-21; Markos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Pagbalik it mga apostoles, ingsiling ninra kang Hesus kag tanan nak inra nahimo. Pagkatapos ay ingnunot Nida sinra ag nagpagto it sinra yang sa usang lugar nak sakop it banwa it Betsayda. ¹¹ Tong nasaduran it mga tawo nak rahagto Sida, nagyangat sinra ruto. Ingbaton ra Nida sinra ag ingpahadagan it tungor sa paghari it Dios, ag Ida ingpaado kag mga rahagtong masakit.

¹² It katong mayungotey maggab-i, ingpayungutan si Hesus it Ida doseng apostoles nak nagsiling, “Gino-o, gab-ey! Maado siguro kung papagtuon anay kinang mga tawo raha sa mga baryo ag sa mga bayay dili sa palibot pramas makahanap sinra it inra adayunan ag inra ra makakaunan.”

¹³ Pero siling ni Hesus sa inra, “Kamo it mapakaon sa inra.”†

Nagsabat ray sinra, “Inggwa yang kami rili it limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahan nak isra, pero akuyangon nak gador kali para sa tanan, puyra yang kung magbakay pa kami it pagkaon nak para riling mga tawo.” ¹⁴ Tuyar kina kag inra ingsiling dahil kag mga kayake pa yang ngani nak rahagto ay maabotey it mga limang libo.

Nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Paingkura sinra it punsok-punsok nak tingsingkuenta.” ¹⁵ Ag nagtuman matuor kag Ida mga manugsunor ag kag mga tawo'y inra ingpaingkor. ¹⁶ Pagkatapos, gingbaoy ni Hesus kinang limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra. Nagtanga sida sa langit ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida ingparti-parti kali hastang nagramo ag ingta-o sa Ida mga disipulos agor sinra kag mapana-o sa mga tawo.

* 9:7 9:7 Si Herodes Antipas kag usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog. † 9:13 9:13 Basaha ra sa 2 Hari 4:42-44.

¹⁷ Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.

Kag Pagkakilaya ni Pedro kang Hesus Bilang Gingpromisang Kristo
(Mateo 16:13-20; Markos 8:27-30)

¹⁸ Usang adlaw nak nagpapangamuyo it solo si Hesus, natabong rahagto ra kag Ida mga manugsunor. Nagpangutana Sida sa inra, “Sin-o kuno Ako siling it mga tawo?”

¹⁹ Ag nagsabat sinra, “Kag siling it iba, Ikaw kuno si Juan nak Manugbawtismo. Siling ray it iba, ‘Ikaw kuno ay si Propeta Elias. Ag inggwa ra it nagsisiling nak, Ikaw kuno ay nabanhaw nak usa sa ibang mga propeta it kato.’ ”

²⁰ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, “Ay kamo, sin-o Ako para sa inro?”

Kag nagsabat ay si Pedro, “Ikaw kag Kristo nak gingpromisa it Dios.”

Kag Pagpasador ni Hesus Tungor sa Ida Arayanang Hirap ag Kamatayon

(Mateo 16:20-28; Markos 8:30—9:1)

²¹ Pagkarungog it kali ni Hesus, ingtugon Nida sinra nak inding gador giuma aber kanin-o nak Sida kag Kristo nak gingpromisa it Dios.

²² Ag nagsiling pa Sida, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay kinahangyan nak magtiis it maramong hirap ag isikway it mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote, ag mga Manunudlo it Kasuguan. Kinahangyan ra nak Ako ay amatyon, ag sa pangtatlong adlaw ay mababanhaw.”

Dapat Maging Hanra sa Hirap nak Aaguman sa Pagsunor kang Hesus
(Mateo 16:24-28; Markos 8:34—9:1)

²³ Pagkatapos, sa atubangan it maramong tawo ay kali kag Ida ingsiling:

“Sin-o man sa inro kag gustong magsunor sa Ako ay dapat limtan kag ida sariling kagustuhan, ag pas-anon kag ida krus, nak kag gustong bisayahon ay hanraey sidang magtiis it hirap adlaw-adlaw hastang sa kamatayon, alang-alang sa ida pagsunor sa Ako. ²⁴ Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan. ²⁵ Dahil ni-o kag mapapakamos it usang tawo aber mapasa-ida man kag bug-os nak kalibutan, kung mawawagit ra kag ida kabuhi? Waya!† ²⁶ Aber sin-o man kag mahuda nak magsiling nak sida ay nagsusunor sa Ako ag sa Ako mga bisaya, ay Ako ra sida ikahuda sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, raya kag kahimayaan it Ako Tatay sa langit kaibahan kag mga balaan nak anghel. ²⁷ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Inggwa it ibang nagtitinrog dili nak indi makaagom it kamatayon, hastang waya ninra nakikita kag paghari it Dios.”

Kag Pagyabot it Hitsura ni Hesus
(Mateo 17:1-8; Markos 9:2-8)

²⁸ Mga wayong adlaw pagkatapos nak ingbisaya ni Hesus katong tungor sa Ida maaaguman, ay gingnunot Nida sina Pedro, Juan ag

† 9:25 9:25 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

Santiago patukar ruto sa baguntor agor magpangamuyo. ²⁹ Ruto, habang nagpapangamuyo si Hesus, nagyabot kag hitsura it Ida uda, ag kag Ida baro ay lalong nagpakaputi it kasusilaw. ³⁰ It yang pakita kag ruhang kayake nak nagpapakig-istorya sa Ida. Kali ay sina Moises ag Propeta Elias, ³¹ nak kag inra ra mga hitsura ay abang silaw. Nag-iistorya sinrang tatlo it nahanungor sa magiging pagtaliwan ni Hesus nak ruto Nida atuparon sa Herusalem.

³² Habang nag-iistoryahan pa sinra, namuukan sina Pedro ag kag ida ruhang kaibahan. Ag sa inra pagbati, nakita ninra si Hesus sa Ida abang silaw nak hitsura ag imaw ra kag Ida ruhang kaistorya.

³³ Tong pahalinoney katong ruhang tawong kaistorya ni Hesus, napasiling si Pedro sa Ida, “Gino-o, maado nak hali kami! Matukor kami it tatlong pasilungan no? Usa para sa Imo, usa para kang Moises ag usa para kang Elias.” Imaw kag ida nasiling dahil buko nida ayam kung ni-o kag ida ibisaya.

³⁴ Habang nagbibisaya pa sida, ay nayampuyan sinra it rampog ag kali ay naglibon sa inra. Sina Pedro ay nahadlok tong sinra ay inglibunan it kali. ³⁵ Ag halin raha ay inggwa it Boses nak nagsiling, “Imaw kali kag Ako Anak, kag Ako Pinili. Panimati kamo sa Ida.”

³⁶ Pagkatapos it bisaya it katong Boses, si Hesus yangey kag inra nakita. Inghipos-hipos yang anay ninra sa mga panahong kato kag tungor sa inra nakita ruto, ag waya anay ninra gipang-uma-umaan sa iba.

*Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak nak Ingsaniban it Mayaot
(Mateo 17:14-21; Markos 9:14-29)*

³⁷ Pagkaaga, it katong nakaabotey si Hesus ag Ida tatlong disipulos sa ubos it baguntor, nasamputan ninra nak abang ramong tawo kag naghuhuyat sa inra. ³⁸ Ag halin sa karamuang mga tawo ay inggwa it usang nag-ukaw, “Maestro, kaluy-i nak gador kaling ako anak! Sida yang nak gador kag ako anak! ³⁹ Sida ay perming ingpapahirapan it mayaot ag gulping naidagak, ag napakakisay-kisay. Nagsusubo kag ida yuba ag ingpapaka-pahirapan sida. Ag bag-o sida badaan it mayaot ay abang yuday sida. ⁴⁰ Nagpakitluoyey ako sa Imo mga disipulos nak palayason kaling mayaot pero indi ninra kaya.”

⁴¹ Nagsabat si Hesus, “A! Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay mga waya't pagtu-o ag mga matugas it uyo! Hastang sauno pa Nako kamo dapat ibhan ag tis-an? Hala! Maley, ray-a kinang imo anak dili sa Ako.”

⁴² Habang ingpapayungot kang Hesus katong anak, ing-abot ray kali ag ingpabuyagsak it mayaot ag ingpakisay-kisay. Pero ingsaway ni Hesus kag mayaot ag ingpaado Nida katong anak, ag ingbalik sa ida tatay. ⁴³ Ag kag tanan ay napatingaya sa rakong gahom it Dios.

*Ingpasador ray ni Hesus kag Tungor sa Ida Kamatayon
(Mateo 17:22-23; Markos 9:30-32)*

Ag habang ingkakatingayahan pa it mga tawo kag tanang mga inghimo ni Hesus, Sida ray ay nagbisaya sa Ida mga manugsunor, ⁴⁴ “Tamnan sa inro isip kaling Ako ibisaya sa inro. Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa damot it mga mahusgar sa Ako.” ⁴⁵ Ugaling ay waya pa ninra naintyendihe kag

gustong bisayahon it Ida ingsiling, dahil nalilipran pa kali. Ag natahap sinrang magpangutana sa Ida.

Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan

(Mateo 18:1-5; Markos 9:33-37)

⁴⁶ Usang adlaw, kag mga disipulos ni Hesus ay nagsusuay kung sin-o sa inra kag pinaka-yabaw sa tanan. ⁴⁷ Ayamey ni Hesus kag inra ing-iisip, kada inghuytan Nida kag usang anak ag ingpapayungot sa Ida tupar, ⁴⁸ ag nagsiling, “Aber si-o man kag nagbabaton diling anak dahil sida ay nagsusunor sa Ako, ay nagbabaton ra sa Ako. Ag aber si-o man kag nagbabaton sa Ako ay nagbabaton ra sa Dios nak nagparaya sa Ako. Dahil kung si-o kag pinaka-kubos sa inrong tanan ay imaw kag pinaka-yabaw.”

Kung Buko Ato Kalaban ay Kakampi Nato

(Markos 9:38-41)

⁴⁹ Ag nagsiling si Juan, “Gino-o, nakakita kami it usang tawo nak nagpapalayas it mga mayaot sa paggamit it Imo pangayan ag ingsaway namo sida, dahil buko namo sida kaibahan.”

⁵⁰ Pero nagsiling si Hesus, “Pabad-e yang ninro sida, dahil sida nak buko inro kalaban ay kakampi ninro.”

KAG PAGPANAW NI HESUS PA-HERUSALEM

Waya Gibatuna si Hesus sa Usang Baryo it Samarya

⁵¹ Tong mayungotey kag adlaw it pagraya kang Hesus sa langit, nagpursige nak gador Sida nak makapagto sa Herusalem. ⁵² Nagsugo Sida it mga mauna sa Ida papagto sa baryo it Samarya agor inra ihanra kag adayunan ninra ruto. ⁵³ Ugaling waya it mga tawong gustong magbaton sa Ida ruto dahil Sida ay pa-Herusalem. ⁵⁴ It tong nakita kali it Ida mga disipulos nak sina Santiago ag Juan, nagsiling sinra, “Gino-o, gusto бага Nimong paayanan namo it kayado halin sa langit kaling mga tawo agor magkakasunog?”

⁵⁵ Pero ing-atubang sinra ni Hesus ag ingsaway, “Niong klaseng batasan kinang hina sa inro! Dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay waya nagpaali agor siraon kag kabuhi it mga tawo kundi luwason sinra.” ⁵⁶ Ag nagdiretso yangey sinra sa ibang baryo.

Kag Nahanungor sa Tawo nak Buko Hanra Magsunor kang Hesus

(Mateo 8:18-22)

⁵⁷ Habang nagbabaktas sinra, inggwa't usang tawo nak nagsiling kang Hesus, “Masunor ako sa Imo aber hariin Ka magpagto.”

⁵⁸ Nagsiling si Hesus sa ida, “Aber kag mga ilahas nak iro ay inggwa it yukuhan ag kag mga pispis ay inggwa it pugar, pero Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay waya it maadong katuyugan.”

⁵⁹ Ag nagsiling ray Sida sa usa pang nagnununot-nunot sa Ida, “Sunor sa Ako.”

Pero nagsabat katong tawo, “Oho Gino-o, pero pasugte anay akong magpauli. Hingan ako masunor sa Imo pag namatayey kag ako tatay ag ako napayubongey sida.”

⁶⁰ Ag nagsabat si Hesus, “Pabadyang kag mga waya't pagtu-o nak tuyar sa mga minatay sa pagmuyat it Dios nak magyubong sa inra

kapwa minatay. Pero ikaw, sunor sa Ako ag ibantala kag tungor sa paghari it Dios.”

⁶¹ Ag inggwa pa it usa nak nagsiling, “Gino-o, masunor ako sa Imo, pero sugti anay ako nak magpamuhon sa ako pamilya ruto sa ako panimayay.”

⁶² Pero nagsabat sa ida si Hesus, “Indi mag-angay sa paghari it Dios kag aber siong tawo nak nagpapatuyar sa usang manug-arado nak permi yang nak sauli.”

10

Kag Sitentay-dos nak Unang Ingpapanaw ni Hesus agor Magbantala

¹ Pagkatapos it kali, nagpili pa kag Gino-o it sitentay-dos nak manugsunor, ag sinra ay Ida ingsugo it tigruha-ruha pramas mag-uná sa kada banwa ag lugar nak Ida apagtuan. ² Nagsiling pa kag Gino-o sa inra:

“Abang bugana kag anihon, pero apila yang kag manug-ani. Ngani, pangamuyo kamo sa Gino-o nak Tag-iya it Anihon nak magparaya it mga manug-ani sa Ida anihan. ³ Sige, panawey kamo, pero mag-andam! Dahil ingsusugo Nako kamo sa tunga it mga tawong maisog tuyar sa mga ilahas nak iro, aber kamo ay pay tuyar sa mga karnero nak mabuot. ⁴ Aya kamo giraya it kwarta, binagtong, o binitbit pang sandalyas. Ag ayaey kamo gipaabansa sa pag-inistorya sa inro mga masasapoy sa rayan.

⁵ “Pag abatunon kamo it usang tagbayay, siling anay nak, ‘Kabay pang kag katimunungan it Dios ay mapasa-inro!’ ⁶ Ag kung katong tagbayay ay hanraey magbaton it katimunungan it Dios, sinra ay talagang apakamaaduhon Nida. Pero kung katong tagbayay ay indi magbaton it kina, indi ra sinra gipakamaaduhon it Dios. ⁷ Kung hariing bayay kamo ingbaton, ruto yangey kamo madayon. Kauna ninro ag inuma kag aber niong inra itahaw, dahil tuyar sa usang trabahador kamo ra ay karapatdapat nak magbaton it inro suhoy. Ag aya kamo gipasaydo-saydo it bayay nak adayunan.

⁸ “Pag kamo ay masuyor sa usang banwa ag kamo ay batunon ruto, aya kamo gipamili it pagkaon. Kauna kung ni-o man kag itahaw sa inro. ⁹ Paaduha kag inra mga masakit ag isiling ninro sa inra, ‘Nagpayungot sa inro kag paghari it Dios.’

¹⁰ “Pero kung kamo ay indi gibatunon sa banwang inro apagtuan, bandilyuhan sa inra mga karsada kag, ¹¹ ‘Aber kag taybo it inro banwa nak naghupot sa amo mga siki ay amo ingpapahir bilang tanra nak wayaey kami it salabton sa inro kabuhi. Pero amo gihapon ingpapasador sa inro nak nagpayungot sa inro kag paghari it Dios.’ ¹² Kali kag Ako ingsiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa taga-rutong banwa kisa sa parusang abatunon it mga taga-Sodoma.”

Kag mga Paandam ni Hesus sa mga Tawo nak Waya Gihinuysoy (Mateo 11:20-24)

¹³ Pagkatapos, nagsiling si Hesus, “Kahahadlok kag matatabo sa inro mga taga-Corazin! Imaw ra kamong mga taga Betsayda! Kahahadlok kag parusang inro maaaguman dahil waya kamo gihinuysoy sa inro mga kasal-anan! Kung sa Tiro ag Sidon ay inghimo Nako kag mga

milagro nak pareho sa inghimo ra Nako sa inro, ay dey marugayey ra tan-a sinra nak nakasukok it barong kustal ag ingwiwisikan it abo kag inra uyo, bilang tanra it inra paghinuysoy. ¹⁴ Kada sa huling paghusgar it Dios sa tawo, ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inro kisa sa parusang abatanon it mga taga-Tiro ag Sidon. ¹⁵ Kamong mga taga-Capernaum, kabi baga ninro ay aray-on kamo sa langit. Inding gador! Dahil impyerno kag inro apagtuan!”

¹⁶ Nagsiling pa si Hesus sa ida mga manugsunor, “Kag nagpapanimati sa inro ingtutudlo ay nagpapanimati ra sa Ako, ag kag nagsisikway sa inro ay nagsisikway ra sa Ako, ag kag nagsisikway sa Ako ay nagsisikway ra sa Dios nak nagparaya sa Ako.”

Kag Pagbalik it Katong Sitentay-dos nak Nagbantala

¹⁷ Pagbalik it katong sitentay-dos, sinra ay nasasadyahan nak nag-uma, “Gino-o, aber kag mga mayaot ay amo nararaog dahil sa Imo pagayan!”

¹⁸ Ag nagsabat si Hesus sa inra, “Nakita Nako nak nahuyog si Satanas nak pay pangilat halin sa langit. ¹⁹ Muyati, ingtataw-an kamo Nako it gahom agor aber mga sawa ag iwi ay kaya ninrong yusakon, ag pirdihon kag gahom it kaaway nak si Satanas. Ag wayang gador it mauno sa inro. ²⁰ Ugaling aya kamo gikasadya dahil yang sa pagraog ninro sa mga mayaot, kundi magkinasadya kamo dahil kag inro pangayan ay nakasuyat sa langit.”

Nagpapasalamat si Hesus sa Ida Tatay nak Dios

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Tong oras nak kato mismo, nasadyahan si Hesus dahil sa gahom it Ispirito Santo ag napasiling Sida, “Tatay, Gino-o it langit ag duta, ingpapasalamatan Ka Nako dahil waya Nimo gipaayaman kaling tanan sa mga maayo ag nakaaray. Pero ingpahadag Nimo kali sa mga tawong hanraey magpaubos ag magtuon tuyar sa mga anak. Opo Tatay, dahil imaw kina kag Imo gustong matuman.”

²² Pagkatapos, gingsilingan Nida kag mga tawo, “Kag tanang butang ay ingtugyan sa Ako it Ako Tatay. Waya it nakakilaya kung si-o nak gador Ako bilang Anak kundi kag Tatay yang. Waya ra it nakakilaya kung si-o nak gador kag Tatay kundi Ako yang nak Ida Anak, ag imaw ra sa mga tawo nak gusto Nakong ipakilaya kag Tatay sa inra.”

²³ Pagkatapos, nag-atubang Sida sa Ida mga manugsunor ag Ida ingsiling nak sinra yang kag nakakarungog, “Abang buynas kamo, dahil nakikitaey ninro kag Ako inghihimo. ²⁴ Matuor kaling Ako ingsiling sa inro. Maramong mga propeta ag mga hari kag naghahanrom nak makita ra kag inro nakikita, ugaling ay waya ninra nakita. Inghahanrom ra ninrang marunggan kag inro narurungan, ugaling waya kali ninra narunggi.”

Kag Istorya Tungor sa Maadong Samaryanhon

²⁵ Usang adlaw, inggwa it usang tawo nak maayam sa Kasuguan nak nagtinrog agor purbahan kung maayong Manunudlo si Hesus. Nagpangutana Sida, “Maestro, ni-o kag ako dapat himuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't katapusan?”

²⁶ Nagsabat si Hesus, “Ni-o kag nakasuyat sa Kasuguan it Dios? Ni-o kag imo nababasa ruto?”

27 Kali kag sabbat it kaling tawo, “Palangga-a kag Gino-o nak imo Dios it hugot sa imo tagipusuon, bug-os nimong pagkatawo, tanang imo kusog, ag bug-os nimong kaisipan,”* ag ‘Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili.’ †

28 Ag nagsiling si Hesus sa ida, “Tama kag imo ingsabbat. Himu-a kina ag mapapasa-imo kag kabuhi nak waya’t katapusan.”

29 Pero sa kagustuhan it kaling tawo nak maipakita nak maayam sida kung ni-o kag tama, ay nagpangutana ray sida liwat kang Hesus, “Nak si-o kag ako kayungot?”

30 Kali kag sabbat sa ida ni Hesus, “Usang adlaw, inggwa’t usang kayaking lahi it Hudyo nak nag-us-os halin sa Herusalem papagto sa Jerico. Habang sida ay asa rayanan pa, sida ay naharang it mga tulisan. Pagkatapos nak inra sida ing-ubahan ag ingbalbal ay inra ingbadaan nak halos himamatayoney.

31 “Tyempo rang inggwa it nag-us-os nak usang saserdote it mga lahi it Hudyo sa karsadang kato ag pagkakita it kali rutong tawo, sida ay naglikaw sa kayudong habig ag nagpadayon sa pagpanaw. 32 Imaw ra inggwa’t manugbulig sa Templo nak halin sa lahi ni Levi, nak nagrayan. Pagkaantaw nida rutong tawo, sida ra ay naglikaw ag nagpadayon sa pagpanaw.

33 “Pero, inggwa’t usang Samaryanhon nak naparayan ra ruto. Pagtungor ag pagkakita nida ruto sa tawo ay abang kaluoy nida dili.

34 Kada ingsuuran nida kali, ag pagkatapos nak ida nayanggasan it ayak ag nabub-an it lana it olibo kag ida mga ugar, ay ida kali ingbugkos, bag-o ingsakay sa ida ingsasakyang asno, ag ingranya sa usang bayay nak dayunan para ruto ay ida alagaan. 35 Tong masunor nak adlaw, abang aga pa, katong Samaryanhon ay nagbiling it kwarta sa tag-iyay it katong bayay nak dayunan ag nagtugon nak, ‘Alaga-e sida, ag kung ni-o pa kag imo magagastos sa imo pagripaya sa ida ay ako abadaran sa ako pagbalik.’

36 “Ngasing, si-o aboy sa tatlong kato kag nagpakita nak sida ay ‘maadong kayungot’ it katong tawo nak ingtakawan ag ingbalbal it mga tulisan?”

37 Nagsabbat katong tawo nak maayam sa Kasuguan, “Ay di katong nagpakita it kaluoy sa ida.”

Ag nagsiling si Hesus, “Pagtoy ag patuyare katong tawo.”

Si Hesus sa Bayay nina Marta ag Maria

38 Ngasing, sa pagpadayon nina Hesus sa inra pagpanaw, nagsuyor sinra sa usang baryo ag sinra ay ingbaton sa usang bayay nak kag tag-iyay ay usang kabade nak kag ngayan ay Marta. 39 Sida ay inggwa it usang manghor nak kag ngayan ay Maria, ag kali ay nag-ingkor it nakayumpagi sa atubangan it Gino-o habang nagpapanimati sa Ida pagtudlo. 40 Pero si Marta ay napapaka-awat ag napapaka-sahoy sa paghikot sa kusina, kada nagsuor sida sa Gino-o ag nagsiling, “Gino-o, waya baga Ikaw it pasinglabot nak kag ako manghor ay pinabad-an yang ako it paghikot rili it ako yang? Silinga baga sida nak buligan ra ako.”

41 Ugaling kag sabbat sa ida it Gino-o ay, “Marta, Marta, nagpapaka-kalibog ka ag masyarong napapaka-sahoy sa maramong bagay. 42 Usa

* 10:27 10:27a Deu. 6:5. † 10:27 10:27b Lev. 19:18.

yang ra kag kinahangyan nak dapat kalibgan. Ag kina ay imaw kag maadong parti nak mas ingpili ni Maria, katong indiey nak gador mabaoy sa ida.”

11

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungro sa Pagpangamuyo
(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Usang beses, nagpangamuyo si Hesus sa usang lugar. Ag pagkatapos Nida it pangamuyo, usa sa Ida mga disipulos ay nagsiling, “Gino-o, tudlu-e baga kami nak magpangamuyo tuyar sa pagtudlo ni Juan nak Manugbawtismo sa ida mga disipulos.”

² Nagsiling si Hesus sa inra, “Pag kamo ay magpangamuyo, tuyar kali kag inro isiling:

“Tatay,

dayawon kag Imo balaang pangayan.

Kabay pang mapasa-amo kag Imo paghari.

³ Taw-e kami it amo pagkaon sa adlaw-adlaw.

⁴ Patawara kami sa amo mga kasal-anan,

tuyar sa amo pagpatawar sa mga nakakasala sa amo.

Ag aya gituguting maraya kami it panulay.’ ”

⁵ Ag nagsiling pa Sida sa inra, “Si-o sa inro kag mapagto sa inro kayungot it tungang gab-i ag magsiling nak, ‘Paré, pahuyama anay baga ako it tatlong bilog nak tinapay. ⁶ Inggwa busa ako it bisita nak nagsampot halin sa biyahe ag wayang gador ako it ipakaon sa ida.’

⁷ “Ag masabat kaling inro kayungot, ‘Bad-ey baga kami giisturbuha, nakatrangkay kag amo pwertahan ag kag ako mga anak ay katuyogey. Indiey ako magbangon pramas taw-an yang kamo kung ni-o kag inro kinahangyan.’

⁸ “Ako ingsisiling sa inro, aber indi sida magbangon pramas ita-o kag kinahangyan ninro bilang magkayungot, pero kung sige gihapon kag inro pangatok ay mabangon nak gador kato ag ita-o kung ni-o man kag inro kinahangyan.

⁹ “Ag Ako ra ingsisiling sa inro, padayon yang kamo it hagar sa Dios, ag kamo ay Ida ataw-an. Padayon yang kamo sa paghanap, ag Ida kamo abuligan pramas makakakita. Padayon yang kamo it pagkatok, ag Ida kamo abuksan. ¹⁰ Dahil aber si-o man kag naghahagar sa Dios ay ataw-an, ag aber si-o man kag naghahanap ay makakakita, ag aber si-o man kag nagkakatok ay abuksan.

¹¹ “Inggwa baga it tatay nak mata-o it sawa sa ida anak, kung kag inghahagar ay isra, ¹² o iwi kag ita-o sa ida anak, kung kag inghahagar ay itlog? Syempre waya! ¹³ Kung kamong mga makasal-anan ay maayam magta-o it mga maadong butang sa inro mga anak, kag inro pa ara Tatay nak asa langit? Maayam ra Sida magta-o it Ispirito Santo sa mga naghahagar sa Ida.”

Kag Gahom ni Hesus ay Buko Halin kang Satanas
(Mateo 12:22-30,43-45; Markos 3:20-27)

¹⁴ Ngasing, ingpalayas ni Hesus kag usang mayaot nak nagpaudom sa usang kayake. Pagkaliwas it mayaot ruto sa tawo, sida’y nakabisayay ag abang katingaya it mga tawo. ¹⁵ Pero inggwa it ibang napasiling,

“Kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Beelzebul nak pinuno ninra!”*

¹⁶ Kag iba ray ra ay gusto Sidang purbahan kung talagang Sida ay halin sa Dios, kada naghagar sinra it milagro halin sa langit bilang pamatuor.

¹⁷ Pero dahil nasasaduran ni Hesus kag inra mga ing-iisip, napasiling Sida sa inra:

“Mabagsak kag bawat gingharian nak kag mga sinakupan ay naglalaban-labanan. Ag imaw ra, masisira kag bawat pamilya.

¹⁸ Ag kung si Satanas ra ay malaban sa ida sinakupang mayaot, ingkabalaban nida kag ida sarili. Kung tuyar ay pauno mayawig kag ida gingharian? Kada aya kamo gisiling nak nagpapalayas Ako't mga mayaot parayan kang Beelzebul. ¹⁹ Kung Ako ay nagpapalayas it mga mayaot parayan sa gahom ni Beelzebul, ay kanin-o gahom kag ingagamit it intro mga manugsunor nak magpalayas it mayaot? Kag intro mismong mga manugsunor kag nakakapamatuor nak sala kamo!

²⁰ Pero kung Ako kag nagpapalayas it mga mayaot, kina ay parayan sa gahom it Ispirito it Dios, kada maaayaman ninro nak nag-abotey sa intro kag paghari it Dios.

²¹ “Si Satanas ay tuyar sa usang makusog nak tawo nak kumpleto it armas sa pagbantay sa ida sariling bayay ag sa ida mga ari-arian, pramas kag ida pagpangabuhì ay matimunong. ²² Pero kung yusubon sida ag mapirdi it usang mas makusog pa kisa sa ida, abay-on anay it kali kag ida mga armas nak imaw nida it ingsasaligan, ag pati kag mga nakamkam ay aparti-partihon it kaling nagyusob ag ida mga kaibahan.†

²³ “Kag waya gikakampi sa Ako ay nagkukuntra sa Ako, ag kag waya gibubulig sa pagtipon it mga tawo para sa Ako, ay imaw kag nagbubulig sa mga tawo nak magpayado sa Ako.”

*Kag Pagbalik it Mayaot sa Ida Dating Ingtineran
(Mateo 12:43-45)*

²⁴ Nagsiling pa si Hesus, “Kung inggwa it usang mayaot nak magliwas sa usang tawo, malibot-libot anay kina sa mga kabukiran kung hariin ay waya it tubi habang naghahanap it mapahuwayan. Ag kung waya it makita, masiling kina sa ida sarili, ‘Mabalik yangey ako sa ako ginghalinan.’ ²⁵ Pagbalik nida hagto sa tawong ida ginghalinan, makikita nidang kali ay malimpyoy ag mas maadoy ngasing. ²⁶ Kada pagkakita nida kali, ay mapanaw ray sida ag mapang-ikag it pito pang mayaot nak mas mayain pa sa ida, ag masuyor sinra ag maistar ruto. Ngani, kag kamutangan it katong tawo ay lalong mapakayain.”

Kag Matuor nak Kasadya

²⁷ Ag natabo ra nak myentras nagbibisaya pa si Hesus, inggwa't usang kabade sa karamuan nak nag-ukaw, “Abang buynas kag nag-anak ag nagpasuso sa Imo!”

²⁸ Pero nagsabat si Hesus, “Kag abang buynas ay katong mga nagrurungog sa mga bisaya it Dios ag nagtutuman dili!”

* **11:15** 11:15 Si “Beelzebul” kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang “Satanas.”

† **11:22** 11:22 Basaha ra sa Isa. 49:24-25.

Ingbisayahan ni Hesus kag mga Pinuno nak Nagpupurba sa Ida
(Mateo 12:38-42; 16:1-4; Markos 8:11-12)

²⁹ Habang nagpapaka-ramo pa kag mga tawo, nagtuna it pagbisaya si Hesus sa inra:

“Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay subrang yain! Ingpapaka-hanapan yang ninro Ako it milagro bilang pamatuor kung sin-o talaga Ako. Pero waya it ibang ipakita sa inro kundi kag natabo yang it kato kang Propeta Jonas.† ³⁰ Kung paunong kag natabo kang Jonas kag naging tanra nak sida ay ingparaya it Dios para sa mga taga-Ninive, ay Ako ra nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay imaw ra kag tanra nak Ako ay ingparaya para sa mga tawo sa ngasing nak panahon. ³¹ Sa adlaw rang kato, matinrog ra kag Reyna it Seba§ kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sida ra ay maakusar sa inro. Dahil halin sa pinaka-mayadong lugar, nagpagto sida kang Haring Solomon para runggan kag ida rakong kaayaman. Ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Solomon, pero waya gihapon ninro Sida gipapatihe. ³² Sa huling paghusgar it Dios sa tawo, matinrog kag mga taga-Ninive kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sinra kag maakusar sa inro, dahil sinra ay naghinuysoy katong gingpaandaman sinra ni Jonas, ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Jonas, pero waya gihapon kamo gihihinuysoy.

Kag Ibang Istorya Tungor sa Puyos it Iwag
(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ “Waya’t tawong nagsusuga it iwag nak pagkatapos ay ibutang yang ra kali ruto sa taguan nak waya’t ing-iiwagan, o sa irayom it gantangan, kundi ingbubutang kali sa tamang butangan agor kag mga nagsusuyor ay mahahadagan. ³⁴ Kag imo mata ay pay iwag it imo yawas. Kada kung mahadag kag imo mata, mahahadagan kag imo bug-os nak yawas. Pero kung maruyom kag imo mata, maruruyman ra kag imo bug-os nak yawas. ³⁵ Kada ngani mag-andam ka, sabaling katong imo inghuhuna-huna nak kahadagan nak rahina sa imo ay karuymanan yaki! ³⁶ Ngani, kung kag imo bug-os nak yawas ay puno it kahadagan ag kina ay waya’t ni-o mang karuymanan, kina ay magiging matuor nak kahadagan, nak pay tuyar sa ing-iiwagan it usang iwag nak mahadag.”

Kag Pagbisaya ni Hesus sa mga Pariseo ag mga Maayam sa Kasuguan

(Mateo 23:1-36; Markos 12:38-40; Lukas 20:45-47)

³⁷ Pagkatapos it bisaya ni Hesus, ing-ikag Sida it usang Pariseo nak magkaon sa inra. Nagnunot Sida sa inra bayay ag nag-atubang sa kaunan. ³⁸ Abang katingaya it katong Pariseo pagkakita sa Ida nak waya anay gipanghinaw it damot bag-o magkaon suno sa inra sulunranon.

³⁹ Nagsiling kag Gino-o sa ida:

“Kamong mga Pariseo, ay pay tuyar sa naghugas it baso ag mayukong, nak liwas yang kag inghugasan ag waya kag suyor. Kada mabuling gihapon kag suyor, pay tuyar sa tawong maado sa pangliwas, pero kag tagipusuon ay puno it kahakugan ag kayainan. ⁴⁰ Kamong

† 11:29 11:29 Basaha ra sa Jon. 3:4-5. § 11:31 11:31 Kali kag “Reyna it Sur.” Basaha ra sa 1 Hari 10:1-13.

mga waya it kaisip-isip! Buko baga kag Dios nak naghimo it pangliwas ay imaw ra kag naghimo it pangsuyor? ⁴¹ Ngani, kinahangyan nak malimpyo kag pangliwas ag pangsuyor. Pramas matuman kali, kag inro anay dapat himuon ay magbulig sa mga pobre nak inggwa it maadong kabubut-on, ag sa bandang huli inro makikita nak kag tanan ay malimpyoy.

⁴² “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Pariseo! Mismong mga tanom nak inggagamit ninro sa pampalasa ay ingtata-o ninro kag ika-sampuyong parti sa Dios. Pero ingbabaliwaya ninro nak maging matarong ag imaw ra kag pagpalangga sa Dios. Ngani, imaw kali kag dapat ninrong tumanon ag indi ra dapat magpabada sa pagta-o it inro ika-sampuyong parti.

⁴³ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Pariseo! Dahil abang gusto nak gador ninro nak mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo sa atubangan it sinagoga, ag bugnuhon kamo it mga tawo sa banwa.

⁴⁴ “Kahahadlok kag matatabo sa inro! Kamo ay tuyar sa mga yuyubngan nak indi mahalata, kada gingdadama-damaan yang it mga tawong waya nakakasador nak kag suyor ay minatay.”

⁴⁵ Nagsaligbat sa Ida kag usa sa mga rahagdong Maayo tungor sa Kasuguan it Dios, “Maestro, sa imo ingbisayang kina, pati kami ay imo gingpapahud-an.”

⁴⁶ Ag nagsabat si Hesus sa ida, “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Maayo! Dahil ingpapaka-papas-an ninro sa mga tawo kag mga mabug-at nak kasuguan, pero kamo mismo ay inding gador magbulig aber inro tudlo ay iruot pramas mapahilway sinra.

⁴⁷ “Kahahadlok kag matatabo sa inro! Ingpapahimo pa ninro kag mga pantyon it mga propeta, aber sinra ay ingmatay it inro mga ginikanan. ⁴⁸ Pero sa inro inghuhumang kina ay inro ingpapamatuuran nak sinra’y ingmatay it inro mga ginikanan ag kamo’y nagkukumporme sa inra inghuman. Dahil sinra kag nagmatay ag kamo kag nagpahuman it pantyon!

⁴⁹ “Kada ngani tuyar kali kag ingsiling it Dios nak Maayam, ‘Ako kag maparaya sa inra it mga propeta ag mga apostoles. Kag iba ay inra amasyon ag kag iba ay apahirapan.’ ⁵⁰ Ngani, kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay sa inro asukton it Dios kag pagmatay it tanang mga propeta tuna tong ingtuga kag kalibutan, ⁵¹ magtuna pa kang Abel hastang kang Zacarias nak ingmatay sa tunga it altar sa rayaag it Templo ag sa sagradong lugar. Oho! Ako ingsiling sa inro nak tanan kina ay asukton sa inro.

⁵² “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Maayam tungor sa Kasuguan! Dahil sa inro pagtudlo waya ninro gibukse kag rayan para sa tawo kung pauno makilaya kag Dios. Wayaey ngani kamo gustong magpasakop sa paghari it Dios, pati ra baga kag iba ay apigahan pa ninro.”

⁵³ Pagkahalin ni Hesus ruto sa bayay it pinuno, Sida ay ing-agit-agit it mga Manunudlo it Kasuguan ag it mga Pariseo agor Sida ay mahangit ag makasala sa Ida pagbisaya, ⁵⁴ dahil inra ingtityempuhan nak marakpan si Hesus it ni-o mang bisayang puyde ninrang iakusar sa Ida.

12

Kag Tunggor sa mga Pariseo nak Nagpapakitang Tawo (Mateo 10:26-27)

¹ Habang kina ay natatabo, nagrarakipon kag libo-libong mga tawo nak halos nagdadama-damaaney sinra, kada nagbisaya anay si Hesus sa Ida mga manugsunor:

“Mag-andam kamo nak indi maraya it pangpaalsa* it mga Pariseo, nak imaw kag pagpakitang tawo. ² Pero waya it nakatabon nak sa tamang oras ay indi gibuksan ag waya ra it nakatago nak indi giliwas ag maaayaman. ³ Ngani, aber ni-o man kag inro ingbisaya sa maruyom ay marurungan it karamuan ruto sa mahadag. Ag kung ni-o man kag inro ingbisaya nak para sa inro yang sa suyor it inro mga kwarto ay imaw it ibandilyo sa maramong tawo halin sa kuyungan.

Kag Dapat Kahadlukan it Tawo ay kag Dios Yang (Mateo 10:26-31)

⁴ “Ako mga amigo, inggisiling sa inro, aya gikahadluki kag mga tawong nagmamatay it yawas, ag pagkatapos ay wayaey it mahihimo pa. ⁵ Ipaandam nako sa inro kung sin-o kag dapat ninrong kahadlukan. Kag Dios yang kag inro dapat kahadlukan, dahil pagkatapos Nida nak bawion kag inro kabuhi ay inggwa pa gihapon Sida it karapatan ag gahom nak ibutang kamo sa impyerno. Kada ngani Ako ingesusugo sa inro, kahadluki Sida!

⁶ “Di baga kag ruhang maya ay indi mabadaran it mamagong? Pero aber maisot yang kag inra balor, ay waya gihapon gililimti it Dios kag aber usa sa inra. ⁷ Ay kamo pa ara? Miskin buhok gani ninro ay bilang Nida. Kada ngani aya kamo gikahadlok. Mas mahalaga kamo kisa sa libo-libong maya.

⁸ “Ako ra inggisiling sa inro, kag tanang nag-aako sa atubangan it tawo nak Ako ay ingkikilaya ninra, ay akilay-on ra Nako sa atubangan it mga anghel it Dios, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ⁹ Pero kag tawong magbalibar sa Ako sa atubangan it mga tawo ay ibalibar ra Nako sa atubangan it mga anghel it Dios. ¹⁰ Apatawaron it Dios kag tanang magpasipala sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron.

¹¹ “Sa oras nak kamo ay ray-oney ag iatubang pramas husgaran it mga pinuno it sinagoga, ag mga pinuno ag mga di gahom sa banwa, aya kamo gikalibog kung pauno o kung ni-o kag inro isabat o ibisaya. ¹² Kumo sa oras nak kato mismo kag Ispirito Santo ay imaw kag matudlo sa inro it dapat ninrong ibisaya.”

Kag Peligro nak Raya it Kahakugan

¹³ Usa sa karamuan kag nagsiling kang Hesus:

“Maestro, silingga baga kag ako maguyáng nak partihaney nida ako it amo panublion.”

¹⁴ Pero ingsabat sida ni Hesus, “Nong, si-o kag nagbutang sa Ako nak inro maging manug-areglo it inro panublion?” ¹⁵ Ag nagsiling si Hesus

* **12:1** 12:1 Kag pangpaalsa nak inggamit it mga lahi it Hudyo ay “lebadora,” nak sa Ingles ay “yeast.” Sa inra pagmuyat kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan.

sa inrang tanan, “Maging alisto kamo, ag mag-andam sa tanang klase it kahakugan, dahil kag kabuhi it tawo ay buko halin sa kabuganaan it ida manggar.”

¹⁶ Ag nag-istorya Sida sa inra, “Inggwa’t usang manggaranon nak kag duta ay bugana magpanubas. ¹⁷ Ag ing-isip it kaling manggaranon, ‘Ni-o ara kag ako dapat himuon? Wayaey it lugar rili sa ako mga usunan. Mahuotey rili kag iba pa nakong tubas.’

¹⁸ “Ag nagsiling pa sida, ‘A! Agubaon yaki nako kaling ako mga usunan ag mapatugrok ako it mas maragko. Ag ruto nako ahipiron kag ako tanang inani ag mga butang. ¹⁹ Makakasiling ako sa ako sarili, “Na! Inggway ako it subra-subrang manggar nak hinipir para sa karamo-ramong tuig pa, aber ako ay magpahilay-hilay yangey, magpakakaon, magpaka-ininom ag magpaka-kinasadya.”’

²⁰ “Ugaling, ingsiling sida it Dios, ‘Waya ka ig-iisip! Ngasing nak gabi, ay abawioney Nako kag imo kabuhi. Hay, kanin-o mapapagto kag imo tanang hinipir?’

²¹ “Imaw ra kina kag matatabo sa tawo nak nag-aaman it manggar para sa ida sarili, pero buko mayaman sa pagmuyat it Dios.”

*Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa mga Kinahangyan it Tawo
(Mateo 6:25-34)*

²² Ag nagsiling si Hesus sa Ida mga manugsunor:

“Ngani, ingsisiling Nako sa inro, aya gikalibog sa inro mga kinahangyan para sa pagpangabuhi, kung ni-o kag inro akaunon, ag tungor sa kinahangyan it inro yawas, kung ni-o kag inro isuksok. ²³ Dahil mas mahalaga kag inro kabuhi kisa sa pagkaon ag kag inro yawas kisa sa baro. ²⁴ Muyati ninro kag mga pispis. Waya sinra gitatanom o giaani. Waya ra sinra it mga kamarin o usunan, pero gingpapakaon gihapon sinra it Dios. Kamo pa ara nak mas mahalaga kisa rahang mga pispis? ²⁵ Nak si-o sa inro kag makakasugrong it aber usang oras sa haba it ida kabuhi parayan sa pagpakalibog? ²⁶ Kung kali nganing maisot yang nak bagay ay indi ninro kayang himuon, asing ingkakalibgan pa ninro kag ibang bagay?

²⁷ “Muyati ag isipa kag mga buyak sa bukir, kung pauno nagtutubo kag mga buyak sa bukir. Waya sinra gipapangabudlay o gihahaboy, pero ingsisiling nako sa inro, aber si Haring Solomon† nak abang ramong manggar ay waya kasuksok it tuyar’t ganda sa mga buyak. ²⁸ Kung paunong ingpapaganda it Dios kag mga buyak it hilamunon sa bukir, nak ngasing ay buhi ag pagkainsulip ay ahayason ag ipilak sa kayado, kamo pa ara kag indi Nida gibaruan? Abang isot kag inro pagtu-o!

²⁹ “Ag aya ninro gikalibge kung ni-o kag inro akaunon o ainumon. Ayaey kamo gikalibog! ³⁰ Kumo kina kag inghihingabot it tanang tawo sa kalibutan, pero ayamey it inro Tatay sa langit nak kinahangyan ninro kinang tanan. ³¹ Kada imbes nak magpakakalibog kamo, kag inro yangey unahon ay magtinguha kamo nak magpasakop sa paghari it Dios. Kung tuyar kag inro ahimuon, Ida ra ita-o sa inro kag inro tanang mga kinahangyan.”

† 12:27 12:27 Basaha ra sa 1 Hari 10:1-10.

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kayamanan sa Langit

(Mateo 6:19-21)

³² “Aya kamo gikahadlok, aber kamo ay apila yang ag waya't kusog tuyar sa mga alagang karnero, dahil nasasadyahan kag inro Tatay sa langit nak ita-o sa inro kag mga pagpakamaado bilang Ida ginghaharian. ³³ Kada baligyaan ninro kag inro mga ari-arian ag magbulig sa mga pobre, ag tinguhaong magkainggwa kamo ruto sa kalangitan it kahita nak indi masira-sira, nak tipunan it kayamanan sa langit nak indi mawagit. Dahil sa langit ay waya it mananakaw nak makakapagto ag waya't anay. ³⁴ Dahil kung hariin kag inro kayamanan, ay hagto ra kag inro tagipusoon.”

Kag mga Alistong Suguon sa Pagbalik it Inra Amo

³⁵⁻³⁶ Nagsiling pa si Hesus sa Ida mga manugsunor, “Maging hanra kamo permi! Patuyare ninro kag mga suguon nak naghuhuyat sa pagpauli it inra amo halin sa rungawan. Inggway it suga kag mga iwag sa bayay nak ida asamputan. Ag kaling mga suguon ay hanraey agor pagkatok nida ay makakaiknat nak raan sinra pramas abrihan kag pwertahan. ³⁷ Abang buynas kag mga suguon nak aabutan it inra amo nak bati pa ag nagbabantay sa ida pagbalik. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Dahil kaling amo ay mapangayunkunan ra ag sinra ay ida apaingkuron sa lamesa ag atahawan. ³⁸ Makinasadyay nak gador kinang mga suguon, kung imaw kato kag ida maaabutan, aber mag-abot man sida it gab-i o tungang gab-i! ³⁹ Pero tanra-e ninro kali. Kung inggwa it usang tag-iya it bayay nak nakakasador kung niong oras maabot kag mananakaw, indi nida gipabad-ang suryon kag ida bayay. ⁴⁰ Kada kamo ra ay maghanra puat, dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maabot sa oras nak waya ninro gipapaabuta.”

Kag mga Matutom ag Buko Matutom nak Suguon

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Masunor, nagpangutana si Pedro, “Gino-o, para sa amo yang baga kaling Imo ing-istorya tungor sa mga suguon, o para sa tanan?”

⁴² Ag nagsabat kag Gino-o:

“Isipa ninro kung kamo ay tuyar sa matutom ag maayong suguon nak atugyanan it ida amo sa pagrumaya sa ibang mga suguon para mapakaon sinra sa tamang oras. ⁴³ Abang buynas katong suguon, kung sa pagbalik it ida amo ay maaabutan sida nak naghihimo it mga ingtugyan sa ida. ⁴⁴ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kinang suguon nak saligan ay imaw kag aimbyaran it ida amo sa ida tanang ari-arian.

⁴⁵ “Pero kung katong suguon ay masiling sa ida sarili, ‘Rugay pa bag-o magbalik kag ako amo!’ Kada ida apintasan kag ida mga kaparehong suguon nak kayake ag kabade, ag sida ay makinaon ag maininom hastang mayango. ⁴⁶ Ag sa adlaw ag oras nak waya nida gipapaabuta ay mabalik kag ida amo. Grabe kag parusa nak ita-o sa ida it ida amo, ag sida ay ipilak sa lugar kung hariin kaibahan pati kag tanang mga waya't pagtu-o.

⁴⁷ “Ag kinang suguon nak nakakaayam it kagustuhan it ida amo, pero waya gihapon gialisto ag gituman sa kabubut-on nida, ay siguradong makakaagom it subrang pagparusa. ⁴⁸ Pero katong suguon nak waya

nakakaayam kung ni-o kag kabubut-on it ida amo ag sida ay nakahimo it bagay nak ikakaparusa sa ida, ay aparusahan ra, pero buko subra. Kag bawat tawo nak ingtaw-an it marakong pribilehiyo ay marako ra kag ing-aasahan. Ag kag bawat tawo nak ingtugyanan it marakong responsibilidad ay mas marako ra kag ing-aasahan sa ida.”

Kag Pagkabuyag-buyag it Pamilya Dahil sa Pagsunor it Iba kang Kristo

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Nagsiling pa si Hesus, “Nagpaali Ako pramas itsahan it kayado kag kalibutan, ag kung puyde yang tan-a ay ngasingey magrayab-rayab! ⁵⁰ Ugaling ay kinahangyan anay Nakong mag-agom it maramong hiras, ag indi pa Ako mamutang hastang waya pa kali natutupar! ⁵¹ Kabi baga ninro ay nagpaali Ako sa duta para magta-o it katimunungan sa mga tawo? Buko! Ako ing-uuma sa inro nak kag Ako raya ay pagkabuyag-buyag. ⁵² Dahil tuna ngasing, kung lima kamo sa usang pamilya ay indiey kamo magkausa, dahil nagkukuntrahan. Maaaring tatlo kag makuntra sa ruha ag ruha kag makuntra sa tatlo. ⁵³ Makuntrahan kag tanan, “kag tatay kuntra sa ida anak nak kayake, imaw ra kag anak nak kayake sa ida tatay, kag nanay kuntra sa ida anak nak kabade ag imaw ra kag anak nak kabade sa ida nanay, kag panugangang kabade kuntra sa ida umagar nak kabade ag imaw ra kag umagar nak kabade sa ida panugangang kabade.”

Kag Tungor sa Pagbasa it mga Tanra it Panahon

(Mateo 5:25-26; 16:2-3)

⁵⁴ Nagsiling pa si Hesus sa rahagtong karamo-ramong mga tawo, “Pag nakita ninrong nagpapayungot kag maitom nak rampog halin sa sugbuan, sa nak raan nakakasiling kamong, ‘Inggwa’t uyanon!’ ag nauyan matuor. ⁵⁵ Ag pag nakita ray ninrong kag hangin ay humuyop halin sa disyerto sa bandang sur, nasiling kamong, ‘Mamasyaro kali kag init!’ ag imaw matuor kag natatabo. ⁵⁶ Kamong mga pakitang tawo! Maayam yaki kamo magmuyat it gustong bisayahon it mga tanra sa langit ag sa duta, ag suay pang daok kamo magmuyat it gustong bisayahon it mga tanra sa ngasing nak panahon!

⁵⁷ “Asing indi ninro maisip kung ni-o kag tama? ⁵⁸ Tuyar ngani it kali. Habang nagpapanaw pa yang kamo it kinang maakusar sa imo, ay tinguha-a nak gador nak magpakig-aregluhan sa ida. Kung indi, talagang aray-on ka nida sa husgado ag ita-o ka nida sa gwardya it korte, ag aprisuhon. ⁵⁹ Ingsiling Nako sa imo, indi ka kaliwas hanggat waya nimo nababadare kag tanang atraso nimo.”

13

Kinahangyan nak Maghinuysoy

¹ It katong adlaw nak kato, inggwa ra ruto it pilang mga tawo nak nagsiling kang Hesus it tungor sa mga taga-Galileya, nak ingpamatay ni Gobernador Pilato habang sinra ay naghahalar it mga hadop sa Dios sa Templo. Ngani, kag rugo it mga tawong kato ay nagyakot sa rugo it katong mga hadop. ² Ingsabat sinra ni Hesus, “Ing-iisip baga ninro nak mas makasal-anan katong mga taga-Galileya nak ingmatay kisa

sa inra mga kasimanwa, kada natabo sa inra kag tuyar nak parayan it kamatayon? ³ Buko kina matuor! Pero ingsisiling Nako sa inro, nak kung kamo ra ay indi maghinuysoy, kag inro ra asamputan ay kaparusahan sa impyerno. ⁴ Ag tuyar gani it katong disi-otsong tawong nagkamatay tong sinra'y narat-ugan it katong tore it Siloe, sa isip baga ninro, sinra ay mas makasal-anan pa kisa sa iba pang mga taga-Herusalem? ⁵ Buko kina matuor! Ingsisiling Nako sa inro, nak kung indi kamo maghinuysoy, kag inro ra asamputan ay kaparusahan sa impyerno.”

Kag Istorya Tungor sa Puno nak Waya Gibubunga

⁶ Ag kali ray kag ing-istorya ni Hesus:

“Inggwa't usang tawo nak nagpatanom it usang puno it igos sa ida bukir nak tanuman it ubas. Pag-abot it panahon it tigbunga it igos sida ay nagpagto ag naghanap it bunga, ugaling waya sida't nakita. ⁷ Kada nagsiling sida sa manug-alaga it ida ubasan, ‘Muyati, tatlong tuigey nako it kababalik-balik sa puno it igos nak kali sa paghanap it bunga, pero wayang gador ako't nakita. Puyura yangey kali. Nakakasiot yang!’

⁸ “Pero nagsabat kag manugbantay, ‘Amo, pabad-i yang anay kina sa tuig pa nak kali. Apurbahan baga nako kina it pagbunbon ag ako kina abutangan it ipot it hadop. ⁹ Ag kung magbunga kali sa masunor nak tuig, ay dey maado. Pero kung indi gihapon, ipapuyor yangey nako!’ ”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kabading Buktot sa Adlaw it Inugpahuway

¹⁰ Usang Adlaw it Inugpahuway nagtutudlo si Hesus sa usang sinagoga. ¹¹ Inggwa it usang kabade ruto nak buktot dahil sa mayaot nak nagsasanib sa ida nak nagpayungot sa Ida. Kaling kabade ay indi makatinrog it tadlong sa suyor it disi-otsong tuig. ¹² Pagkakita sa ida ni Hesus, ingpapayungot Nida kali ag ingsilingan, “Nang, ingpaadoy kag imo sakit.” ¹³ Ingpatong ni Hesus kag Ida damot sa ida, ag sa nak raan ay nakatinrog sida it tadlong ag nagdayaw sa Dios.

¹⁴ Pero nahangit kag pinuno it Sinagoga, dahil nagpaado si Hesus sa Adlaw it Inugpahuway. Kada nagsiling sida sa mga tawo, “Ingta-an kita it an-om nak adlaw nak inugtrabaho, ngani sa mga adlaw nak kato puyde kamong magpali kung gusto ninro nak mapaado, buko sa Adlaw it Inugpahuway.”

¹⁵ Ingsabat sida it Gino-o:

“Kamong mga pakitang tawo! Di baga inghuhubar ninro kag inro baka ag asno kung hariin nakahigot ag ingpapasabsab pramas guduron papagto sa painuman aber sa Adlaw it Inugpahuway? ¹⁶ Di baga kaling kabade nak halin sa mga inanak ni Abraham nak inggapos ni Satanas sa suyor it disi-otsong tuig, ay dapat ra nak pahilwayon sa Adlaw it Inugpahuway?”

¹⁷ Pagkasiling Nida it kali, kag tanang nagkukontra sa Ida ruto ay napahuda, pero kag iba pang mga tawo ay nasadyahan sa mga katitingayang bagay nak Ida inghuman.

Kag Istorya Tungor sa Pinaka-maisot nak Busoy

(Mateo 13:31-32; Markos 4:30-32)

¹⁸ Ngani, nagsiling pa si Hesus, “Sa ni-o maipapatuyar kag paghari it Dios? Ag sa ni-o ara kali Nako puyding ikumpara? ¹⁹ Kag paghari

it Dios ay tuyar sa pagtubo it usang maisot nak busoy it mustasa* nak ingtanom it usang tawo sa ida rayaag. Kung kali ay ingtanomey, kali ay marako tuyar sa mababang puno ag mapakagapa. Ag sa mga sanga it kali ay naghuhuman it pugar kag mga pispis.”

Kag Istorya Tungor sa Pangpaalsa
(Mateo 13:33)

²⁰ Ag nagsiling pa si Hesus, “Hariin Nako ikumpara kag paghari it Dios? ²¹ Kag paghari it Dios ay tuyar sa rakong epekto it maisot nak pangpaalsa sa paghimo it tinapay. Kag maisot nak pangpaalsa nak gingyakot it usang kabade sa marakong minasang arina ay imaw kag nagpaalsa sa tanang minasa.”

Kag Makitir nak Pwertahan Papagto sa Langit
(Mateo 7:13-14,21-23; 8:11-12)

²² Nagpadayon si Hesus sa Ida pagpanaw papagto sa Herusalem. Habang nagrарayan Sida sa mga banwa ag baryo nagtutudlo Sida sa mga tawo. ²³ Inggwa it usang nagpangutana sa ida, “Gino-o, apila yang бага kag maluluwas?”

Nagsabat si Hesus parayan sa pagsiling nak, ²⁴ “Magtinguhang gador kamo nak makasuyor sa makitir nak pwertahan, dahil ingsisiling Nako sa inro, sa paabuton maramo kag matinguha nak magsuyor, pero indi ra sinra makasuyor. ²⁵ Pag kag Tagbayay ay nagsaray it pwertahan, matulay yangey nak gador kamo sa liwas ag mapanuktok, ag masiling, ‘Sir, pasurya kami!’

“Ag kamo ay Ida asabton, ‘Buko kamo Nako kilaya, ag buko Nako ayam kung taga-riin kamo!’

²⁶ “Ag mapapasiling kamo, ‘Wayae y бага Nimo narumrume nak magkaibahan kita nak nagkaon ag nag-inom, ag nagtudlo pa ngani Ikaw sa amo banwa?’

²⁷ “Pero masabat ra Sida, ‘Ingliliwat Nako sa inro nak buko kamo Nako kilaya, ag buko Nako ayam kung taga-riin kamo! Payado kamo sa Ako, kamong tanan nak naghihimo it kayainan!’

²⁸ “Pag makita ninro sina Abraham, Isaac, Jacob ag tanang mga propeta ruto sa gingharian it Dios, myentras kamo ay nabilin sa liwas nak ingtatabog payado, ay matinibaw nak gador kamo ag mapangpagot kag inro mga ngisi. ²⁹ Karamong mga tawo nak halin sa tanang parti it kalibutan ay maatubang sa lamesa ag makaon sa gingharian it Dios. ³⁰ Ag klarong makikita ninro nak kag mga ingmumuyatan nak pay waya’t puyos sa ngasing ay imaw kag akilayon nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton, ag kag mga ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton.”†

Kag Pagbisaya ni Hesus Tungor kang Gobernador Herodes Antipas

³¹ Tong oras nak kato mismo ay inggwa’t nag-abot nak pilang Pariseo nak nagsiling kang Hesus, “Halin dili, dahil gusto ni Gobernador Herodes Antipas nak matyon Ka.”

* **13:19** 13:19 Kag ngayan it kaling maintik nak busoy sa mga lugar it Israel ay mustasa. Pero kali ay buko maisot nak utan pareho sa ato pagkakilaya, kundi kali ay nagrарako ag nagiging usang marakong puno. † **13:30** 13:30 o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.”

³² Nagsabat Sida, “Si Herodes ay pay tusong ilahas! Silingga sida, ‘Mapadayon Ako it pagpalayas sa mga mayaot ag sa pagpaado it mga masakit ngasing ag insulip, ag sa pangtatlong adlaw atapusoney Nako kag Ako ingpaling misyon.’ ³³ Ugaling ay kinahangyan nak Ako’y magpadayon gihapon sa pagpanaw, ngasing, insulip ag sa masunor pang adlaw, dahil indi puyde nak kag usang propeta ay mamatay sa liwas it Herusalem.”

*Kag Kalisor ni Hesus sa mga Taga-Herusalem
(Mateo 23:37-39)*

³⁴ Pagkatapos, nagsiling si Hesus, “Mga taga-Herusalem! Asing tuyar kamo? Ingpamatay ninro kag mga propeta ag ingbunggo ra kag mga suguon it Dios hastang mamatay! Maramong beses nak gusto tan-a Nakong tatapon kamo tuyar sa pagkupkop it usang guyang nak manok sa ida mga isiw, ugaling waya kamo it gusto nak himuon kina Nako sa inro. ³⁵ Panimati kamo! Apabad-aney kamo it Dios, pati kag inro syudad! Tuna ngasing, indiey ninro Ako makita, hastang mag-abot kag oras nak silinggon ninrong, ‘Dayawon kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!’ ”

14

Kag Pagpaado ni Hesus sa Tawong Nagpapangyamhong sa Adlaw it Inugpahuway

¹ Usang Adlaw it Inugpahuway ing-ikag it usang pinuno it mga Pariseo si Hesus pramas magkaon sa inra, ag habang hagto Sida ay inra ingmamasran it maado. ² Inggwa’t nagpayungot kang Hesus nak usang kayake nak nagpapangyamhong kag mga siki ag damot. ³ Nagpangutana si Hesus sa mga Maayam sa Kasuguan ag sa mga Pariseo, “Kumporme baga sa Kasuguan nak magpaado sa tawo sa Adlaw it Inugpahuway o indi?” ⁴ Pero naghinipos yang sinra. Ag inghuytan ni Hesus katong tawong nagpapangyamhong ag ingpaado Nida kali, bag-o ingpapauli.

⁵ Pagkatapos ay nagpangutana ray Sida sa inra, “Kung kamo aboy ay inggwa’t anak o baka nak nahuyog sa bal-ong sa Adlaw it Inugpahuway, indi baga nak raan ninro gihaw-ason ruto?” ⁶ Ag kali ay indi ra ninra masabat.

Kag Maadong Pagpakatawo Kag Pagpaubos ag Pagkamaatag

⁷ It katong namasran ni Hesus nak kag mga tawong rahagto sa hanraan ay nagpipili it mga ingkuran para sa inra sarili nak nakariserba para sa mga piling bisita, nagsiling Sida sa inra:

⁸ “Kung ikaw ay ing-imbatar sa usang kasayan, aya giingkor nak raan sa ingkuran nak para sa mga piling bisita, sabaling inggwa pa’t imbitado nak mas dungganon kisa sa imo. ⁹ Ag ikaw ay asuuran it katong nag-imbatar sa inro ag asilinggan, ‘Imaw it paingkura raha kaling tawo,’ ag dahil ikaw ay napahuda, ay kinahangyan nak magsaydo yangey ikaw sa rugo kung hariin kag karamuan.

¹⁰ “Kag maado pag ikaw ay ing-imbatar, ruto nak raan ingkor sa rugo agor pag magsuor man katong nag-imbatar sa imo ay makakasiling sida nak, ‘Amigo, asing raha ra ikaw sa rugo, maley ruto sa parada.’ O dey mas nataw-an ka pa it balor sa atubangan it tanang kaibahan

nimo sa lamesa. ¹¹ Dahil sin-o man kag nagtataas it ida sarili ay ibaba it Dios, ag kag nagpapaubos ay Ida itaas.”

¹² Masunor, nagsiling si Hesus sa tawong nag-imbatar sa Ida, “Kung ikaw ay mapakaon, mas maado kung kag imo aimbataron ay katong buko imo mga amigo, mga manghor, mga hali o mga manggaranong kayungot, sabaling ikaw ay imbataron ra ninra, ay dey kung tuyar ay pay ingsuklian ka ninra sa imo inghimo. ¹³ Pag ikaw ay magpabuda, kag imbitara ay katong mga pobre, mga yupog, mga paki, ag mga bulag. ¹⁴ Kung kina ay imo ahimuon, ikaw ay apakamaaduhon it Dios, dahil indi sinra makabayos sa imo. Kag Diosey kag bahalang magbayos sa imo sa adlaw nak abanhawon kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Ida.”

Kag Istorya Tungor sa Marakong Punsyon
(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Pagkarungog it kali it usa sa mga kaibahan ni Hesus nak nakaingkor sa lamesa, nagsiling sida, “Abang buynas kag tawong makakarungaw sa hanraan sa gingharian it Dios!”

¹⁶ Pero nagsabat si Hesus sa ida parayan sa istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

“Inggwa't usang tawo nak naghanra it marakong punsyon ag maramo kag ida ingpang-imbatar. ¹⁷ Tong inugkaoney, ingsugo nida kag ida ulipon nak magpangsapoy ag magsiling sa mga naimbitarey, ‘Siling it ako amo ay pagtoy kuno kamo dahil nakatahawey.’

¹⁸ “Ugaling sinrang tanan ay inggwa it kanya-kanyang rason agor indi makapagto. Kag una ay nagsiling sa nagsapoy nak, ‘Ay pauno kali? Nakabakay ako it duta ag kinahangyang pagtuan kato nako agor muyatan. Hagari yangey ako't pasensya ha?’

¹⁹ “Kag usa ray ay nagsiling, ‘Nakabakay busa ako it limang pares nak baka, kada kinahangyang pagtuan nako agor ako mamuyatan it maado. Pasensyaha yangey nganat ako.’

²⁰ “Ag kag usa pa ay nagsiling ray, ‘Ay pasensyang gador, bag-ong kasay ako e, kada indi ako makapagto.’

²¹ “Kada, nagbalik katong ulipon ag nag-uma sa ida amo. Abang kahangit it katong tagbayay ag ida ingsugo ray kag ida ulipon, ‘Tulina ag libuton kag mga karsada ag mga iskinita it banwa, ag ray-on dili kag mga pobre, mga yupog, mga bulag, ag mga paki.’

²² “Pagbalik it ida ulipon, nagsiling sida, ‘Gino-o, natumaney nako kag imo sugo ag yuga gihapon sinra sa imo bayay.’

²³ “Kada, nagsugo ray katong ida amo, ‘Pagto ray sa mga karsada pasuyor sa banwa ag imaw ra sa mga istambayan it mga tawo ag piliton kag mga rahagto nak magpali agor mapupuno kag ako bayay. ²⁴ Dahil ingsisiling Nako sa inro, waya it aber usa ruto sa mga naunang ing-imbatar kag makakatagam it Ako hanra.’ ”

Kinahangyan nak Palanggaon it Yabaw sa Tanan kag Gino-o
(Mateo 10:37-38)

²⁵ Ngasing, karamo-ramoey kag mga tawo nak nagnininunot kang Hesus, ag nagsauli Sida ag nagsiling:

²⁶ “Kung si-o man kag magsunor sa Ako ag indi Ako gipalanggaon it mas yabaw pa sa ida pagpalangga sa ida tatay, nanay, asawa, mga

anak, mga hali nak kayake ag kabade, ag aber sa ida sarili, ay indi puyding maging manugsunor Nako.

²⁷ “Kung si-o man kag indi magpas-an it ida krus parayan sa pagtiis it tanang hirap hastang sa ida kamatayon, dahil sa ida pagsunor sa Ako, ay indi puyding maging manugsunor Nako.

²⁸ “Halimbawa, kag tawo nak inggwa it plano nak magpatugrok it usang tore, ay kinahangyan anay nak mag-ingkor ag magkarkulo kung pila kag ida magagastos pramas ida maayaman kung husto kag ida kwarta nak pangpatapos ruto. ²⁹ Dahil kung indi nida kina gihimuon, pag ida'y natugrok kag haligi ag waya pa natapos kag tore, sida ay agur-an it tanang nagrarayan ag nakakakita it kali. ³⁰ Masiling sinra, ‘Nagpapatugrok kaling tawo, tapos indi ra yaki gitapuson!’

³¹ “Ag siong hari kag inggwa't plano nak maglaban sa usa pang hari, nak indi anay magpangunseho kung kaya it ida sampuyong libong sundalo nak labanan kag beynteng libong sundalo it ida kaaway? ³² Dahil kung indi yang ra nida makaya, habang mayado pa kag inra kalaban ay dapat nak magparayay sida it mga suguon agor magpakig-areglo. ³³ Kada ngani si-o man sa inro kag buko hanrang magbada sa tanan nak ida ingpapalangga ay indi puyding maging manugsunor Nako.

Kag Asin nak Nawar-an it Lasa
(Mateo 5:13; Markos 9:50)

³⁴ “Kag asin ay maado. Pero kung mawar-an it lasa kag asin, ay pauno pa kali mapapaasin ray liwat? ³⁵ Wayaey kali it puyos aber iyakot sa duta bilang pampataba o aber ibutang sa tipunan it likot pramas maging abuno, kada kali ay ipilak yangey.

“Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

15

Kag Istorya Tungor sa Karnerong Nayaag
(Mateo 18:12-14)

¹ Ngasing, nagpayungot kang Hesus kag mga manugsukot it buhis ag iba pang ingsisiling kuno nak mga makasal-anan agor magpanimati sa Ida pagtudlo. ² Ag nagninuyob kag mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan, “Kaling tawo ay nagpapakig-istorya sa mga makasal-anan ag sida'y nagkakaon ra nak kaibahan ninra.”

³ Kada, nagtudlo si Hesus sa inra parayan sa usang istorya:

⁴ “Kung inggwa it tawo nak nagbabantay it usang gatos nak karnero ag nayaag kag usa, ni-o kag ida ahimuon? Di baga ibilin anay nida kag nobentay-nuybe nak nagsasabsab sa bukir agor hanapon katong usa nak nayaag hastang makita kato nida? ⁵ Ag pag nakitaey nida kali, ay ida kali abatingon ag apas-anon sa ida ruhang abaga ag sida ay mabalik nak masadya. ⁶ Pagkapauli nida, ida apangtawagon kag ida mga amigo ag mga kayungot. Masiling sida, ‘Maley, makasadya kita, dahil nakitaey nako kag ako usang karnero nak nayaag.’

⁷ “Ingsisiling Nako sa inro, magkakainggwa ra it mas marakong kasadya sa langit, dahil sa usang makasal-anang naghinuysoy, kisa sa nobentay-nuybe nak tawong nagsisiling nak sinra ay maadong tawo, kada bukoey kinahangyan nak maghinuysoy pa.”

Kag Istorya Tungor sa Nawagit nak Usang Kwartang Pilak

⁸ Nagsiling pa si Hesus, “Kung inggwa it usang kabade nak inggwa’t tinagong sampuyong bilog nak kwarta nak pilak ag nawagit kag usa, ni-o kag ida ahimuon? Di baga masuga sida it iwag ag magpanilhig sa suyor ag sa alibot it ida bayay, ag apakahanapon nida kato it maado hastang ida makita? ⁹ Ag pag nakitaey nida kali, apangtawagon nida kag ida mga amiga ag mga kayungot. Masiling sida, ‘Maley, makasadya kita, dahil nakitaey nako kag ako nawagit nak usang bilog nak pilak.’

¹⁰ “Ingsisiling Nako sa inro, imaw ra sa langit ay makinasadya kag mga anghel it Dios, dahil sa usang makasal-anan nak naghinuysoy.”

Kag Istorya Tungor sa Anak nak Nayaag

¹¹ Nagsiling pa si Hesus, “Inggwa it usang tatay nak inggwa it ruhang anak nak kayake. ¹² Kag puto ay nagsiling sa ida tatay, ‘Tay, taw-aney sa ako kag ako panublion.’ Ag ingparti ra matuor it tatay kag ida ari-arian sa ida ruhang anak.

¹³ “Pagkalipas it pilang adlaw, ingpangbaligya it kaling putong anak kag tanang ida kapartihan ag naglayas nak raya kag ida tanang manggar papagto sa mayadong syudad, ag ruto ay ingwaldas nida kag ida tanang manggar sa malaw-ay nak pagpangabuhi. ¹⁴ Pagkaubos nida it tanang ida manggar, nagkainggwa sa lugar nak kato it masyarong tigkagutom, kada natagman nida kag pag-agwanta.

¹⁵ “Ag dahil sa ida kahirapan, nagpangamuhan sida sa usang manggaranon ruto ag kag ida naging trabaho ay manugbahog it mga baktin ruto sa bukir. ¹⁶ Sa ida kagutom ay pay gusto ra nidang kaunon aber katong ingbahahog sa mga baktin nak bunga it usang kahoy, pero wayang gador it nagtata-o sa ida it kali o aber ni-o pa man.

¹⁷ “Tong huli ay natagumpaawan sida ag naisip nida, ‘Pagkaramo kag mga suguon it ako Tatay ruto sa amo ag tanan sinra ay inggwa’t subra pa sa inra makakaon, pero ako rili ay halos mamamatayey sa gutom! ¹⁸ Mahalin yangey ako rili ag mabalik sa ako tatay. Masiling ako sa ida, “Tay, karako-rako kag ako sala sa Dios ag sa imo. ¹⁹ Bukoey ako angay nak tawagon nak imo anak. Himu-a yangey akong usa sa imo mga suguon.” ’

²⁰ “Ag nagginaney sida papauli sa ida tatay.

“Pero mayado pa ay naantawey sida it ida tatay ag napakaluoy sida sa ida anak, kada naparayagan sida it sapoy rili bag-o kinupkupan ag hinaruan.

²¹ “Nagsiling kag anak sa ida tatay, ‘Tay, abang rako kag ako sala sa Dios ag sa imo. Bukoey ako angay nak tawagon pang imo anak.’

²² “Pero nagsugo kag tatay sa mga kabulig, “Tulina ninro, ray-a kag pinaka-maadong baro ag isuksok dili sa ako anak. Suksuki sida it singsing ag sapatusi sida. ²³ Bay-a katong baka nak ako ingpapataba ag ihawon. Makaon kita ag makinasadya. ²⁴ Dahil kag ako anak nak kali ay pay namatayey ag ngasing ay buhi. Sida ay nayaag, pero nakabalik.’ Ag nagkinasadya matuor sinra.

²⁵ “Habang nagkikinasadya sinra, kag ida panganay nak anak ay rahagto pa sa bukir. Tong sida ay nagpauliey, habang nagpapayungot sida sa inra bayay, narunggan nida kag mga sonata ag mga pagsinadaw. ²⁶ Ingtawag nida kag usa sa inra mga suguon ag ingpangutana, ‘Asing kasadya sa ato?’

27 “Nagsabat katong suguon, ‘Nagpauli kag imo manghor ag ingpai-haw it imo tatay katong ingpapatabang baka, dahil nakapauli sidang buhi ag maado kag yawas.’

28 “Kada, dahil rili ay nagsungon katong panganay nak anak ag waya sida gisuyor sa bayay. Ngani, nagliwas kag ida tatay ag ing-amo-amo sida. 29 Pero nagsiling kag anak, ‘Muyati ra baga. Sa maramong tuig nak nagligar ay ingserbisyuhan ka nako, ag wayang gador ako gisuway sa imo mga sugo, pero wayang gador ako nimo nataw-e it aber usang maisot nak kambing nak ako maiihaw pramas magkinasadya kami it ako mga amigo. 30 Ag ngasing nak nagpauli kaling imo putong anak nak imaw it nagwaldas it imo manggar sa pagpangabade, imo inihaw para sa ida katong ingpapatabang baka!’

31 “Nagsiling sa ida kag tatay, ‘Anak, maado ikaw ay permi nakong kaibahan, ag tanang dili sa ako ay imo. 32 Tama yang nak magkasadya kita sa pagpauli it imo manghor, dahil sida ay pay namatayey ag nabuhi, sida ay nayaag ag sa kaluoy it Dios ay nakabalik sida.’ ”

16

Kag Istorya Tungor sa Tusong Manugpasulit

1 Nagpadayon si Hesus it pagtudlo sa Ida mga manugsunor parayan pa gihapon sa istorya:

“Inggwa’t usang manggaranon nak inggwa it usang manugpasulit. Nakaabot sa ida nak ingwawaldas it katong ida manugpasulit kag ida manggar. 2 Kada ida kali ingpatawag ag ingtura, ‘Ni-o kaling ako narurungan tungor sa imo? Hala, hanraan kag listahan it ako mga ari-arian nak ing-imbyar sa imo, dahil tuna ngasing ay indiey ikaw puyde nak maging ako manugpasulit.’

3 “Ngani, nagsiling katong manugpasulit sa ida sarili, ‘Ni-o ngasing kag ako ahumanon? Abay-oney ako it ako amo sa ako trabaho. Buko ako anar magrugkay sa duta ag nahuda ra ako magpalimos. 4 A, ayamey nako kag ako ahumanon agor maado gihapon kag pagmuyat it mga tawo sa ako kung ako ay napahaliney sa ako trabaho.’

5 “Kada, kag ida inghuman ay pinangtig-usa-usa nida it tawag kag mga tawo nak di utang sa ida amo. Siling nida sa nauna, ‘Pila kag utang nimo sa ako amo?’

6 “Sabat it kato ay, ‘Mga wayong gatos nak galon it lana it olibo.’

“Siling it manugpasulit sa ida, ‘O, kali kag imo bale ag tulina, ingkor rili, ag suyatan nak ap-at nak gatos yang kag imo utang.’

7 “Ruto ray sa usa ay kali kag ida siling, ‘Ikaw, pila kag imo utang?’

“Sabat it kato, ‘Ap-at nak gatos nak sakong trigo.’

“Siling ray nida, ‘Kali kag imo bale, ag suyatan dili nak tatlong gatos yang.’

8 “Pagkakita rili it ida amo, napahanga sida sa katusuhan it katong ida radaon nak manugpasulit sa ida pag-isip it parayan pramas masalbar kag ida pagpangabuhi. Dahil klarong kag mga tawo nak waya nagtutu-o sa Dios ay mas maayo makibagay sa inra mga kapareho, kisa sa mga ingpapahadagan it Dios.

9 “Ngani, Ako ingsisiling sa inro, gamita kag inro manggar dili sa kalibutan sa maadong parayan sa pagpakig-amigo sa inro isigkatawo,

pramas pag-abot it adlaw nak wayaey puyos kag kwarta, kamo ay abatunon sa langit nak inro istarang waya't katapusan.

¹⁰ “Kag tawo nak masasaligan sa maintik nak bagay ay masasaligan ra sa marangkong bagay, ag kag tawo nak radaon sa maintik nak bagay ay lalong marada sa maragko. ¹¹ Kung kamo ngani'y indi masaligan sa kwarta rili sa kalibutan, pauno kamo masasaligan sa matuor nak kayamanan? ¹² Ag kung kamo'y indi ra masaligan sa bagay nak buko inro, si-o't mata-o sa inro it inro magiging sarili?”

¹³ “Waya't suguon nak makakaserbisyo it rungan sa ruhang amo, dahil apabad-an nida kag usa ag apalanggaon kag usa, o matutom sida sa usa ag amayainon kag usa. Ngani, indi kamo makaserbisyo it rungan sa Dios ag sa manggar.”

*Kag Rugang Pang mga Bisaya ni Hesus
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Markos 10:11-12)*

¹⁴ Narunggan it mga Pariseo nak hakog it kwarta kaling ingsiling ni Hesus, kada nagpinamidong sinra. ¹⁵ Kada nagsiling Sida sa inra:

“Kamo ay nagbubuot-buutan sa atubangan it mga tawo, pero nakikita it Dios kag inro tagipusuon! Mag-andam kamo, dahil kag mga bagay nak ingpapaka-taw-an it mas yabaw nak balor it mga tawo ay mayain sa pagmuyat it Dios.

¹⁶ “Kag Kasuguan ni Moises ag kag mga suyat it mga propeta ay ingbabantala hastang sa pag-abot ni Juan nak Manugbawtismo. Ag tunaey it kato ingbabantalaey kag Maadong Balita tungor sa paghari it Dios, ag maramong tawo kag nagmamakusog nak magpasakop sa Ida. ¹⁷ Sa gihapon ay mas marali kag pagkawagit it langit ag duta kisa sa pagkawagit it gahom it aber tuldok nak nakasuyat sa Kasuguan it Dios.

¹⁸ “Aber si-o man kag kayake nak magbuyag sa ida asawa ag mag-asawa ray sa iba, sida ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa. Ag aber si-o man kag kayake nak mag-asawa sa kabade nak ingbuyagan it ida asawa ay nagpapangawatan ra.”

Kag Istorya Tungor sa Usang Manggaranon ag si Lazaro

¹⁹ Nag-istorya ray si Hesus:

“Inggwa't usang manggaranon nak perming nakabisti it kulay-ubi ag iba pang mamahayong yamit, ag adlaw-adlaw ay abunda it mga malasang pagkaon. ²⁰ Ag sa liwas it inra pwertahan ay inggwa it nakahigra nak usang pobreng tawo nak kag ngayan ay Lazaro. Kag ida bug-os nak yawas ay puro galis. ²¹ Gusto tan-a nida nak makakaon it aber katong mga mumog nak natitikrag halin sa lamesa it kaling manggaranon. Lalo sidang naging kaluluoy tong ingragipunan sida it mga iro ag ingrilaan kag ida mga galis.

²² “Nag-abot kag oras nak namatay katong pobre ag sida ay ingraya it mga anghel ruto sa gibahan ni Abraham sa langit.

“Ag nag-abot ra kag oras nak namatay katong manggaranon ag sida ay ingyubong. ²³ Ag sa impyerno kag ida ingpagtuan. Ag habang naghahirap sida ruto ay naantaw nida si Abraham sa mayado ag si Lazaro ay sa ida tupar. ²⁴ Nag-ukaw katong manggaranon, ‘Olo Abraham, kaluy-i ako! Sugu-a anay si Lazaro nak isawsaw sa tubi kag ugbos it ida tudlo ag payamigon ra it maisot kag ako rila, dahil ako'y napapaka-hirapaney rili sa kayado.’

²⁵ “Pero ingsabat sida ni Abraham, ‘Anak, rumruma nak tong ikaw ay nabubuhi pa ruto sa duta ay napasa-imo yag tanang mga maadong bagay, pero kaling si Lazaro ay puro kahirapan yang kag natagman. Kada ngani ngasing sida ay rili ag mahilwayey kag kahimtangan, ag ikaw ay raha ag naghihirap. ²⁶ Ag usa pa, indiey puyde kinang imo ingsiling, dahil inggway it mayapar ag marayom nak bangin sa tunga nato. Kada kag rahali ay indiey puyding magtabok papanha, ag katong mga raha ay indiey puyding makatabok papali.’

²⁷ “Ag nagsiling ray sida, ‘Ay, ako Olo Abraham, nak kung puyde, nagpapakitluoy ray ako sa imo, nak imo suguon anay si Lazaro nak magpagto sa bayay it ako tatay ruto sa duta, ²⁸ dahil inggwa pa ako ruto it limang manghor nak kayake. Papagtu-a sida pramas paandaman sinra, sabaling kag inra ra asamputan ay kag lugar nak kali it paghihirap.’

²⁹ “Pero nagsabat ray si Abraham, ‘Rahagto sa inra kag mga Kasuguan ni Moises ag kag mga libro it mga propeta. Pabad-e yangey nak kato kag inra panimation.’

³⁰ “Nagsabat ray sida, ‘Olo Abraham, inding gador kato sinra magpanimati, pero kung inggwa it usang nabanhaw ag pagtuan sinra ay siguradong mahinuysoy sinra.’

³¹ “Nagsabat ray si Abraham, ‘Kung si Moises gani ag mga Propeta ay indi ninra'g panimation, aber kag makumbinse sa inra ay katong tawong nabanhaw ay indi nak gador sinra magpati.’ ”

17

*Kag Paandam Kung Kita Kag Maging Dahilan it Pagkasala it Iba
(Mateo 18:6-7,21-22; Markos 9:42)*

¹ Ag nagsiling si Hesus sa Ida mga manugsunor:

“Imposibling gador nak mawagit kag magiging dahilan pramas kag tawo ay mahuyog sa pagpakasala! Pero mas kahahadlok kag matatabo sa tawong imaw kag inghahalinan it pagkakasala it ida isigkatawo!

² Mas maado pa sa ida nak maghigot yangey sa liog it marakong bato nak panggiling ag ipilak sa ragat, kisa sida pa kag maging dahilan it pagkasala it usa sa mga kubos nak tawo nak nagsusunor sa Ako. ³ Kada mag-andam kamo!

“Rumrumang gador ninro sa intro mga sarili nak kung kag imo hali ay magkasala sa imo, dapat nimo sidang isturyahon, ag kung maghinuysoy sida ay patawara. ⁴ Aber sida ay makasala man sa imo it pitong beses sa suyor it usang adlaw, pag nagpayungot sida sa imo it pitong beses nak naghihinuysoy, dapat gihapon nimo sida nak patawaron.”

Kag Rakong Nahihimo it Aber Maisot Yang nak Pagtu-o sa Gino-o

⁵ Nagsiling kag mga apostoles sa Gino-o, “Rugangi kag amo pagtu-o!”

⁶ Nagsabat kag Gino-o, “Kung inggwa ka it pagtu-o nak aber tuyar yang it isot sa busoy it mustasa, puyde kang magsiling sa puno it akasya nak, ‘Magabot ka ag matanom sa ragat!’ Ag kali ay matuman sa imo.”

Kag Obligasyon it Usang Ulipon

⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Halimbawa, kung inggwa kamo it usang ulipon nak nag-aarado o nagbantay it mga karnero sa bukir,

ag pagpauli nida ay masiling baga ikaw nak, ‘Maley, ingkorey ag kumaon?’⁸ Di baga kag imo anay isiling ay, ‘Hala, kaydo anay, ag pagkatapos ay mag-ilis ag tahawan ako it pagkaon ag inumon. Pag nataposey ugaling ako ay ikaw ray it kaon.’⁹ Asi, ingpapasalamatan baga kag imo ulipon, dahil ingsusunor nida kag imo mga sugo? Ay syempre waya!¹⁰ Kada imaw ra kamo, pagkatapos ninrong tumanon kag tanang ingsugo sa inro, tuyar kali kag inro isiling, ‘Gino-o, kami ay mga ulipon yang ag indi dapat nak kami ay purihon. Syempre inghimo yang namo kag amo obligasyon.’”

Kag Pagpaado sa Sampuyong Kitungon

¹¹ Habang nagpapadayon sina Hesus papagto sa Herusalem, sinra ay nagpanghabigan sa giryunan it Samarya ag Galileya. ¹² Tong pasuyuroney Sida sa usang baryo, Sida ay ingsapoy-sapoy it sampuyong kitungon nak nagpundo sa medyo mayado-yado, ¹³ ag nag-inukaw, “Hesus, Gino-o, kaluy-i kami.”

¹⁴ Pagkakita ni Hesus sa inra, Sida ay nagsiling, “Pagtoy ag ipakita kag inro mga yawas sa mga saserdote.”

Habang nagpapanaw sinra papagto ay inra namalayan nak sinra ay maadoy.

¹⁵ Ag tong namalayan it usa sa inra nak sida ay maadoy, sida ay nagbalik nak nag-uukaw it pagdayaw sa Dios. ¹⁶ Nagyuhor nak raan sida sa atubangan ni Hesus it subsob kag uyo sa raga ag nagpasalamat. Kali yaking tawo ay usang Samaryanhon.

¹⁷ Ag nagsiling si Hesus, “Di baga sampuyo kamong napaado? Hariin katong sidam? ¹⁸ Waya baga it ibang nakaisip magbalik ag magdayaw sa Dios kundi kaling buko Hudyo yang?” ¹⁹ Ag nagsiling pa Sida, “Tinrog ag magpadayon sa imo apagtuan. Ingpaadoy ka it imo pagtu-o.”

Kag Pag-abot it Paghari it Dios

(Mateo 24:23-28,37-41)

²⁰ Usang beses, inggwa it mga Pariseo nak nagpangutana kang Hesus kung sauno maabot kag paghari it Dios, ag nagsabat Sida:

“Maabot kag paghari it Dios nak waya kamo’t mamamasran nak mga tanra nak inro ging-aasahang makikita. ²¹ Ag waya it makakasiling nak, ‘Muyati, kaley kag paghari it Dios!’ o ‘Rahagtoy kag paghari it Dios!’ dahil sa kaklaruhan, kag paghari it Dios ay asa inro tunga.”

²² Ag nagsiling Sida sa Ida mga manugsunor, “Maabot kag panahon nak ahanrumon ninrong makitaey kag usa sa mga adlaw it Ako paghari, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, pero indi pa ninro makita kato. ²³ Ag inggwa’t mga masiling sa inro, ‘Muyati, rutoy Sida!’ o ‘Riley Sida!’ Ayang gador kamo gipati. Aya gisunor sa inra. ²⁴ Dahil tuyar sa pagsiga it kilat sa bug-os nak kalangitan kag Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ²⁵ Pero kinahangyan anay nak Ako ay matiis it maramong hirap ag Ako ay isikway it mga tawo.

²⁶ “Kung ni-o kag inghihimo it mga tawo katong sa kapanahunan ni Noe,* ay imaw ra kag ahimuon it mga tawo sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ²⁷ It kato bag-o gingpabaha

* **17:26** 17:26 Basaha ra sa Hen. 7:1-24.

kag kalibutan, kag mga tawo ay nagkakaon, nag-iinom ag nag-iinasawa hastang sa adlaw nak nagsuyor sina Noe sa arka. Ag nag-abot kag pagbaha nak imaw it ingkinamatay ninrang tanan.

²⁸ “Imaw ra tong kapanahunan ni Lot.[†] Kag mga tawo ay nagkiki-naon, nag-iininom, nagpapamakay, nagbibinaligya, nagpapaninanom, ag nagpapatugrok it bayay. ²⁹ Pero tong nag-abot kag adlaw it paghalin ni Lot sa Sodoma, nag-uyan it kayado ag asupre halin sa langit ag nagkamatay sinrang tanan.

³⁰ “Tuyar ra kina kag matatabo sa mga adlaw bag-o Ako magbalik ag magpakita, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

³¹ “Sa adlaw nak kato, kung inggwa't usang tawo nak sa ibabaw it ida bayay ay dapat sidang maghalin nak raan, ag indiey magsuyor sa bayay agor magbaoy pa it ida mga kagamitan. Ag kung kag usang tawo ay hagto sa ida bukir ay indiey dapat magpauli agor magbaoy it mga nabilin. ³² Rumruma ninro kag natabo sa asawa ni Lot.[‡]

³³ “Kag tawo nak kag ida sarili yang nak kagustuhan kag inghahanap ag ingsusunor ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan.[§] ³⁴ Ingsisiling Nako sa inro, sa gab-i nak kato inggwa it ruhang magkaubay sa higraan, abay-on kag usa ag ibilin kag usa. ³⁵ Ag kung inggwa it ruhang kabading nag-aasuran, abay-on kag usa ag ibilin kag usa ³⁶ Ag kung inggwa it ruhang kayake nak nagtatrabaho sa bukir, abay-on kag usa ag ibilin kag usa.”

³⁷ Nagpangutana kag Ida mga disipulos, “Gino-o, hariin kali matatabo?”

Nagsabat Sida, “Matatabo kali tuyar sa ingsiling sa kabisayahan nak marali ninro makita kung hariin inggwa't minatay dahil sa pagragipon it mga uwak.”

18

Kag Istorya Tungor sa Kabading Balo nak Pursigido

¹ Pagkatapos, nagtudlo ray si Hesus sa Ida mga disipulos parayan sa istorya agor ipakita nak kinahangyan nak magpangamuyo permi ag indi dapat magyuda kag buot. ² Siling Nida:

“Sa usang banwa ay inggwa't usang hukom nak waya't kahadlok sa Dios ag waya sida it ingmumuyatang tawo. ³ Ag inggwa ra ruto it usang kabading balo nak waya puat it kababalik-balik sa ida ag nagsisiling nak, ‘Talahurong Hukom, buligi akong maipakita sa ako kalaban nak ako'y waya't sala!’

⁴ “Tong una ingpapaka-paindian nida kag inghahagar it kaling kabade. Pero tong huli, nagsiling sida sa ida sarili, ‘Miskan waya ako't kahadlok sa Dios ag waya ako it ingmumuyatan nak tawo, ⁵ pero dahil nasawaaney ako sa kababalik-balik it kaling balo, ay ako yangey sida abuligan pramas maipakita sa ida kalaban nak sida'y waya't sala, sabaling pakapilayon pa ako it kadidisturbo nida.’”

[†] 17:28 17:28 Basaha ra sa Hen. 18:20-33; 19:24-25. [‡] 17:32 17:32 Basaha ra sa Hen. 19:26.

[§] 17:33 17:33 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

⁶ Ag nagsiling pa kag Gino-o, “O, narunggan ninro kag mga bisaya it buko matarong nak hukom? ⁷ Ay kag Dios pa ara kag indi magbulig nak mataw-an it hustisya kag Ida mga pinili nak nag-aayaba sa ida adlaw ag gab-i? Inding gador sinra matiis Nida! ⁸ Ingsisiling Nako sa inro, kag Ida pagta-o sa inra it hustisya ay sa nak raan. Pero sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maramo pa ara kag Ako makikitang tawo nak inggwa’t pagtu-o dili sa kalibutan?”

Kag Istorya Tungor sa Usang Pariseo ag Usang Manugsukot it Buhis

⁹ Ging-istorya ra ni Hesus kali sa pilang mga tawong kag pagsalig sa inra sarili ay maadong tawo sinra ag mayain kag inra pagmuyat sa iba:

¹⁰ “Inggwa it ruhang kayake nak nagpagto sa Templo agor mag-pangamuyo. Kag usa ay Pariseo ag kag usa ay manugsukot it buhis. ¹¹ Kaling Pariseo ay nakatulay yang ag nagpapangamuyo it tuyar kali sa ida sarili, ‘Dios nako, nagpapasalamat ako sa Imo, dahil buko ako tuyar sa ibang tawo nak mga mananakaw, mga radaon, mga nagpapangawatan, o tuyar man it kaling manugsukot it buhis. ¹² Ruhang beses akong nagpupuasa* sa suyor it usang dominggo ag nagtata-o ako it ika-sampuyong parti it tanang ako produkto ag ingkikita.’

¹³ “Pero kaling manugsukot it buhis nak nakatulay sa medyo mayado-yado ay halos indi makamuyat sa langit, ag pay halos ida ingsusuntok kag ida rughan habang nagsisiling, ‘Dios nako, kaluy-i ako nak usang makasal-anan!’

¹⁴ “Ingsisiling Nako sa inro nak kaling manugsukot it buhis kag nagpauli sa ida bayay nak ingbilangey nak matarong sa pagmuyat it Dios ag buko katong usa. Dahil sin-o man kag nagtataas it ida sarili ay ibaba it Dios, ag kag nagpapaubos ay Ida itaas.”

Gingbendisyunan ni Hesus Kag mga Anak

(Mateo 19:13-15; Markos 10:13-16)

¹⁵ Usang adlaw, inggwa’t mga tawong nagraya it inra mga maintik nak anak kang Hesus agor apabendisyunan sa Ida. Pero pagkakita sa inra it mga disipulos, sinra ay ingsaway ninra. ¹⁶ Pero ing-ayaba ni Hesus kag Ida mga disipulos ag ingsiling, “Pabad-e kinang mga anak nak magpayungot sa Ako. Aya sinra gipigahe, dahil tuyar sa inra kag mga mapasakop sa paghari it Dios. ¹⁷ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber sin-o man kag indi magpasakop sa paghari it Dios it tuyar sa pagpasakop it usang anak sa ida maguyang, ay indi nak gador makasuyor sa Ida gingharian.”

Kag Usang Manggaranon

(Mateo 19:16-30; Markos 10:17-31)

¹⁸ Masunor, inggwa’t usang pinuno it mga Hudyo nak nagpangutana kang Hesus, “Maadong Maestro, ni-o kag ako dapat himuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya’t katapusan?”

¹⁹ Nagsabat si Hesus sa ida, “Asing imo Ako gingtatawag nak maado? Waya’t ibang maado kundi kag Dios yang. ²⁰ Ag tungor ray sa imo

* **18:12** 18:12 Kag mga Pariseo ay di kustumbre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpapaubos sa Dios.

pangutana, ayam ra nimo kag mga Kasuguan, 'Indi magpangawatan, indi magpangmatay, indi magpanakaw, indi magtestigo it binakak laban sa imo isigkatawo, ag tahura kag imo tatay ag nanay.' ”†

²¹ Ag siling ray it kaling pinuno, “Tuna sa ako pagka-maisot, akoey kali ingtutuman.”

²² Pagkarungog it kali ni Hesus, Ida ingsilingan kali, “Oho, pero puyra pa raha, inggwa pa it usang bagay nak kuyang sa imo. Pauli anay ag ibaligya kag imo tanang ari-arian, ag ibulig kag binta sa mga pobre. Pag nahimo nimo kina, magkakainggwa ka it kayamanan sa langit. Pagkatapos, balik ag magsunor sa Ako.”

²³ Pagkarungog nida rili ay nasubo kaling tawo, dahil abang yaman nak gador sida.

²⁴ Pagkakita ni Hesus nak nasubo kaling tawo napasiling Sida, “Abang hirap talaga para sa usang mayaman nak magpasakop sa paghari it Dios! ²⁵ Mas marali pa para sa usang kamelyo nak magsuyor sa buho it radom kisa magpasakop kag usang mayaman sa paghari it Dios.”

²⁶ Kag mga nakarungog it kali ay napasiling, “Ay kung tuyar kina, sin-o yang kag maluluwas?”

²⁷ Pero nagsiling pa si Hesus, “Katong imposible sa tawo ay posible sa Dios.”

²⁸ Ag nagsiling si Pedro, “Gino-o, ay pauno kami? Ingbadaan namo kag tanan ag nagsunor kami sa Imo.”

²⁹ Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya't tawo nak nagbada it ida bayay o asawa, mga hali, mga maguyang o mga anak alang-alang sa pagserbisyo sa paghari it Dios, ³⁰ nak indi makabaton it mas subra pang kabuganaan ngasing para sa tanang ida ingbadaan. Ag sa paabuton nak panahon ay mabaton ra sida it kabuhi nak waya't katapusan.”

Kag Pagpasador ray Liwat ni Hesus Tungor sa Ida Kamatayon

(Mateo 20:17-19; Markos 10:32-34)

³¹ Ingbuyag anay ni Hesus kag Ida doseng disipulos ag ingsilingan sinra, “Runggi ninro kali! Ngasing ay patukarey kita sa Herusalem, matutuparey kag tanang nasuyat it mga propeta tungor sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ³² Ako ay atraiduron it tawo ag ita-o sa mga buko Hudyo. Inra Ako alibakon, apahud-an ag aruy-an, ³³ alatiguhon ra ag amasyon, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.”

³⁴ Pero waya ninra naintyendihe kaling inra narunggan. Kag kamatuuran it kaling Ida bisaya ay nakatago sa inra, dahil nalilipran it inra salang ing-iisip tungor kang Kristo, kada waya ninra nabaoy kag gustong bisayahon.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Bulag sa Rayan pa-Jerico

(Mateo 20:29-34; Markos 10:46-52)

³⁵ Habang nagpapayungot sina Hesus sa banwa it Jerico, ay inggwa ruto it usang bulag nak nag-iingkor sa habig it rayan ag nagpapalimos.

³⁶ Katong narunggan nida nak nagrarayan kag maramong mga tawo ay nagpangutana sida kung ni-o kag natatabo.

† 18:20 18:20 Exo. 20:12-16 ag Deu. 5:16-20.

³⁷ Inggwa't nagsiling sa ida, "Marayan dili si Hesus nak taga-Nazaret."

³⁸ Kada, pumakaukaw sida, "Hesus, Inanak ni David, kaluy-i ako!"

³⁹ Gingsaway sida ag gingpapahipos it mga tawo nak nag-uuna kang Hesus. Pero lalo nidang pinaka-kusgan kag ida pag-ukaw, "Inanak ni David, kaluy-i ako!"

⁴⁰ Nagrüyog anay si Hesus ag ingpapayungot Nida katong bulag. Ag tong hagtoy sa Ida atubangan katong bulag ingpangutana sida ni Hesus, ⁴¹ "Ni-o kag gusto nimong himuon Nako para sa imo?"

Nagsabat kag bulag, "Gino-o, gusto tan-a nakong makakita."

⁴² Nagsiling si Hesus, "Makakita ka. Napaado ka parayan sa imo pagtu-o." ⁴³ Ag sa nak raan sida ay nakakita ag nagsunor kang Hesus nak nagdadayaw sa Dios. Ag kag tanang tawo ay nagdayaw ra sa Dios pagkakita diling natabo.

19

Si Hesus ag si Sakeyo

¹ Nagsuyor sina Hesus sa banwa it Jerico ag ruto sinra nagrayan.

² Ngasing, inggwa ruto it usang tawo nak kag ngayan ay Sakeyo. Sida ay pinuno it mga manugsukot it buhis ag sida ay usang manggaranon.

³ Gusto tan-a nida nak makita kung sin-o kaling Hesus, pero kumo sida ay putot ag karuramong tawo kag nagraragipon ay indi nida makita si Hesus. ⁴ Kada nag-una-una sida it rayagan ag sa unhan ay nagtawog sida sa usang puno nak pay akasya nak mararayanan ni Hesus.

⁵ Pagtungor ruto ni Hesus, nagtanga kali sa ida ag nagsiling, "Sakeyo, tulina, pilhig, dahil ruto Ako madayon sa imo bayay ngasing." ⁶ Ngani, nagrali-rali sida it pilhig ag ruto sa ida bayay ay masadya nida nak ingbaton si Hesus.

⁷ Tong makita kali it mga taga-ruto, sinra ay nagnguyob, "Hamak, nagpagto Sida ag nagdayon sa bayay it usang mayain nak tawo."

⁸ Ag tong hagtoy Sida sa bayay ni Sakeyo, si Sakeyo ay nagtinrog ag nagsiling sa Gino-o, "Gino-o, ita-o nako sa mga pobre kag katunga it ako manggar, ag kung inggwa man ako it tawo nak ingrada sa aber niong bagay, ako kato ibalik sa ida it maka-ap-at nak pilo."

⁹ Nagsiling si Hesus sa ida, "Ngasing nak adlaw ay nag-abot kag kaluwasan sa bayay nak kali, dahil imo ingpapakita nak ikaw ra ay matuor nak inanak ni Abraham. ¹⁰ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay nagpaali sa kalibutan agor hanapon ag luwason sa kaparusahan kag mga nawawagit."

Kag Istorya Tungor sa Paggamit it Kwartang Buyawan Bilang Puhunan

(Mateo 25:14-30)

¹¹ Habang nagpapanimati pa kag mga tawo, nagpadayon si Hesus sa pag-istorya nak inggwa't marayom pang gustong bisayahon. Ag kabi ninra, kumo mayungotey sinra sa Herusalem, kag gingharian it Dios ay matutugrokey. ¹² Kada nagsiling Sida:

"Inggwa't usang dungganon nak nagpagto sa mayadong lugar agor maita-o sa ida it hari kag gahom nak magpamuno bilang hari ra sa ida sariling lugar. ¹³ Bag-o sida maghalin, ingpatawag anay nida kag sampuyo sa ida mga tawuhan agor taw-an it tig-usang bilog nak

kwartang buyawan, ag ingtugon sinra nak, 'Negosyuhan kali ninro hastang sa ako pagbalik.'

14 "Pero kag iba sa ida mga magiging sinakupan ay abang hangit sa ida, kada nagsugo sinra it mga mayanat sa ingpagtuan it katong dungganon, ag nagreklamo sinra sa hari nak, 'Waya kami it gusto nak kaling tawo kag mahari sa amo.'

15 "Ugaling ay naging hari gihapon katong dungganon. Ag pagbalik nida, ingpatawag nida katong mga tawuhan nak ida ingtaw-an it puhunan agor maayaman kung pila kag inra ginggana.

16 "Nag-atubang sa ida kag una ag nagsiling, 'Sir, kag puhunan nak imo ingta-o sa ako nak usang bilog nak kwartang buyawan ay nagana it sampuyo.'

17 "Siling sa ida it inra amo, 'Ay maado! Matutom ag maado kang suguon! Nasasaligan ka sa maisot nak kwarta, ikaw ay magkakainggwa't karapatan nak magrumaya sa sampuyong banwa.'

18 "Nag-atubang kag pangruha ag nagsiling, 'Sir, kag imo ingta-o sa ako nak usang bilog nak kwartang buyawan ay nagana it lima.'

19 "Siling nida rili, 'Ikaw kag marumaya sa limang banwa!'

20 "Masunor, nag-atubang kag pangtatlong tawuhan ag nagsiling, 'Sir, kali kag puhunan nak imo ingta-o sa ako. Ingpuros kali nako ag ingtago, 21 kumo ako ay nahadlok sa imo dahil ikaw ay kauistrikto. Nagpapangbaoy yang ngani ikaw it aber buko imo inugran, ag nag-aani it buko imo tinamnan.'

22 "Sabat it katong amo, 'Mayain kang suguon! Kung ni-o kag imo ingbisaya tungor sa ako ay imaw kag ako ahimuon sa imo! Kag pagkasador yaki nimo sa ako'y kauistrikto ag nagpapangbaoy it aber buko ako, ag nagpapang-ani it buko ako tinamnan! 23 Ay asing waya nimo giintriguhan sa manugpautang katong puhunan nak ingta-o nako sa imo, agor inggwa tan-a ako it nabaoy nak ganansya ngasing?'

24 "Nagsugo katong pinuno sa ibang mga suguon nida ruto, 'Bay-a sa ida kinang usang bilog nak kwartang buyawan ag ita-o sa inggway it sampuyo.'

25 "Pero nagreklamo kag iba, 'Gino-o, inggway nak gador sida it sampuyo!'

26 "Nagsiling ray katong pinuno, 'Ako ingsisiling sa inro, kag tawo nak inggway ay arugangan pa, pero kag waya, dahil sida ay pabada, aber kag asa iday ay abay-on pa. 27 Ag kato ray ra nak mga waya it gusto nak ako kag inra maging hari, ay ray-a rili ag pangmatyon sa ako atubangan.' "

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

Kag Pagsuyor ni Hesus sa Herusalem

(Mateo 21:1-11; Markos 11:1-11; Juan 12:12-19)

28 Pagkatapos it kinang pag-istorya ni Hesus, nagpadayon sinra sa inra pagpanaw sa Herusalem ag nag-una-una Sida it panaw sa Ida mga kaibahan patukar ruto. 29 Myentras sinra ay mayungotey sa mga baryo it Betpage ag Betanya nak asa paus-uson it Baguntor it mga Olibo nak ingtatawag ra nak Olibet, ay ing-ayaba Nida kag ruha sa Ida mga disipulos, 30 ag insugo sinra, "Pagto kamo rutuong baryo nak asa uunhan. Pagkasuyor ninro ruto, makikita ninro kag usang nakalig-or nak tureting asno nak waya pang gador it nakakasakay. Bay-a yang

ninro ag ray-on dili. ³¹ Kung inggwa it magpangutana sa inro kung asing inghuhubar ninro kina, silinggang kinahangyan nganat kina it Gino-o.”

³² Ag nagpagtoy ngani katong ruha nak Ida ingsugo, ag nakita ninra katong usang turete nak asno kumporme sa Ida ingsiling. ³³ Habang inghuhubar sa pagkalig-or katong tureting asno, ingpangutana sinra it mga tag-iya it kato, “Hoy, asing inro kina inghuhubar?”

³⁴ Ag nagsabat sinra, “Kinahangyan kali it Gino-o.”

³⁵ Inggudor ninra kag tureting asno papagto kang Hesus. Pag-abot ninra ruto, inghapinan anay ninra it inra mga baro kag turete ag ingpasakayey ruto si Hesus. ³⁶ Ag habang nagrарayan si Hesus nak nakasakay sa tureting asno, inghanig it mga tawo sa rayan kag inra mga baro bilang pagpakita it inra pagtahor.

³⁷ Tong paus-usoney si Hesus sa Baguntor it mga Olibo, nak usang tukar yangey ay syudadey it Herusalem, nagtuna it kinasadya kag karamo-ramong mga manugsunor ni Hesus. Ag sa inra kasadya ay nag-iinukaw sinra it pagdayaw sa Dios, dahil sa tanang milagro nak inra nakita. ³⁸ Siling ninra,

“Mabuhay kag Hari nak nag-aabot sa ngayan it Gino-o!”*

“Magkainggwa’t katimunungan sa langit!

Dayawon kag Dios sa kataas-taasan!”

³⁹ Inggwa it pilang Pariseo nak rahagto sa karamuan ay nagsiling kang Hesus, “Maestro, sawaya baga kinang Imo mga manugsunor.”

⁴⁰ Nagsabat si Hesus, “Ako ingsisiling sa inro, kung mahipos sinra, kag mga bato mismo ay imaw kag madayaw sa Ako.”

Gingtibawan ni Hesus kag Herusalem

⁴¹ Tong mayungotey nak gador Sidang magsampot sa Herusalem ag Ida’y kali naantaw, napatibaw Sida para sa mga taga-ruto. ⁴² Siling Nida, “Kung naaayaman yang tan-a ninro sa adlaw nak kali kung ni-o kag makakata-o sa inro it katimunungan! Pero ngasing, kali ay nakatagoey sa inro. ⁴³ Dahil maabot kag panahon nak kamo ay apalibutan it inro mga kaaway, kag inro syudad ay akubkubon it inra mga sundalo ag waya sa inro it makakaliwas. ⁴⁴ Agubaon ninra kag bug-os nak syudad,† ag amatyon kamo kaibahan kag inro mga anak, ag raha ay wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong. Matatabo kali dahil ingbaliwaya ninro kag pagruaw it Dios sa inro agor luwason kamo.”

Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo

(Mateo 21:12-17; Markos 11:15-19)

⁴⁵ Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor Sida sa rayaag it Templo ag ingpaliwas Nida kag mga nagbabaligya it mga hadop para ihalar ruto. ⁴⁶ Gingbisayahan Nida sinra, “Di baga gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Kag Ako bayay ay atawagong bayay nak pangamuyuan?’‡ Pero inghuhuman ninro kaling lugar it mga radaon.”§

⁴⁷ Adlaw-adlaw, si Hesus ay nagtutudlo sa suyor it Templo. Ag naghahanap nak gador it parayan kag mga Punong Saserdote, mga

* **19:38** 19:38 Sal. 118:26. † **19:44** 19:44 Basaha ra sa Jer. 7:1-14. ‡ **19:46** 19:46a Isa.

56:7. § **19:46** 19:46b Jer. 7:11.

Manunudlo it Kasuguan ag mga pinunong kayake it banwa nak matyon Sida, ⁴⁸ pero waya sinra it nahuman, dahil kag tanang mga tawo ay napapakawili it panimati sa Ida abang bale nak mga bisaya.

20

Kag Pangutana Tungor sa Karapatan ni Hesus
(Mateo 21:23-27; Markos 11:27-33)

¹ Usang adlaw, habang nagtutudlo si Hesus ag nagbabantala it Maadong Balita sa mga tawo sa Templo, ingpayungutan Sida it mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan, ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo. ² Ag ingsilingan ninra Sida nak, “Silingan sa amo kung ni-o kag Imo karapatan para himuon kag tanang Imo ginghuhuman, ag kung si-o kag nagta-o sa Imo it kali?”

³ Ingsabat sinra ni Hesus, “Apangutan-on ra kamo Nako. Pag nasabat ninro Ako, asabton ra kamo Nako. ⁴ Kag pagbawtismo baga ni Juan sa mga tawo ay halin sa Dios o sa tawo?”

⁵ Nagpangunseho anay sinra ag nagsiling, “Kung magsabat kita nak ‘Halin sa Dios,’ isiling ray Nida sa ato nak, ‘Hay, asing waya ninro sida gipatihe?’ ⁶ Pero kung magsabat kita ‘Halin sa tawo,’ abungguon kita it mga tawo hastang kamatayon, dahil sa inra pagpati nak si Juan ay usang propeta.”

⁷ Kada, ingsabat ninra si Hesus, “Ilam, buko namo ayam.”

⁸ Ngani, nagsiling ra si Hesus sa inra, “Ay indi ra Nako igsiling sa inro kung hariin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.”

Kag Istorya Tungor sa mga Bantay it Ubasan
(Mateo 21:33-46; Markos 12:1-12)

⁹ Pagkatapos, nag-istorya si Hesus sa mga tawo:

“Inggwa it usang tawo nak nagpatanom it ubas sa ida bukir.* Masunor, ida ingpabantayan sa ida mga bantay kaling ubasan dahil mapagto sida sa ibang lugar ag ruto sida marugay. ¹⁰ Katong nag-abot kag oras it inugpu-po, ingpapagto anay it tag-iya sa ubasan kag ida usang ulipon para bay-on sa ida mga bantay kag ida parti. Ugaling pag-abot it kinang ulipon sa ubasan, ingrakop sida it mga bantay ag ingbakoy, bag-o ingpapauli nak waya nak gador it karaya-rama. ¹¹ Ingpapagto ray nida kag ibang ulipon, ag kali ra ay inra ingbakoy kada naugaran, ag inra pa pinahud-an, bag-o ingpapauli ra gihapon nak waya’t karaya-rama. ¹² Ingpapagto ray nida liwat kag pangtatlong ulipon, ag kali ay inra linabo ag tinabog papauli.

¹³ “Pagkatabo it kali, nagsiling kag tag-iya it ubasan sa ida sarili, ‘Ni-o ara kag maadong ako ahimuon? Ah, kag ako yaki iparaya ay kag ako pinalanggang anak. Siguradong atahuron ninra kali.’

¹⁴ “Ag ida ngani ingsugo kag ida anak. Pero pagkakita it mga bantay sa ida anak, nagkausa sinra ag nagsiling, ‘Imaw kali kag manugpanubli. Maley! Amatyon nato sida agor mapapasa-ato kaling ida panublion.’ ¹⁵ Kada pag-abot nida, inra sida ingrakop ag ingdurdor paliwas sa ubasan ag ruto ninra ingmatay.

“Ngasing, pagbalik it tag-iya it ubasan, ni-o ara kag ida ahimuon sa ida mga bantay? ¹⁶ Siguradong imaw kali kag ida ahimuon. Mabalik

* 20:9 20:9 Basaha ra sa Isa. 5:1-7.

sida ag amasyon ra katong mga bantay, ag abayduhan sinra it ibang mga bantay.”

Pagkarungog dili it mga tawo, napasiling sinra, “Purya sulay nak kali’y matabo!”

¹⁷ Pero ingpakamuyatan sinra ni Hesus ag nagpangutana Sida sa inra, “Ni-o ngasing kag gustong bisayahon it kaling nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

‘Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay

ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.’†

¹⁸ “Kag sin-o mang mahuyog sa batong kali ay magkakabali-bali ag kag mahuhuyugan it kaling bato ay mayayata.”

¹⁹ Pagkarungog kali it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Punong Saserdote ay inra tan-a arakpon si Hesus, dahil nahalata ninra nak sinra kag gingpapatamaan it Ida ing-istorya, pero nahadlok sinra sa mga tawo.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbadar it Buhis

(Mateo 22:15-22; Markos 12:13-17)

²⁰ Tuna it kato, ingpabantayan ninra si Hesus, ag nagsugo sinra it ibang mga tawo nak pay nagpapakita nak sinsero sinra sa inra pagpanimati. Kali ay pramas mahanapan si Hesus it kasal-anan sa Ida pamisaya, agor inggwa sinra it rason nak rakpon Sida ag rayon sa atubangan it gobernador nak inggwa’t gahom nak maghusgar sa Ida. ²¹ Nagpangutana kaling mga ingsugo, “Maestro, ayam namo nak kag Imo pagbisaya ay perming matuor, ag imaw ra kag Imo pagtudlo tungor sa kabubut-on it Dios. Waya ra Ikaw it ingpipiling tawo, ag waya Ikaw nahadlok aber sa isip it mga mataas nak tawo ay ingmamayain Nimo sinra parayan sa Imo pagbisaya. ²² Kumporme sa Kasuguan it Dios, tama baga o buko nak kitang mga lahi it Hudyo ay magbadar it buhis sa Cesar nak Emperador it Roma?”

²³ Pero naayaman ni Hesus kag inra pagtinuso, kada nagsiling Sida sa inra, ²⁴ “Pakita-e baga Ako it kwarta ninra nak usang denaryo. Kaninong uda ag ngayan kag nakasuyat diling kwarta?”

Sabat ninra, “Sa Cesar.”

²⁵ Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Ay kung imaw, ita-o ninro sa Cesar kag para sa Cesar, ag sa Dios kag para sa Dios.”

²⁶ Nabigo sinra ag waya ninra nahuman nak rakpan it sala si Hesus sa Ida mga bisaya sa atubangan it mga tawo. Kundi dahil sa inra rakong pagkatingaya sa Ida mga sabat, ay napahipos yangey sinra.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbanhaw it mga Minatay

(Mateo 22:23-33; Markos 12:18-27)

²⁷ Masunor, inggwa it mga Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Sinra kag mga nagpapati nak kag mga minatay ay indi mabanhaw. ²⁸ Ag nagpangutana sinra sa Ida, “Maestro, ingsuyat ni Moises nak, ‘Kung mamatay kag maguyáng nak kayake, ag mabalo kag ida asawa nak waya it anak, dapat sidang pakasayan it katong masunor sa ida nak kayake agor magkaanak sida para sa ida maguyáng.’‡

²⁹ “Halimbawa, inggwa it pitong magmanghor nak kayake. Nag-asawa katong panganay ag namatay nak waya’t anak. ³⁰ Ing-asawa

† 20:17 20:17 Sal. 118:22. ‡ 20:28 20:28 Basaha ra sa Hen. 38:8 ag Deu. 25:5.

ngasing it pangruha kag balo, ³¹ imaw ra kag pangtatlo, ag katong mga sumunor pang mga manghor nak kayake. Sinrang tanan ay parehong namatay nak waya nagkaanak ruto sa balo. ³² Ag sa huli ay namatay ra katong kabade. ³³ Ngasing, sa adlaw it pagkabanhaw it mga minatay, dahil naging asawa nida katong pito, si-o sa inra kag ida maaasawa.”

³⁴ Nagsabat si Hesus sa inra, “Kag mga tawo rili sa kalibutan ay nag-iinasawa, ³⁵ pero katong mga karapatdapat nak banhawon it Dios pramas makaagom it kabuhi nak waya’t katapusan, ay indiey mag-asawa o aasawahon pa. ³⁶ Indiey ra sinra mamatay dahil sinra ay tuyarey sa mga anghel. Ag sinra ay magiging mga anakey it Dios nak Ida ingbanhaw.

³⁷ “Ag tungor sa pagkabanhaw it mga minatay, waya pa baga ninro nabasa kag inggisiling sa inro it Dios sa libro ni Moises kag tungor raha it katong nagpakita Sida kang Moises ruto sa mababang kahoy nak nagrarayab-rayab? Rili ay ida ingtawag kag Gino-o nak ‘Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’[§] ³⁸ Kag Dios ay buko Dios it mga minatay kundi Dios it mga buhi.”

³⁹ Kag iba sa mga Manunudlo it Kasuguan ay napasiling, “Maestro, abang ayo kag Imo pagkasabat.” ⁴⁰ Kada wayaey it ibang nagkakasaka nak magpangutana pa sa Ida.

*Kag Pangutana Tungor sa Ingpromisang Kristo
(Mateo 22:41-46; Markos 12:35-37)*

⁴¹ Nagpangutana ray si Hesus sa mga tawo, “Pauno masisiling it mga Manunudlo it Kasuguan nak kag ingpromisang Kristo ay inanak ni Haring David? ⁴² It katong si David mismo ay sa irayom pa it gahom it Ispirito Santo ay nagsiling sa libro it mga Salmo,

‘Siling it Gino-o sa ako Gino-o,
“Inkor rili sa Ako tu-o,

⁴³ hastang humanon Nako nak tungtungan it Imo mga siki kag Imo mga kaaway.”^{*}

⁴⁴ “Kung si David mismo ay nagtawag sa Ida it ‘Gino-o,’ pauno masisiling nak halin kang David kag ingpromisang Kristo?”

*Kag Tungor sa Pagpakitang Tawo it mga Manunudlo it Kasuguan
(Mateo 23:1-36; Markos 12:38-40; Lukas 11:37-54)*

⁴⁵ Ag habang narurunggan it tanang mga tawo ruto, nagsiling si Hesus sa Ida mga manugsunor, ⁴⁶ “Mag-andam kamo sa mga Manunudlo it Kasuguan nak nagpaparadaw sa banwa nak nakasutana ag ingbubugno it mga tawo. Sinra nak abang gustong mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo sa atubangan it sinagoga, ag imaw ra sa ingkuran sa mga punsyunan. ⁴⁷ Ingluluko ninra kag mga kabading balo hastang naghirap sinra, ag kaling inra mayaing inghimo ay gingtatabunan it inra mahabang pagpangamuyo. Ngani, yabaw kag inra abatonon nak parusa.”

§ 20:37 20:37 Exo. 3:6. Kag gustong bisayahon it kali ay dahil nagdadayaw sinra sa Dios, aber rugayey sinra nak namatay, buhi gihapon sinra sa langit. * 20:43 20:43 Sal. 110:1.

21

Kag Halar it Usang Kabading Balo (Markos 12:41-44)

¹ Myentras si Hesus ay hina pa sa rayaag it Templo, nakita Nida kag mga manggaranon nak naghuhuyog it inra halar nak kwarta sa mga huyugan. ² Nakita ra nida kag usang pobreng kabading balo nak naghuyog it ruhang sinsilyo. ³ Nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Matuor kaling Ako ingisiling sa inro. Kag ginghuyog it kinang pobreng balo nak ruhang sinsilyo yang ay mas rako pa kag balor kisa ruto sa ginghuyog it tanan nak naghalar. ⁴ Mas rako kina dahil kag inghuyog it katong iba ay halin yangey sa subra it inra kabuganaan ag bukoey kina ninra kinahangyan. Pero kinang kabading balo ginghuyog gihapon nida kag ida tanang kita ngasing, sa yudo it ida kahirapan.”

Kag mga Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagsira sa Templo (Mateo 24:1-44; Markos 13:1-2)

⁵ Pagkatapos, nag-inistoryahan kag iba sa mga manugsunor ni Hesus it tungor sa Templo, nak kali kuno ay abang ragko ag maganda kag mga bato ag iba pang mga mamahayong dekorasyon nak hinalar it mga tawo. Kada nagsiling si Hesus, ⁶ “Tungor rahang inro nakikita ngasing, maabot kag adlaw nak masisira kinang tanan ag wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong raha.”*

Kag mga Tanra it Pagsira sa Herusalem ag Katapusan it Kalibutan (Mateo 24:3-28; Markos 13:3-33)

⁷ Nagpangutana kag Ida mga manugsunor kang Hesus, “Maestro, sauno kali matatabo ag ni-o kag tanra nak kali ay matataboey?”

⁸ Nagsabat si Hesus:

“Mag-andam kamo agor indi kamo maluko ag mayaag, dahil maramo kag mapali ag magamit it Ako pangayan. Masing sinra, ‘Ako kag Kristo.’ Ag masiling pa sinra nak, ‘Ngasingey kag panahon nak inro inghuhuyat.’ Aya nak gador kamo gisunor sa inra. ⁹ Makakarungog kamo it mga gera ag mga kaguluhan. Aya kamo giparaya-raya sa inro kahadlok, dahil kinahangyan nak matabo anay kina, pero buko pang gador kina kag katapusan.”

¹⁰ Nagsiling pa si Hesus sa inra, “Magera kag mga nasyon ag mga gingharian. ¹¹ Ag marayan kag mga makusog nak linog, mga tigkagutom ag mga sakit sa iba't-ibang lugar. Magkakainggwa pati it mga kahahadlok nak makikita ag mga tanra sa langit.

¹² “Pero bag-o matabo kaling tanan, arakpon anay kamo ag apahira-pan, bag-o iatubang sa mga pinuno it mga sinagoga ag ipapriso. Arayon ra kamo sa atubangan it mga hari ag gobernador dahil sa inro pagsunor sa Ako. ¹³ Imaw kina kag oras nak kamo ay makakapamatuor sa inra it tungor sa Ako.

¹⁴ “Ngani, hanuyusa kag inro mga isip, nak wayaey kamo it dapat kalibgan myentras waya pa it natatabo. Ag aya kamo gikalibog kung ni-o kag inro isabat. ¹⁵ Dahil Ako kag mata-o sa inro it kaayaman sa pagbisaya, ag waya it makakakontra ag makakalaban sa inro, aber usa man sa inra. ¹⁶ Sa oras rang kato, inggwa it mga tawong waya

* 21:6 21:6 Basaha ra sa Jer. 7:1-14.

nagtutu-o sa Ako nak matraidor sa inrong mga nagtutu-o. Imaw ra kag ahimuon it aber intro sariling mga maguyang, mga manghor, mga hali ag mga kaibahan ninro. Ag kag iba pa ngani sa intro ay ipamatay.†¹⁷ Alabanan ra kamo it tanan dahil sa pagsunor ninro sa Ako. ¹⁸ Pero aber usang yugas it intro buhok ay indi mapapagto sa pagkawagit. ¹⁹ Parayan sa intro pagpursige, maaaguman ninro kag kabuhi nak waya't katapusan.

²⁰ “Ugaling, pag nakita ninro nak napalibutaney it mga sundalo kag Herusalem, maaayamaney ninro nak kag pagsira sa syudad ay matataboey. ²¹ Kada pag kali'y matabo, kag mga tawo dili sa Hudeya ay dapat magrayagan papagto sa kabukiran, ag kinang mga asa suyor it syudad ay dapat magliwasey nak raan ag bad-ey gipabalika katong mga sa liwasey. ²² Tanra-e kag mga paandam nak kali dahil imawey kali kag adlaw kung sauno atuparon kag tanang nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor sa pagparusa it Dios sa Herusalem. ²³ Kaluluoy kag mga sabak ag mga nagpapasuso sa mga adlaw nak kato. Dahil maabot kag rakong kahirapan rili ag kag kahangit it Dios ay ipaagom sa inra mga katawuhan. ²⁴ Kag iba ay mamamatay parayan sa tayom it ispada, ag kag iba ay abihagon it ibang mga nasyon. Kag Herusalem ay asiraon ag arayan-rayanan yang it mga buko Hudyo nak waya it pagtu-o sa Dios hastang matapos kag panahon it inra paggahom raha kumporme sa ingtermino it Dios.”

Kag Pagbalik ni Hesus

(Mateo 24:29-35; Markos 13:24-31)

²⁵ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagbisaya, “Makikita kag mga katitingayang tanra sa adlaw, sa buyan ag sa mga bituon. Kag mga tawo sa mga nasyon ay mahahadlok ag mapoproblemahan dahil sa subrang kusog it mga bayor ag dagundong it ragat. ²⁶ Ngani, madidismayo kag mga tawo sa kahadlok ag sa paghuna-huna it paabuton nak matatabo sa kalibutan, dahil kag tanan sa kalangitan ay mahinudong. ²⁷ Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay makikita ninra nak nagpipilhig ag nakatungtong sa rampog nak puno it gahom ag rakong kahimayaan. ²⁸ Pag kag mga bagay nak kali ay nagtunaey, pakusuga kag intro buot ag indi dapat mahadlok, dahil mayungotey kag pagtubos sa intro.”

²⁹ Ag ingtudlo ra sa inra ni Hesus parayan sa usang halimbawa:

“Isipa ninro kag puno it igos ag pati kag ibang mga puno. ³⁰ Pag nakita ninro nak nag-uusborey kag mga rahan, ayamey ninro nak mayungotey kag kwarisma no? ³¹ Imaw ra, pag makita ninro nak natataboey kaling tanang Ako ingsisiling sa intro, maaayaman ninrong mayungotey kag paghari it Dios.

³² “Matuor kaling Ako ingsisiling sa intro. Matatabo kaling tanan bag-o mamatay kag mga buhi pa sa ngasing nak panahon. ³³ Kag langit ag duta ay mawawagit pero kag Ako mga bisaya ay inding gador mawagit.

³⁴ “Ugaling ay mag-andam kamo, sabaling magyamig kag intro pagtu-o dahil sa intro padayon nak pagpangabuhi it malaw-ay, sa pagyinango, ag sa pagpangalibog sa kalibutanhong mga butang, sabaling maabutan kamo it adlaw nak kato ag kamo ay makikibot, ³⁵ tuyar sa usang

† 21:16 21:16 Basaha ra sa Mik. 7:6.

hadop nak narit-ag. Dahil kato ay maabot sa tanang tawo rili sa ibabaw it kalibutan sa oras nak waya ninra giaasahi. ³⁶ Kada ngani maging listo kamo sa tanang oras. Ag magpangamuyo nak kabay pang magkainggwa kamo it kusog nak maraugan kaling tanang matatabo sa inro, agor makakaatubang ag makakamuyat kamo it diretso sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”

³⁷ Adlaw-adlaw ay nagtutudlo si Hesus sa Templo, pero sa gab-i nagliliwas Sida sa syudad ag ruto gipapalipas it gab-i sa Baguntor it mga Olibo. ³⁸ Aga pa kada adlaw, nagtitipon kag mga tawo sa Templo agor magpanimati sa Ida.

22

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG KAG IDA KAMATAYON

Kag Plano it mga Punong Saserdote nak Pagrakop ag Pagmatay kang Hesus

(Mateo 26:1-5; 26:14-16; Markos 14:1-2; 14:10-11; Juan 11:45-53)

¹ Ngasing, mayungotey kag primerong adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa* nak imaw ra kag Kapistahan it Pagkaluwas sa Ehipto.† ² Ag kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan ay naghahanap it parayan kung pauno ninra maipamatay si Hesus. Indi ninra Sida basta-basta maulit dahil nahadlok sinra sa mga tawo.

Kag Pagtraidor ni Judas kang Hesus

(Mateo 26:14-16; Markos 14:10-11)

³ Ngasing, inggamhan ni Satanas si Judas Iscariote nak usa sa doseng disipulos.

⁴ Kada nagpagto sida sa mga Punong Saserdote ag mga Pinunong Gwardya it Templo agor magplano sinra kung pauno nida atraiduron si Hesus. ⁵ Abang kasadya ninra, ag nagkasugot sinra nak ataw-an sida it kwarta. ⁶ Kada tuna it kato, naghanapey si Judas it magandang tyempo nak maita-o si Hesus sa inra mga damot nak medyo patago sa karamuang tawo.

Kag Paghanra nina Hesus sa Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:17-19; Markos 14:12-16)

⁷ It katong unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa, kung sauno inra ing-ihaw kag inughalar nak karnero bilang pagrum-rom sa pagkaluwas sa Ehipto,† ⁸ ingsugo ni Hesus sina Pedro ag Juan sa pagsiling, “Pagtoy, ag ihanra kag ato paninghapon para sa Pista.”

* **22:1** 22:1a o “Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora.” Kag inra pangpaalsa ay lebadora nak sa bisayang Inglis ay “yeast.” Sa suyor it usang domingo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora dahil ingrurumrom ninra nak imaw kag inghuman it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbolo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa.” † **22:1** 22:1b o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang domingo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Pagkaluwas sa Ehipto.” † **22:7** 22:7 o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13 ag Deu. 16:5-6.)

⁹ Ag nagpangutana sinra sa Ida, “Hariin kag Imo gusto nak ihanra namo kato?”

¹⁰ Nagsabat Sida, “Pagsuyor ninro sa syudad makakasapoy kamo it usang kayake nak nagpapas-an it gining. Sunor kamo sa ida, ag sa bayay nak ida asuyuran ¹¹ ay masiling kamo sa tag-iyá, ‘Ingpapapangutana it amo Maestro kung hariin kuno kag ginghanrang kwarto para sa pagkaon Nida sa paninghapon kaibahan kag Ida mga disipulos sa ngasing nak Pista.’ ¹² Ag itudlo nida sa inro kag usang marakong kwarto sa ibabaw nak nakaalistoy. Hagto kamo mahikot it ato akaunon.”

¹³ Nagpanawey sinra ag nakita ngani ninra kag tanan kumporme sa ingsiling ni Hesus. Ag hagto sinra gihikot it paninghapon para sa Pista it Pagrumrom sa Pagkaluwas sa Ehipto.

Kag Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:26-30; Markos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴ It katong makaoney sinra, nag-atubang si Hesus sa lamesa kaibahan kag Ida mga apostoles. ¹⁵ Ag nagsiling Sida sa inra, “Rakong gador kag Ako paghanrom nak makaibhanan kamo sa pagkaon sa paninghapon nak kali it Pista it Pagkaluwas sa Ehipto bag-o Ako magtiis it maramong hirap. ¹⁶ Dahil ingsisiling Nako sa inro, indiey Ako magkaon liwat it kali hastang matupar kag gustong bisayahon it kali sa gingharian it Dios.”

¹⁷ Ag ingbaoy Nida kag usang kupa it inumon nak ubas ag pagkaspasalamat sa Dios ay nagsiling Sida, “Batuna ninro kali, ag mansiginom kamong tanan. ¹⁸ Dahil Ako ingsisiling sa inro, indiey nak gador Ako mag-inom liwat it kaling inumon nak ubas hastang sa pag-abot it gingharian it Dios.”

¹⁹ Pagkatapos, nagbaoy Sida it tinapay, ag nagpasalamat anay sa Dios. Masunor, Ida kali ingbika-biká ag ingpasa sa inra, ag nagsiling, “Kali kag Ako yawas nak Ako ita-o para sa inro. Himu-a ninro kali bilang pagrumrom sa Ako.”

²⁰ Imaw ra pagkatapos ninra't kaon, ingbaoy Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag nagsiling, “Kali kag pamatuor it Bag-ong Kasugtanan parayan sa Ako rugo nak mabubuhos para sa inro. §

²¹ Pero panimati-i Ako! Kag matraidor sa Ako ay rahali ngasing kaibahan Nako nak nakaatubang sa lamesa. ²² Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay mataliwan kumporme sa ingbuot it Dios. Pero kahahadlok kag matatabo sa tawong matraidor sa Ako!”

²³ Ag sinra ay mansigpangutana sa usa'g-usa kung sin-o sa inra kag mahimo it kali.

Kag Pagsuay ray it mga Disipulos Kung Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan

²⁴ Ag nagsusuay ra kag mga disipulos kung sin-o sa inra kag akilay-on nak pinaka-yabaw sa tanan. ²⁵ Ag nagsiling si Hesus sa inra:

“Kag mga hari it mga nasyon nak waya nagkikilaya sa Dios ay inggagahaman kag inra mga nasasakupan nak inggwa it kaisog, ag kag gustong itawag it mga nagpapamuno sa inra ay ‘mga manugbulig sa tawo.’ ²⁶ Pero para sa inro, buko dapat tuyar, kundi kag pinaka-mataas

sa intro ay dapat maging tuyar sa bata nak imaw kag ingsusugo it tanan, ag kag pinuno ay dapat maging tuyar sa usang manugserbisyo. ²⁷ Dahil sin-o aboy kag mas mataas, kato nak nagkakaon sa lamesa o kato nak nagtatahaw? Buko baga katong nagkakaon? Pero, Ako'y rahali sa intro bilang usang manugtahaw.

²⁸ “Kamo kag nagpabilin nak kaibahan Nako sa Ako mga narayanang kahirapan. ²⁹ Kada tuyar sa pag-aman sa Ako it Ako Tatay sa Langit it karapatan nak maggahom sa Ida gingharian, Ako ra kamo aamanan it lugar para raha, ³⁰ agor kamo ay makakakaon ag makakainom raha nak kaibahan Nako. Ag kamo ay maingkor sa mga trono sa paghusgar sa doseng lahi ni Israel.”

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagbalibar ni Pedro
(Mateo 26:31-35; Markos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Ag nagsiling si Hesus kang Pedro, “Simon, Simon, panimati anay. Inghagar ni Satanas nak ikaw ay purbahan, kada ikaw ay pay uyas nak aadagon. ³² Ugaling nagpangamuyo Ako para sa imo agor kag imo pagtu-o ay indi mawagit. Ag pagkatapos it kaling pagpurba sa imo ag nakatagumpaawey ka, pakusuga kag imo mga kaibahan ag kato pang imo magiging hali sa pagtu-o sa Ako.”

³³ Nagsabat si Pedro, “Gino-o, hanra ako nak magnunot sa Imo hastang sa prisuhan ag hastang sa kamatayon.”

³⁴ Pero nagsiling si Hesus sa ida, “Pedro, ingsisiling nako sa imo, isag sa gab-i, myentras waya pa nakakabayo kag manok, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

Kag Ibang mga Tugon ni Hesus sa Ida mga Manugsunor

³⁵ Ag nagpangutana si Hesus sa inra, “Tong papanawon kamo Nako nak waya't rayang kahita, binagtong o sandalyas, nag-agwanta baga kamo?”

“Waya,” sabat ninra.

³⁶ Nagsiling ray si Hesus, “Pero ngasing ay Akoey ingpaparaya sa intro kag intro mga kahita kung inggwa kamo it kina, ag imaw ra kag intro binagtong. Ag kag waya't talibong sa intro, kung kinahangyan ay pabaligyaan sa ida kag ida alimungmong pramas makabakay yang sida it talibong. ³⁷ Dahil Ako ingsisiling sa intro nak kaling nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Ag sida ay ipamutang nak usang kriminal’ ay kinahangyan nak sa Ako matupar, dahil kag mga nakasuyat tungor sa Ako ay inggwa talaga it katuparan.”

³⁸ Ag nagsiling sinra, “Gino-o, muyati, inggwa kami rili it ruhang talibong.”

Ag siling Nida, “Tamaey kina.”

Kag Pagpangamuyo ni Hesus sa Getsemane

(Mateo 26:36-46; Markos 14:32-42)

³⁹ Pagkatapos, tuyar sa batasaney Nida, nagliwas si Hesus sa syudad papagto sa Baguntor it mga Olibo, ag nagnunot sa Ida kag Ida mga disipulos. ⁴⁰ Pag-abot ninra ruto sa inra perming ingpapagtuan, nagsiling Sida sa inra, “Pangamuyuan ninro nak indi kamo maraog it panulay.”

⁴¹ Medyo nagpayado-yado si Hesus it antar sa inra nak maaabot it pagbunggo it bato. Ag ruto Sida ay nagyuhor ag nagpangamuyo,

42 “Tatay, kung Imo abut-on ay bay-a sa Ako kaling rakong hirap nak Ako arayanan. Pero sa gihapon ay buko kag Ako kabubut-on it masusunor kundi kag Imo.”

43 Ag inggwa't nagpakita sa Ida nak usang anghel halin sa langit nak nagpakusog sa Ida buot. 44 Ag dahil sa nababatyagang paghihirap it Ida buot, nagpangamuyo Sida it mas hugot. Kada kag Ida gaos ay nagtikrag sa raga nak pay mga ragkong tuyo it rugo.

45 Pagkatapos it Ida pangamuyo, nagtinrog Sida ag nagbalik sa Ida mga disipulos, ag naabutan sinra nak nakakatuyog dahil sa inra pagkalisor. 46 Ag ingpukaw Nida sinra, “Asing nagkakatuyog kamo? Bangon kamo ag magpangamuyo agor indi kamo maraog it panulay.”

Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane

(Lukas 22:47-53; Mateo 26:47-56; Markos 14:43-50; Juan 18:3-11)

47 Habang nagbibisaya pa si Hesus, nag-abot kag maramong tawo nak ingpapangunahan ni Judas, nak usa sa Ida doseng disipulos. Ingpayungutan nida si Hesus ag ingharuan.

48 Ag siling sa ida ni Hesus, “Judas, atraiduron baga nimo Ako parayan sa haro, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo?”

49 Tong namasran it mga kaibahan ni Hesus kag matatabo, nagsiling sinra, “Gino-o, mapanglaboey baga kami?” 50 Ag inglabo matuor it usa sa inra kag suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas kag tuong talinga it kali.

51 Pero ingsaway sinra ni Hesus, “Tungni kina!” Ag inghuytan Nida kag talinga it kina ag ingpaado.

52 Ag nagsiling si Hesus sa mga Punong Saserdote, mga Pinunong Gwardya it Templo, ag sa mga pinuno it mga Hudyo nak nagpagto agor rakpon Sida, “Ako baga ay tulisan? Asing di raya pa kamong mga talibong ag pamakoy?” 53 Adlaw-adlaw hagto yang Ako kaibahan ninro nak nagtutudlo sa Templo ag waya ninro Ako girakpa ruto, kumo imaw talaga kali kag inro oras, ag imaw ra katong naggagahom sa karuymanan.”

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Mateo 26:69-75; Markos 14:53-54,66-72; Juan 18:15-18,25-27)

54 Ingrakop ninra si Hesus ag ingraya papagto sa marakong bayay it Pinaka-mataas nak Saserdote. Ag nagsunor si Pedro sa inra, ugaling sa mayado-yado sida. 55 Inggwa't mga tawo nak naghaling it kayado ruto sa plasa, ag nag-ingkor sinra sa palibot it kato ag nag-ingkor ra si Pedro sa inra. 56 Ag inggwa't usang suguon nak kabade ruto nak nakamasir sa ida habang sida'y nahahadagan it kayado. Ag kali ay nagsiling, “Kaibahan talaga ni Hesus kaling tawo a!”

57 Pero nagbalibar si Pedro, “Uy, buko nako Sida kilaya Ding!”

58 Marugay-rugay, inggwa ray it usang kayake nak nagsiling, “Usa ra ikaw sa inra a!”

Pero nagbalibar ray si Pedro, “Buko Nong ay!”

59 Pagkalipas it mga usang oras, inggwa gihapon it usa pa nak nagmatugas ag nagsiling, “Talagang kaling tawo ay kaibahan ra Nida dahil sida ay taga-Galileya.”

60 Pero nagbalibar ray gihapon si Pedro, “Nong, waya ako't naayaman rahang imo ingbibisaya!”

Ag sa nak raan, nagbibisaya pa yang sida ay nagbayo kag manok.
⁶¹ Ag nagsauli kag Gino-o ag nagmuyat kang Pedro. Imaw kato, narumruman ni Pedro kag pagbisaya sa ida it Gino-o nak, “Bag-o magbayo kag manok sa gab-ing kali ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”
⁶² Kada nagliwas sida ag pumakatibaw.

Ginglibak ag Gingtampudong si Hesus it mga Gwardya
 (Mateo 26:67-68; Markos 14:65; Juan 19:1-3)

⁶³ Ngasing, ginglibak ag gingtampudong si Hesus it mga gwardya nak nagbantay sa Ida. ⁶⁴ Bag-o ingtabunan ra ninra kag Ida mata ag ingpangutana, “Hala baga, pitlu-a! Si-o kag nagtampudong sa Imo?”
⁶⁵ Ag kung nio-ni-o pang mga mayaing bisaya nak laban kang Hesus kag inra ingsiling.

Kag Pagbistigar kang Hesus it Konseho it mga Hudyo
 (Mateo 26:59-66; Markos 14:55-64)

⁶⁶ Pagkaaga, habang maruyom pa ay nagtipon ray kag Kunseho it mga pinuno it mga Hudyo, kaumir kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan. Ag ingraya it mga gwardya si Hesus ag ingpaatubang sa inra. ⁶⁷ Nagsiling sinra, “Silinggan sa amo kung Ikaw kag ingpromisang Kristo.”

Pero nagsabat si Hesus, “Kung magsiling Ako nak Ako ngani, ay indi ra kamo magpati, ⁶⁸ ag kung kamo kag Ako apangutan-on, ay indi ra ninro Ako'g sabton. ⁶⁹ Pero tuna ngasing, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay maingkorey sa bandang tu-o it Dios nak Makagagahom.”

⁷⁰ Ag kag tanan ay napasiling, “Kada, Imo ing-aako nak Ikaw ay Anak it Dios!”

Nagsabat si Hesus, “Kamoy kag nagsiling nak Ako.”

⁷¹ Kada, napasiling sinra, “Bukoey nato kinahangyan kag iba pang testigo. Narungganey ra nak gador nato halin mismo sa ida yuba.”

23

Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato
 (Mateo 27:1-2,11-14; Markos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Nagpangtinrog kag tanang mga Konsehal* ag ingraya ninra si Hesus kang Gobernador Pilato para husgaran.† ² Sa atubangan it gobernador ing-akusaraney ninra si Hesus sa pagsiling, “Narakop namo kaling tawo nak ingkakaer kag amo mga kasimanwa agor sinra'y magpanggulo. Ag ingbabawalan pa Nida kami nak magbadar it buhis sa Cesar, ag nagsisiling Sida nak Sida mismo kag ingpromisang Kristo nak usang hari.”

³ Pagkatapos, ingpangutana Sida ni Pilato, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”

Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling.”

⁴ Ag pagkatapos nagsiling si Gobernador Pilato sa mga Punong Saserdote ag sa maramong tawo nak nagtinipon ruto, “Waya ako't nakitang kasal-anan sa tawong kali.”

* **23:1** 23:1a o “Sanhedrin.” † **23:1** 23:1b Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang kag inggwa it gahom nak maghusgar it kamatayon ruto.

⁵ Ugaling ay pурсigido nak gador sinra. Siling ninra, “Dahil sa Ida pagpanudlo sa bug-os nak Hudeya ay Ida ingsusugsog kag mga tawo nak magpanggulo. Gingtunaan Nida kinang Ida gingbubuhat ruto sa Galileya ag hasta sa lugar nak kali.”

Gingpaatubang si Hesus kang Herodes Antipas nak Gobernador it Probinsya it Galileya

⁶ Pagkarungog rili ni Gobernador Pilato, nagpangutana sida kung si Hesus ay taga-Galileya. ⁷ Ag pagkasador nida nak si Hesus ay taga-ruto ag nasasakupan Sida ni Gobernador Herodes Antipas, ay ingparaya nida si Hesus kang Herodes nak natabuan ra nak ruto sida sa Herusalem it katong oras rang kato.

⁸ Pagkakita ni Gobernador Herodes kang Hesus, abang kamuot nida dahil sa marugay nak panahon inghahanrom nida nak makita Sida, kumo maramo kag ida narunggan tungor kang Hesus ag nag-aasa ra sida nak makakita it pilang milagro nak Ida ahimuon.

⁹ Ngani, ingpakapangutana nida si Hesus, ugaling wayang gador sida gisabta.[†] ¹⁰ Rahagto ra kag mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan nak nagpapaka-akusar nak gador sa Ida.

¹¹ Inglibak ra Sida ag ing-insulto nina Gobernador Herodes Antipas ag ida mga sundalo. Ag ingsuy-uban ninra si Hesus it marilag nak kapa ag ingpabalik sa Gobernador Pilato. ¹² Ngasing, si Gobernador Herodes ag si Gobernador Pilato nak dati ay magkahangit ay naging mag-amigo tuna it kag adlaw nak kato mismo.

Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon
(Mateo 27:15-26; Markos 15:6-15; Juan 18:39—19:16)

¹³ Ngasing, gingpatawag ni Gobernador Pilato kag mga Punong Saserdote, kag mga pinuno it mga Hudyo ag kag mga tawo. ¹⁴ Ag nagsiling sida sa inra, “Ingraya ninro sa ako kaling tawo bilang usang manugpanguna it gulo sa banwa, pero matapos nako sidang bistigaron sa intro atubangan, waya ako it nakita sa Ida nak sala tuyar sa intro ing-akusar sa Ida. ¹⁵ Imaw ra kag ingsiling ni Gobernador Herodes Antipas, kada ingpabalik ray nida sa ako kaling si Hesus. Waya Sida’t nahimong sala nak ikakaparusa sa Ida it kamatayon. ¹⁶ Ngani, ako yang Sida ipalatigo bag-o buhian.” ¹⁷ Ngasing, bawat Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, kag gobernador ay obligadong papilion kag mga lahi it Hudyo it usang priso nak gusto ninrang paliwason sa prisuhan.

¹⁸ Pero tanan sinra ay nag-inukaw, “Matya kag tawong kina ag paliwason para sa amo si Barabas!” ¹⁹ Kaling si Barabas ay napriso dahil sida ay usa sa mga kaibahan nak naglaban sa gobyerno it Roma raha sa Herusalem, ag imaw ra sa pagmatay it tawo.

²⁰ Nagbisaya liwat si Pilato sa mga tawo ruto, dahil kag gusto nida nak paliwason ay si Hesus. ²¹ Pero nagpakainukaw ray kag mga tawo, “Lansangan Sida sa krus! Lansangan Sida sa krus!”

²² Sa pangtatlong beses, nagsiling si Pilato sa inra, “Asi, niong gador kag Ida nahimong kayainan? Waya ako it nakitang kasal-anan Nida nak ikakaparusa sa Ida it kamatayon. Ipalatigo yangey nako Sida bag-o paliwason.”

[†] 23:9 23:9 Basaha ra sa Isa. 53:7.

²³ Pero lalong nagpakamatugas sinra sa pag-ukaw nak dapat Sidang ilansang sa krus, kada nasunor kag inra kagustuhan. ²⁴ Kada kag ingtaong husgar ni Pilato ay katong inra inghahagar. ²⁵ Ida gingpaliwas katong tawo nak napriso dahil sa paglaban sa gobyerno it Roma ag sa pagmatay it tawo, nak imaw kag inra inghagar nak paliwason. Ag si Hesus ay ida intugyan sa damot it mga malansang sa Ida sa krus, kumporme sa inra kagustuhan.

*Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad
(Mateo 27:32-44; Markos 15:21-32; Juan 19:17-27)*

²⁶ Pagkatapos, ingrayay ninra si Hesus papagto sa liwas it syudad kung hariin Sida ilansang sa krus. Habang sa rayan sinra, inggwa it nasapoy nak usang kayake nak pabisong. Kag ngayan it kali ay si Simon nak taga-Cirene. Gingpigong kali it mga sundalo para ipapas-an sa ida kag krus habang nagsusunor sida kang Hesus.

²⁷ Ag karuramong mga tawo kag nagsinunor kang Hesus. Kaibahan rili kag mga kabading nagtitinibaw ag nagpapanambitan. ²⁸ Ngasing, ingsauli sinra ni Hesus ag ingsiling:

“Mga kabade nak taga-Herusalem, aya ninro Ako gitibawi. Kag inro tibawan ay kag inro sarili ag kag inro mga anak. ²⁹ Dahil maabot kag mga adlaw nak masiling kag mga tawo nak, ‘Maado pa kag mga baog, mga waya nakarayan it panganak, ag kag mga kabading wayang gador nakapasuso!’

³⁰ “Sa panahon nak kato, masiling kag mga tawo sa mga baguntor nak, ‘Rat-ugi yangey kami ag tabunan!’

³¹ “Kung kali ngani ay ingtugutan it Dios nak matatabo sa Ako, sa inro pa ara nak mga lahi it Hudyo? Dahil kung kali kag inra ahimuon sa Ako nak ingpatatuyar sa buhing kahoy, ay dey laloey sa inrong mga lahi it Hudyo nak ngasing kamo ay ingpatatuyarey sa kahoy nak minatay ag uga.”

³² Inggwa ra sinra it ingrayang ruha pa nak mga kriminal agor matyon nak karungan ni Hesus. ³³ Pag-abot ninra sa lugar nak ingtatawag nak “Bungo,” inglansang ninra ruto sa krus si Hesus ag imaw ra katong ruhang kriminal. Kag krus it usa ay asa tu-o ni Hesus, ag kag krus it usa ay asa wala. §

³⁴ Nagsiling si Hesus, “Tatay, patawara sinra, dahil waya ninra naaayami kag inra inghihimo.” Ag ingpartida ninra kag Ida mga suksok parayan sa pagbunot-bunutan.*

³⁵ Kag mga tawo ruto ay nagtitininrog ag nagmumuyat yang, pero kag mga pinuno it mga Hudyo ay naglilibak sa Ida sa pagsiling, “Ingsalbar Nida kag ibang tawo, ngasing asalbaron ra Nida kag Ida sarili kung talagang Sida kuno kag ingpromisang Kristo halin sa Dios, Sida nak Ida Pinili!”

³⁶ Inglibak ra Sida it mga sundalo sa pagta-o sa Ida it maaslom nak ayak nak pay sukà. ³⁷ Kag inra siling, “Kung Ikaw kag Hari it mga lahi it Hudyo salbara kag Imo sarili!”

³⁸ Ag sa ibabaw it Ida krus ay inggwa it nakasuyat,
“KALI KAG HARI IT MGA LAHI IT HUDYO.”

³⁹ Usa sa ruhang kriminal nak nalansang ruto ay nag-insulto ra sa Ida sa pagsiling, “Di бага Ikaw kuno katong ingpromisang Kristo? Salbara kag Imo sarili, pati kami!”

⁴⁰ Pero ingsaway sida it katong usa pa, “Waya бага ikaw nahadlok sa Dios, nak ikaw ay inghusgaran ra it kamatayon? ⁴¹ Tama yang sa ato nak kita ay parusahan it tuyar kali dahil sa ato inghimo, pero kaling tawo ay waya't nahumang sala.”

⁴² Ag nagsiling pa sida, “Hesus, rumruma ako pag Ikaw ay rahagtoy sa Imo gingharian.”

⁴³ Nagsabat si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa imo, ngasingey inunot ka Nako sa Paraiso.”

Kag Pagkamatay ni Hesus

(Mateo 27:45-56; Markos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Pag-abot it alas dose it adlaw, gulping nagruyom kag bug-os nak kadutaan hastang alas tres it hapon. ⁴⁵ Tong mga oras nak kato waya gihadag kag adlaw, ag katong maramoy nak kurtina sa tunga it Sagradong Lugar it Templo ay it yang gulpi't gisi sa tunga. ⁴⁶ Masunor ay nag-ukaw si Hesus it makusog, “Tatay, sa Imo mga damot Ako ingtutugyan kag Ako ispirito!” Pagkasiling Nida it kali nabugto kag Ida ginhawa.

⁴⁷ Ag it katong nakita it Kapitan it usang gatos nak mga sundalo nak imaw kag nagbabantay ruto, ida ingdayaw kag Dios ag napasiling, “Talagang waya't kasal-anan kaling tawo!”

⁴⁸ Ag kag karuramong mga tawo ray ra nak nagtipon ruto agor magmuyat sa paglansang kang Hesus sa krus, pagkakita ninra riling natabo ay nagpinauli nak ingsusuntok kag inra mga rughan sa rakong pagsuli-suli. ⁴⁹ Kag tanang natabo ay nakita ra it mga nagtitinrog sa mayado-yado nak mga nakakakilaya sa Ida ag mga kabade nak nagninunot sa Ida halin pa sa Galileya.

Kag Pagyubong kang Hesus

(Mateo 27:57-61; Markos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰ Ngasing, inggwa't usang kayake nak taga-Arimateya nak usang banwa sa Hudeya. Kag ida ngayan ay si Jose ag sida ay Konsehal sa Templo.† Sida ay maado ag matarong nak tawo. ⁵¹ Aber sida ay Konsehal it Templo, waya sida gikumporme sa inra plano ag sa inra inghimo kang Hesus, dahil sida ay naghuhuyat sa pag-abot it paghari it Dios.

⁵² Nagpagto si Jose kang Gobernador Pilato ag inghagar nida kag yawas ni Hesus. ⁵³ Pagkatapos, ida kali ingbaoy sa krus ag inra ingsaliburburan it yamit nak lino, bag-o ingbutang sa yuyubngan, nak pay kuyba nak ingpatiltil sa abang rakong bato. Waya pang gador dili it nayuyubong. ⁵⁴ Byernes it hapon kato, nak imaw kag Adlaw it Paghanra, dahil matunaey kag Adlaw it Inugpahuway.

⁵⁵ Katong mga kabade nak nagnunot kang Hesus halin sa Galileya ay nagsunor kang Jose, ag nakita ninra kag pagbutang sa yuyubngan it yawas ni Hesus. ⁵⁶ Pagkatapos, nagpinauli sinra ag naghanra it mga

† 23:50 23:50 o “Sanhedrin.”

buyong ag mga pabangyo para gamiton ninra sa pagbalsamo. Pagtuna it Adlaw it Inugpahuway, nagpahuway sinra bilang pagsunor sa Kasuguan.

24

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Mateo 28:1-10; Markos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Pag-abot it adlaw nak Domingo* nagpapanghudag-hudag pa yang, ay nagpagtoy katong mga kabade sa yuyubngan, raya kag mga buyong ag mga pabangyo nak inra inghanra. ² Pag-abot ninra ruto, nakita ninra nak katong batong pangsara sa yuyubngan ay napaligirey. ³ Ag pagsuyor ninra raha nakita ninra nak wayaey kag yawas it Ginoong Hesus.

⁴ Kada myentras ingkakatingayahan pa ninra kali it isip, it yang yuaw kag ruhang kayake nak nakatinrog sa inra tupar. ⁵ Ag dahil sa rakong kahadlok, pinangsubsob ninra kag inra mga uda sa raga. Ingpangutana sinra it kaling mga kayake, “Asing inro inghahanap kag buhi sa lugar it mga minatay? Wayaey Sida rili, dahil nabanhawey Sida! ⁶ Rumruma ninro kag Ida ingsiling sa inro tong ruto pa Sida sa Galileya nak, ⁷ ‘Sida nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay kinahangyan nak traiduron ag ita-o sa damot it mga makasal-anang tawo ag ilansang sa krus, bag-o sa pangtatlong adlaw Sida ay mababanhaw.’ ” ⁸ Ag narumruman matuor ninra kag Ida mga ingsiling.

⁹ Pagbalik ninra halin sa yuyubngan, ingbalita ninra kali sa onseng disipulos ag sa iba pa ninrang kaibahan. ¹⁰ Kaling mga kabade nak nag-uma sa mga apostoles ay si Maria Magdalena, si Juana, si Mariang nanay ni Santiago, ag iba pang mga kabade nak kaibahan ninra. ¹¹ Pero kabi it mga apostoles kaling inra ging-uuma ay inra-inra yang dahil buko kapapati, kada waya sinra gipati sa inra gingsiling.

¹² Sa yudo it kato si Pedro ay nagrayagan papagto sa yuyubngan. Ag pag-abot nida ruto, umukob sida ag nagsil-ip sa suyor, ag kag ida yangey nakita ay kag mga pangsaliburbor nak yamit sa minatay nak hina pa sa dating ingbutangan it yawas ni Hesus. Kada nagpauli sida nak nagpapaka-isip kung ni-o kag natabo.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ruhang Disipulos sa Rayan pa-Emaus *(Markos 16:12-13)*

¹³ Katong adlaw nak kato, inggwa't ruha sa Ida mga disipulos nak nagbabaktas papauli sa usang baryo nak kag tawag ay Emaus, nak kag yado halin sa Herusalem ay mga onseng kilometros. ¹⁴ Sa rayan ay nag-iistoryahan kaling ruha tungor sa tanang natabo. ¹⁵ Habang sinra ay nag-iistoryahan, ingtyamparan sinra ni Hesus ag nagrungan sa inra it panaw. ¹⁶ Nakita ninra Sida, ugaling waya gituguti it Dios nak Sida ay makilayang raan ninra.

¹⁷ Nagpangutana si Hesus sa inra, “Ni-o katong inro ingpapag-istoryahan habang nagbabaktas kamo?”

* **24:1** 24:1 Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Domingo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray.

Ag napapundo sinra nak masubo kag hitsura. ¹⁸ Bag-o nagsabat kag usa sa inra nak kag ngayan ay Cleopas, “Ikaw yangey siguro kag ausang dayo sa Herusalem nak waya nakaayam sa mga natabo ruto sa kaling mga nakalipas nak mga adlaw.”

¹⁹ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, “Niong mga natabo?”

Ag nagsabat sinra, “Tong natabo baga kang Hesus nak taga-Nazaret, nak usang gamhanang propeta sa bisaya ag sa Ida mga inghimo sa atubangan it Dios ag sa tanang mga tawo. ²⁰ Sida ay inghusgaran it kamatayon it amo mga Punong Saserdote ag mga Puno, ag ingpalansang sa krus. ²¹ Pero kami ay nag-asa nak Sida kag matubos sa amo banwang Israel. Ag talagang nagtu-o kami. Ag buko yang kina, ngasing ay pangtatlong adlawey it Ida pagkamatay.

²² “Pero ing-umaan pa kami it pilang kabade nak kaibahan namo it usang buko kapapating istorya. It kuman, abang aga pa kuno sinrang nagpagto sa yuyubngan, ²³ pero wayaey ninra nakita ruto kag Ida yawas. Nagbalik sinra ag kag siling ay nakakita kuno sinra it mga anghel nak nag-uma sa inra nak buhi si Hesus. ²⁴ Kag iba sa amo ay nagpagto ra sa yuyubngan ag kag naabutan ngani ninra ruto ay kumporme sa gingsiling it katong mga kabade. Ag si Hesus ay waya ra ninra nakita.”

²⁵ Ag nagsiling sa inra si Hesus, “Kamong mga mangmang nak mga tawo, nak inggwa’t buko mapatihon nak tagipusuon sa tanang ingsiling it mga propeta! ²⁶ Buko baga kinahangyan nak kag ingpromisang Kristo ay dapat yang nak mag-agom it maramong hirap bag-o mapasa-Ida kag tanang kahimayaan?” ²⁷ Ag ingpahadag sa inra ni Hesus kag tanang bagay tungor sa Ida nak nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, tuna sa Kasuguan ni Moises hastang sa mga suyat it tanang mga propeta.

²⁸ Ngasing ay mayungotey sinra sa baryo nak inra apagtuan, ag si Hesus ay pay mapadayon pa gihapon sa pagbaktas. ²⁹ Ugaling ay ingpakahawiran ninra Sida sa pagsiling, “Rili yangey sa amo dayon dahil haponey ag magab-ey.” Ngani, nagdayon Sida sa inra bayay.

³⁰ Katong Sida ay kaatubangey ninra sa lamesa, ingbaoy Nida kag usang tinapay ag nagpasalamat sa Dios, ingbika-biká Nida kali, bag-o ingta-o sa inra. ³¹ Ag imaw pa yang it pagkamalay ninra nak si Hesus yaki kato. Ag sa nak raan ay gulpi yang Sidang nawagit sa inra atubangan. ³² Ag napasiling sinra sa usa’g-usa, “Kada yaki, tuyar yangey kag pamatyag it ato tagipusuon tong Ida ingpapahadag sa ato kag Sagradong Kasuyatan sa rayan.”

³³ Ag tong oras nak raan nak kato nagginan sinra pabalik sa Herusalem. Pag-abot ruto, naabutan ninra kag onseng apostoles nak tipon, kaibahan kag iba pang mga manugsunor. ³⁴ Ag ingsilingan ninra katong ruhang nag-abot, “Nabanhaw matuor kag Gino-o ag nagpakita Sida kang Simon!” ³⁵ Ag nag-uma ra kaling ruha it natabo sa inra sa rayan papauli sa Emaus ag kung pauno ninra nakilaya si Hesus tong ingbika-biká Nida kag tinapay.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ida mga Disipulos

(Mateo 28:16-20; Markos 16:14-18; Juan 20:19-23; Binuhatan 1:3-8)

³⁶ Habang nagbibisaya pa kinang ruha, si Hesus mismo ay nagyuaw nak nakatinrog sa inra tunga, ag nagsiling, “Kabay pang mapasa-inro kag katiminungan!”

³⁷ Pero abang kakibot ag abang kahadlok ninra dahil kabi ninra ay murto kag inra nakita.

³⁸ Kada nagsiling si Hesus sa inra, “Asing kamo ay nagkakahadlok ag asing sa inro tagipusuon ay inggwa't pagruha-ruha? ³⁹ Muya't ninro kag Ako mga damot ag mga siki agor inro maaayaman nak Ako talaga kali. Huyti Ako ninro agor kamo'y makasiguro. Kag murto ay waya't suká ag unor pero Ako ay inggwa.”

⁴⁰ Pagkasiling Nida it kali, ingpakita Nida sa inra kag Ida mga damot ag mga siki. ⁴¹ Ag habang indi pa gihapon sinra makapati dahil sa inra kasadya ag inra katingaya ay ingpangutana sinra ni Hesus, “Inggwa baga kamo rili it makakaon?” ⁴² Kada nagbaoy sinra it kautoy nak sinugba nak isra ag ingrawat sa Ida. ⁴³ Ingbaton Nida kali ag ingkaon sa inra atubangan.

⁴⁴ Pagkatapos, nagsiling Sida sa inra, “Nagsiling Ako sa inro tong kaibahan pa Ako ninro rili nak tanang nakasuyat tungor sa Ako sa Kasuguan ni Moises, sa mga suyat it mga propeta ag sa mga salmo ay kinahangyan nak matupar.”

⁴⁵ Ag ingbuksan Nida kag inra mga isip agor inra maintyendihan kag Sagradong Kasuyatan. ⁴⁶ Ag katong huli nagsiling ra Sida sa inra, “Tuyar kali kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, kinahangyan nak kag ingpromisang Kristo ay magtiis it maramong hirap ag mamatay, bag-o sa pangtatlong adlaw ay mababanhaw. ⁴⁷ Sa Ida pangayan, dapat nak ibantala sa tanang nasyon, magtuna sa Herusalem, nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag makabaton it kapatawaran. ⁴⁸ Kamo kag makakapamatuor sa mga bagay nak kali. ⁴⁹ Ag tanra-e ninro kali, iparaya Nako kag ingpromisa it Ako Tatay sa inro, kada huyat anay kamo rili sa syudad hastang waya pa napapasa-inro kag gahom nak halin sa ibabaw.”

*Kag Pagraya it Dios kang Hesus sa Langit
(Markos 16:9-20; Binuhatan 1:9-11)*

⁵⁰ Ag ingnunot sinra ni Hesus sa liwas it syudad hastang sa baryo it Betanya kung hariin ingtaas Nida kag Ida mga damot ag ingbendisyunan sinra. ⁵¹ Habang ingbibendisyunan Nida sinra, ingbadaan Nida sinra ag Sida ay gingraya it Dios sa langit. ⁵² Ag Sida ay inra ingdayaw, ag pagkatapos nagbalik sinra pa-Herusalem nak puno't kasadya. ⁵³ Ag ruto, ay permi sinrang nagpapagto sa Templo sa pagdayaw sa Dios.

JUAN KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

APOSTOL JUAN

Si Apostol Juan ag ida manghor nak si Santiago ay mga mangingisra nak imaw kag mga unang ingtawag ni Hesus nak magsunor sa Ida ag maging mga disipulo Nida. Kaling Maadong Balita ay ingsuyat ni Apostol Juan nak usa sa mga disipulo ni Hesus, mga 55 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 85 A.D.) Ing-umir nida kag maramong bagay nak waya gisuyatan nina Mateo, Markos ag Lukas.

Ingsuyat ra ni Juan kag ap-at pang libro nak naumir sa Bag-ong Kasuyatan. Puyra pa dili ay nagsuyat pa sida it tatlong suyat (1-3 Juan) para sa ida mga hali sa pagtu-o. Ag it katong sida ay abang guyangey ay ida ingsuyat kag Pahadag.

Tungor riling Maadong Balita, kali ay gingsuyat ni Juan bilang pagpamatuor tungor sa ida nakita habang sida ay naglilibot kaibahan ni Hesus. Kag importanting gingsiling sa librong kali ay si Hesus nak imaw Kag Bisaya it Dios ay imaw kag Mesiyas ag Manluluwas it tanang mga tawo.

Rili sa ida ingsuyat ay kaumir kag pitong importanting milagro nak inghimo ni Hesus pramas ipakita kung sin-ong gador Sida. Ag Ida ingsiling nak Sida kag rayan, kag inghalinan it kamatuuran, kag nagtata-o it kabuhi, kag nagbabanhaw sa mga minatay, kag pagkaon halin sa langit, kag maado nak manugbantay it karnero, kag puno, kag pwertahan, ag iba pa.

Kag pinaka-bantog nak bersikulo sa Bibliya ay rili ra nakasuyat. (Juan 3:16: Dahil abang rako kag pagpalangga it Dios sa tanang katawuhan sa bug-os nak kalibutan, kada ingta-o Nida kag Ida bugtong nak Anak agor aber sin-o man kag magtu-o sa Ida ay indi magpagto sa kaparusahan, kundi magkaingwa't kabuhi nak waya't katapusan.)

KAG SUYOR IT JUAN

Si Hesu-Kristo nak Imaw kag Ingtatawag nak Bisaya *1:1-18*

Si Juan nak Manugbawtismo ag mga Unang Disipulos *1:19-51*

Kag Ministryo ni Hesus sa mga Katawuhan *2:1—12:11*

Kag Huling Ministryo ni Hesus sa Herusalem *12:12—17:26*

Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Ida Kamatayon *18:1—19:42*

Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni Hesus *20:1—21:25*

Kag Maadong Balita Tungor kang Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni JUAN

SI HESU-KRISTO NAK IMAW KAG INGTATAWAG NAK BISAYA

¹ Sa kauna-unahan, bag-o pa matuga kag tanan ay haley katong usa nak gingtatawag nak Bisaya. Katong Bisaya ay kaibahan it Dios

ag katong Bisaya ay Dios.* ² Tuna pang gador it kato Sida ay haley kaibahan it Dios.

³ Tanang bagay ay natuga parayan sa Ida, ag waya't aber niong natuga kung buko parayan sa Ida. ⁴ Sida kag inghalinan it kabuhi, ag kag kabuhi nak kali ay kag Iwag nak nagpapahadag sa katawuhan. ⁵ Kali kag nagpapahadag sa karuymanan ag inding gador kali mapirdi it karuymanan.

⁶ Inggwa it usang tawo nak ingsugo it Dios nak kag ngayan ay Juan. ⁷ Sida ay ingsugo pramas magpamatuor tungor riling Iwag, agor parayan sa ida pagpamatuor kag tanang tawo ay magtu-o. ⁸ Buko si Juan kaling Iwag kundi sida yang kag ingsugo pramas magpamatuor tungor riling Iwag. ⁹ Kag matuor nak Iwag nak nagpapahadag sa tanang katawuhan ay imaw Sida katong nag-abotey sa kalibutan.

¹⁰ Nagpali Sida sa kalibutan, pero aber kag tanan ay natuga parayan sa Ida, waya gihapon Sida gikilay-a it mga tawo. ¹¹ Nagpali Sida sa Ida sariling banwa, pero waya ra Sida gibatuna it Ida mga kasimanwa. ¹² Ugaling kag tanang mga nagbaton ag nagtu-o sa Ida ay imaw kag ingtaw-an it karapatan nak maging mga anak it Dios. ¹³ Sinra ay naging anak it Dios buko parayan sa inghihimo it mag-asawa, buko dahil sa hanrom yang it yawas ag buko ra dahil sa gingplano it tawo nak magkainggwa it anak, kundi parayan mismo sa kabubut-on it Dios.

¹⁴ Ag kaling Bisaya ay naging tawo, ag sa malip-ot nak panahon ay nagpangabuhi Sida nak kaibahan nato. Nakita nato kag Ida kahimayaan nak imaw kag kahimayaan it bugtong nak Anak it Dios, halin sa Tatay. Sida ay maado nak gador ag kag Ida gingbisaya ay puro matuor.

¹⁵ Nagpamatuor si Juan tungor sa Ida it katong ingbantala nida nak, “Sida kag ako gingpapatungran it katong nagsiling ako sa intro tong una nak, ‘Sida nak paabuton nak kasunor nako ay mas yabaw kisa sa ako, kumo Sida ay rahinaey bag-o pa ako matawo.’ ”

¹⁶ Halin sa kabuganaan it Ida kaaduhan, kitang tanan nak nagtutuo sa Ida ay perming nakakabaton it pagpakamaado nak waya't pagkaubos. ¹⁷ Kag Kasuguan ay ingta-o sa ato it Dios parayan kang Moises, pero kag kaaduhan ag kamatuuran ay napasa-ato parayan kang Hesu-Kristo. ¹⁸ Waya pang gador it tawong nakakita sa Dios, kundi kag bugtong nak Anak yang it Dios, nak Dios ra, nak perming asa Ida tupar ay imaw kag nagpakilaya sa Ida.

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO AG MGA UNANG DISIPULOS

Kag Pagpamatuor ni Juan nak Manugbawtismo

(Mateo 3:3,11-12; Markos 1:2-3; Lukas 3:4,16)

¹⁹ Usang beses, inggwa't mga saserdote ag mga manugbulig sa Templo halin sa lahi ni Levi, nak nagpagto kang Juan. Sinra ay ingsugo it mga pinuno it mga lahi it Hudyo sa Herusalem nak pangutan-on si Juan kung siong gador sida. ²⁰ Waya sida nahadlok nak mag-uma it kaklaruhan, kada nagsiling sida, “Buko ako kag ingpromisang Kristo.”

²¹ Ag ingpangutana ninra si Juan, “Kung buko, ay sin-o ikaw? Ikaw бага si Propeta Elias?”

Nagsabat si Juan, “Buko!”

* 1:1 1:1 Basaha ra sa Hen. 1:1,3,26.

Gingpangutana ray ninra sida, “Ikaw baga katong Propeta nak amo gingpapaabot nak mapali sa kalibutan?”

Sabat nida, “Buko!”

²² Ngani, sida ay inra ray ingpangutana it tuyar, “Ay si-o talaga ikaw? Sabta kami agor inggwa kami it isiling sa mga nagsugo sa amo. Ni-o kag imo masisiling tungor sa imo sarili?”

²³ Nagsabat si Juan, “Ako kag katuparan it gingsiling ni Propeta Isaias it katong una pa nak inggwa’t usang nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran, ‘Tadlunga kag arayanan it Gino-o.’”[†]

²⁴ Kag nagsugo diling mga nagpangutana kang Juan ay mga Pariseo, ²⁵ ag nagpangutana ray sinra, “Kung buko ikaw kag ingpromisang Kristo, o si Elias, o kung buko man ay katong ingpromisang Propeta ay asing nagbabawtismo ka sa mga tawo?”

²⁶ Ingsabat sinra ni Juan, “Ingbabawtismuhan nako kamo sa tubi, pero sa inro tunga ay nagtitinrog kag usang waya pa ninro nakikilaya. ²⁷ Imaw Sida katong gingsiling nako sa inro nak inggwa it usang paabuton, nak aber maghubar it higot it Ida sandalyas ay buko ako angay.”

²⁸ Kali ay natabo sa Betanya sa tabok it Suba it Jordan, kung hariin nagbabawtismo si Juan.

Kag Pag-abot it Kordero it Dios

²⁹ Pagkaaga, nakita ni Juan nak Manugbawtismo si Hesus nak nagpapayungot sa ida, ag nagsiling sida, “Muyati ninro, haley kag Kordero it Dios,[‡] nak amatyon bilang inughalar nak imaw kag mabaoy it kasal-anan it tanang katawuhan! ³⁰ Sida kag Ako gingpapatungran it katong nagsiling ako sa inro tong una nak, ‘Katong tawo nak paabuton nak kasunor nako ay mas yabaw kisa sa ako, kumo Sida ay rahinaey bag-o pa ako matawo.’ ³¹ Ako mismo ay waya’t ayam kung siong gador Sida. Kag ako yang ayam ay nagpaali ako nak nagbabawtismo sa tubi agor Sida ay ipakilaya pati sa ato nasyon nak Israel.”

³²⁻³³ Masunor, nagpamatuor si Juan kung ni-o kag ida nakita. Siling nida, “It kato waya pa ako it ayam kung siong gador Sida. Pero kag Dios nak nagsugo sa ako agor magbawtismo sa tubi ay nagsiling, ‘Kung Sin-o kag imo makita nak ababaan ag atiniran it Ispirito Santo ay imaw kag mabawtismo it Ispirito Santo.’ Ag nakita ngani nako kag Ispirito Santo nak pay tuyar sa usang salumpati nak nagbaba halin sa langit ag nagtiner kang Hesus. ³⁴ Matuor nakita nak gador kina nako, ag ako ingpapamatuuran nak Sidang gador kag Anak it Dios.”

Kag Pagsunor Kang Hesus it Ida Unang mga Disipulos

³⁵ Pagkaaga, rahagto ray si Juan nak Manugbawtismo kaibahan kag ruha sa ida mga manugsunor. ³⁶ Nakita nida si Hesus nak nagrarayan ag nagsiling sida, “Muyati-o, imaw Sida kag Kordero it Dios!”

³⁷ Narunggan kali it katong ruha nidang manugsunor ag nagsunor sinra kang Hesus. ³⁸ Nagsauli si Hesus ag nakita Nida nak sinra ay nagsusunor sa Ida, ag nagpangutana Sida, “Pariin kamo, ni-o kag inro ginghahanap?”

[†] **1:23** 1:23 Isa. 40:3. [‡] **1:29** 1:29 Basaha ra sa Hen. 22:13; Exo. 12:5-7,12-13 ag Isa. 53:7.

Sabat ninra sa Ida, “Rabay, hariin Ikaw gidadayon?” Kag gustong bisayahon it “Rabay” ay “Maestro.”

³⁹ Nagsiling si Hesus sa inra, “Maley, nunot kamo agor matutunrungan ninro.”

Nagnunot ngani sinra ag nakita ninra kag Ida gingdadayunan. Ag tong adlaw nak kato, ruto yangey sinra gidayon dahil it kato ay bandang alas kwatroy it hapon.

⁴⁰ Usa raha sa ruha nak nakarungog kang Juan ag nagsunor kang Hesus ay si Andres. Sida ay hali it usa pang naging disipulo ni Hesus nak kag ngayan ay si Simon Pedro. ⁴¹ Pagkatapos, kag unang inghimo ni Andres ay ginghanap nida kag ida maguyáng nak si Simon, ag ging-umaan nak, “Nakitaey namo kag Mesiyas!” Sa bisayang Griyego kag “Mesiyas” ay “Kristo.” ⁴² Ag gingnunot sida ni Andres kang Hesus.

Ingmuyatan sida ni Hesus ag nagsiling, “Kag imoy ngayan ngasing ay Simon nak anak ni Juan. Tuna ngasing atawagon kang Sepas.” Sa bisayang Griyego kali ay “Pedro” nak kag gustong silinggon ay “bato.”

Kag Pagtawag ni Hesus kana Felipe ag Natanael

⁴³ Pagkaaga, nagdisider si Hesus nak magbalik pa-probinsya it Galileya. Ida inghanap anay katong usang tawo nak kag ngayan ay Felipe ag nagsiling Sida, “Maley, sunor sa Ako.”

⁴⁴ Kaling si Felipe ay taga-Betsayda nak imaw ra kag banwa nina Andres ag Pedro. ⁴⁵ Ginghanap ray ni Felipe kag usang tawo nak kag ngayan ay Natanael. Ag ida ingsiling sida, “Nakitaey namo kag gingpapatungran sa Kasuguan ni Moises, ag imaw ra sa suyat it mga Propeta. Kato yaki ay si Hesus nak taga-Nazaret,[§] nak anak ni Jose.”

⁴⁶ Nagsiling si Natanael, “Asi, inggwa’t maadong tawo nak mahalín sa Nazaret!”

Nagsabat si Felipe, “Maley, muyati anay ngani.”

⁴⁷ Pagkakita ni Hesus kang Natanael nak nagpapayungot sa Ida, siling Nida, “Muyati, hali kag usang matuor nak Israelinhon nak buko radaon kag kabubut-on!”

⁴⁸ Napasiling sa Ida si Natanael, “Asing kilaya Nimo ako?”

Nagsabat si Hesus, “Bag-o pa ikaw tawagon ni Felipe, tong ruto ikaw sa nayayanrungan it puno it igos, nakitaey ka Nako.”

⁴⁹ Nagsabat si Natanael, “Rabay, Ikaw nak gador kag Anak it Dios! Ikaw kag ginghuhuyat nak Hari it Israel!”

⁵⁰ Gingsabat sida ni Hesus, “Dahil yang бага rahang Ako gingsiling nak nakita ka Nako sa nayayanrungan it puno it igos, ikaw ay nagpatey? Mas makatitingaya pang mga bagay kag imo makikita kisa raha!” ⁵¹ Ag nagsiling pa Sida sa inra, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro, makikita ninrong abrido kag langit, ag kag mga

---

§ 1:45 1:45 Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak “taga-Nazaret” (o “Nazarenhon”) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang “taga-Nazaret” ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang “Nazaret” ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo.

anghel it Dios ay nagsasaka ag nagpipilhig sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”*

2

KAG MINISTERYO NI HESUS SA MGA KATAWUHAN

Kag Kasayan sa Banwa it Cana

¹ Pagkalipas it ruhang adlaw nagkainggwa't kasayan sa banwa it Cana sa Galileya. Rahagto kag nanay ni Hesus. ² Ag si Hesus ay imbitado ra ruto kaibahan kag Ida mga manugsunor.

³ It tong naubusan sinra it ayak sa kasayan, nagsuor kang Hesus kag Ida nanay ag nagsiling, “Naubusan kuno sinra it ayak.”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Nanang, aya baga Ako gipangunahe dahil buko pa kali kag tamang oras para matuman kag plano it Dios para sa Ako!”

⁵ Ugaling nagsiling gihapon kag Ida nanay sa mga suguon, “Sunra yang kag Ida isiling sa inro.”

⁶ Ngasing, inggwa ruto it an-om nak maragkong tadyaw nak human sa bato. Kali ay ginggagamit nak tipunan it tubi para sa batasan nak gingsusunor it mga lahi it Hudyo, nak humanon kag inra sarili nak limpyo sa atubangan it Dios. Kag suyor it kada usang tadyaw ay mga beynte hastang treyntang galon nak tubi.

⁷ Siling ni Hesus sa mga suguon, “Pun-a kinang mga tadyaw it tubi.” Ag ingpuno matuor ninra kato hastang sa yuba.

⁸ Pagkatapos, nagsiling Sida sa inra, “Ngasing, hasog kamo rahang tadyaw ag ray-on sa Mayordumo it kaling punsyon.”

Kada nagraya matuor sinra. ⁹ Ag ingtagman it Mayordumo kag dating tubi nak naging ayak, pero waya nida naayami kung hariin halin katong ayak. Kag nakakaayam yang ay katong mga suguon nak naghasog it tubi. Pagkatagam it Mayordumo, ingtawag nida kag kayaking ingkasay, ¹⁰ ag gingsilingan nak, “Sa karamuan kag ingpapainom anay ay kag pinaka-maado nak inumon, ag pagkatapos pag maramoey kag inra nainom ay hingan pa yang ipaliwas kag mahinay nak klase. Pero asing gingpahuli nimo kag pinaka-maadong inumon?”

¹¹ Kaling ginghimo ni Hesus sa Cana sa Galileya ay imaw kag unang milagro nak Ida inghimo. Ag sa tuyar nak parayan ay Ida ingpakita kag Ida kahimayaan, ag nagtu-o sa Ida kag Ida mga manugsunor.

¹² Pagkatapos it kali, nag-us-os si Hesus kaibahan kag Ida nanay, Ida mga hali ag Ida mga manugsunor pa-syudad it Capernaum. Ag ruto sinra gitiner it pilang adlaw.

Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo

(Mateo 21:12-13; Markos 11:15-17; Lukas 19:45-46)

¹³ It kag mayungotey kag Pista it Pagkaluwas sa mga lahi it Hudyo halin sa Ehipto,* nagtukar sina Hesus sa syudad it Herusalem. ¹⁴ Pag-abot ninra ruto nagsuyor si Hesus sa rayaag it Templo, ag nakita Nida nak abang sahoym kag mga nagbabaligya it baka, karnero ag salumpati

* **1:51** 1:51 Kag tawag nak “Anak it Tawo” ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit. * **2:13** 2:13 o “Pista it Pagligar.” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag primerong adlaw it Pista it Tinapay nak Waya’t Pangpaalsa. (Basaha sa Exo. 12:21-27.)

para ihalar ruto, pati kag mga manugbaydo it kwarta. ¹⁵ Naghuman si Hesus it usang latigo nak halin sa pisi bag-o ingpangtabog sinrang tanan paliwas sa rayaag it Templo, pati kag mga karnero ag baka. Ingpangbubo Nida kag mga kwarta it katong mga nagbabaydo ag ingpangbalikwa kag inra mga lamesa.

¹⁶ Ag ingsugo Nida katong mga nagbabaligya it salumpati, “Bay-a ninro kali rili! Ag aya ninro gihimuang merkado kag bayay it Ako Tatay.”

¹⁷ Ngasing, narumruman it Ida mga manugsunor kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling, “Kag Ako subrang pagkabayaka sa Imo bayay, O Dios, ay nagrarayab-rayab nak pay kayado rili sa Ako rughan.”†

¹⁸ Dahil dili, gingsura Sida it mga pinuno it mga Hudyo sa pagsiling, “Asi, ni-o kag Imo maipapakitang tanra nak inggwa Ka’t karapatan nak himuno kali?”

¹⁹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Sira-a ninro kaling templo ag sa sakop it tatlong adlaw ay Ako ray kali itugrok liwat.”

²⁰ Napasiling katong mga pinuno it mga Hudyo, “Aba, kwarantay-sais nak tuig nak gingpatugrok kaling Templo! Ag masiling Ka nak kaya Nimong itugrok liwat sa sakop it tatlong adlaw yang!”

²¹ Pero kag gingsisiling ni Hesus nak templo ay kag Ida yawas. ²² Ngani, tong Sida ay gingbanhaw, narumruman it Ida mga manugsunor kaling Ida gingbisaya. Ag nagpati sinra sa Sagradong Kasuyatan ag sa mga bisaya nak gingsiling ni Hesus.

²³ Habang rahagto pa si Hesus sa Herusalem sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, maramo kag nagtu-o sa Ida pagkakita ninra sa mga milagro nak Ida ginghimo. ²⁴ Pero waya gitugyanan ni Hesus kag Ida sarili sa inra, kumo kilaya Nida kag batasan it katawuhan. ²⁵ Bukoey kinahangyan nak umaan pa Sida it tungor sa kabubut-on it tawo dahil ayamey Nida kag asa buot ninra.

3

Kag Pagpagto ni Nicodemo kang Hesus

¹ Ngasing, inggwa’t usang pinuno it mga Hudyo nak kag ngayan ay Nicodemo. Sida ay kaumir sa sekta it mga Pariseo. ² Usang gab-i, nagpagto sida kang Hesus ag nagsiling, “Rabay, ayam namo nak Ikaw ay usang Manunudlo halin sa Dios, dahil waya’t makakahuman it mga milagro nak Imo ginghuman kung waya nagbubulig sa Imo kag Dios.”

³ Nagsabat si Hesus, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa imo. Hanggat kag tawo ay waya natatawo liwat* ay indi nida maaguman kag paghari it Dios.”†

⁴ Nagpangutana ngasing si Nicodemo, “Pauno matatawo liwat kag usang tawo kung sida ay di edadey? Asi, makakasuyor baga sida liwat sa bituka it ida nanay ag ipuslot ray?”

⁵ Nagsabat si Hesus, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Hanggat kag tawo ay waya natawo parayan sa tubi ag parayan sa

† 2:17 2:17 Basaha ra sa Sal. 69:9. * 3:3 3:3a o “natatawo halin sa ibabaw.” † 3:3 3:3b o “gingharian it Dios.” Sa Bibliyang Griyego, kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios, kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo, ag kung kausa ra ay kag langit kung hariin kag Dios ay naghahari.

Ispirito it Dios ay indi nida maaguman kag paghari it Dios. ⁶ Kag tawo nak ging-anak sa tawunhon nak parayan ay tawo, pero sida nak natawo parayan sa Ispirito it Dios ay ispirituhanon. ⁷ Aya gikatingayahe kaling Ako gingsiling sa imo nak ikaw ay kinahangyan nak matawo liwat. ⁸ Kung kag hangin ngani ay naghuhuyop aber riin gusto it kina, narurungan nato kag paghagunhong it kina pero waya nato naayami kung hariin kina gihalin ag kung hariin kina mapagto. Imaw ra sa tawo nak natawo liwat parayan sa Ispirito it Dios.”

⁹ Nagpangutana ray si Nicodemo, “Pauno kali?”

¹⁰ Gingsabat sida ni Hesus:

“Ikaw ay respitadong Manunudlo it mga Israelinhon, pero waya nimo naiintyendihe kaling mga bagay nak kali! ¹¹ Matuor talaga kaling Ako ingisiling sa imo. Gingtutudlo namo kag amo naayaman ag gingpapamatuuran kag amo nakita. Ugaling waya ninro gibatuna kag amo mga pamatuor. ¹² Kung indi ngani ninro mapatihan kag gingsiling Nako sa inro tungor sa mga bagay nak hali sa kalibutan, pauno ninro apatihan kung isiling Nako sa inro kag mga bagay tungor sa langit?”

¹³ “Waya pang gador it nakasaka sa langit nak puyding mag-uma it tungor ruto, kundi Ako yang nak nagbaba halin ruto, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ¹⁴ Ag tuyar sa pagtaas ni Moises sa nakatulay nak kahoy nak inggwa it usang ingpurmang bronseng sawa,[†] agor kag mga tawo nak magmuyat sa sawang kato ay indi mamatay, ay kinahangyan ra nak Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay itaas ra sa krus. ¹⁵ Kali ra ay agor kag tawo nak matu-o sa Ako ay makakaagom it kabuhi nak waya't katapusan.

¹⁶ “Dahil abang rako kag pagpalangga it Dios sa tanang katawuhan sa bug-os nak kalibutan, kada ingta-o Nida kag Ida bugtong nak Anak agor aber sin-o man kag magtu-o sa Ida ay indi magpagto sa kaparusahan, kundi magkainggwa't kabuhi nak waya't katapusan. ¹⁷ Dahil gingsugo it Dios sa kalibutan kag Ida Anak buko nak para maghusgar sa katawuhan, kundi luwason sinra parayan sa Ida. ¹⁸ Kag tawo nak nagtutu-o sa Ida ay indiey makaagom it kaparusahan it Dios, pero kag tawo nak waya gitutu-o sa Ida ay nahusgaraney it kaparusahan, dahil waya nida gituuhi kag bugtong nak Anak it Dios.

¹⁹ “Ag imaw kali kag gingbay-an it basi it paghusgar sa inra it Dios. Nagpali sa kalibutan kag Iwag, pero mas ginusto pa it mga tawo kag karuymanan kisa sa kahadagan, kumo mayain kag inra mga inghimo. ²⁰ Kag tawo nak gamon sa paghimo it kayainan ay laban sa kahadagan, ag indi sida magsuor raha sabaling mabisto kag ida mayaing inghimo. ²¹ Pero kag tawo nak nasasadyahan sa pagsunor it kamatuuran ay nagsusuor sa kahadagan, agor makikita nak gador nak kag ida maadong buhat ay dahil sa pagsunor sa Dios.”

Kag Pagpamatuor ni Juan nak Manugbawtismo Tungor kang Hesus

²² Pagkatapos it kali, si Hesus ag kag Ida mga manugsunor ay nagbalik sa probinsya it Hudeya. Nagtiner sinra ruto it pilang adlaw habang nagbabawtismo sinra sa mga tawo ruto.

²³ Si Juan ray ra ay ruto sa Enon nak mayungot sa baryo it Salim gibabawtismo, kumo marayom kag tubi rutong suba. Kag mga tawo

[†] 3:14 3:14 Basaha ra sa Bil. 21:9.

ay nagpipinagto agor magpabawtismo. ²⁴ Kali ay bag-o pa mapriso si Juan.

²⁵ Ngasing, nagsinuay-suayan kag mga disipulos ni Juan ag kag usang kalahing Hudyo tungor sa tamang mga parayan it paglimpyo it sarili sa atubangan it Dios. ²⁶ Ag nagpagto sinra kang Juan ag nagsiling, “Rabay, narumruman baga nimo katong tawo nak kaibahan nimo it kato sa tabok it Jordan? Kato bagang imo gingsisiling sa amo? Hina Sida ngasing, nagbabawtismo ra, ag karamuan ay sa Ida'y gipapabawtismo.”

²⁷ Nagsabat si Juan:

“Kag usang tawo ay waya't karapatan nak makahimo it aber ni-o kung buko pagbuot it Dios. ²⁸ Kamo mismo kag makakapamatuor nak kag ako gingsiling ay buko ako kag Kristo, kundi ingsugo yang ako nak mauna sa Ida.

²⁹ “Halimbawa, tuyar sa kasayan, kag kabading kasayon ay para yang sa nobyo. Pero kag abay nak amigo it nobyo nak naghuhuyat ag nagpapanimati sa inra pakasay ay nasasadyahan ra pag narunggan nida kag boses it ida amigo. Ngani, ako ay tuyar sa abay. Ag abang rako kag ako kasadya ngasing dahil haley kag nobyo. ³⁰ Kinahangyan talaga nak Sida ay maitaas ag ako ay sa ubos yang.”

Si Hesus kag Halin sa Langit nak Yabaw sa Tanan

³¹ “Si Kristo ay halin sa langit, kada yabaw Sida sa tanan. Kitang mga tawo nak halin yang sa duta ay para yang sa duta, kada kag ato perming ging-iisip ag gingbibisaya ay kag mga bagay nak tungor sa duta. Pero Sida nak halin sa langit ay yabaw sa tanan. ³² Gingpapamatuuran Nida kag Ida nakita ag narunggan sa langit, pero apila yang kag nagpapati sa Ida. ³³ Si-o man kag nagpapati sa Ida mga bisaya ay nagpapamatuor nak kag mga bisaya it Dios ay matuor. ³⁴ Sida nak ingsugo it Dios ay nagbabantala it mga bisaya it Dios, dahil gingta-o sa Ida it Dios kag tanang gahom it Ida Ispirito.

³⁵ “Gingpapalangga it Tatay kag Anak ag ingtugyan sa Ida damot kag tanang bagay. ³⁶ Kag tawo nak nagtutu-o sa Anak it Dios ay ingwa't kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak waya gisusunor sa Ida ay indi makaagom it kinang kabuhi, kundi kag kahangit it Dios ay mapabilin sa ida nak waya't katapusan.”

4

Gingkakabisaya ni Hesus kag Usang Kabade nak Samaryanhon

¹ Nakaabot sa mga Pariseo nak maramong tawo kuno kag nakaer ni Hesus nak magpabawtismo sa Ida kisa kang Juan, ² aber sa kamatuuran ay buko ra si Hesus kag nagbabawtismo, kundi kag Ida mga disipulos. ³ Pagkarungog ni Hesus nak nasaduraney it mga Pariseo ay naghalin Sida sa Hudeya ag nagbalik pa-Galileya.

⁴ Ugaling sa inra pagbalik ruto ay marayan anay sina Hesus sa probinsya it Samarya. ⁵ Ngani, nakaabot sinra sa usang banwa sa Samarya nak gingtatawag nak Sicar. Kali ay mayungot sa bukir nak gingpapanubli ni Jacob sa ida anak nak si Jose. ⁶ Sa lugar nak kato ay rahagto kag bal-ong nak gingpakutkot ni Jacob. Ag dahil si Hesus

ay napilay it kababaktas Sida ay nag-ingkor sa habig it katong bal-ong. Mga alas dose y kato.

⁷ Marugay-rugay, inggwa ruto't nag-abot nak usang kabade nak Samaryanhon agor magsag-ob. Nagsiling si Hesus sa ida, "Pweding makainom." ⁸ Ngasing ay waya't ibang tawo ruto dahil kag Ida mga manugsunor ay nagpabanwa agor mabakay it pagkaon.

⁹ Nagsabat kag kabade nak Samaryanhon, "Asing Ikaw nak usang lahi it Hudyo ay naghahagar sa ako it tubi, samantalang ako ay usang kabade nak Samaryanhon?" Nasiling kali nida dahil naanraney it mga lahi it Hudyo nak bawal magkaon ag mag-inom it halin sa mga Samaryanhon.

¹⁰ Nagsabat si Hesus, "Kung ayam yang tan-a nimo kung ni-o kag gingtata-o it Dios, ag kung si-o kaling nagsisiling nak, 'Pweding makainom,' ay sabaling ikaw pa it maghagar sa Ako it inumon. Ag ataw-an ka Nako it tubi nak nagtata-o it kabuhi."

¹¹ Ag nagsiling ray kag kabade, "Nong, waya ngani Ikaw it pangtimba ag karurayom kaling bal-ong. Hariin Ikaw mabaoy it kinang tubi nak nagtata-o it kabuhi? ¹² Mas yabaw pa baga Ikaw sa ato Olong si Jacob nak imaw kag nagkutkot it kaling amo bal-ong? Sida ngani mismo'y rili giinom, pati kag ida mga anak ag kag ida mga hadop."

¹³ Nagsabat si Hesus, "Tanan nak nag-iinom it kaling tubi rili ay mauhaw liwat. ¹⁴ Pero si-o man kag mag-inom it tubi nak Ako ita-o ay indiey nak gador mauhaw liwat, kumo kag tubi nak Ako ita-o ay pay magiging tuburan sa suyor it ida tagipusuon nak perming nag-aalimbukar nak nagtata-o it kabuhi nak waya't katapusan."

¹⁵ Siling sa Ida it katong kabade, "Nong, taw-e ako it kinang tubi agor indiey ako mauhaw liwat, ag wayaey ako it pagbalik-balik dili pramas magsag-ob."

¹⁶ Nagsiling si Hesus sa ida, "Pagtoy! Pauli anay ag ray-on dili kag imo asawa."

¹⁷ Sabat it kabade, "Waya ako it asawa."

Siling ray ni Hesus, "Tama matuor kinang imo bisaya nak waya ka't asawa, ¹⁸ dahil nakalimay ka't asawa ag kaling imo ging-iiba ngasing ay buko talaga imo asawa. Matuor talaga kaling imo ingsiling."

¹⁹ Sabat ray it kabade, "Sir, pay sa ako pagmuyat ay propeta raw Ikaw! ²⁰ Asing, kag amo mga ginikanan ay nagdayaw sa baguntor nak kali, pero kamong mga lahi it Hudyo ay nagsisiling nak sa Herusalem yang dapat dayawon kag Dios?"

²¹ Gingsabat sida ni Hesus, "Nang, tan-ay patihan Ako nimo. Mayungotey kag oras nak buko yang sa baguntor nak kali o sa Herusalem ninro adayawon kag Tatay sa langit. ²² Kamong mga Samaryanhon, buko ninro kilaya kag inro gingdadayaw. Pero kilaya namo kag amo gingdadayaw, kumo kag Manluluwas ay halin sa mga lahi it Hudyo. ²³ Pero talagang mayungotey kag oras, ag imawey ngani kali ngasing, nak kag matuor nak mga nagdadayaw sa Tatay sa langit ay madayaw sa Ida sa pagbulig it Ispirito it Dios ag kumporme sa kamatuuran.* Dahil tuyar kag klarong pagdayaw nak ginghahanap it Dios. ²⁴ Kag Dios ay ispirito, kada kag nagdadayaw sa Ida ay

* **4:23** 4:23 o "madayaw sa ispirito ag sa kamatuuran."

kinahangyan nak magdayaw parayan sa pagbulig it Ida Ispirito ag kumporme sa kamatuuran.”

²⁵ Nagsiling ray kag kabade, “Ayam nako nak maabot kag Mesiyas nak gingtatawag ra nak Kristo. Pag-abot Nida, imaw Sida kag mapahadag sa ato it tanang bagay.”

²⁶ Siling pa ni Hesus, “Katong imo gingsisiling nak maabot ay Ako kato nak nagbibisaya sa imo ngasing.”

²⁷ Habang nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida mga manugsunor halin sa banwa, ag natingaya sinra pagkakita sa Ida nak kag Ida kaistorya ay usang kabade. Pero waya sa inra't nagruga-rugang magpangutana kung ni-o kag kinahangyan it kaling kabade, o kung asing gingkakaistorya sida ni Hesus.

²⁸ Ngani, rali-rali it halin katong kabade ag nabilin kag ida gining nak sag-uban. Nagbalik sida sa banwa ag sida ay nagpang-uma-uma sa mga tawo nak, ²⁹ “Maley, muyati ninro kag tawo nak nahulaan kag tanang ako mga ginghimo. Imawey siguro Sida kag ingpromisang Kristo!” ³⁰ Ngani, nagliniwas kag mga tawo sa banwa ag ingpagtuan si Hesus.

³¹ Pagkahalin it katong kabade, ging-aagra si Hesus it Ida mga manugsunor nak magkaon. Siling ninra, “Rabay, kaoney ra.”

³² Pero nagsabat Sida, “Hala, inggwa Ako it pagkaon nak waya ninro naayami.”

³³ Kada, naghinghingan kag Ida mga manugsunor, “Inggwa aboy it nagraya it pagkaon sa Ida?”

³⁴ Ag nagsiling pa si Hesus sa inra, “Kag Ako pagkaon ay kag pagsunor sa kabubut-on it Dios nak nagsugo sa Ako ag kag pagtapos sa Ida gingpapahimo sa Ako. ³⁵ Buko baga kag inro perming gingsisiling ay, ‘Ap-at nak buyan pa bag-o magtig-ani?’ Pero kag Ako gingsisiling sa inro ay muyati kag maramong tawo nak nagpapayungot. Sinra ay pay tuyar sa mga uhay nak nakikita ninrong yukmoyey ag dapat anihoney!

³⁶ “Kag tawo nak nag-aani ay asuhuyan it Dios, ag kag Ida inanihan nak mga tawo ay makakaagom it kabuhi nak waya't katapusan. Kada kag mga nagtanom ag kag mga nag-ani ay magkaibahang makinasadya. ³⁷ Matuor talaga kag kabisayahan nak, ‘Iba kag nagtanom ag iba kag nag-ani.’ ³⁸ Gingsugo Nako kamo agor anihon kag buko ninro pinangabudlayan. Iba kag nagpangabudlay ag kamo kag maani it inra ingpangabudlayan.”

³⁹ Maramong mga Samaryanhon sa banwa nak kato kag nagtu-o kang Hesus dahil sa pamatuor it katong kabade nak, “Ida nahulaan kag tanang ako mga inghimo.” ⁴⁰ Ngani, it katong nakaabot kang Hesus kag mga Samaryanhon ay inra anay inghawiran Sida sa inra lugar. Ag nagpahawir ra Sida ruto it ruhang adlaw. ⁴¹ Maramo pang nagtu-o sa Ida dahil sa Ida mga gingtutudlo.

⁴² Tong huli, siling ninra rutong kabade, “Nagtutu-o kami ngasing, buko yang dahil sa imo mga gingsiling sa amo, kundi dahil kami mismo ay nakarungog sa Ida mga bisaya. Ag ayamey namo nak Sida nak gador kag Manluluwas it kalibutan.”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak it Usang Pinuno

⁴³ Pagkalipas it katong ruhing adlaw, nagpadayon sina Hesus pa-probinsya it Galileya. ⁴⁴ Datey nak gingsisiling ni Hesus mismo nak

kag usang propeta ay waya gitatahura sa ida sariling banwa. ⁴⁵ Pero pag-abot ni Hesus sa Galileya, maado kag pagbaton sa Ida it mga tagaruto, dahil nakita ninra kag Ida ginghimo sa Herusalem it katong pista, kumo sinra ay rahagto rang nagpamista.

⁴⁶ Habang hagto pa sina Hesus sa Galileya, nagpagto ray Sida sa banwa it Cana kung hariin Ida ginghimo nak ayak kag tubi. Habang hagto pa Sida ay inggwa it usang opisyal it Hari nak kag anak nak kayake ay masakit. ⁴⁷ Tong narunggan it kali nak si Hesus ay nag-abot sa Galileya halin sa Hudeya, gingsunson nak raan nida si Hesus ag nagpakitluoy nak pagtuan anay kag ida anak ag paaduhon, dahil kali ay himamatyoney.

⁴⁸ Siling ni Hesus sa ida, “Asing indi kamo magtu-o sa Ako hastang waya kamo nakakakita it mga katitingayang milagro ag tanra?”

⁴⁹ Nagsiling katong pinuno sa Ida, “Gino-o, maluoy Ka sa amo! Nunotey sa ako bag-o pa mamatay kag ako anak.”

⁵⁰ Sabat sa ida ni Hesus, “Hala, pagtoy, naulianey kag imo anak.”

Nagpati matuor katong pinuno sa mga bisaya ni Hesus ag nagpauliey sida. ⁵¹ Habang asa rayan pa sida, gingsapoy-sapoy sida it ida mga suguon ag ging-umaan nak naulianey kag ida anak. ⁵² Ngani, nagpangutana sida sa inra kung niong oras kali nauli-e. Ag nagsabat sinra, “It tahapon, mga ala una it hapon nawagit kag ida sagnat.”

⁵³ Narumruman ngasing it katong tatay nak imaw nak gador kato kag oras tong nagsiling sa ida si Hesus nak, “Naulianey kag imo anak,” kada nagtu-o sida kang Hesus ag pati kag ida tanang panimayay.

⁵⁴ Kali kag pangruhang milagro nak ginghimo ni Hesus sa Galileya ag pareho it tong una ay halin ra Sida sa Hudeya.

5

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Yupog sa Mayapar nak Tipunan it Tubi it Betesda

¹ Waya narugay pagkatabo it kali ay pista ray it mga lahi it Hudyo, kada nagbalik sina Hesus sa Herusalem. ² Ngasing, mayungot sa pwertahan nak rayanan it mga karnero pasuyor sa Herusalem ay inggwa't usang mayapar nak tipunan it tubi. Sa bisayang Hebreo* kali ay gingtatawag nak Betesda, ag inggwa't limang diskanso sa palibot ruto.

³ Ruto sa mga diskanso ay nagtitinipon kag maramong di sakit, tuyar sa mga bulag, paki ag yupog. Ginghuhuyat ninra kag pag-alimbukar it tubi, ⁴ dahil kung kausa kag anghel kuno it Gino-o ay nagpipilhig ag ingkukutaw kag tubi. Ag kag unang makayusong kuno rutong tubi pagkatapos it kutaw it anghel ay mauilian sa aber niong sakit.

⁵ Inggwa ruto it usang tawo nak yupogey sa suyor it treyntay-otsong tuig. ⁶ Pagkakita sa ida ni Hesus, ag pagkaayam Nida nak kaling tawo rabuno ay karugayey nak naghigra ruto, gingpangutana Nida kali, “Gusto baga nimong mauilian?”

⁷ Nagsabat kaling yupog, “Oho Nong, pero waya sa ako it maalsa agor iyusong ako sa tubi pagka-alimbukar. Ag habang nag-iigor ako papagto ay inggway it nauna sa ako.”

* 5:2 5:2 o “Aramnon.”

8 Nagsiling si Hesus sa ida, “Tinrog, ag ray-on kinang imo banig ag magpanaw.”⁹ Ag sa nak raan naulian kaling tawo. Ingraya nida kag ida banig ag pumanaw.

Katong adlaw nak kato ay Adlaw ray it Inugpahuway.[†]

¹⁰ Kada pagkakita it mga pinuno it mga Hudyo riling tawo nak naulian nak bitbitye kag ida banig, sida ay inra gingsura, “Ngasing ay Adlaw it Inugpahuway! Bawal magbitbit it kina!”

¹¹ Pero gingsabat nida sinra, “Katong tawo nak nagpaado sa ako ay imaw kag nagsiling nak, ‘Bitbita kinang imo banig ag magpanaw.’”

¹² Ag gingpangutana ninra sida, “Si-o katong tawo nak nagsugo sa imo nak himuon kina?”

¹³ Ngasing, kaling tawo nak napaado ay waya it maitudlo, kumo abang ramong tawo ruto ag si Hesus ay nakalikawey.

¹⁴ Marugay-rugay, nakita ni Hesus kaling tawo sa suyor it Templo ag Ida gingtugon nak, “Muyati, maadoy ka! Kada tungney kag paghimo it kasal-anan sabaling sa masunor ay mas grabey kag matabo sa imo.”

¹⁵ Ag nagpanaw katong tawo ag nag-uma sa mga pinuno it mga Hudyo nak si Hesus yaki katong nagpaado sa ida.

Kag Nahanungor sa Gahom it Anak it Dios

¹⁶ Dahil nagpaado si Hesus sa Adlaw it Inugpahuway, kada Sida ay ginghingabot it mga pinuno it mga Hudyo. ¹⁷ Pero gingsabat sinra ni Hesus:

“Kag ako Tatay sa langit ay waya nak gador gitutungon it pagtrabaho, kada ako ra ay padayon nak nagtatrabaho.”¹⁸ Imaw kali kung asing lalong gingpakatinguhaan it mga pinuno it mga Hudyo nak matyon Sida. Dahil buko yang nak Ida gingsuway kag inra gingbabawal sa Adlaw it Inugpahuway, kundi gingtawag pa Nida kag Dios nak Ida Tatay mismo. Sa pag-ako Nida nak Tatay Nida kag Dios ay Ida gingpapantay kag Ida sarili sa Dios.

¹⁹ Nagsiling pa si Hesus sa mga pinuno, “Matuor talaga kaling Ako inggisiling sa inro, Ako nak Anak it Dios ay waya it mahihimo sa Ako kagustuhan yang, kundi kung ni-o yang kag Ako nakikita nak ginghihimo it Ako Tatay. Kung ni-o kag Ida ginghihimo, imaw ra kag Ako ginghihimo. ²⁰ Dahil abang palangga Ako it Ako Tatay bilang Ida Anak, kada Ida gingpapakita sa Ako kag tanang Ida ginghihimo. Pero yabaw pa rili kag Ida ipakita sa Ako nak Ako dapat rang himuon, ag kamo ay matitingayang gador. ²¹ Kung paunong kag Ako Tatay ay nagbabanhaw it mga minatay, imaw ra Ako nak Ida Anak ay mata-o it kabuhi kanin-o man Nako but-on.

²² “Ag usa pa, kag Ako Tatay ay indi maghusgar sa katawuhan, kundi gingbutang Nida sa Ako mga damot bilang Ida Anak kag paghusgar.

²³ Kali ay agor Ako nak Ida Anak ay atahuron it tanan, tuyar mismo sa inra pagtahor sa Ako Tatay. Kag waya gitatahor sa Ako nak Ida Anak ay waya ra gitatahor sa Ako Tatay nak nagsugo sa Ako.

²⁴ “Matuor talaga kaling Ako inggisiling sa inro. Si-o man nak nagrurungog sa Ako mga bisaya, ag nagtutu-o sa Ako Tatay nak nagsugo sa Ako ay inggway it kabuhi nak waya't katapusan. Indiey

[†] 5:9 5:9 Kali sa bisayang Hebreo ay “Syabat.” Kaling adlaw ay magtuna sa pagsugbo it adlaw nak Biyernes hastang sa pagsugbo ray it adlaw nak Sabado.

nida matagman kag paghusgar it kamatayon, kundi ida'y nalampasan kali ag ngasing ay asa iday kali.

²⁵ “Matuor talaga kaling Ako ingisiling sa inro. Mayungotey kag oras, ag imawey ngani kali ngasing, nak kag mga tawong pay minatay dahil sa inra kasal-anan ay makakarungog it boses Nako nak Anak it Dios. Ag kag mga makakarungog it kali ay magkakaingwa't kabuhi nak waya't katapusan. ²⁶ Kung paunong kag Ako Tatay kag nagtata-o it kabuhi, Ako ra nak Ida Anak ay gingtaw-an it gahom nak magta-o it kabuhi. ²⁷ Ag kumo Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay gingtaw-an ra it Ako Tatay it karapatan nak magpairay it paghusgar sa tawo.

²⁸ “Aya ninro gikatingayahe kali, dahil maabot talaga kag oras nak marurungan it mga minatay nak asa yuyubngan kag Ako boses, ²⁹ ag sinra'y maliniwas ruto. Kag mga naghimo it maado ay mababanhaw ag makakaagom it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag mga naghimo it mayain ay mababanhaw ag makakaagom it paghusgar nak kaparusahan.

³⁰ “Waya Ako it mahihimo sa Ako kagustuhan yang. Kag Ako paghusgar ay kumporme sa Ako narurungan sa Ako Tatay sa langit, kada kali ay matarong, kumo buko kag Ako sariling kagustuhan kag Ako gingsusunor kundi kag kabubut-on it Ako Tatay nak nagsugo sa Ako.”

Kag mga Nagpapamatuor nak Klaro kag Ging-ako ni Hesus nak Sida ay Anak it Dios.

³¹ Nagpadayon pa si Hesus sa pagbisaya, “Kung Ako yang kag nagpapamatuor tungor sa Ako sarili, baka magsiling kamo nak Ako ay nag-aalsa it sariling bangko! ³² Pero inggwa't ibang nagpapamatuor pabor sa Ako, ag ayam Nako nak kag Ida pagpamatuor ay klaro.

³³ “Inggwa pa ngani kamo it ingsugo nak magpangutana kang Juan nak Manugbawtismo it tungor sa Ako. Ag nag-uma sida it kaklaruhan tungor sa Ako. ³⁴ Buko nak kinahangyan Nako kag pagpamatuor it tawo, pero gingpaparumrom yang Nako kaling gingsiling ni Juan sa inro pramas kamo ay maluwas. ³⁵ Si Juan ay tuyar sa usang nasusugan nak suyo nak naghahadag, ag sa malip-ot nak panahon kamo ay nasadyahan sa ida pagpahadag sa inro kaisipan.

³⁶ “Pero inggwa pa't makakapamatuor tungor sa Ako it yabaw pa sa pagpamatuor ni Juan. Ag kali mismo ay kag mga milagro nak gingpahimo sa Ako it Ako Tatay sa langit nak Ako gingsunor. Kali ay imaw kag nagpapamatuor nak Ako kag Ida ingsugo.

³⁷ “Ag kag Ako Tatay mismo nak nagsugo sa Ako ay nagpapamatuor ra tungor sa Ako. Kag Ida boses ay waya pa nak gador ninro narurunggi, kag Ida hitsura ay waya pa nak gador ninro nakikita, ³⁸ ag waya gititiner sa inro tagipusuon kag Ida mga bisaya dahil waya ninro Ako gituuhi nak imaw kag Ida ingsugo.

³⁹ “Gingpapaka-arayan nak gador ninro kag Sagradong Kasuyatan, dahil nagpapati kamo nak parayan sa inro pag-aray hina ay mapapasa-inro kag kabuhi nak waya't katapusan. Pero kaling mga bisaya it Dios ay imaw kag nagpapamatuor tungor sa Ako. ⁴⁰ Pero indi ra kamo magsunor sa Ako agor makainggwa't kabuhi nak waya't katapusan.

⁴¹ “Waya Ako gihahanap it pagpuri it mga tawo. ⁴² Kung sabagay ay kilaya kamo Nako, ag ayam Nakong indi rang gador kamo magpuri sa Ako, kumo waya kamo it pagpalangga sa Dios. ⁴³ Nagpaali Ako sa pangayan it Ako Tatay, ugaling waya Ako ninro gibatuna. Pero kung inggwa ngani't ibang magpaali sa ida sariling pangayan yang, inabaton ninro. ⁴⁴ Pauno ngani kamo makakatu-o sa Ako ay kag inro yang ra ginghahanap ay kag pagpuri it usa'g-usa imbes nak kag pagpuri nak halin sa Dios?

⁴⁵ “Pero aya ninro giisipa nak Ako kag maakusar sa inro sa atubangan it Ako Tatay. Buko! Kag maakusar sa inro ay si Moises nak nagsuyat it katong Kasuguan nak inro ging-aasaan. ⁴⁶ Kung talagang gingpapatihan ninro si Moises, mapati ra kamo sa Ako dahil kag gingsuyat ni Moises ay tungor sa Ako. ⁴⁷ Pero kung kag Ida mga ingsuyat ay indi ninro mapatihan, pauno pa ninro mapapatihan kag Ako mga bisaya?”

6

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libo nak Tawo (Mateo 14:13-21; Markos 6:30-44; Lukas 9:10-17)

¹ Marugay-rugay, nagtabok sina Hesus sa Ragat it Galileya, nak ingtatawag rang Ragat it Tiberias. ² Nagyanat sa Ida kag maramong mga tawo, dahil nakita ninra kag mga milagro nak ginghuman Nida sa pagpaado sa mga di sakit. ³ Pag-salta nina Hesus ruto, nagtukar Sida sa baguntor kaibahan kag Ida mga manugsunor ag nag-iningkor sinra ruto. ⁴ Mayungotey kato kag Pista it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto.*

⁵ Pagmuyat ni Hesus ay naantaw Nida kag abang ramong tawo nak paabuton papagto sa Ida. Kada nagpangutana Sida kang Felipe, “Hariin ara kita makakabakay it ipakaon rahang mga tawo?” ⁶ Ayamey ni Hesus kag Ida ahimuon, ugaling Ida yang kali gingpangutana kang Felipe agor purbahan Sida kung ni-o kag Ida isabat.

⁷ Nagsabat si Felipe, “Sa karamuon ninra, aber pa siguro kag sweldo it usang tawo para sa wayong buyan† ay kuyang pang ibakay it pagkaon pramas mag-iray sinrang tanan!”

⁸ Si Andres nak manghor ni Simon Pedro, nak usa ra sa Ida mga disipulos ay nagsiling ngasing kang Hesus, ⁹ “Inggwa rili it usang binatilyo nak kag bayon ay limang bilog nak tinapay human sa arina nak sebada,‡ ag ruhang bilog nak tinapahan nak isra. Pero kuyang kali para sa tuyar it ramong tawo.”

¹⁰ Nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Paingkura sinra.” Ruto ay maramoy kag mga hila munon, kada nag-iningkor ra kag tanan. Kag mga kayake pa yang sa inra ay maabotey it mga limang libo. ¹¹ Gingbaoy ni Hesus kinang mga tinapay, ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida ingparti-parti kali hastang nagrampo, bag-o gingpana-o sa mga tawo nak nakaingkor. Imaw ra kag Ida ginghuman sa tinapahan nak isra. Ag kag tanan ay nakakaon ag nabusog.

* 6:4 6:4 o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:21-27.)

† 6:7 6:7 Kali ay 200 denaryo sa inra kwarta. ‡ 6:9 6:9 Kali ay pagkaon it mga mahirap.

¹² Pagkabusog ninrang tanan, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Libot kamo ag pangtipunon kag mga natura agor waya’t mauudak.”
¹³ Ngani, gingtipon ninra kag tanang natura nak binika-bikáng mga tinapay ag isra, ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.

¹⁴ Tong nakita it mga tawo kaling milagro nak ginghimo ni Hesus napasiling sinra, “Imaw talaga siguro Sida katong Propeta nak ato gingpapaabot nak mapali sa kalibutan.” ¹⁵ Namasran ni Hesus nak apiliton ninra Sida nak maging inra hari, kada naglikaw Sida it solo papagto sa mayangkag nak kabukiran.

*Kag Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw it Ragat
 (Mateo 14:22-33; Markos 6:45-52)*

¹⁶ Pagkagab-i, nag-us-os kag mga disipulos ni Hesus papagto sa habig it ragat. ¹⁷ Ruto sinra nagsakay sa rayapang ag nagginan patabok sa syudad it Capernaum. Maruyomey it kato ag waya pa gihapon si Hesus nabalik sa inra. ¹⁸ Tong hagtoy sinra sa yawor nagkusog kag hangin ag nagragko kag humbak.

¹⁹ Pagkagaor ninra nak kag distansya ay mga lima o an-om nak kilometros, nakita ninra si Hesus nak nagpapanaw sa ibabaw it tubi§ papayungot sa inra rayapang. Ag abang kahadlok ninra. ²⁰ Pero sa nak raan nagbisaya si Hesus sa inra, “Aya kamo gikahadlok! Ako kali!”
²¹ Imaw katong masadya ninrang gingpasakay si Hesus. Ag pagkasakay Nida, sa nak raan ay nakaabot sinra sa inra arungguan.

²² Pagkaaga, nasaduran it katong maramong tawo ruto sa tabok it ragat kung hariin gihalin kag mga disipulos nak it gab-i ausa yang kag rayapang sa baybay. Namalayan ra ninra nak waya si Hesus nakasakay sa rayapang kaibahan it Ida mga disipulos, dahil sinra yang kag naghalin. ²³ Inggwa ra it mga barutong halin sa banwa it Tiberias nak nagrayan ruto ag nagpundo mayungot sa lugar kung hariin si Hesus ay nagpasalamat para sa pagpakaon rutong maramong tawo. ²⁴ Kada tong nakita it mga tawo nak wayaey pati ruto si Hesus, sinra ra ay nagsinakay yangey rutong nagrayang mga baruto patabok sa Capernaum, pramas hanapon Sida.

Si Hesus Kag Pagkaon nak Nagtata-o it Kabuhi

²⁵ Pagkakita it mga tawo kang Hesus sa kayudo it ragat, nagpangutana sinra sa Ida, “Rabay, kauno pa Ikaw rili?”

²⁶ Sabat ni Hesus sa inra, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Ginghamap Ako ninro buko dahil naintyendihan ninro kag Ako gingpapakita nak mga milagro, kundi dahil it tahapon nabusog kamo it tinapay nak Ako ingpakaon sa inro. ²⁷ Aya kamo gipakapanghugot-hugot sa paghanap it pagkaon nak marali magpan-os. Kag panghugtan ninro it hanap ay kag pagkaon nak nagtata-o it kabuhi nak waya’t katapusan. Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay imaw kag mata-o sa inro it kaling pagkaon. Dahil gingpamatuuran it Dios nak Tatay nak sa Ako gitaw-an kag karapatan nak magta-o it kali.”

²⁸ Kada, nagpangutana ray sinra sa Ida, “Ay mauno ngasing kami, ni-o kag amo dapat himuon agor amo matutuman kag kabubut-on it Dios?”

²⁹ Nagsabat si Hesus, “Kali kag kabubut-on it Dios. Magtu-o kamo sa Ako nak imaw kag Ida ingsugo.”

³⁰ Nagpangutana ray sinra, “Niong tanra kag Imo mahihimo agor kami ay matu-o sa Imo? Niong milagro kag Imo ahimuon? ³¹ It katong kag amo mga ginikanan ay sa disyerto pa nagkaon sinra it pagkaon nak ingtatawag nak manna, dahil nasusuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Ida sinra gingtaw-an it pagkaon nak halin sa langit.’”*

³² Sabat ni Hesus, “Oho, pero matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Buko si Moises kag nagta-o sa inra it katong pagkaon halin sa langit, kundi kag Ako Tatay. Ag Sida kag nagtata-o it matuor nak pagkaon halin sa langit. ³³ Dahil kaling matuor nak pagkaon nak ta-o it Dios ay katong nagbababa halin sa langit nak nagtata-o it kabuhi sa katawuhan.”

³⁴ Siling pa ninra, “Nong, taw-an sa amo permi kinang pagkaon nak kina.”

³⁵ Sabat ni Hesus, “Ako katong pagkaon nak nagtata-o it kabuhi. Kag tawo nak nagpapayungot sa Ako ay indiey nak gador magutom ag kag tawo nak nagtutu-o sa Ako ay indiey nak gador mauhaw. ³⁶ Pero gingsilingey Nako sa inro nak aber nakitaey ninro Ako, waya gihapon kamo gitu-o. ³⁷ Kag tanang tawo nak gingtata-o sa Ako it Ako Tatay ay mapayungot sa Ako, ag si-o man nak mapayungot sa Ako ay indi Nako gipahalinin.

³⁸ “Dahil nagbaba Ako halin sa langit, buko para tumanon kag Ako kabubut-on, kundi kag kabubut-on it Dios nak nagsugo sa Ako! ³⁹ Ag kali kag Ida kabubut-on, waya’t aber usa sa mga ginta-o Nida sa Ako nak mawawagit, kundi tanan ay Ako abanhawon sa huling adlaw. ⁴⁰ Dahil pagbuot it Tatay sa langit nak aber si-o nak nakakilaya ag nagtu-o sa Ako nak Ida Anak ay magkakainggwa it kabuhi nak waya’t katapusan, ngani sida ay Ako abanhawon sa huling adlaw.”

⁴¹ Nagnginuyob kag mga lahi it Hudyo laban kang Hesus dahil nagsiling Sida, “Ako katong pagkaon nak nagbaba halin sa langit.”

⁴² Siling ninra, “Buko baga kali si Hesus nak anak ni Jose? Di baga kilaya nato kag Ida tatay ag nanay? Asing nasiling Nida nak nagbaba Sida halin sa langit?”

⁴³ Kali kag sabat sa inra ni Hesus:

“Hinugay kamo it nguyob raha! ⁴⁴ Waya’t makakapayungot sa Ako kung sida ay indi gipapayungoton sa Ako it Ako Tatay nak nagsugo. Ag kag mapayungot sa Ako ay Ako abanhawon sa huling adlaw. ⁴⁵ Nakasuyat sa libro it mga Propeta nak, ‘Sinrang tanan ay atudluan it Dios.’† Kada tanang tawo nak nagrurungog ag nagsusunor sa tudlo it Ako Tatay ay nagpapayungot sa Ako.

⁴⁶ “Buko kag Ako gustong bisayahon ay inggwa’t tawo nak nakakita sa Ako Tatay, dahil waya’t nakakita sa Ida puyra yang sa Ako nak naghaling sa Dios. ⁴⁷ Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag tawo nak nagtutu-o sa Ako ay inggwa’t kabuhi nak waya’t katapusan.

⁴⁸ “Ako kag Pagkaon nak nagtata-o it kabuhi. ⁴⁹ Nagkaon kag inro mga ginikanan it manna ruto sa disyerto, ugaling namatay gihapon sinra. ⁵⁰ Pero kaling matuor nak pagkaon nak nagbaba halin sa langit

* **6:31** 6:31 Basaha ra sa Exo. 16:4 ag Sal. 78:24. † **6:45** 6:45 Basaha ra sa Isa. 54:13.

ay haley sa inro ngasing ag kung sin-o man kag makaon it kali ay indiey sida mamatay. ⁵¹ Ngani, Ako kag Buhing Pagkaon nak nagbaba halin sa langit. Ag aber si-o nak makaon it kaling pagkaon ay mabubuhi hastang sa waya't katapusan. Kag pagkaon nak Ako ita-o para sa kabuhi it mga tawo sa kalibutan ay waya't iba kundi kag Ako yawas.”

⁵² Pagkarungog it kali kag mga lahi it Hudyo ay nagdiniskusyunan sa pagsiling, “Pauno maitata-o it kaling tawo kag Ida yawas sa ato pramas kaunon.”

⁵³ Ngani, nagsiling si Hesus sa inra:

“Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay matuor kaling Ako ingisiling sa inro. Kung indi ninro igkaunon kag Ako yawas ag inumon kag Ako rugo ay indi kamo magkainggwa't kabuhi nak waya't katapusan. ⁵⁴ Kag nagkakaon it Ako yawas ag nag-iinom it Ako rugo ay magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan. Ag Ako sida abanhawon sa huling adlaw, ⁵⁵ kumo kag Ako yawas kag matuor nak pagkaon ag kag Ako rugo kag matuor nak inumon. ⁵⁶ Kag tawo nak nagkakaon it Ako yawas ag nag-iinom it Ako rugo ay nagpapabilin sa Ako ag Ako ra ay nagpapabilin sa ida.

⁵⁷ “Kag Dios nak Tatay nak imaw kag inghalinan it kabuhi ay nagsugo sa Ako pramas magpali, ag dahil sa Ida Ako ra ay nabubuhi, ay imaw ra kag nagkakaon sa Ako ay mabubuhi ra dahil sa Ako. ⁵⁸ Ako kag matuor nak pagkaon nak nagbaba halin sa langit, ag kali ay buko tuyar it katong pagkaon nak gingkaon it ato mga ginikanan sa disyerto, ag pagkatapos ay namatay ra gihapon sinra. Kag tawo nak nagkakaon it kaling pagkaon ay magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan.”

⁵⁹ Gingsiling kali ni Hesus sa sinagoga[‡] it katong nagtutudlo Sida sa Capernaum.

Kag Pagbada it Maramong mga Nagsusunor kang Hesus

⁶⁰ Tong narunggan kali it mga nagsusunor kang Hesus, maramo sa inra kag nagsiling, “Abang hirap ra kaling Ida gingbisaya. Sin-o't mabaton it kina?”

⁶¹ Ugaling aber waya't nag-uuma kang Hesus, ayam Nida nak nagnginginyob kinang mga nagsusunor sa Ida diling Ida gingbisaya. Kada nagsiling Sida sa inra, “Napayain baga kamo rili? ⁶² Lalo pa siguro kung makita ninro Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, nak nagpapaibabaw papagto sa Ako inghalinan! ⁶³ Kag Ispirito it Dios kag nagtata-o it kabuhi. Kali ay indi mahimo it tawo. Kag Ako ingbisaya sa inro ay halin sa Ispirito it Dios ag imaw kag nagtata-o it kabuhi nak waya't katapusan. ⁶⁴ Pero inggwa't iba sa inro nak waya gito-o sa Ako.” Nasiling kali ni Hesus dahil tong una pa ay ayamey Nida kung sasin-o kag indi magtu-o sa Ida ag kung si-o kag matraidor.

⁶⁵ Ag siling pa Nida, “Kali kag rason kung asing ingisiling Nako sa inro nak waya't makakapayungot sa Ako kung sida ay indi gipapayunguton sa Ako it Ako Tatay.”

⁶⁶ Pagkasiling Nida it kali, maramong mga nagsusunor sa Ida kag nagbada ag wayaey ginunot-nunot sa Ida pagpanglibutan.

⁶⁷ Ngani, nagpangutana si Hesus sa Ida doseng disipulos, “Gusto ra baga ninrong magbada sa Ako?”

[‡] 6:59 6:59 Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan.

⁶⁸ Nagsabat si Simon Pedro, “Gino-o, kanin-o pa kami marayagan? Ikaw yang kag nagtutudlo it mga bisaya nak nagtata-o it kabuhi nak waya’t katapusan. ⁶⁹ Nagtutu-o kami ag nasisiguro namo nak Ikaw kag Balaan nak halin sa Dios.”

⁷⁰ Nagsabat si Hesus, “Di baga Ako kag nagpili sa inrong dose ag kag usa sa inro ay demonyo?” ⁷¹ Kag Ida gingpapatungran ay si Judas nak anak ni Simon Iscariote, kumo sida ay usa sa dose, ag sa huli sida kag matraidor kang Hesus.

7

Si Hesus ag Kag Ida mga Hali

¹ Pagkatapos it kali, nagpanglibutan sina Hesus sa pagtudlo sa probinsya it Galileya. Inglikawan Nida kag probinsya it Hudeya, dahil ayam Nida nak kag mga pinuno it mga Hudyo ruto ay nagtinguha nak Sida ay matyon. ² It katong mayungotey kag Pista it mga Pasinrungran* it mga lahi it Hudyo, ³ kada nagsiling kang Hesus kag Ida mga hali nak kayake, “Aya giruyog yang dili, nunot sa amo pa-Hudeya agor makikita ra it Imo mga manugsunor ruto kag mga milagro nak Imo ginghihimo. ⁴ Waya it tawo nak gustong mabantog nak kag Ida ginghihimo ay gingtatago. Tatal naghihimoy ra kuno Ikaw it mga milagro, asing indi yangey Nimo ipakita sa tanan?” ⁵ Inra kali gingsiling kang Hesus dahil aber sinrang Ida mga hali ay waya gitutu-o sa Ida.

⁶ Nagsabat si Hesus sa inra, “Waya pa naabot kag tamang oras para matuman kag plano it Dios para sa Ako. Pero sa inro, puyde ninrong himuon kag inro gusto aber ni-o mang oras, ⁷ dahil indi kamo iglabanan it mga tawo rili sa kalibutan. Pero Ako, ay inra alabanan, dahil gingbibisto Nako kag inra ginghihimong mayain. ⁸ Pagtoy, kamo yangey it pamista. Indi anay Ako magpagto dahil buko pa kali kag tamang oras para matuman kag plano it Dios para sa Ako.” ⁹ Ngani, pagkasiling Nida it kali, nagruguay-rugay anay Sida sa Galileya.

Kag Pagtudlo ni Hesus sa Panahon it Pista it mga Pasinrungran

¹⁰ Pero pagkahalin it mga hali ni Hesus papagto sa Pista sa Herusalem, nagpagto ra Sida, pero patago yang ag buko sador it karamuan.

¹¹ Ruto sa Pistahan gingpapaka-hanap Sida it mga pinuno it mga Hudyo, ag nagpipinangutana sinra, “Hariiney Sida?”

¹² Sari-sari kag gingbibisaya it mga tawo tungor kang Hesus. Kag iba’y nagsisiling nak, “Maadong tawo Sida.”

Kag iba ray ra ay nagsisiling nak, “Buko, gingyayaag yang Nida kag mga tawo.” ¹³ Ugaling sikrito yang kag inra pag-istorya, kumo nahadlok ra sinra sa mga pinuno it mga Hudyo.

¹⁴ Kasagsaganey kag Pista it katong nagpagto si Hesus sa Templo ag nagtudlo. ¹⁵ Natingaya kag mga pinuno it mga Hudyo ag napasiling sinra, “Asing kaayo-ayo kaling tawo ay buko ra mataas kag Ida inarayan?”

* **7:2** 7:2 Kag Pista it Pasinrungran kag panahon kung sauno narumruman ninra it katong nagtitiner kag inra mga ginikanan sa mga pasinrungran sa disyerto pagkaliwas ninra sa Ehipto. Ingsiselibrar ninra kaling pista sa tigpu-po sa buyan it Oktubre. (Basaha sa Exo. 23:16.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it mga Pasinrungran.”

¹⁶ Gingsabat sinra ni Hesus, “Kag Ako gingtutudlo ay buko halin sa Ako, kundi halin sa Dios nak nagsugo sa Ako. ¹⁷ Kung talagang kag hanrom it usang tawo ay magtuman sa kabubut-on it Dios, maaayaman nak gador nida kung kag Ako gingtutudlo ay halin sa Dios o sa Ako yang. ¹⁸ Kag tawo nak nagtutudlo it halin sa ida sarili yang, kag ida gusto ay sida yang kag apurihon it mga tawo. Pero kag tawo nak kag ida gusto ay mataw-an it kapurihan kag nagsugo sa ida, sida ay tawo nak masasaligan ag waya sida gipapangrada. ¹⁹ Di baga gingtaw-an kamo ni Moises it Kasuguan? Pero waya sa inro it nagtutuman! Dahil kung kina ay inro ingtutuman, asing nagtitinguha kamo nak matyon Ako?”

²⁰ Nagsabat kag mga tawo, “Kag mayaot ay rahina sa Imo! Nak sin-o kag nagtitinguha nak magmatay sa Imo?”

²¹ Nagsabat si Hesus sa inra, “Tong una ay inggwa Ako't ginghimo nak usang milagro sa Adlaw it Inugpahuway ag ingmayain ninrong tanan. ²² Pero kamo, di baga inggwa ra kamo it ginghihimo sa Adlaw it Inugpahuway tong inro gingtuli kag inro mga anak it katong adlaw nak kato? Gingtuman ninro kali dahil tuna it kato gingtudluan kamo it inro mga ginikanan nak tulion kag inro mga anak nak kayake, ag katong huli ay si Moisesey kag nagsugo sa inro nak tumanon kali sa pangwayong adlaw it pagkatawo it inro mga anak. Ag ngasing, aber kali ay natataon sa Adlaw it Inugpahuway, padayon gihapon nak inghihimo ninro kina. ²³ Kung kag pagtuli gani sa inro mga anak ay ginghihimo ninro sa pangwayong adlaw nak nataon pa sa Adlaw it Inugpahuway, ay asing nahahangit kamo sa Ako dahil ingpaado Nako kag bug-os nak yawas it usang tawo sa Adlaw nak kina? ²⁴ Tungney kag inro paghusgar sa tawo kumporme sa inro nakikitang pangliwas, kundi pangusisa anay it maado agor kag inro paghusgar ay tama.”

Kag Pagpangutana it mga Tawo kung si Hesus kag Ingpromisang Kristo

²⁵ Ngasing, nagpinangutana kag ibang mga taga-Herusalem, “Buko baga kali kag tawo nak gingtitinguhaan it mga pinuno nak matyon? ²⁶ Muyati-o, Sida kinang nagtutudlo sa atubangan it tanan ag waya ra nak gador sinra gililihok laban sa Ida. Nagpapati ra siguro sinra nak imaw Sida kag ingpromisang Kristo! ²⁷ Pero ayam nato kung taga-riin kaling tawo, pero kag ingpromisang Kristo ay waya't nakakaayam kung hariin Sida mahalín.”

²⁸ Kada, gingkusgan ni Hesus kag Ida boses habang Sida ay nagtutudlo sa Templo, “Ah, kilaya baga ninro Ako? Ag ayam ra baga ninro kung taga-riin Ako? Pero matuor waya Ako gipaali dahil sa Ako sariling kagustuhan yang, kundi inggwa't nagsugo sa Ako. Sida ay kag matuor nak Dios ag buko ninro Sida kilaya. ²⁹ Pero kilaya Nako Sida, kumo Ako ay halin sa Ida ag Sida kag nagsugo sa Ako.”

³⁰ Ngani, gusto tan-a Sida nak rakpon it mga pinuno, pero waya sa Ida it nag-ulit dahil waya pa naabot kag tamang oras para matuman kag plano it Dios para sa Ida. ³¹ Pero maramong tawo gihapon kag nagtu-o sa Ida ag napasiling sinra, “Pag mag-abot kag Kristo, yabaw pa aboy kag mga milagro nak Ida ahimuon kisa sa mga nahimoy it kaling tawo?”

³² Narunggan ngasing it mga Pariseo kag gingbibisaya it mga tawo tungor kang Hesus. Kada sinra ag kag mga Punong Saserdote ay nagsugo sa mga gwardya it Templo nak pagtuan Sida ag rakpon.

³³ Ag nagsiling si Hesus, “Malip-ot yangey nak oras nak makaibahan ninro Ako, bag-o Ako magbalik sa nagsugo sa Ako. ³⁴ Sa oras nak kina, ahanapon ninro Ako pero indi ninro Ako makita, dahil indi kamo makapagto sa Ako apagtuan.”

³⁵ Nagpinangutana sa usa'g-usa kag mga pinuno it mga Hudyo, “Hariin ara mapagto kaling tawo asing indi nato Sida makita? Mapagto baga Sida sa mayadong bansa kung hariin inggwa't mga nag-iistar nak mga kalahing Hudyo nak gingpakalat it kato it Dios, ag ruto Sida matudlo sa mga Griyego? ³⁶ Ni-o kag Ida gustong bisayahon dili sa Ida gingsiling nak, ‘Ahanapon ninro Ako pero indi ninro Ako makita,’ ag ‘Indi kamo makapagto sa Ako apagtuan?’ ”

³⁷ Pag-abot it huling adlaw it pista nak imaw talaga kag kapistahan, nagtinrog si Hesus ag nagbisaya it makusog, “Kung kag tawo ay inauhaw, papayunguta sida sa Ako agor mag-inom. ³⁸ Dahil imaw kali kag gingsisiling sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag tawo nak nagtutu-o sa Ako ay inggwa it pay nag-iilig nak tubi halin sa tuburan raha sa ida tagipusuan, nak imaw kag nagtata-o it kabuhi.’ ”† ³⁹ Kag gingsisiling Nida rili ay tungor sa Ispirito it Dios nak mababaton it mga nagtutu-o kang Hesus. Ugaling tong oras nak kato, kag Ispirito it Dios ay waya pa napapasa-inra dahil waya pa natata-o kang Hesus kag kahimayaan parayan sa Ida pagkamatay ag pagkabanhaw.

⁴⁰ Pagkarungog it mga tawo sa mga bisayang kali ni Hesus, nagsiniling kag iba sa inra, “Imaw talaga kali kag Propeta nak ato gingpapaabot.”

⁴¹ Kag iba ray ra ay nagsisiling, “Imaw Sida kag ingpromisang Kristo.”

Pero inggwa ra't iba nak nagsisiling, “Asi, halin baga sa Galileya kag ingpromisang Kristo? ⁴² Di baga nakasiling sa Sagradong Kasuyatan nak kag Kristo ay dapat maghalin sa linya ni Haring David, ag matatawo sa Betlehem kung hariin ra natawo si David?” ⁴³ Ngani, naparti kag mga ging-iisip it mga tawo tungor kang Hesus. ⁴⁴ Kag iba ay gustong iparakop Sida pero waya it nag-ulit sa Ida.

Kag Nahanungor sa Kawar-an it Pagtu-o it mga Pinuno it mga Hudyo

⁴⁵ Nagbalik ngasing katong mga gingsugong gwardya sa mga Punong Saserdote ag mga Pariseo ag sinra ay gingpangutana ninra, “Asing waya ninro giray-a si Hesus rili?”

⁴⁶ Nagsabat kag mga gwardya, “Waya pa nganing gador kami it narunggan nak tawo nak tuyar magbisaya sa Ida!”

⁴⁷ Gingsabat sinra it mga Pariseo, “Pati baga kamo ay nalulukoy ra Nida? ⁴⁸ Nakakitaey baga kamo it aber usang pinuno o Pariseo nak nagtutu-o sa Ida? Waya! ⁴⁹ Pero kaling mga tawo nak waya't nanunungnungan sa Kasuguan ay aparusahan nak gador sinra it Dios!”

⁵⁰ Ngasing, usa sa mga Pariseo ruto ay si Nicodemo nak tong una ay nagpakigkita kang Hesus. Ag nagsiling sida sa inra, ⁵¹ “Buko baga kuntra sa ato Kasuguan nak husgaran kag usang tawo nak waya anay

† 7:38 7:38 Basaha ra sa Isa. 58:11.

nabibistigar agor maayaman kag Ida pagmatarong, ag usisaon kung Sida ay nakasala?”

⁵² Nagsabat sinra kang Nicodemo, “Asi, taga-Galileya ra baga ikaw? Pangusisa sa Sagradong Kasuyatan ag makikita nimo nak waya’t propeta nak mahalín sa Galileya.” ⁵³ [Ag nagpinauliey sinrang tanan sa inra mga bayay.]†

8

Kag Usang Kabade nak Narakop nak Nagpapangawatan

¹ [Ag si Hesus ay nagpagto sa Baguntor it mga Olibo. ² Pagkaaga, nagpapanghudag-hudag pa yang ay nagpagto ray Sida sa Templo. Pinalibutan Sida it tanang mga tawo nak rahagto ag nag-ingkor Sida agor magtudlo sa inra.

³ Ngasing, ingraya it mga Manunudlo it Kasuguan* ag it mga Pariseo kag usang kabade nak narakop nak nagpapangawatan ag gingpatinrog kali sa atubangan ni Hesus. ⁴ Ag nagsiling sinra sa Ida, “Maestro, naabutan namo kaling kabade nak nagpapangawatan. ⁵ Kumporme sa Kasuguan ni Moises kag tuyar nak kabade ay dapat bungguon hastang mamatay. Ni-o aboy kag Imo masisiling dili?”

⁶ Gingsiling kali ninra agor inra purbahan si Hesus pramas mahana-pan Sida it sala.

Pero nagsuong si Hesus ag nagsuyat sa raga sa parayan it Ida tudlo. ⁷ Ag kumo sige pa kag inra kapapangutana sa Ida, nagtinrog Sida ag nagsiling, “Kung si-o sa inro kag waya’t sala ay imaw it mag-una it bunggo sa ida.” ⁸ Bag-o nagsuong ray Sida ag padayon nak nagsuyat sa raga.

⁹ Pagkarungog ninra it kali, usa-usa sinrang naghinalin tuna sa mga maguyang hastang tong huli ay wayaey it nabilin kundi katong kabade yangey nak nagtitinrog sa atubangan ni Hesus.

¹⁰ Nagtinrog Sida ag ingmuyatan it maado katong kabade ag nagsiling, “Kabade, hariiney sinra? Waya baga’t nabilin pramas maghusgar sa imo?”

¹¹ Nagsabat sida, “Gino-o, wayaey po.”

Ag nagsiling ray si Hesus, “Ako ra ay indi maghusgar sa imo. Pauliey ag ayaey gipakasala liwat.”†

Si Hesus kag Iwag it Kalibutan

¹² It katong nagbisaya ray si Hesus sa mga tawo kali kag Ida ingsiling, “Ako kag Iwag it kalibutan. Kag tawo nak nagsusunor sa Ako ay waya gipapangabuhi sa karuymanan, kundi sa kahadagan, dahil kag ida kaisipan ay nahadaganey it iwag nak nagtata-o it kabuhi.”

¹³ Nagsiling sa Ida kag mga Pariseo, “Imo yang ra sarili kag Imo gingpapamatuuran. Ngani, pauno mapatihan kag usang tawo nak nag-aalsa it Ida sariling bangko?”

¹⁴ Pero nagsabat si Hesus, “Aber Ako sarili kag Ako gingpapamatuuran, kag Ako pagpamatuor ay klaro, dahil ayam Nako kung hariin

† **7:53** 7:53 Basaha kag ingsuyat sa ubos it pahina tungor sa Juan 8:11. * **8:3** 8:3 o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.” † **8:11** 8:11 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Juan ay waya naumir sa pagsuyat kag Juan 7:53—8:11. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

Ako gihalin ag kung hariin Ako mapagto. Pero kamo ay waya ninro naayami kung hariin Ako gihalin ag kung hariin Ako mapagto. ¹⁵ Kag inro paghusgar sa tawo ay kumporme yang sa inro tawunhon nak pagmuyat, pero Ako ay waya it ginghuhusgaran nak tawo. ¹⁶ Pero kung Ako kag mahusgar, kag Ako paghusgar ay tama, kumo buko yang Ako kag naghuhusgar kundi kaming ruha it Ako Tatay nak nagsugo sa Ako. ¹⁷ Nakasuyat mismo sa inro Kasuguan nak kag pagpamatuor it ruhang tawo ay gingbibilang nak matuor. ¹⁸ Ako kag usa nak nagpapamatuor tungor sa Ako sarili, ag kag usa pa ay kag nagsugo sa Ako, nak imaw kag Ako Tatay.”

¹⁹ Ngani, nagpangutana sinra sa Ida, “Ay, hariin kag Imo Tatay?”

Nagsabat si Hesus, “Buko ninro kilaya kung sin-o Ako ag aber kag Ako Tatay. Kung talagang kilaya ninro Ako, tan-a'y kilaya ra ninro kag Ako Tatay.”

²⁰ Kaling tanan ay gingbisaya ni Hesus habang nagtutudlo Sida ruto sa inggwa't mga huyugan it mga halar nak kwarta sa rayaag it Templo. Pero waya gihapon it nagrakop sa Ida dahil waya pa naabot kag tamang oras para matuman kag plano it Dios para sa Ida.

²¹ Nagsiling ray si Hesus sa mga Pariseo, “Indiey marugay ag Ako ay mahaliney. Ahanapon nak gador ninro Ako, ag kamo ay mamamatay nak waya pa gihapon napapatawar kag inro mga sala. Ag ruto sa Ako apagtuan ay indi kamo makapagto.”

²² Kada, napasiling kag mga pinuno it mga Hudyo sa usa'g-usa, “Mabikti baga Sida, kada nagsisiling nak, ‘Indi kamo makapagto sa Ako apagtuan?’ ”

²³ Nagsiling pa si Hesus sa inra, “Kamo ay halin dili sa ubos ag Ako ay halin sa ibabaw. Kamo ay gamon dili sa kalibutan ag Ako ay buko. ²⁴ Di baga gingsiling Nako sa inro nak mamamatay kamo nak waya pa gihapon napapatawar kag inro mga sala? Siguradong matatabo kina kung indi kamo magpati nak Ako katong gingsiling nak Ako ay Ako ngani.”

²⁵ Gingpangutana ninra Sida, “Nak si-o ra abi Ikaw?”

Sabat ni Hesus, “It kato pa Nako it kauuma sa inro kung si-o Ako. ²⁶ Maramo Akong masisiling nak panghusgar laban sa inro, ugaling kag Ako yang iuma sa tawo ay kag Ako narunggan halin sa nagsugo sa Ako, ag Sida ay matuor.”

²⁷ Waya ninra naintyendihe nak kag Ida gingbibisaya ay tungor mismo sa Ida Tatay sa langit.

²⁸ Kada nagsiling pa si Hesus, “Pag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay itaas, ay maaayaman ninro nak Ako katong gingsiling nak Ako ay Ako ngani. Ag maaayaman ra ninro nak kag Ako ginghihimo ay buko halin sa Ako kagustuhan yang, kundi kung niong gador kag gingtudlo sa Ako it Ako Tatay. ²⁹ Ag kag Ako Tatay nak nagsugo sa Ako ay kaibahan Nako. Waya nak gador Nida Ako gipabadi, dahil kag Ako yang ginghihimo ay kung ni-o kag Ida namumut-an.”

³⁰ Pagkarungong it mga tawo ruto sa gingbisaya ni Hesus, maramo kag nagtu-o sa Ida.

Kag Nahanungor sa Matuor nak mga Inanak ni Abraham

³¹ Nagsiling ngasing si Hesus sa mga lahi it Hudyo nak nagtu-o sa Ida, “Kung kamo ay mapadayon sa pagsunor sa Ako mga ingtutudlo sa

inro, kamo ay klarong Ako mga manugsunor. ³² Ag maaayaman ninro kag kamatuuran, ag kag kamatuuran ay imaw it mapahilway sa inro.”

³³ Nagsabat sinra, “Kami ay mga inanak ni Abraham ag waya pang gador it nakakaulipon sa amo. Ni-o kaling Imo gingsisiling nak kami ay mahihilway?”

³⁴ Nagsabat si Hesus, “Matuor talaga kaling Ako inggisiling sa inro. Kag tanang nagkakasala ay ulipon it kasal-anan. ³⁵ Kag usang ulipon ay rayan yang sa panimayay, pero kag anak ay rahagto hastang sa waya’t katapusan. ³⁶ Ngani, kung Ako nak Anak it Dios ay imaw it mahilway sa imo, ikaw ay matuorey nak hilway. ³⁷ Ayam nako nak kamo ay mga inanak ni Abraham, pero sa yudo it kina gingtitinguhaan ninrong matyon Ako, dahil indi ninro mabaton kag Ako gingbibisaya. ³⁸ Kag Ako gingbibisaya ay nahanungor sa gingpakita sa Ako it Ako Tatay, pero kamo kag ginghihimo ninro ay kag inro narunggan sa inro tatay.”

³⁹ Nagrason ray sinra sa Ida, “Si Abraham nak gador kag amo inghalinan.”

Siling ni Hesus sa inra, “Kung kamo ay matuor nak mga inanak ni Abraham dapat nagpatuyar tan-a kamo sa ida ginghimo. ⁴⁰ Pero gingtitinguhaan ninrong matyon Ako, Ako nak nag-uuma yang ra sa inro it kamatuuran nak Ako narunggan halin sa Dios. Si Abraham ay waya naghuman it tuyar sa inghuman ninro. ⁴¹ Kag inro ginghimo ay imaw kag inro namat-an sa matuor nak inro inghalinan.”

Sabat ra ninra, “Buko kami mga anak sa liwas! Ausa yang kag amo inghalinan, ag kato ay kag Dios mismo.”

Kag Waya Gibabaton it Kamatuuran ay kang Satan

⁴² Nagsiling pa si Hesus sa mga pinuno it mga Hudyo, “Kung klarong kag Dios kag inro tatay, dapat ingpapalangga ninro Ako, kumo nagpaali Ako halin sa Ida ag haley Ako ngasing. Waya Ako gipaali sa Ako sariling kagustuhan yang, kundi Ako ay Ida gingsugo. ⁴³ Asing indi ninro maintyendihan kag Ako gingbibisaya? Indi ninro maintyendihan dahil indi ninro mabaton kag Ako gingtutudlo sa inro. ⁴⁴ Si Satan talaga kag inro tatay, ag kag inro gingtutuman ay kag Ida mga kagustuhan. Sida ay mamamatay tawo tuna pang gador it kato, ag waya sida it kaayam-ayam sa kamatuuran dahil waya sa ida kag kamatuuran. Pag sida ay nagbibinakak, buko kina katitingaya sa ida dahil batasaney talaga kina nida. Sida ay bakakon ag tatay sida it mga bakakon.

⁴⁵ “Pero dahil kag Ako gingsisiling sa inro ay kag kamatuuran, kada waya ninro Ako gipapatihe. ⁴⁶ Ay nak sin-o sa inro kag makakapamatuor nak nakasala Ako? Di baga waya! Kung imaw, matuor kag Ako gingbibisaya. Pero asing waya ninro Ako gipapatihe? ⁴⁷ Kag tawo nak anak it Dios ay nagrurungog sa mga bisaya it Dios. Pero dahil waya kamo girurungog it Ida mga bisaya, kamoy mismo kag nagpapamatuor nak kamo ay buko Ida mga anak.”

Si Hesus ay Rutoy Bag-o pa Matawo si Abraham

⁴⁸ Nagsabat kinang mga pinuno it mga Hudyo kang Hesus, “Di baga tama kag amo bisaya nak Ikaw ay pay tuyar sa Samaryanhon ag gingsasaniban it mayaot!”

⁴⁹ Nagsabat si Hesus, “Waya Ako gisanibi it mayaot, kundi gingtataw-an Nako it balor kag Ako Tatay sa langit, pero Ako ay inro gingpapaka-pahud-an. ⁵⁰ Waya Nako gihihingabuta kag inro pagpuri sa Ako, pero inggwa it naghahanrom nak himuon kali para sa Ako ag Sida kag mahusgar pabor sa Ako laban sa inro. ⁵¹ Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung sin-o man kag magtuman it Ako mga inghisaya ay indi mamatay.”

⁵² Nagsiling kag mga pinuno it mga Hudyo, “Ngasing, nasisiguroy nak gador namo nak Ikaw ay ingsasaniban it mayaot! Namatay kag amo Olong Abraham, namatay ra kag tanang mga propeta ag masiling Ka nak kung kag tawo ay magtuman it Imo mga bisaya ay indi makaagom it kamatayon. ⁵³ Asi, mas yabaw pa baga Ikaw sa amo ginikanan nak si Abraham? Namatay Sida! Namatay ra kag mga propeta! Ni-o kag Imo pagkaisip sa Imo sarili hay?”

⁵⁴ Nagsabat ray si Hesus, “Kung apurihon Nako kag Ako sarili, waya kina't puyos, pero kag nagpupuri sa Ako ay kag Ako Tatay, ag Sida kag inro gingsisiling nak inro Dios. ⁵⁵ Waya talaga ninro Sida nakikilaya, pero kilaya Nako Sida. Kung kag Ako isiling ay buko Nako Sida kilaya, bakakon ra Ako pareho sa inro. Pero kag kamatuuran ay kilaya Nako Sida ag Ako gingtutuman kag Ida mga bisaya. ⁵⁶ Kag inro ginikanan nak si Abraham ay nasadyahan nak gador pagkaayam nida nak maabot kag adlaw nak Ako ay mapaali sa kalibutan. Matuor nak ingpatihan nak gador nida kali ag sida'y nasadyahan.”

⁵⁷ Kag sabat it mga pinuno ay, “Waya pa ngani Ikaw it singkwentang tuig ag masiling Kang nakitaey Nimo si Abraham!”

⁵⁸ Nagsabat si Hesus, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Bag-o pa natawo si Abraham Ako ay Akoy.”[†] ⁵⁹ Ngani, nagpunpon sinra it mga bato agor amatyon tan-a si Hesus parayan sa pagbunggo, pero nagpasalipor Sida ag nagliwas sa Templo.

9

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Bulag Tuna pa sa Ida Pagkatawo

¹ Habang nagpapanaw sina Hesus, nakita Nida kag usang kayake nak bulagey tuna pa sa ida pagkatawo. ² Ag gingpangutana si Hesus it Ida mga manugsunor, “Rabay, si-o kag nakasala nak imaw kag naging dahilan kung asing kaling kayake ay natawo nak bulag? Sida o kag ida mga maguyang?”

³ Nagsabat si Hesus, “Waya it nakasala sa inra. Pero ging-anak sidang bulag agor parayan sa ida ay maipakita kag gahom it Dios. ⁴ Ngasing ay dapatey natong tumanon kag mga ingpapahimo sa ato it Dios nak nagsugo sa Ako nak magpali, myentras inggwa pa kita it adlaw nak ato mahihimo. Dahil maabot kag gab-i nak indiey kina nato matuman. ⁵ Habang rahali pa Ako sa kalibutan Ako kag Iwag it kalibutan.”

⁶ Pagkasiling ni Hesus it kali, nagruya Sida sa raga ag ginghimo kali nak yunang bag-o gingtampoy sa mga mata it katong bulag. ⁷ Masunor, nagsiling Sida sa bulag, “Pagtoy ag magpangyam-os sa ingkakiligusan nak Siloe.” Kag gustong bisayahon it tawag nak “Siloe” ay “Gingpapagto.” Ngani, nagpagto katong bulag sa ingkakiligusan ag nagpangyam-os, bag-o nagbalik nak nakakakitaey.

[†] 8:58 8:58 Basaha ra sa Exo. 3:14.

⁸ Pagbalik nida, nagsiling kag Ida mga kayungot ag iba pang mga nakakakita sa ida tong sida ay nagpapalimos pa, “Buko’y imaw kali katong kayake nak nagpapalimos anay?”

⁹ Kag siling it iba ay, “Imaw ngani!”

Ag kag siling ray it iba ay, “Buko ay, kahitsura yang siguro nida.”
Pero nagsiling katong kayake, “Oho, ako ngani kato.”

¹⁰ Nagpangutana sinra sa ida, “Ay asing bukoey ka bulag?”

¹¹ Nagsabat ray sida, “Katong tawo nak gingtatawag ninrang Hesus ay naghimo it yunang ag gingtampoy kato sa ako mga mata. Bag-o ging-sugo ako nak magpagto sa ingkakiligusan nak Siloe ag magpangyam-os. Ngani, nagsunor ako, ag ngasing ako ay nakakitaey.”

¹² Nagpangutana ray sinra, “Ay hariiney Sida?”

Sabat nida, “Ilam ngani kung hariiney Sida.”

Kag Pagbistigar it mga Pariseo Rutong Bulag Tungor sa Pagpaado sa Ida

¹³ Pagkatapos, ingraya ninra sa mga Pariseo katong tawo nak dating bulag. ¹⁴ Adlaw it Inugpahuway tong inghuman ni Hesus katong yunang nak gingtampoy sa mata it katong bulag nak Ida napaado.

¹⁵ Gingpangutana ray it katong mga Pariseo katong dating bulag kung pauno sida nakakita. Ag siling nida sa inra, “Gingtampuyan Nida it yunang kag ako mga mata ag pagkatapos nako it pangyam-os, ako ay nakakitaey.”

¹⁶ Siling it ibang mga Pariseo, “Katong tawo ay buko halin sa Dios dahil gingsusuway Nida kag Adlaw it Inugpahuway.”

Pero siling it iba, “Pauno nak kag usang makasal-anan ay makakahimo it tuyar nak mga milagro?” Kada waya sinra nagkausa sa inra ging-iisip tungor kang Hesus.

¹⁷ Ngani, gingpangutana ray ninra katong dating bulag, “Ikaw, ni-o kag imo masisiling tungor riling tawo, kumo ikaw ay napaado kuno Nida?”

Sabat nida, “Sida ay usang propeta.”

¹⁸ Pero waya gihapon gipati kag mga pinuno it mga Hudyo nak kaling kayake ay klarong bulag it katong una ag ngasing pa yang nakakita, hastang waya pa ninra gipatawagan kag ida mga maguyang. ¹⁹ Pag-abot ninra ruto ay gingpangutana sinra, “Imaw baga kali kag inro anak nak inro gingsisiling nak bulag tuna matawo? Ay asing nakakakitaey sida ngasing?”

²⁰ Nagsabat katong mga maguyang, “Ayam namong sida kag amo anak ag talagang bulag sida tong natawo. ²¹ Ugaling buko namo ayam kung asing nakakakitaey sida ngasing o kung si-o kag nagpaado sa ida. Sida yangey kag pangutan-a ninro. Asa hustong edadey sida ag sida yang kag makakasabat para sa ida sarili.”

²² Tuyar kag sabat it ida mga maguyang dahil nahadlok sinra sa mga pinuno it mga Hudyo, kumo nagkausa dati kag mga pinuno nak sin-o man kag mapamatuor nak si Hesus kag ingpromisang Kristo ay iitsapuyra sa sinagoga. ²³ Kada ngani nasiling it ida mga maguyang nak, “Asa hustong edadey sida. Sida’t pangutan-a.”

²⁴ Kada, gingpatawag liwat it mga pinuno katong tawo nak dating bulag ag siling ninra sa ida, “Narurungan ka it Dios, kada uma it

kaklaruhan! Dahil ayam namo nak katong tawo nak nagpaado sa imo ay usang makasal-anan.”

²⁵ Nagsabat katong kayake, “Buko nako ayam kung Sida ay makasal-anan o buko. Kag ako yang ayam ay dati akong bulag ag ngasing ay nakakakitaey ako!”

²⁶ Nagpangutana ray kag mga pinuno, “Ni-o kag Ida ginghimo sa imo? Pauno Nida napaado kag imo mga mata?”

²⁷ Nagsabat sida, “Naumaey nako kina sa inro pero indi kamo magpati sa ako. Asing gusto ray ninrong marunggan liwat? Gusto бага ninrong maging manugsunor ra Nida?”

²⁸ Ag sida ay inra ginglibak, “Ikaw kag manugsunor Nida buko kami! Kami ay mga manugsunor ni Moises! ²⁹ Ayam namo nak nagbisaya kag Dios kang Moises, pero tungor rutong tawo, buko ngani namo ayam kung riin Sida gihalin!”

³⁰ Nagsabat ray katong kayake, “Aba! Katitingaya yaki kali, buko ninro ayam kung riin Sida gihalin pero gingpaado Nida kag ako mga mata! ³¹ Ayam nato nak waya girurungi it Dios kag pangamuyo it mga makasal-anang tawo, pero gingrurungog Nida kag tawo nak nagdadayaw ag nagsusunor sa Ida kabubut-on. ³² Tuna pa tong natuga kag kalibutan, waya pang gador ako it nabalitaan nak inggwa’t nagpaado sa tawong bulag tuna sa ida pagkatawo. ³³ Kung katong tawo ay buko halin sa Dios ay dey indi tan-a Nida kali mahimo.”

³⁴ Gingsabat ninra sida, “Ikaw nak makasal-ananey tuna pa natawo, ay ikaw pa’t matudlo sa amo!” Ag sida ay gingbawalaney ninra nak magsuyor sa sinagoga.

Kag Nahanungor sa Ispirituhanong Pagkabulag

³⁵ Narunggan ngasing ni Hesus nak ingbawalan it mga pinuno katong dating bulag nak magsuyor sa sinagoga. Kada inghanap Nida kali, ag pagkakita rili ay gingpangutana sida, “Nagtutu-o бага ikaw rutong dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo?”

³⁶ Sabat it katong kayake, “Nong, si-o Sida? Silinggan sa ako agor ako’y matu-o sa Ida.”

³⁷ Nagsabat si Hesus, “Nakitaey nimo Sida, ag Sida ay imaw kaling nagbibisaya sa imo ngasing.”

³⁸ Siling it kayake, “Gino-o, nagtutu-o ako sa Imo.” Ag sa nak raan nagdayaw sida kang Hesus.

³⁹ Nagsiling pa gihapon si Hesus, “Ako ay nagpali sa kalibutan agor ibuyag kag mga nagtutu-o sa mga waya nagtutu-o sa Ako. Kag tawo nak nag-aako nak kuyang kag inra kaayam tungor sa kamatuuran ay imaw kag Ako abuligan pramas makakita, ag kag mga naruruyman it isip nak nagsisiling nak sinra ay maayamey sa kamatuuran ay imaw kag mabubulag.”

⁴⁰ Inggwa’t pilang mga Pariseo nak rahagto sa mayungot Nida nak nakarungog diling Ida gingsiling, ag gingpangutana ninra Sida, “Kag Imo бага gustong bisayahon ay mga bulag ra kami?”

⁴¹ Siling ni Hesus sa inra, “Kung ing-aako ninrong mga bulag kamo sa kamatuuran ay waya tan-a kamo it kasal-anan. Pero dahil ingsisiling ninro nak buko kamo bulag, kag gustong bisayahon it kali ay makasal-anan gihapon kamo.”

10

Kag Maadong Manugbantay ag kag Ida mga Sinakupang Karnero

¹ Nagpadayon pa si Hesus sa pagbisaya:

“Matuor talaga kaling Ako inggisiling sa inro. Kag waya nagrayan sa pwertahan it kulungan it mga karnero, kundi nagtakyas yang sa kuray ay usang mananakaw ag tulisan. ² Pero kag nagrayan sa pwertahan it kulungan ay imaw kag manugbantay it mga karnero. ³ Kag pwertahan ay ingbubuksan it gwardya para sa ida yang. Ag kilaya it ida mga karnero kag ida boses, kada pag sinra ay ida ing-aayaba sa inra sariling ngayan, ay nagsusunor sinra paliwas.

⁴ “Pag napaliwasey nida kag mga karnero ay mauuna sida habang nagsusunor sinra, dahil kilaya ninra kag ida boses. ⁵ Pero indi sinra magsunor sa ibang tawo, kundi narayagan sinra papayado sa ida, dahil buko ninra kilaya kag ida boses.”

⁶ Kaling istorya ni Hesus ay waya naintyendihe it mga nagrurungog dahil inggwa't marayom nak gustong bisayahon.

⁷ Kada, gingsiling pa ni Hesus sa inra, “Matuor talaga kaling Ako inggisiling sa inro. Ako kag pwertahan it kulungan nak gingrayanan it mga karnero. ⁸ Katong tanan nak nag-abot nak nauna sa Ako ag nagsiling nak sinra kuno ay mga manugbantay ay mga mananakaw ag tulisan. Pero waya sinra gisunra it Ako mga karnero. ⁹ Ako kag Pwertahan. Si-o man kag nagsusuyor parayan sa Ako ay maluluwas. Sida ay pay tuyar sa karnero nak puyding makasuyor ag makaliwas ni-o mang oras, ag makakakita it maadong sabsabon.

¹⁰ “Kag mananakaw ay nagsusuyor yang agor magpanakaw, mag-pangmatay ag magpangsira. Pero Ako ay nagpaali agor taw-an kag katawuhan it kabuhi nak waya't katapusan ag pagpangabuhi nak mabugana.

¹¹ “Ako kag Maadong Manugbantay.* Kag Maadong Manugbantay ay hanra nak magta-o it Ida kabuhi alang-alang sa Ida mga karnero. ¹² Kag usang suhuyan nak manugbantay, pag nakikita nida nak nagpapayungot kag ilahas ay narayagan nak raan sida ag inabadaan kag mga karnero, dahil buko sida kag matuor nak manugbantay ag tag-iyá it mga karnero. Kada nasisiba it mga ilahas kag ibang mga karnero ag kag iba ay nagkakayaag sa kahadlok. ¹³ Sida ay narayagan dahil sida ay suhuyan yang, ag waya sida it matuor nak pagkabayaka sa mga karnero.

¹⁴ “Ako kag Maadong Manugbantay. Kilaya Nako kag Ako mga sinakupang karnero ag kilaya ra ninra Ako, ¹⁵ tuyar sa pagkakilaya Nako sa Ako Tatay ag pagkakilaya Nida sa Ako. Ag hanra ra Ako nak ita-o kag Ako kabuhi alang-alang sa inra. ¹⁶ Ag inggwa pa Ako it ibang mga karnero nak waya pa nakakasuyor riling kulungan. Kinahangyan ra nak maraya Nako sinra rili. Apatihan ra ninra kag Ako boses ag sinra ay mapapabilang sa Ako mga sinakupan. Ag sinrang tanan ay magiging usang grupo yangey ag Ako yang kag inra magiging Manugbantay.

¹⁷ “Palangga Ako it Ako Tatay sa langit dahil Ako ay nakahanra nak magta-o it Ako kabuhi, agor pagkatapos ay mabubuhi ray Ako. ¹⁸ Waya't makakabaoy it Ako kabuhi dahil Ako mismo kag nagta-o it

* **10:11** 10:11 Basaha ra sa Sal. 23:1 ag Isa. 40:11.

kali. Inggwa Ako't gahom nak ita-o ag bawion kali. Imaw kali kag sugo sa Ako it Ako Tatay.”

¹⁹ Dahil diling ingbisaya ni Hesus, iba't-iba ray kag ing-iisip it mga pinuno it mga Hudyo. ²⁰ Maramo sa inra kag nagsiling, “Nagbubuangy Sida ag ingsapianey it mayaot! Asing mapanimati kita sa Ida?”

²¹ Pero kag iba ay nagsiling, “Buko kina bisayahon it usang nasapian it mayaot. Asi, makakapaado it bulag kag mayaot?”

Wayang Gador Gitu-o kag mga Pinuno it mga Hudyo nak si Hesus kag Ingpromisang Kristo

²² Ngasing ay tigyamig ray ag imaw kag Pista it Paghalar Liwat it Templo sa Herusalem. ²³ Hagto ra si Hesus ag nagpapanaw-panaw Sida sa rayanan it Templo nak ingtatawag nak diskanso ni Solomon. ²⁴ Nagtinipon sa Ida palibot kag mga lahi it Hudyo ag nagpinangutana, “Hastang sauno Nimo itago sa amo kung sin-ong gador Ikaw? Silinggan sa amo kung Ikaw talaga kag ingpromisang Kristo.”

²⁵ Nagsabat si Hesus, “Gingsilinganey kamo Nako, pero waya gihapon kamo gipati. Kag mga milagro nak Ako ginghimo sa pangayan it Ako Tatay sa langit ay imaw kag nagpapamatuor kung sin-o Ako. ²⁶ Pero waya kamo gipati dahil buko kamo kamo kaumir sa Ako mga sinakupang karnero. ²⁷ Kag Ako mga karnero ay nagrurungog sa Ako boses. Kilaya Nako sinra, ag inra Ako gingsusunor. ²⁸ Ako sinra gingtataw-an it kabuhi nak waya't katapusan ag indiey nak gador giparusahan sinra sa impyerno. Ag waya it makakaagaw sa inra hali sa Ako mga damot. ²⁹ Kag Ako Tatay nak imaw kag nagta-o sa Ako it kaling Ako mga sinakupan, ay yabaw kag Ida gahom sa tanan. Ag sinra ay indi maagaw sa Ida damot. ³⁰ Dahil Ako ag kag Ako Tatay ay ausa.”

³¹ Katong narunggan kali it mga pinuno it mga Hudyo ay nagpunpon ray sinra it bato agor matyon Sida parayan sa pagbunggo. ³² Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Maramong mga maadong buhat halin sa Ako Tatay kag Ako gingpakita sa inro. Hariin sa Ako mga ginghimo kag inro inghimong rason pramas bungguon Ako?”

³³ Gingsabat Sida it mga pinuno it mga Hudyo, “Buko dahil sa Imo mga maadong buhat kada abungguon Ka namo, kundi dahil gingpasipalahan Nimo kag Dios! Ikaw nak tawo yang ay nagsisiling nak Ikaw ay Dios.”

³⁴⁻³⁵ Pero ingsabat sinra ni Hesus, “Kamo kag nagbabaliwaya kung ni-o kag nakasiling sa Sagradong Kasuyatan, dahil nakasuyat it kato kag tungor sa mga pinuno nak ingbutang it Dios sa inro mga ginikanan pramas ray-on sa inra kag mga bisaya it Dios nak nagsisiling, ‘Atawagon kamo Nako nak “mga dios,” kamong mga anak it Pinakamataas nak Dios.’† Ag ayam ninro nak kag Sagradong Kasuyatan ay indi puyding bag-uhon. ³⁶ Kada mas karapat-dapat nak Ako ay tawagong Anak it Dios, Ako nak ingtaw-an it karapatan ag ingsugo nak magpali sa kalibutan. Ngani, asing inro gingsisiling nak Ako ay nagpapasipala sa Dios? ³⁷ Kung waya Nako gihihimu-a kag kabubut-on it Ako Tatay, hala, aya ninro Ako gituuhi. ³⁸ Pero kung ginghihimo Nako kag Ida kabubut-on, aber indi Ako ninro gituuhan,

† 10:34-35 10:34-35 Sal. 82:6.

tuuhi ninro kag ebidensya it Ako mga milagro, agor maaayaman ninro ag maintyendihan nak kag Ako Tatay ay asa Ako, ag Ako ay asa Ida.”³⁹ Dahil rili nagtinguha ray sinra sa pagrakop sa Ida, pero nakalikaw si Hesus sa inra.

⁴⁰ Pagkatapos, nagbalik si Hesus sa tabok it Suba it Jordan, ruto sa lugar kung hariin unang nagbawtismo si Juan. Ag ruto anay sida gitiner. ⁴¹ Maramong tawo kag nagpinagto sa Ida ag nagsiling sinra, “Si Juan ay waya gihimo it milagro, pero tanang ida gingbisaya tungor sa tawong kali ay matuor.” ⁴² Ag ruto ay maramong tawo kag nagtu-o kag Hesus.

11

Kag Pagkamatay ni Lazaro

¹ Ngasing, inggwa't usang kayake nak nagkasakit, nak kag ngayan ay si Lazaro. Sida ay nag-iistar sa baryo it Betanya kaibahan it ida ruhang haling kabade nak sa Maria ag Marta. ² Kaling si Maria ay imaw it mabubo it pabangyo sa siki ni Hesus sa paabuton ag apahiran kag Ida siki it ida buhok. Ag kaling si Lazaro nak nagkasakit ay ida manghor. ³ Ngani, kaling magmanghor nak Maria ag Marta ay nagsugo nak silinggan si Hesus nak kag Ida pinalanggang amigo nak si Lazaro ay pay mamamatayey.

⁴ Pero pagkasador it kali ni Hesus ay nagsiling Sida, “Kaling sakit ay indi magraya sa ida sa kamatayon, kundi natabo yang kali pramas maipakita kag kahimayaan it Dios, ag parayan dili ay adayawon Ako nak Anak it Dios.”

⁵ Palangga ni Hesus kaling magmanghor nak sina Marta, Maria ag Lazaro. ⁶ Pero aber tuyar kina, pagkasador Nida nak masakit si Lazaro ay nagrugay gihapon Sida it ruhang adlaw sa lugar kung hariin Sida.

⁷ Pagkatapos it kali ing-ikag Nida kag Ida mga manugsunor, “Kitay, mabalik sa probinsya it Hudeya.”

⁸ Nagsiling kag Ida mga manugsunor, “Rabay, pilang adlaw pa yang ngani kag nakakaligar tong amasyon tan-a Ikaw ruto it mga kalahing Hudyo parayan sa pagbunggo! Ay asing ngasing ay mabalik ray Ka ruto?”

⁹ Nagsabat si Hesus parayan sa kabisayahan nak, “Buko baga doseng oras kag haba it maghapon? Ngani, kag tawo nak nagbabaktas myentras adlaw pa ay indi masakro dahil mahadag pa. ¹⁰ Pero kag nagbabaktas sa gab-i ay nasasakro dahil maruyomey.”

¹¹ Pagkasiling kina ni Hesus, gingsugrungan pa Nida, “Kag ato amigo nak si Lazaro ay nagkakatuyog, pero apagtuan Nako sida agor pukawon.”

¹² Nagsiling sa Ida kag Ida mga manugsunor, “Gino-o, kung nagkakatuyog yang sida ay maado, agor mauulian sida.” ¹³ Kaling gingbibisaya ni Hesus ay tungor sa pagkamatay ni Lazaro, pero kabi ninra kag gustong bisayahon ni Hesus ay talagang nagkakatuyog yang si Lazaro.

¹⁴ Kada, gingpranka sinra ni Hesus, “Namatay si Lazaro. ¹⁵ Pero para sa kaaduhan ninro, nagpapasalamat Ako nak waya Ako ruto tong sida ay namatay, dahil lalo pang matibay kag inro pagtu-o parayan sa inro makikita pag-abot nato ruto. Kita'y, apagtuan nato sida.”

¹⁶ Ag si Tomas, nak kag palayaw ay Kapir, ay nagsiling sa ida mga kaibahang disipulos, “Hala, manunot kita sa Ida agor aber mamatay man kita, kung pisan.”

Si Hesus Kag Nagbabanhaw sa mga Minatay ag kag Nagtata-o it Kabuhi sa mga Tawo

¹⁷⁻¹⁸ Pag-abot nina Hesus ruto sa baryo it Betanya, nak mga tatlong kilometros yang kag yado sa Herusalem ay nasaduran Nida nak apat nak adlawey nak nayubong si Lazaro. ¹⁹ Ag maramong mga lahi it Hudyo kag nagpagto kana Marta ag Maria para magramay sa pagkamatay it inra hali.

²⁰ Pagkasador ni Marta nak paabuton si Hesus, nagliwas sida ag nagsapoy-sapoy sa Ida, pero si Maria ay nabilin nak nagruruhong sa suyor it bayay.

²¹ Pagkakita ni Marta kang Hesus ay nagsiling sida, “Gino-o, kung hali yang Ikaw, waya tan-a namatay kag ako manghor. ²² Ag aber ngasing ay ayam nakong ita-o sa Imo it Dios ni-o man kag Imo ahagaron sa Ida.”

²³ Nagsiling sa ida si Hesus, “Mababanhaw kag imo manghor.”

²⁴ Sabat ni Marta, “Ayam nako nak mababanhaw sida sa pagkabanhaw it mga minatay sa huling adlaw.”

²⁵ Nagsabat ray si Hesus, “Ako kag nagbabanhaw sa mga minatay ag kag nagtata-o it kabuhi sa mga tawo. Kag tawo nak nagtutu-o sa Ako, aber namatayey ay mababanhaw. ²⁶ Ag si-o mang nagpapangabuhi nak nagtutu-o sa Ako ay inggwa't kabuhi nak waya't katapusan.* Nagpapati baga ikaw rili?”

²⁷ Nagsabat sida, “Oho, Gino-o, nagpapati ako nak Ikaw kag ingpromisang Kristo nak Anak it Dios. Ikaw katong gingpapaabot namo nak mapaali sa kalibutan.”

²⁸ Pagkasiling it kali ni Marta, nagbalik sida sa inra bayay ag ginghinghingan nida kag ida manghor nak si Maria, “Nag-abotey kag Maestro ag ginghahanap ikaw.” ²⁹ Pagkarungog dili ni Maria, rali-rali sida it tinrog ag nagliwas sa bayay agor pagtuan si Hesus, ³⁰ dahil waya pa nakakaabot si Hesus sa baryo ag Sida ay rahagto pa yang sa gingsapuyan sa Ida ni Marta. ³¹ Kag mga lahi it Hudyo nak nagraramay hagto sa bayay nina Maria ay nagsunor sa ida pagkakita ninra nak sida ay nagrali-rali it liwas, dahil kabi ninra ay mapagto sida sa yuyubngan agor ruto mapanambitan.

³² Pag-abot ni Maria ruto kang Hesus, nagyuhor sida ag nagsiling, “Gino-o, kung dili yang tan-a Ikaw, waya tan-a namatay kag ako manghor.”

³³ Pagkakita ni Hesus nak nagpapaka-tibaw si Maria, imaw ra kag ida mga kaibahang lahi it Hudyo, napakaluoy Sida ag mahapros ra sa Ida buot kaling natabo. ³⁴ Ag nagpangutana Sida, “Hariin ninro sida giyubngan?”

Nagsabat sinra, “Gino-o, maley, itudlo namo sa Imo.”

³⁵ Ag nagtibaw si Hesus.

³⁶ Ngani, nagsiling kag mga lahi it Hudyo, “Muyati, abang palangga talaga Nida si Lazaro!”

* **11:26** 11:26 o “indiey mamatay hastang waya't katapusan.”

³⁷ Pero inggwa't ibang nagsiling, “Di baga napaado ngani Nida katong tawong bulag, asing waya Nida napigahe kag kamatayon ni Lazaro?”

Kag Pagbanhaw ni Hesus kang Lazaro

³⁸ Lalong naghapros kag buot ni Hesus tong nagpapayungot Sida sa yuyubngan. Kaling yuyubngan ay usang kuyba nak kag pangsara sa pwertahan ay bato. ³⁹ Pag-abot nina Hesus ruto, nagsiling Sida, “Paligira ninro kinang bato.”

Pero si Marta, nak maguyáng it katong minatay ay nagsiling, “Gino-o, kabahoey sida dahil ap-at nak adlawey sidang nayubong.”

⁴⁰ Nagsabat si Hesus, “Di baga nagsiling Ako sa imo nak kung magtu-o ka sa Ako ay makikita nimo kag rakong gahom it Dios?”

⁴¹ Ngani, gingpaligir ninra kag bato, ag nagtanga si Hesus sa langit bag-o nagsiling, “Tatay, nagpapasalamat Ako sa Imo nak Imo Ako gingrungog. ⁴² Ayam Nako nak talagang Imo Ako gingrurungog, pero gingsisiling Nako kali para sa mga tawong nagtitinrog rili sa Ako palibot, agor mapati sinra nak Ikaw kag nagsugo sa Ako.”

⁴³ Pagkasiling Nida it kali, nagbisaya Sida it makusog, “Lazaro, liwas raha.” ⁴⁴ Nagliwas matuor kag minatay nak inggwa it nakasaliburbor pa nak yamit nak lino kag mga damot ag siki. Ag kag ida uda ay napupuros pa ra it purong-purong.

Bag-o nagsiling si Hesus sa inra, “Hubara ninro kinang mga nakasaliburbor sa ida agor mahilway sida.”

*Kag Plano it mga Pinuno nak Pagrakop ag Pagmatay kang Hesus
(Mateo 26:1-5; Markos 14:1-2; Lukas 22:1-2)*

⁴⁵ Maramong mga lahi it Hudyo nak nagnunot kana Maria kag nakakita it kaling ginghimo ni Hesus ag nagtu-o sinra sa Ida. ⁴⁶ Pero inggwa't iba sa inra nak nagdiretso sa mga Pariseo ag ging-uma kaling ginghimo ni Hesus. ⁴⁷ Kada, gingtipon it mga Punong Saserdote ag mga Pariseo kag tanang mga Konsehal† ag nagsiling,

“Mauno ngasing kita? Maramong milagro kag ginghihimo it kaling Tawo! ⁴⁸ Kung apabad-an yang nato Sida sa Ida mga inghihimo, kag tanang tawo ay matu-o sa Ida. Ag kung magulo rili sa ato, siguradong ayusubon kita it mga sundalo it Roma ag agubaon ninra kaling ato Templo, ag masisira pati kaling ato nasyon.”

⁴⁹ Ugaling kag usa sa inra ay si Caipas nak imaw kag Pinaka-mataas nak Saserdote it katong tuig nak kato ay nagsiling, “Waya talaga kamo it kaisip-isip! ⁵⁰ Waya baga ninro naisip nak mas maado pang usang tawo yang kag mamatay alang-alang sa atong tanan, agor kag bug-os nak nasyon ay indi mabutang sa peligro?”

⁵¹ Pero kali ay nasiling nida buko ra talaga dahil sa ida sariling isip yang, kundi bilang Pinaka-mataas nak Saserdote it katong tuig nak kato, kumo sida kag usa nak inggamit it Dios pramas ipahadag nak kinahangyan nak mamatay si Hesus para sa nasyon it mga lahi it Hudyo. ⁵² Ag kag Ida pagkamatay ay buko yang para sa inra nasyon kundi para ra sa tanang magiging anak it Dios nak nagkalat sa tanang parti it kalibutan. Namatay Sida agor makausa sinrang tanan. ⁵³ Tuna kato nagplano sinra kung pauno nak gador matyon si Hesus.

† **11:47** 11:47 o “Sanhedrin.” Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Kunseho.”

⁵⁴ Kada, wayaey si Hesus gipapakita ruto sa Hudeya, kundi naglikaw Sida papagto sa usang lugar nak mayungot sa disyerto. Ruto Sida gitiner kaibahan kag Ida mga disipulos sa sakop it banwa nak kag tawag ay Epraim.

⁵⁵ Ngasing, mayungotey kag Pista it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto, ag maramong tawo halin sa mga bukir kag nagpagto sa Herusalem agor himuong limpyo kag inra mga sarili, kumporme sa Kasuguan it Dios. ⁵⁶ Ginghamanap ninra si Hesus, ag habang nagtitinrog sinra ruto sa Templo ay nagsisiling sinra, “Ni-o aboy sa inro isip? Mapali ara Sida ngasing nak Pista?”

⁵⁷ Nagpapangutana sinra dahil ayam ninra nak nagsugo kag mga Punong Saserdote ag mga Pariseo nak kung inggwa't nakakaayam kung hariin si Hesus, ay dapat nak ipasador sa inra agor Sida ay inra marakop.

12

*Kag Pagbubo ni Maria it Pabangyo kang Hesus sa Betanya
(Mateo 26:6-13; Markos 14:3-9)*

¹ An-om nak adlaw pa bag-o mag-abot kag Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, nagpagto ray si Hesus sa baryo it Betanya kung hariin giiistar si Lazaro nak Ida gingbanhaw. ² Ruto ay inra ginghamraan it paninghapon si Hesus. Si Marta kag nagtahaw ag si Lazaro ay usa sa mga kaibahan ni Hesus sa pagkaon sa lamesa.

³ Nagbaoy si Maria it tunga sa kilong pabangyo nak abang mahay dahil kali ay human sa purong nardo, ag ida kali gingbubo sa siki ni Hesus bag-o ingpahiran it ida buhok. Ag kag bug-os nak bayay ay nauyob it mabangyong hugom.

⁴ Usa ruto sa mga kaibahan ni Hesus ay kag Ida disipulo nak si Judas Iscariote, nak tong huli ay imaw it nagtraidor sa Ida, ay nagsiling kali, ⁵ “Asing waya yangey gibaligyaan kinang pabangyo? Kanugon! Kag balor it kina ay subra pa sa sweldo it usang tawo sa suyor it usang tuig.* Maado pang ingbaligya yangey kato ag ingta-o kag binta sa mga pobre!” ⁶ Tuyar kali kag ida gingsiling, buko dahil inggwa sida it malasakit sa mga pobre kundi dahil sida ay mananakaw. Sida kag naghuhudot it kwarta sa inra grupo, ag ida kali gingkukupit.

⁷ Kada, nagsiling si Hesus, “Pabad-e yang sida! Talagang kina ay ida ing-aman para ihanra kag Ako yawas sa oras it pagyubong. ⁸ Kag mga pobre ay hina yang permi nak puyding buligan,† pero Ako ay buko ninro perming kaibahan.”

⁹ Tong nasaduran it karuramong lahi it Hudyo nak rahagto si Hesus sa Betanya nagpinagto sinra buko dahil yang sa Ida, kundi gusto ra ninrang makita si Lazaro nak Ida gingbanhaw. ¹⁰ Kada ngasing, gingplano ra it mga Punong Saserdote nak pati si Lazaro ay ipamatay, ¹¹ kumo dahil sa ida ay maramong lahi it Hudyo kag nagbuyag sa inra ag nagtu-o kang Hesus.

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

* **12:5** 12:5 Kali ay 300 denaryo sa inra kwarta. † **12:8** 12:8 Basaha ra sa Deu. 15:11.

Kag Pagdayaw it Maramong Tawo kang Hesus Tong Sida ay Nagsuyor sa Herusalem

(Mateo 21:1-11; Markos 11:1-11; Lukas 19:28-40)

¹² Pagkaaga, narunggan it karamo-ramong mga tawo nak nagpamista nak si Hesus ay paabuton sa Herusalem. ¹³ Kada nagbinaoy sinra it mga pakyang it palmera ag nagliwas sa syudad pramas sapuyon Sida sa rayan, habang sinra'y nag-iinukaw, "Hosana!"

"Mabuhay kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!" ‡

"Dayawon Sida nak Hari it Israel!"

¹⁴ Ngasing, nakakita si Hesus it usang tureting asno ag Ida kali gingsakyan. Ag imawey kali kag pagtupar it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

¹⁵ "Kamong mga taga-Herusalem, § aya kamo gikahadlok!

Muyati, nag-aabot kag inro Hari,

nak nakasakay sa usang tureting asno!" *

¹⁶ Tong una ay waya naintyendihe it Ida mga disipulos kag gustong bisayahon it kaling natabo. Pero pagkakita ninra it Ida kahimayaan, tong Sida ay nabanhaw ag nagpaibabaw pa langit ay inra narumruman nak kali ay nakasuyat tungor sa Ida, ag kali ay talagang natabo sa Ida.

¹⁷ Katong mga tawo nak nakarungog tong ging-ayaba ni Hesus si Lazaro nak maliwas sa yuyubngan it katong sida ay gingbanhaw, ay imaw kag nagpang-uma-uma sa mga taga-Herusalem tungor rili.

¹⁸ Kada ngani si Hesus ay gingsasapoy-sapoy it karamo-ramong tawo nak nakabalita tungor ruto sa milagro nak Ida ginghimo. ¹⁹ Ngani, nagsiling kag mga Pariseo, "Muyati, talagang wayaey kita it mahihimo. Kag tanang tawo sa kalibutan ay nagsinunorey sa Ida."

Kag Pagpauna ni Hesus it Bisaya Tungor sa Ida Kamatayon

²⁰ Ngasing, inggwa it pilang mga Griyego nak kaibahan sa mga nagpinagto sa Herusalem agor magpamista ag magdayaw sa Dios.

²¹ Sinra ay nagpagto sa usang disipulo ni Hesus nak si Felipe nak taga-Betsayda sa Galileya. Ag nagpangabay sinra sa Ida, "Nong, gusto tan-a namo nak magpakigkita kang Hesus." ²² Kada, nagpagto si Felipe kang Andres ag ging-uma kali bag-o sinrang ruha kag nagpayungot kang Hesus.

²³ Nagsabat si Hesus sa inra:

"Nag-abotey kag oras nak ipakita it Dios kag kahimayaan Nako, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. ²⁴ Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro, kag matatabo ay tuyar sa pagtanom it binhi. Pag kag binhi ay inatanom, kali ay pay namamatay dahil nayunot. Pero pagkatapos, kali ay natubo ag nabunga it buduboy. Ugaling kung indi kali igtanom ag indi magyunot, indi ra kali magtubo ag magramo. ²⁵ Kag tawo nak ida yang sarili kag ingpapalangga ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan. † ²⁶ Si-o man nak

‡ 12:13 12:13 Sal. 118:25-26. § 12:15 12:15a o "mga taga-Sion." It katong una pa kag usang baguntor sa tunga it Herusalem ay Sion kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo. * 12:15 12:15b Zac. 9:9. † 12:25 12:25 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

nagsiserbisyo sa Ako ay kinahangyan nak magsunor sa Ako, ag kung hariin Ako ay ruto ra sida. Si-o man nak nagsiserbisyo sa Ako ay atawan it balor it Ako Tatay sa langit.”

²⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Mahapros para sa Ako buot dahil diling Ako arayanan, kada puyde ara Akong magsiling nak, ‘Tatay, kung puyde tan-a ay salbara Ako riling paabutong paghihirap?’ Pero indi, dahil imaw kali kag rason kada Ako’y nagpaali sa kalibutan sa oras nak kali.
²⁸ Tatay, pakitaan kag Imo kahimayaan parayan sa Ako.”

Ag imaw katong inggwa’t Boses halin sa langit nak nagsiling, “Gingpakitaey Nako kag Ako kahimayaan parayan sa Imo ag ipakita ray Nako liwat.”

²⁹ Narunggan kali it mga tawong nagtitinrog ruto ag kag iba sa inra ay nagsiling, “Nagpangrayugrog!”

Kag iba ray ay nagsiling, “Nagbisaya sa Ida kag usang anghel.”

³⁰ Nagsabat si Hesus, “Gingparungog kaling boses it Dios buko para sa Ako, kundi para sa inro. ³¹ Orasey it paghusgar it Dios sa tanang Ako mga kalaban sa kalibutan, ag orasey ra nak si Satanas nak naggagahom dili sa kalibutan ay mapipirdi. ³² Pero Ako, pag naitaasey ay apapayunguton Nako sa Ako kag tanang tawo nak masunor sa Ako.” ³³ Gingsiling kali Nida agor ipasador sa inra kung niong klaseng kamatayon kag Ida aagumon.

³⁴ Nagsabat kag mga tawo, “Ayam namo halin sa amo Kasuguan nak kag ingpromisang Kristo ay padayon nak mapangabuhi hastang sa waya’t katapusan. Asing masiling Ka nak kaling dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay kinahangyan nak itaas? Nak siong gador talaga Sida?”

³⁵ Nagsabat ray si Hesus, “Indi yangey marugay kag Iwag dili sa tunga ninro. Kada samantalahan ninro nak sunron kag tamang rayan habang mahadag pa sabaling abutan kamo it ruyom. Kag tawo nak nagpapanaw sa maruyom ay indi maayaman kung hariin sida mapagto. ³⁶ Myentras hali pa kag Iwag sa inro, magtuoy kamo, agor kamo ay maging mga tawong nagpapangabuhi nak naiiwagan.”

Pagkasiling it kali ni Hesus, naghalin Sida ruto ag nagtago sa karamuan.

Nagmatugas kag mga Lahi it Hudyo nak Indi Magtu-o kang Hesus

³⁷ Aber maramong milagro kag ginghuman ni Hesus sa atubangan it mga lahi it Hudyo ay waya gihapon sinra gitu-o sa Ida. ³⁸ Kali ay agor matupar kag gingsiling ni Propeta Isaias it kato nak, “Gino-o, asing apila yang kag nagpati sa amo gingbisaya? Ag asing apila yang kag nagbaton aber gingpakitaey Nimo kag Imo gahom?”[†]

³⁹ Kada ngani, indi sinra makatu-o, dahil tuyar ra sinra sa ibang gingsiling ni Propeta Isaias nak,

⁴⁰ “Pay ingbulag sinra it Dios

ag ingpatugas kag inra tagipusuon,

agor indi sinra makakita,

ag indi ra makaintyendi kag inra tagipusuon,

pramas magbalik pa sinra sa Ida,

[†] 12:38 12:38 Isa. 53:1.

ag paaduhon Nida.”§

⁴¹ Gingsiling kali ni Propeta Isaias, kumo nakita nida kag kahimayaan ni Hesus, kada nakabisaya sida tungor sa Ida.

⁴² Sa yudo it kina, sa oras rang kato maramong mga pinuno it mga Hudyo ra kag nagtu-o sa Ida. Ugaling dahil nahadlok sinra sa mga Pariseo, waya kali ninra giamina, sabaling iitsapuyra sinra sa sinagoga, ⁴³ kumo mas gingpapalabi pa ninra kag pagpuri sa inra it tawo kisa pagpuri it Dios.

⁴⁴ Pagkatapos, nagbisaya it makusog si Hesus:

“Kag tawo nak nagtutu-o sa Ako ay buko yang sa Ako gitutu-o, kundi pati sa nagsugo sa Ako. ⁴⁵ Pag sida ay nagmumuyat sa Ako kag ida nakikita ay katong nagsugo sa Ako. ⁴⁶ Nagpaali Ako sa kalibutan bilang Iwag agor kag tanan nak nagtutu-o sa Ako ay indi magpabilin sa karuymanan.

⁴⁷ “Si-o man nak nakakarungog it Ako mga tudlo ag waya nida gisunra ay ahusgaran sida, pero buko Ako kag mahusgar sa ida. Kali ay dahil waya Ako gipaali sa kalibutan pramas husgaran kag mga tawo kundi para luwason sinra. ⁴⁸ Pero inggwa’t mahusgar ruto sa tawo nak waya gibaton sa Ako ag waya gisunor sa Ako mga tudlo. Ag kag abasihan it kaling paghusgar sa inra sa huling adlaw ay waya’t iba kundi kag mga bisaya nak Ako gingsiling sa inro. ⁴⁹ Dahil kaling Ako gingbibisaya ay buko halin sa Ako yang kundi halin sa Ako Tatay sa langit nak imaw it nagparaya sa Ako rili sa duta. Sida mismo kag nagsugo sa Ako it Ako dapat ibisaya ag kung pauno itudlo. ⁵⁰ Ag ayam Nako nak kag Ida mga bisaya ay imaw kag nagtata-o it kabuhi nak waya’t katapusan. Ngani, kag Ako gingsisiling ay kag gingtugon yang it Ako Tatay.”

13

Kag Paghinaw ni Hesus sa mga Siki it Ida mga Disipulos

¹ Ngasing ay dispiras it Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, ag ayam ni Hesus nak imawey kag oras it Ida pagtaliwan dili sa kalibutan pabalik sa Ida Tatay sa langit. Magtuna sa primero ay gingpalangga Nida kag mga nagsusunor sa Ida rili sa kalibutan ag ngasing Ida ipakita kung pauno’t rako kag Ida pagpalangga sa inra.

² Tong gab-i rang kato nagpapaninghapon sina Hesus kaibahan kag Ida mga disipulos. Pero bag-o pa kali, gingbutangey ni Satanas sa isip ni Judas Iscariote nak anak ni Simon, nak atraiduron nida si Hesus.

³ Ayam ni Hesus nak gingta-o sa Ida it Ida Tatay kag tanang gahom. Ag ayam ra Nida nak Sida ay halin sa Dios ag sa Dios ra mabalik. ⁴ Kada habang sinra ay nagpapaninghapon, nagtinrog si Hesus ag ing-uba kag Ida pangibabaw nak mga baro ag nag-apli it tuwalya. ⁵ Masunor, naghuwar Sida it tubi sa planggana ag gingtunaan Nida it paghinaw kag mga siki it Ida mga disipulos, bag-o ingpahiran kali it katong ugbos it tuwalya nak nakaapli sa Ida.

⁶ Pag-abot Nida kang Simon Pedro, nagsiling kali sa Ida, “Gino-o, asing ahinawan pa Nimo kag ako mga siki?”

⁷ Nagsabat sa ida si Hesus, “Indi pa nimo maintyendihan kaling Ako ginghihimo ngasing, pero sa huli imoy kali maintyendihan.”

⁸ Nagsabat ray si Pedro, “Inding gador nako gipahinawan sa Imo kaling ako mga siki.”

Gingsabat sida ni Hesus, “Kung indi nimo gipahinawan sa Ako kag imo mga siki waya ikaw it pasinglabot sa Ako.”

⁹ Kada, napasiling si Simon Pedro, “Ay hala Gino-o, kung tuyar kina, buko yang kag ako mga siki it hinawe kundi pati kag ako mga damot ag uyo!”

¹⁰ Pero nagsabat si Hesus, “Kag tawo nak nakakaligosey ay malimpyoy, kada bukoey kinahangyan nak perming kaligusan kag bug-os nak yawas, puyra yang sa ida siki. Malimpyoy kamo, pero buko tanan sa inro.” ¹¹ Ayam ni Hesus kung si-o kag matraidor sa Ida, kada nagsiling Sida nak buko tanan sa inra ay malimpyo.

¹² Pagkahinaw Nida sa inra mga siki, ingsuksok Nida liwat kag Ida mga baro bag-o nag-atubang ray sa lamesa. Nagpangutana Sida sa inra, “Naintyendihan baga ninro kag Ako ginghimo sa inro?” ¹³ Gingtatawag Ako ninrong ‘Maestro’ ag ‘Gino-o,’ ag klaro kina dahil imaw ra talaga Ako. ¹⁴ Ag kung Ako ngani nak inro Gino-o ag Maestro ay naghinaw it inro mga siki, dapat ra ninrong hinawan kag siki it usa’g-usa. ¹⁵ Dahil gingtaw-an Nako kamo it ehemplo agor inro ra patuyaran kag Ako ginghimo. ¹⁶ Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya’t ulipon nak mas yabaw pa sa ida amo, ag waya ra it ingsugo nak mas yabaw pa sa nagsugo sa ida. ¹⁷ Ngasing nak naayamaney ninro kaling Ako gingtudlo, tanra-e ninro nak abang buynas kamo kung sunron ninro kali.”

Kag Pagpauna ni Hesus it Bisaya Tungor sa Pagtraidor sa Ida

(Mateo 26:20-25; Markos 14:17-21; Lukas 22:21-23)

¹⁸ Nagpadayon pa si Hesus sa pagbisaya, “Buko tanan kamo kag Ako gingpapatungran it Ako gingbibisaya, kumo kilaya Nako kag Ako mga piniling magsunor sa Ako. Pero kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Kag tawo nak nagsayo sa Ako kag nagtraidor sa Ako,’* ay talagang matatabo.

¹⁹ “Gingpauna kali Nako it siling sa inro bag-o pa matabo, agor pag mataboey ay mapati kamo nak Ako ay Ako ngani.† ²⁰ Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag nagbabaton sa si-o man nak Ako gingsusugo ay nagbabaton ra sa Ako, ag kag nagbabaton sa Ako ay nagbabaton ra sa Dios nak nagparaya sa Ako.”

²¹ Pagkabisaya kali ni Hesus pay nahaprusan nak gador kag Ida buot, ag nagsiling Sida nak, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Usa sa inro rili kag matraidor sa Ako.”

²² Nagmuyat-muyatan kinang Ida mga disipulos nak pay sinra ay naguluhan kung sin-o sa inra kag Ida gingpapatungran.

²³ Ngasing, katong usa sa mga disipulos ni Hesus ay nagpapasananrig mayungot sa Ida rughan, kato bagang Ida ingsisiling nak pinalangga, ²⁴ ay ingsinyasan ni Simon Pedro ag nagngutib-ngutib nak, “Ikaw it pangutana kung si-o kato.”

²⁵ Ngani, naghilig sida sa rughan ni Hesus ag naghinghing nak, “Gino-o, si-o kato?”

* **13:18** 13:18 Basaha ra sa Sal. 41:9. † **13:19** 13:19 Kali kag pangayan it Dios. Imaw kali kag gustong bisayahon it “Yahweh” nak halin sa bisayang Hebreo, ag “Jehovah” nak halin sa bisayang Inglis. (Basaha sa Exo. 3:14.)

²⁶ Nagsabat si Hesus sa ida, “Kung sin-o kag Ako arawatan it kaling tinapay pagkatapos Nako it sawsaw ay sida kato.”

Ngani, pagkasawsaw ni Hesus it katong tinapay ay Ida ingrawat kang Judas nak anak ni Simon Iscariote. ²⁷ Pagkakaon ni Judas sa tinapay ay nagsuyorey si Satanas sa ida.

Bag-o nagsiling si Hesus sa ida, “Tulina, pagtoy, himu-ay kag imo ahimuon.” ²⁸ Pero sa inra mga kaibahan sa lamesa ay waya't nakakasador kung asing gingbisaya kali ni Hesus kang Judas. ²⁹ Kag asa isip it iba ay ingsugo sida ni Hesus nak magbakay it iba pa ninrang kinahangyan para sa inra paninghapon, o kung buko man ay maglimos sa mga pobre, dahil si Judas kag manughudot it inra kwarta. ³⁰ Ngani, pagkakaon ni Judas it katong tinapay ay nagliwas nak raan sida.

Ag gab-ey kato.

Kag Bag-ong Kasuguan

³¹ Pagkaliwas ni Judas, nagsiling si Hesus:

“Ngasing ay ingpapakitaey kag kahimayaan Nako, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. Ag parayan sa Ako ay ipakita ra it Dios kag Ida kahimayaan. ³² Ag kung parayan sa Ako ay maipakita kag kahimayaan it Dios, ay Dios ra mismo kag mapakita it kahimayaan Nako bilang Ida Anak, ag ahimuon Nida nak raan kali.

³³ “Mga anak, indiey marugay nak magiging kaibahan ninro Ako. Ahanapon ninro Ako, pero tuyar ngani sa Ako gingsiling sa mga pinuno it mga Hudyo, ay imaw ra kag Ako gingsisiling sa inro ngasing, ‘Indi kamo makapagto sa Ako apagtuan.’

³⁴ “Ngasing, gingtata-o Nako sa inro kag usang bag-ong kasuguan, nak magpinalanggaan kamo sa usa'g-usa. Tuyar sa Ako pagpalangga sa inro ay magpinalanggaan ra kamo. ³⁵ Parayan dili masasaduran it tanan nak kamo ay Ako mga manugsunor kung kamo'y nagpipinalanggaan sa usa'g-usa.”

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagbalibar ni Pedro (Mateo 26:31-35; Markos 14:27-31; Lukas 22:31-34)

³⁶ Nagpangutana si Simon Pedro kang Hesus, “Gino-o, pariin Ikaw?”

Nagsabat si Hesus, “Ruto sa Ako apagtuan ay indi ka makanunot sa ngasing, pero sa huli ay talagang mayanat ka sa Ako.”

³⁷ Nagpangutana ray si Pedro, “Gino-o, asing indi ako makanunot sa Imo ngasing? Hanra akong mamatay alang-alang sa Imo.”

³⁸ Sabat ray ni Hesus, “Sigurado ka baga nak hanra kang mamatay alang-alang sa Ako? Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa imo. Myentras waya pa nakakabayo kag manok, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

14

Si Hesus kag Rayan Papagto sa Tatay sa Langit

¹ Nagpadayon pa si Hesus it pagbisaya sa inra, “Aya kamo gikalibog. Magtu-o kamo sa Dios ag imaw ra sa Ako. ² Sa bayay it Ako Tatay sa langit ay maramong kwarto. Kung buko tuyar ay ingsilingganey tan-a Nako kamo. Mapagto Ako ruto agor hanraan kamo it lugar. ³ Ag kumo mapagto Ako ruto para ihanra kag lugar para sa inro, ag pag hanraey

ay mabalik Ako ag inunot kamo, agor kung hariin Ako ay hagto ra kamo. ⁴ Ag ayam ninro kag rayan papagto sa Ako apagtuán.”

⁵ Nagsiling ngasing sa Ida si Tomas, “Gino-o, buko namo ayam kung pariin Ka. Pauno namo maaayaman kag rayan papagto?”

⁶ Nagsabat si Hesus, “Ako kag Rayan, Ako kag ginghalinan it Kamatuuran ag Ako kag nagtata-o it Kabuhi.* Waya't makakapagto sa Ako Tatay sa langit kung buko parayan sa Ako. ⁷ Kung kilaya ninro Ako, kilaya ra ninro kag Ako Tatay. Tuna ngasing ay kilayay ninro Sida dahil nakitaey ninro Sida.”

⁸ Nagsiling sa Ida si Felipe, “Gino-o, pakitaan sa amo kag Imo Tatay ag kuntentoy kami.”

⁹ Nagsabat si Hesus:

“Felipe, sa karugayon baga nak nakaibahan ninro Ako ay waya pa gihapon Ako nimo nakikilaya? Kag nakakita sa Ako ay nakakitaey ra sa Ako Tatay. Asing masiling pa ikaw nak, ‘Pakitaan sa amo kag Imo Tatay?’ ¹⁰ Waya baga ikaw gipapati nak Ako ay asa Ako Tatay, ag kag Ako Tatay ay asa Ako ra? Kag Ako gingbibisaya sa inro ay buko yang halin sa Ako kundi halin sa Ako Tatay nak rahali sa Ako. Sida mismo kag naghihiwas parayan sa Ako.

¹¹ “Magpati kamo nak Ako ay asa Ako Tatay ag kag Ako Tatay ay asa Ako ra. O kung indi man kamo magpati sa Ako mga ingbibisaya ay magtu-o yangey kamo dahil sa mga milagro nak Ako ginghimo. ¹² Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag tawo nak nagtutu-o sa Ako ay makakahuman it tuyar sa Ako ginghihimo, ag mas yabaw pa kag ida mahihimo dahil Ako ay mapagtoy sa Ako Tatay. ¹³ Aber ni-o kag inro apangabayon sa Ako pangayan ay Ako atumanon,† agor kag Ako Tatay ay matataw-an it kadayawan parayan sa Ako nak Ida Anak. ¹⁴ Ag ni-o man kag inro apangabayon sa Ako pangayan ay Ako atumanon.

Kag Promisa ni Hesus nak Ida Ita-o kag Ispirito Santo

¹⁵ “Kung palangga ninro Ako, inro asunron kag Ako mga kasuguan. ¹⁶ Mapangamuyo Ako sa Ako Tatay sa langit nak taw-an kamo it Manugbulig nak kabaydo Nako agor maging kaibahan ninro hastang sa waya't katapusan. ¹⁷ Sida kag Ispirito it Dios mismo nak imaw kag nagpapahadag it kamatuuran.‡ Kag mga tawo nak waya nagtutu-o sa Ako ay indi makabaton sa Ida, dahil waya ninra Sida nakikita ag nakikilaya. Pero kamo, kilaya ninro Sida, kumo rahali Sida kaibahan ninro ngasing ag sa huli Sida ay maistar sa inro.

¹⁸ “Indi Nako kamo gipabad-an nak pay mga ilo nak waya't kaibahan.§ Mabalik nak gador Ako para sa inro. ¹⁹ Malip-ot yangey nak oras ag indiey Ako makita it katong mga waya nagtutu-o sa Ako, pero makikita pa ninro Ako. Ag dahil buhi Ako hastang sa waya't katapusan ay mabubuhi ra kamo hastang sa waya't katapusan. ²⁰ Pag-abot it adlaw nak kato, maaayaman ninro nak Ako ay asa Ako Tatay, kamo ay asa Ako, ag Ako ay asa inro. ²¹ Sin-o man nak nagrurungog it Ako mga sugo ag nagtutuman it kali ay imaw kag nagpapalangga sa

* **14:6** 14:6 o “Ako kag Rayan, Ako kag Kamatuuran ag Ako kag Kabuhi.” † **14:13** 14:13 Kag gustong bisayahon it kali ay, “dahil kamo ay naging kausa Nako ay Ako atumanon.” ‡ **14:17** 14:17 o “Ispirito it kamatuuran.” § **14:18** 14:18 o “mailo.”

Ako. Ag sida nak nagpapalangga sa Ako ay apalanggaon it Ako Tatay. Apalanggaon ra Nako sida ag ipakilaya Nako kag Ako sarili sa ida.”

²² Nagpangutana sa Ida si Judas, buko katong Iscariote, “Gino-o, asing sa amo yang Ikaw mapakilaya ag buko sa tanang tawo sa kalibutan?”

²³ Nagsabat si Hesus:

“Kag tawo nak nagpapalangga sa Ako ay nagsusunor it Ako pagtudlo. Apalanggaon sida it Ako Tatay, ag Kami ay mapapasa-ida ag matiner Kami sa ida. ²⁴ Kag tawo nak waya gipapalangga sa Ako ay waya gisusunor it Ako pagtudlo. Ag kaling pagtudlo nak inro gingrurungan ay buko halin sa Ako yang kundi halin sa Ako Tatay nak nagsugo sa Ako.

²⁵ “Gingsilinganey kamo Nako it tanang bagay nak kali habang rahali pa Ako nak kaibahan ninro. ²⁶ Pero kag Manugbulig nak imaw kag Ispirito Santo, nak iparaya it Ako Tatay sa pangayan Nako, Sida kag matudlo sa inro it tanang dapat ninrong maayaman, ag Sida ra kag maparumrom sa inro it tanang Ako insiling sa inro.

²⁷ “Katimunungan sa tagipusuon kag Ako ibilin sa inro. Waya't kapareho kag katimunungan nak Ako ita-o sa inro. Kali ay buko tuyar sa katimunungan nak gingtata-o it kalibutan nak rayan yang. Kada aya kamo gikalibog ag aya kamo gikahadlok.

²⁸ “Narungganey ninro kag Ako gingsiling sa inro, ‘Mapanaw Ako, ugaling mabalik ra Ako.’ Kung talagang palangga ninro Ako, dapat nasasadyahan kamo nak Ako ay mapagto sa Ako Tatay, dahil kag Ako Tatay ay mas yabaw pa sa Ako.

²⁹ “Ag ngasing habang sa waya pa ay gingpapaunay Nako it siling sa inro, agor pag kali ay matabo kamo ay matu-o sa Ako. ³⁰ Wayaey Ako it maramong oras nak makabisaya sa inro dahil paabutoney si Satanas nak naggagahom dili sa kalibutan. Waya sida't gahom sa Ako, ³¹ pero pramas maaayaman it mga tawo nak palangga Nako kag Ako Tatay, dapat Nakong tumanon kag Ida sugo sa Ako.

“Tinrogey kamo. Mahaliney kita rili!”

15

Si Hesus kag Matuor nak Puno

¹ Bag-o sinra naghaling, nag-istorya si Hesus sa inra tungor sa puno it ubas. Siling Nida:

“Ako kag Matuor nak Puno ag kag Ako Tatay sa langit kag Manugalaga. ² Kag Ako mga sanga nak waya gibubunga ay gingpang-utoy Nida, ag kag mga sanga nak nagpapamunga ay Ida inglilimpyuhan pa agor mas lalong magbuduboy kag bunga. ³ Kamo ay pay Ako mga sanga nak nalimpyoy parayan sa mga bisaya nak Ako ingtudlo sa inro. ⁴ Pabilin kamo sa Ako ag Ako ay mapabilin sa inro. Kung paunong kag sanga mismo ay indi magbunga kung kali ay indi magpabilin sa puno, ay imaw ra kamo. Indi kamo makapamunga kung indi kamo magpabilin sa Ako.

⁵ “Ako kag Puno ag kamo kag mga sanga. Kag tawo nak nagpapabilin sa Ako, ag Ako ay nagpapabilin sa ida, sida ay mapamunga it buduboy. Dahil pag buyag kamo sa Ako waya kamo it mahihimo. ⁶ Kag tawo nak napabuyag sa Ako ay tuyar sa usang sanga nak nayanggi ag nagkupos.

Kag tuyar nak mga sanga ay inatipon ag inapilak sa rap-ong, kada nasusunog.

⁷ “Kung mapabilin kamo sa Ako ag kag Ako mga bisaya ay inro ingpapangabuhi, hagara kag tanang inro inghahanrom ag kali ay ita-o sa inro. ⁸ Kung maramo kag bunga it inro pagtu-o, kali kag parayan nak makikita ninro kag kahimayaan it Ako Tatay. Ag kali ra kag nagpapamatuor nak kamo ay Ako mga manugsunor.

⁹ “Tuyar sa pagpalangga it Ako Tatay sa Ako, imaw ra kag Ako pagpalangga sa inro, kada magpabilin kamo sa Ako pagpalangga. ¹⁰ Kung ingtutuman ninro kag Ako mga sugo, mapabilin kag Ako pagpalangga sa inro, tuyar sa Ako, Ako ingtutuman kag mga sugo it Ako Tatay, kada nagpapabilin kag Ida pagpalangga sa Ako.

¹¹ “Ging-uuma Nako kali sa inro agor mapapasa-inro kag Ako kasadya, ag agor kag inro kasadya ay magiging kompleto. ¹² Kali kag Ako sugo sa inro. Magpinalangga kamo tuyar sa Ako pagpalangga sa inro. ¹³ Wayaey it mas yabaw pang pagpalangga it usang tawo para sa ida mga amigo kung hanra sidang mamatay alang-alang sa inra. ¹⁴ Kamo ay Ako mga amigo kung gingsusunor ninro kag Ako mga sugo. ¹⁵ Bukoey suguon kag Ako pagtratar sa inro, dahil kag usang suguon ay waya nakakaayam it ginghihimo it ida amo. Kundi kag Ako pagtratar sa inro ay Akoey mga amigo, dahil tanang Ako narunggan halin sa Ako Tatay sa langit ay Akoey gingpaayam sa inro.

¹⁶ “Buko kamo kag nagpili sa Ako, kundi Ako kag nagpili sa inro ag nagsugo sa inro nak magpamunga, ag mapamunga ngani it mga klasi it bunga nak nagpapabilin. Ag aber ni-o kag inro ahagaron sa Ako Tatay parayan sa Ako pangayan ay ita-o kina Nida sa inro. ¹⁷ Ngani, magpinalangga kamo. Kali kag Ako sugo sa inro.”

Kag Paglaban it mga Tawong Kalibutanhon sa mga Manugsunor ni Kristo

¹⁸ Siling pa ni Hesus sa Ida mga disipulos, “Kung kag mga tawong kalibutanhon nak waya gipapati sa Ako ay laban sa inro, rumruma ninro nak Ako kag inra unang ginglalabanan bag-o kamo. ¹⁹ Kung kamo ay mga tawong kalibutanhon, kamo ay inra apalanggaon dahil palangga ninra kag inra mga kapareho. Pero kumo kamo ay mga tawo nak buko kalibutanhon dahil ingpiliey kamo Nako ag inggahin para sa Ako, kada imaw kali kag rason kung asing sinra ay laban sa inro. ²⁰ Rumruma kag Ako dating gingsiling sa inro, ‘Waya’t suguon nak mas yabaw pa sa ida amo.’ Kung Ako ay inra gingpapahirapan, kamo ay inra ra apahirapan. Kung inra ingsusunor kag Ako mga tudlo, inra ra asunron kag inro mga itudlo.

²¹ “Inrang gador kali ahimuon dahil nagsusunor kamo sa Ako, kumo buko ninra kilaya kag nagsugo sa Ako. ²² Kung waya tan-a Ako nagpaali ag nagtudlo sa inra, waya tan-a sinra it salabtanon sa inra mga nahimong sala, pero ngasing ay wayaey sinra it puyding imatarong para sa inra mga inghimo.

²³ “Kag laban sa Ako ay laban ra sa Ako Tatay sa langit. ²⁴ Ag kung waya ra tan-a Ako gihimo it mga milagro sa inra atubangan nak wayang gador nahuman it iba, ay waya ra tan-a sinra it salabtanon sa inra mga nahimong sala, pero ngasing ay nakitaey ninra kag Ako mga inghimo. Pero sa yudo it kinang Ako mga inghimo ay laban gihapon

sinra sa Ako, pati sa Ako Tatay ra. ²⁵ Pero dapat talaga kaling matabo bilang pagtupar sa nakasuyat sa inra Kasuguan nak, ‘Laban sinra sa Ako aber waya’t mga dahilan.’*

²⁶ “Pero pag mag-abot kag Manugbulig nak Ako iparaya halin sa Ako Tatay, nak imaw kag Ispirito nak mapahadag it kamatuuran nak halin sa Tatay, ay imaw ra it mapamatuor tungor sa Ako. ²⁷ Ag kamo ra ay dapat magpamatu-or tungor sa Ako dahil kaibahaney kamo Nako tuna pa it katong una.

16

¹ “Gingsisiling Nako kaling tanan sa inro agor indi mawagit kag inro pagtu-o sa Ako. ² Iitsapuyra ninra kamo sa mga sinagoga, ag maabot pa kag oras nak aisipon it katong mga mamatay sa inro nak kag inra ginghihimo ay gingtutuman yang ninra kag kabubut-on it Dios. ³ Ahimuon ninra kali dahil waya ninra nakikilaya kag Ako Tatay, pati Ako. ⁴ Pero gingpapaunay Nako kali sa inro it siling, agor pag matabo kali, inro marururuman nak gingpaandamaney kamo Nako it tungor sa inra. It katong una, waya anay Nako giuamaan sa inro kag mga bagay nak kali dahil kaibahan pa ninro Ako.”

Kag mga Inghihimo it Ispirito Santo

⁵ Nagpadayon pa si Hesus sa pagbisaya, “Ngasing ay mabalikey Ako sa nagsugo sa Ako. Ag wayaey ninro Ako gipapangutan-a kung pariin Ako? ⁶ Pero naiintyendihan Nako. Nalilisor kamo dahil ging-umaan kamo Nako it tungor sa mga bagay nak kali. ⁷ Sa yudo’t kina, sa kamatuuran, ay para sa inro kaanduan kag Ako paghalin. Dahil kung indi Ako maghalin, indi mapasa-inro kag Manugbulig. Pero kung mahalina Ako, iparaya Nako Sida sa inro.

⁸ “Pag mag-abot Sida, ay Sida kag mapaintyendi nak kag pag-iisip it tawo nak waya nagtutu-o sa Ako ay buko tama tungor sa inra sala, tungor ra sa Ako pagka-matarong ag tungor sa paghusgar it Dios. ⁹ Ag tungor sa kasal-anan, ipaintyendi ra Nida nak sinra ay nakasala dahil waya sinra gitu-o sa Ako. ¹⁰ Ag imaw ra tungor sa pagka-matarong, Ida ra ipaintyendi sa inra nak Ako ay talagang matarong. Ag ngasing ay imawey kali kag pamatuor, Ako ay mabalikey sa Ako Tatay ag sa huli ay indiey ninro Ako makita. ¹¹ Tungor ray sa huling paghusgar it Dios sa tawo, Ida ra ipaintyendi sa inra nak sinra ay ahusgaran it Dios, dahil inghusgaraney si Satanas nak naggagahom dili sa kalibutan.

¹² “Maramo pa tan-a Akong ibisaya sa inro, ugaling indiey ninro kayang batunon ngasing. ¹³ Pag maabot kag Ispirito it Dios nak nagpapahadag it kamatuuran, itudlo Nida sa inro kag tanang kamatuuran nak dapat ninrong maayaman. Kag Ida ibisaya ay buko halin sa Ida yang kundi kung ni-o yang kag Ida narunggan halin sa Tatay, ag Ida ra ipahadag sa inro kag mga bagay nak paabuton. ¹⁴ Ita-o ra Nida kag tanang kadayawan sa Ako, dahil abatunon Nida kag halin sa Ako ag ipahadag kina sa inro. ¹⁵ Kag tanan nak sa Tatay ay Ako ra, kada Ako nasiling nak abatunon it Ispirito it Dios kag halin sa Ako ag kali ay Ida ipahadag sa inro.”

Kag Kalisor it mga Manugsunor ni Hesus ay Abayduhan it Kasadya

* 15:25 15:25 Basaha ra sa Sal. 35:19; 69:4.

¹⁶ Nagpadayon si Hesus sa pagbisaya sa ida mga disipulos, “Indiey marugay ag indiey ninro Ako makita, pero pagkatapos it kina indi yang marugay ay makikita ray ninro Ako liwat.”

¹⁷ Kag iba sa Ida mga disipulos ay naghihinghingan, “Ni-o kaling Ida gingsisiling sa ato nak, ‘Indiey marugay ag indiey Ako ninro makita,’ ag nagsiling ray ra Sida nak, ‘Pero pagkatapos it kina indi yang marugay ay makikita ray ninro Ako liwat.’ Ag ni-o ra pati katong gingsiling Nida nak, ‘Ako ay mabalikey sa Ako Tatay?’ ” ¹⁸ Siling pa ninra, “Ni-o kag gustong bisayahon it Ida ingsiling nak, ‘Indiey marugay?’ Indi namo maintyendihan kag Ida gustong bisayahon.”

¹⁹ Ayam ni Hesus kung ni-o kag gusto ninrang ipangutana sa Ida, kada nagsiling Sida sa inra:

“Nagpipinangutan-an baga kamo kung ni-o kag Ako gustong bisayahon sa pagsiling, ‘Indiey marugay ag indiey Ako ninro makita,’ ag sa pagsiling ray nak, ‘Pero pagkatapos it kina indi yang marugay ay makikita ray ninro Ako liwat?’ ” ²⁰ Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Matibaw ag mapanambitan kamo, pero kag ibang mga kalibutanhong tawo nak waya nagtutu-o sa Ako ay makinasadya. Malilisor kamo pero abayduhan kina it kasadya.

²¹ “Di baga pag nabatyaganey it usang kabade kag pagpasyapo, sida ay nalilisor dahil orasey it ida kahirapan? Pero pagkaanak nida, malilimtaney nida kag tanang hirap nak ida gingrayanan dahil sa kasadya pag makita nida kag ida anak. ” ²² Tuyar ra kamo. Masusubo kamo ngasing, pero makinitaan ray kita ag pag natabo kina ay makasadya kag inro tagipusuon. Ag kaling inro kasadya ay waya’t makakaagaw sa inro. ²³ Sa adlaw nak matabo kali, wayaey kamo it ipangutana sa Ako. Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber ni-o kag inro ahagaron sa Ako Tatay ay ita-o Nida kina sa inro dahil ginghagar ninro kina sa Ida parayan sa Ako pangayan. ²⁴ Hastang ngasing, waya pa kamo it ginghahagar parayan sa Ako pangayan. Hagar kamo, ag inro kina mababaton pramas kag inro kasadya ay maging kompleto.”

²⁵ Nagbisaya pa si Hesus, “Kag Ako pagbisaya sa inro ngasing ay parayan sa mga bisaya nak inggwa’t marayom nak gustong bisayahon. Pero maabot kag oras nak indiey Ako maggamit it tuyar nak mga bisaya, kundi direktay nak isiling Nako sa inro kag tungor sa Ako Tatay sa langit. ” ²⁶ Sa oras nak kato kamo ay mahagar sa Ida parayan sa Ako pangayan. Ag bukoey kinahangyan nak Ako pa kag maghagar sa Ida para sa inro, ²⁷ dahil palangga kamo it Ako Tatay. Palangga kamo Nida, kumo gingpapalangga ninro Ako ag nagpapati kamo nak Ako ay naghalin sa Ida. ²⁸ Naghalin Ako sa Ako Tatay ag nagpaali Ako sa kalibutan, ag ngasing ay pahalinoney Ako rili ag mabalikey sa Ida.”

²⁹ Nagsiling kag Ida mga manugsunor, “Ay imaw yaki kato, ngasing ay mahadagey sa amo kag Imo pagbisaya, buko puro mga marayom nak bisaya. ” ³⁰ Ayamey namo ngasing nak ayam Nimo kag tanang bagay. Aber kag mga pangutana nak asa isip it tawo ay bukoey kinahangyan nak mitlangon pa sa Imo dahil ayamey Nimo. Kada ngani nagpapati kami nak Ikaw ay naghalin talaga sa Dios.”

³¹ Nagsabat si Hesus, “Talagang nagpapatey baga kamo ngasing?
³² Maabot kag oras, ag ngasing ay imawey kali, kamo ay mapangyasi-
 has ag mamansigpauli sa inro. Ako ay inro abadaan! Pero sa gihapon
 ay waya Ako giuusa dahil kaibahan Nako kag Ako Tatay.

³³ “Gingsisiling Nako kali sa inro pramas magkakainggwa kamo it
 katimunungan dahil sa inro pagpakig-usa sa Ako. Dili sa kalibutan ay
 marayan kamo it kahirapan, pero aya gikahadlok! Narauganey Nako
 kag kayainan dili sa kalibutan.”

17

Kag Pagpangamuyo ni Hesus Para sa Ida Sarili

¹ Pagkabisaya it kali ni Hesus, nagtanga Sida sa langit ag nagpanga-
 muyo. Siling Nida:

“Tatay, nag-abotey kag Imo gingterminong oras!

“Pakitaan kag kahimayaan Nako bilang Imo Anak agor Ako ra
 maipakita kag Imo kahimayaan. ² Dahil gingtaw-an Nimo Ako it
 karapatan nak maggahom sa tanang katawuhan, pramas kag tanang
 tawo nak Imo ingta-o sa Ako ay mataw-an it kabuhi nak waya't
 katapusan. ³ Ag kag mga inggwa it kaling kabuhi nak waya't katapusan
 ay kag mga nakakakilaya sa Imo nak ausang matuor nak Dios, ag kilaya
 ra ninra Akong si Hesu-Kristo, nak Imo ingsugo. ⁴ Gingpakita Nako
 kag Imo kahimayaan dili sa kalibutan parayan sa Ako pagtapos sa Imo
 tanang gingpahimo sa Ako. ⁵ Ag ngasing, Tatay, mabalikkey Ako sa Imo,
 ag ita-o ray Nimo sa Ako kag kahimayaan nak asa Ako it katong Ako
 ay kaibahan pa Nimo bag-o pa matuga kag kalibutan.

Kag Pangamuyo ni Hesus Para sa Ida mga Disipulos

⁶ “Gingpakilaya Nako Ikaw sa mga tawo nak Imo ingpili ag ingta-o sa
 Ako halin sa tanang tawo sa kalibutan. Sinra ay Imo mga katawuhan,
 ag ingta-o Nimo sinra sa Ako, ag sinra ay nagsunor sa Imo mga bisaya.
⁷ Ngasing, ayamey ninra nak tanang Imo gingtugyan sa Ako ay halin
 sa Imo. ⁸ Dahil gingtudlo Nako sa inra katong Imo ra gingtudlo sa Ako
 ag ingbaton ra ninra. Sinra ay nakakasiguro nak Ako ay halin sa Imo.
 Ag nagpapati sinra nak Ikaw talaga kag nagsugo sa Ako. ⁹ Kada Ako
 gingpapangamuyo sinra. Kag Ako pangamuyo ay buko para sa tanang
 tawo sa kalibutan, kundi para sa inra yang nak Imo gingtugyan sa
 Ako, kumo sinra ay Imo. ¹⁰ Kag tanan nak asa Ako ay sa Imo, ag kag
 tanan nak asa Imo ay sa Ako ra. Ag Ako ay natataw-an it kahimayaan
 parayan sa inra.

¹¹ “Ag ngasing, mahaliney Ako rili sa kalibutan pabalik sa Imo, pero
 sinra ay rili yang anay. Balaan nak Tatay, bantayi sinra parayan sa
 Imo rakong gahom nak Imo gingta-o sa Ako pramas sinra ay maging
 usa tuyar sa Ato. ¹² Habang kaibahan pa Nako sinra, Ako sinra
 gingbabantayan parayan sa Imo rakong gahom nak Imo gingta-o sa
 Ako. Gingbabantayan nak gador Nako sinra ag waya't aber usa sa
 inra nak nawagit, puyra yang sa tawo nak talagang dapat magpagto
 sa kaparusahan sa impyerno agor matupar kag ingsiling sa Sagradong
 Kasuyatan.

¹³ “Ngani, ngasing ay mabalikkey Ako sa Imo, kada gingpapangamuyo
 Nako sinra habang Ako ay hali pa sa kalibutan, pramas marunggan

ninra ag mapasa-inra kag Ako rakong kasadya. ¹⁴ Gingtudluan Nako sinra it Imo mga bisaya. Ag ginglabanan sinra it mga tawong kalibutanhon nak waya gipapati sa Ako, dahil tuyar sa Ako, buko ra sinra mga tawong kalibutanhon.

¹⁵ “Waya Nako gipapangamuyuan nak dapat Nimong bay-oney sinra sa kalibutan, kundi bantaye sinra laban kang Satanas, nak imaw kag inghahalinan it kayainan, ¹⁶ dahil sinra ay tuyar sa Ako, ag bukoey mga kalibutanhon. ¹⁷ Gahina sinra para sa Imo parayan sa kamatuuran. Kag Imo mga bisaya kag kamatuuran. ¹⁸ Tuyar sa Imo pagsugo sa Ako sa kalibutan ay Ako ra sinra gingsusugo sa kalibutan. ¹⁹ Alang-alang sa inra, Ako inghalar kag Ako sarili para sa Imo pramas sinra ay matuor nak mahalar ra it inra sarili para sa Imo.

Kag Pangamuyo ni Hesus Para sa Ida Tanang mga Manugsunor

²⁰ “Buko yang sinra kag Ako gingpapangamuyo kundi pati kag mga matu-o sa Ako parayan sa inra pagtudlo. ²¹ Kali ay agor sinrang tanan ay magkausa, kung paunong Ikaw, Tatay, ay asa Ako ag Ako ay asa Imo. Kabay pang sinra ra ay asa Ato pramas kag tanan sa kalibutan ay magpati nak Ikaw kag nagsugo sa Ako.

²² “Kag kahimayaan nak Imo gingta-o sa Ako ay Ako ra gingta-o sa inra agor sinra ay magkausa tuyar sa Ato. ²³ Ako ay asa inra ag Ikaw ay asa Ako. Kabay pa rang, maging usa talaga sinra pramas maayaman it tanan sa kalibutan nak Ikaw kag nagsugo sa Ako, ag Imo sinra gingpapalangga tuyar sa Imo pagpalangga sa Ako.

²⁴ “Tatay, kag Ako hanrom ngasing ay makaibahan Nako katong mga tawo nak Imo gingta-o sa Ako ruto sa Ako apagtuan sa langit, pramas makita ninra kag kahimayaan nak Imo gingta-o sa Ako, dahil palanggaey Nimo Ako bag-o pa matuga kag kalibutan.

²⁵ “Matarong nak Tatay, aber buko Ikaw kilaya it mga tawo sa kalibutan ay kilaya ra Ikaw Nako, ag ayam ra it kaling Ako mga kaibahan nak Ikaw kag nagsugo sa Ako. ²⁶ Gingpakilaya Nako Ikaw sa inra, ag padayon pa nak ipakilaya, agor kag Imo pagpalangga sa Ako ay mapapasa-inra, ag Ako ay mapapasa-inra ra.”

18

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG IDA KAMATAYON

Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane

(Mateo 26:47-56; Markos 14:43-50; Lukas 22:47-53)

¹ Pagkatapos it pangamuyo ni Hesus, nagbaktas Sida kaibahan kag Ida mga disipulos papagto sa tabok it Sapa it Kidron. Ruto ay inggwa't usang lugar kung hariin nakatanom kag mga olibo ag sinra ay nagsuyor ruto.

² Kag lugar nak kali ay tunrog ra ni Judas, nak imaw kag nagtraidor sa Ida, dahil ruto sina Hesus perming nagtitipon kaibahan kag Ida mga manugsunor. ³ Ngani, gingnunot ni Judas kag grupo it mga sundalo ag mga gwardya it Templo nak ingparaya it mga Punong Saserdote ag mga Pariseo. Ag nagpagto sinra rutong lugar kung hariin kag maramong olibo. Raya ninra kag mga suyo ag muron pati kag inra mga armas.

⁴ Ayam ni Hesus kag matatabo sa Ida, kada gingsapoy-sapoy Nida sinra ag gingpangutana, “Sin-o kag inro ginghahanap?”

⁵ Nagsabat sinra, “Si Hesus nak taga-Nazaret.”

Sabat ni Hesus, “Ako si Hesus. Asi?” Si Judas nak imaw kag nagtraidor sa Ida ay hina nak kaibahan ninra. ⁶ Pagkasiling ni Hesus nak, “Ako si Hesus,” napaisol sinra ag waya ninra namalaye nak sinra ay napangtumba.

⁷ Nagpangutana ray si Hesus, “Sin-o talaga kag intro ginghahanap?”

Nagsabat ray sinra, “Si Hesus ngani nak taga-Nazaret.”

⁸ Sabat ray gihapon ni Hesus, “Gingsilinganey kamo Nako nak Ako si Hesus. Kada kung Ako kag intro ginghahanap, Ako yang kag rakpa ag pabad-ing makahalin kaling ibang mga tawo.” ⁹ Tuyar kali kag Ida gingbisaya agor matupar kag Ida gingsiling nak, “Wayat aber usa sa mga tawo nak gingta-o sa Ako it Ako Tatay nak nawagit.”

¹⁰ Masunor, si Simon Pedro ay inggwa't rayang talibong. Inghugot nida kali sa tagob ag inglabo matuor kag suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas kag tuong talinga it kali. Kag ngayan it kaling suguon ay si Malco.

¹¹ Ag nagsiling si Hesus kang Pedro, “Ulian sa tagob kinang imo talibong! Kabi baga nimo ay indi Nako kayang tis-an kag hirap nak ingbuot it Ako Tatay?”

Kag Pag-atubang ni Hesus kang Anas nak Dating Pinaka-mataas nak Saserdote

¹² Pagkatapos, ingrakop si Hesus ag inggapos it mga sundalong ingpapangunahan it inra Kapitan, kaibahan kag mga gwardya halin sa Templo nak insugo it mga pinuno it mga Hudyo. ¹³ Gingraya anay ninra Sida kang Anas nak dating Pinaka-mataas nak Saserdote. Sida kag panugangan ni Caipas nak imaw kag Pinaka-mataas nak Saserdote tong tuig nak natabo kali. ¹⁴ Kaling si Caipas ay imaw katong naglaygay sa mga pinuno it mga Hudyo nak mas maado pang usang tawo yang kag mamatay alang-alang sa tanan.

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Mateo 26:69-75; Markos 14:53-54,66-72; Lukas 22:54-62)

¹⁵ Habang gingpapasunor sina Hesus kana Anas, si Simon Pedro ag kag usa pang disipulo ni Hesus ay nagsusunor sa inra. Ag dahil kaling disipulo ay kakilaya it Pinaka-mataas nak Saserdote, nakasuyor sida hastang sa harden it bayay ninra, ¹⁶ pero si Pedro ay nabilin sa liwas it hagra. Ngani, nagliwas kaling disipulo nak kilaya ruto ag nagpangabay sa rayagang manugbantay it pwertahan nak kung puyde ay pasudlon si Pedro.

¹⁷ Gingpangutana si Pedro it kinang rayagang kabulig, “Buko baga ikaw ay usa sa mga manugsunor it tawong kato?”

Sabat ni Pedro, “Buko ay!”

¹⁸ It kato ay abang yamig, kada katong mga suguon ag mga gwardya ay nagpabaga it uling ag nagtinrog sinra sa palibot agor magpainit. Nagsuor sa inra si Pedro ag nagtinrog agor magpainit ra.

Kag Pagbistigar Kang Hesus it Dating Pinaka-mataas nak Saserdote
(Mateo 26:59-66; Markos 14:55-64; Lukas 22:66-71)

¹⁹ Ngasing, gingbistigar ni Anas nak dating Pinaka-mataas nak Saserdote si Hesus tungor sa Ida mga manugsunor ag Ida mga pagtudlo.

²⁰ Nagsabat si Hesus, “Ako ay perming nagtutudlo sa atubangan it tanan. Nagtudlo Ako sa mga sinagoga ag sa Templo kung hariin nagtitipon kag tanang mga lahi it Hudyo. Waya Ako't gingbisaya nak patago. ²¹ Asing Ako kag inro gingpapangutana tungor sa Ako pagtudlo? Pangutan-a ninro kag mga tawong nakarungog. Siguradong ayam ninra kung ni-o kag Ako gingtudlo.”

²² Pagkabisaya Nida it kali, ingsagpo kag Ida yuba it usang gwardya nak rahagto ag nagsiling, “Tuyar baga Ikaw magpanabat sa dating Pinaka-mataas nak Saserdote?”

²³ Nagmatarong si Hesus, “Kung kag Ako gingbisaya ay sala, pamatuuri ngasing. Pero kung tama kag Ako gingbisaya ay asing imo Ako sinagpo?” ²⁴ Pagkatapos it kali, gingparaya ni Anas si Hesus kang Caipas nak Pinaka-mataas nak Saserdote, nak nakagapos gihapon.

*Kag Pangruha ag Pangtatlong Pagbalibar ni Pedro kang Hesus
(Mateo 26:71-75; Markos 14:69-72; Lukas 22:58-62)*

²⁵ Habang si Hesus ay gingbibistigar it Pinaka-mataas nak Saserdote, hagto pa gihapon si Simon Pedro kaibahan kag mga suguon ag mga sundalo nak nagpapainit. Sida ay inra gingpangutana, “Di baga usa ra ikaw sa mga manugsunor it katong tawong kato?”

Gingbalibar kali ni Simon Pedro ag napasiling, “Siling pang buko gani!”

²⁶ Malagat-lagat, gingpangutana ray sida it usa pa sa mga suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote. Kaling suguon ag katong tinagpasan it talinga ay maghali. Kag ida pangutana ay, “Di baga ikaw katong ako nakita nak kaibahan ni Hesus sa lugar it mga olibo?”

²⁷ Nagbalibar ray si Pedro ag sa nak raan nagbayo kag manok.

*Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato
(Mateo 27:1-2,11-14; Markos 15:1-5; Lukas 23:1-5)*

²⁸ Pagkatapos, gingraya si Hesus it mga pinuno it mga Hudyo halin kana Caipas papagto sa palasyo it Gobernador Pilato. * Aga-aga pa kato. Ugaling pag-abot ninra ruto, katong mga pinuno ay waya gisuyor sa palasyo dahil gusto ninra magkaon sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, ag bawal sa inra sulunranon nak magsuyor sa bayay it buko Hudyo. †

²⁹ Ngani, ingliwas sinra ni Gobernador Pilato sa plasa it palasyo ag ruto nagbistigar, “Ni-o kag inro ging-aakusar laban sa Tawong kali?”

³⁰ Nagsabat sinra, “Kung buko mayain kag Ida ginghimo, waya tan-a namo Sida giray-a rili.”

³¹ Nagsiling sa inra si Pilato, “Hala, ray-a ninro Sida ag kamo mismo it maghusgar sa Ida kumporme sa inro sariling Kasuguan.”

Nagsabat kag mga pinuno it mga Hudyo, “Waya kami't gahom nak maghusgar it kamatayon sa usang tawo.” ³² Natabo kali agor matupar kag gingbisaya ni Hesus tungor sa parayan it Ida kamatayon.

³³ Nagsuyor ray si Pilato sa palasyo ag gingpatawag si Hesus bag-o gingpangutana, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”

* **18:28** 18:28a Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang ay inggwa it gahom nak husgaran it kamatayon ruto. † **18:28** 18:28b o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

³⁴ Nagsabat si Hesus, “Gingpangutana baga kina nimo sa Ako dahil gusto nimong masaduran, o dahil inggwa’t nag-uma it kina sa imo tungor sa Ako?”

³⁵ Nagsabat si Pilato, “Ni-o ako, kalahing Hudyo? Gingraya Ikaw rili it Imo mga kasimanwa ag mga Punong Saserdote agor ahusgaran Ka nako it kamatayon. Ni-o talaga kag Imo nahimo?”

³⁶ Sabat ni Hesus, “Kag Ako pagiging hari ay buko rili sa kalibutan. Dahil kung kag Ako pagiging hari ay para yang rili sa kalibutan, ay dey naglabaney tan-a kag Ako mga sinakupan pramas indi Ako maita-o sa damot it mga pinuno it mga Hudyo. Pero sa kamatuuran, kag kalibutan nak kali ay buko kag ginghalinan it Ako pagiging hari.”

³⁷ Kada, napasiling pa si Pilato, “Ay dey kung tuyar, talagang Ikaw ay hari.”

Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling nak Ako ay Hari. Kag tuyong kung asing Ako ay natawo ag nagpaali sa duta ay pramas ray-on kag kamatuuran sa bug-os nak katawuhan. Kag mga tawo nak inggwa’t pagpahalaga sa kamatuuran ay mapanimati sa Ako.”

³⁸ Nagpangutana ray si Pilato, “Ay ni-o kag kamatuuran?”

*Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon
(Mateo 27:15-31; Markos 15:6-20; Lukas 23:13-25)*

Pagkabisaya ni Pilato it kali, ingliwas ray nida katong mga pinuno it Hudyo ag nagsiling, “Waya ako it nakitang kasal-anan rutong Tawo.

³⁹ Pero kumporme sa inro batasan, dapat nak ako ay magpaliwas it usang priso para sa inro sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto. Gusto baga ninrong paliwason nako para sa inro kaling ‘Hari it mga lahi it Hudyo?’”

⁴⁰ Pero nag-inukaw sinra, “Buko kag tawong kina kag paliwasa kundi si Barabas!” Kaling si Barabas ay usang rebilde.

19

Kag Paglibak it mga Sundalo kang Hesus

(Mateo 27:15-31; Markos 15:6-20; Lukas 23:13-25)

¹ Pagkatapos, gingpabaoy ni Pilato si Hesus ag gingpalatigo. ² Kag mga sundalo ay nagyubir it usang siitong bayagon nak inghumang kuruna ag inra ingputong sa uyo ni Hesus, bag-o ingsuy-uban Sida it usang kapa nak kulay ubi. ³ Ag nagpinayungot sinra kang Hesus nak nagsisiling, “Mabuhay kag Hari it mga Lahi it Hudyo!” Ag Sida ay inra pinanampudong.

⁴ Nagliwas ray liwat si Pilato sa plasa it palasyo ag nagsiling sa mga Hudyo, “Muyati, ako Sida apaliwason rili sa inro agor inro masaduran nak waya ako it nakitang sala sa Ida.”

⁵ Kada nagliwas si Hesus nak suksok gihapon katong kuruna nak human sa siitong bayagon ag katong kapa nak kulay ubi. Bag-o nagsiling si Pilato sa inra, “Muyati kaling tawo!”

⁶ Pagkakita sa Ida it mga Punong Saserdote ag mga gwardya it Templo, lalo sinrang nag-inukaw, “Lansangan Sida sa krus! Lansangan Sida sa krus!”

Pero nagsabat si Pilato, “Kamo yang it lansang sa Ida! Para sa ako, waya ako it nakitang sala riling tawo.”

⁷ Nagsabat kag mga pinuno it mga Hudyo, “Inggwa kami it amo sariling Kasuguan ag kumporme sa Kasuguang kina ay dapat Sida nak mamatay, dahil ing-ako Nida nak Sida’y Anak it Dios.”

⁸ Pagkarungog it kali ni Pilato lalo pa sidang hinadlukan, ⁹ kada nagsuyor ray sida sa palasyo ag nagpangutana kang Hesus, “Taga-riin talaga Ikaw?” Pero wayaey gisabat si Hesus.*

¹⁰ Kada siling ray ni Pilato, “Asing indi Ka magsabat sa ako? Buko baga Nimo ayam nak asa ako kag gahom nak paliwason Ka o ipalansang sa krus?”

¹¹ Nagsabat si Hesus, “Waya ikaw it gahom nak himuon kina kung waya gibut-a it Dios. Kada mas rako kag sala it tawo nak nagraya sa Ako rili.”

¹² Pagkarungog kali ni Pilato, lalo sidang nagtinguha nak buhian tana si Hesus. Ugaling padayon nak nagpakainukaw kag mga pinuno it mga Hudyo, “Kung buhian nimo Sida ikaw ay nagkukontra sa Cesar. Kag tawo nak ginghuhuman kag ida sarili nak hari ay kalaban it Cesar.”

¹³ Pagkarungog it kali ni Pilato, gingpaliwas ray nida si Hesus ag nangingkor sa ingkuran it hukom raha sa plasa it palasyo, nak gingtatawag nak “Kag Nasasayugan it Bato.” Kag ngayan it kaling plasa sa bisayang Hebreo ay “Gabata.” ¹⁴ Mga alas dosey kato it adlaw, ag dispiras it Pista it Pagkaluwas sa Ehipto kung sauno naghahanra sinra.

Nagsiling si Pilato sa mga tawo, “Muyati, hali kag inro Hari!”

¹⁵ Pero nag-inukaw sinra, “Matya Sida! Matya Sida! Lansangan Sida sa krus!”

Nagsiling ray si Pilato, “Gusto baga ninrong ilansang nako sa krus kag inro Hari?”

Nagsabat kag mga Punong Saserdote, “Waya kami it ibang hari kundi kag Cesar.”

¹⁶ Ngani, nagsugot si Pilato sa inra kagustuhan ag gingtugyan si Hesus sa damot it mga malansang sa Ida sa krus.

Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad

(Mateo 27:32-44; Markos 15:21-32; Lukas 23:26-43)

¹⁷ Pagkatapos, gingraya si Hesus it mga sundalo. Nagliwas Sida nak pas-an kag Ida krus papagto sa lugar nak kung tawagon ay “Lugar it Bungo.” Sa bisayang Hebreo kali ay “Golgota.” ¹⁸ Ruto ay ginglansang ninra si Hesus sa krus kaibahan kag ruha pang asa magkanyudong habig Nida.†

¹⁹ Ingpahimo ni Pilato kag karatula nak gingpalansang sa ibabaw it Ida krus kung hariin inggwa’t nakasuyat nak,
“SI HESUS NAK TAGA-NAZARET, KAG HARI IT MGA LAHI IT HUDYO.”

²⁰ Maramong lahi it Hudyo kag nakabasa it kaling karatula dahil kag lugar kung hariin ginglansang si Hesus sa krus ay mayungot yang sa syudad. Ag kag karatulang kali ay nakasuyat sa mga bisaya it Hebreo, Romanhon ag Griyego. ²¹ Kada pagkabasa kali it mga Punong Saserdote it mga lahi it Hudyo nagreklamo sinra kang Pilato, “Aya gisuyatan nak ‘Kag Hari it mga lahi it Hudyo’ kundi suyatan nak, ‘Siling it kaling tawo, Ako kag Hari it mga lahi it Hudyo.’”

²² Nagsabat si Pilato, “Kag ako nasuyat ay nasuyatey!”

* **19:9** 19:9 Basaha ra sa Isa. 53:7. † **19:18** 19:18 Basaha ra sa Isa. 53:12.

²³ Pagkalansang it mga sundalo kang Hesus sa krus, gingbaoy ninra kag Ida mga suksok nak baro ag gingparti sa ap-at, tig-usa kada usang sundalo. Pero kag Ida pangsukeyob nak baro ay nabilin. Ag dahil kali ay hinaboy nak waya't tinabuan tuna sa liab hastang sa gadar, ²⁴ nagsiling sinra sa usa'g-usa,

“Bad-ey nato kali gigisi-a. Bunot-bunutan yangey kita kung kanin-o mapapagto.”

Natabo kali agor matupar kag gingsiling sa Sagradong Kasuyatan, “Gingparti-parti ninra kag Ako mga suksok, ag nagbunot-bunutan sinra para sa Ako baro.”[‡]

Ngani, imaw kali kag ginghimo it katong mga sundalo.

²⁵ Mayungot sa krus ni Hesus ay nagtitinrog kag Ida nanay, kag manghor nak kabade it Ida nanay, si Maria nak asawa ni Cleopas, ag si Maria Magdalena. ²⁶ Pagkakita ni Hesus sa Ida nanay ag sa disipulo nak Ida palangga nak nagtitinrog sa mayungot raha, nagsiling si Hesus sa Ida nanay, “Nanang, kilay-a sida nak imo anak.” ²⁷ Bag-o nagsiling Sida sa diling Ida disipulo, “Kilay-a sida nak imo nanay.” Tuna it kato gingpaistar it kinang disipulo kag nanay ni Hesus sa ida bayay.

Kag Pagkamatay ni Hesus

(Mateo 27:45-56; Markos 15:33-41; Lukas 23:44-49)

²⁸ Pagkatapos it kali, kumo ayamey ni Hesus nak ngasing ay taposey kag tanan nak gingsugo sa Ida, ag para matuman kag nakasiling sa Sagradong Kasuyatan ay nagsiling Sida, “Ing-uuhaw Ako.” ²⁹ Inggwa ruto it usang mayukong nak puno it maaslom nak ayak nak pay sukà. Kada pagkarungog ninra sa Ida gingsiling, ingbasâ ninra ruto kag usang espongha ag ingtuslok sa ugbos it pay tigbaw,[§] bag-o ingpasupsop kang Hesus. ³⁰ Pagkatagam it kina ni Hesus, nagsiling Sida, “Nataposey!” Ag nagsuonhey kag Ida uyo ag gingtugyan Nida kag Ida ispirito sa Dios.

Kag Pagbuno it Sumbiling sa Kilir ni Hesus

³¹ Dispiras kato it Adlaw it Inugpahuway ag Adlaw it Inughanra para sa Pista it mga lahi it Hudyo. Kada ginghagar ninra kang Gobernador Pilato nak balioney kag mga siki it mga nakalansang sa krus agor ralion kag inra kamatayon, pramas maibabaey kag mga minatay sa krus. Inghihimo ninra kali dahil bawal sa inra nak inggwa't mabilin sa mga krus sa Adlaw it Inugpahuway. ³² Ngani, nag-abot kag mga sundalo ruto ag kag unang ingbalian ninra it mga siki ay katong usa nak nakalansang sa krus sa habig ni Hesus, pagkatapos gingsunor ray tong usa. ³³ Ugaling pag-abot ninra kang Hesus, nakita ninra nak minatayey Sida, kada waya yangey ninra gibali-a kag Ida mga siki.

³⁴ Pero inggwa't usang sundalo nak nagbuno sa kilir ni Hesus it Ida sumbiling ag sa nak raan ay nagtuyo kag rugo ag tubi. ³⁵ Ngani, ging-uumaan nako kamong nagbabasa it kali nak klaro kaling tanan, dahil kaling natabo kang Hesus ay gingpapamatuuran it usang nakakita. Ag ako katong nagpapamatuor agor kamo ay magtu-o. ³⁶ Natabo kali bilang katuparan it gingsiling sa Sagradong Kasuyatan nak, “Waya't mababali aber usang sukà sa Ida yawas.”* ³⁷ Ag siling pa ngani sa

[‡] 19:24 19:24 Sal. 22:18. [§] 19:29 19:29 o “isopo” nak halin sa bisayang Griyego nak “hussopos.” * 19:36 19:36 Sal. 34:20.

ibang parti it Sagradong Kasuyatan ay, “Amuyatan ninra kaling inra gingbuno.”†

Kag Pagyubong kang Hesus

(Mateo 27:57-61; Markos 15:42-47; Lukas 23:50-56)

³⁸ Pagkatapos it kali, inggwa't usang tawo nak taga-Arimateya nak kag ngayan ay Jose, nak nagpangabay kang Gobernador Pilato nak sugtan sidang bay-on kag yawas ni Hesus sa krus. Sida ay manugsunor ra ni Hesus, ugaling kag ida pagsunor ay patago dahil nahadlok sida sa mga pinuno it mga Hudyo. Ingsugtan sida ni Pilato, kada nagpagto sida ruto sa krus ag ingbaoy kag yawas ni Hesus.

³⁹ Kaibahan ra nida si Nicodemo katong nagpagto sida kang Hesus usang gab-i. Inggwa sida it rayang mga pabangyong buyong nak pangbalsamo nak hinalong mira ag aloe, nak kag bug-at ay mga treyntay-singkong kilo. ⁴⁰ Masunor, gingraya ninra kag yawas ni Hesus ag ingsaliburburan it yamit nak lino, ag inggwa it nakabutang sa suyor nak mga buyong ag pabangyo nak pangbalsamo. Kali ay kumporme sa batasan it mga lahi it Hudyo pag sinra ay nagyuyubong. ⁴¹ Banda ruto sa lugar kung hariin ginglansang si Hesus sa krus ay inggwa't usang harden. Ag ruto ay inggwa't usang bag-ong yuyubngan nak waya pa't nayuyubong. ⁴² Ag dahil kato ay adlaw it inughanra it mga lahi it Hudyo para sa Adlaw it Inugpahuway ag katong yuyubngan ay mayungot yang, kada ruto yangey ninra gingyubong si Hesus.

20

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Mateo 28:1-8; Markos 16:1-8; Lukas 24:1-12)

¹ Pag-abot it adlaw nak Dominggo* maruyom-ruyom pa, ay nagpagto si Maria Magdalena sa yuyubngan. Pag-abot nida ruto, nakita nida nak kag batang pangsara sa yuyubngan ay napaligirey. ² Dahil rili, pumakarayagan sida pabalik kang Simon Pedro ag sa usa pang disipulo,† katong palangga ni Hesus, ag nagbalita sa inra, “Gingbaoy ninra kag Gino-o sa yuyubngan ag buko namo ayam kung hariin ninra Sida gingraya.”

³ Pagkarungog ninra rili, rali-rali si Pedro ag katong usa pang disipulo it pagto sa yuyubngan. ⁴ Pareho sinrang nagrayagan, pero mas matulin magrayagan katong kaibahan nida, kada una kali nakaabot ruto. ⁵ Pag-abot nida ruto, nag-ukob kali ag nagsil-ip sa suyor, ag kag ida yangey nakita nak rahagto ay kag mga pangsaliburbor nak yamit sa minatay, pero wayaey sida gidiretso sa suyor.

⁶ Imaw katong nag-abot si Simon Pedro ag dire-diretso sida nak nagsuyor. Nakita nida kag pangsaliburbor nak yamit nak rahagto, ⁷ ag imaw ra katong purong-purong nak gingpuros sa uyo ni Hesus. Kali ay buyag rutong pangsaliburbor nak yamit ag nayuyukot. ⁸ Ngasing, katong disipulo nak unang nakaabot ruto ay nagsuyor ra. Ag pagkakita nida, sida ay nagtu-o nak nabanhaw si Hesus. ⁹ Waya pa

† **19:37** 19:37 Zac. 12:10. * **20:1** 20:1 Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Dominggo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray. † **20:2** 20:2 Kato ay Juan nak imaw kag nagsuyat it kaling libro.

gihapon ninra naintyendihe kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak kinahangyang mabanhaw si Hesus.

¹⁰ Ag pagkatapos mansigpauliey katong ruhang disipulos sa inra mga bayay.

Kag Pagpakita ni Hesus kang Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Markos 16:9-11)

¹¹ Ngasing, si Maria ay nagtitinrog pa sa liwas it yuyubngan nak nagtitibaw. Habang nagtitibaw sida, nag-ukob sida ag nagsil-ip sa suyur it yuyubngan, ¹² ag inggwa sida it nakitang ruhang anghel nak nakaputi, nak nag-iingkor kung hariin gingbutang kag yawas ni Hesus. Kag usa ay sa uyuhan ag kag usa ay sa bandang sikihan.

¹³ Gingpangutana ninra si Maria, “Nang, asing nagtitibaw ka?”

Nagsabat sida, “Pauno ngani ay gingbaoy ninra kag yawas it ako Gino-o ag buko nako ayam kung hariin ninra giray-a?” ¹⁴ Pagkasiling nida it kali, nagsauli sida ag nakita nida si Hesus nak nagtitinrog, pero waya nida nakilaya nak si Hesus yaki kato.

¹⁵ Nagpangutana ra sa ida si Hesus, “Nang, asing nagtitibaw ka? Si-o kag imo ginghahanap?”

Ag dahil kabi ni Maria ay Sida kag manugbantay it katong harden, nagsiling Sida rili, “Nong, kung ikaw kag nagbaoy sa Ida yawas, tudluan sa ako kung hariin nimo Sida giray-a, agor ako Sida abay-on.”

¹⁶ Siling ni Hesus sa ida, “Maria!”

Nag-atubang si Maria kang Hesus ag napasiling sa bisayang Hebreo, “Raboni!” nak kag gustong bisayahon ay Maestro.

¹⁷ Nagsiling si Hesus, “Aya Ako gihuyti dahil waya pa Ako nakakabalik sa Ako Tatay sa langit. Pagtu-e yangey kag Ako mga hali ag umaan sinra nak mabalikey nganat Ako sa Ako Tatay, nak inro ra Tatay, ag sa Ako Dios, nak inro ra Dios.”

¹⁸ Ngani, gingpagtuan ni Maria Magdalena kag mga manugsunor ni Hesus ag ging-umaan nak, “Nakitaey nako kag Gino-o.” Ag ging-uma ra nida sa inra kag mga gingpapasiling ni Hesus.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ida mga Manugsunor

(Lukas 24:36-45)

¹⁹ Pagkagab-i it katong adlaw nak Domingo,[‡] nagtinipon kag mga manugsunor ni Hesus sa usang bayay nak nakatrankay, kumo nahadlok sinra sa mga pinuno it mga Hudyo. It yang pakita si Hesus nak nagtitinrog sa inra tunga, ag nagsiling, “Kabay pang mapasa-inro kag katimunungan!” ²⁰ Pagkasiling Nida it kali, ingpakita Nida sa inra kag Ida mga damot ag kilir. Ag abang kasadya it Ida mga manugsunor pagkakita sa Gino-o.

²¹ Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Kag katimunungan ay mapasa-inro. Tuyar sa pagsugo sa Ako it Ako Tatay ay Ako ra kamo gingsusugo.”

²² Pagkabisaya Nida it kali, sinra ay Ida ginghuypan ag nagsiling, “Batuna ninro kag Ispirito Santo. ²³ Kung apatawaron ninro kag mga sala it usang tawo, matuor nak napatawarey sinra it Dios. Ag kung indi ninro gipatawaron kag mga sala it usang tawo, matuor nak kato ay indi ra gipatawaron it Dios.”

[‡] **20:19** 20:19 Sa inra pagbilang it mga adlaw kali kag unang adlaw it inra usang domingo.

Kag Pagpakita ni Hesus kana Tomas

²⁴ Tong nagpakita si Hesus sa Ida mga manugsunor sa bayay ay waya ruto si Tomas nak inra ingtatawag nak Kafir, nak usa ra sa Ida doseng disipulos. ²⁵ Ngani, ging-umaan sida it ibang mga manugsunor ni Hesus, “Nakita namo kag Gino-o.”

Pero nagsabat si Tomas, “Mm, hastang waya nako nakikita kag rana it nilansangan sa Ida mga damot ag maisuksok kag ako tudlo ruto, ag mahuytan ra it ako damot kag rana it sinumbilingan sa Ida kilir, ay iniding gador ako magpati.”

²⁶ Pagkalipas it wayong adlaw, rahagto ray kag mga manugsunor ni Hesus nak nagtitipon sa bayay rang kato. Ag ngasing ay kaibahaney ninra si Tomas. Trangkado ra kag mga pwertahan, pero marugay-rugay rahagtoy si Hesus nak nakatinrog sa inra tunga, ag nagsiling, “Kag katimunungan ay mapasa-inro.” ²⁷ Masunor, nagsiling si Hesus kang Tomas, “Muyati kaling Ako mga damot. Suksukan kinang imo tudlo rili ag huytan it kinang imo damot kag Ako kilir. Ayaey gipangruha-ruha kundi magtu-o ka.”

²⁸ Nagsiling sa ida si Tomas, “Gino-o nako, ag Dios nako.”

²⁹ Nagsiling sa ida si Hesus, “Nagtutuoy baga ikaw dahil nakitaey Ako nimo? Abang buynas kag mga nagtutu-o aber waya pa ninra nakikita.”

Kag Rason Kung Asing Ingsuyat Kaling Libro

³⁰ Ngasing maramo pang milagro kag ginghimo ni Hesus sa atubangan it Ida mga manugsunor nak waya gisyuyan sa libro nak kali. ³¹ Pero kag mga bagay nak kali ay ingisuyat agor magpati kamo nak si Hesus kag ingpromisang Kristo, ag imaw kag Anak it Dios. Ag parayan sa inro pagtu-o sa Ida ay magkakaingwa kamo it kabuhi nak waya't katapusan.

21

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ida Pitong Disipulos sa Ragat it Galileya

¹ Pagkalipas it pilang adlaw, nagpakita ray si Hesus sa Ida mga disipulos ruto sa habig it Ragat it Tiberias (o Ragat it Galileya). Tuya kali kag Ida pagpakita sa inra. ² Habang magkaibahan kag Ida mga manugsunor nak sina Simon Pedro, Tomas nak gingtatawag nak Kafir, Natanael nak taga-Cana sa Galileya, kag ruhang anak ni Zebedeo ag ruha pang disipulos, ³ nagsiling sa inra si Simon Pedro, “Mapayawor ako.” Siling ninra, “Hala manunot kami.” Ngani, nagginan sinra ag nagsakay sa rayapang. Pero halos bug-os nak gab-i sinra it kapapangisra ay wayang gador sinra it nabaoy.

⁴ It katong nagpapanghudag-hudagey, si Hesus ay rahagto sa baybay nagtitinrog. Naantaw Sida it mga disipulos ugaling Sida ay waya ninra nakilaya nak raan.

⁵ Ging-ayaba sinra ni Hesus, “Ay mga Nonong, inggwa baga kamo it nabaoy?”

Sabat ninra, “Wayang gador ngani.”

⁶ Nagsiling ray Sida sa inra, “Taktakan ray ninro kinang inro lambat raha sa bandang tu-o it rayapang ag kamo ay makakabaoy.”

Gingtaktak matuor ninra kag lambat, ag sa karamuon it inra nabaoy ay ahat ninra maugor kag pagbatak it kato sa rayapang.

7 Ag katong disipulo nak palangga ni Hesus ay nagsiling kang Pedro, “Kag Gino-o kato!” Pagkarungog it kali ni Simon Pedro, ingsuksok nida kag ida barong inuba habang sida’y nagtatrabaho, bag-o nagyukso ag nagrangoy patakas. 8 Habang nagrarangoy sida, kag mga nabilin nak ida kaibahang disipulos ruto sa rayapang ay nagsunor nak nagbibira yang it lambat nak puno it isra, kumo sa piliw sinra ag mga usang gatos (100) metros yang.

9 Pagrunggo ninra, nakita ninra nak raha si Hesus ag inggwa it usang rap-ong nak nagbabaga nak inggwa’t sinugbang isra, ag inggwa ra ruto it tinapay.

10 Nagsiling si Hesus sa inra, “Raya rili it pilang isra nak intro nabaoy.”

11 Kada, nagsakay ray si Simon Pedro sa rayapang ag gingbatak kag lambat nak puno it usang gatos ag singkwentay-tres nak ragkong isra. Aber tuyar it ramo kag inra nabaoy ay wayang gador nagisi kag lambat.

12 Nagsiling ray si Hesus, “Maley, mapamahawey kita.” Ag aber usa ay waya’t nagruga-ruga nak magpangutana kung si-o Sida, kumo ayamey ninra nak Sida kag Gino-o. 13 Ngasing, ingbaoy ni Hesus katong tinapay bag-o gingpana-o sa inra, imaw ra kag sinugbang isra. 14 Kali kag pangatlong beses nak nagpakita si Hesus sa Ida mga manugsunor pagkabanhaw Nida.

Si Hesus ag Si Pedro

15 Pagkapamahaw ninra, nagpangutana si Hesus kang Simon Pedro, “Simon nak anak ni Juan, palangga talaga baga Ako nimo yabaw pa sa inra pagpalangga sa Ako?”

Sabat ni Pedro, “Oho Gino-o, ayam Nimong palangga Ka nako.”

Siling ray sa ida ni Hesus, “Pakauna kag Ako mga tureting karnero.”*

16 Sa pangruhang beses, nagpangutana ray si Hesus sa Ida, “Simon nak anak ni Juan, palangga talaga baga Ako nimo?”

Sabat ray sa Ida ni Pedro, “Oho Gino-o, ayam Nimong palangga Ka nako.”

Nagsiling ray sa ida si Hesus, “Reparaha kag ako mga karnero.”†

17 Sa pangtatlong beses, nagpangutana si Hesus sa ida, “Simon nak anak ni Juan, palangga baga Ako nimo?”

Nalisor si Pedro dahil pangtatlong besesey kali nak pagpangutana sa ida ni Hesus kung palangga nida Sida. Ag nagsabat si Pedro, “Gino-o, Ikaw it nakakaayam it tanang bagay, ayam Nimo nak palangga Ka nako.”

Sabat ray sa ida ni Hesus, “Pakauna kag Ako mga karnero.” 18 Ag siling pa ni Hesus, “Matuor talaga kaling Ako ingsisiling sa intro. Tong bata pa ikaw, ikaw kag nag-iilis sa imo sarili ag nagpapanaw ka kung hariin kag imo gusto. Pero pag maguyangey ka, irupa nimo kag imo mga damot, ag iba kag mailis sa imo ag aray-on ikaw sa lugar nak buko nimo gustong pagtuan.”

19 Tuyar kali kag Ida gingsiling agor ipaayam kang Pedro kung sa niong parayan sida mamamatay ag ipakita kag kahimayaan it Dios. Pagkatapos it kali, nagsiling sa ida si Hesus, “Sunor sa Ako.”

* **21:15** 21:15 Kag mga nagsunor kang Hesus ay gingtatawag nak Ida mga tureting karnero.

† **21:16** 21:16-17 Kag pagtudlo ag pag-alaga sa mga manugsunor ni Hesus ay gingpapatuyar sa pagrepara sa mga karnero.

Si Hesus ag Katong Disipulo nak Ida Palangga

²⁰ Nagsauli si Pedro, ag nakita nida nak nagsusunor sa inra katong disipulo nak palangga ni Hesus,[†] kato bagang nagpasanrig sa rughan ni Hesus it katong inra huling pagpaninghapon. Katong nagpangutana nak, “Gino-o, si-o kag matraidor sa Imo?” ²¹ Pagkakita ni Pedro sa ida, gingpangutana nida si Hesus, “Gino-o, ay sa tawong kali, ni-o ra kag matatabo sa ida?”

²² Nagsabat si Hesus, “Kung but-on Nako nak buhi pa sida hastang sa Ako pagbalik ay ni-o ngasing sa imo? Basta't sunor sa Ako!” ²³ Ngani, nabantog sa mga hali sa pagtu-o kag balita nak kag disipulong kali ay indi mamatay. Ugaling buko tuyar kag gingsiling ni Hesus sa ida kundi, “Kung but-on Nako nak buhi pa sida hastang sa Ako pagbalik ay ni-o ngasing sa imo?”

²⁴ Ako nak nagpapamatuor sa tanang bagay nak kali ag nagsuyat it kaling libro ay imaw kag disipulo nak kato. Ag ayam namo nak kag ako pamatuor ay klaro.

Kag Katapusan it Kasuyatan

²⁵ Pero maramo pang mga bagay kag ginghimo ni Hesus. Ugaling kung isuyat katong tanan ay sabaling indi maghusto sa bug-os nak kalibutan kag mga libro nak masusuyat sa karamuon.

[†] **21:20** 21:20 Kato ay Juan nak imaw kag nagsuyat it kaling libro.

MGA BINUHATAN KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA

MGA BINUHATAN IT MGA APOSTOLES

Kag Mga Binuhatan it mga Apostoles ay kasugrong it nakasuyat sa Maadong Balita ni Lukas bilang usang masasaligang pagsuyat it pagtuna it Kristyanismo. Si Lukas ay usang doktor ag ingsuyat nida kali para sa ida amigo nak si Teofilo. Ingsuyat nida kali mga 33-40 tuig pagkatapos it kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 63-70 A.D.)

Si Lukas ay kaibahan ni Apostol Pablo sa maramo nidang pagbiyahe. Kali ay maaayaman nak magkaibahan sinra kung sa ida pagsuyat ay ida inggagamit kag bisayang “kami” o “kita.” (Basaha ra sa Bin. 16:10-15; 20:6—21:25; 28:1-15.) Si Lukas ay maaaring buko Hudyo.

Rili sa Mga Binuhatan ay gingsisiling kung pauno ingpalapnag kag Maadong Balita it mga Kristyano nak ingtunaan bilang usang grupo yang it mga lahi it Hudyo. It katong Adlaw it Pentecostes, kag Ispirito Santo nak ingpromisa ni Hesus ay napasa-inra ag nagta-o it gahom sa inra pramas ipalapnag kag Maadong Balita. Si Pablo kag usa nak inggamit it Dios pramas ipalapnag kag Maadong Balita sa mayadong mga lugar, lalong-laloey sa mga buko Hudyo. Maramong tawo kag nagkukontra sa ida, pero maramo ra kag nagtutu-o, ag nagtuna kag mga grupo it mga nagtutu-o sa pagtipon sa inra mga bayay.

Dahil sa gahom it Ispirito Santo, waya it kakayahan nak pigahan kag pagpalapnag it Maadong Balita sa bug-os nak kalibutan. (Muyati kag mapa it mga biyahe ni Pablo sa likor it kaling libro.)

KAG SUYOR IT BINUHATAN

KAG MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO SA HERUSALEM

Kag Pagpangamusta ag Promisa ni Hesus Bag-o Sida Magpa-Langit
1:1-11

Kag Pagbuhos it Ispirito Santo sa mga Nagtutu-o sa Herusalem *1:12—5:42*

KAG MGA MISION IT MGA APOSTOLES SA HUDEYA AG SAMARYA

Kag Pagpili it Pitong Kayake Pramas Magbulig sa mga Apostoles
6:1—6:7

Kag Nahanungor kang Esteban *6:7—7:60*

Gingpahirapan ni Saulo kag mga Nagtutu-o kang Kristo *8:1-3*

Kag Ministeryo ni Felipe *8:4-40*

Kag Pagkakilaya ni Saulo kang Kristo *9:1-31*

Kag Ministeryo ni Apostol Pedro *9:32—10:48*

Kag mga Buko Hudyo sa Cesareya ay Nagtu-o kang Kristo *11:1-17*

Kag Unang mga Nagtutu-o kang Kristo sa Antiokya sa Sirya *11:18-30*

Kag Pagpahirap ray sa mga Nagtutu-o kang Kristo sa Herusalem
12:1-25

KAG MGA MISION NI APOSTOL PABLO

Kag Unang Mision ni Apostol Pablo Kaibahan si Bernabe *13:1—14:28*

Kag Paghinuon it mga Pinuno it mga Nagtutu-o sa Herusalem *15:1-35*

Kag Pangruhag Mision ni Apostol Pablo *15:36—18:22*

Kag Pangtatlong Mision ni Apostol Pablo *18:23—21:16*

KAG PAGKAPRISO KANG APOSTOL PABLO

Kag Pagkapriso kang Apostol Pablo sa Herusalem 21:17—23:30

Kag Pagkapriso kang Apostol Pablo sa Cesareya 23:31—26:32

Kag Pagbiyahe ni Apostol Pablo pa-Roma 27:1—28:28

Kag Katapusan it Suyat 28:29-31

**KAG MGA BINUHATAN
it mga Apostoles****KAG PAGPANGAMUSTA AG PROMISA NI HESUS BAG-O SIDA
MAGPA-LANGIT**¹ Pinalangga ag Talahurong Teofilo,

Ruto sa ako unang suyat* ay ging-uma nako sa imo kag mga ginghuman ag gingtudlo ni Hesus, tuna pa sa una ² hastang gingraya Sida it Dios pa-langit, pagkatapos nak Sida ay magta-o it mga panugon sa Ida mga piniling apostoles parayan sa bulig it Ispirito Santo.

³ Pagkatapos it kamatayon ni Hesus, maramong beses nak nagpakita Sida sa inra ag nagpamatuor nak Sida ay talagang buhi. Nagpakita Sida sa inra sa suyor it kwarentang adlaw ag nagbisaya sa inra nahanungor sa paghari it Dios.† ⁴ Usang adlaw, habang kaibahan pa ninra si Hesus, sinra ay Ida ingtugon nak, “Badaey anay kamo gihalin sa Herusalem. Huyata anay hastang waya pa natutupar kag gingpromisa it Tatay sa Langit, nak Ako nasilingey sa inro. ⁵ Nagbawtismo ngani si Juan sa tubi, pero indiey marugay ay abawtismuhan ra kamo Nako it Ispirito Santo.”‡

Kag Pagraya kang Hesus sa Langit

⁶ It katong nagtiniponey sinra nak kaibahan si Hesus, kag mga apostoles ay nagpangutana sa Ida, “Gino-o, ngasingey baga Nimo apahalinin kag mga taga-Roma sa paggahom sa amo pramas kaming mga Israelinhon kag magahom sa amo?”

⁷ Nagsabat Sida sa inra:

“Kag Tatay yang sa Langit kag inggwa't karapatan nak magsiling kung sauno kag oras ag panahon nak Ida gingtermino. Buko kinahangyan nak maayaman pa ninro kina. ⁸ Pero kag inro dapat maayaman ay makakabaton kamo it gahom pag mapasa-inro kag Ispirito Santo, ag kamo kag mapamatuor tungor sa Ako, una sa Herusalem, masunor sa bug-os nak Hudeya ag Samarya, ag hastang sa tanang parti it kalibutan.”

⁹ Pagkasiling Nida it kali, habang nagmumuyat sinra, si Hesus ay nagpaibabaw pa-langit ag natabunan Sida it rampog.

¹⁰ Habang sinra ay nagtatanga, gulpi yang sinra nak inggwa't nakita nak ruhang kayake nak nakaputi nak nagtitinrog sa inra tupar.

¹¹ Nagsiling sinra:

“Mga taga-Galileya, asing nagtatanga pa gihapon kamo sa langit? Katong Hesus nak nagpaibabaw ay imaw ra kag mabalik halin sa langit tuyar sa inro nakita.”

* **1:1** 1:1 Si Lukas kag nagsuyat it usang Maadong Balita ag Mga Binuhatan. (Basaha sa Luk. 1:1-4.) † **1:3** 1:3 o “gingharian it Dios.” Sa Bibliyang Griyego, kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo, ag kung kausa ra ay kag langit kung hariin kag Dios ay naghahari. ‡ **1:5** 1:5 Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4.

KAG PAGBUHOS IT ISPIRITO SANTO SA MGA NAGTUTU-O SA HERUSALEM

Kag Pagpili it Kabaydo ni Judas Bilang Apostol

¹² Pagkatapos, naghali ney kag mga apostoles papagto sa Herusalem halin ruto sa Baguntor it mga Olibo, nak halos usang kilometro[§] kag yado halin sa syudad.

¹³ Pag-abot ninra ruto, nagsuyor sinra sa bayay nak inra ingdadayunan ag nagsaka sa usang kwarto sa ibabaw. Kali sinra ay sina Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, si Santiago nak anak ni Alpeo, si Simon nak makabansa, ag si Judas nak anak ni Santiago.

¹⁴ Sinrang tanan ay puat magkaibahan nak nagpipinangamuyo, kaibahan kag ibang mga kabade kaumir si Maria nak nanay ni Hesus, imaw ra kag mga hali nak kayake ni Hesus.

¹⁵ Usang adlaw, habang nagtinipon sa usang lugar kag mga syento beynte nak nagsusunor kang Kristo, si Pedro ay nagtinrog sa inra tunga ag nagsiling:

¹⁶ “Mga tawo, mga hali nako sa Gino-o, kinahangyan nak matupar kag gingsiling it Ispirito Santo nak nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan parayan kang Haring David. Kali ay tungor kang Judas nak imaw kag nagtudlo sa mga nagrakop kang Hesus. ¹⁷ Dati, kaumir sida sa amo ag kaibahan sa amo pagministeryo.”

¹⁸ (Tuyar kali kag natabo kang Judas. Kag kabadaran it ida mayaing ginghimo ay inggamit sa pagbakay it usang parsela it duta. Ag ruto sida nagbikti. Nahuyog sida it pasubsob halin sa mataas ag kag ida bituka ay nagbuka ag nagliwas kag mga tripilya. ¹⁹ Nabantog kali sa tanang taga-Herusalem, kada katong parsela it duta ay inra gingtawag nak “Akeldama” sa inra sariling linggwahe, nak kag gustong bisayahon ay “Bukir it Rugo.”)

²⁰ Siling pa ni Pedro:

“Gingsuyat ni David sa libro it Mga Salmo,

‘Kabay pang kag ida lugar ay payaduan it tanan,

ag waya it sin-o man nak mag-istar;’*

ag ingsuyat ra,

‘Kabay pang kag ida kasablagan ay ita-o yangey sa iba.’†

²¹⁻²² “Ngani, kinahangyan nak kita ay magpili it kabaydo ni Judas, nak imaw kag mapamatuor tungor sa pagkabanhaw ni Hesus. Kinahangyan ra nak sida ay usa sa mga kaibahan namo sa tanang panahon tong kag Ginoong Hesus ay kaibahan pa namo nak nagpapanglibutan, tuna tong bawtismuhan Sida ni Juan hastang sa adlaw it Ida pagpagto sa langit.”

²³ Kada, nagpili sinra it ruhang kayake ruto. Kag usa ay si Jose Barsabas nak ingtatawag ra nak Justu, ag kag usa ay si Matias. ²⁴ Pagkatapos, nagpangamuyo sinra it tuyar kali, “Gino-o, Ikaw kag nakakasador it suyor it tagipusuon it tanang tawo, kada tudluan sa amo kung si-o rili sa ruha kag Imo pinili ²⁵ nak magsubli sa pagministeryo ag sa pagka-apostol nak ingtalikuran ni Judas, ag

§ 1:12 1:12 Kali “kag ingtutugot yang nak distansya nak puyde ninrang panawon sa Adlaw it Inugpahuway.” * 1:20 1:20a Sal. 69:25. † 1:20 1:20b Sal. 109:8.

nagpagto sa lugar nak dapat nidang pagtuan.”²⁶ Pagkatapos ay ingpabunot ninra kaling ruha ag kag nakabunot ay si Matias, kada sida kag gingrugang sa onseng apostoles.

2

Kag Pagta-o it Ispirito Santo sa mga Nagsusunor kang Kristo sa Adlaw it Pentecostes

¹ Pag-abot it Adlaw it Pentecostes,* nagtinipon sinrang tanan nak nagsusunor kang Kristo sa usang bayay sa Herusalem. ² Gulpi sinrang nakarungog it hagunhong halin sa langit tuyar sa pag-abot it makusog nak hangin. Ag napuno it kaling hagunhong kag bug-os nak bayay kung hariin sinra giingkor. ³ Bag-o inggwa sinra it nakita nak pay mga rayab it kayado nak kurting rila, nak nagbuyag-buyag ag nagtungtong sa uyo it bawat usa sa inra. ⁴ Sinrang tanan ay napun-an it Ispirito Santo ag sinra ay nagbisaya it mga linggwahe nak waya ninra dating natun-i, kumporme sa gingpabisaya sa inra it Ispirito Santo.

⁵ Hagto ra sa Herusalem kag maramong mga matutom nak kalahing Hudyo halin sa iba't-ibang nasyon sa kalibutan. ⁶ Pagkarungog ninra sa hagunhong, nagrinagipon kag karuramong tawo. Nagkatingaya sinra dahil narunggan it bawat usa sa inra nak gingbibisaya it mga nagsusunor kang Kristo kag inra mga sariling linggwahe. ⁷ Sa inra rakong pagkatingaya, mansigpangutana sinra:

“Buko baga kaling mga tawo nak nagbibisaya ay puro mga taga-Galileya? ⁸ Asing narurunggan it bawat usa sa ato nak gingbibisaya ninra kag ato mga sariling linggwahe? ⁹ Inggwa rili sa ato it mga Partonhon, Medonhon ag Elamnon,† ag mga halin sa Mesopotamya, Hudeya ag Capadosya, Ponto ag Asya. ¹⁰ Inggwa ra it mga halin sa Prigiya, Pampilya,‡ ag Ehipto, ag mga taga-parti it Libya nak hampig sa Cirene.§ Inggwa ra it mga bisita rili nak halin sa Roma.* ¹¹ Kag iba ay matuor nak mga lahi it Hudyo ag kag iba ay nagsuyor yang sa ato relihiyon. Kag iba ra ay halin sa Isla it Creta† ag halin sa Arabya.‡ Pero aber tuyar, bawat usa sa ato ay narurunggan nak kag ibang tawo ay nagbibisaya it ato sariling linggwahe sa inra pag-istorya tungor sa mga milagro nak inghuman it Dios.”

¹² Sinrang tanan ay natitingaya ag nalilibugan, kada napasiling sinra sa usa'g-usa, “Ni-o kag gustong bisayahon it kali?”

¹³ Pero kag iba sa inra ay ginggugur-an kag mga nagsusunor kang Kristo ag nagsisiling, “Ah, mga yango yang kina!”

Kag Pagpamatuor ni Apostol Pedro sa mga lahi it Hudyo nak si Hesus nak Gador kag Kristo

* **2:1** 2:1 Kag gustong bisayahon it Adlaw it Pentecostes ay Pangsingkwentang Adlaw halin sa pagtuna it pag-ani. Ag kag tig-ani sa Hudeya ay pagkalipas sa Pista it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto ag Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa. † **2:9** 2:9 Kaling mga bansa ay asa bandang subatan it Hudeya ag ngasing ay sakop it Iran. ‡ **2:10** 2:10a Kaling mga bansa ay asa bandang norte it Hudeya ag ngasing ay sakop it Turkey ag Iraq. § **2:10** 2:10b Kaling mga bansa ay asa bandang sugbuhan it Hudeya ag ngasing ay sakop it Africa.

* **2:10** 2:10c It kato kag Roma ay imaw kag Kapitolyo o Centro it inra kalibutan. Kali ay asa bandang sugbuhan pa-norte halin it Hudeya. † **2:11** 2:11a Kali ay usang isla nak asa bandang sugbuhan it Hudeya. ‡ **2:11** 2:11b Kaling bansa ay asa bandang subatan it Hudeya sa tabok it disyerto.

14 Pero si Pedro, kaibahan nak nakatinrog it onseng apostoles, ay nagbisaya it makusog sa mga tawo:

“Mga tawo, mga kasimanwang Hudyo ag sa inrong tanan nak rahali ngasing sa Herusalem, inggwa ako it ipaayam sa inro, ag panimati-i ninro kali it maado. ¹⁵ Kaling mga tawo ay buko yango nak tuyar sa inro ging-iisip dahil alas nwebe pa yang it aga, ¹⁶ kundi imaw kali kag katuparan it gingsiling it kato pa ni Propeta Joel nak:”

¹⁷ “Siling it Dios, ‘Sa huling mga adlaw,

Ako iparaya kag Ako Ispirito sa tanang tawo.

Kag inro mga anak nak kayake ag kabade ay mabisaya it mga mensahe nak Ako ita-o sa inra, makakakita kag inro mga kabataan it mga pangitaon halin sa Ako, ag mapananamgo kag inro mga maguyang it mga langitnong pananamgo.

¹⁸ Matuor, sa mga adlaw nak kato,

iparaya Nako kag Ako Ispirito sa Ako mga suguon nak kayake ag kabade,

ag sinra ay mabisaya it mga mensahe nak Ako ita-o sa inra.

¹⁹ Ag mapakita Ako it mga katitingayang bagay sa langit,

ag mga tanra rili sa duta,

rugo, kayado, ag maramoy nak aso.

²⁰ Maruyom kag adlaw,

ag mapuya it tuyar sa rugo kag hadag it buyan

bag-o mag-abot kag adlaw it Gino-o,

katong rako ag kapapangidlis nak adlaw it Ida paghusgar.

²¹ Ag matatabo pa nak aber sin-o kag maayaba sa Gino-o ay maluluwas.’ ”§

²² “Mga kasimanwa nakong Israelinhon, panimati-i ninro kali. Si Hesus nak taga-Nazaret ay gingpamatuuran it Dios nak Sida ay Ida ingsugo. Gingpamatuuran Nida kali parayan sa mga milagro ag katitingayang buhat ag tanra nak Ida inghuman sa inro tunga parayan kang Hesus. Ayam nak gador ninro kali dahil hali mismo sa inro kali natabo. ²³ Kaling si Hesus nak ingtraidor kumporme sa kabubuton ag dating kaayaman it Dios, ay inro gingpalansang sa krus ag ingpamatay sa mga tawo nak waya’t pagtahor sa Kasuguan it Dios.

²⁴ Pero Sida ay gingbanhaw it Dios, pagkatapos nak bay-on Sida sa gahom it kamatayon, dahil indi Sida puyding pungan it kamatayon.

²⁵ Siling ni David tungor sa Ida:”

“Ayam nako nak permi nakong kaibahan kag Gino-o, perming hali Sida sa ako tupar,

kada indi ako matanrog.

²⁶ Ag dahil dili, nasasadyahan kag ako tagipusuon, ag ako ay napapakanta sa pagdayaw,

ag aber kag ako yawas ay mamatay,

inggwa gihapon ako it ing-aasahan nak kabuhi,

²⁷ kumo indi Nimo gipabad-an kag Ako kalag nak

hagto yangey sa ingpapagtuan it mga minatay.*

Imaw ra, indi Nimo gitugutan nak

§ 2:21 2:21 Joel 2:28-32. * 2:27 2:27 Kali sa bisayang Griyego ay “Hades.” Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Hades.”

kag Imo Balaan nak Suguon ay mayunot sa yuyubngan.

²⁸ Gingtudlo Nimo sa Ako kag rayan papagto sa kabuhi,

kada Ako ay masasadyahan dahil Ikaw ay permi Nakong kaibahan.’ †

²⁹ Nagpadayon pa si Pedro, “Mga Hali nakong Israelinhon, masisiling nako sa inro it waya’t pangruha-ruha nak katong ato Lolo nak si David ay namatay ag gingyubong, ag hasta ngasing hali pa kag ida yuyubngan. ³⁰ Kumo sida ay propeta, ayam nida nak nagsumpa sa ida kag Dios nak usa sa ida mga inanak ay ibutang Nida sa trono it ida paghari.

³¹ “Ag dahil naayamaney nida kag ahimuon it Dios, ay iday gingsiling kag nahanungor sa pagkabanhaw it ingpromisang Kristo. Kada ngani si Kristo ay iday gingpauna it siling sa ida mga bisaya nak indi Sida gipabad-an nak hagto yangey sa ingpapagtuan it mga minatay ag indi gitugutan nak kag Ida yawas ay mayunot sa yuyubngan. ³² Kaling si Hesus ay gingbanhaw it Dios, ag kaming tanan ay makakapamatuor rili.

³³ “Sida ay gingtaas sa tu-o it Dios nak Tatay, ag ingtaoy sa Ida kag karapatan nak ita-o kag ingpromisang Ispirito Santo sa Ida mga manugsunor. Kaling inro nakikita ag narurunggan sa ngasing ay imawey kina kag katuparan it tanan.

³⁴ “Inggwa pa it ibang ingsiling si David tungor sa usa nak gingtaas sa langit. Ag kali ay buko tungor sa ida sarili dahil waya sida giray-a pa-langit, kundi kali kag ida ingsiling:

“Siling it Gino-o sa ako Gino-o,

‘Ingkor rili sa Ako tu-o,

³⁵ hastang humanon Nako nak tungtungan it Imo mga siki

kag Imo mga kaaway.’ ‡

³⁶ “Kada ngani kitang mga Israelinhon ay kinahangyan nak magpatey nak kaling Hesus nak inro gingpalansang sa krus ay imaw nak gador kag ingbutang it Dios nak Gino-o ag Kristo.”

³⁷ Pagkarungog ninra it kali, nakunsensya sinra, kada nagpangutana sinra kang Pedro ag sa ibang mga apostoles, “Mga hali, ni-o kag amo ahumanon?”

³⁸ Nagsabat si Pedro:

“Maghinuysoy kamong tanan ag magpabawtismo kamo sa pangayan ni Hesu-Kristo, pramas kamo ay patawaron sa inro mga sala ag mapapasa-inro kag Ispirito Santo. ³⁹ Dahil kali kag ingpromisa it Dios para sa inro ag sa inro mga anak, ag para sa tanang tawo ruto sa mayado ra, para sa tanan nak atawagon it ato Ginoong Dios nak magpayungot sa Ida.”

⁴⁰ Maramo pa kag gingsiling ni Pedro sa pagpamatuor sa inra, ag ginglyayagan nida sinra sa pagsiling, “Payaduan kag inro sarili sa mayaing inghihimo it mga makasal-anan pramas indi kamo makaibahan pag sinra ay aparusahan.” ⁴¹ Ngani, maramo kag nagtu-o sa ida ingbisaya ag nagpabawtismo. Sa adlaw nak kato kag bilang it mga tawong narugang sa mga nagsusunor kang Kristo ay mga tatlong libo.

⁴² Nagtutom sinra sa pagsunor sa mga gingtudlo it mga apostoles, sa pagpakig-usa sa mga nagsusunor sa Ginoong Hesu-Kristo, sa pagkaon

it binika-biká nak tinapay bilang pagrumrom sa kamatayon ni Kristo, § ag sa pagpangamuyo.

⁴³ Maramo rang katitingayang milagro ag tanra kag ginghuman it mga apostoles, kada nagkainggwa it kahadlok sa Dios kag tanan. ⁴⁴ Kag tanang nagtutu-o kang Kristo ay nagkausa, ag inra ingpipisan kag tanan ninrang ari-arian ag ingpaparti sa tanan kumporme sa kinahangyan. ⁴⁵ Inabaligya ninra kag inra mga propriyedad ag kagamitan ag ingpapana-o kag binta ruto sa nagkikinahangyan sa inra mga kaibahan. ⁴⁶ Adlaw-adlaw, sinra ay nagtitipon ag nagrurungan sa pagdayaw sa rayaag it Templo. Sinra ay magkaibahan nak nagkakaon it paninghapon ag binika-biká nak tinapay sa inra mga bayay bilang pagrumrom sa kamatayon ni Kristo, nak inggwa't kasadya ag sinseridad sa inra mga tagipusuon. ⁴⁷ Permi sinrang nagdadayaw sa Dios ag namumut-an sinra it mga tawo. Adlaw-adlaw ingrurugang sa inra it Gino-o kag mga naluluwas.

3

Kag Pagpaado nina Apostol Pedro ag Apostol Juan sa Yupog

¹ Usang adlaw, alas tres it hapon nak oras it inugpangamuyo, nagsaka sina Pedro ag Juan sa Templo. ² Inggwa ruto it usang kayaking yupog tuna pa sa ida pagkatawo. Sida ay adlaw-adlaw nak gingraraya ruto sa pasuyuron it Templo nak gingtatawag nak Magandang Pwertahan, pramas magpalimos sa mga nagsusuyor.

³ Ida nakita sina Pedro ag Juan nak pasuyuroney sa Templo, ag sida ay nagpalimos sa inra. ⁴ Gingpakamuyatan anay sida nina Pedro ag Juan, bag-o nagsiling si Pedro, “Muyat yang sa amo.” ⁵ Ag nagmuyat ngani sida sa inra nak sa ida pagkaayam ay alimusan sida.

⁶ Pero nagsiling yang si Pedro, “Waya ako it kwarta, pilak man o buyawan, pero kung ni-o kag dili sa ako, imaw kag ita-o nako sa imo. Sa gahom it pangayan ni Hesu-Kristo nak taga-Nazaret, tinrog ag pumanaw!” ⁷ Ag ingpunggan nida sida sa tuong damot ag gingpatinrog.

Sa nak raan nagkainggwa't kusog kag ida mga siki ag kag mga bukobuko. ⁸ Naggulpi sida it yukso ag nagtinrog, bag-o nagpanaw-panaw ag nagrungan sa inra pasuyor sa Templo, nak habang nagpapanaw sida ay napapautbo-utbo pa ag nagdadayaw sa Dios. ⁹ Nakita it tanang tawo ruto nak sida ay nakapanawey ag nagdadayaw sa Dios, ¹⁰ ag nakilaya ninra sida nak sida ay katong yupog nak nagpapalimos sa Magandang Pwertahan sa Templo. Ag sinra ay nagkatingaya nak gador sa natabo sa ida.

Kag Pagwali ni Apostol Pedro Pagkapaado sa Yupog

¹¹ Habang ginghahawiran it kaling yupog sina Pedro ag Juan, nagrinagipon sa inra kag mga tawo ruto sa gingtatawag ninra nak Rayanan ni Haring Solomon, ag pay indi sinra kapatí. ¹² Pagkakita ni Pedro sa mga tawo, nagsiling sida sa inra:

“Ako mga Kasimanwang Israelinhon, asing ingkakatingayahan ninro kaling natabo? Ag asing nagpapaka-muyat kamo sa amo nak pay бага ing-iisip ninro nak amo sida napapanaw dahil sa amo sariling gahom o dahil sa amo pagiging balaan? ¹³ Kag Dios ni Abraham, Dios ni Isaac,

§ 2:42 2:42 o “pagbika-biká it tinapay.” Kali kag inra unang tawag sa sagradong paninghapon.

Dios ni Jacob* ag Dios nak ingdadayaw it iba pa natong mga ginikanan ay imaw kag naghimo it kali. Ag parayan dili kag Ida Suguon nak si Hesus ay nataw-an it balor. Sida kag inro ingta-o sa mga sundalo it Roma, ag gingsikway sa atubangan ni Gobernador Pilato. Mas inggusto ninro nak kag apaliwason ay katong ibang tawo imbes nak si Hesus.

¹⁴ “Sida ngani kag Balaan ag Matarong pero inro gingsikway ag mas ingpalabi pa ninro kag usang mamamatay-tawo. ¹⁵ Ag Sida nak imaw kag Inghahalinan it Kabuhi nak Waya't Katapusan ay inro ingmatay pero ingbanhaw it Dios, ag kami kag makakapamatuor it kali. ¹⁶ Si Hesus kag inggwa't gahom. Ag parayan sa pagtu-o namo sa Ida pangayan, ay nag-ado kaling tawo nak inro nakikita ag nakikilaya. Kag pagtu-o kang Hesus kag nagta-o it kaaduhan sa tawong kali nak rahali sa inro atubangan ngasing.

¹⁷ “Ag ngasing ngani, mga hali namo nak mga Israelinhon, ayam nako nak nahimo yang kato ninro ag inro mga pinuno dahil waya ninro nasasaduri nak kato ay sala. ¹⁸ Pero insiling it Dios it kato parayan sa tanang Ida mga propeta, nak kag Kristo ay kinahangyan nak magrayan it maramong hirap, ag kali ay Ida ingtupar parayan sa inro inghuman kang Hesus. ¹⁹ Kada ngani maghinuysoy kamo ag talikuran kag inro mga sala agor kali ay mapaya. ²⁰ Himu-a kali ninro agor mapapasa-inro kag mga panahon it kahilwayan nak halin sa presensya it Gino-o, ag agor iparaya ray Nida kag Kristo nak datey Nidang pinili para sa inro. Ag kaling ingpromisang Kristo ay waya't iba kundi si Hesus. ²¹ Kinahangyan nak magpabilin anay Sida sa langit hastang mag-abot kag panahon nak abag-uhon kag tanan nak mga butang, kumporme sa insilingey it kato pa it Dios parayan sa Ida mga balaan nak propeta. ²² Siling ni Moises:

“Kag Ginoong Dios kag masugo it usang Propeta para sa inro halin sa inro lahi tuyar sa Ida pagsugo sa ako.

Dapat ninro Sidang panimatian kung ni-o man kag Ida isiling.

²³ Aber si-o nak indi magpanimati sa Propetang kali ay awagiton it Dios sa listahan it Ida mga katawuhan.’ ”

²⁴ “Ag tanang iba pang mga propeta ra, magtuna kang Samuel hastang sa mga nagsunor sa ida ay nagbisaya ra it nahanungor rili. ²⁵ Kita kag unang makakabaton it katuparan it kinang mga promisa it Dios parayan sa mga propetang kina, ag kita ra ay kaumir sa mga mapanubli it kasugtanan nak ingta-o it Dios sa ato mga ginikanan, tong gingsiling Nida kang Abraham kali:

“Parayan sa imo inanak kag tanang katawuhan sa mga nasyon ay makakabaton it pagpakamaado.’ ”

²⁶ “Tong gingpapali it Dios kag Ida Suguon ay gingparaya anay Nida Kali sa ato agor kita'y pakamaaduhon, ag kag bawat usa sa ato ay matalikor sa ato mayain nak inghuhuman.”

4

Kag Pag-atubang nina Apostol Pedro ag Apostol Juan sa mga Konsehal

* **3:13** 3:13 Exo. 3:6. Kag gustong bisayahon it kali ay dahil nagdadayaw sinra sa Dios, aber rugayey sinra nak namatay, buhi gihapon sinra sa langit.

¹ Habang nagbibisaya pa sina Pedro ag Juan sa mga tawo, nag-abot kag mga Saserdote, mga Saduseo, ag kag Kapitan it mga sundalo sa Templo. ² Hangit sinra riling ruhang apóstoles dahil ingtudluan ninra kag mga tawo nak nabanhaw si Hesus ag imaw kali kag nagpapamatuor nak mababanhaw ra kag mga minatay. ³ Kada gingrakop ninra kaling ruha ag ingpriso anay hastang pagkaaga dahil haponey kato. ⁴ Pero aber tuyar kag natabo, maramo gihapon kag mga nakarungog it inra pagwali ag nagtu-o kang Hesus. Ag kag bilang it mga nagtu-o nak mga kayake ay nakaabotey sa mga limang libo.

⁵ Pagkaaga, nagtipon sa Herusalem kag mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan.* ⁶ Ruto ra kag Pinaka-mataas nak Saserdote nak si Anas, kaibahan sina Caipas, Juan ag Alejandro, ag kag iba pang myembro it ida pamilya. ⁷ Gingpatinrog ninra sina Pedro sa inra atubangan ag ingpangutana, “It tahapon, tong ingpaado ninro kaling tawo, kanin-ong gahom ag kanin-ong pangayan kag inro inggamit?”

⁸ Si Pedro nak puno it gahom it Ispirito Santo ay nagsabat:

“Mga Pinuno it ato banwa ag mga Pinuno it Sinagoga, ⁹ kung ging-uusisa ninro kami ngasing tungor sa maadong natabo diling yupog ag kung pauno sida nag-ado, ¹⁰ ay amo gingpapasador sa inrong tanan ag sa tanang mga Israelinhon, nak sida ay nag-ado parayan sa gahom it pangayan ni Hesu-Kristo nak taga-Nazaret, nak inro ingpalansang sa krus ag ingbanhaw it Dios. Parayan ngani sa Ida kaling tawo ay nag-ado ag ngasing ay nakakatinrogey dili sa inro atubangan. ¹¹ Si Hesus kag ingpapatungran sa Sagradong Kasuyatan nak,
“Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay ay imaw it naging pinaka-importante

bilang pangpatibay dili.”†

¹² “Wayat ibang makakaluwas sa tawo kundi si Hesu-Kristo yang, dahil wayat ibang pangayan sa irayom it langit nak gingta-o sa mga tawo agor kita ay makaagom it kaluwasan.”

¹³ Pagkakita ninra nak masupog sina Pedro ag Juan nak mag-atubang sa inra, ag kapin pa ay namumuyatan ninra nak kaling mga tawo ay mga mababang tawo yang nak wayat mataas nak inarayan, natingaya sinra. Ag inra nakilaya nak sinra ay kaumir sa mga dating kaibahan ni Hesus. ¹⁴ Ag dahil nakita ra ninra katong dating yupog nak ingpaado nak nagtutinrog sa inra tupar, ay wayaey sinra it mabisayang kuntra sa inra.

¹⁵ Kada ingpaliwas anay ninra sina Pedro sa inra ingtitipunan, bag-o sinra nag-inistoryahan. ¹⁶ Siling ninra:

“Ni-o kag ato ahimuon sa mga tawong kali? Kaling pambihirang milagro nak inra ginghuman ay naayamaney it tanang mga tawo rili sa Herusalem, ag kali ay indi nato maitago. ¹⁷ Pero pramas indiey mapakabantog kaling tungor kang Hesus, ay ato yangey sinra abawalan nak magbisaya pa aber kanin-o tungor sa pangayan it katong Hesus.”

¹⁸ Ngani, gingtawag ray ninra sina Pedro ag ingbawalan nak indiey nak gador magbisaya o magtudlo it tungor sa pangayan ni Hesus.

* 4:5 4:5 o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.” † 4:11 4:11 Sal. 118:22.

¹⁹ Pero nagsabat sina Pedro ag Juan, “Kamo kag maghusgar kung tama sa pagmuyat it Dios nak magsunor kami sa inro imbes nak sa Dios, ²⁰ dahil indi nak gador namo mapigahan nak ibisaya kag amo nakita ag narunggan.”

²¹ Kada, ingpakapahog pang gador sinra it mga pinuno bag-o gingbuhian. Gusto tan-a ninra nak maparusahan kaling ruha, pero buko ninra ayam kung pauno dahil kag mga tawo ay nagdadayaw sa Dios dahil sa natabo ruto sa yupog. ²² Ngani, kaling tawo nak napaado parayan diling milagro ay subrang kwarenta anyosey.

Kag Pagpangamuyo Agor Indi Mahadlok nak Magpadayon sa Pagwali

²³ Tong ingbuhianey sina Pedro ag Juan, nagdiretso sinra ruto sa inra mga kaibahan ag ging-uma kung ni-o kag siling sa inra it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo. ²⁴ Pagkarungog ninra it kali, nagkausa sinra sa pagpangamuyo sa Dios:

“Ginoong Makagagahom sa tanan, Ikaw kag nagtuga it langit, duta ag ragat, ag tanang rahina. ²⁵ Parayan sa Ispirito Santo, Ikaw kag Dios nak nagbisaya parayan sa amo Lolo David, nak Imo ulipon nak:

“ ‘Asing kag ibang mga nasyon ay pay nagmamaliya, ag asing kag mga tawo’y nagpaplano it mga bagay nak waya’t puyos? ²⁶ Kag mga hari sa kalibutan ay naghahanra sa paglaban, ag kag mga pinuno ay nagkausa nak

maglaban sa GINOONG Dios ag sa Ida ingpromisang Kristo.’ ”†

²⁷ “Natupar ngani kali dili sa amo syudad, dahil si Haring Herodes Antipas ag si Gobernador Poncio Pilato ay parehong nagpakig-usa sa mga taga-ibang nasyon ag sa mga Israelinhon nak labanan kag Imo Balaang Suguon nak si Hesus, nak imaw Nimo’t Pinili. ²⁸ Parayan diling inra inghuman, natupar kag Imo plano it kato pa kumporme sa Imo gahom ag kabubut-on. ²⁹ Ag ngasing ngani Gino-o, muyati kaling inra pangpahog sa amo. Kabay pang buligan Nimo kami nak Imo mga ulipon nak magpadayon nak waya’t kahadlok sa pagbantala it Imo mga bisaya. ³⁰ Pakitaan kag Imo gahom agor magpaado sa mga di sakit ag maghimo Ka it mga katitingayang milagro ag tanra parayan sa pangayan it imo Balaang Suguon nak si Hesus.”

³¹ Pagkatapos ninrang magpangamuyo, kag bayay nak inra gingtipunan ay naghudong, ag sinrang tanan ay napuno it gahom it Ispirito Santo ag waya sinra it kahadlok nak ibisaya kag mga bisaya it Dios.

Kag Pagbinulig-buligan it mga Maghali sa Gino-o

³² Ngasing, kag mga nagtutu-o kang Kristo ay nagkausa sa isip ag kabubut-on, ag waya sa inra it nagsiling nak kag ida ari-arian ay ida yang, kundi inra ingpipisan kag tanan ag ingpartiti kumporme sa kinahangyan it bawat usa. ³³ Kag mga apostoles ay inggwa it rakong gahom halin sa Dios nak magpamatuor sa pagkabanhaw it Ginoong Hesus, ag kag rakong pagpakamaado ay napasa-inrang tanan. ³⁴ Waya’t aber usa sa inra nak nawawar-an, dahil kag bawat usa nak inggwa’t duta ag bayay ay hanra nak magbaligya it kali. Ag kag binta ³⁵ ay inra ing-iimbyar sa mga apostoles, bag-o kali ay inapana-o sa inra mga kaibahan nak inggwa’t kinahangyan.

³⁶ Inggwa sa inra it usang kalahing Hudyo nak halin sa Isla it Cipre. Sida ay halin sa lahi ni Levi ag kag ida ngayan ay Jose. Ingtatawag ra sida it mga apostoles nak Bernabe kag gustong bisayahon ay “Manugpakusog.” ³⁷ Usa sida sa nagbaligya it usang parsela it ida bukir ag ing-imbyar kag binta sa mga apostoles.

5

Kag Pagbinakak nina Ananias ag Sapira

¹ Pero inggwa sa inra it mag-asawa nak kag pangayan it kayake ay Ananias ag kag ida asawa ay si Sapira, nak nagbaligya ra it usang parsela it inra duta. ² Pagkabaligya ninra it kina, ay gingbuhinan anay ni Ananias kag inra nabaton nak kabadaran, ag kali ay ayam ra it ida asawa. Pagkatapos kag nabilin ay ida ing-imbyar sa mga apostoles ag sida ay nagsiling nak imaw yang kato kag tanang kabadaran it inra duta.

³ Nagpangutana si Pedro sa ida, “Ananias, asing nagparaog-raog ikaw kang Satanang nak magbinakak sa Ispirito Santo tong ingbuhinan nimo kag kabadaran it inro duta? ⁴ Buko бага, bag-o nimo nabaligya kato, ay imo ra talaga kato? Ag pagkatapos nak nabaligyaey nimo kato, ay imo pa gihapon katong kabadaran? Ag sa imo ra kato kung imo ita-o o indi? Ay asing imo pa naisipan nak himuon kali? Buko ikaw sa tawo gibinakak kundi sa Dios.”

⁵ Pagkarungog ni Ananias it kaling ingbisaya ni Pedro sa ida, natumba sida ag namatay. Ag kag tanan nak nakarungog it tungor rili ay nakabatyag it rakong kahadlok. ⁶ Masunor, nagtinrog kag ibang mga binata ruto ag ingpuros ninra kag minatay, bag-o binadawan kali paliwas ag gingyubong.

⁷ Pagkalipas it mga tatlong oras, nag-abot kag asawa ni Ananias nak waya pa nakakasador kung ni-o kag natabo. ⁸ Sa nak raan, ingpangutana sida ni Pedro, “Umaan sa ako kung imaw yang talaga kali kag inro nabatong kabadaran it inro duta?”

Ag nagsabat sida, “Oho, imaw yang talaga kina.”

⁹ Kada, nagsiling sa ida si Pedro, “Asing nagkausa kamo nak purbahan kag Ispirito it Gino-o? Hay, hinaey katong mga nagyubong sa imo asawa, ag ikaw ray kag inra isunor.”

¹⁰ Sa nak raan, natumba sida sa atubangan ni Pedro ag namatay ra. Pagbalik it katong mga binata, nakita ninra nak sida ray kag namatay, kada sida ay ingbadawan ray ninra paliwas, ag gingyubong sa tupar it ida asawa. ¹¹ Ag abang rako kag kahadlok nak nabatyagan it tanang nagtutu-o ag it tanang nakarungog it kaling mga natabo.

Kag mga Milagro nak Inghimo Parayan sa mga Apostoles

¹² Sa mga adlaw nak kato, maramong katitingayang milagro ag tanra kag nahimo sa mga tawo parayan sa mga apostoles, ag sinrang tanan nak mga nagsusunor kang Kristo ay perming nagtitinipon ruto sa Rayanan ni Solomon sa Templo. ¹³ Ag para ruto sa mga waya nagtutu-o, aber gingtatahor ninra kag mga nagtutu-o ay waya sinra gisasabosabo nak mag-iba sa inra grupo, dahil sa natabo kang Ananias ag sa ida asawa.

¹⁴ Pero aber tuyar kag natabo, lalong nagramo kag mga kayake ag kabade nak narugang sa mga nagtutu-o sa Gino-o. ¹⁵ Ag dahil sa

mga milagro nak ginghimo it mga apostoles, maramong tawo nak inggwa't sakit kag ingpangraya it mga tawo sa habig it rayan ag gingpangpahigra sa mga katri o sa mga banig, agor sa pagrayan ni Pedro, aber kag iba sa inra ay masinrungan yang it ida anino ay maadoy. ¹⁶ Pati ra kag mga tawo halin sa mga banwang nakapalibot sa Herusalem ay nagraya it mga masakit ag mga nasasaniban it mayaot, ag sinrang tanan ay napaado.

Kag Pagpahirap it mga Punong Saserdote sa mga Apostoles

¹⁷ Dahil diling natatabo, kag Pinaka-mataas nak Saserdote ag kag tanang kaibahan nida sa sekta nak Saduseo ay nag-iknat ra, dahil sinra ay nahili sa ginghimo it mga apostoles. ¹⁸ Kada gingpangparakop ninra kag mga apostoles ag ingpaprisko. ¹⁹ Ugaling pagkagab-i, kag mga pwertahan it prisuhan ay ingbuksan it anghel it Gino-o ag kag mga apostoles ay ida ingnunot paliwas, ag sinra ay ida gingsugo, ²⁰ "Pagto kamo sa Templo ag ipahadag sa mga tawo kaling tanan tungor riling Bag-ong Kabuhi."

²¹ Kada, katong nagpapanghudag-hudagey, ingtuman ninra kag ingsiling it katong anghel ag sinra ay nagsuyor sa Templo ag nagtudlo sa mga tawo.

Ag marugay-rugay, nag-abot kag Pinaka-mataas nak Saserdote ag ida mga kaibahan sa inra tilipunan. Ida gingpatipon kag mga Konsehal* ag tanang mga pinuno it mga Hudyo ag gingpatawag ra nida kag mga apostoles sa prisuhan. ²² Pero pag-abot ruto it katong mga ingsugo, natingaya sinra dahil wayaey ruto kag mga apostoles, kada nagbalik sinra ag nag-uma, ²³ "Nakita namo nak nakatrangka it maado kag prisuhan ag nakatinrog ra kag mga bantay sa pwertahan. Pero tong ingbuksan namo kato wayaey it tawo sa suyor." ²⁴ Tong marunggan kali it Kapitan it mga sundalo sa Templo ag mga Punong Saserdote nagkatingaya sinra, ag dahil dili sinra ay nalibog kung ni-o ray ara kag matatabo.

²⁵ Waya narugay, inggwa ray it nag-abot ag nag-uma sa inra, "Katong mga kayake nak gingprisko ninro ay hagto ngasing sa Templo ag nagtududlo sa mga tawo." ²⁶ Kada katong Kapitan, kanunot kag ida mga sundalo, ay nagpagto sa Templo ag ingnunot kag mga apostoles papagto sa tilipunan it Konseho.† Pero sinra ay waya gihaprusa ninra, dahil nahadlok sinra sabaling bungguon it mga tawo.

²⁷ Tong ingpasuyorey ninra kag mga apostoles ag gingpaatubang sinra sa Konseho, sinra ay ingbisar-an it Pinaka-mataas nak Saserdote, sa pagsiling nak, ²⁸ "Di baga ingbawalaney kamo namo nak magtudlo sa pangayan it kinang Hesus? Pero asing ginghuman gihapon ninro? Nagsigi gihapon kamo it pagtudlo sa bug-os nak Herusalem dahil sa inro kagustuhan nak ita-o sa amo kag tanang kabasuyan sa pagkamatay Nida."

²⁹ Pero nagsabat si Pedro ag kag iba pang mga apostoles, "Kag Dios yang kag dapat namong sunron kisa sa tawo. ³⁰ Kag Dios it ato mga ginikanaan ay imaw kag nagbanhaw kang Hesus nak inro gingpamatay parayan sa paglansang sa krus. ³¹ Sida ay gingtaas it Dios sa Ida tu-o

* 5:21 5:21 o "Sanhedrin." Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa "Kunseho." † 5:26 5:26 o "Sanhedrin."

ag ingbutang nak Pinaka-pinuno ag Manluluwas. Kali ay agor matawan kag mga Israelinhon it lugar nak maghinuysoy ag makabaton it kapatawaran it inra mga sala. ³² Ag kami kag nagpapamatuo tungor riling mga butang, ag imaw ra kag Ispirito Santo nak ingta-o it Dios sa mga nagsusunor sa Ida.”

³³ It katong marunggan kali it mga Konsehal, sinra ay napakahangit ag gusto ninrang matyon kag mga apostoles. ³⁴ Pero inggwa't usang Konsehal ruto nak Pariseo, kag ngayan ay si Gamaliel. Sida ay usang maayong Manunudlo it Kasuguan, ag gingtatahor it tanang mga tawo. Sida ay nagtinrog ag nagsugo nak iliwas anay kag mga apostoles.

³⁵ Bag-o nagsiling sida sa ida mga kaibahan nak Konsehal:

“Mga Kasimanwa nakong mga Israelinhon, isipa anay ninro it maado kag inro ahimuon sa mga tawong kali. ³⁶ Kung inro natatanraan, katong pilang panahong nagligar ay inggwa't nabantog nak usang pay susin-o nak rebelde nak kag ngayan ay si Teudas. Ag maramong tawo, mga ap-at nak gatos, kag nagsunor sa ida. Ugaling gingmatay sida ag nagkawagit-wagit kag tanang nagsusunor sa ida ag waya sa inra it nabilin.

³⁷ “Sumunor ay nagyuw ray si Judas nak taga-Galileya it katong panahon it pagpalista it mga tawo, ag maramo rang mga tawo kag ida naraya nak magsunor sa ida. Namatay ra sida ag nagkawagit-wagit ra kag tanang nagsunor sa ida.

³⁸ “Kada kag ako masisiling sa inro tungor riling problema ngasing sa mga tawong kali ay aya sinra gipasinglabute! Pabad-i yang sinra! Dahil kung kaling inra ging-iisip ag inghuhuman ay halin sa tawo yang, waya ra gihapon sinra it mapapakamos dili. ³⁹ Pero kung kali ay halin sa Dios, sinra ay indi ninro mapirdi. Ag maliwas pang kamo ay naglalaban sa Dios!” Gingsunor ngani it Konseho kag laygay ni Gamaliel.

⁴⁰ Pagkapasuyor liwat ninra sa mga apostoles, pinabalbal ninra sina Pedro bag-o ingbawalan ray nak magbisaya sa pangayan ni Hesus. Pagkatapos sinra'y binuhianey.

⁴¹ Naghalin sinra sa atubangan it Konseho nak nasasadyahan, dahil gingbilang sinra it Dios nak angay nak mag-agom it kahud-anan alang-alang sa pangayan ni Hesus. ⁴² Ag adlaw-adlaw ruto sa Templo ag aber sa inra mga bayay, waya sinra gitutungon it pagtudlo ag pagwali tungor kag Hesus nak imaw kag ingpromisang Kristo.

6

KAG PAGPILI IT PITONG KAYAKE PRAMAS MAGBULIG SA MGA APOSTOLES

¹ It katong panahong kato, nagraramo kag mga nagsusunor kang Hesus. Ag inggwa't mga lahi it Hudyo nak mga tubong Gresya nak nagginginuyob laban sa mga tubong Hudeya, dahil kag inra mga balo ay napapabad-an sa pang-adlaw-adlaw nak pagta-o it inra mga kinahangyan.

² Kada gingtipon it doseng apostoles kag mga manugsunor ni Hesus ag nagsiling sa inra, “Buko tama nak pabad-an namo kag pagwali it mga bisaya it Dios pramas yang intyendihon kag pagta-o it pagkaon o bulig sa ato mga kaibahan. ³ Ngani, mga hali namo, magpili kamo sa mga kaibahan ninro it pitong kayake nak maado kag pagkakilaya it

mga tawo, puno it gahom it Ispirito Santo ag maayam, agor sinra kag amo ibutang sa responsibilidad nak kali, ⁴ pramas kag amo bug-os nak panahon ay amo ita-o sa pagpangamuyo ag sa pagwali it mga bisaya it Dios.”

⁵ Ag kaling inra plano ay namut-an it tanan, kada gingpili ninra si Esteban nak usang kayake nak inggwa it rakong pagtu-o ag puno it gahom it Ispirito Santo. Imaw ra, gingpili ninra sina Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Pamenas ag si Nicolas nak usang Griyego nak taga-Antiokya sa Sirya. Sida ay dating naraya sa relihiyon it mga lahi it Hudyo. ⁶ Gingpaatubang sinra sa mga apostoles ag sinra'y gingpangamuyuan ninra habang ingpapatungan it inra mga damot.

⁷ Padayon nak nabantog kag mga bisaya it Dios ag nagpakaramo kag mga manugsunor ni Hesus sa Herusalem, ag maramong mga Saserdote it mga lahi it Hudyo kag nagtu-o ag nagsunor sa Ida.

KAG NAHANUNGOR KANG ESTEBAN

Kag Pagrakop kang Esteban

⁸ Si Esteban nak usang tawong abang ado ag puno it gahom it Dios ay naghuman it mga katitingayang milagro ag tanra sa atubangan it mga tawo. ⁹ Pero inggwa it mga lahi it Hudyo nak myembro it usang sinagoga* nak gingtatawag nak Sinagoga it mga Nalibreng mga Ulipon, nak naglaban it suay-suayan kang Esteban. Kali sinra ay mga taga-Cirene sa Libya, taga-Alejandria sa Ehipto,[†] ag kag iba ay halin sa mga probinsya it Cilisya ag Asya.[‡] ¹⁰ Pero indi ninra maraog kag ida kaayam ag gahom it Ispirito it Dios nak asa ida.

¹¹ Kada, patago ninrang gingsusugsog kag pilang mga kayake nak magsiling, “Narunggan namo nak ida gingpapasipalahan si Moises ag kag Dios.”

¹² Ag dahil dili nahangit kang Esteban kag mga tawo, mga pinuno it mga Hudyo, ag mga Manunudlo it Kasuguan, kada pinagtuan ninra sida ag ingrakop bag-o gingraya sa atubangan it Konseho.

¹³ Nagbaoy sinra it mga testigo ag ingtudluan nak magbinakak sa inra pagtestigo laban sa ida. Kag inra siling ay, “Kaling tawo ay waya puat it bisaya laban sa ato sagradong Templo ag laban sa Kasuguan ni Moises. ¹⁴ Narunggan namo sida nak nagsiling nak kaling Templo ay agubaon it kaling si Hesus nak taga-Nazaret, ag abayduhan Nida kag mga sulunranon nak namat-aney nato halin pa kang Moises.”

¹⁵ Pero habang inra gingpapaka-muyatan si Esteban nak asa atubangan it Konseho, nakita ninra nak kag ida uda ay nagsiga nak pay tuyar sa uda it usang anghel.

7

Kag Pagdipensa ni Esteban Tungor sa Ida Sarili sa Atubangan it Konseho

¹ Nagpangutana kag Pinaka-mataas nak Saserdote kang Esteban, “Matuor baga katong tanan nak inra gingsiling?”

² Nagsabat si Esteban:

* 6:9 6:9a Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan.

† 6:9 6:9b Kag Alejandria ay usang importanting syudad nak pwerto it Ehipto. ‡ 6:9 6:9c Kaling Asya ay usang probinsya nak nasasakop ngasing it Turkey.

“Mga Kahalihan nako nak mga Israelinhon ag mga Talahurong mga Pinuno, runggi ninro ako. Kag Dios nak Makagagahom ay nagpakita sa ato Katatay-tatayan nak si Abraham it katong hagto pa sida sa Mesopotamya, bag-o pa sida nag-istar sa banwa it Haran sa Padan-aram. ³ Nagsiling kag Dios sa ida:

“Halin dili sa imo sariling banwa ag bada-e kag imo kahalihan, ag magpagto sa lugar nak Ako itudlo sa imo.’ ”

⁴ “Kada, naghalin ngani si Abraham sa lugar it Caldeya sa Mesopotamya ag nagsaydo ruto sa Haran. Pagkamatay it ida Tatay, sida’y ingpasaydo it Dios rili kung hariin kita nag-iistar ngasing.

⁵ It kato waya pa sida nataw-e it Dios it panublion nak aber usang komkom yang nak raga, ugaling gingpromisa sa ida nak kaling duta ay mapapasa-ida ag sa ida mga inanak, aber inapromisa kali sa ida it kato ay waya pa sida it anak. ⁶ Ag tuyar kali kag siling it Dios sa ida, “Kag imo mga inanak ay magiging mga estranghero sa lugar nak buko inra.

Ruto sinra aulipunon ag aihigon sa suyor it ap-at nak gatos (400) nak tuig.

⁷ Pero aparusahan Nako katong nasyon nak nag-uulipon sa inra, ag pagkatapos sinra ay mahal in ruto ag madayaw sa Ako sa lugar nak kali.’ ”

⁸ “Ag gingta-o it Dios kang Abraham kag tanra it Ida kasugtanan nak imaw kag pagtuli. Kada ngani tong maging anak ni Abraham si Isaac, ingtuli kali nida pag-abot it pangwayong adlaw. Naging anak ni Isaac si Jacob, ag si Jacob ay imaw kag naging tatay it doseng Inghalanan it ato lahi.

⁹ “Usa sa inra ay si Jose, ugaling nahili kang Jose kag iba pa nidang mga hali nak ato ra mga Luluhon. Kada sida ay inra gingbaligya sa Ehipto bilang ulipon. Pero kag Dios ay ida kaibahan ¹⁰ ag Imaw it nagtabang sa ida sa tanang ida kahirapan. Gingpaburan sida it Dios nak mamut-an ni Paraon nak hari it Ehipto, ag ingtaw-an ra sida it kaayam, kada ingbutang sida ni Paraon bilang gobernador it ida tanang lugar ag sinakupan sa Ehipto.

¹¹ “Tong huli, nagkainggwa it tigkagutom ag masyarong kahirapan sa bug-os nak lugar it Ehipto ag Canaan, kada kag ato mga Luluhon ay waya’t nabay-an it pagkaon. ¹² Pagkarungog ni Jacob nak inggwa pa it uyas sa Ehipto, gingsugo nida kag ato mga Luluhon nak magpagto, ag imaw kato kag inra primerong pagpagto ruto. ¹³ Sa pangruha ninrang pagpagto, nagpakilaya si Jose sa ida mga hali, ag nakilaya ra sinra ni Paraon.

¹⁴ “Gingpasapoy ni Jose kag ida tatay nak si Jacob ag tanang ida kahalihan, ag sinrang tanan ay sitentay singko (75). ¹⁵ Sinrang tanan, kaibahan si Jacob ay nagpagto sa Ehipto, ag ruto sida namatay, pati kag iba pa nato nak mga Luluhon. ¹⁶ Pero kag inra mga suká ay ingbalik dili sa Siquem, ag gingyubong sa yuyubngan nak ingbakay it mga inanak ni Abraham sa mga anak ni Hamor nak taga-Siquem, nak kag balor ay pilang bilog nak pilak.

¹⁷ “Tong mayungotey kag panahon it pagtupar it Dios sa Ida promisa kang Abraham nak ibalik sinra rili, nagpakaramo kag mga Israelinhon sa Ehipto. ¹⁸ Ag nagpadayon pa kag inra pagramo hastang sa maghari sa Ehipto kag Paraon nak waya nakakakilaya kang Jose. ¹⁹ Kag Paraon

nak kali ay inggwa it pagkatuso sa ida pagtratar sa ato mga hali, ag gingmamandahan nida kag ato ginikanan nak ipilak kag inra mga bag-ong puslot nak mga anak agor mapangmatay kali pramas indiey sinra magramo pa.

²⁰ “It kag panahong kato, ging-anak si Moises ag namut-an sida it Dios. Tatlong buyan sidang ging-alagaan anay sa bayay it ida tatay. ²¹ Masunor, sida ay ingbutang sa liwas kung hariin sida ay nakita it anak nak rayaga ni Paraon. Ag sida ay ing-ako ag ingparako it kaling rayaga nak pay ida sariling anak. ²² Gingtudluan sida it tanang kaayaman it mga Ehiptohanon, ag sida ay naging maayo sa ida pagbisaya, naging matigson ag maabtik.

²³ “Tong si Moises ay kwarantana (40) anyosey, nabatyagan nida nak gusto nidang pasyaran kag ida mga kahalihang mga Israelinhon. ²⁴ Ruto ay nakita nida kag usang Israelinhon nak ingpipintasan it usang Ehiptohanon ag ida ging-apanan katong Israelinhon, ag ingmatay bilang pagbayos. ²⁵ Kabi nida ay naintyendihan it ida mga kahalihang mga Israelinhon nak gingtataw-an sinra it Dios it kaluwasan parayan sa ida. Pero waya yaki ninra naintyendihe.

²⁶ “Pagkaaga, nagpagto ray sida sa inra ag inggwa sida it nakita nak ruhang Israelinhon nak nag-aaway ag sinra ay ida ingsaway ag apabugnuhon tan-a. Siling nida, ‘Mga amigo, kamo ay maghali. Asing kamo ay nag-aaway?’

²⁷ “Pero sida ay ingtuyor it katong tawo nak inggwa it sala ruto sa ida kasimanwa. Siling it kali, ‘Sin-o kag nagbutang sa imo para maging pinuno namo ag maging manughusgar sa amo?’ ²⁸ Amatyon baga ako nimo, tuyar sa imo ginghuman it tahapon ruto sa Ehiptohanon?’ ²⁹ Pagkarungog ni Moises sa sabat it kaling Israelinhon, sida ay nagtakas ag nag-istar ruto sa lugar it Midian. Ruto sida nagkaasawa ag nagkainggwa’t ruhang anak nak kayake.

³⁰ “Pagkalipas it kwarantang tuig, nagpakita kang Moises kag usang anghel ruto sa usang nagrarayab-rayab nak mababang kahoy, sa disyerto mayungot sa Baguntor it Sinay. ³¹ Pagkakita dili ni Moises, sida ay natingaya, kada ida kali gingpayungutan agor muyatan it maado. Habang nagpapayungot sida, narunggan nida kag boses it Gino-o nak nagsiling, ³² ‘Ako kag Dios nak ingdadayaw it imo mga ginikanan, Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’* Nagpanguyog si Moises sa kahadlok, kada ida tinakyuban kag ida uda it ida damot.

³³ “Gingsiling sa ida it Gino-o, ‘Hukasa kag imo sandalyas, dahil kaling lugar nak imo gingtitarugan ay balaan. ³⁴ Nakitang gador Nako kag pag-ihig sa Ako banwa ruto sa Ehipto, ag narunggan Nako kag inra pag-aguyo, kada nagpali Ako agor sinra’y luwason. Kada ngasing maley, asuguon ka Nako nak magbalik sa Ehipto.’ ”

³⁵ Nagpadayon si Esteban sa ida pagbisaya, “Kaling Moises nak inra gingsikway tong sinra’y nagsiling nak, ‘Sin-o kag nagbutang sa imo para maging pinuno ag manughusgar namo?’ ay imaw it ingsugo it Dios nak maging pinuno ag manugtubos parayan sa anghel nak nagpakita sa ida rutong mababang puno’t kahoy.

* 7:32 7:32 Exo. 3:6.

³⁶ “Sida kag nagpamuno sa inra halin sa pagkaulipon sa Ehipto, pagkatapos nak maghuman sida it mga katitingayang milagro ag tanra ruto sa Ehipto, sa Mapuyang Ragat, ag hasta ruto sa disyerto, sa suyor it kwarentang (40) tuig.

³⁷ “Ay imaw gihapon kaling Moises nak nagsisiling sa ato mga hali nak Israelinhon, ‘Kag Dios kag mataas sa usang propeta para sa inro halin sa inro lahi, tuyar sa Ida pagtaas sa ako.’ ³⁸ Ag imaw gihapon sida kag kaibhanan ninra it katong nagtitipon sinra sa pagdayaw sa Dios ruto sa mayangkag nak kabukiran, it katong nagbisaya kag anghel sa ida ag sa ato mga ginikanan sa Baguntor it Sinay. Imaw ra kato kag oras tong ida ingbaton kag mga bisaya halin sa Dios nak nagtata-o it kabuhi, agor sida ray kag mata-o sa ato.

³⁹ “Pero waya gihapon sida gisunra it ato mga ginikanan. Sida ay inra gingsikway, ag sa inra mga tagipusuon ay gusto ninra nak magbalik sa Ehipto.

⁴⁰ “Kada siling ninra kang Aaron, ‘Himu-e kami it mga dios nak imaw kag mapanguna sa amo, dahil waya nato nasaduri kung naunoy katong Moises nak nagpanguna sa ato paliwas sa Ehipto.’ ⁴¹ Kada naghuman matuor sinra it ribultong baka, ag nagpadaga para ruto, ag sinra ay nagkinasadya dahil rutong ribulto nak ginghuman it inra mga damot.

⁴² “Dahil ruto, ingtalikuran sinra it Dios ag pinabad-an nak magdayaw sa mga bituon sa langit, kada ngani ingsuyat sa libro it mga propeta:

“ ‘Lahi ni Israel, Ako baga kag inro inghalaran ag ingpadagaan it mga hadop ruto sa disyerto sa suyor it kwarentang (40) tuig?

⁴³ Buko Ako! Dahil kag inro raya ay kag tolda it dios-diosan nak si Moloc,

ag kag ribulto it bituong dios-diosan nak si Renpan.

Ginghuman ninro sinra agor inro adayawon,

kada Ako ibuot nak kamo ay mabihag

ag aray-on paliwas sa Herusalem

papagto sa unhan pa it mayadong syudad it Babilonya.’ ”†

⁴⁴ Nagpadayon si Esteban sa ida pagbisaya, “Kag ato mga ginikanan ay naghuman ra it tolda nak nagpapamatuor sa presensya it Dios sa tunga ninra ruto sa disyerto. Kato ay kumporme sa gingsugo it Dios ag plano nak gingpakita sa ida. ⁴⁵ Kato ay gingraya it ato mga ginikanan sa pagpanguna ni Josue, tong inra nasakop kag mga nasyon nak dating ruto, nak ingpapirdi sa inra it Dios. Katong tolda ay hagto sa inra hastang sa panahon ni Haring David. ⁴⁶ Si David ay namut-an it Dios, ag sida kag nagpamuhon sa Dios nak mapatugrok it magandang istaran para sa Dios nak Dios ra it inra Lolo Jacob. ⁴⁷ Pero buko si David kag nagpatugrok it kina kundi kag ida anak nak si Solomon.

⁴⁸ “Ugaling kag Pinaka-mataas nak Dios ay waya giistar sa mga bayay nak ginghuman it tawo. Siling ngani it propeta:

⁴⁹ “ ‘Kag langit kag Ako trono,

Kag kalibutan kag tungtungan it Ako siki,’

siling pa it Ginoong Dios,

‘Ni-o pang bayay kag inro ipatugrok para sa Ako?’

† 7:43 7:43 Amos 5:25-27.

Ag ni-o pang lugar kag Ako apahuwayan?

⁵⁰ Buko baga Ako kag naghuman it tanang bagay nak kali?" †

⁵¹ Nagpadayon pa si Esteban sa pagsiling, "Kamong mga tawo nak mga matugas it uyo, waya pa gihapon nabag-o kag inro tagipusuon, waya ra kamo it gustong magrungog it kamatuuran, ag permi ninrong ginglalabanan kag Ispirito Santo! Kung ni-o kag inghuman it inro ginikanan imaw ra kag inro ginghamo! ⁵² Inggwa baga it aber usang propeta nak waya gipahirapi it inro ginikanan? Gingmatay pa ngani ninra kag mga nagpauna it siling tungor sa pag-abot Nida nak Matarong. Ag ngasing inroy Sida natraidor ag ingpamatay! ⁵³ Ingbaton ninro kag Kasuguan nak ingta-o it Dios parayan sa mga anghel, pero waya kamo gisunor."

Kag Pagmatay kang Esteban Parayan sa Pagbunggo it Bato

⁵⁴ Pagkarungog it mga Konsehal dili, abang kahangit ninra, ag nagpapagot kag inra mga ngisi kang Esteban. ⁵⁵ Pero si Esteban nak puno it gahom it Ispirito Santo, ay nagtanga sa langit. Ag nakita nida kag kahimayaan it Dios ag si Hesus nak nagtitinrog sa tu-o it Dios. ⁵⁶ Ag nagsiling si Esteban, "Muyati, nakikita nako nak abrido kag kalangitan ag Si Hesus nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay nagtitinrog sa tu-o it Dios."

⁵⁷ Pero nag-inukaw sinra ag gingtabunan kag inra mga talinga agor indi marunggan kag ida inggisiling, ag sida ay inra ingraguso. ⁵⁸ Ingtabog ninra si Esteban paliwas it syudad ag ruto ninra ingbunggo hastang mamatay. Ag kag mga testigo sa pagmatay[§] ay ing-uba kag inra pangliwas nak baro ag ingbilin sa atubangan it usang binata nak kag ngayan ay Saulo.

⁵⁹ Ag habang ingbubunggo ninra si Esteban, sida ay nagpapangamuyo:

"Ginoong Hesus, batuna kag ako ispirito." ⁶⁰ Ag nagyuhor sida bag-o nag-ukaw it makusog, "Gino-o, aya ra sinra gipanabta riling sala nak inra inghihimo." Pagkasiling nida it kali nabugtuan sida it ginhawa.

8

GINGPAHIRAPAN NI SAULO KAG MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO

¹⁻³ Tuna tong adlaw nak ingmatay si Esteban, nagtuna kag rakong pagpahirap sa mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa Herusalem. Kada puyra sa mga apostoles, kag karamuan ay nagkinalat sa mga lugar it Hudeya ag Samarya. Pilang mga matutom nak manugsunor kang Kristo kag nagyubong kang Esteban ag nagpangalisor sinra it rako para sa ida. Pero si Saulo ay nagkumporme sa pagmatay kang Esteban, ag permi nidang ingpapahirapan kag mga nagtutu-o. Gingsusuyor nida kag mga bayay-bayay ag ingrarakop nida sinra ag ingpapangdurdor papagto sa prisuhan, maging mga kayake man o mga kabade.

KAG MINISTERYO NI FELIPE SA SAMARYA

Kag Pagwali ni Felipe sa Usang Syudad sa Samarya

† 7:50 7:50 Isa. 66:1-2. § 7:58 7:58 Pag inggwa sa inra it nahusgaran it kamatayon, kali ay inra ingtutuman parayan sa pagbunggo it marakong bato hastang mamatay katong inghusgaran. Sa inra paghimo it kali kinahangyan nak inggwa it pilang mga matinrog nak testigo ag sinra kag unang mabunggo.

⁴ Ngasing, aber riin makaabot katong mga nagkalat nak mga nagsusunor kang Kristo ay inra ingbabantala kag mga bisaya it Dios. ⁵ Ag si Felipe, nak usa sa pitong ingpili nak magbulig sa mga apostoles, ay nagpagto sa usang banwa sa Samarya kung hariin ida ingbantala sa mga tawo kag tungor sa ingpromisang Kristo. ⁶ Ag tong marunggan it maramong mga tawo kag ida gingsiling ay nagkausa sinra nak magpanimati sa ida, laloey tong makita ninra kag mga milagro nak ida ginghuman. ⁷ Maramong mayaot kag ida ingpapalayas sa mga tawo nak ingsasaniban it kali, ag sinra ay nagpapaka-idagak habang nagliliwas sa yawas it mga tawo. Maramo rang mga yupog ag pihay kag ida napaado. ⁸ Ngani, rako nak kasadya kag nabatyagan it mga taga-Samarya.

Kag Tungor kang Simon nak Usang Bantog nak Amulitan

⁹ Inggwa it usang kayake nak taga-ruto sa Samarya nak kag ngayan ay Simon. Sida ay usang amulitan ag maramo sidang nahihimong mga katitingaya sa pagmuyat it bug-os nak lugar ruto. Ida gingpapagmarako nak inggwa sida it rakong gahom. ¹⁰ Ag ingpapatihan sida it tanang tawo ruto, pobre man o manggaranon. Siling ninra, “Kaling tawo ay di gahom halin sa Dios ag sida ay gingtatawag nak Kag Gamhanan.”

¹¹ Marugay nak panahon nak sida'y ingpapatihan it mga tawo dahil sa ida mga katitingayang ginghihimo. ¹² Pero tong nagtu-o sinra sa Maadong Balita* nak ingwali ni Felipe tungor sa paghari it Dios ag kang Hesu-Kristo, nawar-an sinra it pagpati kang Simon, ag sinra ay nagpabawtismo, maging mga kayake man o mga kabade. ¹³ Aber si Simon mismo ay nagtu-o, ag pagka-pabawtismo nida, sida ay nagnunot-nunot kang Felipe. Ag pagkakita nida sa mga maragkong milagro ag tanra† nak inghuman ni Felipe sida ray kag natingaya.

¹⁴ Pagkarungog it mga apostoles sa Herusalem nak kag mga taga-Samarya ay nagbaton sa mga bisaya it Dios, ingparaya ninra ruto kag mga apostoles nak sina Pedro ag Juan. ¹⁵ Pag-abot ninra ruto, nagpangamuyo sinra para sa mga nagtu-o kang Kristo nak inra batunon ra kag Ispirito Santo, ¹⁶ dahil waya pa kali napapasa-inra, kundi ingbawtismuhan pa yang sinra sa pangayan it Ginoong Hesus. ¹⁷ Ag gingpatong nina Pedro ag Juan kag inra mga damot sa mga taga-Samarya ag nabaton ninra kag Ispirito Santo.

¹⁸ Tong nakita ni Simon nak sa parayan it pagpatong it damot it mga apostoles ay napapasa-inra kag Ispirito Santo, gingruhitan nida sina Pedro it kwarta ¹⁹ ag nagsiling, “Taw-e ra ako it kaling gahom nak aber sin-o kag ako mapatungan it damot ay makakabaton it Ispirito Santo.”

²⁰ Pero ingsabat sida ni Pedro:

“Ikaw ag kinang imo kwarta ay mapagto sa impyerno sa imo kamatayon dahil hinang imo huna-huna. Kabi baga nimo ay mababadaran kag regalo it Dios nak imaw kag Ispirito Santo? ²¹ Waya ka't karapatan nak himuon kina, ag buko ikaw kaumir sa bagay nak kali, dahil kag imo tagipusuon ay buko matarong sa atubangan

* **8:12** 8:12 o “Ebanghelyo.” † **8:13** 8:13 Kali sa bisayang Griyego ay “mga tanra ag mga milagro.” Kag mga milagro ay perming ingtatawag nak “mga tanra” dahil kali kag nagtata-o it mga pamatuor tungor sa pagka-Dios ni Kristo.

it Dios. ²² Ngani, maghinuysoy ka sa imo mayain nak hanrom, ag magpangamuyo sa Gino-o nak kung maaari, patawaron ka sa imo ing-iisip nak kina. ²³ Dahil nakikita nako nak ikaw ay inggwa't gingtatago nak kahili ag ikaw ay ulipon it kasal-anan."

²⁴ Ag nagsabat si Simon, "Kaluy-i ako! Ag pangamuyuan ako sa Gino-o, nak kabay pang kag inro ingsiling ay indi matabo sa ako."

²⁵ Pagkatapos nak makapamatuor ag makawali it bisaya it Gino-o sina Pedro ag Juan ruto, sinra ay nagginaney pabalik sa Herusalem. Ag aber sa inra pagrayan sa mga baryo it Samarya ay inra gingwawali gihapon kag Maadong Balita.

Kag Pagwali ni Felipe sa Usang Opisyal nak Taga-Etiopya

²⁶ Pagkahalin nina Pedro, inggwa it usang anghel it Gino-o nak nagpakita kang Felipe ag nagsiling, "Panaw pa-habagatan, papagto sa rayan pa-Gaza halin sa Herusalem." Kali ay sa disyerto. ²⁷ Ag nagpagto matuor si Felipe. Ruto ay inggwa sida it nakita nak usang kayake nak taga-Etiopya. Sida ay usang mataas nak opisyal nak nagsiserbisyo sa Reyna it Etiopya nak kag ngayan ay si Candace, kada kaling opisyal ay ingkapon.† Sida kag Manugpasulit it tanang manggar it Reyna, ag paghalin pa yang nida sa Herusalem kung hariin sida ay nagdayaw sa Dios ruto. ²⁸ Papauliey siday, ag habang nakasakay sida sa karitela, ida gingbabasa kag libro ni Propeta Isaias. ²⁹ Ag nagsiling kag Ispirito Santo kang Felipe, "Abuta ag bisayahan katong sakay it karitela."

³⁰ Kada, paspasan sida it rayagan ag naabot nida kag karitela. Pagtyampar nida rili, narunggan nida nak ingbabasa it kaling tawo kag libro ni Propeta Isaias, kada nagpangutana si Felipe, "Naintyendihan бага nimo kinang imo gingbabasa?"

³¹ Ag nagsabat kaling tawo, "Indi ngani! Pauno kali nako maiintyendihan? Maado tan-a kung inggwa it mapahadag it kali sa ako." Kada gingpasakay nida si Felipe sa ida karitela nak mag-ingkor sa ida tupar.

³² Imaw kali kag parti it Sagradong Kasuyatan nak ida gingbabasa:

"Sida ay tuyar sa usang karnero nak waya gimimihi

habang inggugudor papagto sa ihawan.

Sida ay tuyar ra sa anak it karnero nak waya gihihiwag

habang gingpipigong pag ingtutupihan.

Ag sida ra ay waya nak gador gilihok.

³³ Sida ay ingpahud-an, ag kag matarong nak paghusgar ay ging-inak sa Ida.

Wayang gador it aber sin-ong makakasiling

tungor sa Ida mga magiging mga linahi pa tan-a,

dahil sida ay bata pa tong ingwagit sida dili sa kalibutan."§

³⁴ Nagpangutana kaling opisyal kang Felipe, "Pahadagan sa ako, kung sin-o kag ingpapatungran it kaling propeta diling ida mga bisaya, sa ida sarili бага o sa ibang tawo?" ³⁵ Kada magtuna diling parti it Sagradong Kasuyatan, gingpahadag nida sa opisyal kag Maadong Balita nak nahanungor kang Hesus.

† 8:27 8:27 Sa bisayang Griyego sida ay ingtawag nak usang "Eunico." Sa inra kustombre sa Etiopya, ingkakapon ninra kag mga kayake nak manugserbisyo sa Reyna. § 8:33 8:33 Isa. 53:7-8.

³⁶ Ag habang sinra ay nagpapadayon sa pagbiyahe, inggwa sinra it narayanan nak usang suba, ag napasiling kaling opisyal, “Muyati yang, inggwa it usang suba! Ni-o ara kung bawtismuhan nimo ako ngasing? Puyde baga?” ³⁷ [Nagsiling si Felipe sa ida, “Kung nagtutu-o ka it hugot sa imo tagipusuon ay puyde kina nakong himuon!”

Nagsabat kag opisyal, “Oho, nagtutu-o ako nak si Hesu-Kristo kag Anak it Dios.”] ³⁸ Ag ingpara nida kag inra sasakyan, ag sinra ay nagsalta. Nagyusong sinrang ruha sa tubi ag ingbawtismuhan ni Felipe kaling opisyal.

³⁹ Pagtakas ninra halin sa tubi, si Felipe ay gulping nawagit sa atubangan it opisyal dahil gingbaoy sida it Ispirito it Ginoong Dios. Ag kaling opisyal ay nagpauli nak inggwa it kasadya.

⁴⁰ Myentras si Felipe ray ra ay namalayan nida nak sida yaki ay asa banway it Azoto. Ag ruto ay nagpadayon sida sa pagwali it Maadong Balita sa mga banwa nak ida narayanan sa mga habig it baybay pabalik sa norte, hastang nakaabot sida sa syudad it Cesareya.

9

KAG PAGKAKILAYA NI SAULO KANG KRISTO

Kag Pagkakilaya ni Saulo kang Kristo Bilang Gino-o ag Manluluwas

¹ Myentras nagwawali si Felipe sa mga banwa pa-Cesareya, rako gihapon kag hanrom ni Saulo nak pahirapan ag pangmatyon kag mga nagsusunor sa Ginoong Hesus. Nagpagto pa sida sa Pinaka-mataas nak Saserdote ² ag sida ay naghagar it mga permiso agor pagtuan pa kag mga sinagoga sa syudad it Damasco sa Sirya. Gingtuman nida kali pramas kung inggwa sida it makita ruto nak mga nagsusunor riling Bag-ong Rayan it Kaluwasan nak ingtudlo ni Hesus, maging kayake man o kabade, sinra ay ida arakpon ag aray-on pabalik sa Herusalem nak nakagapos.

³ Tong mayungotey sida sa Damasco, gulpi yang sida nak nalibon it hadag nak kasiga-siga halin sa langit. ⁴ Natumba sida ag nakarungog it Boses nak nagsisiling, “Saulo, Saulo, asing imo Ako ingpapahirapan?”

⁵ Ag sida ay nagsabat, “Gino-o, sin-o Ikaw?”

Nagsabat kag Boses, “Ako si Hesus, nak imo ingpapahirapan. ⁶ Bangon raha ag magpagto sa syudad kung hariin isiling sa imo kag imo dapat himuon.”

⁷ Pagkatabo it kali, kag ida mga kaibahan papagto sa Damasco ay naparyog ag waya nakalihok. Inggwa ra sinra it narunggan nak Boses pero waya ninra nakita kag nagbibisaya. ⁸ Nagbangon si Saulo, pero tong ida ingmukyay kag ida mga mata, indi sida makakita, kada ging-agkay sida it ida mga kaibahan papagto sa Damasco. ⁹ Sa suyor it tatlong adlaw waya sida it nakikita, ag waya sida gikaon ag ginom.

¹⁰ Ngasing, ruto sa Damasco ay inggwa it usang manugsunor ni Hesus nak kag ngayan ay si Ananias. Nagbisaya kag Gino-o sa ida parayan sa usang pangitaon nak nagsisiling, “Ananias!”

Nagsabat si Ananias, “Hali ako, Gino-o.”

* **8:37** 8:37 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling libro nak Mga Binuhatan ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 37. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

¹¹ Nagsiling kag Gino-o sa ida, “Tinrog, ag magpagto sa karsada nak gingtatawag nak Tadlong. Ruto sa bayay ni Judas, pangutana kung inggwa ruto it usang kayake nak taga-Tarso nak kag ngayan ay Saulo. Ginghamuyat ka nida dahil sa ida pagpangamuyo, ¹² ay nakita nida kag usang tawo nak kag ngayan ay Ananias, nak nagsuyor sa bayay ag ingpatong kag ida damot sa ida agor sida ay makakita liwat.”

¹³ Pero nagsabat si Ananias, “Gino-o, karamo kag ako narunggan nahanungor riling tawo, tungor sa subrang kayainan nak ida ginghamuman laban sa Imo sinakupan sa Herusalem. ¹⁴ Ag ngasing nagpaali sida sa Damasco nak raya kag permiso halin sa mga Punong Saserdote agor rakpon kag tanan nak nag-aayaba sa Imo pangayan.”

¹⁵ Pero nagsiling kag Gino-o sa ida, “Pagtu-e yang, dahil pinili Nako sida agor parayan sa ida ay makilaya kag Ako pangayan it mga buko Hudyo,* ag aber inra mga hari, ag imaw ra kag iba pang imo mga kasimanwang Israelinhon. ¹⁶ Dahil Ako ipakita sa ida kung pauno't rako kag kahirapan nak ida atagman dahil sa Ako pangayan.”

¹⁷ Kada, nagpanawey si Ananias, ag pag-abot nida ruto sa bayay ni Judas nagsuyor sida ag ingpatong kag ida damot kang Saulo, ag nagsiling:

“Hali nakong Saulo, kag Gino-o, nak imaw si Hesus nak nagpakita sa imo ruto sa rayan papali sa Damasco, ay imaw kag nagsugo sa ako nak palian ikaw, pramas ikaw ay makakita liwat, ag pramas mapun-an ikaw it Ispirito Santo.”

¹⁸ Ag sa nak raan ay inggwa it nahuyog halin sa mga mata ni Saulo nak pay mga himbis, ag sida ay nakakita liwat. Nagtinrog sida ag nagpabawtismo. ¹⁹ Pagkatapos, nagkaoney sida ag nagkusog-kusog kag ida pamatyag.

Ingbantala ni Saulo sa Syudad it Damasco sa Sirya nak si Hesus kag Kristo

Sa suyor it pilang adlaw naging kaibahan ni Saulo kag mga manugsunor ni Hesus sa Damasco. ²⁰ Ag nagpagto sida sa mga sinagoga ag sa nak raan ingbantala nida nak si Hesus kag Anak it Dios. ²¹ Kag tanan nak nakarungog sa ida ay nagkatingaya ag nagsiling, “Buko baga kali katong tawo nak nagpapanggulo sa mga nag-aayaba sa pangayan ni Hesus ruto sa Herusalem? Di baga sida ay nagpali pramas guluhon ra sinra, rakpon ag gapuson bag-o ray-on sinra sa atubangan it mga Punong Saserdote ruto sa Herusalem.”

²² Pero lalong pinanghugtan ni Saulo kag ida pagpangwalihan, ag naguluhan kag isip it mga lahi it Hudyo sa Damasco, dahil talagang kapapati kag ida pagpamatuor nak si Hesus kag ingpromisang Kristo.

²³ Nagligar kag maramong mga adlaw, ag nagplano kag mga Hudyo nak matyon si Saulo. ²⁴ Pero kali ay nakaabot sa ida. Adlaw ag gab-i ay gingbabantayan ninra kag mga pwertahan it syudad agor sa ida pagliwas ay amatyon sida. ²⁵ Kada usang gab-i, ingsuyor si Saulo sa usang bukot it mga manugsunor ni Hesus ag inot-inot nak ingpaubos sa liwas it pader it syudad.

Kag Pagbalik ni Saulo sa Syudad it Herusalem

* 9:15 9:15 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

²⁶ Pagkatapos, nagbalik si Saulo sa Herusalem. Pag-abot nida ruto, ingpurbahan nida nak mag-iba sa mga manugsunor ni Hesus, pero sinra ay nahadlok sa ida dahil indi sinra makapati nak ngasing sida'y manugsunorey ra. ²⁷ Masunor, ingnuntan sida ni Bernabe ruto sa mga apostoles ag ging-uma sa inra kung pauno nagpakita ag nagbisaya kag Gino-o sa ida ruto sa rayan papagto sa Damasco. Ingsiling ra nida nak pagkatapos it kina, ay ingwali ni Saulo kag pangayan ni Hesus nak waya't kahadlok.

²⁸ Kada sida ay gingbaton ninra. Ag tuna it kato sida ay naging kaibahaney ninra sa Herusalem nak masupog nak nagwawali sa pangayan it Gino-o. ²⁹ Nagbisaya ra si Saulo sa mga lahi it Hudyo nak tubong Gresya, pero inding gador sinra maraya, kada inra ingplano nak sida ay matyon. ³⁰ Tong naayaman kali it mga hali sa Gino-o, inghator ninra si Saulo paubos sa syudad it Cesareya ag sida ay inra gingpasakay papauli sa banwa it Tarso sa Cilisya.

³¹ Ngani, kag mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa tanang mga lugar it Hudeya, Galileya ag Samarya ay nagkaingwa it katimungangan. Kada sa inra pagpangabuhi nak inggwa't kahadlok sa Gino-o, sinra ay ingpakusog it Ispirito Santo ag nagtibay kag inra pagtu-o.

KAG MINISTERYO NI APOSTOL PEDRO

Kag Paghimo ni Apostol Pedro it mga Milagro sa mga Banwa it Lida ag Jope

³² Ngasing, naglibot si Pedro pramas bisitahon kag mga sinakupan ni Kristo, hastang nakaabot sida ruto sa banwa it Lida. ³³ Ruto ay inggwa sida it nakita nak usang kayake nak kag ngayan ay Eneas. Kag ida kabikang yawas ay minatay, ag sida ay wayong tuigey nak inding gador makabayo-bayo. ³⁴ Nagsiling si Pedro sa ida, "Eneas, ingpaadoy ikaw ni Hesu-Kristo. Tinrog, ag yukuton kinang imo higraan." Ag sa nak raan, nagtinrog sida.

³⁵ Pagkakita sa ida it tanang mga nag-iinistar sa Lida ag sa lugar ra it Saron, sinra ay nagtu-o sa Gino-o.

³⁶ Tong mga panahon nak kato, inggwa ra sa banwa it Jope it usang kabade nak manugsunor ni Hesus nak kag ngayan ay Tabita, nak sa bisayang Griyego ay Dorcas (kag gustong bisayahon it kali ay kag hadop nak usá). Sida ay mabinuligon sa mga tawo ag maluluy-on sa mga mahirap. ³⁷ Nagkasakit sida ag namatay. Ag pagka-patigayon sa ida yawas sa usang kwarto sa ibabaw it ida bayay, sida ay inra gingramayan. ³⁸ Nakaabot sa mga manugsunor ni Hesus sa Jope nak si Pedro ay ruto sa Lida, dahil kag banwa it Lida ay mayungot yang sa banwa it Jope. Ag nagsugo sinra it ruhang kayake agor pagtuang pangabayon sida nak magnunot nak raan sa inra sa Jope.

³⁹ Nagnunot ngani si Pedro sa inra sa Jope, ag pag-abot nida ruto, gingpasaka sida sa ibabaw kung hariin gingraramayan si Tabita. Maramong nagtitibaw nak mga balong kabade kag nagtitinrog sa tupar nida, ag ingpakita ninra kang Pedro kag mga baro ag mga alimungmong nak ginghuman ni Tabita tong buhi pa kali.

⁴⁰ Gingpaliwas anay ni Pedro sinrang tanan bag-o nagyuhor sida ag nagpangamuyo. Pagkatapos ay nagtinrog sida ag nag-atubang sa minatay ag nagsiling, "Tabita, bangon!"

Nagmukyat kali, ag pagkakita kang Pedro ay nagbangon ag nag-ingkor. ⁴¹ Ginghuytan ni Pedro kag ida damot ag ingbuligan sida nak magtinrog. Ging-ayaba nida kag sinakupan ni Kristo ruto ag imaw ra katong mga balo, ag ingpaatubang sa inra kag nabuhing si Tabita. ⁴² Nabantog kali sa bug-os nak Jope, ag dahil rili karamo kag nagtu-o sa Gino-o. ⁴³ Nagrugay si Pedro sa Jope. Nagdayon sida sa bayay ni Simon nak usang manugpauga it anit it hadop.

10

Kag Pagpatawag kang Apostol Pedro it Usang Kapitan it mga Sundalo it Roma

¹ Inggwa it usang tawo sa syudad it Cesareya nak kag ngayan ay si Cornelio. Sida ay Kapitan it usang grupo it mga sundalo nak gingtatawag ninra nak Cohorte it Italyano. ² Sida ay relihiyuso ag inggwa't kahadlok sa Dios, imaw ra kag ida bug-os nak panimayay. Sida ay maatag sa mga naghahagar it bulig sa ida, ag mapinangamuyon sa Dios.

³ Usang hapon, bandang mga alas tres nak oras it inra inugpangamuyo, nagkainggwa sida it usang pangitaon nak usang anghel it Dios kag nagsuyor ag nagsiling sa ida, "Cornelio." ⁴ Dahil sa kahadlok pumakayaga sida rili it waya't pisok-pisok, ag napasiling sida, "Gino-o, ni-o po kag imo kinahangyan?"

Nagsabat kag anghel sa ida, "Kag imo mga pangamuyo ag kag imo pagbulig ay nakaabot sa Dios ag nagpaparumrom sa Dios tungor sa imo. ⁵ Kada ngasing ay magsugo ka it tawo papagto sa banwa it Jope agor sapuyon kag usang tawo nak kag ngayan ay Simon nak gingtatawag rang Pedro. ⁶ Sida ay nagdadayon sa bayay ni Simon nak manugpauga it anit it hadop. Kag bayay it kali ay sa habig it baybay."

⁷ Pagkawagit it anghel, gingtawag nida kag ruha sa ida mga suguon ag imaw ra kag usang sundalo nak inggwa't kahadlok sa Dios, nak usa sa mga sundalo nak nagsiserbisyo sa ida pangsariling kinahangyan. ⁸ Ag pagkauma ni Cornelio it kaling natabo, sinra ay ida gingsugo papagto sa Jope.

Kag Pangitaon ni Apostol Pedro

⁹ Tong masunor nak adlaw, habang asa rayan pa katong mga gingsugo ni Kapitan Cornelio papagto sa banwa it Jope, si Pedro ray ra ay nagsaka sa pahuwayan sa ibabaw it bayay agor magpangamuyo. Maalas dose y it kato,* ¹⁰ ag abang gutomey sida ag gustoy nidang magkaon. Habang ginghahanra pa kag pagkaon ay padayon sidang nagpangamuyo, ag pay nagpananamgo sida it bati. ¹¹ Nakita nida nak naabrihan kag langit ag inggwa't nagpapaubos nak tuyar sa usang marakong tamong nak pay inghahawiran sa kada kanto ag inot-inot nak ingpapaubos. ¹² Asa suyor it kina kag mga yabot-yabot nak mga hadop nak nagpapanaw ag nagkakamang sa duta, ag imaw ra kag mga yabot-yabot nak pispis. ¹³ Ag inggwa sida it narunggan nak Boses nak nagsisiling, "Pedro, tinrog raha. Baoy it aihawon ag kumaon."

* **10:9** 10:9 Batasaney ninra nak magpangamuyo sa mga oras it inugpangamuyo it mga lahi it Hudyo ruto sa inra mga pahuwayan sa terasa sa ibabaw it bayay.

14 Pero nagsabat si Pedro, “Indi ako Gino-o, dahil waya pang gador ako nakakakaon it mga hadop nak gingbabawal ag buko malimpyo.”

15 Ag narunggan ray nida kag Boses nak nagsiling, “Aya giisipa nak ni-o mang madupit nak inghumang malimpyoy it Dios ay madupit pa gihapon.”

16 Tatlong beses kali nak natabo bag-o ingbatakey pa-langit katong tamong.

17 Habang nalilibugan pa it isip si Pedro kung ni-o kag gustong bisayahon it kinang pangitaon, ay nag-abot katong mga suguon ni Kapitan Cornelio. Sa inra kapapangutana ay nakita ra ninra kag bayay ni Simon. Ag ngasing sinra’y nakatinrog sa liwas it pwertahan ¹⁸ ag nagpangutana kung ruto matuor gidadayon kag usang tawo nak kag ngayan ay Simon nak gingtatawag rang Pedro.

19 Habang naghahanap sinra sa ida ay nag-iisip pa gihapon si Pedro tungor rahang pangitaon. Nagsiling kag Ispirito it Dios sa ida, “Muyati, inggwa’t tatlong kayake nak naghahanap sa imo. ²⁰ Tinrog ag pumilhi, ag aya gipangruha-ruha sa pagnunot sa inra dahil Ako kag nagsugo sa inra.”

21 Kada, nagpillig ngani si Pedro ag ida ging-atubang katong mga tawo ag nagsiling, “Ako kag inro inghahanap. Asing nagpaali kamo?”

22 Nagsabat sinra, “Kami ay mga suguon ni Cornelio nak usang Kapitan it mga sundalo it Roma. Sida ay maadong tawo ag inggwa’t kahadlok sa Dios, ag gingtatahor it tanang mga lahi it Hudyo. Gingsugo sida it usang balaan nak anghel nak ipasapoy ikaw, agor papagtuon sa ida bayay pramas magrungog sa imo ibisaya.” ²³ Gingsapuyor sinra ni Pedro sa bayay ag ruto gipakatuyuga tong gab-ing kato.

Pagkaaga, nagginaney sinra kanunot si Pedro, ag nagnunot ra sa inra kag pilang mga hali sa Gino-o nak taga-Jope. ²⁴ Tong masunor nak adlaw, nag-abot sinra sa syudad it Cesareya kung hariin naghuhuyat sa inra si Kapitan Cornelio nak natiponey kag ida mga hali ag mga amigo.

25 Pagsuyor ni Pedro, gingsapoy-sapoy sida ni Cornelio ag nagyuhor sida it rapat kag uyo sa sayog bilang pagpaubos sa ida. ²⁶ Pero gingbangon sida ni Pedro ag nagsiling, “Tinrog, dahil tawo ra ako tuyar sa imo.”

27 Habang nagsusuyor sa bayay sigi kag inra inistoryahan, ag tong rutoy sinra, nakita ni Pedro nak maramong mga tawo sa suyor. ²⁸ Nagsiling sida sa inra, “Kamo mismo ay nakakaayam nak abang bawal para sa usang lahi it Hudyo nak mag-iba sa buko Hudyo o magpamasyar sa inra bayay. Pero ingpaayam sa ako it Dios nak buko tama nak mag-isip ako nak madupit gihapon ag buko malimpyo kag aber sin-o mang tawo. ²⁹ Kada, tong gingsapoy ako ni Kapitan Cornelio nagnunot ako nak waya’t reklamo. Kada ngasing, umaan sa ako kung asing ingpasapoy ako ninro.”

³⁰ Ag nagsiling si Kapitan Cornelio:

“Ap-at nak adlawey kag nakarayan, pareho ngasing ay mga bandang alas tres it hapon ra it kato, ag dahil oras kato it inugpangamuyo ay nagpapangamuyo ako rili sa ako bayay. It yang pakita sa ako kag usang kayake nak nakatinrog sa ako atubangan nak kag bisti ay kasilaw-silaw. ³¹ Nagsiling sida sa ako, ‘Cornelio, gingsrungog it Dios kag imo pangamuyo ag kag imo pagbulig ay ida gingrurumrom.

³² Kada ngasing, magsugo ka it tawo sa Jope ag ipahanap si Simon nak ingtatawag rang Pedro. Sida ay nagdadayon sa bayay ni Simon nak manugpauga it anit it hadop sa habig it baybay.’

³³ “Ngani, gingpasapoy ka nako nak raan, ag salamat sa imo maadong kabubut-on ag ikaw ay nagpaali ra. Ag ngasing ngani ay hali kaming tanan sa atubangan it Dios agor magpanimati sa tanang Ida sugo nak isiling nimo sa amo.”

Kag Pagwali ni Apostol Pedro sa Bayay ni Kapitan Cornelio

³⁴ Ag nagtuna si Pedro it pagwali sa inra:

“Ngasing, naayamaney nak gador nako nak kag Dios ay waya’t pinilian. ³⁵ Kundi ingbabaton Nida kag aber si-o mang tawo, taga-riin man nak nasyon sida basta inggwa’t kahadlok sa Ida ag naghihimo it matarong kumporme sa kabubut-on it Dios. ³⁶ Naayamaney ninro kag mga bisaya nak gingparaya it Dios sa mga Israelinhon, nak nagbabantala it Maadong Balita nahanungor sa katimunungan parayan kang Hesu-Kristo nak imaw kag Gino-o it tanang tawo.

³⁷ “Imaw kali kag mga bisaya nak ingpalapnag sa bug-os nak lugar it Hudeya, magtuna sa Galileya, tong magwali si Juan nak Manugbawtismo nak kag tawo ay kinahangyan nak maghinuysoy ag magpabawtismo. ³⁸ Ingbantala namo kung pauno pinili it Dios si Hesus nak taga-Nazaret sa pagparaya sa Ida it Ispirito Santo ag sa pagta-o sa Ida it gahom, kung pauno Sida nagpanglibutan sa paghimo it maado ag nagpaado sa tanang ingpapahirapan ni Satanas, dahil kag Dios ay kaibahan Nida.

³⁹ “Kami ay testigo sa tanang Ida ginghuman sa mga kalugaran it mga lahi it Hudyo ag sa syudad it Herusalem. Gingmatay ninra Sida parayan sa paglansang sa krus nak kahoy. ⁴⁰ Pero tong pangtatlong adlaw, ingbanhaw Sida it Dios ag ingpakita Sida sa amo, ⁴¹ buko sa tanang tawo, kundi sa amo yang nak tong una pa ay piniliey it Dios bilang mga testigo. Kami ay mga kaibahan Nida nak nagkaon ag nag-inom pagkabanhaw Nida.

⁴² “Ag Sida kag nagsugo sa amo nak magwali sa mga tawo ag magpamatuor nak imaw Sida kag pinili it Dios nak maghusgar sa mga buhi ag aber sa mga minatay. ⁴³ Sida kag gingpapatungran it tanang mga propeta it katong una sa inra pagsiling nak kag tanan nak magtu-o sa Ida ay apatawaron kag mga sala parayan sa Ida pangayan.”

Kag Pagta-o it Ispirito Santo sa mga Buko Hudyo

⁴⁴ Habang nagbibisaya pa ngani si Pedro ay napasa-inrang tanan nak nagpapanimati kag Ispirito Santo. ⁴⁵ Katong mga nagnunot kang Pedro nak mga kalahing Hudyo† halin sa Jope, nak nagtutu-o ra kang Hesus ay natingaya dahil kag regalo it Dios nak imaw kag Ispirito Santo ay ingparaya ra sa inra aber sinra ay buko mga Hudyo. ⁴⁶ Ayam ninra kali dahil narurungan ninra nak sinra ay nagbibisaya it mga linggwahe nak waya ninra dating natun-e ag inra ingdadayaw kag Dios.

Kada, nagsiling si Pedro, ⁴⁷ “Pauno nato ngasing mababawalan nak mabawtismuhan kaling mga tawo, kumo gingpun-an ra sinra it Ispirito Santo nak tuyar sa ato.” ⁴⁸ Kada insugo nida nak bawtismuhan sinra

† **10:45** 10:45 Maramong beses kag “mga kalahing Hudyo” ay ingtatawag nak “mga natuli” sa bisayang Griyego.

sa pangayan ni Hesu-Kristo. Pagkatapos it kali, inghawiran anay ninra si Pedro it pilang adlaw.

11

KAG MGA BUKO HUDYO SA CESAREYA AY NAGTU-O KANG HESUS

¹ Ngasing, nakaabot sa mga apostoles ag sa mga hali sa Gino-o ruto sa Hudeya nak kag mga buko Hudyo ay nagbaton ra sa mga bisaya it Dios.

² Kada tong nagtukar ray sina Pedro sa Herusalem sida ay insura it mga lahi it Hudyong nagtutu-o nak nagpapati nak kag mga nagtutu-o kang Kristo ay kinahangyan kuno nak magpatuli. ³ Nagsiling sinra, “Asing ikaw nak usang lahi it Hudyo ay nagpagto sa bayay it mga buko Hudyo nak buko tuli ag nagkaon pa ikaw nak kaibahan ninra?”

⁴ Ngani, ging-usa-usa ni Pedro kag tanan nak natabo tuna sa primero, kung pauno ingtuytuyan sida it Dios para sa mga buko Hudyo:

⁵ “Usang adlaw, katong rahagto ako sa banwa it Jope, habang ako ay nagpapangamuyo pay nagpananamgo ako it bati. Nakita nako nak nagpapaubos kag pay usang marakong tamong nak pay inghahawiran sa kada kanto, ag inot-inot nak ingpapaubos halin sa langit, ag kali ay tumugpa sa ako atubangan. ⁶ Tong ako kina ingmuyatan it maado, nakita nako raha kag mga maanar ag mga maila nak hadop. Inggwa it mga nagpapanaw ag mga nagkakamang ag mga pispis. ⁷ Ag narunggan nako kag usang Boses nak nagsiling, ‘Pedro, tinrog raha. Baoy it aihawon ag kumaon.’

⁸ “Pero nagsabat ako, ‘Indi ako Gino-o, dahil waya pang gador nasusudle kag ako yuba it mga karne nak gingbabawal ag buko malimpyo.’

⁹ “Pero nagsabat ray kag Boses nak halin sa langit, ‘Aya giisipa nak ni-o mang madupit nak inghumang malimpyoy it Dios ay madupit pa gihapon.’ ¹⁰ Tatlong beses kali nak natabo bag-o ingbatakey pa-langit katong tamong.

¹¹ “Ag tong oras nak kato ay inggwa't nag-abot nak tatlong kayake sa bayay nak ako gingdadayunan. Sinra ay insugo nak sapuyon ako. Ag sinra ay mga buko Hudyo nak halin sa syudad it Cesareya. ¹² Gingsiling sa ako it Ispirito it Dios nak indi ako magpangruha-ruha sa pagnunot sa inra aber buko sinra Hudyo. Kada nagnunot ra ako sa inra papagto sa bayay it nagpasapoy sa ako. Ag ingnuntan ako it an-om nak mga hali nato sa pagtu-o halin sa Jope. ¹³ Pagkasuyor namo sa ida bayay nag-uma sida sa amo nak inggwa it nagpakita sa ida nak usang anghel nak nagtitinrog sa ida bayay, ag nagsiling, ‘Magsugo ka it pilang tawo sa banwa it Jope agor sapuyon kag usang tawo nak kag ngayan ay Simon nak ingtatawag rang Pedro. ¹⁴ Mapaabot sida sa inro it mensahe nak imaw kag parayan agor ikaw ay maluwas, pati kag imo bug-os nak panimayay.’

¹⁵ “Nagtutuna pa yang ako it pagbisaya ay napasa-inrang tananey kag Ispirito Santo tuyar ra it pagpasa-ato tong una. ¹⁶ Imaw katong narumruman nako kag mga bisaya it Gino-o tong nagsiling Sida nak, ‘Nagbawtismo si Juan sa tubi, pero kamo ay abawtismuhan ra Nako it Ispirito Santo.’ ¹⁷ Kung sinra ra ay gingtaw-an it regalo it Dios nak imaw kag Ispirito Santo, pareho ra sa Ida ingregalo sa ato tong kita ay nagtu-o sa Ginoong Hesu-Kristo, sin-o ako nak mapiga sa Dios?”

¹⁸ Pagkarungog ninra it kali, napahipos sinra. Ag nagdayaw sinra sa Dios ag nagsiling, “Pati yaki sa mga buko ato kalahi ay inata-o ra it Dios kag oportunidad nak maghinuysay agor makaagom it kabuhi nak waya’t katapusan.”

KAG UNANG MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO SA SYUDAD IT ANTIOKYA SA SIRYA

¹⁹ Myentras kaling tanan ay natatabo, katong ibang mga hali ra sa Gino-o nak nagpangkinalat dahil sa pagpahirap nak nagtuna sa pagkamatay ni Esteban, sinra ay nakaabot sa mga lugar it Penisya, sa Isla it Cipre, ag sa syudad it Antiokya sa Sirya. Ag nagpadayon sinra sa pagpang-uma-uma it mga bisaya tungor kang Kristo, ugaling ay sa mga lahi it Hudyo yang.

²⁰ Pero inggwa it pila sa inra nak mga taga-Cipre ag mga taga-Cirene sa Libya, nak pag-abot ninra sa Antiokya ay nagbisaya ra sinra sa mga Griyego ag nagwali tungor sa Ginoong Hesus. ²¹ Kag gahom it Gino-o ay hina sa inra, kada karuramo kag nagtu-o ag nagsunor sa Gino-o.

²² Nakaabot sa mga nagtutu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios sa Herusalem nak maramong buko Hudyo kag nagtutu-o ruto sa syudad it Antiokya. Kada gingsugo ninra si Bernabe nak magpagto sa syudad it Antiokya sa Sirya.

²³ Pag-abot nida ruto, nakita nida kung pauno it rako kag pagpaka-maado it Dios sa inra. Sida ay nasadyahan ag ida inglaygayan sinrang tanan nak magpadayon nak matutom ag magpaninrugan sa Gino-o. ²⁴ Si Bernabe ay maadong tawo ag puno it pagtu-o ag gahom it Ispirito Santo, kada maramo pang tawo kag ida naraya sa Gino-o.

²⁵ Ngani, nagpagto si Bernabe sa banwa it Tarso sa Cilisya agor hanapon si Saulo. ²⁶ Pagkakita nida kang Saulo, kali ay ida gingnunos pabalik sa syudad it Antiokya. Sa suyor it usang tuig naging kaibahan sinra it mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa pagdayaw ruto ag nagtudlo sinra sa maramong tawo. Ruto sa Antiokya unang ingtawag kag mga manugsunor ni Hesus nak mga Kristyano.

²⁷ Tong mga adlaw rang kato ay inggwa ra it mga propeta nak nag-abot sa mga nagtutu-o sa Antiokya halin sa Herusalem. Sinra ay mga nagtutu-o ra ruto. ²⁸ Kag ngayan it usa sa inra ay si Agabo. Sida ay nagtinrog sa inra tunga, ag sa irayom it gahom it Ispirito it Dios ay nagta-o sida it paandam nak magkakainggwa it subrang tiggagutom sa bug-os nak kalibutan. Ag kali ay natupar matuor sa kapanahunan it Cesar nak si Claudio. ²⁹ Tong natabo kali, nagkausa kag mga manugsunor ni Hesus sa Antiokya nak kada usa sa inra ay mata-o it bulig kumporme sa inra masasarangan para sa mga hali sa Gino-o nak nag-iistar sa Hudeya, dahil sa subrang tiggagutom. ³⁰ Ngani, imaw kali kag inra inghimo. Nagparaya sinra it inra bulig sa mga pinuno it mga nagtutu-o parayan kana Bernabe ag Saulo.

12

KAG PAGPAHIRAP RAY SA MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO SA HERUSALEM

¹ It kag mga panahon rang kato, gingparakop ag gingpahirapan kag ibang mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalem ni Haring Herodes

Agripa.* ² Ag si Santiago nak maguyáng ni Juan ay ida gingpapugutan. ³ Pagkakita nida nak kali ay namut-an it mga pinuno it mga Hudyo, ingparakop nak raan nida si Pedro. Natabo kali sa inra unang adlaw it usang dominggo para sa Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa.† ⁴ Pagkaparakop nida kang Pedro, ida kali ingpapriso ag gingpabantayan sa ap-at nak grupo nak tig-ap-at nak sundalo nak nagsusubli-sublian sa pagbantay.‡ Kag plano ni Haring Herodes ay iliwas si Pedro pagkatapos it Pista it Pagkaluwas sa Ehipto§ agor mahusgaran sa atubangan it mga tawo.

⁵ Kada, si Pedro ay gingpriso anay. Habang asa prisuhan pa si Pedro, kag mga nagtutu-o ay nagtitipon ag nagpapangamuyo sa Dios para sa ida it hugot sa inra tagipusuon.

Kag Pagpaliwas it Anghel kang Apostol Pedro sa Prisuhan

⁶ It kag gab-ing kato bag-o mapaliwas ni Haring Herodes Agripa si Pedro pramas husgaran, sida ay nagkakatuyog sa tunga it ruhang sundalo ag kag ida magkanyudong mga damot ay nakakadina sa inra. Puyra pa sa ruhang sundalong kali ay inggwa pa it mga nagbantay sa pwertahan it prisuhan. ⁷ Habang nagkakatuyog sinra, inggwa't usang anghel it Gino-o nak nagyuaw yang ruto ag naghadag sa kwarto. Gingkablit it kali sa kilir si Pedro ag gingpukaw bag-o nagsiling, “Tulina, bangon.” Ag imaw katong nagtangkag kag mga kadina sa ida mga damot.

⁸ Nagsiling ray kag anghel, “Suksukan kinang imo pangbugkos sa hawak ag magsandalyas.” Ag nagtuman ngani si Pedro. Siling pa't anghel, “Alimungmong ag magsunor sa ako.” ⁹ Ag nagsunor ngani sida sa anghel paliwas sa selda, pero waya nida naaayami nak kag mga ginghuhuman it anghel ay talagang matuor, dahil kabi nida ay pangitaon yang kato ag sida ay nagpapananamgo. ¹⁰ Pagkalampas ninra sa una ag sa pangruhang bantay, nakaabot sinra sa di tyakor nak saysayon nak pwertahan paliwas sa prisuhan pasuyor sa syudad. Kali ay nag-abri yang it ida, ag nagliwas sinra bag-o nagpanaw hastang sa kanto it karsada ruto. Pagkatapos nawagitey kag anghel.

¹¹ Imaw katong namalayan ni Pedro nak matuor yaking sida'y asa liwasey, ag napasiling sida, “Siguradong kag Gino-o kag nagsugo sa Ida anghel agor librihon ako sa mga damot ni Haring Herodes, ag sa tanang ingpapaabot it mga pinuno it mga Hudyo nak matatabo sa ako.”

¹² Tong ida'y kali maisip, nagdiretso sida sa bayay ni Maria nak nanay ni Juan nak ingtatawag rang Markos. Ruto ay nagtitipon kag maramong manugsunor ni Kristo nak nagpapangamuyo.

* **12:1** 12:1 Kali ay si Herodes Agripa I. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kang “Herodes (Pang-ap-at).” † **12:3** 12:3 o “Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora.” Sa suyor it usang dominggo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora, dahil ingrurumrom ninra kina nak imaw kag inghimo it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbolo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa.” ‡ **12:4** 12:4a Kada grupo it mga sundalo ay nagbantay tong gab-ing kato it tigatlong oras, tuna alas sais it gab-i. § **12:4** 12:4b o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag primerong adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa. (Basaha sa Exo. 12:21-27.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Pagkaluwas sa Ehipto.”

¹³ Pagkatok ni Pedro sa maisot nak tyakor sa pwertahan it bayay ni Maria, kag nagsuor sa tyakor ay kag dalagitang kabulig nak kag ngayan ay Roda, agor muyatan kung sin-o kag nagkakatok. ¹⁴ Nabusisan nak raan nida si Pedro, ag sa ida subrang kasadya waya nida naabrihe kag pwertahan, kundi ay naparayagan sida pabalik sa suyor ag nag-uma sa mga tawo ruto nak si Pedro ay asa pwertahan.

¹⁵ Siling ninra sa ida, “Nagbubuangey ka ara!” Pero ingpilit nak gador nak talagang ruto si Pedro, kada siling ray ninra, “Sabali ara nak anghel nida kato!”

¹⁶ Habang nagsusuay-suayan pa sinra, si Pedro ay padayon sa pagpanuktok sa pwertahan. Ag tong inra'y kali abrihan, nakita matuor ninra nak si Pedro yaki talaga, ag lalo sinrang napakatingaya.

¹⁷ Gingsinyasan anay sinra ni Pedro nak maghipos bag-o ging-uma nida kung pauno sida gingpaliwas it Gino-o sa prisuhan. Pagkatapos, nagsiling sida, “Umaan kali kang Santiago* ag sa ibang mga hali nato sa Gino-o.” Ag naghaling sida ruto ag nagpagto sa ibang lugar.

¹⁸ Pagkaaga, nagkagulo kag mga sundalo dahil sa pagkawagit ni Pedro ruto sa prisuhan. ¹⁹ Gingpahanap ni Haring Herodes si Pedro ag tong waya kali nakita, ida gingpabistigaran kag mga bantay ag pagkatapos ay ingsugo nida nak sinra'y matyon.

Pagkatabo it kali, nag-us-os si Herodes halin sa Hudeya papagto sa syudad it Cesareya ag nagrugay sida ruto.

Kag Pagkamatay ni Haring Herodes Agripa

²⁰ Ngasing, si Haring Herodes Agripa ay rugayey nak hangit sa mga taga-Tiro ag Sidon. Kada napagka-usahan ninra nak papagtuon sa ida kag iba ninrang mga kasimanwa. Kaling inra mga kasimanwa ay nagpayungot anay sa manugpasulit it Hari nak kag ngayan ay si Blasto, agor sida kag mapatunga pramas makahagar it areglo sa paghinuon ninra it Hari. Dahil kag inra mga banwa ay ruto nagbabaoy it pagkaon sa mga duta nak nasasakupan it Hari.

²¹ Pag-abot it ida piniling adlaw nak mag-atubang sa mga tawo, ingsuksok ni Herodes kag ida bisti nak panghari ag nag-ingkor sa ida trono ag nagdiskurso sa mga tawo.

²² Pagkatapos nida it bisaya, nag-inukaw kag mga tawo it pagdayaw sa ida, “Kali kag boses it usang dios, buko it usang tawo!” ²³ Sa nak raan, ingta-o it anghel it Dios kag sakit bilang parusa kang Herodes, dahil ging-ako nida kag kadayawan nak dapat ay para yang sa Dios. Ag sida ay ingbitusan hastang namatay.

²⁴ Sa yudo it pagpahirap ni Herodes sa mga nagsusunor sa Gino-o, kag epekto gihapon it mga bisaya it Dios ay waya napigahe ag nagpakaramo kag mga nagtutu-o.

²⁵ Ag habang kali ay natatabo, nagbalik sina Bernabe ag Saulo sa Antiokya halin sa Herusalem, pagkatapos nak inra matuman kag inra misyon nak paghator it bulig ruto, ag ingnunot ninra si Juan nak gingtatawag rang Markos.

* **12:17** 12:17 Kaling Santiago kag hali o manghor ni Hesus, nak naging Pinaka-puno it mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalem.

13

KAG UNANG MISION NI APOSTOL PABLO KAIBAHAN SI BERNABE

¹ Ngasing, sa mga nagtutu-o kang Kristo nak perming nagtitipon sa syudad it Antiokya sa Sirya ay inggwa it mga propeta ag mga manunudlo nak sina Bernabe, Simeon nak gingtatawag nak Negro, Lucio nak taga-Cirene sa Libya, Manaen nak usang malulot nak amigo ag opisyal ni Gobernador Herodes Antipas,* ag si Saulo. ² Habang sinra ay nagpupuasa ag nagdadayaw sa Gino-o, nagsiling sa inra kag Ispirito Santo, “Gahina para sa Ako sina Bernabe ag Saulo para sa importanting ministeryo nak ingtawag Nako sinra.” ³ Pagkatapos ninra it pagpuasa ag pagpangamuyo ingpatong ninra kag inra mga damot kana Bernabe ag Saulo, ag ingbendisyanan sinra sa inra pagpanaw.

Kag Pagwali nina Bernabe ag Pablo sa Isla it Cipre

⁴ Paghalin nina Bernabe ag Saulo, gingtuytuyan sinra it Ispirito Santo nak mag-us-os anay papagto sa banwa it Selusya ag maglarga papagto sa Isla it Cipre. ⁵ Pagrunggo ninra sa banwa it Salamis, nagpagto anay sinra sa mga sinagoga ag nagwali sinra it mga bisaya it Dios sa inra mga kalahing Hudyo. Kanunot ra ninra si Juan Markos nak nagbubulig sa inra.

⁶ Naglibot anay sinra it pangwalihan sa bug-os nak isla hastang sa banwa it Pafos, kung hariin nakilaya ninra kag usang albularyo. Sida ay usang lahi it Hudyo nak nagpapakilayang propeta kuno it Dios, pero buko ra. Ag kag ida ngayan ay si Bar-Hesus. ⁷ Sida ay kaibahan it gobernador ruto nak si Sergio Paulo. Kaling gobernador ay usang maayo nak tawo ag ida gingpatawag sina Bernabe ag Saulo, dahil gusto nida nak magpanimati it mga bisaya it Dios. ⁸ Pero kaling albularyo nak si Bar-Hesus nak gingtatawag nak Elimas sa bisayang Griyego ay nagkuntra sa inra agor mapigahan kinang gobernador nak magtu-o kang Hesus.

⁹ Ugaling si Saulo, nak gingtatawag nak Pablo sa bisayang Griyego, nak puno it gahom it Ispirito Santo ay nagpakatarok it muyat sa ida, ¹⁰ ag nagsiling, “Ikaw nak anak ni Satanas ag kaaway it tanang matarong, maayo ka magpangluko ag maghuman it kayainan. Wayaey baga it katapusan kinang imo pagbawog sa kamatuuran halin sa Gino-o? ¹¹ Kag Gino-o kag maparusa sa imo ag ikaw ay mabubulag. Marugay nak indi nimo makita kag silak it adlaw.”

Sa nak raan, nagyubog anay kag ida pagmuyat, bag-o wayaey sida it nakita kundi karuymanan, kada nagpanghaphap sida sa mga tawo ruto sa paghanap it maagkay sa ida. ¹² Ngani, it katong makita it gobernador kag natabo, nagtu-o sida sa Gino-o, dahil para sa ida kato ay katitingaya ag imaw ra kag mga tudlo tungor sa Gino-o.

Kag Pagwali nina Apostol Pablo ag Bernabe sa Banwa it Antiokya sa Pisidya

¹³ Halin sa Pafos ay nagtabok sina Pablo ag ida mga kaibahan papagto sa banwa it Perga sa Pampilya. Ruto ay gingbadaan sinra ni Juan Markos ag nagpauli sa Herusalem, ¹⁴ pero sina Pablo ay nagpadayon it pagtukar halin sa Perga hastang makaabot sinra sa

* **13:1** 13:1 o “Prinsipe Herodes Antipas nak Tetrarka.” Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kang “Herodes (Pangtatlo).”

banwa it Antiokya sa Pisidya. Pag-abot it Adlaw it Inugpahuway† nagsuyor sinra sa sinagoga ag nag-ingkor ruto.

¹⁵ Pagkatapos it pagbasa it Kasuguan ni Moises ag pagkabasa ra sa mga libro it mga propeta, kag mga pinuno it Sinagoga ay nagta-o sa inra it lugar nak sinra'y makabisaya parayan sa pagsiling, “Mga hali, inggwa baga kamo it gustong ibisaya nak makakapakusog sa buot it mga tawo?”

¹⁶ Ngani, nagtinrog si Pablo ag nagsinyas agor mahipos kag mga tawo, ag sida ay nagbisaya:

“Mga hali nako nak mga Israelinhon, ag kamong mga buko Hudyo nak inggwa't kahadlok sa Dios, panimati-i ninro ako. ¹⁷ Kag Dios nak ingdadayaw it ato nasyon nak Israel ay imaw kag nagpili sa ato mga ginikanan ag inghuman sinra nak usang makusog ag rakong nasyon habang sinra ay nagtitiner sa bansa it Ehipto. Ag sa parayan it Ida rakong gahom sinra ay Ida gingpaliwas ruto. ¹⁸ Sa suyor it kwarentang tuig nagtiis Sida sa pagtatap sa inra ruto sa disyerto. ¹⁹ Pagkapirdi Nida sa pitong nasyon sa lugar it Canaan, kag inra mga duta ay ingta-o Nida sa ato mga ginikanan bilang panublion ninra. ²⁰ Kali tanan ay natabo sa suyor it halos kwatro syentos ag singkwentang (450) tuig.

“Pagkatapos it panahong kina, sinra ay gingtaw-an it Dios it mga manughusgar nak mapamuno sa inra hastang sa panahon ni Propeta Samuel. ²¹ Ag pagkatapos, sinra ay naghagar ra sa Dios it usang hari, ag kali ay ingta-o ra sa inra nak imaw si Saulo nak anak ni Cis nak halin sa lahi ni Benjamin. Ag sida ay naghari sa suyor it kwarentang (40) tuig. ²² Ag it katong ingbaoyey sida it Dios sa ida pagiging hari ay Ida ray gingbutang si haring David, ag tuyar kali kag Ida ingsiling tungor sa ida, ‘Kang David nak anak ni Jese Ako nakita kag tawo nak Ako namumut-an nak inggwa it tagipusuon nak hanra magtuman it Ako kabubut-on.’

²³ “Ag halin sa lahi ni David kitang mga Israelinhon ay ingtaw-an it Dios it Manluluwas nak imaw si Hesus, kumporme sa Ida gingpromisa. ²⁴ Bag-o magtuna si Hesus it pagtudlo, si Juan nak Manugbawtismo ay nagbantala nak kag tanang mga Israelinhon ay kinahangyan nak maghinuysoy ag magpabawtismo. ²⁵ Ag tong mayungotey matapos kag ministeryo ni Juan dili sa duta, sida ay nagsiling, ‘Kabi baga ninro ay ako kag ingpromisang Kristo? Buko ako. Pero sa paabuton ay inggwa it usang maabot, nak aber sa paghubar it higit it Ida sandalyas ay buko ako angay.’

²⁶ “Mga hali nako nak mga inanak ni Abraham, ag kamong mga buko Hudyo nak inggwa't kahadlok sa Dios, kitang tanan kag gingparay-an it kaling mensahe tungor kung pauno kita ay maluwas. ²⁷ Pero sinrang mga taga-Herusalem ag kag inra mga pinuno, dahil waya ninra gikilaya si Hesus bilang Manluluwas nak gingparaya it Dios, ag waya ra ninra naiintyendihe kag inra mga ingbabasa sa mga libro it mga propeta kada Adlaw it Inugpahuway, ay inra ingtupar kali it katong ingpamatay si Hesus.

²⁸ “Aber waya sinra it matibay nak bangranan nak husgaran Sida it kamatayon, inghagar gihapon ninra kang Gobernador Pilato nak

† **13:14** 13:14 Kali sa bisayang Hebreo ay “Syabat.” Kaling adlaw ay magtuna sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hastang sa pagsugbo it adlaw sa Sabado.

Sida ay ipamatay. ²⁹ Tong inra'y natupar kag tanang ingsuyat it mga propeta tungor sa Ida, gingbaoy kag Ida yawas it Ida mga manugsunor sa krus nak kahoy ag ingbutang Sida sa yuyubngan. ³⁰ Pero Sida ay ingbanhaw it Dios, ³¹ ag sa suyor it maramong adlaw nagpakita Sida sa mga nagsunor it katong pa-Herusalem sinra halin sa probinsya it Galileya. Ngasing ay sinra kag mga nagpapamatuor sa mga tawo it tungor sa Ida.

³² “Ag hali kami ngasing nak nagraraya sa inro it Maadong Balita, nak kung ni-o kag gingpromisa it Dios sa ato mga ginikanan, ³³ ay Ida ra ingtupar sa ato nak inra mga inanak sa Ida pagbanhaw kang Hesus. Kada ngani nasuyat sa pangruhang salmo:

“Ikawey kag Ako Anak,

ag ngasing Akoey apamatuuran nak Ako kag Imo Tatay.”†

³⁴ “Ag nahanungor sa kamatuuran nak gingbanhaw Nida si Hesus ag indiey nak gador Nida marayanan kag kamatayon liwat, ay imaw kali kag Ida ingsiling:

“Ita-o Nako sa inro kag mga balaan

ag inggwa't kasiguruhan nak pagpakamaado

nak Ako gingpromisa kang David.’§

³⁵ “Kada, ingsiling ni David sa ibang salmo,

“Indi Nimo gitugot nak kag yawas it Imo Balaan ay

mayunot sa yuyubngan.’”*

³⁶ “Buko si David kag ingpapatungran it kali kundi si Hesus, dahil si David, pagkatapos nak ida matuman kag kabubut-on it Dios sa ida kabuhi, sa ida pagtaliwan dili sa duta, sida ay gingyubong sa tupar it ida ginikanan ag kag ida yawas ay ruto nagyunot. ³⁷ Pero si Hesus nak ingbanhaw it Dios ay waya girayan it pagyunot.

³⁸ “Ngani, mga hali namo, dapat ninrong maayaman nak parayan kang Hesus, mababaton ninro kag kapatawaran it inro kasal-anan.

³⁹ Ag parayan sa Ida, aber si-o nak magtu-o ay abilangon it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat. Ag inding gador kali matabo kung parayan yang sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises. ⁴⁰ Kada mag-andam kamo, sabaling sa inro matabo kaling mga gingsisiling it mga propeta katong una pa nak,

⁴¹ “Muyati, kamong mga maayo magpanglibak,

matitingaya nak gador kamo ag mamamatay,

dahil sa inro kapanahunan ay inggwa ako it ahimuon

nak indi ninro mapatihan

aber inggwa it mag-uma it kali sa inro.’”†

⁴² Pagkatapos, it katong paliwasoney sina Pablo ag Bernabe sa sinagoga, gingpangabay sinra it mga tawo nak sa masunor nak Adlaw it Inugpahuway ay magwali sinra liwat tungor sa mga bagay nak kali.

⁴³ Ag katong magbinuyaganey sinra agor magpinauli, katong mga halin sa sinagoga ay nagsinunor kana Pablo ag Bernabe, katong maramong mga lahi it Hudyo ag imaw ra kag mga dating pagano nak ngasing ay narayay ag matutomey sa relihiyon it mga lahi it Hudyo. Gingtudluan pa sinra nina Pablo pramas ingganyuhon sinra nak magpadayon sa pagpangabuhi it matarong kumporme sa kaaduhan it Dios.

† 13:33 13:33 Sal. 2:7. § 13:34 13:34 Isa. 55:3. * 13:35 13:35 Sal. 16:10. † 13:41 13:41 Hab. 1:5.

⁴⁴ Katong masunor nak Adlaw it Inugpahuway, halos tanang mga tawo ruto sa banwa it Antiokya ay nagtinipon agor magpanimati sa mga bisaya it Dios. ⁴⁵ Pero, tong nakita it ibang mga lahi it Hudyo katong maramong mga tawo, abang kahili ninra, kada gingkuntra ninra kag mga ingbisaya ni Pablo ag gingmayain ninra sida.

⁴⁶ Pero waya't kahadlok nak nagbisaya gihapon sina Pablo ag Bernabe. Siling ninra, "Gingkinahangyan nak sa inro anay nak mga lahi it Hudyo maiwali kaling mga bisaya it Dios, ugaling waya ninro kali gibatuna ag ingpapakita ninro nak buko kamo angay nak makaagom it kabuhi nak waya't katapusan, kada muyati, aray-on namo kali sa mga buko Hudyo. ⁴⁷ Dahil imaw kina kag sugo sa amo it Gino-o tong magsiling Sida nak:

"Gingbutang ka Nako agor maging iwag
para sa mga buko Hudyo,
agor imo maiwali kag parayan it kaluwasan

hastang sa pinaka-mayadong mga parti it kalibutan.' "†

⁴⁸ Ag tong narunggan kali it mga buko Hudyo nagkinasadya sinra ag inra inghimaya kag mga bisaya it Dios, ag sinra nak rahagto nak pinili it Dios agor makaagom it kabuhi nak waya't katapusan ay nagtu-o.

⁴⁹ Ag nabantog kag mga bisaya it Gino-o sa tanang mga lugar hampig ruto. ⁵⁰ Ugaling ay gingsugsog it katong ibang mga lahi it Hudyo kag mga kabading dungganon nak mga matutom sa inra relihiyon ag imaw ra kag mga kayake nak mga pinuno it inra banwa, nak magkuntra sa inra. Sinra ra kag nagpamuno sa paghingabot laban kana Pablo ag Bernabe, ag sinra ay inra pinangtabog halin sa lugar nak inra nasasakupan.

⁵¹ Sa paghalin nina Pablo, gingpaypagan ninra it taybo kag inra mga siki bilang tanra sa mga tawo ruto nak wayaey sinra it salabton sa inra kabuhi, ag nagpadayon sinra papagto sa banwa it Iconyo.

⁵² Pero sa yudo it kina kag mga manugsunor ni Hesus ruto sa Antiokya ay napuno it kasadya ag gahom it Ispirito Santo.

14

Kag Pagwali nina Apostol Pablo ag Bernabe sa Banwa it Iconyo

¹ Sa Iconyo kag mga natabo ay pareho ra sa mga natabo sa banwa it Antiokya. Pag-abot nina Pablo ag Bernabe ruto nagsuyor sinra sa sinagoga it mga lahi it Hudyo. Abang ado kag inra pagwali, kada maramong mga lahi it Hudyo ag mga Griyego ra kag nagtu-o.

² Ugaling inggwa ruto it mga lahi it Hudyo nak indi gustong magtu-o, ag ingsugsog ninra kag ibang mga buko Hudyo nak indi ra magtu-o, ag gingsiraan ninra kag mga nagtutu-o kang Kristo.

³ Sa gihapon ay nagrugay ruto sina Pablo ag Bernabe. Ag sinra ay waya nahadlok nak nagwali it tungor sa Gino-o nak imaw kag nagpamatuor sa inra gingwawali tungor sa Ida kaaduhan, parayan sa pagpakita it mga katitingayang milagro ag tanra nak Ida ginghuman parayan sa inra.

⁴ Kada, naparti sa ruhang grupo kag mga tawo ruto. Kag iba ay nag-apin sa mga lahi it Hudyo ag kag iba ay sa mga apostoles. ⁵ Kaibahan

† 13:47 13:47 Isa. 49:6.

kag mga pinuno it banwa, aguluhon ag abungguon tan-a sina Pablo it katong mga Hudyo ag mga Griyego nak buko ampin sa inra.

⁶ Ugaling nasaduran kali nina Pablo, kada naglikaw sinra papagto sa mga banwa it Listra ag Derbe sa Licaonya ag sa mga lugar palibot ruto. ⁷ Ruto ay nagpadayon sinra sa pagwali it Maadong Balita.

Kag Pagwali nina Apostol Pablo ag Bernabe sa Banwa it Listra

⁸ Ngasing, ruto sa banwa it Listra ay inggwa't usang kayake nak nagpapaka-ingkor yang dahil sida ay yupog, nak tuna pa sa ida pagkatawo ay indiey sida makapanaw. ⁹ Nagpanimati sida sa pagwali ni Pablo. Nakita sida ni Pablo ag sa ida pagpakamuyat diling yupog ay nabatyagan nida nak kali ay inggwa't pagtu-o nak sida ay mapapaado. ¹⁰ Kada nagsiling it makusog si Pablo, "Tinrog sa imo sariling mga siki." Ag gulpi nganing napaiknat sida ag imaw katong nakapanawey.

¹¹ Tong makita it mga tawo kaling ginghuman ni Pablo, nag-inukaw sinra sa inra sariling bisaya nak Licaonyanhon ag nagsiling, "Nagpilhig rili sa ato duta kag ruhang dios nak naghitsurang tawo!" ¹² Si Bernabe kuno kag dios ninra nak si Zeus, ag si Pablo ray kuno ay kag dios ninra nak si Hermes, dahil sida kag manugbisaya.

¹³ Kag Templo ni Zeus ay ruto sa pasuyuron it banwa. Ag kag saserdote ruto ay nagraya sa pwertahan it banwa it mga kulintas nak human sa mga buyak, ag mga turong baka, agor kato ay ipadaga ag ihalar tan-a nida kaibahan it ida mga kasimanwa kana Bernabe ag Pablo.

¹⁴ Pero tong nasaduran kali it mga apostoles nak sina Bernabe ag Pablo, inra ginggisi kag inra mga baro tuna sa liab, bilang pagpakita nak abang rakong sala kag ahumanon it kaling mga tawo. Ag nagrerali-rali sinrang ruha it patunga sa karamuan ag nag-ukaw it:

¹⁵ "Mga Nonong, ya anay! Asing ginghuhuman ninro kali? Mga tawo ra kaming pareho sa inro, ag ingwawali namo sa inro kag Maadong Balita agor inro atalikuran kaling mga waya't kapuyos-puyos nak inro ginghuhuman, ag magsunor kamo sa buhi nak Dios nak Imaw kag naghuman it langit, duta ag ragat, ag tanang rahina. ¹⁶ Sa suyor it marugay nak panahon ay gingpabad-an yang Nida kamo ag kag iba pang mga nasyon nak magpangabuhi it kumporme sa inro kagustuhan, ¹⁷ pero nagta-o gihapon Sida it mga pamatuor agor makilaya ninro Sida parayan sa maadong butang nak Ida inghihimo. Gingkaluy-an kamo Nida sa pagta-o sa inro it uyan halin sa langit ag mga tubason sa tamang mga panahon, mga pagkaon nak makakata-o sa inro it kabusgan, ag kasadyahan ra sa inro mga tagipusoon."

¹⁸ Aber inra kali gingbisaya, ay isutan yangey tan-a nak waya ninra napigahe kag mga tawo sa pagpadaga ag paghalar sa inra.

¹⁹ Pero inggwa't mga Hudyo nak nag-abot halin sa mga banwa it Antiokya ag Iconyo. Inra nakaer kag ibang mga tawo ruto laban kang Pablo. Kada inra sida gingpangbunggo it maragkong bato bag-o ginggudor paliwas sa banwa dahil ingpamutang ninra nak sida ay minatayey. ²⁰ Pero it katong ingragipunan sida it mga manugsunor ni Hesus ruto, sida ay nagbangon ag nagbalik sa banwa. Pagkaaga naghalin yangey sinra ni Bernabe papagto sa banwa it Derbe.

Kag Pagbalik nina Apostol Pablo ag Bernabe sa Syudad it Antiokya sa Sirya

²¹ Pagkawali nina Pablo ag Bernabe it Maadong Balita sa banwa it Derbe kung hariin ay maramo sinrang naraya nak naging mga manugsunor ni Hesus, ay nagbalik sinra papagto sa mga banwa it Listra, Iconyo ag Antiokya sa Pisidya. ²² Gingpakusog ninra kag mga buot it mga manugsunor ni Hesus sa mga banwang kali ag linaygayan sinra nak magpabilin nak matutom sa pagtu-o sa Gino-o. Ag gingparumrom ra ninra sa inra nak talagang maagom anay nak gador it maramong hirap bag-o makasuyor sa gingharian it Dios sa langit. ²³ Ag sa kada banwa ay nagpili sinra it mga pinuno nak marumaya sa mga nagtutu-o ruto. Nagpuasa anay sinra ag nagpangamuyo para riling mga pinuno, bag-o gingtugyan sinra sa Gino-o nak imaw kag inra ingtutuuhan.

²⁴ Pagkarayan ninra sa mga banwa it Pisidya, nakaabot sinra sa probinsya it Pampilya. ²⁵ Pag-abot ninra sa banwa it Perga, nagwali sinra it mga bisaya it Dios ruto bag-o nag-us-os pa-banwa it Atalya.

²⁶ Halin sa Atalya naglarga sinra pabalik sa syudad it Antiokya sa Sirya kung hariin sinra ay ingbendisyonan ag ingsalig sa Dios para sa misyon nak ngasing ay inray natuman.

²⁷ Pag-abot ninra ruto, gingtipon ninra kag mga nagtutu-o ag ging-umaan it tanang inghimo it Dios parayan sa inra. Nag-uma ra sinra kung pauno gingbuksan it Dios kag rayan agor kag mga buko Hudyo ra ay magtu-o. ²⁸ Nagrugay sinra ruto kaibahan kag mga manugsunor ni Hesus.

15

KAG PAGHINUON IT MGA PINUNO IT MGA NAGTUTU-O SA HERUSALEM

¹ Ngasing, inggwa't pilang mga kayake nak nagpagto sa syudad it Antiokya halin sa probinsya it Hudeya ag nagtudlo sa inra mga hali sa Gino-o nak, "Kung indi kamo magpatuli tuyar sa gingtudlo ni Moises, indi kamo maluwas." ² Ag tong ingkuntra kali nina Pablo ag Bernabe ay nagsinuay-suayan sinra. Ngani, nagkausa kag mga nagtutu-o ruto nak pilion sina Pablo ag Bernabe ag mga pila pang mga hali sa Gino-o. Napagka-usahan ninra nak papagtuon sinra sa syudad it Herusalem agor hinuunan ninra kaibahan kag mga apostoles ag mga pinuno ruto kag tungor rili.

³ Ngani, dahil sinra ay gingsugo it mga ingtipon nak mga nagtutu-o nak mapa-Herusalem, nagtuman sinra ag ruto nagrayan sa mga lugar it Penisya ag Samarya. Ag ruto ra ay ging-uma ninra sa mga hali sa Gino-o kag pagtu-o kang Hesus it mga buko Hudyo, ag kali ay nagta-o sa inra it kasadya. ⁴ Pag-abot ninra sa Herusalem, masadya kag pagbaton sa inra it tinipon nak mga nagtutu-o, mga apostoles ag inra mga pinuno. Ag ging-uma ninra kag tanang inghuman it Dios parayan sa inra.

⁵ Pero inggwa ruto it pilang nagtutu-o kang Kristo nak kaibahan sa sekta it mga Pariseo nak nagtinrog ag nagsiling, "Kinahangyan nak tulion katong mga buko Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo ag tudluan nak magsunor sa Kasuguan ni Moises."

⁶ Kada, nagtipon ray kag mga apostoles ag mga pinuno agor mahinuunan kag tungor sa problema nak kali. ⁷ Pagkatapos ninrang magdiskusyon it marugay, nagtinrog si Pedro ag nagsiling sa inra:

“Mga hali nako sa Gino-o, ayamey ninro nak it kato ay gingpili ako it Dios halin sa inro, agor sa ako pagwali kag mga buko Hudyo ay makarungog it Maadong Balita ag sinra ay magtu-o kang Hesus. ⁸ Kag Dios nak nakakaayam it tagipusuon it bawat tawo kag nagpamatuor nak sinra ra ay maluluwas, dahil tuyar sa ato, sinra ra ay gingtawan it Ispirito Santo. ⁹ Sinra ay waya gitratar it Dios nak iba sa ato, kundi inglimpyo ra nida kag inra tagipusuon dahil sa inra pagtu-o kang Kristo.

¹⁰ “Asing ingpupurbahan ninro kag Dios kung mahahangit Sida o indi sa pagpilit ninro sa inra nak sunron kag tanang Kasuguan ni Moises? Dahil sinra ay pay inro gingbubutangan it mabug-at nak yugo sa inra mga liog nak aber ngani kita, o kag ato mga ginikanan it kato, ay indi makaagwanta nak pas-anon kali. ¹¹ Pero nagpapati kita nak kita ay maluluwas parayan sa kaaduhan it ato Ginoong Hesus, ag imaw ra sinra.”

¹² Ag kag tanang rahagto nak nagpapanimati ay naghupos. Masunor, sina Bernabe ag Pablo ray kag inra gingpanimati habang inggisiling ninra kag mga katitingayang milagro ag tanra nak inghuman it Dios sa mga buko Hudyo parayan sa inra. ¹³ Pagkatapos ninra it bisaya, nagtinrog kag pinuno it mga nagtutu-o nak si Santiago nak hali ni Hesus, ag nagsiling:

“Mga hali nako sa Gino-o, panimati-i ako ninro. ¹⁴ Gingpahadag sa ato ni Simon* kung pauno unang ingpakita it Dios kag Ida ra pagpalangga sa mga buko Hudyo, ag kung pauno ingpili Nida kag mga halin sa inra nak imaw it mga masunor sa Ida. ¹⁵ Ag nagkukumporme rili kag mga bisaya it mga propeta tong una dahil nakasuyat:

¹⁶ “Pagkatapos it kali, Ako ay mabalik ag Ako ipatugrok liwat kag naguba nak bayay ni David.

Ako kali ipatugrok liwat.

Halin sa ida pagkasira ay Ako kali ibalik sa dati,

¹⁷ agor kag iba pang mga tawo ay magtinguha nak magkilaya sa Gino-o, kag tanang mga buko Hudyo nak ingtawag sa Ako pangayan.

¹⁸ Imaw kali kag siling it Gino-o nak

nagpasador it kaling mga bagay tuna pa it katong una.†

¹⁹ “Kada ngani kag ako disisyon ay indi nato dapat pahirapan sinrang mga buko Hudyo nak nagsunor sa Dios. ²⁰ Imbis nak tuyar ay ato sinra asuyatan ag asilinggon nak indi magkaon it mga pagkaon nak pinadagaan ag gingtahaw sa mga dios-diosan, indi mag-ubay sa buko inra sariling asawa, indi magkaon it karne it hadop nak ging-ihaw nak waya naparugu-e, ag indi magkaon it rugo.

²¹ “Aber imaw yang kali kag ato ipatuman sa inra ay indi ra mabuhinan kag pagkakilaya kang Moises. Dahil sa bawat banwa tuna pa it katong unang panahon, ay talagang inggway it mga nagwawali it tungor sa ida ag gingbabasay kag ida mga kasuguan sa mga sinagoga kada Adlaw it Inugpahuway.”

* 15:14 15:14 o “Pedro.” † 15:18 15:18 Amos 9:11-12.

Kag Suyat sa mga Buko Hudyo nak Nagsusunor kang Kristo

²² Masunor, napagka-usahan it mga apostoles ag it mga pinuno, ag imaw ra it tanang nagtutu-o nak nagtipon ruto, nak maadong magpili sinra it mga kayake halin sa inra mga myembro agor papagtuon sa mga nagtutu-o sa syudad it Antiokya kaibahan nina Pablo ag Bernabe. Kag inra napili nak asuguon ay si Judas nak gingtatawag nak Barsabas, ag si Silas. Sinra ay ruha sa mga nagrurumaya sa inrang mga maghali sa Gino-o sa Herusalem. ²³ Inggwa sinra it rayang suyat nak tuyar kali kag nakasiling:

“Sa mga kahalihan namo sa Gino-o nak mga buko Hudyo raha sa syudad it Antiokya, ag sa mga probinsya it Sirya ag it Cilisa, Halin sa mga kahalihan nak mga apostoles ag mga pinuno it mga nagtutuo hali sa Herusalem:

Maadong pagpangamusta sa inrong tanan.”

²⁴ “Narunggan namo nak inggwa’t mga tawo halin dili sa amo nak nagtutudlo sa inro, ag kag inra ingtutudlo ay nakakata-o it kaguluhan sa inro mga isip, aber waya namo sinra gisugua. ²⁵ Kada napagka-usahan namo nak mas maado kung kami ay mapili it mga kayake nak amo apapanhaon sa inro kaibahan it ato mga pinalanggang sina Bernabe ag Pablo. ²⁶ Sinrang ruha ay mga kayake nak datey ay nagpakita nak sinra ay waya nahadlok nak magta-o it inra kabuhi alang-alang sa ato Ginoong Hesu-Kristo. ²⁷ Ngani, gingpili namo sina Judas ag Silas nak mapanha sa inro agor sinra mismo kag mauma sa inro it tungor sa amo insiling diling suyat. ²⁸ Sa pagtuytoy it Ispirito Santo ay napagka-usahan namo nak indi kamo gipakataw-an it mga sugo nak subrang hirap para sa inro nak sunron, puyra yang sa mga bagay nak kinahangyan talagang inro sunron. ²⁹ Indi kamo magkaon it mga pagkaon nak pinadagaan ag tinahaw sa mga dios-diosan, indi kamo magkaon it rugo, indi kamo magkaon it karne it hadop nak ging-ihaw ag waya naparugu-e, ag indi kamo mag-ubay sa buko inro sariling asawa. Maado para sa inro kung kali ay inro sunron. Hastang dili yangey ag kabay pang pakamaaduhon pa kamo it Gino-o.”

³⁰ It katong ingpahaliney sinra, sinra ay nag-us-osey papagto sa syudad it Antiokya sa Sirya. Pag-abot ninra ruto ay ingpatipon ninra kag mga nagtutu-o ag ingta-o kag suyat. ³¹ Pagkabasa sa suyat ay nagkinasadya sinra dahil sa unor it kato. ³² Ag sina Judas ag Silas nak mga propeta ra ay nagta-o it mga bisaya nak nakapakusog sa pagtu-o it mga hali sa Gino-o.

³³ Nagrugay-rugay anay sinrang ruha ruto, bag-o sinra ingpaginan it hanuyos pabalik sa Herusalem, ruto sa mga nagsugo sa inra. ³⁴ [Ugaling bag-o sinra makahalin ay naisip ray ni Silas nak magpabilin yangey sida ruto.][‡] ³⁵ Pero nagpabilin sina Pablo ag Bernabe ruto sa Antiokya. Sinra ay nagtutudlo ag nagwali it mga bisaya it Gino-o kaibahan kag maramo pang ibang mga hali sa Gino-o ruto.

KAG PANGRUHANG MISION NI APOSTOL PABLO

[‡] **15:34** 15:34 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling libro nak Mga Binuhatan ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 34. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

Kag Pagbinuyagan nina Apostol Pablo ag Bernabe

³⁶ Pagkatapos it pilang dominggo, nagsiling si Pablo kang Bernabe, “Kitay! Mabalik kita sa mga banwang ingpangwalihan nato it mga bisaya it Gino-o it kato, ag apasyaran nato katong ato mga hali sa Gino-o ruto agor mamumuyatan nato kag inra kahimtangan.” ³⁷ Gusto tan-a ni Bernabe nak inunot ray si Juan nak ingtatawag ra nak Markos. ³⁸ Pero naisip ni Pablo nak buko maado nak makanunot ninra liwat kag usang tuyar kang Markos, nak nagpangbada sa inra it katong hagto pa sinra sa Pampilya ag waya ginunot sa pagpadayon sa inra misyon ruto.

³⁹ Ag nagsabtanan sinra tungor rili ag waya sinra gikasugot, kada nagbinuyagan sinra. Kada gingnunot ni Bernabe si Markos ag naglarga sinrang ruha papagto sa Isla it Cipre. ⁴⁰ Kag ingpili ray ra ni Pablo nak makanunot ay si Silas. Praber sinra maghalin, gingbendisyunan sinra it mga hali sa Gino-o ruto, nak sa inra pagpanaw, kabay pang kag kaaduhan it Gino-o ay mapasa-inra. ⁴¹ Ag naghalin sinra sa Antiokya ag gingpagtuan kag mga grupo it mga nagtutu-o kang Kristo sa mga probinsya it Sirya ag Cilisya, ag ingpakusog ninra kag mga myembro ruto.

16

Naging Kaibahan nina Apostol Pablo ag Silas si Timoteo

¹ Sina Pablo ag Silas ay nakaabot ray sa mga banwa it Derbe ag Listra. Ruto ay inggwa it usang manugsunor ni Hesus nak kag ngayan ay si Timoteo. Sida ay anak it usang kabade nak kalahi it Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo, pero kag ida tatay ay usang Griyego. ² Abang ado kag pagmuyat sa ida it mga hali sa Gino-o ruto sa mga banwa it Listra ag Iconyo. ³ Gusto ni Pablo nak panunton si Timoteo sa inra, kada sida ay ingpatuli, dahil ayam it mga lahi it Hudyo ruto sa inra apangpagtuan nak kag ida tatay ay usang Griyego, ag sabaling sida ay indi gibatunon it mga lahi it Hudyo kung buko sida tuli.

⁴ Sa inra pagpadayon it panglibutan sa mga banwa, inra ging-uuma sa mga nagtutu-o sa bawat banwa kag mga sugo nak napagkausahan it mga apostoles ag it mga pinuno sa Herusalem nak ita-o ra sa inrang mga buko Hudyo, agor inra ra maaayaman ag matuman. ⁵ Ngani, nagtibay kag pagtu-o it tanang nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon ruto ag adlaw-adlaw ay nagpapaka-ramo sinra.

Kag Pangitaon ni Apostol Pablo sa Banwa it Troas

⁶ Nagpadayon sina Pablo ag ruto nagrayan sa mga lugar it Prigiya ag Galasya, dahil gingpigahan sinra it Ispirito Santo nak magwali it mga bisaya it Dios sa probinsya it Asya. ⁷ Pag-abot ninra sa giryunan pa-Misya, gusto tan-a ninra nak magbihang papagto sa probinsya it Bitinya, ugaling ay waya sinra gituguti it Ispirito ni Hesus, ⁸ kada gingligaran ninra kag Misya ag nagdiretso paus-os sa banwa it Troas.

⁹ Pagkagab-i it tong pagkaabot ninra sa Troas, nagkainggwa it pangitaon si Pablo. Sa ida pangitaon nakita nida kag usang kayake nak taga-Macedonya nak nagtitinrog ag nagpapakitluoy sa ida sa pagsiling, “Maley, tabok dili sa amo sa Macedonya ag buligan kami.” ¹⁰ Pagkatabo it kaling pangitaon ni Pablo, sa nak raan ay naghanap

kami* it masasakyan patabok papagto sa probinsya it Macedonya, dahil parayan rutong ida pangitaon ay gingpaayam sa amo it Dios nak kami ay ingtawag Nida nak magwali it Maadong Balita ruto sa inra.

¹¹ Halin sa banwa it Troas ay naglarga kami ag dahil pabor kag hangin ay larguhan kag amo biyahe pa Isla it Samotrasya, ag imaw ra tong masunor nak adlaw pa-banwa it Neapolis nak sakop it Macedonya. ¹² Nagsalta kami ruto ag nagpagto sa Pilipos nak imaw kag pinaka-mauswag nak syudad sa probinsya it Macedonya. Ag kaling Pilipos ay asa irayom it Roma. Nagtiner kami ruto it pilang adlaw.

¹³ Pag-abot it Adlaw it Inugpahuway ay nagliwas kami sa pwertahan it syudad ag nagpagto sa habig it suba kung hariin ay amo nabalitaan nak inggwa kuno it lugar nak pangamuyuan it mga lahi it Hudyo. Pag-abot namo ay inggwa it mga kabade ruto nak nagtitinipon, kada nag-ingkor kami ag nagbisaya sa inra. ¹⁴ Usa sa mga kabade nak nagpanimati sa amo ay si Lydia nak taga-ruto sa syudad it Tiatira sa Asya. Sida ay nagninegusyo it mga mamahayong yamit nak kulay ubi ag sida ay nagdadayaw sa Dios. Gingbuksan it Dios kag ida tagipusuan agor sida ay magtu-o sa ingwawali ni Pablo. ¹⁵ Pagkatapos it pabawtismo nida ag ida panimayay, ging-ikag nida kami nak ruto yangey sa ida bayay magdayon. Siling nida, “Kung sa inro pagmuyat, ako ay matuor nak nagtutu-o sa Gino-o, ruto yangey kamo dayon sa amo,” kada nagsugot kami.

Gingpriso sina Apostol Pablo ag Silas sa Syudad it Pilipos

¹⁶ Usang adlaw nak papagto ray kami ruto sa lugar nak pangamuyuan, inggwa kami it nasapoy nak usang ulipon nak dalagita. Sida ay ging-aamigo it mayaot ag kag ida yuba kag inggagamit it kali parayan sa pagbisaya. Sida kag nagpapanghula ag marako kag ingkikita it ida mga amo. ¹⁷ Nagsunor sida sa amo nina Pablo habang sida ay nag-uukaw it tuyar kali, “Kaling mga tawo ay mga ulipon it Pinaka-mataas nak Dios ag inra gingwawali sa inro kung pauno kamo maluluwas.”

¹⁸ Ag tuyar kali kag waya puat nida nak inghuhuman sa suyor it maramong adlaw, kada sinaputan si Pablo. Ging-atubang nida kaling dalagita ag ingsaway kag mayaot, “Ingsusugo ka nako sa pangayan ni Hesu-Kristo, layas raha sa ida!” Ag katong oras mismo nak kato naglayas ngani katong mayaot sa ida yawas.

¹⁹ Pero tong makita kaling dalagita it ida mga amo nak nawar-an sinra it gingpapagka-kitaan, ingrakop ninra sina Pablo ag Silas ag ingdurdor papagto sa atubangan it mga pinuno ruto sa plasa. ²⁰ Tong hagtoy sinra sa atubangan it mga pinunong Manughusgar it Roma sa Pilipos, nagsiling sinra, “Kaling mga kayake ay mga Hudyo ag sinra ay nagpapanggulo rili sa ato syudad. ²¹ Nagtutudlo sinra it mga kustombre nak kuntra sa mga laye nato nak mga nasasakupan it Roma nak indi nato puyding batunon ag sunron.”

²² Sinra ay rinaguso it mga tawo ag gingpaubahan it mga pinunong Manughusgar, ag sinra ay ingpalampusan it mga mahabang pamakoy. ²³ Pagkabakoy sa inra it maramong beses, gingraya sinra sa prisuhan ag ingsugo kag manugbantay nak bantayan sinra it maado. ²⁴ Kada

* **16:10** 16:10 Hali nato makikita nak si Lukas kag kaibahan ni Pablo.

ruto sinra giprisuha sa pinaka-suyor nak selda it prisuhan ag ingpabutang pa kag inra mga siki sa tunga it magkapisang nak mabug-at nak kahoy, bag-o kali pinasigo.

²⁵ Pag-abot it mga tungang gab-i, habang sina Pablo ag Silas ay nagpapangamuyo ag nagkakanta it pagdayaw sa Dios, ag kag ibang mga priso ay nagpapanimati sa inra, ²⁶ gulping naglinog it abang kusog. Kag bug-os nak prisuhan ay nagpakahudong it tudo ag pumangtangkas kag mga trangka sa kahoy nak gingpasigo sa inra mga siki ag imaw ra kag sa pwertahan, kada kali ay pumang-abri.

²⁷ Nakabati katong manugbantay it prisuhan ag nakita nida nak abridoy kag mga pwertahan, kada inghukas nida sa tagob kag ida ispada agor mabikti tan-a, dahil kabi nida ay nakatakasey kag mga priso. ²⁸ Pero ging-ukawan sida ni Pablo, “Aya gibikti, hali pa ra kaming tanan!”

²⁹ Naghagar anay sida it iwag, bag-o rali-rali sida nak nagsuyor sa ingpiprisuhan nina Pablo. Ag nagpapanguyog pa sa kahadlok nak nagyuhor sida sa atubangan nina Pablo ag Silas. ³⁰ Bag-o sinra ay ida gingpaliwas ag ingpangutana, “Mga Gino-o, ni-o kag ako dapat nak himuon agor ako ay maluwas?”

³¹ Ag nagsabat sinra, “Magtu-o ka sa ato Ginoong Hesus ag ikaw ag kag imo panimayay ay maluluwas.” ³² Pagkatapos, ingwali ninra kag mga bisaya it Gino-o sa ida ag sa tanan nak rahagto sa ida bayay. ³³ It tong gab-i rang kato, pagka-yanggas ninra sa mga ugar nina Pablo, nagpabawtismo katong manugbantay kaibahan kag tanang myembro it ida pamilya. ³⁴ Ag sina Pablo ay ging-ikag nida sa ida bayay ag ingtahawan it pagkaon. Katong manugbantay ag ida tanang panimayay ay nagkinasadya dahil sinra ay nagtu-o sa Dios.

³⁵ Pagkaaga, gingsugo it katong mga pinunong Manughusgar kag mga pulis nak paliwasoney sina Pablo. ³⁶ Ag ging-uma kali it katong manugbantay it prisuhan kana Pablo, “Ingsugo it mga pinunong Manughusgar nak kamo ay paliwasoney. Kada ngasing liwasey kamo ag kabay pang maado kag inro pagpanaw.”

³⁷ Pero nagsabat si Pablo sa inra, “Ingpabakoy kami ninra sa atubangan it maramong tawo samantalang waya ra napapamatuuri kung kami ay inggwa it sala o waya. Basta yang ninra kami gingpapriso. Kami ay mga sinakupan ra it Roma. Ag ngasing ay inra yang kami apaliwason it pay patago nak waya namamalayi it mga tawo? Indi puyde kali! Sinra’t papali-a ag imaw it magpaliwas sa amo.”

³⁸ Nagbalik katong mga pulis sa mga pinunong Manughusgar ag ging-uma kag siling ni Pablo, ag sinra ay nahadlok tong inra nasaduran nak sina Pablo yaki ay mga sinakupan ra it Roma. ³⁹ Kada nagpagto sinra kana Pablo ag naghagar it pasensya, bag-o sinra ingpaliwas ag ingpangabay nak maghalin yangey sa Pilipos. ⁴⁰ Ngani, nagliwas sina Pablo sa prisuhan ag nagdiretso sa bayay ni Lydia. Gingtipon nina Pablo kag mga hali sa Gino-o ag ingtugraan anay sinra nak magpaninrugan sa inra pagtu-o, bag-o naghalin sinra.

17

Kag Pagwali nina Apostol Pablo ag Silas sa Syudad it Tesalonica

¹ Ngasing, nalampasaney nina Pablo ag Silas kag mga syudad it Ampipolis ag Apolonya ag nakaabotey sinra sa syudad it Tesalonica kung hariin inggwa't usang sinagoga kag mga lahi it Hudyo. ² Ag tuyar sa batasaney ni Pablo, sida ay nagsuyor ruto sa sinagoga ag sa suyor it tatlong dominggo, kada Adlaw it Inugpahuway sida ay nagpakigdiskusyon sa inra tungor sa Sagradong Kasuyatan. ³ Ida gingpahadag ag ingpamatuuran nak kinahangyan nak kag ingpromisang Kristo ay magrayan it maramong hirap ag mabanhaw. Siling pa nida, "Kaling Hesus nak ako gingbabantala sa inro ay imaw kag ingpromisang Kristo." ⁴ Ag kag iba sa mga lahi it Hudyo ruto ay nagpapati ag nag-iba kana Pablo ag Silas. Imaw ra kag maramong mga Griyego nak matutomey tan-a sa relihiyon it mga lahi it Hudyo ag pati kag maramong mga dungganong kabade sa inra.

⁵ Pero kag ibang mga lahi it Hudyo ay nahili kana Pablo, kada gingpangtawag ninra kag pilang mga hurong sa mga habig-habig ag ingparagipon ninra kag mga tawo ag inra inggulo kag syudad. Gingyusob ninra kag ingdadayunan nak bayay nina Pablo, nak imaw kag bayay it usang kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Jason. Ginghahanap ninra sina Pablo agor iatubang tan-a sa mga tawo. ⁶ Tong waya ninra nakita sina Pablo ay inra ingdurdor si Jason ag kag pilang mga hali sa Gino-o papagto sa atubangan it mga pinuno it syudad. Ag tuyar kali kag inra ging-inukaw, "Haley sa ato syudad katong mga tawo nak bantog sa pagpanggulo aber hariin sinra makaabot. ⁷ Ag kali sinra ay ingbaton ni Jason sa inra bayay. Ag sinrang tanan ay nagkukuntra sa mga laye it Cesar, dahil siling ninra ay inggwa pa't usang hari nak kag ngayan ay Hesus."

⁸ Ag kag mga tawo ruto ag kag mga pinuno it syudad ay nagkabayaka pagkarungog ninra it kali. ⁹ Ugaling tong nakapiyansay sina Jason ag ida mga kaibahan, sinra ay inray ingbuhian.

Kag Pagwali nina Apostol Pablo ag Silas sa Syudad it Bereya

¹⁰ Pagkagab-i ay gingpapagto nak raan sina Pablo ag Silas it mga hali sa Gino-o ruto sa syudad it Bereya. Pag-abot ninra ruto, sinra ay nagsuyor sa sinagoga it inra mga kasimanwang Hudyo. ¹¹ Kag mga lahi it Hudyo rili ay mas maado kag kabubut-on kisa sa mga taga-Tesalonica dahil mas marali sinra gikabisayahon, kumo ngani sinra ay nawiwili sa pagpanimati sa mga gingwawali ni Pablo. Ag inra ra ging-uusisa adlaw-adlaw sa Sagradong Kasuyatan kung tamang gador kag ida ingsisiling. ¹² Ngani, maramo nak mga lahi it Hudyo kag nagtu-o. Imaw ra kag maramong mga dungganon nak Griyegong kabade, ag mga Griyegong kayake ra.

¹³ Pero tong nasaduran it ibang mga Hudyo sa Tesalonica nak gingwawali ra ni Pablo sa Bereya kag mga bisaya it Dios, nagpaagto ra sinra ag ingpangsugsog kag mga tawo nak guluhon sina Pablo.

¹⁴ Sa nak raan rali-raling ingpahalin si Pablo it mga hali sa Gino-o ag inghator papagto sa habig it ragat, pero nagpabilin sina Silas ag Timoteo sa Bereya. ¹⁵ Ginghator ninra si Pablo hastang sa syudad it Atenas, ag sinra ay ingtugon ni Pablo nak payanaton nak raan sina Silas ag Timoteo sa ida, bag-o nagbalikey sinra sa Bereya.

Kag Pagwali ni Apostol Pablo sa syudad it Atenas sa Gresya (o Acaya)

¹⁶ Ngasing, habang si Pablo ay naghuhuyat kana Silas ruto sa syudad it Atenas, namasran nida nak kaling syudad ay puno it mga dios-diosan ag pay sida ay sinaputan. ¹⁷ Kada ida gingdibate ruto sa sinagoga kag mga lahi it Hudyo ag kag mga Griyego nak nagsaydo sa relihiyon it mga lahi it Hudyo ag imaw ra kag aber sin-ong ida masapoy sa plasa adlaw-adlaw. ¹⁸ Inggwa ra ruto sida it nakadiskusyunan nak mga Manunudlo it mga Prinsipyo sa Pagpangabuhi halin sa ruhang grupo, kag usa ay gingtatawag nak Epicureyo ag kag usa ay Estoico. Siling it iba sa inra, “Ni-o ara kag nabibisaya it kaling tabilan?”

Siling ray it iba, “Pay kag ida gingwawali ay tungor sa mga dios it mga taga-ibang lugar.” Imaw kali kag inra gingsiling dahil kag ingwawali ni Pablo ay tungor kang Hesus ag sa pagkabanhaw it mga minatay.

¹⁹ Ging-ikag ninra sida nak mag-atubang sa inra mga Manunudlo sa Korte it Areopago kung hariin ay ruto gipapanimati-i kag mga bag-ong tudlo. Pag-abot ruto, nagsiling sinra, “Puyde baga nak iuma nimo sa amo kung ni-o kaling bag-ong tudlo nak imo gingbabantala? ²⁰ Natitingaya kami sa amo narurungan nak imo inggisiling, kada gusto namo nak maayaman kung ni-o kag gustong bisayahon it kali.”

²¹ Kaling mga taga-Atenas ag mga taga-ibang lugar nak ruto giinistar ay waya't ibang ging-aakasan it oras, kundi kag pagdiniskusyon ag kag pagpanimati sa mga bag-ong isipon.

²² Ngani, si Pablo nak nagtitinrog sa tunga it Korte it Areopago ay nagsiling:

“Mga ingtatahor nako nak mga taga-Atenas, namasran nako kag inro pagka-relihiyuso sa tanang bagay. ²³ Dahil sa ako paglibot dili sa inro syudad namasran nako kag mga bagay nak inro ingdadayaw, ag nakita ra nako kag usang altar nak inggwa it nakasuyat nak tuyar kali, ‘Para sa dios nak waya nakikilaya.’ Kaling inro gingdadayaw aber waya ninro nakikilaya, ay Imaw kag ako ingbabantala sa inro.

²⁴ “Kag Dios nak naghuman it kalibutan ag tanang raha, kumo Sida kag Gino-o it langit ag duta, ay waya giistar sa mga lugar nak dayawan nak inghuman it tawo. ²⁵ Nagsiserbisyo sa Ida kag mga tawo, pero kali ay buko sa pagkinahangyan it Dios, dahil Sida ay waya gikikinahangyan it aber ni-o. Dahil Sida ngani kag nagtata-o it kabuhi ag hingab ag tanang bagay nak kinahangyan it mga tawo. ²⁶ Ausa yang kag ginghalinan it tanang nasyon nak nagpangabuhi sa ibabaw it kalibutan ag Dios kag naghuman it kali, ag Ida ingterminoy kag inra mga panahon dili sa kalibutan, ag kag mga giryunan it inra mga dutang istaran.

²⁷ “Ginghuman Nida kali agor magkainggwa sinra it hanrom nak hanapon kag Dios, ag sabaling sa inra pay pagpanghaphap, ay makita ninra Sida. Pero sa kaklaruhan yang ay buko ra Sida mayado sa ato, ²⁸ dahil kag inro mismo sariling mga manunula ay nagsisiling,

“Asa Ida gahom kag ato kabuhi,
kag ato paghiwas ag kag ato pagkatawo.’

Ag siling pa ninra,
‘Kita talaga ay Ida mga anak.’

²⁹ “Kada ngani kita nak mga anak it Dios, indi nato dapat giisipon nak kag Dios ay tuyar sa buyawan, o tuyar sa pilak, o tuyar sa

bato, nak gingpurma parayan sa abilidad ag kumporme sa ginghuna-huna it tawo. ³⁰ Katong unang panahon ay pinabad-an yang it Dios nak waya Sida gikilay-a it tawo, pero ngasing Ida'y ingsusugo kag tanang tawo aber riin nak maghinuysoy. ³¹ Tuyar kag Ida sugo, dahil nagterminoy Sida it adlaw kung sauno Nida ahusgaran it matarong kag tanang tawo sa kalibutan parayan sa tawo nak Ida pinili. Ag kali ay napamatuuraney it Dios sa tanang tawo parayan sa Ida pagbanhaw riling tawo.”

³² It tong inra marunggan kag tungor sa pagkabanhaw it minatay ginggur-an yang si Pablo it iba, pero kag iba ay nagsiling, “Gusto namong magrunggan ray sa imo kag tungor rili.” ³³ Kada pagkatapos it kina ay naghaliney si Pablo ruto sa inra atubangan. ³⁴ Pero inggwa't pilang kayake nak nagsunor sa ida ag nagtu-o sa Dios. Kaumir rili si Dionisio nak usa sa mga nagtutudlo sa Areopago. Imaw ra kag usang kabade nak kag ngayan ay si Damaris, ag kag iba pa ninrang kaibhanan.

18

Kag Pagwali ni Apostol Pablo sa Syudad it Corinto

¹ Pagkatapos it mga natabo nak kali, naghalin si Pablo sa Atenas ag nagpagto sa syudad it Corinto. ² Inggwa ruto it usang kayake nak kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Aquila. Sida ay talagang taga-ruto sa lugar it Ponto. Pero sida ag kag ida asawa nak si Priscila ay bag-ong abot yang halin sa Roma nak asa Italya ra, dahil ingpalayas it Cesar nak si Claudio kag tanang lahi it Hudyo sa syudad. Nakilaya sinra ni Pablo ag nagpagto sida sa inra bayay, ³ ag dahil pareho sinra ni Aquila nak mga manughuman it tolda, ruto yangey sida gidayon sa inra ag nagpisan sa inra trabaho.

⁴ Kada Adlaw it Inugpahuway, nagsusuyor sida sa sinagoga ag nagpapakigdiskusyon ruto, dahil gusto nidang maraya kang Kristo kag mga lahi it Hudyo ag mga Griyego nak rahagto.

⁵ Pag-abot nina Silas ag Timoteo halin sa Macedonya ay ingtaoy ni Pablo kag ida tanang oras sa pagwali ag sa pagpamatuor sa mga lahi it Hudyo nak si Hesus kag ingpromisang Kristo. ⁶ Tong sida ay ingkuntra ag ingmayain ninra, ida gingpaypagan kag ida baro bilang paandam sa inra bag-o nagsiling sida, “Pag kamo ay aparusahan it Dios, bahala kamo! Bukoey kamo nako salabton. Tuna ngasing mapagto yangey ako sa mga buko ato kalahi.”

⁷ Pagkatapos it kali, naghalin sida ruto ag nagsaydo sa bayay it usang tawo nak kag ngayan ay si Tisyo Justu nak usang Griyego nak nagdadayaw ra sa Dios. Kag ida bayay ay asa tupar it sinagoga. ⁸ Kag pinuno it katong sinagoga nak kag ngayan ay Crispo ay nagtu-o sa Gino-o pati kag ida tanang panimayay. Nagtu-o ra ag nagpabawtismo kag maramo pang mga taga-Corinto pagkarungog ninra kang Pablo.

⁹ Usang gab-i, nagbisaya kag Gino-o kang Pablo parayan sa usang pangitaon. Siling nida, “Aya gikahadlok. Magpadayon ka ag aya gitungon sa imo pagwali, ¹⁰ dahil kaibahan Ako nimo. Waya't mauno sa imo. Maramo kag Ako magiging katawuhan dili sa syudad.” ¹¹ Kada nagtiner sida ruto sa Corinto it usang tuig ag tunga sa pagtudlo it mga bisaya it Dios sa inra.

¹² Ugaling it tong kag naging gobernador sa probinsya it Acaya ay si Galion, nagkausa kag ibang mga lahi it Hudyo ruto sa Corinto nak labanan si Pablo. Ag sida ay inra gingrakop ag ingraya sa Korte. ¹³ Siling ninra, “Ingkakaer it kali kag mga tawo nak magdayaw sa Dios sa parayan nak kuntra sa ato laye.”

¹⁴ Mabisaya tan-a si Pablo tong magsiling si Gobernador Galion nak, “Kamong ako mga kalahing Hudyo, kung kali ay tungor sa usang pagsuway sa laye o usang mabug-at nak kasal-anan, inggwa it rason nak ako kamo runggan. ¹⁵ Pero dahil kaling inro ging-aakusar ay tungor yang sa pagsinuay-suayan tungor sa mga bisaya, sa mga ngayan ag sa inro sariling kasuguan, kamoy it bahala rili! Indi nak gador ako maghusgar sa tuyar nak mga bagay.” ¹⁶ Ag ida sinra ingpangtabog paliwas sa Korte. ¹⁷ Pagkakita dili it mga Griyego nak nagmumuyat raha, gingrakop nak raan ninra kag usang pinuno it Sinagoga nak kag ngayan ay si Sostenes ag ingsuntok sa atubangan it Korte. Pero waya gihaapon kali gialibhata ni Gobernador Galion.

Kag Pagbalik ray nina Apostol Pablo sa Syudad it Antiokya sa Sirya

¹⁸ Pagkatabo it kali ay nagrugay pa sina Pablo ruto sa Corinto. Pagkatapos, nagpamuhon sinra sa mga hali sa Gino-o, ag kaibahan sinra nina Priscila ag Aquila ay nagginaney papauli sa Sirya halin sa Cencreya, kung riin ay ruto kag pantalan it Corinto pa-Asya. Praber sinra naglarga ay nagpatupi anay si Pablo dahil sa usang panata nida nak ngasing ay natuparey.

¹⁹ Pag-abot ninra sa syudad it Epeso, gingbilin ruto ni Pablo sina Priscila ag Aquila. Ruto sa sinagoga ay nagdiretso si Pablo, ag ida ingpaathag sa mga lahi it Hudyo ruto kag tungor kang Hesus. ²⁰ Ginhahagar pa tan-a ninra nak sida ay magrugay-rugay pa ruto, ugaling waya sida gipahawir sa inra. ²¹ Pero sa pagpamuhon nida sa inra ay nagsiling sida, “Kung abut-on it Dios, mabalik ako rili sa inro.” Ag naglargay sida halin sa Epeso.

²² Pagkasalta ni Pablo sa Cesareya, nagtukar anay sida sa Herusalem ag nagpangamusta sa mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtipon ruto, bag-o nag-us-os ray papagto sa syudad it Antiokya sa Sirya. ²³ Nagtiner sida ruto sa suyor it maisot nak panahon, bag-o sida naghaling ag nagpanglibot sa mga manugsunor ni Hesus sa mga lugar it Galasya ag Prigiya. Ag ida ingpakusog kag pagtu-o it mga nagtutu-o ruto.

KAG PANGTATLONG MISION NI PABLO

Si Apolos ay sa mga Syudad it Epeso ag Corinto

²⁴ Habang nagbibiyahе pa si Pablo pagkahalin sa Epeso, inggwa it usang kalahing Hudyo nak taga-Alejandria sa Ehipto nak nag-abot sa syudad it Epeso. Kag ida ngayan ay si Apolos. Kaling tawo ay kabalebale magbisaya ag maayo sa Sagradong Kasuyatan. ²⁵ Natudluan sida it tungor sa Rayan it Kaluwasan sa Gino-o, ag dahil ngani nak matutom kag ida pagtu-o ay nagwawali ag nagtutudlo sida it tama tungor kang Hesus, aber kag bawtismo yang nak ida naaayaman ay kag bawtismo ni Juan nak Manugbawtismo.

²⁶ Masupog sida magpangwalihan sa sinagoga, ag tong narunggan sida nina Priscila ag Aquila ay ging-ikag ninra sida sa inra bayay ag

ruto ay ingpahadag ninra sa ida kag iba pang mga bagay tungor sa Rayan it Kaluwasan sa Dios nak waya pa nida naayami.

²⁷ Ag tong hanrumon ni Apolos nak magtabok papagto sa probinsya it Acaya ay gingsugog kag ida buot it mga hali sa Gino-o ag ingsuyatan ninra kag mga manugsunor ni Hesus ruto nak batunon sida. Pag-abot nida ruto, karako kag ida nabulig sa mga tawo nak sa kaaduhan it Dios ay datey nak nagtu-o. ²⁸ Nagbulig sida sa inra parayan sa maayo nidang mga sabbat sa pagpakigdiskusyon sa mga kalahing Hudyo sa atubangan it mga tawo, ag sa pagpakita nida halin sa Sagradong Kasuyatan nak si Hesus kag ingpromisang Kristo.

19

Kag Pagwali ni Apostol Pablo sa Syudad it Epeso

¹ Habang si Apolos ay rahagto sa syudad it Corinto sa Acaya, si Pablo ray ay nagbaktas parayan sa kabagunturan hastang nakaabot sida sa syudad it Epeso. Ruto, nakita nida nak inggway it pilang manugsunor si Hesus ruto. ² Nagpangutana sida sa inra, “Nabatoney baga ninro kag Ispirito Santo tong kamo ay nagtu-o?”

Nagsabat sinra, “Waya! Waya pa ngani namo narurungi nak inggwa’t Ispirito Santo.”

³ Nagpangutana ray sida, “Sa ni-o kamo nabawtismuhan?”

Sabat ninra, “Sa bawtismo ni Juan nak Manugbawtismo.”

⁴ Siling pa ni Pablo, “Nagbabawtismo si Juan pag kag mga tawo ay naghinuysoy sa inra mga sala, ag gingsugo nida sinra nak magtu-o ruto sa usa nak maabot sunor sa ida, ag kato ay si Hesus.” ⁵ Pagkarungog ninra it kali, nagpabawtismo sinra sa pangayan it Ginoong Hesus. ⁶ Ag pagkapatong ni Pablo it ida damot sa inra, napasa-inra kag Ispirito Santo, ag sinra ay nagbisaya it mga bisaya nak waya ninra dating natun-e ag imaw ra it mga mensahe halin sa Dios.* ⁷ Mga dose tanan sinra ruto.

⁸ Pagkatapos, nagsuyor sida sa sinagoga ruto, ag sa suyor it tatlong buyan sida ay masupog nak nagwali. Ag nagpakigdiskusyon sida ruto ag ida ra ing-ingganyo sinra nak magpasakop sa paghari it Dios. ⁹ Pero tong kag iba ay nagmatugas ag inding gador magtu-o, ag nagbisaya pa it mayain sa atubangan it mga myembro it sinagoga laban sa Rayan it Kaluwasan nak gingwawali ni Pablo, sida ay nagbuyag sa inra ag ingnunot kag mga naging manugsunor ni Hesus. Ag ruto sa Eskwelahan ni Tirano, sida ay nagpadayon it pagtudlo adlaw-adlaw. ¹⁰ Kali ay nagpadayon sa suyor it ruhang tuig, kada narunggan it tanang nag-iistar sa probinsya it Asya kag mga bisaya it Gino-o, maging sinra ay kalahing Hudyo o Griyego man.

Kag Pagpatuyar it mga Anak ni Eskeva kang Apostol Pablo

¹¹ Ag naghuman kag Dios it mga pambihirang milagro parayan kang Pablo. ¹² Kada aber mga purong-purong o dilantar yang nak inasapilir sa ida, pag inapahir sa mga di sakit ay nakakaado ag nalayas kag mayaot sa mga nasasaniban.

¹³ Ngani, inggwa’t pilang mga lahi it Hudyo nak nagpapatuyar kang Pablo nak nagpapanglibutan sa pagpalayas it mayaot parayan

* 19:6 19:6 o “mga propesiya.”

sa pagsambit it pangayan it Ginoong Hesus. Tuyar kali kag inra ingsiling, “Ingsusugo nako kamo nak maglayas sa pangayan ni Hesus nak gingwawali ni Pablo.”

¹⁴ Kaumir sa mga naghihimo it kali ay kag pitong anak nak kayake it usang Punong Saserdote nak kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Eskeva. ¹⁵ Pero usang adlaw nak inra kali ingpurbahan nak himuon, gingsabat sinra it mayaot, “Kilaya nako si Hesus, ag kilaya ra nako si Pablo, pero asi? Sin-o kamo hay?” ¹⁶ Ag rinuksuyan sinra it katong kayaking nasasaniban it mayaot ag sinrang tanan ay nagkabunttoy ag nagkapirdi. Kada nagpangrinayagan sinra paliwas it bayay nak nakauba, dahil napanggisi-gisi kag inra mga baro ag sinra ay napang-ugaran.

¹⁷ Nabantog kali sa tanang nag-iistar ruto sa Epeso, maging sa mga lahi it Hudyo ag Griyego man, ag sinrang tanan ay nagkahadlok. Dahil rili lalong nabantog kag pangayan it Ginoong Hesus. ¹⁸ Pagkatabo ra it kali, maramong mga tawo nak ngasing ay nagtutuy sa Gino-o kag nagpayungot kang Pablo, ag nag-uma nak sinra ra ay nagpapamuyong sa parayan it mga pagbuhat tuyar sa mga albularyo. ¹⁹ Maramo sa inra kag mga naggagamit it mga libro sa inra pagbuhat, ag kaling mga libro ay inra ingpangraya sa usang lugar. Tong natiponey kali ay inra pinangsunog sa atubangan it tanan. Sa inra pagkarkulo kag balor it kali ay nag-abot sa mga singkwenta mil nak bilog nak pilak. ²⁰ Ngani, kag mga bisaya it Gino-o ay nabantog ag lalong nagramo kag mga nagtutuo.

²¹ Ngasing, pagkatabo it mga bagay nak kali, dahil sa pagtuytoy it Ispirito Santo, nagdisider si Pablo nak mapa-Herusalem, pero marayan anay sida sa mga probinsya it Macedonya ag Acaya. Siling pa nida, “Pagkapagto nako ruto, kinahangyan nak mapagtuwan ra nako kag Roma.” ²² Ingpauna anay nida sa Macedonya kag ruha nidang manugbulig sa pagpangwalihan nak sina Timoteo ag Erasto, samantalang sida ay nagrugay-rugay pa sa probinsya it Asya.

Kag Kaguluhan sa Syudad it Epeso

²³ It kag mga adlaw nak kato, nagkainggwa't rakong kaguluhan sa syudad it Epeso dahil sa pagtudlo tungor sa Rayan it Kaluwasan nak ingtutudlo ni Pablo. ²⁴ Kali ay dahil sa usang tawo ruto nak kag ngayan ay si Demetrio. Sida ay usang platero nak naghuhuman it mga tutemplong pilak nak inggwa sa suyor it maisot nak ribulto it inra diosa nak si Diana. Sa paghuman it kali ay nagkikita it rako kag mga platero ruto. ²⁵ Ida gingtipon kag ida mga kaparehong platero, ag imaw ra kag iba pang mga manughuman it mga ribulto ag nagsiling:

“Mga kaibahan nako, ayamey ninro nak kaling ato trabaho ay imaw it nagtata-o sa ato it maadong pagpangabuhi. ²⁶ Nakikita ag narurungan ninro kung ni-o kag ginghihimo it kaling si Pablo. Ida gingsiling nak kag mga dios nak himo it tawo ay buko klarong dios ag maramo sidang nararayang mapati, buko yang dili sa Epeso, kundi sa bug-os nak probinsya it Asya. ²⁷ Mayain kag ibunga it kali, buko yang sa ato mga trabaho, kundi imaw ra sa Templo it ato diosang si Diana. Mawawar-aney it pagdayaw rili kag mga tawo, ag sabali pa nganing indiey sida gidayawon bilang diosa it mga tawo. Gingdayaw pa man sida it tanan sa probinsya it Asya ag sa bug-os nak kalibutan.”

²⁸ Pagkarungog ninra it kali, abang kahangit ninra ag sinra ay nag-inukaw it tuyar kali, “Dayawon kag Makagagahom nak si Diana nak diosa it mga taga-Epeso.”† ²⁹ Kada nagkagulo sa syudad ag nagrinasigapon sinra ruto sa inra marakong pabilog nak plasa nak napapalibutan it mga ingkuran. Gingdurdor ra ninra papagto kag ruhang taga-Macedonya nak nakarungan ni Pablo sa ida pagbiyahe nak kag mga ngayan ay sa Gayo ag Aristarco.

³⁰ Gusto tan-a ni Pablo nak magsuyor ag magbisaya sa mga tawo pero gingpigahan sida it mga manugsunor ni Hesus. ³¹ Inggwa ra ruto it pilang pinuno it probinsya it Asya nak ida mga amigo, ag kali sinra ay nagsugo it usang masiling kang Pablo it inra pangabay nak inding gador sida dapat magruga-ruga nak magsuyor ruto sa plasa.

³² Ruto sa suyor it plasa ay indi magkarunggan dahil sari-sari kag mga ging-iinukaw it mga tawo ag sinra ay nagkikinagulo, dahil ngani waya naayami it karamuan kung asing sinra ay nagtinipon.

³³ Inggwa ruto it usang lahi it Hudyo nak kag ngayan ay si Alejandro, ag sida ay gingpapagto it mga kalahing Hudyo sa atubangan it mga tawo agor sida kag mabisaya para sa inra. Gingsinyasan anay nida kag mga tawo nak maghipos bag-o sida magbisaya. ³⁴ Ugaling tong nakilaya ninra nak sida ay usang kalahing Hudyo, lalo pa sinrang nagpakainukaw it, “Dayawon kag Pinaka-makagagahom nak si Diana it mga taga-Epeso!” sa suyor it ruhang oras.

³⁵ Nag-abot ra kag pinaka-pinuno it syudad ag tong ida'y mapahipos kag mga tawo nagsiling sida:

“Mga kasimanwa nako nak mga taga-Epeso, siong tawo kag waya nakakaayam nak kag syudad it Epeso ay imaw kag manugbantay it Templo it Gamhanang Diana ag it Balaan nak Bato nak nagtikrag halin sa langit. ³⁶ Ayam natong tanan nak waya it makontra rili, kada hipos yangey kamo ag bad-ey kamo gihuman it mga bagay nak intro asulisulihan sa bandang huli. ³⁷ Kaling ruhang tawo nak intro gingdurdor papali ay buko ra mga mananakaw sa Templo o mga makipasipala sa ato diosa.

³⁸ “Ngani, kung sina Demetrio ag kag ida mga kaibahan ay inggwa't reklamo laban kanin-o man, bukas kag mga Korte ag inggwa kita ruto it mga pinuno nak mahusgar. Pabad-e sinra nak mag-inakusaran ruto. ³⁹ Pagkatapos galing kung inggwa gihapon kamo it reklamo, aintyendihon nato kina sa pagtilipon it mga pinuno tuyar sa ato talagang ginghuhuman. ⁴⁰ Sa natabo ngasing nak adlaw kita ay napipeligruhan nak masan-an it Roma nak naghuhuman it kaguluhan, dahil waya kita it bangranan sa kaguluhan nak kali.”

⁴¹ Ag pagkabisaya nida it kali, gingpapauliey nida kag mga tawo.

20

Nagrayan ray si Apostol Pablo sa mga Probinsya it Macedonya ag Acaya (o Gresya)

¹ Pagkatapos it katong kaguluhan sa syudad it Epeso, ingpatawag ni Pablo kag mga manugsunor ni Hesus ruto. Ag pagkatapos it ida pagtugra sa inra agor mapakusog kag inra mga kabubut-on, sida ay nagpamuhon sa inra ag nagginaney papagto sa probinsya it

† 19:28 19:28 o “si Artemis it mga taga-Epeso.”

Macedonya. ² Sa ida pagrayan sa mga banwa ruto ida yang sinra gingtugraan pramas mapakusog kag mga kabubut-on it mga nagtutuo ruto, ag sida ay nagdiretsoy hastang nakaabot sida sa probinsya it Acaya nak ingtatawag rang Gresya. ³ Nagtiner sida ruto it tatlong buyan.

It katong sida ay palargahoney papagto sa Sirya, ida narunggan nak di plano kag ibang mga lahi it Hudyo ruto nak humanan sida it mayain. Kada lalo sidang nagdisider nak magbalik ruto ag sa Macedonya sida marayan. ⁴ Nagnunot sa ida si Sopater nak anak ni Piro nak taga-Bereya, imaw ra sina Aristarco ag Segundo nak mga taga-Tesalonica. Nagnunot ra si Gayo nak taga-Derbe, ag sina Timoteo, Tiquico ag Tropimo nak mga taga-probinsya it Asya. ⁵ Sinra ay nag-una ag naghuyat sa amo ruto sa banwa it Troas. ⁶ Pero kami* ay hingan pa yang nakahalina sa syudad it Pilipos pagkatapos it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa. Ag pagkalipas it limang adlaw nakaabot kami sa inra sa Troas ag ruto ay nagtiner kami it pitong adlaw.

Kag Pagbanhaw ni Apostol Pablo kang Eutico sa Banwa it Troas

⁷ It tong adlaw nak Dominggo, nak imaw kag unang adlaw it amo domingo,† kung hariin ay nagtipon kami agor rumrumon si Kristo parayan sa pagkaon it binika-bikang tinapay, si Pablo ay nagwali sa inra dahil planoy nida nak maglarga pagkaaga. Ag kag ida pagwali ay nagpakahaba hastang naabutaney it tungang gab-i. ⁸ Rutong kwarto sa ibabaw it bayay nak amo gingtutipunan ay maramong iwag. ⁹ Ag inggwa ruto it usang binata nak kag ngayan ay si Eutico. Sida ay nag-iingkor sa sintas it gaha, ag dahil ngani sa kahabaon it pagwali ni Pablo sida ay tinungka ag nakatuyugan. Kada nahuyog sida halin rutong pangtatlong palapag ag sida ay minatay tong inra pilhigon.

¹⁰ Pero pagpilhig ni Pablo ay nagyuhor anay sida ag ida kali ginkupkupan, bag-o nagsiling sa mga nagrinagipon, “Aya kamo gikahadlok, buhiew sida ngasing.” ¹¹ Pagkasaka liwat ni Pablo, ag pagkakaon ninra it binika-bikang tinapay ag iba pang pagkaon, nagpakig-istoryahan sida sa inra hastang inabot sinra it panghudag-hudag. Ag imaw katong sida ay nagginaney. ¹² Habang inghuhuman kali ni Pablo, katong binata ay inra ingpapauling buhi ag napakasadyahan sinra.

Kag Paghalin ni Apostol Pablo sa Troas Papagto sa Mileto

¹³ Nag-una kami it sakay sa batil halin sa Troas papagto sa banwa it Asos, kumo kag siling ni Pablo ay mabaktas yang sida papagto ruto kung hariin ruto yangeys sida masakay. ¹⁴ Pagtabo namo ruto sa Asos, nagsakay ngani sida sa batil nak amo ra ingsasakyan ag nagpadayon kami it pagbiyahe papagto sa Mitilene. ¹⁵ Halin sa Mitilene, nagpadayon kami, ag pagkaaga, kami ay asa tungorey it Isla it Kiyos. Tong pangruhang adlaw, nagrunggo kami sa Isla it Samos. Ag masunor nak adlaw, nagbiyahe ray kami hastang nakaabot kami sa Mileto. ¹⁶ Nagdisider si Pablo nak lampasan kag syudad it Epeso pramas indiey sida maabansa sa probinsya it Asya. Dahil

* **20:6** 20:6 Hali nato makikita nak si Lukas kag kaibahan gihapon ni Pablo. † **20:7** 20:7 Hali nato makikita nak kag mga Kristyano ay nagtitinipon sa adlaw nak Dominggo nak imaw kag inra unang adlaw it unang domingo. Ag para sa ato kali ay gab-i it Sabado, pero para sa mga lahi it Hudyo kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray.

nagrarali sida, kumo gusto nidang makaabot sa Herusalem sa Adlaw it Pentecostes.

Kag Huling Pagtugra ni Apostol Pablo sa mga Pinuno it mga Nagtututo sa Epeso

¹⁷ Pero myentras si Pablo ay ruto pa sa Mileto, gingpasapoy nida kag mga pinuno it mga nagtututo ruto sa Epeso. ¹⁸ Pag-abot ninra ruto sa Mileto, nagsiling sida sa inra:

“Kamo mismo it nakakaayam kung pauno ako nagpangabuhi sa bugos nak panahon nak ako ay kaibahan ninro, magtuna sa primerong pagruot it ako mga siki rili sa probinsya it Asya. ¹⁹ Perming ako ay nagsiserbisyo sa Gino-o nak inggwa it pagpaubos. Ag ayam ra ninro kag ako pag-agom it pagyuha ag maramong hirap, dahil sa mga plano laban sa ako it ako mga kalahing Hudyo. ²⁰ Ayam ra ninro nak waya ako natahap nak iuma sa inro kag aber ni-o mang bagay nak para sa inro kaanduan, imaw ra sa pagpanudlo sa inro sa atubangan man it mga tawo o sa pagpangbayay-bayay. ²¹ Kali kag ako inghimo bilang pamatuor sa mga lahi it Hudyo ag sa mga Griyego man nak dapat sinrang maghinuysoy sa atubangan it Dios ag magtu-o sa ato Ginoong Hesu-Kristo.

²² “Ag ngasing ngani dahil sa pagtuytoy it Ispirito Santo sa ako, ako ay mapagto sa Herusalem aber waya nako naaayami kung ni-o kag matatabo sa ako ruto. ²³ Kag ayam yang nako, sa bawat syudad nak ako apagtuan ay gingpapaandaman ako it Ispirito Santo nak kag pagpriso ag mga kahirapan ay naghuhuyat sa ako. ²⁴ Pero waya nako gipapaka-taw-e it balor kag ako sarili, ag waya ra nako giinakan kag ako kabuhi. Basta matuman yang nako kag ako responsibilidad ag kag ministryo nak ingtugyan sa ako it Ginoong Hesus, bilang pagpamatuor it Maadong Balita tungor sa kaaduhan it Dios.

²⁵ “Ag ngasing ngani ayam nako nak indiey ninro ako makita liwat, kamong tanan nak ako nawalihan it tungor sa paghari it Dios. ²⁶ Kada ngasing nak adlaw, makakasiling ako sa inro nak waya ako't salabton kung inggwa man sa inro it indi maluwas, ²⁷ dahil waya ako natahap nak ibantala sa inro kag tanan tungor sa kabubut-on it Dios. ²⁸ Rahani kag inro mga sarili ag tatapa kag inro mga sinakupang mga hali sa Gino-o kung hariin kamo ay ingbutang it Ispirito Santo, bilang inra mga tagapag-alaga. Kali ay agor inro maalagaan kag mga nagtututo nak Ida gingtubos parayan sa rugo it Ida Anak.

²⁹ “Ayam nako nak sa ako pagtaliwan, asudlon kamo it mga buko matu-or nak manunudlo nak pay mga maisog nak mga ilahas nak iro, ag kamo nak pay mga karnero ay asibaon it mga waya't kaluoy, parayan sa inra pagpangluko sa inro. ³⁰ Ag halin mismo sa inro mga kaibahan, ay maliwas ra kag mga tawong matudlo it mga malaw-ay nak mga binakak pramas maraya ninra ag mapasunor kag ibang mga manugsunor ni Hesus. ³¹ Kada ngani maging listo kamo, ag rumrumon ninro nak sa suyor it tatlong tuig, adlaw ag gab-ing waya puat kag ako paglaygay sa inrong tanan nak di kaibahan pang pagtibaw.

³² “Ag ngasing gingtutugyan nako kamo sa Dios ag sa mensahe it Ida kaaduhan, nak imaw it makakapatibay sa inro pagtu-o ag mata-o sa inro it panublion kaibahan it tanang tawo nak Ida inggahin para sa Ida. ³³ Waya ako gihingabot it ni-o mang pilak o buyawan o mamahayong

baro it aber si-o man. ³⁴ Kamo mismo it nakakaayam nak kag ako mga kinahangyan ay halin sa ako sariling inugran ag pati kag kinahangyan it ako mga kaibahan. ³⁵ Kag ako tanang ginghimo ay nagpakita sa inro nak sa tuyar nak paghinugor ay dapat natong buligan kag mga dapat buligan. Ato rumrunon kag siling it Ginoong Hesus nak, 'Mas maado kag nagtata-o kisa sa nagbabaton yang.' "

³⁶ Pagkabisaya nida it kali, nagyuhor sina Pablo, ag sinrang tanan ay nagpangamuyo, ³⁷ bag-o nagtinibaw. Ag inra gingkupkupan ag ingharuan si Pablo. ³⁸ Nasusubo sinra, laloey sa ida ingsiling nak sida ay indiey ninra makita liwat. Ag inghatorey ninra si Pablo sa batil.

21

Kag Pagpagto ni Apostol Pablo sa Herusalem

¹ Pagbinuyagan namo* it mga taga-Epeso, nagsakay ray kami sa batil nak halin sa Mileto. Tong unang adlaw it amo pagbiyahe nagpayadag kami it larguhan pa Isla it Cos, sumunor nak adlaw pa Isla it Rodas, ag halin ruto nagpadayon kami papagto sa banwa it Patara.[†] ² Naabutan namo ruto kag usang batil nak patabukon papagto sa mga banwa it Penisya nak imaw kag asa habig it baybay it Sirya, kada nagsakay kami rili.

³ Naantaw namo kag Isla it Cipre, ag sa amo pagrayan, kali ay asa bandang wala namo. Nagpadayon kami pa-Sirya ag nagrunggo sa banwa it Tiro dahil ruto madiskarga kag batil. ⁴ Nagsalta kami ag pagkakita namo sa mga manugsunor ni Hesus ruto, nagdayon anay kami sa inra sa suyur it pitong adlaw. Parayan sa Ispirito it Dios ingpigahan ninra si Pablo nak magpadayon pa-Herusalem. ⁵ Pag-abot it adlaw it amo paglarga, naghaliney kami ag nagpadayon sa amo pagbiyahe. Sinrang tanan ay naghator sa amo, maging kag inra mga asawa ag mga anak. Ag sa baybay nak asa liwas it banwa, kami ay nagyinuhor ag nagpangamuyo. Kami ay nagpamuhon sa usa'g-usa, ⁶ ag pagkatapos ay nagsakay ray kami sa batil, ag sinra ay nagpinauliy.

⁷ Nagpadayon kami halin sa Tiro. Rumunggo kami sa banwa it Tolemais kung hariin ay nagsalta anay kami ag nagpakigkita sa mga hali sa Gino-o, ag ruto ay nagtiner kami it usang adlaw. ⁸ Pagkaaga, naglarga ray kami ag nakaabot kami sa syudad it Cesareya. Pagsalta namo ay ruto kami gidayon sa bayay ni Felipe nak Manugbantala it Maadong Balita. Sida ay usa sa pitong napili it kato sa mga nagtutuo kang Kristo sa Herusalem nak magpatigayon sa pagbulig sa mga dapat buligan. ⁹ Inggwa sida it ap-at nak rayagang anak nak puro mga propeta.

¹⁰ Pagkalipas it pilang adlaw it amo pagdayon ruto ay nag-abot katong propeta nak si Agabo nak halin sa probinsya it Hudeya. ¹¹ Nagpayungot sida sa amo, ag gingbaoy nida kag panghagkos ni Pablo ag ginggapos kag ida sariling mga siki ag damot bag-o nagsiling, "Imaw kali kag siling it Ispirito Santo, 'Kag tag-iyay it kaling panghagkos ay agapuson it tuyar kali it mga pinuno it mga Hudyo sa Herusalem, ag sida ay ita-o sa damot it mga buko Hudyo.' "

* **21:1** 21:1a Hali nato makikita nak si Lukas kag kaibahan gihapon ni Pablo. † **21:1** 21:1b o "Patara ag Mira." Kali kag huling mga pantalan sa probinsya it Asya patabok sa Sirya ag Hudeya.

¹² Pagkarungog namo it kali, kami ag kag mga kaibahan namo ruto ay nagpakitluoy kang Pablo nak indi yangey sida magpagto sa Herusalem. ¹³ Pero nagsabat si Pablo, “Asing nagtitinibaw kamo? Apangyudahan kag ako buot it kinang inro ginghihimo. Hanraey ra ako, buko yang nak magpapriso kundi aber mamatay sa Herusalem alang-alang sa pangayan it ato Ginoong Hesus.”

¹⁴ It katong waya namo sida nakumbinse nak sunron kag amo pagpiga, ay nagtungon yangey kami ag nagsiling, “Ay hala! Kung ni-ugang kag kabubut-on it Gino-o ay imaw it matutuman.”

¹⁵ Pagkatabo it kali, kami ay naggayak nak matukar pa-Herusalem. ¹⁶ Pilang mga manugsunor ni Hesus nak taga-Cesareya kag numunot sa amo pa-Herusalem ag naghator sa amo ruto sa bayay it usang tawo nak manugsunorey tong una pa, nak kag ngayan ay si Nason. Sida ay taga-Cipre ag ruto kami sa ida madayon.

KAG PAGKAPRISO KANG APOSTOL PABLO SA HERUSALEM

¹⁷ Pag-abot namo sa Herusalem, masadya kag pagbaton sa amo it mga hali sa Gino-o. ¹⁸ Pagkaaga, si Pablo, kanunot ra kami ay nagpagto sa pinuno it mga nagtutu-o nak si Santiago,[†] ag rahagto kag tanang pinuno it mga grupo it mga nagtutu-o. ¹⁹ Pagkatapos it ida mga pangamusta sa inra, ging-uma ni Pablo it usa-usa kag tanang inghimo it Dios sa mga buko Hudyo parayan sa ida ministryo.

²⁰ Pagkarungog ninra rili, inra gingdayaw kag Dios. Pagkatapos, nagsiling sinra sa ida:

“Ayam nimo haling Pablo, libo-libong lahi it Hudyo kag nagpangtuo, ag sinrang tanan ay matutom sa pagsunor it Kasuguan ni Moises. ²¹ Ag inggwa it nag-uma sa inra nak ingtutudlo kuno nimo sa tanang lahi it Hudyo nak ruto giinistar sa mga lugar it mga buko Hudyo, nak magtalikor sinra sa Kasuguan ni Moises. Kag imo kuno tudlo sa inra ay indi gitulion kag inra mga anak ag magpangabuhi nak waya gisusunor sa ato mga sulunranon.

²² “Kada ngasing ni-o aboy kag dapat nato nak himuon? Siguradong inra maaayaman nak nag-abotey ikaw. ²³ Maado pa ay sunron nimo kag amo isiling sa imo. Inggwa rili sa ato it ap-at nak kayake nak inggwa it panata. ²⁴ Nunot sa inra sa Templo, ag magrunan sa inra habang inghihimo ninra kag inra ritwal agor magiging limpyo kag inra sarili. Badari yangey kag inra mga dapat badaran, agor sinra ay makakapasigar it inra uyo bilang tanra nak taposey kag inra panata. Sa parayan nak kali, maaayaman it tanan nak buko matuor katong inra narungan tungor sa imo, ag maayaman ra ninra nak nagsusunor ikaw sa ato Kasuguan.

²⁵ “Pero buko gustong bisayahon it kali nak kag mga buko Hudyo nak nagtutu-o ay obligadong sunron kag tanang ritwal ag kustombre sa Kasuguan ni Moises. Kag inra yang dapat tumanon ay kung ni-o kag amo napagka-usahan it katong nagsuyat kami sa inra. Kag amo ingpapatuman sa inra ay indi sinra dapat magkaon it mga pagkaon nak pinadagaan ag ingtahaw sa mga dios-diosan, indi dapat magkaon it rugo, indi dapat magkaon it karne it hadop nak ging-ihaw nak waya naparugu-e, ag indi mag-ubay sa buko inra sariling asawa.”

[†] **21:18** 21:18 Sida ay Santiago nak hali o manghor ni Hesus.

²⁶ Ngani, pagkaaga, gingnunot ni Pablo katong ap-at nak kayake ag nagrungan sa inra sa paghimo it inra ritwal agor magiging limpyo kag inra sarili sa atubangan it Dios. Pagkatapos, nagsuyor sida sa Templo agor ipaayam sa saserdote kung sauno kag pangpitong adlaw nak matatapos kag inra ritwal, ag kung sauno ra ninra ita-o kag inra mga halar.

Kag Pagrakop kang Apostol Pablo sa Templo.

²⁷ It katong matataposey kag pitong adlaw it inra paghimo it inra ritwal agor magiging limpyo kag inra mga sarili, inggwa't nakakita kang Pablo sa Templo nak ibang mga lahi it Hudyo nak nag-abot halin sa probinsya it Asya. Ag inra gingsugsog kag mga tawo ruto it laban kang Pablo ag sida ay inra gingpigong, ²⁸ habang nag-uukaw it tuyar kali, “Mga Israelinhon, tabangi kami! Imaw kali kag tawo nak nagtutudlo sa mga tawo aber riin it laban sa ato nak mga lahi it Hudyo, laban sa Kasuguan ni Moises ag laban sa Templong kali. Ag ingraya pa nida kag mga Griyego sa suyor it ato Templo ag ida gingdupitan kaling sagradong lugar.” ²⁹ Gingsiling ninra kali dahil bag-o inghimo nina Pablo kaling ritwal, ay nakita ninra nak kaibahan ni Pablo sa syudad si Tropimo nak usang buko Hudyo nak taga-Epeso, ag kabi ninra ay ingnunot ra sida ni Pablo sa suyor it Templo.

³⁰ Nagkinagulo kag mga tawo sa bug-os nak syudad ag nagrinagipon sinra ruto. Inra gingrakop si Pablo ag ingdurdor paliwas sa Templo, ag sa nak raan ay ingsarhan kag mga pwertahan. ³¹ Habang gingbabalbal ninra si Pablo agor matyon, nakaabot sa Mayor it mga sundalong taga-Roma kag balita nak nagkikinagulo sa bug-os nak syudad it Herusalem. ³² Sa nak raan ingnunot nida kag pilang Kapitan ag mga sundalo, ag nagrayagan sinra paus-os ruto sa nagraragipon nak mga tawo. Pagkakita ninra sa Mayor ag sa mga sundalo ingtungnan ninra kag pagbalbal kang Pablo.

³³ Nagsuor kag Mayor ag ingrakop si Pablo, ag nagsugo nak gapuson kali it ruhang kadina. Pagkatapos ay nagpangutana sida kung si-o kaling tawo ag kung ni-o kag ida nahuman. ³⁴ Sari-sari kag ginginukaw nak sabat it mga tawo. Ag dahil sa abang gulo indi maayaman it katong Mayor kung ni-o talaga kag kaklaruhan, kada gingsugo nida nak ray-on yangey si Pablo sa inra kuta. ³⁵ Pag-abot ninra sa hagrang bato, sida ay ingbadawan yangey pasaka it mga sundalo dahil sa nagririnusrusan kag mga tawo sa pagraguso sa ida. ³⁶ Gingsunran sida it kaling mga tawo nak nag-iinukaw it, “Matya sida!”

Nagdipensa si Apostol Pablo sa mga Taga-Herusalem

³⁷ Praber maisuyor it mga sundalo si Pablo ruto sa kuta nagsiling sida sa Mayor it mga sundalo, “Sir, inggwa tan-a ako it ibisaya sa imo kung puyde?”

Ag nagsabat kali, “Maayam ka yaki magbisaya it Griyego! ³⁸ Ay di buko ikaw katong Ehiptohanon nak imaw it nagpanguna rutong waya pa yang narurugay nak paglaban sa gobyerno it Roma, ag nagpanguna sa ap-at nak libong kayaking mga kaibahan sa mga mamamatay nak nagtatago sa mga mayangkag nak kabukiran?”

³⁹ Nagsabat si Pablo, “Sir, ako ay usang kalahing Hudyo nak taga-Tarso sa Cilisya. Ag ako ay usang mamamanwa it buko basta-bastang

banwa. Ako gingpapangabay sa imo nak ako ay imo pabisayahon sa mga tawo.”

⁴⁰ Nagsugot kaling Mayor, kada nagtinrog si Pablo sa huling halintang it hagrahan ag ida gingsinyasan nak maghipos kag mga tawo. Ag paghipos ngani ninra, nagbisaya sida sa inra sa bisayang Hebreo.

22

¹ Nagsiling si Pablo, “Mga Pinuno ag ako mga hali, panimati-i ninro kag ako pagdipensa ngasing.”

² Pagkarungog ninra nak sida ay nagbibisaya sa bisayang Hebreo, ay lalo sinrang naghinipos. Kada nagpadayon sida sa pagbisaya:

³ “Ako ay usang kalahing Hudyo, nak natawo sa banwa it Tarso sa Cilisya. Pero rili ako nagrako sa syudad nak kali. Nagrako ako sa irayom it pagtudlo ni Maestro Gamaliel ag kag ako pagtuon ay kumporme sa estriktong parayan it Kasuguan it ato mga ginikanan. Tuyar sa inrong tanan nak hali ngasing nak adlaw, ako ra ay matutom sa Dios.

⁴ “Ag dahil kabi nako it kato, kag mga nagsusunor riling Rayan it Kaluwasan nak ingtudlo ni Hesus ay mga naglalaban sa kabubuton it Dios, ako sinra ingpahirapan ag ingpangmatay. Gingpagapos ag ingpaprison nako sinra, maging kayake o kabade man. ⁵ Maging kag Pinaka-mataas nak Saserdote ag kag tanang pinuno nak myembro it Konseho ay makakapamatuor nak klaro kaling ako inggisiling. Dahil halin sa inra kag mga permiso nak ako gingraya tong ako’y magpagto sa syudad it Damasco sa Sirya, agor rakpon ruto kag ato mga kalahi nak nagsusunor riling Rayan it Kaluwasan, ag ray-on tan-a sinra nak nakagapos pabalik dili sa Herusalem agor maparusahan.”

Kag Pag-uma ni Apostol Pablo Kung Pauno Sida Nagtu-o Kang Kristo

⁶ Nagbisaya pa si Pablo:

“Sa ako pagpagto sa Damasco tong mayungotey ako sa syudad, mga bandang alas dose, gulpi yang nak nalibon ako it hadag nak kasiga-siga halin sa langit. ⁷ Natumba ako ag nakarungog it Boses nak nagsiling sa ako, ‘Saulo, Saulo, asing imo Ako gingpapahirapan?’

⁸ “Ag nagsabat ako, ‘Gino-o, sin-o Ikaw?’

“Ag kag Ida sabat sa ako ay, ‘Ako si Hesus nak taga-Nazaret nak Imaw kag imo ingpapahirapan.’ ⁹ Nakita ra it katong ako mga kaibahan kag hadag, pero waya ninra naintyendihe kag gingsisiling it tong Boses nak nagbibisaya sa ako.

¹⁰ “Ag siling ray nako, ‘Gino-o, ni-o kag ako ahimuon?’ Nagsiling kag Gino-o sa ako,

“Bangon raha ag magpagto sa Damasco, ag ruto ay imo masasaduran kag tanang Ako ipahimo sa imo.’ ¹¹ Ag dahil ako ay nabulag dahil sa subrang silaw it katong hadag, ako ay ging-agkay it ako mga kaibahan pasuyor sa Damasco.

¹² “Ruto ay inggwa’t usang kayake nak kag ngayan ay si Ananias. Sida ay matutom sa pagsunor it ato Kasuguan ag ingtatahor it tanang kalahing Hudyo nak nag-iistar ruto. ¹³ Nagpagto sida sa ako ag nagtinrog sa ako tupar bag-o nagsiling, ‘Hali nakong Saulo, makakakita ka liwat.’ Ag katong oras nak kato mismo nakakita ako liwat, ag nakita nako sida.

14 “Ag nagsiling pa si Ananias, ‘Kag Dios nak Dios it ato mga ginikanan ay imaw kag nagpili sa imo nak makaayam it Ida kabubuton, ag makakita kang Hesus nak imaw kag Ida Ingsugo nak Matarong, ag makarungog it Ida Boses nak halin sa Ida yuba mismo. 15 Dahil ikaw kag mapamatuor para sa Ida sa tanang mga tawo it tungor riling imo nakita ag narunggan. 16 Ag ngasing, ni-o pa kag imo inghuhuyat? Tinrog, ayaba sa Ida pangayan ag magpabawtismo agor malimpyo kag imo mga sala.’

Kag Pagtawag kang Apostol Pablo nak Magwali sa mga Buko Hudyo

17 “Pagbalik nako sa Herusalem ag habang ako ay nagpapangamuyo sa Templo, pay nawagit ako sa ako sarili ag tuyar sa usang pananamgo, 18 nakita nako kag Gino-o. Ag nagsiling Sida sa ako, ‘Tulinay ag lumargang raan halin dili sa Herusalem, dahil indi gibatunon it mga tawo dili kag imo pagpamatuor tungor sa Ako.’

19 “Ag nagsabat ako sa Ida, ‘Gino-o, suay pang! Sinra nak gador mismo kag nakakaayam nak nagpagto ako sa tanang sinagoga ag ako ingpapriso ag ingpabalbal kag mga nagtutu-o sa Imo rili. 20 Ag aber it katong gingmatay ninra si Esteban nak Imo manugpamatuor, ako ay hagto ra nak nagkukumporme sa inra inghihimo, ag ako pa ngani kag nagbantay it mga baro it katong mga nagmatay sa ida.’

21 “Nagsiling ray kag Gino-o sa ako, ‘Pagtoy, iparaya ka Nako sa mayadong lugar it mga buko Hudyo.’ ”

Si Apostol Pablo Bilang Usang Sinakupan it Roma

22 Hastang ruto yang kag nabisaya ni Pablo ag kag pagpanimati it mga tawo. Ag nagtuna ray sinra sa pag-ukaw it makusog, “Matya sida! Kag tuyar nak tawo ay indi dapat mabuhi dili sa ibabaw it duta.”

23 Ag habang nag-uukaw pa sinra, gingpapangkumpas ninra kag iba ninrang suksok ag nagpangsabuyak sinra it raga.

24 Gingsugo it Mayor it mga sundalo nak isuyor si Pablo sa kuta, ag ingsugo ra nida kag mga sundalo nak bistigaron ag latiguhon sida agor maayaman kung asing nag-iinukaw kaling mga tawo it laban sa ida.

25 Pero it katong sida ay nagaposey it pisi nak human sa anit it hadop, nagsiling si Pablo sa Kapitan nak nagbantay ruto, “Ingtutugot бага sa laye it Roma nak latiguhon kag usang sinakupan it Roma nak waya nahuhusgare?”

26 Pagkarungog dili it Kapitan, nagpagto sida sa Mayor ag nagsiling, “Naaayaman бага nimo kag imo inghihimo? Kaling tawo yaki ay usang sinakupan it Roma.”

27 Kada, nagpayungot nak raan kag Mayor ag nagpangutana kang Pablo, “Umaan sa ako, matuor бага nak ikaw ay sinakupan it Roma?”

Ag nagsabat si Pablo, “Opo.”

28 Ag nagsiling kag Mayor, “Ah! Abang rakong kwarta kag ako gingbadar agor maging usang sinakupan yang it Roma.”

Ingsabat sida ni Pablo, “Imaw бага? Ako ray ra ay natawo nak sinakupaney nak gador it Roma.”

29 Ngani, katong tanan ruto nak mabistigar tan-a sa ida sa parayan it paglatigo ay naghalin sa nak raan, ag katong Mayor ay nahadlok ra dahil sa pagkaayam nak si Pablo nak ida ingpagapos ay usang sinakupan yaki it Roma.

Si Apostol Pablo sa Atubangan it Konseho it mga Hudyo

³⁰ Pero pagkaaga, dahil gustong gador nak maayaman it katong Mayor it mga sundalo kung ni-o talaga kag rason nak asing gingaakusar si Pablo it mga pinuno it mga Hudyo, ida inghubar kag gapos it kali ag ingpatawag kag mga Punong Saserdote ag kag iba pang mga Konsehal nak magtipon, bag-o gingpaus-os si Pablo ruto sa inra tilipunan ag ingpaatubang sa inra.

23

¹ Habang gingmumuyatan it diretso ni Pablo kag mga Konsehal nagbisaya sida, “Mga ingtatahor nako nak mga hali, hasta sa mga adlaw nak kali ay nagpapangabuhi akong limpyo kag ako kunsensya sa atubangan it Dios.”

² Pagkasiling nida it kali, gingsugo it Pinaka-mataas nak Saserdote nak si Ananias kag mga nakatinrog mayungot kang Pablo nak sagpuon kag ida yuba. ³ Napsiling si Pablo sa ida, “Ikaw nak pakitang tawo yang kag paghusgar! Ikaw ay asagpuon ra it Dios! Nag-iingkor yang ikaw raha agor husgaran ako kumporme sa ato Kasuguan, pero ikaw mismo ay nagsusuway ra parayan sa imo pagsugo nak ako ay sagpuon.”

⁴ Napsiling katong mga nagtitinrog sa mayungot nida, “Asing imo ing-iinsulto kag Pinaka-mataas nak Saserdote it Dios?”

⁵ Nagsabat si Pablo, “Mga hali nako, pasensya. Waya nako naayami nak sida yaki kag Pinaka-mataas nak Saserdote. Kung naayaman nak raan tan-a nako ay dey wayaey ako gibisaya it tuyar, dahil nasusuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Bawal magbisaya it laban sa mga pinuno it inro banwa!’ ”*

⁶ Pero namasran ra ni Pablo nak kag ibang mga Konsehal ruto ay myembro it sekta it mga Saduseo ag kag iba ay mga Pariseo, kada nagbisaya sida it makusog, “Mga hali nako, ako ay usang Pariseo, nak anak ra it ako mga ginikanan nak Pariseo. Ag dahil sa ako pagpati nak mababanhaw kag mga minatay, ako ngasing ay inghuhusgaran.”

⁷ Pagkabisaya nida it kali, nagsinuay-suayan kag mga Pariseo ag mga Saduseo. Ngani, naparti kag mga myembro it Konseho, ⁸ kumo kag pagpati it mga Saduseo ay indi mabanhaw kag mga minatay, waya’t mga anghel, ag waya’t mga mayaot o kalag. Ag kag mga Pariseo ray ra ay nagpapati riling tanan.

⁹ Ngani, nag-inukaw sinra ag inggwa’t nagtininrog nak mga Manunudlo it Kasuguan nak kaumir sa sekta it mga Pariseo nak nagsiling, “Waya kami it nakita nak sala riling tawo. Man-o kung inggwa’t mayaot o anghel nak nagbisaya sa ida? Sabaling klaro nak gador!”

¹⁰ Ag tong mainitey kag inra pagsinuay-suayan, nahadlok kag Mayor nak sabaling mayanggi kag mga baraso ni Pablo sa inra kayayabni. Kada ida gingsugo kag mga sundalo nak magpilhig ag bay-on ruto it pilit si Pablo ag ray-on sa inra kuta.

¹¹ Pagkagab-i, nagpakita kag Gino-o kang Pablo nak nakatinrog sa ida tupar ag nagsiling, “Paisuga kag imo buot! Dahil diling imo pagpamatuor tungor sa Ako rili sa Herusalem, ay imaw ra kag imo ahimuon sa Roma.”

* 23:5 23:5 Basaha ra sa Exo. 22:28.

Kag Plano it mga Hudyo nak Matyon si Apostol Pablo

¹² Pagkaaga, nagplano kag ibang mga Hudyo nak matyon si Pablo ag nagsumpa sinra nak indi sinra magkaon o mag-inom hastang waya ninra namamatay sida. ¹³ Subrang kwarenta sinrang nagplano it kali. ¹⁴ Ag nagpagto sinra sa mga Punong Saserdote ag sa mga pinuno it mga Hudyo ag nagsiling, “Nagkausa kami ag nagsumpa it hugot nak indi kami magtagam it aber ni-o mang pagkaon hastang waya pa namo namamatay si Pablo. ¹⁵ Kada ngani kamo ag kag iba pang mga myembro it Konseho ay magpaabiso sa Mayor nak ray-on sida paus-os dili sa inro, nak pay inro ray ausisaon liwat it maado kag ida kaso. Hanraey kami nak matyon sida bag-o pa makaabot dili.”

¹⁶ Ugaling narunggan kali it kayaking anak nak imaw kag anak it kabading manghor ni Pablo kaling inra plano nak ambangan sida, kada nagpagto ag nagsuyor kaling ida kumangkon sa kuta ag ging-umaan si Pablo.

¹⁷ Pagkarungog nida it kali, ging-ayaba nida kag usang Kapitan ruto ag nagsiling, “Nunti anay kaling binatilyo ruto sa Mayor dahil inggwa kali it iuma sa ida.”

¹⁸ Ngani, ingnunot sida it kaling Kapitan papagto sa Mayor ag nagsiling, “Ing-ayaba ako it katong priso nak si Pablo ag ingpangabay nida sa ako nak nuntan kaling binatilyo rili sa imo, dahil inggwa kuno kali it isiling.”

¹⁹ Gingraya it kaling Mayor kag binatilyo sa usang habig, bag-o sinikrituhan it pagpangutana, “Ni-o katong imo iuma sa ako?”

²⁰ Nagsabat kali, “Gingpagkausahan it ibang mga Hudyo nak hagaron sa imo nak ray-on ray insulip paus-os si Tiyo Pablo sa tilipunan it Konseho, agor ausisaon pang gador kuno it maado kag ida kaso. ²¹ Pero aya ra man kamo gipati sa inra, dahil subrang kwarentang tawo nak mga kaibahan ninra kag naghuhuyat agor sida ay ambangan ag matyon. Kali sinra ay nagsinumpan nak indi magkaon o mag-inom hangga't waya ninra sida namamatay. Ag ngasing ngani ay nakahanraey sinra, ag kag imo yangey permiso kag inra inghuhuyat.”

²² Ngani, pinapauli it katong Mayor kag binatilyo ag ingtugon sida it tuyar kali, “Ayang gador giumaan aber kanin-o nak ging-uma nimo kali sa ako.”

Gingraya si Apostol Pablo kang Gobernador Felix sa Syudad it Cesareya

²³ Pagkatapos, gingtawag it Mayor it mga sundalo kag ruhang Kapitan ag nagsiling sa inra, “Pahanra-a kag ruhang gatos nak mabaktas nak sundalo, sitenta nak nakasakay sa kabayo, ag ruhang gatos nak mga manugsumbiling. Dahil isag sa alas nwebe it gab-i ay mahalina kamo papagto sa syudad it Cesareya. ²⁴ Hanra-e ra it mga kabayo nak asakyan si Pablo ag ihator ninro sida it maado kang Gobernador Felix.”

²⁵ Ag naghimo sida it suyat nak tuyar kag unor:

²⁶ “Sa Halandon nak Gobernador Felix,
Halin kang Mayor Claudio Lisias:
Maadong pagpangamusta.”

²⁷ “Kaling kayake ay gingrakop it ibang mga Hudyo ag inra tan-a amatyon. Pero dahil nasaduran nako nak sida ay usang sinakupan

it Roma, ingpagtuan nako sida nak di kanunot nak mga sundalo ag ako sida ginglibre. ²⁸ Ag dahil gustong gador nako nak maayaman kung ni-o kag ging-aakusar laban sa ida, ingparaya nako sida sa atubangan it inra Konseho. ²⁹ Nasaduran nako nak kag ging-aakusar sa ida ay tungor sa mga ingsusuay-suayan sa inra Kasuguan. Pero waya sida it kaso nak dapat natong husgaran sida it kamatayon o pagkapriso man. ³⁰ Pagkarungog nako nak sida ay gingpaplanuhan ninra nak matyon, sa nak raan sida ay ako ingparaya sa imo. Gingsugo ra nako katong mga nag-aakusar sa ida nak ray-on sa imo kag inra mga reklamo laban sa ida.”

KAG PAGKAPRISO KANG APOSTOL PABLO SA CESAREYA

³¹ Kumporme sa sugo it inra Mayor sa mga sundalo, inra ingbaoy si Pablo pagkagab-i ag ingraya sa syudad it Antipatris. ³² Pagkaaga, nagbalik sa kuta kag mga nagbaktas nak sundalo. Pero katong mga nakasakay sa kabayo ay nagpabilin ag imaw it nagnunot kang Pablo hastang sa Cesareya. ³³ Pag-abot ninra sa Cesareya, ingta-o anay ninra sa gobernador katong suyat bag-o ging-intrigo sa ida si Pablo.

³⁴ Pagkabasa sa suyat, ing-imbestigar si Pablo ni Gobernador Felix kung taga-riing probinsya sida. Tong ida masaduran nak sida ay taga-Cilisa, ³⁵ nagsiling kag gobernador, “Arunggan nako kag imo kaso pag mag-abot katong mga nag-aakusar sa imo.” Ag ingpabantayan nida si Pablo ruto sa palasyo ni Haring Herodes Agripa.

24

Kag Pagrungog ni Gobernador Felix sa Kaso ni Apostol Pablo

¹ Pagkalipas it limang adlaw, nag-abot sa Cesareya kag Pinakamataas nak Saserdote nak si Ananias, kaibahan kag ibang mga pinuno it mga Hudyo ag kag usang Abugado nak kag ngayan ay si Tertulo. Gingpresentar ninra kang Gobernador Felix kag inra mga ging-aakusar laban kang Pablo. ² Ag tong ingtaw-an it lugar si Tertulo nak magbisaya, nagtuna sida it pag-akusar kang Pablo sa pagsiling:

“Amo ingtatahor nak Gobernador Felix, utang namo sa imo kag abang rugayey nak katimunungan dili sa amo lugar, ag imaw ra kag mga pagbag-o para sa kaanduan it amo banwa. ³ Amo kina gingmumuyatan, ag rako kag amo pagpasalamat sa imo sa aber ni-o mang parayan ag aber riin man kami makaabot. ⁴ Ugaling, pramas indiey ikaw mapakaawat, indiey nako gipakahabaan kag ako pagbisaya. Gingpapangabay nako sa imo, dahil ayam nako nak mabuot ka ag imo kami arunggan it aber maisot yang nak oras.

⁵ “Nakita namo nak kaling tawo ay nagiging perwisyo sa amo, dahil sida kag inghahalinan it tanang kaguluhan it mga lahi it Hudyo sa bug-os nak kalibutan. Ag sida ra kag nagpamuno sa sekta nak nagsusunor rutong Nazarenhon. ⁶ Aber kag amo Templo ay gusto nidang dupitan, ugaling amo sida gingrakop. ⁷ [Amo tan-a sida ahusgaran kumporme sa amo Kasuguan, kada yang ay nag-abot si Mayor Lisias ag gingbaoy nida sa amo it pwersahan si Pablo. Ag kag ida sugo ay kung sin-o kag inggwa't akusar ay sa imo magpagto.]* ⁸ Kung ikaw mismo kag

* **24:7** 24:7 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling libro nak Mga Binuhatan ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 7. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

mabistigar sa ida, maaayaman nimo kag tanang amo ging-aakusar laban sa ida.”

⁹ Kag mga kaibahang Hudyo ni Tertulo ay nagkumporme sa ida pag-akusar laban kang Pablo.

Kag Pagdipensa ni Apostol Pablo sa Atubangan ni Gobernador Felix

¹⁰ Pagkatapos it kato, gingsinyasan it gobernador si Pablo nak sida ray kag magbisaya. Ag nagsabat si Pablo:

“Gobernador Felix, ayam nako nak sa suyor it maramong tuig ikaw kag naghuhusgar diling amo banwa. Kada gingbibilang nako nak rakong pribilehiyo nak ako ay magdipensa sa atubangan nimo.

¹¹ “Kung imo talaga ausisaon ay masasaduran nimo nak waya pa it doseng adlaw kag nagligar it tong magtukar ako ruto sa Herusalem agor magdayaw sa Dios. ¹² Ag wayang gador ninra ako nakita nak nagpakigsuay aber kanin-o, ag waya ako gipanguna it gulo aber sa Templo ag aber sa mga sinagoga, o sa syudad man. ¹³ Ag indi ra pati ninra mapapamatuuran sa imo kag inra mga ging-aakusar sa ako.

¹⁴ “Pero ging-aamin nako sa imo nak kumporme sa Rayan it Kaluwasan nak inra ingtatawag nak usang sekta, ako ay nagdadayaw sa Dios it amo ginikanan. Nagpapati ako sa tanang bagay nak nakasuyat sa Kasuguan ni Moises ag sa mga nakasuyat sa libro it mga propeta. ¹⁵ Inggwa ako it pagtu-o nak abanhawon it Dios kag tanang tawo, mga maado man o buko, ag kali ay gingtutuuhan ra ninra. ¹⁶ Kada nagtitinguha nak gador ako nak maging malimpyo permi kag ako kunsensya sa atubangan it Dios ag sa atubangan it tawo.

¹⁷ “Ngani, pagkalipas it pilang tuig, nagbalik ako agor magraya it bulig sa ako mga kasimanwa, ag agor maghalar sa Dios. ¹⁸ Nahumaney nakong limpyo kag ako sarili parayan rutong ritwal nak ako ginghimo, tong inra ako makita sa Templo. Waya’t maramong tawo ruto ag waya ra it natabong gulo.

¹⁹ “Kag rahagto yang ay pilang bilog nak mga lahi it Hudyo halin sa probinsya it Asya. Sinra nak imaw kag mga nakakita sa ako kag dapat nak rahali tan-a sa atubangan nimo ngasing pramas sinra mismo kag masiling kung ni-o kag inra ging-aakusar laban sa ako. ²⁰ O kung waya man sinra rili, kaling mga tawo mismo nak dili ngasing kag makakabisaya kung ni-o kag inra nakita nak ako ginghimong sala it katong nag-atubang ako sa Konseho sa Herusalem. ²¹ Ilam kung masisiling ninrang sala kag ako ging-ukaw it katong nagtitinrog ako sa inra atubangan nak, ‘Dahil yang sa ako pagpati nak mababanhaw kag mga minatay ako ay inroy inghuhusgaran ngasing.’ ”

²² Dahil dati pa ay ayamey ni Gobernador Felix kag tungor riling Rayan it Kaluwasan nak ingtutudlo ni Hesus, kada ida ging-urong kag paghusgar ag nagsiling, “Pag-abotey ni Mayor Lisias hingan nako ahusgaran kaling kaso.” ²³ Pagkatapos, insugo ni Gobernador Felix kag Kapitan nak bantayan si Pablo, pero indi gipakaistriktuhan ag indi gibawalan kag ida mga amigo nak magbulig o magbisita sa ida.

Nagwali si Apostol Pablo Kana Gobernador Felix ag sa Ida Asawa nak si Drusila

²⁴ Pagkalipas it pilang adlaw, nagpagto sa prisuhan sina Gobernador Felix ag ida asawa nak si Drusila nak usang Hudya.† Gingpatawag ni gobernador si Pablo agor panimatan kag ida pagwali tungor sa pagtu-o kang Kristo Hesus. ²⁵ Pero tong ingwali ni Pablo kag tungor sa kinahangyan nak kag tawo ay dapat maghimo it maado, sa pagpugong it ida sarili, ag sa paabuton nak paghusgar it Dios sa tawo, nakabatyag it hadlok si Felix. Kada napasiling sida, “Tamaey anay kina sa ngasing, pag inggwa ray ugaling ako it oras, ipatawag ray ka nako liwat.” ²⁶ Aber tuyar nag-aasa gihapon sida nak aruhitan sida ni Pablo it kwarta bilang kabaydo pramas sida ay makaliwas. Ngani, perming ida gingpapatawag si Pablo ag ging-iistoryahan.

²⁷ Pero pagkalipas it ruhang tuig ay gingsublian ni Porcio Festo sa pagka-gobernador si Felix. Ag dahil gusto ni Felix nak taw-an it pabor kag mga lahi it Hudyo ingpabad-an nida nak nakapriso gihapon si Pablo.

25

Ginghagar ni Apostol Pablo nak Ray-on kag Ida Kaso sa Cesar sa Roma

¹ Pagkalipas it tatlong adlaw it pag-abot ni Gobernador Festo sa ida ahuytan nak probinsya halin sa Cesareya ay nagtukar sida pa-Herusalem. ² Tong sida ay rutoy, nagpayungot sa ida kag mga Punong Saserdote ag mga pinuno it mga Hudyo. Ag inra gingsiling sa ida kag inra mga reklamo laban kang Pablo. Sida ay inra gingpupursige, ³ nak taw-an sinra it pabor sa pagparaya kang Pablo sa Jerusalem, dahil planoy ninra nak harangon sida sa rayan ag matyon. ⁴ Nagsabat si Gobernador Festo nak si Pablo ay nakapriso sa Cesareya ag sida mismo ay pabalikey ruto. ⁵ Siling pa nida, “Kada, panunta yangey ninro sa ako kag pilang pinuno ninro ag imaw it paakusara ruto, kung inggwa talaga it nahumang sala katong tawo.”

⁶ Nagtiner pa si Gobernador Festo sa Jerusalem it mga wayo o sampuyong adlaw bag-o nagbalikey sida sa Cesareya. Ag pagkaaga, nag-ingkorey sida bilang Manughusgar sa Korte ag nagsugo nak paatubangon ruto si Pablo. ⁷ Pag-abot ni Pablo, gingpalibutan sida it katong mga pinuno it mga Hudyo nak nagnunot sa gobernador ruto halin sa Jerusalem. Ag ging-akusaran ninra si Pablo it mga mabug-at nak sala nak indi ra ninra mapamatuuran.

⁸ Pero si Pablo ay nagdipensa, “Waya ako it nahuman nak aber niong sala laban sa Kasuguan it mga lahi it Hudyo, o aber laban sa Templo o sa Cesar man it Roma.”

⁹ Pero gusto ni Gobernador Festo nak ita-o kag ginghahagar it mga pinuno it mga Hudyo nak maraya sa Jerusalem si Pablo. Kada nagpangutana sida sa ida, “Gusto baga nimo nak ruto sa Jerusalem nako husgaran kaling imo kaso?”

¹⁰ Pero nagsabat si Pablo:

“Diley nak gador ako sa atubangan it Korte it Cesar it Roma kung hariin ay dili ra talaga ako dapat nak husgaran. Waya ako nakasala sa ako mga kalahing Hudyo ag kina ay ayam nak gador nimo. ¹¹ Kung ako

† **24:24** 24:24 Si Drusila ay putong anak ni Herodes Agripa I nak naging pangtatlong asawa ni Gobernador Felix. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kana “Herodes (Pang-ap-at).”

talaga ay inggwa it nahimo nak sala nak dapat ikakaparusa sa ako it kamatayon, ako kina abatunon. Pero kung waya it kaklaruhan kag inra mga ging-aakusar laban sa ako, waya it aber si-o mang makakabutang sa ako sa inra mga damot. Ngani, kaling ako kaso ay ako inghahagar nak ray-on sa Cesar sa Roma.”

¹² Nagpakigbisaya anay si Gobernador Festo sa ida mga Manuglaygay sa Korte praber sida magsabat it, “Inghahagar nimo nak ray-on sa Cesar kag imo kaso, hala aray-on nato sa Cesar.”

Kag Pag-atubang ni Apostol Pablo kana Haring Agripa ag Bernice

¹³ Ngasing, pagkalipas it pilang dominggo, nagpagto si Haring Agripa* ag si Bernice sa Cesareya agor ipakita kag inra pag-abi-abi kang Gobernador Festo. ¹⁴ Dahil nagrugay-rugay sinra ruto, narayanan nina Festo ag Haring Agripa sa inra pag-istoryahan kag tungor sa kaso ni Pablo. Nagsiling kag Gobernador Festo:

“Inggwa't usang tawo rili nak gingpabad-an nak nakapriso it dating Gobernador Felix. ¹⁵ It katong ako ay ruto sa Herusalem, ingranya sa ako it mga Punong Saserdote ag mga pinuno it mga Hudyo kag tungor sa ida kaso, ag inra ginghagar nak husgaran sida it kamatayon.

¹⁶ “Gingsabat nako sinra nak buko batasan it mga taga-Roma nak ita-o sa ibang mga damot kag si-o man nak ging-aakusar nak waya pa nakakaatubang sa mga nag-aakusar sa ida, ag waya pa sida natataw-e it lugar nak magdipensa para sa ida sarili.

¹⁷ “Ngani pagkaaga, dahil nag-abotey sinra rili, ay sa nak raan ako ay nag-ingkor bilang Manughusgar sa Korte ag ako ingpatawag kaling priso. ¹⁸ It katong nagtinrog kag mga nag-aakusar sa ida, kag inra gingrereklamo laban sa ida ay buko yaki mabug-at nak sala kag ida nahimo nak imaw kag asa ako isip. ¹⁹ Kato yaki ay inggwa sinra it pilang bagay nak inra gingsusuay-suayan tungor sa inra relihiyon ag tungor sa usang Hesus nak namatayey, pero ingpipilit ni Pablo nak buhi pa gihapon kuno.

²⁰ “Ag dahil ngani indi nako maayaman kung pauno kag pag-usisa it kaling inra mga pagsinuay-suayan, ako sida ingpangutana kung gusto nida nak ruto yangey sa Herusalem ahusgaran. ²¹ Ag kumo ida gingpangabay nak prisuhon anay sida hastang maraya kaling ida kaso sa Cesar ay ako anay sida gingpabantayan hastang maiparaya sida sa Cesar.”

²² Ag pagkatapos, nagsiling si Haring Agripa kang Festo, “Gusto nako nak ako mismo kag makakapanimati sa isiling it kaling tawo.”

Nagsabat si Festo, “Insulip, imo sida mapapanimatan.”

²³ Kada pagkaaga, sa tunga it maramong palabas, nag-abot sina Haring Agripa ag Bernice ruto sa lugar kung riin gibabatuna it gobernador kag ida mga bisita, kaibahan kag mga mayor it mga sundalo ag mga dungganon nak tawo it banwa. Ag sa sugo ni Gobernador Festo gingranya si Pablo ruto. ²⁴ Ag nagbisaya si Gobernador Festo:

“Halandong Haring Agripa ag sa inrong tanan nak rahali ngasing kaibahan namo, imaw kali kag tawo nak gingrereklamo sa ako it tanang mga pinuno it mga Hudyo ruto sa Herusalem, ag imaw ra rili sa Cesareya. Ging-uukaw ninra nak sida ay kinahangyan nak mamatay.

* **25:13** 25:13 Kali ay si Haring Agripa II. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kang “Herodes (Panglima).”

²⁵ Pero sa ako pagbistigar, waya ako it narunggan nak ida inghuman nak mayain nak dapat sidang husgaran it kamatayon. Pero dahil sida mismo kag naghagar nak ray-on sa Cesar kag ida kaso, ako yangey sida iparaya sa Roma.

²⁶ “Ugaling waya ako it maisusuyat sa Halandong Cesar kung niong gador kag ida kaso. Ngani, ako sida gingpapaatubang anay sa inrong tanan, ag laloey nak gador sa imo Haring Agripa, agor pagkatapos nak ato sida mabistigar ay sabaling inggway ako it maisusuyat tungor sa ida. ²⁷ Dahil para sa ako ay buko tama nak iparaya sa Cesar kag usang priso nak indi igsiling kung ni-o kag ida kaso.”

26

Kag Pagdipensa ni Apostol Pablo sa Ida Sarili sa Atubangan ni Haring Agripa

¹ Pagkabisaya it kali it gobernador, nagsiling si Haring Agripa kang Pablo, “Ngasing, gingtataw-an ka nako it lugar nak magdipensa para sa imo sarili.” Ag inghunat ni Pablo kag ida damot bag-o nagtuna sa ida pagbisaya:

² “Halandong Haring Agripa, usang marakong pribilehiyo para sa ako ngasing nak adlaw nak makatinrog sa imo atubangan, agor ako madipensahan kag ako sarili laban sa tanang ging-aakusar it ako mga kalahing Hudyo. ³ Ag kapin pa, ay ayam nak gador nimo kag mga pamatasan ag mga bagay nak puat yang ingsusuay-suayan it ako mga kalahi. Ay, kabay pang tis-an nimo it pagpanimati kaling ako ibisaya.

⁴ “Ayam it tanang ako mga kalahing Hudyo kung pauno kag ako pagpangabuhi magtuna it katong ako ay bata pa ruto sa ako sariling banwa ag ngasing nak huli ay ruto sa Herusalem ra. ⁵ Ayam ninra it kato pa, nak kumporme sa pinaka-istriktong sekta it amo relihiyon nagpangabuhi ako nak usang Pariseo. Sinra ay makakapamatuor rili kung inra agustuhon. ⁶ Ag ngasing, ako ay ging-aakusaran dahil nag-aasa ako sa gingpromisa it Dios sa amo mga ginikanan.

⁷ “Kali kag promisang ging-aasaan it doseng lahi it Israel sa inra matutom nak pagdayaw sa Dios adlaw ag gab-i. Ag dahil diling pag-asa, Halandong Hari, ngasing ako ay ging-aakusaran it kaling ako mga kalahing Hudyo ra! ⁸ Asing abang imposibleng gador para sa inro nak kayang banhawon it Dios kag mga minatay?

⁹ “Kung sabagay, ako mismo it katong una ay kumbinsido ra nak dapat nakong himuon kag tanang ako masasarangan laban sa mga nagsusunor sa pangayan ni Hesus nak taga-Nazaret. ¹⁰ Ag imaw matuor kato kag ako inghimo sa Herusalem. Parayan sa gahom nak ako ingraraya halin sa permiso it mga Punong Saserdote, maramong sinakupan ni Kristo kag ako ingpapriso. Ag it kato kung sinra ay inghuhusgaran it kamatayon, usa ako sa mga nagkukumporme. ¹¹ Waya puat kag ako pagparusa sa inra sa tanan nak mga sinagoga ag gingpipilit nako sinra nak pasipalahan si Hesus. Ag sa subra nakong kahangit sa inra, nakakaabot-abot pa ako it ibang mga banwa para yang pahirapan sinra.”

Kag Pagbisaya ni Apostol Pablo Kung Pauno Sida Nagtu-o kang Kristo

12 “Usang adlaw ngani sa ako pagpanaw, habang papagto ako sa Damasco sa Sirya raya kag gahom ag permiso it mga Punong Saserdote, 13 mga alas dose it adlaw kato, Halandong Hari, ay asa rayan kami nak mayungot-yungotey sa Damasco. Ako ay nakakita it hadag nak halin sa langit nak mas masilaw pa kisa sa adlaw. Kaling hadag nak naglibon sa ako ag sa ako mga kaibahan ay kasiga-siga talaga. 14 Kaming tanan ay natumba ag nakarungog ako it Boses nak nagsiling sa ako sa bisayang Hebreo, ‘Saulo, Saulo, asing gingpapahirapan nimo Ako? Ikaw yang ra kag nahahapros dahil sa imo paglaban sa Ako. Pay ikaw ay nagsikar sa tinagarang kahoy nak nagpapasalida sa imo.’

15 “Nagsabat ako, ‘Gino-o, sin-o Ikaw?’

“Ag nagsabat ray kag Gino-o, ‘Ako si Hesus nak imo ingpapahirapan. 16 Bangon raha! Ako ay nagpakita sa imo dahil ikaw kag Ako pinili nak maging suguon. Ag ikaw kag mapamatuor it Ako pagpakita sa imo ngasing, ag kag iba pang pagpakita Nako sa imo sa palaabuton.

17 “ ‘Ako ka isalbar sa damot it imo mga kalahing Hudyo, ag imaw ra sa mga buko imo kalahi kung hariin ikaw ay Ako iparaya. 18 Asuguon ka Nako sa inra agor imo sinra apamukyaton, ag agor inra atalikiran kag karuymanan ag sinra ay magpagto sa kahadagan, agor badaan ninra kag pagpaulipon sa gahom ni Satanas ag magpasakop sa paghari it Dios. Kali ay pramas inra mabaton kag kapatawaran sa inra kasalanan, ag sinra ay magkainggwa it lugar nak maumir sa mga tawo nak ginahin it Dios para sa Ida parayan sa inra pagtu-o sa Ako.’ ”

Kag Pagbisaya ni Apostol Pablo it Nahanungor sa Ida Ministryo

19 Nagbisaya pa si Pablo:

“Kada ngani, Halandong Haring Agripa, waya nako gisuwaya kag kabubut-on it katong nagpakita sa ako kag langitnon nak pangitaon.

20 Una akong nagwali sa mga kalahi nakong Hudyo sa Damasco, bag-o sa Herusalem ag sa bug-os nak probinsya it Hudeya, imaw ra sa mga ibang lahi, agor sinra tanan ay dapat nak maghinuysoy ag magpasaguli sa Dios, ag magpakita it inra paghinuysoy parayan sa paghimo it maado.

21 “Imaw kali kag rason kung asing ako ay ingrakop it mga kalahi nakong Hudyo tong ako ay ruto sa Templo, ag gusto tan-a ninrang matyon ako. 22 Ugaling wayang gador ako gipabad-e it Dios, magtuna pa it kato hastang sa adlaw nak kali. Ag ngasing gani ay nagtitinrog ako rili sa inro atubangan ag nagpapamatuor maging sa mga kubos man ag sa mga dungganon. Waya ako it ibang gingsisiling kundi kag mga nasuyat yang nak matatabo sa libro it mga propeta ag sa Kasuguan ni Moises. 23 Nakasuyat raha nak kag ingpromisang Kristo ay kinahangyan nak magrayan it maramong hirap, ag kumo Sida kag unang nabanhaw, Sida kag mata-o it kahadagan maging sa mga lahi it Hudyo man ag sa ibang lahi.”

24 Sa parting kali it pagdipensa ni Pablo ay nagsaligbat si Gobernador Festo, “Buang-buang ka Pablo! Dahil sa imo subrang kaayam ay nagbubuangey ka!”

25 Pero nagsabat si Pablo, “Talahuron nak Gobernador, buko ako buang. Tama yang ag matuor kag ako gingbibisaya. 26 Ayam nako nak naayamaney ni Haring Agripa kag tungor sa mga bagay nak kali, kada ako nabibisaya. Nagpapati ra ako nak kag mga bagay nak kali ay ayam

nak gador nida dahil kali ay waya natabo nak nakatago. ²⁷ Halandong Haring Agripa, ingpapatihan baga nimo kag mga propeta? Ayam nako nak nagpapati ikaw.”

²⁸ Nagsabat si Haring Agripa kang Pablo, “Pablo, kabi baga nimo ay imo ako mararaya sa pagka-Kristyano sa tuyor yang it lip-ot nak oras!”

²⁹ Nagsiling ray si Pablo, “Maging sa malip-ot o mahabang panahon man, kabay pang but-on it Dios nak ikaw ay maging Kristyano tuyar sa ako, ag buko yang ikaw, kundi kag tanan nak nagrurungog sa ako ngasing, puyra yang riling mga kadina!”

³⁰ Pagkatapos it kali, nagtinrog si Haring Agripa ag nagsunor ra sina Gobernador Festo ag Bernice, pati kag tanang mga nag-iiningkor ruto nak kaibahan ninra. ³¹ Ag tong asa liwasey sinra, sinra ay nagsiniling sa usa'g-usa, “Katong tawo ay waya't nahimo nak mayain nak dapat sidang husgaran it kamatayon o aber pagkapriso.”

³² Ag nagsiling pa si Haring Agripa kang Festo, “Kung waya yang tan-a gihagara it katong tawo nak ray-on sa Cesar kag ida kaso ay puydey tan-a sidang buhianey.”

27

KAG PAGBIYAHE NI APOSTOL PABLO PAPAGTO SA ROMA

¹ It katong napagdisisyunaney nak kami* ay kinahangyaney nak iparaya sa Italya, inra ging-imbyar si Pablo ag imaw ra kag iba pang mga priso, sa usang Kapitan it mga sundalong kaibahan sa rehimyentong ingpangayanan alang-alang kang Cesar Agosto. Kag ngayan it Kapitang kali ay si Julio. ² Ingpasakay kami sa usang batil nak taga-Adramityo sa Asya, nak manuglargay pabalik sa mga banwa sa habig it baybay sa probinsya it Asya. Kasakay namo kag amo hali sa Gino-o nak si Aristarco nak taga-syudad it Tesalonica sa Macedonya.

³ Pagkaaga, nagrunggo kami sa banwa it Sidon. Mabuot si Kapitan Julio kang Pablo. Kada ida gingtugutan si Pablo nak magpakigkita sa ida mga amigo ruto ag kali ay nagsugot ra nak sida ay inra areparahon. ⁴ Halin sa Sidon ay naglarga ray kami ag ruto kami girayan sa bandang lipor sa hangin sa Isla it Cipre, dahil tig-habagatey it katong panahong kina. ⁵ Nagpayadag kami sa yawor it Cilisia ag Pampilya, bag-o nagrunggo ray kami sa banwa it Mira sa Lisyia. ⁶ Ruto ay natabuan ni Kapitan Julio kag usang batil it taga-syudad it Alejandria sa Ehipto nak papagto sa Italya, ag dili ray nida kami gipasakya.

⁷ Kahinay-hinay kag amo pagbiyahe, kada inabot it maramong adlaw bag-o rabuno kami nakaabot sa tungor sa punta it Cnido. Ag dahil sungsungon kag hangin ag indi kami makadiretso, ruto ray kami girayan sa Isla it Creta nak lipor sa hangin sa tungor it Punta Salmone. ⁸ Nagtiis kami it hirap sa pagpanghabigan hastang makaabot kami sa usang rekudo nak kag tawag ay Maadong Taguan. Mayungot dili kag banwa it Laseya.

⁹ Masyadong atrasoy kag amo pagbiyahe, kada ngasing kag amo pagbiyahe ay peligrusoy. Kali ay dahil lipasey kag adlaw it pagpuasa nak gingtatawag nak Adlaw it Katubsanan,† ag tig-kusogey. Ngani,

* **27:1** 27:1 Hali nato makikita nak si Lukas ay kaibahan gihapon ni Pablo. † **27:9** 27:9 o “Kag Pagpuasa.” Sa bisayang Hebreo kali ay “Yom Kippur” nak ingsiselibrar sa mga katapusan it Setyembre o pagtuna it Oktubre.

inglaygayan ni Pablo si Kapitan Julio ag kag Kapitan ag mga tripulanti it batil nak indi anay magpadayon. ¹⁰ Siling nida, “Mga Gino-o, sa ako nakikita ay pay aabuton it disgrasya kaling ato biyahe. Buko yang kag mga pangarga ag kaling batil kag puyding mawagit, kundi aber kag ato mga kabuhi.” ¹¹ Pero mas gingpanimation pa ni Kapitan Julio kag bisaya it kapitan ag tag-iya it batil kisa sa ingbisaya ni Pablo.

¹² Ag dahil ra katong rekudo ay buko maadong taguan kung mapalipas it tigyamig, kag karamuan ay nagsiling nak magpayawor yangey, sabaling aber pauno ay makaabot ra sinra sa Penix nak usang taguan it mga batil sa Creta. Kag inra plano ay ruto mapalipas it tigyamig. Kali ay atubang sa habagatan ag sa bandang kanaway.

Naabutan sina Apostol Pablo it Bagyo sa Yawor

¹³ It katong kag Habagat ay nagkalmay, dahil kabi ninra ay puydey sinra nak magpadayon sa pagbiyahe, ging-isa ninra kag pundo ag nagpayadag panghabigan sa Isla it Creta. ¹⁴ Pero waya narugay ay naghudop halin sa banda it isla kag makusog nak amihan. ¹⁵ Ag it katong kag batil ay sapuyon it sungsunon nak hangin ag indi makaabanti, nagpaawoy-awoy yangey kami.

¹⁶ Tong makapasalipor kami sa usang maisot nak puyo nak kag tawag ay Cauda, naikarga namo sa batil kag bote nak amo ginudor, aber nahirapan kami. ¹⁷ Pagkaisa sa bote, inggapos ninra it maado palibot kag bug-os nak batil it marakong pisi agor indi kali mawasak. Ag dahil nahadlok sinra nak iragsa ag mabahura kag batil sa Sirte sa Libya, inra ingresuhan kag marakong yadag ag nagpapilpil yangey kami.

¹⁸ Dahil sa gingtatapyak-tapyak yang gihapon kami it makusog nak bagyo, pagkaaga ay ingtunaan ninra it pamilak sa ragat kag ibang mga kargamento. ¹⁹ Pagkaaga ray liwat, inray gingpilak pati kag mga gamit sa batil nak kayang tangkason it inra mga damot ag buko masyadong kinahangyan sa pagbiyahe. ²⁰ Ag it katong waya nak gador namo nakita-kita kag adlaw ag mga bituon sa suyor it maramong adlaw, ag waya gihapon nakukalma kag makusog nak bagyo, wayaey kami gisalih nak kami ay mabubuhi pa.

²¹ Marugayey sinrang waya nakakakaon, kada nagtinrog si Pablo sa inra tunga ag nagsiling:

“Mga kaibahan nako, kung nagpati yang tan-a kamo sa ako nak indi kita maghalin sa Creta, ay waya tan-a nato giabuta kag kahirapang kali ag waya tan-a it nalugi. ²² Sa yudo it kali ay ako gihapon gingsisiling sa inro ngasing nak inro paisugon kag inro mga buot, dahil waya it mawawagit nak kabuhi it usa man sa ato, kundi kaling batil yang.

²³ “Dahil it gab-i ay nagpakita sa ako kag usang anghel it Dios, nak Tag-iya it ako kabuhi ag imaw kag ako gingdadayaw. ²⁴ Ag sida ay nagsiling, ‘Pablo, aya gikahadlok. Kinahangyan nak ikaw ay mag-atubang sa Cesar. Ag muyati, alang-alang sa imo, alibrihon it Dios kag imo mga kasakay.’ ²⁵ Kada mga kaibahan nako, paisuga kag inro mga buot. Dahil nagtutu-o ako sa Dios nak atumanon nak gador Nida kag Ida ingbisaya sa ako. ²⁶ Ugaling yang, kaling ato ingsasakyan ay kinahangyang iragsa sa usang isla.”

Kag Pagkawasak it Batil nak Ingsasakyan nina Apostol Pablo

²⁷ Ika-katorseng gab-i it amo pagpaanor-anor sa kalalawran it Ragat it Adriatico, mga tungang gab-ey, namasran it mga tripulanti nak mayungotey kami sa inggwa it duta. ²⁸ Kada ingsukoy ninra kung mauno it rayom kag ragat ruto kung hariin ruto sinra, ag naayaman ninra nak sinra yaki ay asa beynteng rupay (37 metros) kag rayom. Pagyado-yado ray ninra ay nagsukoy ray sinra ag naayaman ninra nak asa kinseng rupa (27 metros) yangey sinra.

²⁹ Ag dahil nahadlok sinra nak magsarsar kag inra batil sa kabatuan, naghuyog sinra it ap-at nak pundo sa pupa ag nagpangamuyo nak kabay pang mag-agay.

³⁰ Kag mga tripulanti ay nagkausa nak badaan kag batil ag ibang mga nakasakay ruto, kunyari ay naghuhuyog sinra it rugang pang mga pundo sa pruwa, kato yaki ay inray ingtutunton kag bote sa ragat. ³¹ Pero nagsiling si Pablo kang Kapitan Julio ag sa mga sundalo, “Kung abadaan it mga tripulante kaling batil indi kamo makalibre.” ³² Imaw katong ging-utoy it mga sundalo kag mga pisi nak nakahigot sa bote ag ingpaanor yangey kato.

³³ Tong nagpapanghudag-hudagey ingsugsog ni Pablo sinrang tanan nak magkaon. Siling nida, “Ngasing ay ruhang dominggoy kamo nak sigi kag pagpinayawhak ag waya nakakakaon it aber ni-o. ³⁴ Ngani, maado kung makaon kamo agor magkakaingwa kamo it kusog. Ag aya kamo gikahadlok, dahil indi mauno miski ugbo it inro buhok.”

³⁵ Pagkasiling nida it kali nagbaoy sida it tinapay, ag sa atubangan it tanan nagpasalamat sida sa Dios, bag-o ida kali gingbika-biká ag ingkaon. ³⁶ Pagkakita ninra rili, pay nagkusog kag inra buot ag sinra ay nagkaon-kaon ra. ³⁷ Kaming tanan nak ruto sa batil ay dos syentos sitentay sais (276) nak bilog. ³⁸ Pagkatapos ninra it kaon, ingpangpilak ninra sa ragat kag mga kargang uyas agor magaan ag mabatlaw kag batil.

³⁹ Tong adlawey, inggwa sinra't naantaw nak duta ugaling ay waya ninra nasadure kung niong lugar kato. Pero namasran ninra ruto kag usang rekudo nak di baybay ag inra gingplanuhan nak ruto irunggo kag batil. ⁴⁰ Kada ingpautoy ninra kag mga pisi it mga pundo ag ingbadaan sa yawor. Inra ging-ariyahan kag mga pisi nak nakagapos sa mga timon, bag-o ingbatak kag pok agor ituyor it hangin ag sinra'y nagpayadagey pa-piliw. ⁴¹ Pero sa inra pagsalida ay nabahura kag batil ag nagsarsar kag pruwa kada indi makahalín. Ngani, nawasak kag pupa sa kalalampos it ragkong mga bayor.

⁴² Amatyon tan-a it mga sundalo kag mga priso, dahil sabaling inggwa sa inra it makarangoy payado ag makatakas. ⁴³ Pero dahil gusto ni Kapitan Julio nak masalbar si Pablo, ida sinra gingpigahan nak himuon kato. Kada ingpayukso anay nida sa ragat kag tanang maayam magrangoy ag pinarangoy patakas. ⁴⁴ Bag-o kag mga nabilin ay ida ingpabaoy it mga tabla o aber niong puyde ninrang himuong bakadan patakas ag pinayukso ra. Imaw kato kung pauno nak kaming tanan ay nakaabot sa takas.

¹ Nakaabot kami* sa takas nak waya't natabo nak mayain sa amo, ag amo nasaduran nak katong isla nak amo nasagpaan ay gingtatawag nak Malta. ² Buko hamak-hamakon kag maadong ingpakita sa amo it mga taga-ruto. Maado kag inra pag-abi-abi sa amo ag inra kami ginghalingan it rap-ong, dahil pagkatakas namo ay nag-uyan ray ag kayamig-yamig.

³ Nagbulig si Pablo it pagpangahoy ag nakaraya sida it usang bugkos nak pangrabok. Tong ida kali ingbutang sa rap-ong, dahil sa init ay nagliwas kag usang maisot nak sawa nak inggwa't dalit, ag kali ay nagkudapot ag ingkagat kag ida damot. ⁴ Pagkakita it mga taga-ruto riling nagbibiling sa ida damot, nagsiling sinra sa usa'g-usa, "Siguradong kaling tawo ay usang mamamatay. Yati ngani nak aber sida ay nalibre sa pagkayumos sa ragat ay waya ra gihapon sida nasalbar sa Paghusgar it Langit."

⁵ Ugaling ida yang gingwislik kag sawa sa rap-ong ag waya sida nauno. ⁶ Ginghuhuyat it mga tawo nak magpangyamhong o matumba it gulpi si Pablo ag mamatay. Pero tong sa inra kahuhuyat ag waya sinra it nakita nak mayain nak natabo sa ida, nagbag-o kag inra isip ag napasiling sinra, "Sida ay usang dios!"

⁷ Ngasing, kung hariin kami ay ruto ra mayungot kag asyenda it pinuno it isla nak kag ngayan ay si Publio. Ing-ikag anay kami nida sa ida bayay ag maado kag ida pagbaton sa amo sa suyor it tatlong adlaw. ⁸ Natabuan ra nak kag tatay ni Publio ay gingbabalik-balikan it sagnat ag perming ingkukurso. Kada ingbisita sida ni Pablo ag ingpangamuyuan habang gingpapatong kag ida damot sa uyo it kinang tatay, ag sida ay nag-ado.

⁹ Pagkatabo it kali, kag tanang inggwa't sakit ruto sa isla ay nagpinagto ra kang Pablo ag sinra ra ay ida ingpaado. ¹⁰ Dahil dili kami ay inra gingregaluhan it maramong bagay, ag it katong kami ay pahaliney ingpabayunan kami ninra sa batil it tanang amo akinahangyanon sa pagbiyahe.

Kag Pagbiyahe nina Apostol Pablo Halin sa Isla it Malta Papagto sa Roma

¹¹ Tatlong buyan kag nakalipas bag-o kami nakasakay sa usang batil nak nagpalipas ra it tigyamig ruto sa isla. Kaling batil ay taga-syudad it Alejandria sa Ehipto ag asa pruwa it kali ay inggwa't kinurting mga uyo it kapir nak inra Patron.† ¹² Paghalin namo sa Malta, nagrayan kami sa banwa it Siracusa sa Isla it Sisilya ag nagtiner kami ruto it tatlong adlaw. ¹³ Halin ruto nagpadayon kami it payadag hastang nakaabot kami sa Pantalan it Regiyo sa punta it Italya. Pagkaaga naghudop ray kag hangin halin sa habagatan, kada tong masunor nak adlaw ay nakaabotey kami sa syudad it Putyuli. ¹⁴ Sa amo pagsalta ruto ay nakita namo kag pilang mga hali sa Gino-o, ag kami ay inra ing-ikag nak magdayon anay sa inra it usang dominggo. Imaw kali kag katapusan it amo pagtabok it ragat bag-o mabaktas ray kami pa-Roma.‡

* **28:1** 28:1 Hali nato makikita nak si Lukas ay kaibahan gihapon ni Pablo. † **28:11** 28:11 Kaling kapir ay inra mga dios nak sina Castor ag Pollux. ‡ **28:14** 28:14 Kali kag katuparan it ingsiling sa Binuhatan 1:8. Ngasing nak nakaabotey si Pablo sa Roma ay naiwaley kag Maadong Balita sa Kapitolyo it bug-os nak kalibutan, ag para sa inra kag Roma ay usa sa pinaka-mayadong mga lugar sa Herusalem.

15 Tong narunggan it mga hali namo sa Gino-o nak kami ay nakaabotey rili sa Putyuli, kami ay ingsapoy-sapoyey it iba sa banwa pa yang it Foro de Apyo,[§] ag kag iba ra ay ruto ray nagsapoy sa amo sa marakong baryo it Tres Tabernas.* Pagkakita sa inra ni Pablo, nagpasalamat sida sa Dios ag pay nag-isog kag ida buot.

Kag Pag-abot ni Apostol Pablo sa Roma

16 Pag-abot ni Pablo sa Roma, sida ay gingsugtan nak magtiner sa usang bayay it sida yang. Ruto, sida ay gingbabantayan it usang sundalo yang.

17 Pagkalipas it tatlong adlaw, ingpatawag ni Pablo kag mga pinuno it mga lahi it Hudyo sa Roma. Pagtipon ninra ruto, sida ay nagsiling sa inra:

“Mga hali nako, aber waya ako it nahimo nak mayain laban sa ato mga kasimanwa o laban sa mga sulunranon it ato mga ginikanan, ako ay ingrakop it ibang mga kasimanwa nato sa Herusalem ag ingta-o ako sa gobyerno it Roma bilang usang priso. 18 Pagkatapos ninra it pagbistigar sa ako, abuhianey tan-a ako, dahil waya ra sinra it nakita nak sala nak ikakahusgar sa ako it kamatayon. 19 Ugaling gingkuntra kali it ako mga kalahing Hudyo ruto, kada naobliga ako nak ipangabay nak ray-on kag ako kaso sa Cesar, aber waya ako it reklamo laban sa ako mga kalahi. 20 Kada ngani ngasing, ako inghagar nak magpakigkita sa inro ag makabisaya kita sa usa'g-usa, kumo alang-alang sa ging-aasahan natong mga Israelinhon, ako ay nakagapos it kaling kadina.”

21 Ag nagsabat sinra sa ida, “Waya kami it nababaton nak suyat halin sa Hudeya tungor sa imo. Ag kag ato mga hali nak nagpapaali ay waya ra it ging-uuma o ingbibisaya nak aber niong mayain tungor sa imo. 22 Pero gusto gihapon namo nak marunggan halin sa imo mismo kung niong gador kag imo masisiling, dahil ayam namo nak aber riin maramo kag nagbibisaya it kuntra sa sektang kali nak imo ingsusunor.”

23 It katong inra napagka-sugtan kag adlaw nak makabisaya it maado si Pablo sa inra, maramong mga tawo kag nagpagto sa gingtitineran nida. Ag tuna it aga hastang naghapon, sida ay nagpahadag sa inra ag nagpamatuor tungor sa paghari it Dios. Nagtinguha sida nak maingganyo sinra it tungor kang Hesus parayan sa mga ingsisiling sa Kasuguan ni Moises ag mga suyat it mga propeta.

24 Inggwa it mga naingganyo sa ida gingbisaya, ag inggwa ra't mga waya gipati. 25 Kada waya sinra nagkausa, ag bag-o sinra nagpauli ay nagsiling si Pablo it tuyar kali:

“Tama nak gador kag pagsiling it Ispirito Santo sa inro mga ginikanan

parayan kang Propeta Isaias tong nagsiling Sida nak,

26 ‘Pagto sa mga tawo nak kali, ag imo kali isiling sa inra,

“Aber magpakapanimati man kamo ay

indi gihapon kamo makaintyendi,

ag aber magpakamuyat man ay

indi ra gihapon ninro mabaoy

kung ni-o kag gustong bisayahon it inro nakikita,”

[§] 28:15 28:15a Kaling banwa ay 69 kilometros halin sa Roma. * 28:15 28:15b o “Tatlong Tinrahan.” Kaling baryo ay 53 kilometros halin sa Roma.

27 kumo indiey giruytan kag tagipusuon it kaling mga tawo,
 nagpapabungoy-bungoy kag inra mga talinga,
 ag gingpipilot ninra kag inra mga mata,
 sabaling makakita pa matuor sinra,
 makarungog pa kag inra mga talinga,
 makaintyendi pa kag inra tagipusuon.
 Waya nak gador sinra it gustong makaintyendi
 sabaling maghinuysoy pa sinra,
 ag paaduhon Nako.' ”†

28 Ag nagbisaya pa si Pablo, “Kada ngasing, ingpapaayam nako sa inro nak kaling kaluwasan halin sa Dios ay gingparayay sa mga buko nato kalahi, ag inra kali apanimation.”

KAG KATAPUSAN IT SUYAT

29 [Ag pagkatapos kaling ingbisaya nida, nagpinauli kinang mga lahi it Hudyo nak nagsisinuay-suayan.]‡

30 Pagkatapos, nag-istar si Pablo sa ida gingpiplitihang bayay ruto sa suyur it ruhang tuig ag sida kag nagsusustener sa ida pagpangabuhi. Ag kag tanang nagpapagto sa ida ay ida ra gingbabaton. 31 Nagpadayon ra sida it pagwali nahanungor sa paghari it Dios, nak inggwa it kaisog ag waya it nagpipiga sa ida pagtudlo nahanungor kang Ginoong Hesu-Kristo.

---

† 28:27 28:27 Isa. 6:9-10. ‡ 28:29 28:29 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling libro nak Mga Binuhatan ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 29. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

ROMA KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-ROMA

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo, mga 27 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 57 A.D.) Gingsuyat nida kali sa mga nagtutu-o kang Kristo sa syudad it Roma sa Italya, nak karamuan ay buko mga lahi it Hudyo. Katong ingsuyat ni Palo kali, waya pa sida nakakapagto sa Roma.

Si Pablo ay ingtatawag rang Saulo sa bisayang Hebreo. Aber sida ay usang lahi it Hudyo, nagrako sida sa Tarso kada nagbibisaya sida it Griyego ag naghihimo it mga tolda halin sa anit it hadop. Abang tutom si Pablo sa relihiyon it mga Hudyo ag ida gingpapahirapan kag mga nagsusunor kang Hesus. Pero usang adlaw habang sida ay asa rayan papagto sa syudad it Damasco pramas pahirapan kag mga nagtutu-o kag Gino-o ay nagpakita sa ida. Sa nak raan ay nabag-o kag ida kabuhi, ag tuna kato sida ay nagserbisyo sa Ginoong Hesu-Kristo habang sida ay buhi. (Bin. 7:58; 8:1-3; 9:1-19 ag Plp. 5:3-6.)

Kaling suyat ay tungor sa tamang panudlo it Maadong Balita, kag plano it Dios sa kaluwasan ag kung pauno kag tawo ay gingtaw-an it pagka-matarong parayan sa pagtu-o kang Kristo.

Riling suyat ay ingpahadag ni Pablo nak katong mga ingtubos it Dios ay nagkakausa pramas wayaey it ni-o mang harang sa lahi it mga Hudyo ag buko Hudyo.

KAG SUYOR IT ROMA

Kag Pagpangamusta 1:1

Kag mga Paunang Bisaya Tungor sa Maadong Balita 1:2-17

Kag Tanang Tawo ay Makasal-anan sa Pagmuyat it Dios 1:18—3:20

Kung Pauno Ginghamo it Dios nak Matarong kag Tawo 3:21—4:25

Kag Bag-ong Kabuhi Parayan sa Pagtu-o kang Kristo 5:1—8:39

Kag Plano it Dios Para sa mga Lahi it Hudyo 9:1—11:36

Kag Bag-ong Pagpangabuhi it mga Nagsusunor kang Kristo 12:1—15:13

Kag Ministeryo ni Apostol Pablo sa mga Buko Hudyo 15:14-33

Kag mga Huling Pagpangamusta 16:1-27

Kag Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-ROMA

KAG PAGPANGAMUSTA

Mga pinalanggang kahalihan sa pagtu-o raha sa syudad it Roma,*

¹ Ako si Pablo nak ulipon ni Kristo Hesus kag nagsusuyat it kali. Ako kag Apostol nak gingtawag ag ginahin it Dios pramas ibantala kag Ida Maadong Balita.

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA

² Kali kag Maadong Balita nak tong una ay gingpromisa it Dios ag gingpasuyat sa Sagradong Kasuyatan parayan sa Ida mga propeta nak nagranya it Ida mensahe. ³ Kaling Maadong Balita ay tungor sa Ida Anak

* 1: 1:0 Roma 1:7.

nak si Hesu-Kristo, nak naging tawo halin sa usang inanak ni Haring David. ⁴ Kali ay tungor ra sa pagka-Dios it ato Ginoong Hesu-Kristo, ag gingpamatuuran it Dios nak Sida kag Ida Anak parayan sa rakong gahom nak ingpakita tong Sida ay gingbanhaw it Ispirito Santo.

⁵ Parayan kang Kristo, ako gingbaton kag kaaduhan it Dios tong Ida gingtugyan sa ako kag pribilehiyo it pagka-apostol pramas magraya ako it Maadong Balita sa mga buko Hudyo† sa tanang lugar. Gingbuot Nida kali pramas sinra ra ay magtu-o ag magsunor kang Kristo, para dayawon Sida. ⁶ Aber kamong mga taga-raha sa Roma ay naumir rili sa mga ingtawag nak magpakig-usa kang Hesu-Kristo.

⁷ Ingsusuyat nako kali para sa inrong mga pinalangga it Dios raha sa Roma, nak Ida ingtawag pramas maging Ida sinakupan.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag halin sa Ginoong Hesu-Kristo.

Kag Hanrom ni Apostol Pablo nak Magpagto sa Roma

⁸ Una sa tanan, nagpapasalamat ako sa Dios nak ako ingtutuuhan para sa inrong tanan, dahil kag inro pagtu-o ay nabantog sa bug-os nak kalibutan. Ag narurungan it Dios kaling ako pagpasalamat dahil kang Hesu-Kristo. ⁹ Sa atubangan it Dios, nak ako ingsiserbisyuhan it hugot sa ako tagipusuon parayan sa ako pagbantala it Maadong Balita tungor sa Ida Anak, ay Sida kag makakapamatuor nak kada ako mapangamuyo ay gingsasambit nako kamo. ¹⁰ Ag permi ra nako nak ingpapangabay nak kabay pang ngasing nak huli ay but-on it Dios nak buksan kag rayan agor ako ay makapanha raha sa inro.

¹¹ Abang gusto tan-a nako nak magpanha agor makita nako kamo, pramas maipaabot nako kag pagpakamaado halin sa Ispirito it Dios para sa inro ag pakusugon kag inro pagtu-o. ¹² Kag akong gador hanrom ay kitang tanan ay mapakusog dahil sa pagtu-o it usa'g-usa. ¹³ Mga hali nako sa pagtu-o, gusto nako nak maayaman ninro nak hastang ngasing maramong beses gihapon akong nagplano nak magpanha sa inro, ugaling yang ay perming inggwa't harang. Gusto ra nakong magkainggwa raha sa inro it magtu-o kang Kristo bilang bunga it ako pagbantala it Maadong Balita, tuyar sa ibang mga lugar it buko Hudyo nak ako napapagtuan.

¹⁴ Obligasyon nako nak ibantala kag Maadong Balita sa tanang lahi‡ ag klase it tawo, aber di inarayan o waya. ¹⁵ Kada ngani rako kag ako hanrom nak maibantala sa inro kag Maadong Balita raha sa syudad it Roma.

Kag Gahom it Maadong Balita

¹⁶ Waya nak gador ako nahuda nak ibantala kag Maadong Balita dahil raha kag gahom it Dios nak makakaluwas sa tanang tawo nak matu-o, tuna sa mga lahi it Hudyo ag imaw ra sa mga buko Hudyo. ¹⁷ Ingbabantala nako kali kumo riling Maadong Balita ay gingpapahadag kung paunong kag tawo ay puyding maging matarong sa pagmuyat it Dios. Kaling pagka-matarong ay parayan sa pagtu-o yang, tuyar ngani sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, “Kag

† 1:5 1:5 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.” ‡ 1:14 1:14 o “mga taga-Gresya.” Sa kultura it mga lahi it Hudyo it kato, kali kag usang tawag ninra sa mga buko Hudyo. (Basaha ra sa Rom. 2:9-10; 3:9; 10:12.)

tawong inghimo it Dios nak matarong parayan sa ida pagtu-o ay magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan."§

KAG TANANG TAWO AY MAKASAL-ANAN SA PAGMUYAT IT DIOS

¹⁸ Gingpapakita it Dios nak halin sa langit kag Ida kahangit laban sa tanang naghihimo it kayainan ag nagsusuway sa Ida. Kag inra mayaing ging-iisip ag ginghihimo ay imaw it nagpupugong sa inra pagkaintyendi it kamatuuran tungor sa Ida. ¹⁹ Katong kahangit it Dios ay gingpapakita laban sa kayainan it tawo, dahil katong kaayaman tungor sa Dios nak puyding maayaman it tawo ay maathagey hina sa inra, kumo kag Dios mismo kag nagpapahadag sa inra tungor hali. ²⁰ Tuna pa sa pagtuga it kalibutan, maathagey sa tawo nak aber kag Dios ay indi makita kag Ida gahom ay waya't katapusan ag Sida ay matuor nak Dios. Kada waya't puyding ibalibar kag tawo nak waya sinra it ayam tungor sa Dios.

²¹ Dahil aber nagsusuyor sa inra isip nak inggwa't Dios, waya gi-hapon ninra gikikilay-a Sida bilang Dios ag waya ra aber pasalamatan Sida. Kundi kag inra kaisipan ay naging waya't puyos ag kag inra buot ay naruyman. ²² Nagsisiling sinra nak sinra ay maayam pero sa kamatuuran sinra ay pay waya't isip. ²³ Imbis nak dayawon ninra kag mahimayaong Dios nak waya't kamatayon, kag inra gingdadayaw ay mga dios-diosan nak inra gingkurtihan nak kahitsura it tawo, pispis, hadop ag sawa.

²⁴ Ngani, pinabad-an yangey sinra it Dios nak tumanon kag inra mayaing hanrom agor inra mahimo kag aber niong malaw-ay ag kahuhudang butang sa usa'g-usa. ²⁵ Imaw kali kag inra inghuman dahil gingtalikuran ninra kag kamatuuran tungor sa Dios pramas patihan kag kabakakan. Dahil gingdadayaw ninra ag gingsiserbisyuhan kag mga butang nak gingtuga it Dios, imbes nak Sida nak Nagtuga ay imaw kag dapat adayawon hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

²⁶ Dahil dili, gingpabad-an sinra it Dios nak himuon kag mga kahuhudang hanrom it inra yawas. Ag aber kag mga kabade, ibay ra kag hanrom it inra yawas. Kag inra mga kapwa kabade kag inra gustong makaubay, buko nak kayake. ²⁷ Imaw ra kag mga kayake. Gingtalikuran ninra kag tamang pag-ubay sa mga kabade ag imbes nak kina, kag inra kapwa kayake kag inra gingpapaka-hanap nak makaubay. Ag naghihimo sinra it kahud-anan parayan sa inra pag-ubay sa kaparehong kayake. Kada aparusahan sinra it angay para sa mga malaw-ay nak inra inghihimo.

²⁸ Ag usa pa, dahil waya ninra gitataw-e it importansya kag kamatuuran nak inra naayaman tungor sa Dios, sinra ay Ida gingpabad-an nak tumanon kag inra malaw-ay nak kaisipan nak nagraraya sa inra sa paghimo it mga butang nak indi dapat himuon. ²⁹ Sinra ay ulipon it tanang klase it kasal-anan ag kayainan. Sinra ay buko tadlong, sinra ay mga hakog ag mahingabuton, nagpapangmatay it tawo, palaaway, maayo magpangluko ag magpahimot. Sinra ra ay mga nagpapanglibak, ³⁰ mga nagpapanira it inra isigkatawo ag mga laban sa Dios, mga matugas it uyo, matinaas-taason, hadakon, ag imaw it inghahalinan it gulo, ag waya't pagtahor sa maguyang.

³¹ Sinra ay waya't kaisip-isip, indi masaligan, waya't pagpalangga ag waya't kaluoy sa kahimtangan it iba. ³² Aber ayam ninra nak matarong kag Dios sa Ida pagsiling nak aparusahan Nida kag mga naghihimo it kina, ay padayon gihapon kag inra pagtuman. Ag buko yang kina, kundi nasasadyahan pa sinra kung sinra ay ingapatuyaran.

2

Kag Matarong nak Paghusgar it Dios sa Tawo

¹ Ngasing, siguro ging-iisip ninro nak angay yang nak parusahan it Dios kag mga tuyar nak mayaing tawo. Pero mag-andam ra kamo sa paghusgar sa iba. Dahil kung kag inro inghihimo ay pareho sa inra ay waya kamo it puyding ahimuong rason pramas indi ra kamo maparusahan. Kumo habang naghuhusgar kamo sa iba ay pay inghuhusgaran ra ninro kag inro sarili nak dapat rang parusahan it Dios. ² Ag ayam nak gador nato nak kag paghusgar it Dios sa mga naghihimo it tuyar nak kayainan ay kumporme sa kaklaruhan. ³ Kada kamo nak naghuhusgar sa inra mayaing buhat habang kamo ay imaw ra kag inghihimo, ay daey ninro'g isipa nak kamo ay makakaiwas sa kaparusahan it Dios. ⁴ Ag daey ra ninro'g isipa nak maisot yang kag inro mga sala ag waya kamo it salabtanon, kumo sa subrang buot ag mahabang pagpasensya it Dios. Buko baga ninro ayam nak dahil sa Ida kabuot ay ingtataw-an kamo Nida it oras nak maghinuysoy?

⁵ Pero dahil yang sa inro katugasan it uyo, waya gihapon kamo gihinuysoy. Kada gingrurugangan ninro kag parusa it Dios para sa inro sa adlaw it Ida paghusgar. Kato kag kahahadlok nak adlaw kung sauno ipakita Nida kag Ida matarong nak paghusgar ag rakong kahangit sa kasal-anan it tawo. ⁶ Sa adlaw nak kato abayusan it Dios kag bawat tawo kumporme sa inra nahimo.* ⁷ Ag kag mga tawo nak nagtinguha sa paghimo it maado, kumo sinra ay nagsasalig nak ataw-an sinra it balor it Dios ay maagom it kabuhi ruto sa Ida kahimayaan sa langit hastang sa waya it katapusan. Ngani, ataw-an nak gador sinra it Dios it kabuhi nak waya't katapusan. ⁸ Pero kag mga tawo nak kag ging-uuna ay kag inra sariling hanrom ag waya gipapati sa kamatuuran halin sa Dios, ag padayon nak naghihimo it kayainan ay makakaagom it rakong kahangit ag pagparusa it Dios. ⁹ Matuor nak tanang tawo nak naghihimo it mayain ay makakaagom it grabing hapros ag kahirapan, unang-una sa mga lahi it Hudyo ag imaw ra sa mga buko Hudyo.†

¹⁰ Pero kag tanang tawo nak naghihimo it maado ay magkakainggwa it katimunungan ag ataw-an sinra it balor it Dios ruto sa kahimayaan, unang-una sa mga lahi it Hudyo ag imaw ra sa mga buko Hudyo.‡

¹¹ Dahil kag Dios ay waya't pinilian sa Ida paghusgar.§

¹² Kada, kag mga buko Hudyo nak nakakasala ag waya't ayam sa Kasuguan ni Moises, ay aparusahan, pero kali ay buko basi sa Kasuguan. Ag kag mga lahi it Hudyo nak nakakasala nak inggwa't ayam sa Kasuguan ni Moises, ay aparusahan basi sa Kasuguan. ¹³ Dahil kag mga tawo nak inghihimo it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat

* 2:6 2:6 Sal. 62:12 ag Kab. 24:12. † 2:9 2:9 o "mga taga-Gresya." (Basaha ra sa Rom. 1:14.)

‡ 2:10 2:10 o "mga taga-Gresya." § 2:11 2:11 Basaha ra sa Deu. 10:17.

ay buko katong nagrurungog yang it Kasuguan, kundi katong mga nagtutuman ra dili.

¹⁴ Ngani, kag mga buko Hudyo nak waya't ayam sa Kasuguan ni Moises, pero kung kausa nagsusunor gihapon sinra sa kaaduhan nak ingsiling it kina, ay inra ingpapamatuor nak hina sa inra isip ay inggwa it kasuguan nak nagtutudlo sa inra. ¹⁵ Kag inra ginghihimo nak maado ay nagpapakita nak kag gingtutudlo sa Kasuguan ay hina sa inra tagipusuon. Ag kag inra kunsensya it nagpapamatuor kung kag inra ginghihimo ay maado o buko. ¹⁶ Ngani, tuyar kali kag matatabo sa adlaw it huling paghusgar it Dios sa tawo. Itugyan Nida kang Kristo Hesus kag paghusgar sa tanan, aber katong mga nakatago nak buko ayam it ibang tawo. Imaw kali kag ako ingsisiling pag nagtutudlo ako it Maadong Balita.

Kag Nahanungor sa mga Lahi it Hudyo ag sa Kasuguan

¹⁷ Kamo nak ako mga kalahing Hudyo, gingpapagmarako nak gador ninro kag inro pagka-Hudyo ag nagsasalig kamo nak parayan sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises* kamo ay maluluwas. Gingpapahambog ra ninro kag inro sarili dahil sa inro pagkakilaya kuno sa Dios, kumo gingtaw-an Nida kamo it Ida Kasuguan. ¹⁸ Ayam ninro kag kabubut-on it Dios ag kung ni-o kag pinaka-maado, kumo kamo ay gingtudluan it Kasuguan. ¹⁹ Ag kag pagkamuyat ninro sa inro sarili ay kamo'y kag pinaka-maayong manunudlo para sa mga tawo nak pay bulag sa kamatuuran tungor sa Dios, ag pay kamo'y kag puyding magta-o it kahadagan sa mga naruruyma kag kaisipan. ²⁰ Sa isip ra ninro, kamo'y kag makakata-o it kahadagan sa mga tawong pay waya't kaayam-ayam ag sa mga waya pa it buot, kumo ingpapamutang ninro kag inro sarili nak kamo'y it pinaka-maayam tungor sa kamatuuran dahil kamo it ingtugyanan it kaling Kasuguan.

²¹ Kada ngani kamo nak nagtutudlo sa iba ay dapat ra ninrong tudluan kag inro sarili? Kamong mga nagtutudlo sa iba nak “Indi magpanakaw,” waya ra aboy kamo gipapanakaw? ²² Kamong mga nagtutudlo sa iba nak “Indi magpangawatan,” waya ra aboy kamo gipapangawatan? Ag kamo nak napapayain sa mga dios-diosan, ay buko ra baga mayain para sa inro nak magsuyor sa inra mga templo pramas magpanakaw?† ²³ Kamo ay nagpapahambog nak hina sa inro kag Kasuguan nak ingta-o it Dios pero kag Dios ay inro gingpapahudan parayan sa pagsuway ninro sa Kasuguan. ²⁴ Tamang gador kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, “Dahil sa inro kag Dios ay gingmamayain it mga buko Hudyo.”‡

* **2:17** 2:17 Kag Kasuguan ni Moises kag nagpapahadag sa mga Hebreo kung ni-o kag inghahanap it Dios sa tawo nak Ida pinili. Kali kag nagpapakita sa inra kung ni-o kag tama ag sala.

† **2:22** 2:22 Siling ni Pablo, kag ugali it ibang mga lahi it Hudyo ay pakitang tawo yang dahil ingsusunor matuor ninra kag ibang kasuguan tuyor sa “Dios yang kag dapat dayawon,” pero inra ra ingsusuway kag ibang kasuguan Nida tuyar sa “Bawal magpanakaw.” Kag usang halimbawa it kali ay nagpapangbaoy sinra it mga dios-diosan ag iba pang mga butang nak buyawan ag pilak halin sa mga templo it mga dios-diosan agor ibaligya. Kada pay inra gihapon gingdadayaw kag mga dios-diosan. Kag ibang halimbawa it kali kag inra pagpanakaw sa Dios ay tong waya sinra gitata-o it tamang pagta-o halin sa inra kinitaan para sa Dios. (Basaha sa

Mal. 3:8.) ‡ **2:24** 2:24 Basaha ra sa Eze. 36:22 ag Isa. 52:5.

²⁵ Matuor nak di balor kag pagiging tuli sa intro nak mga lahi it Hudyo bilang tanra nak kamo ay mga katawuhan it Dios, kung tumanon ninro kag Kasuguan. Pero kung waya ninro gitutumana kali kag intro pagpatuli ay waya't puyos ag kamo ay pareho yang gihapon sa mga buko Hudyo nak mayado sa Dios. ²⁶ Ag imaw ra, kung kag mga buko Hudyo nak waya natutuli, pero ingtutuman kag kaaduhan kumporme sa inggisiling sa Kasuguan, ay dey abilangoney sinra it Dios nak pay Iday katawuhan nak natuliey. ²⁷ Ngani, kaling mga buko Hudyo ay pay inra ingpapakita kag kasal-anan ninrong mga lahi it Hudyo, dahil kamo nak tuliey nak gingtugyanan it Ida Kasuguan ay nagsusuway gihapon.

²⁸ Dahil kag ingkikilayang matuor nak lahi it Hudyo ay kato bagang ingbibilang nak matuor nak katawuhan it Dios, ag buko katong usang nakikilaya yang nak halin sa ato lahi. Ag kag pagkatuli ra nak imaw kag ingtataw-an it importansya it Dios ay buko katong ginghuhuman sa usang parti it yawas yang. ²⁹ Kundi kag mga lahi it Hudyo nak ingkikilayang matuor nak katawuhan it Dios ay katong inggwa't pagbag-o sa ida tagipusuon. Ag usa pang importante sa pagmuyat it Dios ay kag inggisiling nak matuor nak pagkatuli. Ag kali ay buko katong pagpatuli kumporme sa Kasuguan ni Moises kundi kag pagbag-o sa tawo it Ispirito it Dios. Kag tawong tuyar kali ay mabaton it pagpuri halin sa Dios, buko halin sa ida isigkatawo.

3

Kag Bintaha it Pagiging Lahi it Hudyo

¹ Ay siguro nagpapangutana kamo sa intro sarili kung ni-o kag bintaha it pagka-Hudyo ag tuli, kumo buko dahil sa ato lahi ag pagiging-tuli, kada kita ay ingbabaton it Dios? ² Sa klaro yang, maramo talaga kag bintaha. Una sa tanan, kita kag gingtugyanan it mga bisaya it Dios.

³ Pero masiling kamo, “Ni-o kag puyos it kina kung inggwa't mga lahi it Hudyo nak waya gitutuman sa mga nakasiling raha? Kag gustong bisayahon baga it kina ay indi ra masaligan kag Dios nak tumanon kag Ida mga gingpromisa?” ⁴ Kag Dios pa ara! Aber kag tanang tawo ay bakakon, imposibling kag Dios ay magbinakak sa Ida gingbibisaya. Dahil tuyar kali kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor sa Ida, “Pag Ikaw ay nagbibisaya, siguradong naaayaman it tawo nak tamang gador kag Imo gingbibisaya.

Ag aber inggwa ra't magkuntra sa Imo, imposible nak Ikaw ay mapirde.”*

⁵ Pero kag rason it iba ay, kung parayan sa karamuon it amo pagpakasala ay lalong makita kag pagka-matarong it Dios, ay buko tama nak ahusgaran Nida kami! Kali ay pilosopong rason yang it mga tawo. ⁶ Ag syempre kali ay buko tama! Dahil kung buko matarong kag Dios, ay hariin ara gihalin kag Ida karapatan nak maghusgar sa mga tawo?

⁷ Ag baka magrason ray kag iba, “Kung parayan sa ako pagbinakak ay lalong madayaw kag Dios ag makita kag pagka-matuor it Ida mga bisaya, ay asing aparusahan pa Nida akong makasal-anan?” ⁸ Kinang

* 3:4 3:4 Sal. 51:4.

mga tawo nak tuyar, kag inra rason ay, “Maado pang mayain yangey kag ato ahimuon, kung kag resulta yang ra ay maado!” Inggwa it mga tawo nak nagpapanira sa ako nak nagsisiling nak tuyar kuno kag ako gingtutudlo. Pero buko! Kada dapat yang sinrang parusahan it Dios.

Waya it Tawong Matarong sa Pagmuyat it Dios

⁹ Ni-o ngasing kag ato masisiling? Mas maado baga kag pagtratar it Dios sa amo nak mga lahi it Hudyo kisa sa inrong mga buko Hudyo? Buko kina matuor! Dahil tuyar sa ako dating inggisiling, kag tanang tawo ay asa irayom it gahom it kasal-anan, lahi it Hudyo man o buko.†

¹⁰ Kumo gingsisiling sa Sagradong Kasuyatan,

“Waya nak gador it tawong maado!

¹¹ Waya't aber usang nakakaintyendi tungor sa Dios, ag waya nak gador it nagtitinguha nak makilaya Sida.

¹² Tanan sinra'y nagtalikor sa Ida,

kada sinra ay mga wayaey puyos.

Waya nak gador it tawong naghihimo it maado!

Waya, aber usa!”‡

¹³ “Kag mga bisayang nagliliwas sa inra yuba ay puro kayainan, nak pay abridong yuyubngan.

Kag inra bibig ay puno it karadaan.”§

“Ag sa irayom it inra rila ay inggwa it pay dalit it sawa.”*

¹⁴ “Kag nagliliwas sa inra yuba ay puro pagpahimot ag pagpasipala.”†

¹⁵ “Sinra ay nagpapangmatay nak raan.

¹⁶ Aber hariin sinra magpagto ay nagbibilin it kasiraan ag kalisuran.

¹⁷ Buko ninra ayam kag parayan it maadong pagsinunranan ag katimunungan.”‡

¹⁸ “Waya nak gador sinra it kahadlok sa Dios.”§

¹⁹ Ag ayam nato nak kag tanang nakasuyat sa Kasuguan ay ingta-o para sa atong mga lahi it Hudyo nak nagpapasakop rili. Kada waya't makakasiling nak sida ay waya't sala sa oras kung sauno ahusgaran it Dios kag bug-os nak kalibutan. ²⁰ Ngani, waya nak gador it tawo nak matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman it Kasuguan, kumo kag Kasuguan ay ingtata-o pramas ipakita nak kag tawo ay makasal-anan.

KUNG PAUNONG GINGHIMO IT DIOS NAK MATARONG KAG TAWO

²¹ Pero ngasing, gingpakitaey it Dios kag Ida plano kung pauno kag tawo ay maging matarong sa Ida pagmuyat ag kali ay buko parayan sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises. Ag imaw kali kag ingpapamatuuran sa Kasuguan mismo ag sa insuyat it mga propeta. ²² Kag parayan yang kung pauno kag tawo ay puyding maging matarong sa pagmuyat it Dios ay kag pagtu-o yang kang Hesu-Kristo. Ag kag Dios ay waya't pinilian. ²³ Kali ay dahil kag tanang tawo ay nakasala ag waya't aber usang karapatdapat sa Ida pagmuyat. ²⁴ Pero dahil sa Ida waya't badar nak kaaduhan sa ato ay Ida kita inghimong matarong sa Ida pagmuyat parayan sa pagtubos ni Kristo Hesus sa ato. ²⁵ Gingparaya Sida it

† 3:9 3:9 o “mga taga-Gresya.” ‡ 3:12 3:10-12 Sal. 14:1-3; 53:1-3. § 3:13 3:13a Sal. 5:9.

* 3:13 3:13b Sal. 140:3. † 3:14 3:14 Sal. 10:7. ‡ 3:17 3:17 Isa. 59:7-8. § 3:18 3:18 Sal. 36:1.

Dios sa kalibutan pramas mamatay bilang inughalar, agor parayan sa Ida rugo puyding mapatawar kag aber siong tawo nak magtu-o sa Ida. Ginghamo kali it Dios pramas Ida ipakita nak matarong Sida ag imposible nak indi Nida giparusahan kag mga tawong nakasala. Aber it katong una ay nupay ingpalampas yang Nida kag mga kasal-anan nak inghimo it mga tawo nak imaw tan-a ninra it ikakaparusa. ²⁶ Pero ngasing, gingpakitaey it Dios kag Ida mahabang pasensya kumo waya Nida gibaliwaya-a kag inra mga sala it kato, kundi ging-umir Nida kina sa tanang mga sala nak gingpas-an ni Hesus sa krus. Dili ay makikita ra nato nak matarong kag Dios ag inghihimo ra Nida nak kag mga tawo ay magiging matarong sa Ida pagmuyat parayan sa inra pagtu-o kang Hesus.

²⁷ Ay inggwa aboy kita it puyding ipahambog? Waya nak gador, kumo buko kag ato pagtuman sa Kasuguan kag puyding maging rason pramas kita'y maging matarong sa pagmuyat it Dios, kundi kag ato pagtu-o kang Kristo, ²⁸ kumo nagsasalig kita nak kag tawo ay inghimong matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtu-o ag buko parayan sa pagtuman sa Kasuguan. ²⁹ Ag usa pa, kag Dios ay buko Dios yang it mga lahi it Hudyo, kundi Dios ra it mga buko Hudyo, ³⁰ kumo usa yang kag Dios. Ag aber maging lahi it Hudyo o buko,* ay waya gihapon it ibang parayan kung pauno kag tawo ay puyding maging matarong sa Ida pagmuyat puyra yang sa pagtu-o. ³¹ Kag gustong bisayahon it kaling ako ingsisiling sa inro ay abaliwayaon baga nato kag Kasuguan? Indi! Dahil kung nagtutu-o kita kang Hesu-Kristo atumanon ra nato kung ni-o kag matuor nak gustong bisayahon it Kasuguan.†

4

Kag Pagbilang it Dios kang Abraham nak Matarong sa Ida Pagmuyat

¹ Ngasing, aisipon nato kag narayanan it pinaka-tatay namong mga lahi it Hudyo nak si Abraham. Ni-o kag basihan kung asing inghimo sida it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat? ² Kung halimbawa, sida ay inghimo it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat dahil sa maadong buhat nak ida inghimo, inggwa talaga sida it dapat ipagmarako. Pero sa kamatuuran indi sida dapat magmarako sa atubangan it Dios. ³ Dahil ni-o kag gingsisiling sa Sagradong Kasuyatan? Di baga nakasuyat nak nagtuong gador si Abraham sa Dios, kada gingbilang sida it Dios nak matarong?*

⁴ Kung inggwa't tawong nagtatrabaho ag sida ay gingsuhayan, indi kita magsiling nak kinang ida suhoy ay regalo, kundi tama yang nak suhayan bilang kabadaran it ida pagpangabudlay. ⁵ Pero kag tawo nak waya nagsasalig sa ida maadong buhat pero nagtutu-o sa Dios, ay imaw it Ida abilangon nak matarong, dahil kag Dios ay imaw it naghiihimo sa tawong makasal-anan nak maging matarong sa Ida

* **3:30** 3:30 o "aber sinra ay mga tuli o buko tuli." Sa Bibliya kag tawag sa mga lahi it Hudyo sa bisayang Griyego ay tuli ag kag tawag sa mga buko Hudyo ay buko tuli. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa "Pagtuli." † **3:31** 3:31 Kag ingtitinguha nak tumanon dili it mga nagtutu-o kang Kristo ay kag kaaduhan it mga Kasuguan ni Moises, buko kag mga paghalar it hadop ag iba pa nak tuyar it kina, nak bukoey kinahangyan tuna tong namatay si Kristo bilang halar para sa mga sala it tanang tawo. * **4:3** 4:3 Basaha ra sa Hen. 15:6.

pagmuyat. ⁶ Imaw ra kali kag gustong bisayahon ni Haring David tong gingbisaya Nida kag tungor sa kasadya nak ingtata-o it Dios sa tawo nak Ida gingbibilang nak matarong, ag waya Nida gimumuyati kag inra binuhatan.

⁷ “Abang buynas katong mga tawo

nak kag inra mga pagsuway ay gingpatawarey it Dios,
ag katong inra mga sala ay gingpayaey Nida.

⁸ Abang buynas kag mga tawo

nak kag mga sala ay indiey Nida girumrumon.”†

⁹ Hay! Ngasing, para yang baga sa mga lahi it Hudyo nak tuli kaling rakong pagpakamaado nak puyding mapatawar kag inra mga sala? Buko! Kali ay para sa buko Hudyo ra aber buko tuli. Amuyatan ray nato kag gingsisiling sa Sagradong Kasuyatan kung pauno nagtu-o si Abraham sa Dios, kada ingbilang sida it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat. ¹⁰ Isipon nato kung kauno kali natabo. Kali baga ay natabo bag-o si Abraham ay nagpatuli o pagkatapos it ida pagpatuli? Sa kamatuuran kali ay natabo habang waya pa sida natutuli, buko pagkatapos.‡

¹¹ Ngani, gingtuli sida bilang tanra nak sida ay ingbilangey it Dios nak matarong dahil sa ida pagtu-o, aber it katong waya pa sida natutuli. Kada si Abraham ra kag Pinaka-tatay it tanang mga nagtutu-o sa Dios ag kag inra pagtu-o ay imaw kag rason kung asing sinra ay ingbilangey nak matarong, aber waya pa sinra natutuli. ¹² Tuyar ra, sida kag pinaka-tatay it tanang lahi it Hudyo nak nagpatuli. Pero sida kag inra pinaka-tatay buko dahil yang nak sinra ay tuliey, kundi dahil sinra ay nagtu-o tuyar kang Abraham it kato nak aber waya pa sida natutuli ay nagtuoy.

Kag Promisa ay Matutupar Parayan sa Pagtu-o

¹³ Nagpromisa kag Dios kang Abraham ag sa ida mga inanak nak sinra kag mapanubli it kalibutan. Pero kag rason kung asing kali ay gingpromisa it Dios kang Abraham ay buko dahil sa ida pagtuman sa Kasuguan kundi dahil sida ay nagtu-o, ag sida ay ingbilang nak matarong it Dios. ¹⁴ Dahil kung kag mabaton yang it ingpromisa it Dios ay katong mga nagtutuman yang it Kasuguan ay dey waya't puyos kag inro pagtu-o. Ag imaw ra, waya't puyos kag promisa it Dios kumo indi ninra kayang tumanon kag tanang Kasuguan. ¹⁵ Dahil kag Kasuguan ay imaw kag rason kung asing dapat parusahan kag waya gitutuman dili, kumo kung waya it Kasuguan ay waya ra it masuway dili.

¹⁶ Kada ngani mahadag nak gador kag gingpromisa it Dios ay matutupar yang sa tawo nak inggwa it pagtu-o aber waya sinra nagtutuman sa Kasuguan it mga lahi it Hudyo. Kaling pagtu-o ay ingta-o it Dios dahil sa Ida kaaduhan para sa tanang nagtutu-o sa Ida tuyar kang Abraham. Dahil dili sida kag pinaka-tatay natong tanan nak mga nagtutu-o sa Dios. ¹⁷ Dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, “Ahumanon ka nako nak tatay it maramong mga nasyon.”§

† 4:8 4:7-8 Sal. 32:1-2. ‡ 4:10 4:10 Tuna tong nagtu-o si Abraham sa Dios, sida ay ingbilangey nak matarong sa Ida pagmuyat. (Basaha ra sa Hen. 15:1-6.) Katorsing tuigey kag nakalipas tuna tong sida ay nagtu-o bag-o sida ingtuli. (Basaha ra sa Hen. 17:10-14.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pagtuli.” § 4:17 4:17 Hen. 17:5b.

Ag natupar kina dahil si Abraham kag pinaka-tatay natong tanan sa pagmuyat it Dios. Ag kaling Dios nak Ida ingtutuuhan, Sida ra kag nagkainggwa it gahom nak magbanhaw sa mga minatay ag magtuga sa tanang butang nak waya pa.

¹⁸ Para kang Abraham, nagpati nak gador sida nak kag gingpromisa it Dios ay matutupar, aber kali ay pay imposibling matupar. Ag kali kag parayan kung paunong sida ay naging Pinaka-tatay it maramong nasyon kumporme sa gingbisaya it Dios sa Ida pagsiling, “Kag ramo it imo magiging inanak ay magiging tuyar sa ramo it mga bituon.”* ¹⁹ Ag tong gingsiling it Dios kinang bisayang kina, kag yawas ni Abraham ay pay minatay dahil sa ida edad nak pa-usang gatosey nak tuig, kada pauno sida magiging tatay it mga inanak? Ag laloey kag ida asawa nak si Sara ay baog. Pero aber tuyar, waya si Abraham giruha-ruha it pagtuo. ²⁰ Ag waya nak gador sida igruha-ruha nak atuparon it Dios kag Ida gingpromisa, ag lalo pang nagrako kag ida pagtuo habang padayon kag ida pagdayaw sa Dios. ²¹ Dahil kumbinsido nak gador si Abraham nak inggwa't sarang kag Dios nak tuparon kag Ida gingpromisa.

²² Kada gani kag ida pagtuo kag rason nak kung asing gingbilang sida nak matarong it Dios. ²³ Ag kaling mga bisaya nak nagsisiling nak gingbilang sida it Dios nak matarong ay buko yang gingsuyat para kang Abraham,† ²⁴ kundi para ra sa ato! Dahil tuyar ra sa ida, kita ay gingbilang it Dios nak matarong, kumo sa ato pagtuo sa Ida nak nagbanhaw kang Hesus nak ato Gino-o. ²⁵ Matuor nak gingpasugtan it Dios nak si Hesus ay mamatay alang-alang sa ato mga kasal-anan, ag gingbanhaw Sida agor kita ay ahimuong matarong sa Ida pagmuyat.

5

KAG BAG-ONG KABUHI PARAYAN SA PAGTU-O KANG KRISTO

¹ Kada ngasing, kumo ginghimoy kita it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat parayan sa pagtuo sa ato Ginoong Hesu-Kristo, nagkainggwa kita it maadong relasyon sa Dios. ² Parayan ra sa ato pagtuo kang Hesu-Kristo, napasa-ato kag kaaduhan it Dios nak ato naaguman ngasing. Ag abang rako ra kag ato kasadya dahil ingpapaabot nato nak maaguman sa langit kag waya't kaparehong kahimayaan it Dios. ³ Ag buko yang dapat nak kita'y maging masadya, kundi masadya kita sa ato nadadatangan nak kahirapan, kumo ayam nato nak kag bunga it ato pagiging matibay sa pagtuo sa tunga it kahirapan ay pagtiis. ⁴ Ag pag kita ay nagtitiis it kahirapan habang padayon kitang nagtutu-o ay namumuot kag Dios sa ato. Ag kag bunga it kali ay magkakainggwa kita it pag-asa nak atuparon it Dios kag Ida mga promisa. ⁵ Ag kaling ato pag-asa sa Ida mga promisa ay indi magraya sa ato sa kahud-anan dahil ayam nato nak atuparon Nida kag Ida ingbisaya, kumo gingpapabatyag it Dios hali sa ato tagipusuon kag Ida rakong pagpalangga parayan sa presensya it Ispirito Santo nak Ida ingta-o sa ato.

⁶ Marako kag pagpalangga it Dios sa ato, kumo tong nag-abot kag tamang oras nak gingbuot it Dios habang waya nak gador kita it kakayahan nak luwason kag ato sarili, ay namatay si Kristo alang-alang sa ato nak mga makasal-anan. ⁷ Ay pambihirang gador nak kag usang

* 4:18 4:18 Hen. 15:5. † 4:23 4:23 Basaha ra sa Hen. 15:6b.

tawo ay nakahanrang mamatay para sa iba, aber maado pa katong tawo. Ugaling para sa usang tawong maado it kabubut-on, minsan inggwa ra it tawong masupog nak hanrang itaya kag ida kabuhi. ⁸ Pero gingpakita it Dios kag Ida rakong pagpalangga sa ato, dahil aber kita ay padayon nak nagkakasala, ay namatay si Kristo para sa ato.

⁹ Kada, kumo kita ay ginghimoy it Dios nak matarong parayan sa pagbuhos it rugo ni Kristo, lalo pang maluluwas kita sa kaparusahan it Dios. ¹⁰ Dahil aber it kato pa nak kita ay mga kaaway pa it Dios dahil sa ato mga sala, ginghimo Nida kag parayan kung pauno kita ay mapasag-uli sa Ida. Ginghimo Nida kali parayan sa kamatayon it Ida Anak. Kada ngasing, lalo pang ingpapaabot nato nak maluwas kita sa kaparusahan nak dapat tan-a'y ato maaguman sa palaabuton, dahil gingpasag-uliey kita it Dios parayan sa kabuhi it Ida Anak, kumo Sida ay nabanhawey. ¹¹ Pero buko yang kina, kundi magkinasadya ra kita dahil sa ato pagpakig-usa sa Ida parayan sa ato Ginoong Hesu-Kristo nak imaw ra kag parayan it ato pagpasag-uli sa Dios.

Kag Resulta it Ginghimo ni Adan ag Ginghimo ni Kristo

¹² Ngasing, ikonsidera nato kag resulta it ginghimo ni Adan ag kag ginghimo ni Kristo. Katong usa yang nak tawo, nak imaw si Adan kag nagkasala tong primero ag ruto nagtuna kag pagkakasala it tanang mga tawo sa kalibutan. Ag kag resulta it ida sala ay gingparusahan sida it kamatayon. Kada kag tanang tawo sa kalibutan ay mamamatay ra kumo sinrang tanan ay nagkasala ra. ¹³ Ag tuna kang Adan hastang tong ingta-o it Dios kag Kasuguan kang Moises, kag tawo ay padayon nak nagkakasala. Pero dahil ngani waya pa it Kasuguan hastang tong ingta-o kali, kada kag inra kasal-anan ay waya gibibilanga nak pagsuway sa Kasuguan. ¹⁴ Ngani, aber waya sinra gisusuway sa ingbabawal it Dios tuyar kang Adan, ayam nato nak nagkasala sinra, kumo tuna sa kapanahunan ni Adan hastang kang Moises kag tawo ay padayon nak namamatay.

Kaling mga nahanungor kang Adan ay inggwa't gustong bisayahon nak ingpapatuyar sa inghimo ni Kristo nak nag-abot pagkatapos kang Adan.

¹⁵ Pero iba nak gador kag resulta it sala ni Adan ag kag resulta it regalo nak ingta-o ni Kristo, dahil sa Ida rakong kaaduhan sa tawo. Una, parayan sa sala ni Adan, kag tanang tawo ay gingparusahan it kamatayon. Pero sa kaaduhan it Dios, mas rako kag balor it regalo nak Ida ingta-o sa tanan parayan kang Hesu-Kristo.

¹⁶ Ag inggwa ra it pagkakaiba kaling ruha. Sa usa yang nak pagkasala ni Adan kag tanang tawo ay ginghusgaran nak makasal-anan ag dapat nak parusahan. Pero iba nak gador kag kaaduhan nak ta-o it Dios parayan kang Kristo, nak aber maramo kag mga sala it tawo, puyde gihapon sinrang himuon it Dios nak matarong. ¹⁷ Matuor, kag tanang tawo ay dapat nak mamatay dahil sa sala it usa, nak imaw si Adan, pero kag resulta ray it inghuman it usang naging tawo nak imaw si Hesu-Kristo, ay mas maado. Dahil parayan sa Ida, kag tanan nak nakaagom it rakong kaaduhan ag pagka-matarong nak ingta-o it Dios, ay makakaagom it kabuhi nak waya't katapusan kaibahan ni Kristo sa Ida paggahom sa langit.

¹⁸ Kada, kag resulta it usang sala ni Adan, ay kag tanang tawo ay ginghusgaran it kamatayon. Pero dahil ray sa usang ginghimo ni Kristo, ay kag tanang tawo ay puydey nak himuon it Dios nak matarong agor sinra ay magkaingwa it kabuhi nak waya't katapusan. ¹⁹ Imaw ra dahil sa pagsuway it usang tawo, kag tanang tawo ay naging makasalan-anan. Pero dahil ray sa pagsunor it usang tawo, ngasing ay puydey sinrang maging matarong sa pagmuyat it Dios.

²⁰ Pagkalipas it mahabang panahon, kag Dios ay nagta-o it Kasuguan sa mga tawo agor maayaman ninra kung pauno it rako kag inra kasalan-anan. Pero aber ni-o't rako kag inra mga sala, mas lalong marako kag kaaduhan it Dios. ²¹ Kada tuyar sa paggahom it kasalan-anan sa tanang tawo, nak kung hariin kag bunga it kina permi ay kamatayon, ay imaw ra kag paggahom it kaaduhan it Dios sa ato, nak kung hariin kag bunga ra it kina ay pramas kita'y maging matarong sa Ida pagmuyat ag maaguman nato kag kabuhi nak waya't katapusan, parayan kang Hesu-Kristo nak ato Gino-o.

6

Nagpakig-usay Kita sa Kamatayon ag sa Bag-ong Kabuhi ni Kristo

¹ Ay ni-o ngasing kag ato masisiling? Maado baga kung mapadayon kita sa pagpakasala agor lalong makita pa kag abang rako nak kaaduhan it Dios sa ato? ² Syempre indi! Dahil tungor sa sala, pay namatayey kita sa ato dating makasal-anang pagpangabuhi ag nabag-oy kita. Kada asing mapadayon pa ara kita sa makasal-anang pagpangabuhi? ³ Buko baga ninro ayam nak kag pagbawtismo sa ato ay bilang tanra nak ngasing kita ay nagpakig-usay kang Kristo Hesus, ag nupay kita ay namatayey ra kaibahan Nida sa Ida kamatayon? ⁴ Ngani, kag pagbawtismo sa ato ay pay kita ra ay namatay ag gingyubongey kaibahan ni Kristo. Pero dahil Sida ay gingbanhaw parayan sa marakong gahom it Dios nak Tatay, kita ay gingtaw-an ray it bag-ong kabuhi agor kita ay puyding magpangabuhi it bag-o.

⁵ Dahil kung nagpakig-usay kita sa pagkamatay ni Kristo, matuor nak kita ay mapakig-usay ra sa Ida kabuhi pagkabanhaw Nida. ⁶ Kumo ayam nato nak kag ato dating mayaing pagkatawo ay pay ginglansangey sa krus kaibahan ni Kristo, kada kag gahom it ato mayaing hanrom ay mababaoy sa ato ag indiey kita maulipon it kasalan-anan. ⁷ Dahil kung kag tawo ay pay namatay kaibahan ni Kristo, sida ay ginglibrey sa gahom it kasalan-anan.

⁸ Pero kung nagpakig-usay kita sa pagkamatay ni Kristo, kita ay nagpapati ra nak mabubuhi kaibahan Nida. ⁹ Dahil ayam nato nak Sida ay nabanhaw ag indiey nak gador Sida mamamatay, kumo nabaoyey sa Ida kag gahom it kamatayon. ¹⁰ Usang beses yang Sida namatay, kumo kag Ida kamatayon para sa kasalan-anan it tanan ay usang beses yang ingkinahangyan. Pero sa ngasing buhi Sida pramas kag Ida pagkabuhi ay maita-o kag kadayawan sa Dios.

¹¹ Ngani, kamo ra ay dapat nak ipamutang kag inro sarili nak pay minatay sa kasalan-anan. Ag kumo kamo ay nagpakig-usay kang Hesu-Kristo, dapat nak kag inro kabuhi ay sa Dios yang. ¹² Kada aber kag inro yawas ay perming naghahanrom nak magpakasala, ay indiey ninro dapat nak sunron kag ida mga mayaing hanrom. ¹³ Ag usa pa,

indi dapat nak pasugtan kag inro mga yawas nak gamiton pramas maghimo it mayain, kundi kag dapat ninrong himuon ay ihalar kag inro mga yawas parayan sa paghimo it tama sa atubangan it Dios, nak pay tawong ingalbar sa kamatayon ag ingtaw-an it bag-ong kabuhi, ¹⁴ kumo wayaey kamo sa irayom it gahom it kasal-anan. Dahil kag basihan it kaluwasan ay buko parayan sa pagtuman it Kasuguan, kundi dahil sa kaaduhan it Dios.

¹⁵ Ay ni-o ngasing kag ato masisiling? Naisip baga ninro nak kumo kag basihan it ato kaluwasan ay kag kaaduhan it Dios ag buko sa pagtuman it Kasuguan, ay puyde baga kita nak magpangabuhì sa kasal-anan hanggat gusto nato? Syempre indi! ¹⁶ Dapat maayaman ninro nak kag tawo nak inro gingsusunor ay imaw it nag-uulipon sa inro. Kada kung kamo ay nagpaulipon sa kasal-anan, kag inro asamputan ay kamatayon ag kaparusahan. Ugaling kung kamo ay naging ulipon it Dios ay kag resulta ay magiging matarong kamo sa Ida pagmuyat. ¹⁷ Pero ako ay nagpapasalamat sa Dios nak aber it kato kamo ay ulipon it kasal-anan, pero ngasing bukoey, kumo hugot sa inro tagipusuong kamo ay nagsusunor sa kamatuuran nak ingtudlo sa inro. ¹⁸ Ngani, gingbaoyey kamo sa irayom it gahom it kasal-anan ag naging uliponey kamo it Dios agor maghimo it kaaduhan.

¹⁹ Ag dahil marayom kag gustong bisayahon it kaling mga bagay, ag waya pa kamo it kakayahan nak intyendihon kali it maado, ako inghumang halimbawa kag ulipon ag amo, agor mas marali maintyendihan. Ako ray ingsisiling sa inro nak, it kato ingpapasugtan ninro kag mga parti it inro yawas nak maging ulipon sa malaw-ay nak pagpangabuhì, ag nagpapadayon kamo sa pagpakasala. Kada ngasing, dapat magbag-o kamo ag maging ulipon it Dios nak nagtinguhang maghimo it kaaduhan, pramas kamo ay maging balaan.

²⁰ It katong kamo ay nagpapaulipon sa kasal-anan, baliwaya sa inro kag paghimo it kaaduhan. ²¹ Pero ni-o ara kag inro napala halin sa mga inro inghimo it kato, nak asing ngasing kamo ay nahuhudaey? Waya nak gador! Kumo kag bunga it inro inghimo ay kamatayon ag kaparusahan. ²² Pero ngasing, kamo ay gingbaoyey sa irayom it gahom it kasal-anan pramas kamo ay magpaulipon sa Dios, ag kag inro maaaguman ay kag pagiging balaan. Ag kag bunga it kina ay waya't iba kundi kabuhi nak waya't katapusan, ²³ kumo kag kabadaran it kasal-anan ay kamatayon ag kaparusahan. Pero kag regalo it Dios ay kabuhi nak waya't katapusan dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo Hesus nak ato Gino-o.

7

Kag Kasuguan ag kag Halimbawa Tungor sa Pag-asawa

¹ Ako mga hali sa pagtu-o, ayam nako nak maintyendihan ninro kag ako isiling sa inro, dahil inro'y naintyendihan kag tungor sa Kasuguan. Ayam ninro nak kag Kasuguan ay inggwa yang it gahom sa tawo habang sida ay buhi, ugaling kung sida ay minatayey kali ay wayaey it gahom sa ida. ² Halimbawa, kung kag usang kabade ay di asawa ag kag ida asawa ay buhi pa, kumporme sa Kasuguan sida ay para sa ida asawa yang. Pero kung kag ida asawa ay namatayey, sida ay librey sa Kasuguan tungor sa pag-aasawa, kada puyde sidang mag-asawa liwat.

³ Ngani, kung nag-asawa sida sa iba myentras buhi pa kag ida matuor nak asawa, masisiling nato nak sida ay nagpapangawatan. Pero kung kag ida asawa ay minatayey, kag gahom it Kasuguan sa ida tungor sa pag-aasawa ay wayaey it bisa, kada puyde sidang mag-asawa liwat ag waya sida nagpapangawatan.

⁴ Ako mga hali, tuyar ra, wayaey kita sa irayom it gahom it Kasuguan ni Moises, dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo sa Ida kamatayon. Kundi kita ngasing ay pay nagpakig-usa ray sa Ida pagkabanhaw agor magpangabuhi kita it tadlong sa atubangan it Dios. ⁵ Dahil it kato kita ay kuntrulado pa it ato mga mayaing hanrom, kada aber ni-o kag gingbabawal sa Kasuguan ay imaw kag lalo natong inghihimo, ag imaw kali kag maraya sa ato sa kamatayon ag kaparusahan. ⁶ Pero ngasing, dahil kita ay nagpakig-usay kang Kristo sa Ida kamatayon, kita ay ginglibrey sa gahom it Kasuguan nak nag-ulipon sa ato. Ngani, kag ato pagserbisyo sa Dios ngasing ay waya nakabasi sa pagtuman it nakasuyat sa Kasuguan nak pay gingpipwersa kita, kundi kali ay basi sa pagbag-o sa ato it Ispirito it Dios.

Kag Nahanungor sa Kasal-anan ag sa Kasuguan

⁷ Ay ni-o ngasing kag ato masisiling? Mayain бага kag Kasuguan? Buko! Dahil kung waya it Kasuguan, ay dey buko nato ayam kung pauno it yain kag ato ginghihimo. Halimbawa, kung waya it Kasuguan nak nagsisiling, “Bawal kag maghingabot sa aber niong butang it imo isigkatawo,”* ay indi nako maayaman nak sala yaki kag paghingabot it aber niong butang nak buko ako. ⁸ Pero dahil diling sugo nak nagbabawal tungor sa paghingabot ay nupay kag kasal-anan ay nagsugsog sa ako para lalo pang ako ay maghingabot. Pero kung waya ra tan-a it Kasuguan, maliwas nak wayaey ra't gahom kag kasal-anan.

⁹ It katong waya pa nako naiintyendihe kung ni-o kag ingpapatunguran it Kasuguan, kabi nako waya ako nakakasala. Ugaling tong naintyendihaney nako kag gustong bisayahon it kali, pay kag kasal-anang hali sa ako ay napukaw. ¹⁰ Ngani, naintyendihaney nako nak ako ay pay minatay sa pagmuyat it Dios. Ag ako nakita nak kag Kasuguan yaki nak dapat tan-a magta-o it kabuhi sa tawo, ay imaw pa yaki it maraya sa ako sa kamatayon ag kaparusahan. ¹¹ Matuor, ako ay naluko it kasal-anan nak rahali sa ako, dahil kabi nako ay makakaya nako nak maraugan kina ag magtuman sa Kasuguan. Pero sa kaklaruhan ay indi yaki, kada tama yang nak ako ay ahusgaran it kamatayon ag kaparusahan. ¹² Ngani, waya't mayain sa Kasuguan kumo kali ay halin sa Dios, ag tanang Ida Kasuguan ay balaan, matarong ag maado.

¹³ Tama бага nak kaling maadong Kasuguan kag maraya sa ato sa kamatayon ag kaparusahan? Buko! Kag dahilan ay kag kasal-anan. Ag kag plano tan-a it Dios nahanungor sa Kasuguan ay pramas ipakita kung pauno it yain kag ato kasal-anan. Pero dahil ngani sa ato kasal-anan, imbes nak kaling maadong Kasuguan kag mata-o sa ato it kaanduan, ay imaw pa kag nagraraya sa ato sa kamatayon ag kaparusahan. Ngani, parayan sa Kasuguan kag subrang kayainan it ato mga sala ay marali makita.

* 7:7 7:7 Exo. 20:17 ag Deu. 5:21.

¹⁴ Ayam nato nak maado kag Kasuguan dahil kali ay halin sa Ispirito it Dios. Pero ako ay tawo yang nak marali makasala ag ing-uulipon it kasal-anan. ¹⁵ Ako ay natitingaya ag napapayain sa ako mga inghihimo, kumo kag kaaduhan nak gusto nakong himuon ay indi nako mahimo. Kundi kung ni-o kag indi nako gustong himuon, kato yaki kag ako inghihimo. ¹⁶ Pero kung napapayain ako sa mga sala nak ako inghihimo, kumporme ako nak kag Kasuguan ay maado. ¹⁷ Pero kali ra ay nagpapakita nak kag mga sala nak ako inghihimo ay buko ako mismo kag inghahalinan, kundi kag kasal-anan nak nagtitiner hali sa ako ay imaw it inghahalinan.

¹⁸ Ngani, ayam nako nak klaro talagang waya nak gador it kaaduhan nak nagtitiner dili sa ako, kumo aber maado kag ako gustong himuon, waya ako it kakayahan nak tumanon kali. ¹⁹ Ag dahil raha, waya talaga ako it kakayahan nak himuon kag kaaduhan nak ako gusto, kundi kag kayainan nak indi nako gustong himuon, ay imaw yaki kag ako ingtutuman. ²⁰ Pero kung tuyar kali nak nagpapadayon ako sa paghimo it buko nako gusto, marali yang makita nak pay buko ako kag naghihimo it kali, kundi kag kasal-anan nak nagtitiner hali sa ako.

²¹ Ngani, imaw talaga kali kag ako narayanan. Sa oras nak gusto nakong maghimo it maado, sa nak raan inggwa ray it kayainan nak pay nasuyor sa ako isip nak ako ay nararaya. ²² Dahil hali sa ako, nasasadyahan talaga ako nak tumanon kag Kasuguan it Dios. ²³ Pero nababatyagan nako nak inggwa't mayaing hanrom nak naggagahom dili sa mga parti it ako yawas, nak pay naglalaban sa mga maadong hanrom nak gusto it ako kaisipan. Kada kag mga parti it ako yawas ay pay ging-uulipon gihapon it kasal-anan. ²⁴ Kaluluoy talaga kag kamutangan it ako sarili! Si-o ara kag makakasalar sa ako makasal-anang pagkatawo nak imaw it nagraraya sa ako sa kamatayon ag kaparusahan? ²⁵ Pero salamat nak gador sa Dios, dahil parayan sa gahom ni Hesu-Kristo nak imaw kag ato Gino-o, ay puyde ato nak masalbar.

Rahali sa ako isip, gusto tan-a nako nak tumanon kag Kasuguan it Dios, pero kag rahali ra sa ako yawas ay kag hanrom nak padayon nak magpakasala.

8

Kag Pagpangabuhi it Tawo nak Inggagahaman it Ispirito it Dios

¹ Kada, kitang tanan nak nagpakig-usay kang Kristo Hesus ay siguradong indie giparusahan, ² kumo parayan sa ato pagpakig-usa kang Kristo Hesus kag ato kabuhi ay gingbag-oy it Ispirito it Dios. Ag parayan sa Ida gahom hali sa ato, kita ngasing ay ginglibrey sa gahom it kasal-anan nak imaw it dating nagraraya sa ato sa kamatayon ag kaparusahan. ³ Matuor, imposibleng parayan sa pagtuman it Kasuguan kag tawo ay magiging matarong sa pagmuyat it Dios, dahil waya't tawo nak di kakayahan nak tumanon kina. Pero ginghimo it Dios kag indi puyding himuon parayan sa Kasuguan, tong gingsugo Nida kag Ida Anak nak magpakatawo tuyar sa ato agor Sida kag maagom it kaparusahan nak dapat tan-a ay kita. Ag parayan diling Ida ginghimo ay gingbaoy it Dios kag gahom it kasal-anan sa ato. ⁴ Ginghimo kali it Dios pramas kita ay mapangabuhi kumporme sa pagka-matarong

nak Ida gingsisiling sa Kasuguan. Ag ngasing kali ay matutuman, pag kita ay mapangabuhi sa irayom it gahom it Ispirito it Dios ag wayaey gisusunor sa ato mayaing hanrom.

⁵⁻⁶ Kag tawo nak perming nagsusunor sa ida mayaing hanrom, ay kato kag ida perming ing-iisip. Ag kag bunga it kina ay maagom sida it kamatayon ag kaparusahan. Pero kag tawo nak perming nagsusunor sa kabubut-on it Ispirito Santo ay imaw kag ida perming ing-iisip. Ag kag bunga it kina ay maagom sida it katimunungan ag kabuhi nak waya't katapusan. ⁷ Dahil kag tawo nak perming nag-iisip tungor sa ida mayaing hanrom, sida ay kaaway it Dios, kumo waya sida gisusunor sa Kasuguan it Dios. Ginghihimo Nida kali dahil sa kaklaruhan waya sida it kakayahan nak tumanon kag Kasuguan. ⁸ Ngani, kag tawo nak nagsusunor sa ida mayaing hanrom, ay buko sida kahalamut-an sa atubangan it Dios.

⁹ Pero para sa inro, wayaey kamo gisusunor sa inro mayaing hanrom, kundi kag inro gingsusunor ay kag Ispirito it Dios,* dahil imaw Sida kag nagtitiner sa inro. Pero kung inggwa it tawo nak waya gititiner kag Ispirito ni Kristo† sa ida, ay buko sida para kang Kristo. ¹⁰ Pero kung si Kristo ay nagtitiner sa ato, ag aber kag ato yawas ay mamamatay dahil sa ato mga sala, kita ay makakasiguro nak kag ato ispirito ay maagom it kabuhi nak waya't katapusan, kumo kita ay ginghimoy it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat. ¹¹ Ag usa pa, kung kag Ispirito it Dios nak imaw kag nagbanhaw kang Kristo, ay nagtitiner sa inro, ay Ida ita-o kag bag-ong kabuhi it inro yawas aber kali ay maagom it kamatayon. Ag kaling bag-ong kabuhi ay mapapasa-inro parayan sa gahom it Ida Ispirito nak nagtitiner sa inro.

¹² Kada, ako mga hali sa pagtu-o, wayaey kita sa irayom it gahom it ato mayaing hanrom nak dapat natong tumanon. ¹³ Dahil kung mapadayon gihapon kita sa pagtuman it ato mayaing hanrom, kag ato siguradong apagtuan ay kamatayon ag kaparusahan. Pero kung parayan sa gahom it Ispirito it Dios ay atalikuran nato kag ato mga mayaing hanrom, ay maaguman nato kag kabuhi nak waya't katapusan. ¹⁴ Dahil kag mga tawo nak ingtutuytuyan it Ispirito it Dios ay sinra kag mga anak it Dios. ¹⁵ Kumo kag Ispirito nak ingta-o sa ato it Dios ay waya Nida kita gihimu-a nak mga ulipong nahahadlok nak maparusahan, kundi kita ay Ida ging-ako nak Ida mga anak.‡ Kada kita ngasing ay nagtatawagey sa Dios nak, “Abba, Tatay.”§ ¹⁶ Kag Ispirito it Dios kag imaw it nagpapamatuor sa ato ispirito nak kita ay ging-ako nak Ida mga anak. ¹⁷ Ag kung kita ay ging-ako it Dios nak Ida mga anak, kita ra ay naging Ida mga manunubli ag kaibahan ni Kristong mapanubli ra it ging-aman it Dios para sa Ida. Ag kung tuyar sa Ida natis-an nak hirap, ay matitis-an ra nato kag hirap, maagom ra kita it kahimayaan kaibahan Nida.

Kag Kahimayaan nak Ato Ingpapaabot

* **8:9** 8:9a Kaling “Ispirito it Dios” kag ibang tawag sa “Ispirito Santo.” Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “Ispirito.” † **8:9** 8:9b Kaling “Ispirito ni Kristo” kag ibang tawag sa “Ispirito Santo.” ‡ **8:15** 8:15a o “ampon” Sa inra kultura kag inra pag-ampon sa usang anak ay bilang matuor nak anak. (Basaha ra sa Rom. 8:23; 9:4.) § **8:15** 8:15b Sa bisayang Hebreo, “Abba” kag tawag it maisot nak anak sa ida tatay.

¹⁸ Ugaling aber ni-o't rako kag kahirapan nak ato dapat arayanan dili sa duta, sigurado ako nak maisot yang nak bagay kali kung ikumpara sa rako it kahimayaan nak Ida ipakita ag ipaagom sa ato sa palaabuton. ¹⁹ Dahil kag tanang gingtuga it Dios ay pay abang rako kag inra hanrom kung sauno ipakita it Dios kag maadong kamutangan, nak Ida ipaagom sa Ida ging-ako nak mga anak. ²⁰ Kumo inghusgaran it Dios kag Ida tanang mga tinuga kada kag inra maadong katuyuan ay indi matupar. Buko hanrom ninra nak husgaran sinra, kundi kina ay ingbuot it nagtuga sa inra.* Pero aber imaw kina kag natabo, sinra ay nag-aasa gihapon, ²¹ kumo kag plano it Dios para sa Ida tanang tinuga sa palaabuton ay mahilway sinra sa pagkaulipon sa kasiraan ag kamatayon, pramas maaguman ninra kag mahimayaong kahimtangan bilang Ida ging-akong mga anak.

²² Ayam nato kali kumo magtuna sa unang pagtuga it tanang butang hastang ngasing, kag tanang Ida tinuga ay pay nag-aaguyo ag nahihirapan tuyar sa kabade nak nagpapasyapo. ²³ Ugaling buko sinra yang kag nahihirapan, kundi kita ra nak nagtutu-o sa Ida nak ingtawan it Ida unang regalo nak imaw kag Ida Ispirito, pramas mapabilin hali sa ato. Kada kag ato mga sarili ay pay nag-aaguyo ra, habang gingpapaabot nato kag maabot nak adlaw kung sauno ipakita it Dios kag ato matuor nak kahimtangan bilang Ida mga ing-akong anak,† kaibahan sa pagtubos sa ato yawas halin sa pagkaulipon sa kasal-anan ag kamatayon. ²⁴ Ay imaw ra kag ato ing-aasahan tuna it katong kita ay naluwas. Pero buko pa kumpleto kaling ato kaluwasan ngasing, ag kag ing-aasahan ay indi matawag nak pag-asa kung natuparey, kumo si-o kag nag-aasa pa sa natuparey? ²⁵ Pero kung kag ato ing-aasahan ay waya pa natutupar, kita ay padayon nak nag-aasa. Ag apahabaon pa nato kag ato pasensya habang ato inghuhuyat kali.

²⁶ Kaling ato ing-aasahan kag mapakusog sa ato kayudahan, ag imaw ra kag inghihimo sa ato it Ispirito Santo, kumo buko nato ayam kung niong gador kag ato dapat ipangamuyo. Kada kag Ispirito Santo ay imaw talaga kag nagbibisaya sa Dios alang-alang sa ato parayan sa pag-aguyo nak indi maibisaya. ²⁷ Pero naiintyendihan kali it Dios, dahil Sida kag nakakasador it tanang asa tagipusuan it tawo ag nakakaayam it ing-iisip it Ispirito Santo, kumo kag ingpapangabay Nida sa Dios para sa ato nak Ida sinakupan ay kumporme sa kabubut-on it Dios.

Kang Kristo Kita ay Yabaw pa sa Pinaka-maayong Manraraog

²⁸ Ayam nak gador nato nak kag tanang natatabo sa mga nagpa-palangga sa Dios ay Ida ingbuot para sa kaanduan ninra nak Ida mga tinawag kumporme sa Ida katuyuan. ²⁹ Bag-o pa kag tanan, para hagto sa mga tawo nak gingpili it Dios, sinra kag gingbuot nak maging tuyar sa Ida Anak agor kag Ida Anak kag maging pay pinaka-panganay sa atong tanan nak pay Ida mga manghor.

³⁰ Sinra nak Ida gingpiliy it kato nak maging tuyar sa Ida Anak, ay Ida ra gingtawag nak Ida mga anak.

Ag kag Ida mga gingtawag ay Ida ra ginghimo nak matarong sa Ida pagmuyat.

Ag kag Ida mga ginghimo nak matarong ay

* **8:20** 8:20 Basaha ra sa Hen. 3:17-19. † **8:23** 8:23 o "ampon." (Basaha ra sa Rom. 8:15a.)

Ida ra ginggahin

pramas maagom it Ida kahimayaan.

³¹ Ay ni-o ngasing kag ato masising tungor rili? Kung kag Dios ay para sa ato, waya it makakapirdi sa ato! ³² Ag kung kag Ida sariling Anak ay waya Nida giinakan sa ato, kundi ingtugot Nida nak mamatay alang-alang sa ato, ay nagpapakilaya nak hanraey ra Sida nak magta-o sa ato it ato tanang kinahangyan! ³³ Ag para sa ato bilang mga pinili it Dios, ay wayaey it puyding mag-akusar sa ato sa atubangan Nida, kumo kag Dios yang kag naghimo sa ato nak maging matarong sa Ida pagmuyat. ³⁴ Ngani, wayaey nak gador it makakahusgar sa ato, kumo si Kristo Hesus ay namatay para sa ato mga sala. Ag buko yang kina, Sida ra ay gingbanhaw ag gingraya sa langit kung hariin ay ruto Sida sa bandang tu-o it Dios, nak perming nagpapangabay sa Ida para sa ato. ³⁵ Imaw ra wayaey nak gador it makakapahimuyag sa ato sa pagpalangga ni Kristo, aber ni-o pang kahirapan, kakubusan, pagpahirap, kagutuman, kawar-an it pangyamt, peligro o kamatayon. ³⁶ Dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan:

“Alang-alang sa Imo, Gino-o,

kami ay perming nakaatubang sa kamatayon.

Kami ay ingbibilang nak pay mga tupa

nak mayungotey ihawon.”[†]

³⁷ Pero aber narayanan nato kaling tanang klasi it kahirapan, kita ay yabaw pa sa pinaka-maayong manraraog parayan kang Kristo nak nagpakita sa ato it Ida pagpalangga. ³⁸ Klaro ngani nak ako ay nakumbinse nak waya nak gador it makakapahimuyag sa ato sa pagpalangga Nida,

aber sa kabuhi man o kamatayon,

o aber mga anghel o indi makitang mga pinuno,

sinra ay indi makapahimuyag sa pagpalangga it Dios sa ato,

o aber inggwa't mga kahahadlok nak natatabo dili sa duta ngasing,

o aber sa palaabuton,

³⁹ aber niong mga butang nak asa ibabaw

o asa irayom it duta,

o aber niong mga tinuga it Dios,

ay wayaey nak gador it makakapahimuyag sa ato sa pagpalangga it Dios nak Ida ingpakita sa ato parayan kang Kristo Hesus nak ato Gino-o.

9

KAG PLANO IT DIOS PARA SA MGA LAHI IT HUDYO

¹ Dahil ako ay nagpakig-usay kang Kristo, kada kag ako ingsisiling sa inro ay klaro ag buko pagbinakak. Ngani, kag ako kunsensya ra ay gingtutuytuyan it Ispirito Santo ag nagpapamatuor tungor hina. ²⁻³ Abang rakong gador kag ako pagkasubo nak pay perming mahapros kag ako tagipusuon, dahil sa kawar-an it pagtu-o it ako mga kalahing Hudyo. Kung puyde tan-a, hanraey ako nak parusahan it Dios ag ibuyag kang Kristo agor sinra nak ako mga hali sa rugo ay maluwas. ⁴ Kaming mga lahi it Hudyo nak mga inanak ni Israel ay imaw kag gingpili it Dios it kato pramas aakuon nak Ida mga anak,*

[†] 8:36 8:36 Sal. 44:22. * 9:4 9:4 o “ampon.” (Basaha ra sa Rom. 8:15a.)

nak kung hariin Ida gingpakita kag Ida kahimayaan, ginghimuan it mga kasugtanan, gingtugyanan it Kasuguan, tamang parayan kung paunong dayawon Sida, pati Ida mga piling promisa. ⁵ Kaibahan raha kag amo dungganong ginikanan, ag sa inra naghalin kag usa nak imaw it inghalinan ni Kristo tong Sida ay naging tawo. Kadayaw-dayaw kag Dios nak naggagahom sa tanan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

⁶ Pero bad-ey giisipa nak kumo buko tanang ako kalahing Hudyo ay waya it pagtu-o kang Kristo, kada katong gingpromisa it Dios sa inra it kato ay waya natupar. Buko tuyar! Dahil buko tanang mga inanak ni Israel ay puyding magsiling nak sinra ay ida matuorey nak mga inanak sa ispiritwal. [†] ⁷ Imaw ra, buko tanang mga inanak ni Abraham ay ingbilang nak Ida matuorey nak mga inanak sa ispiritwal, kumo gingsiling it Dios kang Abraham, “Kang Isaac yang nak gador mahalina kag imo lahi nak maraya it imo pangayan.”[‡]

⁸ Kag gustong bisayahon it kali ay buko tanang mga inanak ni Abraham ay ingbilang nak matuor nak mga inanak Nida, kundi kag mga inanak yang ni Isaac nak natawo bilang katuparan it gingpromisa it Dios sa ida. ⁹ Dahil kali ra kag gingpromisa it Dios kang Abraham tungor kang Isaac,

“Sigurado nak mabalik Ako sa inro sa masunor nak tuig sa tuyar rang panahon,

ag si Sara ay maanak it usang kayake.”[§]

¹⁰ Ag buko yang kina, rumruma ra ninro kag natabo sa kapir nak ing-anak ni Rebeca sa ida asawa nak imaw kag ato ginikanan nak si Isaac. ¹¹ Dahil bag-o ianak katong kapir, ag waya pa sinra it nahihimong maado ag mayain, kag usa sa inra ay gingpiliy it Dios pramas kag ingbuot Nida para rutong usa ay matutupar. ¹² Ag Ida gingpaabot kali kang Rebeca bag-o sinra ging-anak, sa pagsiling nak, “Kag maguyang kag maserbisyo sa manghor.”^{*}

Kali ay ingpauna it siling it Dios sa ida agor ipakita nak kag pagpili it Dios sa tawo ay halin yang sa Ida pagbuot, ag buko dahil sa inra mga maadong buhat. ¹³ Ag nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan nak nagsiling kag Dios,

“Gingpalangga Nako si Jacob, pero hangit Ako kang Esau.”[†]

¹⁴ Ay ni-o ngasing kag ato masisiling? Masisiling baga nato nak buko tama kag ginghimo it Dios? Syempre indi nato masiling nak buko tama! ¹⁵ Dahil kag ingsiling it Dios kang Moises ay,

“Gingpapakita Nako kag Ako pagpalangga ag kaluoy sa si-o mang Ako apilion.”[‡]

¹⁶ Kada, maayaman nato nak kag pagpili it Dios sa tawo ay buko basi sa kagustuhan it tawo o sa ida pagpangabudlay, kundi sa kaluoy it Dios sa tawo. ¹⁷ Kumo kag nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan tungor sa gingsiling it Dios kang Paraon nak Hari it Ehipto ay,

[†] **9:6** 9:6 Kaling mga ingtatawag nak “ida matuorey nak mga inanak sa ispiritwal” ay mga inanak ni Israel nak nagtutu-o sa Dios ag nagsusunor sa Ida tuyar sa inra ginikanan nak si Israel. Sida kag apo ni Abraham nak dating tinawag rang Jacob. [‡] **9:7** 9:7 Hen. 21:12. [§] **9:9** 9:9 Hen. 18:10,14. ^{*} **9:12** 9:12 Hen. 25:23. [†] **9:13** 9:13 Mal. 1:2-3. [‡] **9:15** 9:15 Exo. 33:19.

“Ingbutang ka Nako sa mataas nak posisyon,
agor ipakita kag Ako rakong gahom.

Ag kag Ako ngayan ay mabantog sa ibabaw it kalibutan.”§

¹⁸ Kada ngani nakikita nato nak gingkakaluy-an it Dios kag aber si-o nak gusto Nidang kaluy-an, ag gingpapatugas Nida kag tagipusuon it aber si-o nak gusto Nidang patugason.

¹⁹ Pero sabaling inggwa't iba sa inro nak gustong magsiling, “Ay kung tuyar asing abasuyon it Dios kag tawo? Dahil si-o ara kag mapaindi sa kabubut-on it Dios?” ²⁰ Ay kag ako isabat ay, “Ikaw bilang tawo yang, sin-o ka nak mareklamo sa Dios? Halimbawa, di karapatan baga kag kuyon nak magreklamo sa naghuman sa ida sa pagsiling, ‘Ay asi? Asing ginghuman nimo akong tuyar it kali?’ ” ²¹ Ay dey baga kag manughuman it kuyon ay inggwa't karapatang magkurti it aber niong klasi it butangan halin sa usang hinalong yunang, mamahayon o baratuhon man? Matuor kina!

²² Ay imaw ra kag Dios. Kung gusto Nida nak ipakita kag Ida gahom ag kahangit sa kasal-anan parayan sa ibang mga tawo nak Ida pinili pramas parusahan, ay inggwa Sida it karapatan nak himuon kina. Ag kung agustuhon ra Nida nak pahabaon anay kag Ida pasensya it paghuyat habang ingtitiis Nida kag tanang kayainan nak inra ginghihimo, bag-o ipatupar kag parusa sa inra, ay puyde ra. ²³ Matuor! Ag puyding himuon kina it Dios agor lalong ipakita Nida kag karako it Ida kahimayaan sa mga tawo nak Ida akaluy-an, nak Ida ra pinili, agor sinra ay maagom it kahimayaan sa langit. ²⁴ Ag kita ay kaumir dili, dahil kita kag Ida gingtawag pramas makilaya Sida, kaming mga lahi it Hudyo, pati kamo rang mga buko. ²⁵ Imaw kag gingpasuyat it Dios kang Propeta Oseas tungor sa mga buko Hudyo, nak nagsisiling, “Kamo nak dating tinawag nak ‘buko Ako katawuhan,’

ay Akoey ingtatawag nak, ‘Ako katawuhan.’

Ag kag mga tawo nak dati ay ‘buko Nako palangga,’

ay ngasing ay ‘Akoey ingpapalangga.’ ”*

²⁶ Ag nagsiling ra si Propeta Oseas,
“Kag mga tawo halin sa lugar nak datey Ako ingsilingan nak,
‘Kamo ay buko Ako katawuhan,’
ay maabot kag adlaw kung sauno Nako sinra asilingan nak,

‘Kamo ay mga anak Nako, Ako nak imaw kag buhi nak Dios.’ ”†

²⁷ Ag sa huli, nagbisaya ra it makusog si Propeta Isaias tungor sa mga lahi it Hudyo, nak mga inanak ni Israel.

“Aber kag ramo it mga inanak ni Israel ay tuyar
it ramo sa mga baybay sa habig it ragat,
ay apila yang gihapon kag maluluwas,

²⁸ kumo atuparon it Ginoong Dios kag Ida pagparusa
sa mga tawo sa kalibutan,

ag apairayon Nida kali nak inggwa't pagpaninruga
nak matatabo sa nak raan.”‡

²⁹ Ag imaw ra kag unang gingbisaya ni Propeta Isaias. Siling Nida,
“Kung kag Makagagahom nak Dios ay waya gisugot
nak matutura kag apila nak mga lahi it Hudyo,

§ 9:17 9:17 Exo. 9:16. * 9:25 9:25 Ose. 2:23. † 9:26 9:26 Ose. 1:10. ‡ 9:28 9:27-28 Isa. 10:22-23.

ay kitang tanan tan-a ay nawagitey sa ibabaw it kalibutan,
tuyar sa natabo sa mga taga-Sodoma ag Gomora.”[§]

Kag mga Lahi it Hudyo ay Waya it Pagtu-o kang Kristo

³⁰ Ay ni-o ngasing kag ato masisiling? Kag ato masisiling ay kag mga buko Hudyo nak waya gititinguha nak maging matarong sa pagmuyat it Dios, ay imaw yaki kag naging matarong parayan sa pagtu-o kang Kristo. ³¹ Pero kaming mga inanak ni Israel,* nak nagtitinguha nak maging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman it Kasuguan, ay imaw it waya nakaagom it pagka-matarong. ³² Ay asi? Dahil waya gigbabasihan it ako mga kasimanwa kag inra pagiging matarong sa pagtu-o, kundi sa inra pagtuman it maadong buhat, kada tong narunggan ninra kag tungor kang Kristo, Sida ay pay usang marakong bato nak narurusmuan ninra. ³³ Ag kali ay tuyar nak gador sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, nak ingsiling it Dios,

“Panimati it maado! Mabutang Ako it usang bato sa Sion,[†]
usang marakong bato nak marurusmuan ninra,
ag imaw ninra it ikakayain.

Pero kag tawo nak nagtutu-o sa Ida,
ay indi nak gador sida ikahuda.”[‡]

10

¹ Mga hali nako sa pagtu-o, hugot sa ako tagipusuon kag ako hanrom ag pangamuyo para sa ako mga kalahing Hudyo, nak kabay pang sinra ay maluwas. ² Makakapamatuor ako nak abang rako kag inra pagpursige sa pagserbisyo sa Dios, ugaling kali ay buko kumporme sa tamang pagkaintyendi. ³ Dahil waya sinra it pagkaayam kung pauno kag tawo ay puyde nak himuon it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat, kada padayon yang kag inra pagtinguha nak magkainggwa it karapatan sa Ida atubangan parayan sa inra maadong buhat. Ag buko sinra hanra nak magpasakop sa Ida, agor makaagom it pagka-matarong nak ingtata-o it Dios. ⁴ Dahil sa kamatuuran, si Kristo kag katuparan it Kasuguan ni Moises agor kag tanan nak nagtutu-o sa Ida ay magiging matarong sa pagmuyat it Dios.

⁵ Kada, gingsuyat ni Moises sa Sagradong Kasuyatan kag tungor sa pagka-matarong it tawo parayan sa ida pagtuman it Kasuguan sa pagsiling, “Aber siong tawo nak nagtutuman it tanang Kasuguan ay imaw kag ida parayan kung pauno sida magkakainggwa it kabuhi nak

[§] 9:29 9:29 Isa. 1:9. Kag istorya tungor sa Sodoma ag Gomora ay raha sa Hen. 19:24-25. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Sodoma ag Gomora.” * 9:31 9:31 o “mga lahi it Hudyo.” † 9:33 9:33a It katong una pa kag usang baguntor sa tunga it Herusalem ay Sion kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo. Herusalem kag pinaka-syudad it mga lahi it Hudyo ag kag ingpapatungran it kaling bato ay si Hesu-Kristo nak imaw kag inra marurusmuan. Matatabo kali dahil indi nak gador sinra magpati nak Sida kag Anak it Dios nak mapaali agor maagom it kaparusahan nak dapat tan-a ay para sa tawo. (Basaha ra sa Rom. 11:26.) ‡ 9:33 9:33b Isa. 8:14; 28:16.

waya't katapusan.”* ⁶ Pero inggwa ra it nakasuyat raha tungor kung pauno kag tawo ay puyding maging matarong parayan sa pagtu-o yang, nak nagsiling, “Aya gisiling sa imo sarili nak, ‘Si-o ara kag masaka sa langit para sa ato?’ Pay ingpapapilbig ray nimo si Kristo dili. ⁷ Ag aya gisiling ra nak, ‘Si-o ara kag mapilbig sa lugar it mga minatay para sa ato?’ Pay ingbabanhaw ray nimo si Kristo. ⁸ Dahil ni-o pa kag gingsiling ni Moises? Siling Nida nak,

“Kag mga bisaya it Dios ay mayungot sa inro,
hina sa inro isip ag tagipusuon,

ag pay hina yang sa ugbos it inro rila.”†

Kaling mga bisaya ay imaw kag mensahe nak amo ingpapalapnag tungor sa pagtu-o. ⁹ Dahil kung masiling kamo sa inro mga isigkatawo nak, “Si Hesus kag Gino-o,” ag kung hugot sa inro tagipusuon kag inro pagpati nak gingbanhaw Sida it Dios, kamo ay maluluwas. ¹⁰ Kumo parayan sa ato hugot nak pagtu-o kang Kristo, kita ay ahimuon it Dios nak matarong. Ag parayan ra sa ato pagsiling tungor raha, kita ay nakakasiguro nak kita ay maluluwas, ¹¹ kumo gingsiling ra sa Sagradong Kasuyatan nak,

“Tanang tawo nak nagtutu-o sa Ida ay indi nak gador sinra mahuda.”‡

¹² Matuor, waya it diperensya sa among mga lahi it Hudyo ag sa inrong mga buko Hudyo[§] sa pagmuyat it Dios. Ausa yang kag Gino-o ag Sida kag Gino-o it tanan. Ag abang rako kag kaluoy nak Ida ingpapakita sa aber siong tawo nak nag-aayaba sa Ida. ¹³ Dahil nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan nak,

“Tanang tawo nak nag-aayaba sa Gino-o ay maluluwas.”*

¹⁴ Pero pauno sinra maayaba sa Dios kung waya sinra'g tutu-o? Ag pauno magtu-o sinra kung waya pa sinra nakakarungog tungor sa Ida? Ag pauno ra ninra marurungan kung waya it nagbabantala sa inra it tungor dili? ¹⁵ Ag pauno magkainggwa't mabantala sa inra kung waya sinra igsugu-a? Ugaling inggwa it mga insugo, kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

“Abang ado kag nagrарaya it maadong balita.”†

¹⁶ Pero buko tanang amo mga kalahing Hudyo nak nagrungog sa Maadong Balita ay nagpati. Kada gingsiling ni Propeta Isaias nak,

“Gino-o, apila yang kag magtu-o sa amo gingbabantala.”‡

* **10:5** 10:5 Lev. 18:5. Kag ingtutudlo ni Pablo ay, kag tawo ay maging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa inra pagtu-o. Ag kali ay dahil sa kaaduhan it Dios sa inra. Ag bag-o kali, gingsuyat ni Pablo nak kag pagtu-o ay ingkikinahangyan para sa mga lahi it Hudyo pati sa mga buko Hudyo. Sa kaklaruhan siling ni Pablo nak tuna pa sa primero hastang ngasing ay ingkikinahangyan gihapon it mga lahi it Hudyo nak magtu-o, aber gingtaoy sa inra it Dios kag Kasugan ni Moises nak tumanon. Kada tuna dili, ingpapamatuor ni Pablo halin sa Sagradong Kasuyatan nak tama kag ida ingtutudlo. (Basaha ra sa Gal. 3:12.) † **10:8** 10:6-8 Kag ingsiling dili ni Pablo ay makikita sa Deu. 30:12-14. Ingsiling it Dios ruto sa Ida katawuhan nak mga lahi it Hudyo, nak kag parayan kung paunong sinra ay maging matarong sa pagmuyat it Dios ay maraling intyendihon. Ugaling dapat nak magtu-o sinra dahil kali ay indi maagman parayan sa inra sariling pagtuman yang. Halimbawa, kag inra hanrom nak inggwa't tawong magsaka sa langit o magpillig sa irayom pramas maging matarong sinrang tanan ay imposibling himuon. Pero kali ay natumaney ni Kristo tong nagpaali Sida sa duta, namatay ag nabanhaw, kada dapat nak magtu-o sinra sa Ida. † **10:11** 10:11 Isa. 28:16.

§ **10:12** 10:12 o “mga taga-Gresya.” * **10:13** 10:13 Joel 2:32. † **10:15** 10:15 Isa. 52:7.

‡ **10:16** 10:16 Isa. 53:1.

17 Ngani, kag pagtu-o ay mahalín yang sa pagrungog it mensahe, ag kag mensahe nak dapat arunggan ay kag mga bisaya tungor kang Kristo. 18 Pero inggwa ako it pangutana, “Maari baga nak wayang gador ninra narunggi kag tungor kang Kristo?” Pero siguradong inggway sinra it narunggan, kumo imaw kina kag nakasiling sa Sagradong Kasuyatan,

“Kag inra pagbantala ay pay nagpangkalat sa tanang parti it duta, ag kag inra mga bisaya ay pay nakaabot sa bug-os nak kalibutan.”§

19 Pero inggwa pa ako it usang pangutana, “Maari baga nak waya naintyendihe it amo mga kalahing Hudyo* kag inra narunggan?”

Ag kag ako dapat isabat ay, “Naintyendihaney ninra,” kumo gingsiling ni Moises kag ingbisaya it Dios sa inra nak, “Kamong mga lahi it Hudyo, ay apahilion Nako sa nasyon it buko Hudyo,

nak pay sa inro pagmuyat ay waya't puyos, ag kamo ay magiging mahangiton sa inra,

dahil pay waya sinra it pagkaintyendi.”†

20 Ag usa pa, si Propeta Isaias ay waya nak gador nahadlok nak ipaathag sa inra kag gingsibaya it Dios tungor sa buko Hudyo nak, “Nakitaey Ako it mga waya naghahanap,

ag nagpakitaey Ako sa mga waya nag-aayaba.”‡

21 Ag masunor ray, ay tungor sa mga lahi it Hudyo,§ siling Nida, “Adlaw gab-i, padayon Nakong ginghuhunat kag Ako mga damot

pramas papayunguton tan-a kamo sa Ako, pero kamo'y mga pasaway ag matugas

it tagipusuon.”*

11

Inggwa't Pag-asa Gihapon kag mga Lahi it Hudyo

1 Ngani, ngasing inggwa ray ako it ibang pangutana. Gingsikway baga it Dios kag Ida mga piniling katawuhan? Waya nak gador. Dahil ako mismo ay usang inanak ni Israel ra,* ag usa sa mga inanak ni Abraham nak halin sa lahi ni Benjamin. 2 Ngani, gingsisiling ray nako nak waya gisikwaya it Dios kag Ida mga unang pinili. Narumruman baga ninro kag gingsiling ni Propeta Elias sa Sagradong Kasuyatan?† Nagreklamo sida sa Dios tungor sa ginghihimo it ida mga kalahing Hudyo‡ sa pagsiling,

3 “Gino-o, gingmamatay ninra kag mga propeta nak Imo perming gingpaparaya.

Gingguguba ra ninra kag Imo tanang mga altar. Ag ngasing ausa yangey akong nabilin,

§ 10:18 10:18 Sal. 19:4. Kag tanang mga tinuga sa kalibutan kag ingpapatunguran dili sa Sal. 19:4, nak nagpapatuor tungor sa rakong gahom it Dios. Pero hali sa Rom. 10:18 parayan sa pagpahadag it Ispirito Santo, kag ingpapatunguran ni Apostol Pablo ay kag pagpalapnag it Maadong Balita sa bug-os nak kalibutan. * 10:19 10:19a o “mga taga-Israel.” † 10:19 10:19b Deu. 32:31. ‡ 10:20 10:20 Isa. 65:1. § 10:21 10:21a o “mga taga-Israel.” * 10:21 10:21b Isa. 65:2. * 11:1 11:1 o “usang lahi it Hudyo ra.” † 11:2 11:2a Basaha kag tungor kang Propeta Elias sa 1 Hari 19. ‡ 11:2 11:2b o “ida mga kalahing taga-Israel.”

ag ako ay inra ginghahanap pramas matyon ra.”§

⁴ Pero ni-o kag sabat it Dios sa ida? Siling Nida,
“Buko yang ikaw it nabilin nak nagdadayaw sa Ako,
kundi inggwa pa it pitong libo nak waya igyuhor

sa dios-diosan nak si Baal.”*

⁵ Ag imaw ra gihapon ngasing, apila kaming mga lahi it Hudyo nak dahil sa kaaduhan it Dios ay Ida gingpili. ⁶ Ag kung parayan sa rakong kaaduhan it Dios ay Ida kami gingpili, kali ay matuor nak buko dahil sa amo inghimo. Kumo kung kali ay parayan sa amo inghimo, ay dey indi kami makasiling nak kali ay dahil sa Ida kaaduhan.

⁷ Ay ni-o ngasing kag ato masisiling? Kag ato masisiling ay kag karamuan sa among mga lahi it Hudyo† ay waya nakaagom it pagkamatatamong nak amo inghahanap sa pagmuyat it Dios, kundi apila yang kag Ida ingpili. Ag kag karamuan sa amo mga kasimanwa nak waya nakaagom it pagkamatatamong ay ingpatugas pa it Dios kag inra tagipusuon. ⁸ Dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsiling, “Ingparuyom it Dios kag inra isip tuyar sa isip

it tawong marayom kag pagkatuyog,
aber inggwa sinra it mga mata

ay nupay ingbulag sinra it Dios,
ag aber inggwa sinra it mga talinga

ay nupay sinra ay Ida ingbungoy hastang ngasing.”‡

⁹ Gingsiling pati ni Haring David,
“Kabay pang gulpi sinrang rakpon habang
sinra ay nagkikinasadya sa punsyon,
nupay pispis nak nasilo sa lambat o narit-ag,
ag nupay hadop nak nahuyog sa patibong,
pramas husto kag pagparusa sa inra.

¹⁰ Kabay pang magruiyom kag inra mga mata
agor indi sinra makakita,

ag pumangbuktot kag inra mga likor
sa pagpas-an it mga kabug-atan.”§

Kag mga Buko Hudyo ay Gingkumpara sa mga Gingmarkot nak Sanga

¹¹ Kung ikumpara kag mga lahi it Hudyo sa usang nagpapanaw, sinra ay tuyar sa narusmo dahil waya sinra nagtu-o kang Kristo. Kada kali kag ako pangutana? Kag gustong bisayahon baga it inra pagkarusmo ay indiey nak gador sinra makabangon liwat? Ay buko tuyar! Dahil sa inra sala nak waya sinra nagtu-o kang Kristo, kag mga buko Hudyo ay gingtaw-an it pagkakataon nak maluwas, ag kung sinra ay makita it mga lahi it Hudyo nak naluwasey, sinra ay mahihili. ¹² Kung dahil sa pagsuway it mga lahi it Hudyo ay imaw it nagta-o it kaaduhan sa kalibutan, ag kung kag gustong bisayahon it inra pagkarusmo ay nagta-o it kabuganaan sa mga buko Hudyo, ay dey mas laloey nak maado kag matatabo kung sinra ay mapasag-uli ag magtu-o kang Kristo.

¹³ Ag ngasing ray, inggwa ra ako it isiling sa inro nak mga buko Hudyo. Gingbutang ako it Gino-o nak maging Apostol pramas ibantala

§ 11:3 11:3 1 Hari 19:10,14b * 11:4 11:4 1 Hari 19:18a. † 11:7 11:7 o “mga inanak ni Israel.” ‡ 11:8 11:8 Deu. 29:4 ag Isa. 29:10. § 11:10 11:10 Sal. 69:22-23.

kag kamatuuran sa inro, ag ingtataw-an nako it rakong balor kaling ako ministryo. ¹⁴ Ag kabay pang, kag pagkaluwas ni Kristo sa inro kag maging dahilan nak mahili kag ako mga kalahing Hudyo, ag maaring kag iba sa inra ay maluwas. ¹⁵ Dahil kung kag pagsikway it Dios sa mga lahi it Hudyo ay nagtata-o it pagkakataon sa ibang mga nasyon sa kalibutan nak magpasag-uli sa Ida, ay lalong maado para sa mga lahi it Hudyo pag Ida ray sinra abatunon. Sinra ay magiging tuyar sa mga minatay nak gingbanhaw.

¹⁶ Ngasing ikumpara nato kag mga lahi it Hudyo sa usang tinapay. Kung kag usang parti it tinapay nak halin raha ay inghalarey sa Dios, katong nabilin ay naumir ra sa paghalar para sa Dios. Ag imaw ra ikumpara nato sinra sa usang marakong puno. Kung kag gamot ay inghalarey sa Dios, katong mga sanga ay naumir ra sa paghalar para sa Dios.*

¹⁷ Sa ako pagpadayon it pagkumpara, kag nasyon ra it mga Hudyo ay tuyar sa usang punong olibo nak gingtanom ag ing-alagaan it Dios. Pero sa huli ging-utoy Nida kag ibang mga sanga. Ag kamong mga buko Hudyo nak halin sa ibang mga nasyon, ay tuyar sa sanga it ibang punong olibo nak pay it yang nagtubo it ida. Ag kamong pay sanga halin riling ibang punong olibo, ay pay gingmarkot it Dios ruto sa unang Ida ingtanom nak puno, kung hariin kamo kag sangang nagtubo. Kada ngasing kamo ay nagbabay-anan it sustansya halin sa gamot. ¹⁸ Pero aber tuyar kina, kamo ay indi dapat magmarako sa mga lahi it Hudyo nak ingpapatuyar sa mga ging-utoy nak sanga, kumo dapat nak rumrumon gihapon ninro nak buko kamo kag inghahalinan it tanang kinahangyan it mga sanga, kundi kag gamot.

¹⁹ Ngasing sabaling kag iba sa inro ay marason nak, “Oho, pero katong ibang mga sanga ay ging-utoy, agor kami it isubli.” ²⁰ Klaro kina, nak sinra ay ging-utoy dahil waya sinra it pagtu-o, pero kamo ay gingmarkot dahil yang sa inro pagpaninrugan sa pagtu-o. Ugaling indi kamo dapat magmarako, kundi padayon nak magkainggwa’t pagkahadlok sa Dios. ²¹ Kumo kung nahuman it Dios nak utuyon kag mga unang sanga nak ingpapatuyar sa mga lahi it Hudyo, ay dey imaw ra kag Ida ahimuon sa inro kung magbada kamo sa inro pagtu-o.

²² Kada, parayan dili makita nato kag rako it kaluoy ag kag kahahadlok nak paghusgar it Dios. Para rutong mga lahi it Hudyo nak waya nagtutu-o sa Ida, ay naaguman ninra kag Ida paghusgar tong sinra ay ging-utoy sa puno. Pero para sa inro nak nagtutu-o, ay naaaguman ninro kag Ida rakong kaluoy. Ag padayon nak ipakita Nida kag Ida kaluoy sa inro kung mapadayon ra kamo sa pagtu-o. Pero kung indi kamo, ay Ida ra kamo isikway.

²³ Ag tungor ra rutong mga lahi it Hudyo nak nawar-an it pagtu-o, kung magbag-oy sinra ag magbalik sa Dios, ay abatunon ray sinra Nida ag ibalik sinra kung riin sinra gingbaoy. ²⁴ Dahil kung kamo nak pay mga sanga it kinang punong olibo nak it yang tubo, ay kaya it Dios nak markuton ruto sa punong olibo nak Ida gingtanom, ay ni-o it rali para sa Ida nak iuli kag mga dating inutoy nak sanga sa klarong puno nak inghalinan.

* **11:16** 11:16 Basaha ra sa Lev. 23:10 ag Bil. 15:18-21.

Maabot Kag Adlaw Kung Sauno kag mga Lahi it Hudyo ay Maluluwas

²⁵ Ako mga hali sa pagtu-o, inggway it ingpahadag kag Dios ngasing, nak dati waya nak gador Nida gipahadagan sa tawo. Gusto nako nak maintyendihan ninro kali agor indi kamo magminataas-taason sa inro sariling isip. Kag pagtugas it tagipusuon it mga lahi it Hudyo† nak imaw kag naging dahilan kung asing nawar-an sinra it pagtu-o, ay magkakainggwa it katapusan. Ugaling mapadayon gihapon kali hastang sa adlaw kung sauno kag tanang buko Hudyo nak ingpili it Dios ay magtu-o kang Kristo. ²⁶ Ag pagkatapos it kina kag plano it Dios ay aluwason ra Nida kag mga lahi it Hudyo nak Ida pinili, kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, sa pagsiling, “Magkakainggwa it Manluluwas halin sa lahi it mga taga-Sion,‡

kag awagiton Nida sa pagiging mga inanak ni Jacob
kag tanang nagkukontra laban sa Dios.§
²⁷ Ag imaw kali kag katuparan it Ako kasugtanan sa inra sa oras nak abay-on Nako kag inra mga sala.”*

²⁸ Kumo gingpaindian it mga lahi it Hudyo kag Maadong Balita, kada sinra ay gingbilang nak mga kaaway it Dios. Ugaling ingbuot Nida kali nak para sa inro kaanduan, nak kag bunga ay inro kaluwasan. Pero gingpili ra it Dios kag mga lahi it Hudyo ag palangga gihapon Nida sinra alang-alang sa inra mga ginikanan.† ²⁹ Kumo imposible para sa Dios nak magbag-o it isip kung inggwa Sida it gingpromisa sa usang tawo nak Ida ingtawag, pramas ibuhos kag Ida rakong pagpakamaado sa ida. ³⁰ Kali ay tuyar ra sa inrong mga buko Hudyo. It kato kamo ay nagsusuway sa Dios pero ngasing napapasa-inroy kag rakong kaluoy it Dios, dahil sa pagkawagit it pagtu-o it mga lahi it Hudyo. ³¹ Ag ngasing kag mga lahi it Hudyo ray it nagsusuway, ag gingbuot it Dios nak kali kag panahon pramas ipakita sa inro nak mga buko Hudyo kag Ida rakong kaluoy. Pero maabot nak gador kag oras kung sauno ray Nida akaluy-an sinra. ³² Dahil pay gingpasugtan yang kita it Dios nak kitang tanan ay ging-uulipon it ato pagsuway sa Ida, agor puyde nak ipakita sa atong tanan kag Ida rakong kaluoy.

Kag Pagdayaw sa Dios

³³ Abang rako kag kaaduhan it Dios! Ag inding gador matugkar kag rayom it Ida kaayaman ag pagkaintyendi. Waya it aber siong tawo nak nagkakainggwa it kakayahan nak intyendihon kag Ida pagbuot, ag kung paunong tumanon kina. ³⁴ Dahil kag gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan ay, “Waya it nakakaayam it isip it Gino-o!

Ag waya ra it tawo nak puyding maglaygay sa Ida!‡
³⁵ Waya it nagta-o it aber niong butang sa Dios, pramas magkainggwa Sida it utang nak dapat badaran!”§

† 11:25 11:25 o “mga inanak ni Israel.” ‡ 11:26 11:26a o “taga-Herusalem.” Sinra kag mga lahi it Hudyo nak imaw ra kag mga inanak ni Jacob nak sa huli ay ingtatawag nak Israel.

§ 11:26 11:26b Isa. 59:20; 27:9a. * 11:27 11:27 Isa. 59:20-21 ag Jer. 31:31-34. † 11:28 11:28 Kumporme sa pag-isip it ibang mga maayam sa Bibliya, buko tanang mga lahi it Hudyo kag ingpapatunguran dili, kundi kag mga gingpili yang it Dios nak maluwas nak imaw kag ingtatawag nak klarong mga inanak ni Israel. (Basaha ra sa Rom. 9:6.) ‡ 11:34 11:34 Isa. 40:13. § 11:35 11:35 Job 41:11.

³⁶ Kumo kag Dios ay imaw it inghalinan it tanan, Sida kag naggagahom sa tanan ag kaling tanan ay para sa Ida. Kada ita-o sa Dios kag tanang kadayawan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

12

KAG BAG-ONG PAGPANGABUHI IT MGA NAGSUSUNOR KANG KRISTO

¹ Kada, ako mga hali sa pagtu-o, dahil gingkaluy-an kita it Dios sa maramong parayan, ako kamo inglalaygayan nak dapat ninrong ihalar kag inro yawas sa Ida bilang halar nak buhi, maado ag usang kahalamut-an sa Ida atubangan. Imaw kali kag karapatdapat nak pagdayaw it mga nagsusunor sa Ida. ² Indi kamo magpatuyar sa mga kalibutanhong panghiwas it mga tawo nak waya nagsusunor sa Dios, kundi taw-an kag inro isip sa Dios pramas kaley bag-uhon agor magiging bag-o ra kag inro pagpangabuhi. Dahil kung ahimuon ninro kina, maiintyendihan ninro kag kabubut-on it Dios para sa inro. Kada mahimo kamo it maado, kamumuot ag tama nak gador sa Ida pagmuyat.

³ Ngasing, sa kaaduhan it Dios, ako ay gingtaw-an it karapatan nak maging Apostol, ag ako inglalaygayan kag bawat usa nak indi dapat nak ipagmarako kag inro sarili it yabaw pa sa tama. Kundi kinahangyan nak husto yang kag inro pagmuyat sa inro sarili, kumporme sa rako it pagtu-o nak ingta-o it Dios sa bawat usa. ⁴ Kumo tuyar sa yawas it tawo nak inggwa't maramong parti, kada usa ay inggwa't kanya-kanyang inghihimo. ⁵ Tuyar ra kita nak nagtutu-o kang Kristo. Aber maramo kita, kumo sa ato pagpakig-usa kang Kristo, kita ay nagpakig-usa ra sa usa'g-usa bilang ausang yawasey. Ag kada usa sa ato ay nagkakainggwa't kanya-kanyang obligasyon para sa kaanduan it tanan.

⁶ Ag kumo kada usa sa ato ay gingtaw-an it kanya-kanyang mga abilidad kumporme sa kaaduhan it Dios sa ato, kinahangyan nak agamiton nato kina para sa kaanduan it tanan. Halimbawa, kung parayan sa gahom it Dios ay Ida ikaw ingtaw-an it abilidad nak magbantala it mensahe halin sa Ida, kinahangyan nak ibantala kina kumporme sa rako it imo pagtu-o,

⁷ o kung kag imo abilidad ay pagserbisyo sa imo mga hali sa pagtu-o, magserbisyo ka,

o kung kag imo abilidad ay pagtudlo sa mga bisaya it Dios, magtudlo ka,

⁸ o kung kag imo abilidad ay pagpakusog sa pagtu-o it imo mga hali, pakusuga sinra.

Ag kung kag imo abilidad ay pagbulig, maging maatag ka.

Kung ikaw ra ay inggwa't responsibilidad nak magrumaya sa inra, maghugor ka sa pagrumaya.

Ag kung kag imo abilidad ay maging maluluy-on sa inra,

maging masinadyahon ka sa imo pagpakita it kaluoy sa inra.

Maging Mapinalanggaon

⁹ Maging sinsero kamo sa intro pagpalangga sa usa'g-usa. Labani kag kayainan ag magtinguha permi nak magpangabuhi it maado. ¹⁰ Maging mapinalangga kamo sa intro mga hali sa pagtu-o nak pay matuor nak magmanghor. Ag taw-e it importansya kag usa'g-usa matayan sa intro pagpahinunor sa usa'g-usa. ¹¹ Indi magtinamar, kundi maging mahugor habang perming inggwa it kasadya sa intro tagipusuon halin sa Ispirito Santo, ag magpursige sa intro pagserbisyo sa Gino-o. ¹² Maging masinadyahon kamo dahil inggwa kamo it ing-aasaan. Ag tis-an ninro kag tanang hirap nak intro dapat aaguman habang nagpupursige permi sa pagpangamuyo. ¹³ Perming maging hanra sa pagbulig sa mga sinakupan it Dios nak inggwa't kinahangyan. Ag dapat nak maging bukas permi kag intro mga panimayay sa mga matubtob sa intro.

¹⁴ Ag para sa inra nak nagpapahirap sa intro, ipangabay ninro sinra sa Dios nak pakamaaduhon gihapon sinra. Klaro! Aya ninro'g sumpapa, kundi pangamuyuan nak pakamaaduhon sinra. ¹⁵ Maging masadya kamo pag masadya sinra, ag magkasubo pag sinra ay nagkakasubo. ¹⁶ Kinahangyan ra nak pareho kag intro pagmuyat sa usa'g-usa. Aya giisipa nak pay susin-o ka, kundi maging hanra kamo permi nak makipaghalubilo sa mga mahirap.* Ag aya giisipa nak mas maayo kamo kisa sa iba.

¹⁷ Aya gibayusi it mayain kag tawo nak naghihimo it mayain sa intro, kundi magtinguha nak perming maado ag tama kag intro inghihimo sa pagmuyat it tanan. ¹⁸ Ag kung puyde, kumporme sa intro kakayahan, magtinguha ra kamo nak maado kag intro pagsinunranan sa tanan. ¹⁹ Ag mga pinalangga, inggisiling ray nako sa intro, indi kamo magbayos sa iba, kundi taw-e it lugar nak kag Dios it imaw it magparusa sa inra, kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

“Siling it Gino-o,

‘Ako kag inggwa it karapatan nak magparusa,

Ako it mabayos para sa inra.’”†

²⁰ Pero tumanon ninro kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, nak nagsisiling,

“Kung kag imo kaaway ay nagugutom, pakauna,
ag kung sida ay nauuhaw, painuma.

Dahil kung imaw kag imo ahimuon

ay rakong kahud-anan kag ida mababatyagan,

nak pay ingbubutangan nimo sida it baga sa ida uyo.”‡

²¹ Ag indi kamo magparaya sa kayainan, kundi pirdiha kag mayain it mga maadong buhat ninro.

13

Kag Pagpasakop sa mga Naggagahom

¹ Kada usang tawo ay dapat magpasakop sa mga pinuno it gobyerno, kumo waya't pinuno nak ingtaw-an it karapatan nak maggahom kung waya gituguti it Dios. Ag tanang inggwa't karapatan nak maggahom ay gingtalaga raha it Dios. ² Kada kag tawo nak nagkukontra sa mga

* **12:16** 12:16 Sa pag-isip it ibang mga maayam sa Bibliya kag ibang pagsalin it kali ay, “Indi magminataas-taason kundi maging hanra sa pagtrabaho bilang usang suguon.” † **12:19**

12:19 Deu. 32:35. ‡ **12:20** 12:20 Kab. 25:21-22.

pinuno ay nagkukontra sa mga gingtatalaga it Dios. Ag kag tawo nak naghihimo it kali ay talagang aparusahan it mga pinuno. ³ Kag tawong naghihimo it maado ay indi dapat mahadlok sa mga pinuno, kundi kag naghihimo it mayain. Ag kung kag imo gusto ay waya it dapat ikahadlok sa mga pinuno, ikaw ay dapat magpangabuhi it tadlong. Ag kung atumanon nimo kina, ikaw ay inra abaluran, ⁴ kumo kaling mga pinuno ay pay mga suguon it Dios para sa imo ikakaado.

Pero kung kag imo inghimo ay mayain, dapat nak mahadlok dahil inggwa talaga sinra it gahom nak magparusa aber ultimo, kumo sinra kag mga insugo it Dios nak Ida inggagamit pramas magparusa sa mga naghihimo it mayain. ⁵ Kada, kinahangyan nak magpasakop kita sa inra, buko yang dahil kita ay nahahadlok nak parusahan, kundi dahil ayam nato nak kali ay tama sa ato huna-huna.

⁶ Ag imaw ra kali kag rason kung asing kita ay dapat magbadar it buhis,* kumo kag mga pinuno nak nagbabaton it kali ay pay mga nagsiserbisyo sa Dios parayan sa inra adlaw-adlaw nak pagtuman it tuyar nak trabaho. ⁷ Ngani, tama yang nak badaran nato kag aber niong klasing badaran nak obligasyon nato, halimbawa, buhis nak dapat badaran, ag iba pang klasing mga badaran. Ag aya ra gilimti nak magkaingwa it kahadlok sa mga nagpapairay it pwersa it gobyerno. Ag magpakita ra it respeto sa mga dapat respituhon.

Kag Obligasyon nak Magpinalanggaan sa Usa'g-usa

⁸ Kung mautang, ay indi dapat nato pabunguyan kina. Kag obligasyon yang nak inding gador maubos it badar ay kag pagpinalanggaan sa usa'g-usa.† Kag tawo nak perming nagpapalangga sa iba ay nagtutuman nak gador sa Kasuguan it Dios. ⁹ Kumo kag mga Kasuguan ay nagsisiling nak, “Indi magpangawatan, indi magpangmatay, indi magpanakaw, ag indi maghingabot sa aber niong butang it imo isigkatawo,”‡ kinang tanan ay matutuman parayan sa usang kasuguan nak nagsisiling, “Palangga-a kag inro isigkatawo tuyar sa inro pagpalangga sa inro sarili.”§ ¹⁰ Dahil kung klaro kag inro pagpalangga sa inro isigkatawo, ay indi ninro sida ighumanan it mayain. Imaw kali kung paunong tumanon kag bug-os nak Kasuguan.

¹¹ Dapat ninrong tumanon kali, dahil ayam ninro nak kag ato kapanahunan ngasing ay mas mayungot sa adlaw kung saunong makukumpleto kag ato bug-os nak kaluwasan, magtuna tong adlaw nak kita ay unang nagtu-o. Ngani, orasey nak magbatiey kamo pramas magtutom sa inro pagtu-o. ¹² Matuor, kag kalibutan ay pay maruyom pa dahil sa sala, pero mayungotey kag aga. Kada dapat ninrong tungnaney kag paghimo it kayainan, ag magpangabuhi kung ni-o kag tama, kumo imaw kali kag pinaka-armas nato nak kag isip ay nahadaganey. ¹³ Kag ato pagpangabuhi ngasing ay dapat nak tadlong, nupay angay sa mga nasasakupaney it kahadagan it adlaw. Ag indiey kita magyakot sa mga malaw-ay nak pagkinasadya, pagyinango,

* **13:6** 13:6 Syempre, kag usang puyos it kaling pagbadar it buhis ay para gamiton it gobyerno pramas isweldo sa ida mga emplyado. † **13:8** 13:8 o “Indi dapat nak inggwa it nabibilin nak utang sa imo isigkatawo, puyra yang sa pagpalangga.” ‡ **13:9** 13:9a Exo. 20:13-15,17. § **13:9** 13:9b Lev. 19:18.

tanang klasing buko tama nak pag-ubay, malaw-ay nak paghiwas, pag-inaway ag paghili sa iba. ¹⁴ Kundi patuyare ninro kag Ginoong Hesu-Kristo sa inro maadong pamatasan, ag tungne kag inro pag-isip it mayain nak maraya sa inro sa paghimo it mayaing hanrom it yawas.

14

Indi Maghusgar ag Indi'g Maliiton kag Ato Hali

(1 Corinto 8:1-13; 10:23-33)

¹ Ngasing, kung inggwa it hali nak mayuda sa pagtu-o nak subrang rahan sa ida inghihimo bilang nagsusunor kang Kristo, ay batuna gihapon nak waya it plano nak makipagdiskusyon tungor raha. ² Halimbawa, inggwa it tawo nak nagpapati nak puyde nidang isuya kag aber niong klasing suya, ag inggwa ray it tawo nak mayuda kag pagtu-o nak kag ida ingsusuya ay mga utan yang. ³ Kag tawo nak nagkakaon it aber niong klasing suya ay indi dapat nak maliiton it tawo nak nagkakaon it utan yang. Imaw ra kag tawo nak waya nagkakaon it aber niong klasing suya ay indi dapat nak husgaran ra it katong tawo nak nagkakaon it tanang klasing suya, dahil sida ay gingbaton ra it Dios. ⁴ Ag sin-o ka nak maghusgar sa suguon it iba? Dahil kag ida amo yang it bahalang magsiling kung kag ida inghihimo ay tama o buko. Kada kag Gino-o yang talaga kag inggwa it gahom nak siguraduhon nak kag inghihimo it imo hali ay tama.

⁵ Imaw ra, inggwa it tawo nak nagsisiling nak kag usang adlaw ay mas di balor sa pagmuyat it Dios kisa sa iba pang mga adlaw. Ag inggwa ra it nagsisiling nak tanang adlaw ay pareho yang. Tungor diling mga butang, kitang tanan ay dapat nak kumbinsido it ato sariling isip kung ni-o kag tama nak himuon sa atubangan it Dios.

⁶ Halimbawa, inggwa it tawo nak nagpapati nak mas mahalaga kag usang adlaw para sa Gino-o, ag kali ay halin sa ida hanrom nak magta-o it kadayawan sa Ida. Ag inggwa ra it tawo nak sa ida pagpati ay waya sida nakakasala kung kaunon man nida kag tanang klasing suya, nak sida ay nagpapatuyar yang, kumo gingpapasalamatan nida kag Dios para sa ida ingkakaon. Ag tong tawo ray nak sa ida pagpati ay bawal nak kaunon kag ibang mga suya, dahil sa ida hanrom nak makata-o it kadayawan sa Gino-o, sida ra ay nagpapasalamat sa Dios para sa ida ingkakaon.

⁷ Kumo wayang gador it aber sin-o sa ato nak nabubuhi o namamatay para sa ida sarili yang. ⁸ Kung nabubuhi kita, ay nagpapangabuhin kita para sa Gino-o. Ag kung kita'y namamatay, namamatay ra kita para sa Gino-o. Kada ngani sa mabuhin o sa mamatay, kita'y para sa Gino-o.

⁹ Si Kristo ay namatay ag nabanhaw agor Sida kag akilay-on nak Gino-o it mga minatay ag mga buhi. ¹⁰ Kada ikaw nak nagkakaon it utan yang, asing inghuhusgaran nimo kag imo hali sa pagtu-o nak waya igkukumporme sa imo? Ag ikaw ra nak nagkakaon it aber niong klasing suya, asing ingmamaliit nimo kag imo hali nak waya igkukumporme sa imo? Dahil kitang tanan ay dapat nak mag-atubang sa Dios ag ahusgaran. ¹¹ Kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan kag ingsiling it Gino-o nak,

“Ako kag buhi nak Gino-o kag nagsisiling sa inro nak,
‘kag tanang katawuhan ay mayinuhor sa Ako atubangan.

Sinrang tanan ay makilaya ag masiling nak Ako kag Dios.' ”*

¹² Ngani, kada usa sa ato ay maatubang sa Dios pramas panabtan nato kag ato tanang nahimo.

Aya Gihimo it Aber Ni-o nak Ikakarapa it Imo Hali

(1 Corinto 6:12-20; 8:1-13)

¹³ Kada, indiey kita dapat nak maghusgar sa usa'g-usa, kundi magrahan kita nak indi kahimo it aber niong bagay nak ikakarapa it ato hali sa pagtu-o.† ¹⁴ Kumo sa ako pagpakig-usa sa Ginoong Hesus, ako ay kumbinsido nak waya it aber niong pagkaon nak buko malimpyo sa pagmuyat it Dios. Ugaling kung sa pagmuyat it usang tawo, kag usang pagkaon ay buko limpyo sa atubangan it Dios, kada ingbabawal nak kaunon, kina talaga ay buko malimpyo para sa ida kung ida kaunon gihapon.

¹⁵ Kumo kung nalibog kag imo hali dahil sa imo pagkaon it suya nak sa ida pagpati ay buko malimpyo ag bawal sa atubangan it Dios, ag padayon gihapon nimo nak ingkakaon, dahil hina waya nimo igpapakitaan kag imo pagpalangga sa ida. Kada dapat nak magrahan ka, nak indi masira kag pagtu-o it imo hali parayan yang sa imo kagustuhan nak kaunon kag usang suya. Dahil si Kristo ay waya namatay para sa imo yang, kundi para sa ida ra. ¹⁶ Aber ingmumuyatan nimo kag usang butang nak buko mayain sa atubangan it Dios, indi gihapon nimo'g himuon kung napapayain kag imo hali sa ida pagtu-o tungor dili. ¹⁷ Dahil kung kag Dios ay naghahari sa tawo, kag ida ingkakaon ag ing-iinom ay buko importante. Kag pinaka-importante ay kung kag ida pagpangabuhi ay maado, matimunong ag masadya nak ingtata-o it Ispirito Santo. ¹⁸ Kung kag pagpangabuhi it usang nagsusunor kang Kristo ay tuyar kali, sida ay maging kahalambut-an sa atubangan it Dios, pati sa atubangan it ida isigkatawo.

¹⁹ Kada, kumporme sa ato kakayahan, atinguhaon nato nak mag-ing maado kag ato pagsinunranan bilang maghali sa pagtu-o, ag pakusugon pati kag pagtu-o it usa'g-usa. ²⁰ Indi dapat natong siraon kag inghihimo it Dios sa kabuhi it ato hali dahil yang sa pagkaon, aber matuor nak waya it aber niong pagkaon nak buko malimpyo sa pagmuyat it Dios. Pero nakasala gihapon kita kung dahil sa usang pagkaon yang ay imaw it maging dahilan nak makasala kag ato hali. ²¹ Mas maado pang indiey kita magkaon it usang suya o mag-inom it usang klasing nakakayango, o maghimo it aber ni-o pang mga bagay nak imaw kag magiging dahilan nak kag ato hali ay makakasala.

²² Aber ni-o kag pagpati it kada usa sa ato tungor riling mga bagay, ay dapat nak kag ato inghihimo ay bunga it pagpati it kada usa sa atubangan it Dios, ag indi dapat nak piliton kag iba nak magkumporme. Abang buynas kag tawo nak waya gikukunsensyaha dahil sa ida mga disisyon kung ni-o kag tama ag buko para sa ida. ²³ Pero kag tawo nak nagruruha-ruhang kaunon kag usang suya ag nagkaon gihapon, kina ay sala para sa ida, kumo kag ida pagkaon ay buko basi sa ida pagpati kung ni-o kag tama. Dahil aber ni-o nak ato inghihimo nak buko basi sa ato pagpati nak tama, ay sala kina para sa ato kung ato tumanon gihapon.

* **14:11** 14:11 Isa. 45:23. † **14:13** 14:13 Basaha ra sa 1 Cor. 6:12-20; 8:1-13.

15

Kag Pagtapos sa Suyat

¹ Ngasing, kita nak matibay ag marayom kag pagkaintyendi tungor sa pagtu-o ay kinahangyan nak batunon kag mga kahinayan it mga hali nak mayuda kag pagtu-o. Ag buko yang kag intro sariling kagustuhan kag dapat tumanon. ² Kundi ato ra isaalang-alang kag hanrom it iba, basta kina ay para sa ikakaado ag ikakapakusog sa inra pagtu-o. ³ Kumo aber si Kristo ay waya gisusunor sa Ida sariling kagustuhan yang, kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor sa Ida, nak nagsiling,

“O Dios, pag Ikaw ay inglilibak, Ako kag nahahaprusan.”*

⁴ Aya gilimti nak tanang gingpasuyat it Dios it kato sa Sagradong Kasuyatan ay imaw it matudlo sa ato. Kumo parayan diling mga bisaya it Dios, kita ay nakakatiis it tanang hirap nak ato narayanan ag ingpapakusog kag ato buot, agor lalong masiguro nato nak kita ay maagom it maadong kamutangan nak ato ing-aasahan.

⁵ Ag kabay pang kag Dios nak inghalinan it tanang pagtitiis ag pagpapakusog it buot ay imaw it mata-o it pagkakausa it intro isip, kumporme sa gingpapakita ni Kristo sa Ida pagpangabuhi dili bilang tawo. ⁶ Patuyare Sida agor maging maado kag intro pagsinunranan ag magkausa kamo sa pagdayaw sa Dios, nak imaw kag Dios ag Tatay it ato Ginoong Hesu-Kristo.

⁷ Ngani, tuyar sa pagbaton ni Kristo sa intro ay dapat ra nak batunon ninro kag usa'g-usa pramas madayaw kag Dios. ⁸ Kumo gingsisiling nako sa intro nak si Kristo ay nagpaali bilang suguon para sa among mga lahi it Hudyo, pramas ipakita nak masasaligan kag Dios, ag apamatuuran nak atuparon nida kag Ida gingpromisa sa amo mga ginikanan. ⁹ Ag nagpaali ra si Kristo agor kamong mga buko Hudyo ra ay magdayaw sa Dios, dahil sa Ida rakong kaluoy sa intro. Kada ngani it kato gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan kag tungor kang Kristo,

“Kaibahan it mga buko Hudyo, ag sa tunga ninra,

Ako ay madayaw sa Imo,

Ako ay makanta bilang pagdayaw sa Imo ngayan.”†

¹⁰ Inggwa ra it nakasuyat nak,

“Kamo nak mga buko Hudyo,
magkinasadya kamo kaibahan
it mga katawuhan nak Ida pinili.”‡

¹¹ Ag usa pa kag Ida ingsiling ay,

“Kamong tanang buko Hudyo,
nak taga-ibang mga nasyon,
dayawon kag Gino-o, dayawon Sida.”§

¹² Ag inggwa ray it gingsiling si Propeta Isaias nak,

“Maabot kag adlaw kung sauno magkainggwa

it usang ianak

halin sa mga inanak ni Haring David,

* 15:3 15:3 Sal. 69:9. † 15:9 15:9 Sal. 18:49. ‡ 15:10 15:10 Deu. 32:43. § 15:11 15:11 Sal. 117:1.

nak anak ni Jese.*

Sida ay mayuaw pramas pamunuan
kag mga buko Hudyo,
ag Sida kag inra aasahan.”†

¹³ Ngasing, kabay pang kag Dios nak inghahalinalin it ato pag-asa, ay imaw it mata-o sa inro it rakong kasadya ag katimunungan alang-alang sa inro pagtu-o sa Ida, agor lalong masiguro ninro kag inro ing-aasahan, parayan sa gahom it Ispirito Santo.

KAG MINISTERYO NI APOSTOL PABLO SA MGA BUKO HUDYO

¹⁴ Ako mga hali sa pagtu-o, ako ay kumbinsido nak kag inro inghihimo ay maado. Ag naintyendihan ninro kag kamatuuran tungor sa Dios, kada puydey ninro nak laygayan kag usa'g-usa kung kinahangyan. ¹⁵ Pero aber tuyar, waya ako nahadlok nak parumruman kamo it pilang bagay dili sa ako pagsuyat. Kumo sa kaaduhan it Dios gingtaw-an Nida ako it pribilehiyo, ¹⁶ pramas magserbisyo kang Kristo Hesus parayan sa ako pagtudlo sa mga buko Hudyo. Bilang suguon Nida, ako ay pay saserdote nak nagtutudlo it Maadong Balita halin sa Dios, agor magkainggwa it mga buko Hudyo nak matu-o sa Ida. Ag imaw sinra kag pay ako inughalar sa Ida bilang kahalamut-an sa Ida atubangan, kumo sinra ay inggahin para sa Ida parayan sa Ispirito Santo.

¹⁷ Kada ngani, kumo ako ay nagpakig-usa kang Kristo Hesus, nasasadyahan ako sa inra bilang ako mga bunga sa ako pagserbisyo sa Dios. ¹⁸ Ag waya ako it ibang masisiling kundi kaling tanan ay parayan kang Kristo yang sa Ida paggamit it ako ingbisaya ag inghimo, agor maramong mga buko Hudyo kag masunor sa Ida. ¹⁹ Parayan ra sa gahom it Ispirito it Dios ag sa maramong katitingayang milagro ag tanra, ay gingpamatuor it Dios nak kag ako ingbabantala ay kamatuuran. Kada nagpanglibutan ako, tuna sa Herusalem hastang ruto pa sa Ilirico, ag hastang maabot nako kag maramong banwa sa ako pagpalapnag it Maadong Balita tungor kang Kristo. ²⁰ Kali ay dahil permi akong inggwa it hanrom nak magbantala it Maadong Balita sa mga lugar kung hariin waya pa it nakakarungog it tungor kang Kristo. Kumo waya ako it gustong magrugang yang sa kaayaman nak ingtudloey it iba. ²¹ Kali kag ako ingtutuman bilang katuparan it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling,

“Para sa mga waya pa nakakabalita tungor sa Ida,
Sida'y inra makikilaya,
ag para sa mga waya pa nakakarungog tungor sa Ida,
Sida'y inra maintyendihan.”‡

Kag Plano ni Apostol Pablo nak Magpanha sa Roma

²² Ngani, kaling ako pagpanglibutan para magtudlo kag rason kung asing rugayey akong waya nakakapanha sa inro. ²³ Pero ngasing, taposey kag ako obligasyon diling mga lugar. Ag sa suyor it pilang tuig nagkakainggwa ako it hanrom nak panhaan kamo. ²⁴ Kada kag

* **15:12** 15:12a Para diling si Jese, ay sida kag tatay ni Haring David. (Basaha ra sa 1 Sam. 16:11-13.) Para kang Maria nak nag-anak kang Hesus, ay Sida kag usang inanak ni Haring David. Kada si Hesus kag imaw it ingpapatunguran it kali nak mahalinal sa mga inanak ni Jese, ag kali ay natupar it katong Sida ay naging tawo. † **15:12** 15:12b Isa. 11:1,10. ‡ **15:21** 15:21 Isa. 52:15.

ako plano ngasing ay, pag magpagto ako sa Espanya, kabay pang makarayan ako sa inro. Ag pagkatapos nak mapakigkita ako sa inro sa malip-ot nak panahon ay maaring mabuligan ninro ako nak makapadayon sa ako biyahe pa-Espanya.

²⁵ Pero ngasing ako ay mauna't pagto sa Herusalem dahil inggwa pa ako it dapat ray-on sa mga sinakupan it Dios ruto. ²⁶ Kali ay dahil kag ato mga hali sa probinsya it Macedonya ag Acaya ay nagkausa nak magparaya it bulig sa mga pobring sinakupan it Dios sa Herusalem. ²⁷ Ag sinra mismo kag nag-isip nak magbulig sa inra. Pero tama yang kina dahil inggwa sinra it utang nak buot sa inra, kumo parayan sa mga lahi it Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo ay nagbaton sinra it ispirituhanong pagpakamaado. Kada angay yang talaga nak sinra ray, bilang mga buko Hudyo, kag magparaya it bulig sa mga lahi it Hudyo. ²⁸ Kada pagkatapos nak maihator nako kaling tanang bulig nak ingta-o para sa inra, ako ay maginan pa-Espanya ag marayan ako sa inro. ²⁹ Ag ayam nako nak pag-abot nako raha, maagom kita it abundang pagpakamaado halin kang Kristo.

³⁰ Ag ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, parayan sa pagbulig it ato Ginoong Hesu-Kristo ag sa pagpalanggang ingtata-o it Ispirito it Dios, ingpapangabay nako nak magpursige kita, kaibahaney ako raha sa pagpangamuyo sa Dios, nak buligan Nida ako. ³¹ Kabay pang ipangamuyo ra ninro nak indi ako ig-un-on it mga taga-Herusalem ag ibang parti it probinsya it Hudeya[§] nak waya igtutu-o sa Maadong Balita. Pangamuyuan ra ninro nak kaling ako ihator nak bulig ruto ay abatunon it mga sinakupan it Dios nak inggwa it kasadya. ³² Ag usa pang ako ingpapangabay, kung but-on it Dios, ay kabay pang magkainggwa ako it kasadya ag makusog kag buot sa ako pagpakigkita sa inro. ³³ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag Dios nak nagtata-o it katimunungan. Kabay pa.

16

KAG MGA HULING PAGPANGAMUSTA

¹ Ngasing inggwa ako it gustong ipakilaya sa inro rili sa ako pagsuyat. Kabade sida, ag hali nato sa pagtu-o. Sida si Pebe nak manugbulig sa mga pinuno it mga nagtutu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios sa Pwerta it Cencreya.* ² Kag ako hanrom pag-abot nida raha sa inro, ay kabay pang maado kag inro pagbaton sa ida bilang suguon it Gino-o, dahil kina ay angay yang para sa mga sinakupan it Dios. Ag bulige ra sida kung inggwa sida it kinahangyan dahil sida ra kag nagbulig sa maramo, kaumirey ako.

³ Ag ngasing ikamusta ra ninro ako sa mag-asawang Priscila ag Aquila nak naging kaibahan nako sa pagserbisyo kang Kristo Hesus. ⁴ Indi nak gador nako malimtan katong ingtaya ninra

---

§ **15:31** 15:31 Kag syudad it Herusalem kung hariin si Apostol Pablo ay mapagto ay sa sakop it probinsya it Hudeya. Ag matuor nak para sa karamuong lahi it Hudyo, sa inra pagmuyat kag ingtutudlo ni Apostol Pablo ay binakak yang ag kag inra paglaban sa ida ay grabe. Ag puat ninrang inghihingabot nak matyon sida. (Basaha ra sa Bin. 13:50; 14:19; 17:5,13; 18:6,12; 20:3; 21:27-32.) * **16:1** 16:1 Sa pag-isip it ibang mga maayam sa Bibliya, ay siguro kaling si Pebe kag imaw it nagpagto sa Roma ag nagraya it kaling suyat ni Apostol Pablo sa mga nagtutu-o kang Kristo ruto sa Cencreya.

kag inra kabuhi alang-alang sa ako. Ag buko yang ako it nagpapasalamat, kundi tanang nagtutu-o kang Kristo sa mga lugar it buko Hudyo.

⁵ Ag ikamusta ra ninro ako sa tanang nagtutu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa inra bayay.

Pati ikamusta ra ninro ako sa ako pinalanggang amigo nak si Epeneto, nak imaw kag unang nagtu-o kang Kristo ruto sa probinsya it Asya.

⁶ Imaw ra kang Maria nak nagpangabudlay raha para sa inro, ⁷ ag sa mag-asawang Andronico ag Junia, nak ako kasimanwang napriso it kato kaibahan nako. Sinra ay nakilaya bilang mga apostoles ag naunang nagtu-o kang Kristo kisa sa ako.

⁸ Ikamusta ra ninro ako sa ako pinalanggang hali sa Gino-o nak si Ampliato.

⁹ Imaw ra kang Urbano nak tuyar sa amo, ay nagsiserbisyo ra sa ministryo para kang Kristo, pati kang Estakis nak ako pinalanggang amigo, ¹⁰ ag kang Apeles nak ingkikilayang nagraogey sa maramong pagpurba sa ida pagtu-o kang Kristo, ag kang Aristobulo kaibahan kag ida panimayay.

¹¹ Ikamusta ra ninro ako kang Herodion nak ako kalahing Hudyo, ag imaw ra hagto sa panimayay ni Narciso nak ato hali sa pagtu-o, ¹² sa magmanghor nak sina Trifena ag Trifosa nak kaibahan nako sa pagserbisyo sa Gino-o, ag sa ako pinalanggang Persida nak usa pang kabade nak nagpangabudlay ra sa pagserbisyo sa Gino-o, ¹³ pati kang Rufo nak pinili it Gino-o nak magserbisyo sa Ida, kaibahan it ida nanay nak ako ingmumuyatan ra nak pay ako sariling nanay.

¹⁴ Ikamusta ra ninro ako kana Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ag iba pang mga kaibahang hali sa pagtu-o, ¹⁵ pati kana Pilologo, Julia, Nereo ag ida haling kabade, pati si Olimpas, kaibahan kag inra mga kaibahang sinakupan it Dios raha.

¹⁶ Ag kamustaha ra ninro kag usa'g-usa sa mapinalanggaon ag sa balaan nak parayan.† Ag kamo ay ingpapangamusta ra it mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa pagdayaw sa Ida sa tanang mga lugar.

¹⁷ Ag ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, inglalaygayan nako kamo nak mag-andam sa mga gustong magsira sa inro pagkakausa parayan sa inra pagkuntra sa tamang tudlo nak inro nabaton. Ag iwasi sinra, ¹⁸ kumo kag mga tuyar nak tawo, buko si Kristo nak ato Gino-o kag inra gingsiserbisyan kundi kag inra sariling hanrom yang. Parayan sa inra matam-is nak mga bisaya ag pabula-bula, ay pay inra yang ingluluko kag kaisipan it mga marali mapapati. ¹⁹ Matuor ngani nak nabalita kag tanan it inro pagsunor kang Kristo, kada nasasadyahan nak gador ako. Ugaling gusto pa nako nak mas lalo pa kamong maging maayam pramas kag inro ahimuon ay maado, ag indiey maghimo it kayainan.

²⁰ Ag ngasing, kabay pang indiey marugay, kag Dios nak nagtata-o it katimunungan ay apirdihoney si Satanas, nak pay sida ay inro

† **16:16** 16:16 o "Magkamustahan kamong tanang mga maghali parayan sa pagta-o sa usa'g-usa it balaan nak haro."

ingdadamaan. Ag kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan nak halin sa ato Ginoong Hesus.

²¹ Ingkakamusta ra kamo it ako kaibahan sa ministryo nak si Timoteo. Imaw ra sina Lucio, Jason ag Sosipatro nak ako mga kalahing Hudyo.

²² Ako, nak si Tercio, nak imaw kag gingpapasuyat it kali ni Apostol Pablo, ay ako ra kamo ingkakamusta sa ngayan it Gino-o.

²³ Si Gayo ra ay nagpapangamusta sa inro. Sida kag tag-iya it bayay nak ako ingdadayunan ag dili ra nagtitipon kag mga nagtutu-o sa pagdayaw sa Dios. Si Erasto nak tresurero it banwa ag kag ato hali sa pagtu-o nak si Cuarto ay nagpapangamusta ra sa inro.

²⁴ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan ni Hesu-Kristo nak ato Gino-o. Kabay pa. †

Kag Pagdayaw ni Apostol Pablo sa Dios

²⁵ Dayawon kag Dios nak inggwa it gahom nak patibayon kag inro pagtu-o, kumporme sa Maadong Balita nak ako ingtudlo sa inro tungor kang Hesu-Kristo. Ag kaling Maadong Balita kag kamatuuran tungor sa Ida, nak it kato ay waya gipahadagan it Dios sa tawo. ²⁶ Pero ngasing, kali ay gingpahadagey Nida sa ato halin sa gingsuyat it mga propeta. Ag kag Dios nak waya it pagtuna ag waya it katapusan, Sida kag imaw it nagsugo nak ibantala kaling Maadong Balita sa tanang nasyon agor sinra ay magtu-o ag magsunor kang Hesu-Kristo. § ²⁷ Ngani, dayawon nato kag Dios nak imaw kag inghalinan it tanang kaayam, parayan sa pagbulig ni Hesu-Kristo hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

---

† **16:24** 16:24 Kaling bersikulo ay waya sa karamuang kupya it kaling libro sa bisayang Griyego. § **16:26** 16:26 Kumporme sa pagkaintyendi it ibang mga maayam sa Bibliya, kag ingpapatunguran ni Apostol Pablo dili ay kag plano it Dios nak umiron sa Ida mga katawuhan kag mga buko Hudyo halin sa tanang nasyon nak Ida ataw-an it kaluwasan, ag buko yang mga lahi it Hudyo.

1 CORINTO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PRIMERONG SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-CORINTO

Kag suyat nak kali ay imaw kag primero sa ruhang suyat sa Bibliya nak ingsuyat ni Apostol Pablo sa mga nagtutu-o kang Kristo sa syudad it Corinto. Kaling suyat ay ingsuyat mga 25 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Kristo. (Kaling tuig ay ingbibilang nak 55 A.D.)

Corinto kag kapitolyo it probinsya it Acaya sa Gresya ag rili ra kag pantalan. Kaling syudad ay mayaman ag maramong tawo kag nag-iistar ag nagrarayan rili halin sa iba't-ibang lahi ag relihiyon. Nabantog ra kali dahil sa maramong naghihimo it kayainan ag imoralidad. (Basaha sa Bin. 18.)

Sa Mga Binuhatan 18:1-16 mababasa nato kag tungor sa unang pagbisita ni Pablo sa Corinto. Nagtiner sida ruto sa sakop it 1 ½ tuig sa pagtudlo it Maadong Balita tungor kang Hesus. Tatlong tuig pagkahalin nida sa Corinto, nabaton nida kag suyat halin sa mga nagtutu-o ruto. (1 Cor. 7:1.) Parayan dili nasaduran nida nak inggwa ruto it mga nagsusuay-suayan ag ibang mga problema.

Kada nagsuyat sida sa inra pramas laygayan tungor sa kayainan nak inghihimo it inra mga myembro, lalong-laloey kag pagpangawatan it usa. Ingsabat ra nida kag inra mga pangutana tungor sa pag-asawa ag kag pagkaon nak inghalar sa mga dios-diosan. Inggwa ra sida it ingsiling sa inra tungor sa inra tamang paghiwas pag magtipon sinra sa pagdayaw, tungor sa mga ispirituhanong abilidad nak ingtata-o it Ispirito Santo ag tungor ra sa pagbanhaw it mga minatay.

KAG SUYOR IT 1 CORINTO

Kag Pagtuna it Suyat ag Pagpasalamat ni Apostol Pablo 1:1-9

Kag Pagsuay-suayan it mga Nagtutu-o 1:10—4:21

Kag Imoralidad ag Pag-akusar it Maghali sa mga Nagtutu-o 5:1—6:20

Kag Nahanungor sa Pag-asawa ag sa Waya it Asawa 7:1-40

Kag Nahanungor sa mga Inughalar sa mga Dios-diosan 8:1—11:1

Kag Nahanungor sa Tamang Paghiwas Pag Magdayaw sa Dios 11:2—14:40

Kag Pagkabanhaw ni Hesus ag kag Pagbanhaw sa mga Minatay 15:1-58

Kag Katapusan it Suyat 16:1-24

Kag Primerong Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-CORINTO

KAG PAGTUNA IT SUYAT AG PAGPASALAMAT NI APOSTOL PABLO

Kag Pagpangamusta

¹⁻³ Mga pinalangga nakong kahalihan sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa syudad it Corinto,

kamong mga inggahin para sa Dios dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus, kamo nak mga tinawag it Dios nak maging sinakupan Nida, kaibahan it tanang hali nato sa pagtu-o nak nag-aayaba sa ato

Ginoong Hesu-Kristo sa bawat lugar. Sida kag inra Gino-o ag imaw ra kag ato.

Ako si Pablo kag nagsusuyat it kali. Ako kag ingtawag bilang Apostol ni Kristo Hesus kumporme sa kabubut-on it Dios, kaibahan ni Sostenes nak ato hali sa pagtu-o.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag sa Ginoong Hesu-Kristo.

Kag Pagpasalamat ni Apostol Pablo

⁴ Ako ay perming nagpapasalamat sa Dios dahil sa kaaduhan nak Ida ingpakita sa inro dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus. ⁵ Kumo sa bawat butang, kamo ay ingpakamaado Nida parayan sa pagta-o sa inro it tanang pang-intyendi tungor sa kamatuuran, ag abilidad nak magbisaya ra sa inro mga kaibahan it tungor rili dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo. ⁶ Ngani, kag amo pamatuor sa inro tungor kang Kristo ay inro ra ingpamatuuraney nak klaro. ⁷ Kada waya kamo it kakuyangan sa aber niong ispirituhanong abilidad nak ingtata-o it Dios habang ingpapaabot ninro kag pagpakita liwat it ato Ginoong Hesu-Kristo sa Ida pagbalik. ⁸ Sida ra kag mapakusog sa inro pagtu-o hastang sa katapusan, pramas waya it masisiling laban sa inro sa adlaw kung sauno mabalik kag ato Ginoong Hesu-Kristo. ⁹ Dahil matutom nak gador kag Dios nak nagtawag sa inro pramas magpakig-usa sa Ida Anak nak si Hesu-Kristo nak ato Gino-o.

KAG PAGSUAY-SUAYAN IT MGA NAGTUTU-O

¹⁰ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, sa pangayan it ato Ginoong Hesu-Kristo inglalaygayan nako kamo nak magkausa bilang maghali ag indi kamo magkampi-kampihan, kundi magkausa kamo sa inro ing-iisip ag inghahanrom. ¹¹ Kada ako mga hali, tuyar kag ako inglalaygay sa inro dahil ingbalita sa ako it iba nak halin sa pamilya ni Cloe, nak inggwa kuno hina sa inro it mga nagsusuay-suayan. ¹² Kag ako baga gustong bisayahon ay iba't-iba kag ingsisiling it mga grupo raha sa inro. Dahil inggwa kuno it nasiling nak, "Si Pablo kag ato ingsusunor," kag iba ray ra ay nagsisiling, "Si Apolos kag ato ingsusunor." Habang inggwa ray it iba nak nagsisiling, "Si Pedro* kag ato ingsusunor," ag kag iba ray ra ay nagsisiling, "Si Kristo kag ato ingsusunor."

¹³ Asi, napaparti baga si Kristo? Ako baga nak si Pablo kag nalansang sa krus para sa inro? O nagpakig-usay baga kamo sa ako tong kamo ay ingbawtismuhan? ¹⁴ Ay salamat yang talaga sa Dios nak puyra kang Crispo ag Gayo, ay wayaey it aber usa sa inro nak ako ingbawtismuhan. ¹⁵ Kada ngani waya it makakasiling nak ako kag dapat sunrom, kumo ako kag nagbawtismo sa ida. ¹⁶ Ay oho yaki! Narumruman nako nak ingbawtismuhan ra nako kag panimayay ni Estefanas. Pero puyra sa inra, kumporme sa ako pagrumrom, ay wayaey ako it ingbawtismuhan pa. ¹⁷ Dahil waya ako giparay-an ni Kristo para magbawtismo, kundi magwali it Maadong Balita. Ag habang ingtutuman nako kina ay waya ako gigagamit it puro matam-is nak pamisaya nak nagpapakita yang it ako sariling kaayaman, sabaling pag ako ahimuon kag tuyar it kina ay kag ako matam-is nak pamisaya kag inra ataw-an it balor, ag imaw

* **1:12** 1:12 Si Pedro ay ingtatawag rang Sepas sa bisayang Hebreo ag imaw kag tawag sa ida dili sa suyat. Pero Pedro kag pangayan nak inggagamit sa pagsalin sa bug-os nak suyat imbes nak Sepas.

kag maging dahilan nak mawagit kag gahom it Dios nak maghiwas sa inra pramas magtu-o sinra sa kamatayon ni Kristo sa krus.

Si Kristo Yang kag Nagpapakita it Gahom ag Kaayam it Dios

¹⁸ Dahil kag mensahe it kaluwasan parayan sa kamatayon ni Kristo sa krus ay kamangmangan yang sa pagmuyat it mga tawo nak kag apagtuan ay waya't iba kundi kaparusahan nak waya't katapusan. Pero para sa ato nak ingluluwas it Dios, ayamey nato nak pag kaling Maadong Balita ay ingwawali, kali ay nagpapakita nak kag gahom it Dios ay inggwa't sarang nak luwason kag tawo. ¹⁹ Kumo kag ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan ay, "Asiraon Nako kag kaayam it mga maayam

ag ipakita Nako nak waya't puyos kag pang-intyendi it mga nakaaray."[†]

²⁰ Ay kung tuyar, ni-o ara kag ato masisiling tungor sa maayam nak tawo, sa manunudlo it Kasuguan ni Moises[‡] ag sa maayam ra makipagdibate dili sa ngasing nak panahon? Bagoy ingpakitaey it Dios nak kag kaayam it mga tawo sa kalibutan ay kamangmangan para sa Ida? ²¹ Kumo sa kaayam it Dios, imposible nak kag mga tawo ay makilaya sa Ida parayan yang sa inra sariling kalibutanhong kaayam.

Kundi ingbuotey it Dios nak maluluwas kag tawo nak magtu-o kang Kristo parayan sa pagbantala it Ida inghuman, nak sa pagmuyat it mga kalibutanhong tawo, kali ay kamangmangan. ²² Dahil kag inghahagar it mga lahi it Hudyo pramas magpati sinra ay mga milagro. Ag kag inghahanap ray it mga buko Hudyo[§] ay kag mataas nak kaayaman it tawo. ²³ Ugaling kag ato yang ingbabantala ay si Kristo nak inglansang sa krus. Ag kali ay ingmamayain it mga lahi it Hudyo, ag kamangmangan yang sa pagmuyat it mga buko Hudyo. ²⁴ Pero para sa ato nak mga tinawag it Dios pramas maging Ida mga anak, maging mga lahi man it Hudyo o buko, ayamey nato nak si Kristo yang kag nagpapakita it gahom ag kaayam it Dios. ²⁵ Dahil kag ingsisiling it tawo nak kamangmangan it Dios ay mas yabaw pang kaayaman kisa sa tanang kaayaman it tawo. Ag kag ingsisiling ra it tawo nak kayudahan it Dios ay mas yabaw pang kusog kisa sa tanang kusog it tawo.

²⁶ Ako mga hali sa pagtu-o, rumruma ninro kag inro kamutangan tong ingtawag kamo it Dios nak magtu-o sa Ida. Apila yang sa inro kag di mataas nak pinag-arayan ag asa mataas nak pwesto, ag imaw ra kag mga dungganon, ²⁷ kumo gingpili it Dios kag mga waya't ayam kuno sa pagmuyat it tawo, pramas mapahud-an kag mga maayam. Ag ingpili Nida kag mga tawo nak buko masyarong importante sa pagmuyat it tawo, pramas mapahud-an kag mga importante.

²⁸ Ingpili ra Nida kag mga kubos ag mga ing-iihig it tawo, ag mga ingmumuyatan ninra nak buko mahalaga, pramas ipakita Nida nak kag mahalaga sa tawo dili sa kalibutan ay buko mahalaga sa Ida. ²⁹ Tuyar kali kag ginghimo it Dios agor waya it aber usa nak puyding magmarako sa Ida atubangan. ³⁰ Dahil ngani Diosey kag naghimo sa ato nak magpakig-usa kang Kristo Hesus nak imaw kag parayan kung pauno maintyendihan nato kag kaayam it Dios. Ag parayan sa Ida, kita ra ay inghimong matarong sa pagmuyat it Dios, ingtubos ag inggahin

[†] **1:19** 1:19 Basaha ra sa Isa. 29:14. [‡] **1:20** 1:20 o "Eskriba" nak halin sa bisayang Inglis nak "Scribe." [§] **1:22** 1:22 o "mga Hentil" nak halin sa bisayang Inglis nak "Gentile."

para sa Ida. ³¹ Kada kumporme sa ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, “Kung inggwa it tawo nak gustong magmarako, kag ida yang dapat ipagmarako ay kag inghimo it Gino-o.”*

2

Kag Mensahe ni Apostol Pablo Tungor kang Kristo

¹ Ako mga hali sa pagtu-o, it katong nagpanha ako sa inro pramas magbantala it kamatuuran nak ingpaayam it Dios sa ako tungor kang Kristo, waya ako'g tudlo parayan sa mga mataas nak pamisaya o parayan sa mga marayom ag mahirap intyendihon nak mga kaayaman. ² Kumo kag ako plano nak itudlo ay waya't iba kundi kag tungor kang Hesu-Kristo, lalong laloey kag tungor sa Ida pagkamatay sa krus.

³ Habang nagdadayon ako sa inro, ako ay mayuda, ingyayawhakan ag nagpapanguyog, sabaling indi nako kayang tumanon kag responsibilidad nak ingtugyan it Dios sa ako. ⁴ Ag kag ako pagbisaya ag pagtudlo ay buko parayan sa pamisaya yang nak nagpapakita it ako sariling kaayam pramas ingganyuhon kamo, kundi ingpapakita kali kag rakong gahom it Ispirito it Dios. ⁵ Tuyar kag ako pagwali pramas kag inro pagtu-o ay indi'g basi sa kaayaman it tawo, kundi sa gahom it Dios.

Kag Matuor nak Kaayam it Dios

⁶ Pero kag kaayam nak ato ingtutudlo sa mga inggwa't pagtu-o nak matibay, ay buko tuyar sa kalibutanhong kaayam it tawo, o aber tuyar sa kaayam it mga naggagahom dili sa kalibutan nak mawawagit yang. ⁷ Kundi kaling kaayam nak ato ingtutudlo ay imaw kali kag plano it Dios nak Ida ingbuot bag-o pa ingtuga kag kalibutan, nak umiron kita sa Ida kahimayaan. Pero datey waya pa Nida kali gipahadagan sa tawo. ⁸ Kaling plano it Dios ay waya nak gador naintyendihe it aber usang naggahom sa duta it kato. Dahil kung naayamaney tan-a ninra kina, ay dey wayaey ninra gilansangan sa krus kag Gino-o nak Mahimayaon. ⁹ Ugaling kumporme sa gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, “Waya it tawo nak nakakita

o nakarungog

o nakaisip it mga butang

nak ing-amaney it Dios para sa mga

nagpapalangga sa Ida.”*

¹⁰ Pero kita kag Ida mga ingpahadaganey it kali parayan sa Ida Ispirito, kumo kag Ispirito it Dios kag nag-uusisa sa tanan, aber kag pinaka-marayom nak isip it Dios. ¹¹ Dahil si-o ara kag nakakaayam it isip it tawo, kundi kag ida mismong ispirito. Imaw ra kag tungor sa Dios. Waya it nakakaayam it isip it Dios, kundi kag Ida ra Ispirito mismo. ¹² Pero kita nak nagtutu-o ay buko tuyar kag ato isip sa pag-isip it tawo nak waya nagtutu-o sa Dios, kundi kag ato kaisipan ay ingtutuytuyan it Ispirito nak halin sa Dios, pramas maintyendihan nato kag tanang ingta-o sa ato it Dios, dahil imaw kag Ida gusto.

¹³ Ag dahil dili, kag amo ingtutudlo ay kinang ingtutudlo sa amo it Ispirito it Dios, ag buko kag ingtutudlo it mga maayam nak tawo. Ag

* 1:31 1:31 Basaha ra sa Jer. 9:24. * 2:9 2:9 Basaha ra sa Isa. 64:4.

kag Ispirito it Dios ay imaw kag nagpapahadag it mga ispirituhanong butang sa mga tawo nak hina sa inra kag Ida Ispirito. ¹⁴ Pero kag tawo nak waya sa ida kag Ispirito it Dios ay waya gibabaton it ingtutudlo it Ida Ispirito, kumo kali ay kamangmangan yang sa ida. Ag indi ra nida kali maintyendihan, kumo kali ay ida yang maintyendihan parayan sa bulig it Ispirito it Dios. ¹⁵ Ngasing kag tawo yang nak ingtitiniran it Ispirito it Dios kag inggwa it kakayahan nak maintyendihan kag gustong bisayahon it tanang ingsisiling it Ispirito it Dios sa ida. Pero indi sida maintyendihan it ibang tawo nak waya gititinire it Ispirito it Dios, ¹⁶ kumo it kato ingpasuyat it Dios kag,

“Waya it nakakaayam it isip it Gino-o!

Ag waya ra it tawo nak puyding maglaygay sa Ida!”†

Pero kita nak nagtutu-o ay ingtaw-an it kaisipan ni Kristo.‡

3

Si Apostol Pablo ag si Apolos ay Parehong mga Suguon ni Kristo

¹ Ako mga hali sa pagtu-o, it katong ako ay raha nak nagtutudlo sa inro, indi nako puyding isipon nak kamo ay mga tawo nak inggway it marayom nak pagkaintyendi tungor sa pagtuytoy it Ispirito it Dios, kundi mga tawo nak natutuman gihapon kag mga hanrom it inro yawas. Aber marugayey kag inro pagpakig-usa kang Kristo, kag inro paghiwas ay tuyar yang gihapon sa mga indi pa makaintyendi it maado sa mga panudlo tungor kang Kristo. ² Kada kag ako pagtudlo sa inro ay pay tuyar yang gihapon sa gatas, dahil waya pa kamo it kakayahan nak intyendihon kag mas marayom nak pagtudlo nak puyding ikumpara sa matugas nak pagkaon. Ag aber ngasing, indi pa gihapon ninro kayang intyendihon kali, ³ kumo kag mga hanrom gihapon it inro yawas kag inro ingsusunor. Tuyar kag ako ingsisiling, dahil inggwa pa raha sa inro it mga mainggiton ag mga nag-aaway-away. Ag kung imaw kag inro inghuhuman, ay dey kina ay nagpapakita yang nak kamo ay nagpapatuyar gihapon sa mga kalibutanhong tawo.

⁴ Kumo kung inggwa it masiling, “Ako ay nagsusunor sa pagtudlo ni Apostol Pablo,” ag kag iba ay masiling rang, “Indi ako! Ako ay nagsusunor sa pagtudlo ni Apolos,” ay dey indi kamo magsiling nak kag inro paghiwas ay pareho yang sa mga waya nagtutu-o kang Kristo?

⁵ Ay isipa ninro kag tungor rili. Si-o si Apolos? Ag Si-o ra si Pablo? Di бага kami ay pareho yang nak mga suguon it Dios nak Ida inggamit pramas ray-on kamo sa pagtu-o? Ag bawat usa sa amo ay nagtuman yang it aber niong responsibilidad nak ingtugyan Nida sa amo. ⁶ Halimbawa, tuyar sa tanom, ako kag nagtanom ag si Apolos kag nagbunyang, pero kag Dios kag nagparako it kina. ⁷ Kada ngani kag nagtanom ag kag nagbunyang ay buko importante, kundi kag nagparako sa tanom, nak imaw kag Dios. ⁸ Dahil kag nagtanom ag kag nagbunyang ay inggwa't parehong hanrom sa inra pagpangabudlay. Kada kag bawat usa sa amo ay makakabaton it tamang kabadaran para sa amo inghimo, ⁹ kumo kami ni Apolos nak nagtutudlo sa inro ay mga

† 2:16 2:16a Basaha ra sa Isa. 40:13. ‡ 2:16 2:16b Waya it pagkakaiba kag isip it Gino-o ag kag isip ni Kristo kumo parehong Dios sinrang ruha.

kaibahan it Dios sa Ida inghihimo. Ag kamong mga ingtutudluan ay tuyar sa tanuman it Dios o sa bayay nak Ida ingpapatugrok.

¹⁰ Sa kaaduhan it Dios, ako, bilang usang manunudlo it Ida mga bisaya ay ingtaw-an it abilidad nak pay maayong manugpatugrok it bayay bilang manugbutang it pundasyon. Ag kag iba kag nagpapadayon it pagtugrok raha. Pero kada usa nak nagtutugrok rahang pundasyon ay dapat magrahan pramas maging polido kag ida inghihimo. ¹¹ Kumo waya it ibang pundasyon nak puyding ibutang, kundi kinang ingbutangey nak waya't iba kundi si Hesu-Kristo.

¹² Pero puyde nak iba't-ibang materyales kag agamiton sa pagtugrok sa ibabaw it kaling pundasyon. Halimbawa, inggwa it tawo nak magamit it tuyar sa buyawan, pilak ag mga mamahayong bato. Ag inggwa ra it tawo nak magamit it tuyar sa kahoy, kugon ag ragami. ¹³ Pero sa adlaw it paghusgar it Gino-o sa tanang tawo, makikita nak gador kung niong klase it materyales kag inggamit sa pagtugrok it bawat usa, dahil makikita kag mabibilin pag aparayanon sa kayado. Ngani, kag inghimo it bawat usa ay atestington parayan sa kayado. ¹⁴ Ag kung kag ingtugrok it usang tawo rahang pundasyon ay waya nasunog, ay dey mababaton nida kag premyo. ¹⁵ Pero kung kag ingtugrok it usa ay nasunog, mababatyagan nida kag marakong kalugihan. Ugaling sida gihapon ay maluluwas, aber sida ay pay tuyar sa tawong isot yangeay waya nakatakas sa bayay nak nasusunog.

¹⁶ Ngani, buko baga ninro ayam nak kamong tanan ay ingpisan nak magiging tuyar sa usang templo kung hariin nagtitiner kag Dios, dahil kag Ida Ispirito kag nagtitiner raha sa inro? ¹⁷ Ag kung inggwa it tawo nak nagsisira riling templo it Dios, ay dey aparusahan ra sida it Dios, kumo kag templo it Dios ay inggahin para sa Ida ag kamo talaga kinang ingsisiling nak Ida templo.

¹⁸ Aya gilukuha kag inro sarili. Halimbawa, kung inggwa kamo it hali sa pagtu-o nak sa ida sariling pagmuyat, sida ay maayam kumporme sa kaayaman it kalibutan, ay dey mas maado kung atalikuran nida kinang ida kaayaman pramas aaguman kag matuor nak kaayaman halin sa Dios. ¹⁹ Dahil kung ni-o kag ingsisiling nak kaayaman sa pagmuyat it kalibutan, kali ay kamangmangan yang sa pagmuyat it Dios. Dahil kag ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan ay,

“Kag inggagamit it Dios pramas pirdihon kag mga maayam ay kag inra ra sariling katusuhan.”*

²⁰ Ag inggwa ra Sida it ingpasuyat nak,

“Ayam it Gino-o nak waya't puyos kag ing-iisip it mga maayam.”†

²¹ Kada, aya igpamarakuan kag usang tawo, dahil kag tanan ay hina para sa kaanduan ninro. ²² Aber ako, si Apolos o si Pedro ay ingsugo para sa inro kaanduan. Ag aber kag kalibutan, kag inro kabuhi ag kamatayon, ag aber kag adlaw ngasing ag kag palaabutong panahon ay ingtaoy it Dios para sa inro. ²³ Ag kamo ra ay kang Kristoy, ag si Kristo ay sa Diosey.

4

Kag Ministeryo it mga Apostoles

* 3:19 3:19 Basaha ra sa Job 5:13. † 3:20 3:20 Basaha ra sa Sal. 94:11.

¹ Ngani, dapat nak bilangan ninro kami nak mga suguon ni Kristo nak ingtugyanan it Dios kag pagtudlo it kamatuuran nak dati ay waya Nida gipahadagan sa tawo. ² Ag usa pa, “Kinahangyan nak kag mga ingtugyanan it tuyar nak responsibilidad ay masasaligan.” ³ Pero maisot yang nak problema para sa ako kung ako ay inghuhusgaran ninro, o it ibang tawo, alang-alang sa ako pagministeryo nak pay inggwa't kakuyangan sa inro pagmuyat. Aber ako sarili ay waya nako ighusgare, ⁴ kumo kumporme sa ako pagkaayam tungor sa ako sarili, malimpyo kag ako pagkatawo. Pero buko kali kag makakapamatuor nak ako ay waya't kakuyangan sa pagmuyat it Gino-o ag Sida yang kag mahusgar sa ako. ⁵ Kada indi ninro'g unahan it paghusgar kag inro isigkatawo bag-o sa panahon nak ingtermino it Dios. Bahalaey kag Gino-o sa Ida pagbalik. Sida kag mapahadag it tanang nakatago sa karuymanan, kaumir kag tanang isip ag hanrom it tagipusuon. Imaw kag oras kung sauno kag bawat tawo ay mabaton it hustong pagpuri halin sa Dios para sa ida inghuman.

⁶ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, sa tanang ako ingsisiling dili, inggamit nako si Apolos ag kag ako sarili bilang mga halimbawa. Kali ay para parayan sa amo pagsunor sa ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, matuor ra nak indi kamo magpayado sa ingsisiling raha. Ag kung asunron ninro kag mga bisaya it Dios ay indi ra kamo makapagmarako sa usa'g-usa. ⁷ Asi ngani nak ingkikilaya ninro kag inro sarili nak mas nakakayabaw kisa sa iba? Inggwa baga kamo it abilidad nak waya igtaw-an it Dios? Ay kung tuyar, asing inro ingpapagmarako nak pay kamo kag inghalinan it kina?

⁸ Ay kamo talaga nak mga taga-Corinto! Kabi ninro, mayamaney kamo sa mga ispirituhanong butang ag wayaey kamo it kinahangyan! Pay ingbabaliwaya ninro kag kahalagahan it amo pagtudlo sa inro ag ingmumuyatan ninro kag inro sarili nak pay mga hari! Maado tan-a kung matuor kina, dahil kung imaw ay puyde tan-a kaming maging hari ra kaibahan ninro!

⁹ Dahil ngani sa ako pag-iisip, kaming mga apostoles ay pay ingbutang it Dios sa pinaka-mababa nak klase it tawo. Kami ay tuyar sa mga ingshintensyahan it kamatayon nak nagpapanaw sa hulihan papagto sa plasa kung hariin nakaatubang kag tanang katawuhan sa amo. Ngani pay kag tanang mata sa langit ag sa duta, maging tawo man o anghel, ay nakamuyat sa amo. ¹⁰ Sa pagmuyat it maramo, kami kuno ay pay mga mangmang dahil sa amo pagsunor kang Kristo, pero kamo, kag inro pagmuyat sa inro sarili ay abang ayo dahil sa inro pagsunor sa Ida. Ag kami kuno ay mayuda, ag kamo ay makusog. Kamo ay ingtataw-an it balor, pero kami ay ingmamata-mata yang it tawo.

¹¹ Matuor, hastang sa ngasing, kami ay gutom, uhaw ag kuyang it pangyamit. Kami ay ingmamaltrato ag waya ra it permanenting dayunan. ¹² Amo ginausan sa pagtrabaho kag amo inggagamit para sa amo kinahangyan sa pang-adlaw-adlaw. Kung kami ay inglilibak it tawo, amo ray ingpapangabay sa Dios nak apakamaaduhon sinra. Ag kung kami ay ing-ihihig, amo yang ingpapalipas. ¹³ Kung kami ay ingsisiraan, malumanay gihapon kag amo pagbisaya sa inra. Pero hastang ngasing, kami ay ingmumuyatan gihapon nak pay basura hali

sa kalibutan nak ingpipilak yang o pay agiw nak ingkukuskos halin sa kaldero.

Kag Paandam ni Apostol Pablo Bilang Pay Tatay

¹⁴ Waya nako kali igsusuyatan pramas pahud-an kamo, kundi pay laygay sa inro bilang ako mga pinalanggang anak. ¹⁵ Kumo aber inggwa it sampuyong libong mga matudlo sa inro kung pauno magsunor kang Kristo, ausa yang gihapon kag inro tatay sa pagtu-o. Ag ako kina. Dahil ako kag kauna-unahang nagwali sa inro it Maadong Balita tungor kang Kristo Hesus ag inro ingtuuhan. ¹⁶ Kada ako nak gador inglalaygay sa inro nak patuyaran ako sa inro pagpangabuhi bilang mga anak it Dios. ¹⁷ Kali kag rason kung asing ingsugo nako sa inro si Timoteo, nak ako pinalangga ag masasaligang anak sa pagtu-o sa Gino-o. Ingsugo nako sida para parumruman kamo tungor sa ako pagpangabuhi bilang maadong tagasunor ni Kristo Hesus, nak imaw kag pagpangabuhi nak ako ra ingtutudlo sa mga nagtutu-o sa Ida sa tanang banwa.

¹⁸ Ayam ra nako nak inggwa sa inro it mga nagmamarako-rako, dahil kabi ninra ako ay nahadlok magpanha raha. ¹⁹ Pero kung abut-on it Gino-o, indiey marugay mapanha nak gador ako raha ag hina nako maayaman kung kinang mga nagmamarako-rako ay talagang inggwa it gahom halin sa Ispirito it Dios, o maisog yang sinra sa bisaya. ²⁰ Dahil kag pagpamatuor nak Dios kag naghahari sa tawo ay buko parayan sa bisaya yang, kundi parayan sa gahom it Ispirito it Dios sa ida kabuhi. ²¹ Hay, ni-o kag inro gusto? Mapanha ako ag abisar-an nak gador kamo? O hanraey kamong tungnan kag inro inghihimo nak buko tama pramas pagpanha nako raha ay ako ipakita kag ako pagpalangga ag pagka-mabuot.

5

KAG IMORALIDAD AG PAG-AKUSAR IT MAGHALI SA MGA NAGTUTU-O

Kag Nahanungor sa Usang Nagtutu-o nak Naghihimo it Imoralidad

¹ Inggwa ra it ibang butang nak indi nako puyding pabad-an yang. Nabalitaan nako nak inggwa raha sa inro it usang hali sa pagtu-o nak naghihimo it rakong kasal-anan, kumo ing-iiba nida kag pangruhang asawa it ida tatay. Kali ay mas kahuhuda pa sa inghihimo it mga waya igtutu-o. ² Ag inro pa ingpapahambog kag inro sarili! Dapat gani tan-a ay nalilisor kamo ag inroy ingtiwalag katong naghihimo it kina.

³ Dahil aber mayado ako sa inro, pay hina gihapon kag ako ispirito kaibahan ninro, ag inghusgaraney nako kinang naghihimo it kina nak dapat parusahan. ⁴ Ngani, kag inro dapat himuon ay tipunon kag tanang mga hali ninro sa pagtu-o ag ipasakop kag inro sarili sa gahom it ato Ginoong Hesus. Ag isipon ninro nak pay ako ay kaibahan ninro raha. ⁵ Tiwalagan ninro kinang inro hali nak naghihimo it imoralidad ag itugyan sida sa gahom ni Satanas* pramas mabatyagan nida kag rakong sala nak ida inghihimo. Kabay pang maghinuysoy sida ag maluwas sa adlaw it pagbalik it Gino-o pramas maghusgar.

* **5:5** 5:5 Kag gustong bisayahon it “ibalik sida sa gahom ni Satanas” ay ingtitiwalag sida sa mga pagtipon it mga nagtutu-o. Basaha ra sa 1 Tim. 1:19-20 tungor kang Himeneo ag Alejandro nak ingtiwalag ra.

⁶ Kaling inro pagpahambog ay buko tama! Buko baga ninro ayam nak pag epekto it maisot yang nak kayainan nak inro ahimuon ay pay tuyarey sa pangpaalsa? Halimbawa, aber maisot yang nak pangpaalsa ay kayang magpaalsa it rakong minasang arina pramas maging maramong tinapay. ⁷ Kada ngani kinahangyan nak tungnaney ninro kag tanang inro inghihimong kayainan, ag dapat nak kamo ay magbag-o pramas tuyarey kag inro paghiwas sa mga tawo nak inglimpyoy it Dios, kumo ngasing nagsusunorey kamo kang Kristo. Ag kung tuyar ngani, kamo ay puyding ikumparay sa tinapay nak bag-ong yuto nak waya't pangpaalsa, nak ingkaon it mga Israelinhon sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto. Kamo ra ay dapat magtungon sa paghimo it sala dahil si Kristo kag ingmatay bilang inughalar para sa ato kaluwasan, pay tuyar rutong karnero nak ingmatay pramas luwason kag mga Israelinhon.† ⁸ Kada bilang pagpartisipar nato riling ato parayan it kaluwasan ay indi kita dapat magkaon it ingsisiling nak tinapay nak inggwa't pangpaalsa. Kag ako gustong bisayahon ay, bilang mga nagtutu-o kang Kristo, abadaan nato kag kayainan ag bayduhan kina it paghiwas nak maado ag matuor nak waya nak gador it halong kayainan.

⁹ Sa ako dating suyat sa inro,‡ ay nakasiling hagto nak indi kamo mag-iba sa mga naghihimo it imoralidad. ¹⁰ Pero waya ako it gustong bisayahon nak dapat kamong magbuyag sa tanang tawo sa kalibutan nak waya nagtutu-o sa Dios nak naghihimo it imoralidad, o sa mga hakog o radaon, o sa mga nagdadayaw sa mga dios-diosan. Dahil kung tuyar ay obligado kamong maghalin sa kalibutan. ¹¹ Pero kag ako talaga gustong bisayahon dili ay indi kamo dapat mag-iba sa mga hali kuno sa pagtu-o nak naghihimo it imoralidad, hakog, o nagdadayaw pa sa mga dios-diosan, nagpapanira, palayango, o radaon. Ag indi ra kamo makikaon kaibahan ninra.

¹²⁻¹³ Dahil sa ako pagmuyat waya kita it karapatan nak maghusgar sa mga waya nagtutu-o kang Kristo. Bahala kag Dios nak maghusgar sa inra. Kundi kag ato dapat husgaran yang ay kag ato mga hali sa pagtu-o para sa inra mayaing inghihimo, ag itiwalag sinra sa mga pagtipon it mga hali, kumporme sa ingisiling it Dios sa Sagradong Kasuyatan.§

6

Kag Pag-akusar it Maghali sa Pagtu-o

¹ Ngasing, bilang maghali sa pagtu-o, kung inggwa it usa sa inro nak indi magkaintyendihan sa ida hali, asing waya kamo nahuda nak iakusar kag usa'g-usa sa atubangan it mga waya it pagtu-o sa Dios?

† 5:7 5:7 Kag kustombre it mga lahi it Hudyo sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto ay kinahangyan nak ipilak anay ninra kag tanang pangpaalsa (nak imaw kag lebadora o yeast) nak hina sa inra mga bayay, bag-o ihawon ninra kag karnero sa masunor nak aga. Ag kung naihawey kag karnero nak inggwa pa it nabilin nak pangpaalsa kina ay mayain. Ag kung ikumpara kali sa ato kabuhi, kung magtu-o kita kang Kristo bilang Kordero it Dios, dapat nak magbag-o kita ag magbada sa kasal-anan. ‡ 5:9 5:9 Kaling “dating suyat” nak ingmitlang ni Apostol Pablo dili ay nawagit ag buko nato ayam kung ni-o kag suyor it kina. Kada kaling pangruhang suyat sa Bag-ong Kasuyatan nak ato ingbabasa rili ay ingtawag nak “unang suyat sa mga taga-Corinto.”

§ 5:12-13 5:12-13 Basaha ra sa Deu. 13:5; 17:7; 19:19; 22:24; 24:7 tungor sa sugo it Dios nak dapat itiwalag o aparusahan kag Israelinhon nak nagsusuway sa Kasuguan ni Moises.

Dapat tan-a nak kamong mga sinakupan it Dios kag maareglo sa inro. ² Buko baga ninro ayam nak sa palaabutong panahon kamong mga sinakupan it Dios kag mahusgar sa katawuhan sa kalibutan?* Ag kung kag tanang tawo sa kalibutan kag inro ahusgaran, asing indi ninro kayang aregluhon kag mga maisot nak problema? ³ Buko ra baga ninro ayam nak kita kag mahusgar sa mga anghel? Ay kung imaw, waya baga kita it abilidad nak pakanduon kag mga butang dili sa ato kabuhi? ⁴ Kada kung inggwa kamo it iakusar sa inro hali sa pagtu-o tungor riling mga butang, asing ingraraya pa ninro sinra sa iba nak waya ninra gitatahura pramas maghusgar?† ⁵ Kahuhuda kina! Waya baga it aber usang maayam nak tawo raha sa inro nak puyding mag-areglo kung inggwa't mga nagtutu-o nak indi magkaintyendihan? ⁶ Pero kamo gani nak mga maghali sa pagtu-o ay nag-aakusar sa usa'g-usa, ag sa atubangan pa it mga waya't pagtu-o!

⁷ Ag sa kamatuuran kaling pag-akusar ninro sa usa'g-usa kag imaw it nagpapakita nak napirdey kamo sa inro pagtu-o! Mas maado kung apalipason yangey ninro kag kayainan nak inghimo it inro hali sa inro. Badyangey kung kamo ay ingluko! ⁸ Pero imbes nak kina, kamo pa kag naghihimo it kayainan ag nagpapangluko, aber sa inro mga hali sa pagtu-o!

⁹ Buko baga ninro ayam nak kag mga nagpapadayon sa paghimo it kayainan ay indi makaagom it paghari it Dios? Aya gilukuha kag inro sarili! Dahil kag mga naghihimo it imoralidad, mga nagdadayaw sa dios-diosan, mga nagpapangawatan, mga nagkikinabade, ag mga nag-uubay sa inra kapwa kayake o kabade ay indi nak gador makaagom it paghari it Dios. ¹⁰ Imaw ra, kag mga mananakaw, mga hakog, mga palayango, mga nagpapanira, ag mga radaon ay indi makaagom it paghari it Dios. ¹¹ Matuor ngani nak dati kag iba sa inro ay nagtutuman it tuyar kina. Pero ngasing, kag inro kasal-anan ay nalimpyoy ag kamo ay mga inggahin para sa Dios. Ag kamo ay inghimoy rang matarong sa pagmuyat it Dios, dahil sa Ida inghimo para sa inro parayan sa Ginoong Hesu-Kristo ag sa gahom it Ispirito it ato Dios.

Iwasan kag Paghimo it Imoralidad

(Roma 14:13-23; 1 Corinto 8:7-13; 10:23-30)

¹² Inggwa it iba sa inro nak nagsisiling nak, “Puyde akong maghimo it aber ni-o nak gusto nako, basta buko bawal sa atubangan it Dios!” Matuor kina, pero buko tanan ay para sa ato kaanduan. Ag sa ako pagmuyat, aber kag usang butang ay buko bawal, indi gihapon nako ighimuon kung aulipunon yang ra ako it kina. ¹³ Inggwa ra it iba sa inro nak nagsisiling nak, “Kag pagkaon ay para sa bituka, ag kag bituka ray ay para sa pagkaon.” Matuor kina, pero kag Dios kag naghuman it bituka ag pagkaon, ag maabot kag oras nak bukoey kali kailangan, kada abay-oney Nida. Pero kuntra sa inra ingsisiling, kag ato yawas ay buko para sa paghimo it imoralidad, kundi para sa pagserbisyo sa Gino-o. Ag kag Gino-o kag nagrarahan sa ato yawas. ¹⁴ Ag pag-abot it

* **6:2** 6:2 Basaha ra sa Luk. 22:28-30. † **6:4** 6:4 Kag ibang pagsalin it bisayang Griyego dili ay “Kung inggwa ngani kamo it mga kaso nak tuyar it kina, asing indi yangey ninro pahusgaran sa aber mga kubos ninrong mga hali sa pagtu-o (imbes nak sa iba nak waya't pagtu-o)?”

tamang oras abanhawon it Dios kag ato yawas parayan sa Ida gahom tuyar sa Ida pagbanhaw sa Ginoong Hesus.

¹⁵ Buko baga ninro ayam nak kag yawas natong mga nagtutu-o ay pay mga parti it yawas ni Kristo? Ag kung tuyar, tama baga nak mabaoy kita it usang parti it yawas ni Kristo pramas makipag-usa sa yawas it kabadeng nagbabaligya it ida sarili? Syempre buko! ¹⁶ Buko baga ninro ayam nak kung mag-ubay kag kayake sa kabading tuyar kina, sinra ay naging usay ra? Kali ay kumo ingsiling sa Sagradong Kasuyatan nak, “Sinrang ruha ay magiging usa.”[†] ¹⁷ Pero kag tawo nak nagpapasakop sa Ginoong Hesus, kag ida ispirito ay nagpakig-usay sa Ispirito Nida.

¹⁸ Kada maging listo kamo nak mag-iwas sa paghimo it imoralidad. Dahil kaling tuyar nak kasal-anan ay iba kisa sa tanang kasal-anan nak inghihimo it tawo. Kag ibang mga sala ay sa liwas it inra yawas, pero kag imoralidad ay imaw kag nagsisira sa yawas mismo it tawo, kumo sida ay nagkakasala sa ida sariling yawas. ¹⁹ Buko baga ninro ayam nak kag inro yawas ay kag templo kung hariin gititiner kag Ispirito Santo nak ingta-o sa inro it Dios? Buko kamo kag tag-iya it inro yawas, kundi kag Dios, ²⁰ kumo pay ingbakay Nida kamo it marakong halaga, parayan sa kamatayon ni Hesus para sa ato kaluwasan, pramas kamo ay maging Ida mga anak. Kada gamita kag inro yawas para sa kadayawan it Dios.

7

KAG NAHANUNGOR SA PAG-ASAWA AG SA WAYA IT ASAWA

Kag Paglaygay Tungor sa Pag-asawa

¹ Ngasing, tungor sa mga butang nak inro ingsuyat sa ako. Siling ninro nak, “Mas maado kung kag kayake ay indi mag-ubay sa kabade.”* ² Pero dahil maramo kag naghihimo it imoralidad, ako kamo inglalaygayan nak mas maado kung kada kayake ay maasawa yangey para inggwa sida it sariling asawa. Ag imaw ra kag kabade, maado kung sida ay maasawa ra para inggwa sida it sariling asawa.

³ Ag ngasing, tungor sa tamang paghiwas bilang mag-asawa. Kag kayake ay dapat tumanon kag ida obligasyon sa ida asawa, ag imaw ra kag kabade sa ida asawa. ⁴ Dahil tungor sa asawang kabade, bukoey sida kag inggwa it karapatan sa ida yawas, kundi kag iday ra asawa. Ag imaw ra tungor sa kayake, bukoey sida kag inggwa it karapatan sa ida yawas, kundi kag iday ra asawa. ⁵ Aya ninro gipaindi-e kag inro asawa, puyra yang kung magkasugtanan kamo nak indi anay mag-ubay it mga pilang adlaw, para taw-an it oras kag pagpangamuyo. Ag pagkatapos puydey kamong mag-ubay ray sabaling matintar kamo ni Satanas nak maghimo it imoralidad, dahil indi ninro mapigahan kag inro sariling nababatyagan. ⁶ Pero aber tungor riling pagpaindi ninro sa inro asawa

[†] **6:16** 6:16 Hen. 2:24. * **7:1** 7:1 Kag gustong bisayahon sa bisayang Griyego ay, “Mas maado kung kag kayake ay indi mag-ubay sa kabade,” pero kumporme sa pag-isip it ibang mga maayam sa Bibliya, kali ay buko mga bisaya ni Apostol Pablo kundi ingmimitlang yang nida kag ingsuyat it mga taga-Corinto sa inra suyat. Kali kuno kag sala nak ingtutudlo it ibang mga kabade sa Corinto nak nagsisiling, “aber di asawa, mas maado kung kag kayake ay indi mag-ubay sa ida asawa.” Kada ingtama ni Apostol Pablo sa ida suyat kaling inra ingbisaya.

para sa pilang adlaw, ingpapasugtan kamo nako, ugaling kali ay buko ako sugo. ⁷ Gusto tan-a nako nak kag tanang tawo ay tuyar sa ako nak buko kinahangyan nak mag-asawa, pero ayam nako nak kag bawat tawo ay inggwa it kanya-kanyang abilidad halin sa Dios. Kag usa ay inggwa it kakayahan nak indi mag-asawa ag kag usa ay waya.

⁸ Pero kali ray kag ako masisiling sa inro nak mga waya pa't asawa, pati sa mga balo nak kayake ag kabade. Mas maado kung mapabilin kamo pareho sa ako nak waya ig-asawa. ⁹ Pero kung indi ninro kayang pungan kag inro nababatyagan sa inro sarili, ay mag-asawa yangey. Dahil mas maado kung maasawa yangey, kisa makasala dahil sa subrang hanrom it inro sarili.

¹⁰ Ag ngasing para sa inro nak mag-asawa, imaw kali kag ako laygay sa inro. Kali ay buko yang halin sa ako, kundi sugo ra it Gino-o.† Kag kabade ay indi dapat magbuyag sa ida asawa. ¹¹ Pero kung sida ay mabuyag sa ida asawa, kinahangyan nak magpabilin nak waya it asawa. Kung indi nida gusto nak magpangabuhi it solo, dapat sidang magbalik sa ida asawa.‡ Imaw ra para sa kayake, indi sida dapat magbuyag sa ida asawa.

¹² Pero tungor gihapon sa mag-asawa, kung kag usa ay nagtutu-o kang Kristo ag kag ida asawa ay waya, kali kag ako laygay. Ugaling kali ay buko sugo it Ginoong Hesus. Kung kag kabade nak waya nagtutu-o ay gusto nak kag inra pag-asawa ay mapadayon, ay mas maado nak kag kayake nak nagtutu-o ay indi magbuyag sa ida. ¹³ Ag imaw ra kag tungor sa kayake nak waya nagtutu-o. Kung gusto nida nak kag inra pag-asawa ay magpadayon, ay mas maado ra para sa kabade nak nagtutu-o ay indi magbuyag sa ida. ¹⁴ Kung kag kayaking asawa o kabading asawa nak waya pa nagtutu-o, ay inggwa it asawa nak nagtutu-oy kang Kristo, sida ay inggahiney para sa Dios parayan sa ida asawa pramas sida ra tan-a ay magtu-o.§ Dahil kung buko tuyar, kag inra mga anak ay abilangon it Dios nak mga anak it mag-asawang waya't pagtu-o. Pero dahil sa pagtu-o it usa sa mag-asawa kag inra anak ay ginghibilangey nak inggahin ra para sa Dios.

¹⁵ Pero kung kag usa nak waya pa nagtutu-o ay mabuyag sa ida asawa nak nagtutuoy ngasing, pasugte sida nak magbuyag. Indi kinahangyan nak paindian sida, maging kayake man o kabade, dahil kita ay ingtawag it Dios nak maging matimunong kag pagsinunranan. ¹⁶ Kamong mga kabade, pauno ninro naaayame kung kag inro asawa ay mararaya ninro sa Gino-o pramas aluwason sinra it Dios sa kaparusahan para sa inra mga sala, o indi? Ag imaw ra kamong mga kayake, pauno ninro naaayame kung kag inro asawang kabade

† **7:10** 7:10 Kag ingsugo it Ginoong Hesus ay makikita sa Mat. 5:31-32; 19:3-9; Mar. 10:2-12 ag Luk. 16:18. ‡ **7:11** 7:11 Kada mahadag dili nak kung sida ay nagbuyagey sa ida asawa,

indi puyde nak mag-asawa ray sida sa iba. § **7:14** 7:14 Kag ingtutudlo dili ay tungor sa mag-asawa nak parehong waya nagtutu-o kang Kristo tong sinra ay nag-asawa. Pero pagkalipas it panahon kag usa sa inra ay nagtu-o, kada kag pagmuyat it Dios sa inra bilang mag-asawa ay iba. Ag kag ingsisiling dili tungor sa asawa nak waya nagtutu-o nak sida ay “inggahin para sa Dios” ay buko kag gustong bisayahon it Dios nak kaling tawo ay naging Ida anak parayan sa pag-asawa sa nagtutu-o. (Basaha sa 1 Cor. 7:39.) Kundi dahil kag ida asawa ay nagtutu-o, kada sida ay inghibilang it Dios nak iba kisa sa pagbilang it Dios sa tawo nak kag parehong mag-asawa ay waya nagtutu-o. Ugaling pag kag usa sa mag-asawa ay magtu-o, kabay pang kag inra kamutangan kag maraya sa inra pramas sinrang ruha ay maluluwas.

ay mararaya ninro sa Gino-o pramas aluwason sinra it Dios sa kaparusahan para sa inra mga sala, o indi?

¹⁷ Kag mas maado ay kung niong kamutangan kag ingbuot it Gino-o para sa bawat usa tong kita ay ingtawag it Dios nak magtu-o kang Kristo, kina kag ato padayon nak atumanon. Kali kag ako ingtutudlo sa tanang pagtipon it mga nagtutu-o. ¹⁸ Halimbawa ra, kung inggwa't tawo nak natuliey sa irayom it Kasuguan ni Moises bag-o ingtawag sida it Dios nak magtu-o kang Kristo, indi nida dapat taguon o bay-on kag marka it kina. Ag imaw ra, kung inggwa it buko tuli sa oras nak sida ay atawagon it Dios nak magtu-o, indi ra sida dapat magpatuli. ¹⁹ Dahil sa kaklaruhan, kag tuli o buko tuli ay buko mahalaga sa pagmuyat it Dios, kundi kag pagsunor sa kasuguan it Dios. ²⁰ Kada mas maado kung kag bawat usa ay magpadayon sa ida kahimtangan tong sida ay ingtawag it Dios nak magtu-o kang Kristo.

²¹ Halimbawa, kung ikaw ay uliponey it katong ikaw ay ingtawag nak magtu-o kang Kristo, aya gikalibog. Pero kung mag-abot kag oras nak ikaw ay malibre sa pagkaulipon, ay samantalaha kag kahigayunan! ²² Dahil aber ikaw ay uliponey it katong ikaw ay ingtawag nak magtu-o, sa kaklaruhan parayan riling pagpakig-usa ninro sa Ginoong Hesus, kamo ay ingtaw-aney it matuor nak kahilwayan. Imaw ra kag tawo nak buko ulipon it katong sida ay ingtawag nak magtu-o, sida ngasing ay uliponey ni Kristo.

²³ Ngani, marako nak gador kag ingbadar it Dios pramas kamo ay magiging Iday katawuhan. Kada aya gituguti kag inro sarili nak mapaulipon ray sa mga kagustuhan yang it inro mga isigkatawo, kundi sa Dios. ²⁴ Ako mga hali sa pagtu-o, tuyar ngani kag ako ingsiling, maado kung kag bawat usa sa inro ay magpadayon sa inro kahimtangan tong kamo ay ingtawag it Dios nak magtu-o kang Kristo, ag magpadayon sa pagpakig-usa sa Dios.

Kag Nahanungor sa mga Waya it Asawa ag mga Balo

²⁵ Ngasing, tungor sa inro nak waya it asawa, waya ako it sugo para sa inro halin sa Ginoong Hesus. Kundi bilang usa nak sa kaluoy it Dios ay Ida'y ingsasaligan, inggwa ako it laygay para sa inro halin yang sa ako sariling isip. ²⁶ Dahil sa subrang hirap nak ato nararayanan ngasing, pati sa palaabutong panahon, kag ako ing-iisip ay mas maado kung indi yangey kamo magbag-o sa inro kamutangan bilang waya it asawa.

²⁷ Halimbawa, kamong mga kayake, kung kamo ay inggway it asawa, indi ninro'g buyagan. Ag kung waya pa kamo it asawa, ay mas maado nak indi yangey mag-asawa. ²⁸ Ugaling kung maasawa rang gador kamo, buko ra kina kasal-anan. Ag imaw ra kag tungor sa inrong mga rayaga, buko ra kina kasal-anan kung maasawa kamo. Pero kag ako ingsisiling gihapon ay mas maado kung indi yangey kamo mag-asawa, dahil gusto nako nak indi kamo mahirapan sa hirap nak inro arayanan sa pagpangabuhi bilang mag-asawa.

²⁹ Mga hali nako, gusto nako nak maintyendihan ninrong malip-otey kag panahon nak nabibilin kung hariin kita ay makakaserbisyo pa sa Gino-o. Kada tuna ngasing, kinang inggwa it asawa ay indi dapat nak maging hadlang kina sa inro pagserbisyo sa Gino-o. ³⁰ Ag kag mga nalilisor o mga nasasadyahan ra, ay indi ninra dapat ita-o kag inra

tanang isip ag nababatyagan raha, ag imaw ra sa mga nagbabakay it aber ni-o. Indi ra ninra dapat isipon nak kina ay pag-aarhey ninra. ³¹ Aber ni-o kag ato inggagamit dili sa kalibutan ay indi kita dapat mawili rili, dahil sa palaabutong panahon kaling kalibutan ag kag pagpangabuhi nak ato nararayanan dili ay malipas.

³² Kag ako gusto tan-a ay waya kamo it dapat akalibgan. Kag kayake nak waya it asawa, ay ida ita-o kag ida bug-os nak kaisipan sa pagserbisyo sa Gino-o ag kung pauno nida mataw-an it kasadyahan kag Gino-o. ³³ Pero sida nak inggwa it asawa, kag ida ing-iisip ay kung pauno magpangabuhi dili sa duta ag kung pauno mataw-an it kasadyahan kag ida asawa. ³⁴ Kada kag ida isip ay napaparti.

Imaw ra kag isip it kabade nak waya it asawa.* Sida ay nagtata-o it ida bug-os nak kaisipan sa pagserbisyo sa Gino-o ag kung pauno sida magpangabuhi it balaan nak parayan, maging sa ida yawas ag kabubut-on. Pero kag kabade nak inggwa it asawa, kag ida ing-iisip ay kung pauno magpangabuhi dili sa duta, ag kung pauno mataw-an it kasadyahan kag ida asawa. ³⁵ Ako kali inggisiling para sa intro kaanduan, buko nak para kamo ay pigahan. Kundi para kamo ay magtuman permi kung ni-o kag tama sa pagmuyat it Gino-o, nak waya it hadlang sa intro pagserbisyo sa Ida.

³⁶ Pero kung inggwa it binata nak nagpamayadey, nak sa ida isip ay buko tama kag ida pagpakita sa ida nobya dahil indi nida kayang pungan kag ida nababatyagan, ag sa ida isip ay dapatey sinrang magpakasay, mas maado ngani kung mapakasay yangey sinra. Buko kina kasal-anan.† ³⁷ Pero kung desididoy kag binata nak indiey sida mag-asawa sa ida nobya, ag kaya nidang pungan kag ida sarili ag magpangabuhi it solo, maado ra. Bastat desididoy nak gador sida nak indi mag-asawa. ³⁸ Kada kag ginghihimo it binata nak nag-asawa ay maado, pero mas lalong maado kag ginghihimo it binata nak indi yangey mag-asawa.‡

³⁹ Ngasing tungor ray sa kabade nak inggwa it asawa. Habang buhi pa kag ida asawa, sinra ay dapat magpadayon bilang mag-asawa. Pero kung kag ida asawa ay ingbaoyey it Dios, puyde ray sidang mag-asawa liwat aber sin-o nak ida gusto, basta nagtutu-o sa Gino-o. ⁴⁰ Pero sa ako ing-iisip, mas masasadyahan sida kung mapadayon sida nak waya ray it asawa. Ag sa ako huna-huna, kali ay kumporme nak gador sa kabubut-on it Espirito it Dios.

---

* **7:34** 7:34 Kumporme sa ing-iisip it ibang mga maayam sa Bibliya, kali ay buko tungor sa aber siong kabade nak waya pa nag-asawa, kundi sa mga nagpamayadey, kumporme sa inggisiling sa bersikulo 28 it kaling kapitulo. † **7:36** 7:36 Kumporme sa ing-iisip it ibang mga maayam sa Bibliya, ruha kag puyding gustong bisayahon it kaling bersikulo ag kali kag pangruha, "Pero kung inggwa it kayake nak inggwa it rayaga nak anak, ag sa ida isip ay buko tama nak bawalan sida nak mag-asawa, ay puydey kung apasugtan yangey sida nak mag-asawa kung imaw kag tamang himuon para sa ida. Kina ay buko kasal-anan." ‡ **7:38** 7:38 Kag gustong bisayahon it kali ay buko maado para sa tawo nak indi mag-asawa kisa sa mag-asawa. Ugaling dahil sa kahirapan nak ingmitlang ni Apostol Pablo sa bersikulo 26 it kaling kapitolo, kung kag binata nak nagtutu-o ay desididong indi mag-asawa, kina ay mas maado para sa ida kisa sa mag-asawa.

8

*KAG NAHANUNGOR SA MGA INUGHALAR SA MGA DIOS-DIOSAN
(Roma 14:13-23; 1 Corinto 6:12-20)*

¹ Ngasing imaw kali kag ako mga sabat sa inro mga pangutana tungor sa pagkaon nak inghahalar sa mga dios-diosan. Matuor ngani nak inggwa kitang tanan it ibang kaayaman tungor raha, ugaling rumruma kali. Kung sa isip nato ay maayamey kita, dapat marahan kita dahil marali kali igpahambog. Pero kung mapinalanggaon kita, kag ato perming ing-iisip ay kag kaanduan it ato isigkatawo. ² Aber sa isip it tawo sida ay maayo, kuyang pa gihapon kag ida kaayam. ³ Pero kag tawo nak nagpapalangga sa Dios, sida ay ingkikilaya ra it Dios.

⁴ Ngani, tungor sa pagrungaw ag pagkaon sa mga inghahalar sa mga dios-diosan. Ayam nato nak kag dios-diosan ay buko klarong dios. Ayam ra nato nak ausa yang kag matuor nak Dios. ⁵ Dahil aber maramo kag ingtatawag nak “dios” it ibang mga tawo sa langit ag sa duta, ag maramo talaga kag inra ingtatawag nak “mga dios” ag “mga gino-o,” ⁶ ay waya gihapon kita igpapati. Dahil kag ato ingpatihan ay inggwa yang it ausang Dios. Sida kag ato Tatay nak imaw kag inghalinan it tanan, ag kita ay nagpapangabuhi nak magserbisyo ag magdayaw sa Ida. Ausa yang ra kag ato ingkikilayang Gino-o nak si Hesu-Kristo. Parayan sa Ida ay gingtuga it Dios kag tanan, ag parayan ra sa Ida kita ay ingtaw-an it kabuhi nak waya't katapusan.

⁷ Pero buko tanang ato mga hali sa pagtu-o ay nakakaintyendi it kali. Dahil hastang sa ngasing inggwa it iba nak it kato ay nasanayey sa pagdayaw sa mga dios-diosan, kada pag makaon sinra it suya nak nahalarey rutong mga dios-diosan, ing-iisip ninra nak sinra ay nag-iiba sa mga nagdadayaw ruto. Ngani, nakukunsensya sinra, kumo sa inra pagpati sinra ay nagkakasala. ⁸ Klaro, buko dahil sa ato ingkakaon, kada kita ay namumut-an it Dios. Waya it kaaduhan nak mababaoy sa pagmuyat it Dios dahil sa ato ingkakaon ag waya ra it mababawas sa ato kung indi kita magkaon. ⁹ Pero mag-andam kamo. Sabaling kag inro ingpatihan nak puyde ninrong himuon nak indi kamo makunsensya, kag imaw it magiging dahilan nak makasala kag imo hali nak kag pagtu-o ay mayuda pa tungor rili.

¹⁰ Halimbawa, naiintyendihaney nimo nak kaling mga dios-diosan ay buko klarong dios. Pero inggwa it usang hali sa pagtu-o nak nagpapati gihapon nak kali ay klaro, kada sala kung maiba sida sa pagkaon sa templo ninra. Pero kung ikaw nak marugayey nagtutu-o, ay nakita it kinang imo hali habang ikaw ay kaibahan sa mga nagkakaon sa templo it dios-diosan, ay dey baga makakasilang sida nak “puyde ra yaki ako magpatuyar?” Kada sala para sa ida kung maiba sida sa pagkaon bilang pagdayaw sa dios-diosan ag mapabungoy sa ingkisiling it ida kunsensya. ¹¹ Kada dahil sa imo tamang pagkaintyendi, kag pagtu-o it imo hali nak kuyang pa gihapon kag pagkaintyendi riling mga butang, ay masisira. Ngani, isipa anay kag imo inghihimo sa imo hali dahil namatay si Kristo para ra sa ida. ¹² Ay kung dahil sa imo inghihimo, nakasala ikaw sa imo hali nak kuyang pa gihapon kag pagkaintyendi, ag ikaw kag nagraraya sa ida para makasala ag magtuman it kuntra sa ida kunsensya, ikaw ay talagang nagkakasala ra kang Kristo. ¹³ Kada

ngani kung dahil sa ako pagkaon it suya nak inghalar sa mga dios-diosan, ay nakasala kag ako hali sa pagtu-o, ay indiey ako magkaon liwat sabaling ako sida marayhan nak makasala.

9

Kag Nahanungor sa Pagka-apostol ni Pablo

(2 Corinto 11:7-12; 1 Tesalonica 2:7-9)

¹ Di baga inggwa ako it karapatan nak maghimo it aber niong ako gusto, basta buko sala? Di baga ako ay apostol? Di baga nakitaey nako si Hesus nak ato Gino-o? Di baga kamo mismo kag bunga it ako pagbantala it Maadong Balita tungor sa Ida? ² Aber indi ako'g kilay-on it iba nak ako ay apostol, ingkikilayay ra ninro, dahil kag inro pagtu-o sa Gino-o kag makakapamatuor it ako pagka-apostol.

³ Ay imaw kali kag ako matarong sa mga nagpapangutana kung klaro kag ako pagka-apostol. ⁴ Kung ako ay klarong apostol, di baga inggwa ako it karapatan nak magbaton it pagkaon ag inumon halin sa ako mga ingtutudluan? ⁵ Kung inggwa tan-a ako it asawa nak hali ra nako sa pagtu-o, di baga inggwa ra ako it karapatan nak inunot sida sa ako pagpalapnag it Maadong Balita, tuyar sa inghihimo it ibang mga apostoles ag mga hali it Ginoong Hesus, kaumir si Pedro? ⁶ Buko baga tama nak kami ni Nong Bernabe ay inggwa it karapatan nak magbaton it pagsuporta halin sa mga nagtutu-o, kada bukoey namo kinahangyan nak magtrabaho pa para sa amo pang-adlaw-adlaw nak kinahangyan? Imaw tan-a kina kag tama! ⁷ Ay isipon anay ninro kali. Si-o ara kag sundalo nak nagsiserbisyo parayan sa ida sariling gastos yang nak waya it ingbabaton nak sweldo? Si-o ara kag mangunguma nak nagtatanom it mga ubas nak waya gipupuksi-a kag bunga it ida ing-aalagaan? O si-o ara kag nagbabantay it mga karnero nak waya giinumna kag gatas it kina kung gusto nida? Ay syempre waya!

⁸ Matuor nak kaling mga halimbawa nak ako ingsisiling ay halin sa mga inghihimo it mga tawo dili sa duta, pero pareho ra kag ingsisiling sa Kasuguan ni Moises, ⁹ kumo inggwa it nakasuyat raha nak nagsisiling, "Aya gitabuni kag yuba it baka habang inro inggagamit sa paggiok it trigo pramas makakakaon ra."* Ay naisip ra baga ninro nak kag Dios ay nababayaka yang sa mga baka tong ingpasuyat Nida kali? Buko yang! ¹⁰ Kundi para yang talaga sa kaanduan ra nato bilang Ida katawuhan, kada ingsisiling Nida kali, kumo kali ay nakasuyat pramas maayaman it mga nag-aarado ag naggigiok nak, pag mag-abot kag tamang oras, sinra ay parehong inggwa it pag-asa nak mapapartihan raha sa ing-ani.

¹¹ Kada ngani kung kami ra ay tuyar sa mga nagtatanom it binhi, ay amo ra ingwawali sa inro kag Maadong Balita ag kali ay nagkainggwa it bunga sa inro pagtu-o kang Kristo. Di baga buko mayain nak inggwa ra kami it pag-asa nak magkakainggwa it kaparti para sa amo pang-adlaw-adlaw nak mga kinahangyan halin sa inro pangabuhan? ¹² Kung inggwa it ibang mga nagtutudlo sa inro nak sa inro pagmuyat ay inggwa it karapatan nak maghagar it inra pang-adlaw-adlaw nak mga kinahangyan halin sa inro, ay dey laloey kami.

* **9:9** 9:9 Deu. 25:4. Basaha ra sa 1 Tim. 5:17-18 tungor sa karapatan it mga pinuno it mga nagtutu-o nak matatawan it tamang sweldo.

Pero tong kami ay raha nak nagtutudlo sa inro waya kami ighahagar sa inro it amo mga kinahangyan. Kundi ingtiis namo kag hirap sa pagtrabaho, dahil buko namo gusto nak kami ay maging dahilan nak indi kamo makapadayon sa inro pagtu-o sa Maadong Balita tungor kang Kristo.

¹³ Buko baga ninro ayam nak kinang mga nagsiserbisyo sa altar it Templo it mga lahi it Hudyo parayan sa paghalar sa Dios it mga hadop nak inra ing-ihaw, ay puyde sinrang magbaoy it inra kaparti bilang inra pagkaon? ¹⁴ Ag tuyar ra, ingbuot it Gino-o nak kag mga nagbabantala it Maadong Balita ay inggwa it karapatan nak magbaton it inra pang-adlaw-adlaw nak kinahangyan halin sa inra ingtutudluan it kina.

¹⁵ Pero aber ako ra ay inggwa it karapatan diling mga butang, hastang sa ngasing waya gihapon ako gihahagar sa inro. Ag ngasing waya kali nako igbibisayahan para ako ay inro buligan. Ngani, mas maado pang ako ay mamatay sa gutom kisa bay-on kag ako karapatan sa pagsiling nak kag ako pagwali it Maadong Balita ay waya igpapabadare. ¹⁶ Buko kag ako gustong bisayahon it kaling ako pagwali it Maadong Balita ay bilang pagmarako. Buko tuyar, kumo kali kag responsibilidad nak ingtugyan sa ako it Dios. Dahil sa kamatuuran ni-o pa kag ako mahihimo? Abang hirap nak mag-atubang sa Dios kung waya nako nahimo kali, ¹⁷ kumo kung inghihimo nako kaling responsibilidad dahil sa ako sariling kagustuhan ay tama yang nak magkainggwa ako it suhoy. Pero kung inghihimo nako kali kuntra sa ako gusto, ay inggwa gihapon ako it obligasyon nak himuon kumo ingtugyan kali it Dios sa ako. ¹⁸ Ag kung tuyar ni-o ara kag ako magiging suhoy? Waya't iba kundi kag ako kasadyahan sa pagwali it Maadong Balita nak waya gipapabadare sa mga nagpapanimati, aber matuor nak inggwa ako it karapatan nak maghagar sa inra it ako pang-adlaw-adlaw nak mga kinahangyan.

¹⁹ Aber ako ay buko ulipon it aber siong tawo, ay ingpapamutang gihapon nako kag ako sarili nak pay ulipon it tanang tawo pramas maraya sinra sa pagtu-o kang Kristo. ²⁰ Halimbawa, pag hina ako nak nagtutudlo sa ako mga kasimanwang Hudyo, ako asunron kag inra mga kustombre pramas maraya nako sinra nak magtu-o kang Kristo. Matuor, nagpapasakop gihapon ako sa inra mga kustombre ag kasuguan aber wayaey ako sa irayom it inra Kasuguan bilang parayan it kaluwasan, pramas tuyar sa ako ingsiling, ay kabay pang maraya nako sinra sa pagtu-o.

²¹ Ag bilang halimbawa ray, pag hina ako nak nagtutudlo sa mga buko Hudyo kag ako asunron ay kag inra mga kustombre, ag bukoey nako kinahangyan nak magsunor sa Kasuguan ni Moises nak ingsusunor it mga lahi it Hudyo. Ingtuman nako kali pramas maraya ra nako kag mga buko Hudyo sa pagtu-o. Ugaling parayan dili buko kag ako gustong bisayahon ay waya ako nagsusunor sa kasuguan it Dios, dahil ingsusunor nako kag tanang kasuguan ni Kristo.

²² Ag usa pa, pag ako ay hina kaibahan it mga mayuda kag pagtu-o, ako ay mapanimbang sa inra pramas maraya sinra sa mas makusog nak pagtu-o kang Kristo. Ngani, mapanimbang nak gador ako sa aber siong tawo bastat buko bawal sa pagmuyat it Dios, pramas maraya

nako kag iba sa kaluwasan. ²³ Inghihimo nako kaling tanan pramas maramo pang tawo kag magtu-o sa Maadong Balita ag ako maaguman kag mga pagpakamaado halin raha.

²⁴ Kung ikumpara nato kag ato pagsunor sa Gino-o sa usang karera, buko бага ninro ayam nak kag tanang nagrarayagan ay nagtinguha nak magraog. Pero ausa yang kag makakabaton it premyo! Kada tinguha-a nak gador ninro sa intro pagsunor sa Gino-o pramas mapasa-inro kag premyo halin sa Ida. ²⁵ Tuyar ra, kag tanan nak nag-iiba sa labanan it rayagan ay abang istrikto kag parayan it inra pagdisiplina sa inra yawas pramas magraog. Pero tungor sa premyo nak inra ingpapaabot nak mababaton, kali ay pay kuruna nak inghuman halin sa mga rahan nak marali magkupos.† Pero kag premyo nak ato ingpapaabot ay waya it pagkasira. ²⁶ Kada kag ako pagserbisyo sa Gino-o ay buko basta-basta yang, kundi tuyar sa usang matulin magrayagan. Nagtinguha nak gador ako nak indi magpaliko-liko sa ako pagrayagan hastang sa katapusan. Ako ay tuyar ra sa usang boksingero nak kag mga pagsuntok ay waya gipapaltos. ²⁷ Ingdidisiplina ra nako kag ako yawas, pramas indi ako magtuman sa mga mayaing hanrom it kina. Sabaling pagkatapos nak natudluaney nako kag iba kung pauno mapapasa-inra kag premyo, ay sabaling ako ra ay indi makabaoy it premyo.

10

Kag Ato Matutun-an halin sa mga Kasal-anan it mga Israelinhon

¹ Ako mga hali sa pagtu-o, gusto nako nak maintyendihan ninro kag natatabo sa amo mga ginikanan nak nagsusunor kang Moises halin sa Ehipto. Sinrang tanan ay nayanrungan it rampog nak ingpaagubay it Dios sa inra, ag sinrang tanan ay nagpanaw it waya't natabo patabok sa uga nak raga sa Puyang Ragat.* ² Kag gustong bisayahon it kali ay sinrang tanan ay pay ingbawtismuhan sa rampog ag sa ragat bilang tanra nak sinra ay nagsusunor kang Moises. ³ Sinrang tanan ay nagkaon ra it pagkaon nak ingtata-o it Dios sa inra.† ⁴ Imaw ra, sinrang tanan ay nag-inom it tubi nak Ida ingta-o sa inra halin sa usang bato.‡ Kinang bato ay ingpapatuyar kang Kristo nak pay Sida kag nagnununot ag nagrarahan sa inra. ⁵ Pero aber marako kag kaaduhan it Dios nak inra naaguman, kag karamuan gihapon sa inra ay waya namut-e it Dios dahil sa inra inghihimo. Imaw kina kag rason kung asing nagkalat kag inra mga suká sa disyerto.§

⁶ Kaling mga natabo sa inra ay mga paandam sa ato pramas magrahan kita nak indi maghanrom nak maghimo it kayainan tuyar sa inra perming inghihimo.* ⁷ Kita ra ay indi dapat magdayaw sa mga dios-diosan tuyar sa inra inghihimo. Kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, “Kag mga katawuhan ay nagkinaon, nag-inom,

† **9:25** 9:25 It kato kag kuruna nak ingtata-o sa mga manraraog ay human sa mga rahan nak magandang muyatan. Minsan ingbubutangan ra it mga buyak. * **10:1** 10:1 Basaha ra sa Exo. 13:21-22; 14:21-31. † **10:3** 10:3 Basaha ra sa Exo. 16:1-36. ‡ **10:4** 10:4 Basaha ra sa Exo. 17:1-7 ag Bil. 20:2-13. § **10:5** 10:5 Basaha ra sa Bil. 14:29-30. * **10:6** 10:6 Basaha ra sa Bil. 11:4-6.

ag malaw-ay kag inra pagkinasadya.”† 8 Indi ra kita dapat maghimo it imoralidad parayan sa pag-ubay sa aber si-o nak buko ato matuor nak asawa,‡ tuyar sa inghihimo it iba sa inra, kumo sa paghimo ninra it tuyar inggwa't beynte-tres nak libo kag namamatay sa suyor it usang adlaw yang. 9 Kinahangyan ra nak indi nato igpurbahan kag pasensya it Gino-o tuyar sa inghihimo it kinang ibang tawo, kada maramo sa inra ay ingkagat it mga sawa nak di dalit ag namatay.§ 10 Ag usa pa, aya gireklamo, kumo tuyar kag inghihimo it iba sa inra, ag sinra ay ingmatay it anghel bilang manugmatay sa tawo.* 11 Ngani, kaling mga natabo sa inra ay ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan bilang mga paandam sa ato, kumo mayungotey kag katapusan it kalibutan.

12 Kada kag tawo nak sa ida isip ay matibay kag ida pagtu-o, dapat magrahan sabaling sida ay mahuyog sa marakong sala. 13 Ugaling waya it pagtintar nak inro narayanan nak waya ra nararayani it inro isigkatawo. Pero matutom kag Dios, ag indi Nida gitugutan nak kamo ay matintar it subra sa inro kakayahan. Kundi pag kamo ay ingtintar, ataw-an kamo Nida it kakayahan nak makaiwas ag maraugan kali.

Iwasan kag Pagkaon sa Rungawan sa Templo it Dios-diosan

14 Kada ngani, ako mga pinalangga, tungney kag pagdayaw sa mga dios-diosan. 15 Kamo ay mga tawo nak maayam mag-isip, kada isipa it maado kung kag ako ingsisiling ay tama o buko. 16 Pag maiba kita sa sagradong paninghapon, ag mainom kita halin sa kupa kung hariin ingpapasalamatan nato kag Dios ag makaon ra kita it tinapay nak ingbika-biká, ay dey baga kita ay nagkakausa sa mga pagpakamaado nak napapasa-ato parayan sa rugo ni Kristo nak nabuhos ag parayan sa Ida yawas nak inghalar tong namatay Sida para sa ato. 17 Aber maramo kita, nupay ausa gihapon kita, kumo nagkakausa kita sa pagkaon it kinang ausang tinapay.

18 Isipa ra kag inghihimo it mga inanak ni Israel it kato. Di baga sinra ra ay nagkakausa sa pagdayaw ag pagpasalamat sa Dios tong nag-iiba sinra sa pagkaon it mga hadop ag ibang mga inughalar ninra sa altar it Dios? 19 Ni-o kag ako ingsisiling dili? Siguro ing-iisip ninro nak kag ako ingsisiling ay klaro nak gador kag mga dios-diosan ag kag gahom it kinang mga hadop ag ibang mga inghalar sa pagdayaw raha. 20 Pero buko. Kag mga butang nak inghahalar it tawo sa mga dios-diosan ay inghahalar sa mga mayaot, ag buko sa Dios. Ag indi nako gusto nak magpakig-usa kamo sa mga mayaot parayan sa pag-iba sa inra inghihimo. 21 Buko tama nak mag-iba kamo sa pag-inom ag pagkaon sa sagradong paninghapon bilang pagrumrom sa kamatayon it ato Ginoong Hesus habang kamo ay nag-iiba gihapon sa pag-inom ag pagkaon sa rungawan kung hariin ingdadayaw kag mga mayaot. 22 Di

† 10:7 10:7 Exo. 32:6. Kag ingsisiling dili ay inggwa it diretsuhang bisaya tungor sa mga buko maadong inghihimo it mga nagtutu-o sa Corinto nak nag-iiba sa mga rungawan sa templo it mga dios-diosan, kung hariing sa pagmuyat it Dios sinra ra ay nagdadayaw rutong mga dios-diosan. ‡ 10:8 10:8 It kato kag paghimo it imoralidad ay kaibahan sa pagkaon bilang pagdayaw it mga tawo sa templo it dios-diosan. § 10:9 10:9 Basaha ra sa Bil. 21:4-7. * 10:10 10:10 Basaha ra sa Bil. 14:1-38; 16:39-50. Siguro tuyar kali kag pagreklamo it mga nagtutu-o sa Corinto kang Apostol Pablo, kumo ingbisar-an nida sinra parayan sa ida pagtudlo sa inra sa ida dating suyat kung hariin ingbawalan sinra nak makikaon sa mga templo it dios-diosan.

baga kahahadlok kung ingpapasilos nato kag Gino-o parayan sa ato paghimo it kina?[†] Kabi baga nato ay makaiwas kita sa Ida pagparusa?

*Kag Pagpangabuhi nak Nagtata-o it Kadayawan sa Dios
(Roma 14:1-23)*

²³ Kung inggwa sa inro it magsiling, “Puyde akong maghimo it aber ni-o nak gusto nako, basta buko bawal sa atubangan it Dios.” Matuor kina, ugaling buko tanan nak puyding himuon ay para sa kaanduan nato. Ag buko tanan nak puyding himuon ay nagpapakusog sa pagtu-o it ato mga kaibahan. ²⁴ Indi dapat nak ato sarili yang nak kaanduan kag ato aisipon, kundi kag kaanduan ra it ato kaibahan.[‡] ²⁵ Kada puyding kaunon ninro kag aber niong suya nak inra ingbabaligya sa merkado. Bukoey ninro kinahangyan nak magpangutana pa kung kina ay inghalarey sa mga dios-diosan o waya pramas maayaman nak puyding kaunon,[§] ²⁶ kumo kag ingsisiling sa Sagradong Kasuyatan ay, “Kag kalibutan ag tanang rahina, ay kag Ginoong Dios kag inghalinan.”*

²⁷ Ag usa pa, kung ikaw ay ing-ikag it tawo nak waya nagtutu-o kang Kristo nak magkaon, ag gusto nimong magpagto ag magkaon kaibahan nida, pagtoy ag kauna kag aber ni-o nak gusto nimo halin sa nakasukarey sa imo atubangan. Pero ayayey igpangutana kung inghalarey kinang pagkaon sa dios-diosan pramas maayaman nak puyding kaunon. ²⁸ Ugaling kung inggwa it tawo ruto nak nagkakaon kaibahan nimo nak masing sa imo, “Kaling suya ay inghalarey sa dios-diosan,” ay badaey igkaon it kina. Isipa it maado kag pagpati it kinang tawo nak nagsiling sa imo tungor rili, sabaling sida'y makunsensya parayan sa ida pagpati nak kali ay kasal-anan. ²⁹ Ngani, dapat nak isipon nato it maado kung makunsensya kag iba, buko kita yang. Pero sabaling inggwa't magsiling nak, “Asing dapat akong magtungon sa paghimo it tuyar por dahil yang baga sa kunsensya it iba?” ³⁰ Ag sabaling inggwa ra it magsiling nak, “Kung ako ay nagpapasalamat sa Dios para sa ako ingkakaon aber kina ay inghalarey sa dios-diosan, asing ako ay inro ingbabasoy?”

³¹ Bad-ey igsiling it t'yar! Dahil aber ni-o kag inro inghihimo, maging sa pagkaon o pag-inom man, himu-a kag tanan para sa kadayawan it Dios. ³² Ngani, iwasan ninro kag aber ni-o nak maging dahilan para makasala kag inro kaibahan, maging lahi it Hudyo man o buko, o aber kag inro hali sa pagtu-o nak nag-iiba sa inro sa pagdayaw sa Dios. ³³ Patuyare kag ako pagpanimbang sa tanang ako inghihimo pramas maado kag pag-estimar it tanang tawo sa ako. Waya nako gihahanapa kag kaanduan para sa ako sarili yang, kundi para sa tanan pramas sinra ay maluwas.

[†] **10:22** 10:22 Basaha ra sa Exo. 20:5 ag Deu. 32:21. [‡] **10:24** 10:24 Basaha ra sa Plp. 2:4.

[§] **10:25** 10:25 It kato, pagkatapos it pagdayaw sa mga dios-diosan, kag karne nak inghalarey sa inra ay ingbabaligya pa gihapon sa merkado, kaibahan it ibang karne nak waya nahalar. Kada aber buko hungor nak nag-iiba kag mga Kristyano sa pagdayaw it mga naghahalar sa dios-diosan, siguro maramong beses ingbabakay ninra kaling karne nak inghalarey raha. Ag ingsisiling ni Pablo dili nak buko sala kina basta indi sinra makunsensya. Kada indiey magpangutana. * **10:26** 10:26 Sal. 24:1.

11

¹ Patuyare ako bilang ehemplo sa ako pagsunor kang Kristo.

KAG NAHANUNGOR SA TAMANG PAGHIWAS PAG MAGDAYAW SA DIOS

Kag Paglaygay Para sa mga Kabade nak Nagtutu-o

² Ngasing ingpupuri nako kamo nak sa tanang butang ay narumruman ninro kag ako ingtudlo, ag inro ingsusunor katong tanan nak ako inglaygay sa inro. ³ Pero gusto nako nak maintyendihan ninro kali. Si Kristo kag Pinaka-uyo* it bawat kayake, kag kayake kag pinaka-uyo it kabade, ag kag Dios kag Pinaka-uyo ni Kristo. ⁴ Kada ngani dahil dili, pag magtipon kamong mga nagtutu-o para magdayaw sa Dios, ag kung inggwa it kayake nak nagpapangamuyo sa atubangan it tanan, o nagbibisaya it mensahe halin sa Dios habang di tabon pa kag ida uyo, sida ay nagraraya it kahud-anan kang Kristo nak imaw kag ida Pinaka-uyo.†

⁵ Ag pag inggwa ray it kabade nak nagpapangamuyo sa atubangan it tanan o nagbibisaya it mensahe halin sa Dios habang waya nakatabon kag ida uyo ag uda,‡ sida ay nagraraya it kahud-anan sa ida asawa nak imaw kag ida pinaka-uyo. Kahuhuda kag gustong bisayahon it kina sa ato nak pay sida ay nagpakalbo. ⁶ Kada kung kag kabade ay indi magtabon it ida uyo ag uda, ay dapat magpalip-ot yangey sida it ida buhok. Pero kumo kahuhuda para sa ida kung mapalip-ot it ida buhok o mapakalbo, dapat nak magtabon yangey sida it ida uyo ag uda.§

⁷ Kag rason kung asing kag kayake ay indi dapat magtabon it uyo sa oras it inro pagtitipon sa pagdayaw sa Dios ay dahil sida kag nagpapakita nak pay kahitsura it Dios ag balor Nida. Pero kag kabade ray kag nagpapakita it balor it kayake, ⁸ kumo tong ingtuga it Dios kag unang kayake ag kabade, kag kayake ay waya ighalin sa kabade, kundi kag kabade kag naghalin sa kayake.* ⁹ Ag usa pa, waya gituga-a it Dios kag kayake para sa kabade, kundi ingtuga Nida kag kabade para sa kayake. ¹⁰ Kada ngani pag magtipon kamo, kag kabade ay dapat magtabon it uyo ag uda bilang pagpakita nak sida ay nagpapasakop sa balor it kayake, kumo kag mga anghel ay nakamuyat sa inro.

* **11:3** 11:3 Kumporme sa ibang mga maayam sa Bibliya kag gustong bisayahon it “uyo” sa bisayang Griyego diling bersikulo ay “inghalinan.” † **11:4** 11:4 Kag kustombre it mga kayake sa inra mga bansa it kato ay kung maatubang sinra sa mataas nak tawo ingbabaoy ninra kag tabon sa inra uyo bilang pagtabor sa ida. ‡ **11:5** 11:5 Kag kustombre it mga kabade sa inra bansa it kato ay pag nagliliwas sinra sa bayay kinahangyan nak nakatabon it bilo kag inra uda. Dahil kung buko tuyar abang rakong kahud-anan kina. § **11:6** 11:6 Ni-o kaling pagtudlo nak perming ingbabalik-balikan ni Apostol Pablo nak buko maado kung abaliwayaon it kabade kag pagpakita it pagtabor sa ida asawang kayake bilang ida pinaka-uyo? Sa inra bansa it kato, pag sinra ay sa liwas it bayay kag uda it kabade ay nakatabon bilang pagpakita it kina. Pero para sa bawat bansa, inggwa sinra it inra kanya-kanyang kustombre nak nagpapakita it pagtabor. Kada kaling pagtudlo ni Apostol Pablo ay waya nagsisiling nak aber riing bansa ay kinahangyan para sa kabade nak magtabon it inra uda kung bukoey tuyar kag inra kustombre. Pero kag gustong bisayahon nida dili ay, aber niong kustombre it bawat bansa nak nagpapakilaya nak kag asawang kayake kag pinaka-pinuno it kabade, ay indi gihapon ninra dapat pabad-an kina. Ngani, dapat tumanon yangey ninra. * **11:8** 11:8-9 Basaha ra sa Hen. 2:18-23.

11 Ugaling kumporme sa plano it Gino-o kinahangyan it kabade kag kayake, ag kinahangyan ra it kayake kag kabade, ¹² kumo aber kag unang kabade ay naghaling sa kayake. Tuna it kato, kag tanang kayake ay naghaling sa kabade. Pero kag Dios kag inghalinan. ¹³ Kamo kag dapat mag-usisa kung tama o buko kung kag kabade ay magpangamuyo sa atubangan it tanan nak waya nakatabon kag uyo ag uda sa oras it inro pagtipon sa pagdayaw sa Dios. ¹⁴ Di baga katong una ay kahuhuda sa pagmuyat it tawo kung kag kayake ay mahaba it buhok? ¹⁵ Pero kung kag kabade ray kag mahaba it buhok, kina baga kag nagpapakita it ida kagandahan? Dahil imaw ngani kag ingtao it Dios sa ida bilang pangtabon sa ida uyo. ¹⁶ Pero kung inggwa it nagkukontra riling ako insiling, kag ako masisiling ay, imaw kali kag kustombre nak amo ingtutudlo sa tanang pagtipon it mga nagtutu-o, ag wayaey it iba.

Kag Tamang Himuon sa Sagradong Paninghapon

¹⁷ Ngasing inggwa ra ako it usa pang inuglaygay para sa inro. Indi puyde nak apurihon nako kamo, dahil sa inro mga pagtitipon pramas magdayaw sa Dios inggwa't mga natatabo kuno nak buko para sa inro kaanduan, kundi sa kayainan. ¹⁸ Una sa tanan, nabalitaan nako nak pag nagtitipon kamo pramas magdayaw sa Dios, waya kamo nagkakausa, kundi nagkakampi-kampihan kuno. Ag pay nagpapati ako nak matuor kinang inra ingisiling tungor sa inro inghihimo. ¹⁹ Siguro natural yang nak matabo kina, pramas maayaman ninro kung sasin-o kag talagang naghihimo it kahalambut-an para sa Dios.

²⁰ Pero kung nagtitipon kamo pramas magkaon it sagradong paninghapon bilang pagrumrom sa ato Ginoong Hesus,† ay buko Sida kag inro ing-iisip, ²¹ dahil sa oras nak kamo ay makaon pa yang, kag iba ay nag-uuna-unay it kaon ag inom hastang sinra ay mabusog, kada inggwa kuno it mga nayayango ag kag iba ay nagugutom pa.‡ ²² Ay asi, waya baga kamo it bayay kung hariin kamo dapat magkaon ag mag-inom hanggat gusto ninro? Waya ra baga kamo it respeto sa inro mga hali sa pagtu-o sa Dios sa oras it inro pagtipon, ag ingpapahud-an pa ninro sinrang mga mahirap? Ni-o aboy kag ako isiling sa inro? Asi, apurihon pa baga kamo nako? Ay syempre indi!

Kag Unang Paghimo it Gino-o sa Sagradong Paninghapon

²³ Kag ako natun-an halin sa Gino-o ay imaw ra kag ako ingtudlo sa inro. Tong gab-i nak ingtraidor kag Ginoong Hesus, ingbaoy Nida kag tinapay ²⁴ ag pagkatapos it pasalamat sa Dios, Ida kali ingbika-biká ag nagsiling, “Kali kag Ako yawas nak Ako ihalar para sa inro. Himu-a ninro kali bilang pagrumrom sa Ako.” ²⁵ Imaw ra pagkatapos ninra't kaon, ingbaoy ra Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag nagsiling, “Kali kag pamatuor it Bag-ong Kasugtanan parayan sa Ako

† **11:20** 11:20 Kag unang kustombre it mga Kristyano it kato pag magtipon sinra sa pagdayaw sa Dios ay makaon anay sinrang tanan it inra ingrayang pagkaon, pagkatapos makaon ra sinra it tinapay ag mag-inom it inumong ubas bilang pagrumrom sa kamatayon it Ginoong Hesus.

Kaling huli nak parti kag inra magiging sagradong paninghapon. ‡ **11:21** 11:21 Tungor sa mga manggaranon ruto, habang nagrurungaw sinra ay pay nawagitey sa inra isip kag tungor sa kamatayon ni Kristo ag kag inra yang ing-iisip ay kag kasadyahan pagbusogey ag pagyangoy. Ag wayaey ninra giiintyendiha kag inra mga kaibahan nak pobre kumo waya sinra it pagkaon nak apartidahon.

rugo. Bawat ainumon ninro kali, himu-a bilang pagrumrom sa Ako.”[§]
²⁶ Kumo bawat akaunon ninro kaling tinapay ag ainumon kag suyor it kaling kupa, inro ingbabantala kag kamatayon it Gino-o hastang sa Ida pagbalik.

Kag Nahanungor sa Pag-iba sa Sagradong Paninghapon nak Buko Karapatdapat

²⁷ Kada ngani aber si-o kag magkaon it kaling tinapay ag mag-inom it suyor it kaling kupa bilang pagrumrom sa Gino-o, pero waya nida giisipa kag gustong bisayahon it ida inghihimo, ay nagkakasala sida dahil waya nida igtaw-e it balor kag yawas ag rugo it Gino-o. ²⁸ Kada bawat tawo ay dapat mag-usisa anay sa ida sarili agor masaduran nak tama kag ida pagpreparar sa ida sarili, bag-o sida magkaon it tinapay ag mag-inom it suyor it kaling kupa. ²⁹ Kumo aber si-o kag mag-inom ag magkaon nak waya gipapahalagahe kag yawas it Gino-o ay nagrarayon it kaparusahan sa ida sarili. ³⁰ Kali kag rason kung asing maramo sa inro ay mayuda ag sakiton, ag inggwa pa it iba nak namatayey. ³¹ Pero kung usisaon anay tan-a nato kag ato sarili, kung tama o sala kag ato inghihimo, ay indi kita maparusahan it Dios. ³² Pero kung ingpaparusahan kita it Gino-o, kina ay parayan it Ida pagdisiplina sa ato pramas indi kita makaagom it kaparusahan kaibahan it mga tawo rili sa duta nak waya it pagtu-o.

³³ Kada, ako mga hali, pag magtipon kamo pramas magkaon it sagradong paninghapon bilang pagrumrom sa Gino-o, kinahangyan nak huyaton ninro kag usa'g-usa. ³⁴ Kung inggwa sa inro it nagugutom, kinahangyan nak magkaon anay sinra sa inra mga bayay pramas indi kamo makaagom it kaparusahan dahil sa inro inghimo sa inro pagtipon. Ag tungor ra sa ibang mga butang nak gusto nakong ibisaya sa inro, hingan yangey nako isiling pagpanha nako raha sa inro.

12

*Kag mga Abilidad nak Ingtata-o it Ispirito it Dios
 (Epeso 4:1-16)*

¹ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, gusto nako nak maintyendihan ninro it maado kag tungor sa mga abilidad nak ingtata-o it Ispirito it Dios. ² Ag kamong mga hali namo, ayamey ninro nak it katong waya pa kamo nagdadayaw sa Dios, kamo ay perming nararayan papayado sa Ida pramas magdayaw sa mga dios-diosan nak indi kabisaya. ³ Kada ngasing, ako ay nagpapahadag sa inro kung pauno maayaman kung kag tawo ay talagang ingpapangunahan it Ispirito it Dios. Kag tawo nak ingpapangunahan it Ida Ispirito ay indi igsumpa si Hesus! Ag indi ra sida makasiling nak, “Si Hesus ay matuor nak Gino-o!” kung waya sida igpapangunahe it Ispirito Santo.

⁴ Inggwa it iba't-ibang abilidad nak ingtata-o sa ato pero ausa yang kag Ispirito it Dios nak nagtata-o it kali.* ⁵ Iba't-iba ra kag mga parayan it pagserbisyo pero ausa yang kag Gino-o nak ingsiserbisuhan. ⁶ Iba't-iba ray ra kag mga parayan kung pauno ingpapakita it Dios kag Ida

§ 11:25 11:25 Basaha ra sa Mat. 26:26-30; Mar. 14:22-26; Luk. 22:14-20 ag Heb. 8:6-12.

* 12:4 12:4 Inggwa it mga listahan it mga abilidad nak ingtata-o it Dios sa mga nagtutuo kang Kristo sa mga libro it Rom. 12:6-8; Epe. 4:11 ag 1 Cor. 12:28.

gahom sa ato kabuhi, pero Sida yang kag Dios nak nagtata-o it kina sa atong tanan pramas puyde natong tumanon kag Ida ingpapahimo sa ato.

⁷ Sa bawat usa sa ato ay ingtaw-an it abilidad nak nagpapakita nak hali sa ato kag Ispirito it Dios. Ag kaling mga abilidad ay ingta-o para sa kaanduan it tanang ato mga hali sa pagtu-o. ⁸ Halimbawa, sa usang tawo, kag ingtata-o nak abilidad it Ispirito it Dios ay kaayaman sa pagbisaya tungor sa Dios, ag sa iba ray ra ay marayom nak pang-intyendi it kamatuuran nak ida ingpapahadag. ⁹ Ag parayan sa parehong Ispirito it Dios kag ingtata-o ray ra sa iba ay kag marakong pagtu-o, ag sa iba ray ay kag abilidad sa pagpaado sa mga inggwa't sakit. ¹⁰ Ag parayan gihapon sa parehong Ispirito it Dios, kag iba ay ingtaw-an it abilidad nak maghimo it mga milagro, kag iba ay pagbisaya it mga mensahe halin sa Dios, ag kag iba ray ra ay maayaman kung kag pagtudlo it ibang tawo ay halin sa Ispirito it Dios o halin sa mayaot.† Kag iba ay ingtaw-an ra it abilidad nak magbisaya it linggwahe nak waya pa natutun-e, ag kag iba ay nagpapahadag it gustong bisayahon it kinang mga linggwahe. ¹¹ Ugaling ausa ag pareho yang gihapon nak Ispirito it Dios kag nagtata-o it kaling tanang abilidad ag kina ay Ida ingtata-o kumporme sa tawo nak gusto Nidang taw-an.

Usang Yawas nak Inggwa't Maramong Parti

¹² Tuyar kali, ausa kag yawas it tawo pero inggwa't iba't-ibang parti. Ag imaw ra kag tungor sa ato nak nagtutu-o kang Kristo. Kita ay maramo, pero kita ra ay naging usang grupo nak pay mga parti it ausang yawas ni Kristo. ¹³ Kumo kitang tanan, maging mga lahi it Hudyo man o buko, maging mga ulipon man o buko, kita nak ingbawtismuhan it ausang Ispirito it Dios ay naging usang grupo bilang yawas ni Kristo. Kali ay kumo kitang tanan ay nagbatoney it ausang Ispirito it Dios.

¹⁴ Ngani, aisipon nato kag tungor sa ato yawas. Kali ay inggwa it maramong parti, buko usa yang. ¹⁵ Halimbawa, kung kag siki ay magsiling, “Buko ako si damot, kada buko ako parti it yawas!” Aber tuyar kag ida ingsiling, sida ay parti gihapon it yawas. ¹⁶ Ag kung kag talinga ay magsiling, “Buko ako si mata, kada buko ako parti it yawas!” Aber tuyar kag ida ingsiling, sida ay parti gihapon it yawas. ¹⁷ Kung kag bug-os nak yawas ay puro mata yang, ay pauno sida makakarungog? Ag kung kag yawas ay puro talinga yang, pauno sida makakahugom? ¹⁸ Pero kag Dios kag nagbutang it bawat parti it yawas sa tamang pwesto kumporme sa Ida gustong pagplastar.

¹⁹ Ag kung sinrang tanan ay ausang parti yang, ay hariin kag yawas? ²⁰ Ngani, inggwa it maramong parti pero ausa yang kag yawas. ²¹ Kada kag mata ay indi puyding magsiling sa damot nak, “Buko ka nako kailangan!” Ag kag uyo ay indi ra puyding magsiling sa siki nak, “Buko ka nako kailangan!” ²² Pero sa kamatuuran, kag mga parti it yawas nak sa ato pagmuyat ay waya't kusog, ay imaw pa yaki kag mas lalong kinahangyan it yawas. ²³ Katong mga parti ra nak sa ato pagmuyat ay buko importante, ay ato ingtataw-an it importansya. Ag kag mga parti nak indi dapat makita, imaw pa it mas lalo natong ingtatabunan. ²⁴ Ag

† **12:10** 12:10 Kag nahanungor riling abilidad ay makikita ra sa mga libro it 1 Tes. 5:20-21 ag 1 Juan 4:1.

kag mga parti ray ra nak dating maganday ay bukoey kinahangyan nak pagandahon pa.

Imaw ra tong ingpando it Dios kag mga parti it yawas, ingtaw-an Nida it balor kag mga parti nak pay waya't balor sa ato pagmuyat. ²⁵ Inghimo Nida kali pramas kag tanang parti it yawas ay indi magbuyag-buyag kundi magkausa ag apaparehuon kag pagbulig sa usa'g-usa. ²⁶ Kada kung kag usang parti it yawas ay nahapros, kag tanang parti ay nakakabatyag it hapros. Ag kung kag usang parti ay ingtaw-an it balor, kag tanang parti ay nasasadyahan.

²⁷ Kag gustong bisayhon it kaling ako ingbibisaya ay kita nak nagtutuo ay ingkukumpara sa yawas ni Kristo, kung hariin kita ay mga parti it kina. ²⁸ Ag sa ato mga hali sa pagtu-o nak imaw kag ingtatawag nak pinaka-yawas ni Kristo, ay ingbutang it Dios kag mga tawo nak Ida ingtugyanan it mahalagang ministryo. Una, inggwa it mga ingtugyan bilang apostoles. Pangruha, mga propeta nak mabisaya it Ida mga mensahe. Pangtatlo, mga manugtudlo it mga bisaya it Dios, pati mga naghihimo it mga milagro, mga ingtaw-an it abilidad nak magpaado sa mga inggwa't sakit, mga nagbulig sa inra mga kaibahan, mga maayam magrumaya, ag mga maayam magbisaya it iba't-ibang linggwahe nak waya pa ninra natutun-e. ²⁹ Kag tanan baga ay apostoles o propeta? Kag tanan baga ay manugtudlo? Kag tanan baga ay di abilidad nak maghimo it mga milagro, ³⁰ o pagpaado baga sa inggwa't sakit? Kag tanan baga ay inggwa it abilidad nak magbisaya it linggwahe nak waya pa ninra natutun-e, o ipahadag kag gustong bisayahon it kina? Buko! ³¹ Kada magtinguha nak gador kamo nak mapasa-inro kag mga pinaka-mahalagang abilidad.†

Pero ngasing ipakita nako sa inro kag mas maadong tinguhaon nak yabaw pa sa tanan.§

13

Kag Pagpalangga ay Yabaw pa sa Tanan

¹ Halimbawa, kung kaya nakong magbisaya it mga linggwahe it tawo, o aber mga linggwahe it anghel, kung waya ra ako it pagpalangga sa ako mga kaibahan ay kag ako abilidad nak magbisaya ay waya't puyos. Pay kag ako pagbisaya ay tuyar yang sa magulong tunog it pompyang o ingpupuyog nak takyob it kaldero. ² Ag kung ako ay nagbibisaya it mga mensahe halin sa Dios, ag kung maayam ako it tanang kaayaman, kaumir kag mga waya gipahadagan it Dios sa ibang tawo, ag kung inggwa ako it makusog nak pagtu-o nak maghimo it milagro nak makasiling ako sa baguntor nak, "Magsaydo ka!" ag matuor masaydo kina, pero kung waya ra ako it pagpalangga ay waya gihapon kina it puyos. ³ Kung ita-o ra nako kag tanang ako mga ari-arian pramas ibulig sa mga pobre, ag kung ako ay magsugot nak kag ako yawas ay

† **12:31** 12:31a Kaling mga abilidad kag nagpapakusog sa pagtu-o it ato mga hali. (Basaha sa 1 Cor. 14:1,3; 12.) § **12:31** 12:31b Kag inghimo it ibang mga nagtutuo sa Corinto ay buko maado, dahil kali ay indi makapakusog sa pagtu-o it inra mga kaibahan, kundi nakakasira. Kumo nakasanayaney ninra nak maging mainggiton (1 Cor. 3:3.), nag-aakusar sa usa'g-usa (1 Cor. 6:6.), ag naghimo it kayainan ag nagpapangluko sa inra mga hali (1 Cor. 6:8.). Ag kag mga manggaranon ay waya ra girerespito sa inra mga kaibahan sa pagtu-o (1 Cor. 11:22.).

sunugon dahil sa ako pagtu-o, pero kung waya ra ako it pagpalangga sa ako mga kaibahan, waya gihapon ako it mapapakamos.

⁴ Kag tawo nak mapinalanggaon ay mahaba kag pasensya, mabuot, buko mainggiton, buko hambugon ag buko maminataas-taason. ⁵ Sida ay buko mabastos, buko makasarili, buko mahangiton ag waya gidudumot. ⁶ Kag tawong mapinalanggaon ay buko masadya kung inggwa it naghihimo't kayainan, kundi sida'y nasasadyahan kung kag ginghihimo ay tama ag matuor. ⁷ Ida ingtitiis kag tanang hirap nak waya gingunguyob. Sida ay perming nagsasalig ag perming inggwa't pag-asa nak kag Ida mga kaibahan ay maghimo it maado, ag nagpupursige sida sa tanan nak indi mawar-an it pag-asa.

⁸ Kag pagpalangga ay waya't katapusan. Pero kag mga abilidad nak ingtata-o it Ispirito Santo ay inggwa't katapusan. Ngani, kag pagbisaya it mga mensahe halin sa Dios ay mawawagit. Ag imaw ra kag pagbisaya it mga linggwahe nak waya pa natutun-e it tawo ag kag pagkainggwa it marayom nak pagkaintyendi tungor sa Dios, ⁹ kumo ayamey nato nak buko pa kumpleto kag ato kaayaman ag buko pa ra kumpleto kag ingbibisaya it mga manugbisaya it mga mensahe halin sa Dios. ¹⁰ Pero pag maabot kag adlaw kung sauno makukumpleto kag tanan ay mawawagitey kag tanang kakuyangan.

¹¹ Halimbawa, tong bata pa ako, kag ako pagbisaya, pag-isip ag pagmatarong ay tuyar sa bata. Pero tong karakoey ako, ingbadaaney nako kag ugali it pagiging bata. ¹² Imaw ra sa atong mga nagtutun-o, dahil kag ato pagkaintyendi tungor sa Dios ay inggwa pa it kakuyangan, kada pay tuyar yang anay kina sa nakamuyat sa mayubog nak salamin. Pero maabot talaga kag adlaw kung sauno makita nato kag Dios ag kag ato pang-intyendi tungor sa Ida ay magiging kumpletoy tuyar sa Ida pang-intyendi sa ato. ¹³ Ngani, inggwa it tatlong butang nak mapermi gihapon, nak imaw kag pagtu-o, pag-asa, ag pagpalangga. Pero kag pinaka-yabaw sa tanan ay pagpalangga.

14

Kag Abilidad nak Magbisaya it mga Linggwahe nak Waya pa Natutun-e ag Magbisaya it mga Mensahe Halin sa Dios

¹ Magtinguha permi nak maging mapinalanggaon, habang ingtitinguha ra ninro nak mataw-an kamo it mga abilidad nak ingtata-o it Ispirito Santo, laloey kag abilidad sa pagbisaya it mga mensahe halin sa Dios. ² Dahil kag tawo nak nagbibisaya it linggwahe nak waya pa nida natutun-e, kag ida ingbibisayahan ay kag Dios, buko tawo. Ngani, waya it tawong nakakaintyendi it ida ingbibisaya, aber kinang tawo mismo nak nagbibisaya, kumo pag sida ay nagbibisaya, sida ay inggagamhan it Ispirito it Dios ag kag ida ingbibisaya ay kag mga butang nak waya gipapahadagan it Dios sa iba. ³ Pero kag tawo nak nagbibisaya it mga mensahe halin sa Dios, ay ida kina ingbibisaya pramas pakusugon kag pagtu-o ag buot it mga nagpapanimati ag buligan sinra nak indi mawar-an it pag-asa sa inra ingrarayanang kahirapan.

⁴ Ag kinang tawo nak nagbibisaya it linggwahe nak waya pa nida natutun-e, ay ida sariling pagtu-o kag ida ingpapakusog. Pero kinang nagbibisaya it mga mensahe halin sa Dios nak naiintyendihan it tanang tawo, ay kag ida ingpapakusog ay kag pagtu-o it ida mga hali nak

nagtitipon sa pagdayaw sa Dios. ⁵ Gusto tan-a nako nak kamong tanan ay magkainggwa it abilidad nak magbisaya it mga linggwahe nak waya pa ninro natutun-e. Pero mas lalong gusto nako nak kamong tanan ay magkainggwa it abilidad nak magbisaya it mga mensahe halin sa Dios pramas maiintyendihan it tanan. Kumo kag nagbibisaya it mensahe halin sa Dios ay yabaw pa sa nagbibisaya it linggwahe nak waya pa ninro natutun-e, puyra yang kung inggwa ra sida it abilidad nak magpahadag it gustong bisayahon it kina pramas maintyendihan it mga nagtitipon sa pagdayaw sa Dios, ag maging makusog pa kag inra pagtu-o.

⁶ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, isipa ninro kali. Kung ako tan-a ay mapanha sa inro ag sa ako pagtudlo ay magamit ako it ibang linggwahe nak waya pa ninro natun-e, ni-o ara kag kaaduhan nak inro mababaton halin raha? Ay syempre waya, kung indi ra nako igsiling sa inro kag kapahadagan, o kaayaman, o mensahe, o pagtudlo nak ingta-o it Dios sa ako. ⁷ Aber sa mga instrumento nak waya't kabuhi, tuyar sa plawta ag arpa, kung pareho kag tunog it inra nota nak ingpapatogtog ay indi maaayaman it mga nakakarungog kung niong kanta kag ingtutugtog o ingkakaskas. ⁸ Imaw ra sa paghuyop it trumpeta it sundalo. Kung kag pagbudyong it kina ay buko para sa tamang sinyales, ay pauno sinra makakahanra sa labanan?

⁹ Ay tuyar ra kamo. Kung mabisaya kamo sa linggwahe nak indi maintyendihan it mga nagpapanimati ay pauno maaayaman ninra kag inro ingbibisaya? Pay tuyar yang kamo sa nagbibisaya sa hangin. ¹⁰ Matuor, maramong iba't-ibang linggwahe sa kalibutan ag tanan ay inggwa it gustong bisayahon. ¹¹ Pero kung indi nako maintyendihan kag ingbibisayang linggwahe it usang tawo, kag ida pagmuyat sa ako ay pay ako ay taga-ibang lugar ag imaw ra sida sa ako. ¹² Ngani kamo ra, sa inro kagustuhan nak magkainggwa it mga abilidad nak ingtata-o it Ispirito Santo, ay kag inro dapat tinguhaon ay kinang mga abilidad nak nagtata-o it pagpakusog sa pagtu-o it inro mga hali nak nagdadayaw sa Dios.

¹³ Kada ngani kung inggwa't tawo nak di abilidad sa pagbisaya it linggwahe nak waya pa nida natun-e, sida ay dapat magpangamuyo nak taw-an ra sida it abilidad nak magpahadag it gustong bisayahon it ida ingsisiling. ¹⁴ Dahil kung sa ako pagpangamuyo ako ay nagbibisaya it linggwahe nak waya pa nako natutun-e, kag ako ispirito kag imaw it nagpapangamuyo, pero waya naintyendihe it ako isip kung ni-o kag ako ingsisiling. ¹⁵ Ay kung tuyar kina, ni-o ara kag ako dapat himuon? Ako ay mapangamuyo sa linggwahe nak ingpapabisaya sa ako it ako ispirito, ag mapangamuyo ra ako sa linggwahe nak ako naintyendihan. Imaw ra, makanta ako sa linggwahe nak ingpapakanta sa ako it ako ispirito, ag makanta ra ako sa linggwahe nak ako naintyendihan.

¹⁶ Dahil halimbawa, kung madayaw ka ag magpasalamat sa Dios sa ibang linggwahe nak ingpapabisaya sa imo it imo ispirito, ay pauno makumporme kag imo mga kaibahan, sa pagsiling "Kabay pa!" kung waya ninra naintyendihe kag imo ingsisiling? ¹⁷ Aber maado kaling imo pagpasalamat ay indi gihapon mapakusog kag pagtu-o it imo kaibahan. ¹⁸ Ako ay nagpapasalamat sa Dios nak subra kag ako abilidad sa inrong tanan nak magbisaya sa mga

linggwahe nak waya pa nako natutun-e. ¹⁹ Pero kung ako ay nag-iiba sa mga hali sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios, mas gusto nako nak magbisaya it limang bisaya yang sa linggwahe nak naintyendihan it ako mga kaibahan pramas puyde sinrang tudluan, kisa sa magbisaya it sampuyong libong bisaya sa linggwahe nak indi ra ninra maintyendihan.

²⁰ Ako mga hali sa pagtu-o, kag inro mga isip ay indi dapat magpatuyar sa isip it mga posit. Ugaling tungor sa kayainan maado kung kag inro mga isip ay tuyar sa posit nak waya pa it ayam tungor sa kayainan. Kag inro pagkaintyendi ay dapat magpatuyar sa pagkaintyendi it maguyang nak maramoey kag natun-an tungor sa Dios. ²¹ Isipon ninro kag ingpasuyat it Ginoong Dios sa Sagradong Kasuyatan,

“Maabot kag adlaw kung sauno kag mga tawo halin sa ibang nasyon nak nagbibisaya it ibang linggwahe
ay maabot raha sa lugar it Ako katawuhan,
ag sinra kag mapaayam kung ni-o kag Ako gustong ipabisaya para sa inra.

Pero aber tuyar kag Ako ahimuon, indi gihapon ninra Ako'g runggan.”*

²² Halin raha makita nato nak kag abilidad nak magbisaya it ibang linggwahe nak indi maintyendihan it tawo ay imaw kag tanra it gahom it Dios para sa mga waya nagtutu-o sa Ida, buko para sa mga nagtutu-o. Pero kag abilidad it nagbibisaya it mensahe halin sa Dios ay imaw kag tanra para sa mga nagtutu-o.

²³ Kada, pag magtipon kamong mga nagtutu-o pramas magdayaw sa Dios, ag tanan kamo ay magbisaya it iba't-ibang linggwahe nak waya ninro naintyendihe, ay ni-o ara kag aisipon it inro mga bisita nak waya nagtutu-o? Di baga sinra ay makakasiling nak kamo ay pay mga buang-buang? ²⁴ Pero kung kamong tanan ay nagbibisaya it mga mensahe halin sa Dios sa linggwahe nak naintyendihan, ag inggwa it nag-abot nak bisita nak waya nagtutu-o o waya pa it ayam tungor riling mga abilidad, ay di baga sida ay makukunsensya dahil sa ida narurunggan nak mga bisaya tungor sa ida mga inghimo nak sala, ²⁵ kaumir kag mga sikreto nak kabi nida ay nakatagoey sa ida tagipusuon. Ag pagkatapos it kina mayuhor sida pramas maghinuysoy ag magdayaw sa Dios sa pagsiling, “Matuor nak gador nak kaibahan ninro kag Dios.”†

Kag Tamang Ahimuon Pag Matipon Kita sa Pagdayaw sa Dios

²⁶ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, ni-o ara kag maado ninrong ahimuon? Pag magtipon kamo para sa pagdayaw sa Dios, maado

* **14:21** 14:21 Isa. 28:11-12. It katong sa kapanahunan ni Propeta Isaias, nagpaandam kag Dios sa mga inanak ni Israel nak sa palaabutong panahon ay iparaya Nida kag mga taga-Asirya pramas parusahan sinra, dahil waya sinra nagpati sa Ida. Ag imaw ra kag natabo. Ag ngasing sa kapanahunan ni Apostol Pablo tong nagtutudlo sida sa mga taga-Corinto, sa irayom it gahom it Ispirito Santo ay ida inggamit kaling inggisiling it Dios para itudlo sa inra tungor sa abilidad it pagbisaya sa mga linggwahe nak waya pa ninra natutun-e. † **14:25** 14:22-25 Tungor anay sa mga bersikulo 22-23: Aber kag mga waya nagtutu-o ay natitingaya riling tanra it gahom it Dios pag kag mga nagtutu-o ay nagbibisaya it linggwahe nak waya pa ninra natutun-e, ay indi gihapon sinra maghinuysoy sa inra inghimong mga sala pramas magtu-o. Kag inra yang ing-iisip ay subrang tutom kag mga nagtutu-o sa inra relihiyon nak pay mga buang-buangey. Kada kumporme sa inggisiling ra sa mga bersikulo 24-25, importante nak magkainggwa it pagpahadag sa tanang inggisiling sa ibang linggwahe.

kung bawat usa sa inro ay inggwa't ikanta, inggwa't itudlo, o inggwa't ibisaya it ingpahadag sa ida it Dios. Puyde ra nak inggwa it mabisaya sa linggwahe nak waya pa nida natun-e ag kag iba ay mapahadag it gustong bisayahon it ida insiling. Basta kag tanang inro inghihimo ay pangpakusog sa tanang nagtutu-o. ²⁷ Kung inggwa it gustong mabisaya sa linggwahe nak waya pa nida natun-e ay kinahangyan nak ruha o tatlo yang, ag dapat ay pasunor. Ag kinahangyan ra nak magkakainggwa it mapahadag it gustong bisayahon sa insiling it kada usa. ²⁸ Pero kung waya it mapahadag it kina sa tanan, ay dapat maghipos yangey anay sinra pag magtipon kag mga nagtutu-o kang Kristo, ag maghuyat hastang sinra-sinra yangey ag puyding magbisayay sa Dios sa linggwahe nak waya pa ninra natun-e.

²⁹ Imaw ra, kung inggwa it mga gustong mabisaya it mensahe halin sa Dios ay kinahangyan nak ruha o tatlo yang, ag dapat ay pasunor. Ag habang nagbibisaya sinra kag iba ay dapat nak mag-usisa kung kag inra ingbibisaya ay talagang halin sa Dios. ³⁰ Ag kung inggwa it nagbibisaya pa, ag kag ibang tawo nak nakaingkor ay magkainggwa it pagpahadag sa ida it Ispirito Santo para sa tanan, ay kinang nagbibisaya ay dapat magtungon anay pramas makabisaya katong iba. ³¹ Dahil kung pasunor kag inro pagbisaya, kamong tanan nak inggwa it mga mensahe halin sa Dios ay magkakainggwa it lugar nak magbisaya, pramas kag tanan ay makakatuon ag kag pagtu-o it tanan ay mapapakusog. ³² Ugaling kag mga nagbabaton it mensahe halin sa Dios para sa tanan ay bukoey obligado nak magbisaya. Puyde sinrang maghipos yangey o magtungon it pagbisaya.

³³⁻³⁴ Dahil indi mamut-an it Dios nak kag pagtipon it Ida mga sinakupan ay salamuskawo, kundi kag Ida namumut-an ay kag tama ag matimunong nak paghiwas, tuyar sa inghihimo sa ibang mga lugar kung hariin ra nagtitipon kag ato mga hali sa pagtu-o. Dahil dili kag mga kabade ay dapat maghipos sa oras nak nagtitipon kag mga nagtutu-o. Sinra ay waya gitutugute nak magbisaya sa atubangan it tanan, kundi sinra ay dapat nak magpasakop sa mga kayake tuyar sa insisiling sa Kasuguan. ³⁵ Kung inggwa tan-a sinra it gustong ayamon, sinra ay dapat maghuyat anay hastang makapauli bag-o magpangutana sa inra asawa, kumo buko tama nak kag kabade ay mabisaya sa atubangan it tanan. ³⁶ Tamaey baga kali para sa inro? Rumruma ninro nak kag mga bisaya it Dios ay waya gihalin sa inro, ag buko yang kamo kag nagbaton it kina.

³⁷ Kung inggwa it hali raha sa inro nak sa ida isip sida ay ingtaw-aney it abilidad it Ispirito Santo nak magbisaya it mga mensahe halin sa Dios para sa tanan, o kung sida ay ingtaw-aney it ibang abilidad halin sa Ispirito Santo, sida ay dapat magpati nak kaling ako insusuyat sa inro ay sugo halin sa Gino-o. ³⁸ Pero kung inggwa it hali raha nak indi magpati dili, sida ra ay indi igkilay-on. ³⁹ Kada ako mga hali sa pagtu-o, magtinguha nak gador kamo nak mapasa-inro kag abilidad nak magbisaya it mga mensahe halin sa Dios, pero aya ra gibawali kag mga nagbibisaya it linggwahe nak waya pa ninra natun-e. ⁴⁰ Ag siguraduha pati nak kag tanang inro inghihimo pag magtipon kamo para sa pagdayaw ay tama ag matimunong.

15

KAG PAGKABANHAW NI HESUS AG KAG PAGBANHAW SA MGA MINATAY

Kag Nahanungor sa Pagkabanhaw ni Hesus

¹ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, ako ay mapamatuor ray sa inro it Maadong Balita nak ako ingbantala sa inro it kato, nak imaw kag inro nabaton ag naging basihan it inro matibay nak pagtu-o ngasing. ² Ag kung magpursige kamo sa inro pagtu-o riling Maadong Balita ay maluluwas kamo. Pero kung indi kamo magpadayon sa pagtu-o, kag inro pagtu-o ay mawawar-an it puyos.

³ Kaling pinaka-importante nak ingtudlo sa ako ay ako ray liwat ingtudlo sa inro. Una ay, namatay si Kristo para patawaron kag ato mga sala kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan. ⁴ Sida ay ingyubong, ag sa pangtatlong adlaw Sida ay ingbanhaw it Dios, kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan.* ⁵ Pagkatapos it kina, Sida ay nagpakita anay kang Pedro bag-o sa ibang mga apostoles. ⁶ Masunor, nagpakita ray Sida sa subrang limang gatos (500) natong mga hali sa pagtu-o nak nagtitipon sa usang lugar. Ag kag karamuan sa inra ay buhi pa hastang sa ngasing, pero kag iba ay namatayey. ⁷ Masunor, nagpakita Sida kang Santiago, bag-o sa tanang mga apostoles. ⁸ Ag sa huli kag Ida ray ingpakitaan ay ako, nak pay tawong ing-anak nak buko sa tamang oras.

⁹ Tuyar kag ako ingsiling dahil ako ay pinaka-mababa sa mga apostoles. Waya ako it karapatan nak kilay-on bilang apostol, kumo ako ingpahirapan kag mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios. ¹⁰ Pero dahil sa kaaduhan it Dios, ako ay nagsiserbisyo gihapon sa Ida bilang apostol. Ag kag resulta it Ida kaaduhan sa ako ay waya nawar-e it puyos, kundi mas duple kag ako pagpangabudlay sa pagministeryo kisa sa ako mga kaibahang apostoles. Pero waya ngani nako gihimu-a kali parayan yang sa ako sariling kakayahan, kundi parayan sa kaaduhan it Dios nak nagbulig sa ako. ¹¹ Ugaling aber si-o kag nagbantala it Maadong Balita sa inro tungor kang Kristo, maging ako man o iba, kina ay buko importante dahil pareho yang kag amo ingbabantala, ag imaw kina kag inro ingtutuuhan.

Kag Nahanungor sa Pagbanhaw sa mga Minatay

¹² Ngasing, kung kag amo ingbabantala ay ingbanhaw it Dios si Kristo, ay asing inggwa it nagsisiling gihapon nak waya it pagkabanhaw kag mga minatay? ¹³ Kung waya kamo nagpapati riling halimbawa, nak waya it pagkabanhaw kag mga minatay, ay kag gustong bisayahon ra it kina ay waya tan-a nabanhaw si Kristo. ¹⁴ Ag kung sa inro pagpati ay waya nabanhaw si Kristo, ay dey waya ra't puyos kag amo pagbantala, ag waya ra't puyos kag inro pagtu-o. ¹⁵ Ag kung sa inro pagpati ay waya nabanhaw si Kristo, ay dey kag gustong bisayahon ay kami ay nagbabakak sa amo ingpapamatuor tungor sa Dios. Dahil kami ay nagpapamatuor nak si Kristo ay ingbanhaw Nida. Pero kung sa inro pagpati ay indi igbanhawon kag mga minatay, ay dey talagang waya ra Nida igbanhawa si Kristo.

* 15:4 15:4 Basaha ra sa Sal. 16:8-10.

¹⁶ Ag ako ingliliwat, kung indi igbanhawon kag mga minatay, ay dey si Kristo ay waya ra nabanhaw. ¹⁷ Ag kung si Kristo ay waya nabanhaw, ay dey kag ato pagtu-o ay waya talaga it puyos. Ag kamo ay yumos gihapon sa inro mga kasal-anan. ¹⁸ Imaw ra kag kamutangan it mga nagtutu-o kang Kristo nak namatayey. Ngani, nag-aagom nak gador sinra it kaparusahan sa impyerno dahil sa inra mga kasal-anan. ¹⁹ Ag kung kaling ato ingpapaabot kang Kristo ay para yang dili sa duta kag puyos, ay dey subrang kaluluoy rabuno kita kisa sa tanang tawo.

²⁰ Pero sa kamatuuran nabanhawey si Kristo, ag Sida ngani nak imaw kag naunang ingbanhaw it Dios kag nagpamatuor nak abanhawon ra it Dios kag mga minatay. ²¹ Ag kag rason kung asing mamamatay kag tawo ay dahil sa inghimo it katong una it usang tawo nak imaw si Adan. Imaw ra, dahil sa inghimo it usang naging tawo nak imaw si Kristo, kag tanang tawo nak nagtu-o sa Ida nak namatay ay mababanhaw ra. ²² Dahil kag tanang inanak ni Adan ay mamamatay. Imaw ra, tanang nagtutu-o kang Kristo ay mababanhaw.† ²³ Pero kag bawat usa ay inggwa it kanya-kanyang oras nak gingtermino it Dios. Unang nabanhaw si Kristo, ag pagkatapos kita ray nak Ida mga katawuhan. Kita ay abanhawon sa adlaw it Ida pagbalik dili sa duta. ²⁴ Ag pagkatapos it kina, imawey kag katapusan kung sauno apirdihon ni Kristo kag tanang Ida mga kaaway nak nagpapamuno, nagrurumaya ag naggagahom. Ag pagkatapos ibalik Nida sa Dios nak Tatay kag Ida karapatan nak maggahom, ²⁵ kumo gingbuot it Dios nak maghari si Kristo hastang apirdihon Nida kag tanang Ida mga kaaway parayan sa pagpairayom sa inra sa Ida mga siki.

²⁶ Ag kag pinaka-huling kaaway nak apirdihon ag awagiton it Dios ay kag kamatayon, dahil abanhawon Nida kag mga nagtutu-o sa Ida. ²⁷ Ayam nato kali dahil ngani ipasakop it Dios kag tanang butang kang Kristo parayan sa pagpairayom sa Ida mga siki. Ugaling tong ingsisiling sa Sagradong Kasuyatan nak, “Kag tanang butang ay ingpairayomey sa Ida mga siki,”‡ mahadagey sa ato nak buko kaumir dili kag Dios, kumo Sida kag nagpasakop it tanang butang kang Kristo. ²⁸ Pero pagkatapos nak nakapairayomey kag tanang butang kang Kristo bilang Anak it Dios, Sida ray kag mapairayom sa Dios nak unang nagpairayom it tanang butang sa Ida, pramas kag Dios mismo kag masakop sa tanan.

²⁹ Ngasing mabalik kita sa pagkabanhaw it mga minatay. Kung waya it pagkabanhaw sa mga minatay, ay asi arang inggwa it iba nak nagpapabawtismo alang-alang sa mga namatayey?§ Ay waya nak gador it puyos kina? Wayang gador!

³⁰ Ag para sa amo, kami ay pay buang-buang sa pagbutang it amo sarili sa alanganin pramas ibantala kag Maadong Balita, kung, kumporme sa ing-iisip it iba sa inro, nak kami ay buko sigurado nak mababanhaw sa palaabutong panahon. ³¹ Ako mga hali, adlaw-adlaw ako ay pay nakaatubang sa kamatayon. Matuor kina. Ag puyde ninro kinang siguraduhon pareho sa inro kasiguraduhan nak abang rako kag

† **15:22** 15:22 Basaha ra kag ibang ingsisiling tungor kang Adan ag Kristo sa Rom. 5:12-21.

‡ **15:27** 15:27 Sal. 8:6. Waya gimitlaga si Kristo diling Salmo, pero dahil sa ingbibisaya ni Apostol Pablo ayamey nato nak si Kristo ay pay tuyar sa nakatagong ingpapatungran it kali.

§ **15:29** 15:29 Waya nagsisiling si Apostol Pablo nak kali ay tama. Pero kali kag inghihimo it ibang tawo ag kali ay ida inggagamit yang bilang halimbawa sa ida pagtudlo.

ako kasadyahan sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus nak ato Gino-o. ³² Subra nak gador kag kahirapan nak ako narayanan sa Epeso kumo kag mga nagkukontra sa ako pagtudlo ay pay tuyar sa mga maisog nak hadop. Ag asi aboy nak atis-an nako kina para yang sa inro kaanduan, kung waya ra ako nagpapati nak kita ay mababanhaw? Indi nak gador ako magtiis. Ngani, kung indi yang ra mabanhaw kag mga minatay ay mas maado pang sunron yangey nato kag kabisayahan nak, “mapakayamon yangey kita, ag mapakasuy-ok,

dahil insulip mamamatayey ra kita!”*

³³ Aya gipatihe kinang kabisayahan, kundi magrahan kamo para indi kamo maluko.

“Kag mga mayaing kaibahan ay nakakasira sa maadong pamatasan.”

³⁴ Pandu-a kag inro isip ag talikuran kag kasal-anan, kumo inggwa pa it iba sa inro nak waya pang gador gikikilaya sa Dios. Kahuhuda nak tuyar kag ako dapat isiling sa inro!

Kag Nahanungor sa Yawas Pagkabanhaw it mga Minatay

³⁵ Ngasing, sabaling inggwa it magpangutana nak, “Pauno abanhawon kag mga minatay? Niong klasing yawas kag mapapasa-inra pagkatapos nak banhawon?” ³⁶ Ay tungor sa nagpapangutana it tuyar, sida ay kuyang sa kaayaman, kumo dapat isipon nida kag natatabo sa binhi. Una, itanom anay kag binhi sa raga, ag masunor kali ay matubo. Pag nakatuboey kali ay wayaey kag binhi. ³⁷ Halimbawa kung itanom nato kag payay o ibang klasing tanom, waya kita igtatanom it tanomey kundi binhi yang. ³⁸ Pero ingbuotey it Dios nak halin sa bawat klase it binhi ay magkakainggwa kag tanom it tamang pagtubo para raha. ³⁹ Tuyar ra kag makikita sa tanang klase it yawas ag unor it mga nabubuhi dili sa duta. Halimbawa, kag yawas ag unor it tawo ay iba kisa sa yawas ag unor it hadop, ag maging kag pispis ag isra ra. ⁴⁰ Imaw ra kag makikita sa hitsura it mga butang sa langit ag duta. Kag kagandahan it mga butang sa langit ay iba kisa sa kagandahan it mga butang dili sa duta. ⁴¹ Ag aber tungor sa mga butang ruto sa langit, kag kagandahan it adlaw ag buyan ag mga bituon ay iba kisa sa usa'g-usa. Ngani, aber kag kagandahan it usang bituon ay iba kisa sa kagandahan it iba.

⁴² Ay imaw ra ngani tungor sa yawas it mga minatay nak nabanhaw. Sinra ay ingyubong anay ag kag inra yawas ay nagyunot. Pero pagkabanhaw ninra ay indiey sinra mamatay liwat. ⁴³ Kag yawas nak ingyubong ay bukoey maganda, pero pagkabanhaw kali ay maganday. Ag kag yawas nak ingyubong ay mayuda, pero pagkabanhaw kali ay makusogey. ⁴⁴ Kag yawas nak ingyubong ay para dili sa duta, pero pagkabanhaw kali ay paray sa langit, kumo inggwa it yawas para sa duta ag inggwa ra it yawas para sa langit.

⁴⁵ Kali ay tuyar sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor rutong “unang tawo nak si Adan, nak ingtaw-an it hingab ag nagkainggwa it kabuhi.”† Pero si Kristo nak imaw kag ingtatawag nak huling Adan, Sida kag nagtata-o it kabuhi nak waya't katapusan. ⁴⁶ Pero ato arumrumon nak kag naunang yawas ay buko kag yawas nak para sa langit, kundi katong para sa duta, ag pagkatapos it kina ay para

* 15:32 15:32 Isa. 22:13. † 15:45 15:45 Hen. 2:7.

ray kinang sa langit. ⁴⁷ Kag unang tawo nak si Adan ay halin dili sa duta, dahil sida ay inghuman halin sa raga, pero kag ingtatawag nak pangruhang Adan nak si Kristo ay halin sa langit. ⁴⁸⁻⁴⁹ Kada kitang tanan bilang tawo dili sa duta, kita ay halin ra sa unang tawo dili nak si Adan. Ag kag ato pagpangabuhi ay tuyar ra sa ida. Pero sa palaabutong panahon, kitang tanan nak ingpakig-usa sa Ida nak nagpali halin sa langit nak imaw si Kristo, kita ay magiging tuyar ra sa Ida.

⁵⁰ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, kali kag ako gustong bisayahon. Tungor riling yawas nato nak human sa unor ag rugo, kung kali ay indi magbag-o, imposible nak maagom it kabuhi sa Gingharian it Dios sa langit kung hariin waya't kamatayon o pagkayunot. ⁵¹ Panimati-i kali, dahil kali kag plano it Dios para sa ato nak waya Nida gipaayaman it kato, kitang tanang nagtutu-o ay indi mamatay bag-o sa pagbalik ni Kristo sa duta, kundi sa Ida pagbalik kitang tanan ay guling abaguhon. ⁵² Kali ay matatabo sa malip-ot nak panahon yang, tuyar sa usang pisok it mata, sa katapusang pagbudyong it trumpeta it Dios. Pag budyong it kina, abanhawon it Dios kag mga minatay para indiey nak gador mamatay, ag kitang mga buhi pa, ay rungana nak abaguhon ra Nida. ⁵³ Dahil kinahangyan nak kaling yawas nato nak namamatay ag nayuyunot, ay abayduhan it yawas nak indiey nak gador mamatay ag mayunot. ⁵⁴ Pag kali ay matabo, imawey kag oras nak atuparon it Dios kag mga bisaya nak Ida ingpasuyat nak,

“Napirdey ag nawagitey kag kamatayon!”[‡]

⁵⁵ Kada, puydey kitang magsiling,

“Ay kag kamatayon ay indi nak gador makapirdi sa ato!

Ag indiey ra kita ighapruson it kamatayon!”[§]

⁵⁶ Kag gahom it kamatayon ay halin sa kasal-anan nak nagraray sa ato sa kamatayon. Ag kag gahom it kasal-anan ay halin sa Kasuguan nak nagpapamatuor nak dapat kitang mamatay ag parusahan dahil sa ato kasal-anan.* ⁵⁷ Pero salamat sa Dios, dahil Sida kag nagtatao it pagraog sa kasal-anan ag kamatayon parayan sa inghimo it ato Ginoong Hesu-Kristo.†

⁵⁸ Kada, ako mga pinalanggang hali, magpursige ag magpaninruga kamo sa inro pagtu-o. Maging mahugor kamo sa inro pagserbisyo sa Gino-o, kumo ayamey ninro nak kag inro tanang pagpangabudlay para sa Ida ay indi mawar-an it puyos.

16

KAG KATAPUSAN IT SUYAT

*Kag Pagpangulikta it Bulig Para sa mga Nagtutu-o sa Herusalem
(Roma 15:22-29)*

¹ Ngasing tungor sa pagpangulikta it bulig para sa mga sinakupan it Dios sa syudad it Herusalem, mas maado kung apatuyaran ninro kag ako ingsiling sa mga nagtitipon sa pagdayaw sa Ida sa probinsya it Galasya. ² Mas maado kung bawat adlaw nak Dominggo,* kada usa sa inro, habang hina pa kamo sa inro mga bayay ay igahiney ninro

[‡] 15:54 15:54 Isa. 25:8. [§] 15:55 15:55 Ose. 13:14. * 15:56 15:56 Basaha ra sa Rom. 5:12; 7:7-13. † 15:57 15:57 Basaha ra sa Rom. 8:1-4. * 16:2 16:2 Sa kapanahunan ni Apostol Pablo kali ay unang adlaw it inra usang dominggo kung hariin nabanhaw si Kristo.

kag inro ibulig sa inra halin sa inro kinitaan. Ag tipunon kina pramas pagpanha nako raha, ay nakahanraey kina, ag bukoey kinahangyan nak sa oras nak hinaey ako, ay hingan pa yang kamo mapangulikta. ³ Pag-abot nako raha, aber sasin-o nak inro ingpili nak masasaligan sa paghator it inro bulig para sa mga nagtutu-o sa Herusalem, ay ako ataw-an it mga suyat para ipakilaya sinra. ⁴ Ag kung sa inro pagmuyat ay mas maado nak ako yangey kag maghator it kina ruto, ay ako sinra inunot.

Kag mga Plano ni Apostol Pablo
(2 Corinto 1:15-24)

⁵ Kag ako ing-iisip ngasing ay mapanha ako sa inro pag nakarayaney ako sa probinsya it Macedonya, dahil inggwa ako it plano nak magpagto ag magtudlo sa mga nagtutu-o kang Kristo ruto. ⁶ Pagkatapos, marugay-rugay anay ako sa inro o mapalipas anay ako it tigyamig. Ag pagkatapos ray, puyde ninro akong pabayunan pramas makapadayon ako sa ako pagbiyahe aber hariin ako magpagto. ⁷ Indi pa tan-a ako magpanha sa inro, dahil gusto nako sa oras nak magpanha ako raha ay inggwa pa ako it oras nak magrugay-rugay anay sa inro, kung buton it Gino-o. ⁸ Ngasing, gusto anay nakong magpabilin dili sa Epeso hastang sa Pista it Pentecostes. ⁹ Dahil aber maramo kag nagkukuntra sa ako dili, maramo gihapon ako it oportunidad nak magpalapnag it Maadong Balita, ag maado ra kag bunga it kali.

Kag Katapusan it Suyat

¹⁰ Ngasing, pag-abot ni Timoteo raha ay batuna sida it maado pramas indi sida mahadlok nak magtudlo sa inro, kumo mahugor sida sa ida pagserbisyo sa Gino-o, pareho sa ako. ¹¹ Siguraduha nak waya it mamaliit sa ida. Ag sa oras it ida paglarga, pabayune sida pramas makabalik sida dili sa ako it hanuyos, dahil ako ay naghuhuyat para sa ida ag ida mga kanunot nak hali sa pagtu-o.

¹² Ngasing, tungor sa ato hali nak si Apolos. Inglaygayan nako sida nak magpagto sa inro kanunot kag ibang mga hali nato sa pagtu-o. Pero indi anay ngasing, kundi sa masunor yangey nak pagkakataon.

Kag Huling Paglaygay ag Pagpakamaado

¹³ Maging alisto kamo, ag maging matibay kag inro pagtu-o. Aya kamo gikahadlok nak magsunor sa Gino-o ag magpaninrugan sa inro pagtu-o. ¹⁴ Sa tanang inro inghihimo, maging mapinalanggaon kamo.

¹⁵ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, ayamey ninro nak si Estefanas ag ida panimayay kag unang nagtu-o kang Kristo, tong kami ay nagpalapnag it Maadong Balita raha sa probinsya it Acaya.† Ag sinra ay talagang matutom sa inra pagserbisyo sa mga sinakupan it Dios. Kada inglalaygayan nako kamo ¹⁶ nak magpasakop sa mga tuyar sa inra ag sa ibang mga mahugor sa pagserbisyo sa Gino-o.

¹⁷ Rako ra kag ako kasadyahan it katong nag-abot sina Estefanas ag Fortunato ag Acaico. Dahil kung ni-o kag indi nako kayang himuon, kumo waya kamo dili, ay inray nahimo. ¹⁸ Ingpakusog ninra kag ako buot, ag inro ra, kada taw-e ninro it balor kag tuyar nak mga tawo.

† 16:15 16:15 Kag syudad it Corinto ay sa probinsya it Acaya.

¹⁹ Nagpapangamusta sa inro kag mga nagtutu-o nak nagtitipon pramas magdayaw sa Dios sa iba't-ibang banwa sa probinsya it Asya.

Imaw ra, nagpapangamustang gador sa inro kag mag-asawang Aquila ag Priscila, kaibahan kag mga nagtitipon pramas magdayaw sa Dios sa inra bayay, dahil sa inro pagpakig-usa sa Gino-o.

²⁰ Kag tanang ato mga hali sa pagtu-o dili ay nagpapangamusta ra sa inro.

Ag magkamustahan kamo tanan sa usa'g-usa sa balaan ag sa mapinalanggaong parayan.†

²¹ Akong si Pablo mismo kag nagsusuyat it kaling pagpangamusta sa inro. §

²² Kung inggwa it tawo nak waya gipapalangga sa Gino-o ay Dios kag bahala nak magparusa sa ida! Gino-o, balikey!*

²³ Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan it Ginoong Hesus.

²⁴ Kabay pa rang mababatyagan ninro kag ako pagpalangga sa inrong tanan nak nagpakig-usay kang Kristo Hesus.

---

† **16:20** 16:20 Kaling “magkamustahan kamo tanan sa usa'g-usa sa balaan ag sa mapinalanggaong parayan” sa bisayang Bantoanon ay “magkamustahan kamong tanan sa usa'g-usa sa balaan nak haro” sa bisayang Griyego. § **16:21** 16:21 Kag kustombre ni Apostol Pablo it katong sida ay nagsusuyat sa mga nagtutu-o kang Kristo, sida ay nagpapasuyat sa manugsuyat it ida gustong isiling. Pero sa huling parti it suyat, sida mismo kag nagsuyat bilang pirma nak sida kag inghalinan it kali. * **16:22** 16:22 “Gino-o, balikey!” sa bisayang Bantoanon ay “Maranatha!” sa bisayang Griyego.

2 CORINTO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PANGRUHANG SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-CORINTO

Pagkalipas it pilang panahom tong nagsuyat si Pablo sa mga nagtutuo sa Corinto tungor sa inra maramong problema (sa libro nak ingtatawag nak 1 Corinto), sida ay nagbisita sa inra. Pero pareho sa dati, nagpabungoy ray sinra sa ida mga ingsiling, kada abang kalisor nida. Tong huli, nakita nida si Tito nak pag-abot pa yang halin sa Corinto ag ida ingsiling kang Pablo nak sinra ay naghinuysoyey ag ngasing ay maadoy kag inra kabubut-on sa ida. Masunor ingsuyat ni Pablo kaling suyat sa inra mga 26 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Kristo. (Siguro pag sa ato kapanahunan ngasing, kaling tuig ay ingbibilang nak 55 A.D.)

Kaling suyat ay inggwa it tatlong mga importanting ingtutudlo. Kag una ay, ingsisiling ni Pablo kag ida mga ing-iisip para sa inra ruto sa Corinto ag kag ida kasadya tungor sa inra paghinuysoy. Ingpahadag ra nida kag maadong parayan it pagpangabuhi ag pagtudlo it mga apostoles sa inra pagserbisyo kang Kristo. Pangruha, ida ingsisiling nak sinra ay dapat magpangulikta it inra agamiton sa pagbulig sa mga nagtutuo nak nahihirapan sa Herusalem. Pangtatlo, ida ingdidipensahan kag ida karapatan bilang apostol, dahil inggwa gihapon it mga nag-iiba sa mga nagtutuo sa Corinto nak nagkukontra sa ida pagka-apostol habang ingsisiling nak sinra yang kuno kag matuor nak mga apostol.

KAG SUYOR IT 2 CORINTO

Kag Pagpangamusta *1:1-2*

Kag Pag-eksplikar ni Apostol Pablo Tungor sa Ida Pagka-apostol *1:3—7:16*

Kag Pagpangulikta it Bulig *8:1—9:15*

Kag Pagpamatuor sa Pagka-apostol ni Pablo *10:1—13:10*

Kag Huling mga Pagpangamusta *13:11-14*

Kag Pangruhang Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-CORINTO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Mga pinalangga nakong kahalihan sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa syudad it Corinto,

kaibahan it tanang sinakupan it Dios sa bug-os nak probinsya it Acaya,

Ako si Pablo, naging usang Apostol ni Kristo Hesus kumporme sa kabubut-on it Dios, kaibahan ni Timoteo nak ato hali sa pagtu-o, kag nagsusuyat it kali.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag kang Ginoong Hesu-Kristo.

KAG PAG-EKSPLIKAR NI APOSTOL PABLO TUNGOR SA IDA PAGHIWAS AG PAGKA-APOSTOL

Kag Dios nak Nagpapakusog sa Ato Buot

³ Dayawon nato kag Dios ag Tatay it ato Ginoong Hesu-Kristo, Sida nak Maluluy-on nak Tatay ag Dios nak imaw kag inghalianin it tanang pagpakusog sa ato buot. ⁴ Sida kag nagpapakusog sa ato buot sa ato tanang kahirapan, pramas pakusugon ray nato kag buot it ato mga hali sa pagtu-o pag sinra ay nakakaagom it aber niong kahirapan, parayan sa pagpakita it parehong pagpakusog nak ingpakita it Dios sa ato. ⁵ Dahil aber ni-o't ramo kag mga hirap nak ato naaaguman dahil sa ato pagsunor kang Kristo, tuyar ra it ramo kag pagpakusog nak ato naaaguman dahil sa inghihimo ni Kristo para sa ato. ⁶ Kung kami ay nakakaagom it kahirapan, kali ay pramas pakusugon kag inro buot ag pramas kamo ay maluwas. Ag kung ingpakusog man kag amo buot it Dios, kali ay agor pakusugon ray namo kag inro buot, ag kag bunga it kali sa inro, kamo ay magiging matiniison sa parehong hirap nak amo ra naaaguman. ⁷ Kada marako nak gador kag amo pag-asa sa inro, kumo ayam namo nak sa oras nak inro aaguman kag hirap tuyar sa amo naaaguman, ay apakusugon ra it Dios kag inro buot tuyar sa Ida pagpakusog sa amo.

⁸ Mga hali namo sa pagtu-o, gusto namo nak ipaayam sa inro kung ni-o't rako kag hirap nak amo naaguman ruto sa probinsya it Asya. Subrang hirap kag amo naaguman kisa sa amo abilidad nak makayanan kina, kada kag amo kabuhi ay pay isutan yangey mawaran it pag-asa. ⁹ Kabi namo nag-abotey kag oras it amo kamatayon. Pero kina ay natatabo pramas indi kami magsalig sa amo sarili, kundi sa Dios yang nak imaw kag nagbabanhaw sa mga minatay. ¹⁰ Ida kami ingsalbarey sa kamatayon nak amo ingpapaabot ag kumbinsidoy ra kami nak Ida ra kami asalbaron sa palaabuton. Ag Sida ngani kag amo perming ing-aasahan nak mahimo it kina ¹¹ habang ingbululigan ninro kami parayan sa inro pagpangamuyo. Ag kung ahimuon ninro kina, arungan it Dios kag inro maramong pangamuyo ag apakamaaduhon kami, ag maramoey ra kag mapasalamat sa Ida.

Kag Pagbag-o it Plano ni Apostol Pablo

¹² Kag nakakapasadya sa amo ay kag nagpapamatuor nak malimpyo kag amo kunsensya. Ngani, tanang amo inghuman ag ingsiling dili sa kalibutan, lalong-laloey raha sa inro, ay tadlong ag sinsero kumporme sa pagbuot it Dios. Ag kali ay buko yang halin sa amo isip bilang tawo, kundi kali ay resulta it kaaduhan it Dios. ¹³⁻¹⁴ Ag tungor sa amo ingsuyat sa inro, waya it aber niong lihim nak nakatago nak waya ninro nababasa ag maraling intyendihon. Sa ngasing, buko pa kumpleto kag inro pagkaintyendi sa amo pag-iisip ag paghiwas, pero kabay pang marugangan pa kina permi, pramas kag inro pagmarako tungor sa amo ay maging pareho sa amo pagmarako tungor sa inro sa adlaw it pagbalik it Ginoong Hesus.

¹⁵ Ag dahil it kato ra wayaey ako it pagruha-ruha nak kamo ay masasadyahan sa amo, kada ako ay nagdisisyon nak magpanha anay sa inro raha sa Corinto, ag marayan ray raha sa ako pagbalik, pramas kag dubleng pagpakamaado ay inro mabaton. ¹⁶ Kinang unang plano tan-a nako ay marayan anay sa inro sa ako pagpagto sa probinsya it Macedonya. Ag imaw ra sa ako pagbalik halin ruto, pramas mapabayunan ninro ako sa ako pagpagto sa probinsya it Hudeya.

¹⁷ Imaw tan-a kali kag ako plano. Pero kumo kali ay waya nadayon, siguro maiisip ninro nak ako ay pabag-o-bag-o it isip. Ag kag ako mga inghihimo ra ay tuyar yang sa maramong tawo sa kalibutan nak mapakapa-oho nak raan bag-o marugay-rugay mapaindi ray.

¹⁸ Pero buko tuyar! Dahil kung ni-o kag amo ingsisiling sa inro ay talagang matuor, pareho sa mga bisaya it Dios nak matuor. Ngani, waya namo igbibisayahan it rungan kag “oho” ag “indi.” ¹⁹ Dahil kag Anak it Dios nak imaw si Hesu-Kristo, nak amo ingbantala ni Silas* ag Timoteo sa inro, sida ay waya igsisiling nak, “oho” ag marugay-rugay ay “indi” ray. Kundi kung ni-o kag Ida ingsiling ay Ida talaga ingpapaninrugan, ²⁰ kumo kag tanan nak ingpromisa it Dios, parayan kang Kristo ay natupar.

Ag imaw kag dahilan kung asing ingsisiling nato nak “Kabay pa” ay bilang pagkumporme nak matibay kag mga promisa it Dios ag agor Sida ay madayaw. ²¹ Kag Dios kag nagpapatibay sa ato pagtu-o kang Kristo, ag Sida ra kag nagpili sa ato nak magserbisyo sa Ida. ²² Sida ra kag unang nagta-o sa ato it Ispirito Santo bilang pinakatanra nak kita ay Ida mga katawuhan. Ag kag pagtiner it Ida Ispirito sa ato tagipusuon ay imaw kag nagpapamatuor nak Ida atumanon kag tanang Ida ingpromisa sa ato.

²³ Ngasing, sa atubangan it Dios ako ay nagpapamatuor nak kag ako ingsisiling ay matuor. Kag rason kung asing waya ako nagpadayon sa ako pagpanha raha sa inro sa Corinto ay waya ako it gusto nak mabisar-an kamo, dahil waya pa kamo gihihinuysoy sa mga sala nak inro nahimo. ²⁴ Buko kag ako gustong bisayahon ay ingpapamutang namo kag amo sarili nak nagdidikta sa inro pagtu-o. Kundi kag amo talaga gusto ay mabuligan kamo pramas lalo pang maging matuor kag inro kasadyahan, dahil matibayey nak gador kag inro pagtu-o.

2

¹ Ngani, ako ay nagdisider nak indi anay ako magbisita liwat kung ako ay nagraraya yang ra it kalisor sa inro. ² Dahil sin-o pa kag ibang mapasadya sa ako kundi kamo yang? Pero kung ataw-an kamo nako it kalisuran, ay pauno ninro ako mapapasadya kung kamo ra ay nalilisor? ³ Imaw kina kag rason kung asing ingsuyatan nako kamo it kato imbes nak ako kag mapanha raha,* pramas sa ako pagpanha raha ay indiey ako malisor dahil sa inro nak dapat tan-a ay imaw kag mata-o it kasadyahan sa ako. Kumo nagsasalig ako sa inro nak kung ako ay masadya, imaw kato kag dahilan nak magiging masadya ra kamo. ⁴ Matuor, it katong ako ay nagsuyat sa inro, inggwa ako it marakong kabug-atan sa ako tagipusuon nak ako talaga ingtitibaw. Wayaey nako igsuyatan sa inro pramas magta-o it kalisor, kundi magpakita kali it ako rakong pagपालंगा sa inro.

* **1:19** 1:19 o “Silvanus” (Basaha ra sa Bin. 15:22—18:5 ag 1-2 Tes. 1:1-2b.) * **2:3** 2:3 Sa isip it ibang mga maayam sa Bibliya kag suyat nak ingmitlang dili ay pangtatlong suyatey ni Pablo sa mga taga-Corinto. Ingsuyat nida kali pagkatapos it “1 Corinto,” ag bag-o kaling suyat nak “2 Corinto.” Kinang pangtatlong suyat nak ingmitlang dili ay nawagit, kada kali ay waya naumir sa Bibliya. Ngani sa kamatuuran kag ingsuyat talaga ni Pablo para sa mga taga-Corinto ay ap-at. Ruha kag nawagit ag kag nabilin ay kag “1-2 Corinto” yangey. (Basaha ra sa footnote kag tungor sa primerong suyat nak nawagit raha sa 1 Cor. 5:9.)

Kag Pagpatawar sa Tawong Makasal-anan

⁵ Ngasing, tungor hina sa usang nagkakasala ag nagta-o it kalisor sa inro. Buko sa ako sida nakasala, kundi sa inro, pero buko sa inrong tanan. Tuyar kag ako ingsisiling, dahil waya ra ako it gusto nak magsubra kag ako pagbisaya. ⁶ Tama yang kag parusa nak ingta-o ninrong tanan para sa ida.

⁷ Ay ngasing kag inro yangey dapat nak himuon ay apatawaron ag apakusugon ninro kag ida buot pramas indi sida mapakayumos sa subrang kalisuran. ⁸ Ngani, ako ra inglalaygay sa inro nak ipakita ray liwat kag inro pagpalangga sa ida.

⁹ Kag iba pang rason nak ako ingsuyat it kato ay para ako maayaman kung inro nak gador gingsusunor kag ako tanan nak inglalaygay sa inro. ¹⁰ Ag aber siong tawo raha nak inro ingpatawarey, ay ako ra sida ingpatawarey. Dahil gani, aber ni-o kag kinahangyan nak patawaron, ay ako ra ingpatawarey sa atubangan ni Kristo pramas imaw kag maraya it kaaduhan sa inro. ¹¹ Ingtutuman nako kali pramas indi kita mapirdi ni Satanas, kumo ayamey nak gador nato kag ida mayaing plano.

Kag mga Ministro it Bag-ong Kasugtanan

¹² Ag pag-abot nako sa banwa it Troas pramas magbantala it Maadong Balita tungor kang Kristo, ako ay ingtaw-an it Gino-o it maadong oportunidad nak himuon kina. ¹³ Pero aber tuyar kina, ako ay nababayaka gihapon, kumo kag ato hali nak si Tito ay waya pa gihapon naabot ruto. Kada ako ay nagpamuhon anay sa inra ag nagdiretso pa-probinsya it Macedonya.

¹⁴ Pero salamat sa Dios, nak Ida kami ingpapangunahan sa pagraog sa atubangan it tanan, dahil sa amo pagpakig-usa kang Kristo. Sa maramong banwa, amo naibantala sa mga tawo kag tungor sa pagkilaya kang Kristo nak pay tuyar sa hugom it pabangyo nak nag-uyob sa bug-os nak lugar. ¹⁵ Dahil sa amo pagwali tungor kang Kristo, kami ra ay pay tuyar sa pabangyo nak namumut-an it Dios, nak nahuhugman it mga tawong maluluwas ag mga tawong aparusahan. ¹⁶ Para sa tawong aparusahan, kaling hugom ay pay mabaho nak nagpapakita nak kag inra apagtuan ay kamatayon ag kaparusahan nak waya't katapusan. Pero para sa mga maluluwas kaling hugom ay abang bangyo, ag nagpapakita nak kag inra apagtuan ay kabuhi nak waya't katapusan.

Ay siong gador kag inggwa't kakayahan nak tumanon kali? Waya! ¹⁷ Pero ingtutuman namo kali dahil ingsugo kami it Dios, ag kag amo pagtudlo ay sinsero sa atubangan it Dios dahil sa amo pagpakig-usa kang Kristo. Kami ay buko pareho sa maramo nak inggagamit kag mga bisaya it Dios para makakwarta yang.

3

¹ Sabaling kabi ninro nak kami ay nagmamarako ray sa amo sarili, pero kinahangyan pa бага namong himuon kina? Kinahangyan pa бага namong magpakita it suyat bilang pamatuor sa inro tungor sa amo maadong pagtudlo ag pamatasan, ag maghagar ra sa inro it suyat bilang pamatuor para sa mga tawo nak amo apagtuan? Siguro ingkikinahangyan it iba kag tuyar nak suyat, pero para sa ato kina ay

bukoey kinahangyan, ² dahil kamo mismo kag pay suyat nak ingraraya sa amo tagipusuon. Kina ay nababasa it tanan ag nakikita ninra nak maado kag amo inghimo sa inro. ³ Talagang nakikita nak kamo ay tuyar sa suyat nak halin kang Kristo nak amo inghator. Pero buko tinta kag inggamit sa pagsuyat, kundi kag Ispirito it buhi nak Dios. Ag waya kali igsuyatan sa mayapar nak bato pareho sa ingsuyatan it kasuguan ni Moises, * kundi sa inro tagipusuon.

⁴ Ingsisiguro namo kag tungor riling mga butang, kumo Dios mismo kag nagtata-o sa amo it kakayahan parayan kang Kristo. ⁵ Ayamey ra namo nak kami ay buko karapat-dapat nak maghimo it tuyar nak ministeryo parayan yang sa amo sariling kakayahan, ugaling kag amo kakayahan ay halin sa Dios. ⁶ Ag Sida kag nagta-o sa amo it kakayahan bilang mga ministro nak imaw kag matudlo it tungor sa bag-ong kasugtanan sa mga tawo. Kaling bag-ong kasugtanan ay buko parayan sa kasuguan nak ingpasuyat kang Moises, kundi parayan sa ginghimo mismo it Ispirito it Dios, kumo katong nakasuyat nak kasuguan kag nagraraya it kamatayon ag kaparusahan nak waya't katapusan, pero kag Ispirito it Dios ay nagraraya it kabuhi nak waya't katapusan.

Kag Kahimayaan it Bag-ong Kasugtanan
(Hebreo 8:1-13)

⁷ Matuor, kinang dating kasuguan nak ingpatilit it Dios kang Moises sa mga mayapar nak bato kag nagraraya it kamatayon ag pagparusa. Ugaling aber tuyar, abang rako gihapon kag kahimayaan nak nakita it katong kina ay ingta-o, kumo tong kina ay ingta-o, kag uda ni Moises ay nagsiga. Kada kag ida mga kaibahang inanak it Israel ay indi makamuyat sa ida uda, aber inot-inot nak nawawagit kag pagsiga. ⁸ Ay dey baga mas lalo pang yabaw nak gador kag kahimayaan nak nakikita sa mga tawo sa pagta-o it Ida Ispirito sa inra? ⁹ Dahil kung mahimayaon katong kasuguan nak nagraraya sa tawo it kaparusahan, ay dey laloey kag kahimayaan it bag-ong kasugtanan nak naghihimo sa tawo nak maging matarong sa pagmuyat it Dios. ¹⁰ Sa kamatuuran, kag kahimayaan it kato nak nakita it mga inanak it Israel ay mas nayabawan pa, kung ikumpara nato kina sa mas yabaw pa nak kahimayaan it kaling bag-ong kasugtanan. ¹¹ Kumo kung katong nawagitey ay mahimayaon, ay dey laloey kaling bag-ong kasugtanan nak nagsubli ag mapabilin hastang sa waya't katapusan.

¹² Ay kumo kaling bag-ong kasugtanan nak amo ing-aasahan ay mas yabaw, waya kami nahadlok nak ibantala kali. ¹³ Kami ay buko tuyar kang Moises nak nagtabon it bilo sa ida uda pramas sida ay indi makita it ida mga kaibahang inanak ni Israel nak inot-inot nawagit kag siga[†] nak napasa-ida it katong ingta-o it Dios kag kasuguan sa ida. ¹⁴ Pero naging matugas kag inra kaisipan dahil waya ninra naiintyendihe kung ni-o kag natatabo kang Moises. Ag hastang ngasing ay pay inggwa pa gihapon it nagtatabon sa kaisipan it amo mga kasimanwang Hudyo nak mga inanak ni Israel, pag ingbabasa ninra katong Yumang Kasugtanan. Ag indi gihapon ninra maintyendihehan kag matuor nak gustong bisayahon it kina. Mababaoy yang kina kung magtu-o ag magpakig-usa sinra kang Kristo.

* 3:3 3:3 Exo. 34:29-35. † 3:13 3:13 Exo. 34:29-35.

¹⁵ Imaw ngani hastang ngasing, bawat beses nak ingbabasa ninra kag ingpasuyat it Dios kang Moises, ay pay inggwa pa gihapon it nagtatabon sa inra kaisipan. ¹⁶ Pero kung inggwa man it maghinuysoy ag magtu-o sa Gino-o, kaling ingsisiling nak nagtatabon sa ida kaisipan ay mababaoy.† ¹⁷ Ngasing, kag Gino-o nak ako ingbibisaya dili ay kag Ispirito. Ag kung sin-o man kag ingtitineran it kaling Ispirito it Gino-o ay nagkakaingwa it kahilwayan. ¹⁸ Kada ngani kitang tanan nak nagtutu-o, ay bukoey tuyar kang Moises nak kag uda ay ingtatabunan. Kundi kita ay tuyar sa salamin nak nagpapakita it kahimayaan it Gino-o habang kita ay inot-inot nak ingbabag-o, hastang kita ay mag-ambit nak gador sa Ida. Ngani, kag naghihimo it kali sa ato ay Gino-o nak imaw kinang Ispirito it Dios.

4

¹ Ag kumo sa kaluoy it Dios kami ay Ida gingtugyanan it kaling ministeryo, kada waya kami nawawar-e it kusog ag pag-asa. ² Ingtalikuraney namo kag tanang mga lihim ag kahuhudang inghihimo it mga tawo. Ag wayaey kami gipapangluko o gibibinakag sa amo pagtudlo it mga bisaya it Dios. Kundi sa atubangan it Dios, parayan sa amo mahadag nak pagtudlo it kamatuuran ay makakapamatuor kag bawat tawo nak kali ay tama. ³ Ugaling kung natatabunan kag kaisipan it iba pramas indi ninra maintyendihihan kag Maadong Balita nak amo ingbabantala, sinra katong mga nagpapagto sa kaparusahan nak waya't katapusan.

⁴ Sinra gani kag mga waya nagtutu-o, kumo si Satanas nak imaw kag inra dios dili sa kalibutan, ay ida ingbubulag kag inra isip. Tuyar kag ida inghihimo pramas indi sinra makakita it kahadagan it Maadong Balita tungor sa kahimayaan ni Kristo nak imaw kag maging tuyar nak gador sa Dios. ⁵ Ag wayaey nak gador kami'g babantala it tungor sa amo sarili, kundi si Hesu-Kristoy nak imaw kag Gino-o. Ag kamo ay amo ingsiserbisuhan dahil nagsiserbisyo kami sa Ida. ⁶ Dahil Dios kag nagsugo "Magkainggwa't hadag!"* pramas magkainggwa it hadag kag karuymanan. Ag Sida ra kag nagpapahadag sa amo isip pramas kilay-on namo kag Ida kahimayaan parayan sa amo pagkakilaya kang Kristo.

Kita ay Tuyar sa Kuyon nak Ingbubutangan it Pinaka-mahalagang Butang

⁷ Pero tungor ray sa amo, kami ay pay tuyar sa kuyon nak ingbubutangan it pinaka-mahalagang butang, kumo kami ay tawo yang nak ingtugyanan it Dios nak magbantala it kaling Maadong Balita. Inghimo Nida kali pramas ipakita kag indi mapantayan nak gahom it Dios, nak kali ay buko halin sa amo kundi halin sa Ida. ⁸ Kami ay waya'g tutungne it kahirapan, pero waya gihapon kami nabubudlaye. Kung kausa buko namo ayam kag amo ahimuon, pero waya gihapon kami nawawar-i it pag-asa. ⁹ Kami ay inghihingabot it tawo, pero waya gihapon gipapabad-e it Dios. Maramong beses inggwa it nagpapanghapros sa amo, pero nagbabangon gihapon kami. ¹⁰ Aber hariin kami magpagto kami ay perming nakaatubang sa kamatayon pareho kang Hesus dahil sa amo pagsunor sa Ida. Ingtuman namo kali agor kag bag-ong kabuhi nak Ida ingtata-o ay makikita sa amo

† 3:16 3:16 Exo. 34:34. * 4:6 4:6 Hen. 1:3.

yawas. ¹¹ Dahil ngani myentras buhi pa kami, kami ay perming isot yangey mamatay kumo sa amo pagserbisyo kang Hesus, pramas kag kabuhi ni Hesus ay makikita sa amo namamatay nak yawas. ¹² Kada aber kami ay perming nag-aatubang sa kamatayon, kag bunga it kina para sa inro ay kabuhi nak waya it katapusan.

¹³ Pero padayon kag amo pagwali dahil sa amo pagtu-o, tuyar sa pagtu-o it nagsuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, “Ako ay nagtu-o sa Dios, kada ako ay nagbisaya.”[†] Ag imaw ra, dahil sa amo pagtu-o, kada kami ay nagbibisaya. ¹⁴ Kumo dahil Dios kag nagbanhaw sa Ginoong Hesus, ayam namo nak abanhawon ra Nida kami dahil sa amo pagpakig-usa kang Kristo. Ag imaw ra sa inro, pramas rayon kami, kaibahan ninro sa Ida presensya. ¹⁵ Amo ingtitiis kag tanang kahirapan nak nag-aabot sa amo alang-alang sa inro kaanduan, pramas maramong tawo kag mabaton it mga pagpakamaado halin sa Dios. Dahil kung maging maramoey sinra, maging maramoey ra kag mapasalamat ag madayaw sa Dios.

¹⁶ Kada ngani waya kami nawawar-e it pag-asa. Dahil aber kag amo yawas ay nagyuyuda ag kita ay nagguguyang, kag ato ra ispirituhanong pagkatawo ay perming nagbabag-o adlaw-adlaw, ¹⁷ kumo kag mga kahirapan nak ato naaaguman ay marayan yang. Kada maisot yang kina kung ikumpara nato sa subrang rakong kahimayaan nak waya't katapusan nak mapapasa-ato sa palaabuton. ¹⁸ Kada ngani kag ato perming ing-iisip ay buko mga butang dili sa duta nak ato nakikita, kundi kag mga butang sa langit nak indi pa nato makita. Kag mga butang nak ato nakikita dili sa duta ay buko permanente, pero kag mga butang nak indi nato makita ay waya't katapusan.

5

Kag Ato Langitnong Yawas

(1 Corinto 15:35-58; Pilipos 1:19-26)

¹ Ngasing ayam nato nak kaling ato yawas ay tuyar yang sa tolda nak ato ing-iistarang dili sa duta. Ag maabot kag oras nak kali ay masisira, kada abayduhaney it ibang yawas nak pay ato matuor nak bayay sa langit nak mapadayon hastang sa waya't katapusan. Ag kaling bagong yawas nato ay buko human it tawo, kundi human it Dios. ² Ngani, myentras kita ay nagpapangabuhi dili sa duta, kita ay pay nag-aaguyo habang ingpapaka-huyat nak gador nato kaling langitnong yawas nak imaw kag isubli. ³ Tuyar kag ato ingpapaka-huyat pramas kag ato ispirito ay magkainggwa't isuksok agor indi kita masiling nak nakauba.

⁴ Matuor talaga, nak habang kita ay nagpapangabuhi sa ato yawas dili sa duta, kita ay pay nag-aaguyo dahil sa kahirapan nak ato naaaguman. Buko nak kita ay naghahanrom nak badaan kag ato yawas ag mamatay, kundi kag ato inghahanrom ay pay makasuksok kita it bag-ong yawas nak indiey mamatay. ⁵ Kag Dios kag naghanra sa ato para riling kabuhi nak waya't katapusan. Ag inghimo Nida kali parayan sa Ida Ispirito nak Ida ingta-o sa ato bilang pamatuor nak Ida atumanon kung ni-o kag Ida ingpromisa. ⁶ Kada, perming kampanti kag amo buot.

[†] 4:13 4:13 Sal. 116:10.

Ag ayam namo nak myentras kami ay padayon nak nagpapangabuhi dili sa duta, ay indi pa mapasa-amo kinang maadong kamutangan nak kung hariin ay kaibahan kag Gino-o. ⁷ Ag habang hali pa kami sa duta, kag amo pagpangabuhi ay parayan sa pagtu-o, buko parayan sa mga butang nak amo nakikita. ⁸ Ngani, kampanti gihapon kag amo buot. Ag mas gusto namong badaan kaling amo yawas pramas mapagto kami ruto sa langit kung hariin ay maging kaibahan namo kag Gino-o. ⁹ Kada ngani kung rahali kami sa kalibutan o aber ruto sa langit, kag amo nak gador inghahanrom ay mamut-an kami Nida. ¹⁰ Dahil sigurado nak kitang tanan ay dapat mag-atubang kang Kristo pramas husgaran kita, agor bawat usa ay mabaton it kabadaran sa ida inghimo dili sa duta, maado man o mayain.

*Kag Ministeryo it Pagpasag-uli it Tawo sa Dios
(Roma 5:9-11; Colosas 1:19-22)*

¹¹ Kada ngani, dahil inggwa kami it kahadlok sa Gino-o ay amo ing-iingganyo kag tawo nak magtu-o sa Ida. Ayam ra it Dios nak maado kag amo inghihimo ag kabay pang maayaman ra ninro kali. ¹² Buko namo gusto nak ipagmarako sa amo sarili tungor rili sa amo ingbisaya. Kundi gusto tan-a namo nak inggwa kamo it puyding ipagmarako tungor sa amo, pramas masabat ninro katong mga tawo nak kag ingpapahalagahan yang ay katong pangliwas nak kamutangan, ag buko katong mga butang nak sa tagipusuon.

¹³ Ag kung inggwa it magsiling ara nak kami ay pay buang-buang, pabad-i yang sinra, dahil tanan nak amo inghihimo ay para sa kadayawan it Dios. Ag pag inggwa ra it nagsiling nak kag amo ing-iisip ay tama, kali ay para sa inro kaaduhan. ¹⁴ Aber ni-o man kag inra inggisiling, kag pagpalangga gihapon ni Kristo ay imaw it naggagahom sa amo kumo nagpapatey kami nak si Kristo ay namatay para sa atong tanan,* ag nagpapati ra kami nak kitang tanan ay pay namatayey ra sa ato dating mayain nak pagkatawo, dahil nagtungoney kita sa ato mayaing inghihimo. ¹⁵ Sida ay namatay alang-alang sa tanang tawo, pramas kita nak ingtaw-an it bag-ong kabuhi parayan sa Ida ay indiey magpangabuhi para sa ato sarili yang, kundi para kang Kristo nak namatay ag nabanhaw alang-alang sa atong tanan.

¹⁶ Kada ngasing, waya namo igsusukuya kag aber sin-ong tawo kumporme sa ida kamutangan yang bilang tawo, aber it kato, tuyar ra kag amo pagsukoy kang Kristo. Pero ngasing bukoey tuyar kag amo inghihimo, ¹⁷ kumo aber sin-o man kag mapakig-usa kang Kristo, sida ay abag-uhon it Dios nak pay bag-ong tugay. Katong ida dating pagkatawo ay ingbaoyey, ag muyati ninro, sida ngasing ay bag-oy. ¹⁸ Dios mismo kag naghimo it kali, kumo Ida gingpasag-uli kita sa Ida parayan kang Kristo. Ag pagkatapos it kina, Ida ingtugyan ray sa amo kag pagministeryo it pagpasag-uli it tawo sa Ida.

¹⁹ Kag amo inggisiling ay Dios kag naghihiwas parayan kang Kristo sa pagpasag-uli it tawo sa Ida. Inghimo Nida kali parayan sa kamatayon ni Kristo agor bay-on kag mga sala nak nagraya sa tawo papayado

* **5:14** 5:14 Buko kag gustong bisayahon it kali ay kag tanang tawo ay naluwasey, kundi aber sin-o kag magtu-o riling kamatayon it Ginoong Hesus sida ay maluwas nak gador sa kaparusahan nak waya't katapusan para sa ida kasal-anan. (Basaha ra sa Bin. 16:31.)

sa Dios. Kada wayaey Nida gibibilanga nak nakasala sinra ag dapat pangparusahan. Ag kag mensahe tungor sa pagpasag-uli it tawo sa Dios ay Ida ra ingtugyaney sa amo. ²⁰ Kada bilang mga suguon ni Kristo, Dios kag nag-iingganyo sa mga tawo parayan sa amo. Kada ngani kami, bilang Ida mga ingsugo ay nagpapangabay sa tawo nak magpasag-uli sa Dios. ²¹ Matuor, si Kristo ay waya nak gador it sala, pero aber tuyar, Sida ay ingbilang it Dios nak naging makasalanan, imbes nak kita. Ing-ako Nida kali pramas kita ay ahimuon nak matarong sa pagmuyat it Dios, dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo.

6

¹ Bilang mga kaibahan it Dios sa Ida tanang inghihimo, inglalaygayan kamo namo nak inding gador ninro igpabad-an nak pahalagahan kag kaaduhan it Dios nak inro nabaton sa inro kabuhi. ² Dahil ingpasuyat it Dios kag Ida gingsisiling nak,

“Sa oras nak Ako inghanra para kaluy-an ka, ingrungogey Nako kag imo pangamuyo.

Ngani, pag-abot it tamang adlaw nak aluwason ka, ay ingbuliganey ka Nako.”*

Kada, ako ingsisiling sa inro, “Panimati! Ngasingey kag tamang oras nak mapasa-imo kag kaluoy it Dios. Ngasingey kag tamang adlaw nak ikaw ay maluluwas.”

³ Nagrarahan kami nak indi kami maghimo it aber ni-o nak imaw kag magiging dahilan nak kag amo isigkatawo ay indi magtu-o kang Kristo, pramas waya't masisiling laban sa amo pagserbisyo sa Dios. ⁴ Kundi bilang mga suguon it Dios ay amo ingpapakita it maado sa tanang mga butang. Nagpupursige gihapon kami sa tanang hirap nak amo nararayanan, sa tanang paghingabot ag kabug-atan, ⁵ sa paglatigo, pagpriso, pagkinagulo, subrang bug-at nak trabaho, ag kawar-an it pagkatuyog ag pagkaon. ⁶ Sa tunga it kali ingpapakita gihapon namo kag amo malimpyong pagpangabuhi nak inggwa't kaayam, mahabang pasensya, maadong kabubut-on, gahom nak naghahalin sa Ispirito Santo, ag matuor nak pagpalangga. ⁷ Ingbibisaya ra namo kag matuor nak mensahe ag nakikita nak kag tanang amo inghihimo ay parayan sa gahom it Dios. Ag parayan sa pagka-matarong nak napasa-amo dahil sa amo pagtu-o sa Ida, kami ay pay naghuhudot it gamhanang armas sa amo wala ag tu-o.†

⁸ Bilang mga suguon it Dios, inggwa it mga nagtatahor sa amo ag inggwa ra it mga waya. Inggwa it mga naglilibak sa amo ag mga nagpupuri. Inggwa it mga nagsisiling nak kami kuno ay nagpapangluko yang, pero kag amo ingsisiling ay matuor. ⁹ Inggwa ra it mga indi magkilaya sa amo ag inggwa ra it nagkikilaya. Pay kami ay himamatyon sa pagmuyat it iba, pero muyati, buhi pa gihapon kami. Ingparusahan kami it iba pero waya pa kami gimatya. ¹⁰ Kung kausa nalilisor kami, pero permi gihapong nasasadyahan. Mahirap kami, pero ingpapayaman namo sa ispiritwal kag maramo, ag aber waya kami it manggar hali sa duta, kami ra kag tag-iya it tanan.

* 6:2 6:2 Isa. 49:8. † 6:7 6:7 It kato sa oras it gera kag armas nak nahuhuytan it wala ay kag pangasangang para protekta laban sa kaaway. Ag kag armas nak nahuhuytan it tu-o ay kag patayom para pang-ataki.

¹¹ Mga hali namo sa pagtu-o raha sa Corinto, sa amo pagbisaya waya kami it mga ingtatago sa inro, imaw ra sa amo tagipusuon. ¹² Waya kami'g inak sa pagpalangga sa inro, kundi kamo kag nag-inak sa amo. ¹³ Tratara kami it pareho sa amo pagtratar sa inro. Pasensya, ingbibisaya nako kali sa inro nak pay kamo ay ako sariling mga anak. Buksi kag inro tagipusuon sa amo.

Kag Tamang Paghiwas ag Pagdisiplina it mga Nagtutu-o

¹⁴ Indi mag-asawa o magsosyo sa mga waya nagtutu-o. Dahil pauno magkausa kag tadlong nak tawo ag tiko, ag pauno ra magpisan kag hadag ag ruyom? ¹⁵ Ngani, pauno magkasugot si Kristo ag si Satanas, ag pauno ra magpakig-usa kag tawong nagtutu-o sa tawong waya nagtutu-o? ¹⁶ Angay baga nak inggwa it mga dios-diosan sa templo it Dios? Buko, ag imaw ra sa ato, dahil kita kag templo kung hariin nagtitiner kag buhi nak Dios. Tuyar ra kag ingsiling it Dios, “Ako ay maistar kaibahan ninra ag manunot sa inra.

Ako kag inra akilay-on nak inra Dios ag sinra kag magiging Ako mga katawuhan.”[‡]

¹⁷ Kada, ingsiling ra it Ginoong Dios, “Payado kamo ag magbuyag sa inra.

Indi ra ninro'g payungutan kag tanan nak mga madupit,[§] pramas abatunon Nako kamo.

¹⁸ Dahil kung ahimuon ninro kali, ay Ako kag inro magiging Tatay ag kamo kag Ako magiging mga anak nak kayake ag kabade.”

Imaw kali kag tanan nak ingsiling it Ginoong Dios nak Makagagahom.*

7

¹ Mga pinalangga, dahil tuyar kag mga ingpromisa it Dios sa ato, kada dapat alimpyuhon nato kag ato sarili sa tanang nagpapabuling sa ato yawas ag ispirito, ag atinguhaon nato nak magpangabuhi nak balaan nak inggwa't kahadlok sa Dios.

² Bukse kag inro tagipusuon sa amo. Waya kami it inghimong mayain aber kang sin-o. Waya ra kami it aber sin-o nak ingrarayahig o ingrada.

³ Parayan diling ako ingbibisaya waya ako it gusto nak basuyon kamo, dahil ingsilingey gani nako nak palangga namo kamo. Ag aber ni-o kag matabo, hanra kaming mamatay o mabuhi nak kaibahan kamo.

⁴ Marako kag ako pagsalig sa inro, ag ingpapagmarako pa nako kag tungor sa inro. Ingpapakusog nak gador kag ako buot ag nag-aawas kag ako kasadyahan aber nagtitiis kami it maramong kahirapan.

⁵ Dahil ngani, tuna tong nag-abot kami dili sa probinsya it Macedonya kag amo yawas ay halos waya it pahuway, kumo aber hariin ay ingpapahirapan kami. Sa palibot ay inggwa it mga nagkukontra sa amo, ag nababatyagan ra namo kag subrang pagkabayaka. ⁶ Pero kag Dios nak nagpapakusog sa mga nalilisor, Sida ra kag nagpapakusog sa amo parayan sa pag-abot ni Tito. ⁷ Ag buko yang parayan sa ida pag-abot, kundi parayan ra sa ida pagpapakusog sa amo dahil sa kasadyahan nak ida nabatyagan tong raha sida kaibahan ninro. Ing-umaan nida

[‡] **6:16** 6:16 Lev. 26:12 ag Eze. 37:27. **§ 6:17** 6:17 Isa. 52:11. * **6:18** 6:18 2 Sam. 7:14 ag 1 Cro. 17:13.

kami nak kamo kuno ay ingbubuyong sa ako, ag nalilisor nak gador kamo dahil sa kayainan nak dati ninrong inghimo. Ingsiling ra nida nak abang gusto kuno ninro nak tumanon ako ag apinan, kada lalo akong nasasadyahan.

⁸ Dahil aber kamo ay nalilisor sa ako ingsuyat, waya ako'g suli-suli sa ako ingsiling. Matuor it katong una nagsuli-suli ako, tong nasaduran nako kag inro kalisuran, aber marali yang. ⁹ Pero ngasing, nasasadyahan ako, buko nak nalilisor kamo, kundi katong inro kalisuran ay nagresulta sa inro it paghinuysoy. Ngani, katong inro pagkalisor ay talagang maado sa pagmuyat it Dios, kada waya it nawagit sa inro dahil sa amo. ¹⁰ Dahil kag kalisor it tawo nak maado sa pagmuyat it Dios, kina ay nagresulta sa ida it paghinuysoy sa ida mga sala pramas sida ay maluwas. Ag waya't nagsusuli-suli dahil raha. Pero kung kag kalisor it tawo ay kalibutanhon yang, kag resulta it kina ay kamatayon ag kaparusahan gihapon dahil waya sinra'g bag-o.

¹¹ Dahil isipa ninro! Kinang kalisor nak inro nababatyagan ay talagang ingbuot it Dios. Dahil parayan sa Ida, kamo ay nagkainggwa it marakong hanrom nak magbag-o, ag magpakita nak kag inro ingtuman ay tama. Marako ra kag inro kahangit dahil napahud-an, ag nahadlok sabaling parusahan kamo. Marako ra kag inro hanrom nak tumanon kung ni-o kag tamang pagparusa sa nakasala. Ag sa tanang inro inghimo, ingpakita ninro kag tanan nak makakayanan pramas indi kamo'g basuyon. ¹² Kag rason kung asing nagsuyat ako sa inro, kali ay buko yang para hagto sa nakasala o sa nahimuan it sala, kundi para ipakita sa inro, sa atubangan it Dios, nak marako kag inro hanrom nak magtuman sa amo. ¹³ Dahil rutong tanan nak inro inghimo ay napakusog ninro kag amo buot.

Ag kaibahan it kaling pagpakusog sa amo ay nasasadyahan ra kami sa rakong kasadyahan ni Tito, dahil sa kahilwayan nak ida nababatyagan raha sa inro. ¹⁴ Dahil dati ingpapagmarako kamo nako sa ida, ag waya ra ako nahud-e, kumo kung paunong kag tanan nak ako ingsiling sa inro ay matuor, ay imaw ra kag amo ingpapagmarako kang Tito tungor sa inro. Ag kali ay ingpapamatuuran nida nak klaro. ¹⁵ Ag lalo pang nagrako kag ida pagpalangga sa inro ngasing. Dahil narumruman nida nak kamong tanan ay naging masinunranon sa ida ingsiling, ag ingbaton ninro sida nak inggwa it kahadlok ag nagpapanguyog pa. ¹⁶ Ag nasasadyahan ra ako, dahil ayamey nako nak kamo ay masasaligan nak gador sa tanang mga butang.

8

KAG PAGPANGULIKTA IT BULIG

Kag Laygay nak Maging Maatag sa Pagbulig sa mga Kaibahan

¹ Mga hali namo sa pagtu-o, ingpapaabot namo sa inro kag maadong natatabo sa mga nagtutu-o kang Kristo dili sa iba't-ibang banwa sa probinsya it Macedonya, bilang resulta it kaaduhan it Dios. ² Aber rako kag hirap nak inra nararayanan, abang rako ra gihapon kag inra kasadyahan. Ag aber sa yudo it inra rakong kapobrehon ay naging maatag gihapon sinra sa pagbulig sa inra mga kaibahan. ³ Ingpapamatuuran nako nak kag inra pagbulig ay kumporme sa inra kakayahan, ag subra pa raha. Ag kaling inra pagbulig ra ay

kusang buot. ⁴ Nagpapakitluoy pang gador sinra pramas taw-an sinra it pribilehiyo nak mag-iba sa pagbulig sa mga sinakupan it Dios sa Herusalem.* ⁵ Waya namo ig-aasahe nak tuyar kag inra ahimuon. Ag buko yang kwarta kag inra ingta-o, kundi una sa tanan ay ingta-o ninra kag inra kabuhi sa Gino-o, ag sa amo ra, kumporme sa kabubuton it Dios. ⁶ Kumo it kato si Tito kag nagtuna it pagpangulikta it inro mga ingtata-o, ingsusugo namo sida nak magbalik raha pramas buligan kamo nak tapuson kag inro ingtunaan, nak imaw kag pagpakita it inro maadong kabubut-on.

⁷ Ngasing, kamo ay ingpupuri ninra dahil sa inro maramong binuhatan. Marako kag inro pagtu-o, maayam kamo magtudlo, ag maramo kag inro ayam. Mahugor kamo sa pagserbisyo sa Dios ag marako kag inro pagpalangga sa amo. Kada mas maado kung apurihon ra ninra kamo dahil sa inro maadong kabubut-on parayan sa pagbulig sa inra.

⁸ Kaling ako ingsisiling ay buko bilang sugo, kundi ing-uuma yang nako sa inro kag kasadyahan it iba sa inra pagbulig. Kada kung apatuyaran ninro sinra ay maaayaman nako nak kag inro pagpalangga ay sinsero ra, ⁹ kumo ayamey ninro kag subrang kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo. Nak aber yabaw sa tanan kag Ida kayamanan ruto sa langit, Sida ay naging pobre dili sa duta alang-alang sa ato, pramas parayan sa Ida kapobrehon, ay maging mayaman kita sa ispirituhanong mga butang.

¹⁰ Kada ngani, kag ako asa isip ay mas maado nak atapuson ninro kag inro ingtunaan it katong nakarayang tuig. Kamo kag unang nakaisip it kato nak magta-o, ag kamo ra kag unang nagtuman. ¹¹ Ngasing padayuna ag tapuson kag inro ingtunaan kumporme sa inro kakayahan, pramas kag inro masadyang hanrom nak magbulig ay matutupar. ¹² Kumo kung kag inro pagta-o ay kumporme sa inro kakayahan, abatonun kina it Dios, basta masadya kamo sa inro pagta-o. Waya kamo Nida gipapataw-an nak buko ninro kaya.

¹³ Kali ay waya nako gibibisayahan pramas kag iba ay maging mangaranon ag kamo ay maghirap, kundi pramas magkainggwa it pantay-pantay nak kamutangan. ¹⁴ Ngasing kaling inro kabuganaan kag parayan kung pauno puyding ita-o kag inra kinahangyan. Sabaling maabot kag panahon nak kamo ray kag makinahangyan ag halin sa inra kabuganaan ay sinra ray kag magbulig sa inro, ag sa tuyar nak parayan ay maging pantay-pantay kag kamutangan it usa'g-usa. ¹⁵ Tuyar sa ingpasuyat it Dios tungor sa pagpunpon it mga Israelinhon it pagkaon halin sa langit,

“Katong nagpunpon it maramo ay waya't subra,
ag katong nagpunpon it maisot yang ay waya't kuyang.”†

Kag Pagsugo kang Tito sa Corinto

¹⁶ Nagpapasalamat ako sa Dios nak Ida ingpabatyang sa tagipusuon ni Tito kag parehong pagkabayaka namo sa inro. ¹⁷ Ayam nako kali, dahil ingbaton nak raan nida kag amo pangabay nak magpanha. Ag sa

* **8:4** 8:4 Kaling pagpangulikta it bulig para sa mga nagtutu-o sa Herusalem ay unang ingmitlang sa 1 Cor. 16:1-4. Waya't ing-eksplikar tungor kung asing nahirapan sinra, kung dahil kuyang kag pagkaon o sa pagpahirap it mga kalahing Hudyo sa inra dahil sa inra pagtu-o kang Kristo. † **8:15** 8:15 Exo. 16:18.

kamatuuran, bag-o pa it kina, ay inggway sida it plano nak magpanha, dahil sa ida rakong pagkabayaka sa inro. ¹⁸ Ag kag amo ingpapanunot sa ida ay kag ato hali sa pagtu-o nak abang kilaya it mga nagtutu-o kang Kristo sa iba't-ibang banwa, dahil sa ida pagwali it Maadong Balita. ¹⁹ Ag buko yang kina, kundi sida ra kag ingpili it mga nagtutu-o para magnunot sa amo pramas magraya it bulig nak inro ingta-o kaibahan it mga bulig nak ingta-o it mga nagtutu-o sa ibang mga banwa, dahil sa inro maadong kabubut-on. Ahimuon namo kali agor kag Gino-o kag madadayaw, ag agor ipakita kag amo marakong hanrom nak buligan kag amo mga hali sa pagtu-o. ²⁰ Kada nagrarahan nak gador kami sa paghudot it kaling marakong halaga nak ingbulig, para maiwasan namo kag problema, sabaling basuyon kami. ²¹ Dahil gusto namo nak kag amo inghihimo ay tama, buko yang sa atubangan it Ginoong Dios, kundi sa atubangan ra it mga tawo.

²² Pati ingpapanunot ra namo kag usa pang hali sa pagtu-o kaibahan ninra, nak sa maramong panahon ay amo napamatuuran nak siday mahugor sa maramong responsibilidad. Ag ngasing sida ay lalong mahugor dahil sa ida rakong pagsalig sa inro. ²³ Kung inggwa it magpangutana tungor kang Tito, sida kag ako kanunot ag kaibahan sa ministeryo sa pagserbisyo sa inro. Ag kung inggwa ra it magpangutana tungor riling ibang mga hali nato sa pagtu-o nak manunot sa ida papanha raha, sinra kag mga ingsugo it mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa iba't-ibang banwa. Ag si Kristo kag ingdadayaw dahil sa inra pagserbisyo. ²⁴ Kada ngani pag-abot ninra raha, pakitaan kag inro pagpalangga sa inra pramas pamatuuran sa inra ag sa tanang grupo it mga nagtutu-o nak nagsugo sa inra, nak sinsero kag inro pagpalangga ag kag amo ingpapagmarako tungor sa inro ay matuor ra.

9

Kag Iba Pang Paglaygay Tungor sa Pagbulig sa mga Kaibahan

¹ Ngani, bukoey nako kinahangyang magsuyat pa sa inro tungor sa pagpangulikta it bulig para sa mga sinakupan it Dios sa Herusalem. ² Dahil ayamey nako nak hanraey nak gador kamo nak magbulig. Imaw ra kag ako ingpapagmarako sa mga nagtutu-o sa probinsya it Macedonya. Ako ingsisiling sa inra nak tuna pa it katong nakarayang tuig ay hanraey kamong mga taga-probinsya it Acaya nak magta-o it bulig. Ag imaw kali kag nagta-o sa inra it hanrom nak magbulig ra. ³ Pero ingpapaunay nako hina kinang ato mga hali para buligan kamo sa pagpangulikta agor makita ninra nak katong ako pagmarako tungor sa inro ay buko puro bisaya yang, ag hanraey kag inro inugta-o, kumporme sa ako ingsiling.

⁴ Kung indi nato ighimuon kina, sabaling sa ako pagpanha ay inggwa it mga taga-Macedonya nak manunot, ag makita ninra nak buko pa yaki kamo hanra. Mapapahuda kami riling inro inghihimo, lalong-laloey kamo. ⁵ Kada naisip nako nak mas kinahangyan nak apaunahon nako kinang ato mga hali, pramas myentras waya pa ako nakakaabot ruto ay makuliktay ninro kag inro gingpromisang bulig. Ag sa tuyar nak parayan, makikita it mga tawo nak kinang inro pagbulig ay halin mismo sa inro tagipusuon, ag buko nak napipilitan yang kamo.

⁶ Rumruma ninro kaling kabisayahan:

“Kag nagsasabwag it maisot, ay maisot kag aanihon, ag kag nagsasabwag it marako, ay maani it marako.”

⁷ Kag bawat tawo ay dapat magplano anay kung ni-o kag ida gustong ita-o, agor indi sida magsuli-suli o mag-isip nak sida ay napipilitan yang. Dahil palangga it Dios kag tawong nagtata-o it masadya. ⁸ Ag kaya it Dios nak magta-o sa inro it tanang pagpakamaado nak inro kinahangyan, pramas sa tanan nak panahon ay magkainggwa kamo it para sa inro kinahangyan, pati makakabulig ra kamo sa iba. ⁹ Tuyar sa ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan tungor sa maadong tawo, “Kaliong tawo ay mabuot, sida'y nagbulig sa mga mahirap.

Kag Ida pagiging-matarong ay inding gador malimtan.”*

¹⁰ Dahil Dios kag nagtata-o it binhing inugtanom sa manugsabwag ag pagkaon para sa tawo. Imaw ra, ingpaparamo Nida kung ni-o kag inggwa kamo pramas puyding makabulig pa kamo sa iba. ¹¹ Sida ngani kag nagtata-o sa inro it tanang kabuganaan pramas padayon kamong maging mabuot ag mabinuligon sa mga inggwa't kinahangyan. Ag dahil dili sa inro pagta-o, maramo kag mapasalamat sa Dios pag mabaton ninra kag inro iparaya parayan sa amo.

¹² Ngani, kag resulta it inro inghihimo, ay buko yang pagbulig sa kinahangyan it mga sinakupan it Dios, kundi imaw ra kali kag maging rayan para maramo kag mapasalamat sa Dios. ¹³ Dahil kung kag kaklaruhan it inro pagtu-o ay napamatuuran parayan riling inro pagserbisyo sa inro mga hali, maramo kag madayaw sa Dios. Dahil makita ninra nak nagsusunor kamo sa Maadong Balita tungor kang Kristo nak inro inggisiling nak inro ingtutuuhan. Adayawon ra ninra Sida dahil sa inro rakong bulig sa inra ag sa ibang mga tawo. ¹⁴ Ag maging hugot sa tagipusuon kag inra pangamuyo para sa inro habang gusto ra ninrang makita kamo, dahil sa subrang kaaduhan it Dios nak ingta-o sa inro. ¹⁵ Salamat sa Dios para sa Ida ingta-o nak indi nato kayang ibisaya.

10

KAG PAGPAMATUOR SA PAGKA-APOSTOL NI PABLO

Kag Pagmatarong ni Apostol Pablo Tungor sa Ida Ministryo

¹ Ako mismo, nak si Pablo, ay inggwa't ipangabay sa inro, pero kali ay halin sa ako mapainubusong kabubut-on ag pagka-mabuot tuyar sa ingpakita ni Kristo. Ako, nak inra inggisiling nak mahud-anon kuno pag nakaatubang sa inro, pero maisog kuno ag waya nahadlok magsuyat pag mayado. ² Ag imaw kali kag ako pangabay nak abatonon ninro kag ako karapatan pramas indi ako mapilit nak magpakita it ako kaisog pag-abot nako raha, kumo hanraey ako nak atubangon kag iba, kinang mga nag-iisip nak kami kuno ay nagpapangabuhi kumporme sa kalibutanhong parayan. ³ Matuor, mga tawo yang kami pareho sa inro nak nagpapangabuhi ra dili sa kalibutan. Pero kag amo parayan it pakikipaglaban sa kayainan ay buko halin dili sa duta yang, ⁴ kumo kag mga armas nak amo inggagamit ay buko tuyar sa inggagamit it mga kalibutanhong tawo, kundi kinang mga inggwa't gahom halin sa Dios. Kina ay inggwa it sarang nak perdhion kag mga tawong

* 9:9 9:9 Sal. 112:9.

nagmamatus sa Dios, ag siraon kag inra tiko nak pagmatarong. ⁵ Ag parayan dili ingpipirdi namo kag tanang kaisipan nak nagpapanguntra sa Dios pramas tumanon kag kabubut-on ni Kristo. ⁶ Ag pag kamo ay nagpapakita nak nagsusunor nak gador kamo kang Kristo, ay makikita ra ninro nak hanraey kaming parusahan kag mga padayon nak nagsusuway.

⁷ Kag problema sa inro ay nagmumuyat yang kamo sa pangliwas nak kahimtangan it tawo. Isipa ninro it maado! Dahil kung inggwa it magsiling nak sinra ay kang Kristo, ay dapat rumrumon ra ninra nak imaw ra kami. ⁸ Dahil kung subra tan-a kag ako pagmarako tungor sa amo karapatan, ay indi ako dapat mahuda, dahil Gino-o kag nagta-o it kali sa amo pramas pakusugon namo kag inro pagtu-o, buko para siraon. ⁹ Ingsisiling nako kali sa inro, buko nak para hadlukon kamo parayan sa ako mga ingsuyat. ¹⁰ Dahil siling it iba kag ako mga suyat ay masyadong prangka ag maisog, pero kag ako hitsura ay mayuda, ag kag ako pagbisaya ay waya't puyos. ¹¹ Kag mga nagsisiling it tuyar ay dapat rumrumon nak kung ni-o kag amo ingsisiling sa amo mga suyat pag mayado kami, ay tuyar ra kag amo atumanon pag-abot namo raha sa inro.

¹² Waya ngani namo igkukumparahan kag amo sarili ruto sa mga tawo nak kag inra ingpapagmarako ay tungor sa inra sarili. Pero kung kag parayan it inra pagsukoy ay ikumpara kag inra sarili sa iba nak pareho sa inra ay waya sinra nagpapakita it maadong kaisipan. ¹³ Pero para sa amo, waya kami igmamarako it subra sa dapat. Aber inggwa kami it puyding ipagmarako nak ministeryo nak ingtugyan it Dios sa amo, ag kamong mga taga-Corinto ay kaibahan ruto. ¹⁴ Kada ngani waya namo iglalampase kag karapatan nak amo nasasakupan kung nagmamarako kami tungor sa amo inghimo sa inro, kumo kami talaga kag unang nagbantala sa inro it Maadong Balita tungor kang Kristo.

¹⁵ Ngani, waya kami igmamarako it subra sa dapat. Dahil waya namo igpapagmarakuan kag ministeryo nak inghimo it iba, nak pay kina ay kami kag naghimo. Kundi kag amo ing-aasahan ay kag inro pagtu-o ay kabay pang magtibay, agor maramo pa kag maabot it amo ministeryo ag mabuligan ninro kami. ¹⁶ Kag amo hanrom ay magraya it Maadong Balita sa mga mayado pang mga lugar nak waya pa naaabot it kina, kumo waya kami it gustong akuon ag ipagmarako kag hinirapan it iba. ¹⁷ Ngani, kag tawong nagmamarako, ay waya't ibang dapat ipagmarako kundi kag Gino-o yang. ¹⁸ Dahil kag pagmarako it tawo sa ida sarili ay waya't balor. Ngani, kag inggwa't balor ay kung sida ay namumut-an it Gino-o.

11

*Si Pablo ag kag Buko Matuor nak mga Apostoles
(1 Corinto 9:1-18)*

¹ Kabay pang magtiis yang anay kamo aber kag ako pagbisaya ay pay tuyar sa tawo nak nawagit kag katinuan. Aber tuyar kag isip ninro sa ako, pasensyaha yang ninro ako, pero panimati-i anay ninro kaling ako maisuting isiling sa inro. ² Dahil kag ako pagkabayaka sa inro ay tuyar sa rakong pagkabayaka it Dios, nak waya it gustong kamo ay mapayado sa Ida, kumo kamo ay puyding ikumpara sa rayagang

birhen nak ako ingpamayadi kang Kristo. Ag ako kamo ingrarahanan pramas ipresentar kamo nak malimpyo sa ida nak imaw kag inro apakasayan. ³ Pero nahadlok ako sabaling maluko kag inro isip ag mapayado kamo sa inro sinsero ag matuor nak pagpalangga kang Kristo, tuyar sa natabo kang Eba it katong naluko sida it sawa, ⁴ kumo kung inggwa it maabot sa inro nak nagwawali it tungor sa ibang Hesus, ay ingrunggan gani ninro. Ag abang hanraey kamo nak batunon kag ibang klase it ispirito ag ibang maadong balita, nak waya ninro nabaton halin sa amo pagwali. Ag kamo ay nagkukumporme nak maado kina. ⁵ Sa ako isip, waya ako it kakuyangan kisa rutong mga ingsisiling ninra nak pinaka-mataas kuno nak mga apostoles. ⁶ Ag aber kuyang ako it natun-an tungor sa mataas nak parayan it pagbisaya, ay ayam ra nako kung ni-o kag ako ingbibisaya. Ngani, sa tanang parayan kali ay ako ingpapakita sa inro bawat nagtutudlo ako.

⁷ Nagpaubos kag ako sarili pramas itaas kamo sa ispiritwal, dahil ingwali nako sa inro kag Maadong Balita tungor sa Dios ag waya ako'g pabadar. Sala baga katong ako inghimo? ⁸ Habang ako ay nagtutudlo sa inro ako ay nagbabaton it bulig halin sa mga nagtutu-o nak nagtitipon sa ibang mga lugar. Pay ingtakawan nako sinra pramas maipadayon yang kag ako ministeryo para sa inro. ⁹ Ag tong ako ay raha sa inro ag ako ay wayang-wayang, nagpabug-at baga ako sa inro? Waya, dahil kag ako mga kinahangyan ay ingparaya it mga hali dili sa probinsya it Macedonya. Sa tanang kahirapan ay ingpipilit nak gador nako kag ako sarili nak inding gador ako magpabug-at sa inro, ag mapadayon ako nak tuyar kag ako ahimuon. ¹⁰ Ag waya it tawong makakapiga sa ako ipagmarako tungor rili sa bug-os nak probinsya it Acaya. Waya nak gador ako ighahagar it bulig sa inro. Matuor kaling ako ingbibisaya dahil ingtanom ni Kristo kag Ida kamatuuran hali sa ako tagipusuon. ¹¹ Asi aboy nak waya ako'g hahagar it bulig sa inro, dahil buko baga kamo nako palangga? Buko matuor kina! Ayam it Dios nak abang palangga kamo nako.

¹² Ag mapadayon ako nak indi maghagar it bulig sa inro pramas katong ibang “mga apostoles kuno” ay indi magkainggwa it lugar nak makapagmarako tungor sa inra inghihimo, parayan sa inra pagsiling nak waya it pagkakaiba kag inra inghihimo ag inghihimo namo, ¹³ kumo kag mga tuyar nak tawo ay buko matuor nak mga apostoles. Sinra ay mga nagpapangluko yang, nak nagpapakita nak sinra ay pay tuyar sa matuor nak mga Apostoles ni Kristo. ¹⁴ Ag buko katitingaya kina, kumo aber si Satanas ay puyde rang magpakita it pay tuyar sa mahadag nak anghel it Dios. ¹⁵ Kada talagang buko katitingaya nak kag ida mga suguon ay nagpapakita yang ra nak sinra ay pay tuyar sa mga suguon it Dios nak kag pagserbisyo ay matarong. Pero maabot kag adlaw nak sinra ay aparusahan kumporme sa inra binuhatan.

Kag Pagmarako ni Apostol Pablo Tungor sa Ida Naagumang Hirap

¹⁶ Inglihiwat nako sa inro nak indi ninro dapat isipon nak ako ay nawawagit sa katinuan, dahil kag ako ing-iistorya ay kag ako sarili. Pero aber tuyar kag inro pagmuyat sa ako, panimati-i anay gihapon ako aber sa ako maisuting ipagmarako pareho sa inro inghihimo sa iba. ¹⁷ Kaling ako pagmarako tungor sa ako sarili ay buko kumporme sa kabubut-on it Gino-o, kundi batasan yang talaga it

tawong nawawagit sa katinuan. ¹⁸ Pero dahil maramo raha kag nagmamarako tungor sa inra sarili kumporme sa inra kahimtangan dili sa duta, ay dey mapatuyar yangey ra ako. ¹⁹ Dahil ingtitis-an ninro kag mga nawawagitan it katinuan. Ag nasasadyahan gihapon kamong magpanimati sa inra! Ay imaw talaga kina kag resulta it inro kamong kaayam! ²⁰ Kamo ay ing-uulipon ninra, ingluluko, ag ing-aabusong parayan sa inra paghagar sa inro it kung nio-ni-o. Ingpapagmarako ninra kag inra sarili sa inro, ag aber ing-iinsultoy ninra kamo nak pay makusog nak sampal ay ingtitis-an gihapon ninro. ²¹ Kahuhuda man aminon nak buko kami mga maisog, pero indi namo kayang himuon kag tuyar sa inra inghihimo sa inro.

Pero tungor sa inra abilidad nak magmarako, ay kaya ra nako magmarako. Aber pay waya ako sa katinuan sa pagsiling it tuyar kali. ²² Ingpapagmarako ninra nak sinra ay mga Hebreo no? Ako ra! Ingsisiling baga ninra nak sinra ay mga Israelinhon? Ako ra! Mga inanak baga sinra ni Abraham? Ako ra! ²³ Ingsisiling ra ninra nak sinra kuno ay mga suguon ni Kristo no? Pay ako ay buang-buangy sa pagsiling it tuyar, pero mapadayon gihapon ako, ag ako ra ingsisiling nak mas yabaw kag ako pagserbisyo kang Kristo kisa sa inra, ag mas marakong hirap kag ako narayanan sa ako pagserbisyo kisa sa inra. Mas mayadoey kag naabot it ako paghugor kisa sa inra. Mas maramong beses nak ako ay ingpriso, mas mahapros kag ako narayanan sa paglatigo, ag maramong beses nak isutan yangey ako mamatay.

²⁴ Limang beses akong nagbabaton it treyntay-nwebing latigo it ako mga kasimanwang Hudyo. ²⁵ Tatlong beses akong ingbakoy, usang beses ingbunggo, tatlong beses nayumos tong nawasak kag ako sasakyang pangragat, usang adlaw ag usang gab-i akong paawoy-awoy sa ragat. ²⁶ Sa ako paglibot sa iba't-ibang lugar kag ako kabuhi ay perming asa peligro. Isot yangey ako namatay sa pagtabok sa mga suba ag sa mga tulisan. Gusto ra akong matyon it ako mga kasimanwang Hudyo ag mga buko Hudyo,* pati mga nagpapakita yang nak sinra ay mga manugsunor ni Kristo. Ag peligro ra kag ako narayanan sa mga banwa, sa disyerto ag sa yawor.

²⁷ Subrang pilay kag ako nababatyagan sa ako pagtrabaho. Maramong beses nak halos waya ako it katuyog. Nagugutuman ra ako ag nauhaw. Inggwa't beses nak wayang-wayang ako it pagkaon. Naaguman nako kag subrang yamig ag pay halos nakauba kag ako pamatyag dahil sa kakuyangan it pangyamit. ²⁸ Ag puyra riling mga pangliwas nak butang, adlaw-adlaw ay inggwa it iba pang kabug-atan, pati ako ingkakabayakhan kag tanang nagtutu-o nak nagtitipon sa iba't-ibang mga banwa. ²⁹ Kung inggwa't naghihinay sa pagtu-o, ay ako nababatyagan. Kung inggwa it hali nak nararayhan sa pagpakasala ay ako ay nababayaka ag nakakabatyag it kahangit.

³⁰ Wayang gador ako it gusto nak ipagmarako kag tungor sa ako sarili, pero kung kinahangyan rang gador nak himuon kina, ay kag ako ipagmarako ay kag ako kahinayan. ³¹ Kag Dios nak imaw kag Dios nak Tatay it Ginoong Hesus, Sida kag nakakaayam nak ako ay waya'g bibinakak. Dayawon Sida hastang sa waya't katapusan. ³² Kung

* **11:26** 11:26 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

ako abalikan, it katong hagto ako sa syudad it Damasco ay inggwa it natabo sa ako nak nagpapakita it ako kahinayan. Kag gobernador nak ingtalaga ni Haring Aretas, gusto nida akong iparakop, kada nagparaya sida it sundalo pramas pabantayan ako sa bungaran it syudad.³³ Pero inggwa it mga nagbulig sa ako. Nagbaoy sinra it bukot ag ingbutang ako ninra ruto, ag ingbaba halin sa gaha, paliwas sa pader it syudad. Ag ako ay nakatakas.

12

Kag Pangitaon ag mga Pahadag ni Apostol Pablo

¹ Napipilitan akong magpadayon nak ipagmarako kag tungor sa ako sarili aber kali ay waya't puyos. Kada ngasing ako isiling sa inro kag tungor sa pangitaon ag mga pahadag nak ingpakita sa ako it Gino-o.²⁻³ Inggwa it katitingayang natabo sa usang kakilaya nako, usang tawo nak nagtutu-o kang Kristo. Tuna tong kina ay natabo sa ida, katorsing tugey kag nakalipas, sida ay ingraya sa ingisiling nak pangtatlong langit kung hariin kag Dios. Buko nako ayam kung ispirito yang nida kag ingraya ruto o kaibahaney kag ida yawas. Dios yang kag nakakasador it kina.⁴ Pero kag ako ayam, kinang tawo ay ingrayang gador sa Paraiso. Ag habang hagto sida, nakarungog sida it mga butang nak indi puyding ieksplikar sa bisaya it tawo ag waya gitugute it Dios nak kali ay isiling.⁵ Tungor sa tuyar nak tawo, ako sida ingpapagmarako, pero kung tungor sa ako sarili, ay indi nako mahimong magmarako, puyra yang kung tungor sa ako mga kahinayan.*

⁶ Dahil aber gustuhon nako nak magmarako, ay indi gihapon ako mawagit sa katinuan, dahil kag ako ingbibisaya ay matuor. Pero ingpipigahan nako kag ako sarili, pramas kag pagsukoy it tawo sa ako ay buko basi raha. Kundi gusto yang nako nak kung ako ay inra asukuyon ay dapat basi sa inra nakikita sa ako kabuhi ag narurungan sa ako pagbisaya.

⁷ Ag dahil indi gusto it Dios nak ako ipahambog kag mga katitngayang pagpahadag nak Ida ingpakita sa ako, ay Ida ingpasugtan si Satanas nak magta-o sa ako it kahirapan nak puyding ikumpara sa usang ungon dili sa ako yawas.

⁸ Ag tatlong beses akong nagpakitluoy sa Gino-o nak bay-on kali sa ako.⁹ Ag ingisiling Nida sa ako, "Subra kag Ako kaaduhan para sa imo pramas tis-an nimo kag imo kahirapan, dahil kag Ako gahom ay ingpapakita parayan sa kahinayan it tawo." Kada ngani akoy nasasadyahan nak ipagmarako kag ako mga kahinayan agor perming rahali sa ako kag gahom ni Kristo.¹⁰ Ngani, ako ay kontentoy sa ako mga kahinayan, sa mga insulto, mga kahirapan, mga paghingabot ag mga kabug-atan, alang-alang kang Kristo. Dahil sa oras nak ako ay mahinay, ruto ako makusog.

Kag Pagkabayaka ni Apostol Pablo sa mga Taga-Corinto

* **12:5** 12:3-5 Sa isip it mga maayam sa Bibliya kag tawo nak ingmimitlang dili ay si Apostol Pablo mismo. Pero dahil gusto nida nak maging mapainubuson sida ay ida ingbibisaya kali nak pay tungor sa kakilaya yang nida.

¹¹ Pay ako ay talagang nawagit sa katinuan dahil sa pagmarako it tuyar, pero ingpipilit ninro ako. Ngani, dapat tan-a ay kamo kag nagmamarako para sa ako. Dahil aber buko mataas kag ako kamutangan bilang tawo, ay waya ra gihapon ako it kakuyangan kisa rutong mga inggisiling ninra nak pinaka-mataas kuno nak mga apostoles. ¹² Nakitaey ninro nak ako ay matuor nak apostol, dahil kali ay akoey ingpamatuuran sa inro parayan sa mga katitingayang buhat ag tanra ag iba pang mga milagro nak nagpakita it gahom it Dios, habang ako ay nagpupursige sa pagtudlo sa inro it katong ako ay nagtiner raha. ¹³ Inggwa baga ako it inghimong maado sa mga nagtutuo nak nagtitipon sa inra mga banwa, nak waya nako nahimo sa inro? Waya it pagkakaiba kag ako inghimo sa inra ag sa inro, puyra yang sa mga butang nak waya ako'g pabug-at sa inro tuyar sa paghagar it ako mga kinahangyan. Pasensyaha yang ninro ako riling ako nahimong sala!

¹⁴ Ngasing, hanra ray akong magpanha sa inro sa pangtatlong beses. Ag pareho sa dati indi ako magpabug-at sa inro parayan sa paghagar it ako mga kinahangyan, kumo kamo kag ako gustong makita buko para kabigon kag inro mga manggar. Dahil kamo ay pay ako mga anak, ag buko mga anak kag nagtitipon it kwarta para sa inra mga maguyang, kundi kag mga maguyang kag imaw it nagtitipon para sa inra mga anak. ¹⁵ Kada para sa ako, usang marakong kasadyahan kag magta-o it ako manggar ag kusog para sa inro kabuhi nak ispiritwal. Ay asi, kung apalanggaon kamo nako it subra, ay maisot yang baga kag inro pagpalangga sa ako? ¹⁶ Ay kung imaw kina, ay dey imaw! Basta't wayang gador ako'g pabug-at sa inro! Pero inggwa it nagsisiling nak abang tuso kuno ako, ag ingluko kamo nako agor pangwartahan kamo. ¹⁷ Katong ibang ako ing sugo papanha raha sa inro, ingluko baga kamo nako parayan sa inra agor pangwartahan kamo? ¹⁸ Ingpangabay nak gador nako si Tito nak magpanha sa inro, ag ing sugo ra nako katong ibang hali nato nak magnunot. Ingluko baga kamo nina Tito? Ah pati ra! Ag kung kag inra motibo ag ugali nak ingpakita sa inro ay maado, ay dey ni-o kag pagkakaiba it inra ingpakita sa ako ingpakita? Di baga, kag amo mga parayan it pagpakita ay pareho yang.

¹⁹ Baka sa pagtuna pa yang, ay ing-iisipey ninro nak waya kami it ibang inghimo kundi perming dipensahan kag amo mga sarili. Mga pinalangga, kag tanang amo ingbibisaya ay katong namumut-an it Dios dahil sa amo pagpakig-usa kang Kristo, ag kinang tanan ay para pakusugon kag inro pagtu-o.

²⁰ Ako ay nagkakabayaka sabaling pag-abot nako raha ay makita kamo nako nak iba kisa sa ako ing-aasahan. Ag imaw ra, pag makita ninro ako, sabaling masiling ra kamo nak iba ako kisa sa inro ing-aasahan. Sabaling maabtan kamo nako raha nak nag-aaway-away, nag-iinggitan, naghahangit-hangitan, nag-iinak-inakan, nagsisiraan, nagtsitsismisan, nagpapahambugan, ag nagkikinagulo. ²¹ Talagang nababayaka ako sabaling sa ako pag-abot raha ay pahud-an ray ako it Dios dahil sa inro mayaing inghihimo. Ag ako ay malisor dahil maramo pa sa inro nak dating nakasala nak hastang ngasing ay waya pa nahinuysoy sa inra inghimong kadupitan, kalaw-ayan, ag imoralidad.

13

Kag Huling mga Pagpaandam

¹ Kali kag pangtatlong pagpanha nako sa inro. Rumruma kag ingpasuyat it Dios nak nagsisiling,

“Kung inggwa it mag-akusar laban sa ida kaibahan, ay kinahangyan nak apamatuuran kali it ruha o tatlong tawo pramas magtestigo.”*

² It katong sa ako pangruhang pagpanha sa inro, ay ingpaandamane nako kinang nagkakasala dati, kaibahan it kinang iba pa, nak sa ako pagpanha ngasing raha ay inding gador nako sinra igpalampason. ³ Gusto ninro nak mapamatuuran nako sa inro nak si Kristo nak gador kag nagbibisaya parayan sa ako, buko baga? Ipakita nako kag kamatuuran it kali sa inro pagpanha nako raha ag aparusahan nako katong padayon nak naghihimo it kayainan. Dahil si Kristo ay buko mahinay magparusa, kundi gamhanan Sida. ⁴ Matuor, nakita kag kahinayan ni Kristo it katong Sida'y inglansang sa krus, pero kag gahom it Dios ay imaw it nakita ngasing dahil Sida ay nabubuhi gihapon. Imaw ra, kami ay nakaagom it Ida kahinayan dahil sa amo pagpakig-usa sa Ida, pero tungor sa amo paghiwas pag-abot namo raha sa inro, ay amo ipakita kag gahom nak halin sa Dios, dahil sa amo pagpakig-usa sa Ida parayan sa Ida gamhanang pagkabuhi.

⁵ Kada, mas maado nak usisaon anay ninro kag inro sarili pramas maayaman ninro nak kamo ay nagtutu-o nak gador kang Kristo. Muya-ati ninro it maado kag inro sarili. Dapat tan-a ay natagumpaawaney kamo nak hinaey si Hesu-Kristo sa inro. Puyra yang kung ingpapamatuuran gihapon ninro nak waya pa yaki kamo igtutu-o sa Ida. ⁶ Ag kabay pang maayaman ra ninro nak kami ay matuor nak Apostoles. ⁷ Ingpapangamuyo namo sa Dios nak kabay pang waya sa inro it naghihimo it aber niong kayainan. Waya kami it hanrom nak magpanha raha pramas parusahan kamo agor pamatuuran nak kami ay matuor nak mga Apostoles. Kundi kag amo hanrom yang ra ay mahimo kamo it maado, aber sa pagmuyat gihapon ninro, waya't halaga kag amo karapatan, ⁸ kumo kag amo responsibilidad ay indiey nak gador namo igkuntrahon kag kamatuuran, kundi tumanon kina. ⁹ Dahil nasasadyahan kami sa oras nak kami ay mahinay sa pagmuyat it tawo, ag kamo ay makusog. Ag kag amo ingpapangamuyo ay kag inro pagpanumbalik ag pagbag-o sa Ida. ¹⁰ Kada ngani ingesusuyatey kali nako habang waya pa ako hina, pramas sa oras nak hinaey ako sa inro ay bukoey kinahangyan nak maggamit pa ako it mga mabug-at nak bisaya, bilang paggamit it karapatan nak ingta-o sa ako it Gino-o para sa pagpakusog sa inro pagtu-o, buko para siraon kamo.

KAG HULING MGA PAGPANGAMUSTA

¹¹ Sa panghuli, mga hali nako, kabay pang masasadyahan kamo, pandu-a kag inro pagpangabuhi, batuna kag ako paglaygay, magkausa kamo sa inro pag-iisip ag maging matimunong. Ag kung ahimuon ninro kina ay magiging kaibahan ninro kag Dios nak imaw kag inghalinan it pagpalangga ag katimunungan.

* 13:1 13:1 Basaha ra sa Deu. 19:15.

¹² Ag magkamustahan kamong tanan sa usa'g-usa sa balaan ag mapinalanggaong parayan.[†] Kag tanang mga sinakupan it Dios ay nagpapangamusta ra sa inro.

¹³ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it Ginoong Hesu-Kristo, kag pagpalangga it Dios ag kag pagpakig-usa it Ispirito Santo.

[†] **13:12** 13:12 Kaling “magkamustahan kamong tanan sa usa'g-usa sa balaan ag mapinalanggaong parayan” sa bisayang Bantoanon ay “magkamustahan kamo tanan sa usa'g-usa sa balaan nak haro” sa bisayang Griyego.

GALASYA KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-GALASYA

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo mga 23 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 53 A.D.) Gingsuyat nida kali sa mga nagtutu-o kang Kristo sa iba't-ibang banwa sa probinsya it Galasya nak ida ingtudluan tungor sa Maadong Balita. (Bin. 13:13—16:6; 18:23.) Kag Galasya ngasing ay sakopey it Turkey.

Riling suyat ay gingkukontra ni Apostol Pablo kag salang panudlo it usang grupo it mga lahi it Hudyo nak nag-iba sa mga nagtutu-o kang Kristo. Ingsisiling ninra nak kag tawo ay indi'g himuon it Dios nak matarong kung indi ra sinra magtuman it pilang buluhaton sa Kasuguan ni Moises, lalong-laloey kag pagpatuli, pati kag mga bawal tungor sa pagkaon. Siling ninra nak si Apostol Pablo ay buko matuor nak Apostol, kada ingbaliwaya kuno nida kag pagtudlo it kaling mga dapat sunron hali.

Kada, sa suyat nak kali, gingpapamatuuran ni Apostol Pablo kag ida pagka-apostol ag kag ida panudlo bilang matuor nak manugbantala it Maadong Balita. Ingpapahadag ra nida dili nak kag tawo ay maluluwas yang parayan sa kaaduhan it Dios ag sa pagtu-o kang Kristo, ag bawal magrugang it mga buluhaton halin sa Kasuguan nak dapat tumanon. Ingpapurumrom ra nida sa inra nak magpasakop sa Ispirito Santo ag maging mapinalanggaon sa inra isigkatawo nak nagtutu-o kang Kristo, kuno imaw kina kag katuparan it Kasuguan.

KAG SUYOR IT GALASYA

Kag Pagpangamusta *1:1-5*

Usa Yang kag Maadong Balita *1:6-10*

Kag Pamatuor sa Pagka-apostol ni Pablo *1:11—2:21*

Kag Kasuguan ag Kag Pagtu-o *3:1—4:31*

Kag Kahilwayan it mga Nagtutu-o kang Kristo *5:1—6:10*

Kag Katapusan it Suyat *6:11-18*

Kag Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-GALASYA

KAG MGA PAUNANG BISAYA

¹⁻² Mga pinalangga nakong kahalihan sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa probinsya it Galasya.*

Ako si Pablo nak naging usang Apostol kag nagsusuyat it kali. Buko tawo kag nagpili ag nagsugo sa ako, kundi si Hesu-Kristo ag Dios nak Tatay nak imaw kag nagbanhaw sa Ida. Ako ag kag tanang hali sa pagtu-o nak kaibahan nako rili ay nagpapangamusta sa inro.

³ Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag sa Ginoong Hesu-Kristo. ⁴ Ida ginghalar kag Ida kabuhi para sa kapatawaran it ato kasal-anan. Ginghimo Nida kali kumporme sa kabubut-on it Dios nak ato Tatay agor luwason kita

* **1:1-2** 1:1-2 Puyding basahon nato sa Bin. 13:13—14:25; 16:1-6; 18:23 kung pauno nakaabot kag Maadong Balita sa probinsya it Galasya.

sa pagkaulipon it kayainan rili sa kalibutan. ⁵ Sa Dios kag tanang kadayawan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

USA YANG KAG MAADONG BALITA

⁶ Natingayang gador ako sa inro! Asing abang rali kamo nagtalikor sa Dios nak nagtawag sa inro pramas maging Ida kamo parayan sa kaaduhan ni Kristo. Dahil kag inro ingpapatihan ngasing ay ibang tudlo nak imaw kuno kag “Maadong Balita.” ⁷ Pero sa kaklaruhan ay waya't ibang “Maadong Balita.” Kada yang inggwa it mga tawo raha sa inro nak nagpapanggulo sa inro kaisipan, sa kagustuhan ninrang ibahon kag matuor nak “Maadong Balita” tungor kang Kristo. ⁸ Pero aber kami o anghel man halin sa langit, kag magtudlo sa inro it taliwas sa Maadong Balita nak amo ingtudloey sa inro, ay kabay pang kag waya't katapusang parusa ay ita-o sa ida it Dios! ⁹ Tuyar ngani sa nasilingey namo dati, ako ray gingsisiling liwat sa inro ngasing. Kung sin-o man kag magbantala sa inro it “Maadong Balita” kuno nak taliwas sa inro nabaton halin sa amo tong primero, ay kabay pang kag waya't katapusang parusa ay ita-o sa ida it Dios!

¹⁰ Sa palagay ara ninro, kada tuyar бага kag ako ingbibisaya ay dahil inghihingabot nako kag pagpuri it tawo kisa sa pagpuri it Dios, o inghihingabot yang nako nak mamut-an ako it tawo? Buko! Dahil kung kag ako inghahanap ay tuyar yang it kina, ay dey bukoey tan-a ako ulipon ni Kristo.

KAG PAMATUOR SA PAGKA-APOSTOL NI PABLO

¹¹ Mga hali nako sa pagtu-o, gusto nakong ipaayam liwat sa inro nak kaling Maadong Balita nak ako gingbabantala sa inro ay buko human-human it tawo. ¹² Dahil waya nako kali nabaton ag natun-e halin sa tawo ag buko ra tawo kag nagtudlo sa ako, kundi si Hesu-Kristo mismo kag nagpahadag it kali sa ako.†

¹³ Narungganey ninro kung pauno ako dati nagsusunor sa amo relihiyon bilang lahi it Hudyo.‡ Ag it kato, ako gingpapahirapan kag mga nagtutu-o sa Dios parayan kang Hesus, ag inghihimo nako kag tanan pramas waya nak gador it mabibilin sa mga nagsiserbisyo sa Ida. ¹⁴ Ag kung ako ay ikumpara sa ako mga kaidad nak mga kalahing Hudyo, waya't nakakapareho sa ako katutom sa mga sulunranon nak amo namat-an halin sa amo mga ginikanan. Rako nak gador kag ako pagtinguha nak sunron kali.

¹⁵ Pero aber tuyar kag ako ginghimo, bag-o pa ako natawo inggahiney ako it Dios para sa Ida. Ag dahil sa Ida kaaduhan ako ay Ida tinawag ra para magserbisyo sa Ida. Gingbuotey it Dios ¹⁶ kag tamang oras nak ingpakilaya Nida sa ako kag Ida Anak pramas maibantala nako sa mga buko Hudyo§ kag tungor sa Ida. Ag tong nag-abotey kinang oras, ay waya ako gihagar it paglaygay sa aber sin-ong tawo. ¹⁷ Ag waya ra ako gipagto sa syudad it Herusalem agor magpangunseho sa mga nauna sa akong Apostoles. Kundi ako ay nagpagto anay sa disyerto it Arabya*

† **1:12** 1:12 Basaha ra sa Bin. 9:1-19. ‡ **1:13** 1:13 Sa inra relihiyon kag ingsusunor it mga lahi it Hudyo ay Kasuguan ni Moises, kaibahan kag ibang nakasuyat sa mga libro it inra mga propeta ag mga maayam nak tawo. § **1:16** 1:16 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.” * **1:17** 1:17 Rili sa disyerto it Arabya ay minsan yang nag-uuyan, kada apila yang ra kag mga tawo ruto. Kali ay usa pang pamatuor nak waya it tawong nagtudlo kang Apostol Pablo it Maadong Balita.

bag-o nagbalik sa syudad it Damasco sa Sirya.

¹⁸ Pagkalipas nako ruto it tatlong tuig, nagpagtoy ako sa Herusalem pramas magpakigkita kang Apostol Pedro nak ingtatawag rang Sepas.† Ag ruto ako gitiner it kinseng adlaw. ¹⁹ Ag purya sa ida, wayaey ako it ibang nakitang apostol ruto, kundi kag pinuno it mga nagtutu-o ruto nak si Santiago, nak hali‡ it Ginoong Hesus. ²⁰ Sa atubangan it Dios, ayam Nida nak kaling ako ingesusuyat ay buko binakak.

²¹ Pagkatapos, nagpagto ray ako sa mga mayadong lugar it probinsya it Sirya ag Cilisya. ²² Katong panahon nak kato, buko pa ra kilaya kag ako hitsura it mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa pagdayaw sa probinsya it Hudeya. ²³ Narurungan yang ninra nak ako nak dating nagpapahirap ag nagpapangmatay sa inra ay nagbabantalaey ngasing it tungor sa pagtu-o kang Kristo. ²⁴ Kada gingdayaw ninra kag Dios dahil ako'y Ida ingbag-o.

2

Kag Pagbaton it Ibang mga Apostoles sa Pagka-apostol ni Pablo

¹ Pagkalipas it katorseng tuig ay nagpagto ray ako sa Herusalem. Ag sa ako pagpagto, kaibahan nako si Nong Bernabe, pati ra si Tito. ² Ako ay nagpagto ruto dahil gingpahadag sa ako it Dios. Pag-abot nako ruto, kami-kami yang ag mga ingkikilayang pinuno it mga nagtutu-o kag nagtipon ruto. Ag gingpahadag nako sa inra kag ako ingbabantala nak Maadong Balita sa mga buko Hudyo. Ginghimo nako kali pramas masaduran it aga pa kung sinra ay makausa sa ako ingtutudlo sa buko Hudyo, sabaling kag ako pagpangabudlay sa pagwali it kato ag hastang ngasing ay mawar-an it puyos.

³ Pero nagkumporme sinra sa ako ginghimo dahil si Tito, aber usang Griyego, ay waya ninra gipilita nak sunron kag kustombre it mga lahi it Hudyo nak nagpapatuli pramas maging mga katawuhan it Dios.*

⁴ Ugaling bag-o kami nagpagto sa Herusalem ay inggwa't mga tawo nak nagsisiling nak sinra kuno ay amo mga hali sa pagtu-o. Ag nagyakot sinra sa amo agor tiktikan yang kag ato kahilwayan halin sa pagkaulipon sa Kasuguan ni Moises parayan sa ato pagpakig-usa kang Kristo. Kag inra gusto ay ipatuli si Tito, dahil gusto ninrang mapaulipon ray kita sa Kasuguan.† ⁵ Pero aber maisot, wayang gador

† **1:18** 1:18 Kali kag tawag nak ingta-o ni Hesus kang Pedro sa bisayang Hebreo. (Basaha ra sa Juan 1:42.) ‡ **1:19** 1:19 Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali, pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran si Santiago ay hali o manghor ni

Hesus. (Basaha ra sa Mat. 13:55; Mar. 6:3; Luk. 24:10 ag Bin. 1:14; 12:17; 15:13; 21:18.) * **2:3**

2:3 Sa Kasuguan ni Moises, siling it Dios nak bawat kayake ay dapat matuli bilang tanra nak sida ay napabilang sa Dios. Kada kag ibang mga lahi it Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo ay nagpapatay nak aber mga buko Hudyo nak nagtutu-o ay dapat matuli ra agor mabaton sinra it Dios nak Ida mga anak. † **2:4** 2:4 Kag Kasuguan ni Moises ay nakikita sa unang limang libro it Yumang Kasuyatan, lalong-laloey sa Exodo, Levitico, Mga Bilang ag Deuteronomio. Hali makikita kag maramong klasing mga kasuguan. Hali kag mga kasuguan tungor sa tamang pamatasan it tawo sa ida kabuhi nak pangpersonal, sa pag-asawa, sa pamilya, sa komunidad,

ag sa ibat-ibang mga butang. Inggwa it mga kasuguan tungor kung ni-o kag dapat ihalar sa Dios para limpyuhan ag patawaron kag tawo agor puyde sidang magpayungot sa Dios. Kaibahan dili ra kag mga kasuguan para sa mga saserdote, kag pagpatuli, kag pagkaon, kag adlaw it inugpahuway, mga pista, ag iba pa. Ag kag sampuyong kasuguan ay usang grupo yang it mga sugo sa tanang Kasuguan ni Moises.

kami gipasugot pramas kag matuor nak panudlo it Maadong Balita nak inro ingpatihan ay indi mabayduhan.

⁶ Pero halin rutong mga ingkilayang pinuno it mga nagtutu-o, waya sinra't gingrugang sa ako panudlo. Ag para sa ako, aber dungganon sinra, waya ako natahap sa inra dahil waya it ingpapalabi kag Dios.

⁷ Kundi gingkilaya ninra akong si Pablo ay gingtugyanan it Dios pramas magpangwalihan it Maadong Balita sa mga buko Hudyo, tuyar ra sa pagtugyan Nida kang Apostol Pedro nak magpangwalihan sa mga lahi it Hudyo.[†] ⁸ Dahil kag Dios nak nagpakamaado sa ministeryo ni Pedro bilang Apostol it mga lahi it Hudyo, ay imaw ra kag Dios nak nagpakamaado sa ako ministeryo bilang Apostol sa mga buko Hudyo.

⁹ Kada katong ingkilayang mga haligi it mga nagtutu-o nak sina Santiago, Pedro ag Juan, tong naayaman ninra kag pagpakamaado it Dios sa ako ministeryo sa mga buko Hudyo ay gingbaton ninra kami ni Nong Bernabe bilang kaibahang manugwali. Nagkasugtanan kaming tanan nak kami ni Nong Bernabe kag mawali sa mga buko Hudyo, ag sinra ay sa mga lahi it Hudyo.[§] ¹⁰ Kag pangabay yang ninra ay indi namo gipabad-an kag ato mga pobreng hali nak kalahing Hudyo sa Herusalem,* ag imaw matuor nako it gingtitinguhaan nak himuon.

Pagsaway ni Pablo kang Pedro sa Syudad it Antiokya

¹¹ Pero tong huli nak nagbisita si Apostol Pedro sa amo ruto sa syudad it Antiokya sa Sirya ay ako sida gingsaway sa atubangan it mga hali sa pagtu-o, dahil halatang gador nak buko tama kag ida ginghimo. ¹² Dahil katong waya pa naabot kag pilang lahi it Hudyo nak gingpapagto it Pinaka-haligi nak si Santiago sa mga grupo it mga nagtutu-o sa Herusalem, sida ay waya nahuda nak magkaon kaibahan kag mga buko Hudyo. Pero tong nag-abotey sinra, ay nag-iiwasey sidang makikaon sa mga buko Hudyo, dahil nahadlok sida sa amo mga kalahing Hudyong nag-abot nak nagsisiling nak bawal kina sa Kasuguan ni Moises.[†] ¹³ Ag kag ibang mga kalahing Hudyo namo raha nak nagsusunor kang Kristo ay nagpatuyar sa ida ginghuman nak pagpakitang tawo. Kada aber si Nong Bernabe ay narayhaney ra. ¹⁴ Ngani, tong nakita nako nak sinra ay wayaey gipapangabuhi it tadlong kumporme sa matuor nak panudlo it Maadong Balita, imaw katong ako gingbisayahan si Apostol Pedro sa atubangan it tanan. Siling nako, “Bilang nakakilayay kang Kristo, kung ikaw gani nak lahing gador it Hudyo ay waya gitutuman sa Kasuguan bilang lahi it Hudyo, ay pauno pa nimo mapipilit kag buko Hudyo nak magpangabuhi nak tuyar sa usang lahi it Hudyo.”

[†] **2:7** 2:7 Padayon nak nag-istar si Apostol Pedro sa Herusalem aber maramong ibang mga nagtutu-o kang Kristo ay naghalin tong sinra ay gingpahirapan it mga Hudyo. **§ 2:9** 2:9

Kag mga lahi it Hudyo ay ingtatawag rang mga tinuli. ***** **2:10** 2:10 Nahirapan kag mga Kristyanong taga-Hudeya kung hariin kag Herusalem dahil sa pagpahirap sa inra it mga relihiyusong Hudyo pati dahil sa grabeng tigkagutom. (Basaha ra sa Bin. 11:27-30; Rom. 15:26 ag 2 Cor. 8:1-7; 9:1-5.) [†] **2:12** 2:12 Kumporme sa Kasuguan ni Moises, bawal nak kag usang lahi it Hudyo ay magkaon kaibahan kag buko Hudyo sabaling makaon nida kag ingbabawal nak makakapadupit sa ida. Kali kag ibang bagay nak ingtutudlo it kaling grupo it mga Hudyo nak dapat sunron pareho sa pagpatuli. (Basaha ra sa Bin. 11:1-3.)

Kag Pagtu-o Yang kag Parayan Pramas Maging Matarong sa Pagmuyat it Dios

¹⁵ Ay nagpadayon ako sa pagsiling sa inra tanan, “Kitang mga lahi it Hudyo ay iba sa mga buko Hudyo nak waya't ayam sa kasuguan it Dios. ¹⁶ Pero ayam nato nak kag tawo ay waya naging matarong sa pagmuyat it Dios parayan yang sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises, kundi parayan sa pagtu-o kang Hesu-Kristo. Kada ngani aber kitang mga lahi it Hudyo ra ay nagtu-o kang Kristo Hesus agor himuon kita it Dios nak matarong dahil sa ato pagtu-o, ag buko dahil sa ato pagtuman sa Kasuguan. Dahil ngani tuyar sa ako ingsiling, waya nak gador it tawong naging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman sa Kasuguan.

¹⁷ “Pero bilang mga lahi it Hudyong nagpakig-usa kang Kristo, kung sa ato hanrom nak maging matarong sa pagmuyat it Dios, kita ay ingpapamutang nak makasal-anan it ato mga kasimanwa, dahil ingbadaaney nato kag ibang mga kustombre sa Kasuguan ni Moises, kag gustong bisayahon baga it kali ay si Kristo kag naging dahilan kada kita ay nakasala? Ay syempre buko! ¹⁸ Pero sa kamatuuran, kung ato ray abalikan kag pagtuman sa Kasuguan nak atoey ingbadaan ay kitay mismo kag makakapamatuor nak kita ngani ay nakasala. ¹⁹⁻²⁰ Dahil naayamaney nako nak wayaey ako it kakayahan nak tumanon kag tanan sa Kasuguan, kada kag ako apagtuan ay waya't iba kundi kag kamatayon ag kaparusahan. Kada ngani gingbadaan nako kag pagtuman sa Kasuguan pramas tumanon kag kabubut-on it Dios. Ngani, pay ako ay nalansang sa krus kaibahan ni Kristo. Kada pay bukoey ako kag nabubuhi kundi si Kristo kag nabubuhi rili sa ako. Ag kaling ako pagpangabuhing naging ay parayaney sa ako pagtu-o sa Ida nak imaw kag Anak it Dios, nak nagpapalangga ag naghalar it Ida kabuhi para sa ako. ²¹ Waya nako gibaliwaya-a kag kaaduhan it Dios sa ako, dahil kung kag tawo ay maging matarong sa Ida pagmuyat parayan sa pagtuman it Kasuguan ni Moises, ay dey waya't puyos kag kamatayon ni Kristo!” Imaw kali kag ako gingsiling kana Apostol Pedro sa Antiokya.

3

KAG KASUGUAN AG KAG PAGTU-O

Kag Pagbaton it Ispirito Santo ay Parayan sa Pagtu-o

¹ Kamong mga taga-Galasya, asing pay wayaey kamo kaisip-isip? Si-o kag naging dahilan asing kamo ay pay pinanglimotey? Abang athag kag amo tudlo sa inro tungor sa kaanduan nak napasa-ato parayan sa pagkamatay ni Kristo sa krus. ² Inggwa ako it usa yang nak pangutana sa inro. Nabaton baga ninro kag Ispirito it Dios parayan sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises o parayan sa pagtu-o sa inro narunggan tungor kang Kristo? ³ Pay waya talaga kamo giisip! Kung nagtuna kamo sa inro pagsunor kang Kristo parayan sa gahom it Ispirito it Dios, ay asing basta yang ninro gingtatapos parayan sa inro sariling kakayahan. ⁴ Kato bagang tanang hirap nak inro narayanan dahil sa inro pagsunor kang Kristo ay waya't puyos? Kabay pang inggwa! ⁵ Isipa ninro kag pagta-o it Dios sa inro it Ida Ispirito ag kag paghimo Nida it mga milagro sa inro. Sa paunong parayan kali Nida ginghimo sa inro,

parayan sa pagsunor sa Kasuguan ni Moises o parayan sa pagtu-o sa inro narunggan tungor kang Kristo?

Kag Nahanungor sa Pagtu-o ni Abraham

(Roma 4:1-3)

⁶ Rumruma kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor sa amo Olo Abraham, nak nagsiling, “Nagtu-o nak gador si Abraham sa Dios, kada gingbilang sida it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat.”*

⁷ Kada dapat ay ayamey ninro nak kag mga tawong nagtutu-o kag gingkikilayang matuor nak mga inanak ni Abraham. ⁸ Kag plano it Dios tong una pa sa Sagradong Kasuyatan ay ahimuon Nida nak maginging matarong sa Ida pagmuyat kag mga buko Hudyo parayan sa inra pagtu-o, nak imaw kag gustong bisayahon it Maadong Balita. Ag dahil dili sa Ida plano, gingpauna Nida it pahadag kaling Maadong Balita kang Abraham sa pagsiling nak, “Parayan sa imo, kag tanang katawuhan sa kalibutan ay makakabaton it pagpakamaado.”† ⁹ Kada ngani sin-o man kag magkainggwa't pagtu-o ay apakamaaduhon it Dios tuyar sa pagpakamaado Nida kang Abraham dahil sa ida pagtu-o.

Kag Nahanungor sa Kasuguan ni Moises

¹⁰ Pero tanang nagsasalig sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises ay aparusahan it Dios hastang sa waya't katapusan, kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, “Aparusahan it Dios kag tawo nak waya gitutuman it tanang nakasuyat sa Kasuguan.”‡ ¹¹ Pero maathag nak gador nak waya it kakayahan kag tawo nak maginging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa ida pagtuman it tanan sa Kasuguan, ag dahil siling ra sa Sagradong Kasuyatan, “Kag tawo nak inghumang matarong it Dios parayan sa ida pagtu-o ay magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan.”§

¹² Pero kag pagiging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman it Kasuguan ay iba nak gador sa pagiging matarong parayan sa pagtu-o kang Kristo, kumo siling sa Sagradong Kasuyatan, “Kag tawo nak nagtutuman it tanang Kasuguan ay magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan.”* ¹³ Pero kumo waya kita it kakayahan nak tumanon kina, ay gingtubos kita ni Kristo sa kaparusahan. Kada imbes nak kita kag maagom it kaparusahan ay Ida yangey ging-ako, kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, “Kag tawo nak namatay parayan sa pagbitin sa nakatulay nak kahoy ay gingparusahan it Dios.”† ¹⁴ Ginghamo kali ni Kristo Hesus agor parayan sa Ida, kag pagpakamaado nak gingpromisa it Dios kang Abraham ay mababaton ra it mga buko Hudyo, pramas kitang tanan ay makakabaton it Ida Ispirito parayan sa pagtu-o.

Kag Promisa it Dios ay Mas Nauna kisa sa Kasuguan

¹⁵ Mga hali nako sa pagtu-o, mata-o ako sa inro it usang halimbawa halin sa ato kustombre. Kung kag ruhang tawo ay nagkasugot

* **3:6** 3:6 Hen. 15:6. † **3:8** 3:8 Hen. 12:3b; 18:18; 22:18. ‡ **3:10** 3:10 Deu. 27:26. § **3:11** 3:11 Hab. 2:4b. * **3:12** 3:12 Lev. 18:5. † **3:13** 3:13 Deu. 21:22-23. Kag kustombre it mga lahi it Hudyo it katong unang panahon, tong gingmatay ninra kag tawo nak nahusgaran it kamatayon, ay ingbibitin ninra kag yawas it kali sa usang puno o sa usang nakatulay nak kahoy bilang tanra nak sida ay gingparusahan it Dios.

sa usang butang ag nagpirmahaney ay wayaey it makakarugang o makakabaliwaya it kali. ¹⁶ Ngasing, maramong beses nagpromisa kag Dios sa amo Olo Abraham ag ida inanak. Ag kaling Ida ingsisiling nak “inanak” ay buko maramo† kundi usa yang, nak imaw si Kristo. ¹⁷ Imaw kali kag ako gustong bisayahon. Inghuman it Dios kag promisa ag kasugtanan kang Abraham. Ag pagkalipas it ap-at nak gatos ag treyntang (430) tuigey§ ay gingta-o Nida kag Kasugan kang Moises. Pero kag unang kasugtanan nak inggwa't promisa it Dios kang Abraham ay indi puyding baliwayaon it kaling huling Kasugan nak gingta-o kang Moises, ¹⁸ kumo kung kag panublion* ay ita-o dahil sa pagtuman sa Kasugan ay bukoey kali halin sa promisa. Pero sa rakong kaaduhan it Dios kali ay gingtaoy Nida kang Abraham bilang pagtupar sa Ida promisa.

Kag Puyos it Kasugan nak Ingta-o it Dios kang Moises

¹⁹ Ay kung tuyar kina, ay ni-o pa kag puyos it Kasugan ni Moises? Kag Kasugan ay gingrugang it Dios pagkatapos it promisa pramas maayaman it mga tawo nak sinra ay nakakasala. Ag kag mga tawo ay asa irayom it Kasugan ni Moises hastang sa pag-abot it kaling usa sa inanak ni Abraham nak waya't iba, kundi si Kristo bilang katuparan it promisa. Ag kag promisa ay mas di balor kisa sa Kasugan, dahil kag Kasugan ay gingta-o it Dios kang Moises parayan sa mga anghel.† Ag si Moises ray kag manugpatunga sa mga tawo. ²⁰ Pero tungor sa promisa it Dios kang Abraham ay wayaey Sida gigamit it iba bilang manugpatunga, kundi kag Dios mismo.

²¹ Kada, kag gustong bisayahon baga it kali ay kuntra kag Kasugan ni Moises sa promisa it Dios? Ay buko! Dahil kung inggwa't kasugan nak nakakata-o it kabuhi nak waya't katapusan, ay dey puyde rang maging matarong kag tawo sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman it kasugan. ²² Pero kuntra kali sa ingisiling sa Sagradong Kasuyatan nak kag tanan ay ulipon it kasal-anan ag imposible para sa inra nak mahaw-as raha parayan yang sa pagtuman sa kasugan. Ag imaw nak gador kali kag plano it Dios agor ita-o Nida kag Ida gingpromisa sa mga nagtutu-o kang Hesu-Kristo dahil nagtu-o sinra.

²³ Pero bag-o mag-abot kag panahon nak kita ay nagtu-o kang Kristo, kita ay pay mga prisoy nak ingbantayan it Kasugan ni Moises hastang ingpakita sa ato kag rayan it pagtu-o. ²⁴ Kada kag Kasugan ay tuyar sa manugbantay‡ sa ato hastang sa pag-abot ni Kristo, agor parayan sa pagtu-o sa Ida kita ay magiging matarong sa pagmuyat it Dios. ²⁵ Pero ngasing kumo haley si Kristo nak ato ingtutuuhan, taposey kag pagbantay sa ato it Kasugan.

Kag mga Naging Anakey it Dios Parayan sa Pagtu-o

† **3:16** 3:16 Hen. 12:7. § **3:17** 3:17 Basaha ra sa Hen. 15:3-4 ag Exo. 12:40-41. * **3:18** 3:18 Kaling panublion ay pagbilang it Dios sa tawo nak matarong sa Ida pagmuyat, ag kali ay mapapasa-ato parayan sa pagtu-o kang Kristo. † **3:19** 3:19 Basaha sa Deu. 33:1-2 ag Bin. 7:38,53. ‡ **3:24** 3:24 Kag kustumbre it mga manggaranong taga-Roma ag taga-Gresya it kato ay inggwa sinra it ulipon nak nagbantay sa inra anak, tuna sa an-om nak tuig it edad hastang sa pag-abot it dese-sais nak tuig. Kag trabaho it kaling ulipon ay magnunot sa anak papagto sa iskul ag magbantay sa ida agor indi sida maraya it mayaing barkada. Pag-abot it kaling anak sa tamang edad kag obligasyon it kaling manugbantay ay taposey.

²⁶ Kada ngasing, kamong tanan ay naging anakey it Dios parayan sa pagtu-o dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus. ²⁷ Ag si-o man sa inro kag nabawtismuhan bilang pagpakita nak kamo ay nagpakig-usay kang Kristo ay naging bilog ag inggway it kaparehong pamatasan ni Kristo, nak pay kita'y nag-ilisey it bag-ong baro. ²⁸ Ag wayaey it diperensya kung ikaw ay usang lahi it Hudyo o buko, ulipon man o buko, kayake o kabade, kumo tanan kamo ay ausay dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus. ²⁹ Ag kumo kamo ay kang Kristoy, kamo ay ingbilangey nak mga inanak ni Abraham ag manugpanubli it mga pagpakamaado halin sa Dios suno sa Ida promisa kang Abraham.

4

¹ Ngasing, ataw-an nako kamo it usang halimbawa. Kung ing-gwa't ausang bata pang anak kag manggaranong tawo, ag sida kag mapanubli it tanang manggar it ida tatay, aber sida kag magiging tag-iy a it tanan sa palaabuton, kag ida kamutangan ay pareho yang anay sa usang ulipon. ² Kumo sida ay ingpairayom sa gahom it mga manugbantay ag mga saligan sa bayay, hastang sa tamang oras nak gingtermino it ida tatay nak ida mabaton kag ida panublion. ³ Imaw ra sa ato, myentras waya pa naabot si Kristo, kita ay tuyar sa mga bata pang anak nak ging-ulipon it mga sulunranon nak ato namat-an dili sa kalibutan.*

⁴ Pero tong nag-abot kag tamang oras nak gingtermino it Dios, gingparaya Nida kag Ida Anak rili sa kalibutan. Ag Sida ay ging-anak it usang kabade, ag nagpangabuhi bilang usang lahi it Hudyo sa irayom it gahom it Kasuguan ni Moises. ⁵ Imaw kag plano it Dios agor tubuson kaming mga lahi it Hudyo nak asa irayom ra it Kasuguan, pramas kitang tanan nak nagtutu-o kang Kristo ay aakuon nak mga anak it Dios.† ⁶ Ag dahil kita ay mga anak it Dios, gingparaya Nida kag Ispirito it Ida Anak nak matiner sa ato tagipusuon. Kada kita, sa ato pagpangamuyo it hugot sa Dios ay di karapatang magtawag sa Ida nak, "Abba, Tatay." ⁷ Ngani, bukoey kita tuyar sa mga ulipon kundi mga anakey. Ag bilang mga anak Nida, kita ay mapanubli it tanang Ida ingpromisa.

Kag Pagkabayaka ni Apostol Pablo sa mga Taga-Galasya

⁸ It kato, tong waya pa ninro nakikilaya kag Dios, kamo ay ging-ulipon it mga ingpapatihan nak buko klarong dios. ⁹ Pero ngasing nak nakilayay ninro kag Dios, o mas tamang silinggon nako nak kilayay kamo it Dios, asing nagbabalik ray kamo sa pagpaulipon sa inro mga namat-ang sulunranon rili sa kalibutan,‡ nak waya't gahom ag waya't puyos? Asi, gusto baga ninro nak magpaulipon ray kamo dili? ¹⁰ Nasiling kina nako dahil nagpapaulipon ray kamo sa mga kustombre namong mga lahi it Hudyo tuyar sa mga piling adlaw, buyan, panahon

* **4:3** 4:3 Basaha ra sa Col. 2:8,20. Kag ibang pagsalin it kali sa bisayang Griyego ay "Kita ay pay tuyar sa mga anak nak ging-ulipon it mga mayaot nak naggagahom dili sa kalibutan."

† **4:5** 4:5 o "mga ampon." Sa inra kultura kag ampon ay gingbibilang nak parehong gador sa inra matuor nak anak. Ag tuyar kag pagbilang it Dios sa ato waya Nida gimuyati kag ato inghalinan. ‡ **4:9** 4:9 Kag ibang pagsalin it kali halin sa bisayang Griyego ay "Asing nagbabalik ray kamo sa pagpaulipon sa mga mayaot?"

ag tuig. ¹¹ Ako ay matuor nak nababayaka sa inro sabaling kag ako pagpangabudlay para sa inro ay mawar-an it puyos.

¹² Mga hali nako sa pagtu-o, gingpapangabay ra nako sa inro nak patuyaran ako. Dahil it katong ako ay nagtuoy kang Kristo, aber ako'y usang lahi it Hudyo, wayaey ako nagpapaulipon sa amo Kasuguan nak ingta-o it Dios kang Moises, ag ngasing ay tuyarey ako sa inrong mga buko Hudyo. Ugaling aya kamo gikalibog, waya kamo it nahimong mayain sa ako. ¹³ Kumo ayam ra ninro nak kag rason kung asing nakawali ako sa inro it Maadong Balita it kato ay dahil mayuda kag ako yawas. ¹⁴ Ag aber nahirapan nak gador kamo dahil sa ako kamutangan, waya ninro ako gimayaina o waya kamo nadupite sa ako. Kundi gingbaton ninro ako nak inggwa't rakong pagtahor tuyar sa pagbaton sa usang anghel it Dios, o kang Kristo Hesus mismo. ¹⁵ Hay! Ay hariiney gipagto katong ato dating kasadya nak ngasing ay wayaey? Ako mismo ay makakapamatuor tungor sa inro, nak it kato kung puyde yang ngani ay inro ipayukat kag inro mga mata pramas ita-o sa ako. § ¹⁶ Ay asi ngasing nak pay ako ay kaawayey ninro? Dahil бага gingpranka kamo nako tungor sa kamatuuran?

¹⁷ Katong mga nagtutudlo sa inro it buko matuor ay nagpapakita yang it pay nagkakabayaka sa inro, pero buko maado kag inra hanrom. Kag inra yang gusto ay iyado kamo sa ako pramas sinra kag inro asunron ag ataw-an it balor. ¹⁸ Maado nak kag tawo ay perming nababayaka sa ida hali sa pagtu-o bastat kag ida hanrom ay perming maado. Kada dapat kamo ay perming magkabayaka ra sa ako aber waya ako raha sa inro. ¹⁹ Kamo nak ako mga pinalanggang anak sa pagtu-o, ako ay nahihirapan ray dahil sa inro. Kumo ako ay pay usang nanay nak nagpapasyapo liwat para sa inro, hastang magtibay ray kag inro pagtu-o kang Kristo ag kamo ay magpatuyar sa Ida. ²⁰ Maado tana kung hina ako sa inro atubangan ngasing pramas bag-uhon nako kag tuno it ako pagbisaya sa inro, dahil talagang ako ay nalilibog.

Kag Ingpapatuyaran it Kabuhi na Hagar ag Sara

²¹ Ngasing, silingga ninro ako, kamo nak gustong magpairayom sa Kasuguan ni Moises, waya бага ninro narunggi kag ingsisiling raha? ²² Dahil nakasuyat raha tungor sa amo Olo Abraham nak sida ay inggwa't ruhang anak nak kayake, usa sa ulipon nak kag ngayan ay si Hagar, ag usa ra sa ida matuor nak asawang si Sara.* ²³ Kag usang anak sa ulipon ay natawo sa tawunhong parayan ag kag usang anak sa matuor nak asawa ay natawo dahil sa promisa it Dios.

²⁴ Kaling tanan ay inggwa't marayom nak gustong bisayahon. Dahil ngani kaling ruhang kabade ay gingpapatuyar sa ruhang kasugtanan nak ingta-o it Dios sa mga tawo. Ag dahil si Hagar ay ulipon, pati kag ida mga anak ay ulipon ra. Ag sinra ay ingpapatuyar sa usang kasugtanan nak gingta-o it Dios kang Moises sa Baguntor it Sinay. Kada kag mga nagpapairayom rahang kasugtanan ay ulipon ra. ²⁵ Ngani, si

§ 4:15 4:15 Sa isip it iba ay si Apostol Pablo ay inggwa't sakit sa mata, kada imaw kag ida ingisiling dili. Pero sa isip it iba kali ay ekspresyon yang. Kag gustong bisayahon it kali ay kung puyde yang, ita-o ninra kang Apostol Pablo kag inra pinaka-mahalagang butang. * 4:22 4:22 Kag tungor sa pagkatawo kang Ismael nak anak ni Hagar ay makikita sa Hen. 16:1-16. Ag kag tungor kang Isaac nak anak ni Sara ay makikita sa Hen. 21:1-7.

Hagar ay gingpapatuyar ra sa Baguntor it Sinay nak asa Arabya kung hariin gingta-o kag Kasuguan kang Moises. Kada si Hagar ag ida mga anak nak ulipon ay gingpapatuyar sa amo mga kalahing Hudyo nak taga-Herusalem, dahil sinra ay asa irayom it gahom it Kasuguan.

²⁶ Pero si Sara nak buko ulipon ay gingpapatuyar sa gingpapaabot nak langitnong Herusalem,[†] nak pay nanay it tanang nagtutu-o.

²⁷ Dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,
“Magkasadya ka, ikaw nak baog,

aber ikaw ay kabading waya karayan it panganak.

Mag-ukaw ka sa kasadya,

aber ikaw ay waya nakarayan it pagpasyapo.

Ag bilang kabading binadaan it asawa,

mas maramo pa kag imo magiging mga anak,

kisa sa mga anak it kabading perming kaibahan kag ida asawa.”[‡]

²⁸ Mga hali nako sa pagtu-o, kita nak mga naging anak it Dios parayan sa pagtu-o ay tuyar sa anak ni Sara nak si Isaac, bilang katuparan it promisa it Dios. ²⁹ Ag tuyar katong una, kag anak ni Hagar nak natawo sa tawunhong parayan ay imaw kag nagpahirap sa anak ni Sara nak natawo parayan sa gahom it Ispirito it Dios. Imaw ra sa ato ngasing, katong mga ulipon it Kasuguan ni Moises ay nagpapahirap sa ato nak mga nagtutu-o kang Kristo. ³⁰ Pero ni-o kag gingsisiling sa Sagradong Kasuyatan? Kag gingsisiling ay, “Palayasa kinang kabading ulipon, pati kag ida anak, dahil indi puyding kag ida anak ay magpanubli ra kaibahan kag anak it matuor.”[§] ³¹ Kada ngani mga hali nako sa pagtu-o, kita ra ay buko mga anak it ulipon, kundi mga anak it matuor.

5

KAG KAHILWAYAN IT MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO

¹ Ginghilwayey kita ni Kristo sa pagkaulipon sa Kasuguan ni Moises pramas magkainggwa kita it matuor nak kahilwayan. Kada paninrugi ninro kinang kahilwayan ag aya gisugot nak kamo ay ulipunon ray it kina.

² Tanra-e ninro kali, akong si Apostol Pablo kag nagsisiling sa inro, kung kamo ay mapatuli dahil kabi ninro ay dapat himuon kina pramas maging matarong sa pagmuyat it Dios, ay dey waya't puyos kag ginghimo ni Kristo sa inro. ³ Ngani, ako ray gingliliwat sa inro, nak si-o man kag magpatuli ay obligado nak tumanon kag tanang

[†] **4:26** 4:26 Kag syudad it Herusalem ngasing ay simbolo it mga lahi it Hudyo nak nagsasalig nak kag pagiging matarong ay basi sa pagtuman it Kasuguan ni Moises, dahil Herusalem kag pinaka-importanting syudad it mga lahi it Hudyo ag inra relihiyon. Kag gustong bisayahon it langitnong Herusalem ay kag langit nak imaw kag apagtuan it mga tawo nak nagtutu-o kang Hesu-Kristo. [‡] **4:27** 4:27 Isa. 54:1. Kumporme sa siling ni Propeta Isaias it kato, kaling kabading baog nak binadaan it asawa, ay ingpapatuyar sa syudad it Herusalem nak nawar-an it pumuluyo tong sinra ay ingbihag ag ingraya paliwas papagto sa mayadong bansa it Babilonya, ag pay binadaan it Dios. (Basaha ra sa 2 Cro. 36:15-23.) Pero mas maramo pa sinra pag apabalikon sinra it Dios. Pero kumporme sa ingsiling ni Apostol Pablo dili, kaling kabade ay ingpapatuyar kang Sara nak klarong baog nak binadaan it asawa tong ging-ubayan si Hagar ni Abraham. Pero sa palaabuton mas maramo pa kag mga magiging inanak ni Sara, kung bilangan nato nak ida mga inanak ra kag mga matu-o kang Kristo suno kang Abraham, kisa sa mga lahi it Hudyo nak ingpapatuyar sa mga inanak ni Hagar nak nagpapaulipon sa Kasuguan ni Moises. [§] **4:30** 4:29-30 Hen. 21:9-10.

asa Kasuguan ni Moises. ⁴ Si-o man kag nagtitinguha nak maging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman sa Kasuguan, sida ay buyagey kang Kristo ag ida gingbaliwayaey kag kaaduhan it Dios. ⁵ Pero kita, nak nagtutu-o kang Kristo parayan sa bulig it Ispirito it Dios ay nagpapaka-paabot sa adlaw nak ipakita it Dios nak kita ay matarong sa Ida pagmuyat. ⁶ Dahil kung kita ay nagpakig-usay kang Kristo Hesus, baliwayaey kung kita ay tuli o buko. Kag importante ay kag ato pagtu-o nak makikita parayan sa pagpalangga sa ato isigkatawo.

⁷ Maadoy tan-a kag intro pagsunor kang Kristo. Ay asing wayaey ninro gisusunra kag kamatuuran? Inggwa ray baga it ibang nagpipiga sa intro? ⁸ Kag tuyar nak parayan it pagkaer ay buko halin sa Dios nak nagtawag sa intro pramas kamo ay magsunor sa kamatuuran. ⁹ Kada mag-andam kamo sa inra, dahil matuor kag bisayang kali nak, “Aber kag maisot yang nak pangpaalsa ay kayang magpaalsa it maramong minasang arina.” ¹⁰ Pero para sa ako, dahil sa ato pagpakig-usa sa Gino-o, rako gihapon kag ako pagsalig sa intro nak indiey kamo magsunor sa ibang panudlo nak buko matuor. Ag katong tawong naggugulo it intro isip ay aparusanan it Dios, aber si-o pa sida.

¹¹ Pero ako mga hali sa pagtu-o, kung kag ako gingwawali sa intro ay kung kag tawong nagsusunor kang Kristo ay dapat magpatuli agor maluwas, ay asing hasta ngasing gingpapahirapan gihapon ako it mga nagtutudlo it kina? Dahil kung tuyar kag ako pagtudlo, waya tan-a ninra'g mamayaina kag ako pagwali tungor sa kamatayon ni Kristo sa krus. ¹² Kung ako yang it masusunor, tan-a katong mga tawo nak nagpapanggulo sa intro ay buko yang pagpatuli kag ahimuon sa inra, kundi pagpungosey nak gador!

¹³ Pero ako mga hali, kamo ay gingtawag it Dios pramas maging hilway sa pagkaulipon sa Kasuguan ni Moises. Ugaling aya ninro kina gigamita nak rason pramas tumanon ninro kag intro mga mayaing hanrom, kundi magserbisyo sa usa'g-usa dahil sa intro pagpinalangga. ¹⁴ Kumo kag tanang kasuguan ay matutuman parayan sa usang kasuguan nak nagsisiling, “Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili.”* ¹⁵ Pero buko importante kung kag tawo ay tuli o buko, kundi kag importante ay kag pagbag-o sa ida pagkatawo!

Kag Pagpangabuhi it Nagpapasakop sa Ispirito it Dios

¹⁶ Ngasing, imaw kali kag ako ginglalaygay sa intro. Magpangabuhi kamo nak nagpapasakop sa Ispirito it Dios. Dahil pag tuyar kina, indiey kamo maraya it mayaing hanrom it intro yawas. ¹⁷ Dahil kag mga hanrom it ato yawas ay kuntra sa mga hanrom it Ispirito it Dios, ag kag mga hanrom it Ida Ispirito ay kuntra sa mga hanrom it ato yawas. Kaling ruha ay nagkukuntrahan, kada kita ay nahihirapan nak maghimo it maado aber gustuhon man nato. ¹⁸ Pero kung kita ay ginggagahaman it Ispirito it Dios, hilwayey kita sa pagkaulipon it Kasuguan ni Moises.

¹⁹ Marali mabisto kung kag gingsusunor it tawo ay kag inra mga mayaing hanrom. Dahil kali ay tuyar sa tanang klasing imoralidad,

* 5:14 5:14 Lev. 19:18.

mayain ag malaw-ay nak pagpangabuhi, ²⁰ pagdayaw sa mga dios-diosan ag pagpang-amulit, mahangiton, pagpang-away, mahingabuton, maisog, mainak, pagkabuyag-buyag dahil indi magkaruntoy ag pag-inapin-apinan, ²¹ pati mahilion, palayango, malaw-ay nak pagkinasadya, ag iba pang tuyar it kina. Gingpapaandaman ray kamo nako tuyar sa ako dating gingsiling nak kag tawong naghihimo it kina ay indi makaagom it paghari it Dios.

²² Pero kag bunga nak makikita sa tawo nak ginggagamhan it Ispirito it Dios ay tuyar kali, mapinalanggaon, masadyahon, matimunong kag tagipusuon, mapasensyahon, mabuot, maado, masasaligan, ²³ mapainubuson ag kaya nidang pungan kag mayaing hanrom it ida yawas. Kung tuyar kag ato inghihimo waya kita it gingsusuway sa kasuguan. ²⁴ Dahil kag tawong nagpakig-usay kang Kristo Hesus ay pay nalansangey sa krus kag ida kalibutanhong kaisipan ag mga mayaing hanrom kaibahan ni Kristo, dahil wayaey nida kali gisusunra. ²⁵ Kumo gingtaw-an kita it bag-ong kabuhi it Ispirito it Dios, kada dapat kitang magpangabuhi sa irayom it Ida gahom. ²⁶ Ag indi kita dapat maghinambog o imaw it ahalinan it away o pagkahili sa iba.

6

Magbulig-buligan Kita

¹ Ngasing, mga hali nako sa pagtu-o, kung inggwa't usa sa intro nak naraogey it panulay, kinahangyan nak kamo nak ginggagahaman it Ispirito it Dios ay imaw it maglaygay sa ida parayan sa bisaya nak marahan, pramas makabalik sida sa tamang pagpangabuhi. Ugaling mag-andam kamo sabaling kamo ay matintar ag makasala ra. ² Ag magbulig-buligan kamo sa usa'g-usa sa oras nak kamo ay nahihirapan, dahil parayan dili intro gingtutuman kag sugo ni Kristo.*

³ Kumo kung inggwa sa intro it nag-iisip nak sida ay iba kisa sa intro, pero waya ra it pinagkaiba, ay ingluluko yang nida kag ida sarili. ⁴ Kundi kinahangyan nak usisaon anay it bawat usa kag ida sariling buhat, kung kali ay maado o buko. Kung kali ay maado, puyde nak sida ay magkasadya pero indi nida ikumpara kag ida inghihimo sa inghihimo it iba ag ipagmarako sa ida isigkatawo. ⁵ Kumo kada usa ay inggwa it kanya-kanyang obligasyon nak dapat tumanon bilang pagsunor sa kabubut-on it Dios.

⁶ Ag dapat nak kag mga gingtutudluan it mga bisaya it Dios ay magtao it ni-o mang ida makakayanan ruto sa nagtutudlo sa ida.

⁷ Aya ninro giisipa nak kaya ninrong usahan kag Dios. Waya't makakaluko sa Dios! Ni-o man kag gingtanom it tawo sa ida kabuhi ay siguradong imaw ra kag ida aanihon. ⁸ Kag tawo nak nagtatanom it kayainan kumporme sa ida mayaing hanrom ay maagom it kaparusahan nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak nagtatanom it kaaduhan kumporme sa kabubut-on it Ispirito it Dios, ay maagom it kabuhi nak waya't katapusan. ⁹ Kada kinahangyan nak indi kita magsawa sa paghimo it maado, kumo pag-abot it oras, kung indi kita magtungon, ay magkakainggwa kita it maadong aanihon. ¹⁰ Ngani, habang di oras

* **6:2** 6:2 Kaling sugo ni Kristo ay makikita sa Juan 13:34; 15:12,17.

pa, atoe y asamantalohon nak maghimo it maado sa ato isigkatawo, laloey sa ato mga hali sa pagtu-o.

KAG KATAPUSAN IT SUYAT

¹¹ Muyati, karuragko kag ako suyat! Ako mismo kag nagsusuyat it kaling panghuling mga bisaya.†

¹² Katong mga nagtutudlo sa inro nak dapat magpatuli ay gusto yang ninra nak magpayapar it papel sa mga tawo. Ingpipilit ninra kamo nak magpatuli pareho sa inra, pramas indi yang sinra gipahirapan it inra mga kalahing Hudyo. Inghihimo ninra kali kumo ayam ninra nak kung ingtutudlo ninra nak husto kag kamatayon ni Kristo sa krus, apahirapan nak gador sinra it inra mga kalahing Hudyo. ¹³ Aber ra katong mga nagpatuli ay waya gisusunor sa tanang Kasuguan ni Moises. Gusto yang gihapon ninra nak kamong buko Hudyo ay magpatuli pramas makapahambog sinra nak kamo ay nagpatuli dahil sa inra. ¹⁴ Pero para sa ako, wayaey ako it ibang ingpapahambog kundi kag kamatayon yang it ato Ginoong Hesu-Kristo sa krus. Ag parayan sa ako pagtu-o raha, katong mga dating gingtataw-an nako it importansya dili sa kalibutan ay akoey ingwawagit, ag imaw ra sa ako, ingwawagitey it mga kalibutanhong tawo kag pagmuyat ninra sa ako. ¹⁵ Pero buko importante kung kag tawo ay tuli o buko, kundi kag importante ay kag pagbag-o it Dios sa ida pagkatawo!

¹⁶ Sa inrong mga nagsusunor it ako gingtutudlo, kabay pang mapasa-inro kag katimunungan ag kaluoy nak halin sa Dios. Kamoy kag matuor nak katawuhan it Dios.‡

¹⁷ Ngani tuna ngasing, kabay pang wayaey it magta-o sa ako it problema parayan sa sala nak panudlo, dahil kaling ako yawas nak puno it pila dahil sa ako narayanan nak mga pagpahirap ay imaw kag nagpapamatuor nak ako ay ulipon ni Kristo.

¹⁸ Mga pinalanggang hali nako sa pagtu-o, kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo. Kabay pa.

---

† **6:11** 6:11 Kag batasan ni Apostol Pablo pag sida ay nagsusuyat sa mga hali sa pagtu-o ay gingpapasuyat nida sa ida kaibahan kag ida gustong isiling. Ugaling pag-abot sa panghuling parti, sida mismo kag nagsuyat bilang tanra nak sida talaga kag ginghalinan it suyat. ‡ **6:16** 6:16 Sa ibang mga pagsalin kaling bisayang “matuor nak katawuhan it Dios” ay kag “Israel it Dios.” Kag gustong bisayahon it kali ay tong una pa kag “Israel it Dios” ay kag mga lahi it Hudyo halin sa lahi ni Israel nak nagpatuli ag nagsusunor sa Kasuguan ni Moises. Pero tuna tong namatay si Kristo kag “matuor nak katawuhaney it Dios” ay kag mga nagtutuo y sa Ida.

EPESO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-EPESO

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo sa mga nagtutu-o kang Kristo sa syudad it Epeso. Kali ay ingsuyat mga 30 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus (Kag tuig tong ingsuyat kali ni Apostol Pablo ay ingbibilang nak 60 A.D.).

It katong kapanahunan ni Apostol Pablo, kag Epeso ay nasasakop it probinsya it Asya. Kinang lugar nak it kato ay ingtatawag nak probinsya it Asya, ngasing ay atoeingtatawag nak Turkey. It kato, kag Epeso ay mayaman ag nabantog dahil sa marakong templo it diosa it mga taga-Roma nak kag ngayan ay Diana. (Sa bisayang Griyego kag ngayan it kali ay Artemis. Basaha sa Bin. 19:23-31.)

Hali sa suyat, ingpapakusog ni Apostol Pablo kag mga nagtutu-o kang Kristo. Ida ra gingparumrom sa inra nak sa huli kag tanan nak asa langit ag duta ay apisanon it Dios sa irayom it gahom ni Kristo. Ida ra ingparumrom kag mga lahi it Hudyo ag mga buko Hudyo nak sinra ay parehong gingpasag-uli it Dios sa Ida sarili parayan kang Kristo. Ag dahil dili sinra ra mismo ay nagpasag-ulian sa usa'g-usa. Ingsilingan ra pati nida sinra nak perming hina kag gahom it Dios para buligan sinra nak magpaninrugan sa inra pagtu-o laban sa pag-atake ni Satanas.

KAG SUYOR IT EPESO

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag Ispirituhanong Pagpakamaado Nato kang Kristo 1:3-14

Kag Pagpasalamat ag Pagpangamuyo ni Apostol Pablo 1:15-23

Kag Bag-ong Pagpangabuhi kang Kristo 2:1—3:21

Kag mga Laygay Para sa mga Nagtutu-o kang Kristo 4:1—5:21

Kag mga Laygay Para sa Myembro it Panimayay 5:22—6:9

Kag Ingtata-o it Dios Bilang Pangprotekta Laban kang Satanas 6:10-
20

Kag Katapusan it Suyat 6:21-24

Kag Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-EPESO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Mga pinalanggang sinakupan it Dios sa syudad it Epeso,* kamong mga matutom sa inro pagtu-o nak nagpapakig-usa kang Kristo Hesus.

Ako si Pablo, nak Apostol ni Kristo Hesus kumporme sa kabubut-on it Dios, kag nagsusuyat it kali.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag kang Ginoong Hesu-Kristo.

KAG ISPIRITUHANONG PAGPAKAMAADO NATO KANG KRISTO

³ Dayawon kag Dios nak imaw kag Dios ag Tatay it ato Ginoong Hesu-Kristo. Sida kag nagta-o sa ato it tanang ispirituhanong pagpakamaado

* **1:1-2** 1:1-2 Puyding basahon nato sa Bin. 18:18-21; 19:1-41 kung pauno nakaabot kag Maadong Balita sa Epeso sa lugar it Pisydia.

halin sa langit dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo. ⁴ Bag-o pa matuga kag langit ag duta, gingpiliy Nida kita nak maging Ida parayan sa ato pagpakig-usa kang Kristo, pramas maging balaan ag waya't masisiling laban sa ato sa Ida atubangan. Dahil ngani sa pagpalangga it Dios, ⁵ gingbuotey Nida nak kita ay aakuon bilang Ida mga anak† parayan kang Hesu-Kristo, kumporme sa Ida kagustuhan ag kabubut-on. ⁶ Kada adayawon nato Sida, dahil sa Ida mahimayaong kaaduhan nak Ida ingpakita sa ato parayan sa pagpakig-usa sa Ida pinalanggang Anak.

⁷⁻⁸ Dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo ag parayan sa Ida rugo, kita ay Ida ingtubos ag ingpatawarey sa ato mga sala.‡ Abang rako talaga kag kaaduhan nak gingbuhos sa ato it Dios, pati kag kaayam ag pagkaintyende nak Ida gingpaayam sa ato. ⁹ Ngani, nasasadyahan kag Dios nak ipaayam sa ato ngasing kag Ida plano nak Ida atuparon parayan kang Kristo. Kaling Ida plano it kato ay waya pa Nida gipaayaman sa tawo. ¹⁰ Imaw kali kag Ida plano. Sa tamang oras nak Ida gingtermino, apisanon Nida kag tanan sa langit ag sa duta sa irayom ni Kristo.

¹¹ Dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo, gingpili ra kita it Dios nak maging Ida bag-o pa sa primerong panahon. Imaw kali kag plano it Dios nak naghihimo it tanan kumporme sa Ida kabubut-on. ¹² Gingtuman Nida kali agor kaming mga lahi it Hudyo nak unang nagsalig kang Kristo ay magta-o it kadayawan sa Dios nak Mahimayaon. ¹³ Ag kamo rang mga buko Hudyo§ ay nagtu-o ag ingpakig-usa it Dios kang Kristo it katong narunggan ninro kag kamatuuran nak imaw kag Maadong Balita nak nagraya sa inro it kaluwasan. Kada ingtaw-an kamo it Dios it ingpromisang Ispirito Santo bilang tanra nak kamo ay Iday mga anak. ¹⁴ Ag kag pagtiner it Ispirito Santo sa atong tanan nak nagtutu-o sa Ida kag pamatuor nak mapapasa-ato kag tanang gingpromisa it Dios sa Ida mga anak. Matutupar kali sa oras nak akumpletuhon Nida kag pagtubos sa tanan nak naging Ida, ag parayan dili madadayaw kag Dios nak Mahimayaon!

KAG PAGPASALAMAT AG PAGPANGAMUYO NI APOSTOL PABLO

¹⁵ Kada ngani katong narunggan nako kag tungor sa inro pagtu-o kang Ginoong Hesus ag sa inro pagpalangga sa Ida tanang sinakupan, ¹⁶ waya gitutungon kag ako pagpasalamat sa Dios para sa inro, kaibahan kag ako pagrumrom sa inro sa bawat ako pangamuyo. ¹⁷ Nak kabay pang kag Dios it ato Ginoong Hesu-Kristo, nak imaw kag Mahimayaong Tatay ay imaw kag mata-o sa inro it kaayam ag kahadagan parayan sa Ispirito Santo, agor lalo pang gador ninrong makilaya Sida. ¹⁸ Ag kabay pang pahadagon it Dios kag inro mga isip pramas maayaman ninro kung ni-o kag Ida ibang mga ingpromisa nak inro ingpapaabot, dahil kamo ay gingtawag nak maging Ida mga katawuhan.

Imaw ra maayaman ninro kung ni-o kag Ida rakong kaaduhan nak inro apanublion bilang Ida mga sinakupan, ¹⁹ pati kag Ida rakong

† **1:5** 1:5 “kita ay aakuon bilang Ida mga anak” sa bisayang Bantoanon kag “pag-ampon” sa pagsalin it bisayang Griyego. Sa kultura it katong kapanahunan ni Apostol Pablo kag inra pag-ampon sa usang anak ay “bilang matuor nak anak.” ‡ **1:7-8** 1:7-8 Sa Heb. 9:11-22 basaha ninro kag tungor sa rugo ni Kristo Hesus ag kag pagpatawar it Dios sa kasal-anan. § **1:13** 1:13 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

gahom para sa ato nak nagtutu-o sa Ida. Kali kag gahom nak indi kayang abuton it isip it tawo. Ag kaling rakong gahom ²⁰ ay imaw kag Ida inggamit it katong gingbanhaw Nida si Kristo bag-o gingpaingkor Sida sa bandang tu-o Nida ruto sa langit.* ²¹ Ruto si Kristo ay yabaw sa tanang mga nagpapamuno, mga nagrurumaya, mga naggagahom, mga nagpapairay ag tanang mga ingtataw-an it importansya ngasing ag sa palaabuton pa. ²² Gingbutang it Dios kag tanan sa irayom it gahom ni Kristo ag Sida kag gingbutang nak Pinaka-puno sa tanang nagtutu-o sa Ida. ²³ Ngani tuyar sa tawo, kita kag tuyar sa yawas Nida ag Sida kag Pinaka-uyo. Ag bilang yawas ni Kristo, kita ay Ida ginggagahaman, kumo Sida yang kag nagtata-o it kabuhi ag naggagahom sa ni-o mang butang aber hariin mang lugar.

2

KAG BAG-ONG PAGPANGABUHI KANG KRISTO

Kag Kaaduhan it Dios sa Ato Bilang Makasal-anang Tawo

¹ It katong waya pa kamo nagtu-o kang Kristo, kamo ay minatay sa pagmuyat it Dios dahil sa inro mga pagsuway ag mga sala. ² Tuyar kamo dati, dahil imaw kag inro nakasanayan sa inro pagpangabuhi pareho sa inro mga kaibahan dili sa kalibutan nak waya nagpapati sa Dios. Nagpapaulipon ra kamo kang Satanas nak imaw kag naggagahom sa mga mayaot hali sa ibabaw it duta. Hasta ngasing sida gihapon kag naggagahom sa mga tawo nak nagsusuway sa Dios. ³ Dati, kitang tanan ay kabilang sa tuyar nak mga tawo ag nagpapangabuhi kumporme sa gusto it ato makasal-anang pagkatawo. Gingsunor nato kag mga mayaing hanrom it ato yawas ag kaisipan. Kada it kato, kag ato tan-a apagtuan ay kaparusahan pareho sa apagtuan it tanang naghihimo it kayainan.

⁴ Pero abang rako kag kaluoy ag pagpalangga sa ato it Dios, ⁵ nak aber minatayey kita sa pagmuyat Nida dahil sa ato mga sala, gingtaw-an gihapon kita it bag-ong kabuhi kaibahan ni Kristo. Ngani, parayan sa kaaduhan it Dios sa ato ay naluwas kita. ⁶ Ag parayan sa ato pagpakig-usa kang Kristo Hesus, kita ay pay gingbanhaw it Dios kaibahan ni Kristo ag gingpaingkor sa Ida tupar ruto sa langit. ⁷ Inghimo Nida kali pramas ipakita sa palaabutong panahon nak waya't katapusan kag Ida indi mayabawan nak kaaduhan ag pagpalangga sa ato parayan kang Kristo Hesus.

⁸ Dahil sa kaaduhan it Dios kita ay naluwas parayan sa ato pagtu-o kang Kristo, buko dahil sa ato nahimo. Kali ay regalo, ⁹ buko suhoy para sa ato maadong binuhatan. Kada waya kita it rason nak magmarako sa ato sarili, ¹⁰ kumo Dios yang kag nagpabag-o sa ato dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo Hesus. Ag gingtuman Nida kali pramas maghimo kita it maado kumporme sa Ida naunang plano nak ato ipangabuhi.

Kag Nahanungor sa mga Tawo nak Ingbag-o it Dios

¹¹ Kada, kamo nak mga buko Hudyo, rumruma ninro kag inro dating kahimtangan. Kamo ay gingmamayain it mga lahi it Hudyo, kumo

* **1:20** 1:20 Kag gustong bisayahon it mga bisaya nak, "gingpaingkor Sida sa bandang tu-o Nida" ay si Hesus ag Dios ay ausa it balor ag karapatan.

mataas kag inra pagmuyat sa inra sarili dahil sinra ay gingpatuli kumporme sa Kasuguan ni Moises. Pero kamo nak waya gipatuli ay inra ingsiling nak buko kabilang sa katawuhan it Dios, aber kag pagtuli ay pangliwas yang nak buhat it tawo.* ¹² Rumruma ra ninro nak it kato kamo ay buyag kang Kristo, buko kaibahan sa piniling banwa it Israel, buko kaumir sa mga nagbaton it nakasugtanang promisa it Dios, waya't pag-asa ag mayado sa Ida. ¹³ Pero sa ngasing, dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus, kamong mga dating asa mayado sa Dios ay ingpayungot parayan sa rugo ni Kristo.

¹⁴ Ag kamo ay nakapayungotey sa Dios dahil si Kristo kag parayan kung pauno kamong mga buko Hudyo, ag kaming mga lahi it Hudyo, ay gingpasag-uliey sa usa'g-usa. Kitang ruhang lahi ay Iday ingpag-usa parayan sa pagbaoy sa ato kahangit, nak pay tuyar sa pader nak nagbuyag sa ato, nak Ida gingguba. Ginghimo Nida kali parayan sa Ida yawas tong Sida ay namatay sa krus. ¹⁵ Dahil tong namatay Sida sa krus ay Iday gingbaoy sa ato kag mabug-at nak obligasyon nak tumanon kag tanang sugo ag reglamento sa Kasuguan ni Moises.† Ngani, ingbaoy Nida kali pramas kita nak dating ruhang lahi ay ahimuon Nida nak usang bag-ong katawuhaney nak nagpakig-usay sa Ida, kada kita ay Iday ingpasag-uli sa usa'g-usa. ¹⁶ Ag bilang bag-ong katawuhan, kita ra ay Ida ingpasag-uli sa Dios parayan sa Ida pagkamatay sa krus. Ag parayan ra sa Ida pagkamatay ay Ida ingbaoy kag ato kahangit sa usa'g-usa.

¹⁷ Ngani, nagpaali si Kristo pramas ibantala kag Maadong Balita nak nagraya it katimunungan sa inrong mga buko Hudyo nak mayado sa Dios, ag sa amo rang mga lahi it Hudyo nak mayungot sa Ida. ¹⁸ Dahil parayan kang Kristo, kitang tanan ay puyding magpayungot sa Dios nak Tatay parayan sa pagbulig it ausang Ispirito Nida.

¹⁹ Kada, kamong mga buko Hudyo, wayaey kamo gimumuyate nak mga ibang lahi ag mga taga-ibang lugar, kundi kamo ay kabilangey sa sinakupan it Dios ag pay membroy it Ida panimayay. ²⁰ Ag kina ay dahil kamo ay nagpatey sa tudlo it mga apostoles ag mga propeta tungor kang Kristo. Kada ngasing kitang tanan ay tuyarey sa mga parti it usang gingtugrok sa pundasyon nak imaw kag mga apostoles ag mga propeta. Ag si Kristo Hesus ay tuyar sa pinaka-importanting parti tuyar sa bato nak pangpatibay sa bayay.‡ ²¹ Parayan riling bato, kag tanang parti it bayay ay nagtibay habang gingpapasigo pramas maging balaan nak istaran it Gino-o. ²² Ngani, dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo, kamo ra ay kabilangey sa tanang Ida ingpapag-usa pramas maging istaran it Dios parayan sa Ida Ispirito.

3

Kag Pagserbisyo ni Pablo sa mga Buko-Hudyo

¹ Pag ako aisipon kag rakong kaaduhan it Dios sa inro, ako nak si Pablo ay padayon nak nagpapangamuyo para sa inro nak raha sa

* **2:11** 2:11 Basaha sa Glosaryo kag tungor sa importansya it "Pagtuli" para sa mga inanak ni Abraham. † **2:15** 2:15 It kato kag mga buko Hudyo ag kag mga lahi it Hudyo ay nahangit sa usa'g-usa, dahil tungor sa mga lahi it Hudyo sinra ay abang estrikto sa inra pagsunor sa Kasuguan ni Moises, pero kag mga buko Hudyo ay buko. ‡ **2:20** 2:20 Basaha ra sa Sal. 118:22-23; Isa. 28:16. Basaha sa Glosaryo kag tungor sa importansya it "Bato nak pangpatibay sa bayay."

Epeso, habang ako ay nakakulong alang-alang sa ako pagpalapnag it Maadong Balita tungor kang Kristo Hesus para sa inrong mga buko Hudyo. ² Siguradong narungganey ninro kag tungor sa responsibilidad nak ingtugyan it Dios sa ako, nak magraya it mensahe tungor sa Ida kaaduhan sa inrong buko Hudyo. ³ Dios mismo kag nagpahadag sa ako it kaling Ida plano para sa inro, nak dati waya pa Nida gipahadagan sa tawo. Nasuyatey nako kali it pahapyaw yang sa inro. ⁴ Ag kung abasahon ninro kali, mababaoy ninro kag ako pagkaintyendi tungor rahang plano nak ginghuman it Dios parayan kang Kristo. ⁵ Kali kag plano nak dati waya gipahadagan it Dios sa mga henerasyon it ato mga ginikanan. Pero sa ngasing, parayan sa Ida Ispirito, gingpahadagey Nida kali sa amo nak Ida balaan nak mga apostoles kaibahan ra kag mga propeta. ⁶ Imaw kali kag Ida plano. Buko yang kitang mga lahi it Hudyo kag mapanubli it mga pagpakamaado it Dios, kundi kamo ra nak mga buko Hudyo. Ngani, kamo ay kaibahaney namo, ag kita ay naging usang katawuhaney nak ingtatawag nak “yawas ni Kristo.” Ag kumo nagtu-o kamo sa Maadong Balita tungor kang Kristo Hesus, kamo ay kaibahaney sa mga mabaton it tanang gingpromisa it Dios sa mga nagpapakig-usa kang Kristo.

⁷ Para sa ako, dahil sa kaaduhan ag rakong gahom it Dios, ako ay Ida ingtaw-an it pribilehiyo nak magiging suguon Nida nak magraya it kaling Maadong Balita. ⁸ Ngani, dahil sa kaaduhan it Dios, ako nak pinaka-kubos sa Ida mga sinakupan ay ingtaw-an it pribilehiyo nak ibantala kaling Maadong Balita sa mga buko Hudyo tungor sa indi matugkar nak pagpakamaado ni Kristo. ⁹ Sida ra kag nagsugo sa ako nak ipaayam sa tanan kung pauno Nida atumanon kaling Ida plano, kumo tuna pang gador it katong gingtuga it Dios kag tanan ay waya Nida gipahadagan kali sa tawo. ¹⁰ Ingtuman Nida kali pramas parayan sa ato nak mag nagtutu-o kang Kristo, ay maayamaney it tanang pinuno ag nagrurumaya sa kalangitan kag maramong katitingayang pagpakita halin sa kaayaman it Dios.

¹¹ Ngani, kali kag Ida plano bag-o pa matuga kag langit ag duta nak Ida gingtuman parayan kang Kristo Hesus nak ato Gino-o. ¹² Kada dahil sa ato pagpakig-usa kang Kristo ag parayan sa ato pagtu-o sa Ida, puyde kitang magpayungot sa Dios nak indi matahap ag waya't pagruha-ruha. ¹³ Ngani, gingpapangabay nako sa inro nak indi kamo mawar-an it pag-asa dahil sa ako naaagumang hirap alang-alang sa inro, kumo parayan dili ay mataas kag pagmuyat sa inro it mga tawo.

Kag Pangamuyo ni Pablo Para sa mga Taga-Epeso

¹⁴ Pag abalik-balikan nako kaling tanang mga pagpakamaado sa ato, ako ay nayuhor ag nadayaw sa Dios nak ato Tatay, ¹⁵ nak imaw kag inghalinan natong tanan bilang Ida pamilya sa langit ag duta. ¹⁶ Ag nagpapangamuyo ako nak halin sa Ida katitingayang gahom ay kabay pang pakusugon Nida kag inro buot parayan sa Ida Ispirito, ¹⁷ pramas padayon nak magtiner si Kristo sa inro tagipusuon parayan sa inro pagtu-o sa Ida. Kabay pa rang kag inro pagpalangga sa Dios ag sa usa'g-usa ay magrayom pa ag magtibay, ¹⁸ agor kaibahan namong tanan nak mga sinakupan it Dios ay makaintyendi nak gador kamo kung pauno't yapar, haba, taas ag rayom kag pagpalangga ni Kristo para sa ato. ¹⁹ Ag kabay pang mababatyagan ninro kaling Ida indi matugkar

nak pagpalangga, pramas makita nak kamo ay nagsusunor sa tanang kaayam ag kaaduhan it Dios.

²⁰ Kag tanang kadayawan ay sa Dios nak inggwa't sarang nak mahihimo it yabaw pa sa tanang ato ging-iisip ag ginghahagar, kumporme sa Ida rakong gahom nak naghiiwas sa atong tanan.

²¹ Sida ra kag madadayaw sa tanang kaaduhan nak Ida ingpakita parayan sa atong mga nagtutu-o ag parayan kang Kristo Hesus, sa tanang pagbalhin-balhin it ato mga linahi hastang sa waya't katapusan. Dayawon Sida. Kabay pa.

4

KAG MGA LAYGAY PARA SA MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO (1 Corinto 12:1-31)

¹ Ngani, bilang usang priso dahil sa ako pagserbisyo sa Gino-o, ako kamo inglalaygayan it maodo nak magpangabuhi kamo it angay bilang mga tinawag nak magsunor sa Ida. ² Maging mapainubuson, mabuot, mapasensyahan ag matinis-anon kamo sa intro pagpinalangga sa usa'g-usa. ³ Atinguhaon nak gador ninro nak kag pagkakausa nak ingtata-o it Ispirito it Dios ay perming raha sa intro agor maging maado kag intro pagsinunranan.

⁴ Tanan kita nak ingpakig-usay kang Kristo ay tuyarey sa usang yawas kung hariin inggwa it ausang Ispirito it Dios. Ausa ra kag ato pag-asa tong gingtawag kita it Dios. ⁵ Inggwa kita it ausang Gino-o, ausang pagtu-o, ausang pagbawtismo, ⁶ ag ausang Dios nak Tatay natong tanan. Sida kag naggagahom sa atong tanan, naghiiwas sa tanan ag nagtitiner sa tanan.

⁷ Ugaling sa kaaduhan ni Kristo kada usa sa ato ay gingtaw-an it kanya-kanyang abilidad kumporme sa Ida gustong ita-o sa ato. ⁸ Tuyar ra kina kag gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan nak,*

“It katong nagpagto Sida sa mataas nak lugar,
gingraya Nida kag maramong bihag,

ag nagpanagtag Sida it mga regalo sa Ida mga katawuhan.”†

⁹ Ni-o kag gustong bisayahon it tong “nagpagto Sida sa mataas nak lugar?” Kag gustong bisayahon it kina ay nagpilhig anay Sida dili sa kalibutan. ¹⁰ Ag Sida nak nagpilhig ay imaw ra kag nagbalik sa ibabaw it tanang kalangitan agor Sida kag magahom sa tanan-tanan.‡

¹¹ Sida ra kag nagta-o it mga abilidad sa Ida mga sinakupan. Kag iba ay Ida ingtaw-an it abilidad nak magserbisyo bilang apostol,§ kag iba bilang propeta,* kag iba bilang manugbantala it Maadong Balita,†

* **4:8** 4:8a Kag nakasuyat sa Salmo 68 ay tungor sa usang hari nak nagraog sa gera. Ag pagkapauli nida, sinra it ida mga kasimanwa ay nagkikinasadya. Sa inra pagkinasadya sinra ay nagkainggwa it parada nak papagto sa Baguntor it Sion sa tunga it Syudad it Herusalem. Ag kag ida mga ingbihag ay ingnunot sa parada. Sa Salmo 68 kag hari nak ingpapatunguran ay kag Ginoong Dios, ugaling dili sa Epeso 4:8 kag haring manraraog nak ingpapatunguran ni Apostol Pablo ay si Kristo. † **4:8** 4:8b Sal. 68:18. ‡ **4:10** 4:9-10 Kaling bisaya nak “Sida” ay si Kristo kag ingpapatunguran. Sa Epeso 1:20-21 puyde ninrong basahon kag tungor kang Kristo tong Sida ay nagpagto sa kataas-taasan ag kag tanan ay ingpasakop sa Ida. § **4:11** 4:11a Basaha sa Glosaryo kag tungor sa ministeryo it “Apostol.” * **4:11** 4:11b Basaha sa Glosaryo kag tungor sa ministeryo it “Propeta.” † **4:11** 4:11c Basaha sa Glosaryo kag tungor sa “Manugbantala it Maadong Balita.”

ag kag iba bilang pastor[†] ag manunudlo. ¹² Ingta-o Nida kaling mga tuyar nak abilidad sa ato nak Ida mga sinakupan pramas maging hanra kita sa pagserbisyo sa Ida it maado, ag para mapakusog ra kag pagtu-o natong tanan bilang yawas ni Kristo, ¹³ hastang magkausa kitang tanan sa pagtu-o ag waya't kakuyangan sa ato pagkakilaya sa Anak it Dios. Pramas maging husto kag ato pag-iisip ag kag ato pamtasan ay maging maado permi pareho kang Kristo.

¹⁴ Kung tuyarey kita it kina ay dey bukoey kita tuyar sa mga maintik nak anak nak maraling lukuhon it iba't-ibang pagtudlo nak buko tama. Bukoey ra kita tuyar sa mga nagpaparaya-rama sa mga bayor, o tuyar sa mga ingpapalir it hangin nak pabag-o-bag-o kag ingpapagtuan. Dahil bukoey kita pabag-o-bag-o it isip ag maraling marayhan it ibang panudlo it mga tuso ag manlulukong tawo nak lihis kag kaisipan. ¹⁵ Kundi kita ay dapat nak magbisaya ag magpangabuhi kumporme sa kamatuuran habang nagpapalanggaan sa usa'g-usa, ag sa tanang ato paghiwas si Kristo yang nak gador kag ato perming ingpatuyaran, kumo Sida kag ato Pinaka-uyo. ¹⁶ Ag parayan sa Ida gahom, kita bilang mga parti it Ida yawas ay tuyar sa tanang parti it yawas it tawo nak nakasugrong ag nagkakausa sa tamang lugar parayan sa mga ugat, pramas maghiwas it tama para magrako ag magkusog. Kada kung kitang mga nagtutu-o kang Kristo ay maging mapinalanggaan sa usa'g-usa, lalo pang atumanon nato kag responsibilidad nak Ida itugyan sa ato. Ag maging matibay pa kag ato pagtu-o ag mas lalong makausa kita parayan sa Ida pagbulig.

¹⁷ Kada ngasing, bilang Apostol it Gino-o inglalaygayan nak gador nako kamo nak indiey kamo magpatuyar sa mayaing pamtasan it inro mga kasimanwang buko Hudyo nak nagpangabuhi kumporme yang sa inra waya't puyos nak kaisipan. ¹⁸ Kag inra kaisipan ay naruruyma. Sinra ay mayado sa Dios ag waya sa inra it bag-ong kabuhi nak halin sa Ida. Kali ay dahil sa inra kawar-an it pagkakilaya sa Ida, dahil sa katugasan it inra tagipusuon. ¹⁹ Sinra ay wayaey it huda, kada kag inra pagpangabuhi ay puno't kalaw-ayan, tanang klase't kayainan ag kahakugan.

²⁰ Pero kamo, buko tuyar kag inro natun-an tungor kang Hesu-Kristo. ²¹ Siguradong narungganey ninro kag tungor sa Ida, ag bilang mga nagpakig-usay sa Ida, kamo ay natudluaney it kamatuuran nak sa Ida yang makikita. ²² Ngani, badaey ninro kag inro dating pagkatawo ag pagpangabuhi nak nagsusunor sa inro mayaing isip, kumo imaw kag nagpapangluko ag nagsisira sa inro pagkatawo. ²³ Ag imbes nak kina bag-uha ninro kag inro kaisipan, ²⁴ ag tumana kag bag-ong pagpangabuhi nak halin sa Dios. Sa tuyar nak parayan makikita nak kag inro pagpangabuhi ay nagbag-oy kumporme sa kamatuuran. Ag kag inro pamtasan ay magiging maado ag balaan tuyar sa Dios.

²⁵ Kada, tungney ninro kag pagbinakak sa usa'g-usa ag mag-uma it klaro, dahil kitang tanan nak nagtutu-o kang Kristo ay naging usa bilang pay mga parti it usang yawas. ²⁶ Pag nahahangit kamo, aya giparaya-rama sa inro kahangit ag magkasala. Aya giparugaya kag inro kahangit it subra sa usang adlaw. ²⁷ Aya gitaw-e ra it lugar si Satanas nak magraya sa inro sa kasal-anan.

[†] 4:11 4:11d Basaha sa Glosaryo kag tungor "Pastor."

²⁸ Kag tawo nak dating nagpapanakaw ay dapat indiey magpanakaw, kundi sida ay dapat nak magtrabaho sa tamang parayan para magkaingwa't kita parayan sa ida sariling kusog. Kali ay agor sida ay makakabulig sa mga nagkikinahangyan.

²⁹ Aya gipasugti nak mayain kag magliwas sa inro yuba kundi katong maado yang nak makakabulig sa bawat usa kumporme sa inra mga kinahangyan, agor makakata-o it kaanduan sa mga nakakarungog.

³⁰ Aya gitaw-i't kalisor kag Ispirito Santo it Dios nak imaw kag tanra nak akumplituhon Nida kag pagtubos sa inro sa katapusan.

³¹ Wagita ninro kag tanang pagpahimot, kahangit, impito, pag-inukawan, pagpanglibak ag aber niong klaseng kayainan. ³² Kundi kamo ay maging mabuot, maluluy-on ag mapinatawaron sa usa'g-usa, tuyar sa pagpatawar it Dios sa inro parayan kang Kristo.

5

¹ Kada ngasing, bilang mga pinalanggang anak it Dios, patuyare ninro Sida. ² Ag magpangabuhi kamo nak nagpapalanggaan sa usa'g-usa tuyar sa pagpalangga ni Kristo sa ato. Gingpakita Nida kali sa ato it katong ginghalar Nida kag Ida kabuhi ag namatay para sa ato bilang usang mabangyong halar sa Dios.

³ Kada, payado nak gador kamo sa tanang klasing imoralidad ag iba pang malaw-ay nak paghiwas, pati tanang kahakugan, dahil kaling tanan ay buko angay sa mga sinakupan it Dios. ⁴ Imaw ra payadu-e kag mga bisaya nak malaw-ay ag waya't puyos, pati mga pangintrimis nak inggwa't rayang kabastusan nak buko angay sa mga nagsusunor kang Kristo, kundi maging mapinasalamaton kamo sa Dios. ⁵ Dahil ayamey ninro nak kag mga naghihimo it imoralidad, mga naghihimo it malaw-ay nak paghiwas, ag mga hakog nak ginghuhumang pay dios-diosan kag inra gingkakahakugan, ay indi makaagom it paghari ni Kristo ag Dios.

⁶ Ag aya kamo gipaluko sa mga nagsisiling nak buko sala kuno kung inghihimo ninro kag mga tuyar. Dahil sa paghimo it tuyar nak kayainan ay atugpaan it rakong kahangit it Dios kag mga suwail. ⁷ Kada ngani aya kamo giiba sa mga tuyar sa inra, ⁸ dahil dati kamo ay nagpapangabuhi sa karuymanan, pero ngasing nak nagpakig-usay kamo sa Gino-o, kamo ay asa kahadaganey. Kada patuyare ninro kag pamatasan it mga nagpapangabuhi sa kahadagan. ⁹ Dahil kag bunga it mga nagpapangabuhi it tuyar ay maado, tama ag matuor. ¹⁰ Sa tanang inro ginghihimo, siguraduhang kag Gino-o ay namumuot. ¹¹ Ag indi mag-iba sa mga naghihimo it mayain nak pay asa karuymanan, kundi ipakita sa inra nak mayain kag inra ginghihimo ag dapat magbag-o.

¹² Aber sa pagmitlang pa yang it inra ginghihimo nak patago ay kahuhudaey! ¹³ Pero pag kag inra inghihimo sa karuymanan ay nahadaganey ay makikita ninra kung ni-o kag maado ag buko, ¹⁴ dahil kag tanan ay nakikitaey nimo pag kali ay nahadaganey. Tuyar kina kag ingsiling sa usang kanta sa Sagradong Kasuyatan tungor sa mga naghihimo it mayain,

“Bati, ikaw nak nagkakatuyog!
Bangon, ikaw nak pay minatay,
ag apahadagon ni Kristo kag imo kabuhi.”

¹⁵ Kada, magrahan kamo sa inro pagpangabuhi ag aya gipatuyare kag mga waya't ayam, kundi kag mga di kaayam halin sa Dios. ¹⁶ Permi ninrong himuon kag maado dahil ngasing nak mga panahon ay maramong tawo kag naghihimo it mayain. ¹⁷ Ngani, aya ninro gipatuyare kag mga pay waya't isip, kundi ayama kung ni-o kag kabubut-on it Gino-o. ¹⁸ Aya ra gipakayinango dahil imaw kali kag masira sa inro maadong pagpangabuhi. Imbis nak kina, mapuno kamo it Ispirito it Dios, ¹⁹ ag magkinanta it mga salmo, himno ag kantang pagdayaw sa Gino-o, habang kag inro tagipusuon ay nagkakaingwa permi it kanta para sa Ida. ²⁰ Ag sa tanang oras, magpasalamat kamo sa Dios nak Tatay para sa tanang butang sa pangayan it ato Ginoong Hesu-Kristo.

²¹ Dapat maayam kamo magpahinunor sa usa'g-usa nak inggwa't pagtahor kang Kristo.

KAG MGA LAYGAY PARA SA MYEMBRO IT PANIMAYAY

*Kag mga Laygay Para sa Mag-asawa
(Colosas 3:18-19; 1 Pedro 3:1-7)*

²² Mga kabade, magpasakop kamo sa inro mga asawa tuyar sa inro pagpasakop sa Gino-o, ²³ kumo kag kayake ay tuyar sa uyo it ida asawa, tuyar kang Kristo nak Pinaka-uyo natong mga nagtutu-o sa Ida. Ag Sida ra kag Manluluwas nato bilang pinaka-yawas Nida. ²⁴ Ag tuyar sa pagpasakop it mga nagtutu-o kang Kristo, kag mga kabade ra ay dapat magpasakop sa inra asawa sa tanang butang.

²⁵ Mga kayake, palangga-a ninro kag inro asawa tuyar sa pagpalangga ni Kristo sa atong mga nagtutu-o sa Ida, ag ginghalar Nida kag Ida sarili alang-alang sa ato, ²⁶ pramas agahinon Nida kita para sa Ida. Kumo kita ay naging limpyoy sa Ida pagmuyat parayan sa ato pagpati sa mga bisaya it Dios. ²⁷ Inghimo Nida kina agor kitang tanan nak nagtutu-o sa Ida ay Ida amuyatan nak balaan ag waya't masisiling laban sa ato, tuyar sa usang nobya nak kaguganda ag waya nak gador it kapuyaanan ag kakuyangan.

²⁸ Kada imaw ra kamong mga kayake, dapat ninrong palanggaon kag inro asawa tuyar sa inro pagpalangga sa inro sarili. Sa kamatuuran, kag kayaking nagpapalangga sa ida asawa ay nagpapalangga ra sa ida sarili. ²⁹ Ayam nato nak waya't tawong inglalabanan kag ida sarili, kundi ida kali gingriripara ag gingpapalangga. Kali ay tuyar sa ginghihimo ni Kristo sa atong mga nagtutu-o sa Ida, ³⁰ kumo kitang mga nagtutu-o sa Ida ay tuyar sa mga parti it Ida yawas. ³¹ Ag inggwa't ingsiling sa Sagradong Kasuyatan nak, "Kali kag rason kung asing 'Ibiling it kayake kag ida tatay ag nanay agor sida ay mapisan sa ida asawa, ag sinrang ruha ay magiging usa.' " ³² Marayom talaga kag gustong bisayahon it kali. Ag kali bagang ako ingsisiling ay nahanungor kang Kristo ag sa atong mga nagtutu-o sa Ida. ³³ Pero inggwa ra gihapon kali it gustong bisayahon para sa mga mag-asawa. Imaw kali, kamong mga kayake, bawat usa sa inro ay dapat magpalangga sa inro sariling asawa tuyar sa inro pagpalangga sa inro sarili. Ag kamo rang mga kabade ay dapat tauron kag inro asawa.

* 5:31 5:31 Hen. 2:24.

6

Kag mga Laygay Para sa mga Anak ag mga Tatay (Colosas 3:20-21)

¹ Mga anak, tumana ninro kag intro mga maguyang dahil kamo ay nakipag-usa kang Ginoong Hesus, ag kumo kali ra kag tama.

² Ingsiling sa Sagradong Kasuyatan, “Tahura kag intro tatay ag nanay.”*
Kali kag primerong sugo nak inggwa't rayang promisa nak nagsiling,
³ “pramas magiging maado kag intro kabuhi ag mayawig pa kag intro pagpangabuhi hali sa duta.”

⁴ Ag mga tatay, aya ra ninro gipakaistriktuhe kag intro mga anak sabaling sinra ay magribilde, kundi paragku-a sinra parayan sa maadong pagtudlo ag pagdisiplina kumporme sa kabubut-on it Gino-o.

Kag mga Laygay Para sa mga Ulipon ag mga Amo

⁵ Mga ulipon, sunra ninro kag intro mga amo rili sa kalibutan nak inggwa't pagpaubos ag rakong pagtahor nak hugot sa tagipusuon, tuyar sa intro pagserbisyo kang Kristo. ⁶ Maging masinunranon kamo, buko yang kung sinra ay hina nak nagmumuyat ag buko yang pakitang tawo pramas mamut-an ninra kamo, kundi'y hugot sa intro tagipusuon bilang kamo'y mga ulipon ni Kristo nak nagtutuman sa kabubut-on it Dios. ⁷ Serbisyuhe kag intro amo it hugot sa intro tagipusuon dahil pay Gino-o mismo kag intro gingsiserbisyuhan buko kag tawo. ⁸ Ag ayam ra ninro nak kag maadong buhat nak ginghihimo it tawo ay imaw ra kag ida mababaton halin sa Gino-o, ulipon man o buko.

⁹ Kamo ra nak mga amo, pakita-e it maado kag intro mga ulipon. Tungney kag pagpanghadlok permi sa inra dahil ayam ninro nak kitang tanan ay inggwa it ausang Amo sa langit ag kali Sida ay waya't pinilian.

KAG INGTATA-O IT DIOS BILANG PANGPROTEKTA LABAN KANG SATANAS

¹⁰ Sa panghuli, kali kag ako ibisaya sa intro. Perming pakusuga kag intro pagtu-o sa Gino-o parayan sa Ida pagbulig ag sa rakong gahom nak Ida ingtata-o. ¹¹ Tuyar sa sundalo nak nagsusuksok it ida tanang armas pramas maggeray, gamita ninro kinang gahom nak ingtata-o it Dios bilang pinaka-armas ninro pramas kuntrahon kag mga tinusong plano ni Satanas laban sa intro. ¹² Dahil ayam ninro, buko tawo kag ato kalaban kundi kag indi makitang mga pinuno, mga nagrurumaya ag mga naggagahom sa tanan nak naghihimo it kayainan dili sa kalibutan. Ngani, kag ato kalaban ay mga mayaot nak nagraray it kayainan dili sa ibabaw it duta. ¹³ Kada ngani dapat nak gamiton ninro kag tanang gahom nak ingtata-o it Dios bilang pinaka-armas ninro agor makakalaban kamo sa oras it subida pramas pagkatapos it kali, kamo ay makakapaninrugaon nak manraraog.

¹⁴ Ngani, magpaninrugaon kamo pareho sa sundalo. Kag intro dapat isuksok bilang panghagkos ay kag intro pagsunor sa kamatuuran. Ag kag intro dapat gamiton bilang panagang sa rughan ay kag intro pagpangabuhi nak tadlong. ¹⁵ Pati ipangsuksok ra sa intro siki kag mga sandalyas, nak kag gustong bisayahon ay maging hanra permi sa pag-eksplikar it Maadong Balita tungor kung paunong kag tawo ay

* 6:2 6:2 Exo. 20:12 ag Deu. 5:16.

puydin magpasag-uli sa Dios. ¹⁶ Ag kaibahan it kina, panghuyte ninro kag inro pagtu-o, tuyar sa paghudot it inro damot sa panagang pramas magpayong sa mga nagrarayab-rayab nak mga odyong nak imaw kag mga pagtintar ag pagbinakak ni Satanas. ¹⁷ Ag bilang panagang sa inro uyo, inro ra isuksok kag pay helmet nak imaw kag inro kasiguruhan nak kamo ay naluwasey parayan kang Kristo. Gamita ra kag mga bisaya it Dios bilang espada nak nagraraya it gahom it Ispirito it Dios. ¹⁸ Ag sa tanang oras permi kamong magpangamuyo parayan sa bulig it Ispirito it Dios, aber ni-o kag inro ahagaron. Maging listo kamo ag perming magpursige sa pangamuyo para sa tanang sinakupan it Dios.

¹⁹ Pangamuyuan ra ninro ako nak kada bisaya nako ay ataw-an ako it Dios it tamang ibisaya, pramas indi ako mahadlok nak magpalapnag it kamatuuran tungor kang Kristo nak hina sa Maadong Balita, nak dati ay waya gipahadagan it Dios sa tawo. ²⁰ Kag pagpalapnag it kaling Maadong Balita sa tawo ay ingtugyan sa ako. Ag dahil dili, ako ay nakakadina sa ngasing hali sa prisuhan. Kada kinahangyan nako kag inro pangamuyo agor indi ako mahadlok magpadayon sa pagbisaya kung ni-o kag dapat.

KAG KATAPUSAN IT SUYAT

²¹⁻²² Ngasing, para maayaman ninro kag tanan tungor sa ako, gingsusugo nako si Tiquico sa inro. Sida kag ato pinalanggang hali sa pagtu-o ag matutom nak suguon it Gino-o. Kada sida kag ako ingsusugo papanha raha, pramas maayaman ninro kag tungor sa ako ag sa ako mga kaibahan, ag pramas mapakusog kag inro buot.

²³ Mga hali nako sa pagtu-o, kabay pang mapasa-inrong tanan kag katimunungan ag pagpinalanggaan, parayan sa pagtu-o nak naghahalin sa Dios nak Tatay ag halin kang Ginoong Hesu-Kristo. ²⁴ Kabay pa rang kag kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo ay mapasa-inrong tanan nak waya gitutungon it pagpalangga sa Ida.

PILIPOS KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-PILIPOS

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo sa mga nagtutu-o kang Kristo sa syudad it Pilipos, mga 31 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 61 A.D.) Kag Pilipos ay usang syudad nak sakop it Roma sa probinsya it Macedonya. Kaling probinsya ngasing ay sakop it Gresya.

Mababasa nato sa Bin. 16:11-40 kag tungor sa unang pagpagto ni Pablo sa Pilipos ag pagbantala sa inra it Maadong Balita. Inggwa it katitingayang istorya kung pauno sida ingsalbar it Dios pati kag ida kaibahan sa prisuhan pagkatapos nak sinra ay ingpahirapan it mga waya nagtutu-o. Tuna it kato kag mga nagtutu-o ay nagpaparaya sa ida it bulig para sa ida pagministeryo it pagbantala it Maadong Balita. Ingsuyat kali ni Pablo katong sida ay sa prisuhan sa syudad it Roma sa Italya.

Dili sa suyat ay gingpapasalamatan ni Apostol Pablo kag mga nagtutu-o kang Kristo sa Pilipos para sa bulig nak inra ingparaya sa ida. Ing-uumaan nida sinra tungor sa ida kamutangan, ag ingpapakusog sinra nak magpaninrugan kang Kristo, aber sinra ay ingpapahirapan. Ingmimitlang ra ni Pablo kag ibang mga maadong ehemplo nak dapat patuyaran it mga tawo, lalong-laloey kag pagpaubos ni Hesus it ida sarili pramas matuman kag kabubut-on it Dios. Ingpapakusog ra nida sinra nak patuyaran sida kumo ida ingbaliwaya kag tanan para yang lalo pang magpayungot kang Kristo ag magserbisyo sa Ida.

KAG SUYOR IT PILIPOS

Kag Pagpangamusta 1:1-11

Kag Nahanungor sa Kamutangan ni Apostol Pablo 1:12-30

Kag Pagpatuyar sa Pagkamapainubuson ni Kristo 2:1-18

Si Timoteo ag si Epaprodito 2:19-30

Kag Pagkamatarong nak Ingtata-o ni Kristo sa Ato 3:1—4:1

Kag Katapusan it Suyat 4:2-23

Kag Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-PILIPOS

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Tanang pinalanggang sinakupan ni Kristo Hesus raha sa syudad it Pilipos,* kaibahan kag mga pinuno it mga nagtutu-o ag mga manugbulig sa inra.

Kaming mga ulipon ni Kristo Hesus nak si Pablo ag si Timoteo ay imaw kag nagsusuyat sa inro.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag sa Ginoong Hesu-Kristo.

Kag Pagpasalamat ag Pagpangamuyo ni Pablo

* 1:1-2 1:1-2 Puyding basahon nato sa Bin. 16:12-40; 20:6 kung pauno nakaabot kag Maadong Balita sa Pilipos sa probinsya it Macedonya.

³ Sa tanang oras nak marumruman nako kamo, nagpapasalamat ako sa Dios. ⁴ Sa tanang ako pagpangamuyo para sa inrong tanan, nasasadyahan ako permi, ⁵ dahil sa inro pagbulig sa ako pagpalapnag it Maadong Balita magtuna pa it katong adlaw nak inro mabaton kali hastang ngasing. ⁶ Rako nak gador kag ako pagsalig nak kag Dios, nak imaw kag nagtuna it kaling maadong inghimo sa inro kabuhi, ay imaw ra kag matapos hastang sa adlaw it pagbalik ni Kristo Hesus.

⁷ Tama yang nak ako ay nasasadyahan sa inro kumo palangga nako kamo. Dahil inggwa kamo it parti kaibahan nako sa pribilehiyo nak magmatarong ag magpamatuor tungor sa Maadong Balita, aber ako ay nakakulong o waya. ⁸ Hina kag Dios nak makakapamatuor kung pauno't rako kag ako kabuyong ag pagpalangga sa inro. Ag kaling ako pagpalangga sa inro ay imaw it ingta-o sa ako ni Kristo Hesus.

⁹ Ag tuyar kali kag ako pangamuyo para sa inro. Kabay pang kag inro pagpalangga sa Dios ag sa usa'g-usa ay parayom nak parayom, ag padayon nak narurugangan kag inro pagkaayam ag pagkaintyende tungor sa Ida kabubut-on. ¹⁰ Imaw kina kag ako ingpapangamuyo agor maayaman ninro kag pinaka-maado nak himuon sa inro kabuhi, pramas kamo ay maging limpyo ag waya't masisiling laban sa inro hastang sa adlaw it pagbalik ni Kristo. ¹¹ Kabay pa ra nak mapangabuhi kamo it maado parayan sa bulig ni Hesu-Kristo agor ita-o ninro kag kahimayaan ag kadayawan sa Dios.

KAG NAHANUNGOR SA KAMUTANGAN NI APOSTOL PABLO

¹² Ngasing mga hali nako sa pagtu-o, gusto nakong ipaayam sa inro nak kag natabo sa ako ay nakabulig sa pagpalapnag pa it Maadong Balita. ¹³ Halimbawa yang, dahil sa ako pagkakulong, kag tanang sundalo nak nagbabantay sa palasyo ag kag ibang rahali, ay nakarungog ra tungor nak ako ay nakulong dahil sa ako pagserbisyo kang Kristo. ¹⁴ Pati kag karamuang hali nato ay lalong nagkusog kag inra pagsalig sa Gino-o, ag nawar-an it pagkahadlok nak magpamalita it mga bisaya it Dios.

¹⁵ Ay matuor, inggwa it mga nagwawali it tungor kang Kristo dahil yang sa inra pagkahili ag sa hanrom nak mayabawan ako. Pero inggwa ray ra it iba nak tama kag inra hanrom. ¹⁶ Kaling iba ay nagwawali dahil sa pagpalangga, ag ayam ninra nak ako ay nakulong dili pramas magpamatuor it Maadong Balita. ¹⁷ Ugaling katong mga mahilion ay nagbabantala it tungor kang Kristo, pero buko halin sa maadong buot kundi dahil yang sa sariling hanrom, kumo kabi ninra ay lalong marugangan kag ako hirap dili sa prisuhan. ¹⁸ Ay badyang! Kag importante, si Kristo ay naibantala aber ni-o kag rason, halin man sa maadong hanrom o buko. Basta't imaw kali kag nagtata-o sa ako it kasadyahan.

Ag padayon kaling ako kasadyahan, ¹⁹ dahil parayan sa bulig it Ispirito ni Hesu-Kristo ag inro mga pangamuyo, ayam nako nak kaling natabo sa ako ay para gihapon sa ako kaanduan. ²⁰ Kag ako gingpapaabot ag ging-aasahan ay indi ako mabutang sa kahud-anan, kundi tuyar sa dati, padayon nak perming magkainggwa ako it kaisog nak ipagamit kag ako kabuhi kang Kristo pramas mataw-an Sida it kahimayaan, sa kabuhi man o kamatayon.

²¹ Dahil para sa ako, kag ako kabuhi ay para yang kang Kristo, ag kung ako man ay mamatay, lalong mas pakinabang. ²² Pero kung abut-on Nida nak maghaba pa kag ako kabuhi, mas lalong maado, dahil makakapadayon ako sa pagserbisyo sa Ida. Pero kung apapilion ako, buko nako ayam kag ako apilion riling ruha, ²³ dahil nahirapan ako magpili. Gusto tan-a nako nak magpahuwayey agor makaibahan si Kristo, dahil mas maado kato para sa ako. ²⁴ Ugaling yang alang-alang sa inro, mas kinahangyang mabuhi pa ako hali sa kalibutan. ²⁵ Ag siguradong ako'y padayon nak magiging kaibahan ninro agor pakusugon kag inro pagtu-o ag marugangan pa kag inro kasadya. ²⁶ Kali ay para pag makaliwas ako ag magkinitaan ray kita, lalong marurugangan kag inro kasadya sa pagdayaw kang Kristo Hesus dahil sa ako.

²⁷ Pero aber ni-o kag matabo, kag inrong gador dapat himuon ay magpangabuhi kamo it angay bilang mga nagsusunor sa Maadong Balita tungor kang Kristo. Tumana kali agor makabalik man ako o indi, marurungan nako nak padayon kamong nagkakausa sa pagpaninrugan ag pagtinguha nak magpamatuor tungor sa pagtu-o sa Maadong Balita.

²⁸ Aya kamo gikahadlok sa mga nagkukuntra sa inro. Dahil kag inro pagpaninrugan sa atubangan it inra mayaing inghihimo ay pamatuor nak aparusahan sinra it Dios. Pero kamo ay aluwason Nida, ²⁹ kumo alang-alang kang Kristo, kamo ay gingtaw-an it pribilehiyo buko yang nak magtu-o sa Ida, kundi pati mag-agom it hirap dahil sa inro pagsunor sa Ida. ³⁰ Kag hirap nak inro nararayanan ay tuyar sa hirap nako nak inro nakita ag narurungan.

2

KAG PAGPATUYAR SA PAGKA-MAPAINUBUSON NI KRISTO

¹ Mga hali nako sa pagtu-o, napapakusog бага kag inro buot dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo? Nasasadyahan бага kamo dahil sa Ida rakong pagpalangga sa inro? Nababatyagan бага ninro kag pagpakig-usa permi sa inro it Ispirito it Dios? Ag di бага si Kristo ay mabuot ag maluluy-on ra sa inro? Syempre oho. ² Kada hanuyusa kag ako kasadya parayan sa inro pagpalanggaan sa usa'g-usa, sa inro maadong pagsinunranan ag sa inro pagkakausa sa isip ag hanrom. ³ Iwasan nak gador ninro kag pagka-makasarili ag pagpahambog, kundi maging mapainubuson ag magpahinunor kamo sa usa'g-usa. ⁴ Kag inro dapat nak isipon ay rumrumon ra kag kahimtangan it iba, buko yang kag inro sariling kahimtangan. ⁵ Ngani, kinahangyan nak patuyaran ninro si Kristo sa Ida mapainubuson nak kaisipan.

⁶ Dahil aber si Kristo ay Dios,

waya Nida giiinsistihan nak kapantay Sida it Dios.

⁷ Kundi ingbuhian Nida kali ag naging tawo,
nak pay tuyar sa usang ulipon.

⁸ Ag bilang tawo, Sida ay nagpaubos,

ag nagtuman sa Dios hastang sa kamatayon,
aber kag kamatayon sa pagpalansang sa krus.

⁹ Kada gingtaas Sida it Dios sa kataas-taasan,

ag ingtaas ra kag Ida ngayan nak yabaw nak gador sa tanan,

¹⁰ pramas kag tanan ay mayuhor sa ngayang Hesus,* tanang asa langit, asa duta ag asa irayom it duta man.

¹¹ Kag tanan ay makilaya ag masiling nak si Hesus ay Gino-o. Kada kag tanang kadayawan ay ita-o sa Dios nak Tatay.

Kag Pagpangabuhi nak Namumut-an it Dios

¹² Kada, mga pinalangga nako, tuyar sa inro perming pagsunor sa kabubut-on it Dios it katong hina pa ako sa inro, ay mas kinahangyan nak maado kag inro pagsunor ngasing nak wayaey ako raha. Padayon kamo sa pagpangabuhi kumporme sa kabubut-on it Dios, raya kag pagtahor ag kahadlok sa Ida hastang maging bug-os kag inro kaluwasan. ¹³ Dahil kag Dios ay imaw it nagtutuytoy sa inro pramas taw-an kamo it hanrom ag abilidad nak tumanon kung ni-o kag kahalalamut-an sa Ida.

¹⁴ Himu-a ninro kag tanan nak waya't pagnguyob ag waya gisuusay-suayan. ¹⁵ Tumana kina pramas limpyo ag waya't kapuya-an kag inro pagpangabuhi, kada waya't masisiling laban sa inro bilang mga anak it Dios. Ngani, dapat nak kamo ay pay mga bituon nak naghahadag sa inro maadong pagpangabuhi sa tunga it inro mga kasimanwang tiko ag mayain it pamatasan, ¹⁶ habang ingbabantala ninro kag mga bisaya it Dios nak nagrara it kabuhi nak waya't katapusan sa tawo. Kung imaw kali kag inro ahimuon, masasadyahan nak gador ako sa adlaw it pagbalik ni Kristo, kumo makikita nako nak kag ako pagpangabudlay sa inro ay waya nawar-e it puyos.

¹⁷ Ag usa pa, aber kinahangyan nak ita-o nako kag ako kabuhi alang-alang sa inro pagtu-o ay masadya gihapon ako kaibhanan ninro. Dahil ingtata-o ninro kag inro kabuhi bilang pagserbisyo sa Dios nak pay tuyar sa hadop nak inghahalar sa altar, ag ako ra ay nagtata-o it ako kabuhi nak pay tuyar sa pagbuhos it inumon raha.† ¹⁸ Ag imaw ra, kamo ay dapat nak magkinasadya kaibhanan nako.

SI TIMOTEO AG SI EPAPRODITO

¹⁹ Ngasing, kung but-on it Ginoong Hesus, ako ing-aasahan nak indiey marugay bag-o nako papanhaon si Timoteo sa inro, agor sa Ida pagbalik, ako ay masasadyahan nak magrungog it balita tungor sa inro. ²⁰ Waya sa ako mga kaibhanan nak tuyar sa ida, nak inggwa't matuor nak pagkabayaka sa inro kahimtangan. ²¹ Sinrang tanan ay nag-iisip yang it para sa inra sariling kaanduan, buko kag kabubut-on ni Hesu-Kristo. ²² Pero para kang Timoteo, ayam nak gador ninro nak masasaligan sida, dahil nakitaey ninro it katong sida ay nagsiserbisyo nak kaibhanan nako sa pagraya it Maadong Balita sa mga tawo. Ag nakitaey ra ninro nak kag amo pagsinunranan ay pay tuyar sa usang anak ag tatay. ²³ Ngani, sida kag ing-aasahan nako nak sa nak raan ay papanhaon sa inro, pag maayamaney nako kag matatabo sa ako rili. ²⁴ Pero ako ay nagsasalig sa Gino-o nak indi marugay makakapanha ra ako sa inro.

²⁵ Sa ako pagmuyat, kag ato hali sa pagtu-o nak si Epaprodito ay kinahangyan nak apapaulioneay nako raha sa inro. Sida katong ako kaibhanan sa pagserbisyo ag sa pagpaninrugan para sa Maadong Balita. Ag sida ra kag inro insugo nak magbulig sa ako. ²⁶ Ngani,

* 2:10 2:10 Basaha sa Sal. 95:6 ag Isa. 45:23. † 2:17 2:17 Basaha ra sa Bil. 15:1-10.

apabalikoney nako sida sa inro dahil inapakabuyongey sida sa inro, ag nalilibog sida tong ida nasaduran nak narunggan ninro kag ida pagmasakit. ²⁷ Matuor nak naggrabe sida ag isot yangey mamatay. Pero sa kaluoy it Dios ay nag-ado sida. Ag dahil raha, buko yang sida kag ingkaluy-an kundi ako ra. Dahil sabaling pag namatay sida ay lalo pang mapakalisor ako.

²⁸ Kada ngani abang gustoy nako nak papaulion sida sa inro, pramas pag makita ninro sida ay masasadyahan kamo ag mahanuyos kag ako isip. ²⁹ Kada batuna sida bilang hali sa Gino-o nak inggwa't kasadya, ag tahura it maado kag mga tuyar sa ida. ³⁰ Dahil alang-alang sa ida pagserbisyo kang Kristo, ingtaya nida kag ida kabuhi pramas magbulig sa ako imbes nak kamo kag magbulig, kumo waya kamo dili.

3

KAG PAGKAMATARONG NAK INGTATA-O NI KRISTO SA ATO

¹ Ngasing, ako mga hali sa pagtu-o, magkinasadya kamo permi sa Gino-o.

Buko maawat para sa ako nak liwat-liwaton it suyat kag ako ingtudloey sa inro, dahil kali ay para sa inro kaanduan pramas protektahan kamo sa mga nagtutudlo it sala.

² Mag-andam kamo rutong mga naghihimo it mayain. Sinra ay pay mga maisog ag madupit nak iro.* Pay mga manugpungos sinra, sa inra pagpakainsiste nak kag tawo ay dapat magpatuli gihapon para maluwas!† ³ Ngani, mag-andam sa inra dahil kita kag matuor nak katawuhan it Dios, buko sinra, kumo kita kag nagdadayaw sa Dios parayan sa bulig it Ida Ispirito. Ag kag ato gingpapagmarako ay si Kristo Hesus, buko kag pagpatuli ag ibang mga namat-an yang.‡ ⁴ Ag bilang kalahing Hudyo, aber puyde tan-a akong magsalig sa ako pagpatuli ag ibang mga namat-an, ay waya kali nako gihimu-a.

Ag kung inggwa't tawo nak dapat magmarako dili ay waya't iba kundi ako. ⁵ Tong ako ay wayong adlaw pa yang nak natawo, ako ay ingtuliey. Ako ay usang kalahing Hudyo nak inanak ni Israel halin sa lahi ni Benjamin, usang matuor nak Hebreo. Ag sa pagsunor sa mga Kasuguan ni Moises, abang strikto ako dahil ako ay usang Pariseo. ⁶ Ag sa ako katutom riling relihiyon namong mga lahi it Hudyo, ako pinanghingabot kag mga nagtutu-o kang Kristo. Ag tungor ra sa ako pagka-matarong sa pagtuman it Kasuguan ay waya it masisiling kag tawo laban sa ako.

* **3:2** 3:2a Kag "iro" ay hingwar it mga lahi it Hudyo para sa mga mayaing tawo. † **3:2** 3:2b Tong una pa gingsugo it Dios kag mga lahi it Hudyo nak sinra'y dapat magpatuli bilang tanra nak sinra'y mga katawuhan it Dios. Pero ngasing nak rahaley si Kristo ag kita ay naluwat parayan sa pagtu-o sa Ida, ay bukoey kinahangyan nak magpatuli gihapon pramas maluwas. Pero inggwa it usang grupo it mga Hudyo nak nag-iba sa mga nagtutu-o kang Kristo nak nagpakainsiste nak kag mga nagtutu-o ay dapat magpatuli gihapon. ‡ **3:3** 3:3 Kumporme sa Kasuguan ni Moises, kag mga lahi it Hudyo ay dapat magpatuli bilang mga katawuhan it Dios. Kali ra kag sala nak pagtudlo it usang grupo it mga lahi it Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo. Pero sa pagtudlo ni Apostol Pablo ag ibang mga Apostoles makikita nato nak kag pinaka-importanting bagay para sa nagsusunor kang Kristo ay kag tanra it Dios sa ida tagipusuon ag buko sa pangliwas it ida yawas. Kaling tanra it Dios ay imaw kag pagtiner it Ispirito Santo sa tawong nagtutu-o bilang pagpakita nak sida ay kaumir sa mga katawuhan it Dios. (Basaha ra sa Bin. 11:1-3,17-18; 15:1,5.)

⁷ Pero kaling tanan nak ako ingtataw-an it importansya dati ay ingbilangey nako nak waya't puyos alang-alang kang Kristo. ⁸ Ag usa pa, ingbilang nako nak waya't puyos kag tanan kung ikumpara sa kaaduhan it pagkakilaya kang Kristo Hesus nak ako Gino-o. Ngani, alang-alang sa Ida, ingbadaan nako kag tanan nak waya't puyos ag ingmuyatan nako nak pay madupit agor mapasa-ako yang si Kristo, ⁹ ag ako ay mapasa-Ida. It kato nagsalig ako nak maging matarong parayan sa pagtuman it Kasuguan, pero ngasing ayamey nako nak puyde yaking maging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtu-o kang Kristo, kumo kag matuor nak pagka-matarong sa atubangan it Dios ay katong parayan sa pagtu-o. ¹⁰ Kag ako hanrom ay makilaya pa nak gador si Kristo ag maaguman ra nako kag rakong gahom it Ida pagkabhaw, pati kag pagpakig-usa sa Ida, aber sa pagrayan it hirap hastang sa kamatayon. [§] ¹¹ Dahil ingpapaabot nako nak pag-abot it tamang oras, abanhawon ako it Dios.

Kag Pagtinguha nak Tumanon kag Kabubut-on ni Kristo Hesus

¹² Waya ako gisisiling nak natumbasaney nako katong tanang hanrom nak ako ingmitlang, ag waya ra ako gisisiling nak wayaey ako nakakasala. Pero gingtinguha nak gador nako nak matuman kag kabubut-on ni Kristo Hesus para sa ako, nak imaw kag tuyu kung asing gingpayungot ako ni Kristo sa Ida. ¹³ Mga hali nako sa pagtu-o, waya nako giiisipa nak natumaney nako kag tanang dapat ako atumanon. Pero kaling usa kag ako inghuhuman ngasing, ingbabaliwayaey nako kag ako mga inghuman dati, ag kag ako yangey ingtinguha ngasing ay kag pagtuman sa kabubut-on it Dios sa palaabuton. ¹⁴ Kag ako pagpangabuhi ay tuyar sa usang nagrarayagan* nak nagtinguhang gador nak makasampot sa katapusan agor mabaton kag premyo. Ag kag ako ingpapaabot nak premyo ay aikagon ako it Dios magsuyor sa langit, dahil sa inghuman ni Kristo Hesus para sa ako.

¹⁵ Kada tanan kita nak matibayey sa ato pagtu-o kang Kristo ay dapat nak tuyar kina kag ato ing-iisip. Pero kung inggwa sa ato it buko pareho kag pagkaintyendi ay Dios kag mata-o sa inra it kahadagan. ¹⁶ Ugaling kinahangyan nak asunron nato kag kamatuuran nak ato natun-an.

¹⁷ Mga hali nako sa pagtu-o, magkausa kamo sa pagpatuyar sa ako. Panir-i ra katong mga nagpangabuhi it pareho sa amo inghimo ag patuyaran sinra. ¹⁸ Dahil tuyar sa ako perming ingsisiling sa inro dati, ag ngasing ay ako ray ingliliwat habang nagtitibaw, ay inggwa't maramong hali nak dating kaibahan nato nak ngasing ay nagpangabuhi kuntra sa panudlo tungor sa kamatayon ni Kristo sa krus para sa inra parayan sa inra mayaing inghihimo. ¹⁹ Kag inra inghuhuman dios ay kag hanrom it inra mga yawas. Ag kag inra mga inghuhuman nak dapat ninrang ikahuda tan-a ay inra pa ingpaparadaw. Ngani, kag inra yang ing-iisip ay kag kalibutanhong mga butang, kada kag inra asamputan ay kag kaparusahan nak waya't katapusan.

§ 3:10 3:10 Siguro sa ingsisiling ni Apostol Pablo dili tungor sa Ida kamatayon, ay inggwa ra it marayom nak gustong bisayahon pareho sa ida ingsisiling sa Rom. 6:1-11 tungor sa ida pagbada sa sala, kung hariing gingsisiling nida nak pay sida ay namatay ag gingyubongey kaibahan ni Kristo. * **3:14** 3:14 Basaha ra sa 2 Tim. 4:7.

²⁰ Pero para sa ato, kag ato klarong lugar ay sa langit. Ag halin ruto ingpapaabot nato kag pagbalik it ato Manluluwas nak kag Ginoong Hesu-Kristo. ²¹ Ag pagbalik Nida, abayduhan Nida kaling ato kalibutanhong yawas it langitnong yawas nak tuyar sa Ida it katong Sida ay nabanhaw. Inggwa Sida it sarang himuon kali dahil sa Ida gahom nak sakupon kag tanan.

4

¹ Kada, mga pinalangga nakong hali sa pagtu-o, ako ay inapak-abuyongey sa inro. Kamo nak pay kuruna it ako pagpangabudlay sa pagtudlo it Maadong Balita sa inro ay imaw kag nagtata-o sa ako it rakong kasadya. Kada mga pinalangga, magpaninrugaan kamo sa inro pagtu-o sa Gino-o.

KAG KATAPUSAN IT SUYAT

² Ngasing kamong ruhang kabade, Euodia ag Sintique, ay ako ginglalaygayan nak magkasundoey kamo bilang maghali sa Gino-o. ³ Ag ikaw ray, nak matuor nakong kaibahan sa ministryo, ingpangabay ra nako sa imo nak buligan kaling ruha nak magkasundo. Rakong bulig sinra sa ako sa pagpalapnag it Maadong Balita, kaibahan si Clemente ag iba pang ako mga kaibahan sa pagserbisyo sa Gino-o. Sigurado ako nak kag inra mga ngayan ay nakasuyat sa libro sa langit kung hariin gingsusuyat kag mga magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan.

⁴ Magkinasadya kamo permi sa Gino-o. Gingliliwat nako, magkinasadya kamo! ⁵ Ipakita ninro sa tanan kag inro maadong buot dahil mayungotey kag pagbalik it Gino-o. ⁶ Aya gipakakalibog sa aber niong bagay kundi magpangamuyo. Ipaabot sa Dios kag inro tanang mga kinahangyan raya kag pagpasalamat. ⁷ Ag kung tumanon ninro kina, mapapasa-inro tagipusuon kag katimunungan nak halin sa Dios, nak indi kayang maisip it tawo. Imaw kali kag mabantay sa inro tagipusuon ag isip dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus.

⁸ Sa panghuli, mga hali nako sa pagtu-o, kag inro dapat isipon ay kag mga butang nak matuor, nakakata-o it balor, maado, malimpyo, maganda ag waya't masisiling nak mayain. Ag aber niong butang nak maado ag puyding ipagmarako ay imaw kag dapat isipon. ⁹ Kinahangyan nak permi ninrong himuon kag inro natun-an parayan sa ako mga tudlo, katong inro mga narunggan halin sa ako ag katong inro mga nakita parayan sa ako pagpangabuhi.

Kag Pagpasalamat ni Pablo sa Inra mga Bulig

¹⁰ Ag ngasing, rako kag ako kasadya sa Gino-o dahil tong huli, napukaw liwat kag inro tagipusuon nak rumrumon ako. Ayam nako nak waya ako ninro gilimuti, pero waya kamo it mapaparayan it inro bulig para sa ako. ¹¹ Buko nak inghahanapan kamo nako it bulig dahil nasanayey ako nak maging kuntento sa aber niong kamutangan. ¹² Ayam nako kung paunong tis-an kag kakapusan ag kung paunong maaguman kag abunda. Nasanayey ra ako sa kagutuman o kabusgan man, sa abunda o kawar-an man. ¹³ Ag parayan sa kusog nak ingtata-o ni Kristo kaya nakong atubangon kag aber niong maabot sa ako. ¹⁴ Ugaling nasadyahan ako nak inro ako gingbuliganey sa ako kahirapon ngasing.

¹⁵ Ag ayam ra ninro, mga hali nako sa pagtu-o raha sa Pilipos, nak it katong kamo ay bag-ong nagtutu-o pa yang sa Maadong Balita, ag tong ako ay naghalin sa inro probinsya it Macedonya, ay waya't ibang grupo it mga hali sa pagtu-o nak nagpaparaya it bulig sa ako kundi kamo. ¹⁶ Ag aber it katong ruto pa ako sa banwa it Tesalonica, ruhang beses ninro ako nak ingparay-an it bulig. ¹⁷ Sa pagbisaya nako it kali, buko nak permi akong naghahanap it bulig halin sa inro, kundi kag ako inghahanap ay padayon nak marugangan kag inro mababaton sa palaabuton halin sa Dios.

¹⁸ Pero ngasing, wayaey ako it masyadong kinahangyan dahil nabatoney nako kag inro mga paraya parayan kang Epaprodito, ag talagang abunday ako sa tanan! Kali ay pay mga mabangyong halar ninro sa Dios nak Ida nabaton ag namut-an. ¹⁹ Ag kag Dios nak tag-iya it tanan ay imaw kag mata-o it tanang inro mga kinahangyan halin sa Ida kahimayaan, dahil sa inro pagpakig-usa kang Kristo Hesus. ²⁰ Dayawon kag Dios nak Tatay natong tanan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

Kag mga Huling Pagpangamusta

²¹ Gingkakamusta nako kag tanang mga haling sinakupan ni Kristo Hesus raha.

Gingkakamusta ra kamo it tanang ako mga haling kaibahan dili, ²² pati kag tanang ibang mga haling sinakupan it Gino-o rili, lalong-laloey katong mga nagtatrabaho sa palasyo it Emperador it Roma.

²³ Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan halin sa ato Ginoong Hesu-Kristo.

COLOSAS

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-COLOSAS

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo sa mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa syudad it Colosas sa probinsya it Asya. Kag Colosas ay sa bandang subatan it syudad it Epeso. Kaling lugar ngasing ay Turkey. Kali ay ingsuyat mga 31 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 61 A.D.)

Si Pablo ay waya nakaabot sa Colosas. Kag nagraya it Maadong Balita ruto ay si Epapras nak nakarungog tungor kang Hesu-Kristo halin kang Pablo sa Epeso. Pero para kang Pablo, nabayaka gihapon sida sa inra kamutangan nak ispiritual, ag sinra ay ida perming gingpangamuyo.

Narunggan ni Apostol Pablo nak nagkakainggwa it pilang nagtutudlo it sala ruto sa Colosas. Kag inra gingtutudlo ay kag tawo ay indi maluwas parayan sa pagtu-o yang kang Kristo, kundi dapat rang magsunor sa iba't-ibang kustombre ag mga ingbabawal it mga lahi it Hudyo. Kada gingsuyatan ni Pablo kag mga nagtutu-o ruto agor ipaathag sa inra kag kamatuuran tungor sa kung si-o talaga si Kristo ag asing Sida yang kag dapat tuuhan.

KAG SUYOR IT COLOSAS

Kag Pagpangamusta *1:1-14*

Kag Nahanungor kang Kristo nak Yabaw pa sa Tanan *1:15—2:23*

Kag Nahanungor sa Bag-ong Kabuhi kang Kristo *3:1—4:6*

Kag mga Huling Pagpangamusta *4:7-18*

Kag Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-COLOSAS

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Pinalanggang mga matutom nakong kahalihan kang Kristo raha sa syudad it Colosas,*

Ako ay si Pablo. Kaling suyat ay halin sa ako nak usang Apostol ni Kristo Hesus kumporme sa kabubut-on it Dios, ag halin ra kang Timoteo nak ato hali sa pagtu-o.

Kabay pang mapasa-inro nak Ida mga sinakupan kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay.

Kag Pagpangamuyo ag Pagpasalamat nina Pablo Para sa mga Taga-Colosas

³ Sa amo pagpangamuyo para sa inro, permi kaming nagpapasalamat sa Dios nak Tatay it ato Ginoong Hesu-Kristo, ⁴ dahil narunggan namo kag tungor sa inro rakong pagtu-o kang Kristo Hesus, ag imaw ra kag tungor sa inro pagpalangga sa tanang mga sinakupan it Dios. ⁵ Kaling inro pagtu-o ag pagpalangga ay dahil sa inro ing-aasahan nak inggwa't ging-aaman para sa inro sa langit. Naayamaney ninro kina it

* **1:1-2** 1:1-2 Puyding basahon nato sa Bin. 2:9-10; 16:6; 18:23 kung pauno nakaabot kag Maadong Balita sa Colosas sa lugar it Pisdya.

katong inro narunggan kag kamatuuran tungor kang Kristo parayan sa Maadong Balita nak nag-abot sa inro.

⁶ Kaling Maadong Balita ay gingpapalapnag ra sa bug-os nak kalibutan. Maramong tawo kag nagbaton ag maado kag bunga sa inra pagpangabuhi, tuyar sa inro narayanan magtuna pa it katong adlaw nak inro narunggan ag naiintyendihaney kag tungor sa matuor nak kaaduhan it Dios. ⁷ Kag nagpaayam it kali sa inro ay si Epapras nak amo pinalanggang kaibahan sa pagministeryo. Sida ay usang matutom nak suguon ni Kristo, nak nag-iintyendi sa inro mga kinahangyan nak ispiritual sa lugar namo. ⁸ Sida kag nagpasador sa amo it tungor sa inro pagpalangga sa usa'g-usa nak halin sa Ispirito it Dios.

⁹ Kada, tuna tong adlaw nak amo narunggan kaling kaaduhan tungor sa inro ay waya puat kag amo pagpangamuyo para sa inro. Ginghamagar namo sa Dios nak kabay pang taw-an kamo it Ida Ispirito it tanang kaayam ag pagkaintyendi tungor sa kabubut-on it Dios para sa inro. ¹⁰ Imaw kag amo ingpapangamuyo agor kag inro pagpangabuhi ay magiging karapatdapat sa pagmuyat it Gino-o, ag agor mamumut-an Nida kamo sa inro tanang paghiwas. Kabay pa nak kag maadong buhat nak inro inghihimo ay magramo pa, ag kag inro pagkakilaya sa Dios ay magpadayon pa.

¹¹ Kabay pa ra nak kag rakong gahom it ato Mahimayaong Dios ay imaw it mapakusog sa inro buot, agor kaya ninrong pahabaon kag inro pasensya ag tis-on kag tanang hirap nak inro arayanan, habang nagkakaingwa't kasadya.

¹² Ag pasalamatan ninro permi kag Dios nak Tatay, nak naghimo sa inro nak maging karapatdapat nak manugpanubli it Ida ging-aman ruto sa kahadagan it langit para sa Ida mga sinakupan. ¹³ Ida kita gingluwas halin sa irayom it gahom ni Satanas sa gingharian it karuymanan, ag gingsaydo kita papagto sa gingharian it Ida pinalanggang Anak. ¹⁴ Parayan sa Ida kita ay gingtubos, nak kag gustong bisayahon ay napatawarey kag ato kasal-anan.

KAG NAHANUNGOR KANG KRISTO NAK YABAW SA TANAN

¹⁵ Si Kristo kag nagpapakita para sa indi makita nak Dios. Sida ay haley bag-o pa matuga kag tanan ag yabaw sa tanang gintuga it Dios.† ¹⁶ Dahil ngani parayan sa Ida ay gingtuga it Dios kag tanan sa langit ag duta.‡ Kag kaumir dili ay buko yang kag mga butang nak nakikita kundi kag mga indi ra makita. Ag sinra pareho ay inggwa't mga naghahari, mga nagpapairay, mga pinuno, mga nagrurumaya ag mga naggagahom.§ Kaling tanan ay natuga parayan kang Kristo ag para ra sa Ida. ¹⁷ Rahinaey Sida bag-o pa kag tanang butang, ag Sida gihapon kag naggagahom sa tanang gintuga pramas mapadayon kali kumporme sa Ida plano.*

¹⁸ Sida ra kag nagpapanguna sa tanang nagtutu-o sa Ida. Ag kung ikumpara sa tawo, si Kristo ay tuyar sa uyo ag kitang mga nagtutu-o sa Ida ay tuyar sa Ida yawas. Sida kag ginghalinan it ato bag-ong kabuhi ag kag unang nabanhaw agor ipamatuor nak Sida ngani kag yabaw

† **1:15** 1:15 Kag “yabaw sa tanang gintuga it Dios”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “panganay nak anak sa tanang tinuga.” (Basaha ra sa Rom. 8:29; Heb. 1:6 ag Pah. 1:5.)

‡ **1:16** 1:16a Basaha ra sa Juan 1:3. § **1:16** 1:16b Basaha ra sa Epe. 1:20-21. * **1:17** 1:17 Basaha ra sa Juan 1:2.

sa tanan. ¹⁹ Dahil gingbuot it Dios nak kag Ida bug-os nak pagka-Dios ay mapasa-Ida Anak ra. ²⁰ Ag ingplano ra it Dios nak parayan sa Ida Anak kag tanan sa duta ag sa langit ay Ida ipasag-uli sa Ida sarili. Kada parayan sa pagbuhos it rugo ni Kristo it katong namatay Sida sa krus ay Ida ingbaoy kag nagpapabuyag sa Ida ag sa tawo.

²¹ Dati kamo ra ay buyag sa Dios ag naging Ida mga kaaway dahil sa intro mayaing kaisipan ag batasan. ²² Pero ngasing kamo ay Iday gingpasag-uli sa Ida parayan sa kamatayon ni Kristo it katong ginglansang kag Ida yawas sa krus, agor Ida kamo maipresentar sa Ida atubangan nak balaan, malimpyo ag waya't masisiling laban sa intro. ²³ Ugaling kinahangyan nak magpadayon kamo nak magpaninrugan ag matibay kag pagtu-o, ag indi magpayado sa ing-aasahan nak promisa raha sa Maadong Balita nak intro narunggan. Kaling Maadong Balita ay ingpapalapnag sa tanang parti it kalibutan, ag imaw ra kag ako gingwawali bilang pagserbisyo kang Kristo.

Kag Pagserbisyo ni Pablo Para sa mga Nagtutu-o kang Kristo

²⁴ Ngasing, aber nahihirapan ako dahil sa ako pagwali, nasasadyahan gihapon ako dahil kali ay para sa intro kaanduan nak ispiritual. Ag usa pa, kag pagpahirap nak ing-agwanta ni Kristo ay imaw ra kag pagpahirap nak ako dapat agwantahon alang-alang sa tanang nagtutu-o sa Ida nak ingpapatuyar sa Ida yawas. ²⁵ Ag ako kag gingtawag it Dios nak magserbisyo sa tanang nagtutu-o sa Ida, ag ging-intrigo Nida sa ako kag pagpaayam it Ida bug-os nak kamatuuran. ²⁶ Kali kag kamatuuran tungor kang Kristo nak dati ay waya gipahadagan it Dios sa tawo, tuna pang gador tong una ag sa suyor it maramong pagbalhin it mga linahi, pero ngasing ay gingpahadagey Nida sa ato nak Ida mga sinakupan. ²⁷ Gingbuot it Dios nak ipaayamey kaling Ida maadong plano para sa tanang tawo, aber sa intro nak buko Hudyo.† Ag kaling Ida plano ay waya't iba kundi si Kristo ay hina sa intro kabuhi, kada inggwa kamo it pag-asa nak talagang maaguman kag waya't katapusang kabuhi sa kahimayaan.

²⁸ Kada ngani si Kristo kag amo gingbabantala. Sa bulig it Dios nak nagtata-o sa amo it tanang kaayaman, gingpapaandam namo ag gingtutudluan kag tanan pramas maipresentar kag bawat usa sa Ida atubangan nak waya't kakuyangan kang Kristo. ²⁹ Para rili kag tanang ako pagpangabudlay ag pagtinguha parayan sa rakong gahom nak gingtata-o sa ako ni Kristo.

2

¹ Gusto nako nak maayaman ninro nak abang rako kag ako pagtinguha para sa intro raha sa Colosas, para ra sa mga taga-Laodisiya, ag para ra ruto sa waya pa nako nakikilaya it personal. ² Ginghamimo nako kali agor mapakusog kag intro buot ag magkausa kamo sa pagpalangga, pramas maintyendihan ninro ag maayaman nak gador nak matuor kag mga tungor kang Kristo nak dati ay waya gipahadagan it Dios sa tawo. ³ Si Kristo yang kag ginghalinan it bug-os nak pagkaintyendi ag pagkaayam tungor riling plano it Dios nak dati waya

† 1:27 1:27 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

Nida gipahadagan sa tawo.* Kaling kaayaman nak Ida ingpahadagey sa ato ay imaw kag pinaka-mahalagang kayamanan.

⁴ Gingsisiling nako kali sa inro agor indi kamo maluko ag maraya parayan sa pay matam-is nak mga bisaya it si-o mang tawo. ⁵ Dahil aber waya ako raha sa inro, ako gihapon ay nagkakabayaka pang gador sa inro. Nagkakasadya ra ako dahil sadorey nako nak maado kag inro pagsinunranan ag matibay kag inro pagtu-o kang Kristo.

Kag Nahanungor sa Pagpangabuhi sa Pagpakig-usa kang Kristo

⁶ Ngasing, kumo gingbatoney ninro si Kristo Hesus bilang inro Gino-o, padayon kamong magpangabuhi it angay sa mga tawong nagpakig-usay sa Ida. ⁷ Kumporme sa gingtudlo sa inro, kag inro pagtu-o ay dapat nak maging tuyar sa puno nak kag ruyot it mga gamot ay marayom, kada kag pagtubo it kina ay maado ag matibay. Ag kamo ay dapat perming nagpapasalamat sa Dios.

⁸ Mag-andam kamo nak waya't maraya sa inro sa waya't kapuyos-puyos nak pagpanglukong pagtudlo. Kag tuyar nak panudlo ay katong buko kumporme sa kamatuuran tungor kang Kristo, kundi mga sulunranon yang it mga maguyang ag iba pang mga ingmat-an dili sa kalibutan.†

⁹ Indi kamo magparaya-rama, dahil sa kamatuuran, hina kang Kristo kag bug-os nak pagka-Dios it Dios.‡ ¹⁰ Ag kamo, kumo nagpagpakig-usay kamo kang Kristo ay wayaey kamo it kakuyangan sa inro bag-ong kabuhi, dahil Sida kag Pinaka-pinuno it tanang mga pinuno ag mga nagrurumaya. ¹¹ Ag dahil ra sa inro pagpakig-usa kang Kristo ay ingbaoyey Nida sa inro tagipusuon kag hanrom nak perming magpakasala. Ag imawey kali kag ispiritwal nak tanra it inro pagbago. Pero it kato, kag tanra it mga lahi it Hudyo nak sinra ay mga katawuhaney it Dios ay kag pagtuli.§

¹² Dahil tong kamo ay gingbawtismuhan, pay kamo ay namatay ag gingyubong nak kaibahan ni Kristo, ag pay kamo ay nabanhaw ra nak kaibahan Nida, dahil sa inro pagtu-o sa rakong gahom it Dios nak imaw kag nagpabanhaw kang Kristo.

¹³ It kato kamo ay pay minatay sa pagmuyat it Dios dahil sa inro mga sala, ag dahil kamo ay mga buko Hudyo nak waya nakakaayam it tungor sa kasuguan it Dios. Pero ngasing kamo ay gingtaw-aney it bag-ong kabuhi kang Kristo ag ingpatawarey it Dios kag inro tanang kasal-anan.

¹⁴ Kag ato tanang kasal-anan ay pay tuyar sa listahan it mga sala nak kuntra sa kasuguan, nak perming imaw kag nag-aakusar sa ato. Pero gingpayaey kali it Dios parayan sa pagkamatay ni Kristo sa krus. Ag ingbaoyey ra Nida kag gahom it kaling pay listahan nak imaw kag nag-aakusar sa ato, nak pay ginglansangey Nida kali sa krus kaibahan ni Kristo. ¹⁵ Parayan ra rutong Ida pagkamatay sa krus, gingpirdi it Dios kag mga indi makitang mga pinuno it mayaot ag mga nagrurumaya,*

* 2:3 2:3 Basaha sa Isa. 11:2. † 2:8 2:8 Basaha ra sa Gal. 4:3,9. ‡ 2:9 2:9 Basaha ra sa Juan 1:16. § 2:11 2:11 Kag mga taga-Colosas ay mga buko Hudyo, kada waya sinra sa irayom it kasuguan it mga lahi it Hudyo tungor sa pagtuli. Pero siguro usang bagay nak gingmamanda it mga nagtudlo it buko matuor raha ay kag tawo nak gustong maluwas ay dapat nak mapatuli ra. * 2:15 2:15 Basaha ra sa Epe. 6:12.

nak pay Iday gingbawi kag inra armas. Gingpahud-an Nida sinra sa atubangan it tanan tong gingpakita Nida nak sinra ay napirdey.

¹⁶ Ngani, pabad-e yangey kag mga naghuhusgar sa inro dahil waya kamo nagsusunor sa inra gingsisiling nak bawal ag dapat sunron, halimbawa, tungor sa pagkaon ag pag-inom, pati tungor sa mga relihiyusong obligasyon tuyar sa pista,[†] unang pagyati it buyan,[‡] ag adlaw it inugpahuway.[§] ¹⁷ Kag tanang tuyar nak mga gingsusunor it mga lahi it Hudyo it kato ay imaw yang anay kag unang ingpapakita tungor sa ingpapaabot nak ahimuon ni Kristo sa palaabuton. Pero ngasing nak nakapaley si Kristo, ay imawey kag katuparan it kinang tanan.*

¹⁸ Badaey ra igpatihe katong mga nagsisiling nak indi ninro mabaton kag premyo dahil waya ninro gipatuyare kag inra pagdayaw sa mga anghel ag tuyar sa inra pagpakita nak mapainubuson. Kag mga tuyar nak tawo ay inra ingpipilit nak inggwa kuno it ingpakita sa inra kag Dios, pero sa kaklaruhan ay ingpapahabok yang ninra kag inra kalibutanhong kaisipan. ¹⁹ Kaling mga tawo ay buyag kang Kristo. Ag si Kristo kag nagpapanguna sa mga nagtutu-o sa Ida. Tuyar sa ako insiling diling suyat, Sida ay tuyar sa uyo ag kitang mga nagtutu-o sa Ida kag Ida yawas. Ag kag uyo kag naggagahom pramas kag tanang parti it yawas ay makakabaton it inra kinahangyan ag gingsusugrong it maado parayan sa mga buko-buko ag ugat, kada kag bug-os nak yawas ay nagrarako kumporme sa kabubut-on it Dios.

²⁰ Ngasing, para sa inro, kumo kung nagpakig-usay kamo sa pagkamatay ni Kristo,[†] ngasing kamo ay librey sa pagkaulipon sa mga ingmat-an dili sa kalibutan tungor sa mga mayaot ag iba pang mga dapat kunong sunron. Ay asing ingtutuman pa gihapon ninro kinang inra mga ingbabawal nak pay kamo ay waya pa nagsasalig kang Kristo, tuyar sa, ²¹ “Bawal maghudot it kato! Bawal magtagam it kina! Bawal magsikwil it ki-i!” ²² Kaling tanan nak mga ingbabawal ay halin yang sa isip it mga tawo ag waya’t puyos sa kaluwasan it tawo, dahil kag mga pagkaon ag iba pang mga gingtutungran it kali ay nauubos yang kung ginggagamit. ²³ Matuor nak sa pagmuyat it tawo kag mga tuyar nak ingbabawal ag mga human-human ninra nak relihiyon ay maado, pati kag inra pagpaubos ag pagdisiplina sa sarili. Pero sa kaklaruhan kaling mga parayan nak inra inghihimo ay indi makapugong sa inra mga mayaing hanrom.

3

KAG NAHANUNGOR SA BAG-ONG KABUHI KANG KRISTO

¹ Ngasing ray para sa inro, kumo nagkainggwa kamo it bag-ong kabuhi kang Kristo, nak kag gustong bisayahon ay pay gingbanhaw kamo kaibahan Nida, ay dapat tinguhaon nak gador ninro kag mga bagay sa langit kung hariin si Kristo ay nag-iingkor sa bandang tu-o it Dios. ² Kag mga langitnong bagay kag permi ninrong aisipon, buko

[†] **2:16** 2:16a Basaha sa Exo. 23:14-17 ag Lev. 23:4-8. [‡] **2:16** 2:16b Basaha sa Bil. 10:10; 28:11-15 ag 1 Cro. 23:31. [§] **2:16** 2:16c Basaha sa Hen. 2:3 ag Exo. 20:8. * **2:17** 2:17 Kag gustong bisayahon it kali ay si Kristo kag klarong rayan it kaluwasan nak yabaw sa tanang sistema it relihiyon. Waya’t tawo nak maluluwas parayan sa pagsunor yang sa maramong bawal ag dapat sunron. [†] **2:20** 2:20 Basaha ra sa Rom. 6:8 ag 2 Tim. 2:11.

yang kag para rili sa kalibutan, ³ kumo kamo ay pay namatay nak kaibhanan ni Kristo, ngasing ay nagkaingngway kamo it bag-ong kabuhi sa Ida. Ag kaling inro bag-ong kabuhi ay nakatago kang Kristo nak kaibahan it Dios sa langit. ⁴ Ag pag si Kristo nak imaw kag ginghalinan it ato kabuhi ay magpakita sa Ida mahimayaong pagbalik, kamo ay ipakita ra nak magiging kaibahan Nida nak inggwa it gahom ag balor.

⁵ Ngani, bay-a ninro kag ni-o mang kayainan nak rahina sa inro, halimbawa, kag pag-ubay sa buko inro sariling asawa, malaw-ay nak paghiwas, imoralidad, pagsunor sa inro mayaing hanrom ag kahakugan, kumo kag gingkakahakugan it tawo ay imaw kag ginghuhuman nak dios-diosan. ⁶ Ag kumo sa tuyar nak mga paghiwas, kag kahangit it Dios ay maabot sa mga waya nagsusunor sa Ida. ⁷ Matuor nak dati tuyar ra kag inro inghihimo, it katong kaibahan pa ninro kag mga tawong nagpapangabuhi it tuyar kina.

⁸ Pero ngasing, dapat ay ipangsikwayey ninro kag tanang mga tuyar nak paghiwas, pati kag pagka-mahangiton, pagpaugtas, pagpahimot, pagpangsira ag pang-insulto. ⁹ Ag aya ra kamo gibinakak sa usa'g-usa, dahil gingsikwayey ninro kag inro dating mga mayaing isip ag pamatasan, ¹⁰ ag gingbayduhaney kina it bag-o. Aber kag inro pagkatawo nak perming gingbabag-o it Dios, agor makilaya pa ninro Sida ag maging tuyar nak gador sa Ida nak nagtuga sa inro.

¹¹ Kada ngani kita nak nagkaingngwa't bag-ong kabuhi kang Kristo ay wayaey it pagkakaiba sa usa'g-usa, maging lahi it Hudyo man o buko,* tuli man o buko, halin sa ibang tribo nak maisog† o waya't inarayan,‡ ulipon man o buko. Kaling tanan ay bukoey importante basta nagtutuo sinra kang Kristo, dahil Sida kag rahina sa inra tagipusuon ag Sida mismo kag pinaka-importante sa tanan.

¹² Ngani kamo, bilang mga piniliey it Dios, mga ginahiney para sa Ida, ag Ida mga pinalanggaey, dapat nak magbag-o kamo. Kinahangyan nak kamo ay maging maluluy-on, mabuot, mapainubuson, mapahin-unguron ag mapasensyahon. ¹³ Maging matinis-anon kamo sa mga kakuyangan it bawat usa, ag kung inggwa man kamo't kahangit sa iba raha sa inro ay magpinatawaran kamo. Kumo kamo ay ingpatawarey it Gino-o, dapat ra kamong magpatawar sa usa'g-usa. ¹⁴ Ag yabaw sa tanan, kamo ay dapat magpinalanggaon, dahil parayan raha sa inro pagpalanggaon sa usa'g-usa kag inro pagsinunranan ay magiging hanuyos.

¹⁵ Kinahangyan ra nak kag katimunungan nak gingtata-o ni Kristo kag perming maggahom sa inro tagipusuon. Dahil ngani gingtawag kamo it Dios agor nagkaingngwa kamo it maadong pagsinunranan ag magkausa sa pagsunor kang Kristo, tuyar sa usang yawas. Ag usa pa, aya ninro gilimti nak perming pasalamatang kag Dios. ¹⁶ Permi ninrong itanom sa inro isip kag mga bisaya ni Kristo. Maging maayam kamo sa inro pagtudlo ag paglaygay sa usa'g-usa. Ag kantaha ra ninro kag mga salmo, mga himno ag mga pagdayaw sa Dios nak inggwa't rayang pagpasalamat sa Ida raha sa inro tagipusuon. ¹⁷ Ni-o man kag inro ahimuon, sa bisaya man o buhat, dapat nak kali ay angay sa mga

* 3:11 3:11a o "Griyego." † 3:11 3:11b o "taga-Skitiya." ‡ 3:11 3:11c o "Barbaryan."

nagsusunor sa Ginoong Hesus ag magpasalamat kamo sa Dios nak Tatay parayan sa Ida.

*Kag mga Tugon Nahanungor sa Pamilya
(Epeso 5:22-33; 1 Pedro 3:1-7)*

¹⁸ Mga kabade, magpasakop kamo sa inro mga asawa, dahil kina ay angay sa mga nagsusunor sa Gino-o.

¹⁹ Mga kayake, palangga-a ninro kag inro mga asawa ag aya sinra gihaprusa.

²⁰ Mga anak, tumana ninro kag inro mga maguyang sa tanang bagay, dahil namumuot kag Gino-o kung kali ay inro inghihimo.

²¹ Mga tatay, aya ninro gipakaistriktuhe kag inro mga anak, sabaling mawar-an sinra it hanrom nak magsunor.

*Kag mga Tugon Nahanungor sa mga Ulipon ag Inra mga Amo
(Epeso 6:5-9; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20)*

²² Mga ulipon, tumana ninro it maado kag inro mga amo, buko yang kung hina nak nagmumuyat sinra, ag buko yang mga pakitang tawo agor paburan kamo, kundi tumana sinra it hugot sa tagipusuon nak inggwa't kahadlok sa Gino-o. ²³ Ni-o man kag inro inghihimo ay himu-a nak inggwa't sinseridad, ag isipon ninro nak kag inro gingsiserbisyuhan ay Gino-o, ag buko tawo yang. ²⁴ Dahil ayam ninro nak halin sa Gino-o kag inro mababaton nak suhoy nak Ida ing-aman para sa inro, kumo gingsiserbisyuhan ninro kag Kristo nak Gino-o. ²⁵ Ag isipa ninro nak kag mga naghimo it kayainan ay abayusan it Dios it tamang parusa, nak waya't pinilian.

4

¹ Mga amo, tratara ninro it tama ag maado kag inro mga ulipon, dahil aber kamo ay inggwa ra it Amo sa langit.*

Kag Iba Pang mga Tugon

² Magpursige kamo sa pagpangamuyo ag maging listo, ag magsanay sa pagpasalamat sa Dios. ³ Pangamuyuan ra kami nak kabay pang buksan it Dios kag rayan pramas maiwali pa namo kag kamatuuran tungor kang Kristo nak dati ay waya gipahadagan it Dios sa tawo. Dahil sa pagpalapnag it kali ako ay napriso dili. ⁴ Ag pangamuyuan ra nak kabay pang kaling kamatuuran ay ako pang gador maipaathag, kumo kali ay kinahangyan nak gador.

⁵ Pandu-a ninro kag inro pagpangabuhi sa atubangan it mga tawo nak waya gisusunor kang Kristo, ag habang gingtataw-an kamo it lugar it Gino-o ay samantalaha ninro kag tanang pagkakataon nak maipahadag kag tungor kang Kristo. ⁶ Dapat nak kag inro pamisaya ay perming marahan ag maadong runggan, pay tuyar sa pagkaon nak natimplahan it asin, agor maayaman ninro kung pauno ipahadag sa tanang tawo kag nahanungor sa inro pagtu-o.

KAG MGA HULING PAGPANGAMUSTA

* **4:1** 4:1 Sa Lev. 25:39-55 ay gingmitlang kag mga sugo nak ingta-o it Dios parayan kang Moises tungor sa mga ulipon ag inra mga amo. Ag sa Lev. 25:43,53 ay gingmitlang ra Nida nak dapat rumrumon it mga amo kag tamang pagtratara sa inra mga ulipon.

⁷ Pag-abot raha ni Tiquico, iistorya nida sa inro kag tungor sa amo kamutangan dili. Palangga namo sida bilang hali namo sa pagtu-o. Sida ay perming hanra nak magbulig sa ako ag sida ay matutom nak kaibahan nato sa pagserbisyo sa Gino-o. ⁸ Kada ako sida gingpapanha sa inro ay agor masaduran ninro kag tungor sa amo kamutangan ag pakusugon nida kag inro buot. ⁹ Kanunot nida kag inro kasimanwa nak si Onesimo nak usa rang matutom ag palangga namong hali sa pagtu-o. Sinra kag maistorya sa inro it tanang mga natatabo rili.

¹⁰ GINGKAKAMUSTA ra kamo it ako kaibahan rili sa prisuhan nak si Aristarco. Imaw ra si Markos nak pakausa ni Bernabe. Sida kag ingsiling nako sa inro tong una, nak kung sida ay makaabot raha ay riparaha ninro. ¹¹ Ag imaw ra si Hesus nak gingtatawag ra nak Justu. Sinrang tatlo yang kag ako mga kaibahan rili nak mga lahi it Hudyo nak nagpapangabudlay para sa gingharian it Dios, ag rakong gagaan sa ako rughan kag inra naita-o.

¹² Kamusta ra kuno siling ni Epapras nak usa pang kasimanwa ninro nak nagsiserbisyo kang Kristo. Hanra sida permi nak magtiis it hirap sa pagpangamuyo para sa inro, agor kag inro pagtu-o kang Kristo ay waya't kakuyangan ag matibay pramas maayaman ninro kung niong gador kag kabubut-on it Dios para sa inro. ¹³ Ako kag makakapamatuor nak rako kag Ida pagkabayaka para sa inro raha sa Colosas, pati sa mga taga-ruto sa Laodisiya ag sa Herapolis.

¹⁴ Aber si Lukas nak ato pinalanggang doktor, ag si Demas ay nagpapangamusta sa inro.

¹⁵ Kamusta nganat sa ato mga hali sa pagtu-o ruto sa Laodisiya, pati kana Nimpas ag sa mga nagtutu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa ida bayay.

¹⁶ Pag nabasay ninro kaling ako suyat, pabasahan ra sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Laodisiya, ag imaw ra katong ako suyat nak ako gingparaya ruto sa Laodisiya, ay basaha ra ninro.

¹⁷ Ag silingga si Arkipo nak dapat nganat nidang tapuson kag piling responsibilidad nak gingtugyan sa ida bilang usang suguon it Gino-o.

¹⁸ Ako si Apostol Pablo kag nagsusuyat it mga pangamusta nak kali parayan sa ako sarili mismong damot.†

Aya ra ninro gilimte nak ipangamuyo ako nak dili pa sa prisuhan.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan it Dios.

---

† **4:18** 4:18 Batasaney ni Apostol Pablo nak pag nagsusuyat sida sa mga nagtutu-o kang Kristo ay gingpapasuyat kali sa usang manugbulig nida. Ugaling pag-abot sa huling parti it suyat, sida mismo kag nagsuyat bilang pagpirma agor maaayaman nak sida talaga kag ginghalinan.

1 TESALONICA

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PRIMERONG SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-TESALONICA

Kaling suyat ay imaw kag una sa ruha nak ingsuyat ni Apostol Pablo sa mga kahalihan sa pagtu-o sa syudad it Tesalonica pagkatapos it inra pagbantala it Maadong Balita ruto kaibahan sina Silas ag Timoteo. Kag syudad it Tesalonica ay imaw kag pinaka-kapitolyo sa probinsya it Macedonya nak sakop it Roma. Ingsuyat kali ni Pablo mga 21 tuig pagkatapos it kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 51 A.D.)

Pag-abot nina Pablo sa Tesalonica ay maado kag pagbaton sa inra mensahe it ibang mga tawo nak buko mga lahi it Hudyo. Pero nahili sa inra kag mga lahi it Hudyo ag sinra ay ingkukontra. Pagkalipas it tatlong dominggo yang ay ingpalayas ninra sina Pablo sa Tesalonica. Pagkatapos ray it inra paglibot sa ibang mga banwa, ingpabalik ni Pablo si Timoteo sa Tesalonica pramas pamuyatan kag kahimtangan it mga nagtutu-o ruto.

Pagkabaton ni Pablo it masadyang balita tungor sa inra padayon nak pagtu-o ag pagpalangga, ida ingsuyat kali pramas pakusugon katong mga nagsusunor kang Kristo ruto. Ingparumrom nida sa inra kag ida parayan it pagpangabuhi it katong sida ay nagtitiner pa ruto. Masunor, ingtudluan nida kag mga nagtutu-o kung ni-o kag matatabo sa inra sa pagbalik ni Kristo, kaumir katong mga namatayey. Ida ra inglaygayan sinra kung pauno magpangabuhi habang inghuhuyat kag pagbalik ni Kristo. (Mababasa sa Bin. 17:1-9 kag tungor sa pagbisita nina Pablo sa Tesalonica.)

KAG SUYOR IT 1 TESALONICA

Kag Pagpangamutsa 1:1-2

Kag Pagpasalamat nina Pablo 1:3-10

Kag Nahanungor sa Pagtiner nina Apostol Pablo sa Tesalonica 2:1—3:13

Kag Pagtudlo nak Maging Malimpyo sa Parayan it Inra Pagpangabuhi 4:1-12

Kag Nahanungor sa Pagbalik ni Hesu-Kristo 4:13—5:11

Kag Katapusan it Suyat 5:12-28

Kag Primerong Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-TESALONICA

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Mga pinalangga namong kahalihan sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa syudad it Tesalonica,*

Kami kag inro kahalihan sa pagtu-o nak sina Pablo, Silas† ag Timoteo nak nagsusuyat it kali.

* **1:1-2** 1:1-2a Puyding basahon nato sa Bin. 17:1-15 kung pauno nakaabot kag Maadong Balita sa Tesalonica sa probinsya it Macedonya. It kato kaling mga lugar ay sakop pa it Roma.

† **1:1-2** 1:1-2b o “Silvanus.” (Basaha ra sa Bin. 15:22—18:5 ag 2 Tes. 1:1-2b.)

Kabay pang mapasa-inrong tanan raha nak nagpapakig-usa sa Dios nak Tatay ag kang Ginoong Hesu-Kristo, kag kaaduhan ag kag katimunungan nak halin sa Dios.

KAG PAGPASALAMAT NINA PABLO

Kag Pagpangabuhi ag Pagtu-o it mga Taga-Tesalonica

Pemi kaming nagpapasalamat sa Dios dahil sa inrong tanan, ag amo kamo perming gingsasambit sa amo pagpangamuyo. ³ Waya ra namo gililimti nak magpasalamat sa ato Dios ag Tatay para sa inro mga ginghuhuman nak bunga it inro pagtu-o, inro maadong serbisyo dahil sa inro pagpalangga sa Gino-o, ag inro pagtiis it kahirapan nak bunga ra it inro pag-asa sa ato Ginoong Hesu-Kristo.

⁴ Mga hali namo sa pagtu-o, ayam namo nak pinalangga kamo it Dios, ag pinili kamo Nida, ⁵ dahil kag Maadong Balita tungor kang Kristo, nak amo ingwali sa inro ay gingbaton ninro buko yang dahil sa mga bisaya, kundi dahil ra sa gahom it Ispirito Santo. Ag ingsisiguro nak gador namo nak katong Ida ingpabisaya sa amo ay matuor. Naayamaney ninro kag amo pagkatawo it katong kami ay kaibahan ninro raha dahil gingpakitang gador namo kali sa inro, alang-alang sa inro kaanduan. ⁶ Ag gingpatuyaran ninro kami ag kag Ginoong Hesus sa pagtiis ninro it mga pahirap nak di kasadya halin sa Ispirito Santo, it katong ingbaton ninro kag mga bisaya it Dios.

⁷ Ngani, kamo ay naging ehemplo sa tanang nagtutu-o kang Kristo raha sa mga probinsya it Macedonya ag Acaya.† ⁸ Ag ingpalapnag ninro kag mensahe tungor sa Gino-o buko yang raha sa Macedonya ag Acaya, kundi imaw ra sa ibang lugar kung hariin ay nakarungog ra kag maramong tawo tungor sa inro pagtu-o sa Dios. Kada bukoey kinahangyan nak magbisaya pa kami. ⁹ Sinray mismo kag nag-uma sa amo tungor sa inro pagbaton sa amo, ag kung pauno ninro tinalikuran kag pagdayaw sa mga dios-diosan agor magsunor sa buhi ag matuor nak Dios. ¹⁰ Ag ngasing kamo ay naghuhuyat sa pagbalik halin sa langit it Ida Anak nak Ida gingbanhaw. Sida ay si Hesus nak imaw kag maluwas sa ato sa paabuton nak parusa it Dios sa mga makasalanan.

2

KAG NAHANUNGOR SA PAGTINER NINA APOSTOL PABLO SA TESALONICA

Kag Maadong Pagserbisyo nina Pablo sa mga Taga-Tesalonica

¹ Mga hali namo sa pagtu-o, kamo mismo kag nakakaayam nak kag amo pagbisita sa inro ay inggwa it rakong kapuslanan. ² Ag aber bag-o pa man kami nag-abot sa inro ay nahaprosey kami ag gingpahudan sa syudad it Pilipos, ay gingtaw-an gihapon kami it ato Dios it kaisog nak magpahadag sa inro it Maadong Balita halin sa Ida, aber pa sa atubangan it maramong kalaban. ³ Kag amo mga gingwawali sa inro ay buko binakak, ag waya't rayang malaw-ay nak hanrom ag pagpangluko. ⁴ Pero dahil ngani ingpamatuuran it Dios nak kami ay masasaligan ay Ida ingtugyan sa amo kag pagwali it Maadong Balita. Kada imaw kag amo ingwali. Ngani, kaling amo ingwawali ay matuor,

† 1:7 1:7 It kato, kaling ruhang probinsya ay sakop it Gresya.

buko dahil sa pagpahaman sa tawo kundi dahil sa pagpahaman sa Dios, nak imaw kag nakakausa it ato tagipusuon.

⁵ Ayam ra ninro nak wayang gador kami gigagamit it mga bisayang pangbuladas o aber mga parayan it bisaya para pangwartahan kamo. Dios kag makakapamatuor it kali.

⁶ Ayam ra ninro nak waya kami gihahanrom nak purihon kami it tawo, aber pa halin sa inro o sa iba pa man, ⁷ aber inggwa kami it karapatan nak mag-asa nak baluran ninro kami bilang mga apostoles ni Kristo. Imbis nak tuyar kag amo ahimuon ay amo kamo ingrarahanan, nak nupay kami ay usang nanay nak nagpapasuso sa ida mga anak. ⁸ Dahil sa amo rakong pagpalangga sa inro, hanra kami buko yang nak magwali sa inro it Maadong Balita halin sa Dios, kundi maging sa pagta-o ra it amo kabuhi sa inro. Kali ay dahil nak nagnunotey kag amo buot sa inro.

⁹ Mga hali namo sa pagtu-o, siguradong narurumruman pa ninro kag amo pagtrabaho ag pagpangabudlay adlaw ag gab-i para sa amo mga kinahangyan, agor indi kami makapabug-at sa sin-o man sa inro habang kami ay nagwawali sa inro it Maadong Balita halin sa Dios.

¹⁰ Napamatuuran ninro, ag napamatuuran ra it Dios, nak kag amo pagpangabuhi raha sa inro ay maado ag matarong, ag waya kamo it masisiling nak mayain laban sa amo. ¹¹ Ag ayam ra ninro nak kag amo pagtratar sa inro ay pay tuyar sa usang tatay sa ida mga anak. ¹² Ginglaygayan namo kamo, ingpakusog kag inro buot, ag ingtudluan kamo nak tumanon kag amo sugong magpangabuhi it angay sa atubangan it Dios, nak nagtawag sa inro pramas magpasakop sa Ida paghari ag kahimayaan.

¹³ Gingpapasalamatan ra namo permi kag Dios sa inro pagbaton it Ida mga bisaya nak inro narunggan sa amo. Gingbaton ninro kali bilang bisaya talaga it Dios ag buko mga bisaya yang it tawo, ag kag bunga it kali ay makikita sa mga kabuhi ninro nak nagtutu-o kang Kristo. ¹⁴ Kag natabo sa inro, mga hali namo sa pagtu-o, ay tuyar sa natabo sa mga grupo it mga nagtutu-o ruto sa probinsya it Hudeya, nak nagpakig-usa kang Kristo. Dahil kag narayanan ninrong pagpahirap halin sa inro mga kasimanwa ay pareho ra sa narayanan ninra halin sa inra mga kalahing Hudyo.

¹⁵ Kag mga lahi it Hudyo kag nagmatay sa Ginoong Hesus ag sa mga propeta it kato, ag ngasing sinra ra kag nagpalayas sa amo. Ag dahil dili inghangit ninra kag Dios. Gingkalaban ra ninra kag tanang mga tawo ¹⁶ sa inra pagpiga sa amo sa pagwali it Maadong Balita sa mga buko Hudyo* agor sinra ay maluwas. Ag tuyar gihapon sa inra perming ginghuhuman it kato pa, gingpapaka-rugangan pang gador ninra kag inra mga sala hastang nag-abotey sa sukdulan, kada ngasing kag kahangit it Dios ay asa inray!

Kag Hanrom nina Pablo nak Pagtuan Liwat kag mga Taga-Tesalonica

¹⁷ Pero mga hali namo sa pagtu-o, tuna tong naghaling kami raha sa inro, miskan malip-ot pa yang kag panahon nak nagligar, ay permi kamong amo gingrurumrom. Ag dahil sa amo rakong kabuyong sa inro, makapilang beses kaming nagtinguha nak makita kamo liwat.

* **2:16** 2:16 o "mga Hentil" nak halin sa bisayang Inglis nak "Gentile."

¹⁸ Kada ngani sa amo paghanrom nak makapanha ray liwat sa inro, ako mismo nak si Pablo, ay buko yang makapilang beses nak nagpurba nak magpanha, ugaling ay ingpigahan kami ni Satanas. ¹⁹ Dahil sin-o pang gador ra kag amo pag-asa o kasadya, ag ni-o pang kuruna it pagraog kag amo maipapahambog sa atubangan it ato Ginoong Hesus sa Ida pagbalik, buko baga kamong mga taga-Tesalonica? ²⁰ Kamo yang rang gador kag amo gingpapahambog ag kag nagtata-o sa amo it kasadya.

3

¹ Tong huli nak indiey kami makaagwanta it amo kabuyong sa inro, nagsugot yangey kaming ruha ni Silas nak magpabilin sa syudad it Atenas. ² Ag ingparaya namo raha sa inro si Timoteo, nak ato hali sa pagtu-o ag kaibahan namo sida bilang suguon it Dios sa pagwali it Maadong Balita tungor kang Kristo. Ingparyaya namo sida pramas patibayon ag pakusugon kag inro pagtu-o, ³ agor indi ninro igtalikran kag inro pagtu-o dahil diling mga pagpahirap nak inro nararayanan. Ayamey ninro nak kali ay kaibahan sa ato pagsunor kang Kristo, ⁴ dahil it katong raha pa kami sa inro, gingpaunahaney kamo namo nak kita ay talagang marayan it mga pagpahirap. Ag nakita ra ninro nak imaw nak gador kag natabo. ⁵ Dahil diling mga natabo, ag dahil wayaey ako it balita tungor sa inro ay ako yangey ingsugo si Timoteo agor ako masaduran kag inro kahimtangan sa pagtu-o sa Gino-o. Nahadlok ako nak sabaling natintarey kamo it Tintador nak si Satanas, ag kag amo pagpangabudlay ay nawar-an it puyos.

⁶ Pero ngasing ay nakabalikey sa amo* si Timoteo halin raha sa inro. Ag gingraya nida sa amo kag magandang balita tungor sa inro pagtu-o sa Gino-o ag sa inro pagpalangga. Ging-uma ra nida sa amo kag inro maadong pagrumrom sa amo tong raha kami sa inro, ag gusto ra kuno ninro nak kami ay makita, tuyar sa amo hanrom nak makita ra kamo.

⁷ Ngani mga hali namo, dahil diling magandang balita nak amo narunggan tungor sa inro matibay nak pagtu-o ay napakusog kag amo buot, aber kami ay nahihirapan. ⁸ Ag naghagan-hagan kag amo pagkalibog dahil ayamey namo nak kamo ay padayon nak nagtutu-o sa Gino-o. ⁹ Pauno ara namo mapapasalamatan kag Dios sa kasadya nak amo nabatyagan dahil sa inro? ¹⁰ Hugot kag amo pagpangamuyo sa adlaw ag gab-i, nak kabay pang kita ay magkita-kita ray liwat, pramas matudlo pa sa inro kag waya pa ninro naaayami agor mas lalo pang marugangan kag inro pagtu-o sa Gino-o.

¹¹ Kabay pang ngasing ay but-on it ato Dios nak Tatay ag ato Ginoong Hesus nak kami'y makapanha ray sa inro. ¹² Ag kabay pa ra nak rugangan pa gihapon it Gino-o kag inro pagpalangga sa usa'g-usa ag imaw ra sa tanang tawo, tuyar sa pagrugang it amo pagpalangga sa inro. ¹³ Kali ay agor maging matibay kamo, waya't masisiling laban sa inro, ag maging limpyo kag inro tagipusuon sa atubangan it ato Dios nak Tatay, sa pagbalik it ato Ginoong Hesus kaibahan kag Ida tanang sinakupan.

* **3:6** 3:6 Basaha sa Bin. 18:1-18. Nagbalik si Timoteo kana Apostol Pablo sa syudad it Corinto ag ruto gingsuyat ni Pablo kaling suyat sa mga taga-Tesalonica.

4

KAG PAGTUDLO NAK MAGING MALIMPYO SA PARAYAN IT INRA PAGPANGABUHI

Kag Pagpangabuhi nak Malimpyo sa Atubangan it Dios

¹ Ag ngasing, mga hali namo sa pagtu-o, ingpapangabay namo sa inro ag ingtutugon sa pangayan it ato Ginoong Hesus nak magpangabuhi kamo sa parayan nak mamumut-an it Dios. Imaw kag amo ingtudlo sa inro it kato, ag imawey kag inro ingtutuman. Ingpapangabay ra namo nak mas lalo pa kamong magpursige nak himuon kali. ² Ayamey ra ninro nak kag amo pagtudlo sa inro ay halin kang Ginoong Hesus.

³ Ag kag kabubut-on it Dios para sa inro ay maging balaan kamo ag mapayado nak gador kamo sa pag-ubay sa buko inro sariling asawa. ⁴ Kag bawat usa sa inro ay kinahangyan nak magtuon kung pauno ray-on kag ida sariling yawas. Dapat nak kali ay sa balaan ag matinahurong parayan, ⁵ ag buko yang sa narayhan it mayaing hanrom it ida yawas, tuyar sa mga waya nakakakilaya sa Dios. ⁶ Sunron ninro kali agor waya't makasala ag waya't madupitan nak pangayan it ida isigkatawo sa parayan it pag-ubay sa buko ida sariling asawa. It kato, gingpaandamaney nak gador namo kamo nak kag Gino-o it mabayos sa mga naghihimo it kali. ⁷ Waya kita gitawaga it Dios nak maghimo it imoralidad kundi magpangabuhi sa balaan nak parayan. ⁸ Kada ngani aber sin-o man nak magbaliwaya it kaling tudlo ay buko tawo kag ida gingbaliwaya kundi kag Dios nak imaw kag nagtata-o sa ato it Ida Ispirito Santo.

⁹ Pero tungor sa inro pagpalangga sa usa'g-usa bilang manggihali sa Gino-o, bukoey kinahangyan nak suyatan pa kamo nako, dahil Dios mismo kag nagtudlo sa inro kung pauno magpinalangga. ¹⁰ Matuor ngani nak inro gingpapalangga kag tanang hali ninro raha sa bug-os nak probinsya it Macedonya. Pero mga hali namo, inglalaygayan pa gihapon kamo namo nak rugangan pa kag inro pagpalangga sa usa'g-usa.

¹¹ Magtinguha kamo nak magpangabuhi it timunong, aya gipasinglabote kag iba, ag maghugor kamo sa pagtrabaho pramas matus-tusan kag inro kinahangyan sa inro pagpangabuhi, kumporme sa amo tudlo sa inro. ¹² Tumana ninro kali, agor atahuron kamo it mga tawo nak waya pa nakakakilaya sa Dios ag indi yang kamo magpakasalig sa iba.

KAG NAHANUNGOR SA PAGBALIK NI HESU-KRISTO

Kag Pagsapoy it mga Nagtutu-o kang Kristo sa Ida Pagbalik

¹³ Mga hali namo sa pagtu-o, gusto namo nak maayaman ninro kag tungor sa ato mga hali kang Kristo nak nagpahuwayey, agor indi kamo mapakalisor tuyar sa mga waya nagtutu-o nak waya't pag-asa. ¹⁴ Dahil nagpapati kita nak si Hesus ay namatay ag nabanhaw, ag nagpapati ra kita nak katong ato mga hali kang Kristo nak namatayey ay abanhawon ra it Dios, ag inunot sinra ni Hesus sa Ida pagbalik.

¹⁵ Kada ngani gingsisiling namo sa inro, kag gingpasador sa amo it Gino-o tungor sa Ida pagbalik, nak kag mga nagtutu-o sa Ida nak buhi pa hastang sa Ida pagbalik ay indi mauna sa mga namatayey.

¹⁶ Dahil kag Gino-o mismo ay mapilhih halin sa langit nak nagsusugo it makusog, rungan sa bandilyo it pinaka-mataas nak anghel, ag rungan ra sa budyong it trumpeta it Dios, ag kag mga namatayey kang Kristo ay imaw kag unang abanhawon. ¹⁷ Bag-o kitang mga buhi pa ay abay-on rili ag karungan it katong mga ingbanhaw ay masapoy kitang tanan sa Gino-o ruto sa mga rampog. Ag kita ay magiging kaibahan it Gino-o hastang sa waya't katapusan. ¹⁸ Ngani, gamita ninro kaling mga bisaya agor mapakusog ninro kag buot it usa'g-usa.

5

Maging Hanra Sa Pagbalik It Gino-o

¹ Pero, mga hali namo sa pagtu-o, tungor sa oras ag sa panahon kung sauno matatabo kali, bukoey kinahangyan nak isuyat pa namo kina sa inro. ² Dahil ayamey ra nak gador ninro nak kag pagbalik it Gino-o ay sa oras ag sa adlaw nak waya nato giaasahi, tuyar sa pag-abot it usang mananakaw sa gab-i. ³ Sa oras nak nagsisiling kag mga tawo, "Ay salamat, hilwayey kita ag timunong!" ag pagkatapos gulping maabot kag disgrasya sa inra, tuyar sa gulping pagpasyapo it usang manug-anak nak kabade. Ag inding gador sinra makalikaw rili.

⁴ Pero kamong amo mga hali, ayamey ninro kali ag waya kamo igpapangabuhi sa karuymanan, kada indi kamo dapat makibot sa oras it pagbalik it Gino-o tuyar sa pagkakibot it tawo sa pagsuyor it usang mananakaw. ⁵ Dahil ingpahadagey it Dios sa isip natong tanan nak nagtutu-o kag matatabo, kada puyde kitang magsiling nak wayaey kita nasasakupi it karuymanan o gab-i, kundi kahadagan o adlaw.

⁶ Kada ngani kita'y mag-alisto ag indi kita magkinatuyog permi pareho it ginghihimo it iba nak waya gipapaabot sa pagbalik it Gino-o. Ag kinahangyan ra nak maayam kita magraya it ato sarili. ⁷ Dahil kag mga tawo nak palakatuyog ay lalong nagpapaka-kinatuyog sa gab-i, ag kag mga palayango ay nagpapaka-payango sa gab-i dahil naruruymang kag inra isip. ⁸ Pero, dahil kita ay nasasakupan it kahadagan ay dapat maayam kita magraya it ato sarili. Kinahangyan nak kita ay tuyar sa sundalo nak nagsusuksok it armas bilang pangprotekta sa pag-ataki it kalaban. Ahimuon natong panagang sa ato rughan kag ato pagtu-o ag pagpalangga sa Dios, ag kag pag-asa nak kita ay Ida aluwason sa palaabuton ay imaw kag ato magiging panagang sa uyo.

⁹ Dahil waya gibut-a it Dios nak maaguman nato kag Ida parusa kundi aluwason Nida kita parayan sa ato Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁰ Namatay Sida para sa ato agor kita, aber minatay man o buhi pa sa Ida pagbalik, ay mabubuhi nak kaibahan Nida. ¹¹ Kada ngani padayon ninro nak pakusugon ag patibayon kag pagtu-o it usa'g-usa tuyar sa inro ginghuhuman ngasing.

KAG KATAPUSAN IT SUYAT

Kag Panghuling Paglaygay

¹² Mga hali namo sa pagtu-o, ingpapangabay namo sa inro nak tahuron ninro kag mga naghuhugor sa pagserbisyo sa Gino-o, kag mga nagpapamuno ag nagtutudlo sa inro. ¹³ Taw-e nak gador sinra it maadong pagtahor nak inggwa't rayang pagpalangga dahil dili sa

inra ginghuhuman. Siguraduhon ninrong maging maado kag inro pagsinunranan.

¹⁴ Ag mga hali namo, ginglalaygay namo sa inro nak inro bisar-an kinang mga tamaran, pakusuga kinang mga mahinay it tagipusuon, buligi kinang mga mayuda pa kag pagtu-o, ag habaan kag inro pasensya sa tanan. ¹⁵ Bad-ey nak gador kamo gibayos sa mga naghihimo sa inro it mayain. Imbis nak tuyar ay magtinguha yangey kamo permi nak maghimo it maado sa usa'g-usa, ag sa tanang tawo.

¹⁶ Magkinasadya kamo permi. ¹⁷ Maging mapinangamuyon. ¹⁸ Ag maging mapinasalamaton sa aber niong kahimtangan, dahil imaw kali kag kabubut-on it Dios sa inro pagpangabuhi kang Kristo Hesus.

¹⁹ Aya gipigahe kag Ispirito it Dios, ²⁰ ag aya gibaliwaya-a kag ni-o mang mensahe nak halin sa Dios, ²¹ pero dapat nak usisaon anay kina tanan kung halin sa Dios o buko. Panghuyte ninro kag maado, ²² ag isikway kag aber niong kayainan.

Kag Pagpakamaado ag Pagpangamusta

²³ Kabay pa nak kag Dios nak nagtata-o it katimunungan kag magbulig sa inro sa pagtuman it maado bilang mga ginahin para sa Ida. Ag kabay pa nak padayon Nidang tatapon kag inro ispirito, kalag, ag yawas, agor kali ay maging maado ag waya sa inro it masisiling nak mayain hastang sa pagbalik it ato Ginoong Hesu-Kristo. ²⁴ Sida nak nagtawag sa inro nak magiging Ida mga katawuhan ay talagang masasaligan ag Ida atumanon kali.

²⁵ Mga hali namo, umiran kami sa inro mga pangamuyo.

²⁶ Kamustaha kag tanang mga hali raha, sa mapinalanggaon ag sa balaan nak parayan.*

²⁷ Gingtutugon nak gador nako sa inro sa pangayan it Gino-o nak ipabasa kaling suyat sa tanang mga hali sa pagtu-o raha.

²⁸ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo.

---

* 5:26 5:26 Kag “sa mapinalanggaon ag sa balaan nak parayan” ay “sa pagta-o it balaan nak haro sa usa'g-usa” sa bisayang Griyego.

2 TESALONICA KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PANGRUHANG SUYAT NI APOSTOL PABLO PARA SA

MGA TAGA-TESALONICA

Kaling suyat ay imaw kag pangruha sa ruhang suyat ni Apostol Pablo sa mga kahalihan sa pagtu-o sa syudad it Tesalonica. Ingsuyat nida kali mga 22 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 52 A.D.) Gusto ni Pablo nak maipahadag pa sa inra kag sapat sa tanan nak inra mga pangutana tungor sa pagbalik ni Kristo.

Kag siling ni Pablo rili ay bag-o magbalik si Kristo ay mapakahimo anay it subrang kayainan kag mga tawo, laloey sa pagpanguna it kaling gingtatawag nak “pinaka-pinuno it kayainan” nak imaw kag malaban sa Gino-o.

Gingtugon ni Pablo kag mga nagsusunor kang Kristo nak magpaninruga sa inra pagtu-o aber sa tunga it ni-o mang subida ag pagpahirap sa inra, ag magtrabaho para sa inra pagpangabuhi tuyar sa inghimo nina Pablo, ag padayon ra nak maghimo it maado.

KAG SUYOR IT 2 TESALONICA

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag Pagpasalamat ag Pagpuri na Pablo 1:3-12

Kag Nahanungor sa Pagbalik ni Kristo 2:1-17

Kag Pagtudlo Tungor sa Matimunong nak Pagpangabuhi 3:1-15

Kag Bendisyon 3:16-18

Kag Pangruhang Suyat ni Apostol Pablo para sa MGA TAGA-TESALONICA

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Mga pinalangga namong kahalihan sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa syudad it Tesalonica,*

Kami nak sina Pablo, Silas[†] ag Timoteo kag nagsusuyat it kali.

Kabay pang kag kaaduhan ag kag katimunungan nak halin sa Dios nak Tatay ag Ginoong Hesu-Kristo ay mapasa-inrong tanan raha nak nagpapasakop sa inra.

KAG PAGPASALAMAT AG PAGPURI NINA PABLO

Kag Pagpakusog sa Tunga it Pagpahirap

³ Mga hali namo sa pagtu-o, talagang dapat yang nak kami ay perming magpasalamat sa Dios dahil sa inro. Tama yang nak pasalamatan Sida, dahil sa lalong pagrako it inro pagtu-o, ag sa pagrugang it inro pagpinalangga sa usa'g-usa. ⁴ Kada ngani kamey mismo it nagmamarako sa inro ruto sa tanang hali nato sa pagtu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios sa ibang mga lugar, dahil sa inro pagpaninruga ag pagtu-o sa mga pagpahirap sa inro, ag sa inro pagtiis sa tunga it mga subida nak inro gingrarayanan.

* **1:1-2** 1:1-2a Puyding basahon nato sa Bin. 17:1-15 kung pauno nakaabot kag Maadong Balita sa Tesalonica sa probinsya it Macedonia. It kato kaling mga lugar ay sakop pa it Roma.

† **1:1-2** 1:1-2b o “Silvanus” (Basaha ra sa Bin. 15:22—18:5 ag 1 Tes. 1:1-2b.)

⁵ Kaling pagtu-o ag pagtiis ninro it hirap ay imaw kag nagpamatuor nak matarong kag paghusgar it Dios sa mga tawo sa palaabuton. Dahil sa parayan it mga kahirapan nak inro ingrarayanan ngasing, gingpapakita it Dios nak kamo ay maging angay yang nak mapabilang sa gingharian Nida. ⁶ Tama yang ra nak bayusan it Dios kag mga nagpapahirap sa inro. ⁷ Ag kamo nak nagtitiis it kaling inra mga pagpahirap ay ataw-an ra it kapahuwayan, ag imaw ra kami, sa pagbalik it Ginoong Hesus pagkakita nato sa Ida nak nagpipilhig halin sa langit kaibahan kag Ida gamhanan nak mga anghel. ⁸ Sa Ida pagbalik Sida ay makikita sa tunga it kayado nak nagrarayab-rayab.

Ida abayusan kag mga waya gikilaya sa Dios ag waya gisusunor sa Maadong Balita tungor sa ato Ginoong Hesus. ⁹ Maaguman ninra kag waya't katapusan nak parusa ag mabubuyag sinra sa presensya it Gino-o ag sa himaya it Ida gahom. ¹⁰ Kali ay matatabo sa adlaw it Ida pagbalik pramas mababaton Nida kag kahimayaan halin sa Ida tanang sinakupan nak nagtutu-o sa Ida. Akatingayahan Sida it tanang nagtutu-o, kaumir kamo dili, dahil gingpatihan ninro kag amo pagpamatuor nahanungor sa Ida.

¹¹ Dahil ngani rili, permi namo kamo nak ingpapangamuyo, nak kabay pang himuon it ato Dios nak maging angay kamo sa Ida pagkatawag sa inro nak maging Ida mga katawuhan. Ag kabay pang parayan sa Ida gahom ay Ida taw-an it katuparan kag tanang inro maadong hanrom, ag pakamaaduhon kag tanang trabaho nak bunga it inro pagtu-o. ¹² Kali ay agor kag pangayan it ato Ginoong Hesus ay mataw-an ninro it kahimayaan, ag kamo ay Ida ra abaluran kumporme sa rakong kaaduhan it ato Dios ag ato Ginoong Hesu-Kristo.

2

KAG NAHANUNGOR SA PAGBALIK NI KRISTO

Kag Huling Rakong Paglaban sa Dios ag kag Pagyuaw it Tawong Pinaka-pinuno it Kayainan

¹ Ngasing, mga hali namo sa pagtu-o, tungor gihapon sa pagbalik it ato Ginoong Hesu-Kristo ag sa Ida pagtipon sa ato agor sapuyon Sida, gingpapangabay namo sa inro, ² nak iniding raan kamo malibog o maguluhan kag inro isip, kung marunggan ninro nak nag-abotey kuno kag adlaw it pagbalik it Gino-o. Iniding gador kamo magpati kung inggwa kamo it marunggan nak mensahe kuno halin sa Ispirito it Dios, o inggwa it balita o suyat kuno nak halin sa amo. ³ Aya nak gador kamo gipaluko miskan kanin-o sa ni-o mang parayan. Dahil indi magbalik kag Gino-o hastang waya pa natatabo kag huling rakong paglaban sa Dios, ag hastang waya pa nayuwaw kag tawo nak pinaka-pinuno it kayainan, nak siguradong waya't ibang apagtuan kundi impyerno. ⁴ Ida akuntrahon kag Dios ag ipamutang nida kag ida sarili nak mas yabaw sa ni-o mang ingdidios it tawo. Kada sida kag maingkor sa pinaka-sagradong lugar sa Templo it Dios, ag ibantala nida kag ida sarili nak sida ay imaw kag Dios.

⁵ Waya baga ninro narurumrumi nak ingsilingey kali nako sa inro it katong hina pa ako?

⁶ Ayam ninro kung ni-o kag nagpipiga* sa ida ngasing hastang sa tamang oras it ida pagyuaw. ⁷ Ngani, aber ngasing ay haley kag kayainan, ugaling waya pa kali napapaka-bisto myentras hali pa kinang nagpipiga. Pero pag mabaoyey kaling nagpipiga ay mabibistoy ag kag kayainan ay mapapasugtany. ⁸ Ag imaw kag oras nak mayuawey kaling pinaka-pinuno it kayainan. Pero sa pagbalik it Ginoong Hesus sa nakakasilaw Nidang hitsura, kina ay Ida amatyon ag apirdihon parayan sa paghuyop yang. ⁹ Pero bag-o sida pirdihon it Gino-o, sida ay mapakita it mga katitingayang milagro ag tanra parayan sa gahom ni Satanas pramas lukuhon kag mga tawo.

¹⁰ Ag sida ay mahimo it maramong klase it kayainan pramas magpangluko it mga tawo nak mapapapagto sa kaparusahan dahil inra gingsikway kag kamatuuran nak tan-a'y makakata-o sa inra it kaluwasan. ¹¹ Kada ngani gingpapasugtan yangey sinra it Dios nak mapakapaluko pang gador, agor mapati sinra sa mga buko klaro. ¹² Ngani, sinrang tanan nak nagkikinasadya sa paghimo it kayainan ag waya gipati sa kamatuuran ay aparusahan.

Kag Pagpasalamat ag Paglaygay sa mga Pinili it Gino-o

¹³ Pero kamong mga hali namo nak pinalangga it Gino-o, talagang dapat yang kaming magpasalamat permi sa Dios para sa inro. Dahil tong una pa ay piniliey kamo it Dios agor maluwas parayan sa paggahin sa inro it Ida Ispirito pramas kamo ay maging Ida mga balaan nak katawuhan, ag parayan sa inro pagpati sa kamatuuran. ¹⁴ Ingtawag kamo it Dios pramas luwason parayan sa Maadong Balita nak amo gingwali sa inro, agor maaguman ninro kag kahimayaan it ato Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁵ Kada ngani mga hali namo sa pagtu-o, paninruge ninro it maado ag panghuytan kag mga panudlo halin sa amo nak amo ra dating natun-an, ag amo ray kali ingpaabot sa inro parayan sa pagbisaya ag pagsuyat.

¹⁶ Kabay pang taw-an kamo it kahilwayang waya't katapusan ag pag-asa nak inggwa't maadong apagtuan parayan sa kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo ag kag Dios nak ato Tatay nak nagpapalangga sa ato. ¹⁷ Kabay pa rang taw-an kamo Nida it kahilwayan sa inro mga tagipusuon ag maadong buot, agor magpadayon kamo sa paghimo ag sa pagbisaya it maado.

3

KAG PAGTUDLO TUNGOR SA MATIMUNONG NAK PAGPANGABUHI

Kag Pangabay nak Ipangamuyo sina Pablo ag kag Pagpakusog sa mga Taga-Tesalonica

¹ Sa katapusan, mga hali namo sa pagtu-o, pangamuyuan kami nak sa amo pagwali it mga bisaya it Gino-o ay padayon kina nak mapalapnag ag mataw-an it balor it mga tawo, pareho sa natabo sa inro. ² Ag pangamuyuan ra ninro nak waya't matabo sa amo laban sa

* **2:6** 2:6 Siling it mga maayam sa Bibliya, buko ninra ayam ngasing kung ni-o talaga kag nagpipiga sa pagpakita it katong pinaka-pinuno it kayainan, pero sa inra pag-isip kaling “nagpipiga” ay puyding gobyerno, o pagpalapnag it Maadong Balita ni Apostol Pablo, o Ispirito Santo, o kag mga nagtuto-o kang Kristo nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios.

mga mayaing tawo ag mga nagkukontra sa amo, dahil buko tanan ay nagtutu-o sa mga bisaya it Gino-o.

³ Pero kag Gino-o ay talagang masasaligan, ag Sida kag mata-o it kusog ag mabantay sa inro laban kang Satanas, nak imaw kag inghalinan it kayainan. ⁴ Ag rako kag amo pagtu-o sa Gino-o, nak kamo ay nagtutuman sa Ida, ag padayon ra ninro nak tumanon kag amo mga gingsugo sa inro.

⁵ Kabay pa nak kag Gino-o kag magtudlo sa inro mga tagipusuon nak padayon ninrong mabatyagan kag pagpalangga it Dios, ag Sida kag matudlo sa inro nak kamo ay magpaninrugan tuyar kang Kristo.

Kag Sugo nak Magtrabaho ag Indi Magpabada sa Pagpangabuhi

⁶ Ngasing, mga hali namo sa pagtu-o, ingsusugo namo sa inro sa pangayan it ato Ginoong Hesu-Kristo nak indi mag-iba sa mga hali nak pabada sa pagpangabuhi, ag waya gisusunor sa inro mga natunan halin sa amo nak amo ra dating natun-an. ⁷ Kamo mismo kag nakakaayam nak kami ay dapat ninrong patuyaran, dahil it katong hina pa kami ay waya kami gitinamar. ⁸ Waya ra kami gipanghagaran it amo gingkaon, kundi gingbadaran kina namo. Adlaw ag gab-i kag amo pagtrabaho ag nagpangabudlay kami agor indi kami maging pabug-at sa miskan kanin-o sa inro.

⁹ Buko nak kami ay waya it karapatan nak magbaton it pagkaon halin sa inro, kundi imaw kag amo inghimo agor sa tuyar nak parayan it amo pagpangabuhi, kamo ay mataw-an it ehemplo nak dapat ninrong patuyaran. ¹⁰ Dahil aber it katong rahina pa kami sa inro, ingsugoey namo kamo nak kung inggwa sa inro it waya gustong magtrabaho, bad-ey sida gipakauna.

¹¹ Amo kali nasiling, dahil nakaabot sa amo nak kag iba sa inro ay nagtitinamar ag kag ing-akasan it oras ay kag pagpasinglabot sa pagpangabuhi it iba, ag waya nak gador gitratrabaho. ¹² Kada ngasing kinang mga tawo nak tuyar ay gingsusugo ag ginglalaygayan namo sa pangayan it ato Ginoong Hesu-Kristo, nak magtrabaho para sa inra sarili, ag maghim-ong sa inra pagpangabuhi.

¹³ Mga hali namo, kabay pang indi kamo magsawa sa paghimo it maado. ¹⁴ Kung inggwa sa inro it indi magsunor sa amo ginglalaygay rili sa suyat, tanra-e sida ag aya giiba sa ida, agor sida ay mapapahuda. ¹⁵ Pero aya sida gitratara nak kaaway, kundi paandami sida bilang hali ninro sa pagtu-o.

KAG BENDISYON

¹⁶ Kabay pang kag Gino-o nak nagtata-o it katimunungan ay imaw kag mata-o sa inro it katimunungan sa tanang oras ag sa tanang kahimtangan. Ag kabay pang Sida ay maging kaibhanan ninrong tanan.

Kag Mga Huling Bisaya ni Pablo

¹⁷ Ngasing, ako mismong si Pablo, kag nagsusuyat it kaling huling mga bisaya. Ag kali ay suyat it ako sariling damot nak imaw kag tanra it ako tanang suyat, agor makilaya nak kali ay halin sa Ako.

¹⁸ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo.

1 TIMOTEO KAG PAUNANG MGA BISAYA TUNGOR SA PRIMERONG SUYAT NI APOSTOL PABLO KANG

TIMOTEO

Kaling suyat ay imaw kag una sa ruhang suyat nak ingsuyat ni Apostol Pablo (1 Tim. 1:1-2.) sa usang binata nak manugsunor ni Kristo nak kag ngayan ay Timoteo. Ingsuyat nida kali mga 33-35 tuig pagkatapos sa kamatayan ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak mga 63-65 A.D.) Kaling si Timoteo ay halin sa banwa it Listra sa probinsya it Pisidya, nak ngasing ay sakopey it Turkey. Kag ida nanay ay usang lahi it Hudyo pero kag ida tatay ay usang taga-Gresya. It katong sida ay maisot pa, sida ay ingtudluan it ida nanay ag lola tungor sa Gino-o, ag tong huli, sida ay naging kaibahan ag manugbulig kang Pablo sa ida pagpanglibutan sa pagwali it Maadong Balita.

It katong ingsuyat ni Apostol Pablo kaling suyat, ida'y ingtalaga si Timoteo bilang pastor sa Epeso pramas kuntrahon katong mga nagtutudlo it buko matuor. Ing-uumir nida diling suyat kag ngay nak pamatasan it mga nagtutu-o, lalong-laloey kag para sa inra mga pinuno.

Sa huling parti it kaling ida suyat ay inglalaygayan ra ni Apostol Pablo si Timoteo kung pauno sida maging usang maadong manugserbisyo kang Hesu-Kristo ag kung ni-o kag ida mga responsibilidad sa iba't-ibang grupo it mga Kristyano.

KAG SUYOR IT 1 TIMOTEO

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag Nahanungor sa Tama ag Salang Panudlo 1:3-20

Kag Nahanungor sa Pagpangamuyo 2:1-15

Kag Nahanungor sa mga Pinuno it mga Nagtutu-o 3:1-16

Kag mga Laygay kang Timoteo Para sa mga Nagtutu-o 4:1—6:19

Kag mga Huling Tugon 6:20-21

Kag Primerong Suyat ni Apostol Pablo kang TIMOTEO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Pinalangga nakong anak sa pagtu-o nak Timoteo,*

Ako si Pablo nak Apostol ni Kristo Hesus kag nagsusuyat it kali. Ako ay Apostol kumporme sa sugo it Dios nak ato Manluluwas ag Ginoong Hesus nak ato pag-asa.

Kabay pang mapasa-imo kag kaaduhan, kag kaluoy ag kag katimungan nak halin sa Dios nak Tatay ag kang Kristo Hesus nak ato Gino-o.

KAG NAHANUNGOR SA TAMA AG SALANG PANUDLO

Kag Paandam Laban sa Salang Panudlo

³ Kung ni-o kag ako ginglaygay sa imo it katong ako'y papagtuon sa probinsya it Macedonya, ay imaw ra gihapon nako it ginglalaygay sa

*

1:1-2 1:1-2 Basaha sa Bin. 16:1-2 tungor kang Timoteo.

imo ngasing, nak ikaw ay magtiner pa raha sa syudad it Epeso. Dahil inggwa't pilang mga tawo raha nak kinahangyang imo malaygayan nak indi magtudlo it mga sala nak panudlo. ⁴ Kinahangyan rang imo sinra laygayan nak indi giakason kag inra mga oras sa mga istorya nak indi mapamatuuran. Ag imaw ra sa pagsinunson sa pay waya't katapusang mga listahan it mga ginikanan, dahil kina ay ginghalinan it mga pagsinuay-suayan dahil sa inra pagpitlo-pitlo yang. Kaling tuyar nak mga istorya ay waya gitutudlo sa inra kung pauno sunron kag kabubut-on it Dios nak maayaman parayan yang sa pagtu-o.

⁵ Kumo kaling ato panudlo sa inra ay pramas kag tanang nagtutuo kang Kristo ay magkainggwa't pagpalangga sa usa'g-usa. Kaling pagpalangga ay dapat halin sa tagipusuon nak waya't gingkukumkom nak kahangit, halin sa malimpyong kunsensya, ag dahil sa matuor nak pagtu-o. ⁶ Inggwa it mga tawo nak nagtalikor sa tuyar nak panudlo ag sinra ay nagkayaag papagto sa puat pagdiniskusyan nak waya ra't kapuyos-puyos. ⁷ Kali ay dahil sa inra kagustuhan nak maging mga manunudlo it Kasuguan it Dios. Kag mga panudlo nak inra ingtutudlo sa mga tawo ay kabi ninra ay tama, pero buko. Dahil waya ninra naiintyendihe kag matuor nak panudlo it Dios.

⁸ Ayam ra nato nak maado kag Kasuguan kung kali ay inggagamit it tawo sa tama. ⁹ Kali ay parayan sa ida pagkaintyende nak kag Kasuguan ay waya gihimu-a it Dios para sa mga maadong tawo, kundi para parusahan kag mga tawong nagkukuntra sa tama ag suwail. Imaw ra sa mga waya gitutuman sa kabubut-on it Dios ag sa mga makasal-anan, sa mga tawong waya namumut-i it Dios ag sa mga waya't pagtahor sa aber ni-o mang sagradong bagay, sa mga nagpapangmatay it inra tatay o nanay, ag sa mga nagpapangmatay it iba pa ninrang isigkatawo. ¹⁰ Kag Kasuguan ay ginghimo ra it Dios para sa mga tawong nag-uubay sa buko ninra sariling asawa, mga nag-uubay sa inra kaparehong kayake o kaparehong kabade, mga nagpapangbaoy it mga tawo nak pwersahan para makwartahan yang, mga bakakon, mga nagtitestigo it buko matuor, ag katong mga naghihimo it aber niong kabaliskaran it tadlong nak panudlo. ¹¹ Sa yudo it kina kag mga tadlong nak panudlo ay katong kumporme sa mahimayaong Maadong Balita it Dalayawon nak Dios, nak ingtugyan sa ako agor ipanudlo.

Kag Pag-uma ni Pablo nak Rako kag Kaluoy it Dios sa Ida

¹² Abang rako kag ako pagpasalamat kang Kristo Hesus nak ato Gino-o nak nagta-o sa ako it kusog nak magwali it Maadong Balita! Nagpasalamat ra ako nak gingmuyatan ako Nida nak usang masasaligan ag gingpili nak magserbisyo sa Ida, ¹³ aber tong una ay ako Sida gingpasipalahan ag ingpahirapan nako kag Ida mga katawuhan, ag aber ako Sida ging-insulto. Pero sa yudo it kina ay ingkaluy-an gihapon ako it Gino-o dahil dati ay nahimo nako katong mga bagay, ag waya nako nasaduri nak kato yaki ay sala, ag dahil sa ako kawar-an it pagtu-o sa Ida. ¹⁴ Ag subra-subra kag kaaduhan sa ako it ato Ginoong Dios, kaumir kag Ida pagta-o sa ako it pagtu-o ag pagpalangga sa ako isigkatawo dahil sa pagpakig-usa kang Kristo Hesus.

15 Masasaligan kaling bisaya ag dapat nak patihan. “Si Kristo Hesus ay nagpaali sa kalibutan agor luwason kag mga makasalanan,” ag kung sa payain-yainan yang ra it pagkatawo ay wayaey it makakapareho sa ako. 16 Pero dahil raha gingkaluy-an ako it Dios agor sa pagpatawar sa ako nak imaw kag pinaka-makasal-anan sa tanan ay maipakita ni Hesu-Kristo kung mauno it rako kag Ida pagpasensya. Ag ginghimo ra Nida kali agor kag Ida pagpatawar sa ako ay puyding muyatan it ibang mga matu-o sa Ida para inra mabaton kag kabuhi nak waya't katapusan. 17 Kabay pang kag tanang balor ag kadayawan hastang sa waya't katapusan ay maita-o sa Dios nak Hari it tanang kapanahunan, Dios nak waya't kamatayon, Dios nak indi makita it ato mga mata, Sida nak ausang Dios. Kabay pa.

Kag Responsibilidad ni Timoteo

18 Timoteo, anak, kag mga manugbisaya it mensahe halin sa Dios para sa mga nagtutu-o ay nagta-o it mensahe para sa imo, agor pakusugon ikaw sa imo pagserbisyo sa Dios. Ag ngasing ako ra ikaw gingsusugo kumporme sa inra insiling. Magtinguha nak gador ikaw para sa kamatuuran nak ato gingtutuuhan, tuyar sa usang maadong sundalo nak naglalaban para protektahan kag ida nasasakupan. 19 Himu-a kali habang gingpapanghuytan nimo kag imo pagtu-o sa Ida ag sa pagtuman nimo kung ni-o kag gingsisiling it imo kunsensya nak tama. Inggwa't pilang mga tawo, nak dahil waya ninra gitumana kag gingsisiling it inra kunsensya ay nawagit kag inra pagtu-o, nak pay baga batil nak inra gingpabad-an nak mawasak sa tunga't karagatan. 20 Kaumir sa inra sina Himeneo ag Alejandro nak tong huli ay gingpasugtan nako nak magsunor sa inra kagustuhang tumanon si Satanas. Kali ay agor sinra ay magmadla ag makatuon nak indi magpasipala sa Dios.

2

KAG NAHANUNGOR SA PAGPANGAMUYO

Kag mga Tugon Tungor sa Pagpangamuyo

1 Ngasing, sa imo pagtinguha para sa kamatuuran, una sa tanan gingtutugon nako sa imo nak tudluan sa inra nak ipaabot sa Dios kag mga paghagar it kinahangyan, mga pagpangamuyo, mga pangabay para sa iba, ag mga pagpasalamat. Hiwaton ninro kali para sa tanang tawo. 2 Umiron ninro kag mga hari ag mga pinuno nak kag inra pagrumaya ay maado agor kita ay mapangabuhi it mahilway ag matimunong, sa ato pagtahor ag pagtuman sa kabubut-on it Dios sa tanang bagay. 3 Maado kag pagpangamuyo para sa tanan, dahil kali ay namumut-an it Dios nak ato Manluluwas. 4 Naghahanrom Sida nak kag tanang tawo ay maluwas ag makaayam it kamatuuran.

5 Ag kag kamatuuran ay ausa yang kag Dios* nak Manluluwas, ag ausa yang ra kag manugpatunga sa Dios ag sa tawo. Waya't iba kundi si Kristo Hesus nak nagpakatawo, 6 Sida nak naghalar it Ida kabuhi agor maging pangtubos para sa tanan. Kali kag pamatuor it Dios sa Ida hanrom nak kato, nak naipahadag sa tamang panahon.

* 2:5 2:5 Basaha sa Deu. 6:4.

7 Dahil rili, ako ay pinili ag gingbutang it Dios bilang usang manugbantala ag apostol, ag manugtudlo sa mga buko Hudyo† tungor sa matuor nak pagtu-o nak napasa-ato parayan sa pagtu-o kang Hesus. Kag ako gingsisiling ay kag kamatuuran ag waya ako gibibinakak.

Kag mga Tugon Para sa mga Nagtutu-o sa Oras it Pagdayaw

8 Ngani, kag ako hanrom ay aber riing lugar it intro pagtitipon sa pagdayaw sa Dios, kag mga kayake ay magpinangamuyo. Pero bag-o ninra itaas kag inra mga damot sa Dios ay dapat siguruhon ninra nak kag inra pagpangabuhì ay malimpyo sa atubangan Nida, ag waya ra sinra it dumot ag ingtatago nak kahangit sa inra isigkatawo.

9 Ag kag mga kabade ray ra ay dapat pakanduon kag inra sarili it katong buko malaw-ay ag tama yang. Kali ay parayan sa angay nak pagpamaro ag buko parayan sa subrang pag-arti sa paghusay it inra buhok, ag buko sa pagpuni sa inra mga yawas it mga buyawan, mga perlas, o iba pang mga mamahayon nak mga besti. 10 Imbis nak punihan ninra kag inra sarili it kina agor sinra'y magiging kamumuot gimuyatan, ay dapat kag inra ipakita ay mga maadong binuhatan. Dahil kina kag matuor nak kagandahan sa pagmuyat it Dios ag angay yang sa mga kabade nak nagsisiling nak sinra ay nagdadayaw sa Ida.

11 Kag mga kabade ay dapat ra nak maghipos habang nagtutuan, ag matuor nak magpasakop sa mga mas mataas sa inra. 12 Waya nako gisusugti kag mga kabade nak imaw it magtudlo sa mga kayake o imaw it maggahom sa inra. Sinra ay dapat maghipos, 13 kumo kag unang inghimo it Dios ay si Adan bag-o si Eba.‡ 14 Ag usa pa, buko si Adan kag naluko ni Satanas, kundi kag kabade, ag sida kag unang nakasala. 15 Pero aluwason gihapon sida it Dios habang gingriripara nida it maado kag ida mga anak,§ kung magpadayon sida nak magtu-o, ag magiging mapinalanggaon, magpakabalaan ag maado kag ida paghiwas.

3

KAG NAHANUNGOR SA MGA PINUNO IT MGA NAGTUTU-O

Kag Tamang Pamatasan it mga Pinuno it mga Nagtutu-o

1 Masasaligan kaling bisaya ag dapat nak patihan. “Si-o man kag naghahanrom nak maging pinuno it mga nagtutu-o* ay naghahanrom it buko basta-bastang trabahuon.” 2 Ngasing, kag usang pinuno it mga nagtutu-o ay kinahangyan nak waya it maiipuya kag iba sa ida, matutom sida sa ida asawa,† maayam magraya ag magpugong it ida

† 2:7 2:7 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.” ‡ 2:13 2:13-14 Basaha sa Hen. 2:3. § 2:15 2:15 Kali kag usang parti it Bibliya nak mahirap intyendihon it mga nagbabasa. Siling it mga maayam sa Bibliya nak buko ninra ayam ngasing kung ni-o talaga kag gustong bisayahon it kali, ugaling sa inra pag-iisip kali ay puyding hanuyos kag kasadya it usang kabade habang sida ay nagriripara sa ida mga anak, o maluluwas sida parayan sa pagkatawo it usang piling anak nak imaw si Kristo, o abuligan sida it Dios nak malampasan nida kag sumpa sa ida nak aagumon nak hirap sa pagpanganak. Kaling sumpa sa kabade ay gingmitlang sa Hen. 3:16. * 3:1 3:1 Sa ibang mga pagsalin it Bibliya kaling pinuno it mga nagtutu-o ay ingtatawag rang “obispo.” (Basaha ra sa Bin. 20:28; Plp. 1:1 ag Tito 1:7.) † 3:2 3:2 Sa bisayang Griyego kali ay “ausa yang it asawa”. Pero kali ay inggwa't iba't-ibang pagkaintyendi tuyar sa “ausa yang it asawa,” o “nag-asawa sida it usang beses yang,” o “kinahangyan nak sida ay matutom sa ida asawa.”

sarili, gingtatahor, bukas kag pamayay para sa ibang tawo, ag maayo magtudlo. ³ Dapat ra nak sida ay buko palayango, buko mapintas sa iba kundi mabuot, buko palaaway, ag buko hakog.

⁴ Kinahangyan ra nak maayo sida magrumaya it ida panimayay, ag kag ida mga anak ay nagpapairayom ag nagtatahor sa ida. ⁵ Dahil kung kag usang tawo ay daok magrumaya it ida sariling panimayay, pauno nida mariripara it maado kag mga nagtutu-o?

⁶ Dapat marugayey pati sida nak nagsusunor kang Kristo. Dahil kung buko ay sabaling ipagmarako nida kaling ida pagiging-pinuno ag mapasa-ida ra kag parusang tuyar sa ingta-o it Dios kang Satanas. ⁷ Laloey nak kinahangyan nak maado kag pagmuyat sa ida it mga tawong buko manugsunor kang Kristo, dahil sabaling puro pagpuya kag ida abuton ag sida'y mahuyog pa sa rit-ag ni Satanas.

Kag Tamang Pamatasan it Mga Manugbulig sa mga Pinuno it mga Nagtutu-o

⁸ Kag bawat manugbulig ray ra sa mga pinuno it mga nagtutu-o[†] ay kinahangyan nak talahuron it mga tawo, inggwa't usang binisayahan, buko palayango, ag buko hakog. ⁹ Kinahangyan ra nak inra panin-rugan kag kamatuuran nak inggwa't malimpyong kunsensya. Kali kag kamatuuran nak ato ingtutuuhan tungor kang Kristo, nak date'y waya gipahadagan it Dios sa tawo, pero ngasing ay gingpahadagey sa ato. [§] ¹⁰ Masre anay kag tawo nak gusto nimong pilion bilang manugbulig sa mga pinuno it mga nagtutu-o. Ag kung ida maipakita nak waya sa ida it masisiling nak mayain ay batuna sida bilang manugbulig.

¹¹ Kag mga kabade ray ra ay kinahangyan nak talahuron it mga tawo, buko mapanira it inra isigkatawo kundi maayam magpugong it ida sarili ag masasaligan sa tanang bagay.

¹² Tungor pa gihapon sa mga manugbulig sa pinuno it mga nagtutu-o, sinra ay kinahangyan ra nak usa yang kag asawa, ag maayam magrumaya it panimayay ag magpasunor sa inra mga anak. ¹³ Kina tanan ay kinahangyan nak makita sa bawat manugbulig sa mga pinuno agor sinra ay magiging maadong manugbulig, ag mas maado kag pagmuyat sa inra it tanan. Kung inra kali asunron ay lalo pang matibay kag inra pagtu-o kang Kristo Hesus.

Kag Kamatuuran Tungor kang Kristo nak Date'y Waya Gipahadagan it Dios sa Tawo

¹⁴ Nagsasalig ra akong makapanha sa inro sa indiey marugay nak panahon. Pero sa gihapon ay ako gingsusuyat sa imo kag mga laygay nak kali. ¹⁵ Kaling laygay nako ay agor kung maatraso man ako, ay ayamey nimo kag mga tamang paghiwas bilang myembro it panimayay it Dios nak imaw kitang mga nagtutu-o sa buhi nak Dios. Importante kali dahil kag mga nagtutu-o kag inggwa't obligasyon nak panghuytan ag itudlo it tama kag kamatuuran nak ingta-o sa ato it Dios, tuyar sa haligi ag tuko nak nagpapatibay sa bayay.

[†] **3:8** 3:8 Sa ibang mga pagsalin it Bibliya kaling mga manugbulig it mga pinuno it mga nagtutu-o ay ingtatawag rang "diakono." (Basaha sa Plp. 1:1.) **§ 3:9** 3:9 Sa ibang mga pagsalin it Bibliya kaling kamatuuran tungor kang Kristo, nak date'y waya gipahadagan it Dios sa tawo ay ingtatawag rang "misteryo." (Basaha sa Rom. 16:25-26.)

¹⁶ Matuor nak di rakong balor kaling kamatuuran tungor kang Kristo nak dati ay waya gipahadagan it Dios sa tawo, pero ngasing ay gingpahadagey kali sa ato nak, Sida ay nagpakita bilang tawo,

Sida ay ingpamatuuran it Ispirito it Dios nak matarong.*
Nakita Sida it mga kaanghelan,
ingwali Sida sa mga nasyon,†
ingpatihan it mga tawo sa bug-os nak kalibutan,
ag Sida ay gingraya pa-langit sa Ida kahimayaan.

4

KAG MGA LAYGAY KANG TIMOTEO PARA SA MGA NAGTUTU-O

Kag Nahanungor sa mga Nagtutudlo it Buko Matuor

¹ Ngasing, maathag kag inggisiling it Ispirito it Dios nak sa huling mga panahon, kag iba ay mabuyag sa matuor nak pagtu-o. Kali ay dahil inra apatihan kag inggisiling it mga maayo magpanglukong ispirito ag kag mga panudlo it mga mayaot. ² Kaling mga nagpapanglukong ispirito ay nagtutudlo parayan sa mga tawong nagpapakita it maado ag tama kuno kag pagtudlo pero mga bakakon ra. Kag mga tawong kali ay pay kibuyoney kag kunsensya, kada waya yang sa inra aber kag inra ginghihimo ay sala. ³ Ingbabawal ninra kag pag-asawa ag kag pagkaon it pilang mga pagkaon, aber kali ay ingtuga it Dios para kaunon it mga nagtutu-o ag nakakasadador sa kamatuuran, nak inggwa't pagpasalamat. ⁴ Dahil tanang bagay nak ingtuga it Dios ay maado, ag waya't dapat paindian kung kali ay gingbabaton nak inggwa't pagpasalamat. ⁵ Kumo pag kali ay napasalamataney ag napangamuyuaney, kumporme sa siling it bisaya it Dios kali ay naging limpyoy.

Kag mga Laygay Para kang Timoteo

⁶ Ngani, ikaw Timoteo, kung kag mga laygay nak kali ay imo ipasador sa atubangan it tanang mga hali kang Kristo Hesus, ikaw ay magiging maadong suguon Nida. Ag dapat ay permi nimong pakusugon kag imo ispirito parayan sa kamatuuran nak makikita sa mga bisaya it Dios. Kali kag maadong panudlo nak imo ingsusunor. ⁷ Aya gipasinglabot sa mga kalibutanhon ag mga waya't puyos nak tatabilon nak mayado sa kamatuuran. Imbis nak tuyar ay anara kag imo sarili nak mamut-an ikaw it Dios.

⁸ Ngasing, waya't mayain kung aanaron nato kag ato yawas sa mga bagay nak makakapakusog dili, pero mas maado kung aanaron nato kag ato ispirito nak magpangabuhi nak mamumut-an it Dios. Mas maado kali dahil inggwa kali it matata-o nak maado sa ato ngasing ag imaw ra sa palaabuton pa nak kabuhi.

⁹ Masasaligan kaling ako ingisiling ag dapat nato nak patihan. ¹⁰ Kada ngani imaw kina kag rason kung asing kita ay nagpapaka-tinguha ag nagpapaka-pangabudlay. Dahil kag ato pag-asa sa palaabuton ay ato gingta-o sa buhi nak Dios, nak imaw kag Manluluwas it tanang tawo, laloey it mga nagtutu-o sa Ida.

* **3:16** 3:16a Aber ingmatay si Kristo dahil kag inra pagkakilaya sa Ida ay usang makasal-anan, pero sa kamatuuran waya Sida it sala, ag ingpamatuuran it Ispirito it Dios nak matarong Sida tong Sida ay nabanhaw. † **3:16** 3:16b Basaha sa Sal. 9:11 ag Col. 1:23.

¹¹ Kada, tudluan ag ipatuman nak gador kag mga bagay nak kali.
¹² Aya gipabad-e nak minuson ka it aber sin-o dahil sa imo kabataon. Maging ehemplo ka sa mga nagtutu-o kang Kristo sa imo pagbisaya ag pamatasan, sa pagka-mapinalanggaon, sa pagtu-o, ag sa paghiwas nak wayang gador it makikitang kalaw-ayan.

¹³ Habang waya pa ako naabot, intyendiha kag pagbasa it Sagradong Kasuyatan sa atubangan it mga tawo, kag pagwali ag kag pagtudlo.
¹⁴ Aya gipabad-e kag ispirituhanong abilidad nak ingta-o sa imo it Ispirito Santo it katong ikaw ay ingpatungan it damot it mga pinuno it mga nagtutu-o,* ag inggwa't nagbisaya it mensahe halin sa Dios tungor raha.

¹⁵ Himu-a permi kinang mga responsibilidad ag taw-e nak gador kina it oras agor makita it tanan kag pag-uswag it imo ministryo.
¹⁶ Magrahan nak gador ikaw sa imo paghiwas ag sa imo ingtutudlo. Paninrugi kina, dahil parayan raha ay maluluwas kag imo sarili pati kag mga nagpapanimati sa imo.

5

Kag Tamang Pagtratar sa Bawat Hali sa Pagtu-o

¹ Aya gibisar-i kag usang kayake nak mas maguyang sa imo. Pangabaya sida sa maadong parayan nak pay baga kag imo ging-bibisayahan ay imo sariling tatay. Ag kag mga kayake nak nakakabata sa imo ay tratara nak pay imo mga manghor. ² Ag kag mga mas maguyang nak kabade ray ra ay tratara nak pay imo nanay, ag kag mga nakakabata sa imo nak mga kabade ay tratara nak pay tuyar sa imo mga manghor. Maging limpyo permi kag inro isip sa maadong parayan it pagtahor sa inra.

Kag Pagta-o't Bulig sa mga Balong Nagtutu-o kang Kristo

³ Tahura ag buligi kag mga kabading balo nak wayaey nak gador it ibang mabulig. ⁴ Kung kag usang balo ay inggwa't mga anak o mga apo, tudlu-e sinra nak sa suyor it relihiyong Kristyano kag inra responsibilidad ay sa inra sariling pamilya anay tuyar sa pagpakita it utang nak loob sa inra mga maguyang. Dapat ninra kaling himuon dahil kali ay maado sa pagmuyat it Dios. ⁵ Kag klarong balo nak wayaey talaga't ibang nasasaligan, ay katong ingtaoy sa Dios kag ida pag-asa. Kada adlaw ag gab-i sida ay nagpapangamuyo ag naghahagar sa Dios it ida mga kinahangyan. Sida kag dapat buligan it mga hali sa pagtu-o.

⁶ Pero, kag balo nak pasunor-sunor yang sa kagustuhan it ida yawas ay indi dapat buligan it mga nagtutu-o, dahil aber sida ay buhi pa, sa kamatuuran ay minatayey sida sa ispirituhanong pagpangabuhì.

⁷ Tudluan kaling tanan sa mga nagsusunor kang Kristo agor waya't maiipuya sa inra. ⁸ Kung inggwa sa inra it waya giriripara sa inra mga hali, laloey sa inra sariling pamilya, ay ida gingtalikuran kag pagtu-o kang Kristo ag subra pa sida ruto sa mga tawo nak waya't pagtu-o.

⁹ Pag kag usang balo ay subra'y nak saisenta anyos, puyde sidang iiba sa listahan it mga dapat buligan. Pero dapat ra nak sida ay

* **4:14** 4:14 Basaha sa Bin. 6:6 ag 1 Tim. 1:18.

naging matutom sa ida asawa,* ¹⁰ ag inggwa't mga mapamatuor sa ida maadong buhat, tuyar abi sa kung ida naparagko nak maado kag ida mga anak, gingbaton nida kag mga nagsinampot sa ida bayay, nagserbisyo sida sa mga kapwa nida nak sinakupan ni Kristo sa ni-o mang parayan, aber sa paghinaw it inra mga siki. Nagbulig sida sa mga nahihirapan, ag ida ingta-o kag ida sarili sa paghimo it maado sa ni-o mang ida makakayanan.

¹¹ Pero aya giibhan sa listahan it mga balo nak dapat buligan, kag mga balo nak bata pa. Kali ay dahil di posibilidad nak maabot kag oras nak sinra ay mahanrom ray nak mag-asawa liwat. Pag natabo kali ay inra mapapabad-an kag inra promisa sa pagserbisyo kang Kristo bilang balo. ¹² Ngani, ipamutang sinra nak nakasala dahil sa inra pagsira sa primero ninrang gingtug-an nak magserbisyo kang Kristo tong sinra ay nabalo. ¹³ Usa pa, pag nagamon sinra nak inggwa't nagtata-o yang permi't inra kinahangyan, sinra ay makakatuon nak magrinuyog ag magyinagadaw sa mga kayungot. Ag buko yang magrinuyog kundi magtinabil pa ag magpasinglabot sa mga bagay nak buko ninra dapat pasinglabutan, sa inra pagbisaya nak buko dapat ibisaya.

¹⁴ Kada para sa ako, mas maado pang kag mga balo nak bata pa ay mag-asawa yangey liwat, magpanganak, magripara it inra panimayay, ag indi magta-o it lugar nak kita ay mayainon it ato kaaway. ¹⁵ Nabisaya kali nako dahil inggwa't pila sa inra kag ako nakita nak naraya ni Satanas.

¹⁶ Kag ako laygay sa mga kabade nak nagtutu-o kang Kristo nak inggwa't mga hali nak balo, ay dapat sinra kag mabulig sa inra. Kina ay agor indi mapakabug-atan kag mga nagtutu-o pramas sinra ay makabulig rutong mga balo nak wayang gador talaga it ibang masasaligan.

Kag Nahanungor sa mga Pinuno nak Nagrurumaya sa mga Nagtutuo

¹⁷ Kag mga pinuno it mga nagtutu-o nak nagrurumaya it maado ay dapat yang ninrong pakabaluran sa pagta-o sa inra it abundang suhoy, laloey katong mga nagpapangabudlay sa pagpangwalihan ag sa pagpanudlo. ¹⁸ Dahil siling ngani sa Sagradong Kasuyatan ay, “Aya gitabuni kag yuba it baka habang inro inggagamit sa paggiok pramas makakakaon ra.”† Usa pang siling dili ay, “Kag usang trabahador ay dapat yang talagang makabaton it tamang suhoy.”‡

¹⁹ Aya nak gador gipatihe kag akusar laban sa usa sa inro mga pinuno kung waya yang ra it ruha o tatlong makakatestigo nak kina'y klaro. ²⁰ Kinang mga pinuno ray ra nak nagpapadayon sa pagpakasala ay bisar-i sa atubangan it tanan agor kag iba ay mahahadlok magpatuyar.§

²¹ Sa atubangan it Dios ag ni Kristo Hesus ag Ida mga piling anghel, ikaw ay ako ingsusugo nak imo ipatupar kag mga reglamintong kali

* 5:9 5:9 Sa bisayang Griyego kali ay “ausa yang it asawa.” Pero kali ay inggwa't iba't-ibang pagkaintyendi tuyar sa “ausa yang it asawa,” o “nag-asawa sida it usang beses yang,” o “kinahangyan nak sida ay matutom sa ida asawa.” † 5:18 5:18a Basaha sa Deu. 25:4.

‡ 5:18 5:18b Basaha sa Lev. 19:13 ag Deu. 24:14-15. § 5:20 5:20 Basaha sa Deu. 13:11.

para sa tanan it waya't pinilian, pramas waya't makakasiling nak ikaw ay inggwa't pinalabi.

²² Usisa-a anay it maado kag tawo bag-o bendisyunan nimo bilang pinuno parayan sa pagpatong it imo damot sa ida.

Ag magrahan pramas indi ka mabasoy it iba sa inra pagpakasala, agor indi mabutang sa kumpromiso kag imo sarili.

²³ Ag tungor sa imo yawas, aya gipabad-e kag imo sarili. Buko permi-perming tubi yang kag imo ainumon, kundi inom ra it maisot nak inumon nak ubas dahil makakabulig kina sa imo bituka ag imaw ra sa iba pang permi nimong gingbabatyag.

²⁴ Ag rumruma ra kali, inggwa matuor it mga tawo nak kag pagpakasala ay ayamey it tanan praber pa mahusgaran, pero inggwa ra it iba nak kag kasal-anan ay sa huley masasaduran. ²⁵ Imaw ra kina sa mga maadong buhat. Inggwa't mga ayamey nak raan it tanan, pero kung buko man ay indi ra kina magpabiling nakatago.

6

Kag Nahanungor sa mga Ulipon nak Nagtutu-o kang Kristo

¹ Imaw kali kag ako mga laygay para sa mga ulipon nak nagtutu-o kang Kristo. Sinra ay dapat magtahor sa inra amo agor kag ngayan it Dios ag kag ato gingtutudlo ay indi mapuya-an. ² Indi dapat mabuhinan kag pagtahor it usang ulipon sa ida amo nak nagtutu-o kumo sinra ay maghali kang Kristo. Dapat pa ngani nidang pakanduon kag ida pagserbisyo dahil kag nakakabaton it kapuslanan ay mga nagtutu-o kang Kristo, ag pareho sinrang palangga it Dios.

Tudluan ag ipatupar kaling mga obligasyon it mga ulipon sa imo mga hali sa pagtu-o. ³ Kung inggwa ugaling it nagtutudlo it kuntra rili, ag sinra ay waya gikukumporme sa maadong mga panudlo it ato Ginoong Hesu-Kristo ag sa mga tudlo kung pauno sinra mamumut-an it Dios, ⁴ sinra ay nagmamarako yang, pero waya ra sinra't nanunungnan! Sakitey ninra kag paghinanap it kasabtanan ag pagpakigsuay tungor sa mga bisaya, nak imaw kag inghahalinan it paghinilian, paghinangitan, pagpanglibak, ag mayaing mga pagduda. ⁵ Imaw ra kali kag perming inghahalinan it pagdiniskusyunan it mga tawong mayain it pag-iisip, kato bagang wayaey it pagkaayam sa kamatuuran. Kali ay dahil kag asa inra huna-huna ay kag pagiging pagka-diosnanon ay usang parayan yang kung pauno sinra ay inggwa't mapapakamos.

Kag Nahanungor sa Pagpalangga sa Kwarta

⁶ Matuor, abang rako kag mapapakamos sa pagka-diosnanon, pag kita ay masinadyahon ag mapinasalamaton kumporme sa ingta-o sa ato it Dios. ⁷ Kumo tong matawo kita sa kalibutan ay waya kita it raya rili, ag pag kita ay mamatay ay waya ra kita it mararaya halin dili.* ⁸ Inggwa yang kita it nakakaon ag nasusuksok ay dapatey kitang makuntento. ⁹ Pero katong mga nagpapaka-hanrom nak maging manggaranon ay natitintar. Sinra ay pay naririt-ag ag napapagto sa paghanrom it mga nio-niong bagay nak waya ra't natataong kaaduhan sa inra sarili, kundi puro yang kahaprusan it buot. Ag imaw pa sa inra't maraya sa kasiraan ag kamatayon. ¹⁰ Dahil kag pagpalangga sa kwarta

* 6:7 6:7 Basaha sa Job 1:21; Sal. 49:17 ag Man. 5:15.

ay imaw it inghahalinan it tanang klaseng kayainan. Sa paghingabot sa kwarta ay maramo kag napapayado sa kamatuuran nak nakikita sa mga bisaya it Dios, ag kag inra nasasagpaan ay puro kabug-atan sa rughan.

Kag Iba pang Laygay Para Kang Timoteo

¹¹ Pero ikaw, Timoteo, nak usang suguon it Dios, ay dapat nak magpayado sa tanan nak kina. Kag imo ahanrumon ay kag pagka-matarong, pagka-diosnanon, pagka-matibay sa pagtu-o, pagka-mapinalangaon, pagka-mapaninrugan ag pagpakamabuot. ¹² Tuyar sa usang naglalaban it rayagan nak nagtitinguha nak magraog, ay kinahangyan nak ikaw ay magtinguha nak himuon kag tanan nak imo makakayanan sa pagsunor sa kamatuuran nak nakikita sa mga bisaya it Dios. Imaw it panghuyti kag kabuhi nak waya't katapusan, nak kung riin ay imaw kag rason kung asing ikaw ay ingtawag nak magsunor kang Kristo, it katong imo ingpamatuor sa tunga it karamuan kag imo pagtu-o sa Ida. ¹³ Sa atubangan it Dios nak nagtata-o it kabuhi sa tanang tinuga, ag ni Kristo Hesus nak nagbisaya sa atubangan ni Poncio Pilato it maadong pamatuor, ¹⁴ ingtutugon ka nako nak himuon nak gador nimo kag imo makakayanan agor kag imo itudlo ay waya it masisiling nak mayain, ag indi mapuyaanan hastang magpakita kag ato Ginoong Hesu-Kristo sa Ida pagbalik.

¹⁵ Mabalik Sida sa tamang panahon nak ingtermino it Dios, Dios nak dalayawon ag ausang Mananakop, kag Hari it tanang mga hari, ag Gino-o it tanang mga gino-o.†

¹⁶ Sida kag Dios nak indi mamatay ag nag-iistar sa kasusilaw nak hadag nak waya't aber siong nakakaatubang, Sidang waya pa nak gador it nakakamuyat ag indi nak gador mamuyat-muyatan.‡ Kabay pang mapasa-Ida kag tanang balor ag kita'y Ida gamhan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

Kag Laygay Para sa mga Manggaranon

¹⁷ Kag mga manggaranon dili sa kalibutan ay imo laygayan nak indi magminataas-taason o magsalig sa inra mga manggar nak mawawagit yang, kundi magsalig sa Dios nak imaw't nagtata-o sa ato it abundang mga bagay nak ato ikakasadya. ¹⁸ Dapat nak maado kag inra himuon pramas magmanggaranon sinra sa maadong mga binuhatan. Dapat ra sinra nak maging maatag sa pagta-o it inra manggar ag sinra ay maging mabinuligon sa inra isigkatawo. ¹⁹ Sa paghimo it kali ay nagtitipon sinra sa langit it manggar nak inra mapupuslan sa paabuton, agor mapapanghuytan ninra kag matuor nak kabuhi.

KAG MGA HULING TUGON

²⁰ Ay Timoteo, bantaying gador kag kamatuuran tungor kang Hesus nak ingtugyan nako sa imo nak imo itudlo. Aya giiba sa mga waya't puyos nak kalibutanhong tatabilon, imaw ra kinang mga pagsinabtanang tungor sa inra gingsisiling nak kaayaman kuno, nak sala ra. ²¹ Dahil inggwa't ibang tawo nak sa inra pagpang-uma-uma it tuyar nak kaayaman, sinra ay nayaag halin sa matuor nak rayan it pagtu-o nak makikita sa mga bisaya it Dios.

† 6:15 6:15 Basaha ra sa Deu. 10:17; Sal. 136:3 ag Dan. 2:47. ‡ 6:16 6:16 Basaha ra sa Sal. 104:2.

Kabay pa nak mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it Dios.

2 TIMOTEO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PANGRUHANG SUYAT NI APOSTOL PABLO KANG

TIMOTEO

Kaling suyat ay imaw kag pangruha sa ruhang suyat nak ingsuyat ni Apostol Pablo kang Timoteo nak usang pastor. It katong ingsuyat kali ni Pablo, sida ay asa prisuhan ag ayamey nida nak indiey marugay ay amatyoney sida dahil sa ida pagministeryo para kang Kristo. Kada nagtinguha nak gador sida parayan riling suyat nak ipaabot kag ida huling paglaygay sa inra. Kali ay ingsuyat mga 36-37 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak mga 66-67 A.D.)

Ginglalaygayan ni Pablo si Timoteo nak magpursige ag magpadayon sa pagwali it kamatuuran nak inggwa it katutom, kag kamatuuran nak makikita sa Maadong Balita ag sa ibang parti it Sagradong Kasuyatan.

Ginglalaygayan dili si Timoteo, laloey sa pagyinakot sa mga waya kapuyos-puyos nak pagsinuay nak nakakapayaag yang sa pagtu-o it mga tawo. Ag ingsiling ra sa ida ni Pablo kag tungor sa subrang kayainan it tawo sa huling mga panahon bag-o magbalik si Hesu-Kristo.

Gingpaparumrom ra si Timoteo nak dapat nidang himuong ehemplo kag ida pagtu-o, maging mapasensyahon, mapinalanggaon, ag matini-ison sa hirap ag mga paghingabot.

KAG SUYOR IT 2 TIMOTEO

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag Pagpasalamat ag Pagpakusog 1:3—2:13

Kag Paandam Tungor sa mga Nagtutudlo it Buko Matuor 2:14—4:5

Kag Pagpamatuor ni Apostol Pablo 4:6-18

Kag Mga Huling Pangamusta 4:19-22

Kag Pangruhang Suyat ni Apostol Pablo kang TIMOTEO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Pinalangga nakong anak nak Timoteo,*

Ako si Pablo, nak imo tatay sa pagtu-o ag Apostol ni Kristo Hesus, kag nagsusuyat it kali. Ako ay Apostol kumporme sa kabubut-on it Dios nak nagpili sa ako, agor magwali it tungor sa gingpromisang kabuhi nak mapapasa-ato parayan kang Kristo Hesus.

Kabay pang mapasa-imo kag kaaduhan, kag kaluoy, ag kag katimungangan nak halin sa Dios nak Tatay ag kang Kristo Hesus nak ato Gino-o.

KAG PAGPASALAMAT AG PAGPAKUSOG

³ Gingpapasalamatan nako kag Dios nak gingsiserbisuyhan it ako limpyong kunsensya, nak tuyar sa inghimo it ako mga ginikanan. Sa ako pagpangamuyo sa Dios, ikaw ay puat nako gingrurumrom, ag nagpapasalamat ako sa Ida para sa imo adlaw ag gab-i. ⁴ Pag

* **1:1-2** 1:1-2 Basaha sa Bin. 16:1-2 tungor kang Timoteo.

narurumruman nako kag imo pagtibaw it katong magbinuyagan kita ay nalilisor ako, ag naghahanrom ray nak makitaey ka agor ako'y masasadyahan ray. ⁵ Natatanraan nako kag imo matuor nak pagtu-o. Imaw kag pagtu-o nak unang ingsunor it imo Lola Loida, bag-o napasa-imo nanay ra nak si Eunice,[†] ag ayam nako nak ngasing ay hinaey sa imo ra.

Dapat Magpaninrugan sa Pagtu-o

⁶ Ngani, ingpaparumrom nako sa imo nak pukawon liwat kag abilidad nak gingta-o sa imo it Dios tong ako ingpatong sa imo kag ako damot. ⁷ Indi ka dapat matahap nak gamiton kina, dahil waya kita gihimu-a it Dios nak mahadlukon kundi gingtaw-an kita it Ida Ispirito it gahom, pagpalangga ag pagpugong sa sarili.

⁸ Kada, aya gikahuda nak magpamatuor tungor sa ato Gino-o, ag imaw ra tungor sa ako nak napriso dahil sa ako pagwali tungor sa Ida. Imbis nak tuyar, parayan sa bulig it Dios ay batuna kag mga kahirapang arayanan ra nimo tuyar sa ako narayanan dahil sa pagwali it Maadong Balita.

⁹ Kag Dios ay imaw kag nagluwas ag nagtawag sa ato nak magpangabuhi kumporme sa Ida balaan nak kabubut-on. Kali ay buko dahil sa ato maadong mga binuhatan, kundi bag-o pa magtuna kag panahon gingplanoy Nida nak pakamaaduhon kita parayan kang Kristo Hesus.

¹⁰ Pero ngasing yang kali ingpakita tong nag-abot kag ato Manluwas nak si Kristo Hesus. Ingbay-an Nida it gahom kag kamatayon ag ingpahadag Nida sa tawo kung pauno mapasa-ato kag kabuhi nak waya't katapusan parayan sa Maadong Balita.

¹¹ Ako ay pinili it Dios nak maging manugwali, apostol ag manunudlo it Maadong Balita. ¹² Ag dahil sa ako pagwali it kina ako ay nag-aagom it maramong hirap. Pero waya ako nahuhuda, dahil ayam nak gador nako kung sin-o kag ako ingtutuuhan. Ag sigurado ako nak kaya Nidang bantayan kag ako ingtugyan sa Ida[‡] hastang sa Adlaw it Ida Paghusgar sa tawo.

¹³ Kag mga tamang panudlo nak imo nabaton halin sa ako ay imaw it sunre sa imo pagtudlo. Tumana kina sa imo pagpadayon sa pagtu-o ag pagpalangga sa imo isigkatawo dahil sa pagpakig-usa kang Kristo Hesus.

¹⁴ Ag parayan sa bulig it Ispirito Santo nak rahali sa ato, aya nak gador gipabad-i kag kamatuuran nak ingtugyan sa imo.

¹⁵ Sador ra nimo nak ruto sa probinsya it Asya, halos tanang mga nagsusunor kang Kristo ay nagbada sa ako. Ag kaumir sa inra sina Pigelo ag Hermogenes.

¹⁶ Pero kag panimayay ni Oneseporo ay kabay pang kaluy-an it Gino-o, dahil maramong beses nidang gingpahagan-hagan kag ako buat. Waya ra nida gikahud-an kag ako pagkapriso. ¹⁷ It kato nganing pag-abot nida sa syudad it Roma ay ida ako ingpakahanap hastang sa ako ay ida makita. ¹⁸ Ngani, ako gingpapangabay nak kabay pang ipakita sa ida it Gino-o kag Ida rakong kaluoy sa Adlaw it Ida Paghusgar sa

[†] 1:5 1:5 Basaha sa Bin. 16:1. [‡] 1:12 1:12 o "kaya Nidang bantayan kag Ida ingtugyan sa ako."

tawo. Buko yang dahil dili kundi imaw ra sa Ida rakong bulig sa ako tong ako ay ruto pa sa syudad it Epeso.

2

Kag Tamang Batasan it Maadong Manugsunor ni Kristo Hesus

¹ Ngani ikaw, ako anak, magsalig permi sa kusog nak ingtata-o it Dios sa tanan nak nagpakig-usa kang Kristo Hesus. ² Kag imo mga natun-an sa ako sa atubangan it maramong mga nakarungog ay itudlo nimo sa mga tawong masasaligan, nak imaw ray kag makakatudlo sa iba.

³ Batuna kag imo dapat rayanan nak hirap sa pagiging usang maadong sundalo ni Kristo Hesus. ⁴ Halimbawa, waya't sundalo nak asa serbisyo nak nagpapasinglabot sa mga bagay nak buko para sa usang sundalo. Dahil kag ida dapat yang nak hanrumon ay mamut-an sida it katong tawo nak naghimo it parayan pramas sida ay maging sundalo. ⁵ Imaw ra, kag usang nakikipag-laban sa idamo. Sida ay indi makurunahan bilang manraraog kung indi nida gisunron kag mga riglamento it idamo. ⁶ Ag usa pa, kag mangunguma nak nagpakahirap sa pagtrabaho ay imaw it dapat nak unang makabaoy it parti sa tubas. ⁷ Isipa it maado kaling ako ingsisiling sa imo, ag siguradong kag Gino-o it mabulig sa imo agor kaling tanan ay imo maintyendihan.

⁸ Rumruma si Hesu-Kristo nak namatay ag nabanhaw, Sida nak halin sa inanak ni Haring David. Imaw kali kag Maadong Balita nak ako ingwawali. ⁹ Ag dahil sa ako pagwali it kali, ako ay nag-aagwanta it hirap ag pagkagapos nak pay usang kriminal. Pero aber tuyar kag ako narayanan kag mga bisaya gihapon it Dios ay waya nagapos. ¹⁰ Ngani, tanang hirap nak ako ging-aagwanta ay alang-alang sa mga pinili it Dios. Kali ay agor sinra ra ay makarungog it Maadong Balita ag magkainggwa it kaluwasan kang Kristo Hesus, kaumir kag waya't katapusang kahimayaan.

¹¹ Masasaligan kaling bisaya ag dapat nak patihan:

“Kung nagpakig-usay kita sa pagkamatay ni Kristo,* kita ay mabubuhi ra kaibahan Nida.

¹² Kung padayon gihapon kita nak magsunor kang Kristo, aber magrayan kita it kahirapan, mahari kita nak kaibahan Nida.

Ag kung ato Sida atalikuran, Ida ra kita atalikuran.

¹³ Kung kita ay indi masaligan, Sida ay masasaligan gihapon, dahil indi Nida puyding bay-on sa Ida sarili kag Ida pagka-matarong.”

KAG PAANDAM TUNGOR SA MGA NAGTUTUDLO IT BUKO MATUOR

¹⁴ Parumruman sa ibang mga nagtutudlo raha kaling ako ingsisiling sa imo. Laygaye sinra sa pangayan it Gino-o nak likawan kag mga pagsinuay-suayan tungor sa mga bisaya, dahil waya sinra it mawawat-wat hina nak maado. Nakakasira yang kina sa mga nagpapanimati. ¹⁵ Himuang gador kag imo tanang mahihimo nak maging kahalambut-an sa atubangan it Dios, bilang usang manugpangabudlay baga nak waya't dapat ikahuda, dahil tama kag imo pagpanudlo sa kamatuuran.

¹⁶ Likawe ra kag mga pagtinabil nak waya't puyos ag buko kahalambut-an sa atubangan it Dios. Dahil kag asamputan it kali ay

* **2:11** 2:11 Kung ato ingtalikraney kag mga sala agor magsunor kang Kristo pay kita ay namatay nak kaibahan Nida. (Basaha ra sa Rom. 6:8 ag Col. 2:20.)

kag paghimo it mga bagay nak mas makakapayado sa inra sa Dios. ¹⁷ Kag mga tuyar nak pagbisaya nak nagraya sa tawo papayado sa Dios ay puyding ikumpara sa nagyuyunot nak unor nak nagkakatag ag nagsisira sa bug-os nak yawas it tawo. Tuyar kina kag pagtudlo nina Himeneo ag Pileto. ¹⁸ Sinra ay nayaag halin sa kamatuuran parayan sa inra pagtudlo it buko matuor. Ingtudlo ninra nak it katong kita ay nagtu-o kang Kristo ay nagkaingway kita it bag-ong kabuhi, ag wayaey it ibang gingpapaabot pa nak pagkabanhaw it mga minatay. Kada dahil dili sa inra ingtutudlo inggugulo ninra kag pagtu-o it iba.

¹⁹ Ugaling aber inggwa it mga nayaag sa kamatuuran, kag mga bisaya it Dios ay masasaligan gihapon ag waya gibabag-o, tuyar sa usang matibay nak haligi. Ag kag nakasuyat raha ay:

“Ayam it Gino-o kag nakakakilaya sa Ida,”[†]
ag “Kag tawo nak nagsisiling nak nagsusunor sinra sa Gino-o,
ay dapat nak talikuran kag pagpakasala.”

²⁰ Sa bayay it usang manggaranon ay buko yang mga gamit nak human sa buyawan ag pilak kag rahagto, kundi inggwa ra it mga human sa kahoy ag sa yunang. Kinang mga human sa buyawan ag sa pilak ay ginggagamit para sa mga dungganon nak bisita, ag kinang mga human sa kahoy ag sa yunang ay ginggagamit para sa mga ordinaryong okasyon ag sa pang-adlaw-adlaw nak paggamit.

²¹ Imaw ra kag tawo. Sin-o man kag nagtalikor sa kasal-anan agor magserbisyo sa Dios nak ida Amo ay ingkukumpara sa kagamitan nak human sa buyawan ag pilak para sa importanting paggamit. Sida ay agahinon it Amo para sa Ida sarili ag magkakaingwa it rakong kapuslanan, ag perming hanra para sa maadong mga buluhaton.

²² Kada, payadu-e kag mga mayaing hanrom nak raya it kabataon ag magtinguha nak maging maado, magkaingwa it matibay nak pagtu-o, maging mapinalanggaon, ag inggwa it maadong kabubut-on. Himu-a kali ag imaw ra kag imo mga kaibahan nak nag-aayaba sa Gino-o it inggwa't malimpuyong tagipusuon.

²³ Aya giiba sa mga istoryahan it mga tawo nak kuyang kag pang-intyendi, dahil kina ay waya't kapuyos-puyos nak imaw kag inghahalinan it mga pagsinuay-suayan. ²⁴ Kag suguon it Gino-o ay buko dapat palaaway kundi mabuot sa tanan, usang maayong manugtudlo ag matiison.

²⁵ Sida ra ay dapat mabuot magpamisaya sa ida pagtudlo it tama sa mga nagkukontra. Sabaling taw-an pa sinra it oportunidad it Dios nak maghinuysay ag makaayam ag magtu-o sa kamatuuran. ²⁶ Ag sinra nak dating narit-ag ni Satanas para magtuman sa ida kagustuhan ay natagumpaawaney ag nakahalina sa ida pagkaulipon.

3

Kag mga Kayainan sa Huling mga Adlaw

¹ Pero intyendiha nak gador kali: Sa mga huling adlaw ay lalong mapakahirap. ² Dahil kag mga tawo ay magiging makasarili, hakog sa kwarta, hambugon, pay susin-o, palapasipala, waya'g tutuman sa maguyang, waya't utang nak loob, ag waya't pagtahor sa Dios. ³ Sinra

[†] 2:19 2:19 Basaha sa Bil. 16:5 ag Juan 10:14.

ay waya't pagpalangga, buko mapinatawaron, maayo magpanira, waya't pagpugong sa sarili, subrang isog ag hangit sa mga maadong bagay. ⁴ Buko yang kina kundi sinra ay magiging mga traidor, waya't pakialam, indi magta-o it lugar, mahilig magpakakinasadya imbes nak mamut-an sida it Dios, ⁵ ag pay kung sin-ong relihiyuso pero indi ra makitaan nak sida ay inggagahaman it Dios.

Payadu-e kinang mga tuyar nak tawo, ⁶ dahil kaumir raha kag mga tusong nakakasuyor sa mga panimayay ag nakaka-er ninra kag mga kabade nak mahinay it loob parayan sa inra sala nak panudlo. Dahil kag mga tuyar nak kabade ay yumos sa sala ag paraya-rayaya yang ra talaga sa ni-o mang gustuhon it inra sarili. ⁷ Sinra ay nagpapanimati sa pagtudlo it aber si-o yang ugaling indi ra nak gador makaintyendi sa kamatuuran.

⁸ Kaling mga tuyar nak tawo nak nagkukontra sa kamatuuran ay mayain kag isip ag indi sinra puyding ipisan sa mga nagsusunor sa matuor nak panudlo. Sinra ay tuyar kana Janes ag Jambres nak it kato ay nagkuntra kang Moises.* ⁹ Pero kinang tanan ay indi magpadayon dahil maabot kag oras nak kag inra buko tamang ginghihimo ay makikita it tanan, pareho it katong natabo kana Janes ag Jambres.

Dapat Magpaninrugan sa Pagtu-o

¹⁰ Pero ikaw, Timoteo, imo ingsunran kag ako mga ingtudlo sa imo, ako pamatasan, ako pinaka-hanrom sa kabuhi nak maging kahalambut-an sa Dios, ako pagtu-o kang Kristo, ako pagpasensya, ako pagkamapinalanggaon ag ako pagpaninrugan. ¹¹ Ayam ra nimo kag ako mga narayanang paghingabot, ag ako pagtiis it hirap ruto sa mga syudad it Antiokya, Iconyo ag Listra.† Pero sa tanang paghingabot sa ako ay ako kali naagwanta, ag gingbuligan ako it Gino-o. ¹² Ag matuor ngani, kag tanang naghahanrom nak magpangabuhi it kahalambut-an sa atubangan it Dios sa inra pagsunor kang Kristo Hesus ay marayan it mga pagpahirap. ¹³ Ag habang natatabo kali, kag mga mayaing tawo ag mga manluluko ay lalong mapakayain pa. Sinra ay mapakapangluko dahil sinra mismo ay nalukoy ni Satanas.

¹⁴ Pero ikaw, Timoteo, bad-ey igbag-uha kag imo natun-an ag gingtutuuhan, dahil ayam nak gador nimo kung kanin-o nimo kina natun-e, ag sinra kag mga tawong masasaligan. ¹⁵ Tuna sa imo pagkabata ay ayamey nimo kag Sagradong Kasuyatan nak imaw it nagtudlo sa imo tungor kung pauno ikaw maluwas parayan sa pagtu-o kang Kristo Hesus. ¹⁶ Tanang asa Sagradong Kasuyatan ay ingbuot it Dios nak masuyat. Ag kali ay inggwa't rakong kapuslanan sa pagpanudlo, pagbisaya sa buko matuor, pagtama it sala, ag paglaygay kung pauno magpangabuhi it tama, ¹⁷ agor kag nagsusunor sa Dios ay waya't kakuyangan ag hanra para sa tanang maadong buluhaton.

4

Kag mga Huling Tugon kang Timoteo

* **3:8** 3:8 Kumporme sa ingsiling it mga Hebreo tungor sa natabo sa inra mga ginikanan ruto sa Ehipto, kaling sina Janes ag Jambres ay mga tawo nak amulitan nak ingsugo it inra hari nak maghimo ra it mga katitingayang bagay tuyar sa mga ingpakita it Dios parayan kana Moises ag Aaron. Basaha kag tungor rili sa Exo. 7:11,22. † **3:11** 3:11 Basaha sa Bin. 13:14,51; 14:6.

¹ Sa atubangan it Dios ag ni Kristo Hesus, nak imaw kag mahusgar sa mga buhi ag minatay sa Ida pagbalik agor maghari, ay ingesusugo ka nako ² nak iwali kag bisaya it Dios. Dapat perming hanra nak magpahadag sa tawo aber gusto man ninrang magpanimati o indi. Pahadagan sa inra kung ni-o kag inra sala, bisayahan ag pakusuga kag inra buot, ag pahaba-a kag imo pasensya sa pagtudlo sa tanan. ³ Dahil maabot kag panahon nak kag mga tawo ay indiey mag-alibhat sa tamang panudlo, imbes nak tuyar ay inra pang gador apakahanapon kag manugtudlo nak kag itudlo ay katong kumporme yang sa inra mga kagustuhan.

⁴ Atalikuran ninra kag pagpanimati sa kamatuuran, ag mas lalo ninrang agustuhon kag mga istorya nak indi mapamatuuran. ⁵ Pero ikaw, Timoteo, dapat permi nimong puggan kag imo sarili, tis-a kag mga hirap, padayon sa pagbantala it Maadong Balita, ag himuang gador kag ministryo nak ingta-o sa imo it Dios.

KAG PAGPAMATUOR NI APOSTOL PABLO

⁶ Kinang tanan ay ako inglalaygay sa imo dahil ako ay mayungotey magtaliwan. Maabot kag oras nak ita-o nako kag ako kabuhi sa Dios nak pay tuyar sa inumon nak ingbuhos sa altar pagkatapos it paghalar it hadop.* ⁷ Kumo kag ako kabuhi ay tuyar sa naglalaban it rayagan, ako ay nagtinguha nak gador nak makaabot sa katapusan. Ag kina ay ako natapos. Ag waya ako igyado sa matuor nak panudlo. ⁸ Kada inggwa't nakahanra para sa ako nak premyo nak ingtatawag nak kuruna bilang matarong nak tawo sa pagmuyat it Dios. Kali ay iputong sa ako it Gino-o nak imaw kag matarong nak manughusgar, pag-abot it Adlaw it Ida Paghusgar sa tanan. Buko yang ako kag mabaton it kato kundi kag tanan nak naghahanrom ra sa Ida pagbalik.

Kag mga Pangabay ni Pablo Kang Timoteo

⁹ Timoteo, himuang gador kag tanan pramas makapali ka sa ako. ¹⁰ Dahil ingbadaan ako ni Demas ag nagpagto sida sa syudad it Tesalonica, dahil mas ingpalabi nida kag kasadyahan rili sa kalibutan. Si Cresente ray ra ay nagpagto sa probinsya it Galasya ag si Tito ay sa Dalmasya. ¹¹ Ausa yang si Lukas nak ako kaibahan dili. Sapuya si Markos ag inunot papali dahil marako kag ida nahihimo sa pagserbisyo sa ako. ¹² Ingpapagto nako si Tiquico sa syudad it Epeso.

¹³ Sa imo pagpali, ray-a katong ako alimungmong nak nabilin kana Carpo sa Troas, pati kag ako mga libro, laloey katong ako mga suyat nak nayuyukon.

¹⁴ Abang yain kag inghimo sa ako ni Alejandro nak manugsaysay. Abayusan sida it Gino-o sa ida mga inghimo.

¹⁵ Mag-andam ra ikaw Timoteo sa ida dahil abang kuntra sida sa ato gingwawali.

¹⁶ It katong unang pag-atubang nako sa korte ay wayang gador it nag-apin sa ako. Ingpabad-an ako it tanan. Kabay pang patawaron sinra it Dios! ¹⁷ Ugaling waya ako gipabad-i it Gino-o. Ingtaw-an gihapon Nida ako it kusog nak maiwali kag bug-os nak mensahe agor

* **4:6** 4:6 Basaha ra sa Bil. 15:1-10.

marunggan it tanang mga buko Hudyo.[†] Ngani, ginglibre ra ako't Gino-o sa kamatayon, nak pay sa yubaey it liyon. ¹⁸ Atabangan ako it Gino-o sa tunga it tanang kayainan, ag Ida ako aluwason para ray-on ako sa Ida gingharian sa langit. Mapasa-ida kag tanang kahimayaan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

KAG MGA HULING PAGPANGAMUSTA

¹⁹ Kamusta nganat kina Priscila ag Aquila, pati sa panimayay ni Oneseporo.

²⁰ Nagpabilin si Erasto ruto sa syudad it Corinto. Si Tropimo ay nagkasakit, kada ingbilin nako sida sa banwa it Mileto.

²¹ Paling gador bag-o magtigyamig.

Kamusta kuno, siling na Eubulo, Pudente, Lino, Claudia ag tanang mga hali sa pagtu-o.

²² Kabay pang bantayan ka it Gino-o ag mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it Dios.

[†] 4:17 4:17 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

TITO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO KANG

TITO

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo kang Tito, nak usang buko Hudyo, nak ida ingraya sa pagtu-o kang Kristo Hesus. (Tito 1:4) Kag unang pagmitlang sa Bibliya tungor kang Tito ay it katong sida ay kaibahan ni Apostol Pablo halin sa syudad it Antiokya sa Sirya papagto sa Herusalem (Gal. 2:1-3.) Pagkatapos it kina, ato makikita nak si Tito ay nagbubulig kang Apostol Pablo sa ida pagministeryo sa mga syudad it Epeso ag Corinto. (2 Cor. 2:12-13; 7:5-6; 8:6.) Tong huli si Tito ay ingbilin sa Isla it Creta pramas pangunahan kag mga nagtutu-o ruto. (Tito 1:5.) Kaling suyat sa ida ay ingsuyat mga 35 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 65 A.D.)

Hagto sa Creta ay inggwa it mga nagtutudlo it buko tama ag nagpapagulo sa ibang mga nagtutu-o. Kada ingparaya ni Apostol Pablo kaling suyat kang Tito para panduon kag mga problema ag itudlo sa mga nagtutu-o kag tamang panudlo it Maadong Balita tungor kang Hesu-Kristo.

Ingsiling ra ni Pablo rili sa ida suyat kung ni-o kag mga maadong batasan it mga mapamuno sa mga nagtutu-o, ag kung ni-o kag mga maadong buhat nak dapat himuon it mga nagtutu-o.

KAG SUYOR IT TITO

Kag Pagpangamusta 1:1-4

Kag mga Ahimuon ni Tito sa Isla it Creta 1:5-16

Kag Tamang Panudlo 2:1-15

Kag mga Tugon sa mga Nagtutu-o 3:1-11

Kag mga Huling Tugon kang Tito 3:12-15

Kag Suyat ni Apostol Pablo kang TITO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻³ Pinalangga nakong anak sa pagtu-o nak Tito,*

Ako si Pablo, kag nagsusuyat it kali.

Ako ay gingpili nak maging suguon it Dios ag Apostol ni Hesu-Kristo, para pakusugon kag pagtu-o it Ida mga pinili agor rugangan kag kamatuuran nak inra natun-an. Kaling kamatuuran kag nagtutudlo sa inra kung pauno magpangabuhi kumporme sa kabubut-on it Dios. Ag dahil dili inggwa sinra it aasahan nak magkainggwa it kabuhi nak waya't katapusan. Imaw kag kabuhi nak ingpromisa it Dios bag-o pa humanon kag kalibutan ag kag Dios ay buko bakakon. Ngani sa tamang panahon, ingpahadag Nida kali sa tawo parayan sa Ida mensahe. Kag pagbantala it kina ay ingtugyan sa ako it Dios nak ato Manluluwas.

⁴ Kada, Tito, ako nak imo tatay sa pagtu-o nak kag pagtu-o ay pareho natong ingsusunor,† habang nagtutuna ako sa pagsuyat it kali, ako

* **1:1-3** 1:1-4 Basaha sa 2 Cor. 2:13; 7:6,13-14; 8:6,16-24; 12:18 ag Gal. 2:1-5 tungor kang Tito.

† **1:4** 1:4 o “dahil sa ato parehong pagtu-o, ikaw ay tuyarey sa ako matuor nak anak.”

ay nagpapangamuyo para sa imo nak kabay pang mapasa-imo kag kaaduhan, kaluoy ag katimunungan nak halin sa Dios nak Tatay ag ni Hesu-Kristo nak ato Manluluwas.

KAG MGA AHIMUON NI TITO SA ISLA IT CRETA

Kag Nahanungor sa Mapamuno sa mga Nagtutu-o

⁵ Ingbilin ka nako raha sa isla it Creta para panduon kag mga butang nak buko pa tama, ag mabutang it mga mapamuno[†] sa mga nagtutu-o sa bawat banwa kumporme sa ako ingtugon sa imo. ⁶ Kag mapamuno sa mga nagtutu-o ay dapat waya it masisiling kag mga tawo laban sa ida, ag dapat ay matutom sida sa ida asawa.[§] Kag ida mga anak ra ay dapat nagtutu-o kang Hesu-Kristo, ag waya it makakasiling nak malaway kag inra parayan it pagpangabuhi o sinra ay suwail.

⁷ Kag usang nagpapamuno sa mga nagtutu-o ay dapat waya it masisiling kag mga tawo laban sa ida, dahil sida kag ingsaligan it mga buluhaton para sa Dios. Kada dapat sida ay buko maminataas-taason, buko mahangiton, buko palayango, buko maisog ag buko hakog, ⁸ kundi dapat abrido kag ida bayay sa mga tawo, ingtatawan it balor sa ingsisiling it Dios nak maado, maayam magraya sa ida sarili, naghihimo it tama, balaan ag maayam magpugong it sarili. ⁹ Ingpapanghuytan nak gador nida kag masasaligang mensahe tungor kang Hesu-Kristo nak ida natun-an, pramas ida ray itudlo kag kamatuuran nak nagpapakusog sa mga nagtutu-o, ag ipakita sa mga nagkukontra kag sala it inra pagtudlo.

Kag Nahanungor sa Nagtutudlo it Buko Tama

¹⁰ Nasiling nako kina dahil ngani karamong waya gihapon gisusunor sa tamang panudlo, ag mga tatabilong waya it puyos ag mga nagpapangluko, lalong-laloey kag mga lahi it Hudyo nak nagtutu-o kang Hesu-Kristo, pero nakakasala gihapon sa inra pagtudlo nak kinahangyan kuno nak tumanon gihapon kag inra mga kustombre. ¹¹ Dapat sawayon sinra, dahil ingpapagulo ninra kag pagtu-o it ibang panimayay parayan sa inra pagtudlo it buko dapat itudlo, para yang magpangwarta. ¹² Usa sa mga maayo nak taga-Creta mismo kag nagsiling nak, “Kag mga taga-Creta ay bakakon, mapintas tuyar sa maisog nak hadop, matamar ag makagor.”

¹³ Tamang gador kinang ida ingsiling. Kada bisar-eng gador sinra, adong matadlong kag inra pagtu-o kang Hesu-Kristo. ¹⁴ Ag ipamatuor sa inra nak sala kag inra inghihimo pramas indiey sinra gipanimati sa mga istorya it mga lahi it Hudyo nak indi mapamatuuran, ag indiey ra sinra magsunor sa mga sugo it tawong nagtalikor sa kamatuuran.

¹⁵ Sa mga malimpyo it isip ay malimpyo kag tanang bagay.* Pero sa mga mayaing tawo ag mga waya gitutu-o sa Dios ay waya it bagay nak malimpyo, dahil puro kayainan kag sa inra isip ag waya sinra it kunsensya. ¹⁶ Matuor, nagsisiling sinra nak kilaya ninra kag Dios, pero iba kag inra ginghihimo sa inra ingsisiling. Kayainan ag kuntra

[†] **1:5** 1:5 Basaha ra sa 1 Tim. 3:2-7. **§ 1:6** 1:6 Sa bisayang Griyego kali ay “ausa yang it asawa.” Pero kali ay inggwa’t iba’t-ibang pagkaintyendi tuyar sa, “ausa yang it asawa,” o “nag-asawa sida it usang beses yang,” o “kinahangyan nak sida ay matutom sa ida asawa.”

* **1:15** 1:15 Kag tawo nak nagtutu-o kang Kristo ay malimpyo dahil napatawarey sida aber wayaey sida nagsusunor sa tanang kasuguan ag kustombre it mga lahi it Hudyo.

sa tama kag inra inghihimo. Ngani, inding gador sinra kahimo it ni-o mang kaaduhan.

2

KAG TAMANG PANUDLO

Kag Panudlo para sa mga Maguyang

¹ Pero ikaw Tito, kag imo pagtudlo ay dapat kumporme sa tamang panudlo. ² Laygaye kag mga maguyang nak kayake nak dapat maayam sinra magpugong it inra sarili, ingtatahor it mga tawo, ag dapat maayam ra sinra magraya it inra sarili. Laygaye pa nak dapat matibay kag inra pagtu-o, pagpalangga ag pagtiis.

³ Imaw ra kag mga maguyang nak kabade, laygaye ra sinra nak dapat maado kag inra pamatasan, indi dapat magpangsira it inra isigkatawo ag indi ra dapat maging manginginom. Kundi dapat sinra ay maayam gitudlo it kaaduhan, ⁴ adong makakatuon sa inra kag mga bata pang kabade kung pauno apalanggaon kag inra asawa ag mga anak, ⁵ kung pauno ra magraya it inra sarili ag maging malimpyo sa inra pagkakabade, kung pauno aintyendihon kag inra panimayay ag maging mabuot, ag kung pauno magpasakop sa inra asawa, agor waya it masisiling nak mayain laban sa bisaya it Dios nak ato ingtutudlo.

Kag Panudlo para sa mga Kabataan

⁶ Imaw ra, laygaye kag mga bata pang kayake nak dapat maayam sinra magraya it inra sarili. ⁷ Ag ikaw ra Tito, sa tanang bagay pakita-e sinra it imo maadong buhat, agor apatuyaran ra ikaw ninra. Ag sa imo pagtudlo dapat sinsero ka ag karapat-dapat nak patihan. ⁸ Kag imo agamiton nak mga bisaya sa imo pagtudlo ay dapat tamang gador ag waya it kapuya-an. Kung tuyar kag imo ahimuon, mapapahudang gador kag mga nagkukontra sa imo, dahil waya sinra it maisisiling nak mayain laban sa ato.

Kag Panudlo para sa mga Ulipon

(Epeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; 1 Pedro 2:18-20)

⁹ Ag usa pa, laygaye kag mga ulipon nak dapat magpasakop sinra sa inra mga amo ag pasadyahon kag inra amo sa tanang bagay. Laygayan ra nak dapat indi sinra magsabat-sabat sa inra amo ¹⁰ o magpangbaoy, kundi dapat ipakita ninrang sinra ay nasasaligan nak gador, agor sa inra tanang ginghihimo ay makikita it mga tawo nak talagang maado kag ato ingtutudlo tungor sa Dios nak ato Manluluwas.

Kag Panudlo para sa mga Nagtutu-o

¹¹ Kag kabuhi it mga nagtutu-o sa Dios ay dapat tuyar it kina, kumo gingpakitaey it Dios kag Ida kaaduhan it katong Ida ingparaya si Hesu-Kristo pramas luwason tan-a hangga't maaari kag tanang tawo. ¹² Dahil riling Ida kaaduhan kita ay ingtutudluan it Dios nak badaan kag kabuhing buko kumporme sa Ida kabubut-on ag sunron kag ato mga mayaing hanrom dili sa duta. Ingtutudlo ra Nida kina sa ato nak dapat maayam kita magraya sa ato sarili, maging matarong ag matinumnon sa Dios kag ato kabuhi rili sa kalibutan, ¹³ habang inghuhuyat nato kag masadyang adlaw nak ato ging-aasahan, kung sauno nato makikita kag mahimayaong pagbalik ni Hesu-Kristo nak

ato Makagagahom nak Dios ag Manluluwas. ¹⁴ Sa Ida pagkamatay, ingta-o Nida kag Ida kabuhi para sa ato agor matutubos kita sa tanang kayainan ag malilimpyo kita. Inglympyuhan Nida kita agor maging Ida sariling katawuhan nak Ida pinili nak mahugor maghimo it kaaduhan.

¹⁵ Tudluan nak gador kaling ako mga ingsuyat dili ag ingganyuhon kag mga nagtutu-o nak magsunor. Bisayahe kag mga waya gisusunor dahil inggwa ikaw it karapatan nak himuon kali. Ayang gador giparaog-raog.

3

KAG MGA TUGON SA MGA NAGTUTU-O

Kag Nahanungor sa Pagpasakop sa Gobyerno

¹ Parumruman sa mga nagtutu-o nak magpasakop sinra sa mga pinuno ag mga naggagahom sa gobyerno. Dapat perming hanra sinra nak maghimo it maado. ² Parumruman ra nak dapat indi sinra magpangsira o magpang-away, kundi dapat puat sinra mabuot ag mapainubuson sa tanang tawo.

Kag Nahanungor sa Tamang Pamatasan Bilang mga Nagtutu-o

³ Dahil ngani, miskin kita ra it kato ay waya nakasador it kamatuuran tungor sa Dios, suwail ag nayaag dahil sa sala. Ing-ulipon kita it ato iba't-ibang mga mayaing hanrom ag kasadyahan. Malisyuso ag mahilion kita, nahahangit kag iba sa ato ag kita ay nahahangit ra sa inra.

⁴ Pero sa tamang oras, ingpakita it Dios nak ato Manluluwas kag Ida pagka-mabuot ag pagpalangga sa ato, ⁵ ag Ida kita ingluwas. Kag Ida pagluwas sa ato ay buko dahil sa ato mga maadong buhat kundi sa Ida kaluoy sa ato. Inglympyo Nida kita tong ingtaw-an kita it bag-ong kabuhi ag ingbag-o kita it Ispirito Santo. ⁶ Waya giinakan it Dios kag pagta-o sa ato it Ispirito Santo, kundi ingbuhos nak gador parayan kang Hesu-Kristo nak ato Manluluwas.

⁷ Ngani, dahil sa Ida kaaduhan inghimo kali it Dios, pramas maging matarong kita sa Ida pagmuyat, ag magiging Ida manugpanubli nak nag-aasa it kabuhi nak waya't katapusan.

⁸ Masasaligan kaling ako ingbisaya ag dapat nak patihan.

Kag Nahanungor sa Salang Panudlo

Gusto nakong itudlo nak gador nimo kaling mga bagay sa mga nagtutu-o sa Dios, agor puat sinrang maghugor nak maghimo it maadong buhat ag kali ay inggwa't marakong maibubulig sa tanan. ⁹ Iwasi kag mga nagsusuay-suayan sa waya it kapuyos-puyos tungor sa mahabang listahan it mga ginikanan, ag mga nag-aapin-apinan o nag-aaway tungor sa Kasuguan ni Moises, dahil wayang gador kina it maibubulig sa inro pagtu-o ag waya't puyos.

¹⁰ Kung inggwa it tawong nagtutudlo it ibang tudlo nak imaw it inghalinan it pag-apin-apinan it mga nagtutu-o, bisayahe sidang magtungon. Kung mabisayahan sida it ruhang beses ag indi gihapon sida magtungon, aya sida gipaibha sa inro. ¹¹ Ayamey ra nimong kag usang tawo nak tuyar ay nagtalikorey sa kamatuuran ag naging makasal-ananey nak gador. Sida ay ingpapamatuuraney it kina parayan sa ida mga nahimo.

KAG MGA HULING TUGON KANG TITO

¹² Apapanhaon nako raha sa imo si Artemas o Tiquico. Pag-abot ninra raha, pilitang gador nak makapali ka sa ako sa syudad it Nicopolis,* dahil sigurado akong ruto ako mapalipas it tigyamig.

¹³ Buligan ag pabayunan nak gador sina Abugadong Zenas ag Apolos sa inra pagpanaw, ag siguraduhang gador nak waya sinra it kakuyangan sa inra mga kinahangyan.

¹⁴ Kag ato mga hali sa pagtu-o raha sa Creta ay dapat magtuon nak maghugor permi sa paghimo it maadong buhat pramas makabulig sa mga tawong di kinahangyan, imbes nak mag-akas it inra oras sa mga bagay nak waya't kapuyos-puyos.

Kag Huling Pagpangamusta

¹⁵ Ingkakamusta ka it tanang kaibahan nako rili. Paabutan ra kag amo pagpangamusta raha sa tanang ato hali sa pagtu-o nak nagpapalangga sa ato.

Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it Dios.

---

* **3:12** 3:12 Kag Nicopolis ay usang syudad sa bandang weste it Gresya.

FILEMON KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO KANG

FILEMON

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo sa ida hali sa pagtu-o nak si Filemon, mga 30 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 60 A.D.) Si Filemon ay nag-iistar sa syudad it Colosas nak ngasing ay sakop it Turkey. Sida ay manggaranon ag inggwa ra it mga ulipon, ag usa sa ida mga ulipon ay si Onesimo. Kaling si Onesimo ay nagpambaoy it kwarta halin kang Filemon bag-o naglayas. (Fil. 1:18) Ag sa laye it mga taga-Roma it kato kag ulipon nak nagpanakaw ag naglayas ay dapat parusahan it kamatayon.

Si Pablo ay ingtatawag rang Saulo sa bisayang Hebreo. Aber sida ay usang lahi it Hudyo, nagrako sida sa Tarso kada nagbibisaya sida it Griyego ag naghuhuman it mga tolda halin sa anit it hadop. Nakilaya nida kag Ginoong Hesu-Kristo tong nagpakita kag Gino-o sa ida sa rayan papagto sa Damasco. (Bin. 7:58; 8:1-3; 9:1-19 ag Plp. 5:3-6.)

Pag-abot ni Onesimo sa Roma, nagkakilaya sinra ni Pablo ag si Pablo kag nagraya sa ida sa pagka-Kristyano. (Fil. 1:10) Pagkakilaya nida kang Kristo, nag-abot kag adlaw nak hanraey sida nak magbalik sa ida dating amo nak si Filemon, kada nagsuyat si Pablo kang Filemon alang-alang kang Onesimo. Nagpangabay sida kang Filemon dili sa ida suyat nak batunon it maado si Onesimo, buko bilang usang ulipon yang kundi usang hali sa pagtu-o. (Fil. 1:16)

KAG SUYOR IT FILEMON

Kag Pagpangamusta 1:1-3

Kag Pangabay 1:4-21

Kag mga Huling Pagpangamusta 1:22-25

Kag Suyat ni Apostol Pablo kang FILEMON

KAG PAGPANGAMUSTA

¹⁻² Amo pinalanggang amigo nak Filemon,

Kaling suyat ay para sa imo nak amo kaibahan sa pagserbisyo kang Kristo Hesus, kaibahan ni Apia nak ato haling kabade sa pagtu-o, si Arkipo nak ato kaibahan sa pagministeryo para sa tanan nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa intro bayay.

Ako si Pablo nak napriso dahil sa ako pagpamatuor tungor kang Kristo Hesus, ag si Timoteo nak ato hali sa pagtu-o, kag nagsusuyat it kali. ³ Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag sa Ginoong Hesu-Kristo.

KAG PANGABAY

Kag Pagtu-o ag Pagpalangga ni Filemon

⁴ Filemon, puat ako nagpapasalamat sa Dios pag ingrurumrom ka nako sa ako pangamuyo, ⁵ dahil narurungan nako kag tungor sa imo pagtu-o kang Ginoong Hesus, ag kag imo pagpalangga sa tanang nasasakop it Dios. ⁶ Ingpangamuyo nako nak parayan sa imo

pagpakig-usa sa mga nagtutu-o arugangan pa kag imo kaayaman tungor sa tanang pagpakamaado nak ingtata-o sa ato it Dios, para dayawon si Kristo. ⁷ Filemon, ako hali sa pagtu-o, rako kag ako kasadya ag nagkusog kag ako buot dahil sa imo pagpalangga sa mga sinakupan it Dios. Dahil ngani ingpakusog nimo sinra parayan sa imo pagpakita it maado.

Kag Pagpangabay ni Pablo para kang Onesimo

⁸ Ngasing, inggwa tan-a ako it ipangabay sa imo. Inggwa ako it karapatan halin kang Kristo para suguon ka, ⁹ pero dahil sa ato pagpinalangga, mapangabay ako sa imo. Kabay pang himuon nimo kali para sa ako. Akong si Pablo ay kaguyangey, ag nakapriso pa dahil sa ako pagpamatuor it tungor kang Hesu-Kristo. ¹⁰ Kag ako ipangabay sa imo ay para kang Onesimo. Ingbibilang nako sidang ako anak, dahil naraya nako sidang magtu-o kang Hesu-Kristo habang ako'y asa prisuhan. ¹¹ It kato ay waya sida it puyos sa imo, pero ngasing ay di puyosey sida sa atong ruha.*

¹² Ngasing apabalikoney nako raha sa imo kaling ako pinalangga nak si Onesimo. ¹³ Gusto tan-a nako ay dili yang sida subli sa imo, agor makabulig sida sa ako habang hali pa ako sa prisuhan. Napriso ako dahil sa ako pagpalapnag it Maadong Balita. ¹⁴ Pero indi nako kali gihimuon it waya ka't kasaduran, pramas kag imo pagbulig sa ako ay buko sa pilitan, kundi halin sa imo sariling kabubut-on.

¹⁵ Siguro, imaw kali kag rason nak napayado anay sida sa imo it maisot nak panahon, para indiey kamo magbinuyagan pag magbalikey sida. ¹⁶ Dahil ngasing bukoey sida usang ulipon yang nimo, kundi mas maado pa raha, dahil usay ra sidang pinalanggang hali sa pagtu-o. Mahalaga sida sa ako, pero mas lalong mahalaga sida para sa imo, bilang ulipon ag hali nimo sa Gino-o.

¹⁷ Kada, kung ingkikilaya nimo akong kaibahan nimo sa pagserbisyo kang Kristo, batuna sida it maado nak pay ako it ingbaton nimo. ¹⁸ Kung nagkasala man sida sa imo o di utang pa, ako yangey kag sukta. ¹⁹ Akong si Pablo mismo it nagsusuyat it kali. Akong gador kag mabadar sa imo. Pero ayamey ra nimo nak di utang nak buot ka sa ako, ag kina ay kag imo kabuhi bilang nakakilaya kang Kristo. ²⁰ Kada hali nako sa pagtu-o, kabay pang himuon nimo kaling ako gingpapangabay sa imo para mapakusog nimo ako bilang imo hali kang Kristo. ²¹ Karako kag ako pagsalig sa imo. Imaw kina kung asing nagsuyat ako sa imo. Ayam nakong ahimuon nimo kag ako gingpapangabay sa imo para kang Onesimo, ag subra pa raha.

²² Ag inggwa pa ako it ipangabay sa imo. Kung maaari, hanra-e ako it dayunan, dahil nag-aasa akong asabton it Dios kag inro pangamuyo nak makabalik ako raha sa inro.

KAG MGA HULING PAGPANGAMUSTA

²³ Gingkakamusta ka ni Epapras nak kaibhanan nakong priso. Napriso sida dahil ra sa ida pagpamatuor it tungor kang Hesu-Kristo.

²⁴ Ag ingkakamusta ra ikaw nina Markos, Aristarco, Demas ag Lukas nak mga kaibhanan nakong manugserbisyo sa Dios.

* **1:11** 1:11 Sa bisayang Griyego kag gustong bisayahon it pangayang "Onesimo" ay "inggwa't puyos."

²⁵ Kabay pang mapasa-inro tanan kag kaaduhan it ato Ginoong Hesu-Kristo.

HEBREO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT PARA SA

MGA HEBREO

Waya it nakakaayam kung si-o kag nagsuyat it kaling libro, pero mahadag nak kali ay nakasuyat para sa mga lahi it Hudyo nak inggwa it pagtu-o kang Kristo. Kag inra lahi ay ingtatawag rang Hebreo it kato. (Exo. 2:11; 3:18.) Gingsuyat kali agor pakusugon kag inra pagtu-o dahil sinra ay perming gingpapahirapan it inra mga kalahi nak waya nagtutu-o. Ag isutan yangey sinra nagbada sa inra pagtu-o kang Kristo ag nagbalik ray tan-a sa inra relihiyon bilang mga lahi it Hudyo. Kada gingpakusug sinra it manugsuyat it kaling libro parayan sa ida pagpaayam sa inra tungor sa kayabawan ni Kristo. Siguro kali ay ingsuyat 40 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 70 A.D.)

Riling suyat ay inggwa it tatlong ingpahadag sa inra tungor kang Kristo. Una, Sida ay Anak it Dios nak waya it pagtuna ag waya it katapusan. Ag dahil Sida kag Anak it Dios, Sida ay yabaw pa sa tanang mga anghel, propeta, ag kang Moises.

Pangruha, kag inghimo ni Hesus bilang Pinaka-mataas nak Saserdote sa langit ay mas mahalaga kisa sa ginghihimo it mga saserdote it mga lahi it Hudyo, kada Sida kag nagsubli sa inra bilang manugpan-gatubang sa Dios para sa mga tawo hastang sa waya't katapusan.

Pangtatlo, parayan sa pagkamatay ni Kristo kag mga tawo ay puydey nak gador maluwas, kumo Sida kag kumpletong katuparan it tanang ingpapasunor it Dios sa mga lahi it Hudyo sa Kasuguan ni Moises.

Kaibahan raha, gingpaayam it manugsuyat diling libro kag ginghimo it kato it mga dungganong Hudyo dahil sa inra pagtu-o pramas kag mga makakabasa it kali ay mapaninrugan sa inra pagtu-o kang Hesus, aber sinra ay gingpapahirapan. Sa katapusan it kaling libro, ginglyngayan nida sinra nak indi magpayado sa Dios, kundi padayon nak magpangabuhi kumporme sa Ida namut-an.

KAG SUYOR IT HEBREO

Kag Kayabawan ni Hesus nak Anak it Dios *1:1-4*

Kag Kayabawan ni Hesus sa mga Anghel *1:5—2:18*

Kag Kayabawan ni Hesus kang Moises *3:1—4:13*

Kag Kayabawan ni Kristo bilang Pinaka-mataas nak Saserdote *4:14—7:28*

Kag Kayabawan it Bag-ong Kasugtanan nak Ginghamoy ni Kristo *8:1—9:28*

Kag Kayabawan it Inughalar ni Kristo *10:1-39*

Kag Kahalagahan it Pagtu-o *11:1-40*

Kag Tamang Pagpangabuhi it mga Nagtutu-o kang Kristo *12:1—13:19*

Kag Katapusan it Libro *13:20-25*

Kag Suyat para sa MGA HEBREO

KAG KAYABAWAN NI HESUS NAK ANAK IT DIOS

¹ It katong unang panahon pa, maramong besesey ag sa iba't-ibang parayan kung kag Dios ay inggwa it gustong ipahadag sa ato mga ginikanan, Sida ay nagbisayay sa inra parayan sa mga propeta. ² Pero ngasing nak mga huling adlaw, parayaney sa Ida Anak kag Ida pagbisaya sa ato, nak imaw Nida't gingbutang nak manugpanubli it tanan, ag parayan ra sa Ida ay Ida ingtuga kag tanan. ³ Sa Anak ra makikita kag kahimayaan it Dios. Ag aber ni-o kag ingpapakita it Dios ay imaw ra kag ingpapakita it Anak. Sida't nagtatatap sa tanang mga butang parayan sa Ida gamhanang bisaya.

Ag pagkatapos nak inghimoy Nida kag tanang kinahangyan pramas limpyuhon kita sa ato mga kasal-anan, Sida ay nag-ingkorey sa bandang tu-o it Makagagahom nak Dios sa langit. ⁴ Ngani, Sida ay gingbutang it Dios nak mas yabaw kisa mga anghel, kumo gingtaw-an Sida it pangayan it Dios nak mas yabaw kisa sa inra.

KAG KAYABAWAN NI HESUS SA MGA ANGHEL

Kag mga Bisaya it Dios sa Sagradong Kasuyatan

⁵ Dahil waya nak gador it aber usang anghel nak gingsilingan it Dios nak,

“Ikawey kag Ako Anak,

ag ngasing Akoey apamatuuran nak Ako kag Imo Tatay,”*
ag waya ra it anghel nak gingsilingan it Dios nak,

“Ako kag Ida Tatay ag Sida kag Ako Anak.”†

⁶ Ag tong gingparaya it Dios sa kalibutan kag Ida bugtong‡ nak Anak, nagsiling Sida,

“Kag tanang kaanghelan it Dios ay dapat magdayaw sa Ida.”§

⁷ Ugaling, tungor sa mga anghel ay kali kag ingsiling it Dios,

“Kag mga anghel nak nagsiserbisyo sa Ako

ay Ako inghihimong tuyar sa hangin ag mga rayab it kayado.”*

⁸ Pero, tungor sa Ida Anak ay tuyar kag Ida ingsiling,

“Ikaw nak Dios, kag mahari hastang sa waya't katapusan
ag kag Imo pagiging hari ay magiging matarong nak gador.

⁹ “Ingpapalangga Nimo kag kaaduhan ag ginghahangitan Nimo kag kayainan.

Kada Ako nak Imo Dios kag nagpili sa Imo
pramas taw-an Ka it kasadyahan nak mas yabaw sa Imo mga
kaibahan.”†

¹⁰ Ag usa pang gingsiling it Dios sa Ida Anak ay,

“Magtuna sa kauna-unahan, Ikaw, GINO-O, kag inghalinan it
tanan.

Ikaw ngani kag nagtuga it tanan sa kalibutan ag sa kalangitan.

¹¹ Maabot kag adlaw kung sauno mawawagit kinang tanan,
pero Ikaw ay mapabilin hastang sa waya't katapusan.

Kinang tanan ay mayuyuma tuyar sa yamit

¹² nak arolyuhon ag ipahabig pramas apang-iskan.

Pero Ikaw ay inding gador magguyang

* **1:5** 1:5a Sal. 2:7. † **1:5** 1:5b 2 Sam. 7:14 ag 1 Cro. 17:13. ‡ **1:6** 1:6a “bugtong”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “panganay.” Pag si Hesus ay ingtatawag nak “panganay” kag gustong bisayahon ay yabaw pa Sida sa tanan ag dapat respituhon it tanan. (Basaha ra sa Rom. 8:29; Col. 1:15,18 ag Pah. 1:5.) § **1:6** 1:6b Deu. 32:43 ag Sal. 97:7. * **1:7** 1:7 Sal. 104:4. † **1:9** 1:8-9 Sal. 45:6-7.

dahil kag Imo kabuhi ay waya't katapusan.”†

¹³ Pero waya nak gador it aber usang anghel nak gingsilingan it Dios pareho sa Ida gingsiling sa Ida Anak nak,

“Maley, ingkor rili sa Ako tu-o,

hastang humanon Nako nak tungtungan it Imo mga siki

kag Imo mga kaaway.”§

¹⁴ Ay kung imaw kina, ni-o kag kahimtangan it mga anghel? Di baga sinra ay mga ispiritong nagsiserbisyo sa Dios nak Ida ingsusugong magbulig sa mga tawong Ida ingbuot nak maluwas?

2

Kag Pagpaandam nak Indi Magpaawoy-awoy sa Pagtu-o

¹ Ngani, kumo yabaw sa tanan kag Anak it Dios, mas kinahangyan nak magpati kita sa kamatuuran nak ingtudlo sa ato, agor kita ay indi magpaawoy-awoy sa pagtu-o. ² Dahil katong mga sugo it Dios nak Ida ingpaabot kana Moises parayan sa mga anghel* ay dapat sunron, ag kag tawo nak nakasala o nagsuway raha, sida ay maantos it hustong parusa sa bawat sala o pagsuway. ³ Kada kung imaw kag natabo sa mga waya nagtuman sa gingsiling it mga anghel, ay dey lalong indi kita makaiwas sa kaparusahan kung abaliwayaon nato kaling pinakamahalagahang parayan it kaluwasan nak ingbantala it Ginoong Hesus. Sida kag unang nagbantala it tungor riling ato kaluwasan, ag kag mga nagrungog sa Ida, ay imaw ray kag nagpamatuor it kina sa ato. ⁴ Ag Dios ra kag nagpamatuor it kali parayan sa mga katitingayang buhat ag tanra ag iba't-ibang mga milagro nak Ida inghuhuman, pati sa mga abilidad nak Ida ingpanagtag parayan sa Ispirito Santo kumporme sa Ida kabubut-on.

Si Hesus ay Naging Tawo Pramas Luwason Kita

⁵ Ngasing tungor hinang bag-ong kalibutan nak amo ingmitlang nak imaw it mailis dili, ay buko kina kabubut-on it Dios nak ipairayom sa mga anghel, kundi sa mga tawo. ⁶ Dahil inggwa it ingsisiling sa Sagradong Kasuyatan nak,

“O Dios, ni-o rang gador kag tawo, para Imo sida rumrumon?

Ni-o rang gador sinra asing Imo akabayakan?

⁷ Kumo aber para sa malip-ot yang nak panahon,

Imo ingpamutang kag tawo nak mas mababa kag kahimtangan kisa sa mga anghel,

ag Imo sinra ingtaw-aney it kahimayaan ag balor nak pay tuyar sa mga hari.

⁸ Dahil ingpairayomey Nimo sa inra gahom kag tanang butang.”†

Kag ingsisiling dili ay gingpairayom it Dios sa gahom it mga tawo kag tanang butang, nak kag gustong bisayahon ay wayaey nak gador it nabilin nak mga butang nak waya napairayom sa inra.‡

Pero sa ngasing, maathag nak waya pa nato nakikita nak kaling tanan ay napairayomey sa gahom natong mga tawo. ⁹ Pero ayam nato

† **1:12** 1:10-12 Sal. 102:25-27. § **1:13** 1:13 Sal. 110:1. * **2:2** 2:2 Kumporme sa ingsiling it mga lahi it Hudyo it kato, tong gingpaabot it Dios sa tawo kag Ida kasuguan, kag mga anghel ay imaw it Ida ingtugyanan it kina. † **2:8** 2:6-8a Sal. 8:4-6. ‡ **2:8** 2:8b Hen. 1:26-28.

nak natuparey kali dahil sa narayanan ni Hesus, kumo para sa malipot nak panahon tong Sida ay naging tawo, Sida ay ingpamutang nak mas mababa kag kahimtangan kisa sa mga anghel. Ag sa kaaduhan it Dios, ingtis-an Nida kali pramas aaguman Nida kag kamatayon alang-alang sa bawat tawo. Pero ngasing ayam ra nato nak kag Dios kag nagta-o sa Ida it kahimayaan ag balor nak tuyar sa hari dahil riling Ida kamatayon.

¹⁰ Dios kag nagtuga it tanang butang ag kali ay gingtuga pramas mataw-an Sida it kadayawan. Kada tama nak Ida ingbuot nak si Hesus kag maagom it rakong kahirapan pramas maging manluluwas nak waya't kakuyangan it maramong tawo. Inghimo kali it Dios pramas maramo kag Ida magiging mga anak nak Ida aray-on sa kahimayaan. ¹¹ Si Hesus nak imaw kag naglilimpyo sa ato kasal-anan, ag kita, nak Ida inglilimpyuhan, ay ausa kag Tatay. Kada si Hesus ay waya nahuda nak tawagon kita nak Ida mga manghor, ¹² kumo siling Nida sa Dios, “Ako ipagmarako kag Imo ngayan sa Ako mga manghor, ag sa tunga ninra pag nagtiniponey sinra,

Ikaw ay Ako akantahan bilang pagdayaw.”[§]

¹³ Nagsiling ray Sida,

“Masalig nak gador Ako sa Dios.”*

Ag usa pa,

“Hali Ako, kaibahan it mga anak nak ingtugyan it Dios sa Ako.”†

¹⁴ Kumo kinang mga anak it Dios nak ingpapatunguran dili ay mga tawo yang ra nak inggwa it yawas nak mamamatay, si Hesus ra ay naging tawo pareho sa inra agor makakaagom ra it kamatayon. Ginghimo Nida kali agor parayan sa Ida kamatayon aperdihon Nida si Satanas nak imaw kag nagraraya it kamatayon sa katawuhan, ¹⁵ ag Ida ra apahilwayon sinra nak habang buhi ay ing-uulipon it inra kahadlok sa kamatayon. ¹⁶ Ag syempre, buko mga anghel kag Ida ingbuligan parayan dili kundi kitang mga tawo nak ingbilang nak mga inanak ni Abraham. ¹⁷ Kada ngani gingkikinahangyan nak si Hesus ay maging tawo tuyar sa ato nak Ida mga manghor, pramas Sida kag ato magiging Pinaka-mataas nak Saserdote nak maluluy-on ag matutom sa Ida pagserbisyo sa Dios alang-alang sa ato. Gingtuman Nida kali para ita-o Nida kag Ida kabuhi bilang pangtubos agor kumpletuhon kag dapat nak himuon para patawaron kag mga sala it tawo. ¹⁸ Ag dahil Sida mismo ay nakarayan it hirap ag pagtintar, puyde ra nak gador Nidang buligan kag tanang mga natitintar.

3

KAG KAYABAWAN NI HESUS KANG MOISES

Si Hesus kag Anak it Dios ag si Moises kag Suguon it Dios

¹ Ngani, mga hali nako nak tinawag it Dios pramas magpasakop sa Ida ag magiging kaibahan Nida sa langit, aisipon ninro nak gador si Hesus. Dahil Sida kag sinugo it Dios bilang Pinaka-apostol ag Pinaka-mataas nak Saserdote nak dapat natong tuuhan. ² Sida ay matutom sa pagtuman sa Dios nak imaw kag nagpili sa Ida, tuyar kang Moises

§ 2:12 2:12 Sal. 22:22. * 2:13 2:13a Isa. 8:17. † 2:13 2:13b Isa. 8:18.

nak matutom ra sa pagrumaya sa panimayay it Dios it kato.* 3 Pero tungor kang Hesus, kag Ida balor ay yabaw pa kisa kang Moises, kumo kag balor it nagpapatugrok it bayay ay mas yabaw pa kisa sa mismong bayay. 4 Ngani, kag tanang bayay ay inggwa't manugpatugrok, pero kag Dios ay imaw it manughuman it tanang butang.

5 Matuor, si Moises ay matutom sa ida pagserbisyo sa bug-os nak panimayay it Dios, pero sida ay tuyar yang sa usang suguon raha. Kali ay halimbawa yang sa ipahadag it Dios nak matatabo sa palaabutong panahon. 6 Pero si Kristo ay matutom ra sa Ida pagserbisyo, ugaling buko tuyar sa usang suguon yang kundi bilang Anak nak inggwa't karapatan sa poder it Ida Tatay nak Dios. Ag ngasing kita kinang ingsisiling nak panimayay it Dios kung mapadayon kita nak magpaninrugan sa ato pagtu-o ag ipagmarako kag ato ing-aasaan.

Kag Paandam nak Indi'g Talikuran kag Dios

7 Kada ngani kita ay dapat magpati sa gingsisiling it Ispirito Santo nak,

“Ngasing, kung narurunganey ninro kag gingbibisaya it Dios sa inro,

8 daey igpatugasa kag inro tagipusuon tuyar sa inghimo it inro mga ginikanan

it katong inra ingkuntra ag ingpurbahan kag Dios ruto sa disyerto.

9 Dahil aber sa suyor it kwarantang tuig nak

nakikitaey ninra kag katitingayang ginghuhuman it Dios para sa inra,

ay permi gihapon ninrang ingpupurbahan Sida.†

10 Kada, nahangit kag Dios sa inra ag nagsiling,

‘Kag inro tagipusuon ay perming nagyayado sa Ako, ag waya nak gador kamo gisusunor sa Ako mga bisaya.’

11 Kada, sa rako it kahangit it Dios sa inra, Sida ay nagsumpa nak, ‘Inding gador sinra makasuyor sa lugar kung riin ay maaaguman kag kapahuwayan

nak Ako ing-aman para sa inra.’ †

12 Kada, ako mga hali sa pagtu-o, magrahan kamo pramas waya it aber usa sa inro nak inggwa it kayainan sa inro tagipusuon ag indi magtu-o sa Dios, dahil imaw kina kag mapayado sa inro sa buhi nak Dios. 13 Kag inro dapat himuon sa bawat adlaw habang inggwa pa it nabibilin nak adlaw sa inro kabuhi, ay pakusugay ninro kag pagtu-o it usa'g-usa para waya sa inro it magtugas kag tagipusuon parayan sa pangluko it kasal-anan. 14 Dahil magiging kaibahan nato permi si Kristo kung mapadayon kita nak magpaninrugan sa ato pagtu-o sa Ida, tuyar sa ato naunang inghimo hastang sa katapusan. 15 Aisipon ray nato kag ingsiling it Dios it kato,

“Ngasing, kung marunggan ninro kag gingbibisaya it Dios,

aya gipatugasa kag inro tagipusuon tuyar sa inghimo it inro mga ginikanan

it katong inra ingkuntra Sida.”§

* 3:2 3:2 Siguro kaling ingpapatungran nak “panimayay it Dios” ay kag mga Israelinhon nak it kato ay gingsugo si Moises it Dios nak apamunuan sinra paliwas sa Ehipto. † 3:9 3:9 Exo. 17:1-7. ‡ 3:11 3:7-11 Sal. 95:7-11. § 3:15 3:15 Sal. 95:7-8.

¹⁶ Ay sasin-o ngani katong mga ingpapatungran dili nak nakarungogey sa Dios pero nagkuntra gihapon sa Ida? Di бага sinra katong mga nagliniwas sa Ehipto sa irayom it pagpanguna ni Moises? ¹⁷ Ag kanin-o nahahangit kag Dios sa suyor it kwarentang tuig? Di бага sa inra nak nagpakasala ag namatay ruto sa disyerto? ¹⁸ Ag usa pa, sasin-o katong mga gingpaninrugan it Dios nak inding gador sinra makasuyor sa lugar kung riin ay maaaguman kag kapahuwayan nak Ida ing-aman para sa inra? * Di бага sinra katong nagsuway sa Ida? † ¹⁹ Ngani, ato nakikita nak sinra'y waya nakasuyor rutong lugar, dahil sa inra kawar-an it pagtu-o.

4

Kag Ingpromisang Kapahuwayan Para sa mga Katawuhan it Dios

¹ Pero kag kapahuwayan nak gingpromisa it Dios ay naghuhuyat gihapon para sa ato nak Ida mga sinakupan, kada dapat magrahan kita sabaling inggwa ra sa ato it indi makasuyor ruto. ² Dahil atoe y ra narurungan kag pagwali it Maadong Balita pareho sa ato mga ginikanan, pero para sa inra, kag inra pagrungog ay nawar-an it puyos, dahil waya ninra gituuhe. ³ Kita yang nak nagtutu-o kag makakasuyor rutong kapahuwayan, dahil kag ingsiling it Dios tungor sa mga waya gitu-o ay,

“Kada, sa rako it Ako kahangit sa inra, Ako ay napasiling nak,
‘Inding gador sinra makasuyor sa lugar kung riin ay maaaguman kag kapahuwayan

nak Ako ing-aman para sa inra,’ ”*

aber sa kamatuuran, tuna tong gingtugay it Dios kag kalibutan, hanraey katong lugar it kapahuwayan. ⁴ Dahil siling ra sa ibang parti it Sagradong Kasuyatan tungor sa pangpitong adlaw nak imaw kag adlaw tong kag Dios ay nagpahuway dahil gingtaposey Nida kag Ida tanang pagtuga. †

⁵ Ag hina ra sa Ako dating ingsiling,
“Inding gador sinra makasuyor sa lugar kung riin ay maaaguman kag kapahuwayan

nak Ako ing-aman para sa inra.” ‡

⁶ Ngani, maathagey nak inggwa talaga it kapahuwayan nak ing-amaney it Dios para sa mga puyding makasuyor raha. Ugaling katong mga tawo nak dati ay nawalihaney it Maadong Balita ay waya nakasuyor, dahil sa inra pagsuway sa Ida. ⁷ Pero pagkalipas it mahabang panahon, gingpaayam ray it Dios sa mga tawo parayan sa salmo ni David nak inggwa gihapon it pagkakataon para makasuyor sinra sa kapahuwayan nak Ida ging-aman para sa inra. Kag gingsiling ni David ay,

“Ngasing, kung narurunganey ninro kag gingbibisaya it Dios sa inro,
daey igpatugasa kag inro tagipusuon.” §

* **3:18** 3:16-18a Sal. 95:7-11. † **3:18** 3:16-18b Bil. 14:1-35. * **4:3** 4:3 Sal. 95:7-11. † **4:4** 4:4 Hen. 2:2-3. ‡ **4:5** 4:5 Sal. 95:7-11. § **4:7** 4:7 Sal. 95:7-8. Kag gustong bisayahon it kaling ingsiling ni David ay kung indi ninra igpatugason kag inra tagipusuon, sinra ay puyding umiron sa kapahuwayan nak nasasakupan sa paghari it Dios. Kali ra ay ingpapatungron sa ato it manugsuyat it librong Mga Hebreo nak aber ngasing imawey kag ato puyding aaguman.

⁸ Ayamey ra nato nak kaling kapahuwayan nak ging-amaney it Dios ay buko katong duta nak ingpagtuan it ato mga ginikanan tong gingpangunahan sinra ni Josue.* Dahil kung imaw kina, ay asing pagkatapos ray it mahabang panahon, gingsiling it Dios nak inggwa gihapon it pagkakataon kung sauno kag mga tawo ay pyuding magsuyor rahang kapahuwayan nak Ida ing-aman sa inra. ⁹ Kada gani ayamey nato nak inggwa gihapon it kapahuwayan sa palaabuton para sa mga sinakupan it Dios, ag kali ay tuyar sa pagpahuway it Dios sa pangpitong adlaw tong gingtaposey Nida kag Ida tanang pagtuga. ¹⁰ Dahil aber si-o kag makasuyor riling kapahuwayan nak ing-aman it Dios ay makakapahuway sa ida pagpangabudlay, tuyar sa pagpahuway it Dios pagkatapos it Ida pagtuga sa tanan. ¹¹ Kada kita ay dapat magpursige pramas makasuyor riling kapahuwayan, agor indi kita magpatuyar rutong ato mga ginikanan nak waya nakasuyor dahil sa inra pagsuway sa Dios.

¹² Dahil kag mga bisaya it Dios ay buhi ag gamhanan, ag kali ay mas matayom kisa sa espadang duple kag tayom nak naruyot it marayom aber pa sa mga suká ag inra utok. Tuyar ra it kina, kag mga bisaya yang it Dios kag nakakaabot sa kalag ag ispirito it tawo. Ag kali kag nagpapakita kung ni-o talaga kag pinaka-marayom nak ing-iisip ag inghahanrom it ida tagipusuon. ¹³ Waya nak gador it aber niong tinuga nak maitatago sa Dios, dahil sa Ida pagmuyat pay uba kag tanan ag kitang-kita Nida. Ag sa Ida ngani kita mapanabat sa ato tanang inghimo.

KAG KAYABAWAN NI KRISTO BILANG PINAKA-MATAAS NAK SASERDOTE

Si Kristo kag Ato Pinaka-mataas nak Saserdote

¹⁴ Ngani, kumo inggwa kita it Pinaka-mataas nak Saserdote nak nakaabotey sa Presensya it Dios hagto sa langit, ag Sida si Hesus nak Anak it Dios, dapat ay panghuytan nato kaling pagtu-o sa Ida nak ato ingpapaninrugan. ¹⁵ Ag kaling ato Pinaka-mataas nak Saserdote ay naiintyendihan ra Nida kag ato mga kayudahan, dahil Sida mismo ay nakaagom ra it tanang klasing pagtintar nak naaaguman ra nato, pero waya Sida nakasala. ¹⁶ Kada ngasing, indi kita dapat matahap nak magpayungot sa Dios nak maluluy-on, dahil sa oras nak inggwa kita it kinahangyan ag mapakitluoy sa Ida, kita ay Ida akaluy-an ag abuligan.

5

¹ Para sa mga lahi it Hudyo, bawat pagtalaga ninra it Pinaka-mataas nak Saserdote, sida ay ingpili halin sa ida mga kasimanwa pramas mag-atubang sa Dios para sa inra. Kag ida trabaho ay maghalar it mga hadop ag iba pang mga inughalar nak ingtata-o ninra para patawaron kag inra mga sala. ² Ag aber sida ay Pinaka-mataas nak Saserdote, ay ida gihapon ingrarahanan kag ida mga kasimanwa nak nakakasala ag buko ayam nak kag inra inghihimo ay buko tama, kumo sida ra ay inggwa it mga kayudahan. ³ Ag dahil sida ra ay nakakasala ay kinahangyan nak ida ra ihalar kag mga hadop para sa

* **4:8** 4:8 Kaling duta ay Canaan kung hariin gingpangunahan ni Josue kag mga Israelinhon pagkatapos it inra pagbaktas palibot sa disyerto it kwarentang tuig.

kapatawaran it ida mga sala, kaibahan kag paghalar para sa sala it ida mga kasimanwa.*

⁴ Waya't tawo nak puyding makaakupa sa mataas nak pwesto it Pinaka-mataas nak Saserdote, kundi kinahangyan nak Dios kag magpili sa ida, pareho sa Ida pagpili kang Aaron[†] it kato.

⁵ Ngani, imaw ra kag tungor kang Kristo. Waya Nida giaabuta kag mataas nak kamutangan it Pinaka-mataas nak Saserdote, kundi kag Dios ra kag nagpili sa Ida. Dahil kag mga ingbisaya it Dios sa Ida parayan sa Ida ingpasuyat sa usang Salmo ay, "Ikawey kag Ako Anak,

ag ngasing Akoey apamatuuran nak Ako kag Imo Tatay."[‡]

⁶ Ag usa pang ingsiling Nida sa ibang parti it Sagradong Kasuyatan ay,

"Ikaw kag magiging saserdote hastang sa waya't katapusan,

tuyar sa pagiging saserdote ni Melkisedec."[§]

⁷ It katong rahali si Hesus sa duta, Sida ay perming nagpapangamuyo sa Dios. Ag kung kausa ra makusog kag Ida pagtibaw ag pagpakitluoy, kumo ayam Nida nak kag Dios yang kag inggwa it gahom nak magsalbar sa Ida sa kamatayon. Ag kag Ida pagpangamuyo ay ingrunggan ag ingsabat it Dios dahil sa Ida pagpasakop sa kabubut-on it Dios. ⁸ Aber Sida kag Anak it Dios, Iday natun-an nak magsunor sa Ida Tatay nak Dios parayan sa mga hirap nak Ida ing-agwanta. ⁹ Ag pagkatapos it Ida pagtuman it tanan sa Dios, Sida kag inghalinan it kaluwasan nak waya't katapusan para sa tanang nagsusunor sa Ida, ¹⁰ kumo gingtalaga Sida it Dios bilang Pinaka-mataas nak Saserdote tuyar sa pagiging saserdote ni Melkisedec.

Kag Laygay nak Dapat Maging Maayam sa Pagtu-o

¹¹ Inggwa gihapon it mas maramo nak puyde nakong ipaayam sa intro tungor riling pagiging saserdote ni Hesus ag Melkisedec, pero abang hirap ieksplikar ngasing dahil indi nak raan ninro maintyendihan. ¹² Dahil aber rugayey kamong nagtutu-o ag dapat kamoy tan-a kag nagtutudlo sa intro mga kaibahan tungor riling pagtu-o nato, ay pay kinahangyan pa gihapon ninro nak inggwa it magtudlo liwat it kinang mga naunang panudlo tungor sa Dios. Kamo ay pay naging mga pusit ray nak kailangan gihapon it gatas, pero sa kamatuuran dapat ay mga pagkaoney nak ing-uusang it maado. ¹³ Kag tawo nak daok kung ni-o kag tamang pagpangabuhi ay tuyar sa anak nak nabubuhi gihapon sa gatas. ¹⁴ Pero kag tawo nak maayam nak tuyar sa nagkakaon it matugas nak pagkaon, ay ida ingsasanay kag ida sarili sa pag-ayam kung ni-o kag maado ag mayain.

6

¹ Kada, buko tama nak liwat-liwaton nato kinang naunang mga panudlo tungor kang Kristo, kundi magpadayon kita nak tun-an kag marayom pa nak mga panudlo nak mata-o sa ato it kaayam tungor sa ato pagtu-o. Indi kita dapat magbalik-balik permi sa ato naunang natun-an nak imaw kag pundasyon it ato pagtu-o, halimbawa, tungor

* 5:3 5:3 Lev. 9:7. † 5:4 5:4 Exo. 28:1. Si Aaron kag unang Saserdote it mga Israelinhon tong hagto sinra sa disyerto, ag Dios kag nagpili sa ida. ‡ 5:5 5:5 Sal. 2:7. § 5:6 5:6 Sal. 110:4.

sa kinahangyan nak dapat talikuran kag mga buhat nak waya it puyos pramas magtu-o sa Dios, ² ag tungor pati sa mga pagbawtismo,* mga pagpatong it damot sa uyo it tawo,† pagbanhaw it mga minatay, ag tungor sa paghusgar ag pagparusa nak waya't katapusan. ³ Ag kung atugutan it Dios, mapadayon kita nak tun-an kinang marayom pang mga panudlo.

⁴ Dahil imposible nak apabalikon pa sa paghinuysoy kag mga dating nahadaganey kag inra mga isip, nak nagtalikor ray sa inra pagtu-o, kumo nabatoney ninra kag subrang kaaduhan nak ingtaoy it Dios ag naagumaney ra kag gahom it Ispirito Santo. ⁵ Naintyendihaney ra ninra kag kaaduhan raha sa mga bisaya it Dios ag nabatyaganey kag rakong gahom nak Ida ipakita sa palaabutong panahon. ⁶ Kada ngani kung nagbadaey sinra riling tanan, imposible ray nak pabalikon sinra sa paghinuysoy, dahil pay sinra ray mismo kag naglansang sa krus sa Anak it Dios, ag Sida ay inra ingpahud-an liwat sa atubangan it mga tawo.

⁷ Tuyar kali, halimbawa, kag raga nak perming nababasa it uyan, kung kali ay ingtamnan it tamang tanom nak nagtutubo it maado ag nagbubunga it bugana, ay masasadyahan kag tag-iya. Kag tawo nak tuyar rahang raga, sida ay nagtata-o it kasadyahan sa Dios ag sida ay apakamaaduhan. ⁸ Pero kag raga nak karamong nagtutubo nak mga halimunon ag mga siiton, ay asumpaon kina it tag-iya ag asunugon yangey dahil kina ay waya't puyos. Imaw ra asumpaon ag aparusahan it Dios kag tawo nak nagiging tuyar rahang raga.

⁹ Pero, mga pinalangga, aber tuyar kag amo pagsiling, kumbinsidoy gihapon ako nak mas maado kag inro ahimuon nak nagkukumporme sa paghiwas it tawong naluwasey. ¹⁰ Ag dahil matarong nak gador kag Dios, indi Nida malimtan kag maado nak inro inghimo ag kag pagpalangga nak inro ingpakita sa Ida parayan sa inro pagserbisyo sa inro mga kaibahang nagpapasakop sa Ida, ag padayon ra ninrong ingsiserbisyuhan sinra. ¹¹ Kag amo hanrom para sa bawat usa ay padayon kamo hastang sa katapusan sa pagpursige nak lalo pang siguraduhon kag inro ing-aasahan ay mapapasa-inro. ¹² Ngani, daey kamo igtinamar sa inro pagsunor sa Dios, kundi magpatuyar kamo sa inro mga kaibahan nak parayan sa inra pagtu-o ag pasensya sa pagtiis it hirap ay maaaguman ninra kag mga ingpromisa it Dios.

Kag mga Promisa it Dios kag Nagtata-o it Pag-asa

¹³ Arumrumon ra nato tong gingpangakuan si Abraham it Dios, kumo waya it mas yabaw pa sa Ida nak puyde Nidang asumpaon, kada Sida

* **6:2** 6:2a It kato ay inggwa it iba't-ibang parayan it pagbawtismo nak inra naayaman it kato. Suno sa kustombre it mga lahi it Hudyo ay alimpyuhan ninra kag inra yawas sa iba't-ibang panahon pramas ihanra kag inra sarili para sa pagdayaw sa Dios. Tong nag-abot si Juan nak Manugbawtismo, nagbabantala sida nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag magpabawtismo. (Mar. 1:4.) Ag tuna tong kapanahunan ni Kristo, kag mga nagtutu-o sa Ida ay nagkakainggwa it inra sariling kustombre it pagbawtismo sa mga bag-ong nagtutu-o. (Mat. 28:19 ag Bin. 2:38.) † **6:2** 6:2b Iba't-iba kag mga katuyuan kung asing ingpapatong it tawo kag ida damot sa uyo it iba. Kung ingtatalaga it pinuno kag usang tawo para sa ida responsibilidad, inra ingpapatong kag inra damot sa ida uyo. (Bil. 27:18 ag Deu. 34:9.) Tong kapanahunan it mga apostoles, kung inggwa sinra it ingpapangamuyuan nak di sakit ay inra ingpapatong kag inra mga damot sa ida uyo bilang tanra nak sida ay ingpaadoy it Dios, o kung ingtutugyanan sida it usang ministryo. (Bin. 28:8; 6:3-6.)

ay nagsumpa sa Ida sariling pangayan. ¹⁴ Siling Nida kang Abraham, “Ikaw ay Ako nak gador apakamaaduhon. Aparamuon Nako kag imo inanak.”[‡] ¹⁵ Ag gingpahaba pang gador ni Abraham kag ida pasensya sa paghuyat hastang mabaton nida kag gingpromisa it Dios.[§]

¹⁶ Sa kustombre it mga tawo, kung magsumpa sinra pramas pamatuuran nak matuor kag inra ingbibisaya ay nagsusumpa sinra sa pangayan it mas yabaw sa inra. Ag dahil tuyar kag inra pagsumpa ay wayaey it dapat irugang pa. ¹⁷ Ay lalo pang nagustuhan it Dios nak kag mga mabaton it Ida gingpromisa ay inra maaayaman nak Sida ay inding gador magbag-o kag isip, kada gingpamatuuran Nida kali parayan sa pagsumpa. ¹⁸ Kaling ruhang butang, kag Ida promisa ag Ida pagsumpa ay indi mabag-o, dahil imposible nak nagbabakak kag Dios.

Ag sa ato nak sa Dios yang igrarayagan, kali ay nagpapakusog sa ato buot para panghuytan kag Ida promisang matutupar. ¹⁹ Kaling ato ing-aasaan nak matibay ag masasaligan ay pay angkla it ato kabuhi. Ag parayan diling ato ing-aasaan, kita ay pay nakasuyorey sa Pinakapresensya it Dios nak dati ay nalilipran it kurtina sa Templo. ²⁰ Ruto sa langit ay naunay si Hesus sa ato ag ngasing ay nag-aatubangey sa Dios para sa ato bilang Pinaka-mataas nak Saserdote hastang sa waya't katapusan, tuyar sa pagiging saserdote ni Melkisedec.

7

Kag Pagiging Saserdote ni Melkisedec

¹ Tong kapanahunan ni Abraham, kaling si Melkisedec ay hari it syudad nak Salem ag saserdote ra nak nagsiserbisyo sa Kataas-taasang Dios. Sida kag nagsapoy kang Abraham tong nagpauliey sida halin sa pagpakiglapan ag pagpirdi sa ap-at nak hari nak imaw kag ida mga kaaway. Pag-abot ni Abraham sida ay ingbendisyonan ni Melkisedec. ² Ag si Abraham ay nagta-o ra kang Melkisedec it ika-sampuyong parti it tanang ida nabaoy halin rutong gera laban sa mga hari.*

Kag gustong bisayahon it kaling ngayan nak “Melkisedec” ay “Hari nak Matarong.” Ag kag gustong bisayahon it “Salem” ay “Katimunungan,” kada bilang “hari it syudad it Salem”[†] si Melkisedec ra ay ingsisiling nak “Hari it Katimunungan.” ³ Waya it nakasuyat tungor sa tatay ag nanay ni Melkisedec, aber tungor sa ida pamilya nak inghalinan. Waya ra it nakasuyat tungor sa ida pagkatawo o pagkamatay. Kada sida ay puyding ikumpara sa Anak it Dios dahil kag ida pagiging saserdote ay waya it katapusan.

⁴ Ag ngasing, aisipon nato kag rakong importansya it kaling si Melkisedec. Una, aber si Abraham nak pinaka-tatay it tanang mga lahi it Hudyo ay nagta-o kang Melkisedec it ika-sampuyong parti halin sa nabaoy ni Abraham rutong mga hari. ⁵ Maraling intyendihon tan-a kali kung si Melkisedec kag inanak ni Levi, dahil kag inra lahi ay

[‡] **6:14** 6:14 Hen. 22:16-17. [§] **6:15** 6:15 Tuna tong nagpromisa kag Dios kang Abraham (Hen. 12:2.) hastang sa pag-anak kang Isaac (Hen. 21:5.) ay beyntey-singkong (25) tuig kag nakalipas. Ag pagkalipas ray it saisentang (60) tuig ay nagkainggwa si Abraham it mga apo. (Hen. 25:6,26.) Kada bag-o sida mamatay ay nakitaey nida kag ibang katuparan it ingpromisa it Dios sa ida. * **7:2** 7:2a Hen. 14:17-20. [†] **7:2** 7:2b “Salem” kag dating pangayan it “Herusalem” ag kag gustong bisayahon gihapon ay “Syudad it Katimunungan.”

ingtugyanan it ministeryo bilang saserdote, ag karapatan sa irayom it Kasuguan ni Moises nak tipunon kag ika-sampuyong parti it kita it inra mga haling Israelinhon, aber sinrang tanan ay parehong mga inanak it ausang puno nak si Abraham. ⁶ Pero aber si Melkisedec ay buko inanak ni Levi, sida gihapon kag nagbaton it ika-sampuyong parti it nabaoy ni Abraham. Ag pangruha, si Melkisedec ra kag nagbendisyon kang Abraham, pero si Abraham ay imaw kag ingpangakuan it Dios. ⁷ Ag ayam nato nak kag mababa nak tawo kag perming ingbebendisyonan it mas mataas sa ida.

⁸ Pangatlo, kaling mga inanak ni Levi nak nagbabaton it ika-sampuyong parti it kita halin sa inra mga haling Israelinhon, sinrang tanan ay namatay. Pero tungor riling Melkisedec, waya it nakasuyat sa mga bisaya it Dios tungor sa ida pagkamatay, kada imaw kali kag nagpapamatuor nak kag ida pagiging saserdote ay hastang sa waya't katapusan. ⁹ Pang-ap-at, puyde kitang magsiling nak sina Levi ra kag nagbabaton it ika-sampuyong parti, sinra mismo ay naumir sa inra Olong Abraham sa pagta-o it ika-sampuyong parti kang Melkisedec. ¹⁰ Kumo aber si Levi ay waya pa natawo it katong nakita ni Melkisedec si Abraham, si Abrahamey talaga kag usa sa ida luluhan, kada pay hinaey si Levi sa yawas it ida ginikanan nak si Abraham.

Kag Pagbag-o it Dios sa Parayan it Pagiging Saserdote

¹¹ Kag kinahangyan sa pagtuman it Kasuguan nak ingta-o it Dios sa mga lahi it Hudyo ay nakabasi sa Ida pagtalaga sa mga inanak ni Levi, bilang saserdote nak magrumaya sa mga dapat ihalar, kumporme sa ingsiling it Dios raha. Pero kag inghihimo it kinang mga saserdote ay indi makasarang nak himuon kag tawo nak matarong sa pagmuyat it Dios, kada kinahangyan pa gihapon it ibang saserdote nak masubli sa inra. Ag kali ay dapat tuyar sa pagiging saserdote ni Melkisedec, buko tuyar sa pagiging saserdote ni Aaron nak inanak ni Levi. ¹² Kada kung kag pagiging saserdote ay kinahangyan nak maging bag-o, ay obligado ra nak bag-uhon kag Kasuguan tungor sa pagiging saserdote.

¹³⁻¹⁴ Ag kina ay ingbag-oy nak gador, dahil kag ato Pinaka-mataas nak Saserdote nak ingsiling it Dios kag nagsubli ay imaw kag Ginoong Hesus. Mahadag nak Sida ay halin sa lahi ni Juda, buko kang Levi. Ag tungor sa lahi ni Juda, wayang gador it nasuyat sa Kasuguan ni Moises tungor sa aber usa sa ida inanak nak magserbisyo sa altar bilang saserdote, o kung pauno rang himuon kina.

Kag Nahanungor sa Pagiging Saserdote ni Melkisedec ag ni Hesus

¹⁵ Tungor sa pagbag-o it Dios riling mga butang ay mas mahadagey ngasing nak Iday ingtalaga kag Ginoong Hesus bilang ibang klasing saserdote suno sa pagiging saserdote ni Melkisedec. ¹⁶ Ag tungor sa pagiging saserdote Nida nak imaw kag ato Ginoong Hesus, ay waya kali nasusunor sa ingsiling sa Kasuguan tungor kung riing lahi gihalalin kag pagiging saserdote. Kag Ida pagiging saserdote ay iba, kumo kina ay parayan sa gahom it Ida kabuhi nak waya't katapusan. ¹⁷ Dahil kag ingpamatuuran it Dios tungor sa Ida ay, "Ikaw kag magiging saserdote hastang sa waya't katapusan, tuyar sa pagiging saserdote ni Melkisedec."[†]

[†] 7:17 7:17 Sal. 110:4.

¹⁸ Kada, kung kina ay tuyar, katong unang Kasuguan ay ingbay-duhaney, kumo inggwa't kakuyangan ag waya't puyos sa pagbaoy it kasal-anan it tawo, ¹⁹ kumo waya nak gador it tawo nak magiging matarong sa pagmuyat it Dios parayan sa pagtuman sa Kasuguan ni Moises. Kundi mas maado talaga kag ato ing-aasahan, dahil si Hesus nak imaw kag inghalinan it ato pag-asa ay nagbukasey it bag-ong rayan para kita ay makakapayungot sa Dios. §

²⁰ Ag usa pang pagpamatuor nak kaling bag-ong rayan ay mas yabaw pa ay nagsumpa kag Dios tong Ida ingtalaga si Hesus bilang Pinaka-mataas nak Saserdote. Waya Sida nagsumpa tong Ida ingtalaga kag mga inanak ni Levi. ²¹ Pero tong ingtalaga Nida si Hesus, ay nagsumpa Sida sa pagsiling,

“Ako nak Ginoong Dios kag nagsusumpa ag indi nak gador Ako magbag-o.

Ikaw kag magiging saserdote hastang sa waya't katapusan.”*

²² Ag dahil sa gahom it kinang pagsumpa, si Hesus kag naging kasiguruhan it mas maadong kasugtanan it Dios sa ato.

²³ Ag inggwa ra it usa pang pagpamatuor nak mas yabaw pa kag pagiging saserdote ni Hesus. Kinang maramong saserdote nak naghalin sa lahi ni Levi ay sunor-sunor nak namatay. Kada indiey nak gador sinra makapadayon it inra pagministeryo. ²⁴ Pero tungor ray kang Hesus, Sida ay nabubuhi hastang sa wayat katapusan, kada kag Ida pagiging saserdote ra ay indiey nak gador mabag-o hastang sa waya't katapusan. ²⁵ Ngani, kumpletoy kag kaluwasan nak Ida ingraraya sa tanang tawo nak nagpapayungot sa Dios parayan sa inra pagtu-o sa Ida, kumo Sida kag nabubuhi hastang sa waya't katapusan pramas magbisaya sa Dios alang-alang sa ato.

²⁶ Kada, si Hesus kag Pinaka-mataas nak Saserdote nak tama nak gador para sa ato, kumo Sida ay balaan ag wayang gador it kakuyangan o sala. Rako nak gador ra kag pagkaiba Nida sa ato nak makasal-anan, kada Sida kag gingtaas-ey it Dios sa pinaka-mataas nak lugar sa langit. ²⁷ Sida ngani ay buko tuyar sa ibang Pinaka-mataas nak Saserdote it katong una pa nak adlaw-adlaw ay kinahangyan nak maghalar anay it ingmatay nak hadop para sa ida mga sala, bag-o maghalar ray it para sa mga sala it mga katawuhan. Kumo usang beses yang inghalar ni Hesus kag Ida sarili sa Dios para sa tanang katawuhan, ag kali ay hastang sa waya't katapusan. ²⁸ Kumo suno sa mga Kasuguan ni Moises, kag Pinaka-mataas nak Saserdote ay ingpipili halin sa ida mga kasimanwa, kada inggwa ra sinra it mga kayudahan. Pero pagkalipas it marugay nak panahon, tuna tong ingta-o ni Moises kag Kasuguan, ay nagsumpa kag Dios nak kag Ida Anak kag imaw it Ida ingtalaga para magiging saserdote nak wayang gador it kakuyangan hastang sa waya't katapusan.

---

§ 7:19 7:19 Kaling “bag-ong rayan” ay parayan sa pagtu-o kang Hesu-Kristo nak ato Pinaka-mataas nak Saserdote. Sida ay namatay para sa ato pramas magkainggwa kita it kapatawaran sa ato kasal-anan ag abilangon kita nak matarong sa pagmuyat it Dios. Ngani, kag pagka-matarong ni Hesu-Kristo nak Ida ingtaoy sa ato kag nagiging parayan kung pauno kita makakapayungot sa Dios. * 7:21 7:20-21 Sal. 110:4.

8

KAG KAYABAWAN IT BAG-ONG KASUGTANAN NAK GINGHIMOY NI KRISTO

Si Kristo kag Pinaka-mataas nak Saserdote it Bag-ong Kasugtanan (2 Corinto 3:7-11)

¹ Ngasing, kag pinaka-importanting inro dapat mabaoy dili sa ako naunang ingsiling ay kaling ato Pinaka-mataas nak Saserdote ay nagingkorey sa bandang tu-o it trono it Dios nak Makagagahom sa langit. ² Ag ruto sa langit, kaling ato Pinaka-mataas nak Saserdote kag nagsiserbisyo sa matuor nak Pinaka-sagradong Lugar nak inghimo it Ginoong Dios, ag kali ay buko tuyar rutong Toldang Dayawan nak dating ginghimo it tawo.

³ It katong una pa kag tanang Pinaka-mataas nak Saserdote it mga lahi it Hudyo ay ingtalaga it Dios nak maghalar it mga hadop ag iba pang mga inughalar nak ingtata-o it mga tawo. Kada kaling ato Pinaka-mataas nak Saserdote ay dapat inggwa ra it ihalar sa Dios. ⁴ Pero buko hali sa duta, dahil kung Sida tan-a kag nagsiserbisyo rili sa duta ay indi puyde nak Sida ay magiging saserdote, kumo inggway it mga saserdote nak naghahalar sa Dios kumporme sa Kasuguan ni Moises.* ⁵ Ag kinang lugar kung hariing inra ingsiserbisyuhan ay pay kopya ag anino yang it matuor nak lugar ruto sa langit. Ayam nato kali dahil tong ginghahanra ni Moises kag mga gamit para itukor ninra kinang Toldang Dayawan, kag Dios mismo kag nagsugo sa ida sa pagsiling, “Sunra it maado kag Ako ingpakita sa imo ruto sa baguntor tungor sa hitsura it kaling tanang kagamitan.”† ⁶ Pero kaling pagserbisyo nak ingtugyan it Dios kang Hesus ay lalong yabaw kisa sa pagserbisyo it kinang dating mga saserdote, dahil Sida kag manugpatunga nak naging kasiguruhan it kaling bag-o ag mas maadong kasugtanan it Dios. Ag kali ay mas maado dahil kag basihan ay mas maadong mga promisa it Dios.

⁷ Kung waya ngani it kakuyangan rutong dating kasugtanan, ay dey wayaey ra tan-a it kinahangyan nak inggwa pa it masubli. ⁸ Pero gingpaayamey it Dios nak kag dating kasugtanan, pati kag Ida mga katawuhan ay inggwa it kakuyangan, kada kag Ida ingsiling ay, “Maabot kag adlaw kung sauno ahimuon Nako kag bag-ong kasug-
tanan

sa mga taga-Israel ag taga-Juda.

⁹ Kaling bag-ong kasugtanan ay buko pareho sa dating kasugtanan nak Ako inghimo sa inra mga ginikanan, tong sinra ay Ako ing-agkay pramas pangunahan paliwas sa Ehipto, kumo waya sinra nagpadayon sa pagsunor raha, kada ingpabad-an yangey Nako sinra.

¹⁰ Pero kali kag bag-ong kasugtanan nak Ako ahimuon sa mga inanak ni Israel sa palaabutong panahon.

Ako itanom kag Ako mga sugo sa inra isip ag tagipusuon.

Ag Ako kag inra magiging Dios ag sinra kag Ako magiging katawuhan.

¹¹ Ag wayaey it kinahangyan nak magkakainggwa pa it tawo

* **8:4** 8:4 Kumporme sa Kasuguan ni Moises kag mga saserdote nak nagsiserbisyo sa Templo ay halin yang sa linya ni Levi, pero si Hesus ay halin sa linya ni Juda, kada bawal sa Ida nak maging saserdote sa Templo. † **8:5** 8:5 Exo. 25:40.

nak matudlo sa ida kasimanwa sa pagsiling,
 'Kinahangyan nimo nak magkilaya sa Ginoong Dios,'
 kumo sinrang tanan ay nagkikilayay sa Ako,
 maging mataas man o mababa nak tawo.

12 Dahil akaluy-an gihapon Nako sinra aber sinra ay naghimo it kayainan,

ag indiey nak gador Nako girumrumon kag inra mga sala.”†

13 Sa pagsiling it Dios nak kaling kasugtanan ay “bag-o,” Ida ingpaayay nak katong nauna ay wayaey it puyos. Ag ayamey nato nak kag butang nak wayaey it puyos dahil yumaey ay mayungotey mawagit.

9

Kag Nahanungor sa Pagdayaw sa Toldang Dayawan it Kato

1 Ngasing kinang naunang kasugtanan ay inggwa it mga reglamento tungor sa tamang parayan kung pauno magdayaw kag tawo sa Dios, ag tungor rutong Toldang Dayawan dili sa duta.* 2 Katong Toldang Dayawan ay inggwa it ruhang kwarto. Kag unang kwarto ay ingtatawag nak Sagradong Lugar ag rahina nakabutang kag kandilerio ag lamesa para sa tinapay nak hinalarey sa Dios.

3 Kag sara it pasuyuran it kaling unang kwarto ay kurtina. Ag inggwa pa it pangruhang kurtina nak naglilipor sa pangruhang kwarto nak ingtatawag nak Pinaka-sagradong Lugar. 4 Rahina nakabutang kag buyawang Altar nak Sunugan it Insenso ag Balaan nak Kaban it Kasugtanan, nak napahuptan it buyawan sa suyor ag sa liwas. Sa suyor it kinang Balaan nak Kaban ay nakabutang kag buyawang susudlan kung hariin kag manna, kag baston ni Aaron nak nag-usbor, ag kag ruhang mayapar nak bato kung hariin nakasuyat kag Kasuguan it Kasugtanan. 5 Hina sa takyob it kinang Balaan nak Kaban ay nagkainggwa it ruhang ingtatawag nak kerubin nak buyawan, nak imaw kag tanra it presensya it Mahimayaong Dios. Ag kag nakabuka nak pak-pak it kinang ruhang kerubin ay gingsisinrungan kinang lugar kung hariin ingkagaluy-an it Dios kag tawo parayan sa Ida pagpatawar sa inra mga sala. Pero indi nako puyding ieksplikar pa dili kag tanan.†

6 It katong nakaplastarey kinang tanan ruto sa Toldang Dayawan, kinang naunang kwarto ay imaw it ingsusuryan permi it mga saserdote pramas maserbisyo sa atubangan it Dios. 7 Pero raha sa pangruhang kwarto, kag Pinaka-mataas nak Saserdote yang kag makakasuyor hina, ag mas laloey usang beses yang sa suyor it usang tuig. Ag sa ida pagsuyor, ay indi puyde nak waya't rayang rugo it hadop para sa kapatawaran it ida kasal-anan, ag kasal-anan it mga tawo.‡

† 8:12 8:8-12 Jer. 31:31-34. * 9:1 9:1 Exo. 25—27; 30 ag Lev. 24:1-9. † 9:5 9:2-5 Tungor riling mga butang nak ingssiling dili ay basaha it sunor-sunor kag Exo. 26:31-33; 25:10-39; 16:33-34; Bil. 17:8-10 ag Deu. 10:3-5. † 9:7 9:7 Lev. 16. Kumporme sa pagkaintyendi it ibang maayam sa Bibliya kag ingpapatunguran it kali ay kag kasal-anan it tanang tawo tuna sa sala ni Adan. Kumo dahil rutong ida sala, kag tanang tawo ay ingbilang nak makasal-anan aber waya pa sinra it ayam tungor sa kasal-anan, o waya pa sinra it nahimong sala. Pero napapasa-atong tananey kag kasal-anan dahil kang Adan nak imaw kag inghalinan it tanang tawo. (Basaha ra kag Rom. 5:12-19.)

⁸ Parayan rahang mga reglamento, ingpahadag it Ispirito Santo nak kag rayan pasuyor sa matuor nak Pinaka-sagradong Lugar ay buko pa bukas para sa tawo it katong rahina pa kinang Toldang Dayawan. ⁹ Ag kinang tanan nak nakikita raha sa Toldang Dayawan ay nagpapakita yang kung ni-o kag mga natuparey parayan kang Kristo. Kumo kinang mga hadop ag iba pang mga inughalar nak ingtata-o it mga tawo para sa kapatawaran it inra mga sala ay indi nak gador makalimpyo sa kunsensya it nagdadayaw sa tuyar nak parayan. ¹⁰ Kali ay kumo kinang inra ingsusunor ay mga reglamento tungor yang sa pangliwas nak mga butang, halimbawa, tungor sa pagkaon, sa inumon, ag sa paglimpyo sa yawas. Ugaling matuor nak kinahangyan nak tumanon kina habang waya pa nag-abot si Kristo para himuon kag bag-ong kasugtanan.

Kag Rugo ni Kristo kag Pamatuor it Bag-ong Kasugtanan

¹¹ Pero ngasing si Kristo ay nakaabotey pramas magiging Pinaka-mataas nak Saserdote nato, ag ato naaagumaney kag mas yabaw pang pagpakamaado it kaling bag-ong kasugtanan nak Ida inghimo. Ag kag Dayawan kung hariin Sida ay nagsiserbisyo sa Dios ruto sa langit ay waya't kakuyangan ag yabaw pa kisa sa dating Toldang Dayawan nak rili sa duta, kumo kina ay buko halin sa pagpangabudlayan it tawo ag waya nasasakupe it duta. ¹² Kag pagsuyor ni Kristo rutong Pinaka-sagradong Lugar sa langit ay buko parayan yang sa paghalar it rugo it mga kambing ag turo, kundi parayan sa Ida sariling rugo. Ag Sida ay usang beses yang nagsuyor hina pramas tubson kita hastang sa waya't katapusan.

¹³ Dahil kung parayan sa rugo it kambing ag turo, ag sa pagwisik-wisik it abo it rumayagang baka, ay magiging limpyo kag yawas it mga tawo nak naging mabuling sa pagmuyat it Dios dahil sa inra sala, ¹⁴ ay dey mas laloey kag mahihimo it rugo ni Kristo, nak naghalar it Ida sarili sa Dios parayan sa gahom it Ispirito it Dios nak waya't katapusan. Sida nak imaw kag inghalar ay wayang gador it kakuyangan. Ngani, kag Ida rugo ay di gahom nak maglimpyo sa ato kunsensya halin sa waya't puyos nak mga inghihimo nato dati pramas magserbisyo kita sa Dios nak buhi.

¹⁵ Kali kag rason kung asing si Kristo kag manugpatunga sa bag-ong kasugtanan, pramas kinang mga tinawag it Dios nak magiging Ida mga katawuhan ay maagom it panublion nak waya't katapusan, suno sa Ida ingpromisa sa naunang kasugtanan. Ag puyde kali dahil kag Ida kamatayon ay imaw it nagtubos sa mga tawo nak nakasala habang sinra ay asa irayom gihapon it kinang naunang kasugtanan.

¹⁶ Tungor sa kasugtanan, ayam nato nak kinahangyan nak inggwa it ingmatay nak hadop nak ihalar bilang pamatuuran kina. ^{§ 17} Dahil kag kasugtanan ay ingpamatuuraney parayan yang sa ingmatay, kumo kali ay waya't bisa kung buhi pa kinang dapat ihalar.

¹⁸ Imaw kali kung asing katong naunang kasugtanan ay waya natuman habang waya it kaibahang rugo nak nagpamatuor nak

§ 9:16 9:15-16 Ruha kag parayan it pagsalin sa bisayang Griyego dili. Kag usa ay “kasugtanan” ag kag usa ay “mga bilin nak ingpasuyat it tawo tungor sa pagpana-o it manggar it tawo pagkatapos nak sida ay namatay.”

inggwa't namatay.* 19 Kumo kag inghimo ni Moises it kato, ay ingpahadag nida sa tanang katawuhan kag tanang sugo sa Kasuguan. Masunor, ingbaoy nida kag rugo it mga turo ag kambing nak ida ingmatay bag-o inghaluan it tubi. Masunor ray, ingbaoy nida kag pilang balahibo it karnero nak tinina it puya ag ingbugkos kaibahan kag pilang maintik nak sanga it isopo.† Pagkabugkos nida it kali, ida ingtum-oy sa rugo nak inggwa't tubi bag-o ingwisik anay nida sa nakayungon nak kasuyatan kung hariin nakasuyat kinang mga kasuguan it Dios, ag pagkatapos ay sa mga tawo ray.‡ 20 Pagkatapos it kina nagsiling sida nak, “Kaling rugo kag pamatuor it Kasugtanan it Dios nak kali ay Ida ingsugo sa inro.”§ 21 Tuyar ra, ingwisik-wisikan ni Moises it rugo nak di tubi kag Toldang Dayawan ag tanang butang raha nak inra inggagamit para sa pagdayaw sa Dios. 22 Ag matuor ngani, kumo suno sa Kasuguan, waya't ibang parayan kung pauno maging limpyo kag halos tanang butang sa atubangan it Dios kundi parayan yang sa rugo. Ag imaw ra, waya it kapatawaran para sa sala kung waya it ingmatay para magkainggwa it rugo nak ihalar sa Dios.*

23 Kada, kung kag mga butang dili sa duta, nak imaw kag mga pay kopya yang it matuor nak butang sa langit, ay kinahangyan nak limpyuhon parayan sa rugo it mga hadop. Ay dey mas lalong kinahangyan nak mas yabaw pa kag ihalar para limpyuhon kag mga butang para sa langit. 24 Kumo kag lugar nak ingsuryan ni Kristo ay kag langit mismo, buko kinang Pinaka-sagradong Lugar it Templo nak inghimo yang it tawo, ag kali ay ingpatuyar yang sa matuor nak Pinaka-sagradong Lugar ruto sa langit. Ag Sida ay rahagtoy ngasing nak nag-aatubang sa Dios alang-alang sa ato.

25 Ag waya ra Sida gipagto sa langit para paulit-ulit nak ihalar kag Ida kabuhi, tuyar sa inghimo it mga Pinaka-mataas nak Saserdote dili sa duta nak tuig-tuig ay nagsusuyor sa Pinaka-sagradong Lugar it Templo, raya kag rugo it mga hadop. 26 Dahil kung kinahangyan nak himuon kina ni Kristo ay dapat tan-a tuna pa sa pagtuga it kalibutan ay naagumaney Nida kag hirap ag namatayey it maramong beses. Pero imbes nak kina, usang beses yang Sida nagpaali sa duta ngasing nak mga huling adlaw, pramas bay-on kag kasal-anan it tawo parayan sa paghalar it Ida sariling kabuhi.

27 Ag tuyar ra sa natatabo sa bawat tawo nak usang beses mamatay ag pagkatapos sida ay ahusgaran, 28 ay usang beses yang ra namatay si Kristo bilang inughalar pramas bay-on kag kasal-anan it maramo. Ag sa palaabutong panahon Sida ay mabalik dili sa duta, ugaling buko para bay-on kag kasal-anan it tawo, kundi luwason kag mga tawong masadyang nagpapaabot sa Ida.

* **9:18** 9:18 Kag kustombre it mga lahi it Hudyo, ay kung inggwa it ruhang tawo nak naghimo it kasugtanan amasyon ninra kag hadop bilang pagpamatuor nak atumanon ninra kag inra kasugtanan. Basaha ra sa Hen. 15 kung ni-o kag inghimo it Dios pramas pamatuuran nak atumanon Nida kag Ida ingpromisa kang Abraham. † **9:19** 9:19a Exo. 12:22. Kaling isopo ay usang klase it tanom nak ginggagamit nak pangyanggas sa ugar. ‡ **9:19** 9:19b Basaha ra sa Exo. 24:6-8. § **9:20** 9:20 Exo. 24:8. Basaha ra kag ingsiling it Ginoong Hesus sa Luk. 22:20. * **9:22** 9:22 Lev. 17:11.

10

KAG KAYABAWAN IT INUGHALAR NI KRISTO

Kag Usang Beses nak Paghalar ni Kristo it Ida Kabuhi ay Tama Yang

¹ Kag Kasuguan ni Moises ay pay anino yang it mga pagpakamaado nak ato ing-papaabot, pero bukong gador kina mismo. Kada aber tuig-tuig kinang mga nagdadayaw sa Dios ay padayon nak naghahalar it mga hadop nak inra ingmatay, ay imposible gihapon nak mahimo sinrang matarong sa Ida pagmuyat. ² Dahil kung parayan rahang inra inghalar sinra ay naging limpyoy sa atubangan it Dios ay dey nagtungoney tan-a sinra it paghalar, ag wayaey tan-a sinra it nababatyagan nak hina pa kag inra mga sala. ³ Pero sa kaklaruhan, kinang inra inghahalar tuig-tuig ay lalo pang nagpararumrom sa inra it inra kasal-anan, ⁴ kumo imposible nak kag rugo it mga turo ag kambing ay imaw it makakabaoy it kasal-anan.

⁵ Kada, bag-o nagpaali si Kristo sa duta, kag Ida ingsiling sa Ida Tatay nak Dios ay,

“Di бага buko kag mga ingmatay nak hadop

ag ibang mga inghahalar it tawo kag Imo inghahanap,

kundi inghanraey Nimo kag usang yawas para sa Ako

nak imaw kag Ako ihalar sa Imo.

⁶ Aber ngani kag mga kabilugan it hadop nak sinunog ag ibang mga inghahalar it tawo

para sa inra kasal-anan ay waya gihapon Nimo namut-e.

⁷ Bag-o nagsiling Ako, ‘O Ako Dios, haley Ako,

hanraey Ako nak magtuman sa Imo kabubut-on,

kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungor sa Ako.’ ”*

⁸ Ngani una, ingsiling Nida, kag Dios ay waya gihahanap it kinang iba't-ibang mga inughalar nak inghahalar it mga tawo para sa inra kasal-anan, aber kaling tanan ay inghimo yang kumporme sa Kasuguan ni Moises. ⁹ Bag-o siling ray Nida, “O Ako Dios, haley Ako, hanraey Ako nak magtuman sa Imo kabubut-on.” Ngani, parayan dili maaayamaney nato nak ingbaoyey it Dios kag unang parayan it paghalar pramas sublian it paghalar ni Kristo it Ida sarili. ¹⁰ Kumo kabubut-on it Dios nak kita ay inggahin para sa Ida parayan sa paghalar ni Hesu-Kristo it Ida sariling yawas it usang beses yang ag indiey dapat liwat-liwaton pa.

¹¹ Sa unang parayan, adlaw-adlaw kinang mga saserdote ay nagtit-inrog ag nagsiserbisyo sa Dios, ag ingliliwat-liwat ninra kag parehong kasing paghalar, nak indi gihapon puyding makabaoy sa kasal-anan it mga tawo. ¹² Pero kung ikumpara raha, kaling usang paghalar ni Kristo it Ida sarili ay imaw kag nagbaoy sa kasal-anan it mga tawo hastang sa waya't katapusan. Ag pagkatapos nak nahimoy Nida kali, Sida ay nag-inkorey ruto sa bandang tu-o it Dios, ¹³ kung hariin ruto Sida ay naghuhuyatey it adlaw kung sauno mayuhor sa Ida kag Ida mga kaaway. Ag sinra ay ahimuon nak tungtungan it Ida siki. ¹⁴ Kumo parayan riling ausang paghalar it Ida sarili, ay Ida inghimong waya't kakuyangan kag mga tawo nak Ida ra inggahin para sa Ida hastang sa waya't katapusan.

* **10:7** 10:5-7 Sal. 40:6-8.

¹⁵ Kag Ispirito Santo ra ay nagpapamatuor nak matuor kaling mga bagay, kumo gingpasuyat Nida kag tuyar it kali,

¹⁶ “Imaw kali kag kasugtanan nak Ako ahimuon sa mga Israelinhon sa palaabutong panahon.

Ako itanon kag Ako mga sugo sa inra isip ag tagipusuon.”†

¹⁷ Bag-o nagsiling ray Sida,

“Indiey nak gador Nako girumrumon kag inra mga sala ag kayainan.”‡

¹⁸ Kada, kung kag tanang mga sala ag kayainan ay napatawarey it Dios, ay wayaey it kinahangyan nak ihalar pa para dili.

Kinahangyan nak Magpaninrugan sa Pagtu-o

¹⁹ Kada, ako mga hali sa pagtu-o, alang-alang sa rugo ni Kristo nak nabuhos, indiey kita dapat matahap nak magsuyor sa Pinaka-presensya it Dios nak ingpapatuyar sa Pinaka-sagradong Lugar it Templo. ²⁰ Dahil parayan sa Ida yawas tong Sida ay namatay, ay nabuksaney kag bag-ong rayan para sa ato pasuyor sa Pinaka-presensya it Dios sa langit. Kaling pagbukas it rayan ay ingkukumpara sa pagtunga it kinang kurtina sa Templo nak naglilipor sa Pinaka-sagradong Lugar. Ag kaling rayan ay imaw kag nagraraya sa ato papagto sa kabuhi nak waya't katapusan.

²¹ Ag kumo inggway kita it mas yabaw nak Saserdote nak nagga-gahom sa panimayay it Dios, ²² kada kita ay indi dapat matanghada nak magpayungot sa Dios, kundi maging sinsero ag inggwa it matibay nak pagtu-o. Ag dapat ra nak nalimpyoy kag ato kunsensya, nak pay ingwisikaney it rugo ni Kristo, ag kag ato yawas nak pay inghugasaney it malimpyong tubi.

²³ Apanghuytan ra nato kag ato ing-aasahan ag ingpapamatuuran nak waya't pangruha-ruha, kumo kag Dios ay matutom nak tuparon kag Ida gingpromisa. ²⁴ Ag aisipon nato kung pauno pakusugon kag bawat usa pramas maging mapinalanggaon kita, ag pramas himuon nato kag maado sa usa'g-usa. ²⁵ Indi ra nato igpabad-an kag ato pagkatipon pramas magdayaw sa Dios, tuyar sa inghihimo it iba. Kundi apakusugon nato kag pagtu-o it usa'g-usa, lalong-lalo ngasing nak pay nakikitaey nato nak mayungotey kag adlaw kung sauno mabalik kag Ginoong Hesus.

²⁶ Dahil kung naayamaney nato kag kamatuuran tungor kang Kristo ag inghuhungor gihapon nato nak magkasala ay wayaey it ihalar para sa kapatawaran it kasal-anan. ²⁷ Kundi kag ato yangey ingpapaabot ay kag kahahadlok nak paghusgar parayan sa subrang taas nak rayab it kayado nak padayon nagpararusa sa tanang nagkukontra sa Ida. ²⁸ Ato rumrumon kag natabo sa aber siong nagbaliwaya sa Kasuguan ni Moises it kato. Kung inggwa it ruha o tatlong nagpapamatuor nak nagkasala sida, sida ay amasyon it waya't kaluoy. ²⁹ Ay kung tuyar kag pagparusa sa tawo nak nagtalikor sa Kasuguan ni Moises, ay dey mas grabi pa kag pagparusa sa tawo nak pay ingdadamaan kag Anak it Dios ag ingbabaliwaya kag Ida rugo, aber imaw kina kag pamatuor nak ingpresentar it Dios para sa bag-ong kasugtanan, ag kag parayan it paglimpyo sa ida pramas sida ay agahinon para sa Dios. Kag tawo nak nagtatalikor sa Anak it Dios ay nag-iinsulto ra sa Ispirito it Dios

† 10:16 10:16 Jer. 31:33. ‡ 10:17 10:17 Jer. 31:34. § 10:28 10:28 Deu. 17:2-7.

nak nagrarayay it kaaduhan it Dios sa ida. ³⁰ Kumo ayam nato nak kag Dios yang kag nagsiling,
 “Ako kag inggwa it karapatan nak magparusa, Ako it mabayos para sa inra.”*

Siling pa Nida,

“Ako nak imaw kag Gino-o kag maghusgar sa Ako mga katawuhan.”†

³¹ Kahahadlok nak gador nak maaguman kag pagparusa it Dios nak buhi.

³² Pero rumruma ninro kag inro inghihimo it katong kamo ay bag-o pa yang nak napahadagan it tungor kang Kristo, dahil aber marakong hirap kag inro narayanan, nagtiis gihapon kamo ag nagpaninruga sa inro pagtu-o. ³³ Inggwa it beses nak kamo ay ing-iinsulto ag inghihingabot sa atubangan it mga tawo. Ag inggwa ray ra it beses nak aber kamo ay waya nakarayan it hirap nak narayanan it ibang mga kaibahan ninro sa pagtu-o, nagkakausa gihapon kamo sa pagramay sa inra. ³⁴ Matuor kina, dahil aber mga ingpriso ay ingbuligan pa gihapon ninro. Ag tong ingpangbaoy ninra kag inro kagamitan ay inro gihapon ingtis-an kag tanan raya it kasadya, kumo ayamey ninro nak mas maado kag mapapasa-inro sa palaabutong panahon, ag kali ay indiey nak gador mabaoy.

³⁵ Kada, indi'g pabad-an nak kag inro matibay nak pagtu-o ay magyuda, dahil rako nak gador kag premyo nak inro mababaton kung ahimuon ninro kina. ³⁶ Kinahangyan nak magpursige nak gador kamo pramas tumanon kag kabubut-on it Dios ag batunon kag Ida ingpromisa. ³⁷ Kumo nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,
 “Sa malip-ot nak panahon yangey,

Sida nak ato ingpapaabot ay maabotey, ag indiey nak gador marugay.

³⁸ Kag tawo nak Ako inghumang matarong parayan sa ida pagtu-o ay mabubuhi.

Pero kung Ako ay ida atalikran, sida ay indiey Nako mamut-an.”‡

³⁹ Pero kita ay buko tuyar sa mga nagtalikor sa Dios nak kag apagtuan ay waya't iba kundi kaparusahan. Kundi kita ay kabilang sa mga nagtutu-o nak maluluwas.

11

KAG KAHALAGAHAN IT PAGTU-O

Kag mga Halimbawa it Dunganong Tawo nak Inggwa't Pagtu-o

¹ Ngasing, ni-o kaling pagtu-o? Kag pagtu-o ay imaw it nagtata-o sa ato it kasiguruhan ag pamatuor nak kag ato ing-aasahan ay talagang matutupar, aber kali ay waya pa nato nakikita. ² Dahil sa pagtu-o it ato mga ginikanan it katong una pa, kag Dios ay namuot sa inra.

³ Dahil ra sa ato pagtu-o, naiintyendihaney nato nak kag kalibutan ag kag tanang butang raha ay ingtuga it Dios parayan sa gahom it Ida bisaya.* Kag gustong bisayahon it kali ay kag mga nakikita ay ginghuman halin sa mga butang nak waya nakikita.

⁴ Halimbawa anay, si Abel. Dahil sa ida pagtu-o, kag ida inghalar sa Dios ay mas kahalamanut-an sa pagmuyat it Dios kisa sa inghalar

* **10:30** 10:30a Deu. 32:35. † **10:30** 10:30b Deu. 32:36. ‡ **10:38** 10:37-38 Hab. 2:3-4.

* **11:3** 11:3 Hen. 1 ag Sal. 33:6,9.

it ida manghor nak si Cain.† Parayan ra sa pagtu-o ni Abel sida ay ingbilang it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat, ag Ida ingpamatuor kali parayan sa pagbaton it mga inughalar ni Abel. Kada aber si Abel ay minatayey, parayan sa ida pagtu-o pay inggwa gihapon sida it ingbibisaya sa ato.

⁵ Kag masunor ay si Enoc. Dahil sa ida pagtu-o, sida ay waya namatay, kumo nawagit yang sida rili sa duta dahil gingraya sidang buhi pa it Dios sa langit. Ag bag-o sida gingraya sa langit, nagpamatuor kag Dios nak Sida ay namumuot sa ida.† ⁶ Ag tungor sa aber niong tawo, imposible nak sida ay mamut-an it Dios kung sida ay waya't pagtu-o, kumo kinahangyan nak kag tawong nagpapayungot sa Dios ay inggwa't pagtu-o nak rahina kag Dios. Ag Sida kag nagtata-o it kaaduhan sa tawong naghahanap sa Ida.

⁷ Kag masunor ay si Noe. Dahil sa ida pagtu-o, sida ay naghuman it arka§ pramas masalbar kag ida pamilya* sa paabutong pagbaha. Dahil sa ida pagtahor, nagsunor sida sa Dios nak nagpaandam sa ida tungor sa mga butang nak waya pa nak gador natatabo. Parayan sa ida pagtu-o ay ingpakita ni Noe nak kinang ibang mga tawo sa kalibutan nak waya nagpapati ay inghugaran it Dios, ag sida ay ingbilang it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat.

⁸ Kag masunor ay si Abraham. Dahil sa ida pagtu-o, sida ay nagtuman sa ingsugo it Dios nak maghalin sa ida sariling lugar ag magpagto sa lugar nak ingpromisa it Dios nak magiging ida panublion hali sa duta. Kada nagginaney sida aber buko nida ayam kung hariin sida mapagto.† ⁹ Ag dahil matibay kag ida pagtu-o, sa marugay nak panahon sida ay nagtiis it pagsaydo-saydo it lugar ag pag-istar sa tolda bilang usang estranghero ruto sa lugar nak ingpromisa it Dios. Imaw ra kag pagtiis it ida anak nak si Isaac ag ida apo nak si Jacob nak nagsubli sa ida bilang manugpanubli it kinang gingpromisa it Dios kang Abraham. ¹⁰ Nagtiis si Abraham rahang ida nararayanan kumo ingpapaabot nida nak maistar sida ruto sa langit sa syudad nak inggwa't matibay nak pundasyon, nak kung hariin kag Dios kag imaw it nagplano ag naghuman.

¹¹ Kag masunor ay si Sara nak asawa ni Abraham. Dahil sa ida pagtu-o, aber sida ay baog ag maguyangey nak wayaey giaabuta, ay Dios kag nagta-o gihapon sa ida it abilidad nak magkaanak, kumo sida ay nagtu-o nak matutom kag Dios nak tuparon kag Ida gingpromisa sa ida.† ¹² Kada ngani aber si Abraham ay usang tawo yang nak indiey tan-a magkainggwa pa it anak dahil sa ida kaguyangon, sa ida gihapon naghaling kag maramong inanak tuyar sa ramo it mga bituon sa langit ag mga baybay sa habig it ragat nak inding gador mabilang.§

¹³ Kaling tanang mga tawo ay padayon nak nagtutu-o sa Dios hastang sa inra kamatayon, aber tong sa kapanahunan ninra ay waya pa ninra nabaton kag gingpromisa it Dios. Kali ay pay naaantawey ninra sa mayado, ag sinra ay nasasadyahan habang kali ay inra ingpapaabot nak magiging inra sa palaabutong panahon. Kada sinra

† **11:4** 11:4 Hen. 4:1-10. † **11:5** 11:5 Hen. 5:21-24. § **11:7** 11:7a Hen. 6:9-22. Kag arka ay tuyar sa marakong batil. * **11:7** 11:7b Hen. 6:9—8:22. † **11:8** 11:8 Hen. 12:1-5. † **11:11** 11:11 Hen. 21:1-2. § **11:12** 11:12 Hen. 15:5; 22:17.

ay nagpapamatuor sa inra mga nasasapoy nak tawo nak sinra ay mga estranghero yang, nak waya ra it permanenting lugar dili sa duta.*
 14 Ag kung imaw kag inra ingpapamatuor, ay dey ayamey nato nak inra ingpapaabot nak sinra ay magkakainggwang gador it inra sarili ag permanenting lugar. 15 Ag kaling inra ing-iisip nak lugar ay buko katong inghalinan ninra, dahil kung imaw kina ay nakabalik tan-a sinra ruto. 16 Pero buko katong lugar kag inra ingpapaabot, kundi inggwa pa it mas maadong lugar nak inra ingpapanghugtan nak imaw kag langit. Kada waya nahuda kag Dios nak kilay-on Sida nak imaw kag inra Dios. Ayam nato nak matuor kali, kumo ging-amaney Nida kag ingsisiling nak syudad ruto para sa inra.

17-18 Aisipon nato kag pagtu-o nak ingpakita ni Abraham tong ingpurbahan sida it Dios. Dahil sa ida pagtu-o, sida ay hanraey nak matyon kag ida bugtong nak anak nak si Isaac† pramas ihalar sa Dios, aber gingpromisa it Dios nak si Isaac kag ahalinan it ida mga inanak.‡
 19 Dahil nagtu-o nak gador si Abraham nak di sarang kag Dios nak banhawon si Isaac aber sida ay namatay. Ag aber waya gipadayon si Abraham sa paghalar kang Isaac dahil sa bandang huli ingbawalan sida it Dios, ay parayan gihapon diling natabo ay pay gingbanhaw it Dios si Isaac.

20 Ag masunor, si Isaac ray, dahil sa ida pagtu-o, ingbendisyunan nida kag ida mga anak nak sina Jacob ag Esau, ag parayan dili ida ingtaoy sa inra kag mga pagpakamaado halin sa Dios nak mapapasa-inra sa palaabutong panahon.§

21 Ag tuyar ray ra kang Jacob. Dahil sa ida pagtu-o, it katong sida ay mayungotey mamatay ay ida ingbendisyunan kag ruhang anak ni Jose* bag-o nagdayaw sa Dios habang nagpapangudapot sida sa ida baston.

22 Ag imaw ray kang Jose. Dahil sa ida pagtu-o, it katong sida ay mayungotey mamatay ay nagpauna sida it bisaya tungor sa paabutong paghalin sa Ehipto it tanang ida mga kahalian halin sa linya it ida tatay nak si Jacob, nak ingtatawag rang Israel. Ag kag ida ingbilin sa inra ay pag matutupar kali, dapat aray-on ninra kag ida mga suká pramas iyubong ruto sa lugar nak inra apagtuan.†

23 Kag masunor ay si Moises. Dahil sa pagtu-o it ida mga maguyang, it katong natawo sida ag nakita ninra nak maganda kaling inra anak, ay waya sinra nahadlok magkuntra sa kasuguan it Hari it Ehipto nak kag tanang mga bag-ong anak nak kayake it mga Hebreo‡ ay dapat mamatay. Kada si Moises ay ingtago ninra sa suyor it tatlong buyan.§

24 Ag dahil sa pagtu-o ni Moises it katong sida ay di edadey, waya sida it gusto nak kilay-on pa sidang anak it prinsesa nak imaw kag nag-ampon sa ida. Kaling prinsesa ay anak it Hari it Ehipto nak

* **11:13** 11:13 Kag ingpapatunguran dili ay si Abraham ag Sara, si Isaac ag si Jacob.

† **11:17-18** 11:17-18a Hen. 22:1-14. Si Isaac kag ingbilang nak ida bugtong nak anak, kumo sida yang kag ing-anak it ida matuor nak asawa nak si Sara bilang katuparan it kinang gingpromisa it Dios sa ida, aber nagkainggwa si Abraham it ibang mga anak parayan sa ibang mga ing-asawa nida. (Basaha ra sa Rom. 9:7-9.) ‡ **11:17-18** 11:17-18b Hen. 21:12. § **11:20**

11:20 Hen. 27:1-40. * **11:21** 11:21 Hen. 48:1-20. † **11:22** 11:22 Hen. 50:24-25. ‡ **11:23**

11:23a "Hebreo" kag tawag sa mga lahi it Hudyo it kato. § **11:23** 11:23b Exo. 2:1-10.

ingtatawag nak Paraon.* ²⁵ Kundi kag gusto ni Moises ay maagom ra sida it naaagumang hirap it mga katawuhan it Dios imbes nak sa malip-ot yang nak panohon maagom it kasadyahan nak naghahalin sa kasal-anan. ²⁶ Kumo para sa ida, mas maado nak tis-an nida kag mayaing pagtratar sa ida it mga taga-Ehipto alang-alang sa ida pagtu-o sa ingpromisang Kristo, kisa sa pagtamasa it tanang kamanggaran it Ehipto. Tuyar kag ida inghimo, kumo permi nidang ing-iisip kag premyong mapapasa-ida sa palaabutong panohon.

²⁷ Kada ngani dahil sa ida pagtu-o, si Moises ay naghalin sa Ehipto nak waya't kahadlok sa kahangit it Hari. Ag ingtis-an nida kag tanang hirap, dahil pay kag ida ingmumuyatan permi ay kag Dios yang aber waya pa nida nakikita. ²⁸ Ag dahil sa ida pagtu-o, gingsugo ra ni Moises kag ida mga kaibahang inanak ni Israel kung ni-o kag inra dapat tumanon bag-o makahalin sinra sa Ehipto. Ag imaw kali kag inra naging Pista it Pagkaluwas sa Ehipto. Gingsugo nida sinra nak ihawon kag karnero ag ipahir kag rugo sa mga hamba it inra bayay, pramas indi giuliton kag aber usa sa inra mga anak pag-abot it anghel para matyon kag mga panganay nak anak sa Ehipto.†

²⁹ Dahil sa pagtu-o it kinang mga inanak ni Israel, sinra ay nakatabok sa Puyang Ragat dahil kag ragat ay natunga ag kag inra rayanan ay naging tuyar sa uga nak duta. Pero tong kag mga taga-Ehipto ay nagyagor sa inra, kinang ragat ay nagtabo ray ag sinrang tanan ay nagkayumos.‡

³⁰ Sa panghuli, dahil ra sa pagtu-o it kinang mga Israelinhon, kag mataas nak pader nak nakapalibot sa syudad it Jerico ay naguba sa kalilibot-libot ninra raha bawat adlaw sa suyor it pitong adlaw.§

³¹ Kag masunor ay si Rahab nak usang badarang kabade. Dahil sa ida pagtu-o, ida ingbaton it maado sa ida bayay kag mga Israelinhon nak nag-ispia raha sa Jerico. Kada sida ay waya naumir sa pagkamatay it ida mga kasimanwa nak indi magpasakop sa Dios.*

³² Ni-o pa ara kag ako masisiling? Kuyang nak gador kag ako oras para balik-balikan pa kag tungor sa pagtu-o it ato ibang mga ginikanan, halimbawa tuyar kana Gideon, Barak, Samson, Jepta, David, Samuel ag kag mga propeta.† ³³ Kaling mga tawo, dahil sa inra pagtu-o, kag iba sa inra ay nagraog sa mga gingharian nak nagpakiglapan sa inra, kag iba ay naggahom it matarong, ag kag iba ay nag-agom it gingpromisa it Dios sa inra. Kag iba ay nag-atubang sa liyon nak ingtabo it Dios kag yuba para indi sinra makagat,‡ ³⁴ ag kag iba ay ing-itsa sa nagrarayab-rayab nak kayado, ugaling waya sinra nauno.§ Ag kag iba ray ra ay isutan yangey mamatay parayan sa patayom, kag iba ay waya nahadlok nak maglaban sa gera ag ingpangtabog hastang nagpangyasihas kag mga naggera sa inra.

³⁵ Ag dahil sa inra pagtu-o, ay inggwa ra it mga kabade nak namatyan it anak nak ingbalik sa inra it buhi, kumo ingbanhaw it Dios.

* **11:24** 11:24-27 Exo. 2:11—12:42. † **11:28** 11:28 Exo. 12:1-30. ‡ **11:29** 11:29 Exo. 14:1-31. § **11:30** 11:30 Jos. 6:1-21. * **11:31** 11:31 Jos. 2:1-22; 6:22-25. † **11:32** 11:32 Huk. 6:11—8:32 (si Gideon); 4:6—5:31 (si Barak); 13:2—16:31 (si Samson); 11:1—12:7 (si Jepta); 1 Sam. 16:1—1 Hari 2:11 (si David) ag 1 Sam. 1:1—25:1 (si Samuel). ‡ **11:33** 11:33-34a Dan. 6:1-27. § **11:34** 11:33-34b Dan. 3:1-30.

Pero kuntra raha, inggwa it iba nak nag-agwanta it paghingabot hastang namatay, imbes nak magbada sa inra pagtu-o agor mahilway, kumo kag ingpapaabot ay mabanhaw sinra ag maagom it mas maadong kabuhi.* ³⁶ Inggwa ra it iba nak ginglibak ag paulit-ulit nak ginglatigo. Kag iba ra ay ingkadinahan ag ingpriso. ³⁷ Inggwa ra it mga gingpangbunggo hastang namatay, mga ingbika kag yawas parayan sa pagyagari, ag mga ingmatay parayan sa patayom. Ag kag iba rabuno ay ingpahalin sa inra sariling banwa, ag kag inra suksok yang ay anit it karnero ag kambing. Sinra ay abang pobre, ing-iihig ag ingmamayain it inra isigkatawo. ³⁸ Naglilibot-libot sinra sa disyerto ag mga baguntor, ag nag-iistar yang sinra sa kuyba ag sa mga buho. Ngani, sa kamatuuran buko karapatdapat nak kag mga mayaing tawo dili sa duta ay magpangabuhi kaibahan sinra.

³⁹ Ag kaling tanan ay ingpuri it Dios dahil sa inra pagtu-o, ugaling waya sa inra't nagbaton it gingpromisa't Dios. ⁴⁰ Kumo Sida ay inggwa't mas maadong plano nak indi anay Nida gituparon, hastang sa waya pa kita nauumir sa Ida mga katawuhan. Ag kaibahan ninra ahimuon kita Nida nak waya't kakuyangan sa Ida pagmuyat.

12

KAG NAHANANGOR SA TAMANG PAGPANGABUHI IT MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO

Kag Pagdisiplina it Dios kag Nagpapamatuor it Ida Pagpalangga

¹ Ay tungor sa ato ngasing, kung ikumpara kag ato kabuhi sa karera, kita ay tuyar sa tawong nagrarayagan nak ingpapalibutan it kinang maramong nagpapamatuor tungor sa importansya it pagtu-o. Kada dapat natong badaan kag tanang kasal-anan nak nagpupugong sa ato ag tanang pay mga tuor nak marurusman, pramas magpursige kita nak makapadayon hastang sa katapusan kumporme sa ingbuot it Dios para sa ato. ² Ag kinahangyan nak kag ato perming ingmumuyatan ay si Hesus yang nak imaw kag inghalinan ag imaw kag katapusan it ato pagtu-o. Dahil alang-alang sa kasadyahan nak Ida ingpapaabot nak aagumon sa langit, ay ing-agwantay Nida kag grabing hirap it kamatayon sa krus, kumo ingmumuyatan Nida nak pay maisot yang kag kahud-anan nak Ida mababatyagan dili. Ag ngasing hagtoy Sida nakaingkorey sa bandang tu-o it trono it Dios. ³ Kada ngani isipon ninro kag rakong pagkuntra sa Ida it mga tawong makasal-anan, pramas indi kamo mawar-an it pag-asa ag indi kamo magsawa sa pagsunor sa Ida.

⁴ Dahil sa inro pagtinguha nak labanan kag kasal-anan, ay waya pa kamo nakaranas it kamatayon dahil sa inro pagtu-o. ⁵ Nalimtan baga ninro kag paglaygay it Dios it kato pramas pakusugon kag inro buot bilang Ida mga anak? Siling Nida,

“Ako anak, badaey igbaliwaya-a kag pagdisiplina it Gino-o sa imo, ag indi ka mawar-an it pag-asa kung ikaw ay Ida ingsasaway.

⁶ Dahil ingdidisiplina it Gino-o kag Ida mga pinalangga,

ag ingpaparusahan ra Nida kag bawat Ida ing-aakong anak.”*

* **11:35** 11:35 1 Hari 17:19-24 ag 2 Hari 4:18-37. * **12:6** 12:5-6 Kab. 3:11-12.

⁷ Kada, tis-e kag tanang hirap nak inro arayanan bilang pagdisiplina it Dios sa inro, kumo imaw kag parayan kung pauno kamo tratuhon it Dios bilang Ida mga anak. Dahil sigurado kag tanang anak ay nakakarayan it pagdisiplina it inra tatay. ⁸ Ugaling kung kamo ay waya nakarayan it pagdisiplina it Dios nak nararayanan it Ida tanang mga anak ay kag gustong bisayahon it kina, kamo ay buko Ida matuor nak mga anak, kundi pay mga anak yang sa liwas. ⁹ Bagoy matuor nak ingtatahor nato kag ato mga tatay dili sa duta nak nagdidisiplina sa ato? Ay dey laloey kag ato Tatay sa langit.† Dapat nak magpasakop kita sa Ida, pramas maaguman nato kag matuor nak kabuhi.

¹⁰ Dahil sa suyor it pilang tuig yang kag ato tatay dili sa duta ay nagdidisiplina sa ato kumporme sa ida ing-iisip nak maado. Pero kag pagdisiplina it ato Tatay sa langit ay talagang para sa ato kaanduan pramas maging balaan kita tuyar sa Ida. ¹¹ Matuor waya kita nasasadyahe pag nararayanan nato kag pagdisiplina kumo kali ay mahapros. Ugaling kag bunga it pagdisiplina sa ato kabuhi ay maging matimunong kag ato buot ag maging tadlong ra kag ato paghiwas.

¹² Kada, kung kamo ay nawar-aney it kusog ag pag-asa, pakusuga ninro kag inro buot. ¹³ Ag magpadayon kamo sa pagsunor sa tama ag tadlong nak rayan agor kag mga mayuda sa pagtu-o ay indi mayaag, kundi maging makusog ray.

Kag Paandam nak Indi Dapat Baliwayaon kag Dios

¹⁴ Tinguhaon ninro nak maado kag inro pagsinunranan sa tanan, ag maging balaan kamo, kumo kag mga buko balaan ay indi makakita sa Ginoong Dios. ¹⁵ Rahanan ninro kag usa'g-usa pramas waya't magtalikor sa kaaduhan it Dios, sabaling magyain kag inro buot ag imaw kag maging dahilan it kaguluhan ag maramo kag maapektuhan. ¹⁶ Magrahan ra kamo nak indi mag-ubay sa buko inro sariling asawa, ag indi ra magpatuyar kang Esau nak waya gipapahalagahe kag mga pagpakamaado it Dios. Dahil yang sa usang pagkaon ay ida ingbaydo kag pagpakamaado nak dapat ay mapapasa-ida tan-a bilang panganay nak anak.‡ ¹⁷ Ag ayamey ninro nak pagkatapos it kina, kung abawion ray nida kinang pagpakamaado, ay indiey nak gador puyde, dahil indiey puyde nak baguhon pa kag resulta it ida inghimoy, aber magpakitluoy pa ag magtibaw sida.

¹⁸ Kada, dapat nak magpaninrugan kita sa ato pagtu-o, dahil kag bag-ong kasugtanan nak imaw kag ato parayan it pagpayungot sa Dios ay mas maado kisa sa parayan it ato mga ginikanan. Ngani, kag inra ingpapayungutan ay kag baguntor it Sinay kung hariin ay nababatyagan ninra kag mga ingkakahadlukan tuyar sa kayado nak nagrarayab-rayab, maruyom, ag inggwa it makusog nak bagyo, ¹⁹ pagbudyong it trumpeta ag kahahadlok nak boses it Dios nak nagbibisaya. Kada nagpakitluoy sinra nak kabay pang indi Sida magpadayon it pagbisaya sa inra. ²⁰ Ag dahil sa inra rakong kahadlok sa Ida sugo sa inra nak, "Aber hadop yang kag magdama ruto sa baguntor ay dapat nak bungguon kina hastang mamatay,"§ ²¹ ag matuor ngani, aber muyatan yang kinang baguntor ay talagang

† **12:9** 12:9 Tatay sa langit: Kag nakasuyat sa bisayang Griyego ay "Tatay it mga ispirito."

‡ **12:16** 12:16 Hen. 25:27-34. § **12:20** 12:20 Exo. 19:12-13.

kahahadlok, kada napasiling ra si Moises nak, “Ako ay nahahadlok nak gador ag nagpapangidlis.”*

²² Pero para sa ato, kag ato ingpayungutan ay kag matuor nak Baguntor it Sion[†] nak imaw kag Herusalem sa langit. Kali kag syudad it Dios nak buhi kung hariin natipon kag libo-libong kaanghelan nak nagkikinasadya sa inra pagdayaw sa Ida. ²³ Kitang nagtutu-o ay kaumir sa tanang mga ingbibilang it Dios nak Ida mga panganay nak anak. Kitang tanan kag maghali sa pagtu-o, nak kag mga pangayan ay nakasuyatey sa listahan sa langit, ag kaibahan kag ispirito it mga tawo it kato nak Ida ingbilang nak matarong sa Ida pagmuyat,[‡] nak Ida ra ginghimoy nak mga waya't kakuyangan sa Ida atubangan. Ingpayungutan ra nato kag Dios mismo nak imaw kag manughusgar sa tanang katawuhan, ²⁴ ag si Hesus nak imaw it manugpatunga riling bag-ong kasugtanan. Kag Ida rugo nak pay ingwiwisik sa ato pramas mapasa-ato kag kaluoy it Dios ay buko tuyar sa rugo ni Abel nak pay naghahagar yang it pagbayos.[§]

²⁵ Kada, magrahan kamo nak indi'g baliwayaon kag ingsisiling it Dios. Dahil kung kag ato mga ginikanan nak nagbaliwaya sa ingbisaya it Dios sa inra sa baguntor it Sinay dili sa duta ay ingparusahan, ay dey laloey kita, kung atalikuran nato kag nagpapaandam sa ato ay halin sa langit. ²⁶ Kumo it katong nagbibisaya kag Dios sa inra ruto sa Sinay, kag duta ay naghudong. Pero inggwa Sida it gingpromisa nak, “Usa pang beses sa palaabutong panahon, ay buko yang duta kag mahudong,

kundi kag langit ra.”*

²⁷ Ag kaling Ida ingsiling nak “usa pang beses” ay mahudong ray, kali ay nagpapakita nak kag mga tinuga it Dios nak nahuhudong ay mapangwagit, pramas kag mabibilin yang ay katong indi nak gador mahudong.

²⁸ Kada ngani, apasalamatan nato kag Dios, dahil kita ay naumir sa Ida paghari nak inding gador mahudong. Ag dahil raha adayawon nato Sida sa tamang parayan nak di rayang pagtahor ag kahadlok. ²⁹ Kumo tungor sa Dios nak ato ingdadayaw, kung Sida ay nagpaparusa sa tawo kali ay pay tuyar sa kayado nak nakakasunog.

13

Kag Panghuling mga Bisaya

¹ Ngani, magpadayon kamo sa pagpalanggaon sa usa'g-usa kumo kamong tanan ay maghali bilang mga nagtutu-o kang Kristo.

² Aya gilimte nak kung inggwa't maabot sa inro bayay nak buko ninro kakilaya ay pakita-e it maadong pagtratar. Dahil it kato inggwa't

* **12:21** 12:21 Deu. 9:19. † **12:22** 12:22 It katong una pa kag usang baguntor sa tunga it Herusalem ay Sion kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo, nak imaw kag ingsisiling nak istaran it Dios hali sa kalibutan. ‡ **12:23** 12:23 Sa pagmuyat it mga lahi it Hudyo kag kamutangan it panganay nak kayake ay iba nak gador. Halimbawa, kung namatay kag tatay ag mapanubli kag mga anak it ida manggar kag panganay nak kayake ay mapanubli it dubli. (Basaha ra sa Deu. 21:17.) Kada kita nak ing-akoey it Dios bilang Ida mga anak dahil sa ato pagtu-o kang Kristo, kita ay ingbilang it Dios nak buko yang Ida anak, kundi Ida panganay. § **12:24** 12:24 Hen. 4:10. * **12:26** 12:26 Hag. 2:6.

naghihimo it tuyar it kali, nak waya ninra namalaye nak kag inra ingbaton ay mga anghel yaki.*

³ Ag aya ra gilimte nak buligan kag inro mga kaibahan nak ingpriso nak pay kamo ra ay ingpriso kaibahan ninra. Imaw ra kung inggwa't ingpapahirapan, buligi sinra nak pay kamo ra it ingpapahirapan kaibahan ninra.

⁴ Pahalagahe ninro kag importansya it pag-asawa, ag maging matutum nak gador kamo sa inro asawa. Dahil aparusahan it Dios kag mga naghihimo it imoralidad ag nagpapangawatan.

⁵ Aya kamo gipabada nak kag pagpalangga sa kwarta ay imaw it magahom sa inro pagpangabuhi, kundi maging kuntento kung ni-o kag inggwa kamo, kumo siling it Dios nak,

“Indi nak gador kamo Nako igpabad-an, ag indi ra kamo Nako iglimtan.”†

⁶ Kada, dapat nak paisugon nato kag ato sarili sa pagsiling, “Kag Gino-o kag nagbubulig sa ako. Indiey ako mahadlok aber ni-o kag ahimuon it tawo sa ako.”‡

⁷ Rumruma ninro kag mga pinuno nak nagtudlo sa inro it mga bisaya it Dios. Isipon ninro kag maadong bunga it inra pagpangabuhi ag patuyaran kag inra pagtu-o.

⁸ Kumo si Hesu-Kristo ay imaw gihapon it kato, ngasing, ag hastang sa waya't katapusan. ⁹ Kada aya kamo'g paraya-raya sa iba't-ibang panudlo nak imaw it mayaag sa inro. Dahil mas maado nak kag ato tagipusuon ay ingpapakusog it kaaduhan it Dios, kisa sa mga ingsisiling tungor sa pagkaon nak puyding kaunon ag tungor sa pagkaon nak bawal kaunon. Kag mga tuyar nak sugo tungor sa pagkaon ay waya ra nakakabulig sa kabubut-on it tawo.

¹⁰ Kita nak nagtutu-o kang Kristo, kag pagkamatay Nida sa krus kag parayan it ato kapatawaran sa mga sala. Pero sinra nak naghahalar pa it hadop bilang parayan it kapatawaran it inra mga sala, ay indi makaagom it kapatawaran nak napapasa-ato parayan sa krus. ¹¹ Dahil, kag inghimo it Pinaka-mataas nak Saserdote it kato tong ingraya nida sa suyor it Pinaka-sagradong Lugar kag rugo it mga hadop nak inghalar para sa kasal-anan, ay pay anino it natabo sa pagkamatay ni Kristo. Halimbawa, kag yawas it kinang hadop nak ingmatay ay ingraya sa liwas it banwa ag ruto kina ay ingsunog.

¹² Ag tuyar ra it kina, si Hesus ay ingmatay sa liwas it syudad pramas agahinon kag mga tawo para sa Dios parayan sa Ida rugo. ¹³ Kada apagtuan nato Sida sa liwas it syudad, nak kag gustong bisayahon ay abadaan nato kag mga kustombre it mga lahi it Hudyo pramas makipag-usa sa hirap ag kahud-anan nak Ida naaguman sa krus. ¹⁴ Kumo dili sa duta waya kita it permanenting syudad. Kundi kag ato ingpapaabot ay katong syudad sa langit nak magiging istaran nato sa palaabutong panahon.

¹⁵ Kada, parayan sa Ida, kag ato tamang paghalar sa Dios ay kag pagdayaw. Kali ay karapatdapat nak mga inughalar para sa mga nagpapamatuor nak Sida kag Gino-o. ¹⁶ Ugaling aya ra ninro gilimte

* 13:2 13:2 Hen. 18:1-8; 19:1-3. † 13:5 13:5 Deu. 31:6 ag Jos. 1:5. ‡ 13:6 13:6 Sal. 118:6.

nak maghimo it maado ag magbulig sa mga inggwa't kinahangyan, kumo imaw ra kag paghalar ninro nak nagtata-o it kasadyahan sa Dios.

¹⁷ Tumana kag inro mga pinuno ag magpasakop sa inra, kumo sinra kag di responsibilidad nak mag-alaga sa inro pagtu-o. Ag inra ra inghihimo it maado kaling inra ministryo, kumo ayam ninra nak sinra ay inggwa't salabtanon sa Dios para raha. Kada sunra sinra it maado pramas ahimuon ninra kag inra ministryo nak inggwa it kasadya ag waya't kalisor. Dahil kung indi kamo magsunor sa inra ay kamo kag lugi.

¹⁸ Ag pangamuyuan ra kami, kumo ayamey namo nak malimpyoy kag amo kunsensya ag gusto ra namo nak magpadayon sa paghimo it tama. ¹⁹ Lalong-laloey pangamuyuan ninro ako nak tugutan it Dios nak indi marugay bag-o ako ay makabalik ray sa inro.

KAG KATAPUSAN IT LIBRO

²⁰⁻²¹ Ngasing, kabay pang kag Dios nak imaw kag inghahalinan it katimunungan ay taw-an kamo it tanang inro ingkikinahangyan, pramas tumanon kag tanang kaaduhan kumporme sa Ida kabubuton. Sida kag nagbanhaw sa ato Ginoong Hesus. Ag kaling ato Ginoong Hesus nak Pinaka-manugbantay nato bilang Ida pay mga karnero kag nagpamatuor parayan sa Ida rugo it kasugtanan nak waya't katapusan. Kabay pa rang kag Dios ay padayon nak magtuytoy sa ato pramas himuon kita nak usang kahalamut-an sa Ida atubangan, parayan kang Hesu-Kristo. Adayawon nato Sida hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

²² Sa huli, ako mga hali sa pagtu-o, ingpapangabay nako sa inro nak kabay pang batunon ninro kaling ako inglalaygay bilang pagpakusog sa inro pagtu-o, kumo kaling ako ingsuyat ay malip-ot yang.

²³ Gusto ra nako nak ipasador sa inro nak kag ato hali nak si Timoteo ay ingpaliwasey sa prisuhan. Kada kung mag-abot sida dili ay ako nak raan sida inunot papanha raha.

²⁴ Kamustaha kag tanang inro mga pinuno kaibahan kag tanang sinakupan it Dios raha.

Ag kamo ay ingkakamusta ra it ato mga hali sa pagtu-o nak taga-Italya.

²⁵ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it Dios.

SANTIAGO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI

SANTIAGO

Kaling suyat ay ingsuyat ni Santiago (San. 1:1.) nak naging pinuno it mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalem pagkatapos it pagpaibabaw ni Hesus sa langit. (Bin. 12:17; 15:13; 21:18.) Siguro kaling Santiago ay hali o manghor ni Hesus nak waya nagtutu-o kang Hesus hastang Sida ay nabanhaw. (Mat. 13:55 ag Gal. 1:19.) Ingsuyat nida kali mga 20 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak mga 50 A.D.)

Gingparaya kali ni Santiago sa tanang mga nagtutu-o kang Kristo, lalong-laloey kag ida mga kasimanwang Hudyo nak nag-iistar sa iba't-ibang mga nasyon. Maramong bagay kag ida gingsuyat dili. Gingsuyat nida kag tungor sa mga pobre ag mga manggaranon, kag pagpurba ag pagtintar, mga inggwa't pinilian sa inra isigkatawo, pagtu-o ag maadong binuhatan, kag yuba it tawo, kag kaayam nak halin sa Dios, ag kag inghalinan it pag-away-away, ag iba pa.

Usang bagay pa nak gusto ni Santiago nak ipaintyendi riling suyat ay kag pagtu-o it tawo ay waya't puyos kung hastang sa bisaya yang, kundi kag kamatuuran it ato pagtu-o ay dapat makikita sa ato binuhatan.

KAG SUYOR IT SANTIAGO

Kag Pagpangamusta 1:1

Kag Pagpurba sa Ato Pagtu-o 1:2-27

Kag Paandam sa mga Inggwa it Pinilian 2:1-13

Kag Pagtu-o ag Kag Maadong Binuhatan 2:14-26

Kag Nahanungor sa Yuba it Tawo 3:1-12

Kag Kaayam nak Halin sa Dios 3:13-18

Kag Paandam Tungor sa mga Kalibutanhong Bagay-bagay 4:1-17

Kag Paandam sa mga Manggaranon 5:1-6

Kag Huling mga Laygay 5:7-20

Kag Suyat ni SANTIAGO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹ Mga pinalangga nakong kahalihan nak nagtutu-o kang Hesu-Kristo, lalong-laloey kag ako mga kasimanwang Hudyo,* nak nagpangkalat ag ngasing ay nag-iistar sa iba't-ibang parti it kalibutan.

Ako kamo ingpapangamusta.

Ako si Santiago, nak usang ulipon it Dios ag imaw ra it Ginoong Hesu-Kristo, kag nagsusuyat it kali.

KAG PAGPURBA SA ATO PAGTU-O

Kag Pagtu-o ag Pagpurba

² Mga pinalangga nakong hali sa pagtu-o, pag mag-abot sa inro kag mga iba't-ibang kahirapan, batuna gihapon ninro kali nak inggwa't

* 1:1 1:1 o "doseng lahi."

rakong kasadya, ³ dahil ayam ra ninrong magiging matibay kamo sa intro pagtu-o pagkatapos ninrong malampasan kinang mga pagpurba. ⁴ Kada magtiis nak gador kamo hastang sa katapusan para talagang maging matibay kamo, agor maging husto kag intro pagkatawo, ag waya it kakuyangan kag intro kabuhi bilang mga nagtutu-o kang Hesu-Kristo.

⁵ Pero kung inggwa raha sa intro it kuyang sa kaayaman, hagar sa Dios ag kamo ay Ida ataw-an, dahil kag Dios ay maatag magta-o sa tanang naghahagar, ag wayaey it pabayon nak mga bisaya. ⁶ Pero pag mahagar kamo sa Ida ay dapat magtu-o nak waya it pagruha-ruha nak ataw-an kamo, dahil kag nagruruha-ruha ay tuyar sa bayor nak ingraraya-raya yang it hangin kung hariin huypon. ⁷⁻⁸ Kag tawong tuyar it kina ay indi dapat mag-isip nak sida ay inggwa it mababaton halin sa Gino-o, dahil ngani sida ay nagruruha-ruha, ag pabag-o-bag-o it isip.

Kag Pobre ag Kag Manggaranon

⁹ Kag pobreng hali sa pagtu-o ay dapat magkasadya sa pagtaas it Dios sa ida. ¹⁰ Ag imaw ra, kag manggaranong hali ay dapat magkasadya kung ipaubos sida it Dios dahil sa ida pagtu-o kang Kristo. Kumo miskin manggaranon sida, kag ida kabuhi ay malipas yang tuyar sa mga buyak it mga hilaunon nak marali magyadong. ¹¹ Pag kataasey kag adlaw ag kauinitey, nagyayadong kag mga hilaunon ag natikrag kag inra mga buyak, kada bukoeoy sinra maganda. Tuyar kag manggaranon. Habang sahooy sida sa pagkamal it manggar, gulpi yang nak maabot sa ida kag kamatayon.

Kag Pagpurba ag Pagtintar

¹² Mas maado kag tawong nagtitiis it pagpurba hastang sa katapusan, dahil pagkatapos nida kinang maraugan, kag ida abatonon ay kag kabuhi nak waya't katapusan nak pay ida kuruna. Imaw kag ingpromisa it Dios sa mga nagpapalangga sa Ida.

¹³ Kung inggwa it tawong ingtitintar, indi sida dapat magsiling nak, "Ingtitintar ako it Dios," dahil kag Dios ay indi matintar maghimo it mayain, ag waya ra Sida gipapangtintar miskin kanin-o. ¹⁴ Dahil kag tawo ay natitintar kung nagpaparaya-raya sida ag nagpaparaog sa ida mga mayaing hanrom. ¹⁵ Ag kung kaling ida mga mayaing hanrom ay ida asunron, magkakasalang gador sida, ag kung magpadayon sidang magpakasala, kag apaabuton nida ay kamatayon ag kaparusahan.

¹⁶ Mga pinalangga nakong hali sa pagtu-o, aya ninro giisipang gingtitintar kamo it Dios, ¹⁷ dahil kag Dios nak Tatay nak asa langit kag inghalinan it tanang maado, ag waya't kakuyangan sa Ida ingtata-o. Ngani, Sida kag Nagtuga it tanan nak naghahadag sa kalangitan, ag aber kinang tanan ay nagbabag-o it hitsura, kag Dios ay wayang gador igbabag-o. ¹⁸ Kabubut-on Nidang himuon kita nak Ida mga anak parayan sa ato pagtu-o sa Ida matuor nak mga bisaya. Inghimo Nida kina pramas kita kag kauna-unahan sa tanang Ida tinuga.

Kag Pagrungog ag Pagsunor sa mga Bisaya it Dios

¹⁹ Mga pinalangga nakong hali sa pagtu-o, tanra-e ninro kali. Dapat kita ay maging maabtik sa pagpanimati, pero magrahan sa pagbisaya ag buko gulping mahangit, ²⁰ dahil kag kahangit it tawo ay waya

it maibubulig sa tawo para maging matarong sa pagmuyat it Dios. ²¹ Kada tungni ninro kag tanang malaw-ay nak paghiwas ag tanang klasing kayainan, ag sunra it inggwa't mapainubusong tagipusuon kag mga bisaya it Dios nak natanom sa inro isip, dahil kali ay inggwa it gahom nak maluwas sa inro.

²² Indi ninro'g panimatan yang kag mga bisaya it Dios, kundi dapat ra kinang tumanon. Dahil kung apanimatan yang ninro kina ag indi'g tumanon, pay ingluluko yang ninro kag inro sarili. ²³ Dahil kung inggwa it nagpapanimati sa mga bisaya it Dios, pero waya nida kali gitutumana, sida ay tuyar sa tawong nagpapanalamin yang, ²⁴ ag aber inggwa sida it nakita nak dapat limpyuhon sa ida sarili, ay ingpabad-an yang nida kina. Ag dahil raha, waya narugay pagkahalin nida sa salamin ay nalimtaney nida kag ida hitsura. ²⁵ Pero kag tawo nak nag-uusisa it maado ag perming nagtutuman sa kasuguan it Dios nak waya't kakuyangan, ag imaw kag nagpapahilway sa tawo, ay gingpapaka-maado it Dios sa ida tanang inghihimo. Kumo sida ay buko tawong nagpapanimati yang ag marali makalimot, kundi tawong nagtutuman it ida narunggan.

²⁶ Kung gingpapamutang it tawo nak sida ay relihiyuso, pero daok ra magpugong it ida yuba, kag ida pagka-relihiyuso ay waya it puyos, ag ingluluko yang nida kag ida sarili. ²⁷ Sa pagmuyat it Dios nak ato Tatay, kag relihiyon nak tama ag maado ay katong nagbubulig sa mga ilo ag balo sa inra kahirapan, ag kag waya nararayhe it mga kayainan dili sa kalibutan.

2

KAG PAANDAM SA MGA INGGWA IT PINILIAN

¹ Mga hali nako sa pagtu-o, bilang mga nagtutu-o sa Ginoong Hesu-Kristo, nak Mahimayaong Gino-o nak naggagahom sa tanan, dapat waya kita it pinilian sa pagtratar sa ato isigkatawo. ² Halimbawa, inggwa it ruhang tawo nak nagsuyor sa inro pagtipon. Kag usa ay manggaranon nak nakasuksok it mga buyawang singsing ag magandang baro. Ag kag usa ray ay pobreng tawo nak nakasuksok it baro nak pus-awon ag di hakpoy. ³ Pagkasuyor it katong nakasuksok it maganda ay ingpalabi ninro sida ag kamo ay nagsiling nak, “Sir, maley, dili ingkor sa maadong pwesto.” Pagkatapos, nagsuyor ray katong pobreng tawo ag kamo ay nagsiling nak, “Tinrog yang raha,” o “Sa sayog yangey ingkor.” ⁴ Di baga dahil sa inro inghimo ay inggwa kamo it pinilian rutong ruhang tawo, ag inro inghuhusgaran kag inro isigkatawo dahil sa inro mayaing kaisipan?

⁵ Mga pinalangga nakong hali, panimati-i ninro kali. Ingpili it Dios kag mga pobre dili sa kalibutan para maging mayaman sinra sa pagtu-o, ag makanunot sinra sa gingharian it Dios nak Ida ingpromisa sa mga nagpapalangga sa Ida. ⁶ Pero kamo, inghihimo ninrong kaluluoy kag mga pobre. Buko baga kag mga manggaranon kag nagpapahirap ag nagraray sa inro sa korte? ⁷ Buko baga sinra kag nagpapasipala sa halandong ngayan ni Hesu-Kristo nak inro ingtutuuhan.

⁸ Kung ingusunor ninrong gador kag pinaka-importanting sugo it Dios nak ato Hari nak nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, “Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo

sarili,”* maado kag inro inghihimo. ⁹ Pero kung inggwa kamo it pinilian sa pagtratar sa inro isigkatawo, kamo ay nagkakasala, ag mahadag nak gador nak kag inro inghihimo ay kuntra sa kasuguan it Dios.

¹⁰ Dahil ngani kag si-o mang waya gitutuman sa aber usa sa kasuguan it Dios ay pay pareho sida sa tawong waya gitutumana kag tanang Ida kasuguan. ¹¹ Kumo kag Dios nak imaw kag nagsugo nak, “Indi magpangawatan,” ay imaw ra kag nagsugo nak, “Indi magpangmatay.” Kada kung nakamatay kamo miskin waya kamo gipangawatan, ay waya ra gihapon ninro gitumana kag kasuguan it Dios.†

¹² Kada ngani, dapat magrahan kita sa ato mga pamisaya ag mga inghihimo, dahil sa palaabuton ahugaran kita it Dios kumporme sa Ida kasuguan nak nagpapahilway sa tawo sa inra kasal-anan. ¹³ Dahil kag tawo nak waya it kaluoy sa ida isigkatawo ay indi ra gikaluy-an it Dios sa adlaw nak ahugaran sida. Pero para sa tawo nak perming maluluy-on, ay waya sida it ingkakahadlukan sa oras nak ahugaran sida it Dios.

KAG PAGTU-O AG KAG MAADONG BINUHATAN

¹⁴ Mga hali nako sa pagtu-o, ni-o kag mapapakamos it usang tawo, kung masiling man sida nak inggwa sida it pagtu-o, pero kag ida inghihimo ay waya gipapakitaan nak inggwa sida it pagtu-o? Maluluwas ara sida parayan sa tuyar nak pagtu-o? ¹⁵ Halimbawa, kung inggwa kita it hali nak nakuyangan it pangyamit ag pang-adlaw-adlaw nak pagkaon, ¹⁶ ag inggwa it usa sa ato nak masiling sa ida nak, “Kabay pang pakamaaduhon ka it Gino-o! Kabay pang indi ka magpayamig ag indi magpagutom!” Pero waya ra sida gibubulig sa ida, ay ni-o kag puyos it kinang ida ingsiling? ¹⁷ Kada ngani kung waya ra nato gipapakitaan kag ato pagtu-o parayan sa ato mga inghihimo, ay waya ra kina it puyos.

¹⁸ Pero sabaling inggwa raha sa inro it magsiling, “Ikaw ay inggwa it pagtu-o ag ako ay inggwa it maadong binuhatan.”

Kag ako isiling sa ida ay, “Pauno nako makikita kag imo pagtu-o kung indi ra nako makita kag imo maadong binuhatan? Parayan sa ako maadong binuhatan ay inro makikita kag ako pagtu-o.” ¹⁹ Nagpapati ka bagang ausa yang kag Dios? Maado! Pero miskin mga mayaot ay nagpapati ra raha, ag nagpapanguyog pa sa kahadlok.

²⁰ Pay buang-buang ka! Gusto pa baga nimong pamatuuran nako sa imo nak kag pagtu-o nak waya gipapakitaan sa mga maadong buhat ay waya it puyos? ²¹ Buko baga si Abraham nak ato ginikanan ay ginghimo it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat parayan sa ida pagtuman, tong gingsunor nida kag gingsugo it Dios sa ida nak matyon kag ida anak nak si Isaac bilang halar sa Dios?‡ ²² Hay, nakita nimong kag ida pagtu-o ag buhat ay rungan, ag kag ida pagtu-o ay nabug-os dahil sa ida binuhatan? ²³ Parayan raha natupar kag gustong bisayahon it Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling, “Nagtu-o si Abraham sa Dios, kada sida ay gingbilangey it Dios nak matarong,”§ ag gingtawag pa ngani sidang amigo it Dios. ²⁴ Kada ngani makikita ninro

* 2:8 2:8 Lev. 19:18. † 2:11 2:11 Exo. 20:13-14. ‡ 2:21 2:21 Hen. 22:1-14. § 2:23 2:23 Hen. 15:6.

nak kag tawo ay ingbibilang it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat dahil sa ida binuhatan, ag buko dahil sa ida pagtu-o yang.

²⁵ Tuyar ra kang Rahab, katong kabading nagbabaligya it ida sarili ruto sa banwa it Jerico. Sida ay ginghimo it Dios nak matarong sa Ida pagmuyat dahil sa ida binuhatan it katong ingbaton nida kag mga sinugong manugtiktik nak taga-Israel, ag ingtudlo nida sa inra kag ibang rayan para indi sinra maabutan it ida mga kasimanwang taga-Jerico nak naghahanap sa inra.

²⁶ Kag ato dapat intyendihon dili, ay kag pagtu-o nak indi makita kag bunga sa maadong binuhatan ay pay minatayey, dahil wayaey kali it puyos. Kali ay tuyar sa yawas it tawo kung hariing buyagey kag ispirito, ag imaw ra kali ay minatayey.

3

KAG NAHANUNGOR SA YUBA IT TAWO

¹ Mga hali nako sa pagtu-o, indi dapat maging manugtudlo it mga bisaya it Dios kag karamuan sa inro, dahil ayam ra ninrong kag paghusgar sa among mga manugtudlo ay mas istrikto. ² Dahil ngani kitang tanan ay perming nakakasala, laloey sa ato pamisaya. Pero kung inggwa it tawong waya nakakasala sa ida pamisaya dahil maayam sida magpugong it ida yuba, ay waya ra it kakuyangan kag ida pagkatawo, dahil maayam ra sida magpugong it tanang parti it ida yawas.

³ Halimbawa, kung kag yuba it kabayo ay inggwa it bukado para apasunuron kina aber hariin nak ato gusto, buko kag ida yuba yang kag ato inggagahaman kundi pati kag ida bug-os nak yawas. ⁴ Isipa ra kag tungor sa barko. Aber marako kina ag puyding ituy-og it makusog nak hangin, kina ay napapasalida gihapon it timon nak maisot aber hariin man gustuhon it timonel. ⁵ Tuyar ra kag yuba it tawo. Aber kina ay maisot yang nak parti it yawas, kaya kinang magmarako. Isipa kung pauno it rako kag sunog sa kayhasan nak mahihimo it maisot nak suga.

⁶ Kag ato yuba ay puyding ikumpara sa kayado, dahil imaw kag parti it ato yawas nak inghahalinan it maramong klase it kayainan nak nagpapayain sa ato bug-os nak pagkatawo. Ngani, kaling kayainan ay halin kang Satanas, ag pay tuyar sa kayado nak halin sa impyerno nak padayong nagsusunog hastang sa katapusan it ato kabuhi.

⁷ Kitang mga tawo ay inggwa it kakayahan nak pasunuron kag tanang klasing hadop, tuyar sa mga ilahas, mga pispis, mga nagkaka-mang tuyar sa sawa ag mga iba't-ibang nagrarangoy sa ragat. ⁸ Pero wayang gador it tawong makakapugong sa ida yuba, dahil kina ay perming nakahanra nak magbuhi it mga mayain nak bisaya, pay puno it dalit, ag kali ay indi mapunggan.

⁹ Kali ay inggamit nato sa pagdayaw sa Ginoong Dios nak ato Tatay, ag kali ay inggamit ra nato sa pagpasipala sa ato isigkatawo aber sinra ay inghuman it Dios nak naambit nak gador sa Ida. ¹⁰ Mga hali nako, pauno naghahalin sa ausang yuba kag pagdayaw sa Dios ag pagpasipala sa ato isigkatawo? Di бага buko tama kina! ¹¹ Inggwa бага it ausang tuburan kung hariin naghahalin kag malasang tubi ag matadam? ¹² Mga hali nako sa pagtu-o, inggwa бага it igos nak

nagbubunga it olibo, o ubas nak nagbubunga it igos? Waya! Ag imposible nak mahalín sa maasin nak tubi kag malasang tubi.

KAG KAAYAM NAK HALIN SA DIOS

¹³ Inggwa baga sa inro it tawong maayam ag nakakaintyendi? Parayan sa ida maadong binuhatan dapat ipakita nida kag ida kaayam nak inggwa it pagpaubos. ¹⁴ Pero kung mayain kag imo buot ag nahihili ka ag ingpapalabi yang nimo kag imo sarili, ay indi ka dapat magmarako nak ikaw ay maayamey, dahil parayan raha ay waya nimo gisusunra kag kamatuuran. ¹⁵ Kag tuyar nak kaayam ay buko halin sa Dios, kundi halin yang dili sa kalibutan, sa mayaing kaisipan it tawo ag halin ra kang Satanas. ¹⁶ Kumo kung hariin kag inggwa it nahihili ag nagpapalabi sa ida sarili ay hina ra kag kaguluhan ag tanang klase it kayainan.

¹⁷ Pero kung kag Dios kag inghahalinan it kaayam it usang tawo, una sa tanan, limpyo kag ida ing-iisip, maayam magpanimbang, mabuot, waya igbabay-a it pwersahan kag ida gusto, maluluy-on, maado it binuhatan, waya't ingpapalabi ag buko pakitang tawo yang. ¹⁸ Kag tawong maayam magpanimbang ay tuyar sa mangunguma nak nagtatanom it maadong binhi, ag kag bunga it kina ay magiging maado kag pagpangabuhi it tanan.

4

KAG PAANDAM TUNGOR SA MGA KALIBUTANHONG BAGAY-BAGAY

Kag Inghalinan it Pag-away-away

¹ Ni-o aboy kag inghahalinan it inro mga pag-away-away ag paghangit-hangitan? Buko baga kina ay naghahalin sa inro mga hanrom para sa mga bagay nak makakapasadya sa inro, nak nagtata-o it kaguluhan sa inro isip? ² Inggwa kamo it mga hanrom, ugaling indi kina mapasa-inro, kada hanra kamong magpangmatay. Ag inggwa ra kamo it mga bagay nak inro inghihingabot nak gador, ugaling indi ninro kina mabaoy, kada nag-aaway-away kamo ag naglalaban-labanan. Pero kag rason kung asing waya kamo it kina ay dahil waya kamo naghahagar sa Dios. ³ Ag aber maghagar man kamo, indi gihapon ninro kina mabaton, dahil buko tama kag inro rason kung asing naghahagar kamo. Kag inro mga hanrom ay para yang sa inro sariling kasadyahan.

⁴ Kamong mga tawo nak indi masaligan! Buko baga ninro ayam nak kung ingpapalangga ninro kag mga bagay dili sa kalibutan ay hangit kamo sa Dios? Kada aber sin-o nak nasasadyahan sa pag-iba sa mga naghihimo it kayainan dili ay naging kaaway it Dios. ⁵ Sabaling ing-iisip ninro nak buko klaro kag ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan dahil sa Ida rakong pagpalangga sa ato,

“Kag Ispirito nak ingparaya it Dios para magtiner sa ato, ay buko Nida gusto nak mas ingpapalangga nato kag iba imbes nak Dios.”

⁶ Kali ay mahirap nak sunron, pero mas marako kag kaaduhan ag bulig Nida sa ato pramas tama kag ato pagsunor sa Ida. Kada ingpasuyat ray Nida,

“Ingkukuntra it Dios kag mga nagmiminataas, pero ingpapakita Nida kag kaaduhan sa mga mapainubuson.”*

⁷ Kada ngani magpasakop kamo sa Dios. Kuntraha si Satanas, ag mapayado sida sa inro. ⁸ Magpayungot kamo sa Dios, ag mapayungot ra Sida sa inro. Kamong mga makasal-anan, tungney kag inro mga mayaing buhat agor maging malimpyo kag inro pagpangabuhi. Kamong mga nagruruha-ruha, tungney kina ag ita-o kag inro tagipusuon sa Dios. ⁹ Dapat kamo ay malisor, magtibaw ag magpanambitan sa inro mga kasal-anan. Kag inro paghayakhak ay bayduhe it pagtibaw, ag kag inro kasadya ay bayduhe it pagkasubo. ¹⁰ Magpaubos kamo sa atubangan it Gino-o, ag kamo ay Ida itaas.

Kag Paandam sa mga Nagpapanglibak sa Inra Isigkatawo

¹¹ Mga hali nako sa pagtu-o, aya kamo gipanglibak sa usa'g-usa. Kag nagpapanglibak o nagbibisaya it mayain sa ida isigkatawo ay nagbibisaya ra it kuntra ag naghuhusgar sa kasuguan it Dios. Pero kung ahusgaran ninro kag kasuguan it Dios, bukoey kamo manugsunor kundi manughusgarey it kasuguan. ¹² Wayaey it ibang nagta-o it Kasuguan kundi Dios yang, ag Sida yang ra kag Manughusgar. Sida yang kag makakaluwas ag makakaparusa sa tawo. Kada ngani sin-o kamo nak maghusgar sa inro isigkatawo?

Kag Paandam sa mga Hambugon

¹³ Ay dey, panimati kamong mga nagsisiling nak, “Ngasing o insulip mapagto kami sa usang syudad, ag ruto kami maistar it usang tuig para magnegosyo, adong mayaman kami.” ¹⁴ Asi, ayam baga ninro kung ni-o kag matatabo insulip? Buko! Ni-o kag ato kabuhi hay? Kina ay tuyar yang sa aso nak nagpaibabaw anay ag marugay-rugay ay mawagitey. ¹⁵ Imbes nak kina, ay kali kag inro dapat isiling, “Kung abut-on it Ginoong Dios, mabubuhi kita ag mahihimo nato kali o kina.” ¹⁶ Pero kamo, ingmamarakoey ninro kag inro ahimuon, dahil hambugon kamo. Kag tanang tuyar nak pagmarako ay mayain.

¹⁷ Ngani, kung ayam it tawo kung ni-o kag dapat himuon ag waya nida gihihimu-a, ay talagang nagkakasala sida.

5

KAG PAANDAM SA MGA MANGGARANON

¹ Kamong mga manggaranon, panimati-i ninro ako. Dapat magtinibaw kamo ag magpanambitan dahil sa mga kalisuran nak maabotey sa inro. ² Mayunotey kag inro manggar ag akaunoney it mga subok kag inro mga baro. ³ Maitomey ra kag inro mga pilak ag buyawan, ag kinang inra pag-itom ay imaw it matestigo tungor sa inro kaisnak, ag dahil raha kamo ay aparusahan nak gador. Ngani, kinang inro tinipon nak nag-itomey ay magiging tuyar sa kayado nak nagkakaon it inro yawas. Kanugon dahil karamoey kag inro tinipon ag mayungotey kag huling adlaw. ⁴ Isipa kag suhoy nak inro ing-inak sa mga nag-aani sa inro bukir. Kina ay pay nag-uukaw bilang pagtestigo laban sa inro. Ag kag pagpakitluoy it mga nag-ani rabuno ay nakaabot sa Gino-o nak Makagagahom.

* 4:6 4:6 Kab. 3:34.

⁵ Nagpakasawa kamo sa inro kabuhi dili sa duta, ag ing-aakas ninro kag inro kabuhi para yang sa inro sariling kasadyahan. Puyde kamong ikumpara sa baka nak ingpapataba, nak buko ninra ayam nak mayungotey sinra giyu-yuon. ⁶ Ag buko yang kina. Ing-akusar pa ninro ag ingpangmatay kag mga tawong waya it sala sa inro ag waya gilalaban sa inro.

KAG HULING MGA LAYGAY

Kag Nahanungor sa Pagtiis

⁷ Kada, mga hali nako sa pagtu-o, kamo ay dapat matiniison hastang sa pagbalik it Gino-o. Isipa ninro kag mga mangunguma. Nagtitiis sinra sa paghuyat hastang kag tanom ay magpamunga ag maghinog. Ingbabantayan nak gador ninra kag pag-inuyan sa tamang mga panahon. ⁸ Tuyar ra, kamo ay dapat maging matiniison ag pakusugon kag inro buot sa paghuyat sa pagbalik it Gino-o. ⁹ Mga hali nako, aya kamo gibasuy-basuyan agor indi kamo gihusgaran ag parusahan it Dios, dahil pay hinaey kag Manughusgar sa pwertahan.

¹⁰ Rumruma ninro kag ehemplo it mga propeta nak ingparaya it Dios pramas magbantala it Ida mensahe sa mga tawo, ag patuyaran sinra. Dahil aber maramong hirap kag inra narayanan ay mahaba gihapon kag inra pasensya sa pagtiis ag nagpadayon sinra sa inra pagtu-o. ¹¹ Ag ingsiling nato ngasing nak gingpakamaado it Dios kinang mga tuyar nak nagpursige sa inra pagsunor sa Dios. Narungganey ra ninro kung pauno nagpursige si Job aber maramong hirap kag ida narayanan, ag nakitaey ra ninro kung pauno gihapon natuman kag maadong plano it Dios sa ida kabuhi, dahil abang buot ag maluluy-on kag Dios.

¹² Kada ngani, mga hali nako, una sa tanan, aya kamo gisumpa parayan sa pagsiling nak saksi nako kag langit o duta o miskin ni-o mang butang. Magsiling yanagey kamo nak, “Oho” kung “Oho,” ag “Buko” kung “Buko,” agor indi kamo maparusahan it Dios.

Kag Nahanungor sa Pagpangamuyo

¹³ Kung inggwa raha sa inro it nakakarayan it hirap, sida ay dapat magpangamuyo sa Dios. Kung inggwa ra raha sa inro it nagkakasadya, sida ay dapat magkanta it pagdayaw sa Dios. ¹⁴ Ag kung inggwa ra it di sakit raha sa inro, sida ay dapat magpatawag it mga nagpapamuno sa mga nagtutu-o pramas pangamuyuan sida, habang ingbabanlusan ninra it lana sa pangayan it Gino-o. ¹⁵ Kag inra pangamuyo nak basi sa inra pagtu-o sa Ginoong Hesus, ay imaw kag makakauli it ida sakit, dahil apaaduhon sida it Gino-o. Ag usa pa kung nakasala man sida, apatawaron ra sida it Dios. ¹⁶ Kada pahadagan kag inro kasalanan sa usa'g-usa ag magpangamuyuan kamo agor kamo ay mag-ado, dahil karako kag nahihimo it pangamuyo it mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios.

¹⁷ Isipa ra si propeta Elias. Sida ay tawo nak kapareho yang nato, pero tong sida ay nagpangamuyo it hugot nak indi mag-uyan,* ay natuman matuor kina ag waya talaga giuyan sa suyur it tatlong tuig ag an-om nak buyan. ¹⁸ Pagkatapos nak natabo kina, nagpangamuyo ray

* 5:17 5:17 Basaha sa 1 Hari 17:1 ag 18:1.

sida nak mag-uyan, ag talagang nag-uyan ray gani ag nagbunga kag mga tanom.†

¹⁹ Mga hali nako sa pagtu-o, kung inggwa it usa sa inro nak nagpayado sa tamang pagsunor sa Dios, ag inggwa sa ida it maraya pabalik, ²⁰ ay sida nak maraya pabalik rutong tawong nakakasala pramas ida talikuran kag ida mayain nak inghimo, ay sida kag masalbar sa kamatayon ag kaparusahan rutong tawo nak ida ingraya, ag kag maramong sala it katong tawo ay mapapatawar dahil sa ida.

---

† 5:18 5:18 Basaha sa 1 Hari 18:42-45.

1 PEDRO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PRIMERONG SUYAT NI APOSTOL

PEDRO

Kaling suyat ay imaw kag una sa ruhang suyat halin kang Apostol Pedro nak usang disipulo ni Hesu-Kristo. Gingparaya nida kali sa mga nagtutu-o kang Kristo nak nag-iistar sa iba't-ibang lugar nak ngasing ay sakopey it Turkey. Gingsuyat nida kali mga 32-34 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 62-64 A.D.)

Si Pedro ay ingtatawag rang Sepas sa bisayang Hebreo, pero kag ida talaga pangayan ay Simon. Sida ag ida manghor nak si Andres ay mga mangingisra nak unang ingtawag ni Hesus nak magsunor sa Ida. Ingpili sida ni Hesus nak maging usa sa tatlong pinaka-mayungot nak kaibahan Nida, ag sa huli sida kag naging pinuno it mga disipulos.

Gingsuyat kali agor pakusugon kag mga nakakaagom it hirap dahil sa inra pagtu-o kang Kristo. Inghuman kali ni Apostol Pedro parayan sa pagparumrom sa inra tungor sa Maadong Balita, kung pauno namatay ag nabanhaw si Kristo, ag kung pauno nagpromisa nak mabalik.

KAG SUYOR IT 1 PEDRO

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Gingtaw-an Kita it Bag-ong Kabuhi ag Pag-asa 1:3-12

Kag Nahanungor sa Pagpangabuhi sa Balaan nak Parayan 1:13—2:10

Kag Pagpakusog sa mga Kristyanong Nahihirapan 2:11—5:11

Kag Pagtapos ag Pagpangamusta 5:12-14

Kag Primerong Suyat ni Apostol PEDRO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹ Mga pinalanggang hali nak pinili it Dios pramas maging Ida sinakupan,

nak ngasing ay nagpangkalat ag nagpapang-istar nak pay es-tranghero sa mga lugar it Ponto, Galasya, Capadosya, Asya ag Bitinya.*

Ako si Pedro nak Apostol ni Hesu-Kristo kag nagsusuyat it kali.

² Kamo ay gingpili it Dios nak Tatay kumporme sa Ida plano it katong una pa, ag kamo ay inggahin ra para sa Ida parayan sa gahom it Ispirito Santo. Kina kag Ida ingbuot agor kamo ay magsunor kang Hesu-Kristo ag maging limpyo parayan sa Ida rugo.

Kabay pang mapasa-inro kag rakong kaaduhan ag katimunungan nak halin sa Dios.

GINGTAW-AN KITA IT BAG-ONG KABUHI AG PAG-ASA

³ Dayawon nato kag Dios ag Tatay it ato Ginoong Hesu-Kristo.† Kumo parayan sa Ida rakong kaluoy, kita ay Ida ingtaw-an it bag-ong kabuhi ag pag-asa nak indi mawagit, parayan sa pagkabanhaw ni Hesu-Kristo.

* **1:1** 1:1 Puyding basahon nato sa Bin. 2:9 kung pauno narunggan it mga taga-Ponto, Capadosya ag Asya kag Maadong Balita. Ag ingsusuyat ra sa Bin. 16:6-7 kag tungor sa pagpangwalihan ni Apostol Pablo sa mga lugar it Galasya ag Bitinya. † **1:3** 1:3 Bag-o naging tawo si Kristo Sida ay Diosey. Pero it katong nagpaali Sida sa duta bilang tawo ay ingtatawag Nida kag Dios nak Tatay, nak Ida Dios ag Tatay ra.

4-5 Ag imaw kali kag ato panublion nak inding gador masira, matubagan, ag magpus-aw. Ag kali ay ging-aman it Dios sa langit para sa inro hastang makumpleto Nida kag inro kaluwasan. Ag Ida ra kamo ingrarahanan parayan sa Ida rakong gahom dahil sa inro pagtu-o hastang ipakita Nida kag katuparan it kali sa katapusan. ⁶ Dahil dili magkinasadya kamo, aber aaguman anay ninro kag iba't-ibang kahirapan sa suyor it malip-ot nak panahon. ⁷ Kumo kag inro pagtu-o ay tuyar sa buyawan nak kinahangyang iparayan sa kayado agor pamatuuran kung klaro. Ag aber rako kag balor it buyawan, kali ay masisira gihapon. Pero kag inro pagtu-o ay mas mahalaga kisa sa buyawan. Kada pag narayanan ninro kag tanang kahirapan dili, kamo ay apurihon, apahalagahan ag ipagmarako sa adlaw kung sauno mabalik ag mapakita si Hesu-Kristo.

⁸ Matuor nak waya pa ninro Sida nakita, pero ingpapalangga gihapon ninro. Ag aber ngasing, waya pa ninro Sida nakikita, pero nagtutuoy kamo. Kada ngani aber tuyar, nasasadyahan gihapon kamo it rako. Ag kaling inro kasadya ay indi maibisaya ag waya it kapareho, ⁹ kumo kag bunga it inro pagtu-o ay pramas maluwas kamo.

¹⁰⁻¹¹ It kato, kag mga propeta kag naunang nagbabantala tungor riling kaluwasan, nak sa kaaduhan it Dios, ay Ida ingtaoy sa inro. Ag sinra kag gingtugyan it Ispirito ni Kristo, pramas maunang magpamatuor tungor sa maaguman nak hirap ni Kristo, ag pagkatapos Sida ay aray-on sa kahimayaan. Pero dahil indi ninra kali maintyendihan, sinra ay nagtitinguha ag nagpupursige nak hanapon kung ni-o talaga kag gustong bisayahon it kaling tanan, ag kung sauno kali matutupar. ¹² Ugaling gingpahadag it Dios sa inra nak kaling inra gingpabisaya ay buko para sa inra, kundi para sa inro ikakaado ngasing. Kumo kaling inra ingbibisaya ngasing ay imaw kag gingbibisaya ra it katong mga nagbabantala it Maadong Balita sa inro, parayan sa gahom it Ispirito Santo nak ingparaya it Dios halin sa langit. Ag aber kag mga anghel ra ay naghahanrom nak gador nak maintyendihan kali it maado.

KAG NAHANUNGOR SA PAGPANGABUHI SA BALAN NAK PARAYAN

¹³ Kada ngasing, kumo naluwasey kamo, dapat maging hingisipaney kamo ag puggan kag inro sarili. Ag magpaninrugan sa inro pag-asa nak pakamaaduhon kamo it Dios sa pagbalik ag sa pagpakita ni Hesu-Kristo. ¹⁴ Kumo ngasing kamo ay mga anak it Dios, kada kinahangyan nak kamo ay masinunranon sa Ida bilang mga anak. Ag indiey ninro dapat sunrom kag mga mayaing hanrom it inro sarili tuyar it katong waya pa kamo it ayam tungor sa Dios. ¹⁵ Kundi magpangabuhi kamo sa balaan nak parayan, kumporme sa pagkabalaan it Dios nak imaw it nagtawag sa inro. ¹⁶ Kumo gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan nak,

“Magpakabalaan kamo, dahil Ako ay balaan.”[†]

¹⁷ Ag rumruma ninro nak kaling Dios nak inro ingkikilaya ag gingtatawag nak Tatay, ay imaw ra it mahusgar sa tanan kumporme sa inghuman it bawat usa. Ag waya Sida it pinilian. Kada dapat kamong magkainggwa it kahadlok sa Ida sa suyor it inro pagtiner dili sa duta.

[†] 1:16 1:16 Lev. 11:44-45; 19:2.

¹⁸ Kumo ayam ninro nak kamo ay gingtubos sa waya't puyos nak pagpangabuhi nak inro namat-an sa inro mga ginikanan. Ag kaling pagtubos sa inro ay buko parayan sa mga butang nak masisira yang tuyar sa pilak ag buyawan, ¹⁹ kundi parayan sa marakong balor it rugo ni Kristo. Tong pagkamatay Nida, Sida ay pay tuyar sa usang anak it karnero nak wayang gador it kahinayan o diperensya, para ihalar sa Dios. ²⁰ Bag-o pa sa pagtuga it kalibutan, gingplano it Dios nak iparaya si Kristo bilang Manunubos it tanang tawo dili sa kalibutan, pero ngasing nak huling mga adlaw ay gingpakitaey Sida it Dios alang-alang sa inro. ²¹ Parayan sa Ida, kamo ay nagsasalig sa Dios nak imaw it nagbanhaw kang Kristo ag nagta-o sa Ida it rakong balor. Kada kag Dios yang kag inro ingtutuuhan ag ing-aasaan.

²² Kumo ginglimpyuhaney ninro kag inro sarili parayan sa inro pagpati sa kamatuuran, ag naging sinseroy kag inro pagpalangga sa mga hali sa pagtu-o, kada maging hugot pa sa inro tagipusuon kag inro pagpalangga sa usa'g-usa. ²³ Dahil kamo ay pay natawo ray liwat, buko sa tawunhon yang nak parayan nak nakakaagom it kamatayon, kundi parayan sa mga bisaya it Dios nak buhi ag mapabilin hastang sa waya it katapusan. ²⁴ Ayam nato nak matuor kali dahil kag ingsisiling sa Sagradong Kasuyatan ay,

“Tungor sa kabuhi it mga tawo, sinra ay nupay hilaunon,
ag kag inra kagandahan ay nupay buyak it hilaunon,
nak nakupos yang, ag kag buyak ay natinikrag.

²⁵ Pero kag mga bisaya it Gino-o ay mapabilin hastang sa waya it katapusan.”§

Ag kaling mga bisaya ay imaw kag Maadong Balita nak gingbantala sa inro.

2

¹ Kada, dahil gingtaw-aney kamo it bag-ong kabuhi, ay dapat nak talikuraney ninro kag tanang kayainan, kalukuhan, pagpakitang tawo, pagkahili ag tanang pagpanglibak tungor sa inro isigkatawo. ² Bilang mga bag-ong tubo kang Kristo, puyde nak ikumpara kamo sa bag-ong liwas nak anak nak perming naghahanrom nak magsuso. Kada kamo ay dapat nak permi rang magkainggwa it hanrom sa purong ispirituhanong pagkaon nak imaw kag mga bisaya it Dios. Tumana kali agor magtibay kag inro pagtu-o, hastang kag inro kaluwasan ay mabug-os sa langit, ³ dahil naagumaney ninro kung pauno it ado kag Gino-o.

Kag Buhi nak Bato ag Piniling Lahi

⁴ Magpayungot kamo sa inghalinan it kabuhi nak waya't iba kundi si Kristo, nak ingpatuyar sa buhi nak bato nak gingsikway it mga manugpatugrok. Pero Sida nak gingsikway it tawo ay imaw it pinili it Dios ag marako kag balor sa Ida pagmuyat.* ⁵ Ag kumo sa inro pagpayungot kang Kristo, kamo ra ay ingpatuyar sa mga buhi nak bato, dahil kamo ay inggagamit Nida sa pagpatugrok it ispirituhanong templo. Ag kamo ay nagsiserbisyo nak pay mga balaan nak saserdote nak naghahalar it ispirituhanong inughalar bilang pagdayaw. Ag kali ay abatunon it Dios bilang kahalambut-an sa Ida atubangan parayan

§ 1:25 1:25 Isa. 40:6-8. * 2:4 2:4 Sal. 118:22.

kang Hesu-Kristo. ⁶ Ayam nato nak kali ay matuor dahil nakasuyatey sa Sagradong Kasuyatan nak,
 “Panimati-i it maado!

Mabutang Ako it usang bato sa Sion,[†]
 usang marakong bato
 nak imaw it pangpatibay sa bayay.

Kali ay pinili nak inggwa it balor,
 ag kag tawo nak nagtutu-o sa Ida
 ay indi nak gador mahuda.”[‡]

⁷ Kada, para sa inro nak nagtutu-o ay marako kag Ida balor. Pero para sa mga waya nagtutu-o, inggwa it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling,

“Kag batong insikway it mga nagtutugrok it bayay

ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.”[§]

⁸ Ag dapat marumruman ra kag ibang nakasuyat raha nak nagsisiling.

“Kali kag bato nak imaw it mata-o it ikakayain sa inra pagmuyat,
 ag marurusman ninra.”

Mapaparusmo sinra dahil waya sinra nagpapati sa ingbibisaya it Dios, ag imaw kali kag plano it Dios para sa inra.*

⁹ Pero para sa inro, kamo kag lahi nak pinili it Dios, ag nupay mga saserdote nak nagsiserbisyo sa ato hari. Kamo ra kag balaan nak sinakupan para sa Dios, nak Ida ing-akoey bilang Ida sariling pag-aari. Gingpili Nida kamo pramas magbantala it mga katitingayang ginghimo it Dios nak imaw it nagtawag sa inro halin sa karuymanan, papagto sa Ida katitingayang kahadagan.[†]

¹⁰ It kato kamo ay buko pa mga katawuhan it Dios, pero ngasing, kamo ay naging Iday. It kato kamo ay waya pa giaagom it Ida kaluoy, pero ngasing, kamo ay nag-aagomey.[‡]

KAG PAGPAKUSOG SA MGA KRISTYANONG NAHIHIRAPAN

¹¹ Mga pinalangga, kumo kamong mga nagpangkalat nak pay mga estranghero yang dili sa kalibutan sa malip-ot yang nak panahon, ay ako nak gador kamo inglalaygayan nak iwasan kag inro mga mayaing hanrom nak naglalaban sa inro maadong hanrom nak magtuman sa Gino-o. ¹² Importante nak maado permi kag inro paghiwas ag pagbisaya sa atubangan it inro mga kasimanwa nak waya nagpapati sa Dios. Dahil kung tuyar kag inro ginghuhuman, aber ingsasan-an ninra kamo, ay maabot kag oras nak makita gihapon ninra nak kag inro inghuhuman ay maado yaki, kada apurihon ninra kag Dios sa adlaw it Ida pagpakita.

Kag Pagpasakop sa mga Inggwa it Karapatan sa Banwa

[†] **2:6** 2:6a It katong una pa kag usang baguntor sa tunga it Herusalem ay Sion kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo. Herusalem kag pinaka-syudad it mga lahi it Hudyo ag kag ingpapatungran it kaling bato ay si Hesu-Kristo nak imaw kag ingpromisang Kristo. [‡] **2:6** 2:6b Isa. 28:16. [§] **2:7** 2:7 Sal. 118:22. ^{*} **2:8** 2:8 Basaha ra sa Isa. 8:14.

[†] **2:9** 2:9 Kaling ap-at nak tawag ay gingsiling sa Yumang Kasuyatan (Exo. 19:5-6 ag Deu. 7:6.) tungor sa mga lahi it Hudyo nak mga inanak ni Israel nak imaw kag katawuhan it Dios. Kag gustong bisayahon it ingbibisaya ni Apostol Pedro dili ay kag mga nagtutu-o kang Kristo kag mga ingbibilang nak klarong mga Hudyo sa pagmuyat it Dios ngasing. [‡] **2:10** 2:10 Ose. 2:23.

¹³ Alang-alang sa Gino-o, magpasakop kamo sa tanang mga inggwa it karapatan nak magrumaya sa inro, lalong-laloey sa Pinaka-pinuno it bansa. ¹⁴ Magpasakop ra kamo sa mga ibang pinuno tuyar sa gobernador, nak Ida gingtatalaga pramas magparusa sa mga naghuhuman it kayainan, ag nagtata-o it balor sa mga naghihimo it maado. ¹⁵ Kumo kabubut-on talaga it Dios, nak parayan sa inro ginghihimo nak maado, matungon it pagbisaya laban sa inro kag mga tawo nak pay waya it isip, ag waya it ayam kung ni-o kag inra ingbibisaya. ¹⁶ Ipakita ninro parayan sa inro maadong pagpangabuhi nak kamo ay hilwayey kang Kristo. Pero kinang inro kahilwayan ay indi dapat gamiton nak rason pramas makahuman it kayainan, kundi gamiton kina pramas makaserbisyo sa Dios. ¹⁷ Respituha kag tanang tawo, palangga-a kag inro mga hali sa pagtu-o, magkainggwa it kahadlok sa Dios ag respituha ra kag Pinaka-pinuno it inro bansa.

Kag Paglaygay sa mga Suguon

(Epeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10)

¹⁸ Ag kamong mga suguon ay dapat nak magpasakop sa inro mga amo, nak di rayang pagtahor. Kali ay indi ninro ighimuon para yang sa mga amo nak maado ag mabuot, kundi para sa mga mayain ra. ¹⁹ Dahil kung atis-an ninro kag pagpahirap sa inro, aber waya it dahilan, kumo kag inro ging-iisip ay kung paunong magtuman sa Dios, kali ay abang ado sa Ida pagmuyat. ²⁰ Pero matataw-an ara kamo it balor kung atis-an ninro kag kaparusahan nak angay sa inro, kumo nakasala kamo? Pero kung dahil sa inro paghuman it maado ay naaguman ninro kag pagpahirap sa inro, kato talaga ay abang ado sa pagmuyat it Dios. ²¹ Dahil para raha kamo gingtawag it Dios, kumo si Kristo ra ay nag-agom it pagpahirap alang-alang sa inro, ag ingpakita Nida kag maadong halimbawa nak inro dapat patuyaran.

²² Waya nak gador Sida nakasala ag waya it aber niong kabakakan nak nagliwas sa Ida yuba. ²³ It katong ginglibak Sida ninra, ay waya Sida gigbayos it mayain. Ag tong gingpahirapan ay waya ra Sida gipanghadlok sa inra, kundi gingsalig Nida kag Ida sarili sa Dios nak naghuhusgar it matarong. ²⁴ Si Kristo mismo kag nag-ako it kaparusahan, nak dapat tan-a ay kita para sa ato tanang mga sala, tong namatay Sida sa krus. Ing-ako Nida kali agor indiey kita magpadayon sa pagpakasala, kundi mapangabuhi it tadlong. Ag parayan sa Ida mga yabhag, kamo ay napaado. ²⁵ Kumo dati, kamo ay tuyar sa mga karnero nak nayaag. Pero ngasing kamo ay nagbalikey sa inro tagaalaga nak nagtatatap it inro mga kabuhi. §

3

Kag Paglaygay sa mga di Asawang Kabade

(Epeso 5:22-23; Colosas 3:18-19)

¹ Imaw ra, kamong mga kabade ay dapat nak magpasakop sa inro asawa. Imaw kag inro dapat himuon agor aber waya pa sinra nagpapati sa mga bisaya it Dios ay maiingganyoy sinra nak magtu-o parayan sa inro maadong paghiwas. Ag aber waya kamo it inglalaygay sa inra, sinra ay magkakainggwa gihapon it pagtu-o kang Kristo, ² pag

makita ninra kag inro maadong paghiwas ag inggwa kamo it kahadlok sa Dios. ³ Ag rumruma ninro nak kag inro kagandahan ay buko pangliwas yang, tuyar sa subrang pagpaganda it buhok, pagsuksok it mga alahas nak buyawan ag mga mamahayong baro. ⁴ Kundi dapat nak kag inro kagandahan ay kinang hina sa inro tagipusuon. Dahil kag matuor nak kagandahan nak waya gibabalhin ay kinang nakikita sa mga mapainubuson ag marahan kag paghiwas. Kina ay gingtaw-an it rakong balor it Dios.

⁵ Tuyar kali kag inghuhuman it katong una it mga balaan nak kabade nak nagsasalig sa Dios. Ingpapaganda ninra kag inra sarili parayan sa inra pagpasakop sa asawa. ⁶ Imaw ra kag inghuman it kato ni Sara. Nagtuman sida sa ida asawa nak si Abraham nak ida ra ingrerespeto bilang ida asawa. Ag kamo ay binilang nak ida mga anak kung ginghuhuman ninro kag tama, ag indi ninro'g kahadlukan kag ahimuon sa inro it inro asawa.

Kag Paglaygay sa mga di Asawang Kayake

⁷ Ag kamong mga kayake ray, kinahangyan nak trataron ninro it maado kag inro asawa, habang ingkikilaya ninro nak sinra ay buko makusog pareho sa inro. Respituha ra sinra kumo pareho kamong mapanubli it pagpakamaado halin sa Dios, nak imaw kag kabuhi nak waya't katapusan, karama waya it sagabal sa inro pagpangamuyo.

Kag Paglaygay sa Tanang Kristyano

⁸ Sa huli, dapat nak kamong tanan ay nagkakausa sa inro isip, nagkakabayaka sa inro mga hali sa pagtu-o ag nagpapalangkaan sa usa'g-usa. Maging maluluy-on ra kamo ag mapainubuson. ⁹ Ag aya kamo gibayos it mayain sa nagmamayain sa inro. Ag imaw ra, aya gibayusi it insulto kag nag-iinsulto sa inro. Kundi pangabayan sa Dios nak pakamaaduhon gihapon sinra. Dahil kina kag kabubut-on it Dios sa inro agor pakamaaduhon ra Nida kamo. ¹⁰ Kumo inggwa it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling, "Kag tawo nak kag gusto sa ida kabuhi ay masadya ag maado ay dapat nak pungan kag ida yuba sa pagbisaya it mayain ag pagbinakak.

¹¹ Dapat ra nak talikuran nida kag kayainan, ag humanon kag maado. Dapat ra nak sida ay maging matimunong, ag magtinguha nak gador nak maado kag ida pagsunor sa tanan.

¹² Kumo kag mga mata it Gino-o ay puat nakamuyat sa mga nagpapangabuhi it matarong sa Ida atubangan, ag kag Ida mga talinga ay perming bukas, agor marungan kag inra mga pangamuyo.

Pero nagkukontra kag Gino-o sa mga naghihimo it kayainan.”*

Kag Paglaygay sa mga Nag-agom it Hirap Dahil sa Paghimo it Maado

¹³ Ag kung magtinguha kamo nak maghimo it maado, ay si-o ara kag mamayain sa inro? ¹⁴ Pero aber kamo ay nakakaagom it hirap dahil sa inro paghimo it maado, kamo ay abang buynas gihapon. Kada waya kamo it dapat ikahadlok sa inra, ag aya gikabayaka ra. ¹⁵ Kundi sa inro kabuhi, ay dapat nak inggwa kamo it rakong pagrespeto kang Kristo bilang Gino-o.

* 3:12 3:12 Sal. 34:12-16.

Ag kung inggwa it magpangutana tungor sa inro ingtutuuhan ag ing-aasahan bilang Kristyano, ay dapat perming hanra kamo nak magpahadag tungor raha. ¹⁶ Ag kag inro pagsabat ay dapat nak marahan ag inggwa't rayang pagrespeto. Ag permi kamong magrahan sa paghunan it maado pramas kag inro kunsensya ay perming malimpyo. Agor kung inggwa man it magmayain sa inro, sinra ay mahuhuda nak mag-insulto sa inro dahil sa inro maadong paghiwas bilang tagasunor ni Kristo. ¹⁷ Dahil mas maado pa nak mag-agom kamo it hirap, kung but-on it Dios, alang-alang sa inro paghimo it maado, kisa mag-agom it hirap dahil sa inro paghimo it mayain.

¹⁸ Kumo si Kristo mismo, aber Sida ay tawo nak waya't sala, ay nag-agom gihapon it pagpahirap ag namatay dahil sa ato mga sala. Ag kaling tanan ay usang beses yang natabo alang-alang sa ato kasal-anan, pramas Ida kita ipayungot sa Dios. Gingmatay Sida sa tawunhong kahimtangan pero gingbuhi Sida sa ispirituhanong kahimtangan.

¹⁹ Ag sa Ida ispirituhanong kahimtangan ay nagpagto Sida sa lugar kung hariin gingkukulong kag mga ispirito, ag ruto Sida nagbantala sa inra.† ²⁰ Kali sinra kag mga waya gipapati sa Dios it katong kapanahunan nina Noe tong ginghuhuman ninra kag arka. Ag sa mahabang pasensya it Dios, Sida tan-a ay matiis it paghuyat hastang kag tanan ay magpati. Pero apilang tawo yang kag nagpati. Wayo yang! Ag sinra ay nasalbar sa katubian tong nagsuyor sinra rutong arka.

²¹ Kag natabo it kato ay usang halimbawa sa ato kaluwasan lalong-laloey kag pagbawtismo sa tubi. Dahil tong kita ay nabawtismuhan, waya kita gililimpyo it buling sa ato yawas, kundi gingpapamatuuran nak malimpyoy kag ato kunsensya sa atubangan it Dios, ag ato gingpromisa nak magsunor sa Ida. Ag kali ay nagpapakita ra nak gingluwasey kita parayan sa pagkabanhaw kang Hesu-Kristo. ²² Ag ngasing Sida ay nagbalikey sa langit kung hariin Sida ay asa bandang tu-o it Dios. Ruto Sida ay nagpapamuno sa mga anghel ag sa iba pang indi makitang mga nagrurumaya ag mga naggagahom.

4

Kag Bag-ong Pagpangabuhi

¹ Kada, kumo si Kristo ay nag-agom it pagpahirap ag namatay hali sa duta, ay kinahangyan nak makusog kamo agor hanraey kamong mag-agom ra it hirap tuyar sa Ida. Dahil kag tawo nak nakaagom it pagpahirap ay nagbadaey sa kasal-anan. ² Ngani, ida'y ginghahanra nak gador kag ida kaisipan, nak tuna ngasing hastang sa katapusan it ida kabuhi, ay indiey sida magpangabuhi kumporme sa mayaing hanrom it tawo, kundi kumporme sa kabubut-on it Dios. ³ Kumo it kato, subray kag inro pag-akas it oras sa paghimo it kayainan tuyar sa mga mayado sa Dios. Dahil it kato inghihimo ninro kag mga tuyar it kali, kag subrang malaw-ay nak paghiwas, pagsunor sa mayaing hanrom it yawas, palayango, malaw-ay nak

† **3:19** 3:19 Iba't-iba kag isip it mga maayam sa Bibliya tungor kung sasin-o kaling mga ispirito. Sabaling kali ay mga ispirito it mga minatay it katong kapanahunan ni Noe, o kag mga mayaot. Ag buko nato ayam kung ni-o kag ingbantala ni Kristo sa inra. (Basaha ra sa Hen. 6:1-4; 2 Ped. 2:4 ag Jud. 6).

pagkinasadya, pag-inuman, ag kahuhudang pagdayaw sa mga dios-diosan nak ingbawal it Dios. ⁴ Kada ngasing, kag inro mga dating kaibahan ay natingaya kung asing wayaey kamo ginununot sa inra, tuyar sa dating inro inghihimong kalaw-ayan ag kayainan. Kada ngani ngasing, kamo ay inra'y gingdadamaan. ⁵ Pero sa kaklaruhan, maabot nak gador kag oras nak sinra ay dapat mag-atubang sa Dios, ag mata-o it inra salabtanon sa tanan nak inra ginghimong sala. Ngani, Sida ay hanraey nak maghusgar sa tanang tawo, maging buhi pa o minatayey. ⁶ Kada kag Maadong Balita ay gingbantalaey aber sa mga minatay ngasing. Ag aber minatayey sinra bilang pag-agom it kaparusahan nak dapat maaguman it tanang tawo sa duta, mabubuhi gihapon sinra sa ispirituhanong kahimtangan tuyar sa Dios.

Kag Laygay Ngasing nak Mayungotey kag Katapusan it Tanan

⁷ Ngasing mayungotey kag katapusan it tanan, kada dapat nak maayam kamo magraya ag magpugong sa inro sarili, agor kamo ay makapangamuyo.

⁸ Una sa tanan, magpalangga kamo it hugot sa usa'g-usa, dahil kung ingpapalangga ninro kag usa'g-usa, kamo ay perming nakahanrang magpatawar aber maramo kag inra mga sala.

⁹ Maging bukas kag inro panimayay nak magbaton sa usa'g-usa nak waya't pagnguyob.

¹⁰ Bilang mga nagtutu-o kang Kristo, bawat usa sa inro ay gingtaw-an it abilidad halin sa Dios. Kada gamita kina sa ikakaado it inro mga hali sa pagtu-o bilang maadong suluguon nak nagmamanihar sa iba't-ibang abilidad nak ingta-o it Dios. ¹¹ Kung inggwa it nagwawali, ay dapat nak kag ida ingwawali ay kag mensahe halin sa Dios. Kung inggwa it nagsiserbisyo, ay dapat nak kag ida pagserbisyo ay parayan sa kusog nak ingtata-o it Dios. Kali ay agor sa tanang inro inghuhuman, perming ingtata-o ninro kag kadayawan sa Dios parayan kang Hesu-Kristo. Kumo Sida kag ato adayawon bilang Mananakop nak naggagahom hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

Indi Kamo Matingaya Kung Kamo ay Nag-aagom it Kahirapan

¹² Mga pinalangga, indi kamo matingaya sa grabing pagpahirap nak inro nararayanan, nak pay indi dapat matabo kina sa inro. Dahil kali ay pagpurba sa inro pagtu-o. ¹³ Kundi magkinasadya kamo, dahil sa inro nararayanan nak hirap, kamo ay nagpakig-usa kang Kristo sa Ida pag-agom it hirap. Ag kung tuyar kina kag inro inghihimo, ay dey lalong magkinasadya kamo pagbalik Nida ag magpakita Sida it Ida katitingayang kahimayaan.

¹⁴ Kung ingpapahud-an kamo dahil sa inro pagsunor kang Kristo, ay matuor nak abang buynas kamo, dahil imaw kina kag nagpapamatuor nak kag mahimayaong Ispirito it Dios ay nagtitiner sa inro. ¹⁵ Pero kabay pang sa oras nak kamo ay ingpapahirapan, kali ay buko dahil sa inro ginghimong mayain tuyar sa nagpapangmatay it tawo, mananakaw, naghuhuman it kayainan o nagpapasinglabot sa ida isigkatawo. ¹⁶ Pero kung ingpapahirapan kamo dahil sa inro pagka-Kristyano, aya gikahuda, kundi taw-e it kadayawan kag Dios, kumo binilang kamo nak mga sinakupan ni Kristo. ¹⁷ Dahil mayungotey kag adlaw kung sauno ahusgaran it Dios kag mga tawo, ag matuna Sida

it paghusgar sa ato bilang panimayay Nida. Ugaling kung magtuna Sida sa ato, ay ni-o ara kag kahahadlok nak asamputan it mga waya gipapati sa Maadong Balita halin sa Dios? ¹⁸ Ag tuyar sa ingsisiling sa Sagradong Kasuyatan,

“Kung kag tawo nak maado ay ahat maluwas,

ni-o ara kag asamputan it mga buko diosnanon ag makasal-anan?”*

¹⁹ Kada, kung kamo ay nakakaagom it kahirapan kumporme sa kabubut-on it Dios, itugyan ninro kag inro sarili sa Ida habang nagpupursige kamo sa paghimo it maado, dahil Sida kag masasaligang Dios nak Nagtuga sa inro.

5

Kag Paglaygay sa mga Maguyang

¹ Ngasing, para sa inrong mga maguyang it mga nagtutu-o kang Kristo, inggwa ako it gustong ibisaya sa inro dahil ako ay usang maguyang ra ninro, ag ako kag nagpamatuor tungor sa pagpahirap nak naaguman ni Kristo. Ag ako ra ay maagom it Ida kahimayaan nak Ida ipakita sa palaabuton.

² Ag tuyar sa pagbantay it mga manugbantay sa inra mga karnero, kamo ay dapat nak magbantay ra sa sinakupan it Dios nak ingtugyan sa inro. Himu-a kali nak inggwa't kasadyahan pramas kag Dios ay mamuot, ag buko nak napipilitan yang kamo. Tumana kali it hugot sa inro tagipusuon ag buko yang sa paghingabot it suhoy. ³ Pati, indi kamo magminarako sa mga tawo nak ingtugyan sa inro it Dios, kundi maging maadong ehemplo kamo sa inra. ⁴ Ag pagbalik ni Hesu-Kristo nak imaw kag Pinaka-mataas nak Manugbantay, Ida kamo ataw-an it premyo* nak kag kahimayaang waya't kapantay ag indi mawagit kag balor.

Kag Paglaygay sa mga Bata Pa

⁵ Ag kamong mga bata ra, magpasakop kamo sa inro mga maguyang sa pagtu-o. Ag kamong tanan ay maging mapainubuson sa inro pagserbisyo sa usa'g-usa. Dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

“Laban kag Dios sa mga nagmamataas,

pero ingpapaka-maado Nida kag mga mapainubuson.”†

⁶ Kada, magpairayom kamo sa rakong gahom it Dios agor itaas Nida kamo sa oras nak Ida ingtalaga. ⁷ Itugyan ninro sa Dios kag tanang inro mga ingkakalibgan, dahil nagkakabayaka ra Sida sa inro.

⁸ Maging hingisipan kamo ag maging alisto. Dahil kag inro kaaway nak si Satanas ay nupay liyon nak naghahagong habang nagbabalik-balik sa paghanap it ida masisiba. ⁹ Kada raya kag inro matibay nak pagtu-o, labani sida. Dahil matuor, kag parehong hirap nak inro nararayanan ay imaw ra kag nararayanan it inro mga hali sa pagtu-o sa bug-os nak kalibutan.

¹⁰ Pero pagkatapos it kaling hirap nak inro nararayanan nak pangsamantala yang, apahilwayoney kamo it Dios, apatibayon ra kag inro pagtu-o ag apakusugon kag inro buot, dahil Sida ay abang adong

* **4:18** 4:18 Kab. 11:31. * **5:4** 5:4 Sa Griyegong kultura kali ay “kuruna” o “garland” nak hinuman sa rahon o buyak. Ag kali ay ingkukuruna sa nagraraog. † **5:5** 5:5 Kab. 3:34.

Dios sa ato. Gingpili Nida kita para magpakig-usa kang Kristo sa Ida kahimayaan nak waya't katapusan. ¹¹ Sida kag Mananakop it tanan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

KAG PAGTAPOS AG PAGPANGAMUSTA

¹² Parayan sa pagbulig ni Silas[†] nak ato masasaligang hali sa pagtu-o, ako ay napasuyat it kaling suyat nak ako ingpaparaya sa intro. Sa malip-ot nak parayan yang, ingsuyat nako kali agor pakusugon kag intro buot ag magpamatuor tungor sa klarong kaaduhan it Dios. Kada magpaninrugan kamo raha.

¹³ Ingkakamusta kamo it intro mga hali sa pagtu-o rili sa Babilonya. § Sinra ay pinili it Dios pareho sa intro nak maging Ida sinakupan.

Ingkakamusta ra kamo ni Markos nak pay ako sariling anak.

¹⁴ Kamustaha ra ninro kag usa'g-usa sa mapinalanggaon nak parayan bilang maghali.*

Kabay pang kamong nagpakig-usa kang Kristo ay magkainggwa it katimunungan. Kabay pa.

[†] **5:12** 5:12 o “Silvanus.” (Basaha ra sa Bin. 15:22—18:5 ag 1-2 Tes. 1:1-2b.) **§ 5:13** 5:13 o “Ingkakamusta ra kamo it kabade sa Babilonya.” Kag gustong bisayahon it kabade ay “usang grupo it mga nagtutu-o kang Kristo.” Ag Babilonya kag inra tawag sa syudad it Roma, dahil kag mga sinakupan it Dios ay nahihirapan ruto. Kali ay tuyar sa naaguman it mga lahi it Hudyo it kato sa unang syudad it Babilonya sa Mesopotamya, nak ngasing ay sakop it Iraq. (Basaha ra sa Dan. 5 ag Pah. 17-18.) *** 5:14** 5:14 o “Magkamustahan kamo sa usa'g-usa parayan sa haro nak inggwa't pagpalangga.”

2 PEDRO KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PANGRUHANG SUYAT NI APOSTOL

PEDRO

Kali kag pangruha sa ruhang suyat halin kang Apostol Pedro nak usa sa mga disipulo ni Hesu-Kristo. Sa isip it mga maayam sa Bibliya ay gingsuyat nida kali mga 35-38 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 65-68 A.D.) Gingparaya kali ni Pedro sa karamuang mga Kristyano.

Kali ay ingsuyat agor paandaman sinra tungor sa mga mayakot sa inra ag matudlo it buko kumporme sa Maadong Balita. Ingpapamatuor nida sa inra kag tungor sa ida nakita ag natun-an halin mismo kang Hesu-Kristo, agor masunor nak gador sinra sa kamatuuran. Ingllalayayan ra nida sinra nak mabalik nak gador si Kristo aber sa karugayon, ag sa oras nak kina asiraon it Dios kag kalibutan parayan sa kayado. Myentras, ingtataw-an it Dios kag mga katawuhan it oras nak maghinuysoy dahil kabubut-on Nida nak sinra ay maluwas. Dahil dili, ingpapaandaman ni Pedro kag mga nagtutu-o nak gamiton it maado kag inra oras ag magpangabuhi it matarong pramas waya sinra it dapat ikahuda sa pagbalik ni Kristo.

KAG SUYOR IT 2 PEDRO

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag Pagpangabuhi bilang Kristyano 1:3-21

Kag mga Buko Matuor nak Manunudlo 2:1-22

Kag Pagbalik ni Kristo 3:1-18

Kag Pangruhang Suyat ni Apostol PEDRO

KAG PAGPANGAMUSTA

¹ Mga pinalanggang hali sa pagtu-o, nak gingtaw-an it pribilehiyo nak magtu-o pareho sa amo dahil sa pagka-matarong it ato Dios ag Manluluwas nak si Hesu-Kristo.

Ako si Simon Pedro nak ulipon ag Apostol ni Hesu-Kristo kag nagsusuyat it kali.

² Kabay pang mapasa-inro kag rakong kaaduhan ag katimunungan, parayan sa inro pagkakilaya sa Dios ag ato Ginoong Hesus.

KAG PAGTU-O AG MAADONG PAMATASAN

³ Parayan sa rakong gahom it Dios, kita ay gingtaw-an it tanang ato kinahangyan agor magpangabuhi it bag-o ag maging diosnanon. Kaya ra natong himuon kina, kumo kilaya nato Sida nak nagtawag sa ato pramas magsunor sa Ida parayan sa Ida rakong kahimayaan ag kaaduhan. ⁴ Parayan diling Ida rakong gahom ag kaaduhan, kita ay gingtaw-an Nida it mahalaga ag importanting mga promisa, pramas maagom kamo it bag-ong pagkatawo nak naambit sa Ida pagka-Dios. Kumo naiwasaney ninro kag mga mayaing hanrom dili sa kalibutan, nak nagrara sa mga tawo it kasiraan.

⁵ Kada, magtinguha nak gador kamo pramas marugangan kag maadong pamatasan sa inro pagtu-o.

Ag kag inro dapat nak irugang sa inro maadong pamatasan ay

kag pagkaintyendi sa kabubut-on it Dios,

⁶ sa inro pagkaintyendi sa kabubut-on it Dios ay

kag pagpugong sa sarili,

sa inro pagpugong sa sarili ay kag pagtiis it hirap,

sa inro pagtiis it hirap ay kag pagka-diosnanon,

⁷ sa inro pagka-diosnanon ay kag pagpalanggaan sa usa'g-usa

bilang maghali,

ag sa inro pagpalanggaan sa usa'g-usa bilang maghali ay

kag pagpalangga sa tanang tawo.

⁸ Dahil kung padayon nak nagramo kaling mga maadong pamatasan sa inro, asiguraduhon nak gador ninro nak kag inro kabuhi ay indi mawar-an it puyos, ag magkainggwa't bunga kag inro pagkakilaya sa Ginoong Hesu-Kristo. ⁹ Pero kung inggwa kamo it hali sa pagtu-o kung hariin indi makita kaling mga maadong batasan, ay nupay mayungot kag ida pagmuyat, ag pay bulag. Ag nalimtaney nida nak nalimpyoy kag ida dating mga sala.

¹⁰ Kada, ako mga kahalihan, imbes nak maging pay bulag kamo, magtinguha nak gador kamo nak magpangabuhi it tadlong, agor kag pagpili ag pagtawag sa inro it Dios ay maging sigurado. Dahil kung ahimuon ninro kali ay indi nak gador kamo maparapa. ¹¹ Kundi abatunon kamo it Dios nak inggwa't rakong kasadya, ruto sa waya't katapusang gingharian it ato Gino-o ag Manluluwas nak imaw si Hesu-Kristo.

Dapat nak Patihan kag Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan

¹² Kada ngani, aber ayamey ninro kaling mga bagay, ag padayon gihapon kamong nagpapaninrugan sa inro pagsunor sa kamatuuran nak inro natun-aney, ay iparumrom gihapon nako kali sa inro permi.

¹³ Kumo sa ako isip, tama yang nak habang buhi pa ako dili sa ako kahimtangan bilang tawo,* ay akoey apukawon kag inro pagtu-o parayan sa ako pagparumrom sa inro tungor riling mga bagay. ¹⁴ Dahil ayam nako nak mayungotey kag ako pagtaliwan dili sa duta, kumo kali ay ingpaayamey sa ako it ato Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁵ Ag bag-o sa ako pagtaliwan, ay atinguhaon nak gador nako nak himuon kag tanan nak ako makakaya pramas indi ninro kali malimtan.

¹⁶ Dahil kag amo ingtudlo sa inro tungor sa gahom it ato Ginoong Hesu-Kristo sa Ida pagbalik, ay buko yang mga himo-himong istorya it mga tawong tuso ag maayo magpangluko, kumo kami mismo kag nakakita it Ida pagka-gahom ag pagka-Dios. ¹⁷⁻¹⁸ Dahil kami kag Ida mga kaibahan ruto sa balaan nak baguntor it katong gingpakita it Dios nak Tatay kag balor ag kahimayaan ni Hesu-Kristo.† Kami mismo kag nakarungog it Boses ag mga bisaya it Dios halin sa katitingayang kahimayaan it langit, nak nagsisiling,

“Imaw kali kag Ako Pinalanggang Anak nak Ako namumut-an.”‡

¹⁹ Parayan rutong natabo sa amo atubangan, kami ay lalong nagtu-o nak kag gingbisaya it katong una it mga propeta ay matuor. Kada

* **1:13** 1:13 Kaling bisaya nak “habang buhi pa ako dili sa ako kahimtangan bilang tawo” sa bisayang Bantoanon ay “habang ako ay rili pa sa tolda” sa bisayang Griyego. † **1:17-18** 1:17-18a Basaha ra sa Mat. 17:1-13; Mar. 9:2-13 ag Luk. 9:28-36. ‡ **1:17-18** 1:17-18b Mat. 17:5; Mar. 9:7 ag Luk. 9:35.

magpati kamo sa inra gingsisiling, nak pay iwag nak naghahadag sa karuymanan, hastang sa pagsubat it adlaw nak imaw kag matupar sa pagbalik ni Kristo, kung sauno mapakita Sida nak pay tala nak mahadag sa inro tagipusuon.

Kag Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan ay Halin sa Ispirito Santo

²⁰ Una sa tanan, rumruma ninro nak waya nak gador it nasuyat kag mga propeta sa Sagradong Kasuyatan nak halin sa inra sarili yang nak pagkaintyendi. ²¹ Kumo kag mga gingsuyat ninra ay buko halin sa kaisipan it tawo, kundi halin sa Ispirito Santo nak nagtuytoy sa inra isip kung ni-o kag mga ipabisaya it Dios.

2

*KAG BUKO MATUOR NAK MGA MANUNUDLO
(Judas 4-16)*

¹ Pero it katong una ra ay inggwa it mga buko matuor nak propeta sa mga Israelinhon. Ag imaw ra sa ato kapanahunan ngasing. Inggwa it mga buko matuor nak manunudlo. Sinra ay mga tusong tawo nak mayakot sa inro ag magtudlo it kabakakan. Kaling inra panudlo nak buko matuor kag mata-o it kaguluhan sa isip it iba ag masisira kag inra pagtu-o. Ag indi ninra'g batunon kag paggahom ni Kristo nak imaw kag nagtubos sa inra. Kada gulping maabot sa inra kag kaparusahan, ag imaw kag inra katapusan! ² Ag maramo sa inro mga kaibahan sa pagtu-o kag makakaer it inra subrang law-ay nak pagpangabuhi. Kada kag matuor nak panudlo nak ato ingesusunor ay amayainon it iba. ³ Ag dahil ra sa inra paghingabot it manggar, ay magamit sinra it mga bisayang tiko sa inra panudlo, agor agamiton nak parayan pramas makwartahan kamo. Pero indi kamo mag-isip nak katong mahusgar sa inra mayaing inghihimo ay nagkakatuyog, kumo it kato pa, ginghahanraey Nida kag kaparusahan nak naghuhuyat sa inra. Ag imaw kag inra katapusan!

⁴ Ayam nato nak aparusahan it Dios kinang mga maabot nak buko matuor nak manunudlo, dahil it kato pa waya Sida gipatugsiling sa pagparusa aber sa mga anghel nak nakasala. Kundi sinra ay Ida gingkulong sa lugar sa irayom,* ag ngasing sinra ay gingkadinahan ruto sa karuymanan hastang sa kahahadlok nak Adlaw it Ida Paghusgar sa tanan. ⁵ Ag usa pa, it katong una sa kapanahunan ni Noe, gingparusahan ra it Dios kag mga tawo sa kalibutan nak waya gisusunor sa Ida kabubut-on, aber sinra ay gingwawalihan ni Noe nak dapat magbag-o ag magpangabuhi it matarong. Kada sinra ay gingparusahan it Dios parayan sa pagbaha kung hariin halos tanan ay nayumos. Kag Ida ingsalbar ay wayo yang, si Noe ag ida pitong kaibahan.

⁶ Ag maramuruman ra ninro nak kag mga mayaing tawo sa syudad it Sodoma ag Gomora ay gingparusahan ra it Dios. Gingsunog Nida kag inra mga syudad hastang kali ay naging abo. Inghimo Nida kali

* **2:4** 2:4 o "Tartarus." Kumporme sa mga sulunranon it mga taga-Gresya kag Tartarus ay usang lugar sa irayom nak puno it karuymanan, kung hariin gingkulong kag inra mga dios-diosan nak nakasala. Kaling lugar ay asa irayom pa it ibang lugar nak ingtatawag nak Hades kung hariin hina gipapagto kag mga minatay.

pramas ipakita nak aparusahan ra kag mga ibang waya nagsusunor sa Ida kabubut-on.

⁷ Ugaling gingsalbar nida kag kumangkon ni Abraham nak si Lot,† nak nagpapangabuhi ruto it matarong sa Ida pagmuyat, dahil Sida ay nagpapaka-kalibog sa mayain ag subrang law-ay nak pagpangabuhi it ida mga kasimanwa. ⁸ Ag kumo si Lot ay maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, sa ida adlaw-adlaw nak pagpangabuhi kaibahan ninra, habang nakikita ag narurungan kag inra kayainan, sida ay talagang nalilisor. ⁹ Kada parayan diling natabo makikita nato nak ayam it Gino-o kung pauno salbaron sa kahirapan kag mga nagsusunor sa Ida kabubut-on. Ag ayam ra Nida kung pauno abantayan kag mga mayaing tawo hastang sinra ay Ida aparusahan sa kahahadlok nak Adlaw it Ida Paghusgar sa tanan. ¹⁰ Lalong aparusahan Nida kag mga nagsusunor sa kahuhudang hanrom it inra yawas, ag sa mga nagsusuway sa mga naggagahom sa inra.

Kinang mga nagtutudlo it buko matuor, sinra ay maisog ag matugas it uyo nak waya it kahadlok nak magpasipala sa mga mahimayaon sa langit. ¹¹ Pero aber mga anghel nak kag kusog ag gahom ay mas marako kisa sa inra, ay waya ra sinra gipapasipala sa atubangan it Gino-o laban sa inra mga kaibahan nak nakasala.

¹² Ugaling kaling mga manunudlo, aber mga bagay nak waya ninra naiintyendihe, sinra ay nagpapasipala. Sinra ay pay tuyar sa mga ilahas nak hadop nak waya it buot. Ag kag hadop nak tuyar kali ay ing-anak yang agor rakpon ag matyon. Kada pay imaw ra kina kag matatabo sa mga tawong tuyar, dahil sinra ay aparusahan. Ag imaw kag inra katapusan! ¹³ Ag dahil nagpapadayon sinra sa paghimo it buko maado, kag kabadaran nak inra abatunon ay magiging buko ra maado. Kumo kag inra masadyang pagpangabuhi ay kumporme sa inra mayaing hanrom aber sa tunga it adlaw. Kada sinra ay pay mga tubag nak nagsisira sa malimpyong mga yamit, dahil nasasadyahan sinra sa pagpangluko sa inro, pag nagyayakot sinra sa inro pagkaon.

¹⁴ Kag mga mata it kaling mga buko matuor nak manunudlo ay perming puno it mayaing hanrom sa inra paghanap it kabade nak inra magiging kawatan, ag waya puat kag inra paghimo it kayainan. Ayam ninra kung pauno nak ingganyuhon kag mga buko matibay sa pagtu-o, kumo sanay sinra sa paghingabot it inra kagustuhan. Kag mga tawong tuyar ay sigurado nak aparusahan it Dios.

¹⁵ Ag nayaag sinra sa tadlong nak rayan, kumo sinra ay nagpapatuyar sa usang propeta nak kag ngayan ay Balaam nak anak ni Beor,‡ nak nagsugot sa paghimo it kayainan dahil kag ida gusto ay suhuyan sida it maramong manggar. ¹⁶ Pero kag asno nak ida ingsasakyan nak indi tan-a dapat nak makabisaya tuyar sa tawo, ay imaw kag nagsaway sa ida. Kada waya nida gipadayuna kag ida plano nak pay plano it buang-buang nak tawo.

¹⁷ Kaling mga nagtutudlo it buko matuor ay mga tawong waya't puyos, kumo sinra ay pay mga tuburan nak naithaney it tubi ag

† 2:7 2:7 Basaha ra sa Hen. 19:1-16,24. ‡ 2:15 2:15 o “anak ni Bosor.” Pero si Beor kag tamang ngayan it tatay it katong propeta nak kag ngayan ay Balaam nak inggwa't ibang abilidad sa pagsumpa sa tawo. (Basaha ra sa Bil. 22—24.)

pay mga rampog nak ingpapalir it makusog nak hangin. Pero ginga-aman it Dios para sa inra kag abang ruyom nak lugar kung hariing aparusahan Nida sinra. ¹⁸ Abang ganda kag parayan it inra pagbisaya nak pay binuyak-buyakon, pero sa kamatuuran, waya it maado nak ikakaado sa tawo. Ag parayan dili ingyayaag ninra kag mga bag-ong tubo kang Kristo, sa pagtudlo nak buko mayain kung sunron gihapon ninra kag inra mayain ag abang law-ay nak mga hanrom. Ag imaw ra ing-iingganyo ninra kaling bag-ong tubo kang Kristo nak magpakasala ray nak pay it kauno yang nagbada sa inra mga mayaing kaibahan ag inra pamatasan. ¹⁹ Nagpupromisa kaling mga buko matuor nak manunudlo nak kag tawo nak nagsusunor sa inra panudlo ay magiging hilwayey nak gador sa mga mapiga sa inra. Pero sa kamatuuran, sinra mismo ay ulipon pa gihapon it kayainan, kumo kag tawo kag nagiging ulipon sa aber niong naggagahom sa ida.

²⁰ Isipa ninro kali. Kung kag tawo ay nakakilayay kang Hesu-Kristo nak imaw kag ato Gino-o ag Manluluwas, sida ay nagbadaey sa mayaing pagpangabuhi nak ingsusunor it mga tawo dili sa kalibutan. Pero kung sida ay natintar ag nagbalik ray sa ida dating pagpaulipon sa kasal-anan, ay kag ida kahimtangan ngasing ay mas mayain kisa dati. ²¹ Kumo mas maado kung waya yangey nida naayame kag rayan papagto sa pagpakamatarong, kisa sa ida naayaman ag talikuran ray kaling mga balaan nak sugo nak ida natun-an. ²² Dahil kag natabo sa ida kag nagpapamatuor sa kabisayahang nagsisiling nak,

“Kag iro ay nakaon liwat it ida suka.”[§]

Ag usa pa,
 “Kag baktin nak bag-ong kaligos yang,
 ay naliger liwat sa yunang.”

3

KAG PAGBALIK IT GINOONG HESU-KRISTO

¹ Mga pinalangga, kali kag ako pangruhang suyat sa inro. Sa ako ruhang suyat, ingpaparumruman nako kamo it pilang mga importanting bagay pramas mapukaw kag inro mga kaisipan sa malimpyo ag maado. ² Gusto nako nak iparumrom sa inro kag gingbibisaya it kato it mga balaang propeta, ag mga sugo nak gingpaayam sa inro it ato Gino-o ag Manluluwas, parayan sa mga apostoles nak nagtudlo sa inro.

³ Una sa tanan, kinahangyan nak maayaman ninro nak pag-abot it huling mga adlaw, ay magkakainggwa it mga malibak sa inro pagtu-o nak mga nagsusunor sa inra mga mayaing hanrom. Sinra ay malibot ⁴ ag masiling, “Hariin kaling si Kristo nak nagpromisang mabalik? Minatayey kag ato mga maguyang ag tuna sa pagtuga it kalibutan hastang ngasing, kag tanang mga butang ay padayon gihapon nak waya gibabalhin.”

⁵ Imaw ra kag masisiling it mga malibak. Pero ginglimtan ninra kag ginghuman it Dios it katong una pa. Dahil gingtuga Nida kag langit ag duta parayan sa gahom it Ida bisaya. Ag kaling tanan ay Ida ginghuman parayan sa tubi ag kag kadutaan ay nagliwas halin sa katubian. ⁶ Ag parayan sa Ida bisaya, tubi ra kag Ida inggamit tong gingpabaha kag kalibutan, ag kag tanan ay nayumos ag nasira. ⁷ Imaw

§ 2:22 2:22 Kab. 26:11.

ra parayan sa Ida ingbibisaya ngasing, ay gingrarahanan gihapon it Dios kag langit ag duta hastang sa adlaw nak Ida gingtalaga kung sauno nak Ida asunugon. Ag Sida ra ay nagpapahimot it kaparusahan nak waya't katapusan sa adlaw it paghusgar, para sa mga katawuhan nak waya igsusunor sa kabubut-on it Dios.

⁸ Pero, mga pinalangga, aya ninro gilimte nak sa pagmuyat it Ginoong Dios kag haba it usang adlaw ay pay pareho yang sa usang libong tuig. Ag kag haba it usang libong tuig ay pay pareho yang ra sa usang adlaw.* ⁹ Kada aber sa isip it iba, ay abang rugay kag paghuyat it Gino-o habang waya pa Nida gitutupara kag Ida gingpromisa nak magbalik, ay buko tuyar. Dahil sa kamatuuran, abang haba kag Ida pasensya sa inro agor mahinuysoy kamo, kumo waya Sida it gusto nak inggwa't aber si-o nak dapat aparusahan.

¹⁰ Pero aber rugayey kag panahon nak waya it natatabo, kag pagbalik it Gino-o ay gulping maabot tuyar sa pag-abot it usang mananakaw. Sa adlaw nak kato ay magkakainggwa it makusog nak dagundong ag kag langit ay mawawagit. Ag kag tanan nak rahagto ay matutunaw parayan sa kayado. Imaw ra, kag kalibutan ag kag tanan nak rahali ay asunugon ra.

¹¹ Ag kumo kag pagwagit sa tanan ay magiging tuyar kina, ay kinahangyan nak kag inro pagpangabuhi ay balaan ag kumporme sa kabubut-on it Dios. ¹² Habang inghuhuyat ninro kag adlaw it paghusgar it Dios sa mga tawo, magtinguha ra kamo nak magpangabuhi it tuyar kali pramas kag pagbalik it Gino-o ay mas maparali. Matuor nak kag langit ay asunugon ag kag tanang butang ruto ay matutunaw. ¹³ Pero kag ato ingpapaabot ay tong gingpromisa it Dios, nak imaw kag bag-ong langit ag bag-ong duta, kung hariin kag mapangabuhi ruto ay kag tanang matarong yang nak gador.†

¹⁴ Kada, mga pinalangga, habang inghuhuyat ninro kali, magtinguha nak gador nak magpangabuhi it malimpyo sa atubangan it Dios, waya't masisiling laban sa inro ag padayon kag inro maadong relasyon sa Ida. ¹⁵ Rumruma ninro nak ingpapahaba it Gino-o kag Ida pasensya sa mga tawo, dahil ingtataw-an Nida it lugar nak sinra ay maluwas. Imaw ra kag ingsusuyat it ato pinalanggang hali sa pagtu-o nak si Apostol Pablo, kumporme sa kaayam nak ingta-o it Dios sa ida. ¹⁶ Ag sa ida tanang ibang mga suyat ay ida gingmimitlang ra kag tungor rili. Inggwa matuor it mga bagay sa ida mga suyat nak mahirap giintyendihon. Ag kag mga tawo nak kuyang kag pagkaintyendi ag buko matibay kag pagtu-o, ay ingtitiko ninra kali, pati kag ibang mga bagay nak nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan. Pero kaling pagtiko it tamang pagtudlo kag magiging dahilan nak maraya sa inra sa mayaing katapusan.

¹⁷ Pero para sa inro, mga pinalangga, kumo ayamey ninro kaling mga bagay, magrahan nak gador kamo nak indi mayaag sa pagsunor sa mga waya nagsusunor sa kabubut-on it Dios, ag indi magpabada sa inro matibay nak pagtu-o sa kamatuuran. ¹⁸ Kundi magpadayon kamo nak maging matibay sa inro pagtu-o kang Hesu-Kristo nak ato Gino-o ag Manluluwas, parayan sa kaaduhan nak Ida ingtata-o. Sa Ida kag tanang kadayawan ngasing ag hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

* 3:8 3:8 Sal. 90:4. † 3:13 3:13 Isa. 65:17. Kali ay matutupar sa Pah. 21:1.

1 JUAN

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PRIMERONG SUYAT NI APOSTOL

JUAN

Kaling suyat ay imaw kag una sa tatlong suyat halin kang Apostol Juan nak usa sa mga disipulo ni Hesu-Kristo. Ingsuyat ra nida kag Maadong Balita o Ebanghelyo ni Juan ag Pahadag. Kali ay gingsuyat mga 60 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 90 A.D.)

Ingsuyat nida kali bilang manugpamatuor nak nakakita nak gador kang Hesu-Kristo, dahil inggwa it mga tawong nagtutudlo it buko tama tungor sa Ida. Halimbawa, ingtutudlo ninrang si Hesus kuno ay waya naging tawo. Ingsisiling ra ninra nak puydeng makasala kag tawo parayan sa mayaing inghihimo it yawas dahil kag yawas kuno ay buko importante.

Imaw kag rason kung asing ing suyat kali ni Apostol Juan. Gusto nida nak tudluan katong mga nagtutu-o kang Kristo kung niong gador kag kamatuuran tungor sa Ida. Ngani, ingpamatuuran nida kag pagiging tawo ni Hesus pramas taw-an kita it kabuhi nak waya't katapusan, ag Sida yang kag matuor nak Dios. Ingtutudluan ra ni Juan kag mga nagtutu-o nak dapat sinra ay magpinalangga, dahil ingpakita it Dios kag Ida pagpalangga sa mga tawo parayan kang Hesu-Kristo nak Ida Anak.

KAG SUYOR IT 1 JUAN

Kag Inghalinan it Kabuhi nak Waya't Katapusan 1:1-4

Kag Pagkakilaya sa Dios nak Tatay ag sa Dios nak Anak 1:5—2:27

Kag Nahanungor sa Pagiging mga Anak it Dios 2:28—4:6

Kag Nahanungor sa Pagpalangga 4:7—5:12

Kag mga Kasiguruhan kang Kristo 5:13-21

Kag Primerong Suyat ni Apostol JUAN

KAG INGHALINAN IT KABUHI NAK WAYA'T KATAPUSAN

Kag Pagpangamusta

¹ Mga pinalanggang hali nako kang Kristo,

Amo gingsusuyat sa inro kag tungor sa usa nak rahaley bag-o pa natuga kag tanan. Sida kag gingtatawag nak Bisaya nak imaw kag inghalinan it kabuhi. Nagpakatawo Sida ag narunggan namo kag Ida pagtudlo ag nakita it amo ruhang mata. Amo nak gador Sida namuyatan ag nahuytan.

² Matuor ngani, Sida nak inghalinan it kabuhi ay gingpakita it Dios nak Tatay sa ato. Nakita namo Sida, kada gingpapamatuuran namo ag gingtutudlo sa inro kag tungor sa Ida, nak imaw kag inghalinan it matuor nak kabuhi nak waya't katapusan, Sidang datey nak kaibahan it Dios nak Tatay bag-o Sida gingpakita sa ato. ³ Amo gingpapaayam sa inro kag amo nakita ag amo narunggan tungor kang Hesu-Kristo, pramas kamo ay padayon nak magpakig-usa sa amo. Buko yang kina,

kaling ato pagpakig-usa ay sa Dios nak Tatay ag sa Ida ra Anak. ⁴ Ag tungor nak gador riling mga butang kung asing gingsusuyat namo kali sa inro, agor kag ato kasadya ay maging hanuyos.

KAG PAGKAKILAYA SA DIOS NAK TATAY AG SA DIOS NAK ANAK

Kag Limpyong Pagpangabuhi sa Atubangan it Gino-o

⁵ Kali kag mensahe nak amo narunggan sa Ida nak Anak it Dios nak amo ra gingpapaayam sa inro. Kag Dios ay pay tuyar sa hadag ag wayang gador it karuymanan sa Ida.

⁶ Kung ato gingsisiling nak nagpakig-usay kita sa Dios, pero kag ato pagpangabuhi ay puno gihapon it kayainan nak pay nagpangabuhi kita sa karuymanan, kita ay nagbibinakak ag waya nato gipapangabuhian kag kamatuuran it Dios. ⁷ Pero kung tadlong kag ato pagpangabuhi, ay pay nagpangabuhi kita sa kahadagan, tuyar sa Dios nak perming asa kahadagan, nagpapakig-usa kita sa usa'g-usa ag ginglilimpyuhan kita sa tanang ato sala parayan sa rugo ni Hesus nak Ida Anak.

⁸ Kung masiling kita nak waya kita it sala, ato yang ginglulukok kag ato sarili, ag waya nato naiintyendihe kag kamatuuran tungor rili. ⁹ Pero kung ing-aamin nato sa Dios tong kita ay nakasala ag maghagar kita it patawar sa Ida, apatawaron Nida kita* ag alimpyuhon kita sa tanang ato kayainan. Kumo Sida ay matarong ag masasaligan nak tumanon kag Ida promisa.

¹⁰ Kung masiling kita nak waya kita nakakasala, pay gingsisiling ra nato nak bakakon kag Dios, ag waya nato naiintyendihe kag kamatuuran tungor rili.

2

¹ Kamo, nak pay ako mga anak, gingsusuyat nako kali sa inro pramas indi kamo magpadayon sa pagpakasala. Kung inggwa sa inro it makasala, rumruma nak inggwa't manug-apin sa ato sa atubangan it Dios nak Tatay. Kaling ato manug-apin ay waya't iba kundi si Hesu-Kristo nak imaw yang kag matarong. ² Ag usa pa, si Kristo kag ingmatay bilang inughalar agor mabaoy kag kahangit it Dios dahil sa ato mga sala, ag buko yang kag ato, kundi pati kag sala it tanang tawo hali sa kalibutan.

Kag Pagsunor sa mga Sugo it Dios ay Nagpapakita nak Kilaya Nato Sida

³ Dapat natong sunron kag mga sugo it Dios, kumo imaw kali kag nagpapakita nak kilaya nato kung si-o Sida. ⁴ Kung inggwa't tawong masiling nak kilaya nida kung si-o kag Dios, pero waya nida gisusunra kag Ida mga sugo, kaling tawo ay bakakon, ag waya nida naiintyendihe kag kamatuuran tungor sa Dios. ⁵ Pero kag tawo nak nagsusunor sa mga bisaya it Dios, sida kag nagpapalangga sa Dios it hanuyos. Ag parayan dili, makakasiguro kita nak nagpakig-usa kita sa Ida. ⁶ Si-o man kag magsiling nak padayon sida nak nagpakig-usa sa Dios, dapat sida nak magpangabuhi it tadlong nak tuyar kang Kristo.

⁷ Mga pinalangga, gingsusuyat nako sa inro kag tungor sa sugo ni Kristo sa ato. Buko bag-o kali sa inro, kundi kali kag dating sugo

* 1:9 1:9 Basaha ra sa Sal. 32:5; Kab. 28:13.

nak napasa-inro tuna pa tong nagtu-o kamo sa Ida. Kali ay kag inro narungganey nak nagsisiling nak kita ay magpalangga sa usa'g-usa. ⁸ Pero sa yudo it kina, pay bag-o gihapon kali sa tawo, dahil hina sa kabuhi ni Kristo ay una natong nakita kag matuor nak pagpalangga nak tuyar it kina. Pero ngasing ay nakitaey ra nato kali parayan sa inro ginghimo, kumo kamo ay nagtungoney it pagpangabuhi sa kayainan ag ngasing ay bag-oy kag inro pagpangabuhi, nak pay tuyar sa nagrarayan nak ruyom ag kag nagsubli ay matuor nak hadag.

⁹ Ngasing, kung kag tawo ay nagsisiling nak sida ay maado ag nagpapangabuhi sa kahadagan it Dios, pero ginglalabanan gihapon nida kag ida hali sa pagtu-o, sa kamatuuran sida ay mayain ag asa karuymanan pa gihapon. ¹⁰ Kung kag tawo ay nagpapalangga sa ida hali, sida ay padayon nak nagpapangabuhi sa kahadagan it Dios, ag waya it kayainan hina sa ida nak makakaraya sa ida sa kasal-anan. ¹¹ Pero kag tawo nak naglalaban sa ida hali ay asa karuymanan ag pay nagpapangabuhi gihapon raha. Kada ngani buko nida ayam kag ida apagtuan, kumo pay sida ay bulag dahil sa karuymanan.

Wayae y Nato Gihihimu-a kag Kayainan Kung Kilaya Nato kag Dios

¹² Ako kali gingsusuyat sa inrong mga anak nako sa pagtu-o, dahil gingpatawarey it Dios kag inro mga sala alang-alang sa ginghimo ni Kristo.

¹³ Gingsusuyat ra nako kali sa inrong mga maguyang, dahil kilayay ninro kung si-o si Kristo nak rahaley bag-o pa natuga kag tanan.

Ag imaw ra sa inrong mga bata pa, dahil nagraog kamo laban kang Satanas.

¹⁴ Ngani sa liwat, ako ray kali gingsusuyat sa inrong mga anak nako sa pagtu-o, dahil nakilayay ninro kag ato Tatay nak Dios.

Imaw ra sa inrong mga maguyang, dahil kilayay ninro si Kristo nak rahaley bag-o pa natuga kag tanan.

Ag kali ay gingsusuyat ra para sa inrong mga bata pa, dahil kamo ay makusog sa pagtu-o, kag mga bisaya it Dios ay nagpapabilin sa inro ag nagraog kamo laban kang Satanas.

¹⁵ Aya gipalangga-a kag mga kalibutanhong pamatasan ag mga butang dili. Kung si-o man kag nagpapalangga it kaling mga asa kalibutan yang, ay imposibleng palanggaon ra nida kag Tatay sa langit.

¹⁶ Kali ay dahil tanang mayain nak asa kalibutan ay buko halin sa ato Tatay sa langit, kundi halin yang dili sa duta. Naumir dili kag mayaing hanrom it ato mga yawas, mga ginghiringabot it ato mata, ag pagpahambog it ato mga butang.* ¹⁷ Kag kalibutan ag tanang ato ginghiringabot dili ay rayan yang, pero kag nagtutuman it kabubut-on it Dios ay mapabilin hastang sa waya't katapusan.

Padayon nak Magsunor sa Tamang Panudlo

¹⁸ Mga anak nako sa pagtu-o, ngasing ay huling mga adlawey ag mayungotey kag katapusan it kalibutan. Narungganey ra ninrong mapakilayay kag Makuntra kang Kristo. Ag ayam nato kali dahil ngasing ay maramoey kag nagkukuntra sa Ida, kada ayamey ra nato nak imawey kali kag huling mga adlaw. ¹⁹ Kaling mga nagkukuntra kang Kristo ay dating kaibahan nato, pero nagbuyag sinra sa ato. Ag

* 2:16 2:16 Basaha ra sa Hen. 3:6.

kaling inra pagbuyag sa ato ay nagpapakita nak waya sa inra it matuor nak kaibahan natong nagtutu-o kang Kristo. Dahil kung talagang sinra ay matuor nak kaibahan nato, tan-a'y waya sinra nagbuyag sa ato.

²⁰ Pero para sa inro, tanan kamo ay gingtaw-an it Ispirito Santo halin sa Balaan nak Anak it Dios, kada inro'y naintyendihan kag tamang panudlo. ²¹ Ingsusuyatan nako kamo, buko dahil waya ninro naayami kag matuor nak panudlo, kundi dahil ayamey nak gador ninro kina, ag ayam ra ninrong waya't kabakakan nak halin sa kamatuuran. ²² Sasin-o kag mga pinaka-bakakon sa tanan? Waya't iba kundi kag mga nagsisiling nak si Hesus ay buko kag ingpromisang Kristo nak gingparaya it Dios. Kag mga tuyar nak tawo ay katong mga nagkukontra kang Kristo, ag buko yang si Kristo kag waya ninra gibabatuna kundi pati kag Dios nak Tatay. ²³ Kag mga waya gibabaton nak si Hesus ay Anak it Dios, imposible ra nak kaibahan ninra kag Dios nak Tatay. Pero kag mga nagbabaton nak si Hesus ay matuor nak Anak it Dios, ay kaibahan ninra kag Dios nak Tatay.

²⁴ Ngani, dapat kamo ay magpadayon sa pagsunor sa tamang panudlo nak inro narunggan tuna pa katong kamo ay nagtu-o kang Kristo. Dahil kung padayon kamo nak magpakig-usa sa Anak it Dios, padayon ra kamo nak mapakig-usa sa Ida Tatay. ²⁵ Ag imaw kali kag ingpromisa sa ato ni Kristo, Ida kita ataw-an it kabuhi nak waya't katapusan.

²⁶ Ingsusuyat nako kali sa inro pramas paandaman kamo tungor sa mga tawong gustong magyaag sa inro. ²⁷ Pero kamo, indi kamo maluko kumo gingtaw-an kamo ni Kristo it Ispirito Santo, ag kaling Ispirito Santo ay nagpapabilin gihapon sa inro. Kada bukoey ninro kinahangyan kag iba pang matudlo sa inro it bag-o kunong panudlo, dahil kag Ispirito Santo it nagtutudlo sa inro it tanang kamatuuran tungor sa Dios nak inro kinahangyan nak maayaman. Ag kag Ida gingtutudlo ay kamatuuran ag buko kabakakan, kada sunra kag Ida panudlo sa inro ag padayon nak magpakig-usa kang Kristo.

KAG NAHANUNGOR SA PAGIGING MGA ANAK IT DIOS

²⁸ Ngasing, mga anak nako sa pagtu-o, padayon kamo nak magpakig-usa kang Kristo, agor sa oras nak Sida ay magpakita sa Ida pagbalik ay indi kamo matahap ag mahuda nak mag-atubang sa Ida.

²⁹ Kumo ayam ninro nak perming matarong si Kristo, ngani ayam ra ninro nak kag tanang naghihimo it tama ay gingtaw-aney Nida it bag-ong kabuhi.†

3

Bilang mga Anak it Dios, Aya'g Paraya-rama sa Iba

¹ Abang rako kag pagpalangga it Dios nak Tatay sa ato! Ag dahil dili gingbilang kita Nida nak Ida mga anak, ag klaro talaga kina! Ugaling kumo kag karamuan dili sa kalibutan ay waya gikikilaya sa Dios nak ato Tatay, kada syempre waya ra ninra gikikilay-a kita bilang Ida mga anak. ² Mga pinalangga, matuor nak kita ay mga anak it Dios, pero buko pa nato ayam kung ni-o kag ato magiging kahimtangan sa

† 2:29 2:29 o “kag mga natawo it Dios” Ugaling kali ay ispirituhanong pagkatawo, kada sinra'y naging mga anak it Dios ag naging kaumir sa Ida pamilya. (Basaha ra sa Juan 3:3-8.)

palaabuton. Pero ayam nato nak sa oras nak si Kristo ay magpakita sa Ida pagbalik, kita ay maging tuyar sa Ida, dahil makikita nato Sida kung si-o talaga Sida. ³ Kada ngani kag tanang nagpapaabot nak maging katuyar ni Kristo ay nagtitinguha nak perming magpangabuhi it limpyo parayan sa pagpayado sa kasal-anan, tuyar kang Kristo nak nagpangabuhi it limpyo.

⁴ Kag tawo nak perming nagpapaka-sala ay matuor nak nagsusuway sa Kasuguan nak ingta-o it Dios kang Moises, dahil kag padayon nak pagpakasala ay pagsuway sa Dios ag sa Ida Kasuguan. ⁵ Ugaling ayam ra ninro nak si Kristo ay nagpakatawo pramas wagiton kag ato mga kasal-anan, ag ayam ra ninrong wayang gador Sida it sala. ⁶ Kada ngani kamo nak padayon nak nagpapakig-usa kang Kristo ay indi dapat magpadayon sa kasal-anan. Dahil kag tawo nak nagpapadayon sa kasal-anan, waya nida naiintyendihe ag nakikilaya kung si-o si Kristo.

⁷ Kamo, nak pay ako mga anak, mag-andam kamo agor indi kamo mayaag sa panudlo it iba. Kag tawo nak padayon nak nagpapangabuhi it tadlong ay matarong sa pagmuyat it Dios, tuyar kang Kristo nak matarong. ⁸ Pero kag tawo nak padayon nak nagpapaka-sala ay ulipon gihapon ni Satanas, dahil tuna pa sa primero ay talagang makasal-ananey sida. Kada ngani kag Anak it Dios ay nagpaali sa duta bilang tawo, agor siraon kag tanang buhat ni Satanas.*

⁹ Ngani, kag mga naging anak it Dios ay waya nagpapadayon sa pagpakasala, kumo rahaley sa inra kag bag-ong pagkatawo nak halin sa Dios nak Tatay ninra. Kada imposible talaga nak mapadayon sinra sa pagpakasala. ¹⁰ Kali kag parayan kung pauno makilaya nato kag anak it Dios ag anak ni Satanas. Kag waya gipapangabuhi it tadlong ag waya gipapalangga sa ida hali sa pagtu-o ay buko anak it Dios.

Kag Pagpalanggaan it Usa'g-usa

¹¹ Kag matuor nak panudlo nak inro narunggan tuna pa tong nagtu-o kamo kang Kristo ay imaw kali. Dapat nak kamo ay magpinalanggaan sa usa'g-usa. ¹² Indi kamo magpatuyar sa anak ni Adan nak si Cain, dahil ging-ulipon sida ni Satanas, kada ida gingmatay kag ida manghor nak si Abel. Ag asing gingmatay nida kali? Kumo mayain kag ida ginghihimo pero tadlong kag ginghihimo it ida manghor.† ¹³ Kada ngani mga hali nako sa pagtu-o, kung ginglabanan ni Cain kag ida manghor nak tadlong kag ginghimo, aya kamo gikatingaya pag alabanan ra kamo it mga tawo hali sa kalibutan nak waya gitutu-o sa Dios nak ato Tatay. ¹⁴ Kumo kung ngasing ay gingpapalangga nato kag ato mga hali sa pagtu-o, nagpapamatuor kali nak kita ay bukoey minatay sa pagmuyat it Dios, kundi kita ay gingtaw-aney it bag-ong kabuhi. Ugaling ayam ra nato nak katong mga nahahangit ay nagpapabilin gihapon nak minatay sa pagmuyat it Dios. ¹⁵ Kali ay dahil kag tawo nak nagtatanom it kahangit sa ida isigkatawo ay tuyar sa usang manugmatay it tawo, ag ayam ra ninrong kag usang manugmatay ay waya sa ida kag kabuhi nak waya't katapusan.

* 3:8 3:8 Basaha kag Heb. 2:14. † 3:12 3:12 Basaha ra sa Hen. 4:1-8.

¹⁶ Isipon ninro kali, ingta-o ni Kristo kag Ida kabuhi para sa ato pramas maluwas kita. Parayan hina maintyendihan nato kung ni-o kag matuor nak pagpalangga. Kada ngasing, dapat ra nak hanra kitang magbulig sa ato mga hali sa pagtu-o, aber imaw kina kag maging dahilan nak maraya sa ato sa kamatayon. ¹⁷ Halimbawa, kung inggwa't hali sa pagtu-o nak maado kag pagpangabuhi ag nakita nida kag ida hali nak nagkikinahangyan, pero waya nida kali gikaluy-i nak buligan, † ay pauno nato masisiling nak ingpapakita nida kag pagpalangga it Dios sa ida hali. ¹⁸ Kamo, nak pay ako mga anak, dapat buko yang sa bisaya kag inro pagpalangga sa usa'g-usa, kundi ipakita ninro nak kag inro pagpalangga ay matuor parayan sa inro mga inghihimo it hugot sa inro tagipusuon.

¹⁹ Parayan dili sa ato pagpalangga sa usa'g-usa, makakasiguro kita nak nagpapangabuhi kita kumporme sa kamatuuran it Dios ag makakapayungot kita sa Ida nak limpyo kag ato kunsensya. ²⁰ Pero aber nakunsensya kita dahil kuyang kag ato pagpalangga, dapat natong rumrumon nak kag Dios, nak nakakaayam it tanan ay mas mapapatihan kisa sa ato kunsensya. §

²¹ Ngani, mga pinalangga, kung waya kita nakunsensya dahil waya kita't inghimong mayain, ay syempre indi kita matahap nak magpayungot sa Dios. ²² Ag kung inggwa man kita it apangabayon sa Ida ay Ida kali ita-o sa ato, dahil ato gingsusunor kag Ida mga sugo ag ingtutuman ra nato kag Ida kabubut-on. ²³ Ag kali kag Ida mga sugo. Dapat magtu-o kita sa Ida Anak nak si Hesu-Kristo, ag dapat magpalangga ra kita sa usa'g-usa, kumporme sa Ida sugo sa ato. ²⁴ Kag tawo nak nagsusunor sa mga sugo it Dios ay padayon nak nagpapakig-usa sa Dios ag imaw ra kag Dios sa ida. Ag ayam ra nato nak Sida ay padayon nak nagpapakig-usa sa ato, kumo hali sa ato kag Ispirito Santo nak Ida gingta-o.

4

Purbahe Kung kag Ingbibisaya it Tawo ay Halin sa Dios o Buko

¹ Mga pinalangga, aya nak raan ninro gipatihe kag mga tawo nak nagsisiling nak kag inra gingbibisaya ay parayan sa Ispirito nak halin sa Dios.* Kundi usisa-a anay ag purbahan kung kali ay matuor nak halin sa Dios o buko. Dahil ngasing, maramoey kag mga bakakon nak nagkalat sa kalibutan kag nagsisiling nak sinra ay mga propetang gingsugo it Dios, pero sa kaklaruhan kag inra gingbabantala ay halin kang Satanás. ² Tuyar kali kag parayan kung pauno maayaman nak kag panudlo it usang tawo ay parayan sa Ispirito it Dios. Kag ida panudlo ay halin sa Dios kung ingsisiling nida nak si Hesu-Kristo ay nagpaali sa duta bilang tawo. ³ Pero kag tawong waya gipapati rili ay nagpapakita nak kag ida ingtutudlo ay buko halin sa Dios. Kag mga tuyar nak tawo ay nagpapakita nak kag inra kaisipan ag katong paabuton nak Makuntra kang Kristo ay pareho. Ag narungganey ninro

† **3:17** 3:17 Basaha ra sa Deu. 15:7-11. § **3:20** 3:20 o "kag Dios... ay mas marako kisa sa ato tagipusuon." Kag gustong bisayahon it kali ay maluluoy Sida sa ato sa oras nak payungutan nato Sida, ag Ida apakusugon kag ato buot sa pagsiling nak kita ay Ida mga anak. * **4:1** 4:1 Basaha ra sa Jer. 29:8.

nak maabot katong tawo ag sa kamatuuran haley ngani kag mga tuyar sa ida.

⁴ Pero para sa inrong mga anak nako sa pagtu-o, kamo ay asa Dios ag kamo ay nagraog laban sa mga bakakon nak nagsisiling nak sinra kuno ay mga propeta. Nagraog kamo sa inra dahil kag Ispirito it Dios nak hina sa inro ay mas gamhanan kisa kang Satanas nak nag-uulipon sa mga tawo hali sa kalibutan. ⁵ Sa kaklaruhan, kaling mga bakakon nak nagsisiling nak sinra ay mga propeta it Dios ay mga kalibutanhon nak waya gibabaton sa Dios, kada kag inra panudlo ay halin sa kaisipang kalibutanhon. Ag kag mga nagpapanimati sa inra panudlo ay waya ra gibabaton sa Dios. ⁶ Para sa ato, kita ay asa Dios, kada kag mga nakakilaya sa Dios ay nagpapanimati sa ato. Pero kag mga tawo nak waya sa Dios ay waya gipapanimati sa ato. Parayan dili maaayaman nato kung kag panudlo ay kumporme sa kamatuuran halin sa Ispirito it Dios, o puro kabakakan halin kang Satanas.

KAG NAHANUNGOR SA PAGPALANGGA

Kag Pagpalangga it Dios

⁷ Mga pinalangga, palanggaon nato kag usa'g-usa, dahil kag pagpalangga ay halin sa Dios. Kag tawo nak mapinalanggaon ay anak it Dios ag kilaya nida kag Dios. ⁸ Pero kag tawo nak waya't pagpalangga sa ida hali sa pagtu-o ay waya nakakakilaya sa Dios, kumo kag Dios ay mapinalanggaon. ⁹ Tuyar kali kag pagpakita it pagpalangga sa ato it Dios. Gingparaya Nida kag Ida bugtong nak Anak hali sa kalibutan, pramas parayan sa Ida magkainggwa kita it kabuhi nak waya't katapusan. ¹⁰ Abang rakong pagpalangga kina! Buko nak kita kag nagpapalangga sa Dios, kundi kita kag Ida gingpapalangga. Ag Ida kali gingpakita parayan sa Ida pagparaya it Ida Anak pramas mamatay bilang inughalar pramas mabaoy kag kahangit it Dios dahil sa ato mga sala. ¹¹ Mga pinalangga, kumo tuyar it rako kag pagpalangga sa ato it Dios, dapat tuyar ra kag ato pagpalangga sa usa'g-usa.

¹² Waya pang gador sa ato it nakakita sa Dios, pero kung nagpalanggaon kita sa usa'g-usa, kag Dios ay padayon nak nagpapakig-usa sa ato, ag parayan sa ato kag pagpalangga it Dios ay nakakaabot sa iba, kumporme sa Ida kabubut-on.

¹³ Nasisiguro nato nak padayon nak nagpapakig-usa kita sa Dios ag imaw ra Sida sa ato, kumo kita ay Ida gingtaw-an it Ida Ispirito. ¹⁴ Nakita namo si Hesu-Kristo nak Anak it Dios, ag gingpapamatuuran nak gingparaya kali it Dios nak Tatay, pramas maging Manluluwas it katawuhan sa kalibutan. ¹⁵ Kag tawo nak nagpapakig-usa sa Dios, ag imaw ra kag Dios sa ida. ¹⁶ Kada ngani ato nasisiguro ag kita ay nagsasalig nak abang palangga kita Nida.

Kag Dios ay mapinalanggaon, kada kag tawo nak tuyar sa Ida ay padayon nak nagpapakig-usa sa Dios, ag imaw ra kag Dios sa ida. ¹⁷ Myentras kita ay padayon nak nagpapakig-usa sa Dios, kaling ato pagpalangga ay mahahanuyos. Kada indi kita dapat matahap sa adlaw it paghusgar it Dios sa tawo, kumo ingpatuyaran nato si Kristo hali sa kalibutan. ¹⁸ Kag matuor nak pagpalangga ay waya't rayang kahadlok dahil ingwawagit it kali kag kahadlok. Pero kag tawo nak padayon nak

nahadlok sa Dios ay buko pa hanuyos kag ida pagpalangga, kada raha gihapon sa ida kag kahadlok nak parusahan.

¹⁹ Ngasing, matuor nak nagpapalangga kita, kumo una kitang ingpalangga it Dios. ²⁰ Ag kung inggwa it tawo nak nagsisiling, “Palangga nako kag Dios,” pero inglalabanan gihapon nida kag ida isigkatawo, bakakon sida. Dahil kung kag ida isigkatawo nak ida nakikita ay buko nida palangga, pauno nida masisiling nak palangga nida kag Dios nak indi nida makita? ²¹ Kumo imaw kali kag sugo it Dios sa ato. Kag tawo nak nagpapalangga sa Dios ay dapat rang magpalangga sa ida isigkatawo.

5

Kag Pagtu-o sa Anak it Dios

¹ Kag tawo nak nagtutu-o nak si Hesus ay imaw kag ingpromisang Kristo ay anak it Dios, ag kag tawo nak nagpapalangga sa Tatay ay nagpapalangga ra sa mga gingbibilang Nidang mga anak. ² Kada kung palangga nato kag Dios ag ingesusunor kag Ida mga sugo, ayam nato nak ingpapalangga nato kag Ida mga anak. ³ Pauno nato palanggaon kag Dios? Parayan sa ato pagsunor sa Ida mga sugo. Ag kag Ida mga sugo ay bukoey mabug-at nak indi puyding ray-on, ⁴ dahil tanang gingtaw-an it bag-ong kabuhi it Dios ay padayon nak nagraraog sa mga kalibutanhong bagay.

Ag kag parayan it kaling pagraog ay waya't iba kundi kag ato pagtu-o kang Kristo. ⁵ Ag si-o kag padayon nak nakakaraog sa mga kalibutanhong bagay? Kato yang nak nagpapati nak si Hesus kag Anak it Dios.

Kag Pamatuor Tungor kang Hesu-Kristo

⁶ Si Hesu-Kristo ay imaw katong nagpaali sa duta ag gingpamatuuran nak Anak it Dios, parayan sa Ida pagbawtismo sa tubi ag parayan sa Ida rugo it katong Sida ay namatay. Buko yang parayan sa pagbawtismo sa Ida, gingpamatuuran nak Sida ay Anak it Dios, kundi parayan ra sa pagbuhos it Ida rugo. Kag Ispirito it Dios kag nagpapamatuor tungor rili, ag ayam nato nak kali ay klaro dahil tanang Ida gingbibisaya ay matuor. ⁷ Kada inggwa it tatlo nak nagpapamatuor nak si Hesus kag Anak it Dios. ⁸ Kali kag Ispirito Santo, kag tubi ag kag rugo. Ag kaling tatlong pamatuor ay ausa.

⁹ Kung hanra kita nak magbaton sa pagpamatuor it tawo, dapat nak mas hanra kitang magbaton sa pagpamatuor it Dios tungor sa Ida Anak, dahil mas mapapatihan kina. ¹⁰ Kag tawo nak nagtutu-o sa Anak it Dios ay ayam nida sa ida tagipusuon nak kag pamatuor it Dios tungor sa Ida Anak ay matuor. Pero kag tawo nak waya gipapati sa pamatuor it Dios tungor sa Ida Anak, sida ay nagsisiling nak kag Dios ay bakakon, kumo waya sida gitutu-o sa Ida gingpamatuuran. ¹¹ Imaw kali kag pamatuor it Dios. Gingtaw-an kita it Dios it kabuhi nak waya't katapusan, ag kali ay ato maaaguman parayan sa pagpakig-usa nato sa Ida Anak. ¹² Kada kag tawo nak nagpakig-usa sa Anak it Dios ay inggway it kabuhi nak waya't katapusan, pero kag tawo nak waya gipakig-usa sa Ida ay indi makaagom it kabuhi nak waya't katapusan.

KAG MGA KASIGURUHAN KANG KRISTO

¹³ Ngasing gingsusuyat nako kali sa inro nak nagtutu-o nak si Hesus ay Anak it Dios, agor makakasiguro kamo nak magkakainggwa kamo it kabuhi nak waya't katapusan. ¹⁴ Kada indi kita matahap nak magpayungot sa Dios, dahil ayam nato nak kung inggwa kita it apangabayon sa Ida kumporme sa Ida kabubut-on, Ida kita arunggon. ¹⁵ Ag kung ayam nato nak ingrurungan Nida kag ato pangabay, ayam ra nato nak mababaton kali nato.

¹⁶ Ngasing, kung inggwa it tawo nak nakikita kag ida hali sa pagtu-o nak nakakasala it kasal-anan nak puyde pang mapatawar,* ay pangamuyuan sida agor kaluy-an sida it Dios ag taw-an sida it kusog nak magbalik ag magtutom ray sa Dios.† Kag ako gustong bisayahon, ay dapat nak pangamuyuan sida basta kag ida kasal-anan ay katong klase nak puyde pang mapatawar nak indi magraya sa tawo sa waya't katapusang kaparusahan. Dahil matuor nak inggwa't kasal-anan nak waya't kapatawaran, ag waya ako gisisiling nak kato kag dapat ipangamuyo. ¹⁷ Sa kaklaruhan, tanang buko tama nak ginghihimo it tawo ay sala, pero sa yudo it kina tanan ay puyding mapatawar, puyra yang katong ako ingsiling dati.

¹⁸ Ngasing, ayam nato nak kag mga gingtaw-aney it bag-ong kabuhi it Dios ay waya gipapadayon sa pagpakasala, dahil ingbabantayan sinra it Anak it Dios, kada waya it mahihimo laban sa inra si Satanas.

¹⁹ Ayam ra natong kita ay mga anak it Dios, pero kag waya nagtutu-o sa Anak it Dios sa bug-os nak kalibutan ay sa irayom it gahom ni Satanas.

²⁰ Usa pa, ayam ra natong nagpaali sa duta kag Anak it Dios, ag ingtaw-an kita Nida it pagkaintyendi pramas makilaya nato kag matuor nak Dios. Ag ngasing kita ay nagpakig-usay sa Ida parayan sa ato pagpakig-usa sa Ida Anak nak si Hesu-Kristo. Sida kag matuor nak Dios ag imaw kag inghalinan it matuor nak kabuhi nak waya't katapusan.

²¹ Kada ngani, mga anak nako sa pagtu-o, aya kamo giyuhor sa mga ribulto.‡

Hastang dili yangey kag ako suyat sa inro.

---

* **5:16** 5:16a o “kasal-anan nak indi magraya sa ida sa kamatayon.” Kag gustong bisayahon it kali ay inggwa't sala nak indi puyding mapatawar, kada kali kag maraya sa tawo sa kaparusahan nak waya't katapusan, nak imaw kag ingsisiling nak ispirituhanong kamatayon.

† **5:16** 5:16b o “taw-an sida it kabuhi.” Kag gustong bisayahon it kali ay maaaguman ray nida kag bag-ong kabuhi bilang anak it Dios. (Basaha ra sa San. 5:19-20.) ‡ **5:21** 5:21 Sa sulunranon it mga taga-Gresya kag sugo nak “payaduan kag tanang ribulto” ay pareho sa pagsugo nak “payaduan kag tanang klase it sala.” Ag sa inra pagmitlang sa “ribulto” ay naumir kag tanang mga dios-diosan o ingyuyurhan it tawo.

2 JUAN

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PANGRUHANG SUYAT NI APOSTOL

JUAN

Kali kag pangruha sa tatlong suyat halin kang Apostol Juan nak usa sa mga disipulo ni Hesu-Kristo. Sa isip it mga maayam, ingsuyat nida kali sa mga nagtutu-o sa usang lugar pero inggamit nida kag patagong bisaya nak pay nagsusuyat sida sa usang kabade sa pagtu-o kaibahan it ida mga anak. Inghimo nida kali dahil it kato kag mga nagtutu-o kang Kristo ay inghiningabot. Parayan dili inglaygayan ra nida kag ibang mga nagtutu-o kang Hesu-Kristo raha sa inra, agor parumrumon sinra nak dapat magpinalangga ag dapat mag-andam sa mga buko tamang panudlo.

Kali ay ingsuyat mga 60 tuig pagkatapos it kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 90 A.D.)

KAG SUYOR IT 2 JUAN

Kag Pagpangamusta 1:1-3

Kag Kamatuuran ag Kag Pagpalangga 1:4-11

Kag Huling Pagpangamusta 1:12-13

Kag Pangruhang Suyat ni Apostol JUAN

KAG PAGPANGAMUSTA

¹ Pinalangga nako sa pagtu-o nak kabade* ag sa imo mga anak,

Ako si Juan nak inro ingkikilayang maguyang† kag nagsusuyat it kali.

Kamustay kag piniling kabade it Dios, kaibahan it imo mga anak, nak ako matuor nak palangga. Pero buko ako yang kag nagpapalangga sa inro, kundi kag tanang nagbatoney ra sa kamatuuran. ² Palangga nato kag usa'g-usa dahil sa kamatuuran ni Kristo nak nagpapabilin sa ato, ag padayon nak hali sa ato hastang sa waya't katapusan.

³ Kag kaaduhan, kag kaluoy ag kag katimunungan nak halin sa Dios nak ato Tatay ag kang Hesu-Kristo nak Ida Anak ay mapasa-ato, sa ato pagsunor sa kamatuuran ag sa pagpinalangga sa usa'g-usa.

KAG KAMATUURAN AG KAG PAGPALANGGA

⁴ Kasusadya ako dahil naayaman nako nak kag iba sa imo mga anak ay nagpapangabuhi kumporme sa kamatuuran, tuyar sa ingsugo sa ato it Dios nak Tatay. ⁵ Ag ngasing, palangga nako sa pagtu-o nak kabade, nagsusuyat ako dahil inggwa tan-a ako it sugo sa imo. Buko bag-o kali sa imo dahil ayamey nimo kali tuna pa it katong nagtu-o ikaw kang Kristo. Kali ay magpalangga kita sa usa'g-usa. ⁶ Ag tuyar kali kag

* **1:1** 1:1a Sa isip it mga maayam tungor sa Bibliya kaling tawag nak “Pinalangga nako sa pagtu-o nak kabade” ay patago nak bisaya para sa mga nagtutu-o kang Kristo nak nagtitipon sa pagdayaw sa Ida sa usang lugar nak ayam ni Juan, dahil it kato sinra ay inghiningabot. † **1:1** 1:1b Sa bisayang Griyego kag gustong bisayahon it “maguyang” ay “pinuno” ra. Tong gingsuyat kali ni Apostol Juan sida yang kag nabilin nak buhi pa sa doseng disipulos ni Hesu-Kristo. Abang guyangey sida it kato ag rugayey kag ida pagpamuno sa mga nagtutu-o kang Kristo. Kada sida kag pinaka-ingtatahor nak pinuno ninra it kato.

pagpalangga. Kita ay dapat nak magpangabuhi kumporme sa gingsugo sa ato it Dios. Kumporme kali sa inro narunggan it katong nagtu-o kamo kang Kristo. Magpinalangga kamo sa usa'g-usa.

⁷ Mag-andam kamo dahil maramong mga manunudlo nak nagpangluko it mga tawo kag nagkalat dili sa kalibutan. Kali sinra katong mga waya gikikilaya nak si Hesu-Kristo kag nagpaali sa duta bilang tawo. Kag mga nagsisiling it tuyar kali ay mga manluluko. Ag sinra ay nagpapatuyar rutong ingpapaabot nak Makuntra kang Kristo. ⁸ Kada mag-andam kamo, nak indi kamo maluko, pramas kag bug-os nak premyong inro ingtinguhaan nak mabaton sa palaabuton ay indi mawagit. ⁹ Si-o man kag nagliwas ag nagrurugang pa sa matuor nak panudlo tungor kang Kristo, ag indi magpadayon raha ay waya nida nakikilaya kag Dios. Pero si-o man kag nagpapadayon sa matuor nak panudlo tungor kang Kristo, ay asa ida kag pagkilaya sa Dios nak Tatay ag Ida Anak. ¹⁰ Ag kung inggwa't mag-abot sa inro, ag masaduran ninro nak yabot kag ida ingtutudlo sa inro natun-an tungor kang Kristo, aya sida gibatuna sa inro bayay, ag aya gihanrom it pagpakamaado para sa ida. ¹¹ Dahil si-o man kag naghahanrom it pagpakamaado para sa tuyar nak tawo ay pay nagkukumporme sa ida ginghihimo.

KAG HULING PAGPANGAMUSTA

¹² Abang ramo pa tan-a nakong ibisaya sa inro, pero wayaey ako it gustong iparayan pa kali sa suyat. Dahil nag-aasa akong makapanha raha sa inro ag hingan yangey kita maistorya, agor kag ato kasadya ay mahanuyos.

¹³ Ingkakamusta ra kamo it mga anak it imo haling kabade, nak pinili ra it Dios[†] tuyar sa imo.

Hanggang dili yangey kag ako suyat sa imo.

[†] **1:13** 1:13 Sa isip it mga maayo tungor sa Bibliya kaling “mga anak it imo haling kabade” ay patago nak bisaya para sa mga hali sa pagtu-o sa ibang mga lugar, dahil it kato sinra ay inghihingabot.

3 JUAN

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA PANGTATLONG SUYAT NI APOSTOL

JUAN

Kali kag pangtatlo sa tatlong suyat halin kang Apostol Juan nak usa sa mga disipulo ni Hesu-Kristo. Ingsuyat nida kali sa usang amigo nida nak nagtutu-o kang Kristo, nak kag ngayan ay si Gayo.

Dili sa suyat ay ingpapaabot ni Juan kag ida maadong buot kang Gayo, dahil narunggan nida kag pagripa ni Gayo sa mga nagpapalapnag it kamatuuran tungor kang Hesu-Kristo. Inggwa ra si Juan it paandam para kang Gayo tungor sa mayaing pagkatawo it usang tawo nak kag ngayan ay si Diotrepes.

Kali ay ingsuyat mga 60 tuig pagkatapos it kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 90 A.D.)

KAG SUYOR IT 3 JUAN

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag mga Pagpuri ag mga Pagpaandam 1:3-12

Kag Huling Pagpangamusta 1:13-15

Kag Pangtatlong Suyat ni Apostol JUAN

KAG PAGPANGAMUSTA

¹ Pinalangga nakong Gayo,

Ako si Juan nak intro ingkikilayang maguyang* kag nagsusuyat it kali.

Kamusta kag ako palanggang hali sa pagtu-o, nak kaibahan sa pagsunor sa kamatuuran tungor kang Kristo. ² Palanggang hali nako sa pagtu-o, kabay pang sa pagbaton nimo it kaling ako suyat ay asa maado kang kahimtangan ag makusog kag imo kayawasan, kung paunong kag imo pagtu-o ay makusog ra.

KAG MGA PAGPURI AG MGA PAGPAANDAM

Kag Pagpuri kang Gayo

³ Abang sadya nako tong nag-abot rili kag ato mga kahalihan nak halin raha, ag nag-uma sinra nak ikaw ay matutom ag talagang nagpapangabuhi kumporme sa kamatuuran. ⁴ Wayaey it makakata-o pa sa ako it kasadya, kundi ako marunggan nak kamo, nak pay ako mga anak, ay nagpapangabuhi kumporme sa kamatuuran.

⁵ Palanggang hali nako sa pagtu-o, kag imo maadong pagripa sa mga hali nato nak nagsampot raha, aber buko pa nimo kilaya kag iba, ay nagpapakita nak ikaw ay usang matutom nak nagtutuman kang Kristo. ⁶ It katong hali sinra, nag-uma sinra sa atubangan it mga kahalihan nak nagtitipon rili tungor sa imo pagpalangga sa inra. Maado ra kung buligan nimo ag pabayunan pa sinra bag-o magpanaw,

* **1:1** 1:1 Sa bisayang Griyego kag gustong bisayahon it maguyang ay "pinuno" ra. Tong gingsuyat kali ni Apostol Juan sida yang kag nabilin nak buhi pa sa doseng disipulos ni Hesu-Kristo. Abang guyangey sida it kato ag rugayey kag ida pagpamuno sa mga nagtutu-o kang Kristo. Kada sida kag pinaka-ingtatahor nak pinuno ninra it kato.

dahil karapatdapat kina sa inra bilang mga suguon it Dios. ⁷ Kumo nagpanaw sinra nak kag raya ay pagtu-o tungor kang Hesu-Kristo ag waya ra gihahagar it bulig sa mga waya nagtutu-o sa Ida. ⁸ Ngani, akuon nato nak obligasyon nato nak sinra ay buligan, agor di parti kitang tanan sa pagpalapnag it kamatuuran tungor kang Hesu-Kristo.

Kag Pagpaandam Laban kang Diotrepes

⁹ It kato nagparaya ako it suyat sa mga hali nato sa pagtu-o nak nagtitipon raha, pero waya gipatihe ni Diotrepes kag suyor it kali dahil indi sida magpairayom sa amo karapatan. Kag ida hanrom ay sida yang kag magpamuno raha. ¹⁰ Kada kung mag-abot ako raha, ibulgar nako kag ida kayainan nak ginghihimo ag tanang panira nak ida gingpang-uma-uma raha tungor sa amo. Ag buko yang kina, waya ra nida gibatuna kag mga haling nagraranan raha, kundi ida pa gingpipigahan ag gingtitiwalag sa pagtipon it mga nagtutu-o kag mga gustong magbaton sa inra.

¹¹ Palanggang hali nako sa pagtu-o, aya gipatuyare kag mayaing ginghihimo it iba, kundi patuyare kag maado. Kag tawo nak naghiihimo it maado ay anak it Dios, pero kag tawo nak mayain kag ginghihimo ay waya nakakaintyendi ag nakakakilaya kung si-o kag Dios.

Kag Pagpuri kang Demetrio

¹² Ngasing, tungor sa ato hali nak si Demetrio, nagsisiling kag tanan nak sida ay maadong tawo. Nakikita ra nato kali sa ida pagpangabuhi kumporme sa kamatuuran it Dios. Kami mismo ay makakapamatuor sa inro nak maado sida ag ayam ninro nak kag amo pamatuor ay klaro.†

KAG HULING PAGPANGAMUSTA

¹³ Abang ramo pa tan-a nakong ibisaya sa inro, pero wayaey nako gustong iparayan pa kali sa suyat. ¹⁴ Dahil nag-aasa akong makapanha raha sa inro sa malip-ot nak panahon, ag hingan yangey kita maistorya pag nagkita kita.

¹⁵ Kabay pang mapasa-imo kag katimunungan.

Gingkakamusta ikaw it imo mga hali sa pagtu-o dili. Kamusta ra nganat sa tanan natong mga hali raha.

Hastang dili yangey kag ako suyat sa imo.

† **1:12** 1:12 Basaha ra sa 1 Tim. 3:7. Sa isip it maramong mga maayam sa Bibliya ay si Demetrio kag nagrara it kaling suyat halin kang Apostol Juan papagto kang Gayo.

JUDAS KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI

JUDAS

Kaling suyat ay ingsuyat ni Judas (nak sa bisayang Hebreo ay Juda) mga 35-50 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 65-80 A.D.) Sa isip it iba nak maayam sa Bibliya, kaling si Judas ay hali o manghor ni Hesus ag ni Santiago nak pinaka-pinuno it mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalem. (Jud. 1:1.) Buko sida katong Judas nak nagtraidor kang Hesus. (Basaha ra sa Mat. 13:55.)

Gingsuyat kali ni Judas sa maramong Kristyano nak nag-iistar sa iba't-ibang lugar. Ag tuyar sa 2 Pedro, kali ay paglaygay sa mga nahihirapan dahil sa inra pagsunor kang Kristo, ag bilang pagpaandam sa inra laban sa mga buko matuor nak manunudlo.

Kinang mga tawo ay nag-iiba sa grupo it mga Kristyano ag nagtutudlo nak aber kag nagtutu-o kuno ay puyde gihapon nak maghimo it mga mayain ag malaw-ay nak pamatasan. Kada ginglalaygayan sinra ni Judas nak magpaninrugan sa inra pagtu-o ag indi magsunor sa buko matuor nak panudlo.

KAG SUYOR IT JUDAS

Kag Pagpangamusta 1:1-2

Kag Nahanungor sa mga Buko Matuor nak Manunundlo 1:3-16

Kag Laygay nak Magpaninrugan sa Pagtu-o 1:17-23

Kag Pagdayaw 1:24-25

Kag Suyat ni JUDAS

KAG PAGPANGAMUSTA

¹ Mga Pinalanggang hali sa pagtu-o, nak tinawag ag gingpapalangga it Dios nak Tatay, ag ingrarahanan ra ni Hesu-Kristo hastang sa Ida pagbalik.

Ako si Judas nak ulipon ni Hesu-Kristo ag manghor ni Santiago,* kag nagsusuyat it kali.

² Kabang pang kag Dios kag padayon nak marugang it kaluoy, katimunungan ag pagpalangga nak Ida ingtata-o sa inro.

KAG NAHANUNGOR SA MGA BUKO MATUOR NAK MANUNUDLO (2 Pedro 2:1-22)

³ Mga pinalangga, talagang gusto tan-a nako nak isuyat sa inro kag tungor sa ato kaluwasan. Pero imbes nak kina, ako naisip nak mas kinahangyan nak isuyat kali agor laygayan kamo nak magpakamatarong sa matuor nak panudlo tungor sa pagtu-o nak gingtugyan sa ato bilang mga sinakupan it Dios, ag indi dapat nak bayduhan it ano pa man. ⁴ Dahil inggwa kuno it mga nag-iiba sa inro nak ingtatago kag inra mga mayaing hanrom ag pamatasan. Ag tungor diling mga tawo ay nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak inggwa

* **1:1** 1:1 Si Santiago kag hali o manghor ni Hesus nak naging pinaka-pinuno it mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalem.

talaga it kaparusahan nak naghuhuyat sa inra. Sinra katong waya't pagtahor sa Dios! Ingmamayain ninra kag kaaduhan it Dios parayan sa inra sala nak panudlo nak puyde kunong kag mga nagtutuoy kang Kristo ay masunor gihapon sa inra mayain ag malaw-ay nak mga pamatasan, kumo kag Dios kuno ay subrang maluluy-on. Ag inra gingtatalikuran ra kag ausang Gino-o ag Tag-iya it ato kabuhi, nak imaw si Hesu-Kristo.

⁵ Pero ngasing, aber ayamey ninro kali, gusto gihapon nakong iparumrom sa inro nak aber tong una gingsalbar it Ginoong Dios kag Ida katawuhan sa Ehipto, pero sa huli nag-paabot gihapon Sida it iba't-ibang mga kalamidad sa inra nak waya gipati sa Ida.

⁶ Ag rumrumon ra ninro katong mga anghel nak waya nakuntento sa inra langitnong kahimtangan nak ingta-o it Dios, kundi inra binadaan kali. Kada sinra ay gingpakulong hastang mag-abot kag kahahadlok nak Adlaw it Paghusgar it Dios sa tanan, ag sinra ay gingkadinahan Nida ruto sa karuymanan hastang sa waya't katapusan.

⁷ Rumrumon ra ninro kag natabo it katong una sa mga taga Sodoma ag Gomora ag sa mga kayungot nak banwa ruto.† Pareho it katong mga anghel, sinra ra ay nagkasala nak nag-uubay sa buko inra sariling asawa, ag ginghihimo ninra kag subrang malaw-ay nak mga butang.‡ Ngani, ginggunaw sinra it Dios, pati inra mga banwa parayan sa kayado. Ag kato kag paandam sa ato, nak sa palaabuton kag mga waya gipapati sa Dios ay Ida ra aparusahan parayan sa kayado nak indi mapayong-payong.

⁸ Tuyar ra gihapon it kina kaling mga nag-iiba sa inro nak nagtutudlo it buko matuor kumporme sa inra nakita kuno sa pangitaon. Ag dahil raha gingmamayain yang ninra kag inra sarili parayan sa inra malaw-ay nak inghihimo. Pati, waya sinra gipapasakop sa mga naggagahom sa inra ag nagpapasipala ra sinra sa mga mahimayaon sa langit. ⁹ Pero aber gani kag pinunong anghel nak si Miguel,§ it katong sida ag si Satanas ay nagdiskusyon kung si-o kag inggwa it karapatan nak magbaoy it yawas ni Moises tong sida ay namatay, waya sida igbuhi it pasipala kang Satanas, kundi kag ida yang gingsiling ay, “Bahalaey kag Gino-o nak magsaway sa imo.”*

¹⁰ Pero kaling mga nagtutudlo it buko matuor kumporme sa inra nakita kuno sa pangitaon, sinra ay waya nahadlok nak magpasipala sa aber mga ispirituhanong butang nak waya ninra naiintyendihe. Ag tuyar sa mga hadop nak waya it buot, kag inra yang ingesusunor ay kag mga hanrom it inra yawas, ag imaw kali kag maraya sa inra sa kaparusahan, nak magiging katapusan ninra!

¹¹ Kahahadlok kag matatabo sa inra! Kumo sinra ay nagsusuway sa Dios tuyar sa inghimo it panganay nak anak ni Adan nak si Cain.† Sinra ay nagpapangwarta ra parayan sa pagpangluko sa tawo, tuyar

† 1:7 1:7a Basaha ra sa Hen. 19:1-24. ‡ 1:7 1:7b Sa isip it ibang mga maayam sa Bibliya tungor rutong mga anghel nak namitlang, sinra ay nag-uubay sa mga kabade dili sa duta. (Basaha ra sa Hen. 6:2-4 ag 2 Ped. 2:4.) § 1:9 1:9a Kag Nahanungor kang Miguel ay basaha sa Dan. 12:1. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kang “Miguel.” * 1:9 1:9b Dan. 10:13,21; 12:1. † 1:11 1:11a Kaling si Cain ay imaw kag nagmatay sa ida manghor nak si Abel. (Basaha sa Hen. 4:1-16 ag 1 Juan 3:12.)

sa ginghimo it kato it propeta nak si Balaam.† Ag tuyar sa usang kayake nak si Kora nak it kato ay nagkuntra kang Moises,§ sinra ay nagkukuntra sa inra mga pinuno. Ngani, maagom ra sinra it mabug-at ag waya't katapusang kaparusahan.

¹² Kaling mga nagtutudlo it buko matuor nak nag-iiba sa inro pagkaon ag aber sa inro sagradong paninghapon, ay pay mga bahura sa irayom it ragat. Waya sinra it kahadlok sa Dios ag waya nahuda mag-atubang sa tawo aber mayain kag inra inghuhuman ag pangsarili yang. Sinra ay pay mga rampog nak ingpapalir it hangin pero waya it rayang uyan, ag pay mga puno nak waya gibubunga aber sa panahon nak dapat inugbunga, kupos, ag ginggabot pa.* ¹³ Kali sinra ay tuyar ra sa mga makusog nak humbak nak raya kag karamong buling sa inra subo, ag pay mga bituon nak nalilihis it inra rayan. Kada gingaaman it Dios para sa inra kag abang ruyom nak lugar kung hariing aparusahan Nida sinra hastang sa waya't katapusan.

¹⁴ Tuyar ra kag ingpaunang bisaya ni Enoc† nak imaw kag pangpi-tong inanak halin kang Adan. Siling nida,

“Muyati, maabotey nak gador kag Gino-o kaibahan kag ida linibong mga balaang anghel ¹⁵ agor husgaran kag tanang tawo. Aparusahan Nida kada usa dahil sa tanang kayainan nak inra inghihimo nak waya't pagtahor sa Dios, ag imaw ra kag tanang pasipala laban sa Ida ninrang mga makasal-anang tawo.”

¹⁶ Kaling mga tawo ay perming nagngunguyob ag nagrereklamo, ag gingtutuman ninra kag inra mayaing hanrom. Kag nagliliwas sa inra yuba ay puro pahambog tungor sa inra sarili, ag nagpapangbula yang sinra sa inra mga kaibahan agor mababaoy kag kagustuhan it inra sarili.

KAG LAYGAY NAK MAGPANINRUGAN SA PAGTU-O

¹⁷ Pero kamo, mga pinalangga, aya gilimte kag ingbibisaya it kato sa inro it mga apostoles it ato Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁸ Siling ninra, “Sa huling mga adlaw, inggwa it mayuaw nak mga tawong malibak sa inro pagtu-o, ag masunor sa inra mayaing mga hanrom nak buko kumporme sa kabubut-on it Dios.” ¹⁹ Kaling mga tawo kag nagpapangsira sa inro pagkakausa.† Sinra ay mga kalibutanhong tawo nak waya sa inra kag Ispirito it Dios.

²⁰ Pero kamo, mga pinalangga, pakusuga pa ninro kag inro balaan nak pagtu-o. Ag magpadayon ra kamo sa pagpangamuyo parayan sa pagbulig it Ispirito Santo. ²¹ Magrahan kamo sa inro pagpangabuhi nak angay bilang mga pinalangga it Dios, habang ingpapaabot ninro nak maagom it kabuhi nak waya't katapusan, dahil sa kaluoy it ato Gino-o nak si Hesu-Kristo.

²² Maging maluluy-on kamo sa mga nagruruha-ruha sa pagtu-o. ²³ Ag para ra hagto sa mga nayayaag it rayan sa pagtu-o, buligi sinra nak magbalik, dahil parayan dili pay inro ingsasalbar sinra sa kayado. Ag

† **1:11** 1:11b Kag nahanungor kang Balaam ay basaha sa Bil. 22-24; 31:16; 2 Ped. 2:15-16 ag Pah. 2:14. § **1:11** 1:11c Kag nahanungor kang Kora ay basaha sa Bil. 16:1-35. * **1:12** 1:12 Sa bisayang Griyego kali ay ingsisiling ra nak kaling mga puno nak waya gibubunga nak ginggabot ay “ruhang beses namatay.” † **1:14** 1:14 Si Enoc katong gingraya nak buhi it Dios sa langit. (Basaha ra sa Hen. 5:18-24.) † **1:19** 1:19 Kag ibang gustong bisayahon it kali sa bisayang Griyego ay, “ingpapamutang ninra kag inra sarili nak iba sinra kisa sa inro.”

aber katong mga nagpapaka-sala, ay kaluy-i ra sinra habang kamo ay nahahadlok nak himuon kag inra mga sala. Aber kag inra mga yamit ay pay nadupitaney parayan sa inra pagpakasala, kada magrahan kamo pramas indi kamo maraya ag maging tuyar sa inra.

KAG PAGDAYAW

²⁴ Ngasing, ita-o nato kag tanang kadayawan sa Dios nak imaw it di sarang nak magbantay sa inro pramas indi kamo marahuyo sa pagpakasala. Ag sa palaabutong panahon ay apaatubangon Nida kamo sa Ida Mahimayaong Presensya, raya it rakong kasadya ag waya't masisiling laban sa inro. ²⁵ Sa ausang Dios nak imaw it ato Manluluwas, parayan kang Hesu-Kristo nak ato Gino-o, ita-o nato kag tanang kadayawan bilang Mahimayaon, Hari ag Mananakop natong tanan. Indi mapantayan kag Ida gahom tuna pa sa pagtuga it tanan, hasta sa ngasing, ag sa waya't katapusan. Kabay pa.

PAHADAG KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA

PAHADAG

Kali ay ingsuyat ni Apostol Juan habang sida ay nakakulong sa Isla it Patmos kung hariin ingraraya kag mga priso halin sa Roma. Sida ay gingraya ruto dahil sa ida pagpalapnag it Maadong Balita, nak buko kumporme sa relihiyon it mga nasyon it kato nak nagdadayaw sa mga dios-diosan. Pati kag mga taga-Roma ay nagdadayaw sa inra Emperador bilang inra gino-o ag dios.

Kaling libro ay ingsuyat mga 65 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 95 A.D.) Gingparaya nida kali sa mga Kristyano nak nag-aagom it hirap, lalong-laloey sinrang mga nagtitipon sa pagdayaw ruto sa pitong banwa sa probinsya it Asya, nak ngasing ay sakopey it Turkey.

Ingpahadag kali it Ginoong Hesu-Kristo kang Apostol Juan tungor sa mga matatabo sa palaabutong panahon, ag agor pakusugon kag mga Kristyano nak magpaninrugan sa inra pagtu-o aber hastang sa kamatayon. Dahil gingsisiguro nida sa mga nagtutu-o nak apirdihon it Dios kag Ida mga kaaway ag inggwa't premyo kag mga matutom sa Ida.

Inggwa it maramong simbulo riling pahadag. It kato naintyendihan ninra kali kumo inggwa't gustong bisayahon kali sa inra mga pananamgo. Pero buko pareho ngasing kag ato pagkaintyendi it tanang inra mga simbulo, halimbawa kag mata ay ingpapatuyar sa kaayaman, kag sungay ay ingpapatuyar sa gahom, ag kag siki ay ingpapatuyar sa katibayan. Kag pinaka-magandang ingpahadag dili ay kag tungor sa bag-ong langit ag duta nak inghahanraey it Dios para sa Ida mga sinakupan.

KAG SUYOR IT PAHADAG

Kag mga Paunang Bisaya 1:1-8

Kag Pagpakita ni Hesu-Kristo kang Juan 1:9-20

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o sa Pitong Banwa 2:1—3:21

Kag Trono sa Langit ag kag Anak it Karnero 4:1—5:14

Kag Pitong Silyo Bilang Pangsara sa Kasuyatan 6:1—8:5

Kag Pitong Trumpeta 8:6—11:19

Kag Katitingayang mga Tanra 12:1—14:20

Kag Pitong Marakong Mayukong 15:1—16:21

Kag Pagbagsak it Syudad it Babilonya 17:1—19:4

Kag Huling mga Matabo 19:5—20:15

Kag Bag-ong Langit ag Duta 21:1—22:5

Kag Katapusan it Libro 22:6-21

KAG PAHADAG nak Ingpakita kang Apostol Juan

KAG MGA PAUNANG BISAYA

¹ Kag suyor it kaling libro ay kag ingpahadag ni Hesu-Kristo tungor sa mayungotey matatabo. Gingpaayam kali it Dios kang Hesu-Kristo

agor Sida ray it mapaayam sa mga nagsiserbisyo sa Ida. Kada gingsugo ni Hesu-Kristo kag usang anghel pramas ipaayam kali sa ako nak imaw si Juan nak nagsiserbisyo sa Ida. ² Ag kali kag tanang ingpakita sa ako, ag ako ingpapamatuor nak kali kag matuor nak mga bisaya it Dios nak ingpaayam sa ako ni Hesu-Kristo.

³ Abang buynas kag tawo nak nagbuboses pag nagbabasa it kaling mga gingpahadag it Dios tungor sa palaabutong panahon. Ag abang buynas ra kag mga nagrurungog ag nagsusunor sa tanang nakasuyat rili, kumo mayungotey matupar kaling tanan.

Kag Pagpangamusta sa mga Nagtutu-o sa Pitong Banwa

⁴ Kaling ako ingsusuyat ay para sa inro nak mga nagtutu-o nak nagtitipon sa pagdayaw sa Dios raha sa pitong banwa sa probinsya it Asya.

Akong, si Juan kag nagsusuyat it kali.

Kabay pang mapasa-inro kag kaaduhan ag katimunungan nak naghahalin sa Dios nak imaw gihapon ngasing, aber it kato pa, ag sa palaabutong panahon. Ag imaw ra halin sa Ispirito it Dios nak raha sa atubangan it Ida trono, kinang Ispirito nak inggwa it pitong parayan it pagpakita it Ida gahom,* ⁵ ag halin ra kang Hesu-Kristo. Sida nak gador kag masasaligan nak manugpamatuor tungor sa Dios. Sida ra kag unang nabanhaw† ag pinaka-mataas nak naggagahom sa mga hari sa kalibutan.

Gingpapalangga kita Nida, ag parayan sa Ida rugo nak nabuhos ay nagkainggwa kita it kahilwayan sa pagkaulipon it kasal-anan. ⁶ Kita ay ing-umir Nida bilang mga mahari kaibahan Nida sa Ida paghari, ag Ida ra inghimo kita nak lahi it mga saserdote nak nagsiserbisyo sa Dios nak imaw kag Ida Dios ag Tatay.‡ Sa Ida yang nak Mahimayaon ag Mananakop it tanan kag kadayawan hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.

⁷ Maging hanra kamo, dahil ngani, si Hesu-Kristo ay mabalik sa tunga it mga rampog, ag Sida ay makikita it tanang lahi,

aber katong mga tawo nak naglansang sa Ida sa krus.§

Ag tanang lahi sa kalibutan ay mapanambitan nak gador sa subrang kahadlok sa Ida.

Matuor talaga kali! Kabay pa.

⁸ Nagsisiling kag Ginoong Dios, “Ako kag ingsisiling nak Alpa ag Omega,* dahil Ako kag Kauna-unahan ag kag Katapusan. Ag Ako gihapon ngasing, aber it kato pa, ag sa palaabutong panahon. Ako ra kag Makagagahom.”

KAG PAGPAKITA NI HESU-KRISTO KANG JUAN

* **1:4** 1:4 “pitong parayan it pagpakita it Ida gahom”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “pitong ispirito.” Ugaling sa librong kali kag numerong pito ay maramong beses inggagamit. Kag gustong bisayahon it pito sa mga lahi it Hudyo ay tama nak gador, kumpleto ag waya't kakuyangan. † **1:5** 1:5 “unang nabanhaw”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “panganay it mga minatay.” ‡ **1:6** 1:6 Exo. 19:6. § **1:7** 1:7 “naglansang sa Ida sa krus”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “nagbuno sa Ida.” Tuyarey sa batasan it mga sundalo it Roma it kato, si Hesus ay inglansang sa krus ag ingbuno ra it sumbiling agor siguraduhon kung minatayey Sida. * **1:8** 1:8 Kag “Alpa” kag unang litra it alpabeto sa bisayang Griyego, ag kag “Omega” kag huling litra it inra alpabeto.

⁹ Ako si Juan, nak inro hali sa pagtu-o. Dahil sa ako pagpakig-usa kang Hesus, tuyar sa inro, ako ra ay nagtiis it hirap ag nagpapan-inrugan sa pagsunor sa Ida, ag sa palaabutong panahon ay mahari kaibahan ninro sa Ida paghari. Kag natabo sa ako it kato, ay gingraya ako sa Isla it Patmos[†] bilang sintensya sa ako dahil sa ako pagpalapnag it mga bisaya it Dios ag sa ako pagpamatuor tungor kang Hesus.

¹⁰ Ag usang adlaw nak Domingo,[‡] tong ako ay nagdadayaw sa Gino-o, ay gulpi nak pay ako'y ginggamhan it Ispirito it Dios. Ag ako ay nakarungog it makusog nak Boses nak pay halin sa usang trumpeta, ¹¹ ag nagsiling nak, “Suyatan kung ni-o kag imo makita, ag iparaya hagto sa mga pagtipon it mga nagtutu-o sa pitong banwa nak imaw kag Epeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Piladelpiya ag Laodisiya.”

¹² Pagkarungog nako it katong Boses, ay nagsauli ako agor makita kung si-o kag nagbibisaya sa ako. Kag ako nakita ay pitong buyawan nak butangan it iwag. ¹³ Ag sa tunga it kinang mga butangan it iwag ay inggwa it nakatinrog nak kag hitsura ay nupay tawo,[§] nak nakabaro it mahaba nak yabaw hastang siki. Ag inggwa ra Sida it sas nak buyawan nak nakapalibot sa Ida rughan.* ¹⁴ Kag Ida buhok ay pagka-puti-puti tuyar sa gapas o maramong maintik nak yelo, ag kag Ida mata ay pay kayado nak nagbabaga. ¹⁵ Kag Ida siki ay pagkarilag nak nupay dinalisay nak tanso nak ingparayan sa pugon. Ag kag Ida boses ay naambit sa makusog nak ragasras it marakong busay.[†] ¹⁶ Di hudot nak pitong bituon kag Ida tuong damot, ag nagliliwas sa Ida yuba kag nupay espada nak dubli it tayom. Kag Ida uda ay pagka-susilaw nak nupay adlaw nak pang-alas-dosenhon.

¹⁷ Pagkakita nako sa Ida, napasubsob ako sa Ida sikihan nak nupay minatayey. Pero gingbabaw Nida kag Ida tuong damot sa ako ag nagsiling,

“Daey igkahadlok, dahil Ako kag Una ag kag Huli.[‡] ¹⁸ Ako ay buhi. Ag aber matuor nak Ako ay namatay, muyati, Ako ay buhing-buhi ag indiey nak gador mamatay hastang sa waya't katapusan. Ako ra kag inggwa it gahom sa Kamatayon ag hali sa Ako kag dawit nak nakakabukas sa Hades nak ingpapagtuan it mga minatay.

¹⁹ “Kada, imo isuyat kag mga butang nak imo nakita, pati kag mga butang nak natatabo ngasing ag sa palaabutong panahon. ²⁰ Kag gustong bisayahon it kaling pitong bituon nak imo nakitang hudot it Ako tuong damot, ag pitong buyawan nak butangan it iwag, ay waya pa gipaayaman it kato sa imo, pero ngasing ay Akoey ingpapaayam sa imo. Kag pitong bituon ay gingpapatuyar sa pitong anghel[§] nak

[†] **1:9** 1:9 Kaling Isla it Patmos kag usang maisot nak isla kung hariin it kato dili gingraraya kag mga priso it mga taga-Roma. [‡] **1:10** 1:10 o “Kag adlaw para sa Gino-o.” Kali kag adlaw nak Domingo, nak imaw kag inra unang adlaw sa usang domingo kung kauno nabanhaw kag Ginoong Hesu-Kristo. (Basaha ra in Bin. 20:7.) [§] **1:13** 1:13a o “nupay Anak it Tawo.” Kag tawag nak Anak it Tawo ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit. (Basaha ra sa Mat. 8:20.) * **1:13** 1:13b Kaling baro ag sas Nida ay tuyar rutong ingsusok it Pinaka-mataas nak Saserdote. [†] **1:15** 1:15 Basaha ra sa Dan. 7:9,13; 10:5-6. [‡] **1:17** 1:17 Isa. 44:6. [§] **1:20** 1:20 Ruha kag isip it mga maayam sa Bibliya tungor kung sin-o kaling mga anghel. Kag isip it iba kali ay matuor nak anghel nak nagbabantay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o sa pitong banwa. Ag kag isip it iba, kali ay mga pinunong tawo nak nagrurumaya sa mga pagtipon it mga nagtutu-o.

nagbabantay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o sa pitong banwa. Ag kaling pitong iwag ay kag mga pagtipon it mga nagtutu-o sa pitong banwa.”

2

KAG INGBISAYA NI HESU-KRISTO PARA SA MGA NAGTUTU-O SA PITONG BANWA

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Epeso

¹ Nagsiling pa Katong nakatinrog sa tunga it pitong buyawan nak butangan it iwag, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbabantay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Epeso ay,*

“ ‘Ako nak di hudot it pitong bituon sa Ako tuong damot, ag nagpapanaw sa tunga it pitong iwag, kali kag Ako ibisaya sa imo.

² “ ‘Ayam Nako kag parayan it inro pagpangabuhi. Mahugor ag matinis-anon kamo sa inro pagsunor sa Ako. Ako ra naayaman kung pauno ninro paindian kag mga naghihimo it kayainan, ag ingpupurbahan katong mga nagsisiling nak sinra ay mga apostoles kuno, pero buko. Ngani, ayamey ninro nak sinra ay nagbibinakak yang. ³ Gingtiis ninro kag tanang hirap alang-alang sa Ako, ag nagpursige kamo sa inro pagtu-o nak waya giyuda.

⁴ “ ‘Pero inggwa Ako it buko gusto sa parayan it inro pagpangabuhi. Kag inro pagpalangga sa Ako ay bukoey pareho it tong una. ⁵ Kada ngani rumruma ra ninro kag inro rakong pagpalangga sa Ako it kato, ag maghinuysoy kamo ag magbalik sa dating maadong ginghihimo. Ugaling kung indi kamo maghinuysoy, Ako ay mapanha raha sa inro para bay-on kinang inro iwag sa tamang lugar. ⁶ Pero inggwa ra Ako it namumut-an sa inro. Inro inglalabanan kag kahuhudang pamatasan it mga ingtatawag nak Nicolaytanhon† nak Ako ra inglalabanan.

⁷ “ ‘Kada, kamo nak nagrurungog, panimati kamo it maado sa ingsisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o. Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, ay ataw-an Nako it pribilehiyo nak magkaon it bunga it puno nak nagtata-o it kabuhi,‡ nak nagtutubo hagto sa Paraiso sa lugar it Dios.’ ”

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Esmirna

⁸ Ag Sida ray ay nagsiling, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbabantay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Esmirna ay,§

“ ‘Ako kag Una ag kag Huli. Ako ra kag namatay ag nabanhaw, ag kali kag Ako ibisaya sa imo.

⁹ “ ‘Ayam Nako kag inro kahirapan ag kapobrehon, pero sa kamaturan, kamo ay mayaman sa ispiritual. Ako ra naayaman nak inggwa’t

* **2:1** 2:1 It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Epeso kag syudad nak sentro it maramong rayanan. Ag kali ay nabantog dahil inggwa ruto it Templo it Diana (o Artemis). Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Diana” ag “Epeso.” † **2:6** 2:6 Kaling mga Nicolaytanhon kag usang grupo it tawo it katong kapanahunan ni Apostol Juan nak nagtutudlo nak kag mga Kristyano kuno ay puyding magsunor gihapon sa inra mga mayaing hanrom ag magtuman sa mga dios-diosan, aber nagsusunor kuno kang Kristo. ‡ **2:7** 2:7 Basaha ra sa Hen. 2-3. § **2:8** 2:8 It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Esmirna kag magandang syudad kung hariin maramo kag nagdadayaw sa Emperador it Roma. Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey ag ingtatawag nak Izmir.

mga lahi it Hudyo nak nagmamamayain sa inro. Ugaling sinra ay buko klarong Hudyo dahil sinra ay buko mga sinakupan it Dios, kundi mga sinakupan ni Satanas.*

¹⁰ “Daey kamo gikahadlok sa kahirapan nak inro maaguman. Maghanraey kamo, ag mag-andam! Dahil kag iba sa inro ay ipapriso ni Satanas agor kag inro pagtu-o ay mapupurbahan. Kinahangyan nak aantusan ninro kina sa suyor it sampuyong adlaw. Pero magpaninrugan kamo sa inro pagtu-o sa Ako hastang kamatayon, ag bilang kuruna ataw-an Nako kamo it kabuhi nak waya't katapusan.

¹¹ “Kada, kamo nak nagrurungog, panimati it maado sa mga ingsisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o. Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, ay ataw-an Nako it pribilehiyo nak indi maaguman kag ingtatawag nak pangruhang kamatayon nak imaw kag waya't katapusang pagparusa.’”

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Pergamo

¹² Ag Sida ray ay nagsiling, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbabantay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Pergamo ay,†

“Ako ay inggwa't espada nak dubli it tayom, ag imaw kali kag Ako ibisaya sa imo.

¹³ “Ayam Nako kung hariin kamo nakaistar. Kag inro banwa ay nupay trono ni Satanas. Pero aber tuyar, kamo ay padayon nak nagpapaninrugan sa inro pagtu-o sa Ako. Ag waya gihapon ninro Ako gigtalikri, aber tong gingmatay ninra kag inro hali sa pagtu-o nak si Antipas, nak matutom sa pagpamatuor tungor sa Ako raha sa inro banwa nak ingpapamunuan ni Satanas.

¹⁴ “Pero inggwa gihapon Ako it pilang butang nak buko Nako gusto sa parayan it inro pagpangabuhi, kumo kag iba sa inro ay nagsusunor gihapon sa ingtudlo it propeta nak si Balaam‡ it kato. Ida ingtudluan kag hari it Moab nak si Balak§ kung pauno tintaron kag mga inapo ni Israel nak magpakasala. Kada ngani si Balak kag nagraya sa inra para makikaon sa mga pagkaon nak hinalar sa mga dios-diosan ag mag-ubay hagto sa mga buko inra klaro nak asawa. ¹⁵ Ag imaw ra hina sa inro, inggwa it mga nagsusunor sa mga kahuhudang panudlo it katong mga Nicolaytanhon. ¹⁶ Kada maghinuysoy kamo. Ugaling kung indi kamo gihinuysoy, Ako ay mapanhang raan sa inro ag Ako agamiton kag espada nak nagliliwas sa Ako yuba* sa paglaban sa inro nak naghihimo it kina.

¹⁷ “Kada, kamo nak nagrurungog, panimati it maado sa ingsisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o. Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, ay ataw-an Nako it pagkaon nak ingtago sa langit

* **2:9** 2:9 “mga sinakupan ni Satanas”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “sinagoga ni Satanas.” † **2:12** 2:12 It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Pergamo kag kapitolyo sa probinsya it Asya ag kag mga taga-Roma ay inggwa't kuta ruto sa tumbo it mataas nak baguntor. Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey ag ingtatawag nak Bergama. ‡ **2:14** 2:14a Si Balaam kag usang propeta nak nagtudlo it yain ag nagkampi sa mga naglaban sa mga Israelinhon it katong sinra ay naghalin sa Ehipto. (Basaha ra sa Bil. 25:1-2; 31:16.) § **2:14** 2:14b Si Balak kag hari it Moab nak naglaban sa mga Israelinhon it katong sinra ay naghalin sa Ehipto. (Basaha ra sa Bil. 22:4-5,7.) * **2:16** 2:16 Kag gustong bisayahon it kaling matayom nak espada nak nagliliwas sa Ida yuba ay kag Ida bisaya ay gamhanan.

nak ingpatuyar sa “manna.”† Ag kada usa ay ataw-an ra it puting bato. Ag sa bawat bato‡ nak Ako ita-o ay nakasuyat hina kag bag-ong ngayan nak buko ayam it iba, puyra yang katong tawo nak ataw-an it kina.’ ”

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Tiatira
 18 Ag Sida ray ay nagsiling, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbaban-tay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Tiatira ay,§

“Ako kag Anak it Dios nak kag mata ay pay kayado nak nagbabaga ag kag siki ay pagkarilag nak nupay dinalisay nak tanso. Ag kali kag Ako ibisaya sa imo.

19 “ ‘Ayam Nako kag parayan it intro pagpangabuhi. Kamo ay mapinalanggaon, inggwa it pagtu-o, nagsiserbisyo sa usa’g-usa ag matinis-anon sa mga hirap nak intro nadadangatan. Naayaman ra Nako nak kag intro inghihimo ngasing ay mas maado kisa it katong una.

20 “ ‘Pero inggwa Ako it buko gusto sa parayan it intro pagpangabuhi, kumo inggwa it usang kabade raha sa intro nak ingtatawag nak Jezebel,* nak intro ingsusugtan nak magtudlo sa intro it buko matuor. Ida ingkikilaya kag ida sarili nak sida kuno kag gingsugo it Dios nak magbisaya.† Pero sa kaklaruhan ida yang ingyayaag ag ingluluko kag mga nagsiserbisyo sa Ako parayan sa ida pagtudlo sa intro nak puyding mag-ubay sa buko intro klaro nak asawa, ag makikaon it mga pagkaon nak hinalar sa mga dios-diosan. 21 Ako sida ingtataw-an it pagkakataon nak maghinuysoy, pero indi gihapon sida gitungon sa ida pag-ubay sa buko ida sariling asawa.

22 “ ‘Kada gani muyati ninro, ataw-an Nako sida it sakit pramas indi sida makahalin sa ida higraan. Ag katong mga naghuhuman it imoralidad nak kaibahan nida kag maantos it subrang hirap kung indi sinra maghinuysoy sa inra malaw-ay nak paghiwas. 23 Ako ra apangwagiton katong tanang nupay ida mga anak nak nagsusunor sa ida mga inghihimo nak mayain. Ag parayan dili maayaman it tanang pagtipon it mga nagtutu-o nak Ako kag nakakakita it tanang ing-iisip ag inghahanrom it tawo. Ag Ako ra ataw-an it tamang kabadaran kag bawat usa, suno sa inra nahimo.

24 “ ‘Pero para sa intro raha sa Tiatira, kamo nak waya naraya it kinang inra panudlo, kada waya ninro natun-e kag inra ingsisiling

† 2:17 2:17a Kinang “manna” kag pagkaon halin sa langit nak ingta-o it Dios sa Ida katawuhan tong ingliwas sinra sa Ehipto. Nagpapati kag mga lahi it Hudyo nak kag maisot nak parti it manna ay ingtago hastang sa pag-abot it Mesiyas sa palaabutong panahon. Inra ingpapaabot nak sa Ida pag-abot ay Sida kag mapakaon ray sa inra it kaling manna. (Basaha ra sa Exo. 16:1-34 ag Sal. 78:25.) ‡ 2:17 2:17b It kato kag mga bato ay inggwa it maramong puyos sa inra kultura. Halimbawa, kali ay inggagamit bilang tanra nak magsuyor sa usang punsyon o bilang tanra nak ingtata-o it dungganon nak tawo kung sida ay usang Manraraog. Kada kag gustong bisayahon it ingtaong bato dili sa Pahadag ay kag ingtaw-an it kina ay sinakupan it Manraraog, kada puyding magsuyor sa langit. § 2:18 2:18 It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Tiatira kag usang syudad nak nabantog kung hariing sinra ay nagbabaligya it iba’t-ibang mga butang nak inra inghuman, kinuritan, sinaysay ag hinaboy. Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey ag ingtatawag nak Akhisar. * 2:20 2:20a Kaling kabade ay ingpatuyar it katong una pang Jezebel nak kag pamatasan ay talagang mayain ag nagkukontra sa kabubut-on it Dios. (Basaha sa 1 Hari 21:1-25.) † 2:20 2:20b “kag gingsugo it Dios nak magbisaya”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “sida kuno ay propeta.”

nak marayom nak kaisipan halin kang Satanas, ay wayaey Ako't dapat irugang sa Ako mga sugo sa inro. ²⁵ Ugaling, kag Ako yang masisiling sa inro ay padayon ninro nak apanghuytan kag inro pagtu-o sa Ako hastang sa Ako pagbalik.

²⁶ “Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, ag magpadayon sa pagtuman it Ako kabubut-on hastang sa katapusan, ay Ako ataw-an it karapatan nak maggahom sa mga nasyon, ²⁷ tuyar sa pagta-o sa Ako it karapatan it Ako Tatay.

““Sida ra kag magahom sa inra tuyar sa di rayang pamakoy nak bakal, nupay tawong nagbubuong it kuyon.” †

²⁸ “ ‘Ag tuyar sa pagta-o sa Ako it karapatan it Ako Tatay ay imaw ra kag Ako pagta-o sa inra it tala nak nakikita sa aga-aga. §

²⁹ “ ‘Kada, kamo nak nagrurungog, panimati kamo it maado sa inggisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o.’ ”

3

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Sardis

¹ Ag Sida ray ay nagsiling, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbaban-tay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Sardis ay,*

“ ‘Ako kag naghuhudot it Ispirito it Dios nak inggwa it pitong parayan it pagpakita it Ida gahom. Ako ra kag di hudot it pitong bituon, ag kali kag Ako ibisaya sa imo.

“ ‘Ayam Nako kag parayan it inro pagpangabuhi. Ayam ra Nako nak sa pagmuyat it mga tawo kamo ay inggwa it kabuhi nak ispirituhanon, pero sa kamatuuran, sa pagmuyat it Dios kamo ay minatay. ² Kada batiey kamo, ag pakusugon kag inro mayuda nak pagtu-o nak mayungotey mawagit, kumo nakita Nako nak kag inro inghihimo ay indi makata-o it kahalamut-an sa Dios. ³ Ngani, rumrumon ninro kag ingtudlo sa inro it kato nak inro ra nabaton. Kinahangyan nak inro kina sunron ag maghinuysoy kamo sa inro mga sala nak inghihimo. Dahil kung indi kamo magbati, Ako ay mapanha raha nak pay pareho sa usang mananakaw agor parusahan kamo, ag kamo ay magugulpihanan dahil waya it nakakasador kung sauno Ako maabot.

⁴ “ ‘Pero inggwa it mga pilang bilog hina sa inro sa Sardis nak waya naray-i it pagpakasala it iba, kada pay waya it tubag kag inra baro. Ag sa palaabutong panahon, sinra ay magiging kaibahan Nako nak nagsusuksok it abang puti nak baro, kumo karapatdapat kaling himuon sa inra. ⁵ Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, pareho sa inra, ay Ako ra ataw-an it abang puti nak baro nak ida isuksok. Ag inding gador Nako gipayaon kag ida ngayan sa libro kung hariin ay nakasuyat kag mga ngayan it mga magkakainggwa't kabuhi nak waya't katapusan. Kundi sida ay Ako akilay-on bilang Ako katawuhan sa atubangan it Ako Tatay kaibahan kag Ida mga anghel.

† **2:27** 2:27 Sal. 2:8-9. Tuyar kali kag matatabo sa tanang tawo nak waya gipapasakop sa Dios. § **2:28** 2:28 It katong kag mga naggagahom sa mga nasyon ay mga taga-Roma ag kag inra pagkilaya dili sa tala ay bilang simbulo it pagraog. * **3:1** 3:1 It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Sardis kag nabantog nak syudad nak inggwa't matibay nak bantayan ruto sa tumbo it mataas nak Baguntor it Tmolus. Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey ag ingtatawag nak Sart.

6 “Kada kamo nak nagrurungog, panimati kamo it maado sa ingsisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o.’ ”

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Piladelpiya

7 Ag Sida ray ay nagsiling, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbaban-tay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Piladelpiya ay,†

“ ‘Ako kag balaan ag matuor nak inggwa’t gahom bilang dawi sa gingharian ni Haring David. Pag Ako kali abuksan, waya it aber siong makakasira, ag pag Ako ray kali asarhan, waya it aber sin-ong makakabukas.‡

8 “ ‘Ayam Nako kag parayan it inro pagpangabuhi. Ag ayam ra Nako nak aber maisot yang kag inro kusog ay padayon gihapon kag inro pagsunor sa Ako ingtudlo, ag waya ra ninro Ako gitalikri. Kada gani inggwa it nupay pasuryanan nak arayanan nak Ako ingbuksan para sa inro, ag kali ay waya it aber sin-ong makakasira.

9 “ ‘Runggi ninro kali. Inggwa it mga lahi it Hudyo hina sa inro nak mga sinakupan ni Satanas, nak nagsisiling nak sinra kuno ay mga sinakupan it Dios, pero sa kaklaruhan sinra ay nagbibinakak yang. Pero muyati ninro, maabot kag oras nak apwersahon Nako sinra nak mayuhor it pasubsob sa inro atubangan. Ag parayan dili inra maaayaman nak kamo nak nagsusunor sa Ako ay Ako mga pinalangga.

10 Kumo ingtutuman ninro kag Ako sugo nak magpaninrugan sa inro pagtu-o pag inro nadadangan kag hirap, ay Ako ra kamo arahanan sa kahahadlok nak pagpahirap nak maabot sa bug-os it kalibutan, bilang pagpurba sa tanang tawo.§

11 “ ‘Kag oras it Ako pag-abot ay mayungotey, kada padayon yang ninro nak panghuytan kag inro pagtu-o sa Ako, pramas waya it aber siong makakabaoy it kuruna nak premyo para sa inro.

12 “ ‘Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, ay Ako sida ahumanon nak haligi sa Templo it Ako Dios, kung hariin sida ay indiey gighalin-halin hagto hastang sa waya’t katapusan. Ako sida amarkahan it pangayan it Ako Dios ag kag pangayan it syudad it Dios, nak imaw kag bag-ong Herusalem* nak mababa halin sa Ako Dios sa langit. Ako ra sida amarkahan it Ako bag-ong pangayan.

13 “ ‘Kada kamo nak nagrurungog, panimati kamo it maado sa ingsisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o.’ ”

Kag Ingbisaya ni Hesu-Kristo Para sa mga Nagtutu-o Ruto sa Laodisiya

† 3:7 3:7a It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Piladelpiya kag importanting syudad dahil kina yang kag inggwa’t rayan pasuyor sa kabagunturan. Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey ag ingtatawag nak Alashehir. ‡ 3:7 3:7b Isa. 22:22. Parayan sa pagtu-o kang Hesus nak usa sa mga inanak ni Haring David puyding makasuyor kag tawo sa gingharian it Dios. § 3:10 3:10 Inggwa’t mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag gustong bisayahon it kali ay kag mga nagtutu-o kang Kristo ay indi makarayan it kaling kahahadlok nak pagpahirap. Inggwa ray ra it iba nak nagsisiling nak kag mga nagtutu-o ay marayan it kali pero aprotektahan sinra it Dios. * 3:12 3:12 Kag gustong bisayahon it, “Ako sida amarkahan it pangayan it syudad it Dios nak imaw kag bag-ong Herusalem,” ag sida ay inggahin agor puyding magsuyor sa langit.

14 Ag Sida ray ay nagsiling, “Kag imo isuyat sa anghel nak nagbabantay sa mga pagtipon it mga nagtutu-o ruto sa Laodisiya ay,†

“Ako kag ingtatawag nak Amen, dahil Ako ay masasaligan ag kag Ako ingpapamatuor tungor sa Dios ay klaro.‡ Ako ra kag inghalinan it tanang Ida ingtuga.

15 “Ayam Nako kag parayan it intro pagpangabuhi. Kamo ay tuyar sa tubi nak malakoko yang, buko mainit ag buko ra mayamig. Ay mas maado tan-a kung kamo ay mainit o mayamig.§ 16 Pero dahil kamo ay malakoko yang, ag buko mainit o mayamig, kamo ay Ako isuka. 17 Siling ninro nak kamo ay mayamaney ag asinsadoy, ag wayaey kamo it kinahangyan. Pero buko ninro ayam nak sa kaklaruhan kamo rabuno ay kaluluoy, dahil sa pagmuyat it Dios kamo ay pobre, waya it pangyamit ag bulag.

18 “Kada Ako kali inglalaygay sa intro. Sa Ako yang kamo makakabakay it purong buyawan nak ingparayan pa sa kayado pramas kamo ay maging klarong mayaman sa atubangan it Dios. Kinahangyan ra nak sa Ako yang gihapon kamo mabakay it abang puti nak baro nak intro isuksok pramas indi kamo magliwas nak kahuhuda, dahil sa intro kawar-an it yamit. Ag sa Ako ra kamo mabakay it buyong para sa intro mata pramas kamo ay makakita liwat.*

19 “Tanang Ako mga pinalangga, ay Ako ingsasaway ag ingdidisiplina. Kada maghinuysoy kamo, ag maging hugot sa intro tagipusuon kag intro pagtuman sa Ako. 20 Runggi ninro, Ako ay nagtitinrog sa liwas it pwertahan ag nagpapa-tagbayay. Kung sin-o man kag nakarungog it Ako boses ag magbukas it pwertahan, Ako ay masuyor ag makaon kaibahan nida ag sida ra ay makaon kaibahan Nako.

21 “Ag kung sin-o man kag maraog sa kayainan, ay Ako ataw-an it karapatan nak mag-ingkor kaibahan Nako sa Ako trono pramas maggahom, pareho tong nagraog Ako sa kayainan ag ingta-o sa Ako it Ako Tatay kag karapatan nak mag-ingkor kaibahan Nida sa Ida trono.

22 “Kada kamo nak nagrurungog, panimati kamo it maado sa ingsisiling it Ispirito it Dios sa mga pagtipon it mga nagtutu-o.’ ”

4

KAG TRONO SA LANGIT AG KAG ANAK IT KARNERO

† 3:14 3:14a It katong kapanahunan ni Apostol Juan kaling Laodisiya kag importanting syudad nak sentrong rayan sa ibang mga syudad ag bansa. Ngasing, kaling lugar ay nasasakopey it Turkey ag ingtatawag nak Denizli. ‡ 3:14 3:14b “kag Ako ingpapamatuor tungor sa Dios ay klaro”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “Ako kag kamatuuran.” § 3:15 3:15 Kakuli kag tubi sa syudad it Laodisiya. Kag tubi ruto ay halin pa sa ruhang banwa nak mayungot sa Laodisiya. Kag ngayan it kaling ruhang banwa ay Hierapolis ag Colosas, ag hagto ay inggwa’t mga tuburan. Kag tubi nak halin sa mga tuburan it Hierapolis ay mainit, kada maramong tawo kag nagdadayo ruto para magkaligos pramas maulian kuno kag inra mga sakit. Ag kag tubi ray nak halin sa Colosas ay mayamig ag malasa ig-inumon. Pero sa karugayon it pag-ilig it tubi papagto sa Laodisiya kina ay nagiging malakuko ag matadam ig-inumon. Kada puyde magsiling nak kag mainit nak tubi ag kag mayamig nak tubi ay di puyos, pero kag malakuko nak tubi sa Laodisiya ay indi magustuhan. Kali kag rason nak kag mahinay nak pagtu-o it mga taga-Laodisiya ay ingkukumpara sa malakuko nak tubi. * 3:18 3:18 Tama yang kaling ingsiling it Ginoong Hesu-Kristo tungor sa mga taga-Laodisiya, dahil nabantog kag inra banwa para sa inra maramong mga bangko ag negosyo, ag mamahayong tela nak itom nak inra inghahaboy, pati kag buyong sa mata nak inra sariling human ag ingbabaligya sa iba’t-ibang banwa.

Kag Trono sa Langit

¹ Pagkatapos it kinang tanan, abi ninro, nakita nako kag usang nakabukas nak pasuyuran sa langit. Ag ako ray narunggan kinang makusog nak Boses nak ako narunggan it kato nak pay halin sa usang trumpeta, nak nagsisiling, “Saka dili, agor ipakita nako sa imo kung ni-o kag ako ingbuot nak matatabo sa palaabutong panahon.” ² Ag sa nak raan inggamhan ako it Ispirito it Dios, ag pay ingraya ako sa langit. Ruto nagmuyat ako sa unahan, ag abi ninro, kag ako nakita ay usang trono it hari kung hariin inggwa it nakaingkor. ³ Kag hitsura it katong nakainkor raha ay pagkarilag nak nupay mamahayong klase it bato nak tuyar sa berding haspe* ag puyang karnelya. Ag inggwa ra it pay bayangaw sa ibabaw it kinang trono nak pagkarilag tuyar sa berding esmeralda.†

⁴ Sa palibot it kinang trono, ay inggwa ra it baynti-kwatrong (24) trono kung hariin inggwa it nakaingkor nak baynti-kwatrong (24) mga pinuno. Sinra ay nakasuksok it abang puti nak baro ag di kurunang buyawan. ⁵ Halin raha sa mataas nak trono sa tunga ay puat pangilat, dagundong ag pangrayugrog. Ag sa atubangan it kina ay inggwa it pitong suyo nak imaw kag pitong pagpakita it gahom it Ispirito it Dios. ⁶ Pati raha sa mayapar nak lugar sa atubangan it kinang trono ay inggwa it nupay ragat nak pagka-tutin-aw tuyar sa mamahayong salamin nak kristal.

Ag sa palibot it trono ay inggwa it ap-at (4) nak buhing tinuga nak kag inra bug-os nak yawas ay puno it mata, sa atubangan ag imaw ra sa likor. ⁷ Kag hitsura it unang buhing tinuga ay tuyar sa liyon, ag kag pangruha ay tuyar sa baka. Kag pangtatlo ay inggwa it uda nak tuyar sa uda it tawo, ag kag pang-ap-at ay tuyar sa marakong agila nak nagyuyupar.‡ ⁸ Sinrang ap-at ay inggwa it tig-aan-om nak pakpak, ag kaling tanan ay puno ra it mata, aber sa irayom it inra pako. Adlaw ag gab-i, waya puat kag inra pagdayaw sa pagsiling,

“Balaan, Balaan, Balaan,
Ginoong Dios nak Makagagahom.
Aber it kato pa Ikawey kag Dios, ngasing,
ag sa palaabutong panahon.”§

⁹ Tuyar kali kag perming inghihimo it kinang ap-at nak buhing tinuga. Ag bawat pagta-o ninra it himaya, balor ag pagpasalamat sa Dios raha nak nakaingkor sa trono, Sida nak buhi hastang sa waya't katapusan, ¹⁰ ay nayinuhor ra kinang baynti-kwatrong pinuno it pasubsob sa atubangan Nida nak asa trono, ag nagdidinayaw sinra sa Ida bilang Dios nak buhi hastang sa waya't katapusan. Ag inra ingbababa kag inra kuruna sa Ida atubangan ag nagsisiling,

¹¹ “Karapatdapat nak dayawon Ikaw
nak amo Gino-o ag Dios.

Sa Imo yang kag tanang kahimayaan,
tanang balor ag gahom,
dahil Ikaw kag nagtuga it tanan,

* **4:3** 4:3a Sa isip it mga maayam sa Bibliya berde siguro kaling haspe dili, pero puyding ibang kulay ra, dahil nakikita kaling klase it bato nak inggwa it iba't-ibang kulay nak tuyar sa ruyaw, berde, kulay kape o tuyar sa kristal. † **4:3** 4:3b Basaha ra sa Eze. 1:26-28. ‡ **4:7** 4:7 Basaha ra sa Eze. 1:5-6,10-18. § **4:8** 4:8 Isa. 6:2-3.

kumo kabubut-on Nimo nak kali ay
matuga ag mabuhi.”

5

Kag Yinungon nak Kasuyatan ag kag Anak it Karnero

¹ Pagkatapos, nakita nako Kinang nakaingkor sa trono ay inggwa't hudot kag Ida tuong damot nak yinungon nak kasuyatan. Sa magkanyudo it kina ay inggwa it nakasuyat, ag inggwa ra it pitong silyo nak nakahupot sa ugbos bilang pangsara.* ² Nakita ray nako kag usang gamhanang anghel nak nagbibisaya it makusog nak, “Sin-o ara kag karapatdapat nak magpuksi it kaling nakahupot nak mga silyo bilang pangsara diling nakayungon nak kasuyatan pramas kina ay mabukyar?” ³ Pero aber sa langit ag sa duta man, o aber sa irayom, waya it aber siong karapatdapat nak magbukas it kali pramas basahon.

⁴ Kada ako ay nagpakapanambitan, dahil waya sida it nakitang aber usa nak karapatdapat nak magbukas it kina. ⁵ Pero inggwa it usa raha sa baynti-kwatrong pinuno nak nagsiling sa ako, “Badaey gikalisor, dahil muyati, inggwa it usang ingtatawag nak Liyon nak usa sa mga inanak ni Haring David, halin sa lahi ni Juda, nak nagraog laban kang Satanas. Sida yang kag karapatdapat nak magpuksi it kinang pitong nakapahupot nak silyo pramas kina ay mabukyar.”†

⁶ Pagkasiling nida it kina, ako nakita kag usang Anak it Karnero nak nakatinrog sa tunga it trono ag kinang ap-at nak buhing tinuga nak puno it mata nak ingpapalibutan it kinang baynti-kwatrong pinuno. Kag hitsura it kaling Anak it Karnero ay nupay gingmatay. Inggwa kali it pitong sungay ag pitong mata nak imaw kag pitong pagpakita it gahom it Ispirito it Dios nak Ida ingsugo agor magpagto sa tanang lugar sa kalibutan.

⁷ Pagkatapos, nagpayungot kaling Anak it Karnero sa trono, ag Ida ingbaoy kag kasuyatan sa tuong damot it Kinang nakaingkor hagto. ⁸ Pagkabaoy Nida it kinang kasuyatan, kinang ap-at nak buhing tinuga ag kinang baynti-kwatrong pinuno ay nagyinuho it pasubsob sa atubangan it kinang Anak it Karnero. Ag kag bawat usa nak mga pinuno ay inggwa it hudot nak arpa nak inra ingkakaskas, ag inggwa ra it hudot nak marakong mayukong nak buyawan nak puno it insenso, nak imaw kag mga pangamuyo it mga sinakupan it Dios. ⁹ Ag sinra ay nagkakanta it bag-ong kanta nak nagsisiling,
“Ikaw yang kag karapatdapat nak magbaoy it nakayungon nak kasuyatan,

ag magpuksi it mga silyo nak nakahupot
bilang pangsara sa ugbos it kali pramas magbukyar.
Kumo Ikaw kag ingmatay,
ag kag Imo rugo ay nabuhos bilang pangtubos
para sa kasal-anan it mga tawo,
pramas sinra ay puyding mapasag-uli sa Dios,
halin sa tanang lahi, linggwahe, angkan

* 5:1 5:1 Kaling mga silyo nak nakahupot bilang pangsara ay inggwa it ruhang puyos. Kag usa ay agor sarhan pramas indi kali mabuksan. Ag kag usa ray ay pay pirma agor ipakilaya kung sin-o kag tag-iya it kinang kasuyatan nak ingsilyuhan, nak imaw ra kag nagsara it kina.

† 5:5 5:5 Basaha ra sa Hen. 49:9 ag Isa. 11:1,10.

ag nasyon sa bug-os nak kalibutan.

¹⁰ Imo sinra ing-umir sa paghari it ato Dios, pramas sinra ay mahari kaibahan Nimo sa Imo paghari sa kalibutan.

Ag Imo ra inghimo sinra nak mga saserdote nak magserbisyo sa Ida.”

¹¹ Pagkatapos it kina, ako ay napamuyat ray, ag ako narunggan kag boses it linibo-libong mga kaanghelan nak indi nak gador mabilang, nak nakapalibot sa trono kaibahan kinang mga buhing tinuga nak puno it mata ag mga pinuno. ¹² Ag sinra ay nagdadayaw it makusog sa pagsiling,

“Ikaw nak Anak it Karnero nak inra ingmatay, ay karapatdapat nak dayawon.

Sa Imo yang kag tanang gahom, manggar, kaayam, kusog, pagtahor, paghimaya ag pagdayaw.”

¹³ Pagkatapos ray it kina, ako ray narunggan kag kanta it tanang asa langit ag asa duta. Imaw ra sa irayom kung hariin kag mga minatay, ag aber ra sa karagatan. Ag tanan nak mga tinuga it Dios ay nagkikinanta sa pagsiling,

“Sa Ida yang nak nakaingkor sa trono ag sa inggisiling nak Anak it Karnero, kag mataas nak pagdayaw, pagtahor ag paghimaya dahil Sinra kag Makagagahom hastang sa waya't katapusan.”

¹⁴ Bag-o kag ap-at nak buhing tinuga ay nagsabat sa pagsiling, “Kabay pa.” Ag nagrungan ra sa inra sa pagyuhor it pasubsob kinang mga pinuno, ag nagdayaw.

6

KAG PITONG SILYO BILANG PANGSARA SA KASUYATAN

Kag Pagpuksi it An-om nak Silyo Bilang Pangsara sa Kasuyatan

¹ Habang ako ay nagmumuyat, ingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag una sa pitong silyo nak nakahupot bilang pangsara sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar, ag narunggan nako kag usa sa mga buhing tinuga nak puno it mata nak nagbisaya. Kag ida boses ay nupay dagundong it pangrayugrog. Ag nagsiling sida, “Maley dili!” ² Ag sa ako pagmuyat ray, abi ninro, inggwa it yang gulpi't abot nak puting kabayo kung hariing nakasakay kag usang di hudot nak pana nak panggera. Ag pag-abot nida, sida ay ingkurunahan bag-o sida ay naghaliney agor magpadayon sa pagraog sa ida mga kaaway hastang sinrang tanan ay mapirde.

³ Pagkatapos it kina, ingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag pangruhang silyo nak nakahupot sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar, ag narunggan nako kag pangruhang buhing tinuga nak nagbisaya, ag nagsiling, “Maley dili!” ⁴ Ag inggwa it yang gulpi't abot nak puyang kabayo. Ag kag nakasakay rili ay ingtaw-an it gahom nak bay-on kag katimunungan sa kalibutan agor kag mga katawahan ay magkinagulo ag magminatyanan. Ag sida ay gingtaw-an it mahabang espada.

⁵ Pagkatapos it kina, ingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag pangtatlong silyo nak nakahupot sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar, ag narunggan nako kag pangtatlong buhing tinuga nak nagbisaya, ag nagsiling, “Maley dili!” Ag abi ninro, it yang gulpi’t abot kag itom nak kabayo. Ag kag nakasakay rili ay di hudot nak kiluhan.* ⁶ Ag masunor narunggan nako kag nupay Boses halin sa tunga it kinang ap-at nak buhing tinuga, ag kali ay nagbisaya, “Mahaya kag presyo it inra pagkaon. Kag usang adlaw nak suhoy sa tawo† ay tama-tama yang nak gador makabakay it usang kilo‡ nak arinang trigo o aber tatlong kilo§ it arinang sebada. Pero kag mantika ag kag inumong duga it ubas ay badaey gipakamahaya.”

⁷ Pagkatapos it kina, ingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag pang-ap-at nak silyo nak nakahupot sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar, ag narunggan nako kag pang-ap-at nak buhing tinuga nak nagbisaya, ag nagsiling, “Maley dili!” ⁸ Ag abi ray ninro, it yang gulpi’t abot kag yangsion nak kabayo. Kag ngayan it nakasakay rili ay Kamatayon, ag inggwa it nag-iikog nak kag ngayan ay Hades nak imaw kag lugar nak ingpapagtuan it mga minatay. Sinra ay ingtaw-an it gahom nak magpangmatay sa ika-ap-at nak parti it tawo sa kalibutan, parayan sa mga gera, tigkagutom, sakit ag mga hadop nak ilahas.

⁹ Pagkatapos it kina, ingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag pang-limang silyo nak nakahupot sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar, ag nakita nako kag usang altar. Ag sa puno it kinang altar kag mga kalag it mga tawo nak ingmatay dahil sa inra pagtuman sa mga bisaya it Dios ag sa pagpamatuor tungor sa inra pagtu-o sa Ida. ¹⁰ Sinrang tanan ay napaukaw it makusog sa pagsiling, “O Gino-o! Ikaw nak balaan ag matuor, ni-o pa’t rugay kag amo paghuyat pramas husgaran Nimo kag mga tawo sa kalibutan nak waya gitutu-o sa Imo, para bayusan kag mga nagmatay sa amo?”

¹¹ Pagkatapos, sinrang tanan ay ingpangtaw-an it abang puti nak baro ag sinra ay insugo nak magpahuway it malip-ot nak panahon pa, hastang sa makumpleto kag numero it inra mga kaibahang hali sa pagtu-o nak amatyon ra it tuyar sa inra, dahil sa inra pagserbisyo sa Dios.

¹² Ag habang ako ay nagmumuyat, ingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag pang-an-om nak silyo nak nakahupot sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar. Ag it yang gulpi’t linog it abang kusog kag kalibutan. Kag adlaw ay nagruyom tuyar sa itom nak baro nak pangluto, ag kag buyan ay nagkulay rugo. ¹³ Kag mga bituon ra ay nagkinahuyog sa duta, tuyar sa mga budog nak bunga it kahoy nak napangtikrag dahil narayanan it makusog nak hangin. ¹⁴ Ag sa oras rang kina, kag langit ay natunga, ag kag magkanyudo ay nayungon ag parehong nawagit, nak pay kasuyatan nak nakayungon. Tanan nak baguntor ag mga isla ra ay naghinudong ag nagpinahabig.

¹⁵ Ag tanang tawo sa kalibutan ay nagkahadlok. Kag mga hari ag mga dungganon, mga pinunong sundalo, mga manggaranon ag mga

* 6:5 6:5 Kaling klase it kiluhan nak ingmitlang dili ay tuyar sa ramunita nak inggagamit it mga manug-alahas, ugaling mas marako yang. † 6:6 6:6a Kali ay “usang denaryo” sa inra kwarta. ‡ 6:6 6:6b Mga tatlong tsupa ag tunga. § 6:6 6:6c Mga usang gantang.

mataas nak tawo, mga ulipon ag buko, sinrang tanan ay nagpangtinago sa mga kuyba ag kung hariin nak inggwa't mga mararagkong bato sa mga baguntor. ¹⁶ Nagpapatabang sinra sa mga baguntor ag bato,* sa pagsiling, “Tabuni kami ag lipri! Agor kami ay indi makita it Kinang nakaingkor rutong trono, ag amo matakasan kag kahahadlok nak pagparusa sa amo it kinang inggisiling nak Anak it Karnero. ¹⁷ Kumo naayamaney nato nak imawey kali kag kahahadlok nak adlaw kung saunong inra kita aparusahan, ag indi nato kali kayang tis-on.”

7

Kag Syento Kwarantay-kwatrong Libong mga Inanak ni Israel

¹ Tong kinang tanan ay nataposey, nakita nako kag ap-at nak anghel nak nagtutulay sa ap-at nak parti it kalibutan. Inra inghaharangan kag ap-at nak inghahalinan it hangin pramas waya it mahuyop nak hangin sa kadutaan ag sa karagatan, ag aber pati kag mga kakahuyan ay inding gador mahuypan it hangin. ² Masunor ray, nakita nako kag usang anghel nak nagpapaibabaw halin sa subatan. Sida ay inggwa it pangtatak it buhing Dios. Ag sida ay nag-ukaw it makusog ruto sa ap-at nak anghel nak gingtaw-an it gahom it Dios pramas siraon kag kadutaan ag karagatan. ³ Ag nagsiling sida, “Badaey anay gisira-a kag kadutaan o karagatan o mga kakahuyan, habang waya pa natatake sa yupa kag mga nagsiserbisyo sa Dios.”*

⁴ Pagkatapos sinrang tatakan, narunggan nako nak sinra tanan ay syento kwarantay-kwatrong libo (144,000). Sinra ay mga inanak nak halin sa doseng anak ni Israel nak dati ay ingtatawag rang Jacob.

⁵⁻⁸ Kada, inggwa't tig-dodoseng libo (12,000) nak mga inanak nak halin sa bawat anak nida tuyar kang,

Juda, Ruben, Gad,
Aser, Naptali, Manases,
Simeon, Levi, Isakar,
Zabulon, Jose ag Benjamin.

Kag Abang Ramong Tawo Halin sa Tanang Nasyon

⁹ Pagkatapos, ako ay napamuyat ray, ag abi ninro, nakita nako kag abang ramo nak tawo nak indi nak gador mabilang. Kaling mga tawo ay halin sa tanang nasyon, lahi, angka ag linggwahe. Sinra ay nakatulay sa atubangan it trono ag rahang inggisiling nak Anak it Karnero. Ag sinra ay nakasuksok it abang puti nak baro ag di hudot nak pakyang it palmera bilang pamatuor it inra kasadyahan. ¹⁰ Sinra ay nag-ukaw it makusog sa pagsiling, “Dayawon kag Dios nak nagluwas sa ato.

Dayawon Sida nak asa trono
ag kinang inggisiling nak Anak it Karnero!”

¹¹ Ag nakita nako kag tanang kaanghelan nak nagtutulay sa palibot it trono kaibahan kag mga pinuno ag ap-at nak buhing tinuga. Ag nagyuhor sinra it pasubsob sa atubangan it trono ag nagdayaw sa Dios, ¹² sa pagsiling nak,

“Kabay pang karapatdapat yang dayawon Ikaw nak amo Dios!
Sa Imo yang kag tanang kahimayaan,

* **6:16** 6:16 Basaha ra sa Ose. 10:8. * **7:3** 7:3 Basaha ra sa Eze. 9:4.

kaayam, pagpasalamat, balor,
gahom ag kusog,
hastang sa waya't katapusan. Kabay pa.”

¹³ Bag-o kag usa sa mga pinuno ay nagpangutana sa ako, “Kilaya baga nimo kaling mga nakasuksok it abang puti nak baro ag kung hariin sinra ighalin?”

¹⁴ Nagsabat ako, “Buko po nako ayam, Sir. Puydi bagang ipaayam nimo sa ako Sir?”

Pagkatapos, nagsiling sida sa ako, “Kaling mga tawo ay kag mga nakaantos it katong inggisiling nak subrang pagpahirap. Ag pay inglabhan ninra kag inra mga baro sa rugo it kinang inggisiling nak Anak it Karnero pramas maging puti.† ¹⁵ Imaw kina kag rason kung asing

“sinra ay asa atubangan it trono it Dios,
ag sinra kag nagsiserbisyo sa Ida adlaw ag gab-i sa Ida Templo.
Ag Sida nak nakaingkor sa trono ay imaw kag permi ninrang kaibahan nak nagbantay sa inra.

¹⁶ Indiey nak gador sinra makaagom it pagkagutom o pagkauhaw,
ag indiey ra sinra makabatyag it subrang init it adlaw
o iba pang init nak nababatyagan.

¹⁷ Kumo kinang inggisiling nak Anak it Karnero nak hina ra sa trono,
Sida ay imaw kag mabantay
ag maraya sa inra sa lugar kung hariin nak inggwa it mga tuburan,
nak inghahalinan it tubi nak nagtata-o it kabuhi.‡
Apahiron ra it Dios kag inra mga yuha,
ag indiey nak gador sinra magkalisor.”

8

Kag Pagpuksi it Pangpitong Silyo Bilang Pangsara sa Kasuyatan

¹ Pagkatapos it kina, gingpuksi it kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag pangpitong silyo nak nakahupot bilang pangsara sa kasuyatan pramas kina ay mabukyar, ag kag tanang butang nak asa langit ay gulping nagtimunong sa suyor it tunga sa oras.

² Pagkatapos ray it kina, nakita nako kag pitong anghel nak nakatulay sa atubangan it Dios, ag sinra ay gingtaw-an it pitong trumpeta.

³ Masunor ay inggwa ray it nag-abot nak anghel nak di hudot nak marakong mayukong nak buyawan para sunugon kag insenso. Ag sida ay nagpayungot ag nagtulay kung hariin inggwa it buyawang altar raha sa atubangan it trono. Pagtulay nida raha, sida ay gingtaw-an it maramong insenso pramas irugang sa mga pangamuyo it mga sinakupan it Dios, para ihalar kali raha sa altar. ⁴ Ag kag aso it kinang insenso nak hudot it anghel kaibahan it mga pangamuyo it mga sinakupan it Dios ay nagpaibabaw sa atubangan it Dios.

⁵ Pagkatapos ray it kina, ingraya it anghel kinang marakong mayukong nak buyawan ag ingpuno it baga halin sa altar, bag-o

† **7:14** 7:14 Kag gustong bisayahon it kali ay naaguman it kaling mga tawo kag subrang pagpahirap dahil sa inra pagtu-o kang Hesu-Kristo nak imaw kag ingtatawag ra nak Kordero it Dios, pero waya Sida gibada-e ninra. ‡ **7:17** 7:17 Sal. 23:1-2.

ingbubo sa duta. Ag sa nak raan ay gulping nagpangrayugrog ag nagdagundong, karungan it pangilat ag paglinog.

KAG PITONG TRUMPETA

⁶ Ngasing, kinang pitong anghel nak di hudot nak pitong trumpeta ay ginghanraey ninra kali agor huypon.

⁷ Ginghuyop it unang anghel kag ida trumpeta, ag pagkatapos ay nag-uyan it yelo ag kayado nak di halong rugo. Ag kag ika-tatlong parti it kalibutan ay nasunog, kaibahan it ika-tatlong parti it mga puno ag tanang hilamunon.

⁸ Masunor, ginghuyop ray it pangruhang anghel kag ida trumpeta, ag pagkatapos ay inggwa it nupay mataas nak baguntor nak nagrarayab-rayab nak nagtimbuok sa ragat. Ag kag ika-tatlong parti it ragat ay naging rugo, ⁹ kada ika-tatlong parti it tanang nabubuhi raha ay namatay, ag kag ika-tatlong parti ra it mga sasakyang pangragat ay napangwasak.

¹⁰ Masunor, ginghuyop ray it pangtatlong anghel kag ida trumpeta, ag pagkatapos ay inggwa it marakong bituon nak nagrarayab-rayab nak nupay suyo, nak nahuyog halin sa langit sa ika-tatlong parti it mga suba ag tuburan. ¹¹ Kaling bituon ay ingtatawag nak Kapaitan. Kada nagpait kag ika-tatlong parti it mga inghahalinan it tubi, ag maramong tawo kag namatay dahil sa pag-inom it kali.

¹² Masunor, ginghuyop ray it pang-ap-at nak anghel kag ida trumpeta, ag pagkatapos ay kag ika-tatlong parti it adlaw, buyan ag mga bituon ay nasira. Kada nawagit kag ika-tatlong parti it inra hadag, ag nagruyom kag ika-tatlong parti it adlaw ag gab-i.

¹³ Nagpadayon ako sa pagmasir, ag nakita nako kag usang marakong agila nak nagyuyupar sa kauibabawan, ag sida ay nagbibisaya it abang kusog, “Kahahadlok! Kahahadlok! Kahahadlok kag matatabo sa tanang tawo nak nag-iistar sa kalibutan pag inghuyopey it tatlong natutura nak anghel kag inra trumpeta.”

9

¹ Pagkatapos it kina, ginghuyop ray it panglimang anghel kag ida trumpeta, ag pagkatapos nakita nako kag usang pay bituon nak dati pa ay nahuyogey sa duta. Kaling pay bituon kag ingtaw-an it dawit para sa pwertahan it pasuyuran papagto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar. ² Tong ida kali ingbuksan, sa nak raan ay nagpaibabaw kag abang ramoy nak aso nak pay halin sa marakong pugon, kada kag adlaw ag hangin ay nagruyom. ³ Ag gulping nagkainggwa it abang ramong apan-apan* nak nagliniwas kaibahan it aso, ag kali ay nagpangkinalat sa bug-os nak kadutaan. Ag kali ay gingtaw-an it gahom nak magpanghapros tuyar sa marakong iwi. ⁴ Ugaling sinra ay ingbawalan nak magpanira it mga hilamunon, kahoy ag ibang klase it mga tanom. Kundi sinra ay ingtugutan nak magpanghapros yang it mga tawo nak waya it kinang tatak it Dios sa inra yupa. ⁵ Pero kinang mga apan-apan ay waya gitaw-e it permiso nak magpangmatay it tawo, kundi pahirapan yang sinra sa suyor it limang buyan. Kag hapros nak inra nababatyagan ay tuyar sa kagat it marakong iwi. ⁶ Kada kaling mga tawo ay mahanrom it kamatayon,

* **9:3** 9:3 Kag ingpapatunguran it kali ay mga mayaot.

ugaling indi ninra mahuman. Dahil aber ni-o't rako kag inra hanrom nak mamatay, ayaduan gihapon sinra it kamatayan.

⁷ Ag tungor rahang mga apan-apan, kag inra hitsura ay pay naambit sa kabayo nak hanraey sa paggera. Asa inra uyo ay inggwa it kurunang buyawan, ag kag inra uda ay nupay uda it tawo. ⁸ Ag inggwa sinra it buhok nak mahaba nak pay buhok it kabade, ag kag inra ngisi ay nupay ngisi it liyon. ⁹ Kag inra rughan ay natatabunan it pay bakal bilang pangsagang. Ag kag pagakpak it inra mga pakpak ay nupay ragasa it maramong mga karwahe nak ginggugudor it mga kabayo nak nagyuyusob sa gera. ¹⁰ Ag kag inra ikog ay inggwa it dalit tuyar sa dalit it marakong iwi, kung hariin makikita kag inra gahom sa pagpanghapros raha sa mga tawo sa suyor it limang buyan. ¹¹ Inggwa ra sinra it hari, ag sida ay waya't iba kundi kinang sinakupang anghel ni Satanas nak naggagahom ruto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar. Kag ida ngayan sa bisayang Hebreo ay Abadon, ag sa bisayang Griyego ay Apolyon, nak kag gustong bisayahon ay Mamamatay Tawo.

¹² Imaw kali kag katapusan it unang kahahadlok nak pagpahirap sa tawo. Ag abi ninro, inggwa pa it ruhang paabuton.

¹³ Pagkatapos it kina, ginghuyop ray it pang-an-om nak anghel kag ida trumpeta, ag pagkatapos narunggan nako kag boses nak halin sa ap-at nak matagar nak kanto it kinang altar nak buyawan sa atubangan it Dios. ¹⁴ Kinang boses ay nagbisaya sa pang-an-om nak anghel nak nagsisiling, "Pagto ruto sa lugar it mayapar nak suba nak Yuprates, ag buhian kag ap-at nak sinakupang anghel ni Satanas nak nakagapos." ¹⁵ Ag sida ngani ay nagpagto ag ingbuhian sinra, dahil sinra ay nakahanra para sa eksaktong tuig, buyan, adlaw ag oras nak ingtalaga it Dios kung hariin inra amasyon kag ika-tatlong parti it mga tawo sa kalibutan.

¹⁶ Ag kag bilang it inra mga sundalo nak nakasakay sa kabayong panggera ay ruhang gatos milyones (200,000,000). Narunggan nak gador nako kung pila sinrang tanan.

¹⁷ Kag hitsura it mga kabayo ag mga nakasakay dili nak ingpakita sa ako parayan sa pangitaon ay tuyar kali. Kag mga nakasakay ay inggwa it pangsukyob sa inra rughan nak inggwa it tatlong kulay. Kali ay puya tuyar sa kayado, makutom nak asul tuyar sa mamahayong bato nak safiro, ag ruyaw tuyar sa asupre. Kag uyo it inra mga kabayo ay tuyar sa uyo it liyon, ag kag nagliliwas sa inra yuba ay kayado, aso ag asupre. ¹⁸ Ag dahil dili sa mga hirap nak ingraya it kaling tatlo, nak imaw kag kayado, aso ag asupre, ay namatay kag ika-tatlong parti it mga tawo. ¹⁹ Kumo kag gahom it kaling mga kabayo nak nagpapangmatay ay asa inra yuba ag sa inra ikog. Ag kag inra ikog ay inggwa it uyo nak pay uyo it sawa nak inra inggamit pramas hapruson kag tawo.

²⁰ Pero kag mga tawo nak nabilin ag waya namatay riling mga pahirap ay waya gihapon gihinuysoy sa inra pagdayaw sa mga mayaot ag mga dios-diosan nak inra hinuman halin sa buyawan, pilak, tanso, bato ag kahoy. Waya ninra gitalikri kaling mga dios-diosan aber indi ninra makita o marunggan o makapanaw. ²¹ Wayang gador ra sinra gihinuysoy sa ibang kayainan nak inra inghihimo tuyar sa pagmatay

sa tawo, pagpang-amulit ag pagpaalbularyo, paghimo it kalaw-ayan, ag pagpanakaw.

10

Kag Anghel nak di Hudot nak Maisot nak Kasuyatan

¹ Pagkatapos it kina, ako ray nakita kag ibang gamhanang anghel nak nagpipilhig halin sa langit. Sida ay nalibon it rampog ag inggwa it bayangaw sa ida uyuhan. Kag ida uda ay kasusilaw nak nupay adlaw ag kag ida siki ay pay kayadong nagrarayab-rayab. ² Sida ay di hudot nak maisot nak kasuyatan nak nakabukyar. Ingtungtong nida kag ida tuong siki sa ragat ag kag wala ay sa duta. ³ Nag-ukaw sida it nupay ungol it usang liyon, ag pitong beses nagpangrayugrog nak nupay sabat sa ida.

⁴ Pagkatapos it kinang pangrayugrog, matunaey tan-a ako sa pag-suyat it inra ingsiling, pero napatungon ako tong marunggan nako kag boses halin sa langit nak nagsiling, “Hipusa yang ag daey anay gisyatan kung ni-o kag imo narunggan sa ingsiling it kinang pitong pangrayugrog.”

⁵ Bag-o kinang anghel nak ako nakita nak nakatungtong kag siki sa ragat ag sa duta ay gingtaas kag ida tuong damot sa langit, ⁶ ag sida ay nagsumpa sa atubangan it Dios nak buhi hastang sa waya’t katapusan, nak imaw kag nagtuga it langit ag duta ag kag tanang nakaistar raha sa inra. Ag kag ida ingsumpa ay, “Indiey nak gador marugay. ⁷ Dahil pag-abot it oras kung sauno ahuyponey it pangpitong anghel kag ida trumpeta, atuparoney it Dios kag Ida ingbuot it kato pa nak waya nida gipahadagan sa mga tawo, purya yang sa ida mga propeta tong una nak imaw kag nagsiserbisyo sa Ida.”

⁸ Ag pagkatapos, ako ray narunggan kinang boses nak halin sa langit nak nagsiling sa ako, “Payungot sa anghel nak nakatungtong kag siki sa ragat ag sa duta, ag bay-on sa ida kinang ida hudot nak nakabukyar nak kasuyatan.”

⁹ Kada, ako ay nagpayungot sa anghel ag inghagar kinang maisot nak kasuyatan. Ag siling nida sa ako, “Kali, bay-a ag kauna. Matam-is sa yuba nak pay lasang rugos, pero pag-abot sa bituka kali ay mayain dahil mapait.”

¹⁰ Kada ingbaoy nako sa ida damot kinang kasuyatan ag ako kali ingkaon. Ag talagang klaro nak kag ida lasa ay matam-is nak nupay rugos, pero pagkakaon nako nagyain kag ako bituka dahil kali ay mapait.

¹¹ Pagkatapos it kina, inggwa ray it nagsiling sa ako, “Ikaw ray it mauna it bantala sa mga tawo kung ni-o kag ingbuot it Dios nak matabo sa mga angkan, nasyon ag linggwahe, kaumir kag inra mga hari.”

11

Kag Ruhang Nagpapamatuor it mga Bisaya it Dios

¹ Pagkatapos it kina ay inggwa it nagta-o sa ako it bakulo bilang pangasukoy. Siling nida sa ako, “Pagtoy ag sukuyon kag Templo ag kag altar it Dios, ag bilangan kag mga nagdadayaw sa Ida raha. ² Pero badaey gisukuya kag rayaag, dahil kina ay gingtaoy sa mga nasyon

nak buko Hudyo* nak waya gikikilaya sa Dios. Ag inra kina adamaan, pati kag bug-os nak Balaan nak Syudad sa suyor it kwarantay-dos (42) buyan. ³ Pero inggwa Ako it ruhang tagapamatuor† nak Ako atugyan it karapatan nak magpamatuor tungor sa Ako. Sinra ay makakayamit it kustal, bilang pagpakita it inra kalisor, ag inra ibantala kung ni-o kag Ako gustong ipaabot sa inra sa suyor it kwarantay-dos (42) buyan.”‡

⁴ Kaling ruhang tagapamatuor ay imaw katong dating ginghuman nak halimbawa nak ruhang puno it olibo§ ag ruhang butangan it iwag nak ingpatinrog sa atubangan Nako bilang Dios, nak imaw kag Gino-o it tanan sa kalibutan. ⁵ Kung inggwa man it mahapros sa inra, ay maliwas kag kayado sa inra yuba nak imaw it ikakamatay it kinang mahapros sa inra. ⁶ Kaling ruha ay atugyan ra Nako it gahom nak himuong tig-init kag panahon nak dapat tan-a ay tig-uyan, ngani indi nak gador mag-uyan sa suyor it kinang mga buyan kung sauno nak sinra ay magbantala. Ag atugyanan ra Nako sinra it gahom nak humanong rugo kag mga katubian ag pahirapan kag mga tawo sa kalibutan it aber ni-o mang klase it epidemya nak inra gustong humanon.

⁷ Pagkatapos ninrang maibantala kag Ako gustong ipamatuor parayan sa inra, ay maliwas kag usang kahahadlok nak hadop halin ruto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar. Ag kali ay makikipaglaban sa inra. Ag sinra ay mapipirdi it kali ag sinra ay mamamatay* ⁸ sa karsada it kinang rakong syudad kung hariin kag inra Gino-o ay inglansang ra sa krus. Kinang syudad ay puyding ikumpara sa syudad nak Sodoma† ag nasyon nak Ehipto‡ nak nabantog dahil sa paghimo it kayainan it inra mga pamuluyo.

⁹ Sa suyor it tatlong adlaw ag tunga, kinang inra minatay nak yawas ay amuyatan yang it mga tawo nak halin sa tanang mga angkan, lahi, linggwahe ag nasyon sa kalibutan. Ag sinra ay indi magsugot nak iyubong kina. ¹⁰ Ag kag mga tawo sa bug-os nak kalibutan ay makinasadya ag mabayduhan it regalo nak pay pista, kumo kinang ruhang propeta nak inra ingbabasoy para sa tanang hirap nak inra ing-antos ay ingwagitey sa kalibutan.

¹¹ Pero pagkatapos it tatlong adlaw ag tunga, kag hingab nak nagtatao it kabuhi nak halin sa Dios ay mabalik ray sa inra, ag sinra ay mabangon. Ag katong makakakita ay mapanguyog nak gador sa kahadlok.

¹² Pagkatapos ay narunggan it kinang ruha kag makusog nak Boses nak halin sa langit, nak nagsiling, “Maley, saka kamo dili.” Ag sinra ay nagsaka sa langit nak pay nakasakay sa mga rampog habang ingmumuyatan sinra it inra mga kaaway.

¹³ Ag sa oras mismo nak kato ay naglinog it makusog, kada naguba kag ika-sampuyong parti it kinang marakong syudad, ag namatay kag

* **11:2** 11:2 o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.” † **11:3** 11:3a Kali ay mga propeta. ‡ **11:3** 11:3b “kwarantay-dos buyan”: Kag ingsiling sa bisayang Griyego ay “usang libo ag dosyentos saisentang adlaw.” (1,260 adlaw) § **11:4** 11:4 Basaha ra sa Zac. 4:2-5,14. * **11:7** 11:7 Basaha ra sa Dan. 7:7,21. † **11:8** 11:8a Hen. 19:4-11. Kali kag simbulo it kayainan it mga tawo sa kalibutan. ‡ **11:8** 11:8b Exo. 3:7-10. Tuyar sa syudad nak Sodoma kag nasyon nak Ehipto ay naging simbulo ra it kayainan it mga nasyon sa kalibutan.

pitong libong (7,000) tawo. Ag katong mga natura ay nahadlok it husto, ag inra ingdayaw kag paggahom it Dios sa langit.

¹⁴ Imaw kali kag katapusan it pangruhang kahahadlok nak pagpahirap sa tawo. § Pero abi ninro, inggwa pa it usa nak mayungotey mag-abot.

Kag Pangpitong Trumpeta

¹⁵ Pagkatapos it kina, ginghuyop ray it pangpitong anghel kag ida trumpeta, ag masunor inggwa ray it makusog nak mga boses sa langit, nak nagsisiling,

“Tuna ngasing,

waya't ibang mahari sa kalibutan kundi kag Dios nak ato Gino-o, ag si Kristo nak Ida gingparaya,

Ag Sida ay mahari hastang sa waya't katapusan.”

¹⁶ Pagkatapos, kinang baynti-kwatrong pinuno nak nakaingkor sa inra mga trono ay nagyinuho it pasubsob sa atubangan it Dios, ag nagdinayaw sa Ida, ¹⁷ sa pagsiling,

“Ginoong Dios nak Makagagahom sa tanan,

Ikaw gihapon ngasing, ag aber it kato pa,

amo Ka ingpapasalamatan,

dahil ngasing, Imo ingpakita kag Imo katitingayang gahom,

ag Ikaw ay nagtunaey it paghari.

¹⁸ Napakahangit katong mga nasyon nak waya gikikilaya sa Imo.

Pero, nag-abotey kag oras it Imo pagparusa sa inra,

dahil imawey kali kag oras kung sauno Nimo ahusgaran

kag tanang mga minatay.

Ag ngasing imawey ra kali kag oras it Imo pagta-o it kabadaran

sa Imo mga suguong propeta,

ag sinakupan nak inggwa it kahadlok sa Imo,

maging kubos man o dungganon.

Myentras sa parehong oras, Imo awagiton katong mga nagpangwagit

sa mga tawo sa kalibutan.”*

¹⁹ Masunor, kag Templo it Dios sa langit ay nabuksan, ag kag Balaan nak Kaban it Kasugtanan ay nakita. † Bag-o it yang gulpi't pangilat, nagdagundong ag nagpangrayugrog, pati naglinog ag nag-uyan it maragkong yelo.

12

KAG KATITINGAYANG MGA TANRA

Kag Kabade ag Kag Bakunawa

¹ Ngasing ay inggwa it katitingayang tanra nak nakita sa langit. Inggwa it usang kabade nak nagpakita nak kag ida baro ay nupay

§ **11:14** 11:14 Kaling pangruhang kahahadlok nak pagpahirap sa tawo ay katong ingraya it kinang mga kabayo. (Pah. 9:13-21.) Ag kaling nahanungor sa maisot nak kasuyatan ag ruhang tagapamatuor (Pah. 10:1—11:13.) ay buko kaumir sa pangruhang kahahadlok nak pagpahirap. * **11:18** 11:18 Kag suyor it kaling mga bersikulo ay malip-ot nak mga bisaya tungor sa ipahadag ni Apostol Juan sa masunor nak mga kapitulo. Ag kag ida bisaya dili ay pay nataboey pero sa kamatuuran waya pa kali natabo. Pero tuyar kag ida pagsiling dahil

ayam nida nak kali ay siguradong matatabo. † **11:19** 11:19 Kaling Balaan nak Kaban kag nagsisimbulo it presensya it Dios sa tunga it Ida mga sinakupan ag nagpapakita nak matutom Sida sa Ida mga promisa hina sa Ida Kasugtanan. (Basaha ra sa Exo. 25:10-22.)

adlaw, ag sida ay nakatungtong kag siki sa buyan. Ag inggwa sida it kuruna nak inggwa it doseng bituon.* ² Kaling kabade ay mayungotey mag-anak, kada sida ay napapaukaw dahil sa ida pagpasyapo.

³ Ag inggwa ray it ibang katitingayang tanra nak nakita sa langit. Ag abi ninro, kali ay usang abang rakong puyang bakunawa nak di pitong uyo ag sampuyong sungay. Kada usang uyo ay di suksok nak kuruna.† ⁴ Winasiwas nida kag ida ikog sa ika-tatlong parti it mga bituon ag ingpanghuyog kali sa duta. Pagkatapos, kag ida ray inghimo ay, nagpagto sida ag nagtulay sa atubangan it kinang kabade nak mayungotey mag-anak pramas maghuyat agor sibaon kag anak sa oras nak iliwas kali.

⁵ Pero pagpuslot it anak, ag kali ay kayake, ay inggwang raan it nag-agaw sa anak ag ingraya kali kung hariin kag Dios ay nakaingkor sa Ida trono. Kumo kaling anak ay imaw it magahom sa mga nasyon tuyar sa di rayang pamakoy nak bakal. ⁶ Ag para diling kabade, sida ay nagtakas papagto sa mga mabatong mga bukir kung hariin waya it aber usang tawo nak nakaistar. Kali kag lugar nak inghanra it Dios para sa ida kung hariin sida matiner sa suyor it usang libo ag dosyentos saisentang (1,260) adlaw.

⁷ Pagkatapos it kali, nagsiklab kag gera sa langit. Dahil katong pinunong anghel nak si Miguel,‡ kaibahan kag ida mga sinakupang anghel ay nakipaglaban sa bakunawa ag ida mga sinakupang anghel. ⁸ Ag kinang bakunawa ag ida mga kaibahan ay napirdi. Kada sinra ay ingpalayas sa langit, kumo wayaey sinra it karapatan nak magpirmi ruto. ⁹ Kada kinang marakong bakunawa ay ginghuyogey. Ag sida ay imaw ra katong nagpakita it kato bilang sawa nak ingtatawag rang Maninira ag Satanas, dahil sida kag nagpapangluko sa tanang tawo dili sa kalibutan. Sida ay ginghuyogey dili sa duta kaibahan kag ida mga sinakupang anghel.

¹⁰ Bag-o narunggan nako kag makusog nak boses halin sa langit nak nagsiling,

“Kag pagluwas it Dios sa tawo ay natumaney.

Kag adlaw kung sauno ipakita Nida

kag Ida rakong gahom ag paghari ay nag-abotey.

Imaw ra kag karapatan ni Kristo nak Ida ingparaya,

ay maipapakitaey ra.

Dahil kinang Satanas nak adlaw gab-i

ay nagpapanira sa ato mga hali sa pagtu-o

sa atubangan it Dios,

sida ngasing ay inghuyogey halin sa langit.

¹¹ Si Satanas ay gingpirde it ato mga hali

parayan sa rugo it kinang ingsisiling nak Anak it Karnero

nak nabuhos tong Sida'y namatay,

ag parayan ra sa inra pagpamatuor tungor sa bisaya it Dios,

* **12:1** 12:1 Kaling kabade kag simbulo it mga sinakupan it Dios nak nagpapati sa Mesiyas.

(Pah. 12:5.) † **12:3** 12:3 Dan. 7:7. Inggwa't maramong istorya it mga tawo tong una nahanungor sa inra ingtatawag nak “bakunawa” o “dragon.” Sa isip it mga taga-Ehipto kag bakunawa o dragon ay tuyar sa marakong buada. Sa isip it mga taga-ibang lugar kali ay tuyar sa abang habang sawa nak nag-iistar sa yawor. Kali ay ingpapatuyar kang Satanas. Kag ida sampuyong sungay ay simbulo it rakong kaayaman ag kag ida mga kuruna ay simbulo it rakong gahom. ‡ **12:7** 12:7 Dan. 12:1.

dahil waya ninra gig-inakan kag inra kabuhi,
kundi nagpadayon sinra sa pagtu-o aber sa tunga
it inra kamatayon.

¹² Kada, kamo nak rahina sa langit ay magkinasadya!
Pero kamo nak ruto sa duta ag karagatan ay kaluluoy
dahil kahahadlok kag inro maaaguman,
kumo inghuyogey si Satanas sa lugar kung hariin kamo.
Ag abang rako kag ida kahangit,
kumo ayam nida nak malip-ot yangey nak oras
kag naghuhuyat sa ida.”

¹³ Tong natagumpaawan kinang bakunawa nak sida yaki ay
ginghuyogey sa duta, ingyagor nida kinang kabade nak nag-anak
rahang kayake. ¹⁴ Pero kinang kabade ay gingtaw-an sa nak raan
it ruhang pakpak nak naambit sa pakpak it marakong agila, agor
makayupar sida papagto sa mabatong mga bukir kung hariin waya
it aber usang tawo nak nakaistar. Katong lugar ay ginghanra it Dios
para sa ida agor ruto sida riparahon sa suyor it tatlo'g-tunga nak tuig, §
pramas masalbar sa pag-atake it kinang sawa nak imaw ra kinang
bakunawa.

¹⁵ Kada kinang sawa ay nagbugwak it marakong tubi nak nupay
naging marakong suba pramas ianor kinang kabade. ¹⁶ Ugaling kag
duta kag nagbulig rahang kabade, kumo kali ay naggis-ak nak pay
ginghigop kinang tubi nak ingbugwak it bakunawa. ¹⁷ Kada lalong
nagsiklab kag kahangit it kinang bakunawa laban sa kabade, ag
nagpakiglaban sida sa ibang mga inanak it kinang kabade, nak imaw
katong mga nagsusunor sa mga kasuguan it Dios ag nagtu-o sa mga
pamatuor ni Hesus. ¹⁸ Ngani, nagpagto kinang bakunawa sa habig it
ragat ag nagtulay.

13

Kag Kahahadlok nak Hadop nak Nagyuaw sa Ragat

¹ Nagkatapos, nakita nako kag usang yabot ag kahahadlok nak hadop
nak nagyuaw sa ragat. Sida ay inggwa it pitong uyo ag sampuyong
sungay nak di kuruna kag bawat usa. Ag sa bawat uyo ay nakasuyat
kag pangayan nak nagpapasipala sa Dios.* ² Kag hitsura it kaling
kahahadlok nak hadop ay nupay leopardo, pero kag ida siki ay tuyar
sa siki it oso, ag kag ida yuba ay tuyar sa yuba it liyon. Ag ingta-
o it bakunawa rili sa hadop kag ida sariling gahom, pagiging hari
ag karapatan. ³ Pero namasran nako nak kag usa sa mga uyo it
kaling hadop ay nagkainggwa it marakong ugar nak pay imaw it
magiging dahilan it ida kamatayon, pero kali ay naulian. Ag kag
tanang tawo sa kalibutan ay natingaya, kada sinra ay nagsunor sa ida.
⁴ Nagdayaw sinra sa bakunawa dahil sida kag nagta-o it karapatan rili
sa kahahadlok nak hadop. Ingdayaw ra ninra kaling kahahadlok nak
hadop sa pagsiling, “Sin-o ara kag makakapareho diling hadop? Sin-o
ara kag makakapirdi sa ida?”

⁵ Bag-o, gingtugutan it Dios kaling kahahadlok nak hadop nak
magbisaya it mga paghinambog ag mga pagpasipala laban sa Ida.

§ 12:14 12:14 Basaha ra sa Dan. 7:25; 12:7. * 13:1 13:1 Kaling kahahadlok nak hadop kag
simbulo it mga iba't-ibang gobyerno nak nagkabalaban sa Dios.

Ag kali pati ay gingtaw-an it karapatan nak maggahom sa suyor it kwarentay-dos (42) nak buyan. ⁶ Ngani, padayon kag ida pagpasipala sa Dios ag sa Ida pangayan, pati sa Ida istaran sa langit ag sa tanang mga nag-iistar ruto. ⁷ Sida ay gingtugutan ra nak kalabanon kag mga sinakupan it Dios, ag sinra ay apirdihon nida. Gingtaw-an ra sida it karapatan nak maggahom sa tanang mga lahi, angkan, linggwahe ag nasyon sa kalibutan.† ⁸ Kada tanang tawo sa kalibutan ay nagdayaw diling kahahadlok nak hadop, puyra yang hagto sa mga tawo nak kag inra mga ngayan ay nakasuyat sa libro kung hariin kag mga ngayan it mga magkakaingwa't kabuhi nak waya't katapusan. Kag inra mga pangayan ay nakasuyatey ruto bag-o pa gingtuga kag kalibutan. Ag kaling libro ay sa irayom it gahom it kinang ingsisiling nak Anak it Karnero nak it kato ay ingmatay.

⁹ Aber si-o nak nagrurungog, panimati kamo it maado.

¹⁰ Kung sin-o man kag ingbuot it Dios nak mapriso ay talagang mapipriso.

Ag kung sin-o man kag ingbuot nak mamatay sa matayom ay talagang mamamatay sa matayom.

Kada ngani kag mga sinakupan it Dios ay dapat magtiis ag magpaninrugan sa inra pagtu-o.

Kag Kahahadlok nak Hadop nak Nagliwas sa Duta

¹¹ Pagkatapos, nakita ray nako kag usa pang yabot ag kahahadlok nak hadop nak nagliwas sa duta. Sida ay inggwa it ruhang sungay nak naambit sa sungay it anak it karnero, pero kag ida boses ay nupay boses it bakunawa.‡ ¹² Sida ay ingtugyanan it tanang karapatan it kinang unang kahahadlok nak hadop, ag ida ingpwera kag tanang tawo nak magdayaw rutong unang hadop nak di ugar, nak dapat nak imaw tan-a nida it ingkamatay, pero naulian. ¹³ Ag inggwa it abang katitingayang mga buhat nak ingpakita it kaling pangruhang hadop. Dahil aber kayado, ay ida gingpababa sa duta halin sa ibabaw sa atubangan it mga tawo.

¹⁴ Kada maramo sidang nalukong mga tawo sa kalibutan, parayan riling ida ingpapakita nak mga katitingayang mga milagro ag tanra nak ingtugot nak tumanon bilang ida pagserbisyo raha sa unang kahahadlok nak hadop. Ag ingsugo nida kag mga tawo nak kurtihan kag usang rebulto nak kahitsura it kinang unang hadop nak naugaran it matayom pero nabuhi ray. ¹⁵ Ag kaling pangruhang hadop ay gingtugutan nak taw-an it hingab kaling rebulto, ag gingtaw-an ra nida kali it abilidad nak magbisaya agor adayawon ra ninra. Ag kag indi magdayaw diling rebulto ay amasyon. ¹⁶ Ag ingpwera it kaling pangruhang kahahadlok nak hadop kag tanang mga tawo nak magpamarka sa inra tuong damot o yupa, aber mga tawong dungganon o mahirap man, manggaranon o kubos man, ag mga ulipon o buko. ¹⁷ Inghuman nida kali pramas waya't aber siong tawo nak makakabaligya o makakabakay man, kung waya it marka o numero nak imaw kag pinaka-tanra it kinang unang hadop sa inra mga yawas.

† 13:7 13:5-7 Basaha ra sa Dan. 7:8,21,25; 11:36. ‡ 13:11 13:11 Kaling kahahadlok nak hadop kag simbolo it mga iba't-ibang sistema it relihiyon nak nagsasakop sa mga nagkabalaban sa Dios. Kag inra hitsura ay pay mabuot pero kag inra ingbibisaya ay kuntra sa Dios.

¹⁸ Ay, kinahangyan nak kag tawo ay maging maayam pramas intyendihon kag gustong bisayahon it kaling numero it unang hadop nak kahahadlok. Kag tawo nak maayam ay di abilidad nak sumadahon kag gustong bisayahon it kaling numero, dahil kali ay katumbas it pangayan it tawo. Kaling numero ay saisyentos saisentay-sais (666).

14

Kag Ingsisiling nak Anak it Karnero ag Kinang Ida mga Tinubos

¹ Pagkatapos, ako ay napamuyat ray, ag abi ninro, hagto ray yaki kinang inggisiling nak Anak it Karnero nak nakatulay sa Baguntor it Sion.* Ag hagto ray ra kaibahan Nida kag Ida syento kwarantay-kwatrong libong (144,000) mga tawo, ag sa inra mga yupa ay nakasuyat kag pangayan it kinang inggisiling nak Anak it Karnero ag kag pangayan it Ida Tatay nak imaw kag Dios. ² Masunor, narunggan nako kag Boses halin sa langit nak naambit sa makusog nak ragasras it marakong busay ag dagundong it pangrayugrog. Ag kinang boses ay pay pareho ra sa tunog it maramong arpa nak ingkakaskas. ³ Ag kinang syento kwarantay-kwatrong libong (144,000) mga tawo ay nakatinrog paatubang sa trono, sa ap-at nak buhing tinuga ag sa baynti-kwatrong pinuno. Sinra ay nagkikinanta it bag-ong kanta nak waya it aber siong nakakaayam, kundi sinra yang nak mga ingtubos sa kalibutan. ⁴ Imaw kali sinra tong wayang gador it narayanan nak pagpakasala tungor sa kabade, dahil sinra ay nagpapangabuhi it malimpyo.† Permi ninrang ingsusunor kinang inggisiling nak Anak it Karnero aber hariin man Sida magpagto. Sinra ay ingtubos halin sa tanang tawo sa kalibutan pramas ihalar sa Dios ag rahang inggisiling nak Anak it Karnero, tuyar sa paghalar sa Dios it unang ani nak trigo. ⁵ Wayang gador sinra igbinakak, ag waya sinra it kalibakan.

Kag mga Mensahe it Tatlong Anghel

⁶ Pagkatapos, nakita ra nako kag usang anghel nak nagyuyupar sa ibabaw it inra uyuhan. Raya nida kag Maadong Balita nak waya gibabalhin hastang sa waya't katapusan, pramas ibantala sa mga tawo sa tanang mga nasyon, lahi, linggwahe ag angkan sa kalibutan. ⁷ Nagbisaya sida it makusog ag nagsiling, “Magkainggwa kamo it kahadlok sa Dios, ag kilay-on kag Ida kahimayaan, dahil nag-abotey kag oras it Ida paghusgar sa mga tawo. Kada dayawon Sida nak nagtuga it langit ag duta, ragat, ag mga tuburan ag mga suba.”

⁸ Bag-o nagkainggwa it pangruhang anghel nak nagsusunor ag nagsiling, “Bagsakey! Bagsakey nak gador katong bantog nak syudad

* **14:1** 14:1 It katong una pa Sion kag usang baguntor sa tunga it Herusalem kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo kung hariin nagdadayaw kag mga inanak ni Israel. Kung kausa kaling ngayan ay ginggagamit para sa bug-os nak Herusalem nak imaw kag syudad nak ginahin it Dios para sa Ida mga katawuhan. Riling parti it Pahadag ay ingppatungor sa langitnong Herusalem. (Basaha ra sa Pah. 21:1-4.) † **14:4** 14:4 Syempre waya nagsisiling dili nak kag tamang parayan it pag-asawa ay sala. Sa Bibliya kag pagpakig-usa it mga sinakupan it Dios sa Ida ay perming ingppatuyar sa pagkatutom it mag-asawa sa usa'g-usa. Ag kung inggwa't nagbada sa pagsunor sa Dios sida ay pay nagkasala sa ida asawa parayan sa pagpangawatan. (1 Cro. 5:25; Eze. 6:9 ag Ose. 9:1.) Kada kag ingppatungran it kaling inggisiling nak kag tawong “wayang gador it narayanan nak pagpakasala tungor sa kabade” ay kag tawo nak waya gibada sa Dios, kundi nagpadayon sa pagsunor sa Dios it hugot sa ida tagipusuon.

it Babilonya!‡ Kumo kag mga tawo nak halin sa tanang nasyon ay pay ingyayango it mga taga-ruto, nak kag gustong bisayahon ay kag mga nasyon ay nararayan it inra malaw-ay nak pagpangabuhi.”

⁹ Masunor ay inggwa ray it pangtatlong anghel nak nagsusunor ag nagbisaya it makusog, “Kung sin-o man kag nagdadayaw rutong unang kahahadlok nak hadop ag sa rebultong kahitsura it kato, ag nagbaton ra it marka it kina sa ida yupa o damot, ¹⁰ sida ay dapat nak apainumon it ingsisiling nak nakakayangong inumon it Dios nak waya't simbog. Kag gustong bisayahon it kali ay aaguman nida kag kahahadlok nak kahangit ag kaparusahan it Dios, nak waya't halong kaluoy. Sida ay apahirapan sa kayado nak di halo nak asupre sa atubangan it mga balaang anghel ag rahang ingsisiling nak Anak it Karnero.

¹¹ “Ag waya puat it paibabaw kag aso it kaling kayado ag asupre kung hariin parayan dili aaguman nida kag hapros hastang sa waya't katapusan. Adlaw gab-i kag pag-agom it hirap it kaling nagdadayaw rutong unang kahahadlok nak hadop ag sa rebultong kahitsura it kato, ag nagbaton ra it marka it kina sa ida yupa o damot ay waya it katapusan.

¹² “Kada ngani, kinahangyan nak kag mga sinakupan it Dios nak nagtutuman sa Ida mga kasuguan ag nagtutu-o kang Hesus ay padayon nak matibay kag inra pagtu-o.”

¹³ Masunor ray, narunggan nako kag boses halin sa langit nak nagsiling, “Suyatan kali. Tuna ngasing, abang buynas kag mga tawo nak namatay nak nagpakig-usa sa Ginoong Hesus.”

Ag nagkumporme kag Ispirito it Dios, “Matuor kali! Dahil orasey para magpahuwayey sinra sa inra pagpangabudlay kung saunong itaoy sa inra kag kabadaran it inra tanang nahuman nak maado.”

¹⁴ Ag tong napamuyat ray ako sa unhan ay abi ninro, inggwa it puting rampog nak inggwa it nakaingkor nak kag Ida hitsura ay nupay tawo. § Ag sida ay nakasuksok it kurunang buyawan ag di hudot nak matayom nak kaw-it. ¹⁵ Bag-o inggwa ray it nagliwas nak anghel sa Templo ag sida ay nagbisaya it makusog hagto sa nakaingkor sa rampog, sa pagsiling, “Pagtoy, gamita kag Imo kaw-it nak panggapas, dahil hinogey kag anihon sa duta. Orasey para anihon.” ¹⁶ Kada Katong nakaingkor sa rampog ay nagpagto ag nagkaw-it hastang nataposey kag anihon sa bug-os nak kalibutan.

¹⁷ Ag marugay-rugay, inggwa ray it anghel nak nagliwas sa Templo sa langit nak di hudot rang matayom nak kaw-it. ¹⁸ Masunor, inggwa ray it usang anghel nak nagliwas sa bandang altar, ag kinang anghel ay ingtaw-an it responsibilidad nak magripara sa kayado. Ag sida ay nagbisaya it makusog hagto sa anghel nak di hudot nak matayom nak kaw-it ag nagsiling, “Pagtoy, gamita kag imo kaw-it nak panggapas, ag anihoney kag mga ubas sa kalibutan dahil hinogey kina.” ¹⁹ Kada

‡ **14:8** 14:8 Sa isip it mga maayam sa Bibliya kaling bantog nak syudad nak ingtatawag ni Apostol Juan nak Babilonya ay ingpapatuyar sa syudad nak Roma. It katong una pa nabantog kag syudad nak Babilonya dahil sa ida kayainan. Ag sa kapanahunan ni Apostol Juan kag mga taga-Roma ay nagpapahirap sa mga nagtutu-o kang Kristo. Ag kag pagpamatuor it kali ay karamo kag inra ingpangmatay. (Basaha ra sa Pah. 17:1-6; Sal. 137:1 ag Jer. 51:12-13.)

§ **14:14** 14:14 “Ida hitsura ay nupay tawo”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “hitsurang Anak it Tawo.” Kaling “Anak it Tawo” kag titulo nak ing-ako ni Hesus it katong Sida ay nagpakatawo. (Basaha ra sa Dan. 7:13-14 ag Mar. 8:31.)

nagpagto sida ruto ag ing-utoy nida kag tanang bunga it ubas sa bug-os nak kalibutan. Masunor, gingtipon nida kina, bag-o gingraya ag inghuyog sa marakong pusaan. Kag natabo sa mga ubas ay ingpapatuyar ra sa matatabo sa mga tawo nak maagom it kahahadlok nak kahangit ag pagparusa it Dios. ²⁰ Ag ruto sa pusaan sa liwas it syudad, tong nagiokey kag mga ubas, kag nagliwas ngani ay rugo. Ag tuna ruto, kag yado it pag-ilig it kinang rugo ay umabot sa tresyentos baynti (320) kilometros, ag kag rayom ay abot hastang liog it mataas nak kabayo.*

15

KAG PITONG MARAKONG MAYUKONG

Kag Pitong Anghel nak di Rayang Huling mga Pagpahirap

¹ Ngasing, nakita nako kag usa pang yabot ag katitingayang tanra sa langit. Nagkainggwa it pitong anghel nak ingtugyanan it pitong pagpahirap. Kali kag huling pagpahirap sa kalibutan, kumo dili matatapos kag kahangit ag pagparusa it Dios sa tawo.

² Bag-o inggwa ako it nakita nak nupay ragat nak nakakasilaw tuyar sa salamin ag nagrarayab-rayab nak pay kayado. Masunor, nakita nako nak nakatulay sa habig it kinang ragat, katong mga tawo nak nakapirdi rutong unang kahahadlok nak hadop dahil waya sinra igdayaw sa ida rebulto ag waya sinra gipamarka it kinang numero nak tanra it pangayan it kinang hadop. Ag inggwa sinra it hudot nak mga arpa nak ingta-o sa inra it Dios. ³ Ag ingkikinanta ninra kag kanta ni Moises nak ulipon it Dios, pati kag kanta it kinang ingsisiling nak Anak it Karnero, nak nagsisiling,

“Amo Ginoong Dios nak Makagagahom,

kag Imo inghuman ay abang ado ag katitingaya.

Ikaw nak Hari it tanang nasyon,

kag tanan nak Imo inghuman ay matarong ag matuor.

⁴ Bawat tawo ay dapat magkainggwa it kahadlok sa Imo, Gino-o, ag maghimaya sa Imo pangayan.

Dahil Ikaw yang nak gador kag Balaan,

ag tanang mga nasyon ay mapayungot ag madayaw sa Imo, kumo nakita it tanan kag Imo pagka-matarong.”

⁵ Pagkatapos ninrang magkanta, nakita nako nak nakabukas kag Pinaka-sagradong Lugar it Templo sa langit kung hariing nakatago kag nakasuyat nak mga kasuguan it Dios. ⁶ Ag nagliniwas raha sa Templo katong pitong anghel nak ingtugyanan it pitong pagpahirap. Sinra ay nakasukok it magandang yamit nak puro puti ag abang silaw. Ag inggwa ra sinra it sas nak buyawan nak nakapalibot sa inra rughan.

⁷ Masunor, kag usa sa ap-at nak buhing tinuga ay nagpanagtag it pitong marakong mayukong ruto sa pitong anghel. Ag kaling mayukong ay puno it kahangit ag pagparusa it Dios nak buhi hastang sa waya't katapusan. ⁸ Pagkabaton ninra it kali, kag Templo ay napuno it aso bilang tanra it kahimayaan ag pagka-gamhanan it Dios, kada waya it aber siong makakasuyor raha hangga't waya natatapos kaling pitong pagpahirap nak ingtugyan sa pitong anghel.

* **14:20** 14:20 Kag taas it liog it mga kabayo sa inra mga bansa ay subra sa usang rupa ag tatlong rangaw (1.3 metros).

16

Kag Pitong Marakong Mayukong nak Puno it Pagparusa it Dios

¹ Pagkatapos it kina, narunggan nako kag makusog nak boses halin sa Templo nak nagsugo sa pitong anghel, “Pagtoy ag ibubo sa kalibutan kag suyor it kinang pitong marakong mayukong nak puno it kahangit ag pagparusa it Dios.”

² Kada, nagginaney kag unang anghel ag ingbubo nida sa bug-os nak kalibutan kag suyor it ida rayang marakong mayukong. Ag kag mga tawo nak inggwa it marka it katong unang kahahadlok nak hadop ag nagdadayaw sa rebulto it kina, sinra ay magkakainggwa it mga maragkong hubag nak abang yain ag abang hapros.

³ Masunor, nagginaney kag pangruhang anghel ag ingbubo nida sa tanang karagatan kag suyor it ida rayang marakong mayukong. Ag kali ay naging rugo tuyar sa nagbilog nak rugo it minatay, kada tanang nabubuhi raha ay napangmatay.

⁴ Masunor, nagginaney kag pangtatlong anghel ag ingbubo nida sa tanang mga suba ag tuburan kag suyor it ida rayang marakong mayukong. Ag kali ay naging rugo. ⁵ Kaling anghel nak nakatuka sa mga tubi ay nagsiling,

“Ikaw nak Balaan, Ikaw gihapon ngasing ag aber it kato pa, matarong kag Imo paghusgar nak ahumanon sa inra.

⁶ Kumo angay yang kina nak Imo parusahan kinang nagpangmatay it Imo mga sinakupan ag mga propeta, parayan sa Imo pagta-o sa inra it rugo pramas inumon ninra, nak kag gustong bisayahon ay aaguman ninra kag tamang pagpahirap para sa inra inghuman.”*

⁷ Ag narunggan ra nako kag boses halin sa altar nak nagsiling, “Oooh! Ginoong Dios nak Makagagahom sa tanan, talagang matuor ag matarong kag Imo mga paghusgar.”

⁸ Masunor, nagginaney kag pang-ap-at nak anghel ag ingbubo nida sa adlaw kag suyor it ida rayang marakong mayukong. Ag kali ay gingtaw-an it karapatan nak pasuon kag mga tawo parayan sa subrang init nak pay kayado. ⁹ Pero aber nabatyagan ninra kag subrang init it kina, sinra ay padayon gihapon sa pagpasipala sa Dios nak inggwa it karapatan nak magta-o it kaling mga pagpahirap. Waya gihapon sinra ighinuysoy ag talikran kag inra pagpakasala pramas makata-o sinra it kadayawan sa Dios.

¹⁰ Masunor, nagginaney kag pang-limang anghel ag ingbubo nida kag suyor it ida rayang marakong mayukong sa trono it katong unang kahahadlok nak hadop, ag sa mga banwa kung hariin sida ay naghahari. Ag kali ay nagruyom. Kada kag mga tawo nak halin ruto ay napakagat sa rila dahil sa subrang hirap ag hapros nak inra naaaguman. ¹¹ Kada nagbisaya sinra it pagpasipala sa Dios sa langit dahil riling subrang hapros ag dahil ra sa mga hubag. Ag waya gihapon sinra ighinuysoy ag badaan kag inra mayaing inghihimo.

¹² Masunor, nagginaney kag pang-an-om nak anghel ag ingbubo nida sa marakong suba it Yurates kag suyor it ida rayang marakong mayukong. Ag kag tubi raha ay nag-iti pramas ihanra kag rayanan para sa mga hari ag inra mga sundalo nak mayusob halin sa subatan.

* 16:6 16:6 Isa. 49:26.

¹³ Pagkatapos, nakita nako kag tatlong mayaot nak tuyar sa hitsura it marakong paka. Kag usa ay nagliwas sa yuba it bakunawa, kag usa ray ay sa yuba it kinang unang kahahadlok nak hadop, ag kag usa ay halin sa yuba it kinang inggisiling nak propetang nagpapangluko sa tawo nak imaw kinang pangruhang kahahadlok nak hadop.[†] ¹⁴ Kaling mga mayaot ay di gahom nak maghuman it mga katitingayang mga buhat. Ag sa kahahadlok nak adlaw it paghukom sa tanan it Dios nak Makagagahom, ay inglibot ninra kag tanang hari sa bug-os nak kalibutan pramas tipunon para sa pagpakiglabaan sa Ida.

¹⁵ Kada, nagbisaya kag Ginoong Hesu-Kristo, “Maging listo kamo! Dahil Ako ay gulping maabot tuyar sa pagsuyor it usang mananakaw. Abang buynas kag perming listo nak nakailisey, dahil kahuhuda kung maabutan sida nak nakauba pa.”

¹⁶ Ag ingtitipon it kinang mga mayaot kag tanang mga hari nak nagkampey sa inra, kanunot kag inra mga sundalo, sa lugar nak ingtatawag nak Armagedon sa bisayang Hebreo.

¹⁷ Imaw kag oras kung sauno nagginaney kag pang-pitong anghel ag ingbubo nida sa hangin kag suyor it ida marakong mayukong. Ag pagkabubo nida it kali sa hangin, ay nagkainggwa it Boses nak makusog halin sa trono sa Templo, nak nagsiling, “Nataposey kag tanan!” ¹⁸ Sa nak raan ay nagpinangilat ag nagpakapangrayugrog nak di rayang linog nak abang kusog. Imaw kali kag pinaka-makusog nak linog sa bug-os nak istorya it mga katawuhan sa kalibutan. Talagang imaw kali kag pinaka-makusog sa tanan! ¹⁹ Kada kinang bantog nak syudad[‡] ay naparti sa tatlong parti ag kag mga syudad it iba't-ibang nasyon ay naguba. Ngani, waya nalimti it Dios nak parusahan kinang bantog nak syudad it Babilonya. Kada ingpaubos it inom sa inra kag inggisiling nak nakakayangong inumon, nak kag gustong bisayahon ay, maaaguman nak gador ninra kag kahahadlok nak kahangit ag kaparusahan it Dios sa inra pagpakasala. ²⁰ Kag tanang isla ay nawagit ag kag mga baguntor ay nagpanas. ²¹ Ag nagpakarugos ra it maragkong yelo nak kag bug-at ay naabot it singkwenta kilo, ag nabuyagsakan ngani kag mga tawo. Kada dahil sa subrang pagpahirap sa inra it kali, sinra ay nagbinisaya it rakong pagpasipala laban sa Dios.

17

KAG PAGBAGSAK IT SYUDAD IT BABILONYA

Nahanungor sa Mayaing Kabade nak Nakasakay sa Unang Kahahadlok nak Hadop

¹ Tong nataposey kinang tanan, kag usa rutong pitong anghel nak di hudot nak pitong marakong mayukong ay nagpayungot sa ako ag nagsiling, “Maley, ipakita nako sa imo kag pagparusa sa mayaing

[†] **16:13** 16:13 Tuna diling bersikulo kinang pangruhang kahahadlok nak hadop halin sa duta ay ingtatawag nak propeta nak nagpapangluko sa tawo. (Basaha ra sa Pah. 13:11-15; 19:20; 20:10.) [‡] **16:19** 16:19 Sa isip it ibang mga maayam sa Bibliya kali ay “syudad it Babilonya” nak it kato ay ingpatatuyar sa syudad nak Roma, pero sa isip ray it iba kali ay “syudad nak Herusalem.” (Pah. 17:1.)

kabade* nak imaw katong nabantog nak syudad nak nakapwesto kung hariin kag maramong suba. ² Ingrahuyo nida kag mga hari sa bug-os nak kalibutan nak maging ida pay kawatan, ag kag mga tawo dili sa kalibutan ay nupay nayango sa ayak it ida kayainan.”

³ Masunor, inggamhan ako it Ispirito it Dios, ag pay ingraya ako sa mabatong mga bukir kung hariin waya it aber usang tawo nak nakaistar. Ag pag-abot nako ruto, nakita nako kag usang kabade nak nakasakay sa kahahadlok nak puyang hadop, nak imaw katong hadop nak inggwa it pitong uyo ag sampuyong sungay. Ag kag ida yawas ay puno it mga nakasuyat nak pangayan bilang pagpasipala laban sa Dios.† ⁴ Ag kaling kabade ay nakasuksok it mamahayong baro nak kulay-ubi ag puya nak maramong ribiti nak mga buyawan, mamahayong bato ag perlas. Hudot nida kag usang buyawang kupa nak puno it kayainan ag kadupitan it tanang kalaw-ayan nak ida inghuman.‡ ⁵ Ag nakasuyat sa ida yupa kag nupay pangayan nida nak inggwa it tinago nak gustong bisayahon nak,

“SYUDAD NAK BABILONYA NAK BANTOG!

NANAY IT TANANG MGA MAYAING KABADE

AG TANANG KALAW-AYAN SA KALIBUTAN.”

⁶ Ag namalayan nako nak yango kaling kabade, ag nupay nayango sida sa pag-inom it rugo it mga sinakupan it Dios nak ingpamatay alang-alang sa inra pagpamatuor tungor kang Hesus. Pagkakita nako dili, natingaya nak gador ako.

⁷ Ag nagsiling ray kinang anghel sa ako, “Asing natingaya ka? Ipahadag nako sa imo kag tinagong gustong bisayahon tungor riling kabade ag sa ida ingsasakyan nak hadop nak inggwa it pitong uyo ag sampuyong sungay. ⁸ Kaling imo nakita nak unang kahahadlok nak hadop ay buhi it katong una pa, pero wayaey ngasing. Ugaling, indiey marugay, sida ay mayuaw ray halin ruto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar. Ag halin ruto, aray-on ray sida sa lugar kung hariin aparusahan sida hastang sa waya't katapusan. Ag maabot kag oras nak makita kaling hadop it mga tawo sa kalibutan nak kag inra mga ngayan ay waya nakasuyat sa libro kung hariin ay ingsusuyat kag mga ngayan it mga inggwa it kabuhi nak waya't katapusan, nak nakasuyat raha aber bag-o pa sa pagtuga it kalibutan. Ag pag nakita ninra kali, matitingaya nak gador sinra dahil kaling unang hadop nak kahahadlok ay buhi aber it kato pa, pero wayaey ngasing, ag sa palaabuton ay mapakita ray liwat.”

⁹ Nagpadayon gihapon kinang anghel sa pagsiling, “Kinahangyan nak maging maayam kag tawo nak intyendihon kag gustong bisayahon it kaling unang kahahadlok nak hadop. Kag pitong uyo nida ay ingpapatuyar sa pitong baguntor kung hariin ing-iingkurang it kaling

* **17:1** 17:1 Pilang beses sa Bibliya ingtatawag it Dios nak mayaing kabade kag mga importanting syudad nak naghihimo it yain. Imaw kag ingsisiling it Dios dili tungor sa syudad it Roma parayan sa pagtawag ruto nak Babilonya, dahil kali ay nabantog it kato nak abang yain kag inghihimo it mga taga-ruto. Kag ibang syudad nak ingtatawag ra it Dios nak mayaing kabade ay Herusalem (Pah. 1:21.), Nineve (Nah. 3:1-4.) ag Tiro. (Isa. 23:15-17.) † **17:3** 17:3 Basaha ra sa Pah. 13:1. ‡ **17:4** 17:4 Sa mga bisaya it Dios kag tawo nak nagbada sa pagserbisyo sa Dios ag ingpalabi nida kag ibang mga butang, ay ingpapatuyar sa kabade nak nag-uubay sa buko ida matuor nak asawa pramas makakwarta.

mayaing kabade,[§] pati sa pitong hari ra. ¹⁰ Ag tungor sa kaling mga hari, kag lima ay nabaoyey. Kag usa ay naghahari pa hastang ngasing, ag inggwa pa it usa nak maabot pa yang sa palaabutong panahon, pero kag ida paghari ay indi yang marugay.

¹¹ “Ag kaling unang kahahadlok nak hadop nak buhi it katong una pa, pero ngasing ay wayaey, ay imaw sida kag magiging pangwayong hari. Pero usa gihapon sida rili sa pito. Ag pagpakita ray nida, sida ay aray-on sa lugar kung hariin aparusahan sida hastang sa waya't katapusan.

¹² “Ag kag sampuyong sungay nida nak imo nakita, ay ingpatatuyar sa sampuyong hari nak waya pa ighahari. Pero sinra ay matatawan it karapatan nak maghari kaibahan it kaling unang hadop nak kahahadlok sa suyor it usang oras. ¹³⁻¹⁴ Kaling sampuyong hari ay nagkausa sa inra tuyo nak makikipaglaban rahang inggisiling nak Anak it Karnero, kada ingpairayom ninra kag inra sarili sa gahom ag karapatan it kaling unang hadop nak kahahadlok. Pero kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag mapirde sa inra, kaibahan kag mga matutom ag piniling tawo nak Ida ingtawag nak magsunor sa Ida. Ag sinra kag mapirde raha sa sampuyong hari dahil kinang inggisiling nak Anak it Karnero kag Gino-o it mga gino-o ag Hari it mga hari.”

¹⁵ Ag nagpadayon pa kinang anghel sa pagbisaya sa ako sa pagsiling, “Kinang mga suba nak imo nakita kung hariing ing-iingkurang it mayaing kabade, ay sinra kag ingpatatuyar sa maramong tawo, sa mga angkan, nasyon ag linggwahe. ¹⁶ Maabot kag adlaw kung sauno kinang sampuyong sungay nak ingpatatuyar sa mga hari, nak imo nakita, ag kaling unang hadop nak kahahadlok ay mahahangit rili sa mayaing kabade. Aagawon ninra kag tanang mga pag-aari nida ag ibilin sida nak nakauba, bag-o pay akaunon ninra kag ida unor ag sunugon kag natutura. ¹⁷ Matatabo kali dahil ingpaabot it Dios sa inra tagipusuon nak magkausa sa inra tuyo nak ipairayom kag inra mga gingharian rili sa unang hadop nak kahahadlok, hastang waya pa natutupar kag tanang gingbisaya it Dios. ¹⁸ Ag para rili sa kabade nak imo nakita, sida ay ingpatatuyar ruto sa bantog nak syudad nak nasasakupan it tanang mga hari sa kalibutan.”*

18

Kag Pagbagsak it Syudad nak Babilonya

¹ Pagkatapos it kaling tanan, nakita nako kag usa pang anghel nak nagpipilhig halin sa langit. Sida ay abang gamhanan, ag kag bug-os nak kalibutan ay inghahadagan it ida rakong kahimayaan. ² Nag-ukaw sida it makusog,

“Bagsakey! Bagsakey nak gador katong bantog nak syudad it Babilonya!

Palhit nak istaran yangey sida ngasing

ag kulungan it mga mayaot,

pati pugar it madupit nak mga pispis

ag yukuhan it mga ilahas.

§ 17:9 17:9 Kag lugar kung hariing igpatugrukan it syudad nak Roma ay matuor nak asa pitong baguntor. * 17:18 17:18 Sa isip it mga maayam sa Bibliya kag syudad nak Roma kag ingpatatugrukan dili.

³ Dahil kag mga tawo nak halin sa tanang nasyon ay
 pay ingyayango it mga taga-ruto,
 kaumir kag inra mga hari, nak kag gustong bisayahon ay,
 kag mga nasyon ay nararayhan it inra malaw-ay nak pag-
 pangabuhi.

Ag kag mga negosyante halin sa bug-os nak kalibutan
 ay naging manggaranon dahil sa mga tawo ruto nak
 nagpapaka-hanap it subrang luho.”

⁴ Pagkatapos, narunggan nako kag ibang Boses halin sa langit nak
 nagsiling,

“Ako katawuhan, liwas ag magpayado sa ida!

Badaey ig-iba sa ida mga kasal-anan pramas indi kamo
 maparusahan kaibahan nida.*

⁵ Kumo sa subrang ramoey it ida mga sala,
 kada pay abotey kina hastang langit,

ag inding gador malimtan it Dios kag mga kayainan nak ida inghuman.

⁶ Kada, abayusan sida it parehong hirap nak ida inghimo sa iba.

Ag buko yang kina, kundi duple-duple
 kag maaaguman nak parusa

dahil sa ida inghuman nak kayainan.

Kag isog it inumon nak ida ingtemplu para ipainom sa iba,
 ay mas dubli kag isog nak ipainom sa ida.

⁷ Kung paunong sida ay nagpasasa ag nagminataas sa iba ay imaw ra,
 kag kabaydo it kali ay pagpahirap ag kalisor.

Dahil siling nida sa ida sarili,

‘Haley akong naggagahom bilang reyna!

Bukoey ako balo,

ag indiey nak gador ako magranas it kalisuran!’

⁸ Kada dahil diling ida pagmarako,

sa suyor it usang adlaw ay marinungan it abot sa ida kag
 kahirapan,

kamatayon, kalisuran ag kagutuman,

bag-o asunugon pa sida.

Dahil kag maparusa sa ida ay waya't iba

kundi kag Ginoong Dios nak gamhanan.”

⁹ “Mapakapanambitan ag mahaguyhoy kinang mga hari sa kalibutan
 nak ida naging pay kawatan nak nagpasasa sa ida, pag maantaw ninra
 kag aso nak nagpapaibabaw halin sa pagkasunog sa ida. ¹⁰ Matulay
 yang sinra sa mayado dahil hadlok ra sinra nak marayahig sa
 ingraranas nida nak parusa. Napasiling sinra,

“ ‘Kaluluoy! Kaluluoy talaga kinang bantog nak syudad it Babilonya!

Aber sida ay bantog, sa suyor it usang oras yang, sida ay tinamaan it
 parusa!’

¹¹ “Ag dahil sa ida, mapanambitan ra ag mapakalisor kinang mga
 negosyante halin sa tanang parti it kalibutan, dahil wayaey it mabakay
 it inra mga paninra. ¹² Wayaey it mabakay it inra mga ingbabaligya
 nak mga buyawan, pilak, mamahayong bato ag perlas, pati kag inra

* **18:4** 18:4 “maparusahan”: Kag ingsuyat sa bisayang Griyego ay “mga pesti” o “mga silot.”

magandang tela, tuyar sa lino[†] ag seda, ag kag mga tinina nak tela nak kulay-ubi ag puya. Wayaey ra it mabakay it inra mga mabangyong kahoy ag tanang mga klase it mga butang nak human sa mahabang pangil it elepante, kahoy nak nara, tanso, bakal ag marmol. ¹³ Imaw ra, kag inra mga panamda ag pangpalasa, buyong ag pabangyo tuyar sa mira ag insenso, pati kag inra ingbabaligya nak ayak, lana it olibo, maadong klase it arina, ag trigo. Ag wayaey ra it mabakay it inra mga baka, karnero, kabayo ag karwahe, ag aber mga tawo nak inra ingbabaligya bilang ulipon.

¹⁴ “Tanang mga negosyante ay makakasiling, ‘Kanugon, wayaey kag tanang mga maado ag malasang prutas nak inro inghahanrom. Indiey ninro makita liwat kag tanang mga mamahayon ag magandang ari-arian nak inro nakasanayan.’

¹⁵ “Matulay yang ra sa mayado kinang mga negosyante nak naging manggaranon parayan sa inra pagnegosyo sa mga taga-ruto, dahil hadlok ra sinra nak madamay sa ingrananas nida nak parusa. Mapakapanambitan ag mahaguyhoy nak gador sinra, ¹⁶ sa pagsiling, “ ‘Kaluluoy! Kaluluoy talaga kinang bantog nak syudad it Babilonya!

Dati sida ay manggaranon ag kag mga taga-ruto ay nakasukok it magandang baro nak kulay-ubi ag puya, nak yari sa lino, ag di maramong ribiti nak mga buyawan, mamahayong bato ag perlas.

¹⁷ Hamak, sa suyor it usang oras yang,

kag ida tanang marakong manggar ay napangwagit!’ ”

“Ag kag tanang mga timunel, mga pasahero, mga tripulanti ag tanang mga mangingisra, sinra tanan ay matulay yang ra sa mayado ¹⁸ ag mapanambitan it makusog habang ing-aantaw ninra kag aso nak nagpapaibabaw halin sa pagkasunog ruto sa syudad. Makakasiling sinra, ‘Abaaaah! Wayaey it kapareho kag kauswagan it syudad nak kato!’

¹⁹ “Ag sa inra kalisor, awisikan ninra it taybo kag inra uyo habang padayon kag inra pagpanambitan, pagtibaw ag pagpakalisor. Ag masiling sinra,

“ ‘Kaluluoy! Kaluluoy talaga kinang bantog nak syudad it Babilonya!

Kag ida subrang rako nak manggar ay imaw it mas lalo pang nagpapayaman sa tanang mga tag-iya it mga sasakyang pangragat, pero sa suyor it usang oras yang ay kinang tanan ay napangwagit!

²⁰ Pero kamo nak asa langit, magkinasadya kamo!

Kamo nak mga sinakupan it Dios, mga apostoles ag mga propeta, ay magkinasadya,

dahil ginghusgaraney ag gingparusahaney it Dios katong mga taga-Babilonya,

[†] **18:12** 18:12 Kag tawag it kaling ibang tanom sa bisayang Inglis ay “flax.” Kag taas it kali ay usang metro, maganda kag mga buyak nak kulay asul, ag kali ay nagtutubo ruto sa habig it Suba it Nilo sa Ehipto. Kali kag ginghuhuman nak bunang nak lino. Imaw ra kali kag ginghahaboy nak magandang tela tuyar sa sutana it saserdote. (Basaha ra sa Exo. 9:31; 25:4.)

bilang bayos sa inra paghusgar
ag pagpahirap sa inro.’ ”

²¹ Pagkatapos, inggwa ray it usa pang anghel nak abang kusog nak nag-alsa it marakong bato tuyar sa pinaka-marakong pangibabaw nak bato it gilingan, † ag ida ing-itsa sa ragat sa pagsiling,

“Tuyar kali kag pagwasak sa imo, bantog nak syudad it Babilonya!
Mawawagit ikaw ag indiey nak gador ikaw nakita liwat.

²² Kada, kag boses it mga manganganta,
ag tunog it mga manugkaskas it arpa,
ag manughuyop it plawta ag trumpeta,
ay indiey marunggan liwat ruto sa imo.

Ag imaw ra katong mga maayam magyaya it yantok,
magkorte sa kahoy ag magtiltil sa bato, ay indiey nakita liwat.
Ag aber kag tunog it gilingan ay indiey marunggan liwat.

²³ Wayaey nak gador it aber iwag nak naaninag ruto sa imo,
ag wayaey ra it masadyang boses nak narurunggan it ingkakasay nak magnobyoy.

Dati kag imo mga negosyante ay imaw it nagpanguna sa mga nagnenegosyo
dili sa kalibutan,

ag kag mga tawo nak imo narayhan ay maramo dahil nagpatuyar sinra
sa kayainan nak imo perming ginghihimo.

Pero ngasing imawey kali kag pagparusa sa imo.

²⁴ Ag subra pa hina kag parusa sa inro nak taga-Babilonya,
kumo sa inro nakita kag pagbuhos it rugo
it tanang mga propeta ag ibang mga sinakupan it Dios
nak ingmatay it mga tawo sa bug-os nak kalibutan.”

19

Kag Inra Pagdayaw sa Dios sa Langit

¹ Pagkatapos it kina, narunggan nako kag nupay ingpag-usang maku-sog nak boses it abang ramong mga tawo sa langit nak nagkakanta it tuyar it kali,

“Haleluya!”*

Dayawon nato kag Dios nak imaw kag ato Manluluwas
nak Mahimayaon ag Makagagahom.

² Dahil matuor ag matarong kag Ida paghusgar,
kumo inghusgaran Nida ag ingparusahan katong mayaing kabad-
ing bantog,
nak nagrarahuyo sa mga tawo sa kalibutan nak mag-iba
sa ida malaw-ay nak parayan it pagpangabuhi.

Ag nagbayos ra Sida rutong kabade sa pagkamatay sa Ida mga sinakupan.”

³ Masunor, sinra ay nagkanta liwat,
“Haleluya!”

† **18:21** 18:21 Sa inra kultura kaling marakong pangibabaw nak bato it gilingan ay katong ingpapalibor parayan sa asno nak nakahigot raha habang naglilibot. * **19:1** 19:1 Sa kamatuuran kag bisaya nak inggamit ni Apostol Juan dili ay Hebreo nak “Haleluya!” ag buko Griyego. Ap-at nak beses nidang ingmitlang dili. Ag kakaiba kali dahil wayang gador kali gimitlang sa ibang parti it Bag-ong Kasuyatan. (Pah. 19:1,3,4,6)

Dahil kag aso nak halin rutong kabade nak imaw katong nasusunog nak syudad
ay waya puat it paibabaw hastang sa waya't katapusan.”

⁴ Masunor ray, katong baynti-kwatrong pinuno ag katong ap-at nak buhing tinuga nak perming nagdadayaw sa Dios nak nakaingkor sa trono ay nagyinuho it pasubsob sa Ida atubangan ag nagsiling, “Kabay pa! Haleluya!”

KAG HULING MGA MATABO

Kag Kasay it Ingsisiling nak Anak it Karnero

⁵ Pagkatapos it kina, inggwa it boses nak halin sa bandang trono nak nagsiling,

“Dayawon ninro kag ato Dios!

Kamong tanan nak Ida mga suguon

nak inggwa't kahadlok sa Ida, maisot man o marako.”

⁶ Masunor, narunggan ray nako kinang nupay ingpag-usang boses it abang ramong mga tawo nak naambit sa makusog nak ragasras it marakong busay ag nupay dagundong it pangrayugrog. Ag sinra ay nagkinanta,

“Haleluya!

Dahil kag ato Ginoong Dios nak Makagagahom ay naghahari sa tanan.

⁷ Mayukso kita sa kasadya ag ita-o sa Ida kag tanang kadayawan, kumo nag-abotey kag oras it kasay it kinang inggisiling nak Anak it Karnero,

ag nakahanraey kag Ida nobya.†

⁸ Ingsuksukaney sida it magandang baro nak purong puti, kasusilaw ag abang limpyo.”

Kag gustong bisayahon it kaling puti nak baro ay kag mga maadong buhat nak inghimo it mga sinakupan it Dios.

⁹ Bag-o inggwa it anghel nak nagbisaya sa ako, “Suyatan kali: Abang buynas kag tawo nak ing-ikag nak makikaon sa rungawan sa kasay it kinang inggisiling nak Anak it Karnero.”

Ag ingrugang pa nida, “Kali kag klaro nak mga bisaya it Dios.”

¹⁰ Pagkasiling nida it kina, ako ay napasubsob sa ida sikihan pramas dayawon sida. Pero nagpaindi sida, “Aya! Badaey gihumana! Dahil ako ay suguon rang pareho sa imo ag imo mga hali sa pagtu-o nak nagpapamatuor tungor kang Hesus. Kag Dios kag dapat dayawon, dahil kag ingpamatuor ni Hesus ay kag ingtuytoy it Ispirito it Dios para ibantala it mga propeta.”

Kag Nakasakay sa Puting Kabayo

¹¹ Ngasing, nakita nako nak kag langit ay nabuksan, ag abi ninro, inggwa it yang gulping nag-abot nak puting kabayo kung hariin nakasakay kag usa nak ingtatawag nak Masasaligan ag Matuor. Matarong kag Ida paghusgar ag pagpakiglapan sa Ida mga kaaway.

¹² Kag Ida mata ay pay kayado nak nagbabaga ag maramong kuruna kag Ida uyo. Ag inggwa it usa pang pangayan Nida nak nakasuyat sa

† 19:7 19:7 Kag gustong bisayahon it kali ay asapuyon it Ginoong Hesus kag tanang nagpakig-usa nak magtu-o sa Ida pramas maging kaibahan ninra Sida sa langit hastang waya't katapusan. (Basaha ra sa Isa. 54:5-7; Ose. 2:19; Mat. 22:2-14 ag Epe. 5:21-33.)

Ida, pero waya it aber siong nakakaayam it gustong bisayahon it kali, kundi Sida yang.

¹³ Sida ay nakasukok it baro nak pay ingyubyob sa rugo, ag kag tawag sa Ida ay Bisaya it Dios. ¹⁴ Ag kag nagsusunor sa Ida ay kag mga kasundaluhan it langit. Sinra ay nakasakay ra sa puting mga kabayo ag sinra ay nakasukok it magandang baro nak abang puti ag wayang gador it tubag. ¹⁵ Ag Sida nak ingtatawag nak Bisaya it Dios ay inggwa it pay matayom nak espada nak nagliliwas sa Ida yuba, nak imaw kag Ida agamiton pramas perdhon kag mga nasyon nak indi magsuko sa Ida. Bag-o agahaman Nida sinra tuyar sa di rayang pamakoy nak bakal. Ag Sida kag mapatupar sa inra it rakong kahangit ag pagparusa it Dios nak Makagagahom, tuyar sa pay inggigiok nak ubas pramas maliwas kag duga.† ¹⁶ Raha sa bandang pa-a it Ida baro ay inggwa it nakasuyat nak pangayan:

“HARI IT MGA HARI AG GINO-O IT MGA GINO-O.”

¹⁷ Pagkatapos, nakita nako kag ibang anghel nak nakatulay sa adlaw, ag sida ay nag-ayaba it makusog sa tanang mga pispis nak nagyuyupar sa kauibabawan, sa pagsiling, “Maley! Tipon kamo para makaibahan sa maramong pagkaon nak inghanra it Dios para sa inro. ¹⁸ Maley kamo! Apasugtan kamo Nida nak kaunon kag unor it minatay nak mga hari, mga sundalo ag inra mga pinuno, mga kabayo ag mga nakasakay raha, pati kag mga tawo nak waya igpasakop sa Dios, ulipon man o buko, maisot man o marako.”§

¹⁹ Pagkatapos it kina, nakita ray nako katong unang hadop nak kahahadlok. Kag ida mga kaibahan ay kinang mga hari sa kalibutan kanunot kag inra mga sundalo nak nakatipon agor magyusob ag makikipaglaban raha sa nakasakay sa puting kabayo ag ida mga kaibahang sundalo. ²⁰ Pero katong unang hadop nak kahahadlok ay narakop, ag imaw ra katong pangruhing hadop nak nagpapatuyar sa propeta* nak ida ingtaw-an it gahom nak mapangluko sa mga tawo parayan sa mga katitingaya nak ida inghuman. Ag kina kag naging rayan nak naluko tong mga tawong nagpamarka it tanra it katong unang hadop nak kahahadlok, nak nagdadayaw ra ruto sa rebulto nak kahitsura it kina. Kada ngani kaling ruha nak buhi gihapon, sinra ay inghuyogey sa nupay ragat nak puro kayado nak di halo nak asupre. ²¹ Tanang inra mga sundalo ay ingpangmatay parayan sa matayom nak pay espada nak nagliliwas sa yuba it kinang nakasakay sa puting kabayo. Ag pagkatipon it kinang mga pispis, sinra ay nagpakatuka raha sa unor it kinang mga ingpangmatay, hastang napakabusogey sinra.

20

Kag Usang Libong Tuig

¹ Ngasing, nakita nako kag usang anghel nak nagbababa halin sa langit, nak di hudot nak marakong kadina ag dawit para sa pwertahan it katong pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar. ² Ingrakop nida katong bakunawa nak waya't iba kundi sida

† **19:15** 19:15 Kag pagpusa sa mga ubas ay simbulo it kahahadlok nak kahangit ag pagparusa it Dios sa tawo. § **19:18** 19:17-18 Basaha ra sa Eze. 39:17-20. * **19:20** 19:20 Kaling ingsisiling nak propeta ay katong pangruhing kahahadlok nak hadop nak nagliwas sa duta. (Pah. 13:11; 16:13; 20:10.)

katong nagpakita it kato pa bilang sawa nak imaw kag Maninira nak ingtatawag rang Satanas.* Pagkarakop nida dili, sida ay ingkadinahan sa suyor it usang libong tuig. ³ Ngani, inghuyog si Satanas ruto sa pinaka-irayom nak lugar kung hariin ay indi matugkar, ag ingsarhan. Pagkasara it kina ay ingkandaduhan it anghel ag ingpahuptan it silyo bilang marka it Dios, pramas indiey makaliwas sida ag makapangluko ray sa mga nasyon habang waya pa natatapos kinang usang libong tuig. Pero pag matapos kina, sida ay abuhian liwat it maisuting panahon yang.

⁴ Pagkatapos it kina, nakita nako kag mga trono kung hariing nakaingkor raha kag mga tawong ingtaw-an it karapatan nak maghugar. Ag nakita ra nako kag mga kalag it katong mga ingmatay it kato, dahil sa inra pagpamatuor tungor kang Hesus ag sa inra pagtudlo it mga bisaya it Dios. Sinra ra katong mga waya gidayaw hagto sa unang hadop nak kahahadlok ag sa rebulto it kina, ag aber ida marka sa yupa ag damot ay waya sinra. Sinra ay gingbanhaw ni Kristo pramas magahom kaibahan Nida sa suyor it kinang usang libong tuig.

⁵ Imaw kali kag ingtatawag nak unang pagbanhaw sa mga tawo. Kag nabibilin nak minatay ay indi anay igbanhawon hangga't waya pa natatapos kinang usang libong tuig. ⁶ Abang buynas kag tawo nak makakaagom it kaling unang pagbanhaw, kumo sida kag usa sa mga ginahin para sa Dios. Indiey talaga sida makaagom it subrang pagpahirap it kinang ingsisiling nak pangruhang kamatayon, kundi sida ay magiging kaibahan sa mga ahimuong saserdote nak maserbisyo sa Dios ag kang Kristo. Ag sida ra ay mahari kaibahan Nida sa suyor it kinang usang libong tuig.

Kag Pagkapirdi ag Pagparusa kang Satanas

⁷ Pagkalipas it kinang usang libong tuig, si Satanas ay abuhian halin sa pinaka-irayom kung hariin sida ay nakakulong. ⁸ Ag pagkaliwas nida sida ay mapangluko ray sa tanang mga nasyon sa ap-at nak parti it kalibutan. Kaling mga nasyon ay ingtatawag nak Gog ag Magog.† Atipunon nida sinra pramas makipaglaban, ag kag inra bilang ay tuyar sa ramo it mga baybay sa habig it ragat. ⁹ Kaling abang ramong tawo nak ida ingtipon ay inra abaktason kag kahabaan it kalibutan halin sa inra inghalinan papagto rutong marakong syudad nak pinalangga it Dios. Pag-abot ninra ruto ay inra apalibutan kinang syudad nak istaran it mga sinakupan it Dios. Pero pag napalibutaney kali ay gulping magkakainggwa it kayado nak mahuhuyog halin sa langit ag sinra ay mauubos it sunog. ¹⁰ Ag para kang Satanas nak imaw kag nagpapangluko sa inra, sida ay ihuyog sa nupay ragat nak puro kayado nak di halo nak asupre, nak kung hariin ay hagto ra inghuyog katong unang hadop nak kahahadlok,‡ kaibahan tong ida kakamping propeta nak imaw katong pangruhang hadop kahahadlok nak nagpapangluko sa tawo.§ Ag sinrang tatlo ay maranas it rakong hirap adlaw ag gab-i hastang sa waya't katapusan.

* **20:2** 20:2 Hen. 3. † **20:8** 20:8 Eze. 38:2; 39:1. ‡ **20:10** 20:10a Kaling unang hadop nak kahahadlok ay katong nagyuaw sa ragat. (Pah. 13:1; 16:13; 19:20.) § **20:10** 20:10b Kaling pangruhang hadop nak kahahadlok ay katong nagliwas sa duta. (Pah. 13:11; 16:13; 19:20.)

Kag Huling Paghusgar it Dios sa Tawo

¹¹ Ngasing nak nataposey kina, nakita nako kag usang marakong puting trono nak inggwa it nakaingkor raha para maghusgar. Tong nagyuwaw kinang mahusgar, kag langit ag duta ay pay nagpangyasilhas hastang sa mawagit, ag indiey nak gador sinra makita liwat dahil wayaey it lugar para sa inra raha.

¹²⁻¹³ Bag-o nakita ra nako kag tanang mga tawong namatayey, marako man o maisot, nak nakatulay sa atubangan it kinang nakaingkor sa trono. Sinra ay naghalin sa Hades nak ingpapagtuan it mga minatay, kaumir kag tanang mga namatay sa ragat ag kag yawas ay waya nakita. Ag habang ako ay nagmumuyat, inggwa't mga libro nak nakabukas raha.* Bag-o inggwa't usa pang libro nak nakabukas ag kag nakasuyat raha ay kag mga ngayan it tanang gingtaw-an it kabuhing waya't katapusan. Ag kag nakasuyat raha sa ibang mga libro ay kag tanang ginghimo it tawo katong sinra ay nabubuhi pa. Ag pagkatapos, kag bawat tawo ay ginghusgaran kumporme sa ida ginghimo nak nakasuyat rahang mga libro. ¹⁴ Pagkatapos, kag Kamatayon mismo ag katong dating ingpapagtuan it mga namatayey, nak kag tawag ay Hades, ay inghuyog rutong nupay ragat nak puro kayado. Imaw kali kag ingsisisiling nak pangruhang kamatayon. ¹⁵ Ag kung inggwa it tawo nak kag ngayan ay waya nakasuyat raha sa libro kung hariing nakasuyat kag mga ngayan it tanang gingtaw-an it kabuhing waya't katapusan, sida ra ay inghuyog rutong nupay ragat nak puro kayado.

21

KAG BAG-ONG LANGIT AG DUTA

¹ Pagkatapos, nakita nako kag bag-ong langit ag duta, kumo kag dating langit ag duta ay nawagitey. Ag wayaey ra it ragat. ² Nakita ra nako nak inggwa't usang Balaan nak Syudad nak imaw kag bag-ong Herusalem, nak nagbababa halin sa Dios sa langit. Kali ay hanranghanraey tuyar sa kabading akasayon nak nakasuksokkey it kagugandang baro nak pangkasay, agor magpakigkita sa ida mapapangasawa.

³ Masunor, narunggan nako kag usang makusog nak boses kung hariin kag trono, nak nagsiling, “Muyati, kag istaran it Dios ay rili kaibahan it Ida mga katawuhan, ag Sida ay mapermi kaibahan ninra hastang sa waya't katapusan. Sinra ay akilay-on it Dios bilang Ida mga katawuhan, ag Sida ay magiging kaibahaney nak gador ninra. Ag Sida ra ay inray akilay-on bilang inra Dios. ⁴ Apahiron Nida kag inra tanang yuha ag kag mga tawo ruto ay indiey mamatay. Wayaey ra it malilisor o matibaw, ag aber mahapros ay indiey mabatyagan, kumo kag mga dating parayan it pagpangabuhi dili sa duta ay nawagitey.”

⁵ Bag-o kinang nakaingkor sa trono ay nagbisaya, ag nagsiling, “Muyati, inghuhuman Nako nak bag-o kag tanan.” Ag masunor Ida ra ingisiling sa ako, “Suyatan kaling tanan nak mga ingisiling Nako, dahil kali ay masasaligan ag matuor.”

⁶ Ag nagpadayon Sida sa pagsiling sa ako, “Kaling tanang butang ay natumaney. Ako kag ingtatawag nak Alpa ag Omega, dahil Ako kag Kauna-unahan ag kag Katapusan. Ako kag nagtata-o it tubi sa tawo nak

* 20:12-13 20:12-13 Basaha ra sa Dan. 7:10.

nauhaw, tubi nak waya't badar, halin sa tuburan nak inghahalinan it tubi nak nagtata-o it kabuhing waya't katapusan. ⁷ Kung sin-o man kag maraog sa kayainan, sida ay mapanubli it kaling tanang butang. Ngani, ida Ako akilay-on bilang ida Dios ag Ako ra sida akilay-on bilang Ako anak.

⁸ “Pero kag tawo nak nahadlok magpati sa Ako, ag kag tawong waya it pagtu-o, kag tawong inggwa it mayaing pamatasan, mamamatay tawo, nag-uubay sa buko ida sariling asawa, manug-amulit ag albulario, nagdadayaw sa mga dios-diosan, ag tanang bakakon, sirrang tanan ay ihuyog rutong nupay ragat nak puro kayado nak di halo nak asupre, kung hariin sinra mapermi hastang sa waya't katapusan. Imaw kali kinang inggisiling nak pangruhang kamatayon.”

⁹ Pagkatapos, usa ruto sa pitong anghel nak inggwa it pitong marakong mayukong nak puno it katong pitong huling pagpahirap sa tawo ay nagpayungot sa ako ag nagsiling, “Maley dili, ipakita nako sa imo kag kabading akasayon sa ida nak inggisiling nak Anak it Karnero.”

¹⁰ Bag-o parayan sa gahom it Ispirito it Dios, ako ay ingraya it kinang anghel ruto sa tumbo it usang baguntor nak pinaka-mataas ag ruto ay ida ingpakita sa ako kinang Balaan nak Syudad it Herusalem nak nagbababa halin sa langit, nak naghalin sa Dios.

¹¹ Kinang syudad ay puno it himaya it Dios nak nakakasilaw kag kislap tuyar sa mamahayong bato nak haspe, ag katutin-aw tuyar sa mamahayong salamin nak kristal. ¹² Kag pinaka-pader it syudad ay maramoy ag mataas. Kali ay inggwa it doseng pasuyuran nak di sara, nak ingbantayan it doseng anghel, ag sa ibabaw it kinang mga pasuyuran ay nakasuyat kag ngayan it doseng anak ni Jacob nak imaw kag mga pinuno it mga Israelinhon. ¹³ Kada habig it pader ay inggwa't tatlong pasuyuran: Tatlo sa subatan, tatlo sa sugbuan, tatlo sa norte, ag tatlo ra sa bandang sur.* ¹⁴ Kag pundasyon it kaling pader it syudad ay inggwa it doseng mararagkong bato nak nakalihira, kung hariin nakasuyat kag ngayan it doseng apostoles it kinang inggisiling nak Anak it Karnero.

¹⁵ Tungor ray sa anghel nak nagbibisaya sa ako, sida ay di hudot nak buyawang pangsukoy pramas sukuyon kinang syudad ag kag pader, pati mga pasuyuran. ¹⁶ Gingsukoy it anghel kinang syudad ag kag haba it ap-at nak pader sa palibot ay pareho, kada naging kwadrado. Ngani, kag sukoy sa haba ag yapar, pati kag taas, ay ruhang libo ag ap-at nak gatos (2,400) kilometros bawat usa. ¹⁷ Masunor, insukoy ra nida kag pader, ag kag taas it kali ay saisentay-sais (66) metros. Kag pangsukoy nak inggamit it kinang anghel ay pareho sa pangsukoy nak inggamit it tawo.

¹⁸ Kaling pader ay human sa mamahayong bato nak haspeng berde ag kag syudad ay human sa purong buyawan nak nagririlag tuyar sa magandang klase it salamin. ¹⁹ Kag bawat pundasyon nak mararagko ay nadedesinyuhan it iba't-ibang klase it mamahayong bato. Kag unang bato ay haspe nak berde, kag pangruha ay safirong makutom nak asul, kag pangtatlo ay kalsedonya nak berde, kag pang-ap-at ay esmeralda nak makutom nak berde, ²⁰ kag panglima ay sardonika nak puya, kag pang-an-om ay karnelya nak puya ra, kag pangpito ay

* **21:13** 21:12-13 Basaha ra sa Eze. 48:30-35.

krisolito nak ruyaw, kag pangwayo ay berilo nak tuyar sa tangkali it kulay, kag pangsidam ay topasyo nak ruyaw, kag pangsampuyo ay krisoprasyo nak berde, kag pang-onse ay hasinto nak puya, ag kag pangdose ay amatista nak kulay-ubi. ²¹ Kag sara it bawat usa sa doseng pasuyuran ay human sa usang marakong perlas.† Ag kag mga rayanan it syudad ay human sa purong buyawan tuyar sa katutin-aw nak salamin.

²² Namalayan nako kaling syudad ay waya Templo kumo raha permi kag Ginoong Dios nak imaw kag Makagagahom, ag kinang ingsisiling nak Anak it Karnero. ²³ Bukoey ra kinahangyan kag silak it adlaw ag hadag it buyan, dahil kaling syudad ay mahahadagan it kahimayaan it Dios, kaibahan kinang ingsisiling nak Anak it Karnero nak imaw kag pay iwag rili.

²⁴ Kag mga tawo halin sa tanang nasyon sa kalibutan ay mapangabuhi sa kahadagan halin diling syudad. Ag aray-on ra it inra mga hari kag inra tanang manggar rili. ²⁵ Tanang pasuyuran it syudad ay perming nakabukas, dahil wayaey ninra igsisirhi sa adlaw ag wayaey ra it gab-i rili. ²⁶ Aray-on it tanang nasyon kag inra manggar ag tanang ingtataw-an ninra it balor riling syudad. ²⁷ Pero waya it aber niong mga mayain ag naghuhuman it kahuhudang mga butang ag nagbabakak nak makakasuyor rili, kundi katong mga tawo yang nak kag inra mga ngayan ay nakasuyat sa libro it kinang ingsisiling nak Anak it Karnero, kung hariin nakasuyat kag mga ngayan it katong magkakaingwa it kabuhi nak waya't katapusan.

22

¹ Pagkatapos, ingpakita sa ako it anghel kag usang suba nak inghalinan it tubi nak nagtata-o it kabuhi. Kaling suba ay katutin-aw tuyar sa mamahayong salamin nak kristal, ag kali ay naghahalin sa trono it Dios ag rahang ingsisiling nak Anak it Karnero. ² Nag-iilig kali sa tunga it pinaka-mayapar nak rayanan it kinang syudad. Sa magkanyudong habig it kaling suba ay inggwa it mga puno nak nagtata-o it kabuhi.* Kali ay nagbubunga it doseng beses sa suyor it usang tuig, gustong bisayahon ay binuyan kag pagbunga. Ag kag inra rahan ra ay buyong sa pagpaado sa mga tawo sa tanang nasyon.†

³ Indiey ra sinra makaagom it aber niong pagparusa it Dios.‡ Ag kag trono it Dios ag kinang ingsisiling nak Anak it Karnero ay mapermi sa inra, kada kag mga suguon it Dios ay maserbisyo sa Ida. ⁴ Makikita ninra kag Ida uda, ag maging kag Ida ngayan ay nakasuyat sa inra yupa. ⁵ Indiey raha maggab-i, ag bukoey ra kinahangyan kag hadag it iwag ag silak it adlaw, kumo kag Ginoong Dios kag imaw it nagtata-o it kahadagan sa inra. Ag sinra kag magahom bilang hari hastang sa waya't katapusan.

KAG KATAPUSAN IT LIBRO

⁶ Bag-o nagsiling ray kinang anghel sa ako, “Kaling tanan nak ako ingbibisaya sa imo ay masasaligan ag matuor. Dahil kag Ginoong Dios

† **21:21** 21:21 Nahanungor sa perlas nak halin sa usang marakong kayog, kali ay abang mahay sa ibang mga bansa. Kali ay ingbabaligya it linibo kung unang klase. * **22:2** 22:2a Hen. 2:9; 3:22. † **22:2** 22:2b Basaha ra sa Eze. 47:12. ‡ **22:3** 22:3 Basaha ra sa Hen. 3:17-19.

nak nagtata-o it Ida Ispirito pramas imaw it mapanguna sa isip it mga propeta it kato, Sida ra kag nagparaya sa ako bilang Ida anghel nak magpaayam sa inro nak Ida mga suguon kung ni-o kag matutupar sa malip-ot nak panahon.”

7 Imaw kali kag ingsiling ni Hesus, “Muyati! Alisto kamo! Indiey marugay kag Ako pagbalik. Abang buynas kag tawo nak nagsusunor sa ingpaayam it Dios diling libro.”

8 Ako nak si Juan kag imaw kag nakarungog ag nakakita it kaling mga nakasuyat dili. Pagkarungog nako ag pagkakita, nagyuhor ako it pasubsob sa sikihan it kinang anghel nak nagpakita sa ako it kali pramas dayawon tan-a sida.

9 Pero ingpatungon nida ako sa pagsiling, “Aya! Badaey gihumana! Dios yang kag dapat ninrong dayawon! Suguon ra ako Nida pareho sa imo ag imo mga hali sa pagtu-o nak mga propeta, kaibahan kag tanang mga nagsusunor sa nakasuyat diling libro.”

10 Ag nagpadayon sida sa pagbisaya, “Aya gisarilina kaling tungor sa ingpaayam nak imo ingsuyat diling libro, kumo sa malip-ot yang nak panahon kali ay matutuparey.

11 “Pag mag-abot kag oras nak kina, katong naghihimo it mga mayain ag kahuhudang mga butang, sinra ay mapadayon gihapon sa paghimo it mga tuyar nak butang. Pero katong mga nagpapangabuhi sa tadlong ag maado nak parayan, sinra ra ay dapat magpadayon sa pagpangabuhi sa tuyar nak parayan.”

12 Ag ingsiling ra ni Hesus, “Muyati! Alisto kamo! Indiey marugay kag Ako pagbalik. Ag sa Ako pagbalik, raya Nako kag mga kabadaran nak ipana-o sa bawat usa sa inro, kumporme sa inro binuhatan. 13 Ako kag ingsiling nak Alpa ag Omega, dahil Ako kag Una ag kag Huli. Ako ra kag Kauna-unahan ag kag Katapusan.

14 “Abang buynas katong pay perming naglalaba it inra mga baro pramas maging puti. Kag inra mga sala ay napayaey, kada magkakainggwa sinra it karapatan nak magsuyor sa pasuyuran it kinang syudad ag magkaon it bunga halin sa puno nak nagtata-o it kabuhi. 15 Pero katong mga naghihimo it mayain nak ingpapatuyar sa madupit nak iro, sinra ay indi makasuyor raha. Ag katong iba ra tuyar sa mga manug-amulit ag albularyo, mga nag-uubay sa buko inra sariling asawa, mga mamamatay tawo, mga nagdadayaw sa mga dios-diosan, mga mahilig magbinakak ag magpangluko, sinra ay indi ra makasuyor rahang syudad.”

16 Ag ingsiling pa ni Hesus, “Ako nak si Hesus kag nagparaya rahang anghel pramas kamong mga nagtutu-o sa iba’t-ibang banwa ay maayaman kag tungor riling matatabo. Matuor talaga nak Ako katong ingpapaabot nak inanak halin sa linya ni Haring David, nak ingsisiling rang Tala sa Aga.”

17 Nagsisiling kag Ispirito it Dios ag Ida mga sinakupan nak ingpapatuyar sa kabading akasayon rahang ingsisiling nak Anak it Karnero, “Maley kamo!”

Tanan nak nakakarungog ay dapat magsiling ra it, “Maley kamo!”

Kung sin-o man kag nauuhaw, sida ay dapat magsuor agor mainom it tubi nak nagtata-o it kabuhi. Ag kaling tubi ay waya’t badar.

¹⁸ Imaw kali kag Ako paandam sa aber si-o nak nakakarungog sa ingpaayam it Dios nak Ida ra ingpasuyat riling libro: Kung si-o man kag magrugang sa nakasuyat dili, kag Dios ra ay marugang sa pagparusa sa ida it mga pagpahirap nak nakasuyat diling libro. ¹⁹ Pati kung sin-o man kag magbawas sa ingpaayam it Dios nak Ida ra ingpasuyat rili, kag Dios ra ay mabawi it karapatan sa ida nak magsuyor raha sa Balaan nak Syudad agor magkaon it bunga halin sa puno nak nagtata-o it kabuhi, kumporme sa nakasuyat nak ingpaayam diling libro.

²⁰ Sida nak nagpapamatuor nak kaling tanan ay matuor, ay imaw kag nagsisiling, “Matuor, indiey marugay, mabalikey Ako.”

Kada, tanan kita ay magsiling, “Kabay pa! Magbalikey nak gador Ikaw, Ginoong Hesus!” ²¹ Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it ato Ginoong Hesus.